SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 76 **Budyšin — Wutoru, 2. haprleje 1929 — Bautzen** **Lětnik 88**

Njewěrne wudawanja hrabje Khrystiana Stollberga.

Prjedy hač je žo hrabja Khrystian Stollberg w Janowizach njewobhladniweho morjenja wufstak, je spytał, tukanje na druhe wožoby wobroćić. Tak bě dźeń po tym, hdyž bě dźěłaćerjow swojeho knjeza, hrabje Eberharda Stollberga-Wernigerodskeho, kotryž bě we wjesce Janowizach wjacorych lětnych hosćencow a wobchodow, tež

Kaž Londouske „Daily News“ ſ Kalkutty powědża, Amanu Ullah ſ 30 000 muženi, kotſiž ſu ſ ruſtimi ſkěłbami a municiju wuhotowani, k Kabulej poſtupuje. Habib Ullah žo na ſakitanje měſta pſichihotuje, haćzrunje jeho wojerſke mozy ſtajnje wotběžeraju.

Po powěſći tych ſamych nowin ſ Karacheſt **indiſke knježeŕſtwo wojerſke wobhladniwoſtne naprawy czini. Kóžda dowolenza je ſakaſana, a wojazy bliſko mjeſy ſo we hotowoſći džerža.**

Po powěſći „Daily Telegrapha“ ſ Allahabeda žo wuhladny Amana Ullaha wſchědnje poleſcheja. Spěchi wokoło Kabula a Khela ſu prajiſe, ſo jenož jemu tron pſchiſłuſcha.

Heratſkeho gouverneura skónkowali.

Londonſki „Daily Telegraph“ ſ Allahabada w Jndiſkej powě: Spjecziwi wojazy ſu heratſkeho gouverneura a jeho wuja, kotraž wojerſkemu ſtabej Amana Ullaha ſtuſchenſcheraj, ſkónzowali. W Heratu hroſa knježi. Polizaiſki ſchef je pſichikaſał, ſo dyrbja wſchitzy wukrajenjo měſto wopuſcheźeć. Jendželſkich Jndowſ ſu namolwili, ſo bychu wotpuczowali, ſo by ſo podawkam ſadžěwako, kotreż bychu mohle dobrym poczahom ſ jendželſkim knježeŕſtwom feſchkodźeć.

Mowy pŕicahowański zakoń w Zjednoczenych statach.

Nowemu pſchiſcahowaŕſkemu ſakonjej, ſo kotrymž ſo město dotalnych 60 000 jenož hiſcheze 30 000 pſchiſcahowarjow ſ Němſkeje do Sjednoczenych ſtatow potrózneje Ameriki pſchipuſcheźi, ze kongreſ hiſcheze nětotre wudoſpokojenja pſchidał. S ninim ſo poſtaji, ſo **ſo wukrajenjo**, kotrychž ſu ras w Sjednoczenych ſtatach ſajeli a ſ nich wupokaſali, ſa wſchě cžaſy ſ pſchipuſcheźenja do Sjednoczenych ſtatow wuſamknu. Pſchicžiny, kotrychž dla je ſo wuſamknjenje ſtało, ſu pobłanſke. Też taizy wukrajenjo ſo wuſamknu, kotrychž ſu dla pſchekroczenja cžaſa wupokaſali, na kotryž bě jim pſchebył pſchiſwoleny.

Sakoń dale poſtaja, ſo tychle wukrajanow, kotſiž ſpytaja nježy Sjednoczenych ſtatow pſchekroczeź, ſ jaſtwom haž do 2 lět abo ſ 1000 dollarami pjenježneho zkoſtanja, abo ſ wobojenju ſakužża.

Runje tak ſo ſ jaſtwom abo pjenježnym zkoſtanjom wukrajan pokſłoſta, kotryž je dowoliłoſcź ſ pſchicžeſhenjenju do Sjednoczenych ſtatow ſ wopaczinym abo ſamſlazym wuprajenjom abo ſ wólniwym ſamjelczenjom ważneje wězy doſtał.

Bomby mjetace lětadła mexikanskich zběžkarjow.

Po powěſći, kotraž je do Newyorka doſchła, ma mexikanſke zběžkarſke wójſko 25 wojowarſkich a 12 bomby mjetajych lětadłow. Wone ſo pſchecziwo knježeŕſtwowemu wójſku w roſſudnej bitwje puſchcza. Mexikanſke knježeŕſtwo je po powěſćach ſ měſta Mexika wobydlerſtwo pſched wočakujonnymi nadpadami lětadłow warnowało.

W Mexiku lózda ſtrona wudowa, ſo dobywa.

Kaž ſo ſ Juareza powě, je wyſchſchi roskaſowaŕ mexikanſkich zběžkarjow general Escobar wo wojowanju pola Escalona rjeſk, ſo je po dźeſaczhodźinſkim wojowanju nad knježeŕſtwowym wójſkom dobył. 400 muži knježeŕſtwoweho wójſła je padło, 1500 je ſo ſajało. Pſchi bitwje je ſo pjeczа 15 lětadłow zběžkarjow wobdźěliło.

Wo tej ſamej bitwje mexikanſke knježeŕſtwo powěſćej roſchérja, ſo je knježeŕſtwowe pſchedwójſło nad zběžkarjemi dobyło. Pod roſkaſowaŕſtwom generała Lopeza je wono do pjeć regimentow zběžkarſkich jězdnych, pod roſkaſowaŕſtwom generała Escobara ſtejazych ſrajſko a je ſbilo.

Wójna w Chinje.

Se Shanghaia ſu powěſcze wo pŕenim wojowanju nowe wobhladleźiſke wójny doſchle. Po roſprawje chineſkeho zentralneho knježeŕſtwa w Nankingu je knježeŕſtwowe wójſło Wuhanowe wójſko 25 mil wyſche Kinkianga ſbilo a pſchi tym nětotre ſta njepſcheczeľowych wojakow ſajało a municiju zebrało.

„Times“ powědża, ſo ſu prowinzne wyſchnoſcze we Tſinanfu 100 000 dollarow ſa žiwebo a 50 000 dollarow myta ſa morſkeho marſchalla Czangczungczanga wupiſałe. Czangczungczang w tu khwilu w Schantungſkej prowinzy ſe ſwojim wójſkom ſteji.

Kaž „Times“ ſe Shanghaia powědża, je ſo general Fenguhſiang na ſtronu Czangkaiſheka ſtajił. Sa to je ſo jemu dowolilo, Hankaw wobhładźeź.

Hawaſka powěſćerńja je ſ Nangkinga ſłedowazu powěſć pſchinjeſła: S hłowneho kwartéra generała Czankaiſheka je ſo Idźeliło, ſo je Nangkingſke wójſło k polnozy wot Módreje rěki měſcze Kiſchau a Kuangkai, 25 mil ſ poſnozy wot Uſuſeha, wobhładźiło.

Jutrowna skhadźowanka serbskeje ſtudowaceje młodźiny w Haslowje

Naſcha ſtudowaza młodźina dźiwiſche ſwoju jutrownu ſkhadźowanku lětſa bóle bliſko Budyſchina wotměź dla łęſnych ſwikow a pucjow. Tuž ſwoła ſkhadźowanku do Haslowa. Do Haslowa nimaſch żeleznizy, nimaſch awtobuſoweje cžary a ſa kaſkoſcźu pucjow ſo łęſnje njepraſchez. Někotryžkuli ſkhadźowankaŕ je wjeſoły był, ſo ſchtórnje w bócze tcžazy woſtace njeſtu. A k tomu wſchemu wozeraŕſche wjedro, ſo pha rady wuczerił njeby. Tuž bojachmy ſo, ſo ſkhadźowanka też wjaſnje. Cžim bóle běchmy pſcheſkakjeni wuſkhadźowaŕſchi naſkładnu ſtyłu naſchich ſtudowazych, na wſchě 50 abo hiſchcze wjazy wſchědych lětnikow. Dźe do pŕedka ſ naſchimi pŕojzowanjemi. Tutón buch pſcheweſaſche ſkhadźowanku. Staŕſchi mějeſche wjeſele wuſdźěhnyć mnohi wuſpěch młodych a młodnych mozow. Najnowiſcha akzija naſcheje młodźiny wo „ſtudentſki dom“ žiwje wotſtorkuje w kraju a dale jeho mjeſow. Wſchudźom hibaja ſo pſcheczeljo. Też wjeczeraŕſchi dźeń pſchinjeſe jim bohate žně. Proteſtor naſcheje ſtudowaſeje młodźiny knjes faraŕ Schewczik, pſchedſtyda Domowiny, wěnowaſche ſa tuton ſamĕr **500 hriwnow.** Jemu pſchiſłamkny ſo hnydom knjes faraŕ Zyž-Hajniczanſki ſe 100 hr. Tak ſtejeſche ſkhadźowanka hižo ſwonkownje pod znamjenjom ſbožownoze hwĕzdy. Bjes dźiwa, ſo duch jutrownoze ſaboritoſcze ſapaſche ſ pſchednoſchkom naſchich ſtudowazych. Sſołowa pſcheczełow ſtudentow, kotſiž běchu ſtrjetſcha ſ jich pſchedchadnikami, hŕejachu, wożiwjachu, ſahorjachu. Boże błonzo pſchedeŕ ſo w hodźinach popołdniſcheho poſpeđenja pſches ſchŕere maczate nitrócźele a poſtoczwaſche hiſchcze dŕemaju Bożu ſwórbu. Sſtwoje miſe pruhi ſcźeleſche do wulkeje ſale, kaž by też tu pomhało wożiwjeź wotucźowaze žiwjenje. Harmoniſuju a ſ duchom ſahoritoſcze pſchewĕſe, wuſlinczа popołdniſche poſpeđenje.

A wjeczor!? Deſchcźik ſo ſaſo hroſnje kidaſche. Pomałku poczа ſo wulka ſala pſelniez. Pſchikhadźeſche ſtara mlodźina ſ zdźeje wokolinu. Bórzy ſo 8 hodź. korczmarjezom wjazy ſtoły a ławki njedoſaahachu. Nowe cźŕjódy cźakachu pſched durjemi. Studentſki orcheſter wjeczor ſdobnje wotſewri. Knježna Liſka Sſmolerjez ſe ſwojim derje wukſlankanym hłoſom pſchedneſe ſerbſku a wukrajinſku pĕſeń. Doſcź ſamita a khĕtro ſukata hra „Sſuk“ ſo jara žiwje pſchedwjedźe. Pſchedſtajerjam ſo poradźi, nam zuſy pſchedmjet do nĕkaŕ pſchijimnoheho khabaczka draſcźez. Wukónz ſłónczнje też pſchihładowarjow ſaczucza ſaſo wuſjedna. Studenczа dodachu hiſchcze pryſlałej wuſtupjeni.

Wotſrjedź pſchedſtajenja pſchihłu do wulkotneje ſały pſchihładowarjow a pſchipoſłucharjow ſadny hóſcź ſe Jużnoſłowjanſkeje. Miſchtr na hutźlach, wunjeſ wuwołany, ſkarowny. Miſchtr Sſkodeńk ſa kłoŕem a lubý hóſcź na hutźlach zimaſchtaj ſtyły, ſajachu jich duſche a powſdźehnychu je do njebjeſkich wyſchinow. Wſchón ſchepot wotnjeſkny. Wócźka ſo błyſcheźachu, ſybołachu je ſwikami pſcheluboſnymi, duſche buchu ſakuſkane. Wiczory pſchiſkłała ſarźachu, jako wunĕźaj ſłónczejſchtaj. Mjiſchtr na hutźlach Sſerb ſ dalokeho juha, hiſchcze jónu ſwój lubóstny ſpĕw kanarika wospjetuje. Do tutych ſołnow ſaboritoſcze ſahnuły kujes faraŕ Zyž-Hajniczanſki ſe ſwojej wuwołanej rĕcźniwoſcźu. Wjeſnu młodźinu napomniſche, ſebi wažicź ſwojich wótzow droſze a ſwjate kulturne kubła.

Naſcha ſtudowaza młodźina móže ſwoju wjeczeraŕſku ſkhadźowanku jako jenu ſ najlĕpſe poradźenych ſapiſacź. — (Nadrobna roſprawa ſcźehuje.)

Ze Serbow

W **Budyſchinje**, 2. jutrownika 1929.

Jutrowny ſwjedźeń je ſo minył.

Womjelkle ſu ſwoji jutrownych ſwonow. Woteſchli ſu jutrowni hoſcźo, kiž w pſcheczelnym towaŕſtwje ſ nami nĕkotre dny pſcheźiwichu. Nam ſwoſtaje jenož hiſchcze ſpominanje. Lětuſchi jutrowny ſwjedźeń njeje wſchitke nadźije a pſchecźa dopjelnił, kiž mnohi na njón ſtajachu. Wjedro njeſchcze wſchak dozhła jutrowne, runjeż pſchi ſwjatu dźeń pſchipołdniu a popołdniu jutrowne błónczko na ſemju pokukało. Hrubý wětr howŕpſche wobaj ſtwjatej dnjej a pſchihna ſyhne deſchcze do kraja, haj ſamo hrimanje ſaſłyſchachmy. Stare mudre ſłowa praji, ſo dóſtanjemy ſaſo ſymu, je-li ſo na naſe ſwjedźo hrima. A dźenſa ju ſi ſwjom mamy. Mokry ſnĕh ſyhna ſo ſe ſcźereho njebja, ſo jenož wſchitko dobre rźa. Je ſkoro tak, jako by haprlejſka kĕſka dźiwła bjes wſcheho ſobuczerća ſwoje wobliczo wotkŕcź a nam rjane jutrowne dopómnjenki ſkaſyć. Budyſſemu jeſaſkulenju deſchcźowe wjedro nahlu kónz ſcźini. Też jutrownym kſchijerjam njebjeſke deſchcź witany. Wožebje Budyſkim kſchijerjam ſo ſłi ſeidźe, jako ſo popołdniu ½5 hodź. ſ Radworza k ſerbſkej zyrkwi pſchi Kamjentnej haſy wróćźachu. Runje ſako wokoło zyrkwje jěchachu, ſo ſnjeny deſchcź liſeſche a wětr ſchwihaſche, ſo dyrbjachu nowi konjenki pod ſuche cźĕkacź. — Jutrowny ſajaz pak ſo njeje wjedro nabował, ale je drje wſchudźom khĕtro bohacže pobył a pknym dźĕcźom rjane pyſchne jutrowne jeſka a druhe khłóſchcźenki ſawoſtajił. Dozhła je jutrowny ſajaz ſ kóždym lĕtom bohaſchi, nadźijomnje pak też mĕru dźerżecź roſumi. — Naſchim rataŕjam bĕſche jutrowny deſchcźik wjſo jara witany a ſemja móżeſche jón derje ſnjeſcź. Mĕł pak ſebi kóždy pſcheje rjane, cźopłe, błónczne maſtnje wjedro, ſo by ſo ſ wobſtaranjom role pokraczowacź mógło, kĕſka je dla dołjeje ſymy dozhła wſchitko jara ſapoſdźane.

*

— **Wo wjedrje.** Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer 4-5, thermometer w nozy +1. Wuſhady na mało ſo pſchemeńkaje wjedro. — „Najrjeńſchi to mĕńaz njeje, kiž ſi błóto wobradźi.“ Sańka ſmy kĕſka dże dołeź mĕli. Mĕrz je naſ ſ nim pſcheſkutkował a jón woſtronił. Mjiło ta luba harpleſka je ſ nim cźim darniwiſcha. Sſobotu lubjachu nam roſprawy wjedrarjow hiſchcze ſdobne jutrowne wjedro. Hiwaſ je pſchiſchło. Cźłowjek wſchak dźĕła protyſi, ale Bóh ſluhy Knjes wjedro. Po zyłej Europje bĕ wjedro ſchpaſne. Wichory ſu zhdźiwoſnje a ſ deſchcźom ſchwihaſe. Danſku ſamo cźĕſke njewjedro pſcheczahuju. To pokaſuje ſaſo na njeluby cźaſ. W połnozy nimocźahaze niżiny ſu k nam ſo winowſchi, nam wjedro lubjeſi žiwjatych dnjow nakaſyle. Nad wjeczornej Europu wyſchiny leža. Tam ſu mĕli rjeńſche wjedro. Tola njepuſcźeńemu nadźiju rjaku, ſa nĕkotre dny nam hapraleka bjžo rjane nałcźne wjedro wobradźi. — Jutſje ſrjedź khłodża błónczko 5,33 hodź. a khowa ſo 6,35 hodź. Mĕźaczk khłodża na ranje 3,22 h. a khowa ſo doł. 10,41.

Na Librowem grunće.

Roman Tereſy Nowákoweje.

55] (Pokračowanje.)

„To tola nihdy być njemóże“, ſnapſcheczíwi Brtoun. „Dźenża njewudawaja ſo tola patenty, ſo bychu ſo ſa nĕſchto dnjow wotwołake! Kěžoŕſki ſlub tola płacźi!“

„Cźi wulzy knježa wſchak to wſchelako wjerzeźa, wuŕeczuja ſo na Prahu, ſo njeje ſo ſadżerżała, kaž ſo ſłuſcha, ſo je te barikady twarika, kaž je ſ grychły cźo ſchtudioſ powědał; ſnaju to ſe ſtarych kŕónikow, kak ſ poddanym ludom ſemjanſtwo ſebi ſawjeſcź wědżeſche — ſtajnje žłuſowaſche, a ženje njedopjelnjeſche“, ſarčeża ſo Bedŕzel hłuſbje a hłuſbje do ſwojeho ſadwĕlowanja.

„Możeſche ſo to w Prahy mjes tym wſchitko ſ dobremu wobroczicź“, pokojeſche Brtoun. „Wſchako bĕ tón ſchtudioſ runje ſa najbórſcheho brża wujeł . . .“

„Jenož ſo bychu powĕſće doſchle . . .“ ſadenjeſche wuheimjeczeŕ, doniž njeſmějemy wěſtoſcźe, budźemy ſebi najhroſnjiſche wězy molowacź!“

„Podam ſo ſe ſamuſkom jutſje do Hartmaniz na pucź, ſmĕju-li khwile, a wopraſcham ſo toho knježiſka, hacź hnadź je nĕkajke nowinki nawĕdźił“, roſſudźi ſo Brtoun, ſo by towaŕſcha ſpokojił. „A traſchi też ſhonju, kak to ſ konſchtituziju dopada, hacź je wſcha ſwoboda wopraſnje dźiwe ſpadła.“

„To ſo wź, ſo je ſpadła — ſwoboda cźiſchcźa ſawĕſcźe, hdyž ſu nowiny ſaſtajili“, wjeſche Bedŕzel ſamuſkenje ſ hłowu.

Też jeho pſcheczeľ ſepreč ſebi nĕſto cźoło wo ruzy a khwilu cźeźay pſchemyſlowaſche. „Schto jenož cźi robotnizy rjekku, hdyž jich bŕemjenja njepſchindu ſ ſkaźerowanju — tak jara bĕchu ſo wjeſkelili . . .“, podótkny naſoſkledy.

Bedŕzel ſajeđże ſebi ſ ruku nahle do huſtych włoſow, hacź je wſchĕ roſſucha, a nadobo ſyle dźiwi wuſkładowaſche. „Hakle pſched tydźenjom, druhi ſwjaty dźeń, ſnym jim dyrbjał wuložowacź, kak to ſ robotu budźe — kóždy tonnu wĕri ka ſwjatemu ſejenju, ſo je kónz poddanſtwa. A Libra ſ Jelwiz widźi w konſchtituziji wſcho ſwoje wuloženje. Chże ho woženiez, pominu-li ho bŕemjenja — błaſnicźe! Tonnu ſo rołumcź ſamucźi, hdyž naſwĕdźi, ſo po tej wulkej harje ſ patentami nicžo njeſu!“

„Radżcho jenu nicžo njepraj“, rjekny Brtoun ſe ſtaroſcźiwym wobliczom — „doniž njebudże wſchitko wěrno.— Wboſhy burja, to by rana była — a ſa tych mĕſtſkich poddanow najwjetſcha. Wſchako je mĕſtan tedy doſcź ſlĕ bywako, tuž ſu ſaſo ſwojich robotnikow poſtoczowali.“

Bedŕzelej ho ſeſda, ſo płónczne pruhi, ſapadowaze pod ſchtomy a do ſuſodnych, jenoż ſ pkotom wodźĕlenych ſahrodkow, ſabarbuja ho na cźerwjeń, wĕſcźa pſchichod wjeczora; ſtarý ſ trawnika, naczahny ſtawy, kiž běchu ſ njepſchiſłodnym ſedźenjom trochu ſproſtle, a roſſuhnowa ho ſ towaŕſchom. „Sſawĕſcźe je poſtoje; je-li Baruſchka doſchła, budźe ho mjerſacź, ſo ſym bjes njeje wuſchot . . .“

„Schto ſej tola myſlíſch, poſtje njeje, to ho cźi jenož tudy pod ſchtomami tak ſda, do wjeczora je hiſchcźe dałoko“, ſdźerżowaſche Brtoun.

Wuheimjeczeŕ wſa jeho ſa ruku. „Budu ſmjercź wjeſkoły, pónđźeſch-li do Hartmaniz“, pſchiſpomni jemu ſe proſchazym hłoſom ſlubjenje prjedy date. „Sſnadź pſchinjeſeſch dobru nowinku, a mi ſo ſwokoło wutroby wołożi . . . . Je-li bółdu Hapliczkowe nowiny k naſchim, to cźi ſaſo k wĕdźenju dam.“

Bedŕzelowy ſtrach, ſo je knjeni Baruſchka prjedy njeho do twaŕſenja doſchła, bĕſche njetrjebawſchi; wona ſtejeſche ſ Dworżaczku błędej a kaſchkajez, pſched jeje khałuzku, ale widźeſche dźĕrje, ſo muſi wot Brtounez wotkhadźa. Tuž ho hnydom do ſwĕtłiſ nałróćeſe do nĕkaŕ da, cźehodła je k ſchewczezom woteſchoł, hdyž njeběſche ho jemu nje ludźi dyzko.

„Sſkym ho jenož wopraſchecź doſtocził, nima-li towaŕſch nĕkajkich nowin ſ Prahi, hdyž k nuje njeſju žane doſchle“, wujaſnjowaſche jej muž we wuſkokocźach.

„Wój dwoj ho jenak w tych nowinach a lejſtrach tepitaj! Ja ho dźiwam, ſo to Brtounka cźerpi, ma tola dźeczi a tak jara ſkawnje wſchak pola nich to rjenjeſło też njeběſe! Starajtaj ho wo Bystry a wo wju, a hdże na waju cźaka waju dźĕko, a niż wo Prahu!“ ſwarjeſche jeho ſona.

Druhi raz by Bedŕzel Baruſcźzy ani njewotmołwił, ſnajeſche ſkoro jeju rĕcź ſ ſłowy, kotraž mĕrjeſche ho pſcheczíwo jeho „lejſtram“ a „kŕónikam“,; ale dźenża, hdyž be wſchón roſſolany a ſ cźĕſkimi wobmyſlenjemi ſ mĕry pſchiwjedźeny, da ho k wótrej wotmołwje ſtorhnyć. „Praha je hłowa cźĕſkeho kraſeſtwa, wo tu dyrbimy ſo wſchitzy ſtaracź a ſtrachowacź! A hdyž chzedża nam ju ſpalicź a wſchěch ſwĕrmych Cźechow w njej ſkónzowacź, kak njedyrbjeli ho ſa nowinami wobhonjecź, we kotrychž je napiſkane, ſchto ho w njej ſtawa!“

Baruſchka wupja wcźipnje na muża wcźi. „Sſo chzeđża ju ſpalicź?“ wutwjeſe, ale potom ho hnydom dopomni, ſo njeſmě Bedŕzela w jeho pſchepjatoſcźach podpjerowacź, a dopraji ſ woczemaj zyle bjeſdźał: „Schtó bha wě, hacź je to wĕrno! A my tam domcźk žiwi nimamy — njech ſebi Prażzy ſakituja ſwoje.“

Muż ho mjerſacź wobroczi a pſchiſtupiwſchi k wokneſchku, hładaſche bjeſe ſłowa won. Porokowaſche ſebi, ſo bě pſchewjele rjekł — tola ſónſta jemu ženje njeporoſumi, jeje ſadoſcźe njeſu ho jenož k wſchĕdnemu khlĕbej, ta bu dże ho jenož ſtajnje ſ wuſmĕſchenjom dótkacź jeho nałe ſwjeczíſchich cźuzow . . .

(Pokračowanje ſcźehuje.)

— **Swobodne zjednoćenstwo serbskich wučerjow,** kotrež měješe dźeń 28. III. we Woprawnym swoje posedźenje, zaběra so ze serbskej přiručku, kotraž ma so w jednotliwych dźělach wudać. Rostlinske, městnostne a ležownostne mjena su so hižo we wobruku druhich dźělow wudałe. „Raj" ma stwórčětnje wukhadźeć, zeńtki budźa za to wjetše a budźa wosebite themata wobsahowace. Prosy so, zo by so zastatny dołh hač do prěnjeho junija zapłaći. Wo nakładze „Kwětkow" so rozprawa poda. Knjez wyšši wučer Kral budże z Maćicu dla wuwotworjenja komisije jednać. Wo namjeće k. Nawki, prawopis nastupacem so pojedna, dyrbi so hišće raz we wjetšim wobluku přewaradźować.

— **Biskopski ordinariat** je postajił wšelake přeměnjenja našich duchownych; Knjez kaplan Teela-Žitawski jako kaplan do Gery, k. kaplan Jurij Handrik do Radworja jako zastupjeř skhorjeneho k. kapłana Grofy, k. dr. Sudbrack jako kapłan při Dwórsk. cyrkwi w Drježdźanach, k. kapłan Beno Wjaslawk jako domowy kaplan do Budyšina, k. nowoměšnik Młynk jako młody knjez do Khróšće, k. nowoměšn. dr. Pfeil za kapłana do Kamjenicy (swj. Jan), k. kaplan Chr. Köbler do Cwikawy, k. kapłan Donath jako farski zastupjeř do Wołešnicy, k. Krječmař-Wołešnjanski za 1. kaplana do Žitawy, k. dr. Kahlefeld za kapłana do Lipska (probst. fara). Z Münsterskeje dieczezy přińdźe za kapłana do Lipska-Gohlis k. Anton Koch. Na wyššu šulu (seminar) w Budyšinje přińdźe k. dr. Neubner, rodź. z Budyšina.

— **Budyske hapytki** su wšchědne dny hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a swjate dny pak samkujene. Nóżnu žłužbu a njedźelu a swjate dny wotewrjene na jenoż jena hapytka z mjerkažnym wotmjenjenjom. W mjerzu je to Hrodowska hapytka na Hoschiž hažy a w haprleji Wettinska hapytka pola hudnistwa.

— **Sakska krajna loterija.** Pschi schtwórkowym cźehnjenju (23. dźeń) 5. vjadowinje 194. sakiske krajneje loterije padźe dobyće wo 25 000 hr. na cźišło52108; dobyće wo 5 000 hr. na cźišło 86908; dobyće wo 3 000 hr. na cźišła 1603, 43122, 45761, 80133, 90141, 109345, 122827 125818, 138421, 149396; dobyće wo 2 000 hr. na cźišła 6098, 9515, 16315, 30878, 53847, 61250, 69549, 70891, 78372, 79995, 88991, 94414, 111988, 123684, 131543, 132966, 137857; dobyće wo 1 000 hr. na cźišła 15465, 17425, 22615, 29493, 30185, 39019, 47133, 53895, 59291, 68202, 69147,69604, 70016, 75012, 75333, 75961 82782, 97987, 116160, 129831, 132876, 133464, 134679 135043, 138906, 145061; dobyće wo 500 hr. na cźišła 4001, 7721, 10541, 11942, 12496, 12537, 16985, 20769 22134, 25034, 26478, 26861, 31217, 32470, 37331, 37424, 43193, 45905, 54291, 55155, 64602, 69113, 72050, 82986, 84000, 86891, 88521, 91189, 99110, 102692, 108759, 112722, 123000, 129697, 135369, 136077, 136470, 137200, 139528, 145474, 146561.

S **Bosanker.** Cźichi pjatk wjeczor we 8 hodź. wudyri wohoń pola kubleria Arnoschta Krawja. Kowarinja a srěbjanija so wotpalichtej. Sobuwobalka je so wza a tež nješchto gratu. Sylny wětr wohrožeše jara žuržobne Nowowinkez domske, tola wohnjowe wobory samóchu strach wotwobroćichu. Nimo wježenje šinkawy běchtej pschihwatalej Krakeczanska a Delnjo-Kinjanska wobora. Kubleŕ Krawa ma sawěrzene. Kak je wohoń nastał, njeje znate.

S **Maleschez.** Wczera, druhi dźeń jutrow rano 1/8 hodź. wudyri wohoń w chěži tudomneho wobydlerja Kulcźa. K Kuleźej běchtaj runje bratraj Durinskeje na wopyt pschischoj. Sedźachu pschi žnedanju. Mandźelska je so wotpołoła, zo by so wuchowała. Tu wuhladaštej, zo stej wohoń a dym w chěži. Wobaj wuskočištej a wołaštej wo pomoc. Susodźa běchu hnydom pola ruki, ale wohoń bě hižo tak wulki, zo njemóžachu nicht do chěže. Wohoń je wobydlenje a wobsah cyle zežrał. Wobaj bratraj stej jenoż to wuchowałoj, zo stej swoje drasty a schaty na sebi měłoj. Wšitke druhe wěcy su zhubili. Wohoń je wuzbudźił wulke rozpalenje, dokelž běchu wokna a durje wotewrjene. Wohnjowa strowa je so tež na susodne domy rozšěrjała, ale wohoń bě so hižo wuspěšnje zadusił. Wšitke wěcy su wobsahowane z wobydlenjom. Kubleŕ Krawa ma sawěrzene. Kak je wohoń nastał, njeje znate.

S **Maleschez.** Wczera, druhi dźeń jutrow rano 1/8 hodź. wudyri wohoń w chěži tudomneho wobydlerja Kulcźa. K Kuleźej běchtaj runje bratraj Durinskeje na wopyt pschischoj. Sedźachu pschi žnedanju. Mandźelska je so wotpołoła, zo by so wuchowała. Tu wuhladaštej, zo stej wohoń a dym w chěži. Wobaj wuskočištej a wołaštej wo pomoc. Susodźa běchu hnydom pola ruki, ale wohoń bě hižo tak wulki, zo njemóžachu nicht do chěže. Wohoń je wobydlenje a wobsah cyle zežrał. Wobaj bratraj stej jenoż to wuchowałoj, zo stej swoje drasty a schaty na sebi měłoj. Wšitke druhe wěcy su zhubili. Wohoń je wuzbudźił wulke rozpalenje, dokelž běchu wokna a durje wotewrjene. Wohnjowa strowa je so tež na susodne domy rozšěrjała, ale wohoń bě so hižo wuspěšnje zadusił. Wšitke wěcy su wobsahowane z wobydlenjom. Kubleŕ Krawa ma sawěrzene. Kak je wohoń nastał, njeje znate.

S **Maleschez.** Wczera, druhi dźeń jutrow rano 1/8 hodź. wudyri wohoń w chěži tudomneho wobydlerja Kulcźa. K Kuleźej běchtaj runje bratraj Durinskeje na wopyt pschischoj. Sedźachu pschi žnedanju. Mandźelska je so wotpołoła, zo by so wuchowała. Tu wuhladaštej, zo stej wohoń a dym w chěži. Wobaj wuskočištej a wołaštej wo pomoc. Susodźa běchu hnydom pola ruki, ale wohoń bě hižo tak wulki, zo njemóžachu nicht do chěže. Wohoń je wobydlenje a wobsah cyle zežrał. Wobaj bratraj stej jenoż to wuchowałoj, zo stej swoje drasty a schaty na sebi měłoj. Wšitke druhe wěcy su zhubili. Wohoń je wuzbudźił wulke rozpalenje, dokelž běchu wokna a durje wotewrjene. Wohnjowa strowa je so tež na susodne domy rozšěrjała, ale wohoń bě so hižo wuspěšnje zadusił. Wšitke wěcy su wobsahowane z wobydlenjom. Kubleŕ Krawa ma sawěrzene. Kak je wohoń nastał, njeje znate.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 2. haprleje 1929:

Sandźenu hobotu njebě ani kursow, ani prodawkowych wikow.

Stótne wiki.

Jutře hrjedu 3. haprleje su w Nieswitz a w Brěžnjej hrjedźe mězaja **stótne wiki.**

Pschihotajeja:

Pobonczja, mlokarnja w Kamjenzu, Albert-Ring 9.
„ J. G. Leicha we Wojerezach.
„ mlokarnja w Radworju.
„ delni młyn w Małeschonzu.
„ Kliem w Bukezach.

Wurjadnika kampmańskeho, Bohnisch w Kamjenzu.
„ mosćiskeho, Sick w Budestezach.
„ běłmańskeho, Pötzschta w Małych Debjezach.

Rěznistcho, Augh we Szmilnej.
Dźěłarnja prěnjeho schamotarnja w Thonbergu.
Skatarjow do skały, na Hlinjenej horje pola Szmilnoje.
Holzu do domu, Schönina w Kamjenzu, wustaw „Emissionsce".
Jutrownuchu, Israel w Khwaczjanach.
Sienowyplstu, Kaolinowe jamy w Niskej.
Pschekaschcho, młyn w Hermanezach.

Na pschedań:

Kubło, Lähnereż, w Nowej Wsy pola Huski, 60 korcow, wscho hromadże leżaze, s tejo 35 kórcow pola, 9½ žadaja hač do 15. 4. 29 prawisinsky junkjany radźiesel kórza luki, 14 kórcow lěta s wotewrjenej skału s Lutnym wotnajerskim pjenjesom wo 1200 hr. Poskiczenja Wesser, Wünscha a dr. Wagner w Budyschinje.
Krawa młoda, žołna, wyšokoskuczelna, w Čornowoje p. Kamjenza.
Krawa młoda, žołna, wyšokoskuczelna, w Lěskej 22.
Krawa młoda, wyšokoskuczelna, w Nowych Porschizach cźišło 76.
Wołaj w Delnjej Hórzy 54.
Wós dźěczazy, Schołta we Wojerezach, Leißnigowa haža cźo. 11.
Wós dźěczazy, Globisch we Wojerezach, Dwórnischczowa haža 13.
Wós dźěczazy, Kiesel we Wojerezach, Drježdźanska bróha cźišło 23.
Wós dźěczazy, Rychtař w Bukojni pola Wojerez.
Koja s matrazu we Wojerezach, Schulska haža 6.
Seja k naładźowanju, we Wojerezach, Goethowa haža cźišło 7. — Kliem w Bukezach.
Dub, 2 twjerdaj metraj, 5½ mtr. dołhi, w Mjeschizach cźišło 1.
Panomag. w Kamjenzu, Budyska bróha 20.
Konjej, 4- a 8-letnej, Schmidt w Khójanach p. Hródka.
Rón trěnjowany dobry, Khějžor w Běłej Wodźe, Kowańska haža.
Kóń, Kějor w Budyschinje, Humboldowa haža cźišło 2403.
Kóń, knježi dwór we Wowmowje.
Kóń, knježi dwór w Pschiwcźizach.
Kóń, Doman w Mnischonzu.
Kóń, w Dřewzach cźišło 19.
Kóń w Dobruschi 8, we Wuježdże 6 po.a.
Běłaj, w Kromlowje 3.
Brozata, Klemm w Hodźiju.
Wojnatske maschiny, we Wujerju 18 e.
Kuaktizu, w Zbliczach 23.
„ „ w Porschizach 58 a 67.
„ „ Ssykora w Brěžnjach.
„ „ Winkler w Bobolzach.
Sslomu wowsnu, knježi dwór w Cźerwjenych Nowinach.
Sslomu, rżanu a pschenicznu, Schkoda w Boschezach.
Pjerzelowe zymjo we Boschezach 47.
Ssyno, Schołta w Budyschinje, Bleichenstr. 2.
Rundrok Kaschka w Hornim Wujezdźe.

Běrny zymjenine, w Bźezjach, knježi dwór.
„ zymjenine sažne, Poitz w Holeschowskej Dubrawje.
„ jedźne w Porschizach 61.

Ssudnizny na pschedźadźowanje

hrjedu 3. haprleje 1929:

w Niskej w hoschenzu „K hwězdže" dop. w 10 hodź.: pisańki stroj, klawěr, wschelake meble a lampy,
w Njebjelczizach, kupay seidu so dop. ½10 hodź. we Herbšez gryczeze: młócźawa,
w Halschtrowje w knježim domje dop. w 11 hodź. drasty, schaty a wschelake meble,

schtwórtk 4. haprleje 1929:

w Budyschinje na hudnistwje dop. w 9 hodź.: wschelake meble, motorske a wschědne kola, hudźbne stroje, schijaze a druhe maschiny, awta, wahi, pisańske stroje, wobrócźa, drasty a schaty, wina, radła, wohnjoschčeze, ličby a wschelake koże,
w Hornjej Kinje w hoschenzu „K lipomaj" dop. w 10 h.: cźežkn awto a wschelake druhiny nadrólnych kamjenjow,
w Maschowje w hoschenzu „K Lubinej" dop. w 10 hodź.: wschelake nadróżne kamjenje; je swobodniże ruki pak po postajenych placźistach wschelake nadróżne kamjenje,
w Hósinzy w hoschenzu „K němskemu domej" popołdnja ½9 hodź.: houtwinski wosaj,
w Mikowje w hudnisskej korczinje dop. w 9 hodź.: pisańske blido,
w Khrsebi w hudnisskej korczinje" dop. ½10 hodź. bůřej,
w Nowym Lubolnju w hoschenzu dop. ½11 hodź. bilard,
w Kitnowm w hoschenzu pschip. w 12 hodź.: pisańske blido,
w Hamorach w hoschenzu pschip. ½1 hodź.: cźorna krowa,
we Wukruczizach w Meldźiz hoschenzu pop. w 4 hodź.: muzaze kolo,

Ssudniške pschedźadźowanje leżownosce.

Leżownosć s cźěžiskej a rólowej kólnju, nětko hórz wulka, klischaza twarschenu mischtrej Wiedrichej Otej Matšej Pohlej w Budestezach. Hódna je 4872 hr. Wopalna pokladnja 2200 hr. Pschedźadźowanje budże schtwórtk 16. meje 1929 dop. ½10 hodź. w Budyschinje, na hudnistwje sjiwa 141.

Wozjewjenje:

Ssud je hudnistke wurunanske jednanje nad samoležnjom mějićela kołowieje a maschinisteje sankarnje Augusta Jokuba w Maleschezach, swjedźenjski namjet wobkruczjiwschi, schtwórt.

Ssud je nad samoležnjom pschekupza Roberta Jana Teutschera w Budyschinje, Kamjentna haža 33, so by so konkurs sminył, wurunanske jednanje wotewrił, prawisnika dra. E. Schustera w Budyschinje, Khějžorska bróha 21, postajiwschi. Termin budże schtwórtk 25. haprl. dop. ½12 hodź. w Budyschinje na hudnistwje sjiwa 141.

Drjewowa awkzija

schtwórtk 4. haprleje 1929
w Bukezach w Stangez hoschenzu, dop. w 9 hodź.:
389 žerdkow, 8/15 cm,
690 žerdkow, 4/7 cm,
17 mtr. twjerdych a mjechkich palow schczěpow,
80 metrow palnych klumpaczow,
16 metrow mjechkich klumpaczow.
Žerdže a drjewo leži na Kopręzanskej holi, [illegible] nika a sady hajnkowje pschi puczu na [illegible]ch, w sastupach 20—27 a 36.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wiki su mało wuwite, płaczisny skerje sniżene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaj psched hodźinu, Pschenza a rožka něhdże 5—10 tż. tuńschi.

Hižyschce je najsiwy stólzaj dele wisaz. Jako horje pschiwdże, sjesche hižo wschitko w płonjenjach. Na jeje wołanje jedyn wobhedźerjowy bratr horje khwataschce, jo by hischcźo něschto wukhował. Tola njeběschce jemu to možno. Wobeh so tak rucze wupschestrěwaschce, zo floro niczo wukhowaz njemóžachu. Maźiwna khěža so docźišła wotpali. Nimo wježenje šinkawow běchu hischcźe šinkawy s Hlinj, Brěžnjo a Budyschinka k haschenju pschihwatalke, pozlednischa pal njetrjebaschke halke zapschimnyeź. — S druheje strony so nam wo wohnjowym njesbožu hischcźe pišche. Druhi dźeń jutrow, rano 1/8 hodź. wupali so zyle domske Arnoschta Kuleza, nana wunoschowarja Sserb. Now. Domjaza nas doba a štót so s wjetschemo dźěla wukhowa. Tola, schtoż bě pod tschu, so spali. Bratraj Kuleza běschtaj runje s dalaka s rańschim awtom na wopyt pschischłoj a ledma sastupiłoj, jako so sapocza kur waleć. Wyrnjeź nascha a žuržobne wohnjowe wobory pschischnje sapschimnuvše, njebožeschce so tkěža, tiž běsche mažiwna, pożerjeć. Wot žurobnych woborow běschе wrjeża j Brěžnj, druha j Hlinj a tfeća j Budyschinka. Kak je wohoń nastał, njeje hischcźe swěrzene.

S **Worzyna.** W nozy wot njebožele k pónđźeli, wokolo 1/3 hodź. wudyri wohoń w tudomnej Nowej Žiwnosći. Žiwnosć njeběschce wobhdlena, dokelž běschе dotalny wobydlež do Nowych Porschizy wuzkasnył. S wohnjom, kotrehoż pschičina hischcźe znata njeje, je so twarjenje khětro wupalilo. Nimo wježenje šinkawy běchu hischcźe tři šinkawy je žuržobnych wjow k haschenju pschihwatalke. Wrěnje myto dobu hebi Drožbjišija, druhe Rodowska šinkawa, tfeća běschе Njechorišša.

Z **Marijneje Hwězdy.** Lětuše jutrowne jěchanje čerpješe jara pod njepřihódnym wjedrom. Hižo sobotu njebě žanych wuhladow, zo so jutrownjeńku přemeni. Skleńca steješe kruće na — hrozne wjedro. Naši profejtojo wjedra mějachu tróšku prawje. Na popołdnju so na mjeńšiny wuwjedri a někotre słónčne pruhi košachu wložnu zemju. Hewak pak so zadźerža kaž měsac hapryl — njewěste a přemenjate. Hižo bě swoje knježeństwo nastupił. Dołho njejsmy tajkeho njepřihódneho wjedra měli. Tchodła teź hewak bohaty wopyt wuwosta. Runje hdyž Khróśćanski procesion 85 zapřahow sylny w stwórtej hodźinje do klóštrskeho dwora jěchaše, kidaše so mócnje dešć. To wězo žana dobrota za křižerjow njeje, přemačani na konjoch sedźeć. Pod stajnym dešćom čerpjachu hižo po puću. Teź mnozy w Swinańi, hdźež na khwilku wotpočnu, konjom pychu z hłowy wzachu a jn wukhowachu, zo njeby z dešćom dale škodowała. Runje tak zeńdże so klóštrskim křižerjam. Tući běchu na 22 zapřahow a zjednoća so někotre wokolne wsy ze wjesnymi křižerjemi. W zdźela sylnym dešću přihladowachu jenoż někotre sta ludźi. Tamne tysacy zasłychi lět běchu wuwostałe. Tak bě teź wobkhad we wsy jara słaby. Wobkhodniey njejsu na swoje přišli, wšelacy su samo škodu měli, wjele sej nakupowali a mało wotbyli. Nowonatwarjena młodownja wjeselešе so sylneho wopyta. Hižo sobtu bě so wjele cuzeje młodźiny zdźěła nabožało. Runje rjany začišć njeczini, hdyž tući potom spžwajo a wołajo w sylnych črjódach po drółach čahajo wjesny jutrowny měr kaža a tak so poměry mjez nimi a wjesnjanami runje njepołěpša, kaž dźěn so nětřiša młodźina runje přikładomnje w korčmach njezadźerži, štož móže so huscźišo wobkedźbować. Na swjedźenju jutrownelio jěchanja su nowočasne jězdźadła přewahu dóstałe. Štož prjedy pěši abo z wozom na městnosć khwataše, wuživa z wjetšeho dźěła awto abo awtobusy. Tak je so teź prjedawši wobraz trósku přeměnił. Tola naš rjany nałožk je tónsamy zwostał. Njech traje hač do skónčenja časow jako njezahinity pokład našeho ludstwa.

Z **Worklec.** Zyma je zašła a wulki sněh je roztał. Nětk móža ratarjo zaso na swojich polach dźěłać, rěka wšak teź khwatać, zo zaso nakhwatamy, štož smy w zymje lěnjeho pasli. Kóždy ma nuzne, zo by nakhwatał, štož bě so z dołhej zymu zakomdźiło, dokelž je hišće mnoho dźěła dokonjeć, kiž hewak w zymje činimy. Jene dołho pak je lětuša trajna zyma teź měła. Ludźo su mjeńšeje zaso raz wšitke sanje zwučahali, teź tajke za konje. Na druhej stronje pak ma zyma teź wjele zrudnych sćěhwkow. Wosebje čerpiła je zwěrina a je z wulkeho dźěła samo kóne wzała. Dale je so teź ze zmjerzkom wjele lodowych rolkow rozpukało, zo dyrbjachu ludźo husto k susodam po wodu khodźić a ju samo ze susodnych wsow wozyć. Tola rad chcemy zapomnić wšitke njelubosće tuteje zymy a so spokojić z dowěru, kiž wukhadźa z prajidma: „Wulka zyma a wulki sněh, nadźija na dobre žně".

Z **Worklec.** W nocy k Zelenemu stwórtkej powuchu paduši na tudomnej khlorobnej pokładni a póstowej agenturje. Woni zwutorhachu laty z płotow, wutłóčichu woknowe skleńcy a zależechu do twarjenja, Woni pak su jenoż mało pjenjez namakali.

Z **Worklec.** Znata kupjel „Heil" w Smječkecach, kotruž swójba Sperlingec wot lěta 1901 wobsedźi a z kotrejž je teź wobšěrnišе zahrodnistwo zjednoćene, je lětsa dla njewěsčedneje zymy přez zwěrinu njesmjerne škodowała. Wjacy hač 2000 štomikow a keřčkow je dźiwina wotžrała. Pola mnohich je skora na měter a hišće wyše wobělena. Zrudny začišć čini štomownja na hórcy k Smječkecam leżaca. Młode wotžrane štomiki steja kaž šerjace rjebła a wjele stow je hižo zwotrježanych, dokelž njeje nadźija, zo so hdy wjacy zhrabaja, teź pola wjele druhich je nadźija zhubjena. Samo do wobhrodženych kulturow je so dźiwina dobyła. Wysoki sněh ji zmóžni, přez groćany płót zaleść. Su drje spytali přez šeroke hrjebje tomu zadźěwać, ale wuhlódnjena zwěrina sej přeź nje puć pytaše. Najskerje je młoda skora lěpša picz hač syno k wows, jeli je to dostała. Načinjena škoda wučinja wšo dohromady přez 10 000 hriwnow. To je přewjela za tajki krótki wobkhod. Zakónsery może dr[illegible]

so wotnajerjo hońtwy k zarunanju škody nuzować, ble jenož tak daloko, hač je so škoda we wobhrodženej krajinje stała. Ta pak so tež hižo na 5200 hr. staja. Nětčiša wobsedźerka Marja zwud. Sperlingowa je na lěta zbita. Wunošk ze zahrodnistwa budże slaby. Tohodla pak su hišće zbywace štomiki a kerčki na předań a tuž so prosy, zo bychu krajenjo ju po potrjebnosći podpjerali. Ma wšelake druhiny sadowych štomikow we wšěch formach, wužitnych a pyšacych kerčkow a mnohich różow a kwětkow na předań. Pólla toho dźěn hišće su kupjele, kotrež so 15. haprleje wotewrja a su hižo mnohim wołóženje a wustrowjenje wot čelnych khorosćow přinjesle. Byrnjež traš so jara wjele škody na nětkajke wašnje wurunał, je hišće dalša škoda wulka. Tu je za křesćijansku lubosć polo skutkownosće.

Z Khrósćic. Radupodawanje za maćerje w Khróśicach budże srjedu 3. haprleje popołdnju w 2 hodź. w hosćeńcu. Lěkař budże přitomny.

S Kamjenja. Njedźelu popołdnju wokoło ½4 hodź. ka so pschi Ptačej horje njesboże z motorskim kokom. Motorowaj koležarjej jědźeschtaj se zwoji kokomaj se rěsta. Jedyn z nieju shubi knjeżstwo nad kokom a padże z nim. Pschewodnizja, kotraž na sadnim sedle jědźeshe, posta franjena a z tschańentymi wosnami leżo. Jako běchu ju na Ptačej horje zwobaleli, dowjedechu ju do khorownje.

S Brětnje. Lětża je tu 18 dźěći schulu wukhodźiło, 11 hólzow a 7 holzow. Snowa zastupi lětża do schule 31 małych dźěći, 19 hólzow a 12 holzow.

S Brětnje. Burgomannez žiwnosćerja, kiž bu na fabrikskeho wobsedźerja Nätzolda pschedata, je tudomny dźěłaćel Kožujak za 4 000 hr. kupił. — Sańdźenu njedźelu wumrě dźěłaćel Bohdar Mark. Wón běše dołhe lěta zbožnje stajnemu zastupjerstwu a schulskemu přiwótkstejerstwu a běše powschitkownje wažena wosoba.

S Nikleje. Wot 1. haprleje hač do 30. septembra 1929 ma słužbne hodźiny pola tudomneho hantlerja Judnistwa póndźelu, wutoru, schtwórk a pjatk wot 7 hač 13 hodź. a wot 15 hač 18 hodź. a žrjedu a sobotu wot 7 hač 13 hodź. posłanje. Wěcznej hodźinje za prawowypitazy publikum stej wot 10 hač 12 hodź.

S Kamjenza. Sšrjedu do jutrow powołdnju wokoło 6 hodź. nadpadny njesnaty cłowjek na Lěpkarjecźanskich honach 75lětnu žonu a dźiwje su najskerje wuntrjowadź. Sapschah, kiž nimo pschińdźe, pak jeho pschekwata, so nadpadnik ezekny.

Z Łužicy.

* **S Biskopiz.** Krtwowna lubosćinska struchkohra sta so tu w nozu wot Cźicheho pjatka k jutrownej sobotce. 23-lětny sklaćar Richard Schwarz z Biskopiz mori swoju lubku, 18lětnu Gretu Stiernerez ze Semiz-Tumiz. Po roskorje sadaji ju wón w schatowej budże na běłerjskich łukach. Mordaŕ da so po njeskutku Drježdźansko-Sborjelskemu cźahej pschećeć.

* **S Biskopiz.** Sšrjedu rano służobna holza na Zyrkwinskej dróhi sniseshoši. Jako wona z jědnym kokom jědźeshe, so jeje druhi koležaŕ schmórkny, so wona se swojim kokom padże. Kokojědny so wo padnjenu njestarasche, ale jědźeshe dale. Pomocni ludźo dowjedechu holzu k lěkarjej, kiž spóźna, so běšche žebi koleno wutwinyła. Na to su je sanitetnym autom do jeje domjaceje wsy Stachowa dowjedechu.

* **S Wulkich Rědarjez.** Njedawno běšche so jenemu tudomnemu wobsedźerjej poradźiło, njedźiwajcy knčha a lodu smijźu morić. Ssamźnemu cźłowjekej poradźi so sandźenu tydźeń hischcze dwě dalschej strašnej łazy saraschcź. Sda so, so budże lětża njedźiwajcy njeměrneje symy mnoho smijźjow.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Sćiktrowa powješć wo wjedrje za jutšišu srjedu:** Pschemjenjujte, posdźišcho so tmućženje a budże syma, we nozy mjerśnje. W Jendźelskej žuchło a syma. W połnóznej Europie žuchło a syma.

Blisko dwórnischcza a póstskeje agentury w Reimannsfeldu pola Elbinga su žobotu rano tśi ſ revolwarami wobrónjeni muzojo dweju póstskeju sastojnikow nadpadli, kotrajž pósłki měch ſ wažnymi pohibkami a 7000 hriwnami pjenjez do póstskeje agentury njeześełchtaj. Sso póstskeho měcha smozowawschi rubježnjk ſ automobilom wotjědźechu, kotryž na nich cźakasche. Přjedy teho běchu grozcźaze powody, ſ dwórnischcza do Elbinga wjedźaze, rozšerjyli.

We waldeckskim hłownym měsće Arolsenje je so pónđelu ſtwobodny ſtat Waldeck do pruskeho statneho swjazka pschijał.

Sobotu je ſ Londona sa prěni wotrěźk powětroweje służby mjez Jendźelskej Indiskej postajene lětadło wuleźało. Sa druhi wotrěźk puczowanja so nowoczasny lětadźi cźołm wusće. mjes tym so je sa dźeń ſ Alexandrije do Karaczi sako tśimotorske lětadło postajene. Lětačstwowy minister sir Samuel Hoare so je swojej žonu a ſ jenym direktorom kejorskich lětadźi puczow pschi leczenju wobdźěli. Prěnje lětadło noweje cźary je ſ 364 puntami póstskich pokładkow poczejene.

We wutłowych podkopkach blisko Genka w Belgiskej je so žobotu wjecźor w 9 hodźinach rozbuchnjenje ſtych powěrow stało. Dźěłacerjo wokolo do wšěch stron cźekachu. Wutłowanska słužba ſwěcźi, so je hischcze wjele dźěłacerjow w palowych podkopkach. Hač do njedźele dopołdnja běchu 23 ſwuhlenych njesbóžnjanomnych cźełow a dweju na ſmjerć ranjenju hórnikow ſ hłubiny wucźahnyli. — Njedźelu popołdnju je so nowe njesboże stało. Dwanaće muži ſtyhne wutłowanske wotdźelenje so je wotwolałnymi kamjenjemi zaſypnyło. Dwaj dźěłacerjej so morićhtaj a wóſtom so rani.

Blisko Riverside w Kalifornijskej je lětadło, kotrehož benzinowe ſtudnje rozbuchny, je ſtydom wožobami k semi padło. Wšěch w nim jědźacych ludźo ſu ſo zaraſnyłe. — Druhe lětadłowe njesboże je so žobotu blisko Tampika we Meriku stało. Dwaj Američanaj ſo pschi tym morićhtaj.

Dubičanski kowaŕ.

Haj, to bě ći muž, krući hač żelezo, kotrež kowaše! To bě Serb, kajkehož małohdy dźensa nadeńdźeš. Tón so njeda wot nikoho zaslepić, nawabić, zhrozy, zo by swoju kowarnju a swoje pólko němskemu fabrikantej předał kaž jeho wbozy susodźa, kotrižž tam pozdźišo robocźachu, hdźež běchu prjedy jako Bnria z knjezom byli, abo kotrižž wupucźowachu do Ameriki a štó wě hdźe, zo bychu tam zwjetša zły kónc wzali. Ně, Dubičan kowaŕ so njepoda, steji kaž ze żelezom wopasany dub we wichorach swěrny swojemu Bohu a swojemu narodej, a trała a cźefpi a da so zakłóź za swoje mužne, njebojazne přeswědčenje, za lubosć k swojim prjedownikam a swojim potomnikam, a wumějrajo zawostaja najrjeńši přikład, kak prawy muž so wopomnje. Hdyž so Dubičan kowaŕ na jewišću zjewi, sapa wot njeno kaž skrě wot kowanego żelaza sapa horliwa lubosć, česna hordosć, a w swětle tohoto kowarja widźiš tak prawje złość, falš, njepócźiwosć, racźawosć a šamałosć jeho njeprećelow a khudušku spočinanje zawjedźenych a zaslepjenych wjesnjanow. Tole widźeć — tule hrózbnu hru, tule wójnu mjez lesću a sprawnosću, mjez mamonom a wutrobu, mjez złym a dobrym, mjez našim a cuzym, mjez česću a njećesću — tole widźeć, słyšeć a sobu přeżiwić, może kóždy, kiž sebi hru Dubičanskeho kowarja wobhlada, hdźežkuli so hraje, a kaž je słyšeć, budże so nětko we Bukecach hrać. Wobohaćeny so kóždy cłowjek z njeje wróći, ma-li jeno kapki kreje wot Dubičanskeho kowarja we sebi. O.

Towaŕstwowski powěstnik.

Naš sobustaw **čo. 54**
žiwnosćeŕ Jan Lowka w Njechornju
je póndźelu popołdnju wumrěł.

Našich dowěrnikow prosymy, zo bychu přinoški po 80 pj. wot kóždeho sobustawa hnydom zezběrali a na naš konto na Serbskej Ludowej Bancy zapłaćili.

Posmjertna pokl. župy „Jan Arnošt Smoler“.

Budyšin. Jednota Sokoł w Budyšinje je na jutrownu srjedu wječor we 8 hodź. do Serbskeho Domu na jubilejny swjedźeń serbskich gymnazijastow přeprošeny. Njech tam prawje wjele dźeja. Na zdar.

Starosta.

Budyšin. „Nadźija“. Srjedu wječor we 8 hodź. wobdźěli so towaŕstwo bohaće na 90lětnym jubileju towaŕstwa Budyskich gymnasiastow Societas Slavica Budissinensis w Serbskim Domje. — Stwórtk wječor we 8 hodź. je w Serbskim Domje spěwna pruha.

Předsydstwo.

Domowina. Naša **hłowna zhromadźizna** budże 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćeńcu. Čas so hišće postaji. Předsydstwo a wubjerk matej ważne posedźenje jutrownu srjedu ½12 hodźin w Serbskim Domje. Přitomnosć wšěch sobustawow je nuzna.

Předsyda.

Komorow. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 7. 4. 29. wječor we 8 hodź. w „Kaćej korćmje“ sokolski wječor ze zwučowanjom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje

Jednota Sokoł.

Pančicy. Lipa Serbska (jenož žónske hłosy) ma přichodny štwórtk (4. haprleje) wječor we wosmich pola Natušec w Kukowje nuznu prahu. Njech so wšitcy wobdźěla.

Dirigent.

Zwjazk serbskich spěw. towaŕstwow. Nastupnjo wulět do Poznanja. Při tutej přiležnosći budu so sćěhowace khóry spěwać: „Zerja“ čo. 1 a 13. — „Wulka lubosć“ čo. 15 a 29. — „Dobry wječor“ čo. 7 a k tomu narodna hymna (Rjana Łužica). Jako spěwarjo móža so jenož ći wobdźělić, kiž swój hłós bjezporočnje spěwaja. Też spěwakhmani jenotliwcy su nam lubje witani.

Hłowny dirigent.

Z. W. Zwjazka Serb. Rat. Rorosta zeńdźe so njedźelu 7. haprleje 1929 popołdnju z dypkom 3 hodźin pola Natušec w Khróśicach k jara ważnej zhromadźiznje. Wšitkich knjezow a towaŕšow z tutym wutrobnje přeprošuje

předsyda Z. S. R. D.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł Arnošt Bart w Brězynach. Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinje.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńa na Třělanskej dróży 4
Wosebita točerńa britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho gratu.
Pućowacych a zběrarjow za wosebnosćelu.

Serbski Hospodaŕ
ratarske wulkowótkowarske towaŕstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe, telef. čo. 13 dźěła nětko tež
dejwo spěchowacu picu
z rźanych a pšeńcznych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najćišćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Kózl. kožki
a. t. d. kupuje stajnje
Paul Schulz w Budyšinje
na Zadnjej bohatej hasy
Telefon 3385

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Nowy
hospodarski wóz
35 ctr. na předań
Kowarnja w Droždźiju

Runklicu
a symjentne bórny **Centifolia**
a tež k jěźi ma na předań
Hórnik w Hornjej Kinje
Telefon 3308

Tunje přikrywy na sofa a diwany
přikryw. na blida, komody a łožn
přeślwane přikrywy (Steppdeck.)
J. Erler, na Zw. Lawskej hasy 10

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje
srjedu, 3. haprleje (po jutrach w ½3 h. w žurli Serbsk. Domu w Budyšinje)

Dnjowy porjad:
1. Rozprawa
2. Wopominanje zemrětych sobustawow
3. Swjedź. přednošk prof. O. Wićaza „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy“
4. Woswjećenje 90lětneho wobstaća towaŕstwa soc. slav. Bud.

Wot 10 hodź. dop. skhadźuja so wotrjady (Narodnopisny, stawizniski a hudźbny) k wšelakim rozmołwjenjam

Wječor w 8 hodź. w žurli „Serbskeho Domu“ **zabawa** wuhotowana wot Serbskeje studowaceje młodźiny.

Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin“
(Tu wuńsihać).

Haprleja 1929

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“.)

Tutón wotrězk płaći za nawěšćki w měsacu haprleji 1929

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo jim li chcedźa sebi něšto kupić, ale maja někajku druhu należnosć

z nawěšćkom w „Serb. Nowinach“

wozjewić, smy k lěpšinje wozjewjenjow wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin“, kotryž pri skazanju abo připósłanju nawěška wotrězk předpołoži, dostanje nawěšk wo 50 pj. tuńši hač newšak płaći. Wotrězk ma so jenož w **postajenym měsacu** wužić. Skazaŕ nawěška ma swoje połne mjeno a wjes napisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wodźeli.

Nakład. „Serb. Nowin“.

přiloha k číslu 76

SERBSKE NOWINY

Wutoru 2. haprleje 1929

Knjez wyšši farar Domaška rozzohnuje so ze swojej wosadu.

Jutrowniczku, 31. měrza 1929 dźerżeše knjes wyšši farar Domaščka w Budešězach, kiž so k 1. haprleje t. l. na wotpočink poda, swoje wotkałne předowanje, rano we 8 hodź. serbšce a 1/2 10 hodź. němšce.

Hižom sahe tłwatachu serbšzy kemšerjo z Budešězanskeje wosady do Wjesneho domu, so bychu byli swědkowje tuteje hodźiny, w kotrejž so jich zwěrny a lubowany duchowpastyr, knjes wyšši farar Domaščka, se swojej wosadu rozžohnowa. Wulka zyła nutrnych kemšerjow pjelnješe wulki Budešězanski Boži dom.

Woltarnu Bożu słužbu měješe knjes farar Bóž, kiž bu wot wosady něšt za prěnjeho wožadneho duchownoho woleny. Kemšenje porjeńšeše zjónišči chór pod nawjedowanjom knjeza kantora Ssmoły a zaspěwa rjenje „Mój trošt Jesuš Khrystuš je."

Knjes wyšši farar Domaščka zakoži swoje wotkałne předowanje na jutrowny tekst Mark. 16, 1—7. S mócnym hłosom a hłubokej zhutnosću rěčeše wón k pósłednjemu raz je sastojnstwje k swojej lubowanej wosadźe. Khutne běchu wšo hłowa a polne džaka za wšitku naihonjenu lubosć w 26lětnym sastojnstwje we Budešězach. Pšiches zyła předowanje cźehnjenje pak je jako skota žita sjawne a krute wuńnace k wěrje do horjesstanjeneho Sbóžnika, kotrehož bohate žohnowanje je wón runje w Budešězach w połnej měrje naskonicź směł. Hłuboke a ducha polne hnuzje wotkałne předowanje wopschiješe něhdźe sćěhowaze hkowne myśle. W 26 lětach swojeho sastojnstwa je směł tak husto jutry świeścić ze swojej wosadu, tola něšt zo pschiche jutry dźeńja. A tohodła chze swojej wosadźe hišče junu pschiwołaćź „Sbóžne jutry něhdy a nětš". My khodźimy tu w cźemnym, ale zwětło je Knjes. Kaž něhdy tśi žónike na jutrownym ranju z Jerusalema k Jesuśowemu rowej dźechu, njemějo kedźbu krańneje pschirody, dokelž běšche jich wutroba polna starosće, schtó jim cźežki kamjeń wot rowownych dwerjow wotwali, tak też my khodźimy pšiches tutón śmjerć w cźerpjenju a karoscźach, ale zwětło je Knjes. Kelko cźemnych pućow je na semi. W naschim cźasu so nam husto zda, so by niewěra dobywała, też w naschim šerbskim ludu. Ale jako kschesćenjo pak wěmy, so je nasch Sbóžnik wumrěł, so bychmy živi byli. Tola też wón je w swojim sastojnstwje husto słonik, so zwětło je Knjes. Wosebje cźežki cźas běšche też w něht wotthadźazeho duchowpastyrja cźaš zwětowe wójny, hdyž je směł srudny nadawk do něhdźe 150 domow swojeje wosady donjesć struchłu powěsć wo zmjerći lubeho zwóžnarja we wójnje. Tehdy je śměł to hnazne powołanje dokonjeć, Bożi trošt nošnjć do žarowazych swójbow. — Něhdy pytachu jónšte morwebo Jesuša we rowje, wón dyrbješe morwy bycź, kaž to jeho njenschesćeho cźahnu. Też dźenjšnišni dźeń je jara wulka syła tajkich, kotrejž bychu jeho rad za morwebo měli. Ale schto by hyło, na zwěcze, njebychu-li jutry hnjc, hdyž-li nasche pacźelske dźeći pschi wobnowjenju kschcźenskeho słuba w druhim artiklu jenoź tak daloko wuńnawale, so ku Khrystušej wobrećebanu? A hdy hychu so sćetnyi ześenia słónczśe ze słowami, so bu Jesuśowym rowowym kamjeń zasgglowany. — Ale jutry su, jandźelio wuskaja, swonu swonia, wošada śpěwa a wuska „Jesuš je stanuk!" Tule powěsć pak dyrbimy wěrić, dokelž je Jesuš sam prajił so w rowje njewostanje. Mózne swědcźenje wo swojej njekabłajsej wěrje do stanjeneho Sbóžnika wotpołoži knjes wyšschi farar Domaschka na tutym městnje. Jesuśowe słowo jemu dožaha, šamsne dyrbi wot wschitkich kschcźeźanow rěkaćź. Na dnju złożenja swojeho sastojnstwa wón wusna „Ja wěrju do mojeho horjestanjeneho Sbóžnika, do pschekrašnjeneho Khrystuša a do wěcźneje domišny". Jandźel pschikasa něhdy žónštim: Dźicze! A woni dźechu a swědcźachu wo swojim horjestanjenym Sbóžniku. Evangelii njeješe so dale wot erta k ertej, wot tuda k tudej. Tak dyrbimy też my swědcźicź, kždy je k tomu powołany. Dokelž je nasch cźaš tak srudny, napominasche předaŕ, so bychu wschitzy hromadźe stali a hrěchom sadźewali a Boże kralestwo we swojich domach twarili. Bohaty je cźaš sastojnstwa knjeza wyšschiceho faraŕja Domaschki wošeže w Budeśzach na Božich dźiwnych wodźenjach, jenoź jedyn, sa to pak cźim rańšich dopokas wón wošadźe powédasche, kiž na nju wésće najhłubschi sacźišchcź zawostajł. Dale spominasche wón na cźaš pšched 26 lětami, jako jeho Budešeźanska wošada s wulkej lubosću do swojeje krjeđźiny witasche a tutu lubosć je śměł shonicź hacź do dźenšnišcheho dnja. S hnutej wutrobu wotkhadźazy předaŕ tohodła, prjedy hacź s hłeći stupi, wschittkim swój najnutrnischi dźak wupraji. Wošebje dźakowasche so zyrkwinišim prjódkjerjam a jich zwěrne zobudźeńu pschi twarjenju Bożeho kralestwa. Jenoź někotrii z tych, kotrejž jeho něhdy do Budešez zawołachu, zu hišchcze wostali. Tola se wschittkimi, se starymi kaž s nowymi je śměł w dobrej pschesjednošći dźěłaćź. Nutrne słowa dźaka namaka wón też za swojeho sastojnjeho bratra, kiž je jemu stajnje był jako wopraŕdźity brair pschi wschittich sastojnstwa dźěłach. Knjes wyšschi farar Domaschka dźakowasche so dale wošadnemu kantorej a zyrkwinšemu thórej kaž też zyłej wošadźe a kóždemu jenotlíwemu, wot kotrehoż je lubosć naschonił. Pokasujo na Khrystša, kiž je A a O, prěni a pósledni, a kral wojowazeje a dobywćerskeje zyrkwje, stajł so rozžohnowazy duschowpastyr zyle na tuteho Knjesa a położi zyłu wošadu na jeho wutrobu.

Mjes tym běschtaj z Budyšchina pschijěłoj knjes superintendent Fröhlich a knjes wyšschi zyrkwinskohamtšt rada dr. Thomas.

Po kkrluschowej schtuczźay wobroći so knjes superintendent Fröhlich na wošadu, ju pokasujo na tekstowe wošebite jutry, kiž wona dožiwi, hdyž so jeje prěni farar wot njeje dźěłt; dale dopomnjo na wažnu hodźinu za zyły serbšći lud, w kotrejž jeho powołanu wjednik duschowpastyrstwo wotpokoji. Tohodła sirowimy jeho hišchcze raz zale wošebje w tutom wokomiku a wému, so je kruch stawisnow, kiž s nim woteźdźe. Knjes superintendent naspomni tu, so je so dawne žedźenje serbšeho luda dopjelnilo z tym, so ma nětko po nowej zyrkwinšej wuśrawje naschege sakšeje krajneje zyrkwje šerbšce duchownstwo teź swojeho wjednika. So je knjes wyšschi farar Domaschka był s wopraŕdźitym wjednikom, njedopokasuja jenoź jeho mózne předowanja, kiž wschak su sriedźišchcźo duchowneho skutkowanja, ale teź jeho druhe prózowanja; wón je sobudźěłał na serbšich Spěwaŕšich, je nawjedował serbšti seminar a běsche wozebje swojemu ludej s prawym wjednikom. Tohodła serbšti lud na njeho shladuje s dowěrjenjom, lubosću a dźakownosću. Teź krajna zyrkej dźakuje so jemu za jeho słužbu. Jako wožobinske słowo na wotkhadźazeho namaka knjes superintendent teź jenoź słowo djaka. Sso sažo na wošadu wobroćo pokasa ju pschi wotkhadźe jeje wjednika na trošcht jutrowneho zwjedźenja, kiž je tón so ja wschitkim śteji Jesuš Khrystuš, kiž nam jutry pschiwola: Ja žym živy a wy budźesce teź živi.

Na to poręcza hišchcze knjes wyšschi zyrkwinskohamtšti rada dr. Thomas w mjenje Budyšcheho, Kamjeńšcheho a Lubijšcheho zyrkwinšeho wokrjeża a w mjenje njepschitomneju superintendentow wutrobne słowa pschipósłacźa a djaka wotkhadźazemu duschowpastyrjej.

*

Na němšim kemšenju pjelnješe sažo žylnje sastupjena wošada swój Bożi dom. Knjes wyšschi farar Domaschka dźerżeše žamšne wotkhadne předowanje we němšej rěcźi. Jako běšche z hłeći stupił, sćěhowachu narěcze na woktarju.

Jako prěni rěcźeše knjes superintendent Fröhlich wukhadźejo wot słowa jutrownoje epistole „Bohu budź dźak, kiž nam je dobyće dał psches našeho Knjesa Jesom Khrysta", s kotrejž zwjedźeńšku wošadu strowješe a mjenowasche słowo najzwjelnischi nutskowny swjak, kiž naš wjasa. Psches 36 lět dołho je wotthadźazy duchowny směł skutkowaćź w Ketlizach, Hodźiju a napósledk a najdłźe w Budešezach w najstrašnischim sastojnstwje evangelskeho předarja a swěrneho duschowpastyrstwa. Wón změdźeše jako prěni w sakšim kraju s wyschichim farariom šerbskeho luda bycź, k czemuż jeho najwyschischa krajna zyrkwinska wyschnoscź powoła; běšche dale je sastupjerjom superintendentstwa, sastupjeł duchownych zobustawow Budyšcheho zyrkwinskeho wokrjeża a zobustaw krajneje synody. Kelko winowatostjow bě jemu napołożenych a kelko dźela je dokonjał. Nade wschitko pak ma so stajicź „Bohu budź dźak!" Krajne konsistorstwo je dało wokrjesnemu zyrkwinskemu hamtej połnomóz, so by na tutom dnju knjesej wyschichemu faraŕjej Domaschzy wopokasał wošebite pschipósłacźe a cźesć, je wupiśało cźestne wupismo sa wulke sasłužby a dokonjane dźeło w jeho 36lětnym šwérnym sastojnstwje, kotrež jemu pschepoda. Na kónzu podsakowa so knjes superintendent wotthadźazemu zobudźetačerjej wobohatšnje sa wschitku zwěru a pschejesche jemu Boże dalsche žohnowanje a złonczi s postrowom w mjenje wschitkich sastojnskich bratrow zpleje eforije.

W mjenje Budyšcheho zyrkwinšeho wokrjeża poręcza knjes wyschichi zyrkwinskohamtšti rada dr. Thomas něhdźe šamsne słowa kaž na šerbšim kemšenju w mjenje Budyšcheje měšchćanšceje rady jako patronatšcheho knjeństwa a kollatury knjes měšchćanoša dr. Förster.

Na němšim kemšenju pschednješe knježna Templez i derje rozumłiwje někotre schtuczźi kkrluscha „Ach duscha posběh wocźi". Zyrkwinski chór, kiž běšche žo se wukinjenjom do spěcha měcź dyrbiał, zaspěwa dwójzu spěwaj pod wustojnym nawjedowanjom knjeża kantora Ssmoły, cźišcze a jasnje a pschinoschešche wsele k porjeńšcheju kemšenja. Teź Budešeźanšti posawništi chór zobuśtkutkowasche k posběhnjenju nutrnoscźe.

Knjesej wyschichemu faraŕjej Domaschzy pak, kiž chze teź hišchcze na wotpoczźinku, hiž chze w zwojich lubych Budešezach pschejtwicź, swoje mózy wěnowacź ke tšpschemu Božeho kralestwa w Sserbach, pschejemy, so by derjesaśuženy wotpoczźink prawje šlónczźny a miły był, a so by so jeho hišchcze mnohe lěta pschi dobrej strowoscźi radowacź mohł.

18. hudźbny (burglowy) nyšpor w Michalskej cyrkwi w Budyšinje.

pod mjenom „Přez kříž ke krónje".

Zo je cyrkwinska hudźba a spěw wot wšeje druheje najbóle wutrobu a dušu pozběhowaca a hnujaca, to derje je powšitkownje derje znate. Kak rjane a krasne wulke komposicije su nam naši prjedawši wumělcy kaž Bach, Beethoven, Haydn, Mendelssohn atd. na polu cyrkwinskeje hudźby zawostajili! A preco zaso so nowi w tutym dźakownym wumělstwje spytaja, z dźěła z dobrymi wuspodami. Naš knjez kantor Polak chce nas ldys a hdys z tajkej cyrkwinskej hudźbu wokrewić. Za to smy jemu jara dźakowni, zo nam tute byrglowe nyšpory zarjaduje. Dyrbjałe pak so prawje bohaće wopytać a z wotewzaćom čišćaneho programa za jenoź 50 pj. podpjerać. — Na dnju Cicheho pjatka a mějachmy wječor w 6 hodź. zaso jedyn tajki koncert. Sobuskutkowacy běchu naša we Serbach derje znata solistiska spěwarka knježna Dora Frajślagec z Hornjeje Hórki (sopran), dale knježna Šabelec z Budyšina (alt). Nimo toho hraještaj dwaj knjezaj — Erich Hohlfeld a Gottfried Stroscher — husle. A znaty wumělc na byrglach, knjez Albert Müller, mištrowaše tutu kralownu wšěch hudźbnych nastrojow jara rjenje.

Po hudźbnym porjedźe čo. 1 hraješe knjez Müller na byrglach za tutón dźeń derje so přihodźacy nutrny „Präludium a fugu w c-moll" wot J. S. Bacha jara wustojnje, njedźiwajo na ćežke techniske pasaže, a to rjenje barbojte. Čo. 2. Pasionski spěw „Kiž sy za nas wojował" za sopran a byrgle zaspěwa nam naš serbski solobik, knježna Frajślagec. Hdyž teź je tuta spěwarka w dotalnych serbskich a němskich koncertach bóle wjesele a ludowe spěwała, tak ma so khwalobnje přispomnić, zo je nětko teź cyrkwinski nutrny spěw přiwukła, kiž sebi wosebitu ćemnosć hłosa žada. Čo. 3. Aria za 2 husle a byrgle wot C. A. Lorenca (k 1. razej). Njchodźi so runjewoun prajić, hač je z tym wosebity skhodźeńk wumělstwa docpěty. Hrajerjej njemóžeštaj nam z tym niče wubjerne pokazać. Hłuboki zaćišć wuwosta. Čo. 4. „Khrystus na křížu." Komposicija za byrgle wot Fischera. Hórke ćerpjenje a bolesć našeho Zbóžnika je wot klarinety słyšeć, horjo a zrudoba. Doniž skónčnje cyle čicho jeho smjerć wumože. Tutón techniscy nic lohki nadawk zawostaji dobry nutrny zaćišć. Čo. 5. Pasionska legenda za husle a byrgle. Dobra melodija. Zasadźenje hulsow njebě přeco čiste, tola na kónou bě wšo jasniso a dobro. Čo. 6. „Nětk wočichće, wy wjes'le spěwy za alt a byrgle. Knježna Šablec prócowaše so w tutym rjanym čućiwym spěwje tón prawy nutrny cyrkwinski ćemny hłós trjechić, štož so we hłubšim a srjedźnym registru nimale derje poradźi, w dalšich wyššinach pak so bóle a bóle zhubi. Byrgle přewodźachu spěwarku jara přihódnje. Čo. 7. Lento wot C. A. Lorenca (k 1. razej). Hdyž horjeka při čisle 3 wot toho sameho so njemóžachmy wo wosobitym wumělstwje přeswědčić, dha nam jow tute dźělo něšto jasniše wo tym pokaže. Melodija je dobra a jasna. Woboje husle přimaju jene do druheho a zawostaja dobry zaćišć na připósłucharjow. Čo. 8. Dwojobłósny spěw wot Mendelssohna „Hdźe sće jeho donjesli?" za sopran a alt je woprawdźe něšto wosebite a wulkotne. Tu pokaže so wša rjanosć melodije a harmonije. Wobej spěwarcy stej sebi z tutym wšu khwalbu a česć zasłužiłej. Čo. 9. „Jutry", hymna za byrgle (hišće njeišćana), wot Korle Englera-Budyskeho. Z tym je nam naš znaty wumělc woprawdźe něšto dobre stworił. Jutrowny wysk horjestaća našeho Zbóžnika je ze wšěch akordow słyšeć. Krasnje molowany hudźbny wobraz! — Z tym so tutón hudźbny nyšpor na wyšším skhodźeńku wumělstwa skónči. Knjezej kantorej Polakej chcemy dźakowni hyć za jeho próce. Tola bychmy jeho z tutym prosyli abo so woprašeli, hač njeby móžno było, pozdźišo raz tajki koncert ze swojim cyrkwinsk. serbskim chórom a serbskimi solistami zarjadować?

Z Łužicy.

* S **Habrachcźiz.** Seleny schtwórtk rano 3/4 hodźin wudyri woheń na tudomnym Schubertez hałe. Jako wohnjowe woboru pschichwatachu, štejesche 20 metrow dołha bróšeń w płomjenjach. Woborníkam je hišchcze poradźi, konje z pschimjesowanych konjenzow wukhowacź, na cźoś so konjenzy tež žobu wotpalichu. Schkoda je wulka, dokelž je jenoź wjele žyna a štomy žobu njejpali, ale teź mnoho ratarskich maschinow a wobaj Habrachcźanjej cźełkowej wosaj.

* S **Habrachcźiz** pola Shorjelza. Wobžarujomne njeśoke sta žo tu sandźenu wóndźelu. Nólništi pohonej tudomneho knježeho dwora Michel pschijědźe z mlokowym wozom domoj. Krótko psched zyrkwju běšche pak bróšdnik psches postrouk dyrił. Michel chžyše sapjchaŋ jako do porjada pschinjeseł. Pschi tom pak kóń kopny a rosrahy pohonjcźel prawu ruku. Sawołany lékaŕ sušeloženeho swobala a da jeho do khorowinje bowjeseć.

* S **Ruchnowa.** Kaž žo sda, njeje kłuscha tschésłata syma smijźanm jeschchodźicź samohła. Tele dny je dźěłaćeŕ Ostar Dittrich w blišim lěsu pjeć smijźizow popadnył. Loni je Dittrich 80 popadnjenych smijźizow na gmejnskim hamcźe wotedał.

* S **Biskopiz.** Nataršće a hajnišce towaršstwo sa Biskopizu a wokolinu šmědźischce we šwojej nałetnej schromadźišnje zyły rjad šwérnych dźěłacźerjow poczesćicź. Knjes prof. dr. Schellenberger z Budyschina pschepoda wuznamjenjenym poczesćowaze znamješchka. Ssamsny knjes pschednoschowaše na to nałetnim wobdźełanju role a hnojenju a knjes žemišli sapósłanz Grellmann rěcźeše wo politiskim połoženju.

Měsačna rozprawa Zandarmstwa Budyskeho wokrjesa.

W tutom měsaću su žandarmojo sastojnizy wokrjesa Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa sapodali 869 wosjewjenjow, mjez nimi tež wosjewjenja sajeca, a to:

1 dla pschestupjenja stawnej autoricze,
1 dla njekasanstwa,
4 dla skhowdženja a cžinjeneho sranjenja,
47 dla paduschstwa, pschekschowjenja a pschekhowanja,
1 dla ruhježnistwa,
19 dla wobschudženja a falschowanja liscžinow,
2 dla njerodneho sapaleństwa,
4 dla khlostajomneho sadžerženja nastupajo hoitwu,
4 dla hrubeho njeboczinstwa a kaženja mjera,
2 dla prosscherstwa a dundanja,
57 dla pschecžiwneho sadžerženja pschecžiwo pschedpisam drohowneje policije,
12 dla pschestupjenja pschedpisnow pschemyhlowskeje policije,
35 dla pschindženja pschecžiwo hewaschim khlostanskim postajenjam,
15 dla pschikasa sajeca a wupisanja we hildbežkich lopjenach,
665 hewaschich khlužobnych wosjewjenjow.

Sajatych bu 8 wožobow a to
2 dla paduschstwa,
1 dla prosscherstwa,
5 dla pschikasa sajeca a wupisanja we hildbežkich lopjenach.

Wosjewiło je žo 8 cžežkich a 34 jednorych paduschstwow a snich buchu 4 cžežke a 30 jednore wujasnjenje. Nimo toho bu cžežke paduschstwo i pschedawschich mežnozow wujasnjene.

Wobnjow běsche 3, diwaj nastaschtaj i njerodnym sapaleństwom a jedyn je samosapalenjom.

Ssamomordarstwa stachu žo tři a to
1 i plunowym sajedowcženjom,
1 se satepjenjom,
1 se satšelenjom.

Dale jena wožoba smjertnje snjesboži i rosbuchnjenjom acetylenskeho aparata.

Naše pismowstwo.

„Raj myslow, sonow z łužiskich honow".

Basnje Pawoła Krječmarja, tak rěka najnowša knižka, kiž je wušła jako XIII. zběrka knihownje „Dom a swět" w Budyšinje 1929. Z jeje wobsahom je 66 basnjow na 96 stronach, mjez kotrymiž wujimaja so štyri drjeworězby Měrčina Nowaka a zawodne słowa „Na puć", basnikej wěnowane a wot Bjarnata Krawca z krótka a raznje napisane. Na poslednich tšoch stronach je hišće zapis knihownje „Dom a swět", Słowjanskich rozhladow a wumělskich wudawkow.

To je — z krótkimi słowami prajene —, wobraz cyłeje knižki. Hdyž je „Koło serbskich spisowaćelow" serbskemu ludej tule nalětnju kwětku wobradžiło, dyrbimy so też za jeje mjenom a hódnotu woprašeć.

Jako Maćica Serbska lěta 1922 swoje 75. narodniny swjećeše, měješe knjez profesor Ota Wićaz jaru hłubokozaćuty přednošk „Wo serbskim ludowym basnistwje".* Tam so wupraji takle: „Wěm drje, zo je so na ludowych basnikow často ze wopačnej nazdatosću hladało, a někotryžkuli z nich je też z druhich přičinow čežko čerpić měł. — znaju wěsće też wšitke jich basniske njedostatki. A tola připisuju runje jim wulki wuznam. Tu widžu duchowne žiwjenje, kiž so z hłubinow dobywa k swětłu, kiž so bědži wo zdobny wuraz za bohatu znutřkownosć. Tući ludowi basniey su našu literaturu nahladnje wobohaćili, su nam pěsnje wobradźili, kiž słuše, ja do najwušišich . . . "

Swój jimawy přednošk skónči z tutymi słowami: „ . . . na wulkim swjedženju Maćicy Serbskeje dosaha, pokazać, kak bohate je duchowne žiwjenje našeho luda. Problem *maćeho naroda* hodźi so jenož rozwjazać z wěru, zo je też mały narod individualnosć samojeničkeje hódnoty, kiž so nihdy njesmě podusyć. Też za nas Serbow płaći Leibnizowy „principium individuationis". Też naš lud ma swoje prawo byća, je žiwy a chce dale žiwy być."

Po zmysłu tutych słowow so złožuju ma najnowša zběrka basnjow swoje prawo a hódnotu přisudźenej. Autor „Raja myslow, sonow z łužiskich honow" Pawoł Krječmar je swojej individualnosći jako serbski narodowc wuraz dał ze swojimi basnjemi. Z nich ronja so bohate myslički, wukhadźace z nutrnjeje lubosće k domiznje a narodej serbskemu. Za swoje Serbstwo dźěłać a spěwać — je prěnja česć a winowatosć, za jeho traće wojować a so modlić — wutrobna potrěbnosć. A zmužite słowa wola basnik Serbam do swědomja kaž w basnjach: Serbja, wojujmy! — Budźmy cyłk, nic škruta! — Bratřa studenca, stojće k nam! — Serbej wotrodźenco! Tu bratrowscy napomina renegata,tam woruch sypa sprawnym wótčincam — přetož: Česć, komuž česć słuša! Z hordosću a swěru wuznawa so jako *Sokoł* a razny *Młodoserb. Ze wšěch* tutych basnjow klinči a brinči Krječmarjowa wótčinska truna. Nawočity wuraz pěsnjow tajkeje družiny je prěni wobraz „Žalosć", kiž spina dušu „Serba z Budyšina". —

Kaž pisane mjetlički roja so myslički wokoło Kwětkow a počasow: Róčne časy a přirodźinske wotměnjenja mjez nimi, kiž ze swojimi kuzłami wuwabja najnutrniše začuća duše k spěwej — to zwobrazuje so w alegoriskej žónskej postawje, kotraž dźerži w jenej rucy kwětku, w druhej ptačatko; jasnosć wokoło hłowy pak představja dušinu radosć:

„Spěw bywa ludam maćerka,
jich zjewja wysk a horjo.
Je jenož myslow paćerka
a w duši žahłe morjo." —

„Znaléća žiwjenja" a „Z tryskow raja" saja so myslički wjesele z lubowaceje wutroby, kiž swoje cyłe zbožo ma w serbskej holiczy a w róднej Łužicy. To jasnje wupraja wobraz „Lubosć", hdźež sebi młody Sokoł ruku a wutrobu zawdawa ze swěrnej Serbowku. —

Žiwjenje wšak njeje lute złoto a samón měd, tež horjo a tyšnosć a sylzy kapaju do člowjeskeho wosuda, wosebje hdyž maćerka je wumrěła abo wotešoł dobry přećel. Tohodla basnik też tule najněžnišu trunu zarčeć dawa. W tutych pěsničkach zjewja so woprawdźite parle myslička. A tak widźimy „Serbsku mać" w žarowanskej drasće sedžo při kěrchowje a synka z ruku džeržo, jako tu bytosć, kotrejž bije dźěsćowa wutroba z najhorcyšim začućom napřeco a duša zanjese najnutrniši spěw do wěčnosće.

Jako Sokoł skónčnje njese basnik swoju nadźiju do přichoda Młodoserbowstwa, leći z myslička — wutrobu na Morawu, wosławja złotu Prahu, wobspěwa Hradec Králové a róднu Sprjewju — tajkile je wobsah zběrki we hłownych rysach.

Knižka je zwjeselacy zjew serbskeho ludoweho basnistwa našeje serbskeje přitomnosće, je wuraz wole zo Serbja chcedźa žiwi być swoje narodne žiwjenje, je dopokaz mocy a khmanosće, zo kóždy prosty Serb móže so dobědźić wysokeho wjerška, hdyž da so wot lubosće a idealnosće k wyšinje njesć.

Autor, knjez Pawoł Krječmar, je **samowuk**, kotryž je so z pilnym prócowanjom sam zdźěłał, je wjele čitał a našich narodnych basnikow derje studował, tak zo nětko dospołnje serbski čuje, wjele pisa a pěsni, za čož je předležaca knižka a „Serbske Nowiny" z rěčniwym dopokazom. Też jako narodny dźěłaćeŕ je mjez Serbami znata wosoba, přede wšěm jako župan naraniše župy „J. A. Smoleŕ". Budyska „Nadžija" ma jeho za swojeho čestneho předsydu; tuž je *wuźeć*, zo so jeho rjane słowa w basnjach wuprajene, też ze skutkom kryja. A tajkich skutkownych Serbow naš narod trjeba sylu, po stach. haj tysacach! —

Njech so Krječmarjowe basnje rad a wjele čitaju, zo bychmy z Bjarnatom Krawcom z radosću wuznać móhli: „My njehinjemy, ale rosćemy!"

* Wušoł jako čo. 12. w Serbskej ludowej knihownu Serbowića Tuchořskeho w Budyšinje 1922.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Po tom, so bu Budyšej měšćanjstej gmejnje ljońskeju pschipokas, so ma k statnemu leżowmostnemu a pschemyslowskemu dawkej sa liczejske lěto 1928 pschirażkowy dawk wo 150 wot sta statneho dawka sběrać, i rożsudom gmejnskeje komory i 25. měrza 1929 prawomóżny, žo we połnomocy wobsahnjenskeje wyschnosće po § 174 wośtawka 1 gmejnskeho porjada město měšćaneho sakonja postaji, so ma žo gmejnjsti pschirażkowy dawk wo 150 wot sta statneho dawka sběrać. Měšćanska rada ma tole postajenje pschewjesć.

Tole žo postaja, dokelž žo po wosjewjenju měšćanskeje rady njerozeznajo, so měšćanska rada a měšćanske sastupjeństwo žo złożuju po rożsudźe gmejnskeje komory postajenu pschirażkowu žadźbu i městnym sakonjom sdźěłanej a dokelž stejimy psched tónzom liczejskeho lěta, na kotrež ma žo tutón dawk sběrać.

W Budyschinje, 26. měrza 1929.

Wokrjesne hejtmanstwo

Pomjenowanje dróhi.

Wot stareje Drjezdżanskeje dróhi žo k połodnju wotšćěpjaze nowosałożena dróha 4 nawješćorneho dwórnjenskeho plana je wot nas po sastužbnym muzu na polu powschitkownego lěpschego, sałożerju Budyšeje pomjenowana a nětkuschego pschedstejićerja měšćanskich sastupjerjow dru. Arthuru Theobalda Rahru (kiž žo 8. now. w Habrachećzjach narodźi a 23. oktobra 1928 w Budyschinje semrě), dostała mjeno

„Dr. Rohrowa dróha".

W Budyschinje, 27. měrza 1929.

Měšćanska rada.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu, 3. haprileje 1929. **Gmejnska rada**

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobthodny cžas hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjasła hamtskeho hejtmanstwa je wot 2. haprileje 1929:

Wot pónđele hač do pjatka wot ranja 7 hač do pschipołdnja 1/21 hodź. a wot popołdnja 2 hač do 5 hodź., sobotu wot ranja 7 hač do pschipołdnja 12 hodź.

Kamjenske hamtske hejtmanstwo a wokrj. swjasł.

Hamtske wozjewjenje z Rózbórka.

Wobsowanje pschecžiwo běrnjanemu rakej.

Schtwórtk 4. haprileje t. l. wotměje žo w Hóry, we hoscženzu „Němska khiža" rosrěčenje wo wobsowanju pschecžiwo běrnjanemu rakej.

Proschu, so bychu žo knjeja hamtšan a gmejnjay pschisłuschnoj na tom wobdźělili a też knjejski ratarjow a hewaschich sajimzow k tomu pschepročyli.

W Rósbórku, 27. měrza 1929.

Krajny rada.

Sarjadnistwo Wukrancžanskeho stawniskeho wotrjeda.

Po tom, so bu Wukrancžanski kubłański wotrjeł i Wukrancžanskej gmejnu sjednoczeny, wobstejі Wukrancžanski stawniski wotrjeł jenož hišće z wotrjeda jenoje gmejny a po § 4 sakonja wobsahowskeho stawa na stawiskowe dźěła kóżdoczasnu gmejnsti pschidźělstejeŕ abo jeho sastupjeŕ sastupjeŕ wukonjeć.

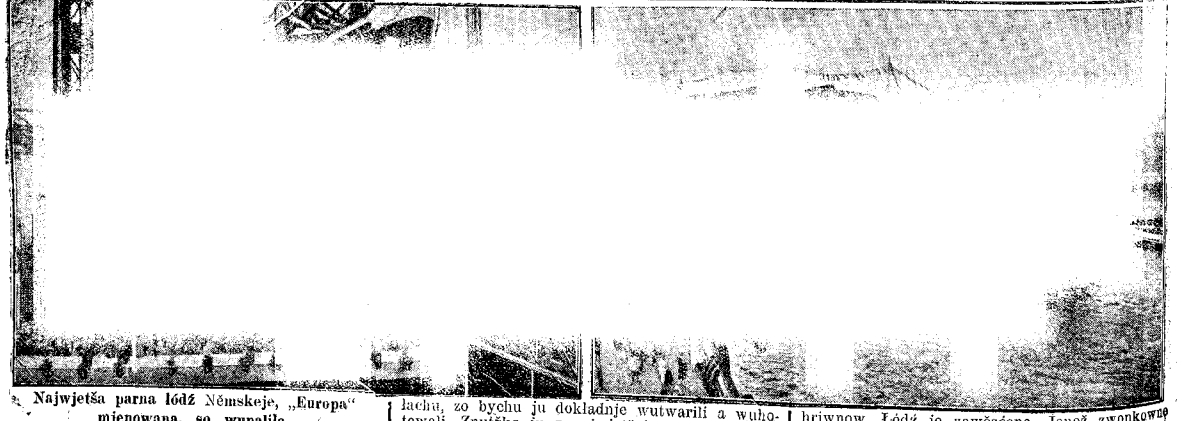
Tuhźiwinje wobstarnje dźěła Wukrancžanskeho stawniskeho wotrjeła gmejnsti pschidźělstejeŕ knjes Pawoł Ducka a jeli zadźěwany, sawnik knjes Maks Zimmermann we Wukrancžizach.

W Rósbórku, 25. měrza 1929.

Pschedsydza wokrjesneho wubjerka.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Korla Wenzel w Budyschinje. — Marja Spießowa w Kamjenzu, 64 l. — Bjedrich Wylem Junker w Porchowje, 84 l. — Kurt Hencžl, najeŕ měšćanskeho kubła w Lubiju, 37 l. — Hulda Juješchowa rodź. Mottlikeŕ we Laju, 43 lět.

Najwjetša parna łódź Němskeje, „Europa" mjenowana, so wupalila.

Wutoru rano w 4. hodźinje wudyri w njej woheń. Wona njebě hišće hotowa. Na njej hišće dźěłachu, zo bychu ju dokładnje wutwarili a wuhotowali. Znutřka ju z najwjetšej pychu wudebjowachu. Łódź słuša do najwjetších swěta. Je tola 46 000 tun wulka. Płomjenja znutřkowne wuhotowanje zničichu. Škodu wobliča na 50 miljón hriwnow. Łódź je zawěsćena. Jenož zwonkowne worclowe sćěny, wostachu. Też parne kotły, mašiny so dale trjebać hodźa. Łódź twarješe kaž firma Blohm a Voss w Hamburgu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawš a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 77 — Budyšin — Sriedu, 3. haprlefe 1929 — Bautzen — Letnik 88

Dr. Schacht přeciwo bludam Parižskich nowin.

Někotre Parižske nowiny měnjenje wotsćerjeja, so žo wšěmwustojni na konferenzu w Parišu wo wotškodźenju, kotrež ma Němska swjatkarjam sapłaćić, njedojednaju. Konferenza žo potom niczo njedozpinjeschi rozeńdże. Tomule wudawanju je němski sastupjeŕ na konferenzy dr. Schacht w Bawasej telegrafnej powěsćeńni napscheczo stupił. Němska je pschezo dobru wolu a myšle na dorosumjenje pokasowaka a žo nadjatka, so žo positiwny wunoschk dojedna. Pschichodny schtwórtk budźa němscy wotpósłanzy jenonyšlnje sady wotmolwjenja stejecź, kotrež dyrbi žo wěricelsfim statam dacź. Tole wotmolwjenje, na kotrymž **dr. Schacht někotre dźela, budźe na wolu Němskeje k dorosumjenju pokasowacź** a namjeńy wopschijecź, kotrychž praktiku hódnoseć žo ſ napschećiwnje strony njebudźe móz sapreć. Dr. Schacht pak w poknej pschesjenoseći je ſwojimaj kollegomaj Böglerom a Kastlom sabudu podschmórnje, so może Němska jenož w mjesach ſwojeje samóstatnoseće a dobrowólnje płaćicz. Jeli so bychu wěricelske staty chcyłe žadanja pschećiwschećerjej, kotrež psches měru němskeje samóstatnoseće žahaju, njeby móžno byko, konferenzu k spokojazemu wunoschku dowjesć.

Dr. Stresemann w Heidelbergu.

Ssobotu wječor je němski minister dr. Stresemann ſe San Rema **puczujo** ſ pschewodom legazijskeho radźićela dr. Boltza a ſwojeho domjazeho lekarja do Heidelberga pschijěł, hdźež budźe někdźe tydźeń w hrodowskim hotelu bydlicź.

Katarscy dźěłaćerjo chcedźa do dźěłoskitaccho zakonja přijeci być.

Swjatk němskich katarskich dźěłaćerjow je němskemu ſejmej pisnu sapodał, w kotrymž pschećiwo tomu protestuje, so žu katarscy a hajnišy dźěłaćerjo ſe sakonja wo schkitanju dźěła wusamknjeni. Swjatk katarskich dźěłaćerjow žada, so bychu žo postajenja dźěłoschkitaceho sakonja też na katarskich dźěłaćerjow w nastupanju wobarnowanja psched snjeshoženjom, njedźelskeho měra, dohladowanja dźěła, schkitanja maćerjow a dźěćoi wupschestrěle. Katarscy dźěłaćerjo chcedźa sahadnje zwnja pschemyslowym dźěłaćerjam w **pokrym** wobłahu sozialneho prawa stajeńt być.

W Grazu je so strajk skónčił.

W chromadźisnje dźěłaćerjow waggonowki w Grazu a w moschinskej fabriky w Andrizach je žo ſ pośrědnistwom krajneho hejtmana Rintelena wobsamkło, žo k dźěłu wróćicz. Dźěło žo ſ priedawschimi wumjenjenjemi w pokrym wobłahu sapočnje.

Dróhowa železnica so wotstroni.

Město Wiesbaden je wot 1. haprleje bjes dróhoweje železniže. Experiment městowneho sarjadnistwa, dróhownu železnizu do omnibusoweho wobłahda pschetworicz, je žo poradźił. W tu khwilu 60 dwojowóſkatych a tśiwóſkatych wosow na schesć cžarach wobkhad wobstaruje. Wiesbaden je prěnje němske wulke město bjes dróhoweje železniže.

Kommunistiske demonstracije w Rumburgu.

Kommunistojo ju jutrownu póndźelu w Rumburgu pschihoty ſa demonſtrazije cžinili, kotrež pak žandarmojo sakasachu. Njedźiwajcy teho žo w Rumburgu na dwórnischcžowej dróży dopołdnja w 10 hodźinach někdźe 200 kommunistow ſ Warnsdorfa, Liberza a Jablonza ſhromadźi a spyta do Mikulaschiz cžahnycź, hdźež chcychu demonſtraziju město sakasaneje Rumburgskeje wotmeńe. Tola bjło pola dwórnischcža w Rumburgu žandarmojo jim napschećiwo ſtupichu. Kommunistojo wohanjaze a wužadowaze pěſnicžli spěwachu a k nastupnoſćam namolwjachu. Žandarmojo pjecź wozbołow ſajachu, mjes nimi dweju redaktorow „Vorwärts". Sajatych žu do wokrjesneho ſuda w Czešej Lipje dowjedli.

Leczenje ſ Awſtralskeje do Jendźelskeje žo njeporadźiło.

Leczenje letadła „Połodnischi kschiž" ſ Awſtralskeje do Jendźelskeje ſ wjedźenjom znateho pilota Kingsforda Smitha, kotryž je ſ tymle letadłom prěni nad Cžichim oceanom ſ Kalifornskeje do Awſtralskeje pschileczał, je žo po sdaću pschedźaſnje skóncziło. S najmjeńſcha njeje wo jeho leczenju, na kotrež je žo Kingsford Smith pobotu ſ jenym towaršchom ſe Sydneja do Wyndhama we wjeczornej Awſtralskej puschcził, žaneje powěsće doschło. Tohodła žo boja, so je žo letak sabłudźił a so je dyrbjał w awſtralskej puschczinje letadło k semi pschiſtajicź. To może ſa njeho w tejle krajinje bjes pueſowa a wody wožudne być. Kraj, nad kotrymž je leczał, je ſwjetſcha njewobydleny, a Sydney je wot Wyndhama 2957 kilometrow ſdaleny.

Parlamentne prózdniny w Francowskej.

Franzowſki parlament je ſobotu na dwaj měſazaj do próſdninow ſchoł. Dołha pschestawka je žo jemu dała, so bychu ludowi ſastupjerjo dosć ſkładnoſće měli, žo pschi gmejnſtkich wólbach wobdźělicź. Wunoschk tychle wólbow budźe ſa dalſchi běh franzowſkeje ſmutskowneje politiki ważny.

Pryedy hač je žo parlament roſeſchoł, je hiſchcze wuhłowy **dawk** wo 1,15 prozenta powyſchił. Wunoschk dyrbi žo na ſtarobnu renſiku kašu hórnikow nałožicź.

Franzowſka ſa Pólſku podmóſke cžołmy twari.

Kaž kommunistiſka „Humanite" powě, žo we kłódźeni w Le Havre tśi podmóſke cžołmy ſa Pólſku typa franzowſkeho podmóſkeho cžołma „Undine" twarja.

Póſlanc Herrick wumrjeł.

Pótkanz Sjednoczenych ſtatow w Parišu, Herrick, je w ſtarobje 74 lět po krótkej khoroſcži na žłabocžu wutroby wumrjeł. Jako jeho nałžednik po amerikanſki pótkanz we Brüſſelu a ſastupjeŕ Sjednoczenych ſtatow we wotbrnjacej konferenzy, Gibſon, mjenuje.

Nowe pſchiſłahanſtwo w Portugalſkej.

Po powěſćach ſ portugalſkeje mjeſy žu w Liſſabonje wjele offizjerow, mjes nimi ſyna pryedawſchego miniſterſkeho pſchedſydy Caſtra, a wjele zivilſtow ſajeli, jich winu, ſo ſpſchiſłahanſtwu, pſchiſłuſcheja, kotrež chze nětcžſke knježerſtwo powalicź.

Zbožk dla čapki.

Konſtantinopelſke nowiny ſ Teherana powědźa, ſo je w perſiſkim Aſſerbidźanje **zbožk Kurdow** wudyrił. Kurdojo žu pjecź kommandanta města Tebriſa ſtónzowali. Jako pschiczina k zbožku je **wukas wo nowej cžapzy** mjenuje.

Turkoſo a Wahabitoſo Irak wohrožuja.

Shromadźenje turkowſkeho wójſka pschi Irakowej pokónznej mjeſy je po powěſćach ſ Bagdada tam khětrý njemér ſbudźiło. Irakſke knježerſtwo žebi ſtaroſcže cžini, dokelž žo, hdyž tym jo pschi pokónznej mjeſy nětkle tři diviſije turkowſkeho wójſka ſteji, ſdobm Wahabitojo žo pſches pokodniſchu mjeſu do Iraka waleja. Poſlednje dny žu na mnohich městnach namjeſne wózy nadpadnyli a wurubili. W Bagdadu tohodła mjenja, ſo je žo mjes Turkami a Wahabitami ſhromadne poſtupanje sprězalo a tu ſ wotpohladom, khabłate politiſke położenje wutwužicź, kotrež je dla ſaſtajenja jednanja mjes Jendźelſkej a Irakom naſtało.

Po powěſćach ſ turkowſkeho žórka je žo turkowſke wójſko w połnozy Iraka jenož tohodła ſhromadźiło, ſo by žo moht ſbožk potkóžicź, na kotryž žo tamniſche kurdiſke ſplahi hotuja.

Aman Ullah postupuje.

Jendźelſke knježerſtwo je wojſewiko, ſo kral Aman Ullah ſ Kandahara k Kabulej cžehnje. Aman Ullah žam je Kandahar 27. měrza wopuſchcžił. Sdobom žu žo jeho wojaſy ſ Gerata, Kandahara a nětkotrych druhich městow na pucź naſtajili. Dla wobcžežnych transportiſkich wobſtejnoſcžow może jenož pomału postupowacź.

Wobzebity dopiſowaŕ „Chicago Tribune" ſ Teherana powě, ſo je **žo žyłne perſiſke wójſko pſchi afghanſkej mjeſy zhromadźiło**, a to na Perſiſka wotpohlad, heratiku pro-vinzu annektowacź. Najpriódzy hakle wocžakuju, kak žo postupanje wójſka Amana Ullaha roswije. Jeli so pak žo Amanej Ullahej njeby poradźiło, afghanſki trón ſaſo dobycź a porjad w kraju wobnowicź, by Perſiſka zyle wětcže ſakrocžiła.

Nabožeńſka wójna w afghanſkim namjeſnym kraju.

Mjes Schiitami a Sunnitami dwěmaj muhamedanſkimaj ſektomaj, je w dole Tirah w Afghaniſtanje, blišo indiſkeje mjeſy, krwawna nabožeńſka wójna wudyrika. Po ſdaću chzedźa ſchiitiſke ſplahi, pschiwiſowarjo w muhamedanſkeje ſekty, kotraž je je Sunnitami, nawjeczornymi muhamedanami, w ſtajnym njepschećeſelſtwje žiwa, kraj ſaſo dobycź, kotryž žu jim ſunnitiſke ſplahi w lěcze 1927 ſ wójnu wottorhnyłe.

Jendźelſko-indiſke wyſchnoſcže žo boja, ſo žo njeměry na indiſki kraj pschenjesu. Jendźelſko-indiſka garniſona w Kobatu je tohodła w alarmiſej hotowoſći, a kłódła jendźelſkeho lětakſkeho korpſa njepschestawajcy jendźelſki lětakſki korps patronilluja.

Zakroči Jendźelska w Afghanistanje?

Mjes ſplahomaj Sunni a Shiah pschi indiſko-afghanſkej mjeſy je blisko Kuruma k wojowanju doſchło. Shiahojo pytaju kraj, kotryž žu jemu Sunniojo w lěcze 1927 wotewjali, wróćo dobycź. Sunniojo, kotiž žu wjele ſylniſchi dyžli Shiahojo, žo ſe ſplahom Afridow podpjerusa. Najſterje žo wojowanje na jendźelſki kraj pschenjeſe. We tymle padze by jendźelſke knježerſtwo nuſowane było, ſe ſwojeho kraja wojowazych wubnacź. Jendźelſcy wojazy a lětadła žo w hotowoſći dźerża.

Republika Andorra ſkit pola Francowskeje pſchećiwo Spaniſkej pyta.

Najmjeńſcha republika Europy, republika Andorra, ma w tu khwilu ſtraſchnu ſwadu ſe ſchpaniſkim knježerſtwom. 40 wojakow, kotrychž republika jako poliziſtow trjeba, žo hižo wſchędnje pſches hewak ſmuczeny ſtužbny cžaſ wojeſaju wutwuczuja, ſo bychu ſa wſchě możnoſće pſchihotowani byli. Republika, kotraž na najwyſchſchim měſnje franzowſko-ſchpaniſkeje mjeſy leži, je jenož ſ wuſkej dróhu pſchiſtupna, kotraž może žo, jeli by trjeba było, wottorhacź, ſo by žo Andorra do cžežko dobytneje wojerſkiny pſchelworita. Wobydlerjo Andorry žu žo pſchećiwo ſchpaniſkemu diktatorej Primej de Rivera roſhorili, **dokelž chze jich nuſowacź, w ſchpaniſkim wójſku ſłužicź.** So by žo tutomu rozmyſlowanju wobarało, chze republika franzowſkeho preſidenta Doumergua proſyć, ſo by **jej pſchećiwo Schpaniſkej pomhał.**

Pódła teho je Andorra ſ planami finanzneho pſchedewjaſcza wohrožena, kotreż chze w najmjeńſchej republiki najwjetſchu **hrajeńju ſa ſhožohry** natwaricź, ſo bychu žo do tychle romantiſkich ſtronow Pyreneſkich horow hromadu zuſych pſchiwabiła. Andorrjenjo pak chzedźa ſwobodni być a nochzedźa žebi ſwoju cžiſtoſcź a pózcžiwoſcź zuſym dyrdomdejnikam womaſacź dacź.

Republika Andorra ma jenož 500 wobydlerjow. Wona wot lěta 998 pod ſchkitom Bearnſkeho wjerſcha a Urgelſkeho biſkopa ſteji. Jako prawny nałžednik Bearnſkeho wjerſcha je franzowſki kral Hendrich IV. ſchkitańku winowatoſcź pſchewſał, kotruž je potom Napoleon I. ſwojatcženje wobnowił. Republizny preſident Doumergue je pódła ſwojich druhich titulow „Andorraſki wjerſch". Sa ſchkitanje je ſtrony Urgelſkeho biſkopa a preſidenta franzowſkeje republiki Andorra biſchcze dźeńſka biſkopej 700 frankow, preſidentej republiki abo wjele bóle jeho namjeſtnikej, preſefkej raišchohyrenejſkeho departementa, 250 frankow jako letny žiwjenjowy pjenjes płacźi.

Tomule frěcženju ſ lěta 998, na kotreż je jeje dźeńſkiſka wuſtawa ſałožena a ſwojemu pſchihódnemu geografiſkemu połoženju ma žo Andorra ſkakowacź, **ſo wot tyšcz lět nje jeno žann wójnu wjazy widźała.** Dźeńſka pak dyrbi ſwoju ſwobodu pſchećiwo Primej de Rivera ſaſtkacź.

Mexikanskewo bandita wotprawili.

Ssobotu žu w ſtacje Jaliſco bandita Joſefa Catorſa, traſcherja ſrjedźneho Mexika ſaſtrělili, kiž je 1926 **do** powětrza železniſti cžah tſelił, ſ cžimž bu 46 wožobow morjenych. Sbožkarjo wojazy žu Catorſa dla pſcheradý wotprawili; pſchetož wón je pjerza knježerſtwowemu wójſku powěſće podawał.

General Calles wo nowych dobytkach powě.

Město Mexiko, 2. hapreje. Mjes zhlumymi wojowanymi mozami knježeŕstwowcho wójska a sbĕžkarjemi ho wot póndzele rano zhlnje wo město Jeminez wojnje. General Calles se swojeho hlowneho kwartĕra we Vernajillo njepschestawajcy rosprawy z nadrobnoscjemi wo wojowanju sĕcele. Jeho poslednischa popoldnischa rosprawa praji, so knježeŕstwowe wójsko, hacz tuzje je zhulne pschecźiwjenje nadeschlo, dobywa. Wojowanska fronta je dwĕ mili schérscha. Najwótrischo ho milu k pokonju wot Jiminez wojnje. Lĕwe schdilo njepschecźelskeho wójska je ho hižo do města sćitschcźalo. Knježeŕstwowa artillerija je wojowanje z tĕlenju do njepschecźelskich zhlnych hrjebjow sapoczała, na cźož je infanterija postupowała a nĕkotre haziendy (dwory) dobyła.

Pschipołdnju bĕchu puce sbĕžkarjow do Chihuahua a do Parrada salehnjene. S wobeju stronow ho lĕtadła pschi wojowanju wobdźelesa. Sajaty hejtman sbĕžkarjow je prajił, so ju wojowarźe mozy sbĕžkarjow 5000 muži zhulne.

Sobom z tymle rospramami je do města Mexika powĕsćej generala Cardenasa, roskasowarja knježeŕstwoweho wójska pschi brjohu Cźichoho morja, doschła, so je sbĕžkarjow wrócźo scźitschcźak a so ruce k twjerdźiznje sbĕžkarjow La Cruz w statu Sinaloa potnupje.

Město Limon w Sinaloa, kotrejž je nĕhdźe z 1000 sbĕžkarjemi wobhadźene, ju schtyri regimenty knježeŕstwoweho wójska dobyłe.

Amerikanske knježeŕstwo wobžadu łódje „Imalony" njewobskorji.

Jendźelske knježeŕstwo w Londonje a Ottawje we Kanadze je dla potrjenja jendźelskeje łódje „Imalony" zakrocźiło, ho na to powolało, so slej amerikanskej strażowacej łódji „Imalonu" zwonka amerikanskeje knježeŕstwoweje zony sadźerźałej. Tole zakrocźenje je wnjesłch mĕło, so ju we Washingtonje žudnili prozeł pschecźiwo wobžadu „Imalony" dla njedosahajacych dopokazmow zaćitali. Kaž je znate, njese „Imalona", kotraž mĕjesche wulki nakład alkoholskich napitkow w žebi, ko amerikanskimaj łódźomaj poddala, ale je cźĕkało ho potrjenja daka.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 3. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecźor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy —2. Wuhladny na pschemĕnjnjate wjedro. — Hdyž hapreleha tatke hrosnje se žnĕžom hnoje, pokoji nĕaj myślićka, so hapreleiski snĕh hnoji. Wo zylej zjednośonej Europie su žnjate dny hrosnje wĕrny dale, desćicze ho lale a žnĕžowe mjeczele sakhadźale. Najhórje bĕ w Krkonoschach (Riesengebirge) w nozy k druhemu dnjej. We Bawerskej ho wczera do žnĕžowanja da, druhi dźeń bĕ ho deschcźik lai. Cźorny lĕš je sasso se žnĕžom salwěny a syma je na 3 stopjelki stupila. W Rheinskich stronach ho žnjate dny desćicźik libasche. Rudne horty (Erzgebirge) su lež sasso se žnĕžom pschikryte. W rajskej Pruskej zapiśnachu 6 stopjenkow symy. Najskerje woskanje dale syma a njewobstajno. — Jutrje schtwórtk skhadża błónćko 5,31 h. a khowa ho 6,37 hodź. Mĕzacźk skhadża rano 3,57 hodź. a khowa ho bop. 11,50 hodź.

— **Kližichi duchownemu wjecźornemu konzert** w Wětrowskej zyrkwi budże jutrownu 9. hapreje, wjecźor ¾9 hodź. Pschedwjedże ho mjes druhim suita za hušle a pischczele wot Adolfa Buscha, wulkeho nĕmskeho hušlerja a bratra Drjezdźanskeho generalneho hudźbneho direktora pschi statnej operje, a pischczelowa khoralna suita wot Günthera Ramina, najwusłamnischeho organista pschi Domaschowej zyrkwi w Lipšku. Solisće je w Budyschinje derje znaty hušler Pawoł Bormann z Drjezdźan. Programy su pschi zyrkwinych durjach dostacź, hewak pak je zastup darmo.

— **Ze Zagreba so zdźeluje,** zo budże přichodnu wutoru, 9. jutrownika pop. w 5 hodź. na poćesćowanje Łužiskich Serbow radiokoncert, na kotremž přednjese naš Zagrebski přećel Tranja Šidák sćĕhowace čisła programa: 1. Hymna „Rjana Łužica". — 2. Tibich: Uvertira Kosese u Dargun. — 3. Krawc: Serbska rhapsodija a serbska reja; přednjesetaj Karel Sulc a F. Šidák. — 4. Kocor: Reja čisło 1. — 5. Nernda: Berseno slave. — 6. Kocor Reje čisle 2. a 3. — J. Šidák: Wĕnašk luž.-serbskich pĕsni.

— **Sjězd sakkeho swjatka schewskich jednotow.** Sakšti swjatk schewskich jednotow wotmeje wot 15. hacź 17. junija t. l. w Nowym Mĕsće swój lětuši sjězd, na kotrymž chze swoje 40lĕtne wobstacze wošwjeczić.

— **Do sobotnischeho cźišła** bĕchmy pschipołožili wozbitu pischikownu tudomneho bankowego doma G. E. Heydemann, kotraž chzyschze dopominacź na pschijomne łutowanje z domjazymi łutowanjkimi tykanki. Pschijpołożenu pschikownu porucźamy pschecźelnemu wobkedźbowanju.

— **W Budyšinskim koporniku** su sajdźenu sobotu dalschich 28 pschistajenjow z dźĕła puschcźili. 18 dalschich pschistajenjow wostanje hischcźe dale w dźĕle, dokiž dalsche wotwiwanjsće ...a njehudża dokonjane.

— **Sakska krajna hynoda ho poldźischo swola.** Dokelž su na 12. meje t. l. nowowólby do sakskeho krajneho žejma postajene, je ho spocźatk wuradźowanjow sakskeje krajneje hynody na 27. meje wotstorcźił.

— **Dźeći, kiž jsury do schule sastupja,** pschijimuja ho wutoru 9. hapreje a to: w Pestalozzijskej schuli w 9 hodź. hólzy a w 11 hodź. holzy w holcźajej turnowarni, w Lutherjskej schuli w 10 hodź. w schulskej sali, w Lessingowej schuli w 10 hodź. w turnowarni, w Fichtowej schuli we 9 hodź. wó jtwe cźo. 11 a w Tachantskej schuli w 10 hodź. w schulskej sali.

— **Swój 25 lětny jubilej** jako dentist znadźesche swjeceńcź 16. měrza t. l. statnje pruhowany dentist. knjes K. Pehse na Bohatej hatży.

S **Bójšwej.** Sjawny pucź z Bójšwej do Rosiwodej je dla wucźehnjenja smjerjka na Bójšwecźanskich honach wot 2. hacź do 7. t. m. sawrjeny.

S **Bukez.** Wczera wjecźor ½7 hodź. snjesbożi w nascheł wsy auto jenehjo Drjezdźankeho pohrjebnehjo wukawa S Lubija pschijĕdżo chzysche druhemu awtej wuńcź. Tola na hładkej drohi ho wobkuny a sajdźe do Donatez płota, płót woslama a też jedyn konjentny stoły. Sa druhi stoły paak wiśajo wosta, z cźimż ho na sdoże sadźerźowasche, so zyle padny. Sranjeny mĕjtó nĕbu, auto pak bĕsche ho tĕtro wobschkodźił. Nakladny auto snjesbożenej wós z pomozu wobydlerjow sajo wuńcźachny.

S **Kelliz.** Sedmy žiwy synk wósnjskeho wobsedzerja Gottholda Richtera z Hornich Konjez dosta druhi dźeń jutrow w naschej zyrkwi křstu sichczenizu. Mĕništi president z Hindenburg bĕsche ho też za kmótra sapitkacź dał.

S **Luwoczij.** Druhi dźeń jutrowy rano su in skladnostneho dźełacźerja Oswalda Grohmanna morwehjo namakali. Hižom w nozy jeho luboscźinjki por blišo Luwocźanskeje wowcźerńje w bróhowym pschĕrowje leżo nadendże. Dokelž bĕsche Grohmann cźežky pjany, jeho mkodaj cźłowjekaj njemóžeschtaj žobu domoj pschiwjesć. Rano jeho druhy ludźo morwehjo namakachu. Mĕrć je spóznał, so je Grohmann na wožkabnjenje wutroby wumrĕł, kiž je pschisłko dla pschejźłyneho wužiwanja alkohola. 60lĕtny muž bĕsche ramotnje žiwy a bĕsche ho napołožedk žyle do pschdak.

Se **Jarkow** pola Kotez. 41ćtna dźowćiška tudomneho rotarja Arnoschta Kolby žebi pschi hrajkanju z šekern šlawčk palza lĕweje ruki wutrubny.

S **Barta.** Ssadarske towarstwo za Bart a wokolim wotmĕ sajdźenu srjedu prĕnju schromadźiznu w Barći. Knjes wyschi wuczeŕ Lodny-Rakojdźanski witacke wo žebje knjesa rotarskeho radu Umhauera z Budyschina. Ta tón pschednoschowace wo „lamrach hadarskeho towarstwa a saniczenju schkodnikow. Pschede wschym pak wuzběhny to maju ho pschi pschescheržowanju a hadźenju jenoż druhy žiny wužicź, kiž Budyšte hadarske towarstwo nanjetnje. Jenoż z najwužischim wubranjow družinow a dobre tworu hodźi ho sadźewacź, so Němska kčinje pok milijardy hriwnow do wukraja spodała. Se saniczenjom schkodnikow ma ho spoczatk hapreleje sapoczeržacź a to z 10- hacź 15-prozentowskej karbolsinowej rospuschczelinu za hadowe schtomy, kotraž je pola Rauchfuka w Budyschinje na Zitnych wikach dostacź. Wužiwaja ho wozomne a nadne pinkowy, ke kotrymž Budyšte hamtiske hejtmanstwo hacź do 50 prozentow pschipomozy pschiwola. Jenoż je dokladnym saniczenjom schkodnikow może ho dozpĕcź sacź měr towarstwo. So bychu towarstwowe hobustawy pinkli kiž ho husto pschi hadźenju a schczapjenju slawaju, spóznacź, ma towarstwo žebi husczicźcho hadowe plahowanišcź wobhladacź. Knjesej pschednoschcerjej dosta ho za jeho rozkosowanju bohaty pschikleść. — Pschi sakoženju hadarskeho towarstwa bĕsche ho jenoż nakwilne pschedhybdźiwo wotstajito. Tohodla bĕchu někto wólby minuli. S pschedhybdźiwu bu knjes wyschi wuczeŕ Lodny-Rakojdźanski, jeho mnohemišnik knjes nasejk knježeho dwora Steinert-Bukojnanski, ke sapiśowarjom knjes wuczeŕ Panach-Barthi a ke pokladnikom knjes Mĕrćźin-Bukojnjanski. Dowĕrnizy su ja Bart knjes Puttrich, za Bukojnu knjes Hanusch, za Rakosdy knjes Körster, za Dubrawku knjes Rostok, za Bĕrjezy knjes Syhtora, za Korinizu knjes Helsch, za Bĕlu Horu knjes Khěžnik a za Skanezy knjes Posdrak. Towarstwo je hižom wot 18 na 30 hobustawow sczosło.

S **Kobjelnja** pola Klukischa. Sjawny pucź z Kobjelnja do Nowoje Wěsy n. Spr. je dla nakhowanja na Kobjelnjanskich honach wot 3. hacź do 10. hapr. t. l. sawrjeny. Jĕdny wobkhad pokasuje ho na Komorowu pola Klukischa.

S **Kupoje.** Sjawny pucź z Jatsobja do Holka je dla nakhowanja na Kupjanskich honach wot 2. hacź 4. hapreje t. l. sawrjeny. Jĕdny wobkhad pokasuje ho na Kupoj a Minkal.

S **Khróła.** S njewobkhadnjenym jutrownym tĕlesnjom bu jutrownu žobotu dźowka jeneho tudomneho wobdźerja na wózku cźežko sranjena. Hólz, kiž je schulu wukhodźił, bĕsche ho hižom popoldnju z jutrownym tĕlesnjom saběrał. Jako z korkoweje pistole wutiśeli, pschidże jemu holza napreći, so ji schrót do mjeziwocza flecza. Wózku ho trjechenemu dźĕsću hnydom smódri. Pósłacu też hnydom po lĕkarja, kiž wuprajł, so žnadź budże hischcze możno, wobjezenje na trjechene wózko sdźerźacź. Tónle podawk wucźi starschich, so bychu też na to kedźbowali, z cźim ho jich dźeći sabawjeja.

S **Prĕcźez.** Jutrownicźku je nascha gmejna srudny podawk podeschoł. Na tutom dnju wumrje po krótkej cźežkej khorosći w Budyšcej mĕšcźańskej khorownji tudomny wjesnjanoša a kubler Richard Schkoda. Wón bĕsche so dyrbjał pod operaziju sliżeho cźjewa podacź, na kotrejž scźitschcźi je w najlĕpschich lětach wumrĕł. Semrety bĕsche nasłednik wjesnjanskeje Kschicźanka, kiž bĕsche loni wumrĕł. Sa krótki cźas swojeho sastojnstwa je žebi wón hižom wulke sasłužby dobył a zyła gmejna jeho saźnju smjerć wobžaruje. Jeho wurunaze waschnje a wobzelne smyslne dobu jemu wutrobu wschitkich. Mjech wotpocźnje we mĕrje.

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Novákoweje.

56] (Pokračowanje.)

Pschemó ho za khwilku z mozu, wotedźe wot wokna k bliđej a pocza zyle pischecźelnje wo tom rĕcźeć, kdźe pósćele pschichodny tydźeń mjeczeŕskich, hdźe pózdźe zam, powědasche, kotri hospodarjo su prawje saplacźili, kotsi pak su jemu swinczeny dawł kischcze dołżni, so hy zona wědzała, kak ma ho sadźerźeć w jeho njepschitomnosći. Knjeni Barnschka wucźu w tom nĕkajke wujednanje, poßluchasche z wujasnjenjom wobliczom, cźišany tu a tam słowcźo a hjo wscha wjeßoła, sabywschi na popoldnische žwoje sjedanje, pschihotowasche wjecźer na blido, kłeb a twarożk z khinjelcźku, a wsa karan z połzow, so by z knježeje piwarnje piwa pschinjetżała, kotrejž žebi Vedrželej mandželskaj njedźelu stajnje popscheschtaj.

Wopowědajo tydźeńske dźĕła spomni wuheńmjeczek też na Korouhew; a tu sabłyšknu so jemu we hlowje myślicka, wubudźena z rosmolwu z Brtounom, so by mĕł wrócźo duzy domoj w Jewizach satoźicź a tam Librow kedźbneho sćinicź na pschewrót, kiž hrohy jeho kraźne nadcźje saničźcź.

Ssam bĕsche jemu wo konschtituziji powědźił, wujasnik, schto patenty wosnamjenja, posćit bĕ jemu spisk knjesa Malackeho a hischcze druhi žwjatky dźeń žwjatkow jeho wobkrucźował w radostnem wocźakowanju, — tuž žlušcha wĕrnosći powědźił.

A žnadź budże lĕpje, hdy by wocźakanyk, trasch pschinjeże Brtoun z Hartmaniz społojacu rospramu — —.

W Jewizach khodźachu mjes tym gruntowniczy a khalupnjacy a karaczniczy pilnje na žwoje dźĕło; nastawachu žyrnowe žrě a w dolinach w žmĕru ke Korouhwi, k Trhowizam a k Jedlowej mĕjachu hospodarjo mjes lĕtkami łóspschejsćeraze a rjane łuki.

Też robźa so wukonjesche, ale wschitcźy pschihótowachu **na tym,** so sdźele rychtać mjenje cźasto gruntownikow do města abo do wokoliny, a so khalupniczy, khězkarjo a podružniczy, njepschikhadźeja-li w prawem cźasu abo z zyła niz, njeńju tak kruce pschesćehani, kaž psched nekajkim mĕzazom. To napjelnjesche wjeßnjanow, wĕriwschi do pschichoda nowe doby, z radostnej dowĕru.

Jobk wuwjedże wschě žwoje mnohe dźĕła z radostnej myślu, z napjatym wocźakowanjom; bĕsche k spĕwu nałożeny, a hdyž bĕsche sam, tykny często cźiche ruce a tłwalesche Boha a kjora — sa konschtituziju. Albinzy klubjowaschе z wĕriotu, so ju Praha a sapódźanzy w prawem cźasu wo to postaraju, so bychu so gruntowniczy z bręmjenjow, kaž bo słuscha, wukupili; bratr Hanuš sa bo budże pola nana sa to rĕcźeć, tón saiwĕsće so podwoli, hdyž bo pola Libreż wschitko pschemĕni — žnadź hižo bo žnjach abo bórhy potom pózdźetaj na pacźerje. Dobra holza, kotrejž bĕsche bratr dowĕrnje žwoje pschihwolenje wosjewił a pomoz žlubił, wĕrjesche też hižo do wusłukkowanja Librowych — a žiwotich žedźenjow.

Jenoż Skranka, khalupnik, njemóžeschе frosumicź, cźehodła so jemu Lojsik z wójny njewróći, hdyž bu tola z paientami sarucźena „dospokna žiwoboda" a nĕko na město wójska nastupi „narodna straża". Bĕsche pschewdźeńcźny, so ho mĕšiła wyschnosć wo to prózuje, so bychu ho kčjorźe roskasły njewuwjedże, a so jej wuježni rychtarjo pschi tom pomhaju; wujasnjenjam, kotrejž tehdom Libra na nawžy pola hatka cźitasche, njewĕrjesche nic we najurjesnischim, wobtrucźejo, so je tute nĕkajki knjes „spitał".

Jewicźenjo bĕchu pschesłe to na nĕschto stron rosdźĕleni; najmjenje wĕrjesche gruntownik Cźeschka, kiž njeda bęrć na zane waschnje wurĕcźejź, so je to wschitko jenoż hoke, wokomikne jebanje. S nim bĕsche jenoż starý Hanuš pschesjedne, po starzewsku ho žmĕjesche tutej symnizy žwobodu, kotraž bĕsche po jeho mĕnjenju nastała we hlowach nĕkotrych hłódnych schcźuwarjow, nihdże i wobkedźbeńšwom njesaždźenych.

Tón schtwórtk po tomnej njedźeli, hdyž bĕsche Vedrželej z Brtounom tak tschinje na jahrodźi hjeżadowal, wjasaschе Jobk Libra žyny; sa mnje mnišenych kraźnych a cźopłych dnjow bĕsche jim rjenje wušłko, a wón ho z toho wjeßelescheše, so njeschcźelescheše jeho rychtać nihdże se sapschehom.

Luka bĕsche dosć dakoło sdalena, wožachu a skladowachu hacź do pózdnich popoldnischich hodźin; hdyž jĕdżeschе z pohledujej fóru z lĕtka blize kubka, doblada ho, so pschedi nimi krocźi snata drobna postawa Vedrželowa. Bórzy ju dojedże, sesahny žebi cźapku, smahowasche z njej a wokolne rospjeżelesemy: „Budź khwaleny Jesuš Khrystuš — hdyž pak, knótšje, dźeczeŕ" Hnydom na to sestorći z wosa, a wjedźo konja wušłojnje sa wotežku, stupajsche z wuheńmjeczerjom z jenajkej krocźajku.

„Ssnadno mózeże žebi myślicź, so du z Korouhwje", wotmolwi Vedržel nĕkak z dolha.

„S Korowy, z Korowy, kaž tehdom, hdyž žmój ho na grubsche sesichkoj", wuzmĕwasche ho Jobk. „Nó, dźensa je puca khanasischi!"

Vedrželej njebĕ rjenje pschi žbożownem wuzmĕwanju burowem. „Tehdy sceże mje pschewodźał; hacź też to njebyschcze chzył dźenza też kusk k Bystremu se mnu sobu hicź?"

Hdy byschcze, knótšje, chzył trochu dočzakacź, dokiž to na lubju njeskkadźemy, bych radkubje schot; mjes tym dźicze k naschim nuts, maczeńka budże waš rada widźeć, ta je tola wo jtwoje."

Terka, kotraž toborunja pódła wosa krocźeschе, mějo hrabje łohzy wo ramjo sejrete, pokticźi ho, so Vedrželu k starschimaj dowjedże. Wuheńmjeczeŕ zpohladny njepokojnje na Jobka a prosjcheche jeho, so by z wokkadźenjom chwatał, potom widźo, so hinak njemóże, sastupi do zjuwy, hdyž njedźiwajsy toho, so bę wonka wscha wjeß z žłónzom rosžwĕtlena bĕsche dosć schćro. Njebĕ tu nikoho, hospoda bĕsche najschérscho wonka.

Njebĕsche tu nikoho, hospoda widźomnje wotedźe wonka wokomiknje nĕschto wobstaraca, wo cźimż žwedźeschе zwoplokana nadoba na kawzy za kachlemi, kiž bĕsche hischcze wot wohjeda stejo wostała.

(Pokračowanje sćeźnje.)

Z **Pančic.** Trósku wotmënjaceho raza do mnohowych dnjow jutrowneho swjedźenja přinjese koncert statneje woborneje kapały z Budyšina. Wopyt njebě přebohaty. Zdźěla zależeše to na njepřihódnym wjedrje, zdźěla na wotwlakowanju tamnych ludźi, kotříž soj druhi swjaty dźeń zwjetša k wotpowědnemu wopytej přiwuznych wuzwola. Koncert nawjedowaše wyšši hudźbny mištr Käppler, rodźeny Protečan (pola Kamjenca). Mjez cyłej črjódu němskich orchestralnych kruchow poskićeše tež serbskaj a to „Hudźbne přesłapjenki po serbskich melodijach“ wot Słodeńka a jako přidawk „Meja“ wot Kocora. Přenje čerpješe pod tym, zo so na wšelake melodije prawy čas njenaležowaše. Tak běchu někotre přespěšne, druhe zasy přepomatko a njemějachu tak w tym wočakowany wuspěch. Tola *přiwuznych je připoslucharjo z wulkim* přikleskom. Po koncerće běchu derjewopytane reje, kiž so hižo w 1 hodźinje skónčichu, wězo k mjerzanju mnohich młodych, kotříž so hišće wuskakali njeběchu.

Z **Noweje Wjeski** pola Worklec. (Porjedźeńka). W čisle 72 „Serbskich Nowin“ běše wóčišana powěsć z našeje wsy, kiž jednaše wo předrěnju tudomneho mlynkec hańenja. Dokelž pak je so z tamnej powěsću wopačne měnjenje zbudźiło, porjedźimy ju dźensa takle: Njeje so cyłu njedźelu dźěłało, ale z dowolnosću kujeza fararja jenož popołdnju něhdźe 4 hodźiny nic tohodla, zo by wobsedźeř wo tydźenju zaso mlóć mohł, ale zo njeby woda wjetšu dźěru wudrěła. Z druha běše podawk wjele dźěći přiwabił a dwě wosobje, kiž so zajimowaštej, hewak njeje ničo widźeć było. Přiwladowarjo njetrjebachu so gratu přimać, dokelž ludźo k dźěłu dosahachu. Też tykancowa muka nětko tak žadna njeje, kaž we wójnje; tehdy dyrbješe młynk skradźu tykancowu muku mlóć.

S **Protez.** Wječera wutoru šiwjećeše tudomny wyšiši wučeř a kantor Winčka šiwój 40-lětny jubilej. S tutych mnohich lět je dotal hižom 35 w našej wosadze skutkował. Niz jenož pola schulskeje młodźiny, ale też pola zyłeho wjesneho wobydlerstwa je sebi jubilar wjele luboscje a počesćowanja dobył.

Z **Kulowa.** Hospodarski pomocnik Kochta z Rachlowa je sebi khežu ratarja Bale na Srjedźnej hasy kupił. Jako kupny pjenjez mjenuje so 4 000 hriwnow. — W dołhej krutej zymje je tež tu dźiwina wot sadowych štomow wjele skory wothrymzała a wobsedźerjam wulku škodu *načiniła*. W *štomowni Koklic* zahrodnistwa je samo 300 sadowych štomikow, kiž běchu na předań, z wothrymzanjom skory zničenych.

Z **Njebjelčic.** Na swjedźenju swj. Józefa, wutoru 18. 3. swjeceše w tudomnej farskej cyrkwi nowoswjećeny *měšnik Mikławš Młynk* ze Serbskich Pazlic swój prěni wopor Božeje mše (primicu abo prěničku). Wosadne towarstwa a jeho duchowni bratřa wjedźechu młodeho knjeza do rjenje wudebjenoje cyrkwje. Před cyrkwinskimi durjemi witaše knježna Lukašec ze Serbskich Pazlic *primiciantu* ze *zmysłapołnej* basnju. Swjedźeńske předowanje měješe najdostojniši k. farař Just z Doblina. Wón napominaše, kak mamy měšnika česćić, jemu posłuchać, jeho lubować. Potom přistupi primiciant k wołtarjej a swjeceše swoju prěnju Božu mšu z assistencu wysokedostojneho fararja Miča jako paranymfa, kaplana Hórnika z Khrósćic jako diakona a kapłana Mrugała ze Sracnowa jako subdiakona. Pod nawjedowanjom knjeza kantora Renarja spěwaše Njebjelčanski cyrkwinski khór łacansku missu. Ze swjatočnej hymnu „Tebje my Boha khwalimy!“ skónči so cyrkwinski swjedźeń. Nowo swjećeny měšnik wudźěleše po Božej mšě žohnowanje. — Popołdnju bě za přiwuznych a přeprošenych hosći w Serbskich Pazlicach kwasna hosćina, při kotrejž so też wšelacy duchowni z wokoliny wobdźělichu. — Po 200 *lětach — potajkim tak dołho hač je* Serbski Seminar w Prazy wobstał — mamy zaso jencho nowoswjećeneho měšnika ze Serbskich Pazlic, a kaž čitamy w Kat. Pósle, přińdże wón za młodeho knjeza do Khrósćic, mjez tym zo so tamniši kaplan knjez Beno Wjaceslawk, do Budyšina jako domowy kaplan powoła. Nas katolskich Serbow wutrobnje zwjesela, zo je za wjele lět skónčnje zaso serbska nowa duchowna móc do Knjezoweje winicy zastupiła, tak zo je so też w Budyšinje małe přemėnjenje stało. Ze žadosću wočakuja Budysey katolscy Serbja serbskeho fararja při farskej cyrkwi Našeje lubeje Knjenje. Bóh dał, čim prjedy čim lěpje.

Z **Kulowa.** Jutrowne jěchanje wotmě so tu w zwučenym wašnju. Kulowskich naličichu 208 křižeriow a Ralbičanskich 102. Njelubozne wjedro běše z přičinu, zo běchu cuzy wopytowarjo khětro wuwostali.

S **Krynhelez.** Stare waschnje jutrowneho tšelenja je w naschej wsy k wobžarujomnemu snjesbożenju dowjedło. Dokelž so papjera nechcyše palicz, cyłemu 19lětnemu ratarjej Jurju Kilżej, *šapałku* do wołneje buschkowizny, kotraž běše z połbrom napjelnjena. Rozbuchnjenje běše tak syłne, so bu Kilżej we mjeschowcu cżežko zranjeny a ma so z tym ličicz, so na jene wóčko widźenje zhubi. Staranjeho dowjesche do Niščanskeje thorownje a wot tam do Schorjelza.

S **Klitmeho.** Wjele stawow tudomneje starokatholskeje wosady žedźi pschesche, so by so snajmjenischa w pśinym czasu junu žerbźi pśebowało. Tuto pschesche so jim Kitka dobjelni. Nětkuschi duschowny*pastuř* Klitmjanskeje wosady, knjez *farař* Urban, kiž je 83 lět stary a je w Khrósćiwoje pola Schérachowa na wotpoczinku žiwy, běšche swólniwy, wosadze žerbite pśebowanje dźerżeć a to Selenu schtwórk. — S 1. hapriela zapoczinu bo W... słužby pol hodźiny pśedy, potajkim 1/10 hodźin.

S **Wukranczij.** Knježerstwo w Lěhnizy je postajiło, so bu knjez wucżeř Schroeder za swjatkowneho pśódkhlejerja lutherskeho schulskeho pschedźitelježerstwa pomjenowany. Sjednoczenje tudomneju schulow je knježerstwo wotpokasało.

S **Milorata.** Dnja 1. hapriela swjećeschese tudomny hoscżeńcaŕ Matej Lohr swój 25lětny wobkhodny jubilej. Jubilar, kiž je nahladna wosoba, pschesroła 1. hapriela 1904 swój nětkuschi hoscżeńc a ratarstwo wot žiwjeloweho nana. Do wójny a też we wójnskim czasu běšche knjes Lohr też ſ gmjenskim pśódkhlejerjom. Wón je też sobuzałožer tudomneho elektrikskeho towarstwa a běšche dźesać lět předsydźer. Mimo swojeho powołanja běšche wón też wjele lět ſ mjasowobkhladowarjom. Dźensa słuschi hischcże do gmjenskeho zastupjerstwa.

S **Wikeje Wódy.** Tudomne Günther*ez* rěsnistwo wobstejesche 1. hapriela t. l. 40 lět. Załožer firmy, Korla Günther, běšche ho w Wikim Chołmcu narodźił a we Bórkhamorje rěsnistwo wukmł. M šiwojej wužitschej dołhi pak hižom poldra lěta połdźiłu do Wikeje Wódy misnje, w Delnym Wujezdźe, kaž wobdźiłsche rěsnistwo pschepołożi, kotraž tehdy je swojej industrija mózniu roskjeżowaschе. W domje bětnarskeho mischtra Klawschez šiwoje rěsnistwo dale wukonjeschе. Ale hižom 13 lět posdźiłsche smědźeschе ho k. Günther do samnjeneho boma pschestupdźiłcż, w kotrymż firma dźensnischi dźeń hischcże pschebywa. Korla Günther, kiż je hižom w lěcze 1920 wumrěł, mohł lětsa też swój 40lětny mischtrski jubilej šiwjećeć. Firmu jeho wudowa dale wjedże.

Hospodarski rozhlad.

štwórtk 3. hapriele 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,212	100 pólsk. złotych .	47,30
1 jendźelski punt .	20,489	100 čěskosł. krónow .	12,464
100 šwajc. frankow .	81,03	100 franc. frankow .	16,455

Barlinska **burza** wječera do nowycho tydźenja se živym wikowanjom. Wšě skrućenych kursach zastupi. W běhu dnja wikowanje wjasny a kursy so wotbrjećowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi ličźinami běchu jara cżiche.

Na produktowych **wikach** bě wobrot wječera sabo jara šudny. Wšě dotalnych pśicżinow. Se posdźiłsche termije skrje tuniše wotpiłowachu. Wječera płacżeschе zentnoŕ

w Barlinje:

pschenicy 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,40 hr., jęczmjenja nalętnjeho 10,90 hač 11,50 hr., najmjenjeho 9,60 hač 10,10 hr., wowsa 9,95—10,25 hr.

w termijnowym wikowanju:

za mejc: pschenicy 11,87¼—11,86¼ hr. a rožki 11,20—11,17½ hr., wowsa pał 11,10 hriwnow,

za julij: pschenicy 12,35—12,33¼ hr., rožki 11,52½—11,53¼ hr., wowsa 11,60 hač 11,55 hriwnow,

w Drjezdźanach (pjatk):

pschenicy 10,90—11,15 hr. (10,90—11,15 hriwnow),

rožki 10,25—10,50 hr. (10,25—10,50 hr.)

jęczmjenja najmjenjkho 10,00—11 hriwnow. (10—11 hriwnow),

jęczmjenja nalętnjeho 11,50—12,10 hriwnow, (11,50—12,10 hr.),

wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70 hr. hač 10,95 hriwnow).

Pschistajcja:

Murjerjow, Zuža w Sprjejzach.

Bohuwja, Hach- a. Tiefbaugesellschaft w Hodźi.

Pohonca, knježi dwór w Manjowje.

Wurzahnika schwajcarskeho, Schmidt w Serbskej gmjeńcy w Dožicy.

Schwajzarja wujaskeho knježi dwór w Delnjej Wolešnizy pola Mikowa.

Hólze do domu, Mnjezy pječkarnja w Bjelkopzach.

Na pschedań

Runkliza a jědźne běrny, knježi dwór w Jablonzu pola Mužakowa.

Sedła w Bjelkopzach, Drjezdźanska dróha 43.

Sšudnišzy na pschejezdźowanje

schwórtk 4. hapriele 1929:

w Lutoju na šudnišzwje dop. w 10 hodź.: meble, gemjen i dešanu, hubje, laki a barwy, pišaništi stroj, tobak, pischowej pocżežnjenc, płachcżi,

w Kamjenzu w kajarnach, komorny dom maschim tšelbow dop. w 10 hodź.: wschelake meble, lampy, rubly, auto, kola, hudźbne stroje, cżasniki, lodowy kamor a wschelake wurěsne a kožane twory, gardiny, hobanki, čerńwjowjedźowak.

Drjezdźanska burza (2. IV.).

Pšenica	218-223	běrnjace kruški	23,00-23,20
rožka	205-210	pšeńč. wotruby	15,20-15,60
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	200-220	pšeńčna muka	42,00-43,00
wows	214-219	ržana muka	32,50-33,50
čefwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	233-235	hróch	-
suche truhančki	16-16,90	cokrowe truh	-

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Wiki su mérne a płaczijny nimale skrućene.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž pśed hodźinu, wobrot je šnaby, płaczijny dale skrućene.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaczizny po złotej hriwnje

	2. 4.	30. 3.		2. 4.	30. 3.
Pšeńca	222-225	222-225	buny	23 24,00	23-24,00
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,50	23-25,50
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosušk	20-20,60	20-20,6
pšeńč muka	25-29,60	25-29,50	lany wosušk	24-25,00	24-25,00
ržana muka	26-29,00	26-29,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	bérnj. kruški	21-22,50	22-22,50
ržane „	14,55	14,55	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,40-1,60	1,35-1,55
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,35-1,50	1,30-1,33
raps	—	—	wowsna „	1,60-1,75	1,55-1,70
pjeluški	25-26,75	25-26 75	ječa „	1,40-1,65	1,35-1,60

Płaczizny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wiknach.

2. hapriele 1929. Płaczizny po centn. a zł. hriwnach

Skóne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 208.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—50
Mjenje picowane wšěch starobow	40—44

Byki: 284.

Połnomjasne, wurošćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	53—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	40—48
Špatne	38—42

Jałojcy a krowy: 635.

Połnomjasne, wukormjene krowy najwjetšeje rězneje hódnosće	42—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	35—40
Starše wukormjene krowy a derje wuwite młódše krowy a jałojcy	28—33
Derje picowane krowy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 1227.

Najlépše wukormjene (2. druź.)	85—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	70—83
Špatne (4.)	50—65

Wowcy: 2256.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	72—74
Starše wukormjene (2.)	67—70
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	61—63

Swinje: 6367.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	84
Wukormjene	82—84
Mjasne	81—86
Špatne	80—82
Kaney a kundrosy	76—74

Płaczizny rěznoho skotu na Drjezdźanskich skótnych wiknach.

2 hapriele.

68 wol., 172 byk., 204 jałojc. a kruw., 604 ćelat., 225 wowc., 1604 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 54—58, 2. 46—51, 3. 33—40;

byki: 1. 53—56, 2. 48—52, 3. 41—47;

kruwy: 1. 48—51, 2. 39—45, 3. 29—35, 4. 24—28;

jałojcy: 1. 53—57, 2. 40—50;

wowcy: 1. 68—70, 2. 62—68;

ćelata: 1. 80—86, 2. 70—78, 3. 56—62;

swinje: (přez 300 pt.) 82—83, 2. (240—300) 80—81, 3. (200—240) 77—79, 4. (160—200) 75—76.

Rancy 68—76.

Z Łužicy.

* S **Korjumja.** Cżichi pjatk rano su na Korjumskich honach wobschkodźenu auto w dróżowym pschěrowje leżo namakali. Mějic, so ho wo Budyšinzu wotnajeństi auto jedna, kiž je ſ Korjumja do Budyschina jěł. Spodźiwne pak běšche, so wón w kwym pschěrowje leżeše, a so wo hobuźiłsche ludźoh njeběšche wjele widźeć.

* S **Wjasońy.** Saźdźenu hobotu w nozy wokolo 12 hodź. wukhodźowasche ho na dwórnischcżu w Hornjej Wjasońy wulka pjenowa schcżurka. Żelesniszy pschistajcżejsch schkódne swérzo sarajschu.

* S **Biskopiz.** W wcżerawschej powěścżi wo ludowscżinskej štruchlowe w Biskopizach ma ho hišcże dodaś, so ho wopraudźe wo morderstwo a samomordaŕstwo jedna. Skalar Schwarz je, kaž je sawostajeneho listu wukhodźa, swoju lubku, 18lětnu Gretu Stiernerez ze Semtz-Tumitz, sadajił a ho na to cżahej pschejeżej dał. Holażnej starschej staj pjeza pschejeżnoho wodkhadej byłoj a holza je chżyła jón roskusch*ejeżej*. Schwarz je rodżeny ſ Hornjeho Hbjelitza.

* S **Frankenthala** pola Biskowic. W nozy k Cżi*ch*emu pjatkej dobu so paduch do klamow swud. Hubjenoweje. W dwora dwójne wokno wuzjadźiwschi a swutsk*ow*ne wuginałtowanschi, je wón do klamow salšit a ſ pokładnje něhdźe 15 hriwnow drobnych pjenjez kradnył. Mimo toho je hischcże 1000 zigarrow a 40 hač 60 tafłow schokolady sobukasał. Kradnjene twory su psches 100 hriwnow hódne.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkowa powěścż wo wjedrje za jutrischi schtwórtk.** Rjenje, žuchło, khłódno, w nozy mjerinje. W Jendźelskej khłódno a žuchło. W połnózy syna a so šnéhuje.

30. měrza je žo na policajstwje w Lignicy rěsnik Büttner samolowił, kotrehož je w januarje minjeneho lěta wobdarił, so by někto morjeneho hrabju Stolberga satsčelił abo satkoł. Hdyž policija Büttnerej fotografiju sajateho hrabje Khrystiana pschedpoloži, chcyschse Büttner w njej młodeho cžłowjeka sejmnać, kotryž je jeho spytał w januarje k njeskutkej nadpjerać.

Bamž je poručił, so žo w zyrkwi žwjateje Theresije w Lišiauy wschědnje wožbite modlitwa za Rusku wuspěwa, so by žo moralisce hubjenstwo w rauschej Europje a połuńnej Ameriki wołóžiło. W modlitwje žo praji: Wschitcy cži, kotřiž chzedža žebi tam horjeka žwoju fschescžijansku wěru sakchowacž, žu wschědnje najhórschemu pschescžěhanju wustajeni. Systematiscy žu hłodej, falotnym thoroscžom, dołhemu cžiwołowanju žriedž mhły a loda a ženje słónczažym khłostanjam w cžěmnych jastwach wustajeni.

Bamž je jutrownu žobotu 1000 němskich putnikow se Mnichowa, Barlina, Diüsseldorfa a Freiburga pschijał. Bamž mějesche k nim němsku rěcž.

Merikanscy žběžarjo běchu žebi psched městom Zimenezom cžełne hrabje wuzwypali a knjeježiscwowemu wójsku se žylnym cželenjom wobarachu. Wjednik knjeježiscwoweho wójska, general Almazan, da stejischeza žběžarjow se artilleriju cželesche a potom poruči, njepschecželske stejischcza nadběhacž. Sběžarjo sadwělnjo wojowachu a žo stónczenje pschemóhu, dokelž žo z artilleriju pożwinjenjam pucz z Zimeneza salehnu. Skoro wschitcich sběžarjow morichu. Też z knjeježiscwoweho wójska wjele stow muži padže. Potom žo knjeježiscwowe wójsko do Zimeneza dobu. Sběžarjo běchu barrikady w městje natwarili. Wótrotcelerjo běchu na łubjach a zyrkwinych wežach schowani. Knjeježiscwowi wojazy dyrbjachu khežu po khěži z bajonetom dobyczź. Dróhi žu z mortwymi a franjenymi pschikryte. Wobydlerjo, kotřiž njeběchu z Zimeneza cžekli, běchu žo w pinzach schowali. Knjeježiscwowe wójsko bě wjeczor zyle město dobyło.

Swójbne powěsće.

Sm r ě ć l i: Richard Schkoda, kubłeř a wjesnjanosta we Wrěcžezach, 34 Lět. — Korla Freudenberg, kubłeř we Wětrni pola Kamjenza, 53 Lět. — Wilhelm August Gräbler, klawěrowy technik w Lubiju, 68 Lět. — Friba Klozawa rodź. Schmidtez w Lubiju, 32 Lět.

Z čimž staj sebi mały Mózes a Pefrikes hrajkałoj.

Hrajki žu tak stare kaž cžłowjeństwo samo. Dźěcžo bjes hrajkow njemóžemy sebi z žyla myslicź, a tak namakamy mjes najstarschimi spisami cžłowjeskeje kultury hmijace dźele tamnych maliczkosczow, kiž je lubowaza macź hižo psched lětstotkami a lětstotkami žwojemu bźěcžu k hrajkanju do rukow stłóczíla. Rědke wschak žu tute namakanki, kaž wusnamny snajeć a sledźeć dr. Khorla Groeber w nastawku dezemberskeho cžisła Welhagenoweho a Klasingoweho měsačnika pische: małe swérzajka z małicžkimi wosczkami, wjerteke a klepotawy z hliny žu zyła bohatosć nam sdźerżanych hrajkow sa dźěcži. Schtoż bě z drjewa, je žo dospołnje złubiło, njedopomha-li wurjadnje sbožowny pschipad, hrajki w semi sakhowacź. Tak žu žo nam jenož nětotre dźele staroegyptowskich drjewjanych hrajkow hacź do naschich dnjow sdźerżałe. Tele prěnje połsprjty dźěcžazych hrajkow pak žu we wjazy hacź jenym nastupanju wažne. Wone njepodawaju nam jenož wažnu kulturnostawiźnišu snajomnosć, ale žiwdeża też runoczažnje wo tom, so woprawdźite dźěcžoze hrajki wěcznje jenajke wostanu a so žo žadanja, kiž dźěcžo na hrajki staja, wot Pharaonskeho cžasa njezju pscheměnike. Wěcznje młode ticja wone psched nami, a njeje smirskokroweho rosbdźela mjes egyptowskim konjom na kolesach abo rlanku z klassiskeho cžasa staroje Greskeje a konikom, kaž jón Berchtesgaden abo Sonnenberg w 18. lětstotku na wiki pschinjeże. Sda žo žamo, so je hižo w starym wěku něschto podobne kaž industrija sa dźěcžaze hrajki wobstała. Na Athenskich wikach bě hižo sa jedyn obolus (greski pjenjezk) drjewjany wosyczk dostacź, a trojanski kóń ze žwojim rjekom na wocžinjazym brjusche bu na městnje staroho Troja we wulkej liczbje złotowjany a bě z pschedchadnikom podźišcheho zynowneho wojaka a archi Neoptolweje.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S **Königsteina.** (W sadwělowanju do žmjercze.) Posledne dny namakachu delkach pschi Liliensteinje 38 lětnu schwalcžu Hilžu Kleinez z Barlina-Wilmersdorfa z rosrajenymi stawami mortwu leżo. Se sawostajenych pižnow je spóznacź, so je schwalcža žebi dla bjesdźěłoscze žiwjenje wsała. Wunoschowanja wo gralwocžiwym njeskutku nimaju tohodla žaneje podobi.

* S **Kamjenzu.** (Dźěcžowy jandźel.) Se schtworceho poschoda pósliseho twarjenja w pschedměsčze Rottluffje padże 3létny hólcžź do jahrody dele. Na žbožo padże na žněh, kiž tam hischcze wyšoko leži. Hacžrunjež je dźěcžo tak wyšoko dele padnyło, njemóžesche lětak ani najmjenscheho sranjenja na nim namakacź.

* S **Kamjenzu.** (Sstiphy krabnyl.) W nozy z krjedže dobuchu žo paduschi do schatowreho wobkhoda w krjedźnim měsče a krabnychu 675 žamowjasakow, kiž běchu 4875 hrivnow hódne.

* S **Barlina.** (Druhi žmjertny wopor wolnjerowho njeschoża w Bergmannez milinarni.) Woheń w Bergmannez w Reinickendorfje-Rosenthalu je žebi nimo žpalenej dźěcžarjerki hischcze dalschi žmjertny wopor žadał. Nětko je też dźěcžaz Frick, kiž běsche žo jara cžežko wopalił, na žwoje wopalne rany wumrěł. Dalsche sranjene wožoby njeżiju w žmjertnym strasche.

* S **Prahi.** (Ruczna granata rosbuchła.) W Lipotoje w Cžechach namakachu někotři hólzy na polu ruczu granatu a hrajachu ž njej kopańu. Granata nadobo rosbuchny, schčešćetneho hólza mori a tśjoch druhich hólzow cžežko srani; jedyn z nich na žmjercź sranjeny leži, druhemu bu ruka wottorhnjena. Dwaj dalschej hólzaj buschtaj lohko sranjenaj.

Zjednoćenu Prawopis.

1. Pismiki **ń**, **ś** atd. wužiwajmy też za **mj**, **nj**, atd. Změjemy tak

twerde	b	m	n	p	r	w	
mechke	b	ń	ś	p	ř	ẃ	

Kowař, kowařo; kamjeń, kamjeńe; holb, hobe; mjaso, rjap.

Před **j** a **ě** smužki nječinimy (kaž dotal).

Přirunaj delnołużiske słowa: hraza (bŕeza), skórńa, strowe (strowo), mórо (moŕe).

Dźěleńe: zwo-ńe-ńe, ko-wa-ŕa, ńe-be-sa, hol-be, mo-ŕo.

2. Apostrofa nimamy. Pisamy: ńej, mudreje a mudrej, zaso a zas, jom, wac, šće, zawk (zahlwk), ńemdry (dr. k. atd.).
3. Pišemy **kl, kl, km, kr, kus** za dotalne khl atd., na př. kléb, klódk, kmurny, Krystus, kwała, kriběet.

Přirunaj češki Kristus, čô. a pólski kroniku, delnołużiski kléb, kśebjat (kriběet).

Tak też: poskać, skńyć, wětki.
4. Nepišemy **h a w w** často třebanych tychle drobnych słowach, kaž hižo njepišmy **j** (du, sym, hra, stwa): **dy, dże, šo,** šelki, šak, čera, čipny, zać, šěđny a dalšo zestajanki (nidy na ńdy, šudźe nidźe).

Přirunaj: ukrajinske de (dźe?).
5. Dźeš w rěči 2 zwukaj do jednoho spłuńetaj, pisamy też 1 zwuk, na př. niši, wyši, bliši, wuši, muski, praski, čłowěski, dźenik.

Też: rožohnować, rošěrić, ńe wšěmi a ńcze wšěmi, běstrach atd.
6. Rozeznawamy niše a niže, bliše a bliže — a tuž pišmy niski, bliski a wuski fonetisey.
7. Kaž dotal předłóžku z drudy s pisamy, tak też roz jako ros, bez jako bes, přez jako přes, dyž sej fonetika žada: spowěđ (za zpowěđ), skłasć a roskłasć, přespołu, bezpřikładny.

Pod wećhom L w o w o m jako předsydu ministrow profesor M a n u j ł o w 11. 5. 1917 za ruščinu samsne postaji, nic bólšewicy, kaž raz nječtó řekny.

Druhe namety přijima M. Nawka.

Naše pismowstwo.

Slovanský přehled.

Najnowše čisło „Słowjanskeho přehlada“ přinjese nimo nmohich zajimawosćow ze słowjanskeho swěta też nastawk wo „Łužiskich Serbach“. W nim referuje Serbow drohi přećel knjez prof. A. Černý wo nastawkach, kiž přinjeschu Serbske Nowiny w prašenju Zenefskich jednanjow. Něme njecha Serbow samo wjacy jako mjeńšinu připóznać, ale jenož jako ziemk. Serbja so w tym khrobie zakitaju jako „strowjanski narod bjez politiskeje swobody“. Z wosebitej radosću zapiše so postup „Domowiny“ w tym nastupanju, kiž zapoda žadosć na knježeństwo. Też my Serbja přidamy, zo je to jenož jara skromne žadanje. Budźe knježeństwo je dopjelnić? Jeli hišće sprawnosć w němskim ludźe swoje prawo ma, jeli su wjednicy stata sebi wědomi časa a prawdy swobody kóždeho luda, potom drje by přišła skónčnje jena jasna pruha do ćmy nocy, kiž serbski lud hižo tak dołho w putach dźerži. Hdy skónčnje swětna zjawnosć dopóznaje prawa serbskeho luda — to je a wostanje za nas Serbow najhłowniše prašenje přichoda. My džakujemy so kóždemu přećelej, kiž w tym nastupanju k lěpšemu jenoho potóčeneho ludu swoju ruku k spomožnemu dźělu spožči. „Słowjanske přehlady“ poručamy wosebje našim wučenym kruham k čitanju, přetož su woprawdźe špihel pokračowanskeje skutkownosće słowjanskich ludow. Na prěnjej a druhej stronje přinjese redaktor nastawk, wěnowany wulkemu spisowaćelej Józefej Holečekej, sobuprócowarjej „Slov. Přehlada“, kiž je 6. III. 1929 zemrěł.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“. Srjedu wječor we 8 hodź. wuđeli so towaŕstwo bohače na 90lětnym jubileju towaŕstwa Budyskich gymnasiastow Societas Slavica Budissinensis w Serbskim Domje. — Štwórtk wječor we 8 hodź. je w Serbskim Domje spěwna pruha. Předsydstwo.

Bukecy. Radosć spěwa štwórtk 4. jutrownika. Pjatk 5. jutrownika je dźiwadłowa pruha pola Stancee. Wšitcy, też pódlanscy hrajerjo maja přitomni być. Předsydstwo.

Drježdźan. Serbske tow. „Cornobóh“ zeńdźe so sobotu wječor swojej měsačnej zhromadźiznje pola našeho krajana a hosćencarja knjeza Zmija na Chrystianskej drózy 22. Kedźbu! Njedźelu, 14. haprleje přednošk ze swětłowymi wobrazami w hosćencu Herzog Albrecht. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Domowina. Naša **hłowna zhromadźizna** budźe 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćeńcu. Čas so hišće postaji. Předsydstwo a wubjerk matej ważne posedźenje jutrownu srjedu ½12 hodźin w Serbskim Domje. Přitomnosć wšćeh sobustawow je nuzna. **Předsyda.**

Komorow. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 7. 4. 29. wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje“ sokolski wječor ze zwučowanjom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšćeh Serbow z blizka a z daloka přeprošuje Jednota Sokoł.

Pančicy. Lipa Serbska (jenož žónske hłosy) ma přichodny štwórtk (4. haprleje) wječor we wosmich pola Nastuśe w Kukowje nuzny prahu. Niech so wšitcy wobdźěla. Dirigentka.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku M[illegible]
Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje.
Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěsć[illegible]

Brych & Matschke
w Budyšinje na Zidowje
Słonoboršćanska dróha 127 Telefon 3329

Mosaznistwo (Gelbgiesserei) Točeŕnja
Wuporjedźenje mašinow

Wuwjedźujemy wšě dźěła, kiž do naju połowanja słušeja, čiśe a tunjo / Nowozhotowjenje a wuleće wšćeh awtowych podwalcow (Lager) a buchsow, běłometalowe a broncowe / Wuleće nowych podwalcow za elektromotory.

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składźe
wobućowy dom Mark w Kukowje.

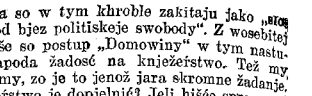
Štyri nowe knihi wušłe:
w Serbskej knihaŕni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawe hr. 0·80

Na farje - Halžki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmaŕ. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět“ hr. 1.50

Raj myslow, synow z Łužiskich honow
Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworožby Měrčina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět“ hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Šukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736
Hłowna předawarnja Rudolfa Saoka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje
Skład ratarskich mašinow a gratow wšelkich druzin

Symjentny dźěćel
čisty, kaž z ruku zwuběrany
zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskoćeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach
Serbski Hospodaŕ
Ratarske wulkowikowanske towaŕstwo ź. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khrósnu, tel.

Nowy hospodarski wóz
35 ctr. na předań
Kowarnja w Drožđžiju

Skazanki na rżanu słomu
za našu wokolinu přijimuje
Korla Styschko w Hermanecach

Do zastojnskeje domjacnosće na (k 2 wosob.) na wjes so k 1. meji
holca
sprawna, starša, křesć. zmyslena kiž ma nazhonjenja w domj. dźe. Předstajenje p knjeni
Voigtowje
na Schäfterskej dróze 36,I

Barchent, płat za košle, rólowanske ruby, šórcuchi, wójmu k strykowanju we wulkim wobjerku.
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 2

Wšě šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

přiloha k čisłu 77 **SERBSKE NOWINY** Srjedu 3. haprleje 1929

Zhromadźizna serbskich katolskich młodźeńcow.

25. 3. 1929 w Panćicach.

Rjane nalětnje słónčko sćeleše swoje mile pruhi na serbski kraj. Tuž bjez dźiwa, zo so přez sto serbskich młodźencow poda do Panćic. Sćěhowachu hłós prezesa zwjazka towarstwow katolskich serbskich młodźencow, kotryž wołaše wšěch młodźencow k zhromadnemu wuradźowanju wo našim přichodze. Tež 8 serbscy katolscy duchowni běchu přikhwatali, radu składować ze swojimi młodźencami.

Prezes zwjazka, knjez kaplan Nowak-Budyšski, wotewri zhromadźiznu krótko po třoch hodź. ze narodnej hymnu: Rjana Łužica. Mócnje klinčeše spěw ze sto młodych zahorjenych ertow. K njebju přednjesechu ze zapalom próstwu: „O, zo bychu ze twojeho klina wušli mužoju, hódni wěčnoh' wopomnjeća."

Z našim katolskim postrowom: „Budź khwaleny Jězus Khrystus" postrowi knjez prezes zhromadźenych a witaše wšitkich z wutrobnymi słowami. Su tu zhromadźene wšitke stawy našeho ludu: studowacy, Serbski Ratarski Dorost, Serbscy Sokoljo a jenotliwcy. Wšitcy słušeja hromadźe, dokelž su zwjazani přez wěru a narodnosć, smy wšitcy swoji. A dźensa dyrbimy ćim krućišo hromadu stać, muž při mužu, a tak jenoż móžemy a budźemy nješto wuskutkować za naš drohi narod. Serbski lud je z wjetšeho dźěła ratarski lud. Ma so bźdźić z wulkej hospodarskej nuzu. A přez to su wšitke stawy našeho ludu potrjechene, kóždе powołanje, a tež naše studentstwo ma so bźdźić. Knjez prezes přednošowaše dale wo našim zwjazku a jeho wuznamje. Što je za nas serbskich młodźencow nuzne? Trjebamy najnuznišo časopis za cyłu serbsku katolsku młodosć. Mamy drje hižo časopisy za młodosć, kaž „Serbski Student", „Sokolske Listy". Trjebamy pak časopis za cyłu serbsku katolsku młodźinu. Nuzne za nas je, zo bychmy měli serbske exercicije. Dyrbimy sebi wuwćědźić serbsku srjedźnu šulu, zo so njeby studowaca młodosć nam zhubiła. Dyrbimy sej wuhotować serbske kulturne dny. Ludowa universita ma so založić, hdźež by so wučiła serbska rěč, serbski prawopis, scyła wšak bychmy so móhli hłubšo zanurić do ducha serbskeje rěče, serbskeje literatury, serbskeje kultury. Susodne słowjanske ludy su w tom nastupanju dale. Na ludowej universiće w Dalkach wuči so serbska rěč, a we Serbach nimamy hišće tajkeje institucije. Trjebamy nuzne knihownje za našu młodosć a też sekretarijat za našu katolsku młodosć.

Wo druhim dypku: Naš časopis, rozprawja knjez Pawoł Smoła-Baćonski. W zawodze rozrisa rěčnik prašenje: je nam naš časopis nuzny? Haj, trjebamy najnuznišo časopis za serbsku katolsku młodosć. Jako mjeno namjetowaše: „Zerja" a „Młody Serb". Dyrbjał wukładźeć w analogiskim prawopisu. Wopřijeć dyrbi khutne a wjesołe, powučace a zabawne, nabožne a narodne nastawki. Do njeho měte dale podawać kóždе towarstwo knjeznow a młodźencow rozprawy létneje dźěławosće. Zarjadował by so też směšny kubk, wopřijacy žorty, hódanćka, atd. Nastawki podawać dyrbi kóždy serbski młodźenc, kóžda serbska knjeżna. Wukhadźeć dyrbjał časopis znajmjeńša 6 króć za léto abo měsačnje jako brošurka. Płaćizna by była 20 pj. za čisło. Khudym sobustawam by so časopis dyrbjał tuńšo podawać. Časopis čitać dyrbi kóždа serbska knjeżna, kóždy serbski młodźenc a kóždy přeće serbskeje młodosće.

K třećemu dypkej jimaše so knjez farař Cyž-Hajnićanski słowa: Swjaty Wjaćław, jeho jubilej a my Serbja. Rěčnik wupraja najprjedy swoje wjeselo nad serbskej młodosću, zo nima jenož zajim za piwnu zabawu a reje, ale też za narod, za nabožnosć. A lud kiž ma tajku młodosć, njemóže być zhubjeny. Najlubši, najkrućiši a njepowalny zakład wšeje našeje dźěławosće je nabožnosć. A tutón zakład dyrbi wostać, chce-li serbski lud dale žiwy być. Što ma nětko činić swjaty Wjaćław z našim dźensnišim dnjom? Swjaty Wjaćław, prěni čěski martrarski kral, je syn serbskeje maćerje ze splaha Luticow. Češka młodosć, zhromadźena pod hesłom swjatoje wěry woswjeći jeho tysaćiletny jubilej. Dyrbimy so na tutych swjatočnosćach wobdźělić, hdźež budźe zastupjena cyła katolska młodosć swěta. My dyrbimy z tutej młodosću zwiski pytać. Swětowa katolska młodosć dyrbi našu katolsku serbsku młodosć zeznać, dyrbi spóznać, zo smy žiwi a zo chcemy dale być žiwi.

Knjez kaplan Nowak prosy, zo by so serbska katolska młodosć prawje bohaće na jubileju swjateho Wjaćlawja wobdźělila. Namjetowaše jako najlěpši čas započatk pražnika. Płaćizna zajězda budźe wokoło 25 hriwnow.

Po krótkej přestawcy přednjese knjez stud. Beno Špitank pěseń P. Wićaza: Serbskej młodźinje.

Knjez Jakub Cyž-Zurćanski namolwja swojich bratrow kruće hromadźe stać, wostajić so wšeho, štož nas dźěli. Z nas dyrbimy sebi wukubłać mužow, rjekow słowa a ducha.

Kujez farař Šewčik witaše wutrobnje wšěch katolskich młodźencow do swojeje wosady. Smy swědkojo wulkeje hospodarskeje nuzy. Ze zrudnej wutrobu widźimy, kak so jene rjane serbske kubło po druhim ze serbskich rukow zhubi, nic bjez samsneje winy wobsedźerja. Tfoje kubła su nam date: čas, strowota a pjenjezy. Wuživajmy naš čas, kóždu hodźinu, kóždu mjeńšinu dyrbimy wužić. Skitajmy našu strowotu! Wostajmy so wšeho, štož strowoće škodźi! Wostajmy so wosebje njepomérneho wuživanja alkohola a nikotina! Kak wjele hubjeństwa stej runje přimadłom. W swjatnicy kublachu swjateho konja — šumjela —, kotrehož měješe wyšši měšnik zastrać. Na konju wućahowaše Swjatowit w nocy na njepřećelow serbskeje wěry. Sćěhowaca kniha podawa powěść wo Rujanje a Swjatowitu:

Das Buch der Cosmographey
oder Weltbeschreibung.

Dem durchlanchtigsten vnd Großmechtigsten Landesfürsten vnd Herren / Herren Gustaff zu Schweden / der Gothen vnd Wenden König etc. / meinem aller Gnedigsten Herren
Datum zu Basel am siebenzehenden tag Mertzen im jahr nach Christi Geburt tausend / fünffhundert vnd fünffzig (1550)
E. Kö. May. Unterthenigtser
Sebastianus Munsterus.

*

Die Insel Rugia begreifft sieben in der lenge und so viel in der breite und ist gar ein Fruchtbare und Kornreiche Insel, der sich die von Sund gebrauchen gleich wie die Römer, Sicilia. Man findt kein Ratten darinn, desgleichen keine Wölff. Eh sie Christen ward, ist ein Häringsfang da gewesen, ist darnach anderstwohin von Gott verruckt. Es haben ihre Eynwohner ohn underlaß auf dem Meere Raberey getrieben, desshalben sie offt und viel ist bekriegt worden von den Dennmärkischen Königen. Sie ist das best Landt im gantzen Wandalischen Erdreich gewesen in annemung Christliches Glaubens, ist allweg widerspennig gewesen, biß sie letst auch zum heyl kam.

Ihre fürnemeste Statt Archon, von deren man doch jetzt nichts mehr findt, was gelegen auff einem gähen Meeregebirg / und stieß das Meere von Orient und Mittag davon, war so hoch hinauf, daß ein Armbrust schuß kaum sein höhe nocht erreichen, aber von Occident hett sie sonst grosse und hohe Munition, dadurch sie beschutzt ward. Inwendig in der Statt war ein grosser Plan, und darauff stund ein Abgöttischer Tempel, der des Abgottshalben weit und breit berhumpt war. Es war ein groß Menschen Bild, das hett in der rechten Hand ein Horn voll Wein und in der lincken ein Bogen. Ein mal im jar / nemlich nach der Ernte / hielt das Volk ein grosse Wirtschaft vor diesem Tempel. Wenn der Abgöttisch Priester in Tempel gieng, und machet all Ding zu recht, must er dieweil verhalten sein Athem, und wenn er Lufft schöpfen wolt, gieng er zu der Thür, damit er den Abgott nicht erzürnet.

Wenn aber das Volk vor dem Tempel zusammen kam, so gieng der Priester am ersten morgen dareyn, besahe vor allen dingen das Horn / war es noch voll, wie er es gefüllt hett, so verkündet er ein reiche zukünfftige Ernde / war etwas minder im Horn, vermanet er das Volck, daß man die Frucht zusammenhielte, denn es were ein Kornthewrung vorhanden. Er schütt auch den Wein auß zu des Abgotts Füßen und füllet das Horn widerumb mit newem Wein. / Er macht auch solche grosse rotunde Kuchen, die mit Med angerüret waren, daß ein Mensch sich darhinder hett mögen verbergen. Es hieß der Abgott mit Nammen Zwantewytus, aber das gemein Volck bettet an zween Götter, ein Belbuck und der andere Zernebuch / wollten damit anzeigen ein schwartzen und weissen, guten und bösen Gott, der Gewalt hett über böse und gute ding, wie die Monicheer davon gehalten haben.

Anno 1186 richt Waldemarus, König von Dennemarck ein gewaltigen Zug zu wider die Rugen und belägert Arebonam, ihr Hauptstatt, drang sie dahin, daß sie sich musten ergeben.

Da fiel das Kriegsvolck mit grosser ungestümmigkeit in Tempel, warff den Abgott zu boden und verbrannte ihn / lerneten das Volck und beredten es zum Christlichen Tauff.[11]

*

Der Herzog von Pommern hat auch under ihm die Insel Rugen. Er hat auch andere Landschaften under ihm, nemlich Wandalium oder Wenden und Cassuben, die bei der Wixel in under Pommern liegen und an des Königs von Holandt Erdreich stossen. Es ist allenthalben Fruchtbar, Wasserreich, Seereich, Schiffreich, hat gute Aecker, Weyd, als Holtz, Ströme, Gebirg, Jaget, Vieh, Vögel, Getreyd, Butter, Honig, Wachß und dergleichen. Ist allenthalben mit Stetten, Schlössern, Flecken und Dorffern besetzt, hat kein unnütz Ort, speiset viel Länder umb sich her. Hat sich anfenglichen Wendischen Sprach und Sitten gehalten biß an das Christentumb und eynleibung des Römischen Reichs. Alß dann es auch mit der Religion von den Sachsischen Keysern empfangen, zugleich auch die Sächsische Sprach gelernet und bißher behalten. Ist der sundischen Kornhauß oder Schewer und Viehhof, wie Sicilia der Römer,

(Pokračowanje sćěhuje.)

[10] Knauthe str. 17: Radegast war ein Kriegsgott der Wenden, den sie in Kriegszeiten um Rat fragten. Die gesamten Wenden hatten ihn zu ihrem Götzen, also auch die Meißner und Lausitzer Sorbenwenden.

[11] Łužica 1880 str. 70. Retra bu, kaž chronistojo powědaju, w l. 955 wot kěžora Ota I spalena, a dokelž běchu Serbja městno na třoch kupach z nowa natwarili, wot Hendricha Lawa druhi raz zničene, tak zo nětko jenož hišće hora Retraberg z wjes „Prilwicy" na nětkušu Retru dopomnjatej. Wo Prilwicach C. M. S. 1949-50 str. 71

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

J. Symank.

14] (Pokračowanje.)

„Bóh wjerśny" měješe po dalokim serbskim kraju wšelake mjena. Hłowne a zhromadne jeho mjeno drjo běše „Swaroh".

„Radhóšć", t. j. dobry hósć = bóh dobreje rady, też bóh prócy a pokoja — rěkachu jemu Lutycojo, serbski splah w nawjećornej Mecklenburgskej a Brandenburgskej.[10] (Serbski Mars.)

Jemu poswjećenej běštej měšće Gadebuš w nawjećornej a Retra w narańšej Mecklenburgskej. Retra ležeše wosrjedź wulkeho jězora, dokoła wokoło z lěsom wobdateho. Swjatnica bé docyła drjewjana a steješe na skoćacych rohach. Sćěny debjachu wobrazy, a to zwonka do drjewa wurězane, znutrka pak mosazne — wšě z podpismami. Wosrjedź swjatnicy steješe wulki Radhóšćowy pomnik z čisteho złota a čorlacha. Radhóšćowa postawa dźeržeše z lěwej ruku wójnsku, na dwěmaj stronomaj wótru sekeru, prawa ruka bé na wobraz wolaceje hłowy złožena. Wobraz sam bé powěsnjeny na wutrobu Radhóšćowu. Na hłowje sedźeše — kudźerjawym włosam přitwjerdźeny — ptak z wupřestrjenymaj křidłomaj. K swjatnicy wjedźeše drjewjany mosćik, po kotrymž smědźachu jenož 6i khodźić, kiž chcychu bohu woprować abo so wo wěšćenja prašeć.

Na kupje Rujanje rěkachu bohu „Swjatowit". Tam běchu jemu w Arkonje swjatnicu natwarili, kiž we wulkej zahrodze steješe a na štyrjoch stołpach wotpočowaše. Mjez stołpami wisachu drohotne plachty. Na sćěnach běchu — kaž w Retrje — wurězane swjećata bohow. W swjatnicy nutřka steješe drjewjany pomnik Swjatowitowy, woznamjenjeny ze štyrjomi hłowami. Bóh dźeržeše z jenej ruku mosazny roh, z druhej zepjeraše so na prok. Při nim leżachu sedło, wuzda, sléborne nóžnje a mječ ze slébornym

[10] Čitaj nastawk: „Z Pomorskeje" w Kat. Posole 1896 str. 183.

Knjez farař Mič wupraja swoje wjeselo, zo tu knježi zajim za krućišo organizowanje knježnow. To pak njeje tak lohey možno, dokelž su knježny bóle na domjacnosć zwjazane. Napomina młodźencow, wobkhować póćiwosć a čistotu a potom njebudże strach wo naše knježny tak wulki.

Knjez farař Čyž wita z wutrobnymi słowami Budyšsko towarstwo młodźencow jako najmłódše do našich rjadow.

Knjez farař Delan namjetuje, zo by zhromadźizna postrowiła přez knjeza Koklu swojeho bywšeho prezesa, knjeza P. Romualda-Róžeńanskeho, štož so stanje. Namjetuje dale, zo by so też w Zdźěri założiło towarstwo młodźencow. Knjez prezes kapłan Nowak wótakowaše so na kóncu zhromadźizny, kotraž bě hluboko do sedmeje hodźiny trala, z wutrobnymi słowami wšěm přednošowarjam za jich prócu a też wšěm, kotříž běchu na tutu zhromadźiznu přikhwatali. Skónči zhromadźiznu ze postrowom: Budź khwaleny Jězus Khrystus! Přeju štučku kěrluša: „Stała maćeř bolosćiła....“ wuspěwawši, rozeńdże so zhromadźizna.

Wubjerkowniey zeńdźechu so liśe k dalšemu wuraźowanju.

Prěni dźeń katolskeje serbskeje mužskeje młodźiny je nimo. Bóh daj, zo by přinjesł złote płody: Bohu česći a nam Serbam k wužitku! Njech stanje so naléčo, kiž je po dołhim bědźenju zymu předobyło, z naléćom za naš cyły serbski lud. Ra.

Khabla w Londonje zemja abo nic?

W pośledním czasu su w Londonje wjelcelke schadźby we murjach a mjes dźěłu wobkedźbowali. Tohodla so mnohy prašeju, hač so Londonska póda khabla abo nic. Přeco někotrym czasom so w Holbornje, Bishopsgate a pod dróhu Threadneedle płunowe roły puknychu. Najprjedy mudawachu, so su roły hubjene byle. Někto pak su wěsćili, so je so tehdom póda žadźała a s tym tute njesboże sawinowała. Hamtske instanzy pak to za prawo njepschihódnachu.

Njedźe přeco wudźenjom so nowe njesboża stachu. We Hoxtonje so někotre roły hromadźe stłóčichu a na jenoliwych hałach so mjes dłóžku semja puknyche. Sćamo murje so pukachu. Tohodla je to s dopokasom, so w Londonje semja khabla. Někto ma so póda a Londonske podjemjo dokładnje pschepytowacź. S prěnim pschepytanjom su hižo telko dopokasali, so je možno, so so Londonske podjemjo khabla a so je so tam semja pschesunyła. Wěstosć ma so w najbliższim czasu dopokasacź.

Pschisłyšomnicź dyrbny, so so na sapoczatku 18. lětstotka w Londonje žyte haźy sasłyšnychu. Žyte rynti twarjenjow sezachu tehdom w rozpadankach. Dokładne pschepytanje podjemje ma so w najbliższim czasu stacź, so bychu so schkitańske naprawy cźinicź mohłe. Najprjedy buchu so wjeso dyrbłake wohrożene dźele města wurunowacź. Wulke prašenje hischcze je, hacź so tuchy wo semjetrjenje abo jenoż wo pschesunjenje semje jedna. Tele prašenje budźe w najbliższim pschichodźe rozsahnjene.

Roald Amundsen a jeho wěrićelo.

Tragedija śledźerja. — Amundsenowy konkurs. — Jeho doth je dźensa zaplaćeny.

Nieje hischcze wjele lět, so słowny wuśledźeŕ južneho cźopa, njenasłróžity Roald Amundsen, kiž je sandźene lěto pschi pytanju za Nobilowu nu tak struchłe waschnje se śiwća wotesłoł, k bohatym mužam žiwjeho kraja liczełe. We śebi wjazy hacź milijon krónow samożenja nahromadźił. Potom pschińdże Maud-expedizija, ke kotrejž jemu stat jenoż 500 000 krónow pschibérka da, mjes tym so wsche dalsche twudawki sam na žo wsa. Tuta expedizija njepožrę niż jenoż statny pschibérk, ale też žyte samożenje śledźerja, a nimo toho dyrbjesche Amundsen hischcze cźuśiwy dołh dźěłacź.

Amundsen dyrbjesche w septembru lěta 1924 konkurs pschijźiwicź. We tutym hróźnym cźasu praji sam: „Dożiwych tehdy najstarozeźiwischi, najbóle poražaźu a nasrudnischi wotrěśt žiwjeho žiwjenja. Cźujach so tak sponiżeny, so njemějach słowow, to rjec. A wschitko tohodla, dokelž běch so pjenjeznje tak wyšoko swjasał, so to moje wobsteznosće pschekroczi, a so je so po njerwuspěchu żenje nadźejcy njemózach, žiwjich wěrićelow móz spokojicź. Bě mi, jako bych we wocznomaj śwěta stał kaž pjenjezny wobschudźer. Ale hischcze njebě kheluch hórkosćow dospołnje wuprózdnjeny. A hdyž też niczo wjazy njewobsedźach, dha běchu mi tola s mitosće tśechu nad hłowu wostajili.“

Amundsen běsche wot jutrowego cźasa jenoż k domu žiwy, so by žiwjich wěrićelow spokojił. Wón dźěłasche jenoż za to, žiwji dołh wotbyć. Wón pucźowaše po Ameriźy, so by tam pschednoschował; pisaśe wo žiwjich wutśledkach, a wschu, schtoż žebi s wulkej próznu sasłuži, nałożt ke kupcu dołha. Też dar naroda, kiž sandźene lěto dosta, pridy hacź žo na pytanje za Nobilowej expedizija poda, je žiwjim wěrićelam pschewostajił. Poślednje słowa, kiž k žiwjemu rěcźnikej rěcźeśe, hdyž žiwoju śnjertnu jěchu nastupi, běchu: „Sćežiśe mje k žiwobudnemu muježej.“

Někotre mjezachmy s Oslo khyschcź, so su Amundsenowi pschećelejo wschón dołh pschewzeli a wěrićelow spokojili. Jenicźky 15 000 krónow dołha bě hischcze swostało. Amundsenowy pschećel Langaard, wobsedźeŕ fabriki, kupi wschě medalje a cźestne znamja, kiž je Amundsen sa cźaš žiwjeho žiwjenja dostał, za tutu sumu je sawostajeńskim śledźerja a dari je pjenjezowni Oslowskeje universitu. Bě jich 33 złotych medaljow, 13 śledźowrych medaljow a pjeć plaketow s bronzy.

Amundsen žnjě w měrje wotpoczowacź. Jeho pośledna próstwa je žo dopjelnika: wón nima žanych wěrićelow wjazy; je žo stał se žiwobudnym mužom.

Młody južnosłowjanski

VIRTUOZ NA HUSLE

knjez **Drago Sijance z Maribora wustupi dźensa wječor** w Serbskim Domje na jubileju Budyskichgymnazijastow.

Přilopk.

* **Zalośtna žiwobna struchotha.** W Erblingenje pola Frankobroda n. M. žo skałaŕ Jan Reśiori je žiwjej mandźelskej swadźi. Wón žo tak rospyri, so žiwoju žonu jaśeli. Na to cźekny do lěža a žo sa schtom wobwěsny. Mandźelskej sawostajitaj wóhom dźěcźi, mjes kotrymiž žu hischcze někotre njemjesche. Mordaŕ je rodźeny Jialczan a běsche hižom dźesće lěta se žiwjej žonu w njemérje žiwy, so běsche žona namjet na dźělenje mandźelskeho sapodała.

* **Na njehańbicźiwe waschnje konfirmazišku žwjatocźnosć kasnk.** Po sdaczu pjany muježi konfirmazišku žwjatocźnosć w Lutherjez zyrkwi w Harzburgskich kupjelach kajelach kaźeśe. Runje jako so dźěcźom Boże wotkasanje wudźělowasche, dobu so wón s kamjenjom, jako pjaśej wulkim, w ruzy do zyrkwje a cźerjeśe k wottarjej a rejeśe nje-sprajmitwe hanjenja. Nutrnosć su pschetorhnjena, pischcźele pschestachu hudźicź a wožadu wulki strach saja. Kěbćarjej pak žo poradźi, kaźerja Božeje słužby s zyrkwje badźicź.

* **W żelesnišim wozu žo wobwěsnyh.** We wozu wokrejeńeje żelesniży pola Preuzlawy w Marzu nadeńdźechu derjesdrasćeneho młodeho cźłowjeka. Jako reserwny wós pschehladowachu, kiž měješe žo dla wocźakowaneho žylniśeho jutrownego wobkłada wusicź, namakachu w nim samomordarja wisaco. Wo pschicźinje samomordaćstwa njemóžachu dotal nicźo wěsteho wutśledkicź. Wyšinošcź da cźeko do cźekownje wokrejeńeje khorownje dowjesćeć.

* **Sćežny prud mori 15 krutwow.** Ratař we Beenje w Eifelskich horach ras ranu žiwoje wschitke 15 krutwow morjewe w hródźi namaka. Njezwe korto, le kotremuž běchu krutwy pschipowěschane, běsche dostako swisk i powodom žylneho pruda a elektriski prud je wschitke 15 krutwow morił.

* **Semja žo wotwalika.** Se Salamanki w Spaniskej žo powě, so je je w San Martinskej runinje semja wotwalika. Pschi tom buchu žona a dźěsći morjeni, dwě dźěsći bjeschcze cźeżko scranjene.

* **Dwarožł jako namrěwt.** We Wallijskim kantonje we Schwizy žu pady snate, so nan žiwoj twarożł žynjej wotkasa a twarożk na taśe waschnje husto leźdźeŕatki dołho leži. Na kantonalnej wustajenjoy bu psched krótkim cźasom sbérka taśich starych „knjesow“ pokasowana. Najstarschi twarożł njes nimi měješe hódnu starobu 150 lět. Won bu lěta 1778 shotowjeny a pschedźe k dopomnjecźu na žiwjiny podawł wot žyna na žyna.

* **Wichor dźěcźo milu dałoko wotnjesł.** W Ameriźy w statach Alabanca, Georgia a Karolina žu sliwokrjte desche-cźe, krupy a tornada cźeżke schkody nacźiniłe. Schešcź wo-žobow je žo saiepiło. We Merrillfonskej zyrkwi w Alabamaskim staeje je pjeć cźornych dźěcźi wo žiwjenje pschischło, wóžom běsche žo cźeżko sranko. Wětr zhrabny jene s morjenych dźěcźi a wotnjeże je milu dałoko.

Protyka dawkowych termijow.

w měsacu haprleji 1929.

Na finanzny hamt ma žo saplaćicź:

1. haprleje: Dań rentowe je banki, 1. podjeł 1929.
5. haprleje: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźe-kjeje mjezy sa mjezy, kiž buchu w cźasu wot 16. hacź 31. měrza 1929 wuplaćene.
10. haprleje: Burzowy wobrotny dawk.
10. haprleje: Doprědnje saplaćeńe na dokhodny dawk sa wschitkich dawkarjow tuteho dawka — s wuwzaćom ratastwa a hajnistwa — sa 1. protyczne schiwórcźko 1929.
10. haprleje: Społkowy dawk (Körperschaftssteuer).
10. haprleje: Doprědnje pschijejwenje wobrotneho dawka a doprědnje saplaćenje sa 1. protyczne schiwórcźko 1929.
20. haprleje: Dawkowy wotcźah wot dźěłacźe-kjeje mjezy sa mjezy, kiž buchu w cźasu wot 1. hacź 15. haprleje 1929 wuplaćene.

Swójbne powěsće.

Sślubjeni: Marta Hanšec we Scheichowje a Pawoł Boden w Rakezach. — Hildegard Wöllmannez we Sedźizach a Erich Köhler w Budyšchinje. — Hedwiga Khěžnikez w Budyšchinje a Waltaŕ Kriebel na Zidowje. — Hildegard Tietzez a Alfred Günther we Wochowje. — Marta Königez w Jokowje a Erich Baumann w Semjazach. — Gertruda Kosałez we Wulkich Sdźarach a Rudolf Mühl w Dźěžnikezach. — Charlota Gommlichez a Richard Bar w Barcze. — Fridla Sendźiz we Rakojdach a Marcźin Miemeit w Pschiwcźizach. — Johanna Sendźiz w Njeswačidle a Korla Seidemann w Gersdorfje pola Sporjelza. — Lońka Libschez we Budeśezach a Erwin Felber w Kamjenicy. — Liddy Jeremiašez a Rudolf Mět we Wulkej Dubrawje. — Marta Wobiśez a Richard Freund we Wulkej Dubrawje. — Hanka Henlez a Pawoł Nošzat w Rakezach. — Lina Ulbrichez w Barcze a Maks Bjeńsch we Karlowej Studni. — Hilza Hónczez w Brěžni pola Kamjenza a Rudolf Linka w Bistopizach. — Katha Lehmannez w Njesnarowach a Arnošt Wagner w Rachlowje. —

Semrěli: Josef Louda w Budyšchinje. — Ostar Marcźin Hein, wothladowaŕ khorych i měšcźańskeje khorownje w Budyšchinje. — Johanna Ernestina Hanišyna bywsha swjnd. Kralina rodź. Kschišanez w Lejnje pola Khrósćiz, 84 lět. — Gottl. Kliemann, ratař we Wojerezach, 73 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeje registra je žo dźenża sapiśało:

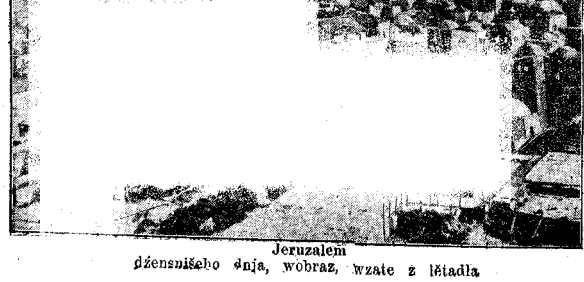
1. Na lopjeno 17 nastupajo firmu Jan Jurij Paša w Budyšchinje: Prokura je swobodźena pschekupcej Joachimej Pahnej w Budyšchinje.

2. Na lopjeno 906 nastupajo Kommanditu a privatnu banku akt. tow. wotnožka w Budyšchinje: W generalnej zhromadźiznje je 28. 2. 1929 je žo ſ akt. towarstwom pod firmu Mitteldeutsche Kreditbank w Frankobrodze n. M. wobſamknjene sdźelowańske sprejenje ſ 8. 2. 1929, wobkruźiło, po kotrymž samożenje pośłednischeje jako zyłk pod wufamknjenjom likwidacije na Kommerzbank a privatnu banku akt. tow. w Hamburgu pschesdźe. K pschewjedźenju sjednoczeńskeho sprejenja wobſamknu žo powyschenje sakładnoho kapitala wo 15 000 000 hr. na hr. 75 000 000. Powyschenje je žo stało. Sakładny kapital wuźinja nětko 75 000 000 hr. w 63 000 akzijach po 1000 hr. a 120 000 akzijach po 100 hr. Wschitke akzije su wupisane na mějićela. Towarstwowe sprejenje se 26. 2. 1870 je žo ſ wobſamknjenjom kamjenje generalneje zhromadźizny po notarialnym wuswědčenju ſ tutoho dnja w §§ 5,16, a 17. pschemeniło. Julius Rosenberger je jako zastupak pschedźybstwa wustupił. Sa porjadnju zastupaŕow pschedźybstwa staj postajenaj justizny rada dr. Albert Katzenellenbogen w Frankobrodze n. M. a bankowski direktor Biedrich Reinhart w Barlinje.

3. Na lopjeno 974 nastupajo firmu Libschez bratrow w Cźornych Rostizach. Wikowarstwo je žo do Dóbrulke pschepołožiło.

W Budyschinje, 28. 3. 1929.

Hamtske sudnistwo.

Jeruzalem
dźensniśeho dnja, wobraz, wzate z lětadła.

Athen, hlowne město Grichiskeje.
Z njeho widźimy na našim wobrazu jenoż prastarý, dźel ze śerejo starodawnosće tutoho ludu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižu, zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 78 — Budyšin — Stwórtk, 4. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Farmer Langkopp před sudom.

Pśed wulkim lawniśim śudom w Barlinje ʒo proześ pśiśeśiśwo nʒěhdyšnemu farmerej Langkoopej wjedźe. Langkoop je ʒebi se skotom wikuju, kotryž je ʒo we wójnje pśiśeśiśwo Kaffram tuńym wotewjaś, 50 000 hriwnow nahromadźił. Posdźiśo je ʒebi w nimśkej rańśej afriśej koloniji 5000 jutrow wulku farmu kupił. Po wudyrjenju wójny je do nimśkeho schńitańśeho wójska dyrbjał sastupiś. W juniju 1917 je ʒo wotdźělenje, kotrejmuž pśiśiśłušnjeśe, poddaś dyrbjało. Jeho fu potom do lěʒiwa jatych w Egiptowskej dowjesli, hdźež je nětkoʒe dwě lěʒe wostał. Gdyž bě ʒo do Nimśkeje wrośił, je ʒo Langkoop wo podpjeru pola knježerstwa prózował. Jako wotśkodźenje je 104 995 hriwnow ʒadał a je stónčnje 3000 hriwnow dostał. S aktow śudowy pśehódźeńa dowě śi, ʒo je wotśkodźeńśa wyśnosć Langkoopej 5. januara 1921 43 000 hriwnow wóʒneje śkody pśiśirjekła. Na to je wospjet sumy do pśedka dostał.

Langkoop je kubło, kotreʒ bě w Nimśkej kupił, saʒo pśedał a je chcył do Abeźynskeje a posdźiśo do Angoly wuceahnyś. Na kónʒu je jemu wotśkodźeńśa wyśnosć 1600 hriwnow wuplaćiła. S tym wón njeběše spokojom a potom hišće 1000 hriwnow dosta. Stónčnje je ʒo rozsudźił, ʒebi we wotśkodźeńskej wyśnosći 36 000 hriwnow wunosowaʒ. Tohodla bě ʒ revolwerom a ʒ koffrom, w kotrymʒ ʒo rozbuchadła śkowachu, k tajnemu radźiśeʒej Bachej we wotśkodźeńśej wyśnosći śchoł. Tón je ʒo dał satrachowaś a jemu śchef na 90 000 hriwnow pśichepodał. Bjes tym so Langkoop śchef cźitaśe, je Bach se jich śkodach doprašeʒnył. Ludźo fu pśichěʒeli a Langkoopa k semi śtłóčili. Wón je na to tśěkał a je śpytał, ʒo ham ʒebje satśeliś, śchtoʒ pak ʒo jemu njeje poradźiło.

Němski kancler skhorił.

Němśći kanʒler Müller je na ʒoleʒ cźeʒko śkhorił. Lěkarjo fu jemu poruczili, so dyrbi ʒ najmjeńśicha hišćeʒe tydźeń we ʒoju leʒeś. Ministerśki kabinett ʒo tohodła po wśěm śdaʒu halke sa tydźeń seńdźe.

W tymle posledźenju dyrbi ʒo stónčnje wo pśichipuśćeńju Trozkeho do Němśkeje rosśudźiś. Trozki je mjes tym ʒ hotela w Konstantinoplu do wotnajateho wobydlenja wuceahnył. Tole pśeśeśehnjenje w śmyśle wukoʒuja, so fu Trozkemu jeho pśeśeśeljo ʒdźelili, so jeho ʒadość sa pśebytkom w Němśkej ʒanych wuhladowo na dopjelnjenje nima. Trozki je tule potwźeś dostawśi, ʒo na to pśichprawiś, dokeśi cźaʒ w Turkowskej wostaʒ.

Sakske statne financy.

Po runje wozjewjenym wupokaʒu wo dokhodach a wudawkach sakskeho stata w pśenich 11 měʒaʒach finanʒneho lěta 1928/29 je woczakaʒ, so stónčenje lěta pśichodnjich wobras poda, haʒ je ʒo w pśichodźenym wobliczenju waʒkało. Dawkow, kotreʒ běchu ʒo ʒ 245 600 000 hriwnami wobliczeńe, je ʒo w 11 měʒaʒach 237 960 000 milijonow nasběrało, tak so je wjeśi dokhod dawkow woczakaʒ. Wśicho hromadźe fu dokhody w měʒaʒach wot haprleje haʒ k febrarej 367 030 000 hriwnow, wudawki 373 750 000 milijonow, wjeśe wudawki 6 716 000 milijonow wuciśnike. Woczakujomy defizit budźe tohodła mjeńśi, haʒ bě ʒo do pśedka woczakowało.

Wuzamkeńenje w Gubinskej kłobukowej industriji.

W němśkej kłobukowej industriji, kotraʒ je wośebje we měśtowaj Gubinje a Lukenwaldźe domjaza, ʒo hižo někotre njedźele wo powjeśtśenje mzdy wadźa. So by ʒo bjesstarjnosći, kotreʒej dla njeje móʒno, płaćiśny kłobukow wobliczeńć, kónʒ cźiniło, pak někto dźěłodawarjo wobsamknyli, wśikitkim dźěłaćerjam dźěło wupowědźiś. Wusamknjenje ʒo sa dwě njedźeli sapoczńje. 11 000 muʒi ʒo ʒ nim potrjechi. W śhromadźińje dźěłaćerjow w Gubinje je sarjadnik swjaśa kłobukaŕskich dźěłaćerjow rjekł, so fu dźěłaćerjo śwólnili, ʒo rosrišʒowaʒenu śudbej podpěraś, kotryž je ʒ tśjoch rosrišʒowych śudnikow wutworjeny, tola njeběʒe ʒadyn kłobukowej industriji pśichłušeć.

Awstriske knježerstwo wróco stupiło.

Zyle njenadźiʒy je awstriśke knježerśtwo wróco stupiło. Jako pśicźinu ʒo wśchelakosć měnjenjow mjes jeho ʒobustawow mjenuje. Ministrojo njemóʒachu ʒo w nastupanju podruʒnišćeho pjenjesa, wo dowoźu pólśkich świni, wo sałoʒenju katolśkeje universitu w Salʒburgu a wo druhich praśchenjach dorěčeś. Dla tejele śmutśkowneje napjatośće bě dawanje śakonjow śnjemóʒnjene. Śwjaśkowy prezident Miklas je do wrócostupjenja śwolił. Kaž dołho ʒo njeje nowe knježerśtwo wutworiło, dotalni ministrojo knježerśtwowe dźěła dale wukonjeja.

Pomnik sa Focha w Straßburgu.

Straßburgśke nowiny powědźa, so chcedźa patriotiśe śwojśki w Elsaßu marśchallej Fochej jěśdny pomnik na měśtnje stajiś, na kotrymʒ je pśedy pomnik khežora Wilhelma I. śtał.

Franzowski general Le Rond do dohladowańśeje rady Gdańśeje łódźenje wuswolenu.

S pomoʒu Jendźelśeje ʒu franzowskeho generała Le Ronda śnowa do dohladowaŕskeje rady Gdańśeje (Danzigśeje) łódźenje wuswoliłi. Jeho ʒamo sa pśichdźydu dohladowańśeje rady wuswola. S tym śmeje wón rosśěwdźaś wojeśki politiśki wliw na dalśe roswiśe Gdańśeje łódźernje, kotraʒ, kaž „Ostpreußiśche Zeitung" powě, hižo bjes teho wojeŕśkim ʒamerom Pólśkeje śluʒi.

Pjećadwaceći lět Entente Cordiale.

25śetny dźeń ententy cordiale, wobsamknjenje pśeśeśelstwa mjes Franzowskej a Jendźelśkej, je ʒo Londonje a w Cannes w Franzowskej ʒ ʒeremonijemi a ʒwjedźenjemi wośwjeśćiło. W Londonje je 900 wotpóśłanzow śwjatka „La Flamme", kotryž 540 towaŕśtwow nědźiśkich franzowskich wójnśkich wobdźělnikow wopśichija, jutrownicźu ʒ wjednikom generała Gourauda k wowje njesnateho wojaka we White Hallu cźahnyło. W Cannes ʒu póndźelu w pśichitomnosći Connaughtskeho wójwody jako sastupjerja jendźelśkeho krala wopomnjeńśku taflu na pomniku krala Eduarda VII. wotkryli, kotryž je entente cordiale sakoźił. Pśichi teźe śkładnosći je franzowśti śwonkowny minister Briand jendźelśkemu kralej telegram póśłał, w kotrymʒ mjes druhim praji, so fu śrećenja lěta 1904 niʒ jenoʒ trojny wobkuł wutworiłe, w kotrymʒ je ʒo naturśke pśeśeśelstwo mjes jendźelśkim a franzowskim ludom mohło roswiś, ale so wola k měrej w Europe tehdy tele śrećenja śtrucźiś pytałśke. Teźe ʒwjedźenjej ʒ pśichłamknjenjom wobʒobinkeho wobdźělenja Walesskeho prynza pśichi khowańśich śwjatoćnosćach sa marśchalla Focha, — tak „Echo de Paris" pśiśe, — hišćeʒe śwjaśki pśeśeśelstwa pożnjeja, kotreʒ wot 25 lět wobaj ludaj śjednoćeja.

Konferenca Chamberlaina z Mussolinom.

Druhi dźeń jutrow staj ʒo jendźelśki śwonkowny minister Chamberlain a italśki ministerśki pśedsedźa Mussolini we Villa Giorioła pola Florenza śeśchoj. W dołhim rosrěčeńju staj Mussolini a Chamberlain ʒyše internazionalne połoʒenje rospominałoj a śnowa staj śwěśćiłoj, so fu poʒaśi mjes Jendźelśkej a Italśkej dospołnje wutrobne a so fu nahladły wobeju knježerśtwow we ważnišćich politiśkich praśchenjach jenake. Wěrnosć, wo cźim staj statnišaj woprawdźe jednakoj, wśchak śjawnosć nětkole njeśhoni. Gdyž je ʒo w lěcźe 1926 Mussolini pola Livorna na śódźi ʒ Chamberlainom śetkał, bórśy po tym Italśka ʒwój politiśki wliw na Albanśku wupśeśtrě. Teź tón króć je ʒo najkerje ważna politiśka naleʒnosć dorěčeńka.

Bamžowy pśeni pucź.

„Giornale d'Italia" je powěśćeź potwjerdźiła, so bamź 24. junija, dźeń Jana śćeśenika, pśeni króć Vatikan wopuśćeʒi, so by ʒo do Baśiliki ʒwjatcho Jana podał.

Nawjedowacych socialdemokratow w Litwje zajeli.

Skoro wśchitkich nawjedowaʒych litewskich sozialdemokratow je druhi dźeń polizija w Kownje sajała. Po dźěʒenju polizije je ʒo tajna śhromadźizna sozialdemokratow w redakcji sozialdemokratiśkich notwin „Sozialdemokratas" pśechkwatała. Wśchitkich wobdźělnikow sajachu.

W swiʒu ʒ tymle sakroczenjom polizije fu po śdaʒu měśtnośeje zentralneho komiteja dźěłaćerśkeje federazije (kěwje wotnoʒći śchećezijanskich demokratow) pśechpytali. Pśichi tym fu někotrych wjednikow dźěłaćerśkeje federazije sajeli a protokolle wo wobsamknjenjach poślednjeje śtrowineje konferenzy śebrali.

Krwawy diplomatiski podawk.

Na dwórnišćowej śtraži w Baranowiśach pśichi pólsko-ruśkej mjeʒy je ʒrjedu popołdnju k kwawownemu śrażenju mjes sastupjerjom ruśkeho wikowańśkeho wótpóśłanśtwa Apanaʒjewiczom a pólśkimi polizajśkimi sastojnikami doścho. Wikowańśkeho sastupjerja běchu proʒyli, so by dla pruhowanja jeho papjerow na polizajśku śtražu pśiśchoł. Tam ʒo wón ʒe śłužbu cźinjaʒym sastojnikom pśechrěʒa. S **nahłym śmělowym Apanaʒjewicź ʒwój revolwer wuceahnywśchi polizist, kotryž bě jeho na śtražu pśechewoźił do hłowy śtěli.** S druhim wutśelom śłužbu cźinjaʒeho sastojnika tehorunja na hłowje śrani. Na to tśeśu kulku ʒam do ʒebje śtěli. Mjes tym so staj sastojnikaj śtrašnje śranjenaj, je Apanaʒjewicź jenoʒ lohko śranjeny. Wikowańśkeho sastupjerja a jeho ʒonu, kotraʒ ʒ nim ʒobu puceuje, fu sajeli.

Kellogowy pakt w Ruskej, Pólskej a Rumunskej so potwerdźił.

S Moskwy ʒo powě, so je Kellogowy pakt po potwjerdźenju w Pólskej a Rumunskej k wobpśiśanju hotowy. Pakt sa sachowanje měra rukuje. Jeho śmyśł w tym leži, so ʒo podpisarjo niʒ jenoʒ mjes ʒobu ʒwjasaju, so mjes ʒobu měr sachowaju, ale teʒ w tym, so ʒo wośtaju, ʒo na wójnu pśichotowaś. Wośebje ʒo wita, so teʒ Turkowsko paktej pśichśtupi.

Prawne skitanje miez Ruskej a Ameriku.

Kaž ʒo ʒ Newyorka powě, je Washingtonśti najwyśchi śud ʒadość ruśkeho wikowańśkeho łódźenja sa wotśkodźenjom 1½ miliʒona hriwnow sa ruśke łódźe, sa cźaʒ wójny sebrane, wotpokasał, ʒo na to sałoʒuju, so fu amerikańśkim śtaćanam w Ruśkej tehorunja prawne śchkitanje njepśichśiwoła.

Samsne indiske knježerstwo.

Liberalny śjeźd śjednoćenych indiśkich prowinzow we Luknowje je jenohłośnje wobsamknjenje pśichjał, ʒo jenoʒ pśechemjenjenje wustawy ludowe ʒadanje dopjelni, kotreʒ Indiśku jako jendźelśki dominion pśichpółnaje. Dopśedkaŕśʒy śmyśleny dźěł luda by kóʒdy pospyt, nětcźišćnu njedośahaʒu wustawu ʒ pokojeźnymi naprawami wudospołnićʒ, ʒamo pśichiwolenje provinzialneho ʒamoʒarjadnišćwa bjes samolwiteho hłownego knježerśtwa, rasnje wotpokasał. Wuwiśe pśeśeśelnych pomjerow na podlożku jendźelśkich pśichiwolenjow runje tak jendźelśke ʒaʒ indiśke sajimy śpechuje. Teʒ śjednoćenje muhamedanow w Delhiu budźe ʒamtne knježerśtwo w Indiśkej ʒadaʒ, tola dyrbja ʒo hindojo wot muhamedanow dźěliś. Sa pśichodne wólby śjednoćeństwo muhamedaniśkich kandidatow poślaji. Nadźijeja ʒo, so Aga khan pśichedźudśtwo pśechewośnje. Nowe hibanje ʒo w Bombayu jako politiśky najwažńiśke poślednich lět w Indiśkej wobhładuje.

Poraźenje zběžka w Mexiku.

Mexikańśke knježerśtwo ma po dobyću města Jiminez mexikańśki ʒdźěʒ sa dospołnje poraźeny. Po rosprawje generała Callesa wo wojowanju wo Jiminez je ʒo ʒ wupuśćenjom jeneho města k połnoʒy města wośom ʒelezniśkich cźahow ʒ cźekaʒymi ʒdźěʒarjemi sadźerʒało.

Mexikański létarjo nad amerikańśkim krajom.

Amerikańśki śtaćan, kotryž wojowanju mjes mexikańśkimi śdźěʒarjemi a knježerśtwowym wójśkom pśi mexikańskim namjeśnym měśće Nacu pśichladowaśche, je ʒo ʒ śchelku wotcźišćnjeneje létadkoweje bomby cźeśko ranił. Amerikan bě na kraju Sjednoćenych śtatow bliʒe mjeśy hromadźe ʒ 200 druhimi wośobami, kotreʒ nadpadowe bomby mjetajśch létadkow pśichladowachu. S bombowymi śchelkami fu ʒo wśchě wokowne śchkła [illegible] nja w Nacu rosbiła.

Žołta symiza w Brazilskej.

Po wyschnoseźnej statistiszy je so w Rio de Janeiro w januarje 29 schorjenjow na žołtu symizu zapiskało, we februarje 54. Hacź do 23. měrza je so 97 wumrjeczow kalkulirko. W 46 padach je so žołta symiza śwjeźiła, we 51 padach je so symiza bicź źdała. Wjacé wobkładniwosćne naprawy su so stałe. Sa wobstah łódźow njeje žadyn strach.

Postupanje Nankingskeho wójska.

We wójnje Nankingskeho zentralneho wójska pśeciwo śpjeciwnym pśeciwnikam w Hankawje je wutoru k prjedej wjetšej bitwje doschło. Hacź dotal bě Hankawske wójsko skoro bjes wojowanja zofako. Nětkuž tśi śiźeli mil k ranju wot Hankawa je so někto wrěni krótcź Nankingskemu wójsku napśeciwo stajiło. Ssmě so wocakaś, so by město Hankaw, kótryž so njeje w ranjej wójnje mohł sakitaś, Nankingskemu wójsku pśeswoblokowali. Rozsudna bitwa budźe so hakle po poddaću Hankawa bicź. Wjednjy Hankawskeho wójska njeźiwdźomnje wot wśicheho spoczatka ś tym ličźili, so budźa móz město dźerźeć, a tu śeźi po śaću wotmyślili, Nankingske wójsko ś boka wobeńć. S podobnym manewrom w tej samej krajinje je so 1927 pśeciwźiwnje poknóžnych wójskow ś Kantonskim wójskom śemiło, kótrejž Schanghajej cźehnjeńske. Pśeciwźiwo tajkemu manewrej njeje snadź Nankingske wójsko dosć sylne, dokeź je jeho śiwe ličidło ś wojakow Junnanskeje provinzy sestajene, kótrejž s Hankawskimi idejemi sympathisuje, a se schtwórteje Nankingskeje divizije, kótraž je se śwojim kommunistiskim smyslenjom znate.

Hankawjy wjednjy tu wutoru manifest wojsewili, w kótrymž praja, so tu gotowi, měr scinicź, jeli so wjednika jich wójska, Liczajsuna, kótrehož je Czangkaiihej sajał, na śwobodu puscheja.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 4. jutrownika 1929.

— Wo **wjedrje**. Wczeru wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —4, thermometer we dnjo +2. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —5, thermometer w nocy —4. Wuhladny na malo so pschemeńujace wjedrje. — Nišina, kiž nam poślednje dny desćece a pschi dobrem symnym wětrow ś połnóznych kónčin do nasich krajinow śněh a nowu symu pschinjeśe, je so do połodnjskeje Ruškeje scźahnyła. Na jeje sadnjej stronje so wjedro někak dowulakhódźuje. Po zyłej Němskej maju symne, sa nětcźišchi poczaś pschetymne wjedro. Tola je nadźija, so bórśn sako cźoplišche dny dostanjemy, dokeź so nad Skandinawiskej nowa śylna nišina wupschestrěwa, kótraž symne wětry ś polarneho morja wotrźinje. S wjeczora bliži pak so, hdyž teź pomalku, śylno wyschina, kótraž wo źdaću bóry wiiwa na nasche wjedro dostanje. Tuž śmémy śtónčnje nałětnje wjedro wocakaś, kiž naschi ratarjo někto tola tak nuśnje trjebaja. — Jutśje piatk khładka śtónčko 5,28 hodź. a khowa so 6,38 hodź. Měsačk śkhadza jutśje rano 4,23 hodź. a khowa so popołdnju 1,04 hodź.

— **Wobkhodne njeśboja.** Druhi dźeń jutrow potorhny na śwonkownej Dźeźdźanskej dróży autowy omnibus kolejźdnu, kótraž so na khowje a bjedrje imjeźe. Ju dyrbiachu ś khorobnym autom do jeje bydlenja dowjeźeć. — Wczera popołdnja sajźeše na rózku Hornjeźerskeje haźy a Połnóznoje dróhi nakładny automobil do dróhowoje latarnje a ju wobschkodźi. Wutśiźeźeny wjednik wosa budźe natstatu schkodu sarunaś dyrbjeć. — Dźensa rano krótko do 8 hodź. rasy na Lubijskej dróży automobil Kłośez mlokarnje, kiž so ś Tuchorjskeje na Lubijšku dróhu winy, do jeneho Dźeźdźanskeho automobila, kiž po Lubijskej dróhy won jedźeśeše. Wobaj autaj so lohko wobschkodźiśchtaj. Cźłowjekoju do schkody njepschichłapachu.

— **Němšklstany indeks.** Statistiski wotrjad pschi powiśaśiim hamźe města Budyšchina nam thdźi: Po nowym (powjetschenym) waschnju wobliczena licźba němkostatneho indeska sa wudawki sa wudźerźenje źiwjenja — seźiwjenje, bydlenje, tepjenje a wobšwětlenje, drasćenje, wobkhod a hewaschu potrjebu — wuczinjeśche w pschestrěšu měźaca měrza t. l. 156,5 (1913/14 = 100). Sa jeho naměstnika wyschśchi kujeźeršti rada dr. Neumann.

— **7. Zwingerska loterija.** Losy cźahnu so wšěcze we Katolskej ludowej schuli w Dźeźdźanach-N., Schießgasse tule sobotu 6. hapreje wot pschipołdnja w 1 hodź. we cźišło 20. Wónkelu 8. hapreje so pokraczuje. Cźehnjenje losow je sjawne.

— **Dźeźdźanjko-Budyšli wólbny wokrjeh.** Shromadne ministerstwo je nětko hłowne wólby do sakiskeho krajneho sejma na 12. meje t. l. wupisałko. Sa wokrjesnjeho wólbneho wjednika w 1. Dźeźdźansko-Budyškim wólbnym wokrjesu bu wyschśchi kujeźeršti rada dr. Kuntze na Dźeźdźanskim wokrjesnym hejtmanstwje pomjenowany.

— **Wokrjesny wubjerk Budyšskeho** hantiskeho hejtmanstwa soźdźe so schtwórtk 11. hapreje 1929 dopołdnja w 10 hodź. ś śwojemu pośedźenju w pośedźeńskej sali Budyšskeho hamtskeho hejtmanstwa na Bismarckowej dróšy 21. Sjawny dujowy porjad wopschija 21 dypkow.

S **Dažina.** Tudomny wucźeŕ Wuśmann pschebywdli so k jutram do Wjeleźina, so by tam nowe wucźeńske fastojnstwo nastupił.

S **Bukez.** Kaž pschejo na śwjatych dnjach, tak śwjesseli naschu wosadu prěni dźeń jutrow sajo zyrkwinski chór se spěwom „Horjestanył je tón Knjes.“ Druhi dźeń pschebywaśeje pak posawisći chór k poślednjemu rasej pod nawjedowanjom śwojeho lubeho dirigenta, knjesa wucźerja Jiełta, „Tón Knjes je mój pastyr“. Po předowanju je knjes farar wschitkim hohnuśtkowazym sa jich prózu pozdźakowa, wošebity dźak wupraji pak w mjenje wošady knjesej dirigentej Jiełtej, kiž něto śwoje skutkowanje pola nas w zyrkwi kaž teź w schuli słoji a w Porschćach nowe sastojnistwo pschewośnje. Psched 2 létomaj bu knjes Jiełt ś Komorowa pola Klukicha jenohłósnje ja wucźerja pschi naschej schuli wuźwoleny. Wón běšće so tu w Bukezach derje sacźiwił a bu so bóry ś lubym pschećelom wošadnych. Jeho wotkhad je jara wobžarunje a wošadnych pschece „Tón Knjes budź dale jeho a naschi pastyr“ jeho pschewodźa.

S **Hucźiny.** Jutrowniczku pokhowachmy najstarischeho wobydlerja naschich wsy, źiwnosćerja Jana Jenča, ke pośledniemu wotpocźinkej. Wón wumrě 86 lět 2 mězaz stary. Wot nětkotrych lět hižom trochu cźežko khłoścesche, hewak pak śmědźiśche so cźłowjeze a buchowneje cźeśćinje wjeselicź. Njech wotpocźuje w mérje wot śwojeho seźiskeho dźěła!

Z **Radworja.** Tudomny dwórniśowny hosćenc ał knjez Ota Buhr je so k 1. hapreji po dwělětnym tudomnym prebywanju do Kieritzscha pola Lipska přesydlił a tamniši dwórniśowny hosćenc přewzał.

S **Njeswačidła.** Druhi dźeń jutrow śwjecześche knjes wucźeŕ Kósźak śwój 25-létny wjesny jubilej. K 1. hapreji 1904 pschidźe wón ś Prušcic k nam do Njeswačidła a je wot toho cźasa śwoju pschi naschej ludowej schuli skutkował. 25 lět dołho běšće wón wucźeŕ małych dźěći a powołanił je ratarśkeje rjadownje. Njespróznjowje je skutkował sa schulu w pschebžybstwje schulskeho inspektora a w schulskim wubjerku jako nawjedowar Njeswačidłsko-Rakecanskeje wucźeńskeje konferency a jako hołosławski wokrjesneje wucźeńskeje rady. Nimo schulskeho

82. hłowna zhromadźizna Macicy Serbskeje.

w Budyšinje 3. jutrownika 1929.

Kaž kóžde léto wotmcźowachu so dopołdnja posedźenja wotrjadow. W mjenje zadźěwaneho předsydy nawjedowaše je městopředsyda k. farar Cyž. Wobžarowaše, zo běchu so tak pozdźe wozjewiłe. Tuž sej mnozy myslachu, zo létsa wupadnu. Hakle w poslednjej hodźinje namakachu so trěbni přednošowarjo. Naš njewustawacy dźěłaćeŕ na narodnym polu, knjez rada dr. Muka, kotrehož předsyda wosebiće postrowi a na jeho 75. narodniny dźaknje spominaše, referowaše w narodopisnym wotrjedźe wo

mjenach zwěrjatow jako přimjena k wosobinskim

(swójbnym) **mjenam.**

Mnohe mjena su Němcy skepsali, dokeźž jich rěčny wuznam njeznajachu. Tak je na př. mjeno Sleca nastało ze staroserbskeho slet' (jerij), tehorunja Selcig (ze sledźik — mały jerij), Zoba ze sowa, Roblik ze wrobl, Kosyk (Kossig) z kós, Wolik ze wol atd.

Dale zaběraše so z ethnologiju němskich wjesnych mjenow. Tak je wjeska Lichań swoje přjedawše mjeno Leichnam (bojazny wuraz) zhubiła a mjenuje so nětko „Spreewiese“. Teź wo dalšich mjenach so rozmołwjachmy. Z Miłoraza (w Delnjej Łužicy) su Němcy sćinili Mühlrose, woznamjenja pak wobsedźeństwo Miłoraza, „kiž je rad lubowany“. Wjacy tajkich krasnych přełožkow so poda. Tak su z mjena Krawčik sćinili „Krautschick“ a druhe. Běše tola jedyn němski profesor we Würceburgu mjeno města Lipsk (wukhadża ze słowjanskeho lipa) wułožił z „Wodans Schimmelweide“. To so samo Němcam tróšku hłupikojte zdaše. Tehodla so na knjeza přednošowarja wo radu prašachu. Je jim tajku wotmołwu dał, zo je tamny wučene hnydom zastał, po swojim wašnju mjena wuložował. Teź so naspomni, zo maja so kóncowki „schütz“ po prawym z i pisać. Tosame je přeći wo zasadam němskeje rěče.

W stawizniskim wotrjedźe referowaše knjez dr. Wjaceławk wo swojim najnowišim dźěle „Serbska bibliografija“. Je w němskej rěči wušła, dokeźž so dwojorěčnemu wudawkej mnohe zadźěwki napřećo stajachu. Wopřija na 4713 titulow, to su napisow a nastawkow, kotrež w kajkežkuli rěči wo Serbach jednaja. Tu ma kóždy rěčnik witanu pomoc za swoje přednoški. Dołholětne dźěło, kotrež budźe so hišće nadrobniśo recenzować, wuźadaše sej swědomite zapisanje wšěch wupłodow serbskeje literatury a pismowstwa, kotrež wo Serbach jednaja. Dokeźž chce autor kóžde pjeć lět přehlad nowych dźěłow podaś (teź hišće zabyte), dha prosy, zo bychu so tajke w cuzych nowinach a časopisach wukhadźace nastawki do archiva Maćicy Serbskeje připósłałe a tak je wužiś mohłe. Kniha je wubjernje zarjadowana, tak zo kóždy bórzy to trěbne namaka. Wšitej ju z dźakom witaja. Bě nuznje trěbne.

W hudźbnym wotrjedźe rěčeše knjez direktor Krawc wo našich prócowanjach a wuspěchach na narodnym polu. Wołbzarowaše, zo je dla njedosahaceho zajima a małeje podpjery „Skowronćk“ swój spěw zastajić dyrbjał. Snadź so nihdźe w jenym serbskim časopisu trěbny kućik za hudźbu namaka. Zadźěłani Serbja dyrbjeli so bóle za naše hudźbne swójstwo zajimować. Kelko dobrych mocow z tutych kruhow skutkowake přjedy we wulkich koncertach sobu! Nětko su mjenje a bóle zaprajśe. To je škoda. Rozprawješe dale wo zajězdźe do Póznanja, wo założenju serbskeho spěwneho towarstwa w Kralowej Hradce, wo swojim přednošku a spěwanju do radija, štož so njeje mohło serbski stać dla wšelakich přičinow, kotrež nadrobniśo rozłoži. Z teho wospjet spóznachu, kajkich njeprećelow Serbja w němskich kruhach maja. Snadź mohło so to dokładniśo serbskej ziawnosći podać. Kocorowy pomnik ma so w běhu léta stajić, hyrnjeź w poslednim času wěste zadźěwki nastałe. Wozjewi, zo ma so nazymu skónčnje Kocorowe „Naléco“ spěwać a přeješe sej, zo by so wono w čišću wudało, je teho hódne.

Z tutej rozprawu skónči so posedźenje wotrjadow, kiž bě na kóncu derje wopytane.

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Novákoweje.

67] (Pokračowanje.)

Terka běžeše macźerzy wopyt wosnamicź, a Vedržel wobhladny so pschi nim ze jitwi, cźežkim powalowem, hižo dospołnje poczornjenem wjerchu a po „palacu“ blizko pjezy, kiž dodawasche městnosći pokhmurnischeho rasa. Wschitko hladasche tu na njeho wótrje, pokhmurjenje, ta potajna cźorna lichina — njedźelniza w rózu a mróczijne žiwjeczatka ś wobeju stron sekupjene; — dopomni so bjesdźat na Librowe skorjenje, kak njeźiwadno je žiwy być na grunće, lépje rosumi jeho žedźenje sa pschemeńenjom, — bu jemu pschejo tyschnisco, wschitko kaž by na njeho so podało.

Běsche wjesoły, hdyž wotewrichu so durje a w nich sjewi so stara Librowa, njeso njenaczatu pokrutu khleba a hlinjanu schelu, kotrejež pitane molowanje, njemuzy wošmrnuthatu hwězdu, pokrywasche wuzłoka worschta mjedu. Hospoša witasche hoscha hnydom na prjedy, schpeprosy jeho sa blido, je jitwizy pschinješe nóž a horlivje namolwjesche jeho, so by jeho krat a masał, so tajkeho mjedu we Jerwjach hižo njenadeńdże.

Pola Librez wěnowachu pjelołarjenju hižo pśches połsta lět wulku starosć, hačrunjeż hewak w gmejnje a we wokolnych wjeskach dosyta njeběše jara wobluhjene, njewuplaczejo so sa dołhotrajazu symu. Wuheńmjeczeŕ wotkra jeho pomałku, pokapa ju ś mjedom, so by hosposu njerosbněwał, a jenostožkownje wotmołwjesche na mnohe jeje praschenja, kak so jemu wjedźe, kak žonje, kak bźe zjemjeźko, schto je w Bystrem nowego.

Hdyž napośledku teź hospodaŕ do jitwy pschińidźe a sloro teźamnje praschenja jemu kładźesche, wožeźe pak horlivje so napraschowasche, kajke nowiny njeśe źiwe, njewědźesche, ma-li so wuhibaś tutymaj starymaj ś njelubymi rosprawami, abo ma-li pschewostajiś mlčenu, so by tón jimaj rospowědał, kak fu so wězy pschewobroćile. Ale prajesche źebi w duchu, so źyn so lépje se starschimaj dorěcźi, a jenoź sa tym žadonjesche, so by so tón jemu we durjach sjewił.

Jobk khwatasche wopraudźe žyno klasej, tak jara hacź mójeźe, štoty jemu na lubi ponthachu a sa někajke pohónki praji, so póńdże hižo wuja Vedržela wupschewodźiś; jenoź krochu so wotproschi a w komorje wupyta źebi lépschi kabat, „so by jemu njebył z haúbu“.

Wuheńmjeczeŕ so je źwójbu rozžohnowa, podjakowa so sa pohošenje, a po jich namołwjenju źłubi, so sajo pschińidźe. Lédy běchtaj někotre krocźele wot kubła wotesćhtoj na dróhu, pohlada roshorjenje horje do jasneho źmělwajeho woblicza Jobkowego a praješe: „Ja źym se jamyślom pisches Jewizy schoł a k wam sajchoł, dokeźž nje-ju wam nowiny — —. Hewak wschak bych měł pisches Jédlowsće pola k nam do Bystreho bliže — —.“

Jobkowe wobliczo sajuwjeźi so ś hischcze wjetšej radoscźu: „Sšnadź su sapóstanzy pola tężora wschitko wujednali, kak budu so robotne brěmjenja wukupowaceŕ! Bohu budź dźak a khwalba, so źmy so stónčnje toho dočzakali!“

„Njeje to dobra nowina, kotruž mam njeśu . . .“ słudźi jeho Vedržel srudnje. „Shrabajcźe so, Libra, a njesadwólujcźe, njesćeje tola hólź . . . .“

Bur spódenu sa tutych njewocźakowanych słowow. „Schto dha je so stało?“ wuwjese stónčnje sebje ze prózu. „Te khžorste patenty tola njemóža k sniczenju pschińicź, ćiž je nam wjeledostojnyj knjes ś khěłki wojsewiś?“

„Něschto hórscheho je so stało“, wubuchny Vedržel, a hižo ś zyłym wotmachom wuźhypa so na spodźiwazeho so gruntownika se śwojimi rosprawami. „Praha maczerka so pali, wojazy tśeleja do ludźi, po wulicach žu wschudźe barikady kaž tehdy w franzowskim kraju, wschitke nowiny žu sakasane, schtóž może, ś Prahi cźaka! A to hischcze je derje, so cźekaja, — hewak bychmy niczo njesłonili, schto so tam stalwa!“

Libra sasta wošrjedź haju a hladasche na wuheńmjeczerja se schěroko wotewrjenymaj wocźomaj. „To njetrjeba teź wérno być“, saschepta.

„Kak teź to by njebyło, hdyž to wěnny wot jenoho studijosa ł Hartmanij, kotryž běšće sam barikadu twaricź pomhał a na nich so sakitował!“ horješe so Vedržel. „Wucźekny hischcze w prawym cźasu a hdyž cźekajcźe, wschudźe jetkawajshe wjesny lud, kiž dźešće Prahy na pomoc! Ale to nam niczo njepomha, je po konschtituziji, je po źwobodźe, cźełi narod budźe sajo wot njepschećelow pschećelowany, potrócźowany — —“.

„A robotne brěmjenja njepschińidu k sdóhnjenju?“ woprascha so bur sćicha, kaž je samanym hłosom.

„Teź na to je so Bętoun praschał toho Hartmanskeho młodeho knjesa; ale to pjeca nichtó njewě, kak budźe! Je noź to je wěźte, so budźe cźełi narod sa to pokućicź, so je Praha pschećeźiwo wójsku postanyła . . . Luby Libra, měnju, so budźe hórje hacź je było!“

Dźešćaj thwilku mjelcźiły pornjo žebje; bur pschejédże źebi nětchto krócź cźoło a włosy ł ruku, jako by źebi we hłowje sarumał, schtoż běsche jemu wuheńmjeczeŕ wuspowědał. „Kajke je so tola to tak stać mohło?“ sapocźa ł dołha a srudnje. „Wy sće nam tola hakle druhi źwjatk dźeń źwjatkow powědał, kajka ześawa je w Prahy, kelko zuśych hoješi, wulkich knjesow je so ł zyłeho śwěta sesćehło — nětkajki sjeźd sće to mjenował — —“.

(Pokračowanje sćeźehuje.)

hyła je swoje mozy wěnował towarstwowskemu žiwjenju a gmejnje jako jeje sastupjer. Tohodla so tež jubilarej na jeho cžestnym dnju se wschitkich stron mnoho počescžowanjow, zbožopscheczow a darow dosta.

S **Wulkeho Czisla.** Wožebite njesłoże mějesche sandźenu wutoru pschipoldnju tudomny wjesny dawkisběrak. Duzy k gmejnskemu pródkstejerjej słubi swoju liscžinu je 130 hriwnami. Wón to hnydom na pschistejnym městnje wosjewi. Dołho njetrajesche a bu snate, so je jena snata žona je žuždnjene wjry, kiž běsche w módrym nahlowjazym schawle, běsche ł kolom a mějesche toschu pschi sebi. Wutoru pschipoldnju 3/4 hodź. listowanju sdźěwnika, so wobkradnyła, ju do swojeje nakupowańskeje tosche łapnyła a na to wotjeła. Hacž je namakańka sprawna, ma so wocakać.

S **Wojerez.** We Wojerowskej wokolinje je so dźensa dopoldnja 10 zentimetrow wysoki snih nascholi. — Na jamowych łukach (Lehmgruben) pschi Židźinskim puczu pluwasche dźensa rano kolo (schwon). S wotkel je so k nam namakał, njeje snate.

S **Wojerez.** Njedźelu wjeczor, jako železnicarjo se słužby dźachu, so na Brětnjanskej dróhi nadobo rosbjerne świerzatko do jeneho zjadowarja da a so do jeho drasty łakaschu. Muž dyri sa nim a sarasy 5 puntow cžełu pižmowu schczurku.

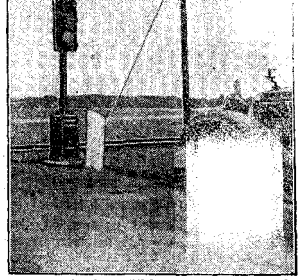
S **Hródka.** Domownik H. w domisnilskej hospodze běsche w nozy wot kobroty k njedźeli pluntowy honacz wotwjertnył, so by sebi žiwjenje wsał. Jeho namakachu rano w jeho pschebytku w pinzy bjes wědomja leżo. Sanitetniszy jeho z kisłikowym aparatom sašo do žiwjenja wróczichu a jeho do mějsnicanskeje khorownje dowjesechu.

* S **Kunnwałda.** Gmejnski zamjerjerjo wjachu w swojim poslednim pošedźenju k wědjenju, so je so Löfflerez firma w Freibergu na to swjasała, so nasch wodowóz sa 203 000 hriwnow natwari. Wokrejžny wnbjerk je pschecžiwo jenemu hłosej pschihłosował, so gmejna požczonki pschiwosmje a pschistejna wyschnosć je wotpłacžowanjese cžasny na 30 lět podležichła a dańku hódźou na 3 prozenty snižiła. Wodowóz ma so hischcże w tutom lecže dotwarić a woda ma so po wurjadnje pschijomnych wunmenjenjach wotedawać.

* Se **Schérachowa.** Na woběmaj jutrownymaj światymaj dnjomaj wotmě so w Schérachowje hermank, kiž pak jara pod njepschihódnym wjedrom cžełpjesche. Druhi dźeń popołdnju běsche hermanski wopyt jenoż łkabe na wjeczor so hermank tradu wožiwi.

* Se **Zitawy.** Wulět do Zitawskich horow letusche jutry běsche wurjadnje łkabe. S winu je njepschihódne wjedro, kajkeż wschak sa dołho wjazy k jutram mělí mjeńšny. Hórka Jelesniza swoju na woběmaj światymaj dnjomaj dozpka 6670 wožobow, lońsche jutry pak 24370.

S **Biskopiz.** Sshine rosbuchnjenje sta so wutoru popołdnju 1/2 hodź. w jenym bydlenju we Waldecku a to w hródźnym twarjenju I. W bydlenju wudowy Schworzyneje, kotraž runje w płokarni pschebywasche, sta ša po wuprajenju 19-lineje bžowki ł kachlow abo wuhnjoj šyhny wrjesk. Hołza so na rukomaj a we wobliczu straschnje wopali. Móz rosbuchnjenja dopokazuje, to, so ju so ł nim wschitke schtyri bydlenja w tutom twarjenju tak wobschkodźichu, so ludźo nakwinkne w nich bydlicz njemóza. Dźewjećlětnu hólczku druheje šwójby podaja murja sruni. Sa pschicžinu spodźiwneho rosbuchnjenja hischcże fildźa.

Nowe znamjenja, přikład čaha při překhodach wozjewjacy. Zo njebychu awta a druhe wozydła na překhodach do čahow zajěle, so bliżacy čah znamjo z časom wuhibnje a zwón wótře zwoni.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 4. hapryleje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,443	100 čěskosł. krónow	12,47
100 šwajc. frankow	81 065	100 franc. frankow	16,465

Barlinska burša wotměwaiche so wčera we khóro njewobšmu smérje. S khwilemi so kursy dla wukrajnych klasankow trochu sturzichu, tola posdźišcho so složuju po hódnoscžach wunměšitowskeje šidy sašo trochu sesklabichu. Na wikach s dołżnymi a rentowymi liscžinami wobstejesche wulke nawrascheńe.

Produktowe wiki wostachu bjes žiwjenja. Wobrot wosta dale šnadny, njeběsche wjele sajima sa žaru šitowu druźinu. Zentnar płaczesche **wčera**

w Barlinje:

pschenicu 11,10—11,25 hr., rožki 10,2 hacž 10,40 hr., nałetnjeso jecžmjenja 10,90—11,50 hr., nahnjetko 9,60 hacž 10,10 hr., wowsa 9,25—10,25 hr.,

w termijnowym wikowanju:

sa **meju:** pschenicu 11,85—11,83¾ hr. a rožki 11,20—11,16¾ hr., wowsa pak 11,06¼—10,95 hr.,

sa **julij:** pschenicu 12,37½—12,32½ hr., rožki 11,56¼—11,53¾ hr., wowsa pak 11,50—11,40 hr.

Wčerawšne płaczišny ł Drjezdźanskich wikow.

Sarčiane pjerišna: Kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hušy młode 1,10—1,60 hr., kacžki 1,50—1,70 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., selerij 25—70 pjenježkow, běrwy 6—7 hr., kišały kał 25—30 pj., selery 50—60 pjenježkow, cžerwjeny 22—25 pj., bóły 20—22 pjenježkow, měd 1,30—4,50 hr., zybła 23—25 pj., butra 2—2,10 hr., twaroh 32—35 pj., mjaka 27—32 pj. a jeja 15—16 pj., wołste worjechi 65—80 pj., tiny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 15—30 pj., kruschwy 10 hacž 40 pj., ježdna łoboda 50—60 pj., rapunzle 2,50 hacž 2,60 hr.

Pschisłajeja:

Hospodarskemu pomocnika, Hulda Richterowa w „Serbskej grychcže" w Rynarni.

Pohonca spuschczomnemu, njezenjenemu, mlokarnja we Radworju.

Pachola, 16—18-lětneho, ke konjam, Jan Schołta we Trupinje.

Hołsu jako druhu, knjeni direktorowa Johnowa w Budyschinje, na Dwórnischczowej dróhi 5.

" kiž móže trochu warić, Lehmannowa mlokarnja we Wjasońcy I.

" kiž wjazy do pokraczowańskeje schule njekhodźi, Kósterez pjekarnja w Bišpizach na Bismarckskej dróhi.

" kiž wjazy do pokraczowańskeje schule njekhodźi, hoschczenz „K złotemu jandźelej" w Biskopizach.

" niz młódschu hacž 18 lět, twarschi mischtr Körner we Biskopizach, na Budyskej dróhi 41.

" niz starschu hacž 18 lět, mandźelska Henkelowa, hoschczenz „Rum Anker" w Rjeki.

Kowańskeho wuczownika, kowańscki mischtr Hajna w Drětwej.

Na pschedań:

Kuchinske kachle, pschenoschomne w Malych Debsezach cžisło 9.

Zentrifuga, trjebana, tola derjesdźerjana, w Rammowje 1 b p. Biskopiz.

Prokata, šyhne, Zur w Delnim Wunjowje.

Prokata a rjana sloma, Kokuschky w Habrachczizach p. Lubisa.

Jesa k nałagadźenju, schtuka po 40 pj., pjerišnowy dwór „Edelweiß" we Wojerezach.

Kruwa šuczelna, w Muczkowje cžo. 24.

Zimnoscž 97 korzow, w Rudeji p. Delnjeho Wujsda, thorosesce dla, je žiwym a morwym inventarom a masiwnymi twarjenjemi. Posticženja hacž do 1. meje. Naplacženje 8—12 000 hriwnow.

Mała žiwnoscž se 7½ kroza pschecžiwneje pódy, mašiwnymi twarjenjemi a prózdnym bydlenjom. Shonicž we Rammowje cžo. 184 p. Biskopiz.

Sšudnischzy na pschehadźowanje

pjatk 5. hapryleje 1929:

w **Kamjenzu** w hoscženzu „Ke krónprynzej" dop. w 9 hodź.: limusina,

w **Zawarje** dop. w 10 hodź., kupzy šeidu šo w hoscženzu: pišańske blido,

w **Ruknizy** pop. 1/2 hodź., kupzy šeidu šo w hoscženzu: pišańske blido a stolowny schpihel,

w **Nowym Měšcže** p. Wojerez pschih. w 12 hodź., kupzy šeidu šo w Lohrez hoscženzu: cžornopišana kruwa,

Drjewowa awkcija

Póndźelu 8. hapryleje dop. w 9 hodź. pschedawa so na pschehadźowanje na Jitrowskim rewěrje 47 thójnowych delbich hromadow. Dobre wotwoźowanje. Kupzy šeidu so pschi Wyšoczanskim puczu.

Pschenajerze honitwy.

Njedźelu 7. hapryleje pop. w 3 hodź. ma so gmejnska honitwa w Sabrodze na dalsche 6 lět sdźělowje pschenajerjej. Posticžerjo šeidu so w Sabrodźanskim hoscženzu.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. 3/411 hodź.: Tukrajny wobkhod je skruczeny. Rožla wobkhowa šwoju płaczišnu, pschenża wo 5—6 pj. tuńscha.

Dop. 3/412 hodź.: Tež termijnowe wiki so skruczuja. Płaczišny su so mało pschemeńile.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	3. 4.	2. 4.		3. 4.	2. 4.
Pšenica	223-225	222-225	buny	23.24,00	23-24,00
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jecžmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jecžmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	23-25,50	23-25,50
wows	199-205	199-205	zeradella	—	—
kukurica	243-248	243-248	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšenš muka	25-29,50	25-29,50	lany wosušk	24-25,80	24-25,80
ržana muka	26-29,00	26-29,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	16,60	bernj. kruški	21-22,50	21-22,50
ržane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo			rżana sloma	1,40-1,60	1,35-1,55
hrósch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšenš. „	1,35-1,50	1,30-1,33
raps	—	—	wowsna „	1,60-1,75	1,55-1,70
pjoluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,40-1,65	1,35-1,60

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Lipika.** (Sdźiwjernaj woporaj ljejehożenja ł motorskim kolom.) Cžežke njesboże ł motorskim kolom, kiž sebi dwě cžłowjeskej žiwjenj k woporu žadasche, sta so Cžichi pjatk popołdnju w blischosci Markranstädta pola Lipika. Motorowy kolesaŕ Löffler, w kotrehoż pódlańskim wosu jeho pschecžel Kirchhof šedźesche, sajedże ł nětkhe 90 kilometrjez hodźinskej spěchnoscžu w dróhowym sawinjenju, jako dyžsche automobil pschesczahnyć a pschi tom mózna kolom słubi, do schloma, so wobaj cžłowjeka na městnje morwaj ležo wostaschtaj a jeju kolo so dospołnje rosbi.

* S **Noweho Města.** (Morwesho namakali.) Saudnistki assistent Kramer ł Langburkersdorfa, kiž běsche so wot hód słubił, bu morwy namakany. Pschi dróhy do Rugiswaldy jeho pod schtomom morwesho ležo namakachu. Kramer je po śdaczu sunjerstył.

* S **Bolesławiz** w Schlesyjiez. (Morduarstwo.) Jutrownicžku namakachu w lěsu pola Schönberga 60 lětneho wiwowarja Waltera z Heiligensee. Hijom druhi dźeń jutrow saja polizija modarja, schkleńcžerskeho dźełacžerja Heidera z Liebschawje. Po dlšschim precžu so wón też wuśna, so je wiwowarja sadajił. Pola njeho je jenoż 8 hriwnow pjenjes namakał. Morduarja wotwjedźechu na Bolesławske hamtske sudnistwo.

Wšosorbski bal
Kola Serbskich Sotrow w Beogradze.

Najwosobniše towarstwo w Beogradze, towarstwo Serbskich Sotrow, je před dwěmaj njedźelomaj wšoslowjanski bal wuhotowało. Knjeza a knjenje běchu na bal w narodnej drasce wšelakich slowjanskich ludow přišli. Na balu so wjele rejow slowjanskich ludow rejwaše. Jena z rejwařkow, knjeni dr. Lenardowa, mandźelska wysokeho ministerskeho zastojnika, bě so serbsk. delnjoluž. drastu wobleka. Jeje kostum, cyle originalny z Błótow, bě jedyn z najrjeńšich, kotrež běchu na balu widzeć. Knjeni dr. Lenardowa je ze swojim knjezom mandźelskim wjacy króć hornju a delnju Łužicu wopytała. Při tym je rjanosć našeje narodneje drasty zeznała. Na wšoslowjanskim balu je składnosć měła, ju tež Beogradźanam pokazać. Serbsku drastu je jej jena dobra přećelnica w Khoćebuzu krasnje zhotowiła. Kujez dr. Lenard a knjeni Lenardowa staj nam Serbam z wulkej lubosću přikhilenaj a staj sebi sympathije wšěch Serbow dobyłoj, kotřiž mějachu přileżnosć, z nimaj wobkhadźeć.

Sto woni prjedy běchu ....

K wophitej amerikanskeho radiowego krala — milliardarojo trustowi (družstwowi) **kralojo — wobkhujerjo šwětowego wikowanstwa — magnatojo** (wulkotniży) **burhy a filma.**

Njedawno pschijědże David Sarnoff, generalny direktor „Radio-Corporation of America" do Barlina, so by ł němskim schkrowným družstwom wo ważnych praschenjach němskeje a amerikanskeje radioweje słužby jednał. Sarnoff je wobkhujeł amerikanskeho radiowego trusta a jena wliwapolna wołoba, byrnjež psched krótkim hischcże muž w nijschim stawje był. Je tak na typiske waschnje jamy pucž pschecžiwej dyrbjał, kaž wjetschi dźeł dźensnischich wobkhujerjow šwětowego hospodarstwa, industrije a finanzowych wikow.

Sarnoff bě jako hólz **pożelnik** pola Marconiowego družstwa. Jemu so poradži, sebi wjele technniskeje wědy pschiswojiez a bu telegrafista na jenej wulkej łódźi. Krótko do wójny dosta słužbu jako radio-telegrafista w kupnym domje Wanemaker a za krótke lěta bu ł wjednikom amerikanskeje radioweje industrije a podobnych hałojow. Dźiwajo na tutón postup tehole muża budże sa naschich cžitarjow zajimawe, schto nětkosi dźensnischi bohacžko **prjedy** běchu.

Jedyn ł najbohatischich cžłowjekow na šwěcže, kiž hdy žiwi byli, sdobom też najwjetschi dobrocžeł cžłowjeskeho wuma bě **Andrew Carnegie.** Jeho samoženje wobliczi so wjacy hacž jena miliarda dollarow, (to je wyšoko psches 4 000 milijonow hriwnow). Sapocža swoje powołanje jako **ſkalſki wuczownik,** pschinidże 1848 do Ameriki a bu nawijak w jenej pschedźerni w Pittsburgu. Bu posdźišcho pożelnik w telegrafiskim bjurowje, hdyž bě dorsy — podobnje kaž Sarnoff — telegrafista. Pennsylwanska železniza jeho pschistaji a jeje generalny direktor Domasch A. Scott spošna dorsy w nim pschekupkeho ženija. Carnegie sawjedże na Pennsylwanskej železnizy **łehańſkiwóſa** ł tym so sapocžina jeho postup k najbohatischemu muježej na šwěcže.

Henry Ford, kiž bu na trónje dollarskich kralow jeho naslědnik, sapocža jako **techniker.** Mějesche wotpohlad, tunje ludowe auto tworicž, hdyž hischcże žadyn cžłowjek na to njemyšlesche. Tehdom wuliwolachu jeho w Detroit jako norku. Dźensa je najmóznischi wobkhujerjeł automobilnych wikow šwěta.

Charles M. Schwab, mózny amerikanski kral kowowego (metalowego) družstwa, běsche prjedy **pótowy pohonecž.** Jědźesche wschědnje ł pótrowym wosom mjes Soretto a Cressonu, hdyž bě prjedy pożelnik klamow se fekenimu był. Pschi swojej wschědnej jězbje pschihódże nimo

Thompsowych ka.owych twórnjow, kiž tehdomnischemu pischjecze njesłohatnjenemu Cornegiej, wo kotrymž horjeka pišachmy, złuschachu. Cornegie mějesche žiwoje wjesele nad wjeselym pohonczom a pschistaji jeho w žiwojej tworni. Hižo sa schěsćž lět dosta nětkuschi pohonc, kiž priedy kralowsku mšu mětaczinje 10 dollarow sałkuženje, lětnje 50 000 dollarow (schtwórcz miljona hriwnow). Spodžiwne je, so žo w Ameriży podobne podeńdženja wospjetuja, a hischcze špodžiwnischo je, so wschitcky tuezi wulcy wjednizy industrije i nikich worschtow ludu wukhadsachu. Zadyn z nich njeje studowak a tak pucz njenastupił, kiž je w Europje wumjenjenje sa wulke wuspěchi. Jedyn wusnam cžini jenož najtwjerschi amerikanski bankowy magnat a sałožeć kowowjeho družstwa, w kotrymž posdžischo hižo mjenowany Charles Schwab wulku rólu hrajesche, mjenujzy John Pierpont Morgan starschi. Morgan drje njebě žyn milijonara, ale jeho nan běsche hižo bankownik a mějesche žiwojeho žyna derje wočahnyć dacź. Wótka jeho na němsku uniwersitu w Göttingu. Hdyž Morgan žo z Němskeje wróći, sastupi 1857 do banki žiwojeho nana a sjezini so 1871 samostatny, dokelž jemu so maliczki webstwo w nanowej banzy njelubjesche. Sapocza žom wschelake mjenjesche finanzne wězy. Wutwari žiwój wustaw sa krótke lěta a nastupowa so mało rentěrowane železniży. Jeho ženialnosći ma žo pschipisacź, so srosumi, tute pschedewsacze rosschěrjeć. Tak bu borzy jedyn z najbohatschich mužow Ameriki.

Runje tak fantastiski bě postup amerikanskich webtknjezerjow filma. Fox, kiž žebi dowoli, „so poruczeć“, a je žiwojimi posticzenjemi w zyłym žiwjeze znaty a zławjeny je, běsche pryedy plotowak schatow. Potom bu poseznik pola pschedawarja staroje papjery mister Crocka a stónczinje kupi žebi 1904 sa žiwoje nalutowane pjenjesy kukadło (Guckkasten), z kotrymž žo na dróhu stupi a ludžom nuts hladacź dasche. Jeho pschihotowarjo běchu swjetscha dźesći, kotrež sa por pjenjezkow do kukadła hladacź žmědźachu. Też Zukor a Lesli sapoczinaschtaj jako jednorej dźełaczerjej.

Zjewjenska přisaha.

Z Barlinskich žudnistwow.

Pschišaha wostanje pschišaha, niz jenož schtož jeje ważnosćž, ale też jeje straschnosć nastupa.

Tak bě jedyn wulkowikowar z rybami do webstejnoscžow pschischol, so njemóžesche wjazy płacźeć. Jeho njesłapaczeni podawaczełjo běchu jeho nětko k sjewjenskej pschišahy (Offenbarungseid) pscheproschyli. Wón pak tam njeńdżesche a bu słónczinje k wotpokazanju pschišahi sajaty. Też nětko pak wón hnydom njepschišahasche a dźesche, złromadnje z běrzom, do jeneje korczmy. Na liščinu, kotruž bě žebi wot pinczinika pschinjesła dak, napiša žiwoje samoženje, k czomuž złuscha wscho wobžedženstwo a wschě žadanja. Napiša na žiwoje listno potajkim někotre wobleki, smoking, dwanatk sreješchnych koschlow a wjazy podobnych wězkow. Wón pišasche, běrz žeńdżesche pschi nim, a frěcžeschtaj so pisches złkadnotne praschenja a wotmołwy. „Wasch kij“, praji běrz, „dyrbjesće też napišacź. Nožyczje złubnu pjerschčenjeń. Tón złuscha tohorunja na liščinu.“ Wikowar z rybami njesamjelcža dale nicžo hacž jene žiwjenske sawěrčenje a wocžakowane namrěwjswo. Wo podźělu na ležownosći, kiž bě hižo nětkaže dale wotstupjeny, wupraji so běrz, to njetrjeba so naspomnicź, ale rybowy napischeźiwi, so chze byeć porjadny, a pschipiša ju.

Na tutu liščinu złoži žiwoju pschišahu — a bě łohkomyślnje pschišahak, dla czohož dyrbjesche so pyched kawnikom žudom Barlin-Wedding samołwicź. Pschetoż, praji wobstorža, ty běsche ż wobkhodnym wjednikom druzjiwa ż wobmj. rukowanjom a mějesche jako tajki dokhody. Czohodla njejžby tule naspomnił?

Wikowar ż rybami sakitowasche so na dwoje waschnje. K prěnjemu: wón njeje pjecza wědźał, so dethedy k samóżenišim hódnoscžam złuscheju. Zadyn cžłowjek njeje jemu nětchto wo tom rjekł, a bě-li so to stało, na pschikład pysches běrza pschi sestajenju liščinu, potom njehy wón žiwoje dokhody samjelcžał. Ke druhemu pak: wón njeje dozpła žanych dokhodow měł.

Wopraudže mějesche so to ż tymi dokhodami jara spodžiwnje. Wón bě junu ż rybami wikowaze towarstwo ż wobmjesłowanym rukowanjom sałožił, ale dokelž inflazija do teho pschińdże, tak njebě so wone do dźěła podało. Po tym, hacž bě je žiwoju nowym wobkhodom złrěschcžał, bě tuto stare tow. ż wobm. ruk. na złoto woblicził, ż wotpohlědom, so by ż dobytka žiwojich wěricželow spokojił. Sstwoje wołožbinske podźele wotstupi złkorvenemu wěricželej, kiž bě nětko, złromadnje ż jenej wěricželku, podźělnik, mješ tym so wón rybowy wobkhod nawjedowasche. Wšitku njebě žebi wuczinił, małe sumy, tak dałoko hacž je k sejimjenju trjebasche, nětkaže 30 hriwnow wob tydzeń, běrjesche žebi ż mjelczinym dowolenjom podźělnikow i pokładnje. A schtož towarstwo sałkuži, nałožowasche so ke wotplačowanju dołha.

Ale, tak praji žudnistwo, tutón ż wotplačowanju dołha nałożeny dobytk běchu dokhody wobtkorżeneho, psche czož žebi žiwoje samożenske połoženje słepschi, ż tym, so žiwój dołh wołsywasche. Schtož wobtkorżeny nuchzhsche sapschičecź, dokelž njedostawasche wón, ale druhi pjenjely.

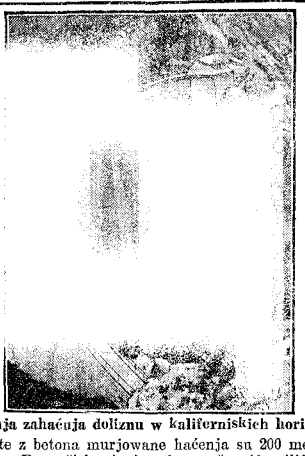
Sud postaji na nětko 14 dujowkeho jasliwowego tkłostanja 100 hriwnow pjenježneho tkłostanja. Wón pabudżowasche nałeżnoscž i mjeże stronu, njemóżesche pak nětchto njetkłostane wostajicź, schtož bě so wopschišahało, hacžrunjež njebě zyle po prawom.

Pschišaha wostanje tohodła straschna nałeżnoscž.

Přilopk.

* **Wulki woheń na pomorskim kuble.** Kubło Hohensee potrjechi schkłódny woheń. Dozpła so pjecź domskich wotpali, so 11 žiwójskow bydlenje złubi. Woheń su pjecza dźěcži famijschkrike, jako žu žebi se sapałkami hrajkałe. Nastata schkoda je jara wulka.

* **24 złmjertnych autowych złnjesbożenjow w Franzowskej.** Po powěsći franzowskich nowin „Journal“ žu žebi złnjesbożenja ż automobilemi w Franzowskej druhi dźeń jutrow 15 morwych a 50 franjenych žadałe. To wucžinja ż 9 morwymi a 20 franjenymi na prěnim žiwjatym dnju na jutrownych žiwjatych dnjach dozyła 24 morwych a 70 franjenych.

Haćenja zahaćuja doliznu w kaliforniskich horiščach

Tute z betona murjowane haćenja su 200 metrow wysoke. Po naših pjenjezach su přez 10 miljonow hr. płaćiłe. Hdyž wulke dešće padaja, hromadźa wodu a zadźěwaja zahubnym powodźenjam. Hdyž je suchota, sćelu porjadnje wodu do nižinow a dolinow. Z dobom woda milinu dźěłace mašiny ćěri.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrišchi pjatk:** Po symnej nozy žo wjedro sožo złubšenješchi, pschińdże nowy žněh a syma hischcze wostanje.

Hłowny wobtkorżeny w skandalu Lipšcjanskeje rěžarnje, wulkorěžnik Apitzsch, je žebi w pschepytowanišku jatbje žiwjenje wzał.

W Halberstadtu žo ż jeneje khěže 350 lět stara kamjenina łatwowa hłowa puschči a na dweju mužow padże. Jenemu piwowemu pohonczej žo nop rosrasn, na žmjerć złranjeneho jeho do khorownje pschiwjedżechu.

Barlinski pischekupz Michaelis je kriminalnej policiji złdałił, so je jeho 20lětny žyn Gerhard w jeho njepschitomnosći hromadźe ż tśjomi towarischemi jeho domjacu nadobu ż wobydlenja wunjeńł a někotre sta hriwnow kradnył. Meble bě ż wosom wotwjeńł a hnydom sastajił. Bjeżżwědomity pachoł bě na pošled farjadnik zigarroweje wutkopschedawarnje a je tam pjecza wjazy złdži 800 hriwnow pschełschtiwił.

Na rězy Ussuri w Amurskej krajinje w Ruskej je žo cžołnu podnórił, w kotrymž 19 burow žedżesche. Wschitcky žo zatepichu.

General Calles powě, so pschi brjoży Cžichehjo ozeana general Carillo, kotryž je je 6000 muženi pschistawnemu mjeńu Mazatlanej na pomoz khwatał, mjeńo wobležowazych sbežkarjow złsł. 200 sbežkarjow je padło, 187 žo złranilo. Sbežkarske wójsko je rosłjekało.

Swójbne powěsće.

Sželubjenaj: Hana Ruliš z Spalach a Waltar Hólink w Kropni.

Swěrowani: Rudolf Lukas ż Hedwigu Nowotnej na Zibowje. — Alwin Porscha ż Friedu rodź. Schusterej w Budyschinje. — Alfred Baldamus ż Martu rodź. Hoffmannej w Malej Nyhei.

Semrěli: August Runat, knihwjednik w Lubiju, 53 lět. — Marja złwud. Kowałowa rodź. Schwjeliž w Kóšlu pola Kyjic. 73 lět.

Wendski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ ma dźensa štwórtk wječor we „Serbskim Domje“ spěwanje.

Bukecy. „Sokoł“ zwučuje wot nětk zaso kóždu sobotu we 8 hodź.

Drježdźan. Serbske tow. „Cornobóh“ zeńdże so sobotu wječor swojej měsačnej zhromadźiznje pola našeho krajana a hosćenkarja knjeza Zmija na Chrystianskej drózy 22. Kedźbu! Njedźelu, 14. haprleje přednošk ze swětłowymi wobrazami w hosćenu Herzog Albrecht. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Domowina. Naša **hłowna zhromadźizna** budźe 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Malym Wjelkowje w Streubelec hosćencu. Cas so hišće postaji. Předsydstwo a wubjerk matej ważne posedźenje jutrownu srjedu ½12 hodźin w Serbskim Domje. Přitomnosć wšěch sobustawow je nuzna. Předsyda.

Tow. Pod Čornobóh ma přichodnu njedźelu 7. hapr. pop. w 3 hodź. pola bratra Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšěch sobustawow kaž też hosći wutrobnje přeprošuje. Předsydstwo.

Wojerec. Wojerowske serbske burske towarstwo změje přichodnu njedźelu, młode jutry, wječor w 7 hodź. w Tršeleni wulki serbski wječor ze spěwami a dźiwadłom, kiž serbske tow. „Handrij Zejler“ poskići, a rejemi. Wo bohaty wopyt so prosy.

Z. W. Zwjazka Serb. Rat. Rorosta zeńdże so njedźelu 7. haprleje 1929 popołdnju z dypkom 3 hodźin pola Natušec w Khrósćicach k jara ważnej zhromadźiznje. Wšitkich knjezow a towaršow z tutym wutrobnje přeprošuje **předsyda Z. S. R. D.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Kubaš w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za homodarski dźeł: Arnošt Bart w Bróžnycy. Za nawěsćki: G. Kaule w Budyšinje.

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při złeskoćeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r. w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krony“

wosobny frizér za knjezow, knježny a knjenje

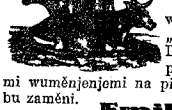

zhotowja wšě włosowo dźěła, kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesdźinskich kaž też kwasnych frizurow.] Najpěšnišе a porjadne postuženje. —

Wosebity dom

cigarow a cigaretow

Wot dźensa mam nowy transport młodych, sylnych wysokosućelnych orig. rańšopruskich a hollandskich

kruwow a jałojcow

w swojich hródźach w hotelu „Kurwjejch“ w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo pod najpřijomnišimi płaćeńskimi wuměnjenjemi na předań. — Rězniski skót so so sobu zaměni.

Emil Gräfe skótn. wikow.

Telefon 2063 a 2418

Pytam lohki jenopřežny přikryty **wóz** a małeho **konja**

Poskićenja pod **F 22** na wudawarnju Serb. Nowin

Kofej jakao złolonialne twory **KURIO**

na Zwonk. Lawskoi hasy 24

Harzski twarožk

wuběrnje dobry

cyła kista

48, 95, 125 pj

Wikowarnja z butru

Kuncla

Wóskowane přikrywy

tunjo, kožane fale, sardiny, łoż.šaty, vlfraže, kromki, canki

J. Erler w Bud. na Zwonk. Lawskoj hasy 10

Serbske posłužowanje!

Huste žiđžane włosy přez porjadnje wuživanje Javola, zel. wody za włosy

JAVOL

zadźěwa zahemu wupadowanju włosow, spjerchiznam a łupiznam

Javol z tukom a bjez tuka RM 2.20 8.— 5.—, Javol-Gold 1.— 2.50 4.75 Javol-Gold, přeće k hłowumyću 0.50 0.30, Javol-truski k mycu hłowy na suche a k zwotnuwanjeju włosow RM. 0.25. W powołanych wobkhodach na předań **Exterkulitur A.-G.**

Pytam čistu, sprawnu, pilnu

holcu

ze wsy do kuchnje a domjacnosće k 1. 4. 1929 Wuswědčenj. zežadanjom mzdy na

knjeni z Heynitz we Wichowach pola Wósporka

Kózl. kožki

a. t. d. kupuje stajnje

Paul Schulz w Budyšinje

na Zadnjej hohatej hasy

Telefon 3385

Handrij Strympa w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble a połstrowane twory

Swm Serb!

Młoda wysokosućelna

kruwa

na předań w Lipicu čo. 9

2 holcy

do ratarstwa nic młódšej hač 17 lět, so hnydom pytatej.

Zhonić w S. N.

Pónđelu, 1. haprleje 1929 wumrě swěrny sobustaw našeho towarstwa

knjez Jan Lowka

žiwnosćer w Njechornju, w 60. lěće žiwjenja

Towarstwo zakhowa jeho wopomnjenje w česći

Serbske towarstwo „Zerja“ w Hrodźišću

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 79 — Budyšin — Pjatk, 5. hapryle 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Indo-europiska konferenca w Drježdźanach.

W Drježdźanach je so w Lingneriim hrodźe žrjedu wjeczor prěnja indo-europiska wyšokoschulska konferenca žwětowego studentiskeho dźěła wotewrila. Młodźi studowazy Indojo wojuju sa žiwoje politiske a duchowne wobnowjenje radu a pomoz pola europiskeje akademiskeje młodźiny pytaju. Loni je so konferenza w Chartres w Francowskej wotměla. W njej je so wobsamkło, so ma so letuscha w Němskej wotměć, dokelž je Němska kraj, w kotrymž su metodhy studentiskeje samopomozy a methody studentiskeho shromadneho dźěła najbóle rozwite.

Hdyž dr. Schairer žrjedu wjeczor konferenznych wobdźělnikow a hosći powita, jich na hežko žwětowego studentiskeho dźěła dopomni: „So bychu wschitzy sjena byli we wsajomnym pomocnistwje." W tymle hežku leži wulka ludy swjatowaza myšl žwětowego studentiskeho dźěła, we nim leži politiski wojnam tejele organizazije a konferenzow, kotrež wuhotuje, leži. W nich so nic jenož wschelake europiske ludy, ale wschě rasy zyleho žwěta w duchu shromadneho dźěła namakaja. Se žiwotowym studentiskim dźěłom so nowa generazija wukubluje, w kotrejž so niz wjazy na napschemowojowanje ludow a rasow wo po możnosći mózne stejiscnego w zwęzce njemerza, ale wo napschemowojowanje wo prěnje městna we wsajomnym pomocnistwje.

W mjenje sakskeho a němskeho knježerstwa ministerialny radźićel dr. Walcker najwutrobnische pschecza za konferenzyne dźěło wupraji a so zbodom k idejam a sameram studentiskeje samopomozy a studentiskeho shromadneho dźěła wusna. Poltrow města Drježdźanow a jejneho wjsch-scheho měschczanosty dr. Blüher jako namětnik měschczanosta dr. Blührer pschinješe. Po poručnoscći technisleje wyšokeje schule potom profesor Ulich rěčeše. Jako zastupjer Indow so profesor Yussuf Ali, kotryž je loni Indiju na Shromadźizne Ludow zastupował, za pschecźelne pschijecze a za ducha dźakowasche, w kotrymž je dźěło žwětowych studentow k organizaziji konferenzy rosło. Indiska žedź sa ruku towaršenja a powitanja, so by radu a pomoz pschi žiwotnym wobnowjazym dźěle namakała.

Hilferding je so powješenja piwowcho dawka wotrjekł.

Pschichodnu žrjedu budźe so wulkerk sa němski hospodarski plan z namjetami saběrać, po kotrychž ma so defizit w hospodarstim planje wotstronić. Tejele pschicżiny dla so němski finanzny minister prózuje, so by strony dotalneje knježerstwoweje wjetschiny, tola z wuwzaćom demokratow, sa nowy hospodarski plan dobył. W nowym planje je dr. Hilferding

přidawschi plan sa wurunanje defizita spuschcził.

Wo tym, kak dałeko maja so wudawki pomjenschić, so krucze mjelczi. Jenoz telko sda so wěste być, so je dr. Hilferding na tym **njewobstejł, so ma so piwowy dawk powjetschić.** S tymle wumělnjenjom je bayerska ludowa strona swólniwa, w knježerstwowej stronje wostać. Frakzije němskeho zejma drje so, přidy hač budźe wulkerk wo hospodarstim planje wuradźeć, rozsudźa, hač móża sa nowy hospodarski plan hłosować. Strony knježerstwoweje koalizije maju wulku nadźiju, so budźe możno, runowachu mjes dolhodobnymi a wudawkami dospjeć. **Demokratow** njejsu so pschi nětčišćich jednanjach wobdźělili, dokelž su jich wutłojni finanzow wotdźerżeni byli.

Statny sekretar za Raušu Prusku so pomjenował.

Prusse knježerstwo je w pschesjenosći z němskim knježerstwom krajneho radźićela Franzburgskeho wokrjesa, demokratiskeho němskošejnskeho spódźěrca Rönneburga, za statneho komnitara k pschewodźenju pomognebo dźěła za Raušu Prusku pomjenowało. Jako zhromadźerjej staj so wyschi knježerstwowy radźićel Tietmann z prusskeho ratarskeho ministerstwa a referent pruskeje zentralneje družstwoweje kasy, dr. Lauffer, pomjenowałoj.

Barlin pred pricemnjenjom dźěłacerjow warnuje.

President krajneho dźělowego hamta w Braniboru wosjewja: Posledni cźas su hromady zurych, wosebje ratarskich dźěłacerjow do Barlina pschicżahle, so dyrbi so psched tym warnować, wulke wójsko Barlinskich dźěłkonjemějerjow njetrjebałbyschi dale powjetschić. Hačrunje je se swočakom nałeźa liczba dźěłkonjemějerjow wotebrała, je hischcze 223 000 dźěłkopytarjow pola Barlinskich dźěłowych hamtow zapisanych. Barlin njemóże potajkim žiwoich zamknych dźěłkonjemějerjow zamělsći. Tohodla maja so zuły dźěłkonjemějerjo na to pschihotowacz, so budża w Barlinje dołhi cźas bjes dźěła a wschěm strachom wulkeho města wustajeni.

Pred strajkom němskich železnicarjow.

Ssobotu wjeczor je 225 zastupjerjow němskich železnizarjow wobsamkło, so ma so je wschěmi prědkami sa žadane powješenje mzdy wojowacz. Njedźelu stej so na to dwě zhromadźizne železnizarjow w Drježdźanach wotmělej, w kotrymaj je nětdże 1700 železnizarjow **jenomyslnje wojowaiftennu wobsamknjenju pschihłosowałoj.** Wulkej zhromadźizne krutu wolu wuprajischtej, so dyrbi so dźěłowe wojowanje, kotrež je towarstwo němskeje železnizy železnizarjam nanusowało, na krute waschnje pschewjesć. Hdy by k strajkej železnizarjow doschło, njeby so won jenicznje na Saksku zamu wobmjesował. Tohodla je zyle wopał, wo dźiwim strajku němskich železnizarjow rěcźeć. Jara so prascha, hač budźe potom němskej železnizy možno, porjadny wobtład cźahow zatkować.

Schwórrk wjeczor su so zastupjerjo powschitkowneho němskeho zwjazka železnizkich dźěłacerskich towarstwow a železnizkich dźěłacerskich towarstwow sejchli a su zhromadźenje wo położenju wuradźeli. Pjatk so znowa seźdu, so bychu dalsche wobsamkli. Sšnadź radu dadźa, so bychu so železnizarjo najprjódzy na wurunanje instanzy wobroczili.

„Slepi ludźo" pri němskej železnicy.

Wutoru wjeczor je w prozeju pschećiwo Rota-dźěłarni wulka khłostanska komora krajneho žuda I w Barlinje zhromadźowała wuhuid wuprajila:

Techniski direktor Rotaskeje dźěłarnje März so dla wospjetneho jebanstwa z khromadnenu khłostanju dźěłacz mězazach zasudźił.

Wobstorżba so na zhromadźenje wobsahujo: Němska železniza bě z Rota-dźěłarnjemi, kotrychž akcijowa wjetschina bě w rukomaj prjedawschego Stinnesowego direktora Minenza, srěcźenje wobsamkła, po kotrymž dyrbjesche Rota-dźěłarnja wschě porjedźenja na wosowym materialu němskeje železnizy wobstarać. Khłostu dyrbjachu so po dźěłarskich hodźinach wobličeć. Wobstorżeneho železnizkeho inženiera Rana bě němska železniza jako dohodowarskeho zastupnika postajiła. Jeho winowachu, so je so z direktorom Märzom srěcźał, so bychtaj němskim železnizu pschi kalkulazyji sjebakoj. Němska železniza je se tym we wobschudženstwom w lětach 1920 hač 1923 wo hobrske summy schkodowała, wozebje z tym, so je je so z slicźowankach wo porjedźenjach wschowo hromadźe nětdże 300 000 **dźěłarskich hodźin pschewjele wobliczilo.** Tak mjenowani „slepi ludźo" su so pjeczo dźěłarskim kolonnam pschidali, kotrejž pak wopraudźe druhe dźěła za Rota-dźěłarnju cźinjachu. Jich dźěłarske hodźiny pak so na slicźowanje němskeje železnizy napisachu. Też tu so na zebawe waschnje dźěłarske hodźiny na druhe wosy pschepisałe, kotrež so zjuła njejsu cźinike.

Psched powschitkownym wusamknjenjom dźěłacerjow Winjskeje metalloweje industrije.

W mjchowej swadźbe Winjskeje automobilneje industrije su wschě dotalne požrědnjske popytny bjes wuspěcha wostałe. Lećz so z tym, so so pschipowědźene wusamknjenje z dźěła w zyłej Winjskej metallowej industriji pschewjedźe. Wusamknjenje by najprjódzy nětdże 10 000 dźěłacerjow potrjechiło.

Franzowski wulkoindustrialny Schneider-Creuzot wobdźěłanstwo nětdźischeho arzywójwody Franza Ferdinanda kupił.

Kaž Winjske nowiny zhonja, je franzowski wulkoindustrialny Schneider-Creuzot 40 000 jutrow wulke wobdźěłanstwo nětdźischeho awstriskeho trónskeho naslědnika Franza Ferdinanda w hornjej Schtyrskej a Koruntanskej, kotrež jeho dźěćom, wjerchom Hohenbergskim žłuschesche, kupił.

Knježerstwowa kriza w Polskej.

Pólski ministerski pschedsyda Bartel je pschi žwojej poslednjej konferenzy z represidentom republiki tutomu prajił, so žwoje zastupnistwo złoži. Njedźiwajcy presidentowemu namolwjenja, so by w zastupnistwje wostał, wón na žwojim wróćozstupjenju wobstejesche. Sxrjedu je so powjedźenje ministrow wotmělo, pschi kotrymž so ministerski pschedsyda Bartel hižo wjazy njewobdźěli.

Wusamknjene njeje, so zyle ministerstwo wotstupi. Najsterje marschall Pilźudski sestajenje nowego ministerstwa pschewobsmje.

Knježerstwowa kriza w Awstriskej.

Wo wróćozstupjenju swjatowego kanzlera kschesczijansko-sozialna „Reichspost" mjes druhim pische: Parlamentowe położenje njemóże so tak frosumnić, kaž so by nětko cźaš sa nowu koalizniju pschihotował, tola móże so na to mysliéć, so sozialistiski wjednizy położenje zapschijesja a so je stronami wjetschiny dorěcźa. S dobrej wolu by so mohł dźěłowy program dojednać, po kotrymž bychu so najwažniische statne a hospodarske praschenja mohle dojednać.

„Dźěłacźerske nowiny" pischu, so je **Seipelowe knježerstwo pschede wschěm we wojowanju wo schkitanje podruznikow padło.** Też je so Seipel **podarmo nadźijał, so dołho pytann pożcźonku dostanje.** Stejiscnego kschesczijansko-sozialnych k druhimaj koalizniskimaj stronomaj, wozebje **k wjesnym zwjazkarjam je so pohubjenschiło.** Duchownstwo skorzi, so

zyrkej Seipelowe knježerstwo se shubjenjom dźěłacej tyšazow duschow zaplacźi.

Tak je w Seipelowej wjetschinje zama njespokojnosć rosła. Wschitko je hromadźe skutkowało, Seipelowe knježerstwo podrecź. „Dźěłacźerske nowiny" potom na Seipelowe stejiscnego pschi podawkach poslednjeho cźasa pschecźiwo sozialistam dopominaju, tak na parolu: **Zanu mi-łosći** po 15. juliju 1927 a na Seipelowe zitki k **bibanju domowinskich woborow.** Na kónzu „Arbeiterzeitung" praji: Jeli so by so **kurs** zawěscźił a so demokratija wutworiła, bychu sozialistiske k zhubudźelu zwólniwi byli, zama pschemělnjenje wozebow to knježerstwje njedy na snutskownych napjatotscźach, na kotrychž je so Seipelowe knježerstwo rosraslo, niczo pschemělniko.

Wschelakore rozsaźnjenja pokazuja, so po prawom nichtó njeje wopraudźite pschicźiny Seipelowego wróćozstupjenja znał. Wopraudźe je Seipelowe wróćozstupjenje wschudże pschekwatałe. Kaž so zda,

dyrbi so z wróćozstupjenjom parlamentowe położenje rozjasnicź,

njech je to z tym, so Seipelowa wozoba na pschecźo do sady stupi, njech je tak, so so Seipelej poradźi, dostatočnje pschecźiwnosće wotstronić, pod kotrymiž je cźerpił. Dźěł kschesczijansko-sozialneje strony je za krucźischu organizaziju a shromadźenje we kulturno-politiskim zmyśle. Sozialistojo najprjódzy z politiskej taktiku praja, so najbóle Seipelowa wozoba dorosumnjenju sadźewnje. Wěrno wschak je, so we wjele wažnych praschenjach, na pschikład w praschenju podruznikeho pjenjeza, wažne napschecźiwnosće njeběchu tak wulke, so so njebychu dale pschewinyć. Rozlitojo mjenja, so budźe

krisa dłóschi cźaš trać.

Runje, dokelž je sažadneho charaktera, budźe cźežko, koalizniju stronow sa pschichodne knježerstwo zwjesć. K wschelakim mjenjenjam wo pschicźinach wróćozstupjenja so z wobhonitele strony praji: Dr. Seipel je so bjes wiwa z druheje strony rozsudźił. Njeje wopraudźe žanych druhich pschicźinowb bylo, kotrež su jeho k tomu pohnule, hač tuch, kotrež je w ministerskej radźe zdželił. Hdyž dr. Seipel praźi, so nochze je zwojej wozobu nětčenemu daleroswiwanju sadźewać, a so tohodla wróćozstupi, może drje so je teho spósnacź, so wón **njeje zwólniwy pschi wutwarjenju nowego knježerstwa jako kanzlerske zastupnistwo pschijecź.**

Pred strajkom němskich železnicarjow.

Ssobotu wjeczor je 225 zastupjerjow němskich železnizarjow wobsamkło, so ma so je wschěmi prědkami sa žadane powješenje mzdy wojowacz. Njedźelu stej so na to dwě zhromadźizne železnizarjow w Drježdźanach wotmělej, w kotrymaj je nětdże 1700 železnizarjow **jenomyslnje wojowaiftennu wobsamknjenju pschihłosowałoj.** Wulkej zhromadźizne krutu wolu wuprajischtej, so dyrbi so dźěłowe wojowanje, kotrež je towarstwo němskeje železnizy železnizarjam nanusowało, na krute waschnje pschewjesć. Hdy by k strajkej železnizarjow doschło, njeby so won jenicznje na Saksku zamu wobmjesował. Tohodla je zyle wopał, wo dźiwim strajku němskich železnizarjow rěcźeć. Jara so prascha, hač budźe potom němskej železnizy možno, porjadny wobtład cźahow zatkować.

Schwórrk wjeczor su so zastupjerjo powschitkowneho němskeho zwjazka železnizkich dźěłacerskich towarstwow a železnizkich dźěłacerskich towarstwow sejchli a su zhromadźenje wo położenju wuradźeli. Pjatk so znowa seźdu, so bychu dalsche wobsamkli. Sšnadź radu dadźa, so bychu so železnizarjo najprjódzy na wurunanje instanzy wobroczili.

„Slepi ludźo" pri němskej železnicy.

Wutoru wjeczor je w prozeju pschećiwo Rota-dźěłarni wulka khłostanska komora krajneho žuda I w Barlinje zhromadźowała wuhuid wuprajila:

Techniski direktor Rotaskeje dźěłarnje März so dla wospjetneho jebanstwa z khromadnenu khłostanju dźěłacz mězazach zasudźił.

Wobstorżba so na zhromadźenje wobsahujo: Němska železniza bě z Rota-dźěłarnjemi, kotrychž akcijowa wjetschina bě w rukomaj prjedawschego Stinnesowego direktora Minenza, srěcźenje wobsamkła, po kotrymž dyrbjesche Rota-dźěłarnja wschě porjedźenja na wosowym materialu němskeje železnizy wobstarać. Khłostu dyrbjachu so po dźěłarskich hodźinach wobličeć. Wobstorżeneho železnizkeho inženiera Rana bě němska železniza jako dohodowarskeho zastupnika postajiła. Jeho winowachu, so je so z direktorom Märzom srěcźał, so bychtaj němskim železnizu pschi kalkulazyji sjebakoj. Němska železniza je se tym we wobschudženstwom w lětach 1920 hač 1923 wo hobrske summy schkodowała, wozebje z tym, so je je so z slicźowankach wo porjedźenjach wschowo hromadźe nětdże 300 000 **dźěłarskich hodźin pschewjele wobliczilo.** Tak mjenowani „slepi ludźo" su so pjeczo dźěłarskim kolonnam pschidali, kotrejž pak wopraudźe druhe dźěła za Rota-dźěłarnju cźinjachu. Jich dźěłarske hodźiny pak so na slicźowanje němskeje železnizy napisachu. Też tu so na zebawe waschnje dźěłarske hodźiny na druhe wosy pschepisałe, kotrež so zjuła njejsu cźinike.

Psched powschitkownym wusamknjenjom dźěłacerjow Winjskeje metalloweje industrije.

W mjchowej swadźbe Winjskeje automobilneje industrije su wschě dotalne požrědnjske popytny bjes wuspěcha wostałe. Lećz so z tym, so so pschipowědźene wusamknjenje z dźěła w zyłej Winjskej metallowej industriji pschewjedźe. Wusamknjenje by najprjódzy nětdże 10 000 dźěłacerjow potrjechiło.

Franzowski wulkoindustrialny Schneider-Creuzot wobdźěłanstwo nětdźischeho arzywójwody Franza Ferdinanda kupił.

Kaž Winjske nowiny zhonja, je franzowski wulkoindustrialny Schneider-Creuzot 40 000 jutrow wulke wobdźěłanstwo nětdźischeho awstriskeho trónskeho naslědnika Franza Ferdinanda w hornjej Schtyrskej a Koruntanskej, kotrež jeho dźěćom, wjerchom Hohenbergskim žłuschesche, kupił.

Knježerstwowa kriza w Polskej.

Pólski ministerski pschedsyda Bartel je pschi žwojej poslednjej konferenzy z represidentom republiki tutomu prajił, so žwoje zastupnistwo złoži. Njedźiwajcy presidentowemu namolwjenja, so by w zastupnistwje wostał, wón na žwojim wróćozstupjenju wobstejesche. Sxrjedu je so powjedźenje ministrow wotmělo, pschi kotrymž so ministerski pschedsyda Bartel hižo wjazy njewobdźěli.

Wusamknjene njeje, so zyle ministerstwo wotstupi. Najsterje marschall Pilźudski sestajenje nowego ministerstwa pschewobsmje.

Bohemski kral Boris w Prazy.

Sćrjedu wjeczor je w najtrucźišchim inkognitu bolharšći kral Boriš ſ pšchewodom ſwojeho poboczńika wyšchka Dragonowa a wyšchšcheho direktora zarškich wšhomostnych wustawow dr. Iwana Burescha do Prahi pšchijeł. Na dwórnikhcźu jeho bolharški pósłanz dr. Boriš Mašow ſe mandźelſkej a póšłanzſtwowym personalom powita.

Město Nankow so poddało.

General Cźiangkaišhek powě, ſo je hłowny roskasowak w Hankawje bźeku khorhoż wupowěźnył a ſo Nankingskemu wójſku poddał. Też je ſo cźełka artillerija sebrała. Wojazy, kotrež ſu pšchestupił, ſu ſo Nankingskemu wójſku pšchidźelili. Druhe Hankawſke wójſko zoſa. Cźiangkaišhek je do Nangkinga telegrafował, ſo je jeho pšchedwójſko hižo do města pšchišcałko. Pšeni wotbźěł noweje wobydlerſkeje wójny je ſ tym skónczeny. Nangkingſke knjeźerſtwo chze generała Cźiangkaišheka ſa dobyteje nad Hankaſkim wójſkom ſa marſchalla pomjenowacź.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 5. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer — 3, najwyšchša dnjowa temperatura 2 ſtop. cźopłoty po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer — 9, najnišša temperatura w nozy 8 ſtop. ſtwny. — Sandźenu nóz bźěše ſaso jara ſtyna, ſchtoż nam nětko tak hłuboko w naletnim cźaſu bozeje wjazy witane njeje. Njebjo bźěše ſo wujaſnjko a tohodła kruće mjerſnjeſche. Wiedrawuſtojni pak měnja, ſo tuto jaſne wjedro dołho njewobſtawamy, dokeź ſo ſe dołheho wjeczora nowa nižina bliži, kotraż nam wěſće nowy ſněh pſchinjeſe. Dokeź ſmějemy dale pokrótce abo dołhowjeczorne wětry, njeje bišcheze wuhladow, ſo ſo tak ruce ſczepli. Wyſchina nad Atlantiſkim morjom njeje ſtoła doſeź, ſo by ſo do ſrjedźneje Europy pſchedeběła. Jutſne ſobotu khodźa ſtónczko ſa 5,26 hodź. a khowa ſo 6,40 hodź. Měſacźk khodźa jutſje rano 4,44 hodź. a khowa ſo popołdnju 2.21 hodź.

Haprleja.

Haprleja, tónle měſaz je nam kóžde léto jako njewobſtajny měſaz znaty. Kóždu hodźinu, nź. bišcheze cźaſcziſcho ſo nam wjedro wotmjenja. Rano najrjeńiſcho ſtónczko ſwěrći. tola bórſy knadź hižo ſa hodźinu ſo ſamrócźi a deſchcźuje, pak ſaso ſněhuje. Wětša ſo nam taſke haprleſke wjedro dozyła njelubi, dokeź měſachnu dołhu, krutu ſymu a tak cźim bóle ſa cźopłotu žadamy. Tola haprleja ſo wo waſ njeſtara. Pšenja pokoja je hórſcha hacź druha. To toho cźaſa pak je bišcheze dołha noha.

Mjeno haprleja pokhada ſ łacźanſkeho „aperire“ (wotewiricź). S tym chcychu ſtari Romjenjo prajicź, ſo dźe nowe naležcźo w haprleji ſtuku Bożu ſwórbu wotewiricź. Korla Wulki mjenowaſche haprleju jutrownik, dokeź ſu we haprleju ſwjeſtſcha jutry. Pšched porjedźenjom protyki Julijuſa Caeſara měſeſche haprleja jenoż 29 dnjow. We julijanſkej protyzy bź haprleja ſchtwórty, w ſtaroromſkej druhi měſaz.

Sa haprleju mamy zhłu hromadu pšichłakowow. Wſchſo ſo nimale na haprleſke wjedro poczahuja. Na haprleju ſmy ſo tak jako na najhrońiſchi měſaz ſnuczili, ſo mamy k tomu wſchelake prawidła, ſo dyrbi w tutym měſazu wſchelake wotmiśnjaze hroſne wjedro byc. Je-li hinak, dha ſo nam dozyła njelubi a bojimy ſo, ſo njeje nźchto w porjedźe. W haprleji ſakhadźeja ſwjetſcha wulke wiſchery. Tuż rźka, ſo nam wětrozta haprleja bohate ſné lubi. Też ſnźhy w haprleji cźaſto płaza a wźchcźi nam rjany pohłódnički cźaſ. „Wiele ſnźha w haprleji, wšchcźi rjane dny w mejí.“ „Też hdyż je haprleja rjana, pak bies ſnźha drje nieje żana.“ Z ſyła hoſpodar w haprleji ſchwibſele (Schauer) radu widźi. S prawidła rźka: „Po mokrej haprleji mamy ſuchi junii.“ “Saprleſke deſchcźiki, mloka polne nopajchći.“ Pšched ſymnym haprleſkim wjedrom ſo bur też njeboji. W haprleji dóſć njeſmě hiſchcźe niczo tak jara khwataſy roſcź. „Schtoż khwata roſcź we haprleji, to ſa to kombźi w ſymnej meji.“ — Potajkim, ſ tymile pšichłakowani widźimy, ſo dyrbi w haprleji jara hroſne wjedro knjeźcź. Wěſo kěža ſa kóždej ſchkrickźku nadźije kojimy, ſo tola jónu ſtajne a rjane naležne wjedro ſaſtupi. Je dźe wſcho nimale wo 3 hacź 4 njedźele ſaposdźene. Tola ſ kóždym dnjom knocźimy blišże k rjanemu měſazej meji. Potom wšſo na hroſne khwile ſapomnimy, kotrež ſmy we wulkej ſymje pšcheżiwili.

— **Budyſka industrijowa a pſchemyſłowa ſchula wojeſwja**, ſo maju ſo młodźi ludźo (hólzy a holzy), kiž ſu jutry 1929 do wcźeńby w industrijji a rjemjeſle poſtupili a ſo dotal hišcheże pšchijſewili njeſu, ſo bychu to nětko hnydom cźinili, najpoſdźiſcho do 13. haprleje w ſchuli na Sserbſkich hrjebjach cźo. 1.

— **Knjes wokrjesny heſtman Richter** je wot 4. haprleje hacź do 4. meje t. l. na dowolu. W tutom cźaſu ſaſtupuje jeho knjes wyſchſchi knjeźerſti rada dr. Kaestner.

— **Wuſtajeńza pomocnitich dźełow Budyſkeho rjemjeſła** budźe 6., 7. a 8. haprleje w ſali „Měſchcźanſkeje ſchrodźy“. Wuſtajene budźe 150 hacź 160 hótkow młodeho rjemjeſłnitkeho dorosta, kiž je wucźbu dokonjał. Kóždy rjemjeſłnik měł tule wuſtajeńzu w ſajimje ſwojeho powołanja wopytacź.

— **Swój 25kétny wobkhodny jubilej** ſwjeczeſche tele dny knjes ſedkarſki a łakowarſki mišchtr Jurij Schreiber na Hornjeźerſkej haſy.

— **Stótne khorośće w ſakſkej Hornjej Luſicy.** Po roſprawje ſakſkeho krajneho ſrowotnikſwowſkeho hamta běchu 31. měrza w Hornjej Luſicy ſcźěhowaze ſtótne khoroſće: 1. **Słóſnikowość** (Milzbrand) w 1 gmejnje a 1 dworje Budyſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 2. **Skazenoſć** we 1 gmejnje a 2 dworomaj Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a w 4 gmejnach a 4 dworach Žitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 3. **Swinjazy mór** w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 4. **Natykowaza khudokrejnoſć kopytaczow** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńſkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 5 **Sahorjenje rjapowieje moſkowiny pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 6. **Sahorjenje moſkowe pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 7. **Pejoſaze khoroſce** (mile) w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

— **Swobodne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 6. haprleje dopołdnja wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., parjene howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pj.

— Jutrowna wuſtajeńza w měſchcźanſkim muzeju. Njedźelu 7. haprleje dop. w 11 hodź. wotewiri towarſtwo ſa wumělſtwo w ſwojich měſtnoſcźach w měſchcźanſkim muzeju ſwoju jutrownu wuſtajeńzu, kotraż wobſteji ſe tſjoch wſchelakich wotdźełkow. Najprjedy wuſtaja ſo ſ prěnjemi raſej pšched ſławnoſcźu hódnotne wumělſtwowſke pokłady, ſtórki Margi Reinhardtoweje ſ Budyſchina, fotraż wopſchija nimo wurjadnje bohateho wuběrka Nolde-wych akwarelow akwarele Pawły Moderſohnorejs-Bekkerez, Feiningera, Ringelnatza, Pola Caſſela a Winklera, dale wurywnaja (Radierungen) Katy Kalbritzez, Chagalla, Picaſſa, Dixa, Lehmbrucka a Abba, Litbosa ſe Barlacha a Kanoldta a drjewoređy wot Marca a Kandinſkeho. K wudoſpołnjenju ſtuki k tomu mały rjad wukrawnych kruchow exotiſkeho wumělſtwowſkeho pſchemyſła: batikowe dźěła, žiłowane wuſchiwanja, barbne drjewoređy, keramika atd. We woſobitymaj wuſtajeńzomaj, kiž ſo ſdobom wotmětwatej, podawaju ſnaczi Luſiſzy mokerjo Waltar Waentig ſe Zitawy, Gaienhofen a Ota Garten ſ Halſchtrowa pſchehlad we poſłednjej dobje ſwojeho ſtutkowanja. Wuſtajeńza je wotewjena ſrjedu a njedźelu wot 10 hacź 15 hodź., ſobotu wot 10 hacź 14 hodź. Sa ſobuſtawy je ſa ſtup darmo, ja nječłobuſtawy 50 pj., towarſtwa placza pſchi dopołdnjowym ſamołwjenju 10 pj. po wołoſbe.

— **Woheń.** Wczera wjeczor wokoło 11 hodź. ſawnałchu wohnjowu woboru do Budyſkeje żelesoliterńje, hdźež bźěše ſo ſtécha ſuſchérńje, kiž wobſtejeſche ſ dełkow a tśěſchneje papy, ſapalika. Dźěłaćerjo pichiłkaćerja ſo na ſhoże ſ cźaſom wohnja dohladachu a jón ſ fabrikſkim ſchlawchom ſalachu, ſo pſchikhwatana wohnjowa wobora njetrjebaſche ſaſchkimnyć. Naſtata ſchkoda na wězach njeje wulka, pſchetoż je ho jenoż nětkhe 10 łóſnych metrow tśěchi ſpałiko abo ſwuhliko. Woheń je ſ pſchewulkej horzotu w ſuſchérni naſtał.

S **Budeſtez.** Make dźěćzi ſaſtupja do ſchule póndźelu 8. haprleje. Wone ſo pſchijimuja popołdnju w 1 hodź. wó ſtwě cźo. 1. Starſchi a wocźehnieriо niech niesapomnja praſchenſke liſtmo, kiż pſchi pſchijimjenju doſtachu, wupjelnjene ſobuſpſchinjeſcź.

S **Wielećzina.** Dnja 1. haprleje ſmědźiſche tudomny póſtki miſchtr Grieſ ſwój 40létny ſakonjſki jubilej ſwjeczicź. Jubilar pſchewza pſched nětkhe dwěmaj ſtomaj tudomnu póſtki hamt jako ſo ſ Gröbn pola Riesy k nam pšcheńdźeli.

S **Bukez.** Na ſtatnej dróſy mjes Budyſchinom a Lubijom dźełaja nětkle Barkinźy a Lauberźo bźěłaćerja. Nětkhe kóżde 100 metrow wukopaja dźěru do dróſi, ſo bychu tam ſkładźeny podſeńſki telefoniſki kabel. kiž ſo dotal nje wuſtrknał, ſ mnſami ſjednocźili a powed tak wudoſpołnili. Tuto dźěło wukonjeja na zyłej dróſy wot Budyſchina hacź do Lubija.

S **Nieſwacźidła.** Knjes póſtki ſarjadnik Nitz, kiž wot 1. oktobra 1928 naſchemu póſtowemu hamtej pſchedſtejeſche, wopuſchcźi pſchichodne dny Nieſwacźidła ſaſo, dokeź 16. haprleje pſchewoſmje ſariadniſtwo póſtu we Boitzenburgu w Templinſkim wokrjesu w Brandborſkej.

S **Nieſwacźidła.** Tudomne ſtótne wiki ſarjadźenu ſriedu běchu jara derje wopytane. Wšche ſo wjele hódnoſtneho ſkotu na pſchedaŕ. Nětkhe 900 homiadłow běchu pſchihnali, kotreż płacźachu nětkhe 300—700 hrimnow. Wulke běſche ſo policźenje na proſatach, hdźe ſo nětkhe 100 na wikach, wone běchu wšo broſe. płacźachu ſwjetſcha 30 hacź 40 hrimnow po ſchtuzy. Na tele ſtótne wiki běche ſo wjele małych ratarjow ſ blížſcheje a dalſcheje wokoliny kupowacź pſchiſłało.

Z **Konjec.** Puźowańſke radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budźe ſriedu 10. haprleje, popołdnju w 2 hodź. w Konjecach we ſuli a ¼4 hodź. w Smjerdźacej pola Krawcec. Lékař budźe pšitomny.

Z **Pančic.** Radupodawanje za maćerje w Pančicach budźe pjatk 12. haprleje popołdnju w 2 hodź. w hoſcźencu. Lékař budźe pšitomny.

S **Kamjenza.** Żandarmſky ſaſtojniſy Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa podachu w měſazu měrzu 554 wojſemjenjow a ſajachu 3 wołoby. Jenotlíwe wojſemjenja poczahuja ſo na njekaſanſtwo, ſacźrkenje, paduſchſtwo, pſcheſtupjenje, rubjeźniſtwo, wobſchkodźenje, ſapaleſtwo, njedowolene hońtwjeźſtwo, niekmanſtwo, cźiwilowanje ſkotu, pſcheſtupjenje pſchedwiſnowe dróhoweje a pſchemyſłowſkeje policije, niewobkedźbowanje hewałnich pſchedpiſmow a khłoſtaſtkich poſtajenjow. Paduſchſtwow wojſemichu 28, ſ kotrychž ſo 17 ſ wušłědźenjom paduchow wuſaſni.

S **Kamjenza.** Wczera rano krótko po 7 hodź. na Arnditſkej dróſy, pſchi puczu do ſchkleńcźerńje, niemateho **morweho** namakachu. Każ je policija wuſkedźiła, jedna ſo pak wo ratarju Bulanku ſ Kulowa, kiž je ſo w lécźe 1864 narodźił. Wón bźěše ſe ſwojim ſapſchahom na tudomne **wiki jěł** a jemu bźěchtej rukajzo ſ wosa padnyłej. Wón bźěše ſ wosa ſaſtał, ſo by je pytał. Mjes tym ſo jeho wós dale jěźeſche. Bulanka Boża ruczka ſaja, ſo ſo hnydom **morwy** ſwiſe.

S **Kamjenza.** Wokrjesny ſjezm Kamjeńſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſeźdźe ſo póndźelu 15. haprleje, do-

Na Librowem Grunće.

Roman Tereſy Nowákoweje.

58] (Pokračowanje.)

Wedrźel khwny ſ hłowu: „Sſkowjanſki ſjěd je to byl — měješche ſo Němzam pokajacź, ſo ſmy my Cźechowje też ſtwórny narod ſ wulkeho ſdonka, ſo tu ſami njeſtojimy. Bźěše ſtawa, bźěše a runje pſchi tej ſtawje je ſo to ſtako, ludźo dźěchu ſ Bożeje nicze — wěſće, w tutych ſtawnych dnjach ſtwjeſcźeſche ſo Boża mſcha pod hołym njebjom pſchi poſtawje ſtrjateho Wjazſtawa — a tu ſetkachu ho ſ wójſkom, nětkaŕ ſu do ſrahli — a hižo bźěše ſtě! Jedna wjerſchowka, pjeza generalowa żona bu ſatſelena — potom njeſłu ſaneho pſchełutowali. Pomhaj Bóh Knjes Prahy — ſo by ſo na njej njedobjelnilo wſchecźeſtwo Sſlepeho mlodźenza a kanjeń na kamjenju njeſwoſtak!“

„A ſchto dha piſchu nowiny — wone wot knjeſa Habliczka, kotreż ſcźe mi pokaſał a też poźczował?“ wopraſcha ſo Libra ſwaha.

„Wſchako wam praju, ſo ſu nowiny ſakaſane — a hyrnjeż byłe njebydu, póſt ſ Prahi nihdźe njetkodźi, to je mi ſam pótſmiſchr rjekł. Wbohuſchti knjes Hadliczek, ſchtó pak wě, hdźe je jemu kóny! A knjeſej Palazkenu też — tym prěnim wótczinzam budźe nahórje, na tych maju njepſchecźelſo najbóle ſtóſcź!“

„Njemóżu a njemóżu ſebi to dowumyſlicź“, wróczeſche ſo Jobk wotſtrjetnje ſ najbołoſtniſchemu dypkej njeſbożowomyſli, wot Wedrźela pſchinjeſeńych roſpratwow, „ſo by nam nje pſchihotowdźili. Wſchako ſmy hurźzy poddany, njeſmy ničźo cźinili! Cźehobla bychu nam pokuſcźi dali, hdyż ſu ho w Prahy měſchcźenjo a ſtudioſy poſběhnyli?“

„Ach ſchto je jim to wo to!“ hněwaſche ſo Wedrźel. „Cźinili, njecźinili! Sſkuſchamy też k cźełkemu narodei. A tomu njejſu ſwobodu a kouſchtituziju pſcheli a ſu wjeſeli, ſo móża jemu ju nětkaŕ wſacź. — Ale poſhladajcźe, Libra, hižo ſmy ſkoro bliſko Bytſreho, ſym waſ trochu dałeko ſacźahnył — nětko byſcheże ſo mohł wrócźicź. Tym ſwojim **wy** to nětkaŕ wuſaſnjeſcźe — budźa ſałoſcźiſe — kaŕ też to nic — dyrbicźe jim wy dorěcźeć!“

„Wam ſo to rěcźi, wujo Wedrźelo“, w Librowem hłoſu ſadrkhnychu ſłyſły, „wy tam w měſtach njewěſcźe, kaŕ je robotnikam . . . My běchmy nětkaŕ każ ſnowa, na tutón ſpótt narodźeni — a nětkole — —“ burej ſatſchepota hłóſ, wón ſo wot wuheńmjerjeſerja wotwobroćí a ſ wobroczenej dłónju wotrě ſebi woczi.

„Njeſmēcźe ſebi to tak bliſko hicź dacź, wſchako njejſcźe żadyn hołz“, ſwarjeſche Wedrźel gruntowníka, ale ſam cźuješche, ſo rěcźi jenoż hołe ſłowa. „Khiba ſo waſ tak njeſrſa ſmiećena żentwa? Wěcźe mi, Libra, njeje to niczo ſ tym mandźelſkim ſtawom, lědy do teje kwałke ſałeſcźe, a najradſcho byſchcźe ſaſo wonka byl — a njemóżecźe.“

Sarudźenej woczi Librowej ſabłyſknychſchtej nětko na wuheńmjerjerja ſ hněwom. „Hižo ſym waſ, pſcheczeło, wjeſelkrócź rjekł, to njeje kóżda jenaka . . .

Wedrźela mjerſaſche, ſo bźěše ſo dał pod cźeſu ſamſnych ſwójbnych pomérow ſtorhnyć ſ pſchiſłopomnjenju, kotreż wobohe burа hiſchcźe bóle roſmjerſa. So by ſwoju njewobhładniwoſcź narunał, ſaſkoczi na wujednawacźu puć. „Khiba, Libra, tola kóńz naſtanje, wſchako je tón Hartmanſkí ſtudijos rjekł, ſo żadyn njewě, kak to ſe ſdźěwjenjom roboty budźe.“

Jobkowy hněw ſo hnydom ſlemi. „Wěſnje waſ proſchu, je-li miſchtr Briown ſaſo nětchto nawědźi, ako je-li te nowiny tola dóńdu — dajcźe nam wědźecź, ſo buchmy tu podarnto njeſadźewłowali“, proſcheſche Wedrźela mjerjeń. „A ja, tak ruce hacź ſmēju w Bytſrem nětchto wobſtaracź, ſebi też **ſwaju** k waſchim pſchiſłuſi — **ſnadź njebudźe ſo Wedrźelez mandźelika pſchejara mjerjacź.**“

„Tak, tak“, wobkruczowaſche wuheńmjerjeſer, „hnydom dam wam powěſcź, hdyż ho nětchto docźitam. Bych ſebi pſchał, ſo by ho wſchitko ſaſo k dobremu wobroćiło, mam runje nóż we wutrobje wot tych cźaſkow, ſo je ſo to we Prahy ſlemiło; tak jara ſym ho wjeſelił, ſo budźe ſtara cźeſka ſława wobnowjena . . . A waſ robotnikow je mi ſmjercź żel!“

Libra, wotkhadźejo k ródnej wſy, wotmołwi jenoż ſe dołhim ſdychnjenjom. Wuheńmjerjeſer wobżaruje wobrokaru lud, haczrunjeż njeſna wſcho to, ſchtoż je po kěſtokach pſcheczerpił. Hdy by jemu wobł do duſche pohladacź . . .

Haj, hiſchcźe hórje hacź je było — tajke rěżaze bołoſcźe każ bźenża, njeje ſa wſchě minjene léta ſacźuł — jako by wſchitko w nim roſpukane było, roſleczało. Podarmo ſebi pſchipominaſche, ſo wo robocze njeje hacź dotal roſbudźeno, ſo patentły njejſu wotwołane; do bóle powſtajeneho roſmyſlenja klinczachu pſchejara raſnje Wedrźelowa ſłowa.

Ow, ſawěcźe ma prawje! Hdyż ſu Prahu pſchemóbli, kotraż je ſo Cźechow jimała, hdyż ſu nowiny pſchiſtałe wukhadźeć, tu je hižo po ſwobodźe. po konſchtituziji. tu też robotne brěmjenja ſwoſtanu, měſtła wyſchnoſcź budźe gruntowníkow poſtóczowacź a jim žiwjenje hórke cźiniłcź.

Schto praja doma? — Schto rjekhnje Albinka? — Jemu ſo ſha, ſo ho ſaduży, ſpjaſcźowa ruży, njeużóżeche dale. —

Wotebźeże je drohi w ſtronu, pohybże ſo pſchi wyſokim pſchirownje, ſanuri wobliczo do rukow a próżowaſche ho nabyć trochu méra. Ale ſa khwilu poczachu pſches ſebe porty ſłyſły bźěcź a dźiwnje hróſłowachu jeho ſaprózhenej liſy, ruży, — wón pkakaſche każ małe bźěcźo. Soſa ſakłinczachu jemu we wuſchomaj Wedrźelowe porokowaze ſłowa: „Wſchako njejſcźe tola hólcźeż —“ ale te jeho hiſchcźe bóle roſbołachu a daſche ſyſſam ſwobodnje bźěcź a bźeżeſche tak ſ poboka we wyſokej trawje, pſchekrźelej bo bydluſchky **a hermanczku, ſkoro pok hodźinki.**

(Wokračowanje ſeźěhuje.)

połdnja ½12 hodź. k sławnemu pohrjebanju w pohrjebnišćej jali tudomneje radnizy.

§ **Rychwałda.** W nozy wot štrjedy k šchtwórtkej wotpali ho tu brózeń šchewšteho mišchtra Wernera. S njeje njemóžachu skoro ničzo wukhowacź. Tež znadny štyk štónjeje pizy ho zhubupali. Njeje hišchcze znate, z kajkej pšchičzinu je woheń nastał. Myšla žebi, so je jón štóšnišća ruka sałožiła.

§ **Rósbork.** W nozy k jutrownej njedźeli žu njetknižomnizy wohna tudomneho sarjadnišćeho twarjenja makeje železnizy z kamjenjemi rozbili. Sswoje njethmańšwo žu pjecza wokoło 3 hodź. na ranje skučzili.

Se **Sleho Komorowa.** Na jamje Hanja, kotraž štuša Nowym Sle-Komorowšćim wuhlowym dźełarńjam, štrjedu popołdnju wuhlowy próch rosbuchny. S cźežkim rosbuchnjenjom ho 5 dźełacźerjo cźežeju a 5 lózo wopaliechu. Hacź na jeneho žu dyrbjeli wšitkich do khorownje dowjesć. S rosbuchnjenjom šapali ho šuschećnja a woheń šamóchu hakle wieczor šaleć.

Wusudźenja.

§ **Wulka khłostańska komora w Budyšchinje.** Najniższe dowolene khłostanje wo 6 měšazow jastwa běšche njeješena šłužobna **Marja Helena Hillmanez z Delnjeje Hórki**, kotraž nětko we Wujesdźe pola Lubija pšchebywa, dostała, dokelž běšche žywoje njemandźelske dźěcźo, kiž běšche w Drježdźanach porodźiła, w jenej wokhěži w Budyšchinje wušadźiła. Wona běšche ho pšchećiwo wušudej powokała. Do wjeżerawšcheho jednanja pak wona šwoje powołanje wróćze wšo. Wušud bu z tym płacźiły.

§ **Wulka khłostańska komora.** Šnowa šamołwićej měšchtaj ho pšchekupzaj Alwin Arthur **Vogt** a Jan Bjerich **Plobner** z Wjelećzina dla jebanstwa do šchkody ratarja Arnoschta Pawoła Lehmanna we Wjelećzinje. Schźerachowšći šawniški šud šaſudźi wobeju k měšazej jastwa a 4000 hriwnam pjenježneho khłostanja abo k dalšchim 200 dnjam jastwa. Potkłonjanaj, ale też tamnišći rěčznik ho pšchećiwo wušudej powokachu. Podawk je šcźehowazy: Hacź do 1. januara 1925 běšche Vogt šam destilacźiju wobžedźał a je spirituosami wikował. Potom běšche Plobner z 10 000 hr. hotowych pjenjes a 2000 hr. wjexownymi hódnoćzemi jako podźelnik jastupił. 1. julija 1925 šakłoži ho tow. z wob. ruk z Lehmannom jako tśeśim; wobkhodny kapitał wuczinjeješe 12000 hr. Nimo šwojeho podźěła wo 4000 hr. běšche Lehmann hnydom hotowej pożczonzy wo 3000 hr. a 5000 hr. dał, posdźišcho hypotheze wo 4500 a 6000 hr. za banki na šwoje leżownošcze šapisaci dał. Poměry ho šhubjeńšchichu. Wobžeže bu dołh pola Eibawškeje Krampfez piwarńje wulki, ža kotruž tow. z wob. ruk piwo pšchedawaschе. Hako dołh 12 000 hr. dožpě, žadałsche žebi Krampf wěstošcze. Lehmann bě ho dał narěczeć, piwarńi wěstotnu hypotheku wo 30 000 hr. pšchiwolici. Tuta pak ho hnydom njesapiša. Khorošcze dla běšche Vogt 6. měrza 1926 z towaršstwa wustupił. 20. hapreleje też Plobner. Lehmann běšche wobmaj połnje mocnacził. Vogt běšche dospył 2000 hr. we twarach a 10 000 hr. z wěstotnej hypotheku. Plobner pak 4000 hr. w šamožkach, 3000 hr. w twarach a 5000 hr. na hypotheku, kiž bě na Lehmannowej leżownošći šapisana. Potom hakle bu šapisana wěstotna hypotheka wo 30 000 hr. za Krampfa w Eibawje, tak ho pšchiňdże hakle za Vogtowej 10 000 hriwnowej hypotheku Lehmann, kiž žaneje pšchekupšcze wódy njewěšeše a bě widźitke pjenjesy swudawał, njemóžeše žiwi wobkhód nětko wjazu sdźerżeć. Se podbitarzu wo 20583.25 hr. pšchiješeri kurs, kiž pak ho do niedźełanja na maśy wotwołkaſa. Powołanjeſi šud měješche wěsti wuſud ho pšchełabodu z šaſudźi wobškorżeneju, kóždeho k 9 měšazam jastwa a wotrjekuwy jimaj zjetuje prawa na 3 lěta.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** (Pod kołeſami.) Wutoru rano chanšche 21lětna šłužobna z Nowego Měšta na tudomnym dwórnišchću hišchcze na raněschi cźah do Pirny, kiž hižom jědźeſche, skočzić. Holza pak pod koła pšchiňdże, kiž ju pšchełědźeru a maršhu.

* S **Pirny.** (Wot šmjerće wumoženy.) Sutrownicźku rano dohladachu ho nětkoši kołojědni, kotříž pšchi Łobjowym brjohu jědźechu, so ho we wodźe cźłowjekaj je šmjerću bědźeſchtaj. Njedaloko njeju pluwaſche po rěcźy bele powrótcźeny šeſišwinjeńſki cźołm. Kołeſarjo zdźělichu to hnydom wobšadźi cźeſkeho tworoweho parnika, kiž cźołm wušadźi a šmjertwożenju wukhowa.

* S **Hohenſteina-Ernitthala.** (Šmjertnje šnjeſhoſik.) Jako 14lětny šyn jeneje wudowy tworowu pożyłku i wosa tworoweho cźaha bjerjeſche, jemu šuwańſke burje hłowu rosmjeczechu, so ho wón na městnje morwy šwjeſe.

* S **Lipšk.** (Ssamomordarſtwo.) Wulkorěšnik Apitzich, na kotrehož w Lipcźanſkim rěšarńſkim skandalu najwjeſchu winu štorkaja, je žebi w pschepytowarſkim jastwje žiwjenje wzał.

Cyrkwinske powěšće.

Njedźelu Quasimodogeniti, 5. haprleje.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi rano ½8 hodź. Bože wotkazanje němske (farař Tischer), dop. ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba (farař Kapler).

Wutoru žonjace towarstwo na dwórniśću.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula: pop. ½5 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. — Póndźelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna kŕesć. železnicarjow, Thema: „W kotrym nastupanju ma Jezusowa woporna smjerć za nas wuznam“ (Zimmermann). — Srjedu wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny za rozsudź. kŕesć. za młode holcy: rěčnica: pućowańska sekretarka sotra Augusta ze Aue. — Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć. — Diakonisa Hilža změje biblisku nutrnosć za žony njedźelu pop. ¼4 hodź. w Hornjej Hórcy a ¾6 hodź. w Kumwaldźe. — Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu, póndźelu a štwórtk w Budyšinje a wutoru we Wjazońcy. — Pućowanska sekretarka Augusta z Aue změje na Židowje čo. 146 evangelisaciske přednoški njedźelu wječor w 7 hodź. za maćerje a młode holcy a póndźelu a wutoru wječor we 8 hodź. jenož za młode holcy. — Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Bělej Horje, wječor w Krakecach, póndźelu we Wósporku, wutoru w Konjecach, srjedu w Droždźiju, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska spowědź.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bójc serbsku spowědź, we 8 hodź. cand. theol. Rösler serbske a dop. ½10 hodź. němske předowanje. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje ze serbskej młodźinu. Štwórtk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć.

Z Budyšinka.

Dopołdnja ½10 hodź. serbska Boża słužba, farař Handrik-Poršiski.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Popołdnju w 3 hodź. kŕćeńske kemšenje.

Z Hodźija.

Boża słužba so zaso wo poł hodźiny prjedy započnje. Rano w 7 hodź. změje farař Wjezař němsku spowědź, farař Voigt we 8 hodź. němske a dopołdnja ½10 hodźin serbske kemšenje, w 11 hodź. je Boża słužba za dźěći Popołdnju w 2 h. hodź. je cyrkwine rozrěčenje z tej w tŕoch posledních létach konfirmérowanej mužskej młodźinu. Wutoru wječor ½8 hodźin změje farař Voigt we swojej paćerskej jstwje biblisku hodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba, dopołdnja ½10 hodź. kemšenje za dźěći, pop. ½3 hodź. towarstwo knježnow na farje.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu.

Z Kotec.

Dop. ½11 hodź. je němske předowanje, w 12 hodź. wěrowanje (wosadny farař). Pjatk je němska biblisku nutrnosć (pućowacy předar Křižan).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba a po nici dźěćikemšenje.

Z Małešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Pop. w 3 hodź. žónske towarstwo pola Žurec we Małešecach.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske kemšenje z čitanjom předowanja.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje ze zapokazanjom dweju noweju cyrkw. zastupjerjow. Dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći, kiž do šule zastupja a jich staršich. — W 2 hodź. towarstwo młodych holcow — wobaj wotrjadaj —, w 4 hodź. za młodych hólcow na farje.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boża słužba, ½10 hodź. serbska Boża słužba. Pop. ¼3 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu. Pop. w 3 hodź. towarstwo młodych holcow, wječor ½8 h. towarstwo młodych hólcow. Pop. a wječor přednošk ze swětłowobrazami.

Z Porśic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź., we 8 hodź. serbska Boża słužba, pop. ½2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ½3 hodź. towarstwo młodych mužskich a ½3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. wječor we 8 hodź. biblisku hodźina w Krakecach přez knjeza wothladarja Křižana.

Wutoru popołdnju w 3 hodź. budźe žónske towarstwo w Handrikec hoscźencu w Porśićach, wječor we 8 hodź. biblisku hodźina w Konjecach přez knjeza wothladarja Křižana.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, dop. w 9 h. němske kemšenje, ½12 hodź. serbska Boża słužba, pop. w 2 hodź. němski nešpor.

Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći. — Wječor we 8 hodź. pola Haškec we Wóslinku swójbny wječor wuhotowany wot towarstwa młodych holcow. — Zastup darmo.

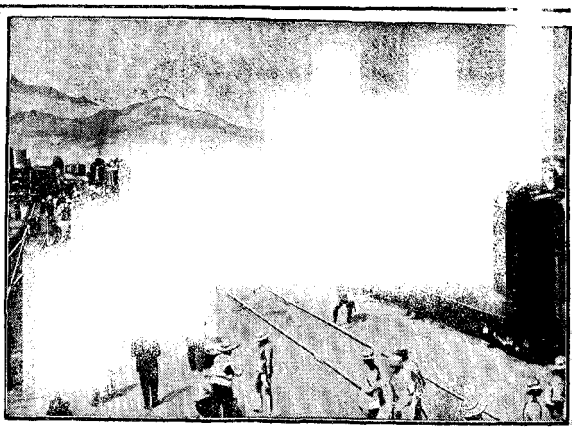
Z Wósporka.

Rano ½9 hodź. je předowanje (wosadny farař). Póndźelu wječor we 8 hodź. je biblisku nutrnosć (pućowacy předar).

Farmer Langkopp před sudom.
Wobskorżenaj Loof, Langkopp a zakitowar rěčnik Frey.

Rozbuchadłowy nadpad farmera Langkoppa na němskostatny wotškodźeński hamt ma so před Barlinskim přisažnym sudom wurunać. Langkopp, stary wojak z burskeje wójny, da w swětowej wójnje swoje wobsedźeństwo němsko-afrikanskemu škitańskemu wójsku. Po dołhich wobdźełnosćach dosta je w Barlinje zaso zarunane. Naposledk je Langkopp z Loofowej pomocu spytał, sebi wuplaćenje zbytka z rozbuchadłom wunuzować. Njemudre postupowanje je wobžarujomneho muža a jeho přewodźerja Loofa před sud přinjesło.

Mexikanske wójsko je přećiwo zbožkarjam mobilizowane. Knježeństwowe wójsko je mjez tym zbožk porazyło.

Rjemjesło w měrcu.

Němsko-katny swjask rjemjeźła je wosjewił rozprawu wo hospodarskim położenju rjemjeźła w měrzu. S njeje je spódniacej, so su so wobsteinosće porunjo februarej, jako běchu swój najhubjenjschi stkodženk dozpěłe, sašo trochu połěpschile. Tola skasanki w jenotlinych rjemjeźłach wschelako pschiběrachu. Po popuschczenju mjerninjena a j pschiběranjom cjopleho wjedra so w twarstwje khětro hibacej sapoczachu. Swjetsta pak so dźěła wjsо wobmjerjowachu na dokónczenje twarow se saůdżeneje twarskeje doby. Se notowowarami pak so jenož w znadnym rozměrje sapocza.

Powołanja, kiž z twarstwom wusko swisnja, dostachu pak skasanki hakle jenož w skromnym wobsahu. Tu maju so wjsо wukwjacej rjemjeźła, kiž maju z wuporjedżenjemi schkodow na twarjenjach cźinicj, kiž je kruta syma sawinowała, kaž na pschikład stschikryjerjo, klampnarjo, hornczerjo. Też zimiscki wobtkad w druhich powołanjach, kiž běsche w druhich létach stajnje wobkedźowacj, njejpokoji létża na zane wasdnje wschitke wocźakawanja. Tu klusčeja wobżebje krawstwo, konditarstwo, žedlarstwo, cźapnikarstwo atd. Hakle na tónzu pschinđże do někotrych rjemjeślow žiwjenje, tu běchu z pschicźinu sažnje jutry.

Najnjepschihódnische běchu wobstejnosće za rjemjeźła we wukrjesach, kiž su z wjetschcho dźěła wjesne a retarske. Tam skitkuje khětro jara na rjemjeźło ratarska nusa, so jene pod druhim cźerpi. Žadanje rjemjeślnikow po njesmérnje dołhej symje, hdyž běchu k wotpocźinkej nuzowani, sa dźěłom a prózowanje wo dostacze dźěła dowjedże k njelubym wobstejnosćam w postajenju płacźinow. Pod žyłnej konkurrenzu podawachu rjemjeślnicy husto pschetunje dźěła, so sažkužba njestejesche w žanej měrje k wukonjanemu dźěłu. Mjez skasanjemi dźełow a wotebéranjemi hotowego dźěła je žo khětro sahnědźił njepozcink požczowanja, a tón ma sažo swój korjeń w tom, so je mało pjenjes mjes ludźimi, a tutón njedostatk na pjenjesach wutkadża sažo i wurjadnje wulkeje bjesdźěłosće.

Jara wyšoka daň a cukowanja a wěstosće, kiž žo husto žadaju, pocźežuja rjemjeźlnikow njesmérnje, pschicźimjacz pożczonki k wožiwjenju swojeho rjemjeźła a wobkhoda.

Bjesdźěłosć je w měrzu trochu popuschczeła, wožebje mjes twarskimi rjemjeźlnikami a dźěłacźerjemi a potom też hischcze w dźěłanju drasty. Tola popuschczenje njeběsche léta tak žiwe kaž hewak.

Kupowanje trěbnych žyrjinow a macźišnew sta žo bjes wobcźežnosćow, dokelž so jich płacźiny powschitkownje njepschemjenichu. Jenož kopor a jenotliwa twarska potrjeba je so podrožika, drjewowe płacźiny pak žu so trochu snižile.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischu sobotu:** W południschej Němskej wjeke dejcha a mokrjo sněža, w druhich dźełach kraja žiwje pomrócźene a znadne deschcze. Temperatura so njepschemění.

Němskonazionalna frakzija sakkeho žejma je žrjedu w poředżenju w Drježdżanach předowały manifest wobsamkła: Němskonazionalna žejmska frakzija prózowanja podpjeruje, so bychu stat sahowaje stronу pschi žejmskej wólbje hromadje schle z wotmyslenjom, Sakku psched wospjetowanjom Zeignerskeho knjezeńskwa wobarnowacj. Pohladuje na cźežki cźischcź, na hospodarstwo a lud tłóczący, wona sa runowahu w statnych hospodarskich planach, pschecźiwo pschehnanju dawkow schulskich a sozialnych cźežow a sa jasnu a rosćudnu swonkownu a wikowańsku politiku wustupuje.

Sšrjedu žu rěmišknemu pomocznika Bittnera w Hirschbergu pschestłuschcheli, kotryž je wuraźnje wobžkodźił, so wobskorzeny hrabja Khrystian njeje wozboża, kotraž je jeho namotwiła, so by sa 50 hriwnow hrabju Eberharda Stolberga słónzował. Bittner je tehdy też 50 hriwnow pschijał. Pschecźiwo njemu je žo po § 139 khłostańskeho sakonnika wožebity prozeß sawjedł, dokelž je wo wotmyslenym njeskutku wědżał a to njeje wojsel.

W Krkonoschach žu cźełe schulerjow pschemytłowiskeje schule Schöbela a Stärza j Maßersdorfa njedaloko Spindlerskeho młyna namałali. Młodźenzaj siaj žo po sdaczu w nozy 28. februara j lawinu sapłypłoj.

Pola Berchtesgadena žu žo schescjo žněhakarjo na Schmittmalhornu j lawinu sapłypnyli. Schtyrjoch j nich žu mohli wukhowacj, dwaju pak, płowarskeho direktora Graßla j Berchtesgadena a knjezńu Eichingerez j Landshuta žu morwoju se žněha wurhli.

W Grosnym w Kaukasu je na petrolejowych žórłach wichor wókom tocźazych wježow powałił a tśchi wjele domow wotkryl. Tři dźěle jeneje wěže žu žo wotpalile. We horach žněhowy mjerjeł zychnuje a žněh meter wyšoko leži. Wulka woda někotrych rěkow je pisches brjohi stupiła a tři kasałke wěže potepiła.

Směški.

** **Wona jeho snaje.** Dołho a dokładnje je lékař khoreho pschepytował, a pschezo staroscźiwje bywa jeho wobliczo. W pódlanskej jiźiwje wojsnje mandželsku khoreho ke stronje.

„Wasch muž njebudże ženje wjaz dźěłacź móz. Ale njeprajscze jemu to hischcze.

„Cźehodla njedyrbjała jemu to rjez? Sznadź jeho tuta swježelaza powěsć sašo wuistrowi."

„Nanko, hdyž tute pócźki do semje tykaš, wuroscze j nich potom schtom se słotymi jabłuczkami (apfelsinami)?"

„Byle wěscze, mój žyro!"

S wopraudźitymi słotymi jabłuczkami?"

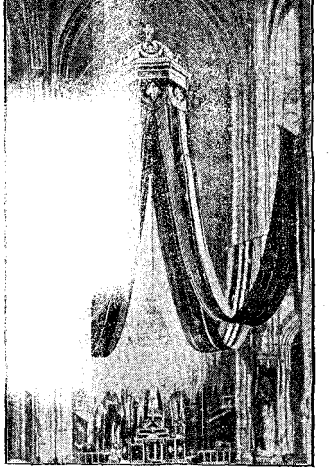
„Bjes dwěla!"

„To je tola jara spodźiwnje, mjaz!"

„Mój žyno, to je tón wulki dźiw naschcje pschirody."

„Haj pomyślł sebi jónu, nanko, hdyž je to pócźka zitronyl"

Pschekupny žudnik mjescze naschnje, so někotre dny psched prozesom j kóždej j wobdźělenju stronow „srěczcz". Sašo mjescze so tajki prozeß wotmětcz a žudnik dź so do jednanja se skórżbnikom „srěczał". Tuto srěczenje wobstejesche w tom, so jemu skórżbnik polska žlěbornikow pschepoda. Jako wobstorzeny wo tům žhoni, pósła won žudnikej sto žlěbornikow. Pschi jednanju wosjewi žudnik hnydom pschi spočatku wuzud, prajiwschi, so je skórżbnik winowath. Na tom wustrózany, połožetny skórżbnik swoju ruku, kotrejež pjecź porstow wupiny a dźerżesche ju žudnikej pod wóst, prajiwschi: „Ja mam prawje!" Ale žudnik posótřny wobe ruzy j wupinjenymi porstami a sawoła: „Mjelcź, bjesžóżnik, tamny ma dwójzy prawje!"

Pohrjeb maršała Focha. Kaše z jeho cźełom su do cyrkwje „Notre Dome" w Parizu donjesli. Tu wotměwa so wotprošenje.

Swójbne powěsće.

Sslubjenej: Margareta Rjencźej we Worklezach a dr. med. Korla Till w Pancźizach.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Sokol" zwučuje wot nětk zaso kóždu sobotu we 8 hodź.

Domowina. Naša **hłowna zhromadźizna** budźe 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Malym Wjelkowje w Strenbelec hosćeńcu. Cas so hišće postaji. Předsydstwo a wubjerk matej ważne posedźenje jutrownu srjedu ½12 hodźin w Serbskim Domje. Přitomnosć wšěch sobustawow je nuzna. **Předsyda.**

Drježdżan. Serbske tow. „Cornobóh" zeńdźe so sobotu wječor swojej měsačnej zhromadźiznje pola našeho krajana a hosćencarja knjeza Zmija na Chrystianskej dróży 22. Kedźbu! Njedźelu, 14. haprleje přednošk ze swětłowymi wobrazami w hosćencu Herzog Albrecht. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Jednota Sokol w Poršicach wuhotuje njedźelu 14. haprleje wječor we 8 hodź. sokolski swjedźeń. Dowolamy sebi wšě jednoty a towarstwa, kaž też wšěch lubych přećelow wutrobnje přeprosyć.

Knjez kollega, kiž je po zhrom. serb. wuč. dnja 28. III. w hosćencu „K woprawnjenemu" (Zum Echten) so zmylnje mój łětnik woblekł, je prošeny, jón mi nětk za swój tam zaso wróćić.

Symank.

Komorow. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 7. 4. 29. wječor we 8 hodź. w „Kačej korčmje" sokolski wječor ze zwučowanjom, spěwami, dźiwadłom a rejemi. Wšěch Serbow z blizka a z daleka přeprošuje Jednota Sokol.

Rukecy. „Lipa" je přeprošenje dóstała na krasny sokolski wječor, kotryž so njedźelu 7. jutrownika wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje wotměje. Sobustawy so tohodla naležnje prošа, zo bychu so na nim prawje bohače wobdźělile.

Předsyda.

Sokoljo, kotřiž so za wubrane družstwo zwjazka přihotuja, zwučuja njedźelu rano w Zendźic hosćencu w Malešecach.

Tow. Pod Čornobóh ma přichodnu njedźelu 7. haprl. pop. w 3 hodź. pola bratra Palerja w Sowrjecach zhromadźiznu. Přednošk je přilubjeny. Wšěch sobustawow kaž też hosći wutrobnje přeprošuje.

Předsydstwo.

Tydźeńska s[illegible]yanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Wojerec. Wojerowske serbske burske towarstwo zmeje přichodnu njedźelu, młode jutry, wječor w 7 hodź. w Tršeleni wulki serbski wječor ze spěwami a dźiwadłom, kiž serbske tow. „Handrij Zejler" poskići, a rejemi. Wo bohaty wopyt so prosy.

Z. W. Zwjazka Serb. Rat. Rorosta zeńdźe so njedźelu 7. haprleje 1929 popołdnju z dypkom 3 hodźin pola Natušec w Khrósćicach k jara ważnej zhromadźiznje. Wšitkich knjezow a towaršow z tutym wutrobnje přeprošuje **předsyda Z. S. R. D.**

Župa „Michał Hórnik" zmeje njedźelu 14. haprleje 1929 pop. ¼4 hodź. swoju naležnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khrósćicach. **Dźeński porjad:** 1. Rozprawa wo akułkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župineho sekretara. 3. Prazske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje k. prof. Jan Bryl). Wšě župje přidružene towarstwa zastupjene być. Naležnje wšěch Serbow přeprošuje

Předsydstwo župy.

farař Delan, župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Přěsyncy. Za nawěsće: O. Jasak w Budyšinje.

Hoscźenc na Horje (pola Njeswačidła)

wot soboty 6. hač do 8. haprleje

wjesoły piwowy swjedźeń

Sobotu **wulke swinjorězanje**

Njedźelu jědźenje pječenych a hejdušnych kołbasow

Wikowańja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z płatami. Wěcy wustoj, waporjedżerja.

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křcźina, kwasy a wuleły towarstwow. :: Telefon 3004

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

-das beste Programm

Die größte Funkzeitschrift! - bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestelle beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Pytam čistu, sprawnu, pilnu

holcu

ze wsy do kuchnje a domjacnosće k 1. 4. 1929 Wuswědčenj. zeżadanjom mzdy na

knjeni z Heynitz we Wichowach pola Wósporka

Kalmuk-jaki

žonjoze . 4.70, **4.50** hr.
muzace . 6.30, **5.70** hr.
ma wěsće stajnje na składze

Andr. Kasper

— měsćan A. Bilopp —

w Budyšinje, Burgalehn 11

Hygieniske wěcy

za žony a za muzow

žiwotnoe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statiski, podłožki, pjeluchowe kholowcki

Wagnerowa

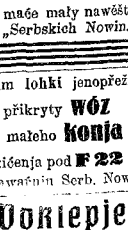
w Budyš. před Sulersk. wrotami 9

Harzski tworožk

wubernje dobry cyła kista **48, 95, 125** pj

Wikowańja z butru

Kunella

Prosu čisło

2682

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Pytam lohki jenopřežny přikryty **wóz** a małeho **konja**

Poskićenja pod **F 22** na wudawańšu Serb. Nowin

Workiepje

a stomu k picowanju předawa **w Kobłicy čo. 11** pola Hodźija

Předawam

njedźelu, 7. haprleje popołd **w 2 hodź.**

wšón róln. grat

a druhe wěcy

Gustav Hattas w Manjowje

Bruny

walach

(Belgiski) je na předań

Bliže zhonić w Kobłicach pola Wulkich Zdźarow

přiloha k čisl. 49 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 5. haprjele 1929

82. hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje.

90lětny jubilej towarstwa Societas Slavica Budissinensis.

Lětuša hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje, kotraž so srjedu po jutrach popołdnju ½ hodź. w rjenje ponowjenej žurli Serbskeho Domu započa, wotewri so po powitańskich słowach předsydy Maćicy, knjeza just. rady dr. Hermanna ze stejo wuspěwanymaj štučkomaj našeje narodnje hymny „Rjana Łužica“. Tuta 82. hł. zhromadźizna měješe wosebity wuznam za cyły hornjo- a delnjoserbski lud, dokelž Maćica na njej zdobom woswjeći 75. narodniny našeho slawneho wótčinca dra. Arnošta Muki a 70. narodniny knjeza najdostojnišeho prelata Žura, kiž je hižom 25 lět dołho ze sekretarom Maćicy.

Do dnjoweho porjada pokaza předsyda na derjeporadžene ponowjenje žurle Serbskeho Domu wo kotrejž ma zarjadnik Maćičneho Domu, knjez wyšši wučeř Wjerab, najwjetše zasłużby. Wšelakore wobćežne dźěła běchu wukonjeć, zo by žurla k Maćičnemu dnjej w nowym kabaće so předstajiła. A wšitko je so k dospołnej spokojnosći poradźiło.

Dale wuzběhowaše předsyda swjedźeński raz tuteje hłowneje zhromadźizny, kiž je wona dostała ze sobuswjećenjom 75. narodninow swojeho čestneho sobustawa, najzasłužbnišeho serbskeho wótčinca a wučomca knjeza prof. dra. Arnošta Muki, kiž je so přez cyłe swoje žiwjenje njepřestawajcy prócował a dźěłał za swój lubowany serbski lud. Předsyda jemu za tutu jeho lubosć a swěrne dźěło we wšej zjawnosći słowa najwutrobnišeho dźaka wěnowaše. Tehorunja ze słowami horceho dźaka a připóznaća za njewěsnu swěrnosć we 25lětnym zastojnstwje jako sekretar Maćicy Serbskeje počesći najdostojnišeho k. prelata Žura, kiž je před krótkim swoje 70. narodniny swjećił směł.

K 90lětnemu jubilejej towarstwa Budyskich gymnasiastow Societas slavica Budissinensis, kiž wono zdobom z Maćičnym dnjom woswjeći, přeješe předsyda w mjenje Maćicy, kotrejež mnohe sobustawy běchu w swojim času też přisłušnicy tuteho towarstwa, najwutrobniše zbože do přichoda. Wjednik Budyskeho gymnasija, knjez wyšši stud. direktor dr. Ruge běše připrajił, zo su na jubilejskej swjatočnosći wobdźěli, je pak so zamołwić dyrbjał, dokelž běše zadźěwany.

Hładajo na skutkowanje Maćicy smědźiše předsyda wozjewić, zo su so zhromadźizny we zaidźenym lěće derje radźiłe, namakachu so knježa, kiž su přećelnje z přednoškom służili. Jako něšto nowe běše loni zrjadowanje wulěta: běše to dobra myslička, kaž dopokaza wobdźělenje nahladneje lětny sobustawow. Dale wuhotowa so wustajeńca młodeho juhosłowjanskeho molerja Ante Trstenjaka, kiž je wobrazy našeho serbskeho kraja a našich serbskich drastow w jutrach Serbskeho Domu wustajił, zo pak by je pozdźišo do dalšeho swěta njesł. Předsyda knjez dr. Hermann, spomni tež na nazymski koncert w nowembru, kiž stajnje mócnje na zjawnosć skutkuje po cyłej Łužicy, a dźakowaše so knjezej hudźbnemu direktorej Krawcej a jeho pomocnikam za tute nuzne a płódne narodne dźěło.

Wón podótkny, so też njezwjeselaceho fakta, zo so w Michalskej wosadźe lětsa žane dźěćo serbski konfirměrowało njeje a zo běše w Budestecach jenož 12 serbskich paćeřskich dźěći. Dźiwajo na tute struchłe poměry, pokaza serbske towarstwo na ważne polo, kiž měše tu wobdźěłać a wupraji nadźiju, zo by z jich klina wurostła nowa młodźina, sebjewědomny lud.

Z inflaciju je Maćica też tak ćežko ćerpiła, zo njeje poslednje lěta mohła knihi tak wudawać, kaž by to rad chcyła. Tola knježi pak w jeje kruhach dale wědomostny duch, z kotrehož dopokazom je wudaće dwoju noweju knihow. Mósto prěnjeho zešiwka Časopisa Maćicy Serbskeje dostanu sobustawy lětsa „Zawod do studija serbskeho pismowstwa“ wot knjeza dra. Páty. Je to krasna kniha, kotruž dyrbjał kóždy Serb čitać. Dale je wudał knjez dr. Wjaczławk dokładne a wobšerne dźěło w němskej rěči „Sorbische (wendische) Bibliographie.“ Woběmaj knjezomaj, kiž bóštaj přitomnaj, so předsyda nutrnje za jeju njesebićne a za naš lud tak ważne dźěło podźakowa.

Na to poda předsyda hišće skrótka nacisk skutkowanja w bliższim lěće. Po swjatkach chce Maćica zrjadować zhromadny wulět do Mužakowskeje hole. Dale přeje sebi předsyda zaso serbsku wustajeńcu, kiž by so pod napismom „Wobrazy z Łužicy“ přewjesć dyrbjała a měła so tworić ze tšoch dźělow: 1. z wosobinskich wobrazow. 2. z wobrazow cyrkwjow, šulow, statokow a druhich twarjenjow. 3. z wobrazow z powšitkowneho kraja. Swoju rozprawu skónči knjez dr. Hermann ze słowami wutrobneho dźaka na knjeza kantora Symanka za podawanje serbskich hodźin na Budyskim gymnasiju.

Sekretar Maćicy, wysokodostojny knjez praelat Žur peda na to swoju rozprawu, dokładnu a wobšěrnu. W njej naspomni wosebje hubjeństwo njedostatka na serbskich duchownych a njelubje podawki w šulach. Maćica je loni na nowinarsku wustajeńcu Pressa w Kölnje też pósłała časopisy a knihi. W rozprawje so wosebje wuzběhny, zo je knjez rada dr. Muka dwaj eksemplaraj swojeho delnjołužiskeho Słownika darił, jedyn hornjoserbskej Maćicy a jedyn delnjoserbskej. Rozprawa dopokaza powšitkownje wulku pilnosć předsydstwa a wubjerka Maćicy, kotrajž staj so też we zaidźenym lěće derje hibałoj a dźěłałoj.

Z rozprawy knihownika, knj. kantora Šołty, zhonichmy, zo je Maćica swoje swójstwo na knihach z nahladnej lětny powjetšała. Byrnjež knihownja jara skhowana była, wopyta ju tola wjele sobustawow Maćicy Serbskeje. Dźěło knihownika bu wołožene z tym, zo je knjez wyšši wučeř Symank dźěł knihow přewzał, kiž maju so do archiva zjednoćić.

Město zadźěwaneho knjeza wyššeho inspektora Kubješća přečita knjez městopředsyda farař Cyž rozprawu knihiskładna.

Wo serbskim muzeju rozprawješe knjez wyšši wučeř Wjerab jako jeho zarjadnik. Musej je so też loni ze wšelakimi darami wobohaćił. Měješe też wjele wopytow, wosebje słowjanskich susodow. — Knjez Wjerab poda hišće dale rozprawu zarjadnika Serbskeho Domu, kotraž swědčeše wo mnohim a swědomitym dźěle.

Rozprawu pokładnje poda knjez Janak, kiž běše jara spokojaca. Z njej zhoni so dale, zo ma Maćica: Serbska docyła 292 sobustawow. — Wo serbskim archiwje njehodźeše so hišće žaneje rozprawy podać, dokelž je wustaw hišće přemłody. Zarjadnik archiva, knjez wyšši wučeř Symank, prošeše, zo bychu so do njeho podawale wšitke wěcy, kiž su so wo Serbach w druhich časopisach pisałe. Knjez farař em. Rāda poda rozprawu wo přehladanju Serbskeho Domu, kiž na nuznosć wšelakich wuporjedźenjow pokazowaše. Zhromadźizna wšitke rozprawy připózna.

Po hudźnym přednošku sćěhowaše wopominanje zemrěłych sobustawow. Knjez prof. Ota Wićaz poda nekrolog Marki Kirchschlagerowoje, hódneje dźowki našeho basnika Handrija Zejlerja, kotraž je wjacy hač 50 lět w cuzbje přebywała a tola je w jeje wutrobje so płomjenita horca lubosć k swojemu malemu serbskemu ludej, na kotryž je spominała hač do swojeho poslednjeho wokomika. Knjez wyšši wučeř Kral přečita nekrologaj za wyššim wučerjom a kantorom Hančku w Poršicach a wyššim wučerjom Šudakom w Ketlicach. Wobaj staj wostałoj swěrnaj swojemu narodej hač do swojeje smjerće, kóždy z njeju je jemu służił z darami, kiž běše dostał. Ke česći zemrěłych sobustawow Maćicy zhromadźizna postany.

Na to měješe knjez prof. Ota Wićaz swjedźeński přednošk, kotrehož předmjet běše „Słownik Dolnoserbskeje Rěcy“, zestajany a wudaty wot knjeza dra. Arnošta Muki. Přednošer mjenjenowaše tutón słownik wulke wědomostne dźěło, kiž w serbskich stawiznach swojeho runjeća nima. Wono je dźěło našeje zemje a nichtó na swěće njemóže jemu jeho ważnosć wotrjec. Njestroniski posudźowar, slawny slavista w. Pětrohrodže, wobkruća, zo so Muka hižom jenož tuteho dźěła dla do najslawniših wučencow tuteho a zaidźeneho lětstotka liči. Přikładomny je tład, z kotrymž je so wón do dźěła dał, přikładomna rozhladniwosć a wutrajnosć, z kotrejž je jo ke

---

Jutrowne serbske spěwy.

Piše Bjarnat Krawc.

(Pokračowanje.)

Też —

Judašowa přerada

je nam zajimawje a nowočnje w Smolerjowych pěsničkach I str. 276 předstajena. Też M. Nawka ma ju w swojich Pokhěrluškach 1922 čo. 6. Tuta Legenda započina: „Khodźił je Bóh wjeršny po šěrokim swěće“. Zbóžnik přindże ze swojimi dwanaćemi wučomnikami do małej khěžki, khudej wudowje přisłušacej. Ta drje chce jich hospodować, ale nima žanoh khlěba. Jezusj eje starosć začěri, z tym zo chce za 30 slěbornikow khlěb wobstarać dać. Judaš bě spěšny zwólniwy a hdźe po khlěb na židowskej hasy. Židźa tam runje hrajachu pod piwnej Kadźiju a wabja přikhadźaceho Judaša k sadźbje. Judaš drje rozwaži skutka wukónc — ale sadźi tola a doby... dwójcy; při třećej sadźbje pak wšitko přěhra. To bu jara zrudny. Njewě sej rady. Za přěhrate 30 slěbornikow přeradźi židam swojeho mištra. Při wječeri potom JJezus wučomnikam wozjewi, zo „předali sće mje, předali, droho sće mje njedali!“ Swj. Jan a Pětr za sobu so prašatej: „Knježe Mištrje, sym to ja?“ — a też Judaš; temu Jezus wotmolwi: „Judašo, falšny Judašo, to drje sam najlěpje wěš!“ Tón bě zaso spěšny, běžeše so wobwěsnyć. Bóh hišće za nim wołaše: „Wróć so, Judašo! Hrěchi su ći wodate!“ Ale wón běži a běži, hač sej naběža jědlinku; tej sej njedowěri, dokelž ma přemjenkhe drjewo. Naběža sej wosyću z dwjerdym drjewom, na tu so wobwěsny. Ta nět rři a třepoce, k sudnom dnju so hotuje.

Čěmny, a kaž z kamjenja wurubany hłós w aeoliskej toninje hodźi so k tomu předmjetej ze spodźiwnej khmanosću.

Sem słuša też spěw, kiž je Adolf Černy w swojej 9. zběrcy, (1888) serb. hłosow III. z Drjenowa zdźělił.

„Marja šła Boga pytat o windobej, šła Boga pytat.“

Podobny wobsah ma Khrystusowe ćerpjenje, rjana ludowa legenda, kotruž M. Nawka w Kulowskej formje poskića (bjez hłosa):

Ha nalětko so přiblížwaše, a hórki a dołki so zelenjachu
a zmłódnym kwěćom rozkćěwachu. Ha po nich je khodźiła Marija.
Ha po nich je khodźiła boža maś a synka je swojeho pytała,
haj swojcho synka Jezuska a ducy je kwětki sej šćipała.

Tu zetkałoj staj ju Pětr a Jan: „A dobre ći jitro Marja!“ —
„A Bóh wjerśeń pomoc, japoštołaj!“ — A hdźeha sy pósła sej, Marja? —
Ja synka pytać sej wušła sym, haj swojeho synka Jezuska! —
„A hdyha sy jeho zhubiła?“ — „Joh' zhubich, hdyž kury spěwachu.
A njejstaj je ničhdźe widźałoj? A njestaj dźe wo njom słyšałoj?“ —
„Mój njejsmój wšak jeho widźałoj, wšak tola smój tole słyšałoj:
Ći synka židźa jeli su, haj twojeho synka Jězusa
a hórku martru jom' nakładli, hač su najhóršu zwdźěli“
„A štoha měješe na hłowičcy?“ — “Och, krónu wón černjowu měješe!“
„A štoha měješe na ramješku?“ — „Och, ćežki křiž wón njesešeˮ

Dale legenda powjeda nadróbnje wo jeho ćerpjenju ducy na horu Golgata a wo jeho křižowanju a bolostnje sobučujo rjeknje:

Och, mi bě jeho wutrobnje žel, o zo mohła wutroba rozkočić so!

Marja dźe dale ze swj. Janom ke křižej krawe sylzy ronjo. Z hnujacym dialogom mjez synom a maźerju skónči potom pěseń, kotrejež hłubši zmysł w krótšej formje wosebje w Štyrskej zaso namkany, też z hudźbu wobrubjeny.

Passionski kěrluš ze Žylowa (D. L.), z krasnym hłosom, je też w Čechach znaty hł. „Žórleško“ čo. 38. Słowa su drje poradźeny přełožk němskeje pěsnje pěsnjeřki Elisa v. d. Recko (1800). Njech je tu prěnje hrónčko wotčišćane:

„O ty, lubosć přewšu měru, kiž mi zbóžnosć přinjeseš!
Za mnje podawaš so swěru, za mnje do smjerće ty dźeš!
Na křižu sy, za mnje pobył, wšu sy žałosć přećerpił,
ze swojej krwju sy mi wšo dobył, za wšě hrěchi zapłaćił“.

Tu je też na městnje, zo spomnimy na K. A. Kocorowy choral: „Dźensa je tak swjaty dźeń“, kotryž je w serb. přidawku ke choralnej knizy sakskeje krajneje cyrkwje (čo. 219). Škoda, zo słowa nimaju wjele hłubokosće a poetiskeje mócnosće.

Přehladawši naše ev. luth. spěwarske, dyrbju khróble wuznać, zo mamy tola woprawdźe wjele jara snadnych přełožkow w špatnej serbšćinje: serbska fraceologija bě přełožerjam we wjele padach jara cuza: germaniscy, so w nich mócnje kormja. Nadźijomnje wotstroni to wšo nowy wudawk.

Jedyn z najkrasniših jutrownych hłosow je cyrkwinski aeoliski choral: „Najlubši Jezul što je twoja wina?“ (Spěwarske čo. 77). Dla swojich wosebitosćow lud jón přerady njespěwa — to pak njeje přičina, jón za njepřihodźacy, we cyrkwinej służbje mćć — nawopak, runje tehodła dyrbjał so raznje pěstować też we šulach. Hudźba je tak rjec zylzy złoto! A štó je jón stworił? Naš delnjołužiski krajan Jan Krygaŕ rodź. w Starej Brjazni 1598, kiž je 1662 jako wuwołany organista w Barlinje zemrěł. Česć jeho wopomnjeću!

(Přichodnje skónčenje.)

Končcej dowjedł. (Wón je rěc našich delnjoserbskich bratrow dokładnje přestudował a ju zakhował na wšitke časy. Nimo słownika je hišće mnoho podobnych rěčespytnych knihow spisał. Słownik započa čišćeć Ruska akademija wědomosćow w Pětrohrodźe. Z wudyrjenjom wójny pak so čišć přetorhny, a po wójnje bu Słownik z pomocu Českeje akademije dočišćany. Słownik wobsteji z dweju zwjazkow, z kotrehož kóždy přez 1000 stron wobsahuje. K tutymaj zwjazkomaj je knjez dr. Muka přidał 3. zwjazk delnjołužiskich mjenow. (Wón je w swojim Słowniku chcył jenož krasnu rěč wukhować, tuž je jenož stare słowa přijimał a cuze wurjostajił, nimo toho dźiwa na wšitke delnjołužiske narěče. Hornjerske to dźěło! (W Mukowym Słowniku so delnjołužiska rěč zakhowa jako wěčny pomnik, we nim nadeńdźemy nimo rěčespytneho też ludowědne dźěło. Zdźeržana je nam njesměrna bohatosć serbskeho słowjesa (Tätigkeitswort). Kniha je woprawdźity Thesaurus linguae, kiž wobjima wšitko, štož je delnjołužiski lud wot starodawneho časa sem wutworił. 35 lět dołho je Muka na Słowniku pisał a swoje cyle žiwjenje do tuteho dźěła stajił. Jeho wulka zasłužba so docyla njehodźi pohódnosćić. Maćica so jemu za tuto krasne dźěło wutrobnje dźakuje.

Swjatočnosć docpě swój najwyšši skhodźenk, jako po skónčenym přednošku tři delnjołužiske žowća w swojej krasnej Błótowskej narodnej drasće z rjanymi deklamacijemi, z kotrychž je jenu knjez farař Swjela zbasnił, so spisowaćelej Słownika dźakowachu za česć, kiž je z nim delnjołužiskim Serbam wopokazał. Jena knježna staji jemu ławrjencowy wěnc na hłowu, druha pak přepoda słódnu tórtu. To wubudźi zahorjazy, šumjacy příklesk w zhromadźiznje. Starši Zwjazka Serbskeho Studentstwa, knjez Henčl, přepoda knjezej jubilarej dr. Mucy w mjenje serbskeje studowaceje młodźiny, jako jeje najsprawnišemu přećelej, założerjej skhadźowankow krasny ławrjencowy wěnc, debjeny ze seklu w serbskich barbach a slubi, zo chcedźa serbscy studenća po jeho stopach khodźić. Studenća wunjesechu jemu na to třikróćnu slawu.

Jako běše knjez prof. Bryl w mjenje wšitkich přiwuznych najwutrobniše přeća wuprajił, so kn. rada dr. Muka za wšitke počesćenja z cyleje wutroby dźakowaše.

*

Dalši dypk dnjoweho porjada běše wěnowany **k poswjećenju 90 lětneho wobstaća towarstwa Societas slavica Budissinensis.**

Starši towarstwa Budyskich gymnasiastow, kn. Sołta-Khróšćanski dźerżeše swjedźeńsku rěć, we kotrejž dokładny přehlad wo stawiznach towarstwa poda. Dnja 25. februara je so 90 lět minyło, zo so wono załoži. Hdyž je hdy žane towarstwo dyrbjało přetrać wichorojte časy, dha je to bylo towarstwo Budyskich gymnasiastow. Časy móceneje aktivnosće wotměnjachu so z khwilemi mjeńcenja. Najpłódnišo je Societas dźěłała, hdyž běše Muka jeje starši a pozdźišo, hdyž steješe pod jeho skitom a radu. Tehdy měješe towarstwo sobustawstwo tak sylne, kaž wot tamneho časa njeje wjacy docpělo. Tola dźensniši dźeń steji zaso w połnej aktivnosći a na wšelakore wašnje so sobustawy, we swojej maćerščinje wukubluja. Po rozpuščenju serbskeho seminara w Prazy su někotři Serbowćenjo zastupili do Societas slavica Budissinensis. Zhromadźizna słowa staršeho z mócnym příkleskom přija.

*

Předsyda Maćicy přeješe hišće knjezej wyššemu fararjej Domašcy, kiž je so tele dny na wotpočink podał, zo by, jón hišće mnohe lěta strowy wuživać mohł, a dźakowaše so jemu za wšitko, štož je za serbski lud činił. Na to strowješe nowopomjenowaneho serbskeho kneza wyššeho fararja Zarjeńka jemu wjele zboże přejo a žohnowane dźěło we ważnym zastojnstwje.

Po přijeću dweju noweju sobustawow do Maćicy, předsyda hłownu zhromadźiznu skónči, na kotrejž so někotři słowjanscy bratřa jako hosćo wobdźělichu.

Je k pokhłostanju dla morjenja dźěsca nuzne, zo je skućerka z přemysłenjom jednała?

Wobdźełane wot prawišnika dra. A. Hamburgera w Barlinje.

Ratałka dźěłaćerka bě njemandźelske dźěćo porodźiła a je hnydom po porodźe morita. Wona bu wot přichłažneho ćuda dla morjenja dźěćeja załudźena. Jeje powołanje, kiž ju na to złožuje, je je njeskutk bjes přichmyłenja wuwjedła, je němikostatne ludstwo je sćěhowazych přichćinjenow zaćišće:

Njeskutk morjenja dźěćeja drje je łakonjedawał dźiwaju na porjadnje přichedłeraze wurjadne myślow hnuće a myślc, kajkej njemandźelske maćerje ja cłaj poroda a hnydom po nim wobstrujeja, wot powšichtkownych morderskich njeskutkow rozesnawaju wobdźěłał. Ma je tohodla kaj pola tójdeho druheho khłostajomneho njeskutka wot pada k padej pruhowaćej, hacj je skućerka we wobstejnosći jednała, kiž winu wusmatnje.

K tomu ma je sćěhowaze rjeć:

Wuwjedźenja němikostatneho ludstwa su prawe. We § 217 khłostańskeje knihi réka, je je macy dla njeskutka morjenja dźěćeja potrjebna, kiž je wone njemandźelske dźěćo přichi abo hnydom po porodźe z přichemyślenjom morì. Hdyž tekst łakonja wurasnje, kaž na přich. khłostańske wuczinjenja dla mordarstwa přichisnamje přichemyślenja přichitat njeje, dyrbi je sćěhowaćeł, je ke potrjebstanju dla morjenja dźěćeja njeje nuzne, je je skućerka z přichemyślenjom jednała. Runje njetwjerdzena rozsudnosć, w kotrejž je jona přichi porodźe a hnydom po nim žiwa, njedowdźe přichemyślenje, tamna duchowna dźěławosć, přichi kotrejž je žedi winik tamnych wot skutka wotdźerżowazych motiwow wědomy a je přicheciwo tym motiwam rozważuje, kiž jeho k skutkej nuca, w najwjazy padach dowka přichpuśćiceja. Pola njemandźelskich maćerjow přichindu k tomu hišće wosebite wobmyślenja (strach přeď hańbu, sćěhowanje słaroscje atd.). Dźiwaju na to je łakonjedawał njeskutk morjenja dźěćeja pod łójsche khłostanje stajił hacj łohne morjenje dźěćeja pod łójsche khłostanje stajił hacj łohne morjenje dźěćeja pod łójsche khłostanje stajił hacj łohodła potom khłostańska swoboda přichiwolicć, hdyž wobstejnosće přichedźeja, kiž winu

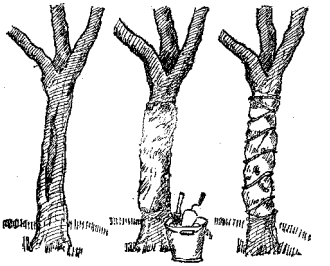
Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 14 | Budyšin, 5. haprleje 1929 | Lětnik 37

Kak wuhojimy zmjerznjene štomy.

(S wobrazom.)

Čim dale nalěto pokročuje, čim bóle spójnawamy, kelko je lětuscha, pyche wschu měru kruta zyma swadźiła. Někotry debjazy kerk a někotry winowy pjeńk, kaj też žadowy ichtom žu snježene, zmjerznyte. Wone wostanu schěre, brune pruzyki, jim njeje wjazy k pomhanju. Ničzo

druhe wyšche njerowstanje hacz je wukopacz a z druhimi narunacz. Tu stladnoješ wuzij a wospadźej jenajke, ja podrjebjo twojich stron žo hodźaze druzyny.

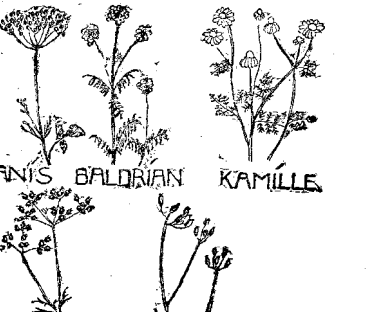
Někotre ichtomy budža jenož pomjerznjene. Tym pomjerznjenja wurěwaj. Njerěwaj pschehłuboko, jo žo njebychu pschejara krwawike, hdyž mjeja do nich stupa. Pola wschelakich ichtomow budźesch wobkedźbowacz, jo drje žo zajelenja a zamo krěja, tola w běhu lěta tola słónčznje zahinu. Zahinychu na njedostatku wutkow. Zyma bě je zwojimi kruhami zmjerzkami wutki zwjetscha sniežila. Zahinjenju zadźiwacz njemóžesch, zahinu na doczerpanje wutkow.

Słónčznje maseh hischcze zjawne pomjerznjenja wubocz. Schtom, pjeńk abo kerk zwjetscha nalěto pomjerznu. Zdyrke pschipołdnische zlónzo pschehyrje, pschipołdnischi bok zdonka. W nim zapoczynje mjeja stupacz. W nozy zmjerznje. Mjeja pod storu zmjerznje a rozmjerznje drjewo a běliznu pod skoru. Tohodla ichtomy pomjerznu staznje na k zlónzej pschiwobroczenej stronje. Tak dołho hacz je drjewo pomjerznjene, je kedźbliwje wurěwacz. Potom ranu zawobal. K tomu wzmi hlinu a cjerstwe krowjace plinu. Wobeje zmješchej z drobnym zyrkanjom. Mješchenizu pomazaj na ranu a ju z měchom wobwij. Pod tutej wobwalku žo nowa skora wutwori a po něczim ranu zamknje.

Wo zelach.

(S 5 wobrazami.)

Naschi pjedowniznje sebi lubje znajachu a wědźachu je wuzywowazu. Nakoloniacz hacz my, kotsi žo je zwojej rozmnoženoscu tak hordźimy a na zwoscich pjedowniknow z wuzytym njesaytuzenym pchetkehanjom zhladujemy. Wobehe nasche stare zerbske hospody sebi zwěru schezipachu a zhowachu. Sacžatny zhorosej do domu, czasto wotwar howazeho sebi dźiwy skutkowasche. Chemiska industrija je nam sebi pschi wschelakich chorosezach narunała. Naschi sebi zenje narunacz njemóža te wschelake druzyny prosche low, tabletkow a pastillkow. Schtoz na jenej stronje wuhoja, na druhej swadźa. Wopschijeja tola swjetscha schkódne jedy. Hinak je pola sebi. Selo je dźesco pschirody a pódla hojusoje mozy zantych jedow, człowjesemu czesej schkódnych, njewopschijja.

W jesenowazych rynczkach dzemy na někotre sebi potajacz. Mjenujemy kopr abo anij, korwejdu abo kimjeczku a korjeń abo po němsku koriander. Anis mjenuja też pimpinel. Najlepje hawi jemu czopliche podnjebja. Toho-

dla jón w cjopłych krajach na polach płahuja. Jeho jelo jehoże 30 zentimetrow wyßoke narośće. W khłodnych kraj. pola naß jeho žymjo njedofraiwi. Sžymjo wopschija wonjatny a jara cžekaty wolik . Tutón wopschija lekowazu mós. Anis skutkuje na wodu a mloko ſ tym, jo wobeju běženje špěchuje. Sadžowa moczowym a žołczowym kamjenjam. S dobom je dobry žrědk pschecžiwo kulki rěsanju. Na žołdk ſ tym derje skutkuje, jo jón žylni a požiwanje špěchuje. S aniſoweho žymjenja bity wolij wopschija hewjazu mós w ſpomnjenym nasłupanju w hischcże žołnischej mérje. Aniſowy wolij rospuschcžuje žo też w alkoholu. S njeho pschihotuja tak mjenowany alkoholowy duch. Na cžerſtwe aniſowe žymjo linu dobry žitny abo cžiſty palenz. Bleſchu derje satykaja. Potom ſtaja ju do cjopkeho, jo by žo dlěſchi cžaß cžahnył. Wschelakim ludam w Aſiſkej je tónle napoj je ſtrowotnym palenzom. Tam jón ſ wodu ſmĕſchany pija. Hdyž wodu do njeho linu pschiwoſmje mlokowu barbu.

Na aniß podobna w płahowanju a wužiwanju je korwejda abo kimjelcžka. Wobĕ pschimĕſchuja a wschelakim druzinam mloko a žranje ſpĕchowazym prochom a pizam. Wonej ſhudžujetej požadliwoſcej ſa žranjom, ſpĕchujetej požiwanje (Verdauung) a cžeritej na mloko. Korwejdu pola naß też na polach płahuja. Swjetſcha žyja ju we žadańjach pod žadowe ſchtomy. Korwejdu wužiwaja w auguſcže na derje pschedžĕlanu žywotatu pódu. Naléto jeſkhadžane roſtlinki 20 zentimetrow cžiſto wožadžeja. We běhu žameho lĕta dawaja hižo žymjo. Ssadženki dyrbiſch pilnje wobkopowacž, jo ſ njerjadom jaroſtke njebuchu. Tak rucže hacž w lĕcže jelo žołtnje, je wotrĕſaj a na płachty kładž, jo žo žane pschecžiwjene žymjeſchko ſhubiło njeby. Kaž pola aniżoweho, mójeſch też korwejdowe ſelo ſkotej dawacž, wožebje, hdyž je ſtót khory, dokelž je jemu jara ſtrowe.

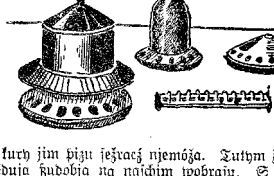
Třeczi w rjedže naſchich ſelow je korjeń abo koriander. Korjenjowe žymjeſchka nałožuja podobnje kaž aniżowe a korwejdowe pschi płabym žołdku a wschelakich njedoſtatkach požiwanja, kaž też, hdyž ſ hubu a ſtrutkowne organy wopłokuja. S nim namołane rubiſchcża kładu na žeńjenja a ſaczekliſny. Pola naß roſcze dźiwi. W juniju a auguſcže jeho kženicžta hromadża. Na wopraudžity hermanczik abo kamilki podobne je žmjerdžate ſelo abo też pžowja kwĕtka mjenowana (po nĕmſkim Hundskamille). Wopraudžiteje kamilki kženicžko ma potrybſchene dno a jeje kženicžkowe łopjeſchka nawiżuja.

Wołaże abo kocże ſelo mjenujemy też baldrijan. Tuteho ſela howjaza mós je dawno a khwalobnje ſnata. Wołaże ſelo pola naß tohorunja dźiwje roſcze na nawiżowatych brjohach, mjeſach, w lĕſach a na hórkach. Jeho ſelo tócžki pſchiwahuje, tohodła rĕka też kocże ſelo. Howjaza mós tcži w jeho nitkatych korjenjach. Jón naložuja roſtołczeny jako próſchk, pija jako cžaj abo wužija jón jako wunczah abo tinkturu. Wón ſmĕruje cžutwy, je dobre pſchi rĕſanju a cžrjewowym bubrnjenju.

Sudobja za drobne kurjatka.

(S wobrafom.)

W žanej wołnožży pjerinſtarſtwa njehroża telko ſchkodowańkow kaž ſ pjelchowanjom kurjatkow. Schkodowańkow moh žo ſ wulkeho džĕla ſminucž. Sso wĕ, kurjatka žu jara khipre a lohży ſahinu. Pschede wſchĕm hladaj, ſo jim piża njeſwadži. Skhorja-li na žołdk abo cžrjewa, wĕſcże ſahinu. Hižo ſ tuteje pſchicžiny je nuſno, ſo ſtim pižu we wołebitych ſudobjach podawaſch. Ssudobja njech žo ſ łodkej próżu wurjeđźicž hodża a žu tak ſhotowjene, ſo

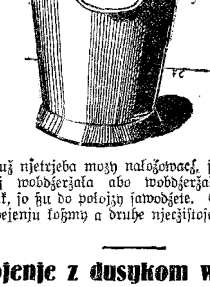

wjeſche kury jim pižu jeſzacž njemóża. Tutym žadanjam wotpowĕduja ſudobja na naſchim wobraża. S lĕwizy a wožrjedża žu napojaſi. Do nich njemóża kurjatka ſtupicž a žo womacžecž, ani wodu ſamaſacž. S prawizy je pižowy nopaſchk ſ aluminija a korłko žo ſ wotewrjazej lĕžyczku

Dejeńk, na kolenomaj wotpočowacy.

(S wobrafom.)

W nowiſchim cžaſu dĕłaja dejeńki ſ wuhornjenej kromu. Wuhork wotpočuje na kolenomaj dejeńki abo de-

jerja. Tuż njetrjeba mozy nałožowacž, ſo by dejeńk mjeſ kolenomaj wobdžerżała abo wobdžerżał. Tute dejeńki twarja tak, ſo žu do połožju ſawodžeje. S tym ſadžĕwaja, jo pſchi dejenju łožmy a druhe njecziſtoſcże do dejeńka padaja.

Hnojenje z dusykom w naléću.

W prjedawſchich cžaßach jenoż ſ chiſlkim łódźikom ſwjetcha hnojachmy. Dokelž žo wón w póżże lohko rospuſchcži, mójachmy ſ nim ſwjetcha hnojicž, hdyž chżychmy, a hdyž jón roſtliny runje trjebachu. Pſches 20 lĕt pak nĕtko hižom je žnyrčnitym ſchtapikom hnojimy. Ssam žym pſched dležiczim cžaßom pospyty cžinił, ſchtapikowu dušnyk je runje telko hódny, jako łódźikowy (Salpeterſtickſtoff), hdyž dźemy ſ nim ſwjetcha hnojicž. Dyrbimy pak jón w prawym cžaßu mjetacž. Tu pak runje mnoſy wjele hrĕſcha. Burjo žo do cžaßa boja a mjetaju tónle hnój pſchepoſdże. Najpſchihódniſchi cžaß je na końzu februara abo na ſapoczatku mĕrza, na žito, pſchenżu a ſymſki jecž mjeń, jeli póda bowoli. Amoniakalny dušnyk w póżże dyrbi žo najprjedy na łódźikowy pſchemĕnicž. Hewak jón koruſchka njemóże pſchijimacž. Tehodła tónle hnój wjazy cžaßa trjeba, prjedy hacž žo rospuſchcži. K tomu tudy pſchikład:

Ssym hakle na ſapoczatku nowembra amoniak na ſelene žito mjetał, dokelž prjedy žadym njemĕjach. Wón hakle na ſapoczatku hapryla ſkutkowaſche. Na ſamžnym polu žym na druhim wožrjedku 20. mĕrza amoniak mjetał. Tón potom prjedy hapryla ſkutkowaſche. Mjes tym,

Jara wažne za hospodarja tež je, hacj wě, so je jeho póda tež doseć a prawje alkalika. Wěsty hospodar plahowaše na žiwojim kuble wěsty dźěl wotčesechi a rěpy. Na druhich polach so jemu ženje ničo tak prawje njeradźeše. Njemóžeše ničo dospěć. Póda bě a wosta tikała. W posledních létach nětko sapoča póda wapnicej a nětko poćina se žnjemi tež woprawdźe trochu hinak być. Najmjenje tikała póda bě pśed létami na rěpnišćeju, dokelž bě najnuzu pśedy polo powapnił. Na rěpje dyrje hišće wjele widźeć njebě, dokelž so wapno pomałku w późe rozdźeli. Pśedy hacj pak so tikała póda wotkśeli, traje druhdy léta dołho. Na druhe léto bě po rěpje jeczmjeń. Tón so hnydom wot druheho rozeznawaše. Wapnjenje bě k tomu dopomhało. Najpśedy dyrbiny potajkim žiwoju pódu znaś a potom móžemy halle hospodarić.

Bě̋le kury a holbje.

Potrjechitkownje so storži, so rubjeńa śwěrina bóle bě̋le kury a holbje nadpaduje hacj cyrne a pśigane. Wěs dźe je pśechmata, tola nješchto je na tym wěrneho. Se wě̋tkowśu mózemy prajiś, so žołot i cźrjódy holbjowe bě̋le najpśedy popadnje. Tak je tež mjes dźiwoninu. Schćerahołz doźaknje žebi mjes bažantami źlěborne śwěcźate bonaće. Tajka rubjeńa śwěrina, kotraž i wocźemi žiwoje waspory pyta, dźiwa wołu na barbu, dokelž běłu kokoschi abo holbja pśedy wobłada hacj druheje barby. Hinak je pola tajkeje śwěriny, kotraž i cźuchanjom žiwoje waspory pyta. Schćerje kury a holbje schćerahołz wě̋so tak bórzy njewidźi, tola pak bě̋le, ale te žu jako rjeńsche a cźisćiśe. Tola njehodźi žo blisko mě̋sła, hdyž je wjele sabrikowy, dokelž žo pśiches tur tutych sabrikow jamasaja.

Jeja k nasadźowanju a što mamy wo nich wjedźeć.

Hižo śmy jónu pisali, so pśichi nałaźowanju wjele na jejach saleži, kajke kurjatka wulahnu a tak potom pożěźiśco rostu. Tehodła njemóžemy kóžde jejo nałaźiś. Prawy płahowaŕ kur je pśichi nałaźowanju kśěrko wobkładniwy. Wón jenoź jeja tajkich kur nałaźuje, kotreź žu dozdyła bjeswadne a kotreź najlěpje njeběchu. To pak hišće njedobźaha. Prawy wuspěch mamy pak ś tajkich kur, kotreź pothadźeja ś jeja, kotrehoż śrutskowne je ś najmózniśich macźijnow složene. Najwjazy saleži tudy na cźworku. W cźworku dyrbja wšykne nejne macźijny k dopołnemu wuwiwcu embrnja (tworjazeho młodeho žiwjeńcźka) w jenajkim poměru być. Potajkim, jejo dyrbi dosć bě̋łka a mineralnych wulkow wobžahowaś. To pak by hišćeźe ničo njepomhało, njebychu-li jeja wopłódnjene byle. Honač njech je prawje wohniwo, saharjeny, wěz pyše młody ani pyše stary. Wě̋so by najlěpje było, bychmy-li jenoź honaćka sa cźaź, hdyž kury njeniježu, wožebje měli. To pak žo pola naš na wjach njehodźi. Wulki wliw ma na cźork w jeju jadrenu, na mineralnych wulkach bohata piza, wožebje wjele seleneho. Teź śwobodne wokołobéhanje, dosć městna k hrjebanju a na prawe waschnje sarjadowany kurjeńa ma na pśichodne nałaźiśći wulki wliw. Cźork w jeju dyrbi być cźěmno-cźerwjeny. Je-li jejowy cźork cźěmno-cźerwjeny, je složenje macźijnow w nim prawe, to rěka, w jeju je dosć wulka, vitaminow a mineralnych żelt. S tajkich jeji žo najtymańśe kurjatka wulahnu, kotreź potom derje rostu. Mě̋ko pak wě̋so njemóžemy kóžde jejo pśichpytowaś, hacj ma cźěmno-cźerwjeny cźork abo niž. Dyrbimy jejo rozbiś, ženak njebychmy ničo widźeli. To pak njeje doźaka trjeba. Dóstanu-li kury pśichoźo dosć žywinjaneje a wotmińjaneje pizy a móža-li wjele na cźerstwym powětrju pśichebywaś, dha žo wot žamo žebi tajki cźěmno-cźerwjeny cźork wulhori. Móža-li kury dosć hrjebaś abo wokoło běhaś, dha žo prawje śhrěja. Tale cźerstwota pak je k wudospołnjenju jejnika (Eierstock) nuźne trjebna. Tehodła njejmémy te kury, kotrychž jeja bychmy rady nałeźo k nałaźowanju brali, w žimje ś nětkajkimi chemiskimi žrědkami k njeježeniu nuciś, so bycha nam na pichiklad hišćeźe w žimje prawje njeběłe. Hewak by tajka kokoschi se stajnym njeježenjom we žimje skónčnje tak sćěžkobnyła, so njebychmy nałeźo jeje wjazy k nałaźowanju bracź mohli. Teź jeja starych kur njeběmy k nałaźowanju bracź. Wone dyrbimy bóle naturskemu prawu pśichewostajiś. Tak bórzy hacj je jejnik dosć wuwity, sapoča kury šame wot ža njeśeź. Hłowna wěz je, so śmy je pśedy derje pózorowali. Nimamy-li žłaboje pśicheńzy, dawajmy wotwěź. Do mjeńkeje pizy tśiśi kóžde rano dawamy, śmětchamy do rostokcźejnych běrnow wotrubu, mjasowu abo kościowu muczku, rostklepane kócźe a mjaso, kotreź žami wuźiwowaś njechcamy. Dalšcha ważna piza žu dźeczelowe plumy, šuschene kopschiny a ž zyła jelenu piza, dokelž w njej je wjele vitaminow. Někotři hišćeźe teź mimo žylnjazeje pizy physiologiśe mineralne žele pśichidawaju. Te bychmy teź radźili, dokelž dopomhaju wjchnaże, pśichi tworjenju žyleho organiźma.

Někto ničto wo jejach žnamych k nałaźowanju. Tajke jeja, kotreź dźensy pośěźiśco nałaźowaś, dyrbimy wjazy króć sa dźeń ź hnězda bracź. To płaći wožebje na tajkich dnjach, hdyž mjerźnje. Tak žo njetrjebamy ženje bojeś, so žu nam jeja šahlamu. K nałaźowanju khowamy jenoź tajke jeja, kotreź žu swonkownje nimale jenajke a kotreź maja teź bjeswadnu schkorpśinu. Podobnje, kulwate, pśiche wulke abo pśiche małe jeja njenałaźujemy. Nimo toho tajke jeja ź wulkimi dźěrkami, abo ź wapnowymi karbikami, horbikami njenałaźujemy. Jeja k nałaźowanju njedy žu pśechezo cźiśte. Masane tehodła ź mokrej łapu wótrźemy. Na to napśijamy na nje, hdy žu jnśeźene a sthowamy je na khłódnym, pocźěmnym měśnje, dóniž jich nimamy telko hromadźe, kelko cźasemy jich nałaźowaś. Popśanowm dyrbimy nimale jenak stare a tak cźerstwe jeja hacj možno nałaźowaś. Wěso je sthadźaza móz w nich hacj do 21 dnjow sakhowana, ale tola pak patu tak bórzy hacj možno nałaźiny. Cźim cźerstwiśche jeja cźim lěpje.

Prašenja a wotmołwjenja.

Prajchenje: Chcu lupiny a žeradelu do najsmišeho žita wožyś, so bych to potom pośěźiśco nałaźu. Kak mam to cźiniś a kelko na tórź trjebam. Dyrbiu lupinu sćěžepiś. Na kajke pódźe najlěpje rośeje.

Wotmołwa: Lupinu a žeradelu móžeze to hapleji do žita na sćěroke wožyś. Po deschću sejkhadźa. Na tórź trjebaze wokoło 20 kilogramow lupinoweho žmja a 10 kilogramow žeradeły. Maze-li lohšchu pěstowu pódu, njetrjebaze žo bojeś, tejele rostlinje być. Lěpje je, hdyž žmju pśedy sćěžepiśe. Bjes toho njeby žo wam žnoźi radźiła. Lěpje pak by było, hdyž bychu jelene hnoje radšcho po sćěženiśchu na podwork žyli. Sćěženiśchu podwozuje a žmju jenoź nikto sawoze (wokoło 3 hacj 6 zentnerow). Smětchejeze wšyke ty druźiny lupinow hromadźe, módru, žołtu a běłu, i tśidźi jenak wjele. Dale pśichměchejeze połoju žeradely. Nasmu pśedy hacj póda smjerźnje, jelemy hnoj saworajeze.

Prašchenje: Rascha kruwa žo stajnje kócźi. Bórzy po wobkóčenju žo sažo kócźeze. Zemje pak njewotstaje. Dwóju žmj ju žo hnili. Što mózemy tudy cźiniś?

Wotmołwa: Waschu kruwu dajeze bórzy słótnemu lěkarjej pśichepładaś. Sćehdy je tudy pośledkowny katarh abo saharjenje jejnika ź winu. Tu może jenoź słótny lěkaŕ pomhaś. Wšycho druhe je podarmo a jenoź hišćeźe wadźi.

so šo te žito lépje pjenkowasche, kotremuž šym nasynnu ammoniak mjetak, bé tamne, le kotremuž šym nalšto mjetak, wrócžo wostało. Sšabje šo pjenkowaische a nalčežne wotmóžki bžchu pósdnje. Schtóž žito jenož šwjercha wobhladowasche, wjele na nim njewidžesche. A dokelž posdžijcho hnojenu wožredk dlže seleny woska, myhlachu mnosy, so je le žito rumje take. Teš šloma nicžo hušcischa njebé, ale na sornje posdžijche hnojenje hnydom wotmychmy. Se ¾ hektara dwaj zentnarjej mjenje nawalščichmy.

W nowischim cžasu šu wschelake nowe dušnykowe gnoje ſ barboweje industrije naskale. K tym šlušcha tak njenowany Leuna-lodžik (Leunasalpeter). Wo nim je dušyk jenož w malym dželu jako lodžik, wulki džel pak je amoniak. Tehodla Leuna-lodžik ſ poknym prawom schtapikowy hnój njemuje.

Žyle hinak ma šo je rodžikowym lodžikom (Natronsalpeter). Tónle hnój je, schtož chemiske salożenje nastupa chilskemu lodžikej podobny. Rodžikoweho lodžika jara malo na pschedaň dostanjemy, dokelž je šodžik (Soda) psche brohi. Tehodla šamtna fabrika wapnowy lodžik (Kalksalpeter) džela. Wšjo njemóžemy wapnowy lodžik je nim dospolnje narunacž. Pola rožki a pschenizy mějachmy ležšhowazy wunoschk.

Pschi rozmjetanju 1 kg dušnyka mějachmy:

1925/26 we pscherěsku
w schtyrjoch pospytach

pschi mjetanju šyričžnateho schtapika (Schwefelsaures Ammoniak) 15,90 kg sorna
pschi mjetanju wapnoweho lodžika 15,89 kg sorna
pschi mjetanju šodžikoweho lodžika 19,00 kg sorna

1926/27 w pscherěsku
w tšjoch pospytach

pschi mjetanju šyričžnateho schtapika 17,83 kg sorna
pschi mjetanju wapnoweho lodžika 14,00 kg sorna
pschi mjetanju šodžikoweho lodžika 21,34 kg sorna

Po porjedže dyrbjeli ſ hnojenjom šyričžnoweho schtapika na 20 kg sorna wjazy mečž. So pak wjetschi wunoschk njebé, to mi tym saležj, so šmy psche posdže hnojili. Se šodžikowym lodžikom šmy wunoschk wo nješcho pschisporili, ſ wapnowym lodžikom mějachmy pak wo žylu schtwórčzinu mjenje. Posppyty wschelaky wežywnostjoru pood wschelakorym wobstejnosčemi pschewjedžechu. My šo nadžijachmy so šmějemy ſ wapnowym lodžikom khmanšchi wunoschk a so budže póda po hnojenju ſ nim mjelnischa. Tola wapnowy lodžik je naš we wěstym nasuwanju sjebak.

So njeje wapnowy lodžik nihdže šodžikowemu a chilskemu lodžikej mjenje hódny, šu teh ſ pospytami w Oldenburgiskej, Mecklenburgiskej a Hannoverskej dopokasali. Lodžik bé wošebje wépje pschezo schwarny. Po prénim wobkopowanju, po pschezahowanju a po pozledním wobkopowanju jow po tšjoch džélach k wépje pschihnujemy. Dokelž chilski lodžik w Hamburgu 10 hr. zentnar płacži, budža šnadž lětha mnosy chilski lodžik kupowacz a jón k zorkowej wépje mjetacz. Tehodla pak budže industrija teš šodžikoweho lodžika dyrbjecz wjaz džélacz. Ssodžikowy a wapnowy lodžik ma teš pschi płahowanju wschelakich kalow prednosčz. Kaky po nim bórzy sefrawja a kak mamy sahe seleninu na wiki. Čžim prjedy pak seleninu na wiki pschinjeješemy, čžim wjazy ša nju dostanjemy.

Se šyričžnatym schtapikom nježdmény k naletnim šywam dozyla šwjercha hnojicž. To dzemy tudy wošebje wušchórnycž. Nimo teho dyrbimy tónle hnój hnydom bobu sadžélacž. K naletnemu šywej dyrbimy jenož lodžik šwjercha mjetacž. Na lěto dyrbimy jenož šwjéčicž, kelko dušnyka hischcže na polu pobrachuje. To šapo na tym saležj, kelko zentnari sorna mózemy my ſ tajkim pschihnojowanjom na naschich polach a w najchim podnébju dozpčž. Je-li mózekny ſ hnojenjom jeneho kilograma amoniakoweho dušnyka sorna wo 20k ilogramoch pschisporicž, bychmy ſ pschihnojenjom tweja zentnarjow šyričžnoweho schtapika 8 zentnarjow sorna wjazy mělі. S tyla dyrbimy šo na ¼ hektarju ſ wunoschkom wo 3—4 zentnarje wjetschim spokojicž. Tónle trébny wobsah je w ¾—1 zentnarju šyričžnoweho schtapika abo w 1 zentnarju lodžika wopschijaty.

K hnojenju zentnarja lodžika pschihporimy runtšky wo 50 zentnarjow na ¼ hektarju. Lodžik dyrbimy na wjazy rasow pschidawacž, na žane waschnje pak wschón nadobo dacž. Sšyričžnaty schtapik njeje pola runtšky a pola zorkowej répy telko winojty, dokelž po nim cžesko sranji. S tym sadžéwa k tworjenju zokora. Tajka répa ma potom pschemako zokora, kotryž je tola ſ wožebitej maczišnu pola répy.

Je jara nuzne, zo naša póda znajemy.

Naschi prjedowniscy na zyle jednore waschnje na polach hospodarjachu. Woni hjjachu, worachu, šnějachu a njesiarachu šo dale wo wědomnosčz. Tehdom mózesche šo dur teš je šnadnischim wunoschkom spokojicž. To pak w nětcžischim cžasu wjazy nježdže. Cžasy ša take hospodarjenje šu nimo. S hospodarskim wuwicžom dzemy dzensa wischudže najwyschischi wunoschk, a jenož tón może wobstacž, kotryž teš hospodarsky ſ cžasom šobukrocži. Nasch nětcžischi hospodar dyrbi wjele wjazy wědzecz hacž naschi wótzojo. S hospodarskimi schulemi dostanu młodzi hospodarjo jakład za hospodarjenje šobu do žiwjenja. Tola to njedošaha. Theoretiske wědomnosče njemózemy cžasto ſ praktiskim hospodarjenjom pschirunacž. Sdyž hospodar ſ póbu tak rjez šobu njesrosče, njewé ani dozyla, schto šebi šwoja póda šada. Dyrbi ju tak dokkadnje šnacž, jako šebje šameho. Potom hakle może sapoczecz ſ wuspěchom hospodaricž. Žyle šiwjenje je ša hospodarja jako šama schula, a to hischcže thětro kruta, hdzež šo wjele pjenjes wuplacži. Chže-li potajkim hospodar je šwojich polow najwjetschi wunoschk domoj thowacž, dyrbi dokkadnje šnacž, schto ta abo tamna rostlina trjeba abo cžeho ma pschewjele. Dyrbi tak rjez ſ rostlinanti šobu cžuez. Hewak pschijšadži. Na kóždy pad dyrbimy póbu pruhowacž po jejnej wschelakej twórbje.

Wšjche płody trjebaja na prénim mětnje cžapotu, wodu, powětr a žiwélko. Hewak nicžo njerosče.

Na druhim mětnje šu dušyk, kojeſik, draslo a wapno bjes kotrychž sašo njeje wunoschk.

Tu widžimy, kelko cžinicželow pschi rozcženju šobuskutkuja. Mnohy hospodarjo w tutym nasuwanju wjele sanjerodža. Mnohemu hospodarjej nalěto nadžija špadnje, wobhlada-li šebi po šymje pola. Njewé druhdy šam, schto je ſ pschicžinu, so ma tak hubjene žywy. Wschelaky winu hnydom na wjedro storkaja, tola wjele šu šami wina. Druhdy wschak naš wjedro thětro sa wuschi morčzne, nic pak pschešo jako hewiny winik. Hdyž teš potom dosčz špeschnje a prawje roscz njecha, dyrbimy pschicžinu na hubjenej póbze a hubjenym wodzdžéanju pytacz. Abo njeſamy prawje hnojili. Lutujemy druhdy do cžasa thwilu a pjenjesy, ale šami šo šebamy. Najkhmanšcho bychmy še wuspytowanjom naschu póbu spóznali.

K pospytam drje móžemy jich mało hospodarjow šwabicž, dokelž šo mnohy wschelakeho drobneho džéla abo łaženja pschi žnjach ſ tajkimi pospytowymi kuštami boja. Kóždy hospodar šnadž wé, hdže šo jemu to abo tamne na polu njeporadži. S pospytami móžemy šwěsčicž, hdže bychmy nasch wunoschk tola hischcže šwojschicž mohli a to hacž do wěsteho stopnja. S pospytami wschelakich druzinow móžemy šwěsčicž, kajke rostliny šo pola naš radža a kajke nic. S tajkimi pospytami móžemy teš šwěsčicž, kak husto dyrbimy tu abo tamnu druzinu šjecz. Teš praschenje rostlinskich schkódnikow a njerodže ma šo tudy rosrisžacz.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaci 10 pj.

Čisło (Nr.) 80 — Budyšin — Sobotu, 6. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Langkoopowy proces.

Namětny president němskeho wotschodźeneho hamta Bach jako świedk wuprajł: Langkoop je njepschipowědźeny do jeho siwy pschischol a je rjekł, so prjedy so jsiwy njepóndźe, dóniž njeje polnu summu wotschkodźenja, kotrejž žada, dostał. Je hotowy wumrjeć. W blachowym koffru je rosbuchadło, a

hdyž sa schnóru sežehnje, wschо do powětra sleczi.

Langkoop je něhdźe 110 000 hriwnow žadał. Potom staj žo na 100 000 hriwnow dojednałoj. Pokładniny sastojnik, kotrehož tajny radźičel Bach telefonisiju sawołał, je na to pokasał, so je w pokładni (katy) jenuž 10 000 hriwnow. Te pjenjezy je potom pschinjesł. Langkoop je na to do teho swolił, so by mjes tym jeho telefonisiju sawołany towarš Loof sypłał, schek wo 100 000 hriwnach, kotryž jemu Bach pschepoda, wuplaćiwši dacy. Langkoop njeje ženje sažehlazu schnóru z ruki puschczył, też niz, hdyž je kwitowanku podpisał. Hewak žnadź budźiše jeho Bach pschemóz mohł. „Hdyž jenoż pod blido pschimnych abo hdyž chžych žo k durjam sbliżicz", Bach praji,

„mje Langkoop hrožo wrócžo dźerżesche a pschimny do žwojeje plaschczoweje tosche, so dyrbjach žebi rjez, so ma tam hischcze nješto nutska.

Langkoop a Loof žo mjes tym rosmołwjeschtaj a na wotschkodźenje a knježerstwo žwarjeschtaj. Dóschtaj spóznacz, so staj **ludowszy smyhlenaj** a chžychtaj też redaktora „Friederikusa", Holza, telefonisiju sawołacz. Dach Langkoopej potom namołwjenje cżitacz, kotrež bě pschećiwo wotschkodźeńskemu hamtej napisany. Tole namołwjenje jeho tak sajimowasche

so składnosc wuzich a skoku durje woczinich,

so bych do jsiwy wyschscheho knježerstwowego radźičela Ehrhardta běžał, kotremuž pschikwokach: „Kedźbu! Wudrěwaš!" Na korridorje Langkoop sa mnu pistolu w ruzy dźerżo běżesche. Psched schodami podźech. Langkoop nade **mnu** stejesche a žo ſ pistolu do mnje samtri. Wokasche: „Wróčo, wróčo! Nětkole je tónz!" Pistolu pschezo w ruzy dźerżo, mje k mojej stwje wrócžo dowjedźe. Mjes tym pak bě president Kapinski pschischol, kotryž žo naju woprascha, schto žo stawa.

Tónle wokomik wuzich, so bych Langkoopa wopschimnył, pschi czimž mje president Kapinski podpjerasche.

Stónczinje hischcze druhi sastojniży pschibježachu. Langkoopa k semi stórczichmy. Pschi tym jeho ruku wopschimnych, se kotrejž pistolu dźerżesche. Wón nětkotre krócz wutsełł a žo widźomnje prózowaschе, mje abo druhich sastojnikow trjechicz. Samóch pak jeho ruku tak na bok swinywš, so wutsełe na bok dźechu. S pomocu druhich sastojnikow žo stónczinje poradźi, jemu pistolu ſ ruki wuwinywš. Mjes tym bě nadpadowarjeri komando pschikhwata. Hdyž Langkoopa wotwjedźechu, na mnje sawoła: „Knjes tajny radźičelo, knjes tajny radźičelo, budźemoj sabo je žobu rěczeć!" Wotmołwich: „Haj, prajscha je jenoż, hdźe."

Pschedhyda: Langkoop wěc tak wopisuje, kaž so by mohł rjez wo dojednanje mjes wamaj schło.

Bach: To njeje wěrno. Sčym wěso zyły czaš žo ruczeny cżuk. Wón dźe mi njeda se jsiwy wuricz.

Pschedhyda: Sceje mjes tym na wotpoczink schli. Spitzuje to nětka ſ tymle podawkom?

Bach: Sčym thorowatosce dla sastojnstwo złożik. Běch na wutrobu thorhy, a thorosez žo wěsce njeje ſ tamnym podawkom połěpschiła.

Politiske strony němski hospodarski plan dojednale.

Rosprajenje finanznych wězywuslojnych sozialdemokratow, zentrumskeje, bayerskeje ludoweje, němskeje ludoweje a demokratiskeje strony je žo pjatk stónczilo. Wono je wažny wunoschk měcko. Strony žu žo dorěczałe, so dyrbi žo defizit 130 miljonow hriwnow snjiżicz. Namjeziy wězywuslojnych srażkijow žu žo němskemu finanznemu ministrej a němskemu ministerskemu kabinettej pschepodałe, kotryž žo w blišschim cżasu wo nich wuprajł. Wobdźelene srażkije žo wutoru seńdu a žo tehorunja wo pschicżesu abo wotpokazanju namjetow roshudża. Němski finanzny minister na nětko nadawk, štyrinemu defizitej žo złudicz dacz.

W žwizu ſ tymile praschenjemi žo sałko wo wutworjenju wulkeje knježerstwoweje koalizije jedna. Pschi tym žo wołebje wo to bdze, kelko ministerskich sydlow ma žo zentrumskej stronje pschewostajicz.

Žana přezjenosć mjez stat zažerżacymi stronami.

Saksla krajna měschczańska rada je žo pjatk sešchła, so by ſe sastupjerjemi politiskich a wschelakich dźełodawarskich a dźełobjerjozych organizacijow wo shromadnym postupanju pschi kaskej žejmiskej wólbje jednała. Kaž žo sda, maju w krajnej měschczańskej radźe pschiwisowarjo němskonazionalneje strony wulku pschewahu. Tohodla němska ludowa strona a demokratiska strona njewocžakujetej, so byschtej pod wjednistwom krajneje měschczańskeje rady se shromadnej wólbnej lisčinu sa žebje wuspěch měłej. Němska ludowa strona runje kaž demokratiska strona chcetej žo zamostanuje do wólbneje bitwy puschczicz. Po tajšim buda žnadź němskonazionalni, němska ludowa strona a demokratojo mjes žobu njewolwinzni pschi wólbje pschećiwo sozialdemokratam a kommunistam wojowacz. Pschi tym žebi demokratojo a němska ludowa strona wjazy wuspěcha lubja, dyžli bychu pod wjednistwom krajneje měschczańskeje rady měli.

Wobčežnosće při wutworjenju noweho austriskeho knježerstwa.

Kschesćijanska sozialna strona je pjeczstawaty jednanšti wubjerk postajiła, kotryž dyrbi hnydom se stronami knježerstwoweje wjetschiny a ſ opposizija wo wutworjenju noweho knježerstwa jednacz. Wubjerkowy nadawk je jara wobčežny, dokelž je žo wjednistwo domowninskich woborow rosšudźiku, kóždu koaliziju se sozialdemokratiskej stronu wotpokasacz. Mózno je, so žo ſ nětczischeje parlamentowe wjetschiny knježerstwo wutwori, kotrež budźa ſ najwetschej wótrocżu pschećiwo sozialdemokratiji wustupowacz.

W Awstriskej so dźełacżerjo ſ dźełu njewusamknu.

S pokrědnistwom Winšteho wyschscheho měschczanosty je žo poradźiło, hrožace wulke wusamknjenje dźełacżerjow w metallowej industriji wotwobroczicz. W shromadźiznje sastupjerjow metalloweje industrije a sastupjerjow metallowych dźełacżerjow je žo dojednało, so ma žo hižo pjatk jednanje mjes dźełodawarjemi a dźełacżerjemi sapocżecz a so w měrnym duchu wjesez. Tohodla šmě so wocżakacz, so póndźelu k wusamknjenju w automobilowej industriji njedóńdźe.

Dwaj smjertnaj woporaj w Baranowicach.

Pjatkowe powěsče ſ Baranowiz praja, so staj sastojnikaj pólskeje policajskeje straże, do kotrejż je rusti wiskowanšti sastupjeł Apanašjewicz tšelił, na žwoju ranu wumrjełoj. Roshorjacy podawk je na žledowaze waschnje wopisuje: Apanašjewicz a jeho žona staj hižo wutoru wjeczor ſ Barlina do Baranowiz pschijełoj a tam se żeleznišchemu cżaha wustupiłoj, so byschtaj w namjesnym kraju bydlaczych pschiwuznych wopytałoj. Dokelž mandźelskaj njesłtaj žaneje dowolnosće za pschebywanje w Pólskej měkoj, je jeju pólska policija jadźerżała a na strażu dowjedła. Tam žu Apanašjewiczej rjekli, so dyrbi w jenym hoscżenzu w měrsče pschenozowacz, so by ſ blišschim cżahom do Moskwy dale puczował. Apanašjewicz pak je žo sarjeł, po tymle namjesce cżinicz, dokelž žo bojesche, so jeho stónzuja. Strażu njeje wopuschczik a zyłu nóz w njej pschebył. Sšrjedu w 10 hodźinach dopołnja je sastojnik pólskeje policije do policajskeje straże pschischol a telefonisiju se žiwojim pschedstajenym, policajskim schefom w Nowogradku rěcżał. Tónle wokomik je Apanašjewicz wužił, so by revolwer se saka wucżahnywschi ſ dalokosće tšoch metrow do telefonowazeho sastojnika tšelił. S druhim wutšełom je druheho policajskeho sastojnika tak cżežko na hołwje franik, so je wjeczor we 8 hodźinach w thorownji wumrjeł. Stónczinje je Apanašjewicz revolwer pschećiwo żebi złożił a żebi spanje franik, rana pak nieje straschna. S papjerom, pola njeho namakanych, widźachu, so je Apanašjewicz tajne sastojnstwo ruskeje cżeli sastawajo, hobustawy a pschistajenzow ruskeje wikowanšteje delegacije w Barlinje wobkedźował. Na tymle mětinje je žo psched nětkotrym cżasom ſ njeleposcżu pscheradźił. Tohodla žu jeho do Moskwy wróco sawołali. S wjele planow wschelakich fabrikskich tworow a ſ techniskich rysowankow, kotrež su jemu woselwali, połnje pschepytowańske wyschnosże žudża, so je Apanašjewicz w Němskej industrijowu spionażu dźełał. Pschepytowańskemu žudnikej je wón rjekł, so je jeho cżin politiski attentat, a so wobžaruje, so staj woporaj jenoż nišaj pólskaj sastojnikaj. Hižo psched lětom je žebi attentat na jeneho wusnamneho Polaka wotmyślił. Po dalschich powěsčach žu pola Apanašjewicza wulke hromady kokaina namakali.

Apanašjewiczowa žona je do Mojstwy knježerstwu telegrafowała, w kotrymž praji, so jejnemu mužej ſ attentatom hroża a so dyrbi žwobodny pschewod pólskeje polizije hač k mjeży dostacz. W thorownji je Apanašjewicz rjekł, so je jako wojowar cżerwjeneje fronty winowatosć měł, jeneho sastupjerja pólskeho knježerstwa moricz. Ruskemu konsulej Schachowej, kotryž je do Baranowiz pschijeł, njeżu dowolili, ſ Apanašjewiczom rěcżeć, dokelž pschepytanje hischcze njeje skónczene. Konsul je žo k wotrjeżnenu hejtmanej podał, so by jemu žwoje wobžarowanje wuprajił.

Apanašjewicza žu ſ Barlina do Moskwy wróczo skasali, dokelž je wodźeł ruskeho wikowańskeho sastupjerstwa jeho dla wopilstwa sa njekhmaneho spósnał.

„Afghanska amozona".

Położenje w Afghanistanje je hischcze pschezo zyle njepschewidne. Cżehnjenje Amana Ullaha ſ Kabulej po sdaczu jara pomalu do přédka dże a njeje dotal wjese wuspěcha měło. Mjes tym je žo powschitkowna nuczensza mjes rasschinimi a poknózanymi splahanemi powjetschika. Mózny splah Mangalowe je žo ſ wjednistwom žwojeje sviateje wodźerki, kotrejž žu hižo w prjedawschich wobydlerskich wójnach „amazona borow" rěkali, na cżehnjenje ſ Kabulej nastajił. Wodźerka tehole splaha je hižo prjedy raz nětczischeho knježerja w Kabulu sbila. Wona pjecza nad sylnej wojerskej mozu roskasuje.

Wotbronjenje rifflich Kabylow žo pschewjedło.

Kaž žo ſ Rabata powě, žu žo nětko naprawy k wotbronjenju rifflich Splahow w Marokkowskej w schpanskej a francowskej zonje skónczile. Schpaniczenjo žu wjazy dyžli 80 000 tšelbow sehrali.

Přichodna wusława indiskeje.

Jendźelska komunistija, kotraż dyrbi jendźelskemu parlamentej namjety za reformu indiskeje wusławy cżinicz, je žwoje dźeło w Jndiskej stónczika a bliščze dny ſ Bombahaja do Jendźelskeje wotjédże. W Nowym Delhiu je žo schwórik pożedżenje jendźelskeje komunistije a indiskeho zentralneho komiteja wotmołko. W skónczinej rěcži pschedhyda jendźelskeje komunistije, sir John Simon, na nětkore namjety pokasa, kotrež chże jeho komunistija jendźelskemu parlamentej cżinicz. Po nich je jemu kanadiska wusława jako najpschikhodnischi pschikład za pschichodnu wusławu Jndiskeje być sda. Wobkhwanje nětczischeho zentralneho knježerstwa sa Jndisku ma wón sa khmanische dyžli jederaziju. Namjety Motila Nehrua wón wotpokasa, dokelž dale prójdnych powschitkownosćow njesdu. Wschelake rosnjeże jenotlíwych provinzow žebi žada, so by pschichodna wusława elastiska była, so by organiske rosnjeże hač k dospołnej njewotwisnosći w dowidźinym cżasu móżne nje było. S wyschle pschiſłpomnjenjow sira Johna Simona je jasnje widźecz, so žo wusława dominionow, kotruż indiscy nazionalistojo žadaju, Jndiskej hischcze njeda.

Čehodla je so Hankaw poddał.

Město Hankaw je žo bjes wobaranja poddał, dokelž je niz jenoż 7. diwizija k njepschećelej pschebježała, ale dokelž je žo we wobsudnym wokomiku zyle wójsko sapowědźiło wojowacz. Město teho porjadu žo ſ njepschećelemi spschećeliło, cżehodła roskasowarjej Wuhanskeho wójska nicžo druheho njewubu, dyžli ruce zesacz.

Rozsudna bitwa pola Nciormy.

Mexikanska revoluzija žo potłoczi.

Hłowne wójsko spěcharjow pod generalom Escobarom je žo po rosprawje hłownego kwartěra generala Almazana w krawnej bitwje pola Neformy do cżista zbiło. Na podłožku tejele powěsče, kotraż žo ſ powěsčomaj wójnskeho ministra a hłowneho roskasowarja Callesa wudospołnja, je mexikanski generalny konsul w El Paso knježerstwu powěsčej wudał, so ma žo revoluzija jako potłóczena wobhladacz.

General Almazan powě, so je žo jeho wójsku poradźiło, skoro zyle Escobarowe wójsko, kotrež je wschémi žel

sniffinni cžahanu k połnocy na stronu do Chihuahua cžekajsche, pola Reformy, nehdže dwacezi kilometrow k połnoc wot Jimeneza, wobstupjecz a po krutym wojowanju, pschi kotrymž wobej stronje jara cžežko schodowaschtej, zajecz. Generalej Escobarej žamemu žo poradzi, j pschewodom nekotrych sbežatkistich generalow a jězdneho woddželenja k połnocy wupjerchnyeč. Wón je pječa do Sonory cžekał.

General Calles wo bitwje powě, so je žo knjeżeřstwowej kawalleriji poradziło, żelesniżu cžaru pola Reformy wupnyceč a wojerske transportiske cžahi sbežkarjow wobstupječ, w kotrychž bě nimale wscha Escobarowa infanterija. Nadběh knjeżeřstwoweje kawallerije pschecžiwo sbežkarjam pak žo j cžežkim schkodowanjom sa knjeżeřstwowe wójsko wotrasi. Potom žo krute wojowanje rozwi, do kotrehož po nječžim pschežo wjazy knjeżeřstwoweho wójska sapschimnowasche. Po sadwělnym pschecžiwjenju dyrbjachu žo sbežkarjo, j kotrychž wjele stow padże, kónečnje poddacz. Calles wurazne praji, so je **krejpschelecże žalośne było.** Schtóž žo njeje chcył poddacz, teho žu knjeżeřstwowi wojazy morili, a jenož małej cžrijódže sbežkarjow je žo poradziło, cžekнyeč. Calles naleženje wobalazy material a lekarśwa żada.

Komu połodniši pol słuša.

Sćěhujeř Byrd bě na swojej expediziji k połodnišchemu polej wschelake nowoodkrytych kraje sa Sjednoczene staty połnócneje Ameriki annektowak. Tale annektacja je hižo politiske sežěhowki měła. Kaž „United Preß“ ſ rozsudzajeho měsina shor[illegible] **nota** pschikotuje, kotraž dwěri žo ju[illegible] knjeżeřstwu pschepodacz. S tejle notu žo na notu wotmołwi, kotruž je njedawno jendželske knjeżeřstwo Sjednoczenym statam pschepodało a w kotrejž Jendželska knjeżerstwo nad skoro wschitkimi krajemi połodnišcheho pola żada. Statny departement prěje, so ma Jendželska prawo na wobsědženje wschelakich krajow połodnišcheho pola. Hačrunje žo w tejle nocže Monroeowa doktrina njepožrědnje na sawadnje kraje njenałožuje, amerikanski statny departement tola na to pokasuje, so może žo Monroeowa doktrina też na dźěl krajow połodnišcheho pola použahowacz. Kotraž k wieczornej seminej połkuli słuschesa.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 6. jutrownika 1929.

— Wo wjedrje. Wječera wieczor w 7 hodź. barometer 743, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +4. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1, thermometer we nozy +1. Wuhladny na pscheměnjacze wjedro. — Do kraja duje symny wětřik a je sajo syma sacžahnyła, kaſuż w haprleji w nasich stronach njepomniny. Wječera sapiſachu w Drježdźanach 8½ stopi. symn. W lěcze 1875 sawiſachu 14. haprleje w Drježdźanach 6½ stopi., ale w lěcze 1799 měrjachu psches 9 stopjenkow symy. W rasiſchej Pruskej a Schlesyskej je syma sajo na 10 stopi. stuwsta. W Rudnych Horach (Erzgebirge) leži śněh sajo 40 cm. wyšoko. Na Sněžkach (Schneekoppe) w Krkonoschach (Riesengebirge) śněh sajo 1½ metra wyšoko wjerschk hory pschikrywje. Nasche domowinske hory a hona su sajo ſ běłym ruchom wodzete. Do pschichadnjeje wutory dyrje žo žaneho žiwiſkeho wocžerpjenja nadžerjacz njemóženy. Nad połnócnej Europu pokasuje žo sajo nižina a saraska wyšeje pschipławej lodojteho powětra ſ połnócnych lodowych morjow. Nasch wjedrawustojny ma sa pschichodny tydźeń sćěhowace wjedro sa mózne: Niedźelu deschcžik a pak śněh, pónđźelu njewobstajna, wutoru wětrojto, sridu rjenje a wětrojto, sćwórtk rjenje a pjatk njewobstajno a njepschijomno, sobotu rjenje a wětrojto. Jutše njedźelu Quakimodowski [illegible] słónčko 5,24 hodź. a khowa žo 6,42 hodź. Mježacžk sčhadża rano 5,16 hodź. a khowa žo popołdnju 4,59 hodź.

— **Serbski radio-koncert w Zagrjebje** budże wutoru, 9. jutrownika pop. w 5 hodź., za kotryž wozjewja so sóčhowacy program: 1. Serbska hymna: Rjana Łužica. — 2. Přednošk insp. Dušana Bogunovića wo Łužiskich Serbach. — 3. Předchora ze opery „Dargun“ wot Zd. Fibicha. — 4. Kocor: Serbska reja čisło 1. a 2. — 5. Krawe: Serbska rhapsodija. — 6. Reja. — 7. Kocor: Reja 3. —8. Słowjanska kolebawka wot Nerudy. — 9. Šidák: Wěnašk serbskich narodnych spěwow.

— **45. duchowny wječorny koncert** wutoru 9. haprleje wječor we 8 hodź. w Pětrowskej cyrkwi. Wosebity wuznam ma jeho program, dokelž so poskića jenoż dźěła hišće žiwych komponistow. K prěnjemu razej znježłyšimy w Budyšinje komposiciju Lipsčanskeho Domašoweho organista Günthera Ramina w piščelowej khoralnej suiće. Samsny zajim namaka też suita za husle a piščele, kiž je Adolf Buš, bratr Drježdźanskeho generalneho hudźbneho direktora napisał. Wosebity wuznam změje pak też němske prěnje předwjedźenje „Lauda Sion“ z Łaćanskeje suity wot Widora, kotruž je komponist, najslawniši a najpřipóznaćiši francowski mišter na piščelach, Horstej Schneiderej wěnował. Kajke dobre mjeno ma tudomny Budyski domowy organist też we wukraju, dopokazuje nimo tuteho wuznamjenjenja připóznawacy list, kiž je posledne dny dóšoł, wot komponista Cyrilla Scotta, kiž je w Londonje žiwy. — Programy su po 30 pj. při cyrkwinych durjach dostać, hewak pak je zastup darmo.

„Möbel-heim“

Samsne dźěłańnje

Wotewrjenje předawańskeho składa we Budyšinje w „Ławje“ na Kamjentnej hasy 13. haprleje

— **Hobrski cyrkus Amarant,** kiž je sebi wuznamny skhodźeńk dobył nic jenož w domiznje, ale też we wukraju, je w Pirnje jutrownu sobotu swoje lětuše pućowańske předstajenja wotewrił. Pirnjanske nowiny piša, zo běše tutón započatk woprawdźity podawk za cyłu wokolinu. Dobre mjeno cyrkusa je so z tym znowa wobkrućiło, prěnje předstajenje je jo dopokazało. Wob 3 hodźiny wotwiwa so před wočomi přihladowacych program, tak swojorazny. Nichtó njewosprócenje. Njeschłuje jena dressura zwěrjatow druhej, kaž so to pola wšelakich cyrkusow stawa, ale cyrcenziske poskićenja prěnjerjadnych čisłow wobraz wotměnjeja, zo so mjezynarodnych čisłow wobraz wotměnjeja, zo so přihladowarjam stajnje jimace a wotměnjace wobrazy pokazuja. Zo ma prěnjotny program też dostojny wobluk w zwonkownym wuhotowanju, přijomnje napaduje. Wobkuzlace kostumy, wulkotne wohnjowěnjenje, spěšny tempo. Wo jenotliwych poskićenjach nochcemy dźensa dale rozprawjeć, to činimy pozdźišo w swojim času. Tola z jenym słowom pak ma so rjec, zo lětuša hóstna hra woznamjenja wosebity podawk za naše město. Bližše wozjewimy našim čitarjam w přichodnych dnjach.

— Dźěnnišche **wifi** je swojim haprlejšim wjedrom płaćišny sdźěła khětro tločkawe. Butra płaćišche 1 hr. hač 1,10 hr., jeja 11—13 pj., twaroh 25 pj., kóšlata punt 80—100 pj., kury a kapony 2—3 hr., holbje 80 hač 90 pj. Na seleninowych wikach płaćiše punt cžerwjenecho kolu 30 pj., běłcho 20—25 pj., wósłcheho 30 pj., sellerija 40 pj., morchwje 20 pj., zbele 25 pj., kolrabja 25 pj., róže hyzdrjatcho kolu 50—100 pj., bant iadźiwow 20—50 pj., běrnow 7—8 pj., litr laneho wosła 1,80 hr.

— **Budyške haptyki** su wschědne duhy hač do 7 hodź. wječor wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nóžny khěrbu a njedźelu wotewrjene na jenoż jena haptyka ſ mjeńšejnym wotměnjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi ſudnišiwje.

S **Hornjeje Hórki.** Dźěcži, kiž lětha jutry do schule zastupja, pschijimaju žo w tudomnym schulskim wobrjesu pónđźelu pschipołdnju w 1 hodź. Pschijimanja stawaju žo w nowej schuli wó jtwě cžo. 5.

Z **Radworja.** Zjawny puć na Radworske dwórnišćo je dla twarjenja wodowoda na Radworskich nohach wot 8. hač do 11. t. m. zawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje so na Khelno.

S **Njechornja.** W naschej wěži je žmjerzł žwérneho Sserba ſ tuteje cžasnjosće wotwjedła. Wječera popołdnju pohrowachu na Hrodźišćowjanskim pohrjebnišću tudomneho žiwnosćerja Jana Lowku. Běšche wulke pschewodženje. Posawnikli khór so tež wobdźěli. Semrěty, kiž je sa swojich pschehlahe woteschoł, běšche dobry ratař a cžłowjek, kiž běšche wschudźom rad widźany. Je był też žwérny cžitař „Sserbskich Nowin“. Njech měrno w měrje wotpocžuje w ródnej jemi!

S **Rakoł.** Wječera popołdnju wokoło ½6 hodź. sajědże auto ſtótneho wikowarja Krjenza ſ Budyšchina we naschej wěži bo pschěrowa. Je najskerje khětro pschi krowje jěł a žo po hladkej dróhy do pschěrowa swjesł. Auto dyrbjachu ſ konjemi wucžahnyeč. Po małej chwili móžesche žo na dalschu jězbu podacz.

S **Jěžora.** Nekotre dny do jutrow a na jutrownych swjatych dnjach su ſ połrowroweho składa hrabinskeho Lippeskeho skałowehu sarjadnistwa w Jěžoru ſ nuzbohućom nekotre kilogramy rosbuchańskich patronow a rosbuchańskich buschkowow kradnyli. Na wuslědženje paduchow a [illegible] dźěłenja je myto wustajene.

Wobhladowanje hródžow w Kluksu.

Wokrjesna direkcija ratarskeje komory za Hornju Łužicu wotměwaše 8. měrca 1929 pola howjadła plahowanskeho družstwa za Kluksu a Zalbow wobhladowanje hródžow.

Docyłnje wobhladowachu so 33 hródžow wot 2 komisijow za wusudźenje myta. Hródžo buchu na 2 wotdźělaj rozdźělene.

We wotdźělenju B (8—19 howjadłow) wobhladowachu so 11 hródžow, we wotdźělenju C (1—7 howjadłow) 22 hródžow.

Wobhladowanje hródžow ma za pozběhnjenje plahowanja howjadłow wulku wažnosć. Tu mjenujcy njepohódnosća so zwěrjata kaž na wustajeńcy skotu

Na Lubowem grunče.

Roman Teresy Nováková.

(Pokračowanje.)

Wjejsot kołow a dupot pódkowow wutorhny jeho słónčnje ſ porjažaceho sadwělowanja a dopomni jeho na to, so je ſ domu woteschoł wosławjenschi wschcho dźěła, kotrehož běšche na wječorne hodźiny dosć hischće słuka. Skradzu pohlada na dróhu; cžekł wós jědźecžeho wot Jewiz k měju, a wójnik žo na wsčo nóžne waschnje prózowacže, sadžerjacz konje, sapina, so by na nahlem hubjenem puczu do njesboża njepschichołł. Libra sebi wotmyślł, so, tak ruce hač wós so minje, pójdźe wrócžo domoj; ſwutrěwasche skoro hańbicžiwje žłóby žyłow a wumyślowasche žebi w duchu wujaržnjenje, kotrež ſwojej žiwišće poda. Cžu, to budże žałoſćenje a sjebanje....

Sajo bjernjesche jenu w schiji, ale wón tutón krócž khrobłischo so pschemó hač pschi prěnim nawalu bolećowu a pomérnje měrny sastupi do ſtiwy, hdźež hižo wschitzy pschi wjeczeri sedźachu, pschi schłłé žydka ſ bělenymi bértnami. Požydże žo też na ſwuczene ſwoje městno, ale njebjerjesche tžiju, wot macžerje jemu podatu, machmy se ruku, hdyž pokasa jemu na jablučka, wyšoko na schkli naworschtowane, haj, woſtorczi też krjenčku khłéba.

Cžakasche chwilu, widźo pak, so hižo wschitzy dojedźa, počza jim powědacz wo Prahy, wo sniczenej ſwobodze, wo ſwojich wobmyślenjach we pschicžinje sdźěhnjenja podbanſtwa.

Najprjedy derje njerozumichu, ſnowa a ſnowa bu Jobk nuczjeny wospjetowacz jim te hromadże tak ſtromne a krótke powěſcze, kiž běšche jemu Bedrjel pschinjesł; pocžachu dwělowacz, kaž běšche wón prjedy dwělował. Hakle, hdyž we wulkim rožhorjenju, w ſwojej bolosći ſo wotkłapnu — — a potom je nam hórje!“.

Mječachu hischcže chwilu, hódy je ſwojeho ſtejnischcža, prjedy hač ſo rozeńdźechu po wječornym ſwojim podźělu. Ale Jobk derje cžujesche, ſo ja nikoho ſrudne dźenſtnische nowoſcže njeježu ſ tajkim poražejnjom kaž ja njeho a ſo na jeho sjebanje a bolosć ſpominacz ani nikomu do mołwow njepschidźe. — —.

Pódźe to sajo po starem; mjeł ſotrami njepomina žo ſtwary; wón budże žo, trasch do schedźišnow, drec ſtarschimaj a wujchnoſći, budże bjesradoſtnje žiwy, wosamoczeny, — ſnadź ſlaj ſtarschej ſamo wjeſkaj, so je žo sajo daloko woſtupnyło jeju pschehłydźenje na wumérć. A Albinka je ſetari, ſwjadnje tohorunja njeradoſtnje pela mjerjażeho nana — — —.

Bě jemu horzo, haj grawasche jeho. Khodźeſche po kuble, po połach, dźěłasche ſwoje dźěło, ale njepocžeła ſbytneho ſłowa.

Počza byeć cžicho, haj ſrudnje na grunczе pola Libreſi Terka mějeſche wupłakanej wocži, macž běſche ſamſpjelena a hdyžkuli na Jobka pohlada, wſudyžnu, ſotry hładaſchej pokhmurjenje, jenož dźěłał na ſwoje hižo dźěžeze wſchitzne dopominaſche na ſtarſche podawki wo prěnjotnym wołożenju roboty, wo pschemělenjeniu knjezich dworow na ſtwójby, wo hutżarſkich ekſekucijach, ſ cžimž nimowólnje roſcžiwiłowa bolazu wnukowu duſchu hischcže błuſchcže. Pomału počžachu wſchitzy na žebje hładacz ſ wuſtróżanymi wocženi a njewědźachu, kaž porěcžeć, so bychu w ſwójbje roſhorjenja njeſbudźili.

A njeběšche ſtruchły jenož pola Libreſi; zyłe Jerwizy běchu ſaſtrózane, ſ měra pschijwjedżene ſ roſpravami, kotrymž najprjedy wěry njepſchizpěwachu. Tola, hdyž Skranka dosta wot ſtyna Lójſka powěſcž, ſo leži nětko ſ powdabku w roſtšelanej Prahy, hdźež najſtarſcho dołho ſwostanje, hdyž měſchtizy pišarjo počžachu ſo wſpjeſ we wyſy ſjewowacz a ſa pschichtomnoſcže nětkotrych gruntowniſkich cžaſopiſiſcho napominachu rychtarja w korczmje, ſo by ſo ſtarał wudźerżeczż najkruczišchi porjadk, ſo je ſtawne krajne gubernium jara ſnjemérnjene ſe ſtawom wężow na wyſach, hdyž ſtónčnje ſadžichu na nětcho dnjow do ſłody Tomika Pruſchka, kotryž njebě bebi pschi ſwojim khrobłem wuſtupowanju wot rychtarja niczo rjez dał, a druhu młodźinu bě ſe ſwojim pschikładom nawabił: tu běchu wſchitzy pschesjene, ſo je „konſchtituzija“, „bospoknej ſwobodze“ wotſwonjene, a dioſkowanje ſtarehu Hamuża a gruntowniſkich Cžeſchki pschijimjaſche ſo ſa prawdu.

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

Jednotliwje, ale hródże wobhladuja so też podrobnje w tom nastupanju, hač wotpowědaja žadanjam strowego wudžerżowanja a hajenja skotu.

Wokrjesna direkcija bě zastupjena přez Knjezow rycerkublerja ökonomiskeho radu Richtera-Luwčanskeho a wyššeho ratarskeho radu prof. dra. Schellenbergera-Budyskeho.

Ke komisijomaj za wusudźenje myta přisłušachu knježa knjeżeski veterinarny rada wokrjesny skótny lěkař dr. Kern-Budyski, kubler Benad-Bělčanski, kubler Arnošt Lukaš-Šešowski a ratarski rada H. Büchner-Budyski.

Po rozsudźe wo hródźach wotmě so w Klukšanskim hosćencu zhromadźizna howjadłowych wobsedźerjow při wobhladowanju hródźow wobdźělenych. Knjez ökon. rada Richter rozprawješe wo połoženju ratarstwa, wujasnješe zaměr wotmětšeho wobhladowanja hródźow a wupraji gmejnskim wyšnosćam Klukša a Zalhowa, kaž też wšěm wobdźělenym, kotřiž běchu k poradźenju wobhladowanja hródźow přinošowali, dźak wokrjesneje direkcije. Na to rozprawješe wotrjadny zastojnik za skótplahowanje, ratarski rada Büchner-Budyski wo wuslědku wobhladowanja hródźow. Hródże su so wšě w čistom stawje pokazowale. Wobswětlenje a wětrowanje hródźow běštej powšitkownje zaměram wotpowědowacej, byrnjež bychu też w někotrych hródźach hišće někotre polěpšenja nuzne byle. Wudźerżowanje bykow bě w Klukšanskim howjadłoplahowanskim družstwje derje zarjadowane. Tole Klukšanske družstwo wobstoji hižo z lěta 1892 a je přeco wulku ważnosć na wobstaranje dobrych bykow kładło, z čimž móže so plahowanje w prěnim rjedźe přeco bóle pozběhować. Naposledku wozjewi so wuslědk mytowanja.

W rjadowni B dóstachu:

Herm. Stephan-Klukšanski čo. 6. = Ia statne myto = 60 hriwnow. — Gust. Lehmann-Klukš. čo. 47 = Ib statne myto = 60 hr. — Jan Pětřka-Zalhowski čo. 13 = Ia diplom wokrjesneje direkcije. — Arnošt Krawčik-Zalhowski čo. 2 = Id myto. — Herm. Schuster-Kluks. čo. 4 = IIa čestne myto wokrjesneje direkcije. — Aug. Kunath-Kluks. čo. 5 = IIb čestne myto wokrjesneje direkcije. — Jan Schönfeld-Kluks. čo. 7 = IIc myto. — Arnošt Pohonč-Klukš. čo. 11 = IId myto. — Aug. Nowotny-Kluks. čo. 9 = IIIa myto. — Maks Jaška-Kluks. čo. 8 = IIIb myto. — Aug. Nička-Kluks. čo. 44 = připóznaće.

W rjadowni C dóstachu:

Rob. Panik Zalhowski čo. 3 = Ia statne myto 45 hriwnow. — Jan Hochstein-Kluks. čo. 48 = Ib statne myto 45 hr. — Jan Brěa-Kluks. čo. 53a = Ic statne myto 45 hr. — Eugen Jenč-Kluks. čo. 43 = Id diplom ratarskeje komory. Čestne myto wokrjesneje direkcije słóbornu žiću. — Pawoł Mitrach-Kluks. čo. 32 = Ie diplom rat. komory. Čestne myto wokrjesneje direkcije słóbornu žiću. — Herm. Mikan-Kluks. čo. 1 = If diplom wokrjesneje direkcije. — Pawoł Janic-Kluks. čo. 49 = IIa myto. — Jan Schneider-Zalhowski čo. 6 = IIb myto. — Jan Richter-Kluks. čo. 39 = IIc myto. — Jan Lorenc-Zalhowski čo. 4 = IId myto. — Marja Mrózowa-Klukš. čo. 13 = IIe myto. — Jan Jando-Kluks. čo. 55 = IIf myto a diplom wokrjesneje direkcije. — O. Mersiovski-Klukš. čo. 50 = IIg myto. — Handrij Stephan-Klukš. = IIIa myto. — Jan Jacka-Zalhowski čo. 10 = IIIb myto. — A. Lehmann-Klukš. čo. 51. = IIIc myto. — A. Warnač-Klukš. čo. 44b = IIId myto. — R. Hobrack-Klukš. čo. 45b = IIIe myto. — A. Piskon-Zalhowski čo. 18 = připóznaće. — Wilh. Wünsche-Klukš. čo. 28. — Gust. Baumann-Zalhowski čo. 17. — Jan Kaspar-Klukšanski čo. 58.

Nimo statnych mytow a česnych mytow wokrjesneje direkcije wudźělichu so mnohe privatne myta jako předmjety nimale wšěm wobdźělnikam.

Předsyda howjadłoplahowanskeho družstwa, knj. Emil Jando, dźakowaše so wokrjesnej direkciji kaž też mytowanskim sudnikam za wotměte wobhladowanje hródźow a za přizwolene myta.

S Wojerez. W tudomnej Třešćeni sriadnje jutrje wječer 7. hapriele wječor we 8 hodź. Wojerowske serbske burske towarstwo wutki słowny serbski swjedźenj. Jón wuhotuje serbske spěwne towarstwo „Handrij Zejler" ze Laza a posłucaj serbske spěwy, serbske dźiwadło a serbske reje. Wichitaj Serbjo z Wojerez a wokolnoh so hižom dawno na tutón wosebity serbski wječor wjeselu a jón w bohatej ličbje wopytaju.

Naš'm nosolio.

Tak bórzy hač pošledni šnih rostaje a błónčko sapoczuje pomałku symnu senju wobrjezwacz, saporzmu też prěnje kwětki se senje łukać. Prěnje kwětki su šnihowki. Sa nimi sćěhuja pěrtkluče, butrowe kwětki, mukhadže, abo kaj wone wschelako rěkaja. Pěrtkluče wschudże njerostu. Tohodla mnohi wschudże za nimi běhaju a je hač na pošledniu kwětku wotsćěpjaja. Tale kwětka dyrbi so wosebje sćitać, so hy njesahimpła. Přiedy běchu pěrtkluče nimale na wschěch łukach. W hapriesi so wschо z nimi žołesćeše. W naschim cźasu su wone něschto zadne a małodwy je něhdże w Božej swórbje jako dźiwje nadeńdźeny. Hewak maja je ludźo swjetscha we sahrodach. Na Kopschinjanskim hrodźišću je hišće nadeńdźeny. Pola Lubija hym je tež z hromadami na łukach widźał. Kak pak je pschischto, so hy tele kražne kwětki nimale wschudźom zahinyli? — Zyle jednorje. Widźimy w městach na torhoschćach a na někotrych hasach zyle cźěłódy starych kwětkipschedawarkow, kotrez druhdy ani najwotležanischi hórski łuźik na pokoj njewostaja pytajcy za kwětkami. Hdyž pak tajke zony někto na 4 njedźele dokho młode kwětkite pjenćezi kónzuja, kak dha chze so cźěła kwětka potom hischcze zhrabacź. Někotre samo dźěćzi na dwórnischcźach abo hewak něhdże na hasach kwětki pschedawaja. Potom so njedźiwamy, so wuchenj cźasto pišaju, kelko kwětkow je w běhu cźasa zahimło, kotrež běchu psched lětdźesatkami hischcze wschudźe z hromadami. Kak możemy tomu zadźewacź, a zahinjenju mnohich tak žadnych kwětkow wobaracź? Zyle jednorje. Njekmanjmy žane kwětki a tak znajmjenischa nikoho z tym njepodpjeramy.

Někotrajkulij žona sebi myšli, so bjes jeje horstki też hischcze dale pórdje, jeje horstka njebudże tola runje z winu, so tajke žadne kwětki zahinu. Ale tak njemyšli jenoż jena, tak myśla tyšaj a dźesaćtyšaj žonow. A kelko milijonow kwětkow tajka zmya žonow znicźi. Mnoży su hischcze hórschi. Jim njedołžaha, so bychu jenoż kwětki schcźipali. Wone je hnydom z korjenjemi wukawaju a žadna je doma do hornzow, so bychu prawje wukcźele. S tym pak hu je na wschě cźahy smicźili. Wucźerjo a starschi chzyli wschě dźěći na to kedźbne sćinicź a jim wobaracź, so bychu žane z tak žadnych kwětkow njetrjebawschi njeničili. Dźěći druhdy wjele kwětkow njetrjebatschi sčschcźipaju a zlónzuja. Wostajmy je tola w Božej pschirodźe.

FÜR JEDEN BAU!

Nachgeahmt, doch nie erreicht
Ward der Ziegel einst und jetzt

Jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen

Zapósłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Ze Swinařnje. Blizko kłóštrskeho hata (při puću do „Lipja") leži wjesny młyn. Mjez nimaj wjedźe sćežka, kiž je wjele lětdźesatkow jako šulska a kemšaca znata. Najstarši wjesnjenjo njemóža so dopomnić, zo je to hdy hinak było. W najnowišim času je nětko wotnajeŕ młyna na bróžnu taflicku přibił z napismom „Privatny puć" z podpismom „Wobsedźeŕ", štož wón njeje. Tón je we Wotrowje. K temu je wukaz přidał, zo je tu wšo rejenje a wolanje zakazane. Tajku zakaznju smě wězo sej kóždy na swój statok přibić. Hdyž pak so wo puć jedna, potom maja też druzy ludźo do toho rěcź. A zjawnosć puća, kiž we dalšim do sćežki přeńdźe, je z tym dopokazana, zo hižom gmejna jón dlěje dyžli 30 lět w rjedźe dźerži a po potrěbnosći na gmejnske khłósty wuporjedźeź dawa, štož bakle je so loni wospjet stało, hdyž je so wotnajeŕ hóršił, zo wodowa rola njeje šeroka dosć, kiž přez puć wjedźe. Dale ma kóždy prawo, po nim na swoje pola jězdźić, kaž też kłóštrske knjeństwo ke hatej, hdyž tam łód rubać abo ryby łójić dawa. Žanomu człowjekej so njesmě zakazać, po nim hić. Ze wšeho je potajkim dowidźeć, zo je to **zjawny puć.** Wšě tute wušparanja su na podłožku procesa nastale, kiž so před hamtskim sudnikom w Kamjencu wotměwaše. Tam je so z gmejnskeje strony zjawnosć tuteho puća wobkrućiła. Tak je też prawje. Tuž drje je na času, zo so gmejnska rada z tutej wěcku zaběra a na wotstronjenje taflički tłóči z napismom „Privatny puć". Hewak mohło to po času snadź sćěhowki měć, kotrež so wjesnjanam a druhim lubile njebychu.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutišchu njedźelu: Samrótkjeno, tola swjetscha žuchu a mróčele so přeschcźahuja, trochu wocźopluje. W Jendźelskej swjetscha žuchu, tola w nozy mjerśnje. W połnóznej Europje syma a so šněžuje.

Schiwórik žu po zyłej Litwje wobhdlenja sozialdemokratow pschepytali a wjazy dyžli sto sozialdemokratow sa-jeli. Wjednikow litewskich sozialdemokratow, inżenieura Kairisa a Bilinisa žu sabo puschczili, mjes tym so žu někhdże sto wožobow w pschepytowańskej jatbje wobthowali.

Pola dwórnischcźa w Boboze pola Burzana w Rumunskej je Kischinewsko-Bukarestiski spěschnik snjeshožił. Tši wožobowe wozy so powróćichu. Po prěnich powěsćach bu 20 wožobow morjenych a 60 sranjenych. Wulkowanje snjeshożenych je je šněhowym mjeczelom jara poczeżene.

Pschi kładzenju kabela w Plymouthu w Jendźelskej so tši metry wyšoka murja sasyhnywschi schćeći dźěłaczerjow sarasy a dweju druheju dźěłaczerjow cźežko srani.

W Japanskej so blisko Fusana spěschny żelesniski cźah sapali. Schtyri spanite wozy so spalichu. Hacź dotal je znate, so je 9 pucźowarjow w plomjenjach šmjerć namakało a so je so 21 wopalilo.

Někotři gymnasiastojo z Lilla a Tourcoinga, kotřiž se wjednistwom jeneho duchownego Douaumontske bitwiscźa wopytachu, žu so z wubuchajoz granatu pschekhwatali. Duchowny a jedyn gymnasiast so na městze morischtaj, dwaj druhaj wucźomjaj staj so cźežko sranilaj.

Přiwatnu jachtu (maku parnu łódź) Newyorkskeho miljonara Lelanda Rosa su pjatk rano bjes wjednistwa je poknymi piachtami blisto Newjerseyskich statow wohladali. Hdyž bě druha łódź k njej pschišła, schtyrjoch matrosow pjanych w kabinje leżazych namakachu. W kapitanowych komorach a na łudi běchu krwawe šlědy widźeć, schtoż na to pokasowasche, so je so njemdże wojowało. Najskerje je so wobšadka sprzejała, kapitana skazowała a do morja cźišła. Miljonarowa jachta bě posledne njedźele po polodnischim atlantiskim morju jěchała. Rosz je pjeza we Floridze na kroj stupił, tola njeje znate, hdże pschebywa. Tohodla so boja, so je matrosojo też jeho skonzowali.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Bjesada pónd'elu wječor we 8 hodźin Přednošk knjeza dra. Wjaceslawka: Bibliografija.

Budyšin. „Nadźija" zeńdże so wutoru wječor we 8 hodź. k spěwanju w Serbskim domje. Njech přińdu wšitke spěwarki a wšitcy spěwarjo, wosebje mužey so naležnje prošu. Předsydstwo.

Budyšin. Jednota Sokoł ma zaso přichodnu srjedu we towaršowni na Hornčerskej hasy zwučowanjo.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin" ma njedźelu 14. hapriele pop. ½6 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Zajimawy přednošk ze swětłowobrazami je knjez hłowny starši Serbskeho studentstwa Henčl přilubił. Sobustawy a hosćo su wutrobnje witani. Spěwnik sobupřinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Domowina. Naša hłowna zhromadźizna budże njedźelu, 21. hapriele w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćencu. Započatk připołdnju w 12 hodź. Porjad: 1. Powitanje. 2. Hłowna rozprawa. 3. Rozprawa pokładnika. 4. Rozprawy wo dźěławosći našich župow. 5. Namjety a 6. Wšelčizny. Wšitke naše towarstwa dyrbja być zastupjene. Přistup maja wšitke sobustawy wšěch našich towarstwow. Tuž přińdźe w prawje bohatej ličbje, zo bychmy so dale skrućili w našej organisaciji a sej znowa ruku zawdali k wutrajnemu dźěłu za Serbow ćesć a spomoženje! Wosebite přeprošenja so njerozesćelu. W mjenje předsydstwa Jakub Šewčik.

Haslow. Jednota Sokoł w Radworju wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 tudy w Haslowje swój nalětni swjedźeń. Rjany žortniwy porjad. Wo bohaty wopyt prosy. Jednota Sokoł.

Hrodźišco. „Zerja". Přichodne spěwanje budże štwórtk, 11. hapriele pola Symanka w Njechornju. Zo wšitcy z wóstosću přińdu, wočakuje. Dirigent.

Jednota Sokoł w Porśicach wuhotuje njedźelu 14. hapriele wječor we 8 hodź. sokolski swjedźeń. Dowolamy sebi wšě jednoty a towarstwa, kaž też wšěch lubych přećelow wutrobnje přeprosyć.

Khelno. „Domizna" ma njedźelu 14. hapriele wječor we 8 hodź. měšačnu zhromadźiznu.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica". Zhromadźizna jutře 7. IV. wupadnje. Budże za to přichodnu njedźelu w Bohowje. Předsydstwo.

Pančicy. Sokolska jednota wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 wječor w 7 hodź. sokolski swjedźeń w Pančicach. Wšitcy Serbja z blizka a z daloka su přeprošeni.

Pančicy. Swjedźeński wubjerk ma njedźelu 7. IV. pop. w 3 hodź. w Khróśicach zhromadźiznu.

Politiski wubjerk tow. swj. Cyrilla a Methoda zmjeje wutoru 9. hapriele popołdnju w 3 hodź. pola Wjenkec w Khróśicach ważnu zhromadźiznu. Wšitcy wuběrkownicy a dowěrnicy so z tutym naležnje přeprošuja. Předsyda.

Raibicy. Jednota Sokoł ma wutoru 9. hapriele wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawa na zańdźene lěto a wo zymskim swjedźenju. 2. Nowowólby. 3. Namjety. Štóž chce hišće dale ze sobustawom wostać, ma winowatosć, so wobdźělić. Po zhromadźiznje je zwučowanje. Starosta.

Rakecy. „Lipa" je přeprošenje dóstała na krasny sokolski wječor, kotryž so njedźelu 7. jutrownika wječor we 8 hodź. w Kačej korčmje wotměje. Sobustawy so tohodla naležnje proša, zo bychu so na nim prawje bohaće wobdźělile. Předsyda.

Sokoljo, kotřiž so za wubrane družstwo zwjazka přihotuja, zwučuja njedźelu rano w Zendźic hosćencu w Małešecach.

Wojerec. Wojerowske serbske burske towarstwo zmeje přichodnu njedźelu, młode jutry, wječor w 7 hodź. w Tršeleńi wulki serbski wječor ze spěwami a dźiwadłom, kiž serbske tow. „Handrij Zejlet" poskići, a rejemi. Wo bohaty wopyt so prosy.

Župa „Michał Hórnik" zmeje njedźelu 14. hapriele 1929 pop. ¼4 hodź. swoju nalětnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khróśicach. Dźeńśki porjad: 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župineho sekretara. 3. Pražske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje k. prof. Jan Bryl). Wšě župje přidružene towarstwa dyrbja zastupjene być. Naležnje wšěch Serbow přeprošuje

Předsydstwo župy.
faraŕ Delan. župan.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamiskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wolmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Připrawjenja radła

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedženje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčenki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.
Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3696

Fotografowy Meister
atelier w Budyšinje na Nježorsk. dr. 15
hóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pudowanšk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje
w Lehmanec kofejowni
na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118
ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe fykancy / šokoladu
Wosebitosć: Iorty
z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar
Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja
We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Stupnje, kufry, žonjace toše, móšnički, štrykowane tacy, spódnje kholowy, rukajcy, žonjace šlypfry a spódnje suknje poručuje tunjo
Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlarski mištr.

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5—8 procentami
po wučinjenju

Šckowe konto z 4 % dźez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Jan Petŕkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nalětu:
wulki wubjerk rjanych nowočasnych **wobliekow** za holcy a žony, tkaninowe a somoćano wot 13—36 hr.
Zonjace a dźećace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Runklicu
a symjentne běrny **Centifolia**
a też k jědźi ma na předań
Hórnik w Hornjej Kinje
Telefon 3208

Wir bezahlen Ihr Landhaus!
Fordern Sie
Härtner's Ratgeber
Sie erhalten ihn kostenlos zugesandt
Härtner & Co.
MECHANISCHE WEBEREI
HOF 1. Bayern ff 718

600 hr. na 1. městno z privatn. ruki 2500 hr. na 1. a 2. městno na ležown. k wupožčow
Rjadowanje, zadźěłanje konkurs rozprawy, dawkowe zarad... je prósiwy.
Pohlc w Nowoslicach

Wowsna sloma
na předań
w Rě...lowje čo. 36
...ci Cornobohem

DKW Motorske kol...
je tunjo na předań
Bliše je zhonić
w Serbskich Nowinac

ploka a naćahuje
při kedźbliwym wobkhadźenju spěšnje a funjo
gardiny
přikrywy na blido, pyšeńske a sćěnowe přikrywy wšěch družin.
Najlěpša forma a apretura.

Samsne přijimanje:
w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6 na Přisečanskej drózy 16 telef. 3538
w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4 a na Drježdźanskej drózy 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Běłej Wodze na Bismarckskej drózy čo. 26

Nawěšiki přiniesu wužitk!

Symjentny dźećel
čisty, kaž z ruku zwuběrany
zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskočeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař
Ratarske wulkowikowanske towarstwo ž. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Woscbity wobkhod
za
nawočnicy, ščiparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Ratarstwo
Wojerowski wokrjes, dobra zemja, wok. 60 jutrow w jenym kruchu při domje, wulke nowe twarjenja, elektr. swěca, wodowod, nowočasne picowanje (Kopfdüngerung), samowjazaki atd. je ze žiwym a morwym inventarom hnydom na rozsudneho a zamóžiteho kupca na předań. Dla nalětnjeho dźěła móže so hnydom přewzać.
Poskićenja pod F 23 na wudawarnju „Serbskich Nowin"

Wšě wobuća a wuporjedźenje wobućow spěšnje
dorje a tunjo
Wobućowy dom Mark w Kukowi...

Za tak mnohe pisomne a ertne zbožopřeća k mojim
abrahamowinam
wuprajam z tutym swój najnutrniši dźak.
prof. Jan Bryl
w Budyšinje, 6. jutrownika 1929.

Za tak mnohe wopokazma wutrobneje lubosće a dźěbraća při wotsalhiću našeho drohoho zemrěteho,
Jana Lowki
wuprajamy z tutym wšěm naš najwutrobniši dźak.
W Njechomju 5. haprl. 1929.
Hluboko zrudźeni zawostajeni.

Příloha k číslu 80 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 6. hapriele 1929

Swjedźeńskí wječor w Serbskim Domje

z přileżnosću 90lětneho jubileja towarstwa Budyskich Gymnasiastow.

Hižo na popołdnju Maćičneho dnja při składnosći hłowneje zhromadźizny Maćicy Serbskeje spominaše so ze zbožopřećom a swjedźeńskim přednoškom na 90lětne wobstaće Societas Slavica Budissinensis. Wječorna zabawa wotmě pak so cyle k česći jubilejskeho towarstwa a poskići so zbožownje wubrany program, kotrehož heslo njeměješe snadnišeho mjena dyžli mjeno našeho njezapomniteho basnika w ćichej serbskej holi, Handrija Zejlerja. Wulke dźěle z jeho krasneho "Naléća„ poskićichu sobustawy towarstwa z pomocu Zwjazka Serbskeho Studentstwa we pisanym, žiwym wotmětnjenju, kajkež drje je wone na serbskich swjedźenjach hišće njeznate. Zhromadne deklamacije, spěwy a melodramy splećichu so do hładkeho cyłka a wubudźichu we wutrobach swjedźeńskich hosći, kotrychž běše pěknje ponowjena swjedźeńska žurla hač na poslednje měměstačko polna, miłe začuća nałětnjeho počasa. Duch Handrija Zejlerja ćehnješe přez žurlu, wukhadźejo ze nježneje rjanosće jeho spěwow.

Mnoho prócy běchu młodźi přednošerjo nałožili na swjedźeńske předwjedźenje. Jim wšitkim hromadźe sluša wutrobny dźak, nic mjenje pak knjezej wyššemu wučerjej Symankej, kiž běše přewzał prócu zestajenja a wuwučenja.

Wi přestawkach so wšelacy, rěčnicy słowa jimachu. Městopředsyda Maćicy Serbskeje, knjez farař Cyž-Hajnićanski rěčeše krasnje. Ziwy zapal jeho słowow hrěješe wutrobu Serbow a jich přećelow. Njech su jeho khutne słowa namakale dobru rolu. Swoju žortnu žilu naćahny knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc a dawaše sapać wokřewnemu humorej. Knjez dr. Páta, kiž běše ze swojej dźowku rjanu Łužicu wopytał, wupraji z wutrobnymi słowami słowjanskich češkich bratrow. Swjedźeń počesćichu ze swojim wopytom też někotři juhosłowjanscy hosćo, běchu přijeli z Barlina hdźež studuja. Też jich zastupjer porěča někotre słowa wutrobneho zbožopřeća. Jedyn z nich, knjez Jovanović, kiž na Barlinskim konserwatoriju studuje, zaspěwa ze swojim mócnym tenorom někotre spěwy ze swojeje juhoserbskeje domizny a zahori z nim wutroby připosłuchacych.

Młody wumělc na huslach, knjez Sijanec poskići krasne parle swojeho wumělstwa.

Tak je so jubilejny swjedźeń towarstwa Budyskich gymnasiastow derje poradźił a rad spominaju wopytarjo na wokřewne towarśne hodźinki, kiž směduchu přeżiwić. Wšitkim sobuskutkowacym wosebje też solistam, kaž knježnje Smolerjec, Loeblec, Krawcec a knjezej Loeblej sluša sprawny dźak.

Po tom, zo běše starši Zwjazka Serbskeho Studentstwa, knjez Henčl, jubilejnemu towarstwu w mjenje zwjazka zbožo přał a starši towarstwa gymnasiastow, knjez Šołta, wšitkim za přećelny wopyt so wutrobnje podakowa, jednoćeše rjana serbska zabawa swjedźeńskich hosći hišće někotre hodźinki we wjesołej towarśnosći.

Po jutrach w Serbach.

Ze serbskeho kraja dostachmy sćěhowazy dopisk:

Wukrinčat je radostny ferkušk, wukrinčat wuras žiwobudy. Přiched tutym přichemážnym wothłosom pobihuje so wscha Boża stworba, přeće tutón jušk dobyća; ščo dźiwi hišće dale dźiwnosć? Kruta, njemylna sadźała Božeje stwórby w prawym cźasu, cźišnje swoje puta wot so a hlawi swojeho wschehomóžneho stworićerja. Hona a hola so sasełenja, ćołki swoje thelušćki rozwinuwaju, lubostnu wón rozkwitowaju, rěkli žebi nježnišcho schćehotaju. Dola wjazy tak hrubje njeruje, ale samenja swoju rěć k nježnym schćehtanjom, khilejo so schtom k schtomej, bajo žebi ſ dawnych cźasow naschcho naroda. Ptacźatka so rosraduja, rano sahe a wječor bosdže, cźłowjeko, so by so dopomnił na swoju pichišćuschnosć, wozbłavicź ſ pacerjemi, ſ cźesćowonosću, dźak wěnowacź k wyschinam za swoje dhyše. Zyle wěsće je schtóžkuli pod łćpschim wumělenjom žiwy hacź cźłowjek, a so njemóže hnydom pches wschě bědy posbłyšnyć, to pak je nasch wutrud, sputany być, snjesć nam nałožene cźeže, a po tym nastanyć k łćpschemu pichidźeńcej. Haj, schto było nam Sserbam žiwjenje, hdyž niebuchmy pod synny cźeśćej dobu so snowa wozźiwić dali, kotremuž cźesći nascha dušcha dycha, w duchu ſ nim snowa ſ rowa stanyć a sanjesć radostne Allelują. Hišćece brinći tutón radostny wuras naschich serbskich ćichizerjow, něhdy w mózných akkordach rosćehuje so pches serbšći kraj. Nasche serbšće statoki wudźerźachu rad tute ſmuki a jich ſmysle je nam podawachu sajnje wrócźo, kaž hra jutrownych ſwonow. Sklawa wam, pschipołwědźerjo wěcźnje so wospjetowacźeje wěrnosće. S tóždnym létom na ličbje pschezo ſmyslnišcho njeſećece serbšći ferkušk do schćerćeho ſmětra.

Hišćeje ſtaji ſwět, wožeže pak serbšći lud, pod sacźišćenjom tuteho podawka. Schtóž je ſwojemu narodej ſwěrny wostał, na wschěch podawkach ſiwy podźěł brał, komuž bě ſpožćene, wobkedźbowacź schćerišći postup naschcho prózowanja, je ſměł być je ſwědkom, kak na jutrownym ranju ſłónčne pruhi ſwobody też naschm bědu kosćachu a naš ſwojschulu je ſpinej nadźiju, niz popuschćeješ, ale so sesyłnicź w ſtuku a parowacź łćpschiny. Wotrodźenjam pschiwołany, wróćeješ so do klina, ſ kotrehož sće wušchli, pschetuž, hdyž na schćerćim morju cźałowk jumu waš mózny rosputaja, podarmo pytaješ za wuciećkom. Žuły waš wot so ſtorcźa, dokeł jich kóždy je pschepjelenjena a ſelmy cźasa waš posłabujenych na cźele a ſnicźenych na dušći ſ brjohej pschitanja.

Sserbšći cźołnik, kotrehož twar je mały ale ſtuty, pruhi wudźerźi, ſwojownje do pschihława dojedźe, teź ſ wami, hdyž pschestanjece jeho łćtkad po niczim niczeć. S pschipadom so nam thorhoj dobyća do ruki njesćótcźi, mamy pschećracź nam napokoćeny cźas narodneho sajeća, kiž ſtrótschimy, hdyž ſmužiće a wutrajnje w zyłku łćapschinjenuy.

Pschiležnosće, naschemu narodej ſwoje mózy wěnowacź, njepobrachuja. Hdyž je nałećo do kraja sacźahnyło a Boże błónčko miłe pruhi ſcźele, teź šerbšći lud wožiwja, so by pokrasował w ſwojim kulturnym prózowanju. Schtó dźiwi wrócźo wostacź, hdyž rěka, naschemu ludej twarić kruty łakład. W towarśtwach, ſjednoćeńſtwach a we kruhach ſpěchnosće postića so pschiležnosć, pichitrótchizy pomhacź nam nasche narodne cźeże njesć. Njeje tam rozdźěła nabožeńſkeho pschehłowdźenja, žadena je wscha politika napjatosć, to su Sserbam maličkosće, kiž wróćo ſtupja pśched nadawkom, łakhowacź ſpěchowazym ſplahanm nasche wot najschich prawótzow nam namrěte drohe kubła a so ſaſtajicź, so bychu łakhowane byłe nam a dalschim generazijam a na dalschi cźaſ, kiž leži w Bożej njewuſlědźitej wschehomocy. Tam mamy pschiležnosć, so wožohnitź a duchownje ſesnacź, so ſtacź bratr bratrej, kiž ſmjałuje naš po něcźim ſ njerozdźělnemu zyłku. Sso dale ſesnacź je trudnymi wobſtejnosćemi naschich přjedowníkow a powažićź njewmarjeknym bědu, pod kotrejž su tola ſmóžnili po něcźim ſwórić ſ bajnischcźow a schtož ſ tym ſwišaje, a nam pschiprawićź nasch dźensnischi tak wabjuſbeny raj.

Sserbja maja pak też ſwoje ſwjedźenje a kóždołćtnje ſwoje ſłety, so bychu junu hromadźili ſwojich ſwěrnych, kaž pata ſwoje kurjatka pod ſwoje kschidła, a pruhowali, schtó je jim ſwěru dźerźał, a wjednizy luda tam wudaliſ ſwoju parolu. S jałnym khołom wołoju do kraja a rjaduja ſwojich ſynow a dźowki do zyłka, kaž wójniſki wjednik ſwojich ſwěrnych, so by ſkrućeny był a naval njepschećelow wudźerźał. „Domowina“ ſwjatł šerbſkich towarśtwow a wschě w nim ſjednoćene genialne mózy ma nadawk, wschitko to k najšpichnemu wuſpěchej sriadowacź. Sserbšći lud dźeń tutym throbłym bědźerjam ſ trutym pschehłowdźenjom k ſtronje ſtacź. Wšěm tutym prózowarjam pak wuſpołnimy ſwěrneho pschehłowdźerja a towarścha, a pschedewšchem namědźitelo radźićela, kiž jim trěbne pokiwy dawa, kiž by ſamohł bere radźićź, hdyž nad šerbſkim njebjom błyſki ſkeluja a pschi nami ſwoitacź, hdyž so wjeczori, dźeń so nałkóła a pschikhadźo nóz hróšby.

Jutrowny zajac.

(Wobraz je wjh.)

Tónle po prawom jutrowny wobraz pobamy, hdyž je njedźiwajcy toho hišćece narjadźeny. Red.

Dźěći ſwataja ſe ſchule, hanjo a wokajo. Brěžanec Marka je wjeſoła, jo je ſtónčnje ſama. Měrna pomaha. Domoj pschińdźo, khyſchi ſwarjaze khoły. Hadrnja ſo. Kaž pły, ſtary ſpěw. Marka je to ſmuczena a njepotrjebkuje ſo dale na tym.

Mjeſ tym, ſo ſwój wósmuž ſe, hlada měrnje pśched ſo. Tola jeje wutrobička je cźeſta. Połoze praſchenje na na wuſtach. Ale nan a bratija ſo ji ſaſo wuſmějeja a wobidne ſłowa rjeku. Marka ſo pśched nimi bojeſne.

„Maćći“, praſcheſche ſo njeſećo a dyrkotajo, „cźehodźa njepschińdźe jutrowny ſajaz k nam?“

Ale nan bě ſakłuſchał. „Tute błady pschinjeſeſći drje ſe ſchule? Njewěſ tola do teho, hołza. Jutrownych ſajazow budźe? Wscho łuty „ſchwindl“, wot muczerjow wumuſkleny.“ Tak ſwari, ſo jeho ſamo ſtarſchi ſyn njeſpschetrjeſći. A tón runje throwny na hubu njeſe.

Marka ſkita ſo hłubje na ſwój talef. Wjeczor hiſćeje ſo raś maczerje praſcha, ale ta tſchaſe ſ ſłowu.

Nasajtra ſteji Marka we ſpcheſtawzy wouka na ſchnitkim dworje, w jeje blizkoſći łujes wuczerć. Cźeże jo jeho

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

15] (Pokračowanje.)

W Šćećinje (Stettin), we Wolinje a w Brenaborje mjenowaše so „Bóh wjeršny“, „Triglav“, dokelž měješe tři złote hłowy, štož jeho skutkowanje w njebjeskim, zeńskim a podzeńskim kralestwje wuznamjenješe. W rucy dźeržeše měsaćk. [14]

W namjeznych krajinach mjenowachu boha wjeršneho Jarovit, t. j. bóh wójny. (Namjezne splahi mějachu nadpady Němcow a Skandinavow wotbijeć, tohodla běše jim bóh wójny wosebiće trěbny.—Wjeho swjatnicy w Bólegošcu wisaše tarč ze złotym wusadźany, kotruž Bólegošcenjo w času wójny před wójskom nošachu a přez to so dobyća nadźijachu. [14]

Pod kajkim mjenom je so hłowny bóh pola Milčanow a Łužičanow česćił, njejsu stawizny zakhowałe.

Historija ma za to, zo jemu „Lubkość“ rěkachu. [16]

Niżši bohojo.

Nimo „boha wjeršneho“ eksistowachu po wěrje starych Serbow hišće niżši bohojo. Woni jenož jenotliwe prawa a mocy wukonjowachu — a to zaso jenož telko a tak často, kaž jim bóh wjeršny k tomu mocy dowěrješe.

Niżši bohojo dźělachu so do dobrych a rěkachu skrótka bohojo a do złych, kiž rěkachu „běsy“.

a) Dobri abo miłośćiwi bohojo.

Podaga a Prowa (al. prawa, justum) to staj bohaj słónca.

Zisbog (al. Zwic = swěca), t. j. bóh měsaćka.

Jutrobog, t. j. bóh raňšich zerjow.

Njebjeswič, t. j. bóh njebja (firmamenta).

Wanda, t. j. bohowka wodow.

Wjesna, t. j. bohowka naleća.

Kada, t. j. bohowka lubosće.

Łada a Žiwa, to staj bohowcy płódnosće a přećelstwa.

Krodo abo Prono, [17] t. j. bóh časa a rólnistwa.

Poronica a Cyca, to staj bohowcy maćerjow.

Porowit a Bardewit, to staj bohaj šikta a wojowanja.

Bohowka Žiwa woznamjenješe so jako rjana žónska z dołhimi włosami, z lěwej ruku złotu kić, z prawej złote jabłuko dźerža. Wona so česćowaše wot cyłeho słowjanskeho luda. Jeje słužbje běchu postajene swjate hajki, wosebići měsnicy a wosebite wopory. Też běchu jej wosebite dny wob lěto wěnowane. [18] Swjatnica bohowki Žiwy steješe na městnje nětčišcho hroda Ortenburg w Budyšinje. Jej běše poswjećena hora „Žiwiny kamjeń“ (Sibyllenstein) pola Hałštrowa. Wona česćeše so wosebje też w Ratzenburgu w nawjećernej Mecklenburgskej. Tuta jeje swjatnica bu wot Hendricha Lawa zničena a na jeje město křesćańska cyrkej natwarjena.

Bóh Krodo abo Prono pokazowaše so w postawje jeneho starca, kiž z nahej hłowu a bosy nohomaj na jenej rybje steješe, z lěwej ruku koło, z prawej bow z wodu — abo korbik z płodami a kwětkami dźeržo. Cyłu postawu přikrywaše dołhi płašć. Naha hłowa woznamjenješe, zo maja so wěriwi tutomu bohu z čistej wutrobu a z nahej hłowu modlić. Wódny bow abo korbik z jabłukami a różemi [19] běše znamjo časa, kotryž přeco nowe płody płodźi a lud žiwi. Koło napominaše k přezjednosći, zo by lud ženje so njedźělił, ale ze zjenoćenymi mocami přećiwo njepřećelam wojował. Dołhi płašć bě znamjo swobody, za kotruž měješe kóždy, je-li trjeba, same žiwjenje woprować. [20]

Jako bóh rólnistwa bu Prono wosebje w krajinje wokoło Altenburka česćeny. Tudomna Pronowowa postawa dźeržeše w prawicy radleu a w lěwicy hlebiju, hona před dźiwinu zakitowacu. [21]

Do kola miłostnych bohow słušatej hišće Porewit a Bardewit. Wobeju postawa měješe pjeć hłowow. Karene na Rujanje a Wolgosć při Baltiskim morju běštej jimaj poswjećenej. Też pola Milčanow steještej wo wulkej česći. Jimaj so wołochu, zo byštaj jich kraj zakitowałoj před rubježnymi nadpadami njepřećelskich susodow, Serbam pak bohaty wurubk spožčiłoj we wójnje přećiwo cuzym. [22]

[14] Gott, der jedem ober, um und unter ihm im Hause und im Lande alles Vergnügen verschaffte. Ihm haben die Sorben in Meißen gedient. Knauthe. — Triglavowy wobraz stoješe hišće w nowišim času na mosće w Grymje.

[16] Łužica 1886 str. 70.

[16] Pšir. Lubbosć Liebegast — Luboraz Lieberose. Lubota, Lubin Thromberg — (Cmowy je Žmórc [Schmoritz] a jasny je Lubin hač runje stej bratraj.) Lubońka (Mehlteuer) Lubjenc (Ort Mehlteuer).

[17] „Prono“, bóh, kotrehož wosebje Serbja při baltiskim morju bydlacy, česćachu, je drje „Pjerun“. (Ed. Bogusławski.)

[18] Knauthe-Helmholz str. 16.

[19] Łužica.

[20] Łužica a Knauthe. Pomnik bu wot Karla Wulkeho powaleny.

[21] Tuta postawa bu wot Altenburgskeho biskopa Gerolda zničena hižo „swjaty haj“, hdyž přibóh stoješe, ze samsnej ruku zapali.

[22] Na Tuchorju namaka so před časom pjećróžkaty wołtař, na kotrymž drje su serbscy pohanojo bohomaj woprowali: křesćenjo pak natwarichu tam k česći swj. Marije kapałku, kotraž bu w l. 1523 do Budyšina přenjesena. (Pohrjebnišćo „Tuchoř“ a „Tuchořska cyrkej“ w Budyšinje stej stare mjeno wukhowałej.)

Docyła husto na městnach, hdźež prjedy pohanska swjatnica stoješe, so křesćanska cyrkej natwari: w Khróšćicach a we Hodźiju (NB. tu při přetwarjenju cyrkwje w l. 1826 wumjetske stołpy z pohanskimi powostankami namakachu.)

Postawy abo wołtarje z pohanskich časow nadeńdźechu so w Brěznicach (Briesnitz), pola Koldic (pod hobrskim dubom), w Kinsbórku, w Połčnicach, w Hajnicach, w Běłej, w Dažinje, w Cornowje, we Łupoji, pola Wownjowa a dr.

Zawěsće tež něhdźe kapałki w Serbach na čas a městna hinjaceho pohanstwa pokazuja: Kapałka swj. Wórše we Łuću, K. swj. Veroniki w Nosačicach, K. swj. Borbory pola Hrodźišća, K. swj. Hany pola Minakała, K. swj. Borbory pola Wjelećina, K. w Bartskim hrodźe, dale kapałka w Pałowje, w Šprojcach a dr.

(Pokračowanje sćěhuje.)

něšćto wopraščeć, ale boji so. To bě wón spóznak. Tuž ju namolwja, wjez, ščto dże.

„Naša nan praji, so jutrownych sajazow njeje, so je to „kwoc“. Ale Leńka a Mórščulka a druhi hu powědali, so k nim pśichódźe a pśinjese jejka do hnězdźićkow kak dże. Njewěrno, knjeź wjeźeć, jutrowne sajazy hu.“

Sśebi pśichetładźuje. Je we wuskosćach. Ale druhich dźěći dla rjekuje jutrowneho sajaza w nozu njeźiśchi.“

S wotewjerjenym wóčkom leži Marka jutrownu nóš we ložu. Jenož niz to klepanje pśiseźiśchći, to je jeje jenička myśl. Marej jašo tak kruće śpi, toporuja dźesaćlětny Jurk. Marka so posběhnje. Nima měra. Hdyž někto zyke njeličźo klepa. Wukśe ś ložа, so nichtó njeźiśchi. Sśucha. Wšchitcy śpja w měrje. Nanowe a bratrowe ložo je hišće próžne. Sśydnje so na śkób. Tu njebudźe jutrowny sajaz nimo nóz. Njebeji so, wěri do janbjela pśitona. A zyle cźma njeje. Mśažaćk sćele śwoje bluke pruhi pśches wokno. A tuž mała sćerpnje cźaka. Nan bě mjes tym domoj pśichśioł. Pśched nim so wukłonja. Bórzy śmorcźesće we ložu. Nětko móje Marka njemylena dale cźakaś. Dyrkoze w śwojej łobkej drasećicźy. Njeda pak so wottrašićeź.

Nadobo Bśežanowa wotucźi, rośbita a njerśaza. Hlada po lěharni. Widźi Jurka, Marzyne ložko próžne. Hdźe je Marka? Nětko hakle so Bśežanowa tak prawje se śpanja wudrapa. Stanje śpěšnje, woła mjeśćo za njej. Jana wotmołwa. Dźenża sacźuwa nadobo jašo śwoju znaćejšnu wutrobu bicź, ćiž bě sa nježniśche sacźuća śkoro kaž wutupjena. Sdrasći so śpěšnje. Bocźina so hižo śwětliś. Wuběhnje ś lěharnje. Śkoro bě do holza so śakopła.

„Marka, ječtoha tola tu cźiniśći?“ Śkhili so, ja majkajo, k njej. Wośmje ju na ruzy. W tym wokomiku wudobу so ś dźěśćeńcźeho erta śkiśkit. „Macźi — macźi —, jutrowny sajaz je tu tola pobył.“ W tym wokomiku dohlada so na hnězdo ś pśikapanymi jejkami, ćiž bě na dešu nad śkhodom pśichótowane. Popołdnju bě knjeź wjeźeć pola Bśežanej pobył a ś macźerju nješćto mjeśćo pórěcźał, jej teź nješćto dał. A macź bě śkradžu jutrownemu sajazej mjehke hnězko pśichótowała a jemu teź hišćeźe nješćto do korbića śkobdała. Hdyž rano stanyxhu, hladachu wšchitcy na to, śchtoż bě jutrowny sajaz pśichinjeł. Nan chcyśće śantrowaś, nješćto wo pjenjesy prećźujetaju rěcźeć. Ale njewinowate a wjeśołe wobliśćo śwojeho dźěśća podaju wotmyślenу śkak. Tak bě so wulki jutrowny dźiw śtał. A jutrowniśćku rano knjeźeśće mér a pokoj w Bśežanej domje. Haj, wšchitcy wobdźiwachu te kšaśne wěży a poćzachu ś nimi śebi hcajkaś. Dopomnjeńka ś dźěćazych dnjow.

Marka njemóźe śpoćzaś śchule doćzakaś. Śnydom we pśenjej pśeśtajźowy wośjewi knjeź wućerjej, so je tu jutrowny sajaz wobeł. A wón so śkibśale pośmějwótnje.

Měrćin Nowak-Njechoński:

Jutrownu wulćt serbskeho blida „Cornobóh“ na Lubijsku horu.

Njemudra zyma bě dundansku zahoritosć blidnikow trochu stużiła. Pśi 30 stop. tśeskańcu zamjerznje ći teź najwohniwiša horliwosć a wjeselosć nad „rjanej“ pśirodu. Ale lědy so bě Bože słónćko z młodostnej radoseu wumjetło wšu tu bělu wobradu hór a honow, to hižo blidnicy „Cornobohowćenjo“ so hotowachu na nalětnju wuprawu.

Pola kmótra Corneho Boha běchmy z hosćom byli hižo telko króć; tón jutry teź měła telko hosći, witanych a njewitanych, tak zo jeho hišće wosebje wobćeżowaś nochcychmy ze swojim wopytom. Tuž so wuradźi, pośesćowaś raz ćetu Lubijsku horu, kiž hewak bywa tak wopušćena wot Swojich Serbow.

Jutrowne wjedro lětsa woprawdźe tajke njebo, zo mohło pśijomny začiśe zawostajiś. Zakhmurjene njebjo pjatk a sobotu hižo wjele nadźije njezbudźi a serbski wjedrak bě mudry dosć, jenož lahodnje pśipomnjeł, zo jutrowne wjedro njebudźe znajmjeńša hórśe dyžli pjatk a sobotu. To bě jara po diplomatiskim wašnju, by-li pśeradźił, štož snadź je wědźał, to by, so poměr. mjez nim a ćitarstwom hišće pohóršił. (Z ćasa njemudreje tśeskańcy je serbski wjedrak ze swojim „Rjenje — sucho — zyma“ skazył sebi wšu pśikhilenosć pola ćitarjow.)

To jutrowne wjedro, to bě wjedro kaž žanej Kśiżerjam so liješe na wysoke kłobuki a konjam do pyšneje hriwy. Za to njemójachu lětsa telko cuzych kawkarjow a to bě teź derje!

Ale sym so zabłudźił a chcu tola pisaś wo Čornobohowćanach a jich wuprawje na Lubijsku horu . . .

Potajkim, ani jutrowna póndźela sebi njezwěri, pokazaś pśećelniše wobliśo dyžli sotra jutrownička. Duješe kaž njemudre z dolheho wjećora. Słónćko drje chcyše so hdys a hdys do pśedka stłóćiś ale kóždy króć dosta zliwk wody runje do wobliśa, tak so skónćnje zranjene kózlika wjazaše a za mróćele cofny. Nětko dešće wójo myjachu dobyće.

Čornobohowćenjo so wottrašić njedachu. Khroble so hotowachu — mała ćrjódka drje, ale jadriwa — na puć. A to samo słónćko so hańbowaše swojeje poraški, zhrabny so z nowa, porazy, njepśećela a pśikhad Čornobohowćanow do Lubija běše woprawdźe pod znamjenjom dobyća słónćka.

W Lubiju wjele widźeć njeje, to hnydom so měrjachmy na horu. W zahrodkach posledních domćkow pśed městom sněhowki a běłe zwónćki a pózdna ćemjerica nam božemje kiwachu. Runa wuzka aleja starych jěrowcow nas pśewodźuje k horje, doniž pśenje śtomy, hórskeho lěsa nas njewitaju . . .

Krasny to nalětny wjećor. Słónćko złoći śtomy, wjerby su pyšne z rjadami sležbornych parliśkow, wólśe a lěśćyny su polne złoćanych ćećikow. Čorny kós spěwa a drjóń a pikotać fifoli. Rśećički barbotaju po płowym pjerśću . . . Słónćko je wuwabiło hišće nękotrych za nalećom łaćnych měśćanow. Je jich mało — Bohudźak; wšak druzy, swjeća „Frühlings Erwachen“ w Šnabelec kofejowni deleka w Lubiju.

Hač k „Mjedownicy“ su so předrěli někotři awtarjo. Nětk tam nutśka sedźo tufkaju. Ći wbozy! Što woni maju wot nalětnjeje přihrody. Sedźo w smjerdźatym, harowacym wozu njepytnu ničo wo nalětnych dźiwach po přirodze. Kosaći spěw za nich njeeksistuje ani potajny šumot lěsa. Bywaju zatamani a ja jim njezawidźam.

„Mjedownicy“ so wuhibnjemy a so měrimy k wjeršku. Słónćko hišće so z nošuje nad wobzorom, hdyž tam dóndźemy. Hrozny rjeblowo wěže wjećorne njebjo zarćbluje. Stó tutu šerjenjoitu wěžu je tu natwarił, je był wopušćeny wot wšitkich dobry duchow a napadow.

Kradnjemy so nimo a khwatamy k „Hórskej khěžcy“. Ta korćma hubjenje njesteji. Daloko, šeroko móžeš hladać do kraja, ale bohužel jenož k ranju, k juhej a ke krótkemu wjećorej. Tak serbski kraj so ći tu njezjewja. Lědy nękak hišće zapopadnješ z wóćkom wjerśk Rubježaneho hrodu.

Směrki so z waha pušća na krajinu. Nětk hakle so zalězemy do korćmički. Je tu malo ludźi — Bohudźak! A też ći, někotři so po khwilcy minu. Smy sami! To nas nichtó njemyli. Smy wjeseli. Počinamy so jako cuzy zazad hranicy. Serbski jazyk nam to dowoli. Maju nas za Čechow, Polakow — Bóh wě što! A my jim njeskazymy wuplod fantasije. Potom „wyšši blidnik“ zahraje na klawěrje a serbske reje so wija mjez stólcy, a blida. To dźiś je Lubijska hora pśeni raz serbske reje słyšała!

Je ćma! To dźe tu rjeblatu wěžu kryje dobroćiwa nóc a nas hižo njezrani ze swojim napohladom. Nětk móźemy teź khroble stupić do „Podwěžneje korćmy.“ Ta je teź hižo bjez hosći. Jenož stary, skomplaty pinčnik pomałku so přiwači. Při ńčim nam potom dźěli, zo na wěži je teź nětkuźe serbski napis. To je na njej znajmjeńša nješto porjadneho. Hdyž so potom wotsalichmy, smy pytali z latarnju tón serbski napis. Bě jara „jadriwy, duchapolny, słowo kaž worjech.“

Spodźiwna kwětka z Lubijskeje Hory.

Haj, je to woprawdźe jara, jara spodźiwna kwětka na Lubijskej horje, tuta rjeblata wěža . . .

Trocu mudriši podamy so nětko na nawrót. Hora je próźdna ludźi. Nócna ćišina nas wabi a hačrunjeź to hewak njebywa rjenje, spěwać we nocy po lěsu, tón króć smy tola přestupili tutu kazń přistojnosće a taktnosće. Nóc bě přerjana a wutroba přepolna. Ale smy so wobmjezowali a jenož „Hoj horje serbski Sokole“ a „Sokole, z poldnja k nam . . .“ stej skazyloj nócny měr. Potom pod nami so šěrješe morjo swěcow nócneho města, kiž potom teź bórzy nas wobjima.

Bě to rjany wulćt a wjedro bě nam woprawdźe połćkowało, přetož nazajtra — ow, ty, słódka dobrota — to so wšitko zasy běleše z młodym sněhom.

A tak je tola jasnje widźeć zo ma serbske blido "Čornobóh„ za najwyšeho patrona mištra wjedra a počasow, swj. Pětra!

Wočerstwjeńske zastaranje w Kamjenskim wokrjesu.

5. rěčny dźeń wočerstwjeńskeho zastaranja budźe wutoru 9. haprleje 1929 pop. w 2 hodź. w młodowni „Klóštr Marijna Hwězda“ w Pančicach. Wón je postajeny za dźěći z tychle gmejnow: Wučkec, Bukowa, Kanec, Kozarc, Khróšćic, Konjec, Wětenicy, Hłupońcy Hranicy, Wudworja, Hórkow, Jawory, Jědlicy, Kašec, Małeho Wosyka z Njeradecami a Nowym Dworom, Kukowa, Łazka, Lejna, Miłočic, Nowoslic, Njebjelčic, Noweho Městačka, Nuknicy z Prawočicami, Wotrowa, Pančic, Pěskec, Worklec z Nowej Wjesku a Hatkom, Ralbic, Rózanta, Žurlc, Smječkec, Smjerdźaceje, Šunowa, Swinarnje, Zejic, Časec, Serbskich Pazlic a Sernjan.

Starši z tutych gmejnow, kotřiž chcedźa swoje dźěći woprawdźe do wočerstwjeńnje dać, so proša, zo bychu ze swojimi dźěćimi na rěčny dźeń přišli. Sobu přinjesć dyrbja běžnu invalidnu kartu abo rentowe wobkrućenje (Rentenbescheid) krajneje zawěšćerńje. Zastarański lěkaŕ dźěći přepyta a staršim radźi. Přepytowanje a rada stej darmotnej.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Njedźelu Quasimodogeniti, 7. haprleje 1929.

Předowanski tekst Jan. 20, 24—29.

W Pětrowskej cyrkwi změje rano ¼7 hodź. farař Schneider spowědź, ½8 hodź. farař Berg s přip. w 12 hodź. farař Grosse předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi změje dop. we 9 hodź. farař Grosse předowanje a wječor w 8 hodź. farař Siegemund misijonske kemšenje.

Zběrka za ev. towařstwownju na Hornćerskej hasy.

Póndźelu pop. ¼4 hodź. zeńdźe so w evang. towařstwowni wosadne žónske towařstwo; knjeź měšćanski rada dr. Krüger přednošuje: „Što chce zjawne zastaranje?„ — Wutoru popołdnju ½3 h. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniće. Wutoru wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowny wječorny koncert. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg w ev. towařstwowni blišku nutrnosć. — Srjedu wječor we wósom hodźinach ma superintendent Fröhlich w Tuchorskej cyrkwi bibliski wječor. — Štwórtk pop. w 4 hodź. zeńdźe so towařstwo wowkow w evang. towařstwowni. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund katechismowy wječor w evang. towařstwowni. — Křćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj farař Paul.

Z Hornjeho Wujězda.

Rano we 8 hodź. němske předowanje, ke kotremuž so přizamknje dospołnjeńska wólba cyrkwinskeho

Hobrski kotoł z wupaleneje łódźe Europa. Na wulke zboże njejsu plomjenja ani kotły ani maśiny sniśiłe.

Z lětadłom su za 35 hodźin ze Spaniskeje do połoŝeje Ameriki leśeli. Na našim wobrazu tute lětadło widźimy.

předstejićerstwa za Ledźborjecy na woltarnišču, ½11 hodź. kemšenje za dźěći, delni wotrjad.

Z Huski.

Dop. w 9 hodź. němske předowanje, ½11 hodź. kemšenje za dźěći.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. ¼4 hodź. serbska Boža služba ze spowědźu w Nowšanskej šuli.

Z Wojerec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź (farař Nowak), dop. w 9 hodź. němske kemšenje (vikar Stiller), ½11 hodź. serbske kemšenje, ke kotremuž so spowědź přizamknje (farař Nowak).

Přilopk.

* **Tři bróžnje ſo wotpalile.** We Vogelſangu pola Fürſtenberga wotpalichu ſo wuſoru rano wokoło 4 hodź. tři bróžnje. Wohnjowa wobora dyrbjeſche ſo jenoż na ſchiri ſuſodnych twarjenjow wobmjeſowaca. Mėnja, ſo je ſtóžniſta ruka woheń ſałožiła.

* **Twarz přenjeho trěbneho automobila wumrě.** W nozy wot pjećeho k ſchtwórtkej wumrě w Ladenburgu 85 lět ſtary dr. Karla Benz. Wón je, kiž je prěni automobil twarił, kiž ſo woprawdźe trjebaca hodźeſche. Semrěły bu pak i pioněrom zyłeho dźenžnišneho automobilizma.

* **Wobſtórżby pſchecjiwo Stinnesej.** Wſchitkim ſu hiſchće w ponjatku powěſće wo wobſchudźenju pożeńkow, do kotrehoż je Hugo Stinnes ſ druhimi wobdźełnikami ſapleceny. Statne wěźnistwo je pſched wulkim kawniſtim ſudom w Barlinſkim ſpjećeſtiſchću hłowne jednanje wotewrilo.

* **Njerozumne ſadźenje.** W Kaliforniſkej ſo jedyn człowjek wo to hadźeſche, ſo by 37 litrow wina ſadźobu wuwije. Wón tej woprawdźe wſcho wino wupi hač na ſchkleńcu, ale pſchi tej ſo morwy ſwjeſe.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Naſtupa leżownoſtnej dawk.

Po poſtajenju finanzneho miniſterſtwa ſe 16. měrca 1929 ma ſo leżownoſtny dawk na liječeſke lěto 1929 ſwoprědka jenoż napłaćeć a to po leżownoſtnym dawku, kiž bu ſa liječeſke lěto 1927 poſtajeny w ſchtyrjoch jenakich podźelach (pſchirunaj wotrěk C poſłedźeho pſchipódjanja leżownoſtneho dawka ſa 1927). Prěni podźěl ma ſo hač do 15. hapreje 1929 na pſchijetnu wotmjenu dawkownju ſapłaćeć. Wſchi ſakondźenym płaćenju wobliczа ſo ſakońſka kondźeńſka dań.

Dawkarjam ſo wożebite namołwjenja k ſapłaćenju napłaćenja na leżownoſtny dawk njepſchipóſćełu.

W Budyſchinje, 2. hapreje 1929.

Hamtſke hejtmanſtwo jako wyſchnoſć ſa leżownoſtny dawk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěsowje. Za nawěſki: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

hobotu 6. hapreje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,446	100 češkosł. krónow	12,476
100 šwaje. frankow	81,085	100 franc. frankow	16,46

Barlinska burza ſapiša wožera ſaſo žiwe wikowanje. Kurſy efektow ſnowa poſtupowachu. Rentowe a dołżne liſćiny běchu ſaſo ſeſłabjene.

Produktowe wiki běchu wožera jara mėrne. Płaćiſny hotoweho žita ſo njepſchemėnichu. Poſtajiſne termije běchu ſkerje ſnižene. Wožera płaćeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,40 hr., jećmjenja nal. 10,90 hač 11,50 hr., nałymſkeho 9,60—10,10 hr., a wowſa 9,90—10,20 hr.

w termijowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 11,76¼ hr., rožki pak 11,10—11,08¾ hr., wowſa 10,87½ hr.

ſa julij: pſchenicy 12,23—12,25 hr. a rožki 11,48¾ hr., wowſa 11,25 hr. hač 11,27½ hr.

w Drježdźanach (ſaſoźj. pónđźelu):

pſchenicy 10,95—11,20 hr. (10,90—11,15 hriwnow),

rožki 10,35—10,60 hr. (10,25—10,50 hr.),

jećmjenja nałėtneho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),

jećmjenja nałymſkeho 10—11 hr. (10—11 hriwnow),

wowſa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hriwnow),

w Shorjelu:

pſchenicy 10,60—11,10 hr. (rožki 10 hr. hač 10,20 hr., jećmjenja nałėtneho 10,40—11,30 hr., wowſa 10—10,30 hr.),

butra 4—4,40 hr., jeja 12—13 pjenježkow, běrny zentnar 3,10 hr.

Pſchihłaſenja:

Lohenca, ſkału pola Dubrjenka.

„ Haaſa w Jěžowje.

„ tachantſke kubło w Cźechorjach.

„ Borgmann w Jěžowje.

Połzu do domu, Leſchina w Kamjenzu, Wojerowſka dróha cźiſło 41.

„ Seidel, rěznik we Wojerezach, Sſrjedźna haſa 14.

„ herbiku, pjekaŕ Druſka we Wojerezach.

„ knježi dwór we Wichowach.

„ prodegcaium II. w Rėſkej.

„ haptukaŕ Knoła w Hródku.

„ dwórniſchćowy hoſćenz w Lubiju.

Wuczobnika pſchekupſkeho, parna zyhelnza „Einigkeit" we Běrkinje.

„ ſa wumėłſke rjemjeſło, Wenka we Wojerezach, Dwórniſchćowa haſa 10e.

„ ſchwajzaŕſkeho, knježi dwór w Krakezach.

Na pſchedaŕ:

Kóń, Scholta w Dźěžach.

„ i wołom, ſankami a graſomaj, Hetaſch w Hornim Wujězdźe.

„ liſchaŕ, ſyhły, w Nowej Wſy 91 pola Mikowa.

Stoł łėhaŕſki w Běłej Wodźe, Sſrjedźna haſa 5.

Stoma w Koblenzu 11 pola Hodźiſta.

Wós dźěćeſaŋ, w Hródku, Trattendorferſtr. 6 belka na ſkło a w Barcze cźo. 30.

Hobańka, Rychnaŕ w Dobruſchi 43.

Jeja k nałađźowanju, Weber w Hródku, Młynſka haſa cźiſło 12.

„ kaćje, Pětſch we Wojerezach na haleji.

„ kurjaze M. Kowalik we Wojerezach.

Krutwa wyſokoſćuceſelna we Spitkalach 5 pola Bukez.

Krutwje, wyſokoſćuceſelnej, w Krakezach 27.

Rjamor draſtny, we Wojerezach, Opizowa haſa 12i na prawo.

Kołu mużaze, we Wojerezach, Schulſka haſa 6.

Stoma wowſyna, w Rachlowje 36 pod Cźornobóhom.

Jeja k nałađźowanju, wot Rhodelanſkich, cźornych italſkich, amerik. Leghornſkich, kontrola padanſkich hnězdow, tunja na pſchedań w Brěmjenju cźo. 11.

Kublo w Rudeji, 97 jutrow, ſe žiwym a morwym inventarom, twarjenja ſu mažiwne. Napłaćenje 8000 hač 12000 hr. Dalſche wukaſuja „Hoyerswerdaer Nachrichten" we Wojerezach, telefon 88.

Kublo, we Wojerowſkim wokrjeſu, nėhđe 60 jutrow we jenym ſtyku, ſe žiwym a morwym inventarom, jara rumne twarjenja ſ efektr. ſnućkom, wodowodom, ſanonapojakom. Poſkićenja pod 1000 na „Hoyerswerdaer Nachrichten" we Wojerezach.

Blidarnja w Bórkſamorach, ſ wobydlenjom a ſahrodu. Deż na pſchenajeźe. Dalſche wukaſuje „Hoyerswerdaer Nachrichten" we Wojerezach.

Ssudniſzy na pſchehađowanje

pónđźelu 8. hapreje 1929:

we **Ssmjerdźazej** w hoſćenzu dop. ½11 hodź. njeđźelſki wós,

w **Dubrjenku** w hoſćenzu pſchip. w 1 hodź.: mużaze kolo,

w **Kulowje** w hoſćenzu „K tſjom krónam": njeđźelſki wós, ſonjaze kolo, 3 piſańſke blida, ſofa, łėhańſki ſtoł a gramofon, kožaze płachty, ſonjaze a mużaze ſchaty,

w **Płaćezach** w Schlenkrichez hoſćenzu pſchip. w 12 h.: piſańſke blido, ſchijajej maſchini, płokaſta maſchina, cźežity awto, 3 kola, wobydlenſke mėble,

w **Lubuſchu** w Skoinzej hoſćenzu pop. w 3 hodź. ſchijaja maſchina, łėhańſki ſtoł a naſcźėnſki ſawěſchk.

Ssudniſke pſchehađowanje leżownoſcze.

Khžkfakſta leżownoſć, nėhđe 1½ kórza wulka, ſłuſchaza wósnikej Janej Ernſtej Scholcej w Budeſtezach. Hodnota je poſtajena na 3935 hr. 90 pj., wopaſna pokładnja 4300 hr. Na pſchehađowanje pſchiſłuſne woma ſchtwórtk 16. meje 1929 rano we 8 hodź. w Budyſchinje na ſudniſtwje, ſtwa 126.

Konkurs.

Ssud je konkurs wotewrił nad ſawoſtajeńſtwom ſemrėteho kondítaŕſkeho miſchtra Jana Korle, Chriſtoſa Martina Satowa we ſaſtaraŕni na Židowje, nėhđy we Driježdźanach, Knėrkowa haſa 4. Sarjadnik konkurſa je prawiſnik Grimm w Budyſchinje. Termija je ſrjedu 26. junija 1929 dop. w 11 hodź. na ſudniſtwje, ſtwa cźiſło 141.

Drjewowa awkzija

ſrjedu 10. hapreje 1929 pop. w 3 hodź. pſchi Kobliczańſko-Běłokholmcźańſkim puću w 7. ſaſtupje:

425 khójnowych žerdźow,
200 metrow khójn. kuluchow,
80 metrow khójn. hakoſowych kuluchow,
82 łoſow walcźiny.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźeńſa dop. ¾11 hodź.: Sſnadny wobrot pſchi dotalnych płaćiſnach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, tola ſu płaćiſny ſtrućzene.

Płaćizny rěžneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

5. hapreje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 638.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjeſołeje rěžneje hódnoſće hač do 6 lět	57—61
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtaršo wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtaršo	48—50
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	40—45

Byki: 594

Polnomjaſne, wurośćene, najwjeſołeje rěžneje hódnoſće	53—55
Polnomjaſne, młóđše	50—52
Mjenje wukormjene młóđše a derje picowane ſtarše	46—48
Špatne	28—33

Jałojcy a kruwy: 1378.

Polnomjaſne, wukormjene kruwy najwjeſołeje rěžneje hódnoſće	52—56
Polnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjeſołeje rěžneje hódnoſće hač do 7 lět	48—50
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młóđše kruwy a jałojcy	39—44
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 3000.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	85—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	82—91
Špatne (4.)	56—60

Wowcy: 5790.

Młóđše a ſtarše wukormjene (1. druźina)	70—72
Starše wukormjene (2.)	66—69
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	60—64

Swinje: 12 665.

Polnomjaſne, woſebitych raſow a ſioh křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	84
Wukormjene	79—79
Mjaſne	77—79
Špatne	71—73
Ranzy a kundroſe	71—73

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje.			5. 4.	4. 4.
	5. 4.	4. 4.	buny	23.24,00	23-24,00
Płaćica	222-226	222-225	woka	29-31,00	29-31,00
rožka	205-206	205-206	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nał. jećmjeń	218-230	215-230	žołte łupiny	23-25,50	23-25,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	zeradella	—	—
wows	198-204	198-204	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
kukurica	213-257	214-218	lany wosušk	24-25,80	24-25,80
pšeńć muka	25-29,60	25-29,25	poon. mołasa	—	—
rżana muka	26-28,75	26-29,00			
pš. wotruby	15,60	16,60	běrnj. kruški	21-22,00	21-22,00
rżane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,40-1,60	1,35-1,55
hróch, Viktor.	43.49,00	43-49,00	pšeńć, „	1,35-1,50	1,30-1,38
raps	—	—	wowsna „	1,60-1,75	1,55-1,70
pjeluški	25-26,75	25-26,75	jećna „	1,40-1,65	1,35-1,60

Drježdźańska burza (5. IV.).

Pšeńca	219-224	běrnjace kruški	23,30-23,50
rožka	207-212	pšeńć. wotruby	15,20-15,60
nałėtni jećmjeń	230-242	rżane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	200-220	pšeńčna muka	41.50-43,00
wows	214-219	rżana muka	32,50-33,50
čofwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	228-230	hróch	-
ſuche truhańcki	16-16,90	cokrowe truh.	-

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

6. hapreje 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniža płaćizna hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaſo z koſćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaſo	1 „	2,60	2,80
Swinjace mjaſo	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jėdźne běrny	1 „	0,14	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	—	2,30
Dobre mloko	1 łt.	—	0,28
Jėdźna butra	1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,11	0,14
Jėdźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejátne wuhlo (domj. tepj.)	1 otr.	—	2,20
Brunicowe brikety	1 „	—	1.45

Wėne płaćizny w Budyšinje.

6. hapreje 1929.

Wšě płaćizny ſo po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,30	10,75
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,30
Jećmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźžlb.)	50 „	4,00	4,50
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,50
Joja	1 štk.	0,10	0,12
Prosata 736 štuk	1 štk.	20,00	42,00

Na wikach so prosata słabje kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyše płaćachu.

puć do njebjeskeho kralestwa.

(Pokrački.)

W sadwołowanju.

Chcemy nětk prajić: „Słyšk cźinicź njepłacźi, my smy kola kschesćenjo, smy kschcźeni, konfirmérowani, mamy Bibliju, Katechižmuš a Spěwarske, smy do Božeho doma khodźili a też Boże wotkazanje wužiwali, tehodła njebudże Bóh ſ nami tak sakhadźecź jako ſ pohanami, tak žurowy wón tola njebudże. — Dha chcemy ſo ras w duchu pſched Boži tron pſcheſtadźicź, hdźež ſo runje ſudźenje wukonja. Tam ſteji žnano jedyn kschesćan a jedyn pohan, chcemy prajicź, jedyn Chineſa. Bóh je runje pola 4. kapje a kschesćanej porokuje: „Ty ſy twojemu nanej a macźeri wjele staroſcźow a grudoby cźinił, jeju njeſmy pohłuchał a też jimaj njeſmy ſłužił a jeju njeſmy lubo a drogo mėł." Potom wobroczi ſo na teho Chineju a praji: „Ty pak ſy twojemu nanej a macźeri wjeſele cźinił, ſy jimaj pſchezo pohłuchał, jeju cźeſcźił, jimaj ſwėru ſłužił a jeju wutrobnje lubo mėł." Hdy by Bóh nėtko kschesćijanej praſił: „Dokelž pak ſy kschcźeny a konfirmėrowany, a ſy mėł Bibliju, Spěwarske, Katechižmuš, Zyrkej a Wotkazanje, tehodła pſchińdźeſch do njebjeſ" a temu Chinejej: „Dokelž ſy pohan był a ſy ſo pſchihobam modlił, tehodła pſchińdźeſch do hele", jchto dha by tón pohan na to prajił? Njeby wón prajił: „Ja wſchak ſym žebi helu ſaſłużił, dokelž ſym pſchihobam ſłužił, tola tutón kschesćijan dyrbi też do hela, pſchetož wón nieje w ſmutkownym ani wjeſłi rjedźichi hacź ja hubjeny pohan, a byrnjež wón ſwonka 10 krócź kschesćan rėkał. My pak mózemy ſo ſpokojicź, Bóh njetrjeba ſo wot Chineſy miſchtrowacź dacź, wón cźini hižom žam kaž prawo je. — Chcył pak ty nėtko prajicź: „Haj, jchto dha cźłowjekej potom pomha, ſo je kschcźeny kschesćan, hdyž ſo ſmjerceźi tak hwiſda, ſo jenemu kschesćenje a widźenje ſaſłdže. To ſo ſpi, ſo je Bohu wſcho jene, hacź je jedyn kschesćan abo pohan był! K cźemu trjebamy da kjſchcźe kschesćanſtwo? A zyrkwje nimaju je wſchėm žanemu ſamėra wjazy? — Nó, jenoż pomahu, luby pſchecźelo! Cźi pohanjo cźeſcźa bohow, wo kotrychž žebi wėży powedaja, kiž ſu tak hroſne, ſo móhli nam włožby na hłowje ſtawacź. Njeje njeſłutka, kotrehož ſo tajſi pſchihobi njeby winowaty ſcźinił, a taſtim boham modła ſo pohanjo na kolenjach a proſcha: pomhajcźe, pomhajcźe nam! Haj, woni ſarėjaju ſe ſymnej krwju ludźi a wopruja jich horzu krej pſchihobam, ſo bychu, kaž mėnja, pſchihobow hnėw ſmėrowali. A my kschesćenjo? Nam je Bóh dowėrił, ſchtož je reczał, zylu Bibliju, ſtary a nowy ſakoń. Haj, ſchtož w Bibliji ſteji, je wot Boha rėczane, pſchetož ſwjeczi ludźo ſu rėczeli, nuczeni wot ſwjateho Ducha. K cźemu dha pak je Bóh nam ſwoje ſłowo dariſ? Wſchitko piſmo, pſches Boże roſſwėtlenje date, je wužitne k wucźenju, k dowjedźenju k ſprawnju, k pocźiſchowanju w prawdoſcźi, ſo by Boži cźłowjek dokonjany był, k wſchemu dobremu ſkutku hotowy, a ſchtoż je pryjedy piſane, to je nam k wucźbje piſane, ſo bychmy pſches ſcźerpliwoſcź a troſchi piſma nadźiju mėli. Tohodla je hižom kral Dawit w tempiu ſpěwacź dał: „Ton ſakoń teho Knjeſa je ſpeſ poroka a wokſchewi duſchu, to ſwjedcźenje teho Knjeſa je wėrne a cźini njerozumnych mudrych, pſchikazanja teho Knjeſa ſu ſprawne a ſwjeſela wutrobu, pſchikazanje teho Knjeſa ſu cźiſte a roſſwėcźa wocźi, bojoſcź teho Knjeſa je cźiſta a woſtanje wėcźnje, ſudy teho Knjeſa ſu wėrne a k tomu też prawe, wone ſu kraſnjiſche dyžli ſloto, haj dyžli najwubjernicſhe ſloto, wone ſu ſłódiſche dyžli mėd, dyžli mjedowy płaſt. Też budże twój wotrocź pſches nje roſſajenjeny, a ſchtóž je ſakhowa, ma wulku mżdu." A jedyn druhi pſalmowy ſpėwar ſpėwa: „Knjeże, twoje ſłowo je mojim nohama ſwėża a ſwėtło na mojim „nſonc

(ałnąźaſł aſuwałoſwoz)

Zubna praksis C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khrósćecach wot 3. haprleje Bonšec hoscźenc
Srjedu 3—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37c pola Albert Irrgang wot 4. haprl.
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 2/11—3 hodź. wotewrjene

Emil Höhne w Bukecach

zamkafski miſtr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wſe **hospodarſke wėcy.**

Makulaturu

ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Poručam wot składow w Ralbicach a Konjecach

syrokisały amoniak
wapnodusyk
wapnosalpeter
nitrophoska
kalijowa sól 42%
kainit
domašowu rudu
kośćinu, syru a parjenu

Tohorunja wše symjenja k naletnim wusywam, kaž
symjentny dźeći pjeluški
woku
symjentnu kukuricu
symjentny wows
saradellu

Prošu přećelnje wo skazanki a přilubju swėdom. postužowanje
Z počesćowanjom

Jan Cornak
Žitowa wikowarńja w Ralbicach

Pytam lohki jenopřežny
WÓZ z planu
a małeho **konja**
Poskićenja pod **F 22** na wudawarńju Serb. Nowin

Našim česćenym wofeběrarjam wozjewjamy, zo smy rumnosće w domje knjeni zwud. Schöninej **w Kamjencu na Oskar-Müller-drózy 6** jako

měšćanski wobkhod

wotnajeli. ◆ Smy też našu pisarńju tam přepołožili a prosymy, zo bychu so přichodnje wše wotličenja tam stali. ◆ Dale mamy w měšćanskim wobkhodże **wše picowadła a hnojidła, wosebje symjenja, běrny, łuščiny (Hülsenfrüchte), cement atd.** na předań.

Prosymy wo dobroćiwu podpjeru
Z počesćowanjom

Žitny dom w Kamjencu • žap. dr. z wob. r.

Serbske posłužowanje! ◆ Telefon 172 a 156

Poskićam po přihódnym płaćenskim położenju
D-motorske kola, dobre kola, jšdne kola, a druhe, sylnice, centrifugi, płaćo, sylnice maśiny, žimnice maśiny, maśiny, rešćadła, sylnowe płaty, maśiny, wupřejšenja, připrawa a narjadnik, wupřejšenja najlušo
H. Paul Gräfe
wuporjedźerńja
w Kamjencu
blizko kat. cerkwje. Tel. 479.

Ruska a symjenjne běrny
„Centifolia" a „Preussen"
na předań
w Porśicach čo. 61

Derje zdźerżany
dźěćacy wóz
(wulki amerikanski) je za 30 hr na předań
we Wudworju 27

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn.
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Poručam mój wulki skład
ratařskich mašinow, centrifugow, butrobasow, jězdu. kołow, šijacych mašinow atd.
Wše wuporjedźenja ratařskich mašinow a kołow derje, spěšnje a tunjo
Hermann Petsche! zamk. miſtr w Njeswačidle

Transporti medłow — Zamėnjenja bydlenjow

Hoscźene na horje

(pola Njeswačidła)
wot soboty 6. hač do 8. haprleje
wjesoły piwowy swjedźeń
Sobotu **wulke swinjorězanje**
Njedźelu jědźenje pječenych a hejdušnych kołbasow
Přećelnje přeprošujetaj **J. Robel a mandź.**

Brych & Matschke

w Budyšinje na Židowje
Słonoboršćanska dróha 127 Telefon 3329

Mosaznistwo (Gelbgiesserei) Točerńja
Wuporjedźenje mašinow

Wuwjedźujemy wše dźěła, kiž do naju potowanja słušeja, čišće a tunjo / Nowozhotowjenje a wuleće wšěch awtowych podwalcow (Lager) a buchsow, běłometalowe a bronzowe / Wuleće nowych podwalcow za elektromotory.

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jeja
k nasadźowanju wot čornych rhynskich kur a kačkow (Caci Campwell) ma na předań
w Swinarni čo. 16

Młoda wysykosućelna **kruwa**
je na předań
w Hórkach č. 31.

Visitne khartki
zhotowje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja
w Budyšinje.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarńja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Zwólniwa, pilna, jednora
holca

kotraž dyrbi pódla hospozy wše domjace dźěła činić, so k 15. haprl. do vile w předměšću (dojacnosć wobsteji jenož z dorozumjenych) pyta. Warić njetrjeba móc. Poskićenja z wuswědčenjemi a žadanjom mzdy na
knjeni Dr. Rudolf Oberlössnitz bei Dresden
Roonstrasse 43.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Čerstwe jeja

kupuje stajnje
kóždu dźělbu
Lehmanec konditornja

20 ctr. syna

je na předań
w Koslowie čo. 1

Kóń

kobła, 1- a 2-přežny na předań
w Mješicach čo. 47

Tunje towaršne pućowanja
do Dalmatiskeje

13dnjowa jězba z 10dnjowym kupjelskim přebywanjom w Jadratskich mórskich kupjelach, wšo inklus. wot Drježdźan hač zaso do Drježdźan **hr 195.—. 16- u 22dnjowa jězba do južneje Dalmatiskeje hač do Cornych hor z 7- a 13dnjowym wočerstwjenjom přehlykom w Dubrowniku hr 318.—.** Kóždy 2 njedźeli wotjetowanje. **Do Siciliskeje 24. haprl. do Dolomitow w julija jenotlive pućowanja, małe skupiny, zniženje jězboweje płaćizny.**

Za naprašowanja so wróćoporto žada!

Pućowański burcau „Ilſ"

Přijimańa za Budyšin:
ja. Ernst Seimbdner na Hornčerskej hasy 21

Waše kłobuki

žonjace a mužace dajše jenož **we wosebitym wobkhodże předźełać.** Podawanje za 6 dnjow. **24 formy**
Haferkorn na Hošic hasy 29

Předźełanje žiđźanych a žarowańskich kłobukow na nowočasne formy po přeću za krótki čas.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 81 **Budyšin — Pondźelu, 8. haprleje 1929 — Bautzen** **Lětnik 88**

Němski kabinet lutowańskе namjety přijał.

Němski kabinett je wo njedźelu pod přichodźowstwom šaŋo wotkhorjeneho němskeho kanzlera seichot, so by wo wo ſ lutowańkimi namjetami saberał, kotrež běchu wšěwustojni sozialdemokratiſkeje, zentrumſkeje, bayerſkeje ludowеje, demokratiſkeje a němſkeje ludowеje ſtrony dojednałe.

Po dokładnym pruhowanju je němſki kabinett dźiwajo na powſchitkowne politiſke nuſnoſće, wobsebje na ſpěſchne wotbyće hospodarſkeho plana namjetam pſchihłosował.

Wěcho hromadźe je ſo 181 miljionow wuſchmorako, a to pola ſnutſkowneho ministerſtwa 4 miljony, pola ministerſtwa ſa wobšadženy kraj 4 miljony, pola hospodarſkeho ministerſtwa 2,6 miljona, pola ſeſtrowjenſkeho ministerſtwa 5½ miljona, pola powſchitkowneho finanzneho ſarjadnistwa 53½ miljona, pſchi wudawkach ſa wójnſke cźeſe 171½ miljona, pola finanzneho ministerſtwa 61½ miljona, pola woborneho ministerſtwa 27 miljonow, pola dźełkowneho ministerſtwa 45 miljonow a pola wobſchadneho ministerſtwa 481½ miljona. Pola woborneho ministerſtwa je ſo pomérnje mało na němſkoſtatnej woborje lutowało mjenujuż jenož 7½ miljona, mjes tym ſo ſu ſo wudowy. ſa wójnſke kóđźiwo wo 12,8 miljona pſchikrěſile. 45 miljionow je ſo ſ wěſchich ſozialnych wudawkow a to wobſebje ſ produktiwneho ſpomoženja dźełkonjemějerjow wumaſło.

Pſchi powyſchenju dokhodow jedna ſo wo powyſchenje kotedaſa pósty wo 35 miljionow a wo wjetſchi wunoſk tobakowеho dawka wo 35 miljionow. 90 miljionow dyrbi halenzowy dawk wjazy wunjeſć. Wotmyſlene powyſchenje **piwowеho dawka, herbſtiwowеho dawka a ſamoženjowеho dawka ſo zyle ſpuſchći.**

Lěkarſka komora pſchećiwo pſchemytłowemu dawkej.

Barlinſka lěkarſka komora je ſo ſobotu pſchećiwo wupſcheſtrjenju pſchemytłowеho dawka na ſwobodne powołanje, wobſebje na lěkarjow wuprajiła. Pſchedsyda Wulkobarlinſkeho lěkarſkeho ſwjaſka na to pokaſa, kak mało ſo ſónle dawk ſa powołanje lěkarjow hodźi.

Koalicija za wólbu do ſakſkeho ſejma.

Jednanje pod wjednistwom „krajneje měſchćanſkeje rady" je k wólbnej koalizi němſkonazionalneje ſtrony ſe němſkej ludowej, hospodarſkej a zentrumſkej ſtronu dopjedło. Sjednoćenе ſtrony ſu wo wopſchijeću jednanjow ſlědowaze woſſewjenje wudałe:

Podpiſane ſtat dźerżeze ſtrony na podłožku dotalneje lnězejeſtwoweje koalizije do wólbneje bitwy du, ſo prózuju, ſhromadne nad dźełazym ſtajić a ſe ſwjałazym beſzłom, ſakſki lud pſched wróćenjom cźeřwjeneho knježeſtwa wobarnować a jenu porjadne a ſtajne roſwiće jeho ſtatneho, hospodarſkeho a kulturneho žiwjenja ſaručić. Tohodła ſu ſtajny wubjerk ſwojich ſamołwitych wjedniſkow wutworile. Jemu je ſo nadało, ſo ſa to ſtarać, ſo ſo wólbne wojowanje w tymle ſmyſle wjedźe a ſo ſo ſtroſty w ſhromadnym wobaranſtim wojowanju pſchećiwo leźiży ſjednoća.

Němſka ludowa ſtrona: Dieckmann.

Němſkoſtatna ſtrona němſk. ſrjedźneho ſtawa (hospodarſka ſtrona): Kaiſer.

Němſkonazionalna ludowa ſtrona: Siegert.

Zentrumſka ſtrona: dr. Deſczyk.

Proces pſećiwo ſpjećiwym ratarjam.

Wutoru ſo w Jitzehoe w Holſteinſkej ſudźenje 55 ratarjow ſ Weidenſlehta a wokolnoſće ſapoćnje. Woni ſu dla ſbožka, kamanja kraſneho měra a nuczenja wobſtorjeni.

K ſbožej je doſchło, hdyž běchu pola jeneho ratarja ſudniſty wukonjerjo jeneho wola dla njeſaplaćzenych dawkow cźaſali. Po wobſtorżbnym pišnje ſu ratarjo Kock, Kühl a Holler druhich wobſtorżenych naſchikali.

19. nowembra ſo gmejniſti ſłužobnik ſ Weidenſlehta po poručnjoſći gmejniſkeho pſchedſtejiſcerja k Kockej poda, ſo by dla njeſaplaćzenych dawkow we wyſokoſći 380 hriwnow cźaſaneho wolo wotwjedł. Hdyž wola wotwjedźechu, ſo ſaſtojnikam njeſabyły nětkhe 50 abo 60 muži pokaſa, kotříž běchu ſo botal w Kokowym ſtołku khowali. Wulki wal ſłomy ſo ſapali. Potom ſo ſapiſka a na to ſo dwě druhej cźrjódźy, kotrejž běchtej ſo pola Kühla a Hollera khowałej k prěnjej cźrjódźe pſchiſamknu. Hrožo ſo ſudniſtim wukonjerjam napſchećiwo ſtajichu a žadachu, ſo by ſo wot wróćo dowjedł. To ſo też ſta. Jedyn ſe ſaſtojnikow wola do hródże wróćo dowjedźe.

Statne rěčnjiſtwo je ſhoniło, ſo je w Jitzehoe někotre dny pſched njeměrami ſhromadźizna była, w kotrejž ſu ſo frěćeli, kajke naprawy maja ſo pſchećiwo cźaſanju cźinić. Wobſtorżenaj Kock a Kühl ſtaj plan namjetowałoj a pſchećiſtiſchcźałoj, po kotrymž ma ſo cźaſanju ſadźewać. Wobſtorżiło je ſo 55 ratarjow.

Kupowański ſtrajk ratarjow w Pomorſkej.

„Pommerſcher Landbund" ſwoje ſłobuſtawy k kupowańſkemu ſtrajkej namołwja a jim radźi, ſo njebychu inwentar powjetſchili, ſo nowotwarow woſtajili a draſtu a domjazu nabobu njekupowali. „Pommerſcher Landbund" praji: Hdyž ſo ratarſtwo pſchichodnje kupowanja woſtajи a hoſpodarſtwo ſahjedže, kotrež wudawki pomjeńſcha, a hdyž potom bjeſkóſtkoſcź dale pſchiběra a kriſi doſrawi, je to lěpje, hač ſo ratarſtwo ſyſtem podpjeruje, kotryž dyrbi wumrjeć, hdyž dyrbi Němſka žiwa być.

Kral Boris w Barlinje.

Bołharſti kral Boriš je ſobotu rano inkognito do Barlina pſchijšeł. Cźeže někotre dny w Barlinje woſtacź a budże ſa tutón cźaſ někotrych wuſtnamnych lěkarjow wo ſwojej wuſchnej khoroſći ſłyſchećі.

Pſchedy hač je kral do Barlina pſchiſchoł, běchu tam pſcheſćiwniży nětcźiſchego bołharſkeho knježeſtwowеho ſyſtema wuſtajeńcu wuhotowali. Tutón ſyſtem je ſo w lěcze 1923 ſe ſłónzowanjom tehdomniſcheho ministerſkeho pſchedſydy Stambuliſkeho a jeho pſchiſwiſowarjow ſapoćał. Tehdy ſu pjeza wjazy dyšli 30 000 ratarjow w Bołharſkej morili. Wjele ſ nich ſu na ſakoſtnje waſchnje cźiwiłowali. Tutón ſyſtem hiſchcźe dźenſa w Bołharſkej knježi. Po žadanju bołharſkeho knježeſtwa je němſke knježeſtwo bołharſku wuſtajeńcu ſaſwjeſło.

Wohanjenje połſkeho ſejma.

Piłſudſkeho nowiny „Głoš Prawdy" a druhe knježeſtwowe nowiny ſu dołhi naſtawk marſchalla Piłſudſkeho wocźiſchcźałe, w kotrymž ſo ſ bjeſpſchikładnje wótrymi ſłowami jeho poſudźuje. Wo ſtajenju finanzneho miniſtra Czechowicza pſched ſtatny ſud Piłſudſki piſche: Cźinja ſebi najhórſche myſle wo proſeſu, a tola ſo wón jako zyle njeſtraſchny wupokaże. Piłſudſki połnu ſamołwitoſcź ſa ſadźerżenje finanzneho miniſtra pſchebjerje. We winowatoſći ſwérneho Czechowicza je nuſował, hoſpodarſti plan pſchekročić. Czechowicz je muſ, kotryž je połſke finanzy wuprawił a ſamo pſcheſłyſchi dozpił. Jeho pſched ſud ſtajić, wſchu prawdu wuzmóſchća, dokelž je ſo knježeſtwo ſa finanzneho miniſtra ſtajiło. Tohodła by ſo jeźmowa wobſtorżba dyrbjała pſchećiwo zyłemu kabinettej podać. Sſmyſł prawdoſće tehle ſejma ma ſo ſ prawdoſću kanibałow pſchirunać, kotříž nіż winowateho, ale nazjuczniſcheho wubrachu a jeho wobſtorżichu. Zyła należnoſć jenož njeſmieličonmneſć waſchnjow a nałožkow połſkeho ſejma dopokaſuje. Prěni ſejm je moht rjez wukubłarinja k wodźiwjenju a wjelepſcheradže być, mjes tym ſo je druhi ſejm tole ſte ſawoſtajenſtwo ſoſkła pſchewſaſ; w nim hubjeny powětr a njeſtrowa morała knježi. Tohodła ſo ſ nim njehodźi wobſhadźeć, kaž ſo ſnadź ſ dźeſećimi połdſcherjenje njehodźi wobſhadźeć. W jeho měſtnoſćach khoroſć knježi, kotraž by mohła „driſtarja ſapóſłanzow" rěkać. To je najhórſcha khoroſć ſjawneho žiwjenja, ſ kotrejž ſo dźěło miniſtrow w ſejmje njeſnjeſeła cźiwła cźini. Jedyn ſ najkhmańſchich połſkich miniſtrow je raz ſadu wuprajił, ſo ma w ſejmje ſaćzuće, ſo pſched kłéku ſtych wopizow ſteji, kotrež ſo ſyzła njeprózuja, ſo bychu ſo ſdali cźłowjekoju być. Dale ſo marſchall ſ Czechowiczowymaj wobſtorżbnikomaj ſabéra a mjes druhim praji, ſo je Liebermann w ſmjerdźazym parlamentiowym powěſtiſe wyſchſchi hłóž kontiſkeje opery ſanjeſł. Na parlamentiowym dnje ſu ludźo na khoroſć driſtanju ſapóſłanzow cźekpjazu ſudźo dobyeże ſcźinili, tola ſu ſo ſ tymle dobyezom ſami ſtatny ſud a nahladnoſć Połſkeje ſmješchni ſcźinili. Jeli ſo by wón hiſchcźe raz knježeſtwowe wjednistwo pſchewſaſ, potom ſebi ſtatny ſud njeſwěri, ſo ani jedyn króć w Czechowiczowej należnoſći khromadźicź.

Strajki w Francowskej.

W Concarneau w Bretagni ſu **dźełacźerjo fabrikow rybjazych konſerwow generalny ſtrajk wobſamknyli**, dokelž ſchedewſachelo njeſłuſu na jim wotpóſłany liſt wotmołwili. Pſched fabriki ſu ſtrajkowych ſtražowarjow ſtajili. Jeneho ſaſtupjerja kommuniſtiſkeho ſwjaſka, kotrehož be polizija ſajała, dźełacźerjo ſ jatby wuſwobodźichu a jeho ſ demonſtrazijiſkim cźahom do jeho hoſcźenza pſchewodźichu.

Strajk w Halwinje pſchi belgiſkej mjeſy, kotryž je wjele měſtazow trał, je ſo ſ dojednanjom ſ dźełacźerſtwimi ſwjaſkami ſkónčił. Po nim ſo měſto hodźinſkeje mſdy, hdyž ſo hodźi, akkordſka mſda ſawjedże.

Chamberlain jako poſrědnik mjez Italſkej a Francowskej.

Na njedawnej konferenzy mjes jendźelſkim ſwonkownym miniſtrom Chamberlainom a italſkim miniſterſkim pſchedſydu Muſſolinom je pjeza Chamberlain mjes Italſkej a Franzowſkej ſpłatk poſrědkowacź. „Giornale d'Italia" k tomu piſche, ſo ſo hižo wot dezembra 1928 wo doſoſumjenje mjes Italſkej a Franzowſkej próżnja. Jedna ſo wobſebje wo wuprawjenje tripolitanſkeje mjeſy a wo ſaſydleńſke prawo. Wot ſpočzatka ſ:dnanjow njeje franzowſke knježeſtwo nowe namjeły cźiniło.

Rusko wot Jendźelskeje 3 miliardy hriwnow wikowańskeho kredita žadaju.

Pſched tydźenjom ſu wotpóſłanzy jendźelſkeho wikowanja a induſtrije po pſcheproſchenju ruſkeho knježeſtwa do Ruſkeje pſchijšeli, ſo bychu pomóry ruſkeje induſtrije ſtudowali. Jendźelcźenjo dźiwachu ſo pſchedewſchim, hač mohli bjes ſtracha fabriki w Ruſkej ſakoźeć. Wo cźo Ruſkej pſchi tymle jendźelſkim wopyće po prawom dźe, ſu tuczi tele dny ſhonili. Namjeſtny pſchedſydа ruſkeje ſtatneje banki, Pjatakow, je jendźelſkich wotpóſłanzow pſchijimajo na to pokaſał, ſo jendźelſky wotpóſłanzy njeſmědźa na pračzenjakhmanoſći ruſkeho ſtata dwołowacź. Scamo ſo roſumi, ſo bolſchewiſtſka Ruſka ſwoje winowatoſcze k wutrajej połnje dopjelni. Jeli ſo pak ſo Jendźelſka wo to ſajimuje, ſo by ſo wikowanje ſ Ruſkej ſpěchowało, dyrbi Ruſkej kredity pſchiſtwolicź. Hdy by jendźelſke wikowanje ſwólniwe było, Ruſkej nětkhe 150 miljonow puntow (3 miljardy hriwnow) do wole dacź, potom by Ruſka mohła w Jendźelſkej kupowacź. Po teſe Pjatakowowej wopowědźi bě Jendźelcźanam jażno, ſ kajkim wotpohładom běchu ſo do Ruſkeje wabili. Maju ſa njetrěbne, ruſke wobſtejnoſće dale ſtudowacź; pſchetož 3 miljardy hriwnow nochzedźa na hrěćki w Ruſkej ſtajicź. Tohodła ſo bliſcźe dny ſ Ruſkeje wrócźa.

Apanaſjewić njejapcy wumrjeł.

Saſtupjeć ruſkeho wikowanja w Barlinje Apanaſjewić, kotryž je w Baranowiczi pſchi połſko-ruſkej mjeſy dweju połſkeju polizajſteju ſaſtojnikow morił, je we wojeſkim hoſpitalu njejabzy na wutrobinu khoroſcź wumrjeł. Maju ſa to, ſo je Apanaſjewić na ſylnu nerwoſnoſcź cźerpił a duchownje khory być.

Politiſke procesy w Beogradźe.

Statny ſud w Beogradźe je wjednikow khorwatſkeje ratarſkeje ſtrony dr. Maczka a Kenjewicza k jaſtwu po 14 dnjach a redaktora nowin khorwatſkeje ratarſkeje ſtrony, Torliča k jaſtwu na měſaz ſaſudźił. Saſudźenych winowachu, ſo ſu ſa wottorhnjenje Khorwatſkeje wot Juhoſłowjanſkeje wuſtupowali.

Bołharſke roshorjenje pſchećiwo Venizeloſej.

Wuprajenje grichiſkeho miniſterſkeho pſchedſydy Venizeloſa w grichiſkim ſejmje wo pomérach Grichiſkeje k Bołharſkej je w bołharſkich knježeſtwowych nowinach wulke roshorjenje ſbudźiło. Na ſbliženje mjes Grichiſkej a Bołharſkej je tohodła malo wuhladow.

Abeſynski nawal w Kenja.

Po powěſćach, kotrež ſu do Londona doſchle, je ſo wotdźelenje abeſynſkich wojakow njedawno do dołhowjerchnych ſtronow Kenya nawaliło, wulke rubjenſtwo ſcźiniło a nětkhe 40 domorodnych morilo. Mała khołoſtarſka expedizija domorodnych wojakow ſ wjednistwom jendźelſkich

pjizjerow je nihilalnikow po krótkim wojowanju wotewołało. Sowojatjuwschi sjudom morwych Abeßynjzy pisches njesu posachu. Jich zyke rubjenstwo je so wróčzo dobyło.

Khlostanske puki za jeneho farmera.

W Bethelu w Transwaalskej su farmera Jacka Nastu, kotrejž je sy wulkej žurowosću jeneho domorodneho morił, k khlostarni na sydom lět a k dźeżacej pukam sy sichudom sahusili.

Farmer bě jeneho čzornucha pscheschwikał, jemu dwě rzeble a wutrobne sćamak a jeho sa nosy někotre hodźiny powěznyk.

Wušud łakożejo sudnik pschisyponni, so sane khlostarjam njeje pschimérne, kotrejž winowatemu czěrne bolosče njeda sacuzeć, kotrejž je jeho wopor poczerpił.

Tónle wušud je mjes farmerami w pokodnischej Afrizy wulkej wóczi cźinił. Hyndom po wuprajenju wušuda pola ministerskeho pschedsydu, generała Herzoga, sakrocźichu a pjatk wjeczor wotpółnanzy sy Pretorje pschiúdźechu, so by so wuschwikanje hacź do posdyschcho pschepytanja wotstorzyło.

To je prěni wušud, so so běły muž w pokodnischej Afrizy zakudźi. Posledni cźas je so skorźiło, so su sudy běłych pschisażnych w pokodnischej Afrizy w padach, pschi kotrychž pschedsydźudzi pscheczíwo czornocham do wahi padźechu, njeprawe wušudy wuprajile.

Podawki při wojowanju w měsće Nacu.

Pschi wojowanju w měsće Nacu, kotrejž sy dźela k Mexiku a sy dźela Sjednoczenymi statami potnóżneje Ameriki słuscha, su so schitrjo wobydlerjo amerikanskeho Naka sranili. Dale na pólsće twarjenje amerikanskeho Naka lětadłowa bomba padże, kotraž je tež w sydodnymaj swarjenjonaj wulku schkodu nacźinika, tola njeje nikoho sranika. Sobotu so hischcze wo mexikanski Nako wojowasche. Wójnski departement je 12 amerikanskich bomby njetajnych lětadłow a schtyri wobkedźbowanske lětadła do Naka pósłało, so bychu, jeli so by so nowy nadpad na amerikansku stronu stał, pschećiwne naprawy cźinike.

Wójsko mexikanskich sbězkarjow so rospuschczilo.

General Calles je jako hłowny roskasowař knježeństwowjeho wójska mexikanskemu presidentej powědźił, so so wojowarske mozy sbězkarjow dospołnje rospuschczeja. K posnazy dale postupuje knježeństwowe wójsko w twjerdźiznje města Chihuahua dalsche pschećiwinjenje njewocźakuja.

Kaž powěsć sy mjesy praji, su guverneura a pokadowjeho mischtra stata Chihuahua safeli, hdyž staj sprjatkoł, sy wójnskej kasu sbězkarjow psches Rio Grande do amerikanskeho kraja cźeknyłej.

Kanadski protest we Washingtonje.

Kanadske knježeństwo je pola knježeństwa Sjednoczenych statow dla potepjenja kanadskeje łódże „Imalac“ protest [illegible]dało.

Wójna w Chinje.

S poddaczom Hankawa je Hankawska strona cźežke porażenje poczerpiła, tola Hankawska strona njeje hischcze sniczena. Dźěl jeneho wójska je drje k dobrejerjej pscheběžał, tola wjetschi dźěl je so njesbiły do hunanskeje prowinzy wróco sćahnył. Nankinske knježeństwo tohodla pschipowěda, so budże dale wojowacź, dóniž knježeństwu njepschećelske organizazija njebudże dospołnje sniczena. Sedobom knježeństwo wosjewja, so general Fengjuhsiang, njeje, kaž so powschitkownje měni, prawo dostał, Hankaw wobstarać; se 60 000 muzenji jeho wójska so po wucźerjenjenju japanskeho wójska khantunskeje prowinza wobstarji.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wo dnjo thermometer +3. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 752, hygrometer +10, thermometer w nozy +0,5. Wětřik sy wótr a dešcźik. — Wjedro pomału sasy mišichi nas pschiwoznje. Mjena nad mischimi stronami je so k pokonju wotsłalila. Nowe, w pokonju nimoschadne mjeny sadźiwaja pschipławej symneho powětra sy połnóżnych łodowich morjow. Sa to pschikhadźuje wyschina sy wjeczora. Na to pokasuje też, so schkleńca na rjane stuba. Tuž drje sniježe nasch Pschedźenak sasa prawje, hdyž k jutrischemu mkodemu měšaczkej rjane nałetne wjedro staja. — Jutrje wutoru schhadźa błónczko 5,19 hodź. a khowa so 8,19 hodź. Měšaczk khłada rano 5,31 hodź. a khowa so na wjeczor 8,19 hodź.

— **Nuboježny mordaŕ Bielusch w Mnichowje?** Mnichowska polizajska direkzija hłódźi sa rubjeżnym mordarjom Bielusom, kiž pjeża po powěsćach, kiž su so policiji dostałe, w Mnichowje pschebywa. Bielusch je 16. januara t. l. w jenej Wrótšlowskej korczinje do hosći tšełał a dwě wosobje satšełił. 30. januara je wón tej sama Schorjesza schosćera Lehmanna samorodował a wutrudził. Na popadnjenje strašcźneho mordarja je 1000 hr. myta wustajenych. Njedawno běchu kožanu jaku słonzowaneho schosćera Lehmanna blizko Budyschcina namakali.

— **Wobłhadne njesboże sta so** dźensa popołdnja krótko do ½10 hodź. pola Sserbskeho Domu na tschižnischczu Lawskeje hasy s Lawskimi hrjebjemi—Krónpruzowym mostom. Kokojesdny, kiž bźsche po Smutskowsej Lawskej hasy dele pschijeł, srasy do motorowego kolesarja, kiž po Krónpruzowym mosće do města pschijeżdże, pjeża s poměrnej spěschnosću. Wobaj padnyschtaj na dróhu, kokojesdnemu so kolo jeschbowa. Hewak pak jimaj po sdaću nicźo swadźiło njeće. Policija wuwisa **podawk**, kiž wjele wocźinych pschiwabi.

— Za **Radioslyšerjow.** Jutře wutoru 9. haprleje wjeczor we 8 hodź. hraje so w Statnej operi — w Barlinje — krasna opera „Tannhäuser“. Je to opera z Morawskeho Chrakeho ziwjenja. Hudźbu za nju je złożił sławny syn Morawskeje zemje Leoš Janaček, kiž w zašłym łóće zemrě. Přez Barlinski sćelak słyša ju [illegible] w němskim překložku. Naš mistr Bjarnat Krawc je tutu operu rjenje wopisał [illegible] łóće w „Skowronćku“. Zawěsće budże to za kóždeho słyšerja radia natwarjaca hodźinka.

— **Serbski radio-koncert w Zagrjebje** budże w utoru 9. jutrownika popołdnju w 5 hodź., za kotryž wozjewja so sćěhowacy program: 1. Serbska hymna: Rjana Łužica. — 2. Přednošk insp. Dušana Bogunoviča wo Łužiskich Serbach. — 3. Předehra ze opery „Dargun“ wot Zd. Fibicha. — 4. Kocor: Serbska reja čo. 1. a 2. — 5. Krawc: Serbska rhapsodija — 6. Reja. — 7. Kocor: Reja. — 8. Słowjanska kolebawka wot Nerudy. — 9. Sidák: Wěnašk serbskich narodnych spěwow.

— **W pożedźenju Budyskich měschczanskich sastupjerjow** sańdźenu schtwórtk wsa shromadźizna k wodźenju, so je gmejnska komora městu Budyschinej porucźiła, 150 prozentow pschirażka k leżownostnemu a pschemyslowskemu daŕkej sběracz. To wubudźi mjes sastupjerjemi wulku njelpokojnosć, tola skónczne so postajenju podwolichu. — Tudomny swjatk bohatych na dźěcach pschi sapodak namjet na město wo podpjern. Wschelazy rěcznizy namjet podpjerachu. Tola měschczanske wjednistwo nima dosć srědkow na powyschene wudawki. Namjet so skónczne wotstorzi. — Wo dźěłach rosmotrowje wotstorzi so tohorunja žadane wutwarjenje Sprewineje kupanińe, jenož pschibładny mót so pschisłwoli. — K swěsćenju sastaranja města Budyschina s elektrikim prudom pschisłwolichu sa schkleńcanjagh sastupjerjo, so so w Ratarjezach notwari rowe dźěłenja pruda, kotraž s dwoju stron dostawa prud. Se natwarjenjom rosdźělenje by měł Budyschin trikowanje, so haczenja w podawanju elektrikeho pruda wotstranjowali. Je-li so w milionowych dźěłankach a w 100 wólbskich powodach niczo njechcaźi. Měschczanszy sastupjerjo pschisłwolichu sa to 450 000 hriwnow. — Woni wobsahnychu dale, so so wotzełtwjerjenja sa dźěcźi w „Pschirodnym parku“ pola Tšełan powjetschi s pschidźěłenjom doma za cźełne dźěcźi. Dom so tohodła wo 15 łóžkow powjetschi. — Pschihłosowachu też, so so Schreberske zahrodki w norańschej strenje města wubopołnja a pschihłosowachu sa nowy cźahnik na Lessingowej schuli 1 600 hriwnow.

— **Krajny posawnišći zjawjeńcźi.** Swójski posawnišći khórow evang.-lutherskeho swjatka młodźenzow zhadźuje so 8. a 9. junija t. l. w Kamjenicy (Chemnitz) k zjawjenu wulkemu krajnemu posawnišćemu zjawjeńcźej, na kotrymž wobdźěli so někotre tyhaj dujerjow. Sćěwjeńcźeń budże nawjedowacź krajny posawnišći mischtr farař Adolf Müller s Drježdzan.

— **Statne mytowanje bykow.** Hospodarske ministerstwo je sćěhowacym wobhoćerjam howjadkow, kotrychž byki so k plahowanju wošrjedź jeneho ištplahowacego towarstwa wuzicźu a buchu pschi hłownym wubranju we lěcze 1928 dla jich plahowanskeje hódnosće wot wokrjesneho wubźerankeho wubjerka za mytowanja hódne spóznate, tatne myta pschipokło. Dnja 30. měrza t. l. knjes hamtski hejtman dr. Sievert wobsedźerjam howjadskeho skotu na hamtskim heitmannstwje s pschipósnamanjmi słowami a w pschitomnosći knjesa wokrjesneho stoinego lěkarja knjez. vet. rady dra. Kerna myta pschepoda. Mytowani su: ryczerkubleŕ Arnošt Scheffel we Pluschnifezach, kubleŕ Arnošt Schuster w Delnjej Kinje, kubleŕ Hermann Nowak w Nokpizy, kubleŕ Aug. Schołta w Lipicźu, ryczerkubleŕ s Watzdorf w Lutobcźu, kubleŕ Jan Rischnar we Lupoji, kubleŕ Jan Pawlik we Metrowje, kubleŕ August Hascha w Trjebjeńcach, kubleŕ Pawoł Bjarnat w Trjebjeńcach, kubleŕ Korla Ryčeŕ w Sowrjecach, kubleŕ Handrij Gěban w Cźornych Nosticach, kubleŕ Emil Kaschpor w Ramnowje, kubleŕ Erwin Hantušch w Nowej Wsy p. Huski, kubleŕ Hermann Bjenada w Kobjelnju, kubleŕ Maks Kichčkan w Boschczach, kubleŕ Bohuwěr Mosig w Kumschizach, kubleŕ Jan Rabowšk w Sšónkezach a kubleŕ Jurij Rebišk w Hajskowje. Kk. Scheffiej w Pluźnikezach a Schołcze w Lipicźu bu nimo toho wobzebite pschipósnawaze wopiśmo pschepodate.

S **Bónjez.** Pschikkadny poměr mjes ratarjom a wotrocźkom knjezi tu na Mitaschcu kuble, kiž dopomina na patriarchalnosć naschich praźerbskich swótskom. Pola kubleŕa Mitaška słuži hižo 12 lět mkody Nuža Nja Gavrilow, kotrehož je sebi hospodaŕ s mójnskeho rjeka sa dźěłaceŕa wubraŕ. Dokelž je jemu sněru a skónje pilnje słužił a pschi tym tež zyle derje sherbźi nawuknył, to je sebi wosebitu lubosć a pschichilnosć Mitaschej swójsby dobył, tak so hospodaŕ a hospoła, kotraž nimataj žanych dźěći, k Alijuschku wobkhadźujetaj. Łaž je žnowiim synam. Dźnk bě so tutón wošenik, stai jemu ranu kwaš wuhotowakoj. Minjenu wutoru pak wutschcźi knjes farař Bójz w Budestescźanskim Božim domje prěnjeho synka Nowaka, kiž ma nětko ruskeho nona a sserbsku mać s rodu Killianez, naisserje s pschiwusnistwa naschcheho snateho wótcźinja fararja Kiljana. Pschi tym kmótsiske nimo druhich też knjeni Mitaschowa jako cźestna kmótra a wuhotowa doma pola nich jara schcźedru a wjeselu kolanzeju. Mitaschez swójba je dobra serbska a jara schcźescźijanzy smyslena a tohodła knjeŕ tež mjes hospodarjom a dźěłaceŕom taŕi pschikkadny poměr a schcźescźijanski duch. Tomu ma so mkody Gavrilow dźakowacź, so je w Sserbach a mjes Sserbami druhu sbożownu domisnu namakaŕ. Njech žiwy a strowy wužiwa se swojej mandźelskej shromadne sbożo, kiž sa leži w pilnej dźěławosći a swěrnym wukonjenju winowatosćow.

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Novákoweje.

60] (Pokrazowanje.)

Skrańka khodźesche někto s hłuboko potulenej hłowu; niz jenož, so běsche we wobstajnem strasche wo holzu žiwy, kotruž snadź jemu sažo do města wotwjedźe, palesche jeho też na duschi, so maja jeho Lojzika sa njepschecźela konschtituzije, kotrejž do tych prawnych Cźechow njeła.

Khěžkarjo a podruźnizy, jeho pschiwisarjo, kotříž sa prawdu rostšełaneje Prahi stojachu, wotwobroźichu so někotre wot njeho, a starym gruntowarikam, kotříž njepschihłosowachu pschećiwinjenju pschećiwno kajkimžkuli knjezatym porjadkam, běsche dale se sapěrtym khalupnikom, rosšwjatym w gmejnje jenož roskoru.

Haj, běsche w Jewizach njewjesele . . . ,

Librej njebě so poradźiło naihonicej w Bystrem někotrych pokojazych nowosćow; a hdyž pocźachu wospjet wuthadźeć „nowiny knjesa Habliczka“, njepjachu wo nicźim radostnem, jenož sforźachu a napominachu lud ke mužitosći a mudrosći. Sa to ł Rohosneje a Svojanowa dolesćachu powěsće wo krutych khłostanjach sa minjene sběžkarstwo.

Hdyž pschińdże nasyma, bě, jako by ani kermusche njebyło; tónkróć njeczežnjesche pyšany cźah wot hatka horje, njeběsche ani katow, ani starkow, laufrow ani předarjow. A reje w korcźmje woprawdźe njeběchu mjesuke.

Tyschnje dawasche Jobt Libra wuheńmjeczerjej prawdu: běsche někto hórje hacź pryedy, psched wosiewjenjom patentow.

XII.

Na grunczje pola Hanuśeź da so ł kóždym dnjom khłyschcźeć słyschwanje, so łětusche nałěcźo wuczakacź njeje. Stary wumeńkař běsche skoro zbyłu synnu khorły pschełezak, cźiwilowasche jeho drěnje, abo, kaž nam tonnu rěkasche „žuchokamanje“. Ležesche swjetscha wobleczeny na łóžku, s cźežkimi pobłeschcźemi zakryty, a jenož druhdy sa jasnischich a wobstajnischich dnjow da so wot Albinki pomělescźi na „lajz“ blize łachłow.

Ničtó njemóžesche jemu wutrjeschicź; pschikhadźesche-li žyn często do wumeńka, žwarjesche na njeho, so dźěło sanjerodźa, njesjewi-li pak so někotre dny, skorźesche, so wschitzy na njeho zabywaju, a hrožesche, so chce žebi to spomjatkowacź, to žane dyrbjeschcźej też wudatej dźowzy sa rědkich jeju wopytow žłyschcźej; mloda žona, kotrejž njebě ženje dobry hył, jeho někto runjewon se swojej pschitomnosću mjerjesche, a wschitzy wnuzy, a cźi na grunczje, a dźěcźi dźowkow bojachu so dźěda, a jenož po krutem pschireczowanju maczerjow sastupowachu do durjow ł cźelej rohodźu wobbitych a wutrykanych, do starzowje nikeje jitwy ł woprawdźe zahlowym powětrom napjelnjeneje.

Swopředka, do hódź, pschikhadźesche druhdy gruntowník Cźeschka na hjeżadu; wobaj běschtaj lubowarjej stareho porjadka, so derje dopředka prajeschtaj njewěrnosć pschewopwazych rospraworow, sakudźischtaj „rebelijow“ we Winje, kotrajž bě žebi ł Prahi njedobry pschikład wsała a sfónczne rozmazowaschtaj, hacź nowy knježetjeŕ pschećiwno tutym njeporjadkam, „łaž so złuchcźa sakrocźi“. Nawědźi tola Cźeschka wot swojeho towarischa Libry stajnje nęschto nowcho a wědźesche žebi po swojim a Hanuśowym dobrosćadźu wukoźeź a wuprawicź, schtož běsche jemu Jobt trjebaj dozwła hinak powědak.

Tola skónczne, hdyž njebě so w běhu symu niczo podało, schtaj by w Jewizach a w druhich, městu poddanych wšach najmjenische pschemělenjenje pschiwjedło, a hdyž, se pschikhadźazej synnu, sbórischchu so bolosće w rukowaj rosmjerzachu khorcho starza też tute, stajnje nęschto jenajke rěcze, a Cźeschka, rosnihewatvschi so na jeho wumyhlenosć, pschesta k njemu skoro dozyła pschikhadźeć.

Albinka běsche wbohe stworjenjeńcźo; na nju pschińdźe wschitke wothładowanje, njeshmědźeschce so cźasto sa zyły dźeń ani na hodźinku wotstalicź. — a kwakowa so hischcze na nju krěnjesche a borkasche, so njepomha ji ani ł dźěcźimi, ani ł warjenjom, ani ł plokanjom a myczom. A w nozy, pózławschi žebi po nanowym pschećeju na „lajz“ sa blidom, pobłuchasche na jeho stonanje a wrjeschczenje łoża, na kotrymž njemóžo wuźiwjeŕ, w bolosćach so pschewalowasche.

Po njeskónczenej nozy, kotraž sapaczesche so pola nich cźasto hižo po schcźelez hodźinje wjeczernej, stawasche so pschebita, ł cźežkej, wusłoscźowy połnej wutrobu. Tyschcźe ju nanowe skorzenje, jeho hrólby, so so jemu to prawje bórzy ł wutrobje dostanje, a so potom budże ł nim kuž a so wona budże ł wbohej žwrotku, bolesche pak ju też žwakowege njeczužiwosć.

Wot nikoho a nihdże njedosta so jej pokojenja. Swopředka, do hódź, so je so Libra bratrej dowěrił, wupinasche na njeho žadosćiwje wocźi, haj, nęschto krócź so też njekroble wopraschа, hacź njeźu nowiny wo robotnych potentach doschle, — ale brahr stajnje ł hłowu wjesche, a wuprajł też swój dźeł, so někajke powěsće dóńdu. Sa wopytowanja gruntownika Cźeschki pobłuchasche kdyžkuli wje, hacź njesaślyschi nęschto potajnjeho, ale też tu ješimi ju słyschnuwa nanowa njepotajena radosć, so knježa sapo porjadk cźinja mjes sblubnjenymi, rebelanstkimi khalupnikami a „ludźimi na zuzej kazuy“, a so konschtituzija pschichodnje hižo njebudże schcźuwarjam a błasnjam swobe liwosće dodawacź.

Druhdy, hdyž wopytachu nana wudate žotry ł dźěćimi a pobywachu pola njeho dźeź, poradźi so ji, na hmeźu ł grunta cźeknyć, nęschto krócź sećka so pschi kajkej pschiležnosći ł Librom, kotrehož kubło běsche blizke. Se lubosćiwych jeho słowom běsche jej pschecźo cźopko a mir ł wutrobje, ale njeczerpasche ł nich žaneho pokojenja do pschichoda; njetajesche dźe so Jobt se žiwojim jednanjom a sprawnje wujna, so ani w Bystrem pola Wedźela a Bretuna, haj ani ł nowin jemu pożcźowanych njeje nicźeho we wukupowanju gruntownych brěmjenjow nawědźił.

(Pokrazowanje sćěhuje.)

watoscjow napischerziwo swojemu hospodarjej a hospoji — tak budze k lépschemu jeho synka Pawola a k wjeselu knjesa kubleria Mitascha a jeho knjenje mandzelskeje.

S **Brunjenja.** Naschi wjesnjan, cyžtla a studnjetwarz Jakub Wiczas swjecki dzensa pondzelu swoje 65. narodniny. Wón je zwérny cytar „Serbskich Nowin“ a wobhdla so tez pschi wschitkich serbskich skhadzowanjach. K jeho narodninam jemu pschejemy, so by Bóh Knjes jemu hischcze mnohe lita strowe a blóncžne dny wobradzik.

S **Barta.** We swojim skhadzowanjskim hosczenzu woime wjerawschu njedzelu wojerske towarstwo sa Bart a wokolinu swoju generalnu shromadzisnu. Ju wotewri z powitanjom pschedsyda Arnoscht Grofa-Bartski a spominasche wobezbje na 4 semrétych towarschow, shromadzisna k jich czescži postany. Létnu rosprawu wo dzelawosczi poda sapisowar towarskh Hanczka a létne schiežowanje pschedpokoji towarski Schuster, na czoz bu wuswobodzeny. Na to bu pjecz sobustawow wusnamjenjenych: towarski Jan Kótwiza w Huczinje a Arnoscht Ssedlik w Brésezach sa 40létne sobustawstwo, towarschojo Gustav Schickel w Bukojnje, Arnoscht Kubiza we Barcze sa 20létne sobustawstwo. Pschi nowowólbach dotalneho pschedsyduu towarskha Arnoschta Grofu a khorhojnika towarskha Jana Hanczka jenohlósnje sazo wolaschu. Jako deputértskich wusmolichu sa Suborneczku towarscha Maksa Duczmana a sa Rakojby towarscha Jana Bartuschka, sa namésnjeho khorhojnika tow. Pawoka Pjecka w Barcze a sa namésnjeho sapisowarja towarscha Arnoschta Urbana w Barcze jenohlósnje sazo. Wschitzy wólbny wuzhow.

S **Bukez.** Tele dny pisachmy wo dzélach na podsemskim kablu na Budyško-Lubijskej statnej drózy. Dodamy k tomu, so so tole swjasowanje kabla na wschitkich statnych drózach pschewjedze. Podsemski kabel na sluzicž k narunanju nadsemskeho kabla, kiž nétkle na telegrafiskich schczežorach wisa a w kotrymž 196 grotow leži. Wottronjenje nadsemskeho telegrafiskeho a telefoniskeho powoda budze mnohim wobsedzerjam witane.

S **Lubija.** Ssobotu dopoldnja w 11. hodzinje na Wósporskej drózy blizko Péschez kabla automobil a kokoležnu bu so sajdzejechtaj. Kolesaž dyri z mjeswoczom do autowego smérkepkafowarja a so straschnje krsla, žebi nézowu lósež slama a moisu lohe schabe. Scanjenego kokoležneho, puczowazego Oskara Meiera, dowjesechu se sanitetnym autom do khorownje. S kajkeje pschicziny je frazenju dóschlo, njeje hischcze smate.

S **Kamjenje.** Njedawno wozitschezachu „Serbske Nowiny“ rosprawu wo sudnitkim jednanju, kiž nastupasche wjesnjanoshu Mérczinka z Kamjenje, jeho mandzelsku a kublerku Mitynkowu z Kamjenje. Na konzu naspomni so, so so wobej stronje wurunaschtej a so jednanje sastajl. Knjes wjesnjanosta Mérczink žebi psches swojeho sakitarja pscheje, so by so tole wurunanje po sdowje wojerswilo a ma so takle: Knjeni Mitynkowa wojerswi: „Njemózu a nechzu na knjesa wjesnjanostu Mérczinka z Kamjenje niczo prajicž, so je kurwarstwo hnal, a wojsnu schiwdzicrje, kiž sym 18. 9. 1928 pschecziwo njemu rézala, z wobzarowanjom wrócu, swjasam so tez na to, so khóty a nusne wudawki, kiž su knjesej wjesnjanosce Mérczinkej a jeho mandzelskej nastake, ponjesu.“

S **Nukez.** Pjanowe schczurki so tez w tudomnych knjezich hatach straschnje pschisporjeja. Njedawno pokasowachu sydom na to, so mohle tute schkódne swérjata w maschich hatach byez a méiko je so jenemu hajmkej porodziło, sa sohn 5 tutych schkódnikow z pastemi popadnyez. Mjes popadnjenymi swérjatami bechu nétkrute wurjadnje sylne a wukrane. Na wjesesch a nastupnischa popadnjena bésche 58 cm dolha, bj 7 wopusche mérjesche 33 cm.

S **Némskich Pastis.** Dróha z Nékowa do Némskich Paliz je dla wuhadzenja z plestrankami mot 8. hapriesje hacz k dokonjenju tutych dzélow sa wschitkow jésdny wobkhad sawrjena. Wobkhad pokasuje so na pobocžne puczé.

S **Kamjenza.** Saidženy schtimórki bechu so w raschim mésche na nékotrych wsach wodowe roty pukrytje. Tohodla bórsy wscha woda z hlownego kótla mésches janskeho wodowoda swubdza a zyle mésto bésche bjes wody. Jenicžku studnju na Torhoschczu stajnje ludzo wobsehowachu, kotrejž k njej po wodu khodzachu.

S **Klétneho.** Tudomna nalutowarnja a wupožczenja wotmé druhi dzen jutrow shromadzisnu sobustawow; w tutej shromadzisnje poda so wusahanjenje wo nahódnosczenju.

S **Czélneho.** Tudomnu gmejnsku hotowu, kotraž so snowa pschenajesche, dosta direktor Richter w papowej fabrizy sa 710 hriwnow.

S **Wochos.** Wobzarujonne smjertne njeshoze potrjechi tudomneho ratarja Méta. Jako pjatk dolhe drjewo nakladowasche, dyri jeho hochor bo howy. Njesbožowanemu so moshy schkasnechu, tola pak možesche wón se swojim sapschahom hischcze domoj dojecz. Domach pak jeho smjerck pschekhwata. Méto, kiž ma w zyhej wshy dobre mjeno, bésche žebi hakle loni wotju skamak. Wón bésche jakle 33 lét stary a sawostajl zonu a dzécži. Wésche tez swojimaj pschichodnymaj starschimaj, kotrymajž staj žynaj we wójnje padmyhloj, se swérnej podpjeru.

Se **Sstepcho.** Nahle wumrél je tudomny wikowak je jésdnymi kolami Mudra. W nozy k hoborze wokolo 1 hodž. pschijidze wón domoj a rjetny k swojej mandzelskej, so je jemu sle. Na to dyrbjesche wot so dawacz a dopoldnja w 10 hodž. je hižom wumrél, po sdacju na nékajke sajdbojczenje. Ssobotu wocakowachu mordarsku komitéju se Shorjelza, kotraž dyrbjesche cžéko wobslacz.

S **Rósbórka.** Knjes dawkowy asistent Pick na tudomnym finanznym hamcze je sa dawkowego sekretara pomjenowany, to placži wot 1. januara 1929.

Z Łužicy.

* S **Biskopiz.** W Brunowje pola Kamjenza kradnychu njesnaczi paduschi 17 kur a sarschachu je hnydom psched chlécwom. K tomu pak je wobezbje sajimawa namakanka, kotruž su psched nékotrymi dnjemi w Pesterwizach pola Drjezdzan nadeschli, hdjež bechu paduschi tohorunja pjerisnu kradnyli. W jenym chlécwje, kiž bésche wobkradnjeny, namakachu listownju z papjerami skalarja, kiž je so w lecze 1901 w Semjazach-Tumjazach narodzil a kiž naposchledk w Biskopizach bydlesche. Policija za paduchom tlédži.

* S **Lichtenberga** pola Polczniz. Wumélikarka swnd. Kiežlingowa w Lichtenbergu méjesche krumu, kotraž bésche blisko czelenja. Nékotre dny pak krowa pschezo lezesche a njemózesche skórczenje doszka wjazy stawicž, so dyrbjachu ju do czelenja dorézacz. Pschi tom pschidze 6 malych czelatkow, kiž bechu krowu tak slabe a kiž wschitke w hromadze jenoz 150 puntow wazachu, na zwét. S czelatkow pak zane njemésesche dolhe zywjenje, wschitke bórzy wumrécchu.

* S **Kinsbórka.** W tudomnym domje sa puczowazych spyta zebi 21 létny pschihuczowany krawski z krawskimi nozizami zywjenje wzacz. Wón spyta zebi na lévej ruzy wusche kolcza hibit pscherénjez, tola to so jemu zyle njeporadzi. Pschi pschekhchowanju powédzesche mlody clowjek, so je so se swojimaj starschimaj holzy dla zwadzik a so njeje tohodla chzyl wjazy dale zywy bycž. Scanjenja krawskeho bechu tak czézke, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesez.

* S **Wallersdorfa** pola Zitawy. We Waltersdorfje pschi kaffee-czélskich mjescach zwjescesche najstarschi wobsedzer, domjazy skalz Hermann Schmidt, zwoje 91. narodniny. Kaczunjez je tak stary, zwda hischcze kózdy dzen dolgo pschi krosnach a pomha swój wschédny khléb sobu sazitkowcz.

* Se **Shorjelza.** Na tudomnej pósce III saja Shorjelska kriminalna policija pod sabnskutkowanjom Zitawskich kriminalnych sastojnikow saródzenu schtimórki dzélacerja Eichlera se Schunowa nad Eigenom a pschepoda jeho do hamtskohudnifkeho jastwa. Eichler bésche w pjenjezney nusy a bésche swojej zonje jenemu Zitawskemu fabrikantej wurunsowanski list napisacz dak, w kotrymž so wosnamjenesche jako wjednik rubjeznikeje zwólby a 30.000 hriwnow zadasche, hewak budze wón a jeho towarischojo jeho a jeho zwójbu skónzowacz. Fabrikant žo na sdacze tutomu zadanju podwoli, powé pak jo mjes tym Zitawskej a Shorjelskej kriminalnej policiji, kotraž jeho saja, jako wón na póst pschidze zebi pjenjes. Kiž bé so mjes tym na 22500 hriwnow snizil, wotewjacz. Stósnikowom niandzelsku wostajichu nafkwitnje swobodnu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Kamjenizy.** (Njedostatk na wodze je nimo.) Dla bohateho desdcza a snežby posledních dnjow poczinaju so dolne sawjery po mézazej trajazej znuhoczje sazo pjelnicž, tak so katastrofalna nusa na wodze, kotraž hrozesche mésti Kamjenizy a mnohim dalschim méstam hornich Rudnych hór, so w najbliższich czasu pasnhbi. Najskerje so hižom tele dny postajenje wo lutowanju wody zbórnu.

* S **Narsdorfa.** (Nadpad na 80 létneho wjesnanostu.) W Oberpijenhainje salésechtaj njesnataj w nozy na jchtom, kiž steji pschi wjesnjanoskowym domje. S woknom dobuschtaj ho wonaj do twarjenja a z revolwrom hrozo zadaschtaj zebi wot 80 kilneho wjesnjanostu, so by jimaj dak pjenjesy, kiž méjesche w domje. Nadpadnikaj dostaschtaj nézdze 100 hriwnow a czeknischtaj njesposnataj.

* S **Lipika.** (Nowy skandal w Lipsczanskej rézarni.) K dotalnym skandalam w Lipsczanskej rézarni je so pschidruzil dalschi, psched kotrymž pak mózu so tamne zkhowacz. Policija saja w rézarni 6 pomocznikow, kotrychž wimuja, so su koze a czerjewa khorych stocžatow, kiž méjesche wyschnosez sebrasz, rézarnikam dale pschedawali, so bychu tuczi je sobu pschedélali. W tózdym tydzenju su nézdze 75 kozow pschedali. Veterinarny rada Berthou, kotrehož je policija hižo psched délschim czasom sajala, njeje jenoz wo tutych pschekhowanjenjach wédzal, ale je jim samo poskowal.

* S **Jawory** w Schlesynskej. (Straschneho sapalerja sajeli.) W nozy wot jutrowneje sroboty k jutrownitschu wotpali so w Czornej pola Jawory brózen. Méiko zo tam 32létneho skalarja Pawoka Gorka sajeli. Swopréduka wón sapalekstwo prejesche, tola posdajscho so jeho wusna. Pschi pschekhchowanju wón tez pschida, so je hižom we prjedawschich létach twarjenja sapalowal. Dozyta je so 11 sapalerstwow wusnak. Méinja pak, so ma hischcze wjazy tychle skósnitstwow na swédomju.

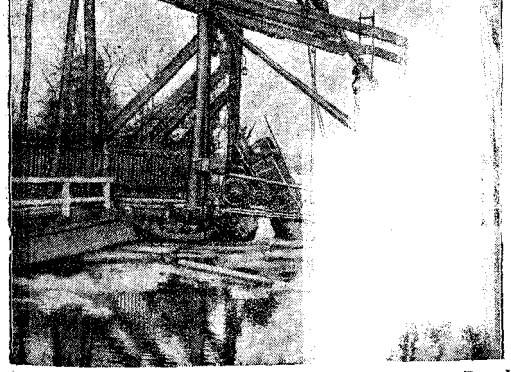
* S **Barlina.** (Sswojeho nana wurubil a wobkradnyl.) Pschekupz Michaelis je kriminalnej policiji wosjewil, so je jemu jeho 20 létny syn Gerhard najwjetschi dzél domjazeje nadoby z bydlenja rubil a jemu nimo toho hotowe pjenjesy kradnyl. Gerhard bésche wuzil khwilu, jako méjesche nan wobthodnu wez wobstaracz, w kotrejž je z pomozu tsjoch pachelow swojeje starosby na wocžach domjazych wobydlerjow nanukwe bydlenje nimale wuprózdnil a meble na kfasany wós sestajal. Po wschém sdaczu je wón wschitko za tunje pjenjesy pschedal a znadz nétko synja, do wukrasja czeknyez. Sswn bésche posledni czaz wjednik fistalki zigarowoje wnikowikowanje a je w tutom wobthodje bjezja wjazy hacz 800 hr. pschekhowik.

* S **Bytomja** (Beuthen) w Gornjej Schlesynskej. (Chcyssche byez sawrjeny.) Na jenu policajsku strazu pschidze dzélacžer a zadasche zebi wot sastojnikow, so bychu jeho sche byez sawrjeny.) Na jenu policajsku strazu pschidze wón po khwili z krwawymaj rukomaj sazo a wosjewi, so je w policajstwe twarjenju woknowej schkleńzy rosbik. Méiko pak dyrbjachu jeho zadanje dowjelnicž.

Na'nowiše z cyeloho swéta.

— **Schkrowa powésez wo wjedrje sa jutnischu tutoru:** Rjenje, czoplischo pschi znadnym wétrje. W Jendselskej rjenje a czopko. W poknoznej Europje milischo, druhdy so deschczinje.

Pola Fürstenberga nad Wóbru njedzelu dopoldnja pjecžo dzélacžerjo pod želesnizu pschelok wurwachu. Hdyž Wrótsawsko-Berlinski spéschny czah nad podsemskim kanalom jdsesche, so tón z nastatym satschazenjom sasypny. Dzélacžerjo so sasypnychu. Mjes tym so mózesche so jednu mukhowaci, schtirioch druhich morwych wurychu.

Cahaty mést přez Starkowski kanal pola wjeski „Serbska Réka“ so zasypnyk

Powodženja w polnócnej Americy.

Kózde léto naléto polože štaty polnócneje Ameriki cežko powodženja potrjechja. Sněhi na horach nahle taja. Woda přiwala so z wulkim wotmachom, a kaž létsa cyle njenadžiocy. Wobydlerjam powodženych krajinow njebé možno, najnuzniše wukhowaz. Na našim wobrazu widzimy horka powodženu hasu jeneho města, z lěwicy kak na čołmje jenu swójbu wukhowachu, a z prawicy, wšědny wobkhad z ołmami w powodženej wsy.

W měsće Reutlingenach žu rozhorjeżu hostiwu so elefantami měli. Schtyri elefanty Kronez zyrkusa žiwjenu wothladarjej cźekнychu. Jedyn z nich z tworowego dwórnischcza do žrjedź města cźerjesche. Najprjódźu won durje klampnarskich klamow wuliščźi, pschekroczi klamy a z druhimi durjemi z nich wuńdże. Potom klamy jeneho optikusa wopyta, hdyž wulke sapuscźenje nacźini. W pschedawarni nuzujazych wězow wulke wukładne wokno rozlišči a jene motorske a jězdne kolo rostepta. Też w šahrodach, pisches kotrejž skoczo cźerjesche, ploty spowala a wschelaku schkodu nacźini. Hdyž elefanta popadnychu, won wothladarja tak dyri, so dyrbjesche žo tón do khorowinje dowjesć.

W Des Moines w Sjedнoczenych statach je žo pjatk rano hotel Kirkwood wotpalił. Pjeć wosobow je žo spalilo. Wjele hosći je so wopalilo a je do njesboża pschischło, hdyž z wokna do skakanjeje płachty složichu, so bychu płomjenjam wuceknyli.

Pola Athbeca w Baltiskim morju žo w nozy k zobo:cze na morju rybarski cźołm z wětrom powróći, hdyž schtyrjo rybarjo žak stajachu. Wschitcy žu žo po zadwělnym wojowanju z wyšoka smahowazymi žołmami iepili. Sawostajn po žebi 13 dźěći.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Smutkowne ministerstwo je dowolilo, so žmě žo wotmyłjena dróha 23 (podšěchena Wettinika dróha) wot 18 metrow na 16 metrow swušěcźiceź. Rubowanka wo tom, na kotrejž je dowolnosć pschistupnomjena, je wupołożena w kenzliji twarskeje policije na Žitnych wikach 3 I. w šnatym wobchodnym cźasu 4 njedźele dołho k wobhladanju sa tóždeń.

Pscheměnjenje potwarjenskeho plana płacźi z tutym wojjewjenjom sa šwjećene.

W Budyschinje, 3. haprleje 1929.

Budyska měschczańska rada.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec

Wobstaraństi cźakanz schkitańskeje policije Franz Bannach z Halberstadta je wot 3. t. m. do běła na pruhi jako cźakanz nakrajneho žandarmstwa do Kulowa powołany.

Do jeho słužbneho wokrjesa słuschcźa Cźišowa se Sazoniu, Dubrjeńk, Lubhoješ, Sulschezy, Nowa Wjeś Klóschtrska, Brězki, Kocźina, Salow, Rachlow, Hósk, Kulowc, dale jako potwjerschenu słužbnu wokrjeź Němzy.

Wón bydli w Kulowje na Budyskej dróhi cźo. 4 pola knjesa kravskeho mischtra Hančźi a je tam telefonisky z cźišłom 64 Kulowskeho hamta dośěhnyć.

We Wojerezach, 4. haprleje 1929.

Krajny radźićel. Saling.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" změje **jutře wutoru** wječor w „Serb. Domje" spěwanje. Njech wšitcy přindu, wosebje też mužscy.

Budyšin. **Bjesada pónđźelu** wječor we 8 hodźin Přednošk knjeza dra. Wjaclawa: Bibliografija.

Budyšin. Jednota Sokoł ma zaso přichodnu srjedu we towaršowni na Hornčerskej hasy zwučowanjo.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš". Wutoru wječor 1/8 hodźin je ważne posedźenje swjedźeńskeho wubjerka. Kóždy njech přińdźe. We 8 hodź. dźiwadłowa pruha. **Předsyda.**

Hrodźišco. **„Zerja".** Přichodne spěwanje budże štwórtk, 11. haprleje pola Symanka w Njechornju. Zo wšitcy z wěstosću přindu, wočakuje. Dirigent.

Jednota Sokoł w Porśicach wuhotuje njedźelu 14. haprleje wječor we 8 hodź. sokolski swjedźeń. Dowolamy sebi wšě jednoty a towarstwa, kaž też wšěch lubych přećelow wutrobnje přeprosyć.

Pančicy. Sokolska jednota wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 wječor w 7 hodź. sokolski swjedźeń w Pančicach. Wšitcy Serbja z blizka a z daloka su přeprošeni.

Politiski wubjerk tow. swj. Cyrilla a Methoda zmeje wutoru 9. haprleje popołdnju w 3 hodź. pola Wjenkec w Khrósćicach wažnu zhromadźiznu. Wšitcy wuběrkowniey a dowěrnicy so z tutym należnje přeprošuja. Předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska" (žónskeh losy) ma štwórtk 11. haprleje wječor we 8 hodź. pola Natušec nuzne spěwanje. Njech wšitcy přińdu. **Dirigent.**

Radwoř. „Sokoł" zwučuje tutón tydźeń srjedu a pjatk wječor we 8 hodźinach. Přińdźe wšitcy dla swjedźenja. **Načelnik.**

Radwoř. „Hu. Je." ma wutoru 19. haprleje na šuli deleka zhromadne spěwanje. Nuzna wěc. **Dirigent.**

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 9. haprleje wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawa na zańdźene lěto a wo zymskim swjedźenju. 2. Nowowólby. 3. Namjety. Štóž chce hišće dale ze sobustawom wostać, ma winowatosć, so wobdźělić. Po zhromadźiznje je zwučowanje. Starosta.

Rózant. Tow. kat. młodźenccow wuhotuje njedźelu 14. haprleje wječor we 8 hodź. w Zernjanskim hosćencu załoženski swjedźeń. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje wutrobnje **předsydstwo.**

Župa „Michał Hórnik" zmeje njedźelu 14. haprleje 1929 pop. 1/4 hodź. swoju nałětnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khrósćicach. **Dźeński porjad:** 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župineho sekretara. 3. Prażske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje k. prof. Jan Bryl). [Wšě župje přidružene towarstwa dyrbja zastupjene być. Należnje wšěch Serbow přeprošuje **Předsydstwo župy.**

farař Delan, župan.

Hospodarski rozhlad.

pónđźelu 8. haprleje 1929:

Barlinska burša sajđženu hobotu tydźeń z krutymi kurjanimi słónčźi. Kurjy z małymi pschethornjenjemi dale pospinowachu. Skrućene běchu kurjy też na wikach se dołżnymi a rentowymi liščźinami.

Na **produktowych wikach** też hobotu jeneho pscheměnjenja mjesapišachu. Wiki běchu měrne. Wobrot šnadny wosta. Zentnar płaćesche wězera

w Barlinje:

pschenźy 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr.
hacź 10,40 hr., jećźmjenja naležnjeho 10,90—11,50 hr., nasymskeho 9,60 hr.
hacź 10,10 hr., wowsa 9,80—10,20 hr.

w termijnowym wikowanju:

sa meju: pschenźy 11,76¼—11,78¾ hr. a rožki 11,10 hr., wowsa 10,92½ hacź 10,95 hr.
sa julij: pschenźy 12,25—12,27½ hr. a rožki 11,50—11,51¼ hr., wowsa 11,32½ hacź 11,37½ hr.

Pschistajenja:

Měłnišco. Müller w Biskopizach, Kamjenc-zanska dróha cźišło 10.

Dźowku. Zedlak w Sswjatku pola Hródka.

„ piekař Mülchen w Delnych Bruśach.

„ Panach w Bukynje pola Hućinu.

Wurźownika piekařskeho, Tepper w Hródku, Barlinska dróha cźišło 11.

„ sa instalaziju, Märkische Licht- u. Kraftanlagen w Hródku.

„ schwajzarskeho, knježi dwór we Wulkim Wjelkowje.

„ schwajzarskeho, knježi dwór w Krakezach.

Kucharku, knježi dwór w Jawornicy.

Hotzu do domu, Lamprecht w Budyschinje, Tuchorska hała cźišło 22.

Hospodarja, Frankensteinski młyn w Budyschinje.

Pohonca, w Delnjej Hórzy 31.

„ Rychtař w Hodźiju.

„ tachantske kubło w Cźechorezach.

Mlokown, w Trjebjeńcy 11.

Na pschedań:

Bufej a kredenza, dubowej, Blaža (Bläsche), spedišer we Budyschinje, Drjewowe wiki.

Kóń. Laraß w Hodźiju 112.

Garnitura mjechka, w Budyschinje, Bismarkowa hała cźišło 51.

Klawěr, nimale nowy, Wünscha, rěmik w Budyschinje na Hrodowskej hała 4.

Wós dźěcźazy, w Budyschinje, Hrodowska hała 5 II.

Schewska schijaza maschina, w Budyschinje, Löhrowa hała cźišło 221 na lěwo.

Kólnja sa motorske koło, w Budyschinje, Schliebenowa hała 81 na prawo.

Zubłe tšěchne, 7000, Höhna w Cźichorzach 14.

Mandlawa, Rausendorf w Kubschizach.

Kaćki, knježi dwór w Wbohowje.

Cźelata, knježi dwór w Demjanach.

Wola, Mütterlein we Wucźležach, tel. 22 hamt Horn. Wujšid.

Wół do cźahanja, byka Lětnjeho a kaćki, knježi dwór we Wopalnej.

Wół do cźahanja, 19 zent., w Lipicźu 25.

Byk, 1¼ Lěty, a młoda šylna krowa z cźelećzom, we Ssmilnej 28.

Jeja k nasadźowanju, kurjaze a krutaze, Ella w Bjelschezach.

Jeja, Wyandotke, Lehmann w Dźěžnikezach.

Kundros, pokletny w Kamjenzu, Knježi dół 5.

Ssuno, knježi dwór w Jahońzy pola Kubschicy, telefon cźišło 2104.

Motor na wjerćazty prud, 5,5 PS, w Kamjenzu, Schlizenstr. 2.

Khłódnizu, Gampa, sajźhdjene wojakow w Budyschinje Lubijska dróha.

Krowa šylna, młoda, wyšokožuńcźelna, w kowarni we Cźornowje pola Kamjenza.

Krowa młoda wyšokožuńcźelna, w Sakrejcu p. Hródka.

Kruwa do cźahanja, blisko k cźelenju, we Wulkich Dobrjezach 31.

Kruwa młoda, wyšokožuńcźelna, mjes dwěmaj na wiebórk, w Janezach 4 b.

Koza, młoda dóška, König w Khwoczjanach 44.

Kaćki, Měrsch we Walowach pola Lubija.

Kury, wuzkoł Kek w Bórku.

Kóń, w młynje w Hornych Teschnizach pola Hródka, telefon cźišło 366.

Kóń, žrjenjoćtny, Khěžor, kowař w Běłej Wodze.

Kóń, Oldenburski, Frankensteinski młyn w Budyschinje.

Kóń, kobła, w Mješicach 47.

Schijaza maschina, Böhme w Hródku, Lěšna hora 1.

Wós deskowany, Lorenz w Budyschinje, Kamjentna hała cźišło 19 a I.

Wós deskowany, kolowa fabrika w Sćežjezach.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Skoro zadyn wobrot pschi sešłabjenych płacźinach.

Dop. 3/12 hodź.: Kaž psched hodźinu, wožebje pozdźische termije žu snižene.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje				
	6. 4.	5. 4.		6. 4.	5. 4.
Pšenica	222-228	222-225	buny	23 24,00	23-24,00
rožka	205-208	205-208	woka	29-31,00	29-31,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	23-25,50	23-25,50
wows	198-204	198-204	zeradella	—	—
kukurica	213-217	213-217	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšeńć muka	25-29,10	25-23,25	lany wosušk	24-25,80	24-25,80
ržana muka	26-28,75	26-29,00	pocn. melasa	—	—
ps. wotruby	15,60	16,60	běrnj. kruški	21-22,00	21-22,00
rožne „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,40-1,60	1,45-1,55
bróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,35-1,50	1,30-1,33
raps „	—	—	wowsna „	1,60-1,75	1,55-1,70
pjeluski	25-26,75	25-26 75	jećna „	1,40-1,65	1,35-1,60

Tuni ☐ twarožk tunje požiw.
sirowy, požitny, derje słodźacy, tuni

☐-twarožkowy tydźeń

Punt jenož **32** pjenježkow

Butrowa wikowańja **Kunella**

Do srjedźnjeje kubleńskeje domjacnosće bjez žony so hnydom abo k 15. 4. starša knježna abo žona jako

hospoza pyta

Poskićenja pod F 24 na wudawańju „Serb. Nowin"

Symjentny dźećel

Čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskoběskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratařske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r. w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Poručam wot składow w Ralbicach a Konjecach

syrokisały amoniak
wapnodusyk
wapnosalpeter
nitrophoska
kalijowa sól 42%
kainit
domašowu rudu kosćinu, syru a parjenu

Tohorunja wšě symjenja k nałětnim wusywam, kaž

symjentny dźećel
pjeluski
woku
symjentnu kukuricu
symjentny wows
saradellu

Proku přećelnje wo skazanki a přilubju swědom. posłužowanje

Z pocześćowanjom

Jan Cornak

Zitowa wikowańja w Ralbicach

Zwólniwa, pilna, jednora

holca

kotraž dyrbi pódla hospozy wšě domjace dźěła činić, so k 15. haprl. do wile w předměsće (domjacnosć wobsteji jenož z domšćenych) pyta. Warić njeterjeba móc. Poskićenja z wuswědźenjemi a žadanjom mzdy na

knjeni Dr. Rudolf Oberlössnitz bei Dresden

Roonstrasse 49.

Ludźo

k drjewopušćenju na Ralbicansk. honach (za pjeńki a hałozy) so pytaja. Zamołwjenje srjedu 10. haprl. rano wot 8—9 hodź. **w Brězanec hosćencu w Ralbicach.**

Runklicu

ma na předań **Zimmermann** na Mužakowskej dróży čisło 27

Wčera njedźelu dop. 3/11 h. je ze swjatymi sakramentami doma wobstarana po dlěšej khorosći w 72. lěće swojeho žiwjenja zbožnje ze swěta wotešła naša luba mać, přichodna mać, wowka a sotra

Marja zw. Ryćerjec w Sernjanach

rodź. Jakubašec z Kulowa

Khowanje budże srjedu 10. t. m. w 8 hodź. w Ralbicach

Zrudźeni zawostajeni

W Sernjanach, Drježdźanach, Pěskecach, Rózeńce a Dubrjenku

Příloha k čisłu 81 **SERBSKE NOWINY** pondźelu, 8. haprleje 1929

Knježerska swójba pjenjez.

Kak Rothschildej k samoženju pschinđechu.

Mayer Amschel Rothschild (1743 hacź 1812), zakazer Rothschildej banki, měješe dźesać dźěrjo: pjeć hólzow a pjeć holzow. Mnohe, z dźěłom a prózu zohnowane lěta žo minychu a jako žo stary Rothschild na smjerzine ležo lehny, rěkaše, jo sawostajł wón swójim synam: zyk: Europu: Nathanej, pschedwjazemu w Londonje, Anselmej Mayerej w Frankobrodźe, Jacquej w Parizu. Salomonej we Winje a Khorli Rothschildej w Neapelu.

Hižo lěta 1800 běsche stary Rothschild jara bohaty cźowjek, ale bě w Frankobrodźe ludźi, kiž běchu hischcze samóžnischi. Ale psches swoju wustojnosć we wikowanju a wobhładnitwe waschnje, žebi pschitkhilnosć knjeżerjow a pjenježnikow dobyć, poradźi žo Mayerej Amschelej Rothschildej hacź do swojeje smjercze lěta 1812, tak wjele pjenjez nakutowacź, lo bu i najbohatschim muzom Frankobroda.

K bajkojtenu samoženju Rothschildez dóndźe pak hakle psches synow, kiž, w najwusnamnischich městach tehdyjsheho czasa sajsydleni, shromadnje na tom dźěłachu, kak bychu mój a samoženje swojeho domu hischcze sesylnischi.

Nathan, najwobwjertliwischi a najsdźěłanischi mjes Rothschildez synami, poda žo, hischcze niz 23ětny, do Londona. Psches swoju wustojnosć dobu žebi hórsa dowěru sobubratrow w tajkej měrje, jo žo bjes wulwjacza po jeho pschikasujach slężowachu. Hižo krótke lěta po jeho pschikhadźe w Londonje bu z tajnym radźićelom kanzlera, haj wschě wusnamne statne należnosće Wulkojenbjelskeje, haj Europy, duchu wot njeho, hdyž też indirektnje, kontrolowane.

Stary Mayer Amschel Rothschild měješe žo swojemu wobhłodnemu wujpěchej we Kolnwej wěży wikowanju je starymi pjenjesami dźakowacź, z cźimž žo hižo wot młodosće faběrasche. Wo tym hacź bě žo w Hannowrje je generalom z Estorf sejnał, bu wot njeho sa nakupowarja sastarskich pjenjes, kiž stary oficěr z niewschědnej luboscźu hromadźesche, pschijimacź.

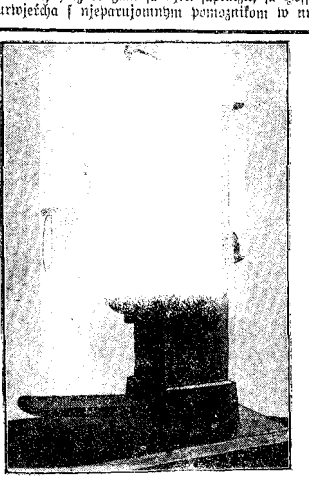
Jako general z Hanawy do służby Wylema, zyna Hessenskeho krajneho hrabje, sastupi, sahori też tuteho sa hromadźenje starych pjenjes a poruči jemu Mayera Rothschilda za [illegible] nom, so móžesche stary Rothschild prynjez nekotre tajkeje žadne pjenjesy wobstaracź, dokuz žebi pschećelstwo Wylema, kiž dyrbjesche jemu poźdźischo we wjazy hacź jenym padze z wuzitkom być.

Tehdy měješe semjanstwo hischcze najwutjetschi wliw, a jeniczy ludźo z wyšokimi titulami dospěchu pschi dworje to, schtož chzychu. Mayer Rothschild, spóznawschi, so bjes rjenje klinczażeho titula z druhimi wjerchami njemóže do wobhłodneho swójska zinacź, zapoda tohodla lěta 1769 na pryna z Hanawy próšnju, w kotrejž žo wo pomjenowanje k dwórskemu pokrjednikej prózowaschе.

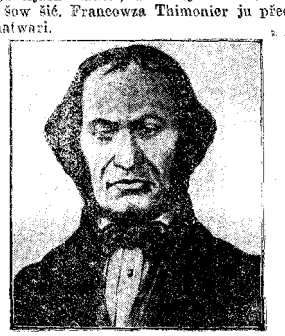
Jeho próšnja bu wukhwalschana, a wobkhad Amschela Rothschilda žo rozwiwaschе.

Jako bu potom lěta 1785 pryna z Hanawy dla nanowje zmjerze krajny hrabja a poźdźischo Hessynski kurwjerch a jako tajki mózny, nakupi žebi Mayer Rothschild, so by žebi dobył pschikhilnosć wjerchа, žadny poklad na starych pjenjesach a drohoćinkach a pschewostaji jón wjerchej pod jara pschijomnymi wuměnjenjemi.

Wjerchowskeho knjesa tuta skedźbliwosć jara swjeseli, a dokelž wědźesche, so Rothschild pschi tom nicžo saſukrjecź njebě mohł, lubi jemu, jo jemu też dale pschikhilneny wostanje a so jemu dalsche poźrědnistwa wobstara. Tak sta žo w běhu cźasa, so bu stary Rothschild, kiž bě poklad na starych pjenjesach a drohoćinkach wo wjele nišschu płacźišnu wotedał, hacź bě jam sa njón saplacźik, sa Hessynskeho kurwjercha z njeparujomnym pomocnikom w rusy.

Prěnja šijaca mašina, z kotrejž bě možno rječaskaty sow šić. Francowza Thimonier ju před 100 lětami natwari.

B. Thimonier, po rodźe Francowza, natwari před 100 lětami prěnju šijacu mašinu.

Poslědźischo, jako žynjo stareho Rothschilda w hospodarskim žiwjenju Europy wusnamnu rólu hrajachu, saporza zyła swójska je wschěch hłownych městow Europy žeń **wójnu pschećiwo Napoleonej I. pjenježnje podpjerać**, a runje Jacques Rothschild cźinješe w Parizu najbóle swałkliwe wěšy sa khribjetom strachowaneho kěrca. Po Napoleonowym wojźadźenju prózowachu žo Rothschildej z kralowskim domom Bourbonow do wobkhodneho swójska pschińć, a pschedewschém Nathan, kiž bě w Londonje žiwy, njesakomdźi žanu skladnosć, so by knjeżerjej mohł nětaku zwužbu wopokazacź. Kral Ludwig, kiž bě wot lěta 1807 hacź do druheho dobycza nad Napoleonom w lěcze 1814 w Jendźelskej we wuhnanstwje žiwy, bě stajnje w pjenježnych wuskosćach, a pschedewschem potom, hdyž rěkaše, z wulkej haru a zwjatocznosću, kaž to Francowzojo ludowachu, žo do Parisa wróćicź. Krala Ludwigowe pokładne běchu próżdne, a wón prózowaschе žo tohodla wo pożcźonku pola jendźelskeje statneje pokładnje. Kanzler tutón wotpohlad Ludwiga Nathanej Rothschildej zdźěli, a młody bankownik bě wjesoły, pschichodnemu francowskemu kralej zmjerć pomhacź. Se swojim bratrom Jacquom, kiž w Parizu dźěłaschе, twarzi Nathan, jo ma Ludwig pschi jeho pschikhadźe do Parisa miljon puntow sterlingow kredita dostacź, a Nathan žam pschewza, so Ludwiga XVIII. dnja 25. haprleje 1814 hacź k franzowskemu brjohej pola Calais dowjese. Pschedewjasze žo poradźi, a nowy kral Franzowskeje móžeše z pomocu Rothschildez bratrow 2. meje do khowneho města kraja zacźahnycź.

Nathan žo stajnje prózowaschе, je swojimi bratrami we wuskim wobkhodnym swójsku wostacź. S pomocu wyšoko zapłacźenych pożelnikow podawaschе jim stajnje powěsće, kiž mohli we wobkhodnym nastupanju z wuzitkom być. Jacques a druhi bratsja cźinjachu runje tak, tak jo běchu Rothschildez stajnje wo politiskim a hospodarskim położenju wažnych Europiskich krajow na běžnym. Sćěhowazy podawk je za to najskerschi dopokaz.

W poślednich dujach bdźenja swjatkarjow pschećiwne Napoleonej, potajkim w běhu bitwy pola Waterloo, pschebywaschе jedyn Nathanowy agent w Ostende. Po dobycźu swjatkaćich wójskow wobstara žebi Rothwarth, tak rěkaše Rothschildowy sastupnik, wobžwjedźenje, w kotrymž bě dobycze wobschěrnje wopisane, a wróći žo z nim po najkróschim puću do Londona, hdźež 20. junija, potajkim dwaj dnjej po bitwje, dojdźe. Na samknym dnju pschińdźeni Nathan Rothschild knježerstwu dobycze swjatkarjow nad Napoleonom. Ale, dokelž w Londonje hischcze žaneje ofizielneje powěsće wo tom njeměachu, nochzychu Rothschildowej powěsći wěricź. Tola jako žo nasajtra major Henry Percy, wotpósłanc generala Wellingtona, do Londona wróći, so by sjawnu powěsć wo dobycźu pahnyłej, dźiwachu žo wjednizy jendźelskeje knježerstwa jara, jo ma Rothschild tak wubjerne sarjadowanu powěsćernju, z pomocu kotrejž je wo běžnych podawkach hižo 24 hodźin předy wobhonjeny hacź hamtsle městna.

So bychu žo Rothschildez za wulke službу znutowali, kotrejž su w běhu wójnow pschećiwo Napoleonej sastarali, namjetowaschе wjerch Matternich awstriskemu kěžorej, je by jim semjanski titul spožcźił. Tak spožcźi žo bratrom

Jutrowne serbske spěwy.

Pisze Bjarnat Krawc.

(Skóncźenje.)

Skóncźnje njech tu też njepřewidźmy

Wuznaća wěrjaceho křesćijana,

to je Handrija Zejlerja pěseń k spěw. swjedźenju we Łazu 8. X. 1871 pěsnjeny:

A, bych ja Marja Madlena, mój zbóžniko a skala,

Će by też moja wutroba tak lubje žałbowała.

Wšě na tebje bych ważił šacy, te maš pak sam a hišće wjacy:

Tuž wonjo tamne nardowe budź nětk mój psalm a zylzy dźakowne!

A bych, kaž Jozef, row też měł, do skały wulamany,

Ty, Božo morwy, njeby směł mi tam być pohrjebany.

Ja zahrodu a rózowišćo, ći lěpše wěm za pohrjebnišćo:

Twój row a sparna khowanka budź, knježe moja hnuta wutroba!

A budźech był ja mróčałka na horje wolijowej, kiž prileća tam słužowna njeść tebje k Wótcu stołej:

Kak zbóžne było mi to dźěło, što woko wuhladać by směło?

Ta jasna mróčałka chcył być, poducha twojej w njebju rozpłunyć.

Ludowy hłós k tutemu spěwej je Dr. Jurij Pilk w swojich mužskich khorach wudał (1899); bě jón přez knjeni Smolerjowu, měješe jón z Njeswačidła.

Skupina druheje strony, mjenujcy radosć a wyskanja dla Jezusoweho stanjenja zrowa, nje je tak bohaće w ludowej poeziji zastupjena. Jeńž někotre pokazki móža so wobkrućicź, zo wjesele tak eruptivne, błyskace a mócne njeje, kajkeż by być mohło.

Madlenine Jutry,

pokěrlušk po słowach, Michala Nawki (1928) ma so takle:

Swjata sy hora Golgata, halelujа!

Na nju Madlena k rowu přikhwata,

a row boži próżdny namaka.

Wź nim dweju jandźelow wuhlada, halelujа!

„Madlena, přećo płačeš ty?“ —

„„Dokelž mojoh' Knjeza pokradli

a njewěm, hdźe su jeh dowjedli.

Ja k njemu přindźach ze žałbami!““

Jako so Marja wobroći

wona Jezusa Knjeza wuhlada

a za zahrodnika jeho ma.

Tu zbóžnik jeje so wopraša:

„Žónska, što płačo pytaš tu?“ —

„„Prošu, sy-li mi Knjeza wotnjest y,

to praj mi, hdźe jeho donjes sy!““ —

A „Marja!“ wumožnik pozdychny.

„Mištrje!“ nět wyskny Madlena

a wša zbóžna też k njemu přistupi,

zo radosć ju skoro pohłuši.

Nět Bohu budź dźak, nět smy dobyli.

Madlenji Krystus přikaza:

„Stań a dóńć k mojim bratram a praj,

zo pospěju k Wótcej w Boži raj!“

Tuž Jutry, wyskaj wšón lud a kraj.

K tutej ludowej legendźe mamy też hłós a kompoziciju (. Kr.) kiž steja w zběrcy „Skowrončk“ str. 22. Za naše cyrkwine khory a spěw. towarstwa njećeżki a dźakowny nadawk.

Matej Handrik je nam w Čas. M. S. 1887 zezběrane Jutrowne khěrluše z ludu podał, mjez kotrymž je wosebje druhi, kiž ma wuzke zwizki z naším khěrlušom 111 a wjele lěpši rěčny, a basniski wuraz.

Dźens je dobył Khrystus, syn Boži,

kotryž stanył wot smjerće,

z wulkej česću a krasnosću.

Za to so dźakmy, jemu, halelujа!

Wón je čertej wšu móc pobrał, jeho hrody je wón rozetorhał. Runje jeho mocy, ryćeŕ jo přewinył swojeho winika.

Nět nam žadyn winik nješkodźi, też najhórši nic njewadźi,

njepřećel jo pobity, my pak nět Bože dźěći smy.

O słódki knježe Jezom Khryst, ty hrěšnych ludźi zbóžnik sy,

wjedź nas přez twoju hnadu k tebi do njebja k wjeselosći.

Wosobite rjany hłós z Corneho Kholmca pozběhuje cyły pokhěrlušk do jasneje wyšiny. Wź Čas. M. S. 1894 steji wón jako čo. 151 A. Corneho 3. zběrki.

Po łacanskim: „Surrexit Christus hodie“ spěwaju w Žylowje (D. H.) slědowacy krótki, markantny spěw:

Stanył je Khrystus wot smjerće, halelujа!

Wón wumóžnik je wšitkich ludźi, halelujа!

Hdy by wón z rowa njestanył, by cyliči swět drje zahinył.

Dokelž nět z rowa stanył je, tuž khwalmy nět Jezom Khrysta! Halelujа.

K tomu słušacy ludowy hłós połneho wyskanja dyrbjał po prawom swójstwo cyłeho našeho ludа być. (Přir. Žórleško čo. 39.)

Serbski hłós wužije raznje karakteristiske sekwency. Antonin Dvořak je na tutón hudźbny motiv rjanu legendu komponował.

„Dźens Boži syn ma dobyće“ steji we serbskich spěwarskich čo. 111. Wosebity hłós ze luda (Žórleško čo. 40) spěwachu po A. Cerne-ho zdźělenju nic jenož w Žylowje w kemšach, ale też po wsach.

Škoda, zo jutrowni spěwarjo wšudźe wjacy swoje spěwy, njezanošuja, kaž bě w mojej młodości hišće też w Stróži pola Hućiny rjane wašnje. Źiwje so hišće dopomnju na tam wot młodźiny pod woknami stareje šule spěwany hłós: „Mój Jezu žiwy, z rowa stanje, što strachuju so wumrěća!“ Wobnowjenje tajkich počinkow by było našej serbskej młodości krasna a dostojna debjońka a našemu ludowemu žiwjenju zawěsće k česći a wužitku!

Salomonej a Anßelmej Rothschildej 22. septembra 1816 hdźicne semjanstwo, mjes tym, so dostaschtaj druhaj katraj Khorla a Jacques, kiž bjeschtaj też k dobyczu kěrtwa pschinoschowaloj, prawo, so swobodnaj knjesaj njenowacj.

23. septembra 1822 dosta awstriske knjeježerstwo pozwonku wo 900 000 schěžnatow wot Rothschildez bratrow, kiž buchu potom pschez Kójorski wutkaš 7 dnja 26. septembra tameho lěta k baronam pomjenowani.

Za čas žiwjenja na „Čertowe kupy" wuhnaty.

Tragedija Elsaßana Paoli Schwarzy.

Po skónčenju swětowoje wójny wróći so Paoli Schwarza domoj. Běsche w Elsaßu žiwy. Tam běchu jeho do jědneho regimenta tykli, ale bórzy jeho puschežichu, dokelž njebě za wojaka khmany. Wot tam pschijědže k jenej dźělawej kolonje a posdźischo bu połny policista. Jako tajki je wójnu sobu činił. Po skónčenju pschiměrnych jednanjow swosta w měsće Kehl (pschi Rheinje), hdźež je w poslednim czasu wójny swoju słužbu wukonjał. Francozowscy wobsadźichu Kehl. Jeneho dnja sajachu Schwarza, na nicžo žez njemyslo, stajichu jeho psched wójnski sud a bu dla nosdženja brónjowy pschečiwo žiwjenu wótrunemu krajej na czaž žiwjenja na „Čzertowe kupy" (ležaze psched krajom Cayenne w južnej Ameriży) wuhnaty. W tu khwilu pschebywa tam na kraju.

Kak Franzowscy k tomu pschiwdźechu, Schworzu, kiž tola jako němski wojak žwoju witernosć cźinjesche kaž mnohe tyhaju, dla tak cźežkeho pschestupjenja wosudźicz? Alfons Emil Paoli Schworza bě 9. měrza 1886 we Corte (na kupje Korsika) narodźił. Jeho nan wěrzachu Emil Hendrich Schworza, rodźeny 1852 w Parisu. Jeho mać bě rodźena z Elsaßa. Jeho dźěd bě Elsaßan, poby 1852 w Parisu, hdźež so nan narodźi. Posdźischo žiwjesche so žwójba w Elsaßu, wosebje w létach 1870/71. Jeho dźěd bě tam dohladowaŕ jastwa we němskej słužbje. Wowka dostawasche po žmjerći žwojeho muža wot Němskeje malu pensiju. Wěste je, so běschtaj dźěd a nan sałudźeneho němfšaj stacźanaj a to na podłožku Frankobrodskeho měra.

Załožny dźěl, pod kotrymž ma někto Paoli Schworza cźerpjeć, twarjesche z tym, so bě nan žwoje žydźischcźo we wósomdźesatych létach z Metza do Parisa pschepołožił. W czasu žydowskeho pschebywanja starscheju w Parisu, kiž bu pschez krótki nawrót do Metza pschetorhnjeny, buschtaj jeho starschej dla wuschcześtwa (spionaže) k lěpschemu Němskeje na pjecź a dwě lěcze jasnwa sałudźenaj. Mać wróći so 1897 po skónčenju žwojeho khłostanja se žwojim jedinaczelětnym hólzom do Elsaßa. Potom cźehnjesche žwójba do Luxemburga a wot tam do Kehla.

Sćiwójsku žu pschezo jako němskich stacźanow wobhładowali. W lěcze 1919 wukonjesche mać žwoje wólbne prawo k narodnej shromadźiznje we Weimaru a žnu bu 1906 do němskeje wojeńskeje słužby wusměrjenu. Na cźo so někto Franzowscy sepjerjaja? Pospyt, Paoli Schworza kłudźi, so njedopjelnichu. Mjes tym so franzowske knjeježerstwo wschech wójnskich jatych, kotrež běchu so na nětkajše waschnje pschescheli, šamo rubježnemu morderja Hoppe, puschcźi, sapowdźi so krucze a rasnje, Paoli Schworza z jasnwa puschcźeć. Je mohło dopokałacź, so bě Schworzowny nan w běhu žiwjeneho žydomślěnoho pschebywanja w Franzowskej jako policajski kommisar pschistajeny. Jako tajki bě dyrbjał franzowske stacźanstwo měcź, dokelž je to po franzowskim sakonju tak posajene.

Němšći stacźanšći sakoń pak dowola, so smědźa we komunalnej (gmejnskej) słužbje też wukrajni so pschistajicź a to w nižšich sastojnstwach. Ma nětko Schworza so wschelakorosći tuteju sakonjow so dźakowacź, so dyrbi cźah žwojeho žiwjenja z domišnej wuhnaty bnyć? Schworza njeje pschi njestronskim wobhładowanju jenu porokowanu wójnsku pscherahu dźał. Cźinjesche so jako Němc, bě wón jako tajki žiwy. A hdyž wójna wudyri, žłuchaschе na postajenja němskeje wyschnosće. Dźesaće lět žu wot tuteho cźasa sašche. Schworza njeje wo duchu měra hišće nicžo sačuł. Sa njeho njeje kónc wójny połepschenje, ale złokoźne pohubjenschenje. Kak dołho budźe jeho dóst tracź?

Sokolski komponista Karel Pospišil zemrěł.

Češka obee Sokolska a jednota Sokol na Žižkovje wozjewjatej zrudnu powěs zo je sobotu 6. haprleje popołdnju zemrěł znaty hudźbny komponista sokolski br. Karel Pospišil. Z jeho pilneje ruki su wušle sta krasnych hudźbnych prewodow k sokolskim zwučowanjam. Br. Pospišil narodźi so 22. wulk. rožka 1867 a je był z wučerjom, pozdźišo pak direktorom šulow na Žižkovje. Běše znamjenity hudźbnik a hudźbny paedagog a prewodźeše na klawěrje najznaćišich češkich virtuosow kaž Kubelika, Kociána, Ondříčka a wuwučowaše hry na klawěrje. K V. wšesokolskemu zlětu 1907 zestaja swoju prěnju składbu „Prewod k zlětowej scenje". Wot tuteje doby je napisał rjad znamjenitych hudźbnych prewodow, z nich su najznaćiše: Londonske prostne (kotrež su naši Sokoljo na našim Zwjazkowym cźeze we Wulkim Čisku widźeli), dźewjata Prašzeho Sokoła, Očenaškowe konicki, Pad tyrana a druhe komposicije.

Też mnoho bratram z našich rjadow je br. Karel Pospišil znajmjeńša po mjenje znaty. Jeho hudźbu znajemy a też zwučujemy. Tak njeźaruje jenoż češki Sokol, ale też naš serbski, myslu pak wěsće cyły słowjanski. jk.

Přilopk.

* **Ssamomordaćstwo mordarja.** W Koburgu je so rubježny mordaŕ Korla Faltermeier z Michelalwy w žiwjenju kłerzy z kruchom łožoweje zyhi wobwěsnył. Faltermeier běsche zamóžnjeńskeho pohladnika Lößela z Michelalwy słužowaŕ a tohodla běsche jeho Koburgski pschisłužny sud ke thłoštanju na cźah žiwjenja sałudźił.

***Kruwy so z alkoholom sajedojcźiłe.** Na knježim dworje w Libenje w Anhaltiskej pizowachu kruwy se žmjerśnjenymi bérnami a pschiměschachu kišku pizu. Dołho njetrajesche a kruwy sthorichu. Pschi pschepytowanju pizy spóznachu, so běsche so w pizy wulworił methylowy alkohol, z kotrymž so wschitke kruwy sajedojcźichu. Dotal je dźewjeć kruwow kónz wsało.

* **Fitzmaurice do słužby Ameriki pschestupił.** Wyschi Fitzmaurice, něhdyši roskasowaŕ nad wojeńskimi létadłami irskeho žiwobodneho stata, je psched krótkim se słužby tuteho stata wustupił a so do Ameriki podał. Tele dny je do Newyorka pschijěł a budźe w pschichodźe z techniskim radźićelom nowoho létanischcza Long Island a wěnuje so z tym zwilnemu létakstwu. Fitzmaurice wobdźěli so loni na prěnim poradźenym lećenju pschez Atlantiski ozean wot ranja k wjeczoru z němskimaj létarjomaj Köhlom a Hünefeldom z létadłom „Bremen".

* **Wučeŕ a pjecź dźěći.** Do najmjeńšich schulow ličźi drje ludowa schula w Brěhy w Bitterfeldskim wokrjesu. Wot jutrow wobsteji tuta schula jenoż z wučerja a pjecź schulerjow.

* **Raniscźo-prusti Methusalem.** Najstarschi wobydleŕ Raniscźo-Prusiseje je njedawno žwoje 104. narodniny swjećił. Won rěka Bjedrich Sadowski a pothadźa se Barcho burikeho splaha a bydli někto w jenym domje sa starych ludźi. Hacź do žwojeho 100. léta dźěłasche won we rataśiwje. Někto pak jenoż hišcźeze w jahrodze dźěła. Won je pschi žwojich žnadnych dołhodach hišcźeze jara flutrowny, pschetoż měni, so dyrbi sa stare léta lutrować — „hnadź moht jo podjašsche hišcźeze trjebać!"

* **Tři dźěći žo spalichu.** W Moderje pola Bratislawy w krótkorańschej Cźěšłokowakskej wotpali žo pjecź twarjenjow. Woheń, kiž bu po wschěm jdaczu załoženy, wudyri nadobo na wjazy měšnach, so mózachu žo wobydlerjo lědma wuchowacź. W jenym z wotpalenych twarjenjow namakachu tři dospołnje spuhlene dźěśaze cźěła.

* **Jutrowne wobthadne njeboże w Zendźelitej.** We Zendźelitej bu jutrowne žwjate dny pschi automobilowych sinjeschoženjach morjenych 32 wožobow. Sranjenych bu na 100 wožobow, kotrež nětko leža we wschelakich khorownjach.

* **Cźežke železniske njeboże w Ranischej Afrizy.** We Beirje w Mosambiskej wujédže pschi ranžérowanju tworowy cźah z kolijow a rozbi si hětty domorodnych. Morjenych a sranjenych bu dozyła 13 wožobow.

Sokolstwo, sport a hry.

Přihodna cźěła kultura žony.

Žona ma być daricźelka a strażnica noweho žiwjenja. Z jeje hłownym nadawkom je, ludej sylny a strowy dorost darić. K dopjelnjenju tuteho žadanja je tohodła nuzne, co lud strowe, sylne a rjane maćerje dostawa. Za wocźehnjenje tajkeho žónskeho razu je pěstowanje přihodneje cźělnje kultury, prěnje wumělnjenje. Hakle pěstowanje cźělozwučowanjow rukuje za dospołne wuwiće wšěch organow cźěła, kiž su trěbne, dokelž móže w boju wo byće jenoż kruty a sylny organism z wuspěchom wobstać. Zo zwučowanjom cźěła jenož za čas šulskich lět njeje nihdy a nanihdy dosć, wjele bóle dyrbimy jenotliwe organy bjez dlěšscheho přetorhnjenja dale zwučować, njedyrbja-li wonc pozdźišo wokhripić. Jeničky zwučowanje twori, sylni a zdźerži, hewak dostanjemy njelepe stawy a słabe myški (muskle). Też wobtok krwe cźerpi při cźělnej lěnjosći, wšelake wobcźežnosće so jewja, a wuwiće najwšelakorišich khorosćow so spěchuje.

Nuznje žada so tohodła zwučowanje cźěła *nic* jenož wot holcow, ale też w samsnej měrje wot žonow! Wězo njemóża wšitcy na jeničey jene wašnje zwučować, wjeleběre dyrbja so zwučowanja cźěła po starobje a twórbje cźěła złožować. *Cźěło młodeje holcy*, kotraž hišće rosće, potrjeba druhe zwučowanja hač cźěło dorosćeneje žony. Cyłe zwučowanja za wšě skupiny, kiž su zestajane po starobje, ma zasadnje na physiologiskej (přirodnej) podłožy stać. Cyłe dźěło předźěłaca gymnastika je zakład, při čimž ma so wosebje na tajke zwučowanja dźiwać, kiž słabuške myški sylnja a njeleposći stawow zadźěwaju.

Dr. phil. Eug. Matthias praji: „Wjelestronske a wotměnjace su nadawki cźělneho woćehnjenja. Wšelakorosć wukhadźa z wšelakoreho razu cźłowjeka sameho: wotměnjenje nadawka přez dźiwa polny psychophysiski rythmus wuwiwanja.

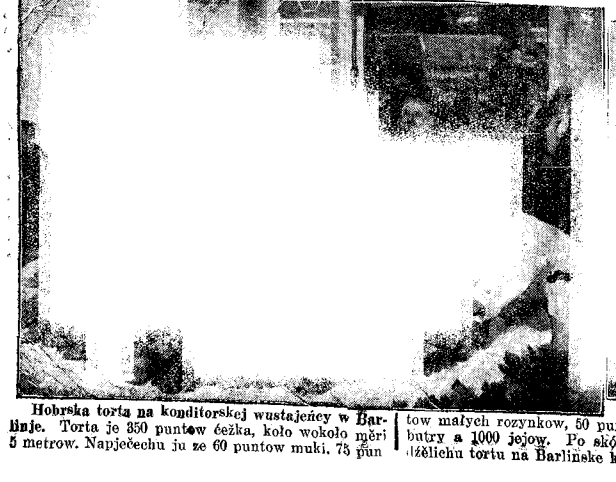
Sobu *na prěnim městnje* w zwučowanju stoji khodźenje a běhanje, jako wuznamny srědk k zesylnjenju wutroby a płucow. Docyła přihodźa so ludowe zwučowanja wosebje derje, dokelž su přirodźe cźłowjeka najbliže. Też płuwanje móže so w kóždej starobje pěstować, wězo dyrbja so starše pluwarki při skakanju do wody na kedźbu brać. W samsnej měrje sylni pućowanje cźěło a duch, štož pak dyrbi so w přihodnej drasće stawać. Při pućowanju móża so wjesele wuběhowańske hry a ludowe reje pěstować. Přidružić maju so też wubědźowańske hry, wubědźowanja mjez muštwami, štož je za zdźěłanje kharaktera z wulkim wuznamom, a štož wubudźa lubosć a wjesele ke *žiwjenju. Za woćehnjenje k zmužitosći a* wobwjertliwosći su też zwučowanja na bradłach atd. nuzne. Skónčnje njesmě so też na wjelestronski zymski sport zabyć, kiž je ze zórlom woprawdźiteje wjeselosće žiwjenja.

Tutón krótki přehlad wopřija we hłownej wěcy tamne pola cźělneje kultury, kiž dawaju holcy, kaž žone dosahacu składnosć k wjelestronskemu wobdźěłanju. Naše sokolske jednoty jako nóserje ideje a praktiskeho přeniwdźenja cźělneho wukubłanja, poskićeju najlěpšu móžnosć k tajkim prócowanjam. Njech žony a holcy tohodła do jich rjadow zastupja, zo bychu docpěle zamér: so woćahnyć k rodej dospołneje strowosće, luboznosće a rjanosće.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Helena jwud. Schöblowa rodź. Hilbjenez w Sčittjezach. — Marja jwud. Moschkyna rodź. Njeźez w Kamjenzu, 79 lět. — Ida Selma jwud. Birnbaumej rodź. Frenzelej we Wolešnizy pola Labija, 61 lět. — Josef Bulank, wiłowaŕ w Kulowicy, 68 lět. — Paweł Kuhn, schewski mischtr w Čornym Khołmcu, 62 lět.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Pudźman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl Arnošt Bart w Hrodźenu. Za nawid[illegible] H. Janak w Budyšinje.

Hobrska torta na konditorskej wustajeńcy w Barlinje. Torta je 350 puntow cźežka, koło wokoło měri 5 metrow. Napječechu ju ze 60 puntow muki, 75 puntow małych rozynkow, 50 puntow cokora, 50 puntow butry a 1000 jejow. Po skónčenju wustajeńcy rozdźělichu tortu na Barlińske khude dźěći.

We Winskich ludowych šulach dostanu dźěći w swačinje darmo mloko.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a dźiwa Smolerjec knihitišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde do. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 82 — Budyšin — Wutoru, 9. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Wusud w Langkoopowym procesu.

W Langkoopowym prozeßu je ſo pſcheßłyſchenje ſwjedkow ſtónčiło. Prěni ſtatny rěčnik dr. Köhler je hnydom ſłowo k wobſtórjenej rěcži wſał. Srédka drje, prajt, je jedyn prozeß myßle wjele ludźi tak hnuło a roſtſchaſko, kaj tutón pad, a to niz ſe ſabołcżu ſa ſenſajziju, dokelž je nětkotrykſuli, hdyž je leni w měrzu a nětkole ſaßo wo czinu ſkyſchał, ſwoje ſamßne pokjenje ſ pokjenjom wobſkorżeneho pſchirunał a żebi prajił, ſo je ſnadź w tym ſamym czěßnje był kaž Langkoop.

Chzu rad roſdźěl mjes czinom na żebi a czinjerjom czinicz.

Na jenej ſtronje maju powſchitkownje żobuſaczuce ſ człowjekom, kotryż je żebi po czeßnej mkodoſczi w Afrizy rjane wobßedżenſtwo wubědźił a nětko ſ wójnu ſwoju exiſtenzu a domiſnu ſhubiwſchi dźeßacz lět dołho wo ſwoje poſtacżne prawo wojuje. Tola na druhej ſtronje Langkoopowy czeßi czin ſtejł, kotryż ſo njehodźi ſamokwicz a ſo ſkhwalicz abo ſo ſamo pſchekraßnicz, hdyž nochcemy ſa mucżeńzu rěczeć. Ody buchmy chzyli ſa prawo ſpóſnacz, ſo nječhtó, kotryż méni, ſo ma nječhtó żadacz, k ſamßnej pomozy pſchimnje a ſam po ſwoje prawo dźe,

potom by prawna njewěſtoſcz bjes runjecza naſtała, potom mohła juſtizja ſwoje brěmjeſchko wjeſacz.

Potom njebychmy mohli zanemu ſaktojnikej ſa ſło wjacz, hdy by ſo ſapowědźił, ſwoju ſłużbu dale dokonjecz. Każ żara ſo Langkoopowy wozud wobżaruje, njeſmě ſo tola ſabycz, każ je wjele druhich ſ wójnu runje telko abo hiſchcże wjazy ſhubiło. Mužłu żebi na mnohich, kotiž żu niz jenoż ſwoje ſwójſtwo a ſwoju hoſpodarſtku exiſtenzu, ale też ſwoje żiwjenje, ſwoju ſtrowoſcz, ſwoju ſwójbu a druhe kubło ſhubili, kotreż némſki ſtat njeſaruinuje. Sa **mlc ſchkodu njeſmědża** ſo wyſchnoſcże ſamokwite czinicz, **dyrbi** ſo **dopóſnacz**, ſo je to ſeßehnot wójny,

ſo je Langkoop runje taiſi wopor wójny, każ wſchitzy wobżaromni mali rentnarjo, wójnſke wudowy, wójnſzy ſkripeńzy

a mnohy, kotriż żu jako ſeßehnot wójny w njedobżahazych bydlach żiwi. Derje by bylo, hdy jednanje w Langkoopowym prozeßu wothłóß w Parißu namakało, hdyž ſo nětkole wo wotſchkodżenje jedna, dokelž wobraz, kotryż je ſe pſcheßłyſchenjom wobſkorżeneho naſtał, wobraz wobdżnjenja Němkeje pokaſuje. Wina na roſhóſczenju a ſadwělowanju njeleżi pola wotſchkodźeńſkeho hamta, też niz na ſakonjach, ale w prěnim rjedże na tym, ſo naſch kraj nima pjenjeß a je wuklukany.

Wobżudżejo czin, ſtatne rěčnińtwo nima lohke ſtejiſchczo. Tola czinjerja wobżarujo, njeſmémy na czinjerjowy wo-ſor ſabycz.

Pſcheßłyſchenje dopokaſowo je podało, ſo drje Langkoop njeje pſchestupjenja ſakonja wo roſbuchadłach dowjedżeny, tola ſa to mam ſa dopokaſane, ſo je ſo rubježneho wudrěcża, wohrożenja, nucżenja a njedowoleneho wobßedżenja bróńjow winowaty ſczinik.

Pola Loofa nimam pſchikpomoz pſchi czinje ſa dopokaſanu.

Langkoopowy koffer njeje attrappa, je roſbuchadło. Też czorny pólver do ſakonja wo roſbuchadłach ſłuſcha. Tola njeje dopokaſane, ſo je Langkoop myßle mél, tomule koffrej roſbuchnycz dacz. W tymle padże ménju, ſo je bjes winy a wjeßelu ſo, ſo je tomu tak, dokelž by potom najmjeńſche khłoſtanje léto khłoſtarnje był.

Ale wobſtorżeny Langkoop njeſłuſcha do khłoſtarnje, to mózu pſchede wſchej ſjawnoſczu rjeż.

Schtož rubježne wudrěcże naſtupa, ma ſtatne rěčnińtwo wobſtorżeneho ſa winowateho. Hłowne praſchenje je, hacż je Langkoop mohł wěricz, ſo ma hiſchcże wopraw-njene żadanje. P ménjenju ſtatneho rěčnińtwa njeje wón to wěricz mohł. Na żadyn pad njemóżeße wěricz, ſo ma prawo na wuplaczenje 112 000 hriwnow. Langkoop je ſ roſbuchadłowym koffrom naßylnoſcz nakoſt, runje każ ſe revolvrom a je ſo ſ njeprawom ſamożenja mozowak. Wudrěcże ma ſo jako dale wjedżeny czin wobhładacz. Wohrożenje druhich ſaſtojnikow bě nucżenje a cżeßke wudrěcże, na kotreż jako najmjeńſche khłoſtanje léto jaſtwa ſteji. To ſo ſda kute był, dokelž ſo Langkoop ſda wobżarowanja hódny był. Tola wón je ſo je ſwojim wotſchkodżeńſkim jednanjom do bluda ſwjedł, a proſchu tohodła jaſtwowe khłoſtanje jenoż wo dwaj mężazaj podłeſchicz.

Prěni ſtatny rěčnik pſchecziwo Langkoopej dla rubježneho wudrěcża 1 léto 2 mężazaj jaſtwa, dla nucżenja jaſtwo na jedyn mężaz a dla njedowoleneho wobßedżenja bróńjow jaſtwo na 2 njedźeli namjerjeny. Proſchece, kotre khłoſtanje na 1 léto 3 mężazy hromadu ſcżahnyć a pſchepytowarſtu jatbu ſ 10 njedźelemi pſchilicżeć. Dale namjetny, Loofa wulwinowacz, dokelž pſchipomoz k czinej njeje dopokaſana.

Sſud Langkoopa ſ pſchestupjenja pſchecziwo ſakonjej wo roſbuchadłach wulwinowa. Dla nuſowanja a wohrożenja a ſakaſaneho wobßedżenja bróńjow jeho k ſhromadnemu khłoſtanju 6 mężazow a 50 hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja ſaſudźi. Pſchepytowarſka jatba ſo w połnej wyſokoſczi pſchiliczi. S njeje też pjenjeżne khłoſtanja jako wotbyte placzi. Roſbuchadłowy koffer a revolwer ſo ſebjerjetaj. Dale ſo wobſtorżenemu Langkoopej wupruhowarſki czaſ ſa ſbyłk khłoſtanja pſchiſłuſchi. Sſudſtwoſtorżeny Loof ſo dla njedobżahazych dopokaſnow wuwinuje.

Wjednik němſkeje ludoweje ſtrony Scholz přećiwo kóždej diktaturje — za wulku koaliciju.

Na raniſchoſruſkim ſjeździe němſkeje ludoweje ſtrony je wjednik němſkoſjemſkeje frakzije němſkeje ludoweje ſtrony, nědhuſchi němſki minißter dr. Scholz rěcz wo němſkoſtatnej politizy ſwojeje ſtrony měł. Pſchi tym ſo wótro **pſcheczimo kóždej diktaturje wupraji, kotrejž ſcżejźlki bychu, njech by wona ſ kajkejeſkuli ſtrony pſchiſchła, ſa Němſku wożudne byche. Parlamentariſzy je hižo wot meje 1928 nuſne bylo, knježeńſtwo wutworicz, kotreż by ſo mohło na wjetſchinu ſepjeracz, a to niz jenoż w Němſkej, ale też we Pruſkej.** Dyrbimy ſo, hdyž ſmyſły **parlamentariſma we wulworjenju ſyłneho knježeńſtwa widźimy, ſwólniwi być, do wulkeje koalizije ſaſtupicz.** Dr. **Scholz praji**, ſo je němſka ludowa ſtrona w němſkim a pruſkim ſejmje, runje każ je ſtronimym wjednikom, dr. Stresemannom zyle ſjena. Runje nětkole pſchi rosrißanju wotſchkodżeńſkeho **wopraz-iſteho) praſchenja** Němſka k ſkutkam ſyłne knježeńſtwo trjeba.

Nadpady ſ ručżnymi granatami abo hrnba njewuſchnoſcz?

Pola kubleria Loha a wokrjeżnego deputěrowaneho we Weſſelburenje w Schleſiwigu ſo ſobotu w nozy ručżnej granacże do wokna domſkeho cżißnyſchtej. Granacże pak njeſtej roſbuchłej, a jenoż woknowe ſchkleńzy ſu ſo wuraſyle. Statny rěčnik Nordenſtjöld ſ Flensburga je pódźelu wěz wobhładał. So by ſo porjad ſakhował, je ſo kommando ſchkitańſkeje polizije do Weſſelburena póſłał.

Kritika na wušmórnjeńcjach w němſkim hoſpodarſkim planje.

Finanzni wězywuſtojni ſtronow knježeńſtwoweje wjetſchiny ſu ſo dorěczeli, ſo maja ſo najwjetſche ſununy ſe ſozialnych wudawkow, wobßhadneho miniſterſtwa a ſ wójnſkeho łódźeſtwa wuſchmórnacz. Pola wobßhadneho miniſterſtwa je ſako łětarſtwo, kotreż ſ wuſchmórnjenjom najbóle ſchkoduje. Po tymle wuſchmórnanju němſki ſtat njemóże dźeż cżary łětarſkich jěßow podpjeracz a ſłanſki na nowe łětadła w Junkerſkich dźełarnjach wupadnu. Najſterje njebudże ſo nowa ſólnja ſa zeppelin wtaricz móz a na notwotwar ſpytarnje ſa łětarſke jěßy njeje wjazy żanych wuhładowu. Zyła organiſazija němſkich łětarſkich jěßow je ſ tym wohrożena.

Stahlhelmowy zjězd w Gdansku ſo zakazał.

Każ je Gdanſka wyſchnoſcz wojſewika, je knježeńſtwo ſwobodneho města Gdanſka (Danziga) ſjěźd Stahlhelmowcho ſwjaſka w Gdanſkej župje, ſa 4. a 5. meje pſchipowědżeny, ſakaſało. Sakaſanje ſo na to ſakoſnuje, ſo ſo po wojſewjenjach a namołwjenjach ſhromadneho ſwjaſka ſjěźd njemóże jako wuhotowanje Gdanſkeje župy abo raniſchoſruſkeho krajneho ſwjaſka, ale jako wuhotowanje ſhromadneho Stahlhelmowcho ſwjaſka wobhładacz. Po Stahlhelmowym wuprajenju w nowinach wo wołuſanje a ſamßnym Gdanſkeho ſjěźda ma ſo ſjěźdej wuprajeny politiſki wojowarſki tharakter pſchipißacz. Pſchi tychle wobſtejnoſczach Stahlhelmowy ſjěźd ſjawny bjeſtrach wohrożuje. Tohodła je **ſy** ſenat ſakaſał.

20 Němcow z cuzobniskeje legije čekło.

Pſched nětkotrymi dnjemi je ſo 20 Němzam poradźiło, ſ zuſobniſkeje legije cżeßnyć. S Algiera dyrbjachu ſo ſchtyri ſta zuſobniſtich legionarow do Jndo-Chiny ſ franzowſkej wojakow wożazej łódźu wotwjeſcz.

Hižo w pſchikłatwje njeſ Němzami k demonſtrazijam dóńdże, hdyž němſka parna łódź pſchijědże a pódła franzowſkeje wojakow wożazeje łódże ſakótwi. Nědźe 20 Němzow ſo roſbudźi, pſchi blížſchej pſchihódnej ſkładnoſczi cżeßnyć. Tale możnoſcz ſo poſtřiži, hdyž franzowſka transportiſka łódź do Sueßkeho kanala ſajědże. Tam ſu łódże, każ je ſnate, internazionalnym poſtajenjam podcżińjene, a ſtražowanje legionarow njemóże ſo ſe ſwucżenej krutoſczu pſchewjeſcz.

20 Němzow ſ łódże do wody ſtoczi. Franzowſki ſtróżnik njeſmědźeſche w neutralnej zonje ſtrělcz. Dwaj cżeßnjenjeraj ſo je łódźinym ſchrubom morißchtaj, druhim ſo poradźi, k brjohej doputowacz a do Porta Saida dóńcz, hdyž ſo na němſkeho konſula wo dalſchu pomoz wobroczichu. Wot tam ſo ſ němſkej łódźu do němſkeje domißny dowjeſechu.

Beneš za přichodne lěta měr wěšči.

Sobotu wječor je cżeßkoſłowakſki ſwonkowny miniſter dr. Beneſch pſchi ſkładnoſczi pohedżenja wukonjacżeho wubjerka internazionalneho nowinarſkeho ſjednoczenſtwa w Prazy hoſczinu wuhotowacz. Beneſch mějeſche rěcz, we kotrejž praji, ſo je w ſwonkownopolitiſkim naſtupanju tuteho ſtrašchne wěſchczoſcz. Też je ſtraſchne, ſo nječzeho wuſinacz. Njedźiwajcy teho ſo njeſkondźi rjeż, ſo ſo po jeho ménjenju reparazijſke praſchenja a wuſtwobedżenja Porheinſkeje wotbudźetej, a ſ tym ſo wobſtwjerżenje a ſmjerowanje Europy doſpije. Jtalſka ſ dojednanjom ſawadźne praſchenja ſ Juhoßłowjanſkej wuruna. W dowidźnym czaſu ſo poměry wotbronjenja na morju wuraſyła, na czoſ ſo prěnja wotbronjeńſka konferenza ſwoła. W Rußkej ſaſadźi internazionalneho prawa pſchipóſnaju, kotrež ſa wjecżornu Europu płacża.

Dr. Beneſch pſchichod Europy w różowych barbach widźi. Nadźijomnje jeho pſchichodne ſwětne podawki njeſłebaju.

Spaniſkeho ſpiſacela zajeli.

Parißki „Journal" ſ Parißa powě, ſo ſu ſchpaniſkeho ſpißacela romanow Ramona de Valle Jnclana po poruczniſcej ſmutſkownjeho miniſterſtwa ſajeli a do jaſtwa ſamknyli, dokelž je w jenej rěcži nětcżiſke politiſke położenje *Schpaniſkeje kritizował. Powěſcz wo tymle ſajeczu je we* Madridze ſenſaziju ſtudźika.

25000 alpiſkich honjerjow w Romje.

Po Muſſolinowym roſkaſu bě ſo njedźeſu 25 000 alpiſkich honjerjow w Romje ſhromadźiło. Po Božej miſche we Pětrſkej zyrkwi bamjez pſched Vatikanom holdowachu. Bamj jim ſ wotewrjenym woknom ſožnowanje wudźěli. Potom alpiſke honjerjo po thorhojatych dróhach k kralowſkemu hrodej Quirinalej cżahnychu, hdyž kralej holdowachu. Kralowſkaj mandżeſſtaj a jeju pichewod holdowanje ſ aktana pſchijachu. Popołdnju pſched Koloſſeom 25000 alpiſkich honjerjow pſched Muſſolinom nimo cżehnjeſche.

Wojowanje mjez policiju a kommuniſtami w Temeswaru.

W Temeswaru w Rumuniſkej ſo jutry kommuniſtiſki ſjěźd wotmětowaſche. Jeho wobdźělnizy cżahychu jón pſches 5. haprleje podeſchcicz. Hacż runje knježeńſtwo do teho njeſwoli, kommunißtojo na pſchikhad cżeła kommuniſta cżahachu, kotryż bě ſwonka Tameſwara wumrjel, ſo buchu pſchi jeho khowanju kommuniſtiſku demonſtraziju wuhotowali.

Dokelž městowy lěkař ſwěcži, ſo bě cżeło pſched pjecz dnjemi ſemrjeteho kommuniſta bižo ſyłnje ſaſkało, poruczi, ſo ma ſo cżeło do cżeßkownje dowjeſcz. Wyſchnoſcże kommuniſtiſku demonſtraziju na dróhach ſakaſachu, tola ſwjatocżnoſcz na pohrjebniſchczu dowolichu. Wobdźělnizy kommuniſtiſkeho ſjěźda pak ſo zapowědźichu, cżeło ſtrowotnym wyſchnoſcżam wudacz a jo w dźełacżerſkim domje ſaracżichu.

Hdyž ſaſtupjerjo wyſchnoſcże pſched dźełacżerſki dom pſchińdźechu, kommuniſtojo do nich ſ revolwrow ſtělachu a dweju policiſtow ſaſtojnikow a dweju żandarmow ſra-

nichu. Hdyž běchu kommunistowe namolwili, so buchu so poddali, so salwa na dźełačerski dom woteda, na czoj kommunistow ſ njeho wulnychu. Cźełko do cźełownje dowjesechu, mjes tym so 250 kommunistow, ſ kotrychž běšchtaj so dwaju ſranikoj, ſajachu. Dźełačerſki dom je so ſawrjel a so ſtrajuje, dóniž pschepytanje njebudże ſtónčenje. Měr je so ſaso wobnowił.

Nadoženske konflikty w Besarabskej.

Kaž w Rumunſkej je so też w Beſarabiſkej, kotruž je Rumunſka annektowała, nowa porjedźena protyſa zawjedła. Ruſke wobydlerſtwo pak ſo dale ſtareje protyki dźerži. Napschećiwo wobſamknjenju ſwjatoho ſynoda ſo hamtſke jutry nihdże njewobſwjećichu. W Kiſchenewu ſo ſwjedźeniſka Boża ſłužba woitme, pſchi kotrejž ſo jenož ſaſtupjerjo wyſchnoſnoſow wobdźělichu. W nětkorych wołſadach ſo ratarjo do zyrkwjow dobuchu a ſo do duchownych dachu. W jenej wſy pola Galaza k krwawnej pſchinamišy dóſtdże, pſchi kotrejž dweju muſow ſakóžchu. W Bukareſtu ſtej ſo mjes industrijowymi dźełačerjemi dwě ſtronje wulworiłkej, ſ kotrejuž jena nowy datum jutrow žiwjeſi, mjes tym ſo druha žada, ſo buchu ſo jutry na ſtary datum wróćo pokožike.

Wójna w Arabskej.

S dowěrjenja hódnej ſtrony ſo ſ Baſory powě, ſo je kral Ibn Saud na čole 40 000 muži ſdźełarſke Mutairſke wójſko do cźiſta ſbił. Splachi ſu wjele ludźi ſhubili.

Nadpad ſ bombu w indiſkej ſakonjedawajej ſhromadźiznje.

W indiſkej ſakonje dawajej ſhromadźiznje ſtej ſo we wokomiku, w kotrymž preſident ſtany, ſo by k ſhromadźiznje rěčał, dwě bombje cźiſłej. Jena bomba pſched finanznemu miniſtra ſira Georga Schuſtera padże. Někotre ſhromadźiſnine ſobuſtawy ſo ſranichu, dweju muſow, pola kotrejuž bombu a revolwry namakachu, ſu ſajeli.

W Lahore je pſchi thowanju wjednika hindow, kotrehož ſu pſched někotrymi dnjemi ſtónzowali, k njeměram doſchło. S wojakami poſłuſnjena polizija dyrbješe ludowu cźrjódu ſ gummiſtowym klumpachom roſebnać. Pſchi ſrażenjach je ſo nětkhże 100 wołoſobow ſranilo.

Nelska mašina w Newyorkskej hlownej pósće.

Na Newyorkſkej hlownej póſće ſu helſku maſchinu wuhlađili, kotraž bě do paketa, na gouverneura Newyorkſkeho ſtata Rooſevelta adreſowaneho, ſakwalena. Jedyn póſtſi ſaſtojnik porjad cźinjo ſ kjom do paketa ſtorcźi. Se kotrehož hnydom kur ſtupaſche. Sołſtojnik bě tak duchapſchitomny, ſo paket hnydom do wody cźiſtnu. Sawołana polizija w paketu ſchěſcź ſolow dołhu bombu nadeždże.

Pschepjata horliwoſć amerikanſkich pſchibrjožnych ſtražowazych łodźow.

Amerikanſka pſchibrjóžnu ſtražowaza łódź je njedźelu ſchěſcź hódź da norwegſkeje łódźe „Fnan", kotraž bě ſ bananami nakładźena ſtelika. hdyž bě „Fuan" hižo do Cheſapeakſkeho ſaliwa ſajěła. „Fuan" hnydom ſaſta a ſo poſtarmo ſa alkoholom pſchepyta. Roſhorjenje mjes namorjakami je jara wulke. Tónle podawk je ſo norwegſkemu diplomatiſkemu ſaſtupjerjeſ ſdźělił.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 9. jutrownika 1929.

Wo **wjedrje**. Wječera wječor w 7 hodź. barometer 751, hygrometer +10, thermometer wo dnjo +8. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 750, hygrometer +0, thermometer w nocy +2. Wuhlady na ſnche wjedro. — Po wſchěm ſdaću kiwa nam nětko pſchijomny nałětni cźaſ. Schkleńża ſtuwa pomałku na rjanſe. S wjeczora pſchibliżuje ſo wyſchina. W polnocy drje dale nižiny nimo cźahaja. Se ſwojimi wulěkami moža drje nam druhdy ſamroženje pſchinjeſeſ. Sa to wotdźerżuja pſchipłakanſke ſobotnych powěſtrow ſ polnocy a ſaruczuja nam milý powětr. — Jutſje ſrjedu ſtkhadża ſłónčko 5,17 hodź. a khowa ſo 6,47 hodź. Mjeſerk ſtkhadża rano 5,47 hodź. a khowa ſo wječor 7,43 hodź.

— **Hońtwa na ſorniki w Lěhnišćim wokrjeſu.** Kónz hajeńſkeho cźaſa ſa ſorniki je Lěhniſki wokrjeſny wubjerk we ſwojim poſledźenju 23. měrza ſa zyły Lěhniſki wokrjeſ na 29. 5. poſtajił. Potajkim ſmědża ſo wot 30. meje ſorniki ſtrelecź.

— **Wuſtajeńża w měſchćańſkim muſeju.** Saudźenu njedźelu, dop. w 11 hodźinach wotewri ſo w Budyſchim měſchćańſkim muſeju wuſtajeńża ſběrki Marje Reinhardtoweje, kotraž wopſchija bohatu ſbyku murſwańkow, drjewordźow, ryſowańkow a akwarelow wot mnohich ſtuanjenych wumělcow. Rjane pſchemyſłowſke wumělſtwo, batikowe rubły, wudoſpołnuja bohatu wuſtajeńżu. K tutej wuſtajeńży pſchiſłuſnikam ſo wuſtajeńża tſjoch łužiſkich wumělcow, Waentiga-Zitawſkeho, Gartena-Halſchtrowkeho a Merſeburga-Küpperſkeho. Wuſtajeńża jako zyłk ſawoſtaja na wophtowarja najſčepiſki ſaćźiſk. Tohodla ſmě ſo wopyt kóždemu pſchećelſej wumělſtwa poruczeć.

— **Autowej pórće** ſ Budyſchina do Minakała a ſe Budyſchina do Wóſporka ſtej ſwój jědny porjad wot póndźele 8. haprelſe pſcheměniſej, dokeł ſo ſchule wětko rano we 7 hodź. ſapoczinu.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyk je nječtó ſe ſawrjeneho bydlenja w Budyſchinje 3. 4. mjes 7 hodź. dop. a 6 hodź. pop. ſ wuſiczom pokhuża: Módrý ſaketowy wobleſ ſ dźiwmaj rjadomaj kneflow, jaſnozbarbny lěčny wobleſ, dospołny wobleſ cźmnobarbny lěčny ſwjeſčnik, jaſnozbarbny muſ̌ezy kłokuk. ſchěry, bant ſ deſchczowymi blakami, ſonjazu ſtryk. jaku ruczne dźeło, cźmnooranzowu, thornać a manſchecźe jaſnobrunej, 12 ſłjebornych jedźnych nožow, 12 jedźnych widliczkow, 12 jedźnych łžizow, 12 kuchinſkich widliczkow, k ranju tykanzowy ſbehak, pieczenzowe widlicki, 18 łžicźkow, 4 łžizy, 6 wſchelakich łžicźkow, 2 mjaſowej widliczy, 2 tykanzowej widliczy, twarożkowy nóż, butrowy nóż, zokrowe kleſčecźiki, tortowu łopatku, 10 ſadowych nožow, 6 hładkich nožow a widliczkow ſa wjeczeř, donjazu lutowańſku tyſku Krajnoſtawiſkeje banki. Sſtlebrowe twory běchu w 4 kaſchecźikach ſ firmu Köberlin-Döbeln. — Wo wězowne ſdźělenja proſy kriminalnu wotrjad w Budyſchinje.

— **Wuſtajeńżu pomozniſkich dźełow Budyſkeho rjemieſła,** kotraž ſo wot ſobotu hač do póndźele w „Měſchćańſkej ſahrodźe" wotmětwaſche, je wjele ſajimzow wopytało. Běchu też knježa ſe Zitawy pſchiſchli, ſebi wuſtajeńżu wobhladać. Woni ſo jara thwalobnje wo wuſtajeńych dźełach wuprajachu.

— **Kaž z juhoſłowjanſkich nowin zhonimy,** je knjez redaktor Jan Skala ze ſwojeje initiativy a ſwojeho wóčerſtwjenja dla do Juhoſłowjanskeje jěł a přednoſuje we wšelakich hłownych městach wo Łužiſkich Serbach. Žana ſerbſka inſtitucija we tutym pućowanju knjeza Skale do časa nicо wěđała njeje. Kóždy za ſwoju ſerbſku narodnoſć zahorjeny Serb wjeſeli ſo nad tym, zo naš krajan našich juhoſłowjanskich bratrow, kotříž wo našich narodnych poměrach a hubjenym położenju wobhonjeni njejeſu, po prawdźe a wěrnoſći rozwuče. Kaž čitamy, je knjez Skala był z wulkim zahorjenjom wšudźe witany

— **Ważny ſtim ſa dźełodawarjow.** W tudomnym maj kinomaj dawa Budyſki dźełowy hamt tele dny pſchedſtajeć pſchiwabjeniſki film, kiž ſo mjenuje „Wjes dźěła". Film chze wobjebje dźełodawarſtwu pokaſaſ, kak może ſpěchnje a hjes wudawkow dobre dźełowe mozy dóſtaſ. Wot 9. hač do 11. haprelſe pſchedſtaja ſo film w Zentralnym dźiwadle a wot 12. hač do 15. haprelſe w Laſtowym dźiwadle.

S **Budeſcz.** Wječera bu do tudomneje ſchule 42 hóſći pſchijimjatych. Tuto pſchijimjanje běſche ſwjeczbowate a ſdobom poſlednje w tutom ſchulſkim twarjenju, dokeł ſo ležła nowa ſchula dotwari.

S **Wóſłjowjez.** Sławny puć ſ Wóſłjowjez do Roswodow woſtanje dla ſmjerſkerowych ſchkodow na Wóſłjowjezańſtich a Roswodźezańſkich honach hiſchcze hač do 14. t. m. ſawrjeny.

S **Hodźija.** Cźerſti dóſt porječi tudomnu wojeſku wudowu Marju Nowakowu, kotrejž jeje nadźijepołny 18-létny ſyn Artur nahle wumrě. Ssobotu hiſchcze běſche ſ towaſſchemi wjeſeſe hodźinki pſchežiwił a njedźelu rano hižom běſche zyle ſlemjeny, dokeł běſche ſo jemu njeſajapy na cźuwy lehnyło. Swojich pſchiwuſnych wjazy njepſpušna a popołdnju wokoło 1/25 hodź. hižom wumrě. Cźežko potrjechenu mać̌ wutrobnje wobſarnja.

S **Barta.** Duja 2. haprelſe wotmě Nakładźnińſke ſpodarſtwa banka ſwoju generalnu ſhromadźiznu w Barće. Po lětnej roſprawje, kiž wobkhódny wjednik Eichler poda, běſche ſaſtupne Lčo ſ dobrym wuwiczom ſch owune. Sſumadny kniſowy wobrot poſtupi wot 6784 314 hr. w lěće 1927 na 8 555 332 hr. w lěće 1928. To je poſtup we 26 prozentow. Wobkhad hotowych pjenjez je ſo w tymle lěće wo 300 000 hr. powyſchił, to je poſtup wo nihdy 24 prozentow. Wulke napraſchowanje ſa kreditami móżeſche družſtwo jenož ſpokojić, dokeł ſo nowe lutowańſke konta wotewrichu a tak pjenjezy do poſkadnje pſchiſłuſchu. Wobkhad twarow je ſo po mnohoſći powyſchił wo 15 prozentow, w pſchedawańſkej hódnoſći pak wo 34 prozentow. Pſchedatnych bu dożyła 66 708 zemnarow twarow, kotrychž hódnoſć wuczinja 195 453 hr. S nagłasnego cźiſtkeho dobytka pſchepokaſa ſo 20 prozentow reſerwowemu fondej a 20 prozentow wobſkodnemu fondej. Dividendow wuſtupa ſo 5 prozentow. Pſchi wólbach wuſtupjenych knjeſow ſaſo wolachu. Natarja Petzolda-Njeſchoniſkeho nowjeho do doſkadowańſtwa wuſwólichu.

S **Lubija.** Na měſtno knježeřſkeho rady dr. Ulbrichta pſchi Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwje, kiž je, kaž ſnate, ſa měſchćanoſtu w Habrachčigaach wolený, ſtupi 16. haprelſe knježeřſki rada Tirk wot Bornaſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

S **Lubija.** Nahle ſemrě je ſaudźeny pjatk rano knjeſ Cäſar Mosig ſ Aehrenfeld, kiž běſche nětdy ſ wobſedźerjom knježeho dwora w Małej Sſwódnizy. Wón pokhodźeſche ſe ſtareje Luſitſkeje ſwójby, w Lubiju a wokolinje měſeſche dla ſwojeho nadobneho ſmyſlenja wjele pſchećelow a běſche nahladna wołoba.

S **Kupoje.** Sjawny puć ſ Kupoje do Sděrje je dla wopyhowanja na Kupjanſkich honach wot 10. hač do 13. t. m. ſawrjeny. Jěźdny wobkhad pokaſuje ſo na Nowy Sdźał.

S **Njeſwačidła.** Saudźenu njedźelu buſchtaj we hłownym kemſchenju po předowanju, kiž jednaſche ſo wo wyſokim ſamołwitym ſaſtojnſtwje wołaſnego ſaſtupjerja, nowaj ſtawaj wołaſnego ſaſtupjeſtwa, kniſeſaj Zinnowjeſ Nowotny ſ Liſcheje Hory a ſahrodnik Wrobl ſ Luha, ſwjatočnje do jeju nowego ſaſtojnſtwa ſapokaſanaj. Wupraji ſo ſdobom dźak wołaſny a pſchepodachu ſo pſchipóſnawaze wopiſma kniſeſej tyčeſkubkerjej a namětnemu pſchedſydźe zyrkwinſkeho pſchódſtejeſtwa Bečkoj nad Luſchcźom ſa 29-létne, kniſeſej wobſedźerjej Herbſkeje grotty Schołeje we Wětrowje ſa 32-létne, kniſeſej kubleſerjej Krawjej we Lomſku-Njeſwačidle ſa 25-létne ſwjedźenje ſobuſtawa w zyrkwinſkim pſchódſtejeſtwje, kniſeſomaj ſwnoſcerjej Barej w Njeſwačidle ſa 34-létne, farkemu ſahrodnikej Hataſej w Njeſwačidle ſa 29-létne ſwjedźenje ſarjadniſtwa khěžſtarſtwa pſchi tudomnej zyrkwi.

Z **Pančic.** Kaž je hižo znate, wuhotuje Pančicańſka jednota „Sokoł" pſchichodnu njedźelu 14. haprelja zaſo rjany ſokoſki ſwjedźeń w tudomnym wjeſnym hoſćeńcu. Porjad budźe kaž pſreco bohaty a wotmějnjacy. Mjez druhim předſtaja ſo wulkotna dźiwadłowa hra „Hnadowne ſwjećo w lěſu". Też rejka ſo pſi-

Na Librowem grunče.

Roman Tereſy Nowákowneje.

61] (Pokračowanje.)

Pomałku pſchiwuczi ſo Albinka ſaſo k myſlicźej, něſchto lětkow hižo hajenej, ſo budże ſ njeje „ſtara njeweſta"....

Na kónzu makeho rójka popuſchczichu mróły a na Jewicźanſkich puczach poczachu ſo mjes ſněhom pokaſowaci ſchedźiwy ſchczerk a žłobiny; ſwjatý Matej běſche ſaſo jónu na łód ſekeru wſak, ſahańbujo ho, ſo dyrbjachu horazy hižo telko lět cźakaci na ſekeru ſwjateho Jóſefa. Pomałku roſtawaſche ſněh a łód, kłónzo wotſeje w pſchipołdnińſkich hodźinach mózne wohrěwańcze a ſ hałuzkami ſchwikaſche wótaſy, pſchijimny wětſik. Dźeczi ſkakotachu pod holymi ſadowymi ſchtomami a wſyknjaſy wuwołachu ſtare prajidmo:

Otw tu ſwjaty Matijo,
mam ja k tebi nadźiju
hdźeż twój hłóſ̌ wobeńdże
wſchudże tam doſcź ſadu budże!
Kelko ras ſabłonju woběhnu,
telko měchow jabłukow nabjeru!
Sſwjaty Matijo!

Też ſtaremu Hanuſej ſo woloži; cźaſcźiſchcźo pſchebywańdżenju łěhaſche ſo hatke we wječzornych hodźinach do łoža, radujo ſo nad pſchiběžnym ſwětłom, kiž pſcheczełnje wuhladowaze.

S łěpſchim roſpołożenjom ducha nanowno woloži ſo też Albinzy troſchtu; wuſnuja ſo druhdy, hdyž ſłónzo do jſtwy ſo horzo ſaſehli, a na ſahrodźe mjes błędej trawu ſabłykny ſo nječhto huſazych kwětkow, — ale ſ tajkim ſtruchłym, ſebje ſaprěwazym wuſnamětwom na błędkem a cźeſnym wobliczu, ſo by ſo nad nim roſpłakał, ſchtóž by jo ſawohładał.

Jenož ſo na gruncze pola Hanuſez nichtó toho kedźbu njeměješche, hač ſo Albinka wuſmětwa a kajſa pſchi tom wupada.

Jeneho ſchtwórtka w prěnjej połojzy nałětnika měješche wumělkaſ wołſebite ſpodobanje nad tym, ſo ſłónczko rjenje hrěje; połyhdże ſo ſaſo jónu ſa blido w rójku pod ſwjeczatkami, ſo by był bliže k wokнam. Dźowka ſwopłka thwalajſy połſednje ſudobje, wurjeđi jſtwu a połyhdże ſo nanej ſnapſchecźa na ławku, ſe kotrowotej-tóſliczej. Se pſchedźerjenjom běſche łětſa jara wróćo a ſ dźělby lena na wumělkſ pſchipadazy hiſchcze ji mnoho ſłowache. W měnjeji praſkotaſche łuczłane drjewo a korjenje, kotrowot ſchwórczecźe, na ſcźenach, pſches ſynu ſe ſajami prawje poczornjenych, mikotachu na cźerwjeń wotbłyſki wohnja ſe ſaſtynymi, żołtymi ſłónczenymi pruhami.

Hanuſ̌ ſebi pſchezo trochu pachaſche ſ drjewjaneje dymki, rjenje wurěſaneje, kotruž běſche jemu ſyn jónu ſ Prożezjańſkeho pitniſkowa pſchinjeſł, a wuhladowaſche ſpokojnje; Albinka mjes pſchedźerjenjom ſakoji wo njeho ſ wočzomaj a widźo jeho měrne wobliczo a łuſ wólnje jeho cźeło dźerżeſche, pomyſli ſebi, ſo ſu tola cźeſtku ſynu pſchětrali, a ſo nan, kotrehož ſkhiwjenym ſtowam cźaſto ani najcźoplicźe ſchaty a najtołſche wobleczenje njemóżeſche wutrjechicź, budźe móz bórzy ſaſo po twarzenju, haj ſnadź też wonka ſo pſchehodźowacź.

Kaž ſo ſda, měješchtaj wobaj jenake myſlicźi, pſchetož wumělkaſ, popadnywſchi dźowzyne ſpohladnjenje prajeſche: „Tak ſmy tu ſynu tola někak pſchětrali, — někto drje budże hižo hinak! Ja wſchak ſym holza, njewěrił, ſo na ſwojej noſy ſtanu! Ta łětuſcha ſyma je ſe mnu jara ſłe ſaſkadźała!"

„Bohu budź dźak a thwaka, ſo je to ſ wami tak dopadło, nanko", prajeſche Albinka měrnje. „Hdyž pſchińdźecze w cźerſtwy powětr, budźe wam hiſchcze lépje dyšli tudy we ſtwje."

„To poſłednje maſanje, kiž je mi Antonin ſ Bystreho wot dochtra pſchinjeſł, je mi derje cźiniło; prjedy njeſłyſ̌ ho mje ani dótknyć ſměła a nětko hižo ſ rukomaj po hibam", wjeſeleſche ſo ſtarz.

Holza ho trochu ſaczerwjeni. Bratrowu ſłužbu nan pſchipóſnawa, — ale jej, kotraj je telko lěkow na nim wukuſchowała, jeho natrěwaka, ſawobalowała, pſcheładowaka, ſ nim ſo helczila, njeje ſa zyliczi cźaſ ludoſcźiwego ſłowa ſa to prajił. A to wjeleboſtojny knjeſ w Bystrem prěduje, ſo ſu ſtarſchi dźěcźom na měſcze Bożim — — — a Bóh Knjeſ je tak dobroczinny — —. Njewołnoſtowi, ſpěchnje pohibowaſche ſ nohomaj a ſ rukomaj, ſo ji na pſchećiwnej błyſkazych niczow pſchełaſche.

„Antoninej ſym prajił", pokračowaſche Hanuſ̌, „ſo njeſmě na to maſanje ſabyć, hdyž ſaſo do Bystreho pſchińdże. Jenož ſo boju, ſo njeſměje nětkole khwile".

„Hiſchcze mamy trochu; a Tonik ſměje toho ředźbu. — hdyž nječhtó ſ Jewiz do Bystreho abo do měſta pórdże, je mu to praji", pokojeſche Albinka.

Sſedźeſchtaj ſaſo khwilku mjelczecźiju, wumělkaſ wupuſchczowaſche ſ erta drobne mróczakki dyma, holza ſnadź wje pſchedźeſche; naſe wopſchiſchtawańſche, ſłuchaſche. „Mětó k naſchim dźe, abo do grunta", rjekny, ſaſo ſłuchaſche, a hdyž ho ji ſejda, ſo ho krocźele bliža, ſtany wot kolmoty, wotproſchi ſebi běłu a cźerwjenoſmužnatu ſalu a cźmnoſchěru „uneſulanku" a nadute rukawy ſwojeho pjesa, wuſtuny „ſółiczet" bóle do kuta a ſpěchnje roſbłahny po pójſtwi, hacź je tola trochu rumnowana. Smjeze ſ ſalu błido, hdyž běſche wumělkaſ ſ dymki popječ nawitała, a hižo běżeſche durje wotewriczi; tu ſekka ho w nich hižo je bratrom, ſa kotrymž ſ jeje pſchekwapjenju ſjewi ho ſchéroka poſtawa gruntownika Cźeſchki.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

zamknje. Tuž lubi Serbja a Serbowki, přiňdźće ze žrjódami. Kać so zawěsće nichtó njebudźe!

Z Kukowa. Hižo dłši čas rěči so, zo ma so w Sewjernej Americy nowy kłóšter cisterciensiskeho rjadu założić. Kaž so powěda, zwisuje tuta myslička z lońšej žežbu knjeza biskopa do tamnych krajin. Přenje knježny dyrbja so z kłóštrow Marijneje Hwězdy, Marijneho Doła a Porta coeli wzać. Tak je rjadowy general w Romje postajił. Před dwěmaj njedźelomaj bě tu knjez prelat z Oseka w Češkej, zo by tutu należnosć zrjadował. Přesydlenje knježnow stawa so cyle dobrowólnje. Z kóždeho kłóštra póńdu tři. Z tutoho přesydla so dwě čornej (kotrež na khórje spěwaja) a jena běła (kiž jenož domjace dźěła wukonjeja). Mjez nimi stej tež dwě Serbowcy. Srjedź meje přewjezu so do Sewjerneje Ameriki a budu so pozdźišo někak w krajinje při wulkej rěcy Mississippi zasydlić. Tam drje so hižo nowy kłóštr twari. Doniž njebudźe dotwarjeny, maju so přesydlene najprjedy w jenym sotrowskim domje zaměšćić. Při tym změja časa a přileżnosć, tamnišu wobkhodnu (jendźelsku) rěč nawuknyć a nałožki a wašnja wobydleŕstwa studować. Přejemy wosebje našimaj krajankomaj, zo by so jimaj tam lubiło a Boże žohnowanje jich sćěhowało. Njech je jim cuzy kraj z nowej domjacy.

S Wojerez. We Wojerezach a wokolinje so Litża wjazy twari, hač loni. Dźeł tudomnieje radnizy ma so šwoitorhacz a šrowa natwarićel, so bychu so za měšćańšku žirowu połkadnju trejory pšihotowali, kiž bychu krute pšheješiwo wohnju byle. Wokrjesnje sarjadnistwo je kupiło khěžu na Dwórnišćekowej dróhy čo. 1 a chce tam natwarićel nowe twarjenje za žirowu połkadnju. Tola też w swonkownym měsće a wokolinje je wjele nowotwarow wotmyslenych. Na leżownosći nětkanscheje stareje pósty ma so nowa bydleŕnja natwarićel. Krótko pšed „Hodlerjom“ twari Veron dom za dwě swójoje. Sady Grundmannez zementownje twari Kral domske. W Čornym Khołmzu maju so schytri wulke žiwnosće zyle nowe natwarićel. Też na mnohich druhich měšnach pilnje twarjenju potrjebu pšihwožuja. Wšitko pak cžaka na pšichodnišche wjedro, kiž drje nětk sfónežnje pšihódże.

S Niśkeje. Ssobotu wječor wokolo 6 hodź. sněsehoži pšeh wuješdże z Niśkeje na Shorjelšej dróhy Richard Bila z Khołma, kiž w tuchwili žanoho dźela wima, z pożcženym motorišim kolom. Wón shubi runowahu a sajdźe do schtoma a woša se šlamanej wohu a šlamanej ruku lezo. Jeho dowjezechu se šanitetnym autom do Emmaussche šhorownje.

Se Ssleperho. Kaž so powě, je cžłon nahle semrětego wikowarja z jěsbnymi kolami Mudrý k pohrjebanju šwobodne. S dotalnym pšcheptowanjom njeje so nicžo wuhotowało, schtoż by na sapodotcženje wot druheje strony pokasowało. Mudra běšche hakle 36 lět stary.

S Mužołowa. Dnja 1. hapreje šwjeceše tšechikrajeršti mischtr Wilhelm Kózlař w Mužołowje šwój 25 lětny wobšłubny jubilej.

Radskowski wordar přińdże před młodźinski sud.

Dnja 4. februara t. l. běše 17-lětny cželadnik Walter Měrsch w Radšzy pola Loša quicjnšeho pšidšełnika Wicžasa, jeho hańdlerja, jeho džowku a jeho šotru na hrošbje waschnje sfónžowal. Mordar rub sfónžowanemu nětčo pjenjes a žiwne koło, s kotrymž cžeřny. Tola hižom po někotrych dnjach jeho w Opawi w Landeshuttskim wotrjeju sajachu. Zakostnu schtworu njeskuk běšche wschudžom wulke rosharjenje šbudźi.

Młodostneho mordarja šu mjes tym na jeho duchu pšecpytowali. Ssu šwěrcžili, so jo jemu njemóże schi § 51 khłostańšteje šakońšteje knihi pschiwotcž, dokelž je wón duchowje strowy. Tola pak šudništi lěkaršti wjeznuwotkujo měni, jo ma jo mordar, kiž je šwojeho krwawneho njeskuka wušnał, do mjenje samolwitych liczicž. Hlowne jednanje pšcheješiwo Měrschej je jo nicžo sapocžało. Dokelž pak wón hischcze njeje 19 lět stary, njemóżeja jeho po šakońšich postajenjach pšcheh pschišažnu šud šćitać. Za krótki čas budże jo dyrbjecž samolwicž pšcheh Shorjelšim wulkim młodźinšim šudom. Najwjetšche khłostanje, kiž móże młodostny cžłowjek dostacž, wuczinja dźesać lět jastwa.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 9. hapreje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2125	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,451	100 českosl. krónow	12,464
100 šwajc. frankow	81.085	100 franc. frankow	16,46

Barlinska burza šaſtupi se žłabymi kursami do nowego tydźenja. W běhu dnja so kursy porjedźowachu. Na wikach s dołžnymi a rentowymi šlicžinami bě poſicženje žłyne, tuž kursy popuschcžowachu.

Na produktowych wikach bě dowós šaso žłyniši, tuž płacžiny popuschcžowachu. Pšcheńca a rožku pschchodowachu pornjo šobotni zenźnać wo 5 pj. tuńšcho. Wožera płacžeše zentnar

w Barlinje:

pšcheńcy 11,05—11,20 hr., rožki 10,20 hr.
hač 10,35 hr., jeczmjenja nałtnjcho 10,90 hač 11,50 hr., nałymkcho 9,60 hač 10,10 hr., wowša 9,90—10,20 hr.

w termiłowym wokowanju:

ja meju: pšcheńcy 11,76¼ hr., rožki pak 11,06¼—11,08¼ hr., wowša 10,90 hr.
ja jułi: pšcheńcy 12,23¾ hr., rožki pak 11,47¼—11,48¼ hr., wowša 11,33¾ hriwnow.

w Drježdźanach (pjatk):

pšcheńca 10,90—11,15 hr. (10,95—11,20 hriwnowoj),
rožki 10,25—10,50 hr. (10,35—10,60 hr.)
jeczmjenja małym kcho 10,00—11 hriwnow. (10—11 hriwnowoj),
jeczmjenja wulkeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
wowša 10,70—10,95 hr. (10,70 hr. hač 10,95 hriwnowoj).

Pšchikazacja.

Dołtu do domu, dwórnišćekowy hošcženz w Bitkopizach.
„ Franka w Bitkopizach, Budyška dróha 20.
„ Mehnertowa w Kamjenzu, Budyška dróha 35.
„ Ehlerjeż konditorija we Wojerezach, Hrodowska haša.
„ Oskar Brückner w Kamjenzu.
„ Schwejgowa w Běłej Wodźe.
„ wučeŕ Munług we Wulkich Sdźarach.
Pałownża. parny młyn we Wóšbórku.
„ knježi dwór we Łošu.
„ Kżor w Budyšchinje, Humboldowa haša.
Kobałcžanšku šwójzu, knježi dwór we Sakrzjazu p. Hródka.
Wurzobnika rěźnišćeho, Wolf we Slym Komorowje.
„ rěźnišćeho, rěźnik w jamje Erika.
„ schewzkeho, Becker w Hródku, Drježdźanska dróha 14.
Hospoſu. Leßman, w Jamje 6 pola Ketliz.

Na pschedań:

Bušej bubowy, Hubrig w Mikeji, Budyška dróha ...
Łožo s matrazu, schijaza maschina, mužaze koło, we Wojerezach, Schulška haša 6.
Jeja k nałażdżowanju, kacže, młyn we Wulkej Nydej.
Jeja kurjaze, Springer w Brětnju.
Jeja kacže, Lehmann w Jenkezach.
Karnikle, we Wojerezach, Leißnigowa haša 6.
Runklizu, w Boschezach 41.

Ssudnišzy na pschežadźowanje

šrjedu 10. hapreje 1929

w Khrósčišzach. kupzy šeńdu šo pschip. w 1 hodź. we „Herbikej grychcže“: pišańšti pult,
we Wojerezach w hoščenzu „K štotemu ławej“ hoy. we 11 hodź.: wino w błeščach, kredenza, schewzka schijaza maschina, wschelake meble a wschěmne schijaze maschiny,
we Wulkich Sdźarach w Streublezj hoščenzu dop. w 10 hodź.: motorske koło, schijaza maschina, kamor, komoda, blido, deskowany wóš, gramofon,

schtwórtk 11. hapreje:

w Budyšchinje dop. w 9 hodź. na šudniſtwje: 3 wobrazy, mjina komoda, wokšežna garderoba, rěčnaj aparataj, wulka džěłba aluminijowych, emajlowych a zynkowych tworow, dezimalna waša, cžwjza Jamaica-ruma, mbšchaneho, schpihel, korbařskaj stołaj, 3 stoły, 20 ipšchnje schijazych maschinow s mozowym cžerjenjom, tafloita a nahlilna waša, schtelcžeżany kamor, radiowy wótšerčežak, šudobjowy kamor, džěłba mužazych, žanjazych a džěłazych stupnjow, někotre schewzke maschiny, 3 lehańše sosy, dariowy aparat, elektr. šojaza lampa, prochrěbak, 5 bušejow, huble, beschčejowej pschikrywaj, gramofon, loži s matrazu, tepich, rólowanišći a druhi wós bjes deschow, połkadnja, pjenježny kamor, 2 knihowej kamoraj, bleschca ruma, 10 šmuhatych kołowow, 2 vertikaj, 7 pišańšich blidow, pišańskej stroj, blido k tomu, kurjeńske blidko, kartotekowy kamor, klawěr, kredenza, stojazy cžašnik, blidowy cžašnik, 3 šaloniske cžašnički, dvohšaržnej cžašnikaj, žonjazy naručnik cžašnik, motorišej kole, drostowy kamor, regulator, motorske koło s połdańšim wosom, sofa a wuczahańške blido, 6 kołšatych koni, 8 kamjenjowych twarnych kaschczikow, 5 džěłazych želesnjowo, 3 kartony nadobny sa klankowe jitwy.

Se šwobodneje ruki: 17 porow žonjazych niskich šłuwnjow, nainišcha płacžišna, por po 9 hriwnach.

w Khrjebi w hoščenzu dop. w 11 hodź.: pišańšti stroj.
w Kletnom w hoščenzu pschip. w 12 hodź.: kamora a koło.
w Hamorach w hoščenzu pschip. w 1 hodź.: 10 kožow a pišańšti stroj,

Šćrowe dźenże.

Barlinske produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź.:
Sso šicžnjo po amerikanšich wikach šo płacžišny sa pšcheńcu a rožku powyschichu.
Dop. ¾12 hodź.: Płacžišny dale postupowachu.

Płacžiny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg. howak 100 kg.

	Płacžiny po Zlotsi hriwnje				
	8. 4.	6. 4.		8. 4.	6. 4.
Pšeńca	221 224	222-225	buny	22 24,0	23-24,00
rožka	204 207	205-208	woka	29-30,00	29-31,00
nal. jeńmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nax. jeńmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	23-25,50
wows	198-204	198 204	zeradella	—	—
kukurica	213 217	213-217	raps. wosušk	20-20,60	20-20,60
pšeńč muka	24-29,40	25-29,50	lany wosušk	24-25,80	24-24,80
rżana muka	26 28,75	26-28,75	ocen. melasa	—	—
pł. wotruby	15,60	15,60	bérnj. kruški	20 21,50	21-22,00
rżano „	14,85	14,85	syno, 60 kg	4,50-5,50	4,5 -5,50
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,40-1,60	1,35-1,55
bróch, Viktor.	43 42,00	43-43,00	pšeńč. „	1,35-1,50	1,30-1,35
raps	—	—	wowsna „	1,60 1,75	1,55-1,70
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,40-1,65	1,35-1 60

Płačizny rěźneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.
8 hapreje.

203 wol., 287 byk., 373 jałoje. a kruw, 1080 šelat., 498 wowc., 3449 swini.

Płačizny za

woły: 1. 55—50, 2. 47—53, 3. 34—43;
byki: 1. 55—58, 2. 50—54, 3. 43—49;
kruwy: 1. 51—54, 2. 41—47, 3. 31—37, 4. 26—30;
jałojcy: 1. 53—57, 2. 40—50;
šelata: 1. 80—85, 2. 72—78, 3. 62—69;
wowcy: 1. 73—74, 2. 70—72;
swinje: (přez 300 pt.) 83—83, 2. (240—300) 81—82, 3. (200—240) 79—80, 4. (160—200) 76—78.
Rancy 70—76

Drježdźanska burza (8. IV.).

Pšeńca	218-223	běrnjace kruški	23,30-23,50
rožka	205-210	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nałětnj jeńmjeń	230-242	rżane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jeńmjeń	200-220	pšeńčna muka	410,0-42,50
wows	214-219	rżana muka	32,00-33,50
čefwjeny dźeśel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	226-228	hróch	-
suche truhanški	16-16,90	cokrowe truh.	-

Z Łužicy.

* S **Bitkopiz.** Měšćańšanske sarjadnistwo chce dacž Bitkopšku a Stokynjanšku dróhu s plesmakami šwuhadźecž. Dźeło ma so wuwjesecž jako nusowe dźeło, kiž je na 49 000 hriwnow wobliczene.

* S **Wjasońcy.** Po hamišćim dalepišanju měješe Wjasońska gmejna 1. hapreje t. l. 6542 wobhbdlerjow. Sapišanych bu 17 narodźenjow a 4 šmjertne pschipady, dale 39 pschiješenjenych 42 pschiješenjenych wokobow.

* S **Wopakeje.** Njedźelu popołdnju šnjeżowali bliško Purschez korczmy automobil, kiž s Wojerez pschijědże. Wós bješe sc schtyrimi wobydlerjemi wobsadźeny. Pschijědże chtóro špěchnje do sawinjenja, w kotrymž dyrbješe awtej, kiž je mał napschecžo pschijědże, wujěcž. Pschi tym sajědże z wulkim wotmachom do schtoma. Auto bu do pscheřowa dele wjerhnjenej a staji so prěki pšches rěčku. Se nutskabjenych padny jedyn na mjeku a wlžnu luku. **Na šrjedu** pschijědże se šrójeńemi wotewnjecžu. Wjeśnjenjo pomhachu auto wuczahnyeż, kiž móżeše na to dale ječ.

* S **Ruchbacha.** S bludnizy w Bolešławje (Bunzlau), hdźež jeho na ducha pschepytowachu, je so elektrotechnik Emil Pěsch z Ruchbacha njejasny wubohi a po dołhim wokolobludźenju šaho k šwojimaj starschimaj, kotrajž tu bydlitaj, dójchoł. Tudomny wyschschi šanbarm jeho saja a šaho **do** Bolešławy dowjeze.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Fišchbacha.** (Sšmjerine njeśbože s automobilom.) Njedźelu popołdnja w 9 hodź. ša je na Drježdźansko-Budyšcej dróhy njedaloko Fišchbacha cjeźe njeśboże s automobilom. 50 lětny krawšti mischtr Ota Pleyla z Wilschdorfa pola Hellerawy chžyšche žebi je šwojej limuźinu do Budyšchina dojeźecž. We swoju žeďžacu hischcze Pleylowa mandźelska a dawkowy assistent Wilhelm Leuckel a mandźelska s Drježdźan. Na šóžela wobmjerzšnjenej a šóžela pjelkej sajědże po brjohu dele a po někotre raty pschecžišnjy. Pleyl woteńdże s pomérnje łohkim šranjenjom, jeho mandźelska pak šo šaraſy. Leuckez mandźelskaj šo też khětro šranischtaj.

" S **Weinböhły.** (Sšamontordařstwo.) Saúdźeny pjatk šatkli šo na lubi starschiskeho domu 26-lětny žyn wobšeżerja khěže a hromakowaje (Sparge) płahowańje. Myšla žebi so je młody cžłowjek w cžežkich myślach šmjercž pytał.

* S **Kamjeniz.** (Ludźo šmjeża so šašo kupacž.) Kamjeniczańska měšćańska rada je wobšamkła, so je wot šarůdźenja žobowy šakas kóždeho kupanja šběhnjeny. Ludźo šmjeża so šašo na jenym dnju wob tydźeń kupacž. Na druhich dnjach je kupanje šakšane, dokelž je pschezo hischcze njedostatk na pitnej wodźe.

* S **Halle.** (Schtyrjo hórnišzy direktorojo wobkorženi.) Schłódne płuny s dźełarnje Bruddorfsko-Nietlebenskeho hórnikeho towařstwa běchu do Halle šacžahnyte a měšto šdźela tak šłynje napjelnile, so žebi žadachu, so ma jo dźełarnja šawrěcž. Na namjet šatneho rěčnišiwa je šud někto pschecžiwo schtyrjom direktoram wuhłowje dźełarnje s šłownym jednanjom šakroczíž. Jednanja šapocžanu so najšterje w špocžatku meje.

* S **Barlina.** (Zyrkwinška palerńja cžłow w Barlinje.) Synoda měšta Barlina pschija schtwórtk namjet, kiž běšche šapodała skupina ležizy, w kotrychž žej žada, so ma jo natwarićej za Wulko-Barlin zyrkwinška palerńja cžłow.

* S **Ehrfurta.** (Sswoju žonu s wohnjom morił.) Dźełacžeŕ August Schnell šwadźi šo šo šwojej mandźelšej. W šwojim rosharjenju šhrabny petrolejowu lampu, kotraž jo šwěcžeše, a cžišny ju do žony. Lampa rosbuchny a žonina drašta jo šapali. Wboha žona jo tak cžežko wobšežeše, so wona na to wumrě.

* S **Liberza.** (Sswoju wowku wobkradnyła.) W Liberzu je 20 lětna holza šwoju 70 lětnu wowku wobkradnyła, jako běše tuta na thwilku wotešła. Holza da šamkarja pschińcž, kiž komodźinu šamk wotewri, na cžož holza s komody tři nałutowańške knižki kradny. S pomocu pscheceležnjy a jeje nawoženje wědźeše k pjenjesam pschińcž. Cži tšo ludźicža wotšběhnychu s nałutowanymi dozbła 14 600 krónow a pschetriebachu pjenjeży. Nětko pak

Ssobotu wječor wokolo 6 hodź. sněsehoži pšeh wuješdże z Niśkeje na Shorjelšej dróhy Richard Bila z Khołma, kiž w tuchwili žanoho dźela wima, s pożcženym motorišim kolom. Wón shubi runowahu a sajdźe do schtoma a woša se šlamanej wohu a šlamanej ruku lezo. Jeho dowjezechu se šanitetnym autom do Emmaussche šhorownje.

je policija wschitkich tšoch sajala. Pjenjesy běchu hižom pschećzinjene. Sastojnizy namakachu jenoż hischcze maskowy kostum a por žonjazych stupnjow. Dženjuschi žiwěł!

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěšej wo wjedrje sa jutšischu žrjedu: Po lohkich deschćach wostanje njewobstajne a khětro khłódno pschi dołhowjeczornych wětrach. W Jendželskej budże też njewobstajne.

Pónđelu dop. so na Budyšej dróšy w Nowym Salzu konjej kubleria Freunda ptóschischtaj. Wosowe woja knitšiwjednika Reichela ſ Noweho Salza do khribjeta ſtorczi a jeho k semi porasy. Reichelej so nop rosrasy; wón bórsy po tym wumrje.

Wo ſražanju mjes železnišim cžahom a automobilom pola Babenhausena, pschi čimž je so wjecz wosobow morilo, so powě, so su železnišeho wothladarja sajeli, dokelž je so ſwjeżżito, so sawěra pschi železnišim pschekhodze we wokomiku ſražanja njeje samknjena była.

Po zykej Juhosłowjanskej je so wulki ſnjeh naschot. W Sandžaku wón psches meter wyšoko leži. Mokhad je so pschetorhnył. Temperatura bě ſ měšnami na 10 stopnjow ſymy spadła.

W jenej wžy blisko Mostara je najſtarscha wobydlerka Juhosłowjanskeje Marja Sokkowa wumrjeła. Jako młoda holza je wona w Napoleonskich wójnach marschalka Mermonta pschi jeho pschicežerjanju do Dubrownika powitała.

Swójbne powěšće.

Semrěli: Helena Reichowa rodž. Kschižanec w Budyschinje, 20 lět. — Albert Kalich w Budyschinje, 20 lět. — Johanna Weikertowa rodž. Schmidtez w Hodžiju, 75 lět. — Helena Wrazyna rodž. Schusterez we Čornych Nošlizach, 72 lět. — Ernestina Krjeczmarjowa rodž. Schusterez we Wojerezach, 84 lět. — August Okon, šaukař w Běłej Wodze, 56 lět. — Matej Mudra we Sstepom, 36 lět. — Matej Wojto we Trjebinje pola Sstepcho, 15 lět.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł ma zaso přichodnu srjedu we towaršowni na Hornječerskej hasy zwučowanjo.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin“ ma njedźelu 14. haprleje pop. ½6 hodź. pola Rósikec swoju zhromadźiznu. Zajimawy přednošk ze swětłowobrazami je knjez hłowny starši Serbskeho studentstwa Henčl přilubił. Sobustawy a hosćo su wutrobnje witani. Spěwnik sobupřinjesć. Wo prawje bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Hornja Hórka. Towařstwo „Łužica“ změje njedźelu 14. haprleje popołdnju w 6 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Přednošk je přilubjeny. Knježa dowěrnicy so proša, to wšém sobustawam wozjewić. Wo bohaty wopyt so prosy. Předsydstwo.

Haslow. Jednota Sokoł w Radworju wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 tudy w Haslowje swój nałětni swjedźeń. Rjany žortniwy porjad. Wo bohaty wopyt prosy. Jednota Sokoł.

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk ma přichodnu njedźelu 14. haprleje dop. ½11 hodźin w Serbskim Domje posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene, dokelž je dnjowy porjad jara ważny. Starosta.

Lichań. „Zernička“ spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy chcyli cyle wšěse přińć. Předsydstwo.

Jednota Sokoł w Poršicach wuhotuje njedźelu 14. haprleje wječor we 8 hodź. sokolski swjedźeń. Dowolamy sobi wšě jednoty a towařstwa, kaž też wšěch lubych přećelow wutrobnje přeprosyć.

Pančicy. Sokolska jednota wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 wječor w 7 hodź. sokolski swjedźeń w Pančicach. Wšitcy Serbja z blizka a z daloka su přeprošeni.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (žónskeh łosy) ma štwórtk 11. haprleje wječor we 8 hodź. pola Natušec nuzne spěwanje. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske khóry) ma přichodny pjatk 12. haprleje pola Sołćic we Wotrowje wječor we 8 hodź. nuzny pruhu za koncert (28. haprl.). Wšitcy spěwarjo maju so na njej wobdźělić.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 9. haprleje wječor we 8 hodź. swoju hłownu zhromadźiznu. Porjad: 1. Rozprawa na zańdźene lěto a wo zymskim swjedźenju. 2. Nowowólby. 3. Namjety. Stóž chce hišće dale ze sobustawom wostać, ma winowatosć so wobdźělić. Po zhromadźiznje je zwučowanje.

Radwoř. „Hu. Je.“ ma dźensa **wutoru 9. haprleje** zhromadne spěwanje na šuli deleka. Nuzna wěc.

Radwoř. „Sokoł“ zwučuje tutón tydźeń srjedu a pjatk wječor we 8 hodźinach. Přińdźe wšitcy dla swjedźenja.

Zwjazk ł.-S. S. ma srjedu 10. haprleje popołdnju ½5 hodźin w Serbskim Domje wubjerkowe posedźenje. Hłowny starši.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł [illegible]

Wulke konkursowe wupředawanje

Twory, kiž słušeja ke konkursowej masy

drastowcho doma Leo Häufler w Budyšinje/Mjasow. jětki 5

dyrbja so najspěšnišo direktnje na privatnych předawać. Wšě twory su we płaćiznje wo wjele, z dźěła

hač na połojcu zniżene

Předawaja so: mantle za mužow, pacholow a hólcow, wobleki za mužow, pacholow a hólcow, dźěłańske wobleki, khołowy za mužow a pacholow, mantle a wobleki za žony a młode holey, bluzy, suknje atd. atd. ❁❁❁

Započatk předawanja srjedu, 10. t. m. dopołdnja w 10 hodź.

Předawanje kóždy dźeń wot 9—1 a 3—7 hodź.

Rěčnik dr. Hentzschel
jako konkursowy zarjadowař

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowańske towařstwo
z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rżanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Poručam wot składow w Ralbicach a Konjecach

syrokisały amoniak
wapnodusyk
wapnosalpeter
nitrophoska
kalijowa sól 42%
kainit
domašowu rudu
kosćinu, syru a parjenu

Tohorunja wšě symjenja k nałětnim wusywam, kaž

symjentny dźećel
pjeluški
woku
symjentnu kukuricu
symjentny wows
saradellu

Prošu přećelnje wo skazanki a přilubju swědom. postužowanje

Z počesćowanjom

Jurij Čornak
Žitowa wikowańnja w Ralbicach

Kóń
kobła, 1- a 2-přežny na předań
w Mješicach čo. 47

Wowsna słoma
na předań
w Rachlowje čo. 36
pod Čornobohom

JAVOL
wočerstwi hłowowu kožu a hłowowe čuwy
zeživi włosowe korjenja a dopomha k strow. hustym žiłdźan. włosam atd.

Javol z tukom a bjez tuka RM 2.20 3.— 6.—, Javol-Gold 1.— 2.40 4.75 Javol-Gold, prósk k hłowumyću 0.20 0.30. Javol-truški k myću hłowy na suche a k zwutknjenjom włosow RM. 0.25. W powołanych wobchodach na předań
Exterikultur A.-G.

Tuni tworožkowy tydźeń
Punt **32** pj.
Wikowarń. z butru
Kunella

Ratařstwo
Wojerowski wokrjes, dobra zemja, wok. 60 jutrow w jenym kraju při domje, wulke nowe twarjenja, elektr. swěca, wodowod, nowočasne picowanje (Kopfflütterung), samonapojaki atd. je ze žiwym a morwym inventarom hnydom na rozsudneho a zamóžiteho kupca na předań. Dla nałětnjeho dźěła móže so hnydom přewzać.
Poskićenja pod F 23 na wudawarnju „Serbskich Nowin“

Žiwnosć
15 jutrow, dobre pola a łuki, je wobstejnosć. dla pod přijomnymi wuměnjenjemi hnydom k wotnajeću.
Kammler, Bogendorf bei Zibelle O. L.

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćo so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Młoda wysykosnježna
kruwa
je na předań
w Hórkach č. 31.

II. zjawny přednošk
srjedu 10. 4. wječor we 8 hodź.
w hosćeńcu w Pančicach
Thema:
Kak zwjedu pjenjezy za wotmysleny twar
Přeprošeja:
Deutscher Bauhilfe Verein e. G. m. b. H. Kaiserslautern

Přiloha k čisla 82

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 9. haprcleje 1929

Juhosłowjanscy studentoje we Łužicy.

Přijaja wzajemnosć ze swojimi nĕhdušimi bratrami.

W Budyšinje, 6. jutrownika 1929.

Z přileżnosću Maćičneho posedźenja a jubilejneho swjedźenja „Societas slavica Budissinensis" zabra so jednaće juhosłowjanskich studentow, kotřiž w Barlinje studuja, a nastajichu so do Budyšina, zo bychu styki ze serbskimi studowacymi nawjazali a tež dalši jich zeznali. Přijeŵši přez Drježdźany do Łužiskeje stolicy, buchu na dwórnišću wot zastupjerjow našeho studentstwa a k. redaktora Skale powitani, kiž so z nimi z Barlina sem znaje. Wobhladawši sebi mĕsto wohdźěłachu so tež na hłownej zhromadźiznje Maćicy Serbskeje, hdźež jich předsyda zdwórliwje powita.

Po posedźenju wuhotowa so jim w hosćencu „Bĕłeho konja" mały wječork. K nim přida so hišće jedyn krajan, mjenujcy znaty husłeř Drago Šijanec, kiž w Prazy studuje a tak bě japoštolska łĭoba połna. Wězo wobdźělichu so tež nĕkotři z našich studentow, kotrymž wopyt na prĕnim mĕstnje płaceše. Při snadnej wječeri a piwnej zabawje zeznachmy so z nimi bliže a zhonichmy, zo su mjez studentami synoju nahladnych swójbow, kotřiž w politiskim a hospodarskim žiwjenju Juhosłowjanskeje wjeršu rólu hraja. Wohdźělichu so tež na wječornej zabawje w Serbskim Domje, skutkowachu dźěn tam też sobu, hdźež pódla husleŕja spěwny wumĕłc Djorda Jovanovići wustupi, wot Boha wobdarjeny spěwaŕ, kajkiž zrĕdka na tutym polu wumĕłstwa nadeńdźeš. Hdyž so na tute polo poda, bu mjez 36 zamołwjenymi, kotřiž chcychu so w Barlinje za operneho spěwarja wuwući, hišće z dwĕmaj druhimaj jako hódny za tute powołanje spóznaty.

Nazajtra po Maćičnym posedźenju — potajkim štwórtk — dojĕdźechu sebi přez Biskopicy do Porchowa, hdźež jich naši studenća witachu a do hospodliwych Żurić přewodźachu, kotrež buchu na dźeń a nóčku z krótkej domiznu. Wšudźe nam u serbske dwory a wutroby wotewrjene a ći so kaž doma, wosebje tam, hdźež jim na sa duju „wulka kołbasa" kiwaše. Pjatk dopołdnja ajichu so do Wotrowa, wobhladachu sebi starodawne hrodźišćo, z kotrehož wysiny sal ško do nižiny serbskeho krajika, hdźež so w błyšcu naležneho słónčka serbske wjeski zybołachu. To bě za naših hości njezapomnity wokomik, widźo haŭ do dala schadzy kraj, wo kotrymž dźěchu hižo wjele słyšeli a čitali. Wróćiwši so do wsy wopytachu wězo teŵ wjesny muzej knjeza fararja Křižana, kiž jim zdwórliwje z prastarych dobow Serbowstwa tołmačowše, šrjo wurywanki we swojej wĕsnej rĕči nam šeptaja. Po wobjedźe pola darniwych Żurćenjow nastajichu so zaso na dompuć do Barlina přez Porchow, Biskopicy a Drježdźany. Z wulkim dźakom za knjunjesu hospodliwosć w serbskich domach wróćichu so domoj ze wuznaćom, zo je so jim w Serbach jara lubiło a na tutón wulět ženje njezabudu. Jedyn z nich je zdobom dopisowaŕ za wulku Barlińsku nowinu B. Z. (Berliner Zeitung) a budźe wo łužiskim wopyće a jich wobwĕdźerjach w njej rozprawjeć. Wězo zajimaja so pratrowski narod wo naš ludowy dóht a njemóžachu so dodźiwać, zo Pruska Serbow takle potłóčuje, mjez tym zo němski zwonkowny minister w Genfie je chcył napohlad zbudźić, zo ma Nĕmska prawa swojich narodnych mjeńšin přikładnje zarjadowane. Nĕtko nadobo zhonja, zo tomu tak njeje. Wězo budu teŵ do swojeje juhosłowjanskeje domizny wo wulĕce do Łužicy a k Serbam dopisować. Tajke styki su nuzne, zo so ludy zeznaja a so dźeń a bóle nehajcy mjez nimi pomjeńšuje. Dźakujemy so juhosłowjanskim bratram za wopyt.

Khripa w Europje nimale cyle zašła.

Kaž zrowotniški wotrjad Swjatoho Ludowa w Genfie je swojim najnowšim tydźenskim wudawkom wozjewja, je epidemija khripy, kotraž posledźenje tři měrjazy w Europje šatkadźeše, prakšiwy w Europje šasćhła. Ležba Junjertnosće bliži so dla pospěšeneho popuschczowanja w posledźnich tydźenjach šajo swojej normalnosći, to je nĕhdže dwanaće šmjertnych přichpadow na 1000 žiwjenjow. Najwyšschcha ležba leži ja zyły rjad jendźelskich městow pola 60, dokelž khripa tón krócź Jendźelsku najsčežko potrjeła. *We wšelkich němskich městach dospě* šmjertnosć teŵ ležo na 45.

Epidemija posledźnich tšoch měrjazow běše z twutwjacym wuspjechom wuspjeła khripowe epidemije w letomaj 1918/19 najhórschcha ja zyle posledźnje 10 lět. W šymje 1918/19 wumrěchu na khripu šwjetsche ludźo w starobje wot 15 hacź 45 lět, letušcha khripa pytajsche pak ŵebi swoje šmjerne woporу ja swjetscha mjes ludźimi, kiž běchu 60 lět ziari a starschi.

Kak je swĕtłenje nastało?

Swĕtłenje (petrolej) je macajina, kiž je ja hospodarstwo zyłeje šemje z jara wulkim wužitkom. S jeho žurowanjom hišće nje. Wosebje schtoż benzin nastupa, natwarki ho wulkoindustrija a žórła, z kotrychž ho je šemje wudobywa, běchu wjazy hacź jónu z přichčinu wójnow. Šdarwa wužiwa ho tuta macajina k wobhrĕwanju, hižo Romjenjo wužiwachu na kupje Zanje dobyty ikalny wolij a šwĕtłenje pola Agrigenta ho žórłazy petrolej pod mjenom: „Sizilijanšti wolij". Swotkel pak tutón wolij pokhadźa, a na kajše waschnje ho w šemi twori, to je praschenje, na kotrež mósčsche ho hakle w nowischim czasu na spokojaze waschnje wotmołwić.

Po najstarschich theorijach njedyrbješe mjes nastacym šwĕtłenja a kamjenitneho wuhla a twarjenjom druhich mineralizowy žaneho jatkadneho rozdźĕła wobłacź. Šdwĕtłenje wobhladowachu jako produkt destillazijskeho procesa z njejmĕrnych hłubokostejow prakamjenja. Po tym pak, jo je organiści poćład jmajmjeńscha kamjeńtneho wuhla z jeho twórdy špinatu a dokelž je hłubje pschecjelźiwo mjes kamjentnym wuhlom a ikalnym wolijom jara wĕry podobne, šda z tym teŵ nastacje šwĕtłenja z organiščich škuštanzow šwĕtłenje być. Teŵ to, so mósčsche ho w najwjazy padach łyrit a bazyk w ikalnym woliju namakać, wĕcźi za theoriju, dokelž je jeju pschewod při nastacju ikalneho wolija z organiščeje macajiny dospołnje wĕry hódny.

Pschedewschem pak praschamy ho nĕtko, hacź je šwĕtłenje z rośliniščeje abo šwĕrinšteje macajiny wušchło. Swišt z kamjeńtnym wuhlom pokazuje njepospĕrdnje na rośliniši pochod, a wopraŵdźe hodźi ho po wšelkich bestillazijšich methodach z kamjeńtneho wuhla na šwĕtłenje podobne macajiny dobyć. Pola kalifornišich a teŵ nĕkotrych asiatišich petrolejowych polow móže ho dopokazać, so hu najtaše na mĕstnje starodawneje jara płódneje krajiny. Nĕschto jara ważne, tak rjec petrolejowy šklad we Nałtacju, hu při nĕkotrymi ŕćami w Magdeburku wobkedźowali: w rozpadnjenych korjenjach nĕhdže 60 hacź 70 łatnych khójnow hu žyrikolizu wodu a na paraffin podobnu mołschinu namakali, kiž wobschtejsche powostanki hyrika a bubyka. Wschelake dopokazy rĕcźa pak teŵ za nałtacje petrolija je šwĕrinšteje macajiny. Wulke petrolejowe žórła pola Wyominga šdadźa je šwĕrinšteho pochoda być, pschetož namakanki, kiž ja to rĕcźa, budu lĕhdy šamon pschipadk.

Kaž ho šda, hu pschi nałtacju petroleja teŵ husto mikroby wobdźĕłene. Čłowjek by ŵebi na pschikład mohł unjuschlicź, so je ś mikroskopiščich šwĕrjatkow a rośliniwow wobšejzała tak mjenowana „hniła hubiza", kiž namakamy na morščim dnu a pod nim, jena ś maćerščich zubstanzow petroleja. Sa to, so tej morjo pschi nałtacju petroleja wójsku hraje, wĕcźi w mnohich petrolejowych škładach namakana mórška, želena hnoŵa woda. So je djenźnišche mĕstno toho abo tamneho petrolejowego pola tej mĕstno nałtacja, njemóže ho drje w žanym padje rjec. Najšterje je ho šeništ wolij pod wschelakimi wliwami pšches geologiske worschty pschešakć. Runje tak je w Magdeburkšim padže ho na Borneo a jenej ŕuhodnej kupje mĕstna namakali, kiž pokazuja petrolej w nałtacju je šwĕrinšticich zbytkow. Namakachu tam cźišty, na petrolej podobny wolij w pĕšku, w kotrymž běchu khójki pschedewschnjeho kroallowa a schkorpjapowow. W tutym petroleju, kiž ho dospołnje rośesnawa wot cźmoweho petroleja na Borneu i cźasa iśeczeje rjadownje, namakachu šledy šwĕrinšticich zbytkow. W jenym druhim padže mógachu we wulkim wapnowym krusche ś kroallowo nałtawanje šeništeho wolija wobkedźowacź.

Po nałhonjenjach mógemy ŵebi nałtacje petroleja nĕhdže tak pschedstajeć: najprjedy bywaju organiske zbytki pšches baktérija powĕtra rošrjadźowane, pschi cźimž ho tuk do glyzerina a tukoweje kišaliny dźěli. Nahromadźenje tukoweje kišaliny pod pschitommošcju šeleneje wody dawiedźe potom pschi wobstejnych temparaturach a pod wyšokim cźišcźom k nałtacju šeništeho wolija. Husto teŵ nałtacje kamjenitne wuhla je ŕamźneho wukhódneho produkta, ale ś druheje formy rošpada organiščeje zubstanzy

Medea.

Tragedija jeneje wobhonjerki.

Wot Dimitria Jušsowa, předawšicheho ruskeho šlatneho radu.

W tym ležeći wĕšta spokojnosć a doczinjenje, so šmĕ ho nještronišo stacź, so je w posledźnjej wójnje, najwjetšej wšĕch dotalnych, wobhonjeršiwa na wĕšty ikhodźeli techniske dospołnosće ho poškĕhnyło t. r., so je špionaža pola wšĕch krajow, kotrež wójnu wjedźechu, twušschcheršstwo nimale jenak derje organisowane było. Może drje ho rjez, so mózesćitaj Rušša a Francozowska wobeje pschi spocźatku wojowanja bohatšche pjenjezne šrĕdki za tutón zamĕr wucźišłacź hacź jeju pschecźiwnizy. Schtoż khmanosć a špušchczomnosć cźłowjeschkeho materiala nastupa, wobeje je fanatišćim wónowanjom šwojenu nadawkej, mysłu, so ju Nĕmzy na tutym polu najwjazy dźĕkali.

Wĕch w nasymje 1914 pola šlatneje policije w Rišy (Riga) še šatojnikom. K mjenowanemu resorej šlužbowneje nadawk, zusčuch wobkedźowacź. Take dźĕło pocźinjasche w połnĕmšim univerzitnym wušcźe po cźasu wosłuble być. Mješ tutymi tyhajcymi ludźimi, kotrychž kontrolla mojemu wotdźĕłej podstejesche, namakachu ho profesorozo a studentozo, fabrikišy direktorzo, inźenjerzy, duchowni, lĕkarjo, prawišnjay, wumĕłcy a dźĕłacźerjo wšĕch powołanjow. Wobeje bě ludźi krajerjow, kiž nam najwjazy šarosćzow cźinjesche. Wobsebjedźeschе tola Riga jene nĕmške dźiwadło, kotrehož łobuśtawy pschi špocźatku wójny łdźĕła w mĕšcu šwostachu. Byrnjež ležachu pschedstajenje nĕmšich dźiwadłow kakšane było, šłutkowachu tola we variejach, pschi bohorcźelšišich pschedstajenjach a konzertach, še bychu ŵebi swój chlĕb pschi pschemĕnjenych wobstejnoscźach šajźiłli. Husto bódźechu k nam wobšchórźby, to tón abo tamny ś tutoho druźiwa je roštorjaze rĕcźe dźerjał, we nĕkajkich šawjerjenych kruhach je šahorjenjom Körnerowe wójnše pšenje pschedewschelł abo wokał „Šunjerc ŕyranam!" Tajše cźpoše hłóšcźi tykuchu potom na khwilu do wulkeho lĕhwa šawrjenych.

Dóht wopitkow.

(Pokračowanje.)

Natuschka běše nĕtko hižo lĕta dołho jako wopitš we Wonczanšcej wokolinje šnaty. Njeběše drje ža nidobe lĕta tajši hoł. Też mĕšeche duschnu a rjanu žonu, kotraž ho ś wobsebjej pilnoscźu a porjadnoscźu we wokolinje wupiunješeche. Pjeć dźěći mĕješchtaj Natuschkez mandźelšej w starobje wot 5 hacź 10 lĕt. Schtó pak bě Natuschku tak šlajšć? — Šti towaršchoju. A to bě też ś jeho šalonu.

Bě njedźela. Žona bě wšicha wuptakana. Dźeń Knjejo šapocźnje ho tak šrudnje. Schla by radu ke mšchi, ale kak mósče wotejšć, hdyž muž nještawa. Wczera, šobotu wjeczor, ju šajo hacź do pół nozy hrali a pjanu je domoj pschichcheł. A ŕ druhemu ninu ani cźuje. Tak dołho hacź je wundata, rjeje ŵebi hišćece nicźo za ŵebje kupicź mohła. Ledom dźěći šdrasćźi, a te hišćece dołoj khudše.

Dźěći też jene po druhim šlawaju a chcźeła šrudnacź. „Mamži, je naš nan doma? Je pjenjezy pschinješ? Sby ŵšelš kupiła?"

Mamž pyta w nanowych łapkach. — Mój Božo, šajo ani pjenjezta. Wšchitko je pschepił.

Dźěći płakaja. A mamž njemóže dźěćom cźhacź, so nan jano pjenjezy dóstał njeje, abo so je je šhubił.

„Pschejšłokał je šajo je rjekńje Ŕuhowje a dźiwam ho, so je njejapije. Wšcho je w korczinje. Moje šube dźěći, njemóžu wam šajo ŵšelše kupicź."

Dźěći šnoja ŕoro pšched nanom posledźni kuik cźełowonoscźe. „Nasch nan je wopitš", praja a nimaja žanu ľubosć k nanej.

Šdowólnje je ho muž wuspał, ale njeje jemu ŵmanje. Po tajšej nozy by najradšcho šajo pił. Žona ninu ŵwile na jeho bamborjenje pozhladuje. A tak nastanje šwada. Na ŕowa ho njekedźuje. Dźěći wschitko ślyšche a ŵebi ŕpomjatuja. Klecź a ŕakrowacź nawukru pricźeły hacź Božize naš. Šamne nještajo.

Sa to pak korczmaŕ bohatnje. Je dźeń a tołschi. Khodźi je šlońym cźapnikowym njeršajšom. Wjedźe ho jemu derje. Korczmaŕ je dźiwny muž. Žónše jeho ani widźecź njemóža, dokelž jamóže jenož jich muži ŕ ŵebi wabicź. Žadyn muž njemóže rimo jeho duri pschećcź, ani jo by njeinštupił.

Tak je jemu pšched cźtami też Jan Natuschka podležał. Bě je ŕuhodneje wóju a wikowajsche trochu je ŕkotom. Doma njéješche mału žiwnosć. Bě zyle šbožowny. Mějeješche šchwarnu žonu a ŕrowe dźěcźatka. Wšcho by było w najlepšichim rjedźe, by-li Jurjez korczmuj nještało a by-li ho Bóh wé ŕ kakšeje ŕtrony domoj wrócźił.

A wšchednje, hdyž rimo korczmy dźeješche, by Jurj wonka šeał a jemu pschećeješnje likwał a wołał:

„Nó, nó! šnadź ho na naš njehnĕwacje, Natuschka? Nadźejeće dha dožola k nam šalošcź? Abo šnajmjeńscha dźěćom nĕschto kupicź? Mamy wschelake šlódkoscźe — a też cźerśtwe zalty."

Ale to běchu ŕkowa. Jan tola njemóžeješche tajši być a dźěćom nicźo njekupicź.

A — dźeješche šajo do korczmy, byrnjež posledźni nas pschišłahał, je tam wjazy njepódźe. Jeho wola bě tak łzłaba.

Ledom bě ŕ woja ŕtupił do dwora šajówschi, korczmaŕ hižo wędźeješche, schto ma cźinicź. Konja wupschahny a wós ŕkoreź pod kólnju. Wędźeješche, so Natuschka pŕjedy ŕ korczmy njepóńdźe, pŕjedy hacź njewidźa pjenjezy wšcheć, kotrež je ja prošzata abo cźelata wuwikował. — Nĕ, hišćece boh dźĕłaješche. A korczmarjowy wobkhód kcźejšche. Też Natuschka njemějeješche make dokhody. A tohodla bě pola korczmarja Jurja też ŕ tak wiłanym hoścźom.

A korczmaŕka, tak bórsły hacź jeho wuhlada, hižo bě ŕ kuchnje. Tołsta a wścha pschepoczena, špěchnje ho trějejše a podawasche jemu maku tołstu ruckźu a prascheješe ho jeho, hacź chce kołbasu, cźerwjenu, cźopku abo ŕpunnu, twarošchk abo jerje, abo ma-li jemu gulašch pschihotowacź, abo žanu karbonatki napjeć.

Nó, tóts šaperkot, Jan dźe mějeješche połne kapzy pjenjez. To może ho tola trochu wulšy poćźincź a ŵebi karbonatki ŕkafacź. Wschak ma khwile. Domoj pschejo hišćeješche pschijedźe. Ale pschejo njebudźe tak próżdny cźakacź. Měješ tym ŵebi pjenjo ŕkafa, abo ŕchkleśćeku wina.

Tak mějeješche hižo dołoj, dóniž jemu karbonatki njepschinjeju. A tak ŕwołta hacź do pół nozy ŵebjo, druhdy žano hacź do rana, běšche-li runje pratwa klinka hromadźe. Druhdy ŵebjeješche tam žano hacź do druheho dnja pschipołdnja.

Ale pośdźišcho tam jenož šajoži, jêdźeśche-li runje nimo. Cźehodla dha by tam šakazował. Wschak mějeješche jenož hacź ŕ njej pak hodźiny pucźa. A domjaze bźěło docźaka. Žona drje płaka a dźěćži šchkewrja, so by doma wostał, tola je žonu drje žo dorećźi a dźěćom nĕschto ŕobu pschinjeje.

„Ta šatrašchna korczma, to budźe twoja šahuba a ŕmjercź", tak je jemu žona cźašto rĕcźała. „Ta budźe nam wšchěm še šahubu."

A kak ŕobuźelnje na njeho hladašche. Wschako mějeješche jeho tak radu a še ŕamneje lubošcje je ŵebi jeho brata,

(Wokračowanje šcźehuje.)

Mjes sowważyni bě tež mloda hrajerka Martrota Hellje. Hischcze w mesi bě rjanlinka a wobdarjena dźiwadlniza róli Medeje w Grillparzerowym krusche hrała a wulkeje zhlawy zhebi nadobyła. Nětko bydleiche měrnje se starej lotyschkej sluzowniza w małej villi swonka města. My w policiji mějachmy „wyschschu“ poruczność, tutu žónsku na pokoj wostajicź. Jenoż někotři wědomni wě-bžachu, so bě komandowazy general tón, kiž zwoju schkitagu ruku nad rjanej hrajerzy dźerżeschе. Druhdy wi-dżeschе *mój tajny policista*, kiž měješche villu strazowacź, kak so pschi czmiczky wyhońa postawa, do mantla sawalena, spěschnje k schowanemu statokej blizeschе a se sadnimi durjemi so w nim shubi.

Jeneho dnja dóńdże schifrowany telegram, kotrehoż wobżah takle rěkaschе: „Hrajerku Marhotu Helliz hnydom sajeć, je straschna wobhonjerka, je ważne wojeske papjery wo lakitaniu pschihotawa a druhe potajusitra pschenadsila. Dopokazaju material seschuje z wożebitym kurěrom. Sajatu hnydom psched wójnski sud stajicź. Wylschschi komando.“

General bě njewschědnje pschestrajeny, hdyż depeschu pschečitaschе. Mjenschinu dołho wudżerżaschе na papjeru se hierogliyfiskimi znamjenjemi — zmjerzny wutrud swojeho rjaneho schkitarja. Potom posčěhny njezabzy hłowu, hladaschе kruce na unje a boda:

„Njemóżeče tu niczo dale czinicź. Wukońče swoje sastojnstwo a wsmilče majora Mitrowskeho hrobu. A wobhladżeče z waha se žónskej, tak dołho hacź to sakoń dowola.“

Schtwórcź hodźiny podźiskho sasta mój sługowny auto psched billu. Postajich dwojoch dedektiwow pschi durjach. Potom sliczźich na elektriski swónčk. Wótrje kschičeschе po domje. Tołsti major pódła mje tojeschе dych. Klinkach k druhemu, k tscheemu rasej, ale nichtó njewoczini. Tuž wuczahny mój pomocnik pakluč (Dietrich) a mjenschinu podźiskho stejachmy w małej powitaziscej zurli. Sezótnjene sawrjeżowe wěnzy dokowokla, blěde a nowe wobrasy z wěnowanjemi na sczénach. Wożrjedź rumnoscze na posłuchanym zdźělku z czornebo duba wobras w człowjeskej wulkosczi, pschedstajejo Marhotu Helliz jako Medeju. Krażna postawa wutkěhowaschе so plastiski z wobrasa na linowym płocze. Dnschepolne módre wóczka shlabowachu na naš kaž żiwe, błónczna pruha kolschesche jeje krasne włosy...

Tola nichtó so njepokaka na nasche wołanje. Major Mitrowski wotewri małe durje na prawizu. Na konopeju leżeschе dołho mloda hrajerka, wozzi sawrjene w blědem wubliczu. W prawizu dźerżeschе malu schlelenczanu bleschku. Wobleczenje Medeje pada w nježnych kadach na prostrujenej postawje. Jeje dusicha je hižo w druhim zwěcze, z wotkel žaneho nawrótа wjazy njeje.

Kluboko hnuty žaneho zlowa mózum, pschistupiu ke krasnemu blidku. Tu leži zedulka z wulkim energiskim pismom. Czitach zkowa:

„Tebi so zda zmjerzcź najhórsche bycź:
Hórsche schesche smaju — w hubjeńskwje leżecź.
Niebych-li żiwjenje wyschse žej wažił
Zacź wone je, by hinak nam było.
...Wotekidu wot Tebje — na wěczuje...
Božemje!....

Medea.“

General hórzy łapkaka, hdyż jemu po mojej rospravje zedulku pschepodach. Někotre dny hospdźiskho bu pohrjebana. Bluko padachu hrusche na jednoty kasčeź. Hadym duchowny njebě pschitomny. Kóż spěwaschе w halosach *blisseho schtoma — — —* klinczeschе kaž prastary spěw *wo* wujednanskej człowjeskej luboscźi....

Lěčny čas w nawječornej Europje.

Franzowske ministerstwo za zjawne dźela wosjewja, so je na zakońk lakonja se 24. meje 1923 a po mjesynarodnym srěczenju léta 1925 mjes Nendźelskej, Belgiskej, Hollandskej a Franzowskej so postajiło, so ma so letny czaš sawjesczź w nozy wot 20. k 21. haprleji a normalny czaš ma so wróczicź w nozy wot 5. k 6. oktobrej. Pschisponmicź ma pak zo, so so Dollandska njeje tutomu rosczudej pschisamkła, ale sawjedże lěczny czaš w swojim kraja hakle w nozy wot 15. k 16. meji.

Hapricja.

To je wjedrowy khadła, niż jako wudmo, ale wo-prawdże. Jutrowniczku njemóżachmy so na nju nawzaricź, hdyż dźeczi z prósónimi mészkamt z Budyschkeho hrodźischcza domoj honjeschе — pschetoż schtó jim pschi tajkej tschěikańay póndże stote jabłuczka dele mjetacź — a sjerbskim tschikżerjam klobuki do hata mjetasche. Ale hdyż potom druhi zwjatk dźeń sazwita, tu hakle mészachmy wobradu hotowu. Nichtó žebi mi njeswěri druheho wo hapricju pókłacź, dokeż nichtó ani pża bo tajkeho wjedra njewuczeri. A podobnje howrjeschе dny za sobu. Prajachmy: to běsche jutrowniczka hischcze rjana. Hacź do dźenjuischeho njeje so połepschiło, a sandźenu njedźelu kemschazay ludźo w kożuchach wutrachu. Tepicź tola w śrjedź hapricje w zmrkwi wjaz njemóżemy, šmu dże Létka šamo na žebi z wuhłom nimale hotowi.

Haj wschak, šmna bě k tajkej mozy pschilchla, so by najradscho zhle sto trała. Tuž ma śrónčko hórke bźdźenje. Lźdma so na naš nkkajke poł dnja pożmětwkuje, dha jemu hapricja mjeczel žurha do wosliczа schwikuje, so dyrbi chanjo abo njechajo woczi sawrzeź. Kóńczoje lodowe jehliczki buchu ji hewak sejchkodźile. — A byrnjež jemu schkózay hižo k pomozy bhle, niczo njewuczinimy. Wačony maju tola dołhe dosež nohi a pyki, ale wjedrowa hapricja wscho pschemęni. Kak dołho hischcze *tola póńdże*? Tak so pratscheja stykninje nascheji rólniny. Hischcze žaneho sorinjatka wożyteho, hdy so hewak hižo do mlodeho dźerżeła mérja! To je wo-prawdże hórje hacź sił.

Wobhladaj-my wjaz kruczischcho: Njeje dha hapricja kóńdoletnje pryllata a worakowa? To wschak je czaš, w kotrymż so syma a léczo wo dobycze wadźitej. Nam žane šwarjenje niczo njepomha, nadźiju njeśmjemy spuischcicź, dobry kónz njemóże wutwostacź. W źiłdźanych nohajeskach a czrijkach njemóżemy žebi dołko woni swěricź. Awtam dyrbimy, schtoż so hodźi, z pucza hicź, hewak mamy domach haru z rjedźenjom, a błóto je czi wschelake!

Skoro so mi sda, so Létka „Sserbske Nowiny“ wjedro postajeja, a Wóh tón Knjes ma so wo nich. Wych potajkim namjetowal, so bychu wone někto sforo łžpsche wjedro wěschczile. Sšnano by to pomhało!

Hórschi hapryl sapoczinje, — czim rjeńschi so skónczi!

—ſ—.

Persiski šah w krónowanskej pyše.

Persiski šah Riza Pahlawi, kiž wot léta 1925 knježi, je wšitku pychu a létstotki stare wobrjady při knjeżećeńskim dworje zakhował, runjež je swój sławnostny běh jako jednory wojak započał a so tróna přez revoluciju zmocował. Naš wobraz pokazuje 51-létneho šaha, kiž běše před 15 létami podwyšk, na sławnym pawinskim tróńje perskich knjeżećerjow we połnej pyše.

K žeńwje zasnđżeny.

Amerikanske khłostanje za lubkowanje.

Kaž je znate, je žónska w Ameriźy na dróhy wobżebicź schkitana a njeje žanemu mużskemu dowolene, na wu-rěczecź, jeli njecha do straha pschińicź, so jeho do dźěłarnje (Arbeitshaus) tyknu. Hižo dołhaschе druhdy to, so so mużski za žónskej wobhladny, so bychu jeho na tu wu-łazy cżłowjeskemu towarschwu wotewsali, jeli so žónska psches wobroczenje hłowy wobcezowana sacżuwa. Jeli so wona wobroczi, so by so wo tym pschežwědczila, nje-wobhladuje so jako lubkowanje, ale jenoż z wobkruczenje tuteho „njeschkuka“.

Psched žudnikom Wallis w Newyorku stejachu na 75 cżeżejownych mużskich — sdźěła bohaczi pschekupc, sdźěła wumělzy —, kotrež běchu dla „njeschkuka lubkowanja“ wobschkoženi. Młode holzy, kotrež běchu jich wobschkožile, běchu jako zwědkowe pschitomni, mjes nimi wopraudźe rjanolinki, za kotrymiž so wobhladnyc hódne běchu. Wot temparamenta mużskich wotwiżuje, hacź žu tež na-hlada, so wczijne pohladnjenje za žónskej ti nětżu dźź-karnje hódne je, jeli žiwój „njeschkuk“ z tym dobry cżinio, so je žónskej, kotruż žu je žiwojim wobhladnjenjom wob-cezowali, so wożenja. Najwjazy z nich běchu młodź holzy, někotři wobkruczachu, so so niczo łepsche stacź nje-może, so lubowanu žónsku za mandželsku dostawicź. Dwanaczo z nich měnjachu, so chcedźa radicho do dźěłarnje, hacź na cżaš žiwjenja zwjazani byc. Někotři z nich běchu wożenjene a za tych měješche žudnik wożeże żelene wobe-dowanje. Kaž so zda, njebudże to wjele pomhacź, zawěsce budu w pschichodże „jene wóczko njeschkrnjeż“.

Tola měješche žudnik Wallis tón wuskutk, so 48 žu-bjenych porow žudnistwo wotpuschcichu. Bě na tym tak wjeselty, so dalschim [illegible] spuischcźi.

Přiłopk

* **Přenje waticanske listowe znamki.** Italiske nowiny piżaju, so so listowe znamki bamżownskeho stata bórzy wu-dadża. Jena druzina znamkow nosty bamżowy wobsed. Znamki dźěkaju so w italiskich dźěłarnjach.

* **Harry Domela saso sajaty.** Hakle njedawno tutoho wopaczneho Hohenzollernskeho prynza na Ehrenburgu za-jachu, ale jeho bórzy sasa puschescźichu. Pjatk su jeho we Barlinje znowa sajeli a do Moabitskeho pschepytowanskeho jastwa dowjedli. Sajecze je so pjecza na žadanje Sam-burgskeho statneho rěcznistwa stało. Kedyn Hamburgski krawz je wojsewił, so je Harry Domela pola njeho wje-druhimi wězami wobleći a jěchanske kholowy i wopatrnje wudawanjom wujebacź sputak. Krawz wojsewi to pola-ziji, jako běsche Harry Domela hižo w Barlinje.

* **Njesbože i motorskim kolom žadasche žebi tři žmjerne wopory.** Na dróhy z Freiburga do Krotpingenow sajecze motorske kolo do dróhoweho kamjenja. Wjednik žebi pakl padnjenju schijn swiny a wosta mortwy leżo. Sdobywdźe-zeju dyrbjachu cżekkoranjeneju do khorezynje dowjecź, hdyż bě tež bórzy wumrěschtaj.

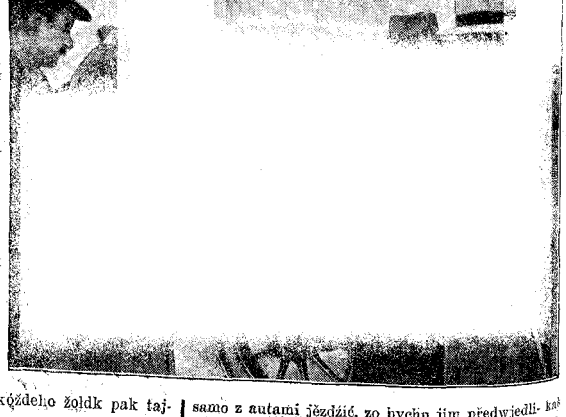
* **Cżłowjeske žiwjenje w pscherěńku pschisbéra.** Po sta-tistiyu hygienikarja prof. dr. Bubnera je so šwedskie le cżłowjeske žiwjenje w pscherěńku z pschirunanjom prydat-schich cżasow pschibéra. Wożebje pak wot toho cżasa sem, so je so wědomosći poradźiło, wschelake natykowoze sbo-rosce sahnacź. Nimo toho w nětczischim cżasu wjazy lecze cżełschnych dźeci njemrěja. Sacź budże cżłowjeske žiwjenje w pscherěńku dale pschiběracź, njeje hischcze wěste.

* **Sdźiwy wichor w Kolumbiji.** Krajina Santa Marta, kotraž je wulkolana, dokeż tam wjele bananow pschanuja, je cżeżki wichor sapuscźił. Schkoda wuczini po dotalnym wubliczenju nětże 4 miljony hriwnow.

Wožiwjenje swěcznskeho plana.

Hižom [illegible] jahwrja so w [illegible] mjeńschcznych milinarnjach i techniskimi pospytami so bychu wu-kładźili, kak bychu swěcznski płun po możnosći wosiwjeli a z tym mnohe šnjesbożenja wotwobroczili, kiž so z njewobhladniwoscźu a z podobnych pschicźinow stawaju. Wo techniskich a chemiskich podrobnosczach dotal hischcze kruce njemóża, dokeż maju so wunamakanja, dalekoj so wone w praktiskim nakoźowanju za dobre wupokazało, za-tentowacź.

Z Rhönskim kolom préki přez Barlin.

Jutta Mehrmannec a Herbert Krieg, najznaćišaj sportnikaj Rhönskeho kola cyleje Němskeje wukonještaj sensacionalnu jězbu préki přez swětowe město Barlin ze swojim synym wobkhadom. Při swojej jězbie dyrbještaj so też po dróhowych předpisnach złożować. Za kóždeho žoldk pak tajke jězdźenje njeje.

Sudnicy wuknu z automobilemi wobkhadźeć.

W pruskej policajskej šuli za wobkhad a techniku rozpokazuja sudnikow w trjebanju autow. Wuča jich samo z autami jězdźić, zo bychu jim předwjedli, kak wšelakim stracham a připadam je dźensniši dźeń wu-stajeny tón, kotryż z autom jězdźi. Tak może so sud-nik najlepje přepokazać wo autowym wobkhadźe a ze wšem, štož z tymle wobkhadom wosebje w zastr[illegible] panju zwiazbożebjow zwisuje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec knihiśišćerńja zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki z tabele so wyšše wobliceja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 83 — Budyšin — Srjedu, 10. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Konkurs Raiffeisenskeje banki.

Barlinske nowiny wo konkursu Raiffeisenskeje kašy piša, so je ju banka dla shubjenja njeźdże 50 milijonow hriwnow rospuščežíła. Banka je ju rukemu židej Uralzowej wobschudźiła dała. Tutón je 1923 do Barlina pschischol a jako bohaty muž wustupował. Jemu ju poradźi, wikowanje nawjasać. W czaju najwjetschiche pjenježneje zadnosće je ju jemu potom poradźiło, wot němskeje Raiffeisenskeje banki wospjet požčonki dóstać, kotrež w septembru 1924 hižo 6½ milijona hriwnow wuczinjachu. Tele požčonki ju pschesu sašo podležschachu a pawjetschachu. Saporčank 1925 běchu wone hižo na 10 milijonow stežše.

Jako hłowna wěstosć skład tworow w Hollandskej płaceschu do kotrehoż pjenza pschewuzwane reparazije kublo šlušchesche, kotrehoż hódnosć ju ſ tšjomi milijonami mjenowasche. Hakle w februaru 1925, hdyž bě Ruža hižo ſ 10 milijonami hriwnami pola banki sadołženy, jeho skład bliže pruhowachu. Pschi tym ju pokasa, so bě wono nanajwyšsche poldra milijona hriwnow hódne. Podobnje bě se składomaj tworow w Barlinje a Hamburgu. Raiffeisenska banka pak ani wobsedźenske prawo ani poručzanju móz na składach njemjeješche.

Spodźiwnu czasu worzlowa kašeita pschedstajesche, kotraž pjerza debjeńki w hódnosći ¾ milijona hriwnow wopschijesche. Hdyž tónle kruch na pschedań pschińdże, wón 15 000 hriwnow wunješe. Stónčnje ju banzyny pruhowańći wubjerk postaji, kotruž tehorunja niczo njewujasni. Uralzew ras praji, so ruske wikowańske sastupjeństwo we Parišu ſa njeho w bližšim czasu 5 milijonow hriwnow šaplaći. Tola ju wukaza, so běchu dokumenty, kotrež Uralzew pschedpokłaši, falschowane. Prjedawšche bohatstwy Raiffeisenskeje banki tajny radźićel Dietrich, dr. Schmann a dr. Schwarz, pod kotrychž samolwitosću je Ruža požčonki dóstać, bychu dyrbjeli nastatu schkodu zarunać.

57 ratarjow pred sudom.

W Itzehoe w Schleswigu ma ju 57 ratarjow psched ľudom dla zběža samokwicź. Jich winuja, so ju czasanju sastatych dawkow ſ mozu sadźewali.

Jako prěnjeho wobstorčenego kublerja Kocka pschebywschachu. Wón 26 hektarow wulke kubło se 70 howjadami a 4 konjemi wobsedźi, na kotrež je hypoteka 11 000 hriwnow sapisana. Też je hischcze na šmeńki dołh mějesche a njebě 385 gmejnskich dawkow sapłaćił. Po jeho prošstwje dyrbjesche ju jemu tale summa spuschczicź.

Kubler Kühl, kotryž ma 36 hektarow wulke kubło, njeje 524 gmejnskich dawkow sapłaćił. Wón ma pjerza hischcze pódła teho 4600 hriwnow dołha na šmeńki. Khotrosć a njeporadźene žně ju jeho do dołha pschinjesłe. We lěče 1927 je w hospodarstwje wo 5000 hriwnow schkodował. Też jeho prošstwy wo czakanje ju ho wotpokasałe. W shromadźišnje w Itzehoe je jemu landbundowy wjednik Hamkens rjekł, so by ju wobarał, hdy by ju jemu tak schło. W tejle shromadźišnje pak ju njeje niczo wobsamkło. S Kockom je ju pozdźischo rěčał, so budźetaj ju czasanju khroble pschečiwićź. Staj dyrbjoł ſ demonstraziju knježeństwo a zjawnosć na smyłenje mjes ratarjemi a jich nusu kedźbliwej cźinićź.

Dokelž wobskorženi nižonjemsku rěč lěpje wobknježa, dyžli němsku pišmowinu rěč, žudowy pschedstawda, krajnožudowy direktor Block, ſ nimi nižonjemski rěčeli a, so by statnemu rěčnikej a sakitarjej chód jednanja srosumliwy cźinił, wuprajenja wobskorženych do pišmowiteje rěče pschełožuje.

Zadźěwki přećiwo wutworjenju wulkeje koalicije.

Wschi pódležnischim rosprajenju pola němskeho kanzlera, pschi kotrymž ju też ministrojo Stresemann, Hilferding, Dietrich a Schätzel wobdźělichu, ju drje ju wschitkim ministrojo sa lutowańske namjety finanznych wězywustojnych wuprajili, tola ju pschi tym njejsu wo wumělenjach, sa wutworjenje wulkeje koalizije trěbnych, dorěčeli. Zentrumska strona pjerza żada, so bychu ju sozialdemokratowjo na to swjasali, so njebudźa pschi wuradźenju druheje raty sa panzerowany kschižak žanych wobježnoscow cźinili. S tymle žadanjom ju ju sozialdemokratiski ministrojo njepschijomne rosdźělenje stajili. Prjedy ju wolerjam lubili, so njebudźa sa twar panzerowaneho kschižaka hłosowaczź. Tohodla bychu ju žnělschni cźinili, hdy bychu ju nětko sa njón wuprajili. Sozialdemokratiske nowiny ju hižo pschipowědźile, so ju sozialdemokratiszy sapółłanzy w němskim jejmje jistowa pschečiwo twarej panzerowaneho kschižaka staja, dokelž maja jón za njetrěbny. Tohodla pak njeby trjebało k knježeństwowej krizy dóńcź; pschetož wjetschina sa druhu kschižakowu ratu ju swjedźe, dokelž budźa němskonazionalni a němszy nazionalistojo sa nju hłosowaczź. Sozialdemokratiski hłosow potajkim sa nju njeje nusnych.

Němski sejm so 16. haprleje zeńdźe.

President němskeho žejma Loebe je bliżsche pożedźenje němskeho žejma na wutoru 16. haprleje popoldnju w 3 hodźinach swołał. Na dnjowym rjedźe dojednanja ſ zusymi statami a druhe małe pschedkohi steja. Rada starschich je ju dźenża žrjedu popoldnju sešcha, so by wo sesłajenju wubjerkow rošsudźiła.

Komitej finanznych wězywustojnych w Parišu hischcze pschezo njeje praschenje wójnskeho wotschkodźenja rosrišał.

Sastupjerjo wěricelskich statow w Parišu njeju hischcze pschezo ſ němskimi sastupjerjemi summu dojednali, kotruž by Němska wójnskim dobywczerjam jako wójnske wotschkodźenje měła sapłaćiś. Wěricelske staty letnje 2½ milijardy hriwnow kóždołětnje jako wotschkodźenje wot Němskeje žadaju, sastupjerjo Němskeje pak praja, so Němska tule hobrtku summu njemóże kóžde léto wotedaś. Nanajwjazy, schtož by mohła swjesć, by 1½ milijardy było.

Zwada we pripowěźenju k nabožeńskej wuchje.

Powjeźerjenja w sakiej statnej kenzlii p. dr. Drježdźanske wuczerske towarstwo je starschim schulskich nowaczkow wokolnik pózkało, w kotrymž starschich namołwja, so bychu swoje dźěći wot nabožeńskeje wuczby wotpowědźili. Krajny swjatk sakiskich kschesćijańskich starschišćich towarstwow je tohodla pola ministerstwa za ludowu dźěłarnosć wobcźežowanje sapodał. Sa wobcźežowanje je pschiłuschny najprjódy Drježdźanski wokrejny schulski hamt I, kotryž ju po swojej winowatosći hižo ſ tejle należnosću saběra. Wokrejny schulski hamt ma pruhowaś, hacź ju ju samołwite hobustawy Drježdźańskeho wuczerskeho towarstwa ſe swojim wokolnikom a jeho wotpósłanjom w mjesach stawa 118 němskeje wustawy dźerżake, njemjezy hacź ju ju po kałonišćich pschedpišmach stožiłe, kotreż winowatosće wuczerjow rjaduja.

Postajenje kandidatow.

Kaž je złyschcerj, sapółłanza dr. Dehnu sašo jako nacźelnemu kandidata demokratiskeje strony rańšeje Sakiskeje namjetuja. Sjězd rańšeje Sakiskeje njedźelu w Drježdźanach demokratiskich kandidatow pomjenuje.

*

Podwokrejny stroniny sjězd sozialdemokratiskeje strony we Wulko-Drježdźanach je njedźelu žiwjich kandidatow ja wólbu do sakiskeho žejma postajił. Na městnach 1 hacź 5 dotalni sapółłanzy Weckel, Edel, Ebert, Thümelowa a Schoeckina, na městnje 6 a 7 Paiwoł Wrückner a redaktor Finsterbusch, na 8. městnje dotalny sapółłanz Geiser steja.

Skitanje wólbnych zhromadźiznow.

Na podłožu prjedawšich nasłonjenjow we wólbnym wojowanju je sakiske knježeństwo sledowazy wukas wo schkitanju wólbnych zhromadźiznow wudało:

1. Policajske wuschnoscze maju ja wólbne zhromadźiny, pschi kotrychž wocźakuja, so ju mér kaže, je žebje njedźiwajcy na to, hacź to powołarjo zhromadźiny žadaju, ju wo trěbne policajske schkitanje postaracź, so by ju nabłyłnoscam sadźewało abo so bychu ju poškóźiłe.

2. Strutska zhromadźerńje žmě pak ju jenoż telko policajskich mužow sameschcźe, kelkoż je k wotwobroczenju strachа ja žiwjenje a zdrowosć wobdźelnikow trjeba.

3. Galerije w zhromadźeńjach móża ju sawrjeczź, hdyž je to po měnjenju policije trěbne.

4. Wožoby, kotreż w zhromadźišnje nabłyłnoscze stucza abo k nim namołwjeja, dyrbja ju hnydom se zhromadźerńje wottšonjeć.

5. Hdyž policijny pschečiwnizy mér we wólbnych zhromadźiznach kaža, tola ju nabłyłnoscow wostajeja, ma ju wocźakaczź, hacź powołarjo swoje domjace prawo wužiju. Cźinjo-li to, ma jich policija podbjeracź.

Dr. Reinhardt wo finanznym położenju.

Prjedawšchi němski finanzny minister dr. Reinhold je we Würzburgu we wulkej zhromadźišnje demokratiskeje strony Württembergskeje rěčał. Dr. Reinhold mjenuje sastupowasche, so njeje mózno dawki powjetschicź. Demokratiska strona je němski hospodarski plan dokładnje pruhowała a żada, so dyrbja ju **wschě njeproduktiwne wudawki w lěče nuhy wuschmórnyć.** Representazijske pjenjezy němskich ministerstwow njeżmědża ju powjetschicź, wulke wudawki za šłužbne puczowanja, pschesłedźenja a ja w tu khwilu niz zyle nusne nowotwary finanznych hamtow njeżmědża ju, dźiwajo na finanzne położenje Němskeje pschiswolicź. **Slutniwosć je we wschich hamtach jara nusna.** Też dyrbi ju sozialna politika strowiscza wutworicź. Dr. Reinhold demokratiskej stronje jako wulkich pschipisowasche, so je ju wotmyślene powjetschenje dawkow smińko.

20000 kilogramow módrokřiża so nješkódnych ščini.

Krótko po wobžadźenju Porheinskeje je ju po poruczkosći Franzowskow 20 000 kilogramow jedojteho pluna módrokschiża, kotryž ju w dynamitowej sabrizy w Lindu khowasche, **w fabrikišim twarjenju sahrjebało.** So by ju módrokschiž nješkódny sčinił, ju nětko we Wahnsiej holk pjeć metrow hłubоku jamu na městnje bjes podsemskeje wody wuryli a ſ betonom wumurjowali. Do jamy ju po połnej želesniży módrokschiž wosy. So bychu ju dźěłaczerjo pschečiwo skutkowanju módrokschiża schkitali, ju ju ſ płunowymi maskami, schkitažnymi brylemi, rukajzami a wyšokimi gumijowymi schórnjemi wubotowali. Nětkle 75 kubikmetrow wopschijaza jama je ju hižo ſ módrokschiżom napjelnika. So by ju wschón módrokschiž mohł sahrjebaczź, je hischcze jena jama trěbna. Jamje ju ſ powětr njepschepuschczatym mękom pschikrynjetej a ju ſ sti metry wyšokej worschtu yerschcze pożypatej.

Mzdowy konflikt při němskej železnicy.

Drježdźanske župine wjednistwo dźěłaczerskeho swjazka němskich železnizarjow je pódzelu swoje hobustawy do zhromadźizny pschepročyło, w kotrejž župiny wjednik wo dotalnych jednanjach ſ towarstwom němskeje želesniży rosprawjesche. Shromadźizna zwoju njespokojnosć ſ njeſa zialnym siejišćezom hłowneho sarjadnistwa němskeje želesniży wuprají. Hischcze je wopołdnjej hodźinje ju wočakanje, so po nowych kroczelach želesniża něšto wopraw njenjum a dopjelnitwym žadanjam želesnizarjow wjazy swólniwosće pokaże.

Francowsko-italske jednanja.

Parišle nowiny „Excelsior“ piša, so je ju franzowske knježeństwo rošsudźiło, ſ franzowskim knježeństwom we wschej wutrobnosći wo rosrišanju wschich hischcze njerosrišanych prašchenjach wobeju krajow jednacź. Wobžebje je franzowske knježeństwo swólniwe, wuprajenje mjesoty Tripolika šuidowacź, tola pschi tym na to dźiwacź, so by ju knježeństwo rošsudźiło, ſ italskim knježeństwom we Afriży njepschetorhnu. „Excelsior“ dale prěje, so je njedawno powješćej jenych wukrajnych nowin wěrna, po kotrejž chze ju Franzowska Tjadkeho jišora a swojeho mandata nad Syriſkej wdacź. Runje tak je franzowske knježeństwo swólniwe, wo skónčnym wikowańskim sprěčenju ſ Italskej jednacź.

Sswobodna wólba w Italskej!

W Pistoji w Italskej je pomozny dźěłaczer sjawnje prajił, so je je pschečiwo knježeństwowej kandidatnej lisčinje hłosował. Hdy budźičhu wschitcy, kotiž kaž wón politiſku myślu, tak cźinili, njeby Mussolini wjazy w Romje był. Sšud je tohodla sprawneho dźěłaczerja dla sškhitwdźenja knježeństwa k arrestej na 8 měsazow sašudźił.

Bombowy nadpad w indiskim sejmje.

Wo bombowym attentatu w indiskim žejmje w Delhi bo dale powě: Po rosbuchnjenju bombow hnuty kur pożedźerjo napjelni, a wusłróżeni sapółłanzy do wschěch stron k czekachu, mjes tym so ju někotři franzeni w swojej krwi walachu. Mjes kranjenymi je sir George Schuster.

Dobustaw městskotralowskeje wukonjaseje rady ja finanzne nałeżnosće, a po dotalnych zwěsćenjach tjo indisku radosćiwe.

S bombinymi tschěłkami je Shukterowa prawa ruka frani. Sir John Simon, pschedsydza Simonowje kommisije, we wokomiku attentata w lożi hejmoteho presidenta hedjesche. Tohodla měnja, so je attentat w prěnim rjedze pscheco wino tirej Johnej Simonej wotměrjeny był. S bombomaj je zbodom kommunistiski „Hindustanske sozialistiske wójsko“ a je podtajnom jejneho wjednika Balraja do pohedźerne cźišny. Po nadpadže je knydom hejmownine durje zamknychu, so je nichtó njemóžeše wothalicź. Jako cźikarjow bombow Budukuru Swaru a Bgagatsingha zajachu. Prajeschtaj, so je jedyn ſ njeju ſ Bengalskeje a druhi ſ Pundschaba. Wołebje cźeźko je so bobustaw indiskeje zakonjedawajeje shromadźizny, sir Banarje Dalal, franik. Sir Dalal, kotryż je na prawym jeschnu blizko wulkeje žity franjeny, je so do khorotwje dowjesł.

Wo nadpadowej pschedstawizinje jendźelska Reuterej powěsćerńe hischcze slědowaze powě:

Pschedpołożenje zakonjoweho naczita wo zjawnym bjesćrachu, kotryż mychnosćam bowoli, wutrajnych schcźiwarjow wupokazaſ, bě žive wurěcźowanje w zakonjedawajej shromadźizny sbudźiło. Pschedźenja shromadźizny bě měnjenje wuprajił, so by za debatta wo zakonjowym naczitu hacź do skónczenja sudnitskeho prozeża pschecźiwo wołoham, 20. měrca we wschelakich stronach Indiskeje zajatym, wotstorcźka, dokelž by so wona praschenjow dótka, kotrejž trajeze prozeżowe jednanje nastupa. Hdyž cźzyjske pschi spocźatku pándźelnitschego pohedźenja pschedźenja zwoje roskudźenje wosjewicź, so bombje do sale cźišnytschej. Wonej stej, kaž jendźelska powěsćerńa dale powě, w Indiskej dźelanej. Po jeju rosbudnjenju cźikarjej bombow spytałschtaj ſ pistolu tželeć. Hdyž pistoli sarjekmyschtej, daschtaj so bjes wobaranja zajeć.

General Escobar je so sam za presidenta wuwołał.

Po powěsćach mexikanskeho knjeżerstwa, je so sbite sbžkańske wójsko rospuschcźiło. Cźim spodźiwnischo je, so je so wjednik sbžkańskeho wójska w statoraj Sonora a Chihuahua general Jose Escobar, za nałkwilneho presidenta wuwołał a so so hotuje, swojich ministrow ponjewonowacź.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 10. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječora wječor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +9. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +3, thermometer w nocy +2. Wuhladny na pokhmurjene a teź deschczojte wjedro. — Wječora hižo na to pokazowachmy, so w pokmoj mišnu winu cźahaja, nam najstarše zamročenje pschisłuschu. Se zamročenjom je so teź do njewobstajneho wjedra dało. Schkoda je jako trochu wusćiha schła. Dokelž dalsche nźiny w pokmoj nimo cźahaja, bydź wjedro pschiwabi wjetša a schersaty nas brje teź dale wokhowa. Jutrje schtwórtk khodźa słónczko 5,15 hodź. a khowa so 6,49 hodź. Mjezyk schtwórtk khodźa słónczko 6,05 hodź. a khowa so wječor 9,10 hodź.

Prěnje hrodźele do šule a zíwjenja.

Naschi najmjeńschi bźěchu w tutych dnjach k prěnjemu rasej do schule. Kak ho na tutón dźeń w bźěźelowskej radosći wjeselachu a kak hordże hakle na dwoju ramnym ſ wulkej tuchu, w nowum wobleku domoj dotkwatachu. To bě radosć bjezkhwatna. Nank a mazketka bótłaschtaj khłódźeńki, dokelž staj tola teź tak lubej kaž knjes wučźel. Starše ſo wšo psched bźěźeńom hobu injeležeschtaj, we wurtobje pak hrajesche jim trudna myšlička rozsćiłaceho wotpomita: Dźěcźo je stwórilo prěnju krocźel do sjawnosće, kiž je tak jěra. Boha prosćba wo dobry pschichod. Ssu pak žebi teź wschitzy starschi žiwěru wobmyślili, teź wětko bźěźo Sserbstwu sakhowacź? Bóh dał, so by temu wschudże tak było!

— **7. Zwingerska loterija.** Dnja 6. a 8. haprleje wuczahnychu ſo seźbowaze hłowne bobycźa: Premija wo 30 000 hriwnow padże na cźišło 365 540 ſ bobycźom wo 3 hriwnow; 1. hłowne bobycźe wo 20 000 hri.,now na cźišło 352 278; 2. hłowne bobycźe wo 10 000 hriwnow na cźišło 142 923; 3. hłowne bobycźe wo 5000 hriwnow na cźišło 142 923; 5 bobycźow wo 1000 hriwnow na cźišła 452 797, 450 105, 494 011, 25 079, 261 101. Losy je sadnjej licźbu 6 buchu wschitke ſ 1 hriwnu cźehnjene. Cźehnjeńske liscźiny wudadża ſo schtwórtk 18. haprleje 1929.

— **Dźeansti łékař kóhł** pschedwczorschuje jutrje schtwórtk wjecźor we 8 hodź. we wulkej sali hoscźenza „Městro Drježdźany“ w Kamjenzu. Wón pschijźdże wot Shorjelza je spěchnikom 11,50 hodź. do Budyschina, ſ wotkelž jeho ſ autom do Kamjenza powjeźu.

S **Budestez.** W pohedźenju pschedbydźiwa schulskeho wotrjeża a schulskeho wubjerka sandźenu pándźelu bźchu pschedpołożene wobliczenja twarskich wudawkow za zentralne tepjenje w nowej schuli. Wobliczenja bźeše Drježdźanski wězywuskojny pruhowacź a sa dobre spóznał. Se 7 sajimzow wsahu 3 do wuźiseje wólby. Dźeło pak ho hischcze zanenu njepschepoda, dokelž ma ho hischcze wschelake wujednacź; pschepoda ho w dalschim pohedźenju. Po dlšchej rosmołwje ho dojednachu, so ma ho po namjeze Drježdźanskeho wězywuskojneho sjednoczene tepjenje (se paru a horjej wodu) satwaricź. Instalazijske dźela ho hižom na pruhu wobliczene, po kotrymž postaja wobsah dźela, kiž měł ho wukonjecź. Plunowe pschisamknjenje tuthwilnje hischcze nochzedźa. Pschihłoſowachu namjetej pschedsydy, so na ho wodowódh satwaricź do delnich sjadowjnjow, w pinzy bo dźěkarnje, do wuczeńskeje sjiwy, lékarskeje sjiwy, rychtarnje a do kóždeho korridora wodowódh połožicź. Blanckety sa elektrijske wobsyhwellenje, swonjenje a cźahnik ho hotowe. Dźěła maju ho ſ wobmjesowanym wupisanjom wotedacź. Firmy w blížschich dnjach blanckety dóstanu. Podłohow dla je ho wobjamko, so maju ho we wokhézi a na korridorje Solnhoffske płaty a we wuczeńskich bukowy dołhi parket kaž w turnowarni klasez. Sa wěźu je architekt ryhowanje zhotowił. Sjednoczichu ho na nacźik, kiž schwižnje do powětra zahaa je pschijomnje ſ zyrkownej wěźi pschimérjeny. Schulske slicźbowanje za 1927/28 staj pruhowarjej pschepruhowałoj a sa prawe spóznałoj. Pokładnika wuswobodźichu.

S **Malešez.** Pándźelu pschijimachu ho w naschej schuli male dźěcźi. Do schule sastupi 10 hólzow a 8 holzow. Teź lětsa běźche schulski wubjerk sajo jenake tutti kupił, so by ho wschelakora wulkosć tutkow njejskałowała. S nahladnej licźbu nowych schulskich dźěcźi, kiž lětha a teź hižom loni sastupi, wocźaze skoro schulska městnosć wjazy dobajacź. Witane by było, by-li ho bórzy wjetša schula nałwariła.

S **Lubija.** Hdyž Zitawjska a Rumburgska dróha na Hindenburgski móst wuběźitej, dóndże pándźelu wjecźor 1/47 hodź. ſ sraschnemu sražanju. Sastupjeł Randig se Habrachcźiz pola Lubija pschijědże se swojim motorjim kolom se Siwadnizy a chcyschе ho na njepschehladnym rózu do Zitawskeje dróhi sowinycź, jako ho dohlada, so ho Zitawski. Pschěmy autobus blížeshe. Kolešaŕ spyta ho se swojim kolom autobusej wutwinycź, tola pschi krótkej zdalenosći ho jemu to zhe njepowradźi. Autobus ho jeho schmórkny a jeho ſ kola wjerchny. Wjednik autobuza pak měsesche giwój wós tak w mozy, so jón ruce sastaji, so Randiga njepschejdźe. Rany na hlowje da sebi Randig w khorownni sawobalicź a dowjesechu jeho na to domoj.

S **Kichižowa.** Njedawno wumrě jena ſ najstarschich žónskich naschcje wosady. Khrystu Eckertowu 81 lět staru Boża ruka w mozhach saja. Naschej wokolnje je wona do cźaha pruhowanych babow giwórnje jako baba sluźiła. Sźiwoje pozlednje lěta bźeše Eckertowa dolpolnje sleba a bu wot swojich dźěcźi derje wothladana.

S **Njeswačźidła.** K prěnjemu rasej do schule poda ſa tu pándźelu 33 dźěcźi, 21 hołzow a 12 hólz.w. Kuzej wuckeć Kóžkał wěcźesche wo wusnamnje najwažu jcheju nacźehnjerjow, wo giwójbje a schuli a kak wonaj ſ sebi sejitaj. Wjesthi a njemjesthi schulerjo powitachu dźěcźi je thutnymi a wjeselemi sćěwami a pschedwoschkami a zyntachu tak pola małych wjesele a lubosć ſ schuli sbudźeć.

Z **Khrósće.** W nahladnej licźbje zeńdźechu so „młode jutry“ po nyšporje sobustawy našeho „Sokoła“ ke swojej lětušej hłownej zhromadźiznje pola Wjeńkec. W postajenym času wotewri br. starosta ważne posedźenje, powita lubje přikhwatnych bratrow a na to wobrysowa dźěławosć jednoty w loniim lěće, kotraž swědźeše wo pilnosći a hibićiwosći. Br. načolnik poda teź swoju rozprawu a přeješe sebi porjadne wopytowanje zwučowanskich hodźin. Z bilancy, kotruž położa br. pokładnik, spóznachmy, zo smy při swjedźenjach stajnje derje wotrězli. Tola pak dyrbi porjad w zapłaćenju přinoškow knježić. Dalši dźeńšeki porjad wupjelnichu postajenja, rozpominanja, pokiwy atd. Dźiwaja na powšitkowne přeće so nowowólby wotstorćichu hač k lětu. Hač dotal skromny wobstatk knihownje ma so wudospołnić a wobohaćić, teź trěbny kamor ma so wobstarać. Seyla dyrbimy hišće bóle za dobrymi serbskimi knihami přimać a nimamy hrabać za „cuzymi“, kiž su často skódne a dwělomne. Dowěrnik abo zarjadowar za jednotu so wuzwoli. „Sokolske Listy“ budu w přichodźe na přihódnišo wašnje rozdźělene. Teź lětsa naléto wuhotuje jednota zaso wulki Sokolski swjedźeń (12. meje) z wubranym a bohatym porjadom, na kotryž so hižo dźensa cyła wokolina přeprošuje. We swojich doskónčnych słowach spomni br. nawjedowar mjez druhim teź na přikladomnebo spěchowarja, přede wšěm pak appelowaše na swědomje kóždeho jenotliwca, zo by stał kruće a njezatrašeny jako wěrny Sokoł — a nic mjenje křesćijan — we wšěch strašnych wichorach w slědowanju krasneho sokolskeho hesła: Za narod, wótčinu! Na zdar!

Z **Pančic.** Wjesna jednota „Sokol“ chce wospjet wustupić a pokazać, kak w cźłowuzwučowanju postupuje. Zo je wono teź za wjesnu młodźinu trěbne, wo tym drje so dale rozmołwjeć njetrjebamy. Serbja słušeja do serbskich kruhow, hdyž so teź rěč a narodnosć pěstuje. Kak daloko je jednota we tym swoju winowatosć činiła, chce z tym dopokazać, zo z krasnej a jimacej dźiwadłowej hru „Hnadowne swjećo w lěsu“ wot našeho njezapomniteho Franca Krala, wustupi. 14. 4. pop. 1/4 4 hodźin předstaja so tuta hra za dźěći, při kotrejž smědźa so starši a druzy dorosćeni teź wobhladźić, jeli su wječor zadźěwani, na swjedźeń přiše. Zastup je nizki, zo by kóždemu móžno było, so wobdźělić. Tuž wočakuje so prawje bohaty wopyt. Po předstajenju budże za lohke nóžki dosć přiležnosće, so wuskakać. Serbja, pokažće, zo wam nje je naše hesło „Swój k swojemu!“ jenož hola fraza. A wy serbscy młodźencojo, zastupće do našich rjadow, do kotrychž po krjewi a rěči słušeće! — Na zdar!

Z **Kulowa.** Daloko a šěroko znata wosoba, šewski mištr Bjarnat Pabst, je tu nimale 73 lět stary wumrěł. 37 lět dołho běše wón z němskim brašku našeje wosady a w tutym dołhim času je mnohich słužnych do mandželstwa přewodźał. Nimale połsta lět dołho běše wón z bubnarjom pola třěleow a wojeskeho towařstwa.

S **Wojerez.** Wulki sjawny žerbiti wjecźor wotmě waše ſo njedźelu w Tšelcźni. Spěwne towařstwo „Handrij Sejfet“ je Łaza a Wojerowitze žerbiše burše towařstwo bźchtej ſo k jenotnemu skutkej rěcźakej. Tak wuridźe ſ teho kražna žerbiska sabawa. Po stach bźchu ſo ſ dalschcze a blížschcze wokoliny, ſamo tójšcho do Němzow, seschli. Pschi pschepjelnjenej žurli powita pschedsyda Łazowskeho towařstwa žerbiskich hosći a pschedsyda Wojerowskeho towařstwa Handrij Sejfet wjesołe přiwitanje. Na to zahaji spěwanje. Wjesołe a mjenschi schulerjo powitachu dźěcźi je thutnymi a wjeselemi sćěwami a pschedwoschkami a zyntachu tak pola małych wjesele a lubosć ſ schuli sbudźeć.

Z **Khrósće.** W nahladnej licźbje zeńdźechu so „młode jutry“ po nyšporje sobustawy našeho „Sokoła“ ke swojej lětušej hłownej zhromadźiznje pola Wjeńkec. W postajenym času wotewri br. starosta ważne posedźenje, powita lubje přikhwatnych bratrow a na to wobrysowa dźěławosć jednoty w loniim lěće, kotraž swědźeše wo pilnosći a hibićiwosći. Br. načolnik poda teź swoju rozprawu a přeješe sebi porjadne wopytowanje zwučowanskich hodźin. Z bilancy, kotruž położa br. pokładnik, spóznachmy, zo smy při swjedźenjach stajnje derje wotrězli. Tola pak dyrbi porjad w zapłaćenju přinoškow knježić. Dalši dźeńšeki porjad wupjelnichu postajenja, rozpominanja, pokiwy atd. Dźiwaja na powšitkowne přeće so nowowólby wotstorćichu hač k lětu. Hač dotal skromny wobstatk knihownje ma so wudospołnić a wobohaćić, teź trěbny kamor ma so wobstarać. Seyla dyrbimy hišće bóle za dobrymi serbskimi knihami přimać a nimamy hrabać za „cuzymi“, kiž su často skódne a dwělomne. Dowěrnik abo zarjadowar za jednotu so wuzwoli. „Sokolske Listy“ budu w přichodźe na přihódnišo wašnje rozdźělene. Teź lětsa naléto wuhotuje jednota zaso wulki Sokolski swjedźeń (12. meje) z wubranym a bohatym porjadom, na kotryž so hižo dźensa cyła wokolina přeprošuje. We swojich doskónčnych słowach spomni br. nawjedowar mjez druhim teź na přikladomnebo spěchowarja, přede wšěm pak appelowaše na swědomje kóždeho jenotliwca, zo by stał kruće a njezatrašeny jako wěrny Sokoł — a nic mjenje křesćijan — we wšěch strašnych wichorach w slědowanju krasneho sokolskeho hesła: Za narod, wótčinu! Na zdar!

Z **Pančic.** Wjesna jednota „Sokol“ chce wospjet wustupić a pokazać, kak w cźłowuzwučowanju postupuje. Zo je wono teź za wjesnu młodźinu trěbne, wo tym drje so dale rozmołwjeć njetrjebamy. Serbja słušeja do serbskich kruhow, hdyž so teź rěč a narodnosć pěstuje. Kak daloko je jednota we tym swoju winowatosć činiła, chce z tym dopokazać, zo z krasnej a jimacej dźiwadłowej hru „Hnadowne swjećo w lěsu“ wot našeho njezapomniteho Franca Krala, wustupi. 14. 4. pop. 1/4 4 hodźin předstaja so tuta hra za dźěći, při kotrejž smědźa so starši a druzy dorosćeni teź wobhladźić, jeli su wječor zadźěwani, na swjedźeń přiše. Zastup je nizki, zo by kóždemu móžno było, so wobdźělić. Tuž wočakuje so prawje bohaty wopyt. Po předstajenju budże za lohke nóžki dosć přiležnosće, so wuskakać. Serbja, pokažće, zo wam nje je naše hesło „Swój k swojemu!“ jenož hola fraza. A wy serbscy młodźencojo, zastupće do našich rjadow, do kotrychž po krjewi a rěči słušeće! — Na zdar!

Z **Kulowa.** Daloko a šěroko znata wosoba, šewski mištr Bjarnat Pabst, je tu nimale 73 lět stary wumrěł. 37 lět dołho běše wón z němskim brašku našeje wosady a w tutym dołhim času je mnohich słužnych do mandželstwa přewodźał. Nimale połsta lět dołho běše wón z bubnarjom pola třěleow a wojeskeho towařstwa.

S **Wojerez.** Wulki sjawny žerbiti wjecźor wotmě waše ſo njedźelu w Tšelcźni. Spěwne towařstwo „Handrij Sejfet“ je Łaza a Wojerowitze žerbiše burše towařstwo bźchtej ſo k jenotnemu skutkej rěcźakej. Tak wuridźe ſ teho kražna žerbiska sabawa. Po stach bźchu ſo ſ dalschcze a blížschcze wokoliny, ſamo tójšcho do Němzow, seschli. Pschi pschepjelnjenej žurli powita pschedsyda Łazowskeho towařstwa žerbiskich hosći a pschedsyda Wojerowskeho towařstwa Handrij Sejfet wjesołe přiwitanje. Na to zahaji spěwanje.

Na Libowem brunčе.

Roman Terezy Novákowje.

62] (Pokračowanje.)

„Pěknje witam, pěknje waš witam k nam“, wołasche rosmoješelena wědźo, so budże jeho wopyt, dawno wočakowany, nanej luby. Khwatajcy sačini sa pschikhadźajcymaj durje, wotewja Cźeschcźy wudrowku a kij a pokóji jej na ložo.

Stary Hanuš je schćerka ſo pošmějwajo, podawasche Cźeschcźy pšches blido ruku a wotmołwi na jeho postrow: „Do wěcźnosće, do wěcźnosće! Pohyń ſo sem, Cźeschka, a njeměj sa sło, so ſo njepospěšnu, sym po tej khorosći hischcze dosć słabyl“

Hóšcź Zyhže ſo pschi rumeńkarju, mjes tym so młódschi Hanuš trějo žebi ruzy, pschibližowasche ſo k kachlam. Běšche jenoż we wschědnych hrubjanych schatach, kaž khodźeschе po kuble a pschihotowasche wschо k naležnjemu dźěłu, na hłowje měsesche pišanu wołnjanu cźapku, kajkuž Jewiczenjo rady nošachu w tymje spody khołuka, abo po domjazym waschnju.

Sa to pak bě na Cźeschcźy widźeć, so je pšches pola pobył; nowschi kožuschk, cźerwjeny laz ſ „lumberakami“ (wulkimi kožanymi knešemi), cźorne žiđsane rubischko, nad kotrymž wuhladowasche kromiczka běłeho rubischka, sawěsće šluschachu k jeho žiwjatožnej drajsče a na wyšokich schkórnjach lěpjeschе ho dosć mokreje hliny, swědčźajcej wo puću po mjesach a rosjěšdženych pućach.

Albinka špěchnje do komory sałupi, pschinješe thlěba, poda ſ połzy žel a nóž; njewotžali ho na wjazy hacź nješchto wokomikow, wopraudźe wężitna, cźehodła je bratr tak na jene dobo žuſoda Cźeschcźu sawjedł. Sejda ho ji, so na wobliczu wobeju mužow jewi ſo nješchto kaž pschešłapjenje . . . ,

Njeczakajcše na wujaznjenje dołho. Cźeschcźa wotmołwjejo na wumeńkarjowy ſtuſk, pschi sałupje wuprajeny, rjeńny mutrobnje: „Sšym wješoły, so waš takle widźu! Pschihotuju ho hižo nješchto njedźeł ſem k wam . . . .“

„Ale wy wschak njebyschcźe hischcze doschoł“, šměješe so młodý Hanuš, „hdyžbych waš njebył nucził!“

„To niz, to niz“, wjerzeschcźe ho Cźeschka we wuskoćach.

„Takle je to było, nanko“, wujaznjeschcźe hospodař. Hdyž seše žebi tak jara tu pozledniu žałbu khwalił, žym Cźeschcźej nana pschepowołył, hdyž do města abo do Dyitrebo pónđże, so by wam ju łubupschinjeił. Dźensa je tam schoł se rychtarjom a ſ Jobtom Libru a . . .“

Wumeńkar po wuſmja: „A njeješch, pschecźelo?“ Młody Hanuš stany ſ kawki, narunа ho a rjekny nekak žwjatocźnje: „Tu žałbu pschinješe Jobt, ale Cźeschcźej nan njeješe nješchto druheho, lěpschcźeho!“

Starz a Albinka ho spodźiwajcy pohladaschtaj wot hospodarja na Cźeschcźu, kiž wažnje ſ khłowu kiwasche a napojełowši, rosłožiwschi ho ſ rukowaj po błidze, prajeschе: „So bych wam to prawje wuložił: Rychtař powědaschе mi wczera, so ſu jemu městnjcy knježa rjez dali, so by do kenzlije pschijschoł tak bórzy hacź może, a je mje namołwjał, so bych teź schoł. Mějach w mjesće nješchtožkuli wobstaracź, na hermanku žnuj tehdom njebyli, nam ho njechcźeše, tak bě trjeba nješchtožkuli kupowacź. Praju tuj rychtarjej, so pónđu žohu; Jobt Libra, tak rucže hacź sałyschi, so pónđe rychtař na kenzliju, dyžschе hnydom žohu hicź, schtó wě, schto ma to rěkacź, snadź sajo nekajke patenty! Mój ſo jemu wuſmjachmoj, so ma tych patentow žyłu khłowu połnu — —“

Wumjeńkař ho sawoschcźera: „Tak tak —“ rjekny mjes žměchom. „Patenty! Ale hdže teź to!“

Albinka ho hłuboko sačerwjeni a wotwobroći wobliczo k woknu; wótřischo wschak w njej sabucha wotkhołowa, hdyž Cźeschcźa wažnje pokračowaschе. Hładajo nanej pokuje ho mjeswoeza: „A běšche wěrno! Hdyž pschińdże nasch rychtař do kenzlije, rěcźachu knježa, so je sajo nekajka konschtitucija była wojjerwjena, druha . . .“

„Potajkim druha, druha“, bórzejeschе Hanuš.

„Ale schtož nasinpa tych gruntownych bremjenjow“, powědaschе Cźeschcźa dale, „te pjecza pschińdu ke słaſerowanju. Hižo pschihotuje ho w mjesće komisija, ta hnydom rosłudźowaczej, kak mamy ho ſ rečetu wukupowacź. Budu pjecza w ni sakhowdowacź ſ mjeńſtkimi zjarjemi jara wuczeni knježa. Mjeńſtka wyschnosć je rychtarjej pschikałała, so by to mjes ludźimi wojjerwi, — so by ho kóždy robotnik pschihotował, kaž ho słuſcha, a spramnje potom prajił, kajku robotu wotměwa, kajke płaćenje a dawki ma płacźicź.“

Khwilku běšche wo jstwje dospołnje cźicho. Albinka ho sforo sesda, so wschitzy słuſcha, kak łžinje jej wutroba bije . . . . wotdychowasche cźeźko; jenož na wokomik ſwobladny pšlischinje na bratra, sajo na kawku pschi kachlach ho pożydowowschcźeho, a wobkedźbowasche, so ho ſ sołza pożměwa.

Cźeschcźa, kiž běšche jara ſpokojom ſ njetajenym spodźiwanjom wumeńkarja, ſwuhładkowa žebi włoſy do ſpanjom, bubnjowasche ſ porstami na błidowej dešći, ale hewak cźakasche, schto rjekne stary Hanuš. Tón paseschcźe wocźi po jstwje, ba dyrnzy zyle wuhażnycź, hdyž o dwěſe wjesche ſ khłowu a potom, dźrimschi ſ płonej dłonju we błido, sawoła: „Schto pak może to bycź? Hdyž hižo ſ konschtituziju nicžo njebeješche, Praha ſ Winom stej ju ſ rebeliju sadisoj . . . .“

„Njetrjebaschcźe to wěrno bycź“, wotmołwi Cźeschka. „Nó, njechcam rjez, so wschemu temu rosumju, kaž ho słuſcha, — ani rychtař tak prawje njewě, schto a kak, — dočakajcy hacź pschińdże ſ Bystreho Librez Jobt. Tón patentam, nowinam a konschtituziji najlepje ſ nałz Jewiczenow rosumi.“

(Pokračowanje ſcźehuje.)

ſtejho towarſtwa němſkich pſchitomnych. Na to ſeſtehowaſche po poſtajenym porjedże prolog, konzert, dźiwadło a ſatarſke ſerbſke reje w nowym kabacże. Wſcho podawaſche ſo pod wuſtojnej direkzju knjesow kantora, Krawza a Měrzinu. Wobdźiwachmy wopraudźitu diſziplinu ſpěwarjow, hrajerjow a rejwarkow. Sahority pſchiſkleſt wobſtrowdźeſche ſpodobanje pſchitomnych. Dodźiwacz njemóženy ſo nad pilnoſcu a energiju hrajerkow a hrajerjow dźiwadła. To ſame płacži też wo rejwarkach a rejwarjach ſtaroſerbſkich rejow. Schłoda, ſo naſcha ſerbſka młodźina ſo bóle njeſabéra ſ taſkimi rjanymi rejkami, ſakhowanymi ſe ſtarodawnych cźaſow. Dźiwajmy tola na naſchich ſudowu, kiž we woſebitych rejwarſkich wěnczkach pěſtuja ſtarońſke reje, dokelž wotlekuja modernym „foxtrott“ atd. Wo ſkónczenju tuteho poſtkeſenkow Łaſowſkeho towarſtwa ſawjeſeli ho zyła towarſchnoſcz hacź do 2 hodź. ſe wjeſołej reiku. Też němſzy hoſcźo běchu pſchehłapjeni. Jedyn knjes ſo wuſna: Sćym 20 lét we Wojerezach, ale njeſłyſchu tu taſkeje rjaneje ſerbſkeje ſabawy pytał.

S **Delnjeho Wujeſda.** Młoda mandźelſka ſahrodnika Lećja ſ Łuca je po cźeſkim cźetpjenju w Shorjelſkej khowowni wumrěła. Wona běſche hakle pokhd lěta ſenjena a *ſawoſtaji mandźelſkeho a małej dźěſći. Jeje cźěło bu na* Delnjo-Wujeſdanſkim pohrjebniſchcźu pokhowane. Dokelž pak běſche ſemrěta katoliſkeho iwěrtwuſnaca, dyrbjeſche katolſki dudowny ſ Wojerez pſchińcź, ſo by pohrjebnu ſwjatoſcźnoſcź wotměł. To je njewjeſchěmy a ſadny podawk ſa naſchu woſadu.

S **Ruchwalda.** We ſwjedźeńſkim komſchenju bu tu ſapokaſana wcźahma ſkotra Meta Wagnerez ſ diakonyſſynſkeho wuſtawa, kotryž je wotkſeſnyj ſwjaſk ewang. žónſkeje pomoch ſałožił. Liturgiſku Bożu ſłužbu a ſwjedźeńſke pſchewołanje měrſcheſe knjes ſuperintendent Nay ſ Muźakowa. Na to poſtrowi duchowny Wanka nowu ſkotru. Po nim mjenowaji ſuperintendent Nay jako ſaſtupjeſe 22 evangelſkich žónſkich pomozow, kiž ſu ſjednoczene we Rósbórſkim wokrjeſnym ſwjaſku, wutrobny poſtrow wokrjeſnego ſwjaſka a dźakowanje ſo woſadźe, ſo je duch ſwjatoſcze w nich ſamy kaž też ſwjenje miedzynarodny diakoniſſun-

ſkeho wuſtawa Emmauſa w Niſkej ſa wotpóſłanje ſkotry do Rychwałda.

S **Dźěžow.** Paduſchi hobuchu ſo ſ wokniom dó bydlenja ſarjadnika konſumſkeho towarſtwa Heinricha. Sarjadnik a jeho mandźelſta njeběſchtaj domach. Paduſchi ſpytachu ſo k pjenjeſam dobycź, ale to ſo jim njeſpódaſi. Tak dyrbjachu ſo ſ próſdnymi rukami wotſtalicź. Kaž ſłědy pokaſuja, ſu ſo woni tramili.

S **Běleje Wody.** Tudomny dźěłaczeŕ G. je ſo ſtubił. Sawoſtajnaj ſtarſchimaj je nětkhe 25 hriwnowy kradnył a ſo ſ nimi wotſtalił. Po wſchém ſdaczu je ſo wón do wulkomjeſta podał.

S **Běleje Wody.** Khětro wutroźeli ſu ſo ſobotu wjeczor puczowaſy w autobuſu, kiž mjes Budyſchinom a Běleſ Wodu jéźdźi. S pokhym płunom pſchijéźdże autobuſ ſobotu wjeczor w 9 hodź. ſ Wochoſ po horje pſchi Tłelećni horje. Wot tam dróha ſaſo ſyaduje a auto płuny puſchći. Najſerje ſu ſo pſchi tom woſebite płuny wutwarile. Pſchi katoliſkej farje ſta ſo wrjeſt a płomjo we auće do wjercha ſapuſy, ſo ſtebi puczowaſy myſlachu, ſo ſo auto ſmutkkach ſapali. Na ſhoźe pak woſta pſchi jenieckim buchwjenju. Dalſche ſhoźo też běſche, ſo jenoź 12 *woſobow w auće puczowaſche a tam hóſći płomjo ſapny*, nichtó njeſdźeſche. Próſdne pólſtrowe ſtydła běchu ſo pſchi wubuchu huydom ſapalile, woheń pak ruczje podbuhnychu. Puczowaŕſkim ſo hacź na ſomu ſ Wochoſ nicźo njeſta. Ta běſche huydom ſ auta ſkocźiła a poczełpi rosbuchnjeńſke cźuwoh. Po pſchetawaju wo 10 minjeſchinow a jako běchu ſo ſeſłaze ſtydła ſhaſcheli, dojźdże autobuſ hacź na dwórniſchcźo.

S **Běleje Wody.** Saúdźenu póndźelu ſo na tudomnym hamtiſkim ſudniſtwje ſchkleńcźerńa firmy Bertholđ Greiner a To. w Rěcźach, mađ kotrejž je ſo konkurs wosjewił, na pſcheđhađowanje pſchedawoſche. Najwjacy hađźi wěſty pſchekupz Joſef Boſa ſ Triburga ſe 75 000 hr. Hacź do 15. haprleje t. l. woſtorći ſo wojſewjenje, ſo ſo ſchkleńcźerńa kupcź pſchiſtawi.

Hóbno naſpomnicź je, ſo wucźińa hóbnoſcź po dawku ſakkadneho ſamoženja 248 000 hriwnow.

Hospodarſki rozhlad.

ſrjedu 10. haprleje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2125	100 pólsk złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,449	100 čeſkoſł. krónow .	13,468
100 ſwajc. frankow	81 095	100 franc. frankow .	16,46

Barlinſka burſa ſaſtupi wčera do twichdweho wikowanja ſ jara ſeſłabjenymi kurſami. W běhu dnja ſo kurſy trochu ſkuczowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſcźinami běchu jara mérne.

Produktowe wiki jewjachu wčera ſaſo trochu kruczejſche mjeſowanje. Pſchenźa a rožka poſtupiſchtej ſaſo wo 5 pjenjeſkow po zentnarju. Druhe druźiny žita pſchi dotalnych [illegible] ſwjach ſawoſtachu. Wčera płacźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr.
hacź 10,40 hr., jeczmjenia małetnjeho 10,90—11,50 hr., naſymſkeho 9,60 hr.
hacź 10,10 hr., wowſa 9,90—10,20 hr.

w termińowym wikowanju:

ſa měrc. pſch. 6¼—11,87½ hr. a rožki 11,1[illegible] hr., wowſa 10,95
hacź 10,9[illegible],
ſa julij: pſchenicy 12,35 hr., rožki 11,53¾
hacź 11,51¼ hr., wowſa 11,40 hr.

Wſchitkich:

Haizu do doma, Raut w Muźakowje.
„ rěſnik Wobſer w Kamjenzu.
„ Berger, ſkótny wikowař w Kamjenzu.
„ Greiner w Koſchinju, Budyſka dróha 40 a.
„ Jenda w Budyſchinje, Seminarſka haża 25.

Pohonca. Koſiak w Dubrawje pola Hródka.
„ do Kſchidole 12.
„ Mättig w Běſchicźu.

Murjerjow. Mittag w Hródku, Lipſcźańſka dróha 8.

Elektromontéra. Nowak mł. w Hródku, Pſchi hrodźe, telefon 361.

Wuczownika pjekarſkeho, a młynſkeho, Gläſer w Cźerwjenych Noßlizach.

Na pſchedań:

Wós dźěłazy w Běleſ Wodźe, Schuſtka haża 6.
Wós dźěłazy, na Židowje, Sſtorno-Borſchcźańſka dróha 126b II.
Wós ruczny w Budyſchinje, Rózowa haża 21.
Kolo mużace w Hródku, Biedrichowa haża 7 delka.
Kłúdónizu, Krauſa w Hródku, Barlinſka haża 13.
Sekretar piſaŕſki, w Budyſchinje, Mättigowa haża 8 na lewo.
Lóſjała 7, w Němſkich Paſtlizach 50 b.
Klawer, w Budyſchinje, Jurjowa haża 5II na prawo.
Domike ſ hródzu, bróžnju a 11 jutrami pola a łuki. Dalſche wukaſuje Jurjanz w Kulowje, Kocźinſka dróha cźiſło 30.
Łožo ſ matrazu a vertiko, w Budyſchinje, Tſchańſka dr. cźiſło 20III na prawo.
Krowa ſ kwału a wojom w Kobjelni 9.
Krowa blisko ł 3. cźeleczu w Dźěžnikezach 14.
Jeja k nałażdowanju, wot Rhodelandſkich, cźornych italſkich, amerik. Leghornitich, kontrola padańſkich hnězdow, tunja na pſchedań w Brěmjenju cźiſło 11. (Schtuka płacźi 25 pjenjeſkow.)

Ssudnizy na pſcheđhađowanje
ſchtwórk 11. haprleje 1929
w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodź.: [illegible] niki, kłamaſta polkadnja, tobak, gramofon ſe 6 deſkami a wſchelake maſchiny,
w Kamjenzu w kaſarnach, komorny dom maſchinſkich tſłelbow, dop. w 9 hodź.: wſchelake meble, wobkrawy, cźaſnik, lampy, kachle, kola, wozy, auta, kymo, ſkoma, pjenjezny kamor, gramofon, žonjaze mantle, wurězne twory na wobleki.
we hoſcźencu „Ke Krónprynzej“ pop. w 3 hodź.: 4000 ſłoſcźinych zyhelow,
w Brěſni pola Kamjenza w hoſcźencu „K wicźeźnemu kublu“ dop. w 10 hodź.: ſtrikł ſ motorom,

Skrowe deneše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu měrne pſchi wcźerawſchich płacźiſnach.
Dop. ¾12 hodź.: Žaneho wjetſcheho woživjenja wiſow. Płacźiſny termije ſu ſeſtajene.

Płacźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płacźiny po Złotej hrivnje				
	9. 4.	8. 4.		9. 4.	8. 4.
Pšenica	222-225	221-224	bunv	22 24,00	22-24,00
rožka	205-208	204-207	woka	28-30,00	29-30,00
nal. jeczmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jeczmjeń	193-202	192-202	žołte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	198-204	198 204	zeradella	—	—
kukurica	213 217	213-217	rapa. wosušk	20-22,40	20-20,60
pšeńe muka	24-29,40	24-29,50	lany wosušk	24-24,40	24-24,80
rjana muka	26 28,70	26-28,75	nocn. melasa	—	—
p. wotruby	15,60	15,60	brnj. kruški	20 31,00	21-22,50
rjane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lano symjo	—	—	rjana sloma	1,50-1,70	1 40-1,60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pśeńe, „	1,45-1 60	1,35-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjelušk	25-26,75	25-26 75	ječna „	1,60-1,75	1,40-1 65

Płacźiny rěznego skotu na Barlinſkich skótnych wikach.

9. haprleje 1929. Płacźiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 356.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetſeje rěznoje hódnoſce hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, ſtarše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane ſtarše	48—50
Mjenje pleowane wšěch ſtarobow	40—45

Byki: 392

Połnomjasne, wurośćene, najwjetſeje rěznoje hódnoſce	53—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane ſtarše	46—48
Spatne	42—45

Jałojcy a kruwy: 898.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetſeje rěznoje hódnoſce	42—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rěznoje hódnoſce hač do 7 lět	35—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	20—25
Mjenje a ſpatnje pleowane	—

Cźelata: 3718.

Najlěpše wukormjene (2. druź.)	86—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	78—85
Spatne (4.)	62—75

Wowcy: 3720.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. druźina)	70—72
Starše wukormjene (2.)	68—69
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	60—64

Swinje: 12 804.

Połnomjasne, woſebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět ſtare	84
Wukormjene	79—79
Mjasne	78—79
Spatne	75—77
Raney a kundrosy	71—73

Wusudźenja.

Rubježny podawk powdał běſche 22. novembra 1928 27-lětny hoſpodarſki pomocnik Bohuwěr Hermann Khěžnik ſ Wohowa pola Njeſwaczidła w tamniſchej Bležiz korczmje. Khěžnik je hižom wobſchudźeńſtwa dla woſjoſej khłoſtany. Wón běſche ſ autobuſom ſ Budyſchina do Njeſwaczidła jěł a do Wohowa pěſchi ſchoł. Po puczu, kak běſche wón wobtruczował, je pjeza mjeſnaty cźłowjek ſe kettow na njeho wuſkocźił a jeho ſa kk trabnył. Wón pak je njeſmałomu ſe ſwojim dubowym kjom pſches ramjo dyril, ſo je ſo kij ſlemił. Zuſy pak je pjeza pſches pola k Holeſchowej cźeknył. W korczmje ſe Khěžnik ſwój rosbity kij pokaſował. Pſchitomnoj mužej běſchtaj ſo ſ Khěžnikom huydom ſ kołeſami na wudawane mjeſtno nadpada podałoj, tam dróhu a jeje bliźſchu wokolinu wotſmědźiłoj, ale nicźo namakałoj. Ssamžny wjecźor běſche Khěžnik ſandarmſkeho hłowneho ſtražnikſtwa w Njeſwaczidle telefoniſcy ſawołał. Sałtojnik, kotremuž ſo wěz wěrje njepodobna dſaſche, běſche ſo huydom do Holeſchowa podał a ſa njeſmałym pytał, tola podarmo. Poda pał ſo, ſo w ſamžnym cźaſu tijo kołojſdźeri Khěžnika na puczu *i Njeſwaczidła do Wohowa ſeſtachu, ale njejšu nicźo* wo nadpadže pytli. Khěžnik je pjeza ſnaty, ſo ſ wěrnoſcźu tak nuſno njeſma. Budyſchi hamtſki ſud běſche ſo we jednanju 24. januara pſcheſłyſchował, ſo je Khěžnik nadpad wumyſlił, ſo by ſo we nim wožałno, a běſche jemu tſi njedźele jatby naměrił. Jeho ſaſtupar, wěcźnik dr. Wagner ſ Budyſchina, běſche ſo pſcheczíwo wuſudźej powołał. Sakitarjej dyrje ſo njeporadźi, ſo bu Khěžnik zyłe wutwinowany, ale khłoſtanje ſuji ſo na tydźeń jatby.

§ Budyſki ſhromadny kanniſki ſud jednaſche pjatk pſcheczíwo 60 lětnemu vjeczerkuberjej ſtatnemu hrabi Biedrichej Leolopdej Stollbergej-Stollbergej w Brunowje pola Kamjenza. Wobcźeżnoſcze ſ daiwkownyi wyſchnoſcźemi běchu ſ pſchicźinu, ſo ſo pſcheczíwo njemu khłoſtanje jednanje dla ſtſchiwdźenja Kamjeńſkeho finanzneho hamta, kraineho finanzneho hamat a finanzneho miniſterſtwa pſchewjedże. Wobſtrożeny běſche nětkhy bohaty muž. Jeho wobſchedźeńſtwa bu pał nětko jara ſ dawkami poczeżene. Tehodła a też powſchitkowneje nuſy w ratarſtwje dla běchu ſo jeho hoſpodarſke wobſtejnoſcze jara pohubjeńſchile. W lěcźe 1927 běſche wón k pſcheſtrowdźenju pſchiſchoł, ſo by ſebi wot njeho 3 000 hr. dawkow pſchewjele ſadałi. Sſiwoje njerſanje na tom je w liſcźe na Kamjeńſti finanzny hamt ſe ſłyhnymi ſłowami wuraſył a po ſmyſle njes druhim wobkruczał, ſo buchu dawki wot njeho ſ hrożenjom, wunucźenjom a wudawanjom wopaczneſcźowy žadane. Stat na tute njeſpěchu pjeza njeſe prawo měſt ałd. Hrabja Stollberg-Stollberg, kiž je muſnje do wukraja ſapuczowaſ dyrbjał, njetrjebaſche w *tutej termiji* wobſtejnoſcźi pſchitomny być, jeho ſaſtupowaſche wěcźnik dr. Mengler ſ Drježdźan. Sſud ſaſudźi hrabju *k 1 000* hriwnam pjenjeżneho khłoſtanja.

Z Łužicy.

* S **Biſkopiz.** Njedźelu popołdnju ſu ta rabiatneho proſcherja ſojeli a hamtſkemu ſudniſtwu pſchepodali. We jenym domje na Kamjeńſkej bróhy proſcheſche wón we 2. hodźinje wo wobjed, kiž pak wjazy dóſtaŕ njemóžeſche. Druhi dar wrjeſny ſaſo na koridor wróćo a roſbi ſe hnězwon wokowun ſchkleńcźu w durjach korridora.

* S **Poleźnizy.** Paducha, kiž je w mérzu w Poleźnizy a Lichtenbergu ſo do 6 karnikłazych khłewow dobył a karnikłe kradnył a też ſchaty ſ powjaſa ſobukaſał, ſu nětko ſajeli. Polizija je jeho Poleźnińſkemu hamtſkemu ſudniſtwu pſchepodała.

* Se **Sſepiz.** W nozy ł póndźeli ſo njedaloko młokarnje rola wodowoda pukny, ſo ſo dźeł wěſy powodźi. Zyły dźeł wěſy, kiž ſwoju wodu ſ hlowneho wodowoda bjerje, je zyle bjes wodu.

Na'nowiše z cyłeho ſwěta.

— **Schkrowa powdźeź wo wjedrje ſa julijſchi ſchtwórtk:** Samrócźeno, wiſoke khłódniſcho. W Jendźelſkej ſuchu, rjenje, ale khłódniſcho. W połnóznej Europje khłódne maczańe wjedro.

Socialdemokratika přeciwo druhej raće pancerowaneho křižaka.

Wutoru popołdnju zentrumiſzy a ſozialdemokratiſzy ſapóſłanzy wo ſtejiſchcźu ſozialdemokratow k druhej racźe panzerowaneho khćižaka wuradźachu. Sozialdemokratiſka frakzija po ſtihodźinſkim wuradźenju ſ 93 pſcheczíwo 27 hłoſam wobſamſtnu, ſo pſchi wotpokaſanju druheje raty ſo panzerowany khćižaż A ſawoſtanje.

Wokoło 6 hodźin ſo wjednizy frakzijow pjecź ſtronow do němſkeje kenzlije podachu, ſo bychu němſkemu kanclerej wo měnjenju ſwojich frakzijow a ſ tym naſtatym położenju rozprawu podałe.

Saſtupjerjo zentrumſkeje ſtrony ſu prajili, ſo ſo, jeli ſo k wulkej koaliziji njedóńdże, zentrumſka ſtrona njebudże wurězinjenych dźerżeć, kotrež ſu jejni ſinanzni wěſawniſtojni w naſtupanju němſkeho hoſpodarſkeho plana wobſamknyli.

W jenym pſchedměſcze Filadelfije w Sſjednoczenych ſtatach ſo cźrjódła ludźi do ſcheſcź połizijow da a do nich ſe kamjenjemi mjetałche, dokelž běchu w jenym hoſpoſenzu ſa ſakoſanymi alkoholiſkimi napikami pytali.

Na żeleſniſkej cźarje mjes Moſkwu a Sſaratowom je blisko Lopuchowſkeho dwórniſchcźa ſpěſchny cźah ſ potnej ſpěſchnoſcźu do jeneho tworowego cźaha ſahadźił. Schtyri woſy ſpěſchneho cźaſha ſo rosbichu. Kelko puczowarjow je ſo moriło abo ſranitko, njeſe ſo hiſchcźe ſwěſcźiło.

Ruſka parna łódź „Una“ je we wětrje pſchi dalmatiſkim brjoſy do ſtalow ſajěła a ſo tepiła. 37 muži je ſo tepiło.

Na lódźi „City of Simla" w pschistawje w Hullu we Jendželskej je woheń wudyrił, z kotrymž žo zbyły nakład, kotryž z wjetšcha z bawlnu w hódnoćeji 1 200 000 hrivnow wobsteješe, šnicžił.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Kalawy. (Samomordarstwo po rejach.) Pschistajenz Chr., kiž w pitanni provinzialneho wobsnjowego sawěšćenja dźełaše, je žo póndźelu rano we swojim bydlenju zastrělił. Wón je 27 lět stary, běše z Barlina pschischoł a hake krótki čzaš w tudomnej pobocžnej pitanni dźełaše. Schto je hewak wjeselego młodeho čłowjeka, kiž žo njedźelu w rejwanišćim towarstwje hišće radowaše, do tuhi[illegible] sehnało, wjeje snate.

* S Jawory w Schlesiskej. (Samomordarstwo wulkosapalerja.) Wulkosapalerj Gorlt z Čorniz, kiž je po swojim saječu pschidał, so je 11 wohnjow saložił, je žo we swojej istwiczy w Jaworskim sudnistwje jastwje wobwěsnył.

Přilopk.

* **Schešcz morwych pschi rosbuchnjenju.** W kotolni rafinerije Burmaskeho wolijowego towarstwa w Syrianje we Indiskej rosbuchny kotoł, pschi čimž schešcz indiskich dźełačerjow swoju smjerc namaka.

* **260 000 porow nohajzow žo spaliło.** W Aschu we Čzeskej wudyri w nozy k pjatkej woheń w fabrizy wolmjanych tworow Baumgirtla z synow. Dźel fabriki, w kotrymž běše woheń wudyrił, žo dospolnje wupali. Nimo druhich wolmjanych tworow je žo 260 000 porow nohajzow spališe.

Lečna horcota w Americy.

Lečna horzota w Ameriziy.

W Newyorku a druhich městach Połnocneje Ameriki pokazowasche thermometer póndźelu 30 hacz 34 stopjeńkow horzoty. To je rekord horzoty, kajkiž w poslednich posta lětach w tutej krajinje měli njejsu. Nimale pol milijona ludźi wotpyta Coney Island a druhe morske kupjele. Tyžazy žo kupachu a kujeješe wschudžom najrjeńše kupjelanske žiwjenje. To dopomha tež wobkhodej na wyšoki khodźeńk. W Philadelphiji pschejedze jenički most wjazy hacz 50 000 automobilow.

Nowy tornado w Americy.

W Sjednoczenych statach žu nowe cžeže wichory sachadźane, kiž žu wotbehe w najwjeršnych statach, ale tež we Wiscounšinskim, Nebraskaskim a Jowaskim stacze dalše a schěroke krajiny sapusčile. Dotal powě žo wo 30 morwych, po wschěm spadzu pak je tale liczba hišće powjetschi, dokelž je wichor wjele samotnych farmerskich dworow potrjechił. We Wiskounšinskim stacze samym je tornado šnuru, 15 mil daloku, dospolnje sapusčił.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Amalia swud. Dietelowa rodź. Micklichez we Kamjenzu, — Paulina swud. Činickowa rodź. Wünschez w Lubiju, 62 lět. — Emilia swud. Kłážowa we Lubiju, 87 lět. — Bjarnat Pabst w Kulowje, 72 lět. Kurt Worta w Běłej Wodźe, 14 lět. — Hedwiga Gožišchowskowa rodź. Riegerez w Běłej Wodźe, 33 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

W měšćanskej hlownej kenzliji — w radnizy po 1 hodźe — žu wupołożene čzišla 10 hacz 15 prěnjeho dźěla a 13 hacz 18 druheho dźěla němskokatneho sakonskeho kopjena kaž tež čzišla 5 hacz 9 sakkeho sakonskeho kopjena w blizschimaj tydźenjomaj k wobhladanju sa kóždeho. —

W Budyšinje, 9. haprleje 1929.

Měšćanska rada.

Towarstwowski powěstnik.

Domowina. Naša **hlowna zhromadźizna** budźe 3. njedźelu po jutrach, 21. haprleje, w Malym Wjelkowje w Streubelec hosćeńcu. Čas so hišće postaji. Předsydstwo a wubjerk matej wažne posedźenje jutrownu srjedu ½12 hodźin w Serbskim Domje. Přitomnosć wšěch sobustawow je nuzna. **Předsyda.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk ma přichodnu njedźelu 14. haprleje dop. ½11 hodźin w Serbskim Domje posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene, dokelž je dnjowy porjad jara ważny. **Starosta.**

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica" wotměje njedźelu 14. jutrownika popołdnju w 3 hodź. w Blašoc hosćeńcu we Wbohowje swoju měsačnu zhromadźiznu. K tomu należnje přeprošuje **předsydstwo.**

Pančicy. „Lipa Serbska" (muzske khóry) ma přichodny pjatk 12. haprleje pola Šołćic we Wotrowje wječor we 8 hodź. nuznu pruhu za koncert (28. haprl.). Wšitcy spěwarjo maju so na njej wobdźělić.

Ralbicy. „Lilija" spěwa tutón tydźeń **pjatk** wječor, nie štwórtk.

Rakecy. Tow. kat. młodźencow wuhotuje njedźelu 14. haprleje wječor we 8 hodź. w Zernjanskim hosćeńcu załoženski swjedźeń. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje wutrobnje **předsydstwo.**

Wulki Čisk. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu 14. jutrownika wječor we 8 hodź. wulki Sokolski wječor. Nimo wšelakich sokolski zwučowanjow a dźiwadła budźe hišće br. načolnik zajimawe přednošować „Wo khorosćach a jich wotstronjenju". Za cyły serbski lud je jara ważne, zo by so wón strowy zdźeržał. Tuž njech młodźi a stari Serbja přichodnu njedźelu khwataju do Wulkeho Čiska.

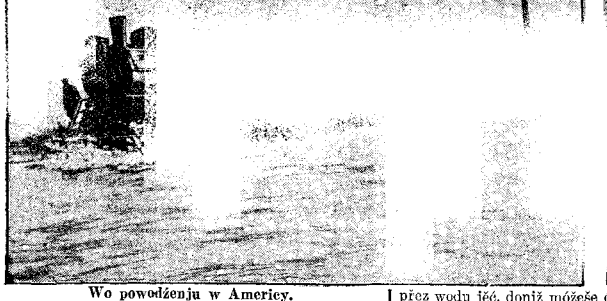
Jednota „Sokol".

Zwjazk Ł.-S. S. ma srjedu 10. haprleje popołdnju 1½ hodźin w Serbskim Domje wubjerkowe posedźenje. **Hlowny starši.**

Župa „Michał Hórnik" změje njedźelu 14. haprleje 1929 pop. ¼4 hodź. swoju nałětnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khrósćicach. **Dźeński porjad:** 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župineho sekretara. 3. Prażske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje k. prof. Jan Bryl). Wšě župje přidružene towarstwa dyrbja zastupjene być. Należnje wšěch Serbow přeprošuje **Předsydstwo župy.**

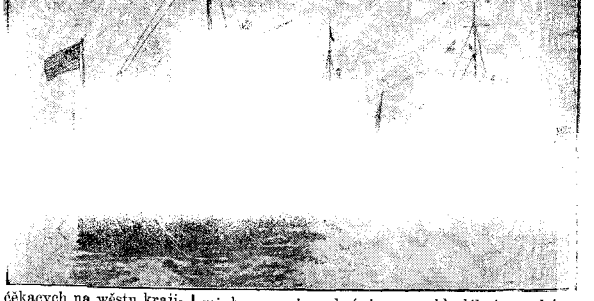
farar Delan, župan.

Hlowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a jenilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěsćki: G. Janak w Budyšinje.

Wo powodźenju w Americy.

Tež lětsa je wuka woda połodnišo staty Połnocneje Ameriki zlě powodźiła. Wjele městow běše kołowokoło z wodu wobdatych a wobydlerjo dyrbjachu so husto z wulkej prócu wukhować. Naš wobraz pokazuje ćah z čěkacymi z města Cantona w Missouriskim staće. Ćah dyrbješe wjele kilometrow daloko přez wodu jěć, doniž móžeše čěkacych na wěstu krajinu dowjesć.

Hońtwa na lódźe, kiž alkohol přesmykuja, w Americy.

Amerika přesmykanju alkohola přeco bóle na kožu dźe. Přibrjožne strażowanske lódźe, kiž su z lohkimi kanonami wobrónjene, wobkedźbuja wodnjo a w nocy přibrjožne morja a nuzuja kóždu podhladnu lódź k pozastaću. Při tajkej składnosći je tele dny hižo k druhemu razej k njelubemu připadej dóšło. Strażowanska lódź třěleše pječa bjez warnowanja do norwegskeho bananoweho parnika „Juana". Na našim wobrazu widźimy přibrjóžnej lódźi.

Hamburgski kolejowy skład w Kamjencu

Tuńši dyžli hewak

Jenož wot 9. 4. hač do 15. 4 1929

½ punta nail. pralinow 32 pj.
½ punta dźiwadłoweho konfekta 44 pj.

½ punta kokos. tružkow
¼ punta keks. rynkow **50 pj.**
¾ punta swětłych a čěrn. kuskow

Tafla plod. kremy
Tafl. lodow. kremy **45 pj.**
Tafla mlok. šokol.

Tafla mlok. šok. 100 gr.
Tafla worjech. šok. 100 gr.
Tafla jěd. šokol. 100 gr. 3 tafle 85 pj.

5 tafl. plod. kremy 95 pj.
6 tafl. lodow. kremy 95 pj.

Karton pralinow
Tafla plod. kremy **95 pj.**
Tafl. lodow. kremy

Na wšě twory nimo cokora **6% rabat.**

Thams & Garis w Kamjencu

Ručne dźěła

předkreslene tunjo pola

W. Köhler w Budyšinje

na Hłownem torhošću čisło 9

Rjane strowe *libjata*

su na předań *we Wulkim Čisku 56*

pola Wojerez

Wikowańnja symjenjow

Rauchfuß

na Žitnych wikach 9

poručuje

dźećelowe, trawowe, rěpowe a morchejowe symjo

najlěpšeje kajkosće

Pytam hnydom na zhonitu nic młódšu 18 lět

domjacu holcu

Dr. med. Schubertowa we Wósporku

Solidna, čista a pilna

služowna

so k 15. t. m. do dobreje, trajaceje służby pyta

Frida Wenzelowa

na Hórnčefskej hasy 11

Telefon 3696

Jednota „Sokol" w Pančicach

Njedźelu 14. haprleje w Pančanskim hosćencu

sokolski swjedźeń

Pódla sokolskich zwučowanjow předstajenje krasneje hry

„Namakanje hnadowneho swjećeća"

Započatk w 7 hodźinach. Potom REJE, jenož za wopytarjow swjedźenja.

Wšěch lubych Serbow z blizka a z daloka přeprošuje **předsydstwo.**

Popołdnju w ½4 hodźinach **předstajenje za dźěći**

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska

w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch druzin

Přesadźowanje palnoho drjewa

Wutoru 16. haprl. 1929 dop. wot 9 hodź. budźa so w hosćencu w Kislicach

200 rm twjerd. a mehk. paln. drjewa a 10 khójn. dołhich hromadow

na přesadźowanje předawać.

Statny hajniski hamt w Połpicach

Póst Kluka — Telefon Hučin 25.

Čerstwe jeja

kupuje stajnje kóždu dźělbu

Lehmanec konditornja

Młódši spušćomny

hospodarski pomocnik

kiž dyrbi też z konjemi dźěłać, pomóžnosći syn ratarja so hnydom pyta

w Třešanach

na Čornobóbskej dróze 8

Hospoza

25—45 lět so do ratarstwa hnydom pyta

Poskićenja pod F 25 na wudawarnju Serb. Now.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Nowosće elektriskich wobswětlenjow a Radio

wurjadnje tunjo, we wosebitym wobkhodźe

Ernst Böttger

na Sukelnskej hasy 3

Telefon 2305

Wšě šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej kniharni w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach 4

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 84 — Budyšin — Šworlk, 11. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Krisa w němskim knježerstwje so skónčiła.

We wutornišchim poběhowanju wjednikow politiskich stronow pola němskeho kanzlera žo najprjedy kritiske nahlady wo politikim połoženju šlyschachu, kotrež bě ſ pschećiwjenjom sozialdemokratow pschećiwo pschiſtwolenju druheje raty za twar panzerowaneho ſchifižaka naſtako. Němſki kanzler, kotryž hischće njeje wot zołczowje khoroſce zyle dowotthorit, měſeſche **wobſamknjenje ſozialdemokratow ſa pſchećiwnoſtwo pſchećiwo ſwojej wobſobje a měnjenje ſaſtupowaſche, ſo dyrbi knježerſtwo wróčo ſtupić.** Dr. Stresemann pak běſche druheho nahlada a jemu jeho wotmyſlenje wurěčeć pytaſche. Dr. Stresemann měſeſche ſa zyle wopačne, hdy by miniſterſki kabinett wróčo ſtupił w czaſu, w kotrymž žo w Parižu hiſchće njeje wo němſkim płaćenju wotſchkodźenja roſtudźiło a žo hiſchće njeje němſkohoſpodarſki plan dojednał. Jeho frěčniwoſći žo kanzler pohnuć da, dale w ſaſtojnſtwje woſtać.

Po dokładnym wuradźenju žo wobſamknu, hoſpodarſki plan po wuradźenjach finanznych wězywuſtojnych němſkeho ſejmej pſchedpokładźeć. S tym je žo ſtrach miniſterſkeje krizy ſa wokomik wotwobroćił. Najwažniſche praſcheńe budźe, kak žo někto zentrumſka ſtrona k leſtajenju wulkeje koalizije ſtaji. Budźe wona jej chcyeć pſchiſtupić, jeli ſo hychu ſozialdemokratoju pſchećiwo panzerowanu ſchifižaku hłoſowali? Snadź budźe wona tak dołho knježerſtwo podpjerać, dóniž njebudźe němſki ſejm wo panzerowanym ſchifižaku wotkhłoſowaċ.

Centrumska ſtrona je ſo ſpokojiła.

Sobu powołnju žu frakcije zentrumſkeje němſkeje ludoweje, demokratiſkeje a bayerſkeje ludoweje ſtrony **poſtajenje měće**, w kotrychž žu knježerſtwowu wopowědź pſchijate. Sozialdemokratiſka frakcija žo ſajka njeje wjazy ſeſchła, dokelž žu jejni ſaſtupjerjo w rozprajenju pola kanzlera hižo mohli ſpóſlić, ſo ſozialdemokratoju knježerſtwowe namjety pſchijimoju. Zentrumſka ſtrona je we druhim frakcijinym poběhowanju wjeczor tſjoch wotpołdanzow wuſwołiła, kotſiž kanzlerej namjetnu, ſo bychu žo k wudoſpołnjenju němſkeho kabinetta

ſapołdanz ſ Guerard ſa juſtizneho miniſtra,
ſapołdanz Stegerwald ſa wobkhadneho miniſtra, a
ſapołdanz dr. Wirth ſa miniſtra we wobſadźenym němſkim kraju

pomjenowali.

Němſki preſident po tymle namjeċe tychle tſjoch miniſtrow pomjenuje.

S tym je žo krisa poſlednich dnjow ſkónčiła, a pſchichodny tydźeń móże žo němſki hoſpodarſki plan na podkładu knježerſtwoweje wopowědże, kotraž na lutowańſkim programu frakcijow ſteji, pſchijeċ.

Wobzamknjenje němſkeho kabineta.

Němſki kabinet je ſlědowazu knježerſtwownu wopowědź wobſamknył:

Dźiwajo na ſwonkowne a ſnutſkowne połoženje a wožeſe ſ pohladom na w tu khwilu w Pariſu rozhódacu wězu reparaziſku konferenzu je k dźelu khmane knježerſtwo w Němſkej njewotpokaſajomne žadanje. Němſke knježerſtwo ſtoholda ſwoju zyłu móc na to nałoji, ſo by ſakkadny němſkeho ſtateneho hoſpodarſtwa njerozſiſchażu a ſo by wožeſe němſki hoſpodarſki plan ſa 1929 w němſkim ſejmje pſchijimja.

Pſchiſpomnjenje k ſakſkim wólbam.

Sakſki landbund je wobſamknył, kaž pola wólby do němſkeho ſejma ſamſtuju liſčinu ſakſkeho wjeſneho luda ſeſtajeċ a žo jenotnej fronce měſchčańſkich ſtronow pſchiſamknyć. Kaž w němſkim ſejmje žo drje ſ tejle liſčinu wuſwoleni ſapołdanzy poſtajcho němſkonazionalnej ſkupinowej frakciji pſchiſamknu. Možno je, ſo landbundej wótra konkurrenza ſ ratarſtwa napſchećiwo ſtupi. Kaž je ſkyſcheċ, ſu žebi ratarjo wotmyſlili, liſčinu **ſakſkeje ratarſkeje (burſkeje) ſtrony** ſeſtajeċ, kotraž na ſwonkownu pranizu ſtoženy landbundowy kurs a jeho wuſe ſwjaſanje ſ němſkonazionalnej ſtronu hod Sugenbergowym wjedniſtwom ſlejaċej, wotpokaſuje a žo próżuje, ratarſtwo k ſrjedźnym ſtronam ſbliżeċ.

Kandidatoja hoſpodarſkeje ſtrony.

Kaž je ſkyſcheċ, hoſpodarſka ſtrona w rajſchej Sakſkej jako načelneho kandidata ſapołdanza Kaiſera poſtaji, na druhim měſtnje kandidata ſ druheho dźela wólbneho wokſeża, na ſtreċim měſtnje ſaža prjedawſcheho hoſpodarſkeho miniſtra dr. Wilhelma. W Kamjenizy žo najſterſe ſapołdanz dr. Dumjaha ſnowa wolicą njeda, dokelž ſwjaſk khježerſkich a leżownoſcherſkich towarſtwow, kotrehoż ſyndikus wón je, jeho w ſarjadniſtwje njemóże parowacy. Doſkónčnje pak žo hiſchće wo tym njeje roſtudźiło. Kaž je dale ſkyſcheċ, žo ſapołdanz Großmann, kotryž je žo 1926 w Drježdźanach wuſwolił, ſnowa njeda poſtajeċ. Wo kandidaturje finanzneho miniſtra Webera njeje žo hiſchće roſtudźiło. W Kamjeniczanſko-Zwikowſkim wokſeżu pſchedwidźomnje dotalnej ſapołdanzaj Enterlein a Hentſchel ſnowa kandidaturu pſchijimataj.

Kandidatoja němſkeje ludoweje ſtrony ſa ſakſki ſejm.

Němſka ludowa ſtrona chże ſ krajnej liſčinu, to rěka ſ jenakimi namjetami we wšěch wólbnych wokſeżach do wólbneje bitwy hicź. Po namjetach ſwojich wólbnych wokſeżow žo najſterſe w Drježdźansko-Budyſkim wokſeżu ſaža wuſchſchi měſchčanoſta dr. Bünger a w Kamjenicźansko-Zwikowſkim wokſeżu ſwjaſkowy ſarjadnik Voigt poſtajitaj.

Dowoſ cornedbeeſa ſakſaſany.

Němſke knježerſtwo je woſjewiło, ſo je po žadanju ratarſtwa dowoſ cornedbeeſa (wulkrajneho mjaża w tyſach) wot 4. haprleje ſakſasko. Wot tehole czaża ſmě žo jenoż priedy ſkałaną twora dowoſyċ, a to jenoż hacż do 30. haprleje lětża.

Škodowanki Raiffeiſenſkeje banki.

Wo ſchkodowankach němſkeje Raiffeiſenſkeje banki „Berliner Zeitung" dale wotkrywa, ſo je bijo na jenej ſ poſlednich banzynych generalnych ſhromadźiznow generalny direktor ſkyſchcyċ dak, ſo banzy pódła kołbažarnje, fabriki gumijotowych tworow, piwarnjow, zigaretowych ſkładow a chemiſkich fabrikow też tſi 10 000 tunowſke ozeanſke parne łódże ſkuſcheja. Parne łódże žu ſ poczahowu němſkeje landmannbanki, kotraž je wotnožka Raiffeiſenſkeje banki, ſ łódźelnikom Viktorom Schuppom, ſawoſtałe.

Schkodowanki Raiffeiſenſkeje banki pſchi tychle wobkhodach wěſchaſ ſchtyri milijony hriwnow wuczińjeja. Pa twrſchenju łódźelnje je tſi małohódne nakładne parne łódże dóſtała. Banka je ſo dotal podarmo próżowała, je wotbyċ. Raiffeiſenſkej banzy pódła teho hotel ſkuſchesche. Tón bě po wobkhodach ſ Riebowym konzernom dóſtała, pſchi kotrychž bě banka wo ſchtyri abo pjeċ milijonow hriwnow ſchkodowała. Tónle hotel bě „Ruſki dwór" we Barlinje; wón je Riebowemu akziowemu towarſtwu ſkuſchał.

*

W powěſċach wo ſchkodowańſtich wobkhodach němſkeje Raiffeiſenſkeje banki je pſchedbyđitwo ſnowa na to pokaſało, ſo hižo niż we nowe, ale hižo pſched ſchtyri lětami naſtate ſchkodowanki jedna, wo kotrychž je ſo w ſjawnych generalnych ſhromadźiznach němſkeje Raiffeiſenſkeje banki w Hamburgu, Kólnje a Königsbergu we wšěch jenotliwoſcach roſprawiło. Wone žu ſo hromadźe ſ wurunanjom, kotrež je ſo hromadźe ſ Pruſkej kaſu pſchewjedło a w generalnej ſhromadźiznje ſ 13. měrca 1929 w Barlinje wobſamkło, doſkónčnje a bjez ſłyſka wotſtroniło. Sa družſtwa, němſkej Raiffeiſenſkej banzy pſchiſamknjene, je ſ tym ſměſcżene: 1. ſo ſ wuwiſaczonu hižo ſapłaceńſkich ajlow žaneho pjenježka njeſłubja; 2. ſo ſo jim rukowanja, w lěcze 1926 date, wróca; 3. ſo jich łobuſtawy na žane waſchnje njetrjebaju ſchkodowanja pſchikhrnyċ; 4. ſo móża jeſni ſakożerju lutowańkow wěſcżi byċ, ſo ani pjenježka ſwojich lutowańkow njeſłubja.

Jene nowiny ſo w Pruſkej zakazałe.

Wyſchſchi preſident ſakſkeje prowinzy je nowinam „Altmärkiſch-Niederlauſitziſche Rundſchau" w Salzwedlu ſakaſał, tři njedźele dołho wułkhadźeċ, dokelž ſu naſtawk jeneho Parižſkeho dopiſowarja wocżiſchċaże, w kotrymž ſo republikanſka ſtatna forma wohanja.

Kaž hamtſka pruſka nowinarſka ſłužba dale powě, je němſkoſtatny ſud ſakſanju pſchećiwa „Oſtpreußiſches Tageblatt" jako wopraſawnjenu ſpóſnał. Tele nowiny běchu w naſtawku wo ludowym ſarowańſkim dnju republikanſku ſtatnu formu wohaniła.

Wuſasnjenje w Janowicach?

Tſelenja wuſtojni praja, ſo je njewobhladniwoſeż wěrje podobna.

Wutoru je ſo w pſchitomnoſći ſajeteho hrabje Khrſtiana Bjedricha w Janowizach lokalna termija wotměła. Hrabja Khrystian Bjedrich wopjet pokaſa, kak je patronu do ſkłby tykał a ſ njeje czahał. Wězywuſtojni žebi tſelbu wobhladawſchi žo pſchećiwědźichu, ſo ſo trjebane patronu lehko ſapreja, dokelž tſelba wot ſpoczatka njeje ſa tajke patronu poſtajena była. Wobſkorżeny wěs tak pſchedhtaja, ſo je, hdyż žo ſa nanowym khribjetom ſ tſelbu ſaběrajo chżył ſatyknjenu patronu wuczahnuċ, žo wutkeł ſpuſchežik.

Wězywuſtojny Preuß ſwěcżi, ſo je žo wěs mohła tak podaċ, każ je ju wobkorżeny pſchedhtajił. Po ſhromadnym dohrohdaczu njemóże žo roſetajenju winowaneho napſcheċiwo wěcżej a je lohko móżne, ſo je žo podawk kak ſtał.

Po wunoſchku tejele lokalneje termije ſmě žo ſ tym liczieċ, ſo žo po namjeċe rěcżnika dr. Ruſche hrabja Khrystian ſ jatby puſchcżi.

Amerika ani pjenježka niesouſći:

Wo jednanju wězywuſtojnych w Pariju wo němſkim płaćenju wotſchkodźenja „Echo de Paris" powě, ſo ſu we ſtarſe wotſchkodźenſke žadanja wěricelſkich ſtatow ſlědoważe: Franzowſka žada pſches 8 miliardow hriwnow, Belgika 2 miliardźe 200 miliionow, Jendźelika 3 miliardy 800 miliionow. Žadanja Italſkeje njeſłu hiſchće ſnate. Pódła teho ma Němſka dołh ſwjaſkarjow w Ameriży ſapłaceċ, wo tym njeje hižo ſaneje ſwadu. Najbóle ſu franzowſke nowiny ſ amerikanſkim ſtejiſchċejom njeſpokojom. „Oeuvre" piſche, ſo Amerika 25 miliardow hriwnow ſtitula ſwjaſkarſkeho dołha a pódła teho 1400 miliionow hriwnow je ſhromadneje ſummy nježdże 15 miliardow žada, kotraž by w zyłku na wotſchkodźenje wſchěch ſwjaſkarjow padnyła. Najbohatſchi kraj ſwěta — „Oeuvre" praji — **jeniczki kraj, kotryż je ſ wójnu wobohatnył, ani zenta ſe ſwojich žadanjow njeſpuſchczi a hiſchće druhe ſtaty k woporam napomina.** „Petit Parisien" praji, ſo je Franzowſka hižo pſchi jednanju 60 miliardow frankow ſpuſchċiła, mjes tym ło ſu žadanja druhich ſwjaſkarjow ſkoro njepſcheměnjene woſtałe. Ani Amerika njeſda ſo ſwólniwa byċ, ſwoje žadanja pola ſwjaſkarjow a ſwoje wotſchkodźenſke žadanja ſwjaſkċyċ.

Konferenca wójnſkich łódźſtwow w auguſce?

Pſchedbyđa łódźſtwoweho wubjerka amerikanſkeho reprezentanſkeho doma Britton je, kaž ſo ſ Waſhingtona powě, wutoru rjekł, ſo budźa jeho plany ſa ſwołanje njeoffizialneje łódźſtwoweje konferenzy wuſpełnjene. W auguſcże ſo najſterje w Biaritzu abo w Genfu tajka konferenza wotměje.

Sudniſki proces pſcheċiwo mużſtwu łódże „Imalony" ſo zaſtajił.

Statne rěcżniſtwo bě po porućenju amerikanſkeho knježerſtwa kapitana a mużſtwo potepjeneje alkoholi pſcheſtupkaże „Imalony" wobſtorżiło. Dokelž njeje jaſne, hacż je ſo łódź ſnutſka abo ſwonka amerikanſkeje knježerſtwoweje zony potepiła, je ſtatny rěcżnik prozeſ ſaſtajił. Niedźiwajo teho ſtatny rěcżnik praji, ſo je zyle wopraſawnjene było, „Imalone" potepjeċ, a k tomu pſchiſpomni, ſo budźe ſo někto wo dalſchim wotſchkodźenſtwie žadanju łódźineho wobſkorżerja po diplomatiſkim puczu njes kanadſkim a amerikanſkim knježerſtwom jednaċ.

Saſtajenje prozeſa pſcheċiwo kapitanej a mużſtwu łódże „Imalony" je w jendźelſkim knježerſtwje najſterſchi ſaczyſchċi cżinito, najdźiwajo teho pak kanadſke knježerſtwo měnjenje ſaſtupuje, ſo je žo „Imalone" ſ njepraſwom potepiła. Dohodła ſwěbi žada, ſo by amerikanſke knježerſtwo mějeċelej łódże jeho ſchkodu ſarunało.

Tele dny je do Waſhingtona nota norwegſkeho knježerſtwa doſchła, w kotrejż ſo pſcheċiwo wutřělam proteſtuje, kotrejż je amerikanſka ſtražownja łódź ſa norwegſkej banzy nowej łódźi „Juan" wottřělika.

Rykow wo internacionalnym położenju.

We wotewrjazej rěcži na sjězdu radow Moskowskeje gubernije je pschedsyda rady ruskich ludowych komisarow **Rykow** wo pschiwótšinjenej napjatosći mjes Ameriku a Jendželskej rěcžał, w kotrejž so wójniski strach khowa, njes tym so so Rusa njekhabjazy wo měr prózuje. Spomni na Moskowski protokoll k Kelloggowemu pakti, kotryž su hižo wschitzy wobdźělnizy potwjerdźili, haczrunje Kelloggowy pakt hischcze njeje płacziwosć nabył. Ruske knježeństwo derje wě, so tónle Moskowski protokoll pschećiwo wójnje njerukuje a so jenož wójnske pschihoty pocžeźuje. Wuhladny na sakhowanje měrlubowazeho cžasa a wotdychnjenja Rukeje žu so połěpschike. Wójna sda so létsa mjenje wěrje podobna być dyšli psched dwěmaj létomaj, a w tym je wuspěch ruskeje měroweje politiki. Tónle měr lubowazy cžas dyrbi so k rozwiću hospodarstwa a k pospěwjenju **wobersteje mozy wujzicz;** pschetož zadyn měrowy cžas pschećiwo wójnje njerukuje. Ruska je wyšše swoje swjasanje k wukrajej dopjelnika. **Pschisłšedši jendželskeho wotpohladanstwa** njeběše so pschewulka wažnoscej pschinjesła. Ruske knježeństwo może wo wulkich wobkhodnych skankach jenož jednacz s wumělnjenjom, so **diplomatiske styki wobnowja;** pschetož nocze swoje wikowanske styki strachej wschelakich pschiwabow wustajicz. Styki s Jendželskej so jenož połěpscha, jeli so so mjes woběmaj statomaj normalne poměry wobnowja.

Sastupjerjo Ruskeje so derje na to wusłeja, ludźom pěšk do woczow mjetacz. Rykow je jenjelcžak, so so wikowanske styki s Jendželskej njejsu tehdła wobnowiłe, dokelž su so Jendželscenjo sapowědźili, Ruskej tři miliardy hriwnow pożcžicz.

Wotowanje w Mexiku.

General Calles nowy nadběh pscherzživo sdźerkarjam organisuje.

General Calles k Mazatlanej, ważnemu pschimórskemu měsu pschi brjohu Cžichoho oceana, postupuje. Chce swoje nowe cžehnjenje pscherzživo sdźerkarjam w statu Sonorje sebi Mazatlana rjadowacz a organisowacz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 11. jutrownika 1929.

Wo **wjedrje.** Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 744, hygrometer —1½, thermometer wo dnjo +10. — Dženja rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer pak —1½, thermometer w nozy 0. Wuhladny na pomročzene njebjo a hnadź deschcžik. — Schtrelniza stuha sažo na rjane. Mjes mužinami w połnozy nimocžaženy nje so wyschina sažmyła a twori njenadźiwy wrota k pokaznemu **lodojtemu morjej.** Tuž je też sažo symnischo. S wieczora pschikhodża sažo wyschina. Tohodła khwa-jtam najšćerje drje rjane a ruche wjedro, ale je symnymi nozami. Jutrje pjatk sthadża hłonczko 5,12 hodź. a thowa so 6,50 hodź. Mjetacž khadża rano 6,26 hodź. a thowa so wjecžor 10,39.

— **W Budyschinje sastupi 644 dźěcži do schulow.** Sandjenu wutoru pschijimachu so w tudomnych schulach make dźěcži. Hołzow pschijachu w Lessingowej schuli 162, w Pestalozzijej schuli 136, w Fichtowej schuli 20 a we Tachantskej schuli 25, dohromady 343. Holzow pschijachu w Lutherjej schuli 125, w Pestalozzijej schuli 125, we Fichtowej schuli 30 a w Tachantskej schuli 31, dohromady 301.

— **Kradnjene** bu 10. 4. 29 wokoło 1 hodź. pschiwotdaju s Moltkoweje haty mužaze kolo swamki „National", cžo. 166737, cžorne kroźma, runje takle blachi, žołte swjena, němske wodźidło s cžornymaj pschimadomaj, wobale se schěrokimi gumijowymi sapołožkami, kulowały swótżeł, dwojoswonczny, dynamo-latarnja, torpedowy žamowaš a pschi prawidle taflicžka s mjenom „National". — Dale w cžasu wot 8. hacž do 10. 4. 29 se Schredakkeje sahrodki pschi Drježdžanskej drohy 6 wysokich kožmacžkowych schtomikow kradnychu. — Wo wkzowne spóžkenja prožu kriminalne wotdźělenje w Budyschinje.

— **Stikła krajna synoda.** Dźiwajo na wólby do sakskeho krajneho sejma je so khadżowanje krajneje synody dyrbjako wotstorcžiło. Sporzatk krutschcžeho khadżowanja je dosłónczenje na 28. meju postajene. Jednanja wotměja so we wobjadnej sali Khcžiłacje zyrkwje.

— **Wobrjeńna konferenza katolskich pomocznikich towarstwow w narańczej Sakskej** wotmě so sandżenu njedźelu w Katolskej towarschowni w Budyschinje. Pschedsyda dr. Soppa rozłoži saměrny pospědźenja a rosprawjeschce wo prozesu wo zbožnoprajenje towarschnikeho wótza Adolfa Kolpinga. Na to so wobrjeńny pschehlada wolesche. Diwaj žobustawaj, Mai-Budyšći a Natusch-Panczanšći staj dla wobrjenja po wustawkach wustupikoj. Sabjonjeny bu wobrjeńny jenior Alfred Böhmer-Žitawski, jako pschijzhdnikaj buschtaj nowaj wolenaj Dabola-Hajniczanšći a Bukank-Panczanšći. Blížsche wobrjeńna konferenza budże 13. oktobra poz. w 3 hodź. w Hilžbjeczinym domje w Schěrachowje. Senior Wilhelm Richta z Budyschina a preses kaplan Jan Derfsen je Žitawy porěcžałschtaj wo themje: „Kak pschiprawimy sebi swoje towarschtwo wjecžorn, we zymje a kak nasche swjedżenje?"

— **Podlěschi je Budyško-Běławodźanska autobužowa cžara hacž do Mužakowa?** Wczerawschu hrjedu pschipołdnju wotmě so na radnizy w Běłej Wodźe pospědźenje, na kotrymž so jednasche wo podlěschenju Budysko-Běławodźanskeje autobužoweje cžary hacž do Mužakowa. Nimo sastupjerjow autobužoweje cžary wobdźěli so też Rösbórski krajny radźicžel na pospědźenju.

— **Swój 25letny wobthohny jubilej** swjeczi jutrje pjatk firma Hermann Sommmer, hedkarnja a tapezerarnja w Budyschinje na Sserbskich hrjebjach 26.

— **Letusche nasymske manewry** pobjulinjenoho pěschego polka cžo. 10 wotměja so pjeza w krajinje mjes Pirnom a Bischofzkami.

— **Wocžehnjetsi** njedźela. Njedźela Misericordias Domini — 14. haprleje — płaczi w evang.-luth. katolskej krajnej zyrkwi sa wocžehnjenu. S pschedwjanjom po pschehlydžanych tekstach maju so wospadni, wospjebje starschi a wocžehnjerjo, wokasacz na wažnosć khcženjskeho wocžehnjenja młodźiny a na jich winowatosć a samolwjenje.

Serbskaj jubilaraj.

Dženja swjeczitaj swěrnaj serbskaj wucžerjej swój 25letny sastupiski jubilej. Staj to zyrkwinskaj wucžerjej knjes Schěza w Malescheczach a knjes Holan we Budyschinku. Hižo mjeni nam prajitej, so staj je swójbowym najlěpscheho mjena w Sserbach. Knjes Schěza je jim hławneho serbskeho pschirodospytnika a spisowacžela knjeza wyschicžeho wucžerja Schězy, někto na wotpocžinku w Rachlowje pod Cžornobohom. Tu ma swój raj swojich lubuschkow w pschirodze. Wschitzy synojo knjeza wyschicžeho wucžerja Schězy su je zwěrnymi serbskimi wucžerjemi pschi schulach w Sserbach. S najzwěrnischich jedyn je knjes Jan Schěza w Malescheczach. Cžerpnjota bě druhdy jeho cžěł. Zusa słóżcz a zantych Sserbow njerosum pschihotowaschtaj jemu někotru hórku hodźinku. Tola cžim wutrohnischa je pschiwinšliwosć jeho pschecželow a rodumnych serbskich starschich. Jemu dołožerjene dźěžatka je

Kožane jaki
Wobleki za motorskich kolesarjow
Niepřůmokawe kabaty
Pučowanska drasta
kaž znate dobre a w hornskim wubjerku
ALBERT W BUDYSINJE
Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

stajnje z wulkej zwěru a zwědomliwosću wukubłowaš a jich serbski pucz, zdobom jako kschesczijanow a Sserbow. Běła dołho je z pschedstejiczerjom Malescheczkeje nałutowarnje a wupoczerjenje, jeneje z tych najsolidnischich we Sserbach.

Knjes kantor Arnoscht Holan je blisko pschiwuznił skławneho žobustawerja studentskich khadżowarskow a posłužischeho ruskeho statneho radźicžela Holana, kotrehoż pschezkanju smjerc hrube sowjetske knježeństwo zawinowa. Knjes zyrkwinski wucžer Holan bě najprjedy z wucžerjom w Myschecžach. Tehdom bě tuta schula hischcze cžistoserbska a hotowe kharaktery wukhadżachu z njeje. Kak rady rosmokrjowany bu z pschecželemi z Myschez, jeho nětkhdyschnimi schulerjemi. W Budyschinku je sebi knjes Holan je swojej zwěru a zwědomliwosću a spranwnym waschnjom wschěch lubosć a cžesczowanje dobył. Tež tu jemu dorozrjene dźěcži za hódnych cžłowjekow wukubłuje. Wot sałożenja hołokitkeje jednoty w Porschdzach je z jeje staroty. Dohladowarčitwu naschcho Sserbowskeho družtwa je hižo léta dołho z pilnym pschehladu.

Tež my na tutym měrnje wobmyslej jubilarowaj z wutroby zboże pschejemy. Bóh jdźerž nam žerbskemu ludej wobeju stroweju a cžiłeju hischcze mnohe léta. Nielicžomne je zohnowanje, kotrež samóże žerbski wucžer w Sserbach mjes swojim ludom wuwjowacz. A ty ludo žerbsći, žnjesch na swojich dźěcžoch jich ducha cžerńowju prózu. Tuž waj žebi swojich žiwernych wucžerjow!

*

S **Lubija.** Wczerawschu hrjedu rano wokoło 4 hodź. wotpali žo tři poskody wyschi cžěłskich mlyn w Habrachczach pola Lubija. Se spěschnym łapschimnjenjom wohnjowych woborow wulkowa ha sylnje wohrożene domije se hospodarskimi twarjenjemi.

S **Lubija.** Se sapocžatkom noweho schulskeho léta je do tudomnych schulow 192 dźěcži sastupiło, do Pestalozzijeske schule 123 (57 hólzow a 66 holzow), do Preusserowe schule 65 dźěcži (34 hólzow a 31 holzow), do katolske schule 4 dźěcži (3 hólzy a 1 holza). Potajšim sastupi we Lubijer létsa do schule 92 hólzow a 100 holzow.

S **Kotez.** Njedźelu wotmě Kotecžanske elektriske družtwo swoju generalnu zhromadźiznu w Panicz hoscženzu. Ja nalwjedowarske pschedsyda Günzel-Wichowski a poda najprjedy cžinu rosprawu, z kotrejež wulkhadża, so žo w saužbnem- Lecže na liczbje žobustawow družtwa nicžo pschemeniko njeje, dokelž so podałe z pschedacžom abo pschenježenjem na druhe wobsoby wurumnaju. Semrětke žobustawa zhromadźizna z hóstanjenjom pocžesći. Dale pschecžita ko rosprawa wo wotmětej revizji, kiž je sakonsky pschedpisana. Niedostatki, we rosprawje nasponmjene, hu hižom woitkonjene. Pschi tsechim dyrbi so pschedpołožki so slicžowanje. Pokładowa ha so sahotowje wotsamknje. Po pschipósnjenzu bilanzy pschedsydstwo wusłowodźachu. Sobustawaj dohladowarstwa A. Döring-Wichowski a E. Herzog-Koteczanski, kiž měsetchtaj po wustawkach wustupicz, ha na mjesc pschedsydstwa jendželskeje wotpohladanje sahotowschtaj, tehorunja pschi dospołnjenjej położe pschedsydstwa Günzel a Hocker. K namjetej na pschemjenjenje wustawkow dowoli zhromadźizna, so ha wobsamknjenej loučzeje generalneje zhromadźizny, so družtwo z wjazka družtwow wustupi, wróci wospjebje. Pschedsydstwo pokasa zhromadźenych napominajo na wulke strachi, kiž mohła pschi schkodach na elektriskim powodże nastacz, jeli ha wzajemnotnjenje a pschedkładowanje njewobsahuje. Po pschecželtanju protokola, kiž zanehu pschecželowjenja njenamaka, stónczi so zhromadźizna.

S **Kamjenza.** Sjawne pospjebženje wokrjesneho wubjerka Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa budże w pjatk 15. haprleje boz. 1/49 hodź. w pospědźenskej sali Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa.

S **Bukanczij.** Wczerawschu hrjedu swjeczeschte tudomny rentnar a nětkhdyschi zjawnocžeł Korla Tamme swoje 80. narodniny pschi dobrej cžełnej a duchownej cžerstwosći. Wón je jedyn z posledních wo wsy, kiž tu

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowákoweje.

631 (Pokračowanje.)

„Schto dha, njeje z wami w měsece był?" wopraschа so starý Hanuš, a Albinka, kotraž wschа njeměrna pschi wokuje stejo posłuchasche, běsche jemu sa jeho praschenje jara dźakowna.

„Wšitke to takle", wujaznjeschce Cžejschka. „Hdyž smy z města schli z rychtarjom a shódawali, kajka budże to nowa konschtituzija a kak budże z robotu, měnjesche Jobt, so to budże najlepje wědzecz w Bystrem Bedrzel, wuheńnjecžer; dżerji žebi nowiny, w kotrychž je wschitko wopisane, a wuheńnjecžer to lepje rozumi hacž někajki dochtor abo žyndikuš. Hdyž rjekny dochtor, dopomnich so na tule žaklu ja Hanuzej nana a njerschacž so njekrasnje na žebje, so žym labył. Praju wo tom Jobkej a tón so hyndom połnicži, so pórdże do Bystreho po žalbu a pschi tom budże so pola Bedrzela wobhonjecz, schto pisanu nowinu wo nowej konschtituzitji."

„Ale to smeje daloki pucz", pschisłpomni wumělkaz z dolha, pschijimajo z małym swjeżełenjom powěsć wo Librowej swólnitwosći.

„Schto wo to", sarežа Cžejschka do toho. „Jobk je dobry cžłowjek, to ja wam praju, so bych wam to njekł! Sežint sa kóžbeho, schtož by nichtó njeczinił! Porokuja jemu, so lischczi so tym knjesam w Bystrem, dokelž su jemu dobri, — ale Jobk njepotłuzi jenož knježez, potłuzi też towarischez, žwojeho runjeza. Schto je nam wukkadował losischeho lěta wo tych patentach, nominy je nam cžitał, so wobhonjowak w Bystrem a w měsece po powěsczach! Ja wam praju, tón sa naš wjazy sežini a naš łépje powuczi hacž někajki rychtaŕ."

„Nó, nó, njeje to tak sle", bórzschesche starý Hanuš. „Nicžo za žo, nanko", rozłožbi so Cžejschka, „ale wy sese na Jobka stajnje nětchto měk a njejsse wobdał, cžehodła! Dżowežicžku Haniczku njejsse jemu dak a wón njeje ženje nicžo pschecžiwo wam rěcžał. To tola pręcz njemožeše, so ma dar ducha a do wschitkeho prawe łapschicžeze."

Albinka pschikłocži někto k blidej a dóikny ko Cžejschkoweje ruki. „Nanko Cžejschkez, njerečžecže dale, Jobk Libra dże k nam."

„Wschak šmě štyschecz, kak ja žo sa njeho sastupuju pola waschcheho nana", wotbу ju gruntownik, stajnje hischcze roshněwany z Hanuzowej iwerdoschijnosću.

Holczo wobkedžowarske wukhsistiluje nana a Cžejschku a potom z proschazym spohladnjenjom pohladny na bratra; mlody hospodar spěschnje stany a dżesche pschithadżajcemu napschecžo. Sa malu chwilku hižo wědżesche jeho do jsiwy runje k blidej w rožu a rečžesche k starjej naležnje: „Jobk Libra njeje wam žalbu wot knjesa dochtra, pschecželo; je na nje cžakał a potom je jara chwatał, so by tu był psched wjecžorom! Wschak je zyły spócženy."

Libra postaji bleschku na blido psched Hanuša, kiž trochu horkiwje k njemu prajesche: „Cžejscžowinje žo dźakuju, cžejscžowinje žo dźakuju; pożnjcže žo pola naš."

„Nady žo stako", wotmołwi Libra wutrobnje, pschišłynjo žo pódla Cžejschki. „Njech wam, nanko, strowoscžu tuje; — dźakuju, Albinka, wotkazu žebi, po pucžu je žo hłód pschidhał", dodawaschе, hdyž jemu hołsa pokrutu hłeba pschišłuny.

Ale Cžejschka a Hanuš, hospodar, njedopschejeschtaj jemu ani kuska hłeba pojěcz: „Sły dha wuheńnjecžerza doma nadeschoł?" wuskuschowaschе starschi gruntownik wcžipnje. „Schto pak nowiny pschinjeżu? Schto prajt Bedrzel tej nowej konschtituzitji?"

„Hacž ma žo to z robotu woprawdże tak, kaž w měsece powedaja? Sestaja-li žo kommitija?" pschida žo Hanuš z praschenjemi.

„Nowiny žebi pschecžitacz njejsym ani thwile měł", poża Libra wukkadowacz. „Sžym wjeseły, so žym žo tola pschecželа Bedrzela docžakał. Tón wschak z nowych patentow wulku radoscz nima! Prajesche, so žo hižo njebudże lězor z poddanymi radzicz, kaž bu lońschcho léta hłubjene; žejm, kiž je w někajkim měsece na Morawje žabydał, hnadź w Kromeržize abo we Wołomuzu, je lězor zawrjeł, cži naschi sapóžkanzy buchu rosehnaczi a hnadź žu jich też wohrożowali . . . Prajesche wuheńnjecžer, so to so dospołnej žiwobdu njewonja! A też so strachuje, so budże z cžełskim narodom scž, so wschitko wobkrjeża, kaž je to prje dy było, najwjetschi knježeczerjo Nemzy!"

Libra wotmjelknu a samyślený wotdrjebjowaschе hrjódki pomaści, kotruž mjes porstami dżerjesche.

„Ja žebi myślu, so swostanje wschitko kaž prjedy", podótkny wumělkaz. „Knježa w měsece žo hnadź raduju, a ta konschtituzija je jenoż połtjana, so by burišt lud zabaka."

„Libra, sceje so toho wuheńnjecžerja też na słóbnjenje roboty wuwoprascholwak?" wuskuschеschе młódschi Hanuš.

„To žo wě, so žym žo praschał, a to najprjedy", prajesche Jobk horkiwje. „Wš kengliji běchu naschemu rychterjej cžišu wěrnosć rjekli, gruntowne brěmjenja pschidu sčonczne k łóbnjenju a k wuplacženju, wo tom je žo wobžebity patent wudał. Wschak je mi pschecželеl Bedrzel powokował, so žo jenoż wo słóbnjenju roboty wobhonjowa a so žebi na tschém druhim nicžo salečež njedam, so žym schpatny a njespravny Cžech!"

„Wš městach nimaja wo tom sapschitjecža, schto mamy my robotnizy wustacz, hewak by wuheńnjecžer takle njerečžak", pschišłpomni Cžejschka. „W Bystrem žu tež hižo wo komitijit štyschelí?"

„Tež budże so wschitko pruhowacz a wukupowacz jenak, naschе knježeństwo, Bysterske knježeństwo, Sswojanowste a Němschkobělske. Njech tež pschecželеl Bedrzel rjekne, so žym njespravny Cžech, ja tola Boha khwalu, so nowe patenty snajmjenscha naschе poddanstwo słóbnu, hyrnjež wschu žwobodu nam njedaja, kajkuž je nam Praha a cži sa póstkanzy chżyli wubędzicz! Nětkole budże sčonczne hinak na gruntach a też w khalupach, wschako šmy tych brěmjenjow dla žwětej runja njebyli!"

(Pokračowanje seščehuje.)

we wójnje 1870/71 pobył. — Saždženy tydžeń wotpaŭ so nimale zyły statok ratarja Augusta Wjeńki. Krutemu zapschimnjenju knježeje motorisce žiłkawy a dobrowólneje wobrjadowje woboru na so dźakowacz, so ſ mažiwnych twarjenjow, bróžnje, kólnje, hródže a domiſcha ſ najmjeńſcha so poſledniſche trochu dźerża. Nimo wješneju žiłkawoho łěſchiez pschiłkwatakej Dubjanka a Subornicžanka wobora. Kak je woheń nastał, njeje dotal hišcze znate.

Ze Sślepeho. Pod bohatym pschewodźenjom pokhowachu sandženu knjutoru nahle zemrětcho wikowarja ſ jédnymi kokami Mateja Mudru k poſledńemu wotpočinkej, jako běſche wyſchnoſcz dołwolika, ſo žnjé so pohrjebacz.

Z Łužicy.

* S Wjasowizy. W poſledńimaj tydženjomaj su we naſchej wsy sažo 3 pižmowe schczurki zarasyli.

* S Habrachczicy. Po pjećsmjerſchcznej dobje, w kotrejž běchu Habrachczicy bjes měſchczanoſtu, sapokasa póndźelu wjeczor w poſpodźerni na radnizy knjes hamiſki heſtman dr. ſ Burgsdorff ſ Lubija nowoho měſchczanoſtu, knjesa knježeńſkeho radu na wuſk. dra, Ulbrichta. Pschi sapokasanju běchu pschitomni měſchczanſzy saſtupjerjo, ſ wutwaſcjom tſjoch kommunistow a nimoły měſchczenjo.

* S Bjarnaczicy. Hižo dawno su žebi wokolni ratarjo pscheli, ſo by ſo w Bjarnaczicach ratarſka ſchula zakhlła. Ratarſka komora je nětko z ratarſku ſchulu za Bjarnaczicy dowolíła.

* S Połčnicy. Njedźelu 21. a póndźelu 22. hapreje wotmješe ſo w Połčnicy hermank.

Zjawne posedźenje gmejnskich zastupjerjow Wulkich a Małych Debsec z Lejnom.

W ſlawnym wobjedźenju gmejnſkich ſaſtupjerjow wutoru 9. hapreje t. l. w Małych Debſzach wotſtej wjeſnjanoſta mjes druhimi wobſtarnikami list Budyſkeho hamtſkeho heſtmanſtwa, ſo Hornjo-Hórczanſka wotnožka dźełaczerſkeho ſpomožneho wubjerka wot 3. hać 7. meje teſ we Wulko-Delſeczanſkej gmejnje domjazu hórku ſarjaduje. Knjes Krjeczmar we Sahorju žadoſche žebi wot gmejny 30 hriwnow wotſchkodźenja, dokelž je mèl dla tycza ſa hórkami ſchkodu na žnjach, gmejnſky ſaſtupjerjo pſchiſmołichu jenohłóſnje 20 hriwnow. Sdobom wotſtej wjeſnjanoſta, ſo žebi knjes kubleř Běrach w Lejnje ſa tycze ſa hórkom žanehu wotſchkodźenja njeſłada, ale wróſty, ſo bu ſo hórko jemu ſa jeho potrjebu pſchewoſtajiło. Też chce wón gmejnje zementowe koła zapłaćicz. Saſtupjerjo běchu wſchitcy ſ namjetom pſchesłednje. Hinak je ſe hórkom knjesa Mičkí w Lejnje. Wobſtejdźer je wſchelake žadanja zapodał. So by ſo małeżnoſcz woſtronila, ſo wobſamknu, ſo ſo žórko na gmejnſke wudawki pſchiprawi.

Saſtupjerjam pſchedpołoži ſo wotliczenje wo hodownym wobradźenju wjeſnym potrěbnym, kotrež ſa prawe ſpóſnachu. Sčerka po domach běſche 196,20 hr. wunjeſła. Wudawki pak wuczinjachu 297,50 hr. Styk we 101,30 hr. ſo po jenoſtłóſnym wobſamknjenju ſ gmejnſkeje pokładnje zapłaci.

Sa wólbny lokal pſchi wólbach do ſakſkeho hejma, 12. meje, poſtaji ſo Rachlizej korczma we Wulkich Debſzach. Knjesa wjeſnjanoſtu Cžecha wuſwolichu ſa wólbneho pſchedſtydu, gmejnſkeho ſtarſcheho Gruhla ſa jeho namjeſtnika, knjesa Lowku ſa ſapiſowarja a gmejnſkeho ſaſtupjerja Gruhla ſa jeho namjeſtnika. Stykni gmejnſky ſaſtupjerjo maju hyć ſ pſchiſłuchnikami.

Po ſarjadniſkim porjedże ſ 22. 2. 29 ſakſkeho ſakoſcheho Lojzena čo. 6, łiž wſtawa wjeſne taſle, ſo wobſamknu, ſo ma žo 6 taſlow po pſchiſłuſchnoſce čo. 2 ſkaſacz. Taſle ſmeja napiſmo „Gmejna Wulke a Małe Debiezy ſ Lejnom“. Dwě taſli pſchiſłuſchetej do Wulkich Debſez, dwě do Małych Debſez, a dwě do Lejna. Nastupazy wjeſnjany dźeł a hamtſke heſtmanſtwo budżetej na taſli lohorniza ſapiſanej.

Sa wotmyſlenu twar puczа we 200 metrow trjeba ſo po namjecze wokrjeſnjeneho wyſchſcheho hamtſkeho drohowneho miſchtra Voigta we Budyſchinje 100 kubikmetrow dróbnych kamjenjow a nježdże 35—45 kubikmetrow pěſka. Kamjenje chce gmejna, je-li je placžina pſchiſłóbna, pola Ryczerjez firmy w Hornjej Hóry ſkaſacz. Pěſk ma knjes kubleř Schołta we Wulkich Debſzach podawacz. Walzowanje pſchedpoda ſo firmje F. W. Whilippa we Lubiju. — Tajne poſjedźenje ſo pſchiſtawkny.

Hospodarski rozhlad.

ſchtwórtk 11. hapreje 1928:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt .	20,447	100 čeſkoſł. krónow .	12,467
100 šwajc. frankow .	81,010	100 franc. frankow .	16,455

Barlinska burſa wczera ſažo ſe ſłabymi kurſami ſkotow ſapoča. Tute ſo w běhu dnja ſkerje ſkruczowachu. Cžiche běchu ſažo wiki ſ dołżnymi a centowymi liſczinami.

Na **produktowych wikach** dże ſ płaczišnami jómu hoje a potom ſažo dele. Wczera w Barlinje na wikach pſchewažowa a rožka ſažo pſchiſłuchnoſtnej, ſchtož łěſchiez wutorku poſtupiłej, mjenujcz 5 pj. po zentnarju. Druhe druſiny žita ſwoje płaczišny njepſchemeńchu. Hewak běchu wiki měrne a wobrot ſmadny. Wczera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicz 11,05—11,20 hr., rožki 10,20 hr.
hacz 10,35 hr., naſtinſcheho jeczmjenja 10,90—11,50 hr., nowoho 9,60 hacz 10,10 hr., wowſa 9,90—10,20 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicz 11,82½—11,80 hr. a rožki 11,25 hr., wowſa 10,95—10,92½ hriwnow,

ſa juliju: pſchenicz 12,31¼—12,30 hr. a ro[illegible] 11,48¾—11,47½ hr., wowſa pak 11,31¼ hr.

Wczerawſche płaczišny ſ Drježdźanſkich wikow.

Saržana pjerſina: kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode kury 1,40—1,50 hr., hus 2,50—2,60 hr., kaczki 1,50 hacz 1,70 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., ſelerij 25—70 pj., kórny 7—8 hr., kiſały kał 25—30 pj., ſelery 50—60 pj., cžerwjeny 22—25 pj., bóby 20—22 pj., měd 1,30—4,50 hriwnow zyhła 23—25 pj., jabłuna łobola 40—45 pj., kutra 1,90—2,20 hr., twaroh 32—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 13—14 pj., wołóſke worjechi 65—80 pj., kiny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 15—30 pj., [illegible] 10—40 pj., rapunzle 2,50—2,60 hr.

Pschiſtajenja:

Bjekatſkeho, młyn w Porſchizach.
Mikynſkeho, młyn w Hornich Teſchnizach pola H[illegible]ka.
Balzu do domu, Stößner we wyſchſchej ſchuli w Biſkopizach.
„ Opitzowa w Budyſchinje, Nowa haža 11.
„ Ueberſchär w Nitzej, Shorjelſka dróha 30.
Jomu do kruwańnje, knjezi dwór w Delnim Wujezdże.
Burzownika ſchewſcheho, Becker w Hródku, Drježdźanſka dróha 14.

Na pſchedań:

Jeja k nażadźowanju, kurjaze, Schneider, korczmař we Luwoczizach.
„ kacze, knjezi dwór w Jażnje pola Hródka.
„ kurjaze, italſke, Mrečzink w Bukojnje pola Barta.
Jeja k nażadźowanju, wot Rhodelanſkich, cžornych italſkich, amerik. Leghornſkich, kontrola padaniſkich hnězdow, tunja na pſchedań w Brěmjenju cžiſło 11. (Sprawne poſłużenje.)
Wóz ſportowy w Kamjenzu, Swonkowna Budyſka dr. cžiſło 27a.
Kruwa a jałowa, wyſokoſtuczelnej, knjezi dwór w Ruſchi pola Hródka.
„ wyſokoſtuczelna, Holder w Nowej Luzy.
Kalo motorſke, pjekarnja we Wurizach.
Sofa, Gärtner w Budyſchinje, Hornczeſka haža 3.
Liſchał, 5-ſtny walach, w Martkowje 7.
Kóń, rjany mały ruſki, we Wowſowinje cžo. 6.

Sſudniſzy na pſchedażowanje

pjatk 12. hapreje 1929

w Njebjelczicach, kupzu ſeridu ſo dop. ½10 hodź. we „Herbſtej grzechcze“: ſchrótowanſki młyn, ſchtkleničany wóz, młócžarnu, ſtjawu, kognak, wino a piano,
we Sſmjerſczezach w hoſczenzu dop. w 10 hodź. njeđzelſki wós,
we Sſernjanach w hoſczenzu pop. w 2 hodź. 8 cbm. ſchólnowych deſkow,
we Wóſborku w hoſczenzu „K ſłotej hwězdże“ dop. we 11 hodź.: meble, gramofon ſ 10 deſkami,
w Wórku pola Wojerez w hoſczenzu dop. w 9 hodź.: ſoſa a triebana ſchijaza maſchina,
w Kuſkamorach w kantinje dop. w 10 hodź.: hěblawa, nowe khěžne durje a 3 nowe wokna.

Drjewowa awkcija

wutoru 16. hapreje 1929 dop. w 9 hodź. w hoſczenzu w Kiſlizach:
200 metrow kuluchow iwjerdeho a mjeńkeho drjewa,
10 metrow dołhich khóinowych hromadow,
wutoru 23. hapreje 1929 dop. w 9 hodź. w hoſczenzu „K ſłotemu lawej“ we Wojerezach:
2200 m. ſwjażitkoweho a twaŕſkeho drjewa,
150 m. ſchmrježkowych žerdžow,
700 m. drjewa ſa papjeru a do podkopkow,
hnydom po tym pſcheđażuje ſo palne drjewo a ta:
650 metrow ſchcžapow, 2000 m. klumpaczow,
850 metrow wależiny.

Konkurs Raiffeiſenſkeje banki

abo łěpje, rostſchaſenje zhleje Raiffeiſenſkeje organiſazije, něſto wulke woczi cžini. Dźenża wo tom wjele piſacz njetrjebamy. To něſto němiſke nowiny wſchěch politiſkich ſtronow, po ſdaczu, ſ wulkim ſpodobanjom cžitaja. My ſtruchły wołuſud Raiffeiſenſkeje organiſazije wobžarujemy dla naſchich ſerbſkich ratarjow, kotrjž wołeſbje w Pruſſej tymle organiſazijam pſchiſłuſchcheja.

Pſched Ktami hižo ſmy na njeſpodobnoſcze w Raiffeiſenſkej organiſaziji pokaſowali. Tehdom ſu nam najbóle ſerbſzy ratarjo naſche złowa jara ſa ſło brali. Wjónu wokomik, jako mózachmy tule ratarſku organiſaziju zyle na ſerbſke wobſi ſtajicz. Jedyn ſ naſchich najſtarſchich, najmaſhonicžiſchich a najſahorjeniſchich druſtwarjow ſo prózowaſche w tymle naſtupanju. W poſledńim wokomiku ſo jeho ſtutk roſrazy. Sſerbjo ſmi padnychu jemu do khribjeła.

Kajke ſu wuhladу ſa pſchichod?! Naſſrudniſche! Wulkemu dźełej naſchejo ſrjeńſkeho a wjeſtſchego burſtwa hroſy hoſpodarſke ſahuba. Zana politiſka ſtrona tutu ſahubu wottwobroczicz njemóże. Pomhacz móżemy jeđi jenicžkim ſami. Naſchi wótzojo ſu pſched ſto a wjacy Ktami hiſchcze ſtruchliſche cžaſy pſchetrali, pſchetrali dobywcžerſky a ſ cžeſcu. Tehdom ſałožichu ſaklad naſchemu hacz do wójny mjenje abo bóle kčežiwemu burſtwu. Cžełne rozcžaſtwo wotſchadżiwſchi, dźerżachu w horſchczi drje ſemju ſwoju, ale poczeżenu ſ wyſokimi rentami. Ale naſchi pjeđowniży běchu Sſerbjo wšz po mjenje jenoż, ně Sſerbjo, kajzyſch bycz dyrdża, pobožni, pilni a ſtuntliwi. Wóh pak žohnuje dźeławu ruku pobožnemu hoſpodarja. Wórhy wuplaczicžu renty a mjeđzy jako zyłk, po miliońach w zuſych bankach na dani.

A dźenża?! Swonkne pſchicziny ſu drje jawinowake hrožazu ſahubu naſcheho burſtwa, ale ſmuſkowych winow je nježo je na doſcz. Mamy pſchicžiny doſcz, běſi porokowacz ſamſmu winu. Schto ſmy?! Robocženjo ſmy, w duchownym naſtupanju, pod dobrowólnej kwału zuſbaſiwa. Budźmy ſažo ſ zyłej wutrobu Sſerbjo, kaž naſchi pjeđowniży to běchu. Pod ſerbſkej tſjeſchku, ſerbſzy ratarjo, kiwa Wam wumożenje ſ duchownemu robocžaſtwu we ſłužbje zuſbowanja. Tuž budźmy ſažo Sſerbjo, hewak ſahinjemy!

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.:
Wobrot je žnadny, płaczišny ſeſtlabjene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zita a wolijowe ſymje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje.				
	10. 4.	9. 4.		10. 4.	9. 4.
Pšenica	221-224	222-225	buny	22.24,00	22-24,00
rožka	204.207	205-208	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jeđmjeń	218-230	218-230	mađro łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jeđmjeń	192-202	192-202	žołta łupiny	22-24,50	22-24,50
wowſ	198-204	198-204	zeradella	—	—
kukurica	213-217	213-217	raps. wosušk	20-22,40	20-20,40
pšeńč. muka	24-29,40	24-29,40	tany wosušk	24-24,50	24-24,50
žana muka	26-28,75	26-28,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	běrnj. kruški	20-21,00	21-22,50
rožane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane ſymjo	—	—	rožana ſłoma	1,60-1,70	1,40-1,60
hróch, Viktor.	48.49,00	48-49,00	pšeńč. „	1,45-1,60	1,35-1,50
raps	—	—	wowſana „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,60-1,75	1,40-1,65

Pražske nowiny knježeſtwowje ſtrony njeđzelſki naſtawk marſchalla Piłſudſkeho w tym ſmyſle wuložuja, ſo wón pſchipowěđzenje noweho ſtatneho pſchewrota a nowe parlamentej njepſchezelneje wuſtawy wopſchija.

Kaž „Popola di Roma“ ſ Albanſkeje powe, je albanſki kral italſkeho wojerſkeho attaſcheja w Tiranje, brigadneho generala Tagliana, ſa pſchedſtejiczerja ſwojeje wojerſkeje kenzlije ſ titulom diviſiſkeho generala pomjenował.

Khloſtaſki ſud w Löwenje w Belgiſkej je wo wožoach, kotrež ſu Němſkej njepſchezelne napiſmo na Löwenſkej univerſitne dele ſtorhnyli, wuſud wuprajił. Tjo winowaczi ſu ſo k jaſtwowemu khloſtanju po jenym měſaczu ſ wuprušowaniſtym czaſom ſaſudźili.

K powješczam, ſo chce ruſke bolſchewiſke knježeſtwo pſchejtacz, katoliſku zyrkej pſchejſcežkacz, bamžiſke nowiny „Offervatore Romano“ powědża, ſo wo tym w Romje hiſchcze njeſtu niczo pytnyli. Jutry je ruſke knježeſtwo ſamo katoliſkeho arzybiſkopa Sſiłwoſkeho wupuſkało a we Moſkwje jeneho tamniſcheho katoliſkeho duchownoho bjes ſudniſkeho pſchepytanja ſaſało. Na druhich měſtnach ſu w měrzu ſtarym 14 duchownych ſaſeli. Tele nowe wopory bolſchewiſkeho pſchejcežkanja ſ njeliczomnymi druhimi katolikami w žadatych jaſtwach cžerpja.

Senator Borah je pſchipowěđził, ſo wjeđnjſtwo we wojowanju pſchecziwo pſchiſtupowanju Sſjednoczenych ſtatow k ſwětowemu roſtrjeżowanju ſudej pſchewoſmje.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powješcz wo wjedrje ſa jutſiſchi pjatk:** Rjenje, ſuchо, w nozy ſymo. W Jendźelſkej runje tak. W połnóżnej Europie ſymo a ſuchо.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Mittweidu. (Wjeczerniſcz.) Dźełaczer, kotrehoż běchu halle njedawno ſ khłoſtarnje puſchczili, poda ſo pſchi cžmiczaju k ville fabrikſkeho wobſtejdźerja, pola kotrehoż běſche prjedy dźełał, a liž běſche jemu dźełko wupowědżił a tſeli ſchtyri rany do kježinetho ſakhoda a do kuchnje. Fabrikſki wobſtejdźer ſo hnydom ſa ſłóſnikom puſchczi. Tutón ſo ſ tłukłonym wobaraſche, tola fabrikſkeho wobſtejdźerja njetrjechi. Jeho pak hórſy na to ſajachu.

* S Drježdźan. (Dźěczo ſo ſadużyło.) Ssobotu wjeczor je w jenym bydlenju na Schkowroncžej dróſy 11 měſażowe ſtare dźěczo ſo ſadużyło. Starſchej běchtaj na khwilku ſ domu wuſchłoj. Mjes tym běſche dźěczo ſkowak na mjeſwocžo padnył. Jako ſo ſtarſchej wróczichtaj, běſche ſo dźěczo hižom ſadużyło.

* S Barlina. (Struchlohra mandżelſkeju). Póndźelu pop. bu mordarſka komiſija do jeneho bydlenja na Küſtrinſkej dróhy čo. 10 w Charlottenburgu ſawołana, hdyż běchu pucžowažeho Bjarnata Hoffmanna ſ pſchećelſkim hibikom a jeho mandżelſku Bertu ſe ſkerzu ſaraženu namakali. Muż je mandżelſku ſaraſył, jeho pak hu do khorownje bowješti a maju mało nadżije, ſo ſo ſhroba.

* S Barlina. (Ssamomordarſtwo dźěcza.) Póndźelu pſchiw. wokolo 2 hodź. je ſo 12ſtny ſchulez Erwin Heiners, ſyn ſchofera Heinerſa ſ Neukółlna w ſtarſchiſtkim bydlenju ſa żelezne łožo wobeſnył. Hółz běſche ſo njeđzelu wjeczor khětro poſđże ſ wuléta wrócził. Macž jemu to wumjetowaſche. Jako khłoſtanje ſa khróſole pſchiſpomnjenja macž ſ nim póndźelu rano hiſchcze kłowczka njerěčeſche. Jako ſo žowa wokolo 2 hodź. ſ kněſkeho wuhłada wróczi, namaka hółza morwego ſa łožo wiſajo.

* S Mnichowa. (Nadżija pſchichodnych cžaſow.) Do pišarnje jeneho Mnichowſkeho twarſkeho druſtwa běchu ho njeđzelu padużeli dołki. Nutsbohwarjo, zwólba njeſtarſchich hółczikow, kotrejž namjeđowaŕ polny nadżije je runje wožom 14 ſtary, kradny 300 hriwnow pjenjeſ.

Wulki wohoń w Shanghajskim předměšće.

Pšches 300 žmjertnych woporow?

W Shanghajskim pšchedměšće Putungu wudyri wohoń a rosšěrješe so ſ njemdrej ſwěſchowješu. Mnoho twarjenjow a kólnjow ſo wotpali. Chinejſka wohnjowa wobora měni, ſo je pšches 300 człowjekow w pkomjenjach kónz wsało. Ludźo wobeſhe pšchi pšchepytowanju rospadankow ſa ſpalenymi wohobami wo žiwjenje pšchińdźechu, dokelž pšchi hrjebanju pkomjenja husto ſaſo poczachu nadobo ſapacz, ſo ſo ſo pytaju ſpalichu. Chineſiſzy wojacy wohnjowu wobora podpjerachu. Skónčnje ſo jich ſhromadnemu prózowanju poradźi, ſe ſwoitorhanjom zyłeho rózła twarjenjow rosſchěrjenje wohnja ſaſtajicź.

Přilopk.

* **Harry Domela ſaſo puſchčeny.** Na namjet Hamburgſkeho ſtatneho rěčnika ſu pšcheſłuſchowanſki ſudnik hamtſkeho ſudniſtwa w hrjebſchčišu Barlina khloſtarſti pšchikas, riž běſche ſo pšcheczíwo Harrijej Domeli wudał, ſchčhnył.

* **Semjerjenje w Italiji.** W horniſej a hrjedźnej Italſtej ſu w nozy k póndźeli někotre podſemſke ſtorki ſacźuli. W Rimini ſtaj ſo nowowotwaraj ſaſſypnyłoj. Wosebiſhnuwaja hora Vesuv wot poſlednich dnjow ſaſo ſhłnſko dźła.

* **Wobkhadna kataſtrofa w Ecuadorſkej.** Na dróhy ſ Rio Bamba do Guana padny autobus po nawiſu dele. 16 człowjekow pſchińdźe tuo žiwjenje.

* **Nuvjezny napdad w Chikagowſkej ſynagoy.** We wulkej Chikagoſkej ſynagoy woſtwjeczichu 10ł. wobſtacze ſiedmočzeſiwe Rumunſkoſe. Pſchitomni běchu ſaſtupjerjo rumunſkeho kujeżerſtwa a druhe oſiziałne woſoby. Nadobo bohu ſo pjecź cźežkowobrońjenych rubježnikow do Židowſkeho Bożeho domu. Nadpodniſzy wotroſchu ſhromadżenych ſ bronjemi a wupróſdnichu jich dyhjaki. Woni rubichu jim pychu a pjenjeſy, zyłe rubježtwo běſche nježhóź 80 000 dollarow hódne. Jako běchu rubježniſzy wſchitkich wopytowarjow ſynagogi wobkradnyłi, ſo ſhubichu a dotal jich hiſchcźe njemóżachu ſajecź.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

S wobſamknjenjom podbijaneho hamtſkeho ſudniſtwa ſ 30. měrza 1929 je ſo žiwnoſćerjeł Richard Marx w Niesdaſchczach wopiſtwa dla pod pſchedporučniſtwo ſtajił.

W Budyſchinje, 6. haprleje 1929.

Hamtſke ſudniſtwo.

Towaršwowski powěſtnik.

Budeſtecy. Serbſke tow. „Lubin" ma njedźelu 14. haprleje pop. ½6 hodź. pola Rösikec ſwoju zhromadźiznu. Zajimawy přednošk ze ſwětłowobtrazami je knjez hłowny ſtarſi Serbſkeho ſtudentſtwa Henčl přilubił. Sobuſtawy a hoſćo ſu wutrobnje witani. Spěwnik ſobupřinjeſć. Wo prawje bohaty wopyt proſy. Předſydſtwo.

Domowina. Naša hłowna zhromadźizna budźe njedźelu 21. haprleje w Małym Wjelkowje w Streubelec hoſćeńcu. Započatk připołdnju w 12 hodź. Porjad: 1. Powitanje. 2. Hłowna rozprawa. 3. Rozprawa pokładnika. 4. Rozprawy wo dźěławoſći našich župow. 5. Namjety a 6. Wſelčizny. — Wſitke naše towarſtwa dyrbja być zaſtupjene. Přiſtup maja wſitke ſobuſtawy wšěch našich towarſtwow. Tuž přińdźe w prawje bohatej ličbje, zo bychmy ſo dale ſkrućili w našej organiſaciji a ſebi znowa ruku zawdali ke wutrajnemu dźělu za Serbow česć a ſpomoženjel Wosebite přeproſenja ſo njerozeſelu. W mjenje předſydſtwa **Jakub Šewčik.**

Lichań. „Zernička" ſpěwa hišće raz pjatk wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Njeswačidło. Serbſke towarſtwo „Jutrnica" wotmě je njedźelu 14. jutrownika popołdnju w 3 hodź. w Błaſec hoſćeńcu we Wbohowje ſwoju měſačnu zhromadźiznu. K tomu naležnje přeproſuje

předſydſtwo.

Pančicy. Sokolſka jednota wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 wječor w 7 hodź. ſokolſki ſwjedźeń w Pančicach. Wſitcy Serbja z blizka a z daloka ſu přeproſeni.

Ralbicy. „Lilija" ſpěwa tola **dźenſa ſtwórtk.**

Slepo. Towarſtwo „Swěrnoſć" ma ſobotu 13. haprleje wječor we 8 hodź. pola Heidana měſačnu zhromadźiznu. Dokelž mamy wažne wuradźowanja, woſebje wo našim wuléće, njech wſitcy přińdu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolk w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučmaŋ w Budyšinje. Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Moje dospołne wu-předawanje

dla rozpuščenja wobkhoda **traje jenož hišče krótki čas, tohodla tute** směšnje tunje płaćizny

Kupny dom

Max Herde

w Budyšinje na Kamjenn. h. 12

Płóčliwy muslin	**0.59**
Płóčliwa žida, składnosć	**0.95**
Vonlardine 100 šěrok.	**0.95**
Bembergska žida	**0.95**
Dobry vollé 100 šěrok.	**0.95**
Krepp, čista wolma	**0.95**
Tussor-žida 100 šěrok.	**0.95**
Wolmjany muslin	**1.25**
Woblekowe tkaniny, kašćik.	**1.50**
Volle z bordurami	**1.50**
Krepp, čista wolma	**1.25**
Płóčliwy somot	**1.75**
Mužace sportske čapki	**1.50**
Dźěćace a žonjace šlypfry	**0.49**
Muž. makowe spódn. kholowy	**0.95**
Košle ze zasadkom	**1.95**
Wumělsk. přikrywy na blido	**1.95**
Mužace nohajcy	**0.39**
Mužace pótn. nohajcy	**0.59**
Mužace nohajcy	**0.59**
Nohajcowy stopy	**0.19**
Florowe nohajcy	**0.49**
Žonjace nohajcy, płóčl. žida	**0.95**
Módroćišć	**0.49**
Pisany košl. barchent	**0.59**
Barchent za nócne jaki	**0.59**

Žonjace mantle, wobleki, mužace wobleki, paletoty, mantle, do dešća, wobleki za dźěći mantle so za kóždu přijomnu płaćiznu předawaja

Stupnje wosebje tunjo

Wir bezahlen Ihr Landkauf!
Fordern Sie
Härtner's Ratgeber
Sie erhalten ihn kostenlos zugesandt

Art. 11: **Frottéhandtücher** weiß, farbig, gestreift ca. 40/80 cm	29	Pf. p. St.
Art. 12: **Küchenhandtücher** Gr. ca. 44/100 cm	20	Pf. p. St.
Art. 13: **Wischtücher** rot oder blau kariert. Größe 45/45 cm	16	„ „ „
Art. 16: **Dirndlzeffir** In schönen dezenten Mustern, prima Qualität	49	„ p. m
Art. 18: **Schürzenstoff** bedruckt, waschecht	65	„ „ „
Art. 21: **Hemdentuch** gute Qualität, ca. 80 cm breit	42	„ „ „
Art. 22: **Stangen-Leinen** Streifsatin (Dimitt), ca. 80 cm breit	69	„ „ „
Art. 23: **Rohcretonnes** (Nessel) ca. 70 cm breit	33	„ „ „
Art. 26: **Tischdecken** 130/160 cm, weiß, damastartig mercerisiert	2.50	M. p. St.
Art. 27: **Bauernhemden,** Trägerform, mit Bogeneinsätzen und dekorativ schönen, dezenten Pälle-chen, gute Qualität	95	Pf. „ „

Art. 38: **Baumwoll-Mousseline** In sehr schönen dezenten Mustern, zwei- und mehrfarbig 68 cm breit	48	Pf. p. m
Art. 39: **Trikotkleid** (Rock und Pullover) mit Gürtel und 2 Taschen gut strapazierbar, auch bestens für Sport u. Reise geeignet in verschiedenen Farben, blau, grün, rosenholz	4.95	M. p. St.

Von diesen Artikeln werden jedem Kunden nur 12 Stück bzw. 20 Meter — so lange der Vorrat reicht — verabfolgt. Fordern Sie unseren Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. — Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von RM. 30.— ab portofrei

Härtner & Co.
Mech. Weberei, Hof Bay. H 713

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khočebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdže telef. čo. 13 dźěła nětko tež

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšenčnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

kužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Tydźeń słódkosćow!

25 poručatkow

1/2 punta **plackow**, wšelake družiny	25 pj.
1/2 punta **kokosowych tružkow**, pisan.	29 pj.
1/2 punta **kokosowych tružkow** z šokol.	39 pj.
1/2 punta **kłobučk. pralinow**	33 pj.
1/2 punta **dźiwadłow. měšenja**	48 pj.
1/2 punta **łaman. mlok. kremy**	45 pj.
1/2 punta **likěrowych bunow**	48 pj.
1/2 punta **rumowych kulkow**	48 pj.
1/2 punta **persipan. běrnow**	48 pj.
1/2 punta **wočeŕstwj. waflow**	48 pj.
1/2 punta **šokol. plackow**	50 pj.
1/2 punta **dessertowych pralinow**	50 pj.
1/2 punta **Gloria měšenja**	50 pj.
1/2 punta **Sakskeho měšenja**	68 pj.
1/2 punta **šokol. datlow**	68 pj.
1/2 punta **łaman. dobr. mlok. worjech.**	78 pj.
3 tafle dobr. mlok. kremy, jena 100 gr.	50 pj.
3 tafle mlok. worjech. jena 100 gr.	95 pj.
3 tafle smjetanoweje jena 100 gr.	100 pj.
Tafla mlok. blok. šokol. 100 gr.	25 pj.
Tafla dobr. mlokoweje 100 gr.	25 pj.
Tafla dobr. mlok. šok. 200 gr.	50 pj.
Punt blokow. šokol.	98 pj.
Punt kakaowa	88 pj.
Punt šokol. procha	88 pj.

Płace jenož Thams & Garfs kofej

Thams & Garfs

w Budyšinje.

K małečkim sadźenju poručuja

sadowe štomy, róže, jahody, pyšeńske kerčki

kaž tež wšě **štomownjske wěcy.** Rjana, strowa twora **Sperling,** štomownja Kupjela Hell pola Smječkec

---

Wulki skład meblow

wšěch družin Tunje płaćizny

Wulki wubjerk **kuchnjow, spańskich jstwow, bufetow, blidow, kamorow Nowočas. ložа z matracu wot 70.—hr.** Jara wulk. wubjerk **wutykanych meblow. Nowočasn. plyšowe sofy** we wšelak. barbach a mustrach hižo wot **115.—**hr. **Wotpočeńske ložа** wot **48.—**hr. **Dospołne matracy** wot **38.—**hr.

Meble z prawcho drjewa jenož na skazanje. Na přeče wołoženje płaćenja

Stóž chce sobi meble wobhladać, po toho ze začinjenym autom přijedu.

Meblow. wikow. **Otto Petschik** w Wulkich Zdźarach (Wojerowski wokrjes)

Dwaj běhakaj

na předań

w Malešecach čisło 12.

Handrij Štrympa

w Budyšinje

na Rózowej hasy 15

poruča

meble

a połstrowane tworu

Sym Serb!

Kofej
akao
kolonialne tworu

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 14

Kowarski 18 lět stary

pyta městno.

Ernst Funke, Neudorf

b. Mücka.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižu zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a Ličbi Smolerjec knihiličerjenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 85 — Budyšin — Pjatk, 12. haprieje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Přeče němskeho presidenta.

Němski president ſ Hindenburg, kotryž je na Khripu a ſ tym swižowaze žołdkowe cherpjenje sthorił, je też w khocoſczi podawki w němſkim žiwjenju ſcžehowak. Jara ſpoſojeny je, ſo je žo **kriſa w němſkim knježerſtwje pſchewinyła.** Najnaležniſcho je žebi pſchał, ſo by žo wobcežne jednanje mjes politiſkimi ſtronami ſ wuſpěchom ſkónčiło, a ſo bychu žo ſtrony, kotreż žu žo w tymle němſkim žiwjenje k knježerſtwowej ſamokwitoſczi powołałe, ſkónčnje dorěčałe. To je žo fraſkjam žiwjenja ſdželiło.

*

Němſki kanzler Müller je žo ſchtwórtk popołdnju k němſkemu presidentej podał, ſo by jemu namjetowak, ſo by ſtjoch zentrumſkich ſapołožanzow, Guerarda, dr. Wirtha a dr. Stegerwalda ſa němſkich miniſtrow pomjenowak.

Němſki president temule namjetej pſchihłoſowaſche. Hiſchcze dźenja pjatk žo mjenowani ſapołžanzy ſa miniſtrow pomjenuja. Dotalny juſtizny miniſter demokrat dr. Koch wróčo ſtupi, ſo by ſwoje měſtno ſapołžanzej Guerardej pſchewoſtajił.

Internacionalne najniže mzdy.

Němſke knježerſtwo je němſkemu žiwjenju **internacionalne dojednanje wo najniſchich mſdach k potwjerdźenju pſchedpołožiło.** Dojednanje ſwjaſanja wopſchija, pſchiprawy činiacz, kotreż dowoleja, najniſche mſdy ſa dźełacerjow we wěſtych pſchemyſłach, wožebje w domowninſkim dźe, postajacz, w kotrychž njeje žanych ſkutkownych pſchiſpěwjerjow k postajenju mſdow, **a w kotrychž je mſda wuſjadnje niſka.**

Nowe dojednanje wo mzdże w ſakſkej metallowej industriji.

W Barlinje je žo tele dny ſnowa wo mſdże w ſakſkej metallowej industriji jednako, hač je žo ſkónčnje dojednanje dośpiko. Dojednanje we hłownej wěcy ſkedowace praji: Jenotliwa mſda wuczeneho dźełacerja pſches 23. lěto žo ſ 81 pjenježkow na 86 pjenježkow powjetſchi a žo na druhe ſkupiny a ſtarobne klaſy ſrjaduje.

Wuwuczeni po hodźinſkej mſdże dźełazy dźełacerjo wyſche 23 lět ſkedowaje wurunaze pſchikoh dóſtanu: Pſchi ſaſkužbach hač do 10 prozentow pſches ſakſadnu mſdu 5 pjenježkow, pſches 10 hač 17 prozentow pſches ſakſadnu mſdu 4 pj., pſches 17 hač 22 prozentow pſches ſakſadnu mſdu 3 pj., pſches 23 hač 28 prozentow pſches ſakſadnu mſdu 2 pj. Sa druhe ſkupiny a ſtarobne klaſy ſtopnjowana žo wone po prozentiſkej tabelli.

Sa měſtnu klaſu II a Budyſchin maju žo ſtopnjowane pſchikohi w połnej wyſokoſczi płaćicz.

Prozentiſka tabella a wurunazy liczbnik njepſcheměnjenej woſtanjetej. Akordy maju žo pſcheměnicz, hdyž normalnje khmany dźełacer w mſdowej periodje ſakſadnu mſdu a 15 prozentow jako pſchereſknu mſdu njedoſahnje. Mſdowe dojednanje a mantlowy tarif dyrbitej hač do 31. julija 1930 płaćicz.

Mulka tariſowa kommiſija ſwjaſka němſkich metallowych dźełacerjow je ſwojim ſobuſtawam radźika, ſo bychu dojednanje pſchijałe. W Drježdźanach pak je ſhromadźizna ſaſtupjerjow pod kommuniſtiſkim wliwom dojednaje ſ 366 pſchećiwo 320 hłoſam wotpokaſała.

Proces přećiwo zběžkarskim ratarjam w Itzehoe.

Mulka wjetſchina wobſkorżenych ratarjow žu žiwnoſczerjo a khětro ſadełżeni. S jich pſchepſchašenja je ſpóſnacz, ſo běſche žo wožudny ſbĳeſ 19. nowembra ſandźeneho lěta jako ſakońſka demonſtrazija pſchećiwo wyſchnoſczam ſrěčała. Też žo motywy a klumpachi njejſu je wěſtym ſamyſłom ſobu wſake. Wo wotmyſłenych nażyłnoſczach njeje žo rěčało. Jenk cžaſ předy předy wſchak je žo we wjeſnych korczmach wo tym rěčało, ſo dyrbi ſo nješchto ſtacz, ſo by žo na knježerſtwo ſacžiſchcz cžiniło, dokelž tak njemóže ſ ratarſkim dale hicz.

Sförżby pſchećiwo wjeſnym hamtſkim pſchedſtejiczerjam žo pſchezo ſaſo woſpjetuja, woni ju pjeza pſchekruczе poſtupowali. „Cžile a niż ratarjo“, tak jedyn wobžedże temperamentny wobſkorżeny ſawoła, „bychu dyrbjeli na wobſkorżbnu ławku“. Też proſtwy pola finanzneho hamta njeſu wuſpěcha měle, a tak žu ſkónčnje wobſamknyli, i wulkej demonſtraziju wuſtupicz. „Hdyž je ratař w ſadwěrowanju, potom je też w najhórſchim padże hotowy, ſwoje wobžedżenſtwo ſ brónju w ruży ſakitacz.“

*

Wobſkorżeni žo pſched žudom hórſcha, ſo žu finanzni ſaſtojniży, hdyž žu jich proſyli, ſo bychu žo jim dalkoſ ſpuſchczike, žadali, ſo bychu hoſpodarſke knihi pſchedpokazili. To mali ratarjo njemóža, dokelž žanych hoſpodarſkich knihow njewjedu. Kublerjej Heſchej je jedyn finanzny ſaſtojnik rjekł, ſo móże žo dalkoſ jenoż ſpuſchczicz, hdyž je kubło hač do 60 prozentow jeho hódnoſcže ſ hypothekami poczežene. Wobſkorżeni měnja, ſo bychu žo hoſpodarſcy ſnicżili, hdy bychu tak hłuboko ſwoje kubła ſadożili.

Sćrjedżu žo najſkerje žobotu pſchełżhyſcha. Wuſtud žo wutoru wutraji.

19 nacionalnych ſocialiſtow w Holſteinſkej wobſkorżili.

Po wotſtudżenju djerjecej nazionalnych ſocialiſtow, kotrejż běchu ſpytali, jeneho ſe ſwojich ſajatych towarſchow ſe jaſtwa w Hohenweſtedtu ſ nażyłnoſcžu wutrżwobodźicz, žu někto dźeſacz druhich nacionalnych ſocialiſtow dla pſchiſpomjatnja ſajeli. Mjes nimi ſtaj też ſyndikuſ Itzehoeſkeho landbunda Weſchka a wjednik wjeſneho ludа Hamkens.

W ſwižu ſ attentatom ſ ruczżnymi granatami we Weſſelburenu žu někto někotſi kublerjo tamneje ſtrony hrożaze liſty jenakeho wopſchijeca dóſtali, kotreż žu žo ſtatnemu rěczniſtwu w Flensburgu wotedali.

Amerika Fahlbuša wudała.

Po ſdźelenży pruſkeho juſtizneho miniſterſtwa žo něhdyſchi feldwebl Fahlbuſch ſ Ameriki do Europy wjeſe. Sjednoczene ſtaty žu jeho dla žydomkróżneho wobdźelenja pſchi mordaſtwach wudale.

Fahlbuſch žo najpodźiſcho bližſche dny do Němſkeje pſchiwjeſe a žo 8. meje w powołańſkim prozeſu pſchećiwo Miſſakowſkej Reimſej prěni krócz jako ſwědk pſchełżhyſchi. **Po Fahlbuſchowym ſajeczu budża žo wſche prozeſy wo ſemowych mordaſtwach woſpjetowacz dyrbjeć.** Fahlbuſcha winuja, ſo je pſchi ſkónczowanju wojaſkow cžorneje němſkoſtatneje wobory **Sanda, Wilmſa, Gädicka, Gröſchki a Bauera roſkudźaju rólu hrał.** Pſchi Landsbergſkim prozeſu žu feldwebel Klapproth a někotſi ſwědży jeho najcžeſo wobcežili. Klapproth je rjekł, ſo ma „domjazy wuczeſ“ Fahlbuſch hiſchcze wjazy mordaſtwow na ſwědomju, kotreż je ſam bjes wobženja druhich ſkuſił.

Fahlbuſcha dale winuja, ſo je ſwojeho ſobupomharja, něhdyſcheho **feldwebla Büſchinga** ſkónczował. Fahlbuſch je, kaž je ſwědczene, ſ Büſchingom hromadże ſ jeneho italſkeho pſchiſława do pokodniſcheje Ameriki cžekmył.

Fahlbuſch je žo ſchtwórtk do Němſkeje pſchiwjeſł. Jeho žu, hdyž bě ſdoł wopuſchcził, hnydom ſajeli.

Puki w Liesingu Pola Wina.

Sćrjedu wjecžor žu we Winſkim pſchedměſcże we Liesingu kommuniſtoju do nazionalnych ſocialiſtow ſrażyli. Hdyž něhdże 30 nazionalnych ſocialiſtow do cžaſa žo ſeſtupatwſchi do ſwojeje ſhromadżenje cžakhyſche, jich kommuniſtoju hanjacžu a do nich ſ kamjenjemi mjetachu. 300 kommuniſtow, kotliż ſhromadżenju nazionalnych ſocialiſtow wobſkorżachu, dyrbjachu ſ Wina ſawołani żandarmoju roſehnacz. Pſchi tym wulka hara naſta. Kommuniſtoju žu pjeza wjazy krócz ſtreleli. Na końzu ſhromadżiſny dyrbjeſche žylne wotdźelenje żandarmow nazionalnych ſocialiſtow k dwórniſchcžu pſchewodźecz.

Strajk w Francowskej.

W Concargueau w Bratagni, hdyž dźełacerjo fabrikow rybjazych konſerwow ſtrajkuja a žu też dźełacerjo metalloweje induſtrije dźełacź pſcheſtali, je wutoru k njeměram doſchło. Dokelž je měſchcžanoſta wyſche demonſtrazije a ſbĳeńzy na dróhach ſakſaſ, je policija cžaſ ſtrajkowarjow roſehnała. Pſchi tym je k pukam mjes policiju a ſtrajkowarjemi doſchło. Někotſi dźełacerjo žu žo ſranili, jedyn ſ nich cžežko. Někotrych dźełacerjow žu ſajeli, tola połdźiſcho ſaſo puſchczili. Njedźiwajcž na teho žu ſtrajkowarjo wjecžor ſaſo ſbĳeli a rewolucionarne ſpěwy ſpěwali, jich pak ruże ſaſo roſehnachu.

W pſchiſławje w **St. Brieru** ſu wutoru dźełacerjo we dokach a wuhlowi dźełacerjo dźeſo ſtojili, dokelž žu žo dźełkodawarjo ſapowědźili, wſchědnu mſdu ſ 25 na 30 frankow (něhdże 5 hrimnow) powyſchicz. Mórſki brjoh je ſe zandarmami wobhađżeny, měr pak žo dotal njeje kaſył. Dźełkodawarjo žu wobſamknyli, dźełacerjam wſchědnu mſdu 28 frankow poſkicžicz.

W **Halluinu** pola Lilla žo ſtrajkowazy textilni dźełacerjo ſ ſcheſo wjeſtſej liczbu do fabrikow wróceja. Tola je žo tam woſpjet měr kaſył. Kommuniſtoju žu někotrych k dźełu ſwólniwych wobcežowali a do automobila jeneho dźełkodawarja ſ kamjenjemi mjetali.

Dźełacerjo textilnych fabrikow **w Roanne a Tizy** žu generalny ſtrajk wobſamknyli, jeli ſo žo jim nſda njeſpowjeſtſchi. K ſtrajkam je pſchiběrace podrożenje žiwnoſcže dowjedło. Mſda dźełacerjam wjazy ſ ſeſitwjenju njedoſahła. Maly wikowańſki index města Paríſa je ſ 553 we julíju 1928 na 602 w februaru 1929 ſtupił a je w poſlednim měżazu hiſchcze wyſche ſaſtł. Hdyž je žo nſdowe hibanje hač dotal w Francowſkej we wuſchich njeſach dźerżało, ma žo to tomu pſchipiſacz, ſo ſu franzowſki dźełacerjo mało organiſowani. Drohoty ſu budże pak ſkónčnje induſtrija nuſowana, mſdu powjetſchicz. Boja žo, ſo budże ſ tym wuwoz do wukraja ſchkodowacz, a ſo też we Franzowſkej bjeſkhódnoſcž naſtanje, kotraż je tam hač dotal njeſnata bła.

Francowsko-pólske namórſke bronjenje.

Pjatk žo w Le Havru ſa Póliſku podmórſki cžołm „Wilk“ na morjo puſchcži. Sobotu budże ſa nim honjak torpedowych cžołnow „Burza“ ſledowacz. Politiſkich pſchicžinow dla ſo pſchi tym demonſtraciſow woſtaja. W Le Havru a w Bainvillu, hdyž ſu wjetſche franzowſke łódźerje, ſu nowe ſkſanki ſa pólſke wójnſke łódźtwo doſchle.

Kommunniſtow w Smyrnje zaječi.

Wyſchnoſcž w Ssmyrnje, kotraż je poſledni cžaſ jenotliwych ludźi ſajała, kotiż kommuniſtiſke napominanja na khěże łkpjachu, je tón tydżeń na dobo ſuku cžrjódu ludźi ſajała. Hač dotal je žo 25 wožobow ſajało a 26 druhich dyrbi ſo hiſchcze ſajeć. W Konſtantinoplu žu tehorunja ſchtyri wožoby ſajeli, kotrychž winuja, ſo ſu mjes dźełacerjemi agitowali. Pódla teho žu hiſchcze jeneho komuniſta ſaſtapili, kotryž je ſ Bolſchewje pſchijšeł. Kommuniſtoju w Konſtantinoplu a Smyrnje po jenym planje poſtupuja.

Studentſki ſtrajk w Barcelonje.

Po pſchiſładze Madridſkich ſtudentow žu pſched tydżenjom też ſtudentoju w Barzelonje ſtrajkowacz ſapoczeli. Policija je knydom ſakrocžiła. Hibanje je też w Barcelonje ſe ſtudentow łkařſtwa wuſchło. Wutoru žu žo jej wobcžitaży ſtudentoju pſchiſamknyli ſ wumyſlacžom farmazeutow a prawnikow wuſchło. Tola też ſ tejule fakultow njebě **wjele** žłyſchcerjow do kollegijow pſchiſchło.

Pſchi ſtudentiſkim hibanju je žo też 150 univerſitnych profeſorow ſ žyłeho kraja wobžełiſło. Woni ſu ſhromadnje pſchećiwo knježerſtwowemu poſtupanju proteſtowali.

Protełt, kotryž je žo Primej de Rivera pſchepodał, najpróżdżo jażnje praji, ſo žu žo Madridżſki ſtudentoju pſchi ſwojich wuſtupach ſ khuntnymi pſchicžinami wodźili. Protełt ſo potom pſchećiwo ſakrocženju policije w univerſitach wobroca. Skónčnje ho žada, ſo bychu žo ſajeći ſtudentoju ſ jatby puſchczili. Pſchiſpomni žo też, ſo žo podpiſani profeſorowjo pſched kommiſiju, kotraż ma pralcženje winy pruhowacz a univerſity ſerjadowacz, na žadyn

pad njebjchinidu, so bychu žo wuprajili. Pod protestom najnahladnjsche mjena steja. Primo de Rivera pak je žo zapowědźił, na ménjenje profesorow dźiwacy.

Skónčne wojowanje w Mexiku.

Wojowanje wo knježerstwo w Mexiku žo k kónzej bliži. Poražénje sbežkarjow bywa pschezo dospolnjsche. Wažne město Chihuahua, kotrehož wobsud je ž ž dobywežérskim wojowanjom knježerstwowjeho wójska pola Santa Rosalia a Reforma rossudźił, je žo ž knježerstwowym wójskom wobsadźiło. General Escobar, wjednik sbežkarjow, je se sbytkom swojeho sbitehu wójska ž nékotrymi tysacami jědnych, do města Juaresa zofak. Wot tam je žo na puć do provinzy Sonoru nastajił, so by žo ž tamnjschim sbežkarskim wójskom sjednocził, kotrež tehorunja psched žo blížazym sylnym wójskom generala Calleja zofa. Jenmi pak žo ž cžeka poradźi, swoje wójsko psches wobežene hórske pschekhody pschenjesé. Posledne bitwy žo njehdže za tydzeń wotcakuja. Wocakuje žo, so žo ž nimi sbežk borzaby. Mjes tym je žo sbežkarska wobsadka w mésce Juaresu knježerstwownemu wójsku poddała.

Clankaizhek chce wróco stupić.

Roskasowaŕ Nankingskeho wójska Cjiankaishek je we nowinach wobras wo politiskim położenju w Chinje podał. Nankingskemu knježerstwu strach z tsjoch stronow hrosy: Wot generala Fengjuhsiang, generala Peicžungshia a Litshaisuma. Dokelž Nangkingske knježerstwo jemu, Cjiankaishekej njesamóže pokmónós dacž, tychle wojerskich dyrdombejznikow sajeć, njemóže wón dleže w sastojnstwje wostacž. Jeli so dyrbi dleže na cžole wójska stejeć, zada, so bychu žo wschó chinesle wójska z twinsacom Nangkingskeho, wotbronike. Wojerski direktorium dyrbi žo posjatsicž, w kotrymž by pschedbydstwo pschenesak. Dale dyrbja žo wschitzu generalozo pokhodstacž, kotrež žo Nangkingskemu zentralnemu knježerstwu njepodwola.

Wukrajni diplomatojo w Ameriźy dyrbja žo na ruche położicž.

Amerikanski senator Blease chce w kongresu sakonjowy nacžisk pschedpołożicž, po kotrymž žo wukrajnym diplomatiskim sastupjerjam w Ameriźy sakaje, alkohol w konsulatswach a sapósžanstwach khowacž.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 12. haprleje 1929.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +6. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +1, thermometer w nozy +3. Wuhladny na pokmurnjene a bescžezojte wjedro. — Schkleńza je sabo dale na rjane postupiła, bjes toho, so by žo wuczahnyła. Wyschima cžerwenje žo wot Jenbselskeje hacž k Finiskemu salíwej. Nad połowjschej Europu nižiny leža. Wyschе naš žo symne powietrу z cžopłymi sekaja. To je pschicžina k samrsčenju. Na rjane stupaja schkleńza dowoli so nadjecž, so žo tola wuczehnje, ale potom budźa wozy najskerje jara symne. — Jutsje žobotu sthadźa sylnjejko 5,10 h. a khowa žo 6,52 hodź. Mžesacki sthadźa rano 6,55 hodź. a khowa žo w połnozy 12 hodź.

*

„Barlinski Dźenik" je žo jara rosczercził, so knjes redaktor Jan Skala z Barlina po Južnoslowjanskej puczujo tam we wschelakich městach wo położenju Luźiskich Serbow w Němskej pschenoschuje. Jara žo tuta nowina myli, hdyž pische, so wěste knihi we Warschawje a Prahy w tymle kraju sajim sa naš žudźaja. Wschě zlowjanske ludy žo wo naš a naschim wosudje dźeń a bóle sajimuja. Sajim z toho cžaka pschibywa, so minister zwonkownych nalešnosćow němskeje republiki dr. Stresemann tak nadobnje sa lépsche narodnych mjeńschinow wukrutuje. Njemako žo zlowjanskim bratrja dźiwaja, hdyž klyscha, z kajkimi prédkami pruske schulske wyschnosće z pomozu schule serbsku rěcž a kulturu pytaja wukorjenicž. Pruska je tola staw němskeje republiki runje kaž nascha Sakska, kotraž sa hajenje nascheje rěcže a kultury w schuli tola srosumjenje jewi a ma wolu woboje spěchowacž a tež we drje dosež skromnych a njedostatnych mjesach spěchuje.

„Barlinski dźenik" jako organ židowskej mjeńschinje blisko stejazy, pschińtodne nastawki wěsce je žamtneho pohnuwanja njepischе. Wěste němske knihi w Juhoslowjanstwje we swisu z wěstymi mjenami w Barlinje maja wschu pschicžinu, žo wernosće wo położenju narodnych mjeńschinow, wosebje Luźiskich Serbow w Pruskej bojecz. Schtóž wernosć rěcži, toho rada na hubu bija. Tola wernosć žo pschе wscho žiwecži. Prascheńje Luźiskich Serbow, niž jako mjeńschina, ale jako narod, stupa dźeń a móznischo psched změtowu zjawnosć a wola sa rozrižanjom. Nadźijamy žo, so nasche statne knježerstwo, kotrehož minister tak horliwje sa prawa małych ludow wustupuje, sterje a lépje w polnym rosumjenju sa wosud Luźiskich Serbow jim poknje spožezi, schtož Serbam po statnet wustawje słusche.

— **Sserbske towarstwo „Nadźija" w Budyschinje** sa-rjaduje pschichodnu twutoru 16. jutrownika w sali Serbskeho Domu „Mukowu slawnosć". S tym chce cžerpjecy sakožerja towarstwa na zbodne wasnjenje. Posliczi rjany spěwny, pschednoschkowy, program. Wutrobnje wschich Budyschich a wokolnych Serbow pscheproschuje, wosebje žo butkowstwo lokalnych towarstwow.

— **Radio.** Posliczenje operu „Jenufa" wutoru wjecžor w operi w Barlinje (schérschej zjawnosći psches radio posliczene) bě wulkotne. Hudźba a dźiwadłowe posliczenje bě jara dobre. Do pschedstajenja rozsajsni pschisljewjeŕ radia wobsaha operu a wusnamnej skutkownosći Leoscha Janaczka na hudźobnym polu wónowasche wulku pschipósnawacze a zlawjaze słowa. Njama to hodźinka wodycha Sstowojaširowa.

— **Ozeanski lótas Hermann Köhl** stupi wjecžera dopokhnja po 3/4 12 hodź. na tudomnym dwórnischcu z cžaka. Psched dwórnischcom běsche žo wulka žyła ludźi, wosebje pak młodźiny sescha, so by smuźiteho lótarja wobkladała. W pyschnym automobilu poda žo Köhl do „Běleho Konja" k hoscinje. Wot tam jědsesche popołdnju dale do Kamjenza, hdyž wjecžor wo zwojim leczenju psches Atlantiski ozean pschednoschowasche. Kamjeńz Köhla wutrobnje a pod sylnym wobdźelenjom wobydlerstwa sahoriscže do zwojeje źriedźinu witasche.

— **Stara Drježdźanska dróha w Budyschinje** je sa wschitkon wobkhad je zamokhodami sawrjena, dołhož njebudźa pola mosta Sstwjatcheho Ducha wónzuchi natworjene.

— **Centralny kupny dom w Budyschinje** wuhotuje wulkotne a sajimawe mytowanje. W 12 wukładnych wokнach a 4 wukładnych kasčkach su žiwy rosdźělene, kotrychž liczba ma žo zhódacž. Snaty kupny dom je hódnotne myta a to jědzeny servis sa 6 wosobow, kofejowy servis atd., dozyka 15 mytow a 20 pokojenskich mytow wustajił. Na mytowanju žmě žo kóždy darmo wobdźelicž a wumeńenja žo darmo pschi pokladni we wokhodsce wotedawaju. Pokasujemy hischcze na dźensnischi nawschdźk.

— **Sswobodne mjasowe jatki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 13. haprleje dopokhnja wot 7 hacž 9 hodź. wotedawa so žyre howjase mjaso, punt po 40 pj., žyre žiwinjace mjaso, punt po 50 pj.

— **Paduschstwo.** Dnja 2. 4. 29 je nechtó z jeneje tudomneje fabriki kradnył listowinju z cžorneje koże, w kotrejž běsche khětro wjele pjenjes, wosobinski wupokas z fotografiju, puczowanskaj wupokasaj, 5 visitnych kartkow z mjenom Gottlieb Wiedmann, Offenbach a. M. — Wo wzsowne sdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Lubija.** Sstrjedu dopołdnja sajedże na Sstrjelskej bróžu wosbowny automobil do korbańskeho mischtra Rendera z Bjarnackiz, kiž chzyschе žebi z kokom do Lubija dojecž. K njesbožu běsche dyschło, dokelž dyrbjeschе auto nakladny auto pschesczežnjcy. Rengen je žo pschi podnjenju trochu we wobliczu wobodrěł a žo hewak hischcze khětro smjał.

S **Keilz.** Wutoru dźěchu tu make dźeci k prénjemu rasej do schule. Dokelž 57 dźeci sastupi, dyrbjeschej žo dwě rjadownje wutworicž. Na měsno, kiž je žo je sjmjerzeju kujeła wyschcheho wucženja Schindaka wupródnilo, sapokaje žo knjes wucžeŕ Erler z Kamjenza. Potrachowaze 12 hodźin pschewjesnje na dwórnaj dnjemaj knjes wucžeŕ Müller z Rožaczja. Nowe sawjedźene bu žiwjenje rosnowcženowanje w 2 wotbžělenjomaj sa dźeci, kotrymž starschi njedowola, žo na nabožnym rosnowcženowanju wobdźelicž.

S **Njechornja.** Sjawny puć z Njechornja na Budyško-Wósporšku statnu dróhu je dla nażywpowanja na Njechornjiskich honach wot 12. hacž do 17. t. m. sawrjeny.

Z **Kukowa.** Němska zwjazk wójnskich wobskodzenych a zawostajenych ma njedźelu 1/2 2 hodźin swoju měsačnu zhromadźiznu pola Natušec. Wokrjesny sekretaŕ towaŕš Wrona z Budyšina budźe wo wšelakich prašenjach, kotrež towaršow zajimuja, rěcžeć. Tohodla je winowatosć, zo kóždy sobustaw přińdźe. Tuči ninaju jenož prawa, ale też winowatosće. Pilne a porjadne wopytowanje posedźenjow też do nich słuša. Tuž njewostań nichtó doma. W zhromadźiznach so nětkožkuli rozpowěda a wujasni, štož ma jenotliwe wědźeć, jeli nochce škodowak. Dźerže swěru wašemu zwjazkej, kiž waše zajimy zastupuje.

Ze **Serbskich Pazlic.** Radupodawanjo za maćerje w Serbskich Pazlicach budźe wutoru 16. haprleje popołdnju 1/3 hodź. pola Kralec. Lékaŕ budźe přitomny.

S **Wojerez.** W tudomnej Peterez schkleńzowej mołowarni wuspyhnychu dźělacjerjo horzy popjeł něhdže 4 metry wot sawalerskeje tólnje shalenu. Wětr sadu do žehliweho popjela, so bu počza palicž. W ruchej tranje bu woheń tuče rosčěrjeschе a bězeschе hacž k sawalerskej tólni, w kotrejž w tsjomje a sawalerskej potrjebje wjele prowy namaka. Se žoženi pak běsche, so bu wobnja hinadom dohladachu a jón shaschcahu; njedźiwajzy teho pak je bu w kólni wschitko shuhlike. Jasnje je widźecž, kak je woheń wot popjeloweje hromady ke kólni běžał. Tohodla njech žo kóždy se žehlitym popjelom na kedźbu bjerje.

S **Wojerez.** Tudomna rěsnika jednota chce w mězazu augusce swoje 800lětne wobstacze wosliwjecžicž. Wot myšlenej je nijes druhimi wuhotowanjemi wulki žwjedźenski cžas po měsce, na kotrymž žo wschitke rjemjesła wobdźěla.

S **Běleje Wody.** Pschi sylnej kurjawje sajedźeschtaj wcžera rano na Budyškej bróžy kokojeźnaj do cžełowona automobila. Na žoże žo **kokojeźnaj jenož wobdźerschtaj.** Jeju kole buschtej wobschkodźenej a pola auta žo lampa rosbi. Automobil wjeseche cžełko z Lipika do Zarowa. Bórzy na to měsesche pak auto dalschi njepokoj. wosstrjeli Běleje Wody žo jemu pola jeneho koła wobrucz pukny. Schkodou pschi šnjedańskej pschestawcy wotstronichu.

S **Mužakowa.** Tudomny 77lětny murjeŕski polěr August Bannert je na žwojej lejkowniscej pschi Barschdorfskim puczu z roschtow padnył. Pschi šnjeschoženju je žo nutskach tak cžeško wobschkodźił, so je na to wumrjeł.

S **Khorzebuza.** W Błótach a dožyła we wschitkich branioriskich rěkach jewja so wětke wulke mrěcže rybow. To je sčežkuk wurjadnje knuteje łymy. Tyšazy a sašo tyšazy małych a wulkich rybow šu žo pod tolstym ledom zadusyłe, dokelž njedowoli powětrej njěnaže pschistupa k tym. Hakle nětko, hdyž je wschitkon lód na rěkach rostał, je spósnacž, kak wulke a wobschérne mrěcže rybow je.

S **Rogoźnje** pola Khočebuza. Wutoru wjecžor wokoło 10 hodź. twudnyi woheń pola Khěžerja Bjedricha Janka. Wotpalikej stej žo domže a hródź, też wjele domjazcje nadoby je žo žobupaliko. Wobsthedžeŕ bě-schе runje k wjeżnjanoscži dóschoł, so by dawki sewzecził. Jeho powschitkownje wobžarnje, dokelž je pón-

Z Librowem grunče.

Roman Teresy Nowákoweje.

G4] (Pokračowanje.)

Jobkowe wobliczo šwjećeschе žo ž nutrnej radosću; njesamó žo pschewinjeć a špohladnu na Albinku, kiž hacž dotal zaczerwjenjena a špěchnje wotdyhowała, stejeschе bliže wokna, pożłuchajo wukłostliwje na kóžde žłowczko.

„Na waschim grunče tak hischcze dosež brěmjenjow špostanje, też bjes roboty, dwaj wumeńkaj, — a tekło wupłaczenja!" ifkludł starý Hanuš trochu stomyšlnje Librowu horliwosć.

Jobk žo zyle zaczerwjeni a hižo mějeschе wótru wotmołwu hotowu; ale pschewinu žo a rjetny Hanušej mérnje, skoro wutrobnje: „Nanko, wschitko lóže špježeny, hdyž budźemy dźěłacz žebi na špojim a niž na zuzym! Wy jenož wobliczeże, kelko cžasa žo pschecžini ž tej pschežnej robotu! A kelko potrjebamy duzy po puczu, hdyž jědzemy na Morawu! Méko budu žebi pékne dźeło na špojim dźěłacz a hdy bychu méče konje tłacz, narideemy žebi nékajke formanjenje, toho budže dosež a dosež trjeba — a hischcze pjenjezy nalutujemy. Méko budže skerje mózno, pjenjezy na dań nożycz k wupłaczenju!"

„Pówo žo pije a rěcž žo rěcži", wotkuł jeho wumeńkaŕ.

„To niž, nanko, to nježe jenož hola rěcž. Ja wschak žym psches zyle léczo a tu dołhu žymu prawje pschemyšlował, kak bych žebi zawjedł, hdy by žo tola robota špěhnyła. Mam to derje wulicženе" wuzaznjeschе Jobk pschezo mérniwje.

„A schto dha budże ž wupłaczenjom gruntownych brěmjenjow . . ." pschiłpomni wumeńkaŕ twjerdoschijnje.

„Nowiny wobkrucżeja, so njebudže žo to wot naš na jene dabo žadacž, ale po cžasu budźemy dyrbjecž něschto dawacž; a też nékole wotkhowamy płaczenja a wschelake dawki."

„Daježe žebi rjez, nanko", pschistupi něšto młódschi Hanuš k bliżej. „Budże to wulke wołożenje, špožo sa naseh burski staw! Jobk Libra ma prawje, zyle hinak to budże na gruntach wupadacž, hacž je na nich wumeńk jedyn abo dwaj."

„Najradscho by žo toho žwojeho wuzwobodźił", porokowaschе jemu nan hórko.

„Wy derje wjeżeże, so niž; budź Bohu dźak a khwalba, njeje pschi tom šłe, šmérowaschе Hanuš wumeńkarja. „Chzył wam jenož prajicž, so na grunče pola Librez budže hinak, hacž žebi myšlicže a hacž sche hyš smyšleny, hdyž sche tam nochzył njeboh Haniczku wudacž."

„Wostajcże ju hižo na pokoj! Je w rowje, hižo je to Jobkej wschło jedne, je-li wumrěła na Librowem abo na Kukłowem grunče!" wulwiny žo starz.

„Njeje mi wschło jeno, kak sche wo Librowem grunče smyšleny, nanko! Hdy bychże njeklekе hižo jón sanež měł a žo njebojał wudacž k nam dźowku, hdyž naštanu lépsche cžasy, to bych waš poprožył, so bychże mi dał Albinku. Bjeru Boha Knjesa za świdka, so bych žo wo jeje špožo starał!"

Starý Hanuš wupja na Libru schéroko wocži: „Albinku? Schto dha ž Albinku? Nečzeli žmy tola wo njebocžiczkej Haniczku!"

Méšto pohmuteho Jobka wotmołwi jemu młody hopodaŕ: „Jobk Libra hižo dawno dże Albinku a ž toho cžasa, so buchu patenty loni wojewjene, myšlesche, so by žo mohł woženicž. Staj žebi hižo wot žwjatkow lońscheho léta pschesjedźenaj w łubosći a mi staj też to wupraji-loj . . . . Ale hdyž bě ta konschtituzija wobrożena, so žo šnježi, njejžmy žo špožili, nano, wo tom wam žo wsnacž. Méko je cžaš naštaŕ, — hižo też komišiju w méšce sarjaduja, — hižo je wěste, so brěmjenja padnu. Nanko, Jobk je špravnje šmyšleny, njesadžewajcże Albinzy we špožu!"

Holza šteješche hischcze pschi wokнje, njeswažo žebi pschistupicž bliže; je sandźeneju wocžow pschi nałežnej Librowej a bratrowej rěcži ronjachu žo pschezo špěchnischo špjšlu. Wotewrí wocžzy hakle, hdyž šatlinca na pol hnuty, na pół hněwny nanowy hłós. „Sbožo! Wschako njeje mi Albi jenże še špowočkom ani wo tom pika, so by žo widacž dyzyła a ža koho!"

„Ruš, dokelž je žo waš bojała", padże nětko Cjeschka do rěcže, kiž běsche hacž dotal ž cžichim žwědkom bojowanja ž twjerdoschijnym starzom. „Hdyž sche špojeje hłowy, sche kaž ta Prošiczka nad Jinorazrowom. Ale nětko, hdyž wo wschém wěsce, prajcże ji, so by žo njestrachowała —".

Albinka pschibližowaschе žo strachocžiwje wot wokna a na pol pucża hrabny ju Jobk za ruku; wuzmja žo na njeho še špjłostjymaj wocžomaj a pohladny potom na nana, žadosczíwa, shonicz jeho rosbudženje.

„Ty dyzesch žo potajšim na Librowy grunt wudacž a starého nana na wumeńku zawostajisch?" wopraschа žo Hanuš, trochu pohnuty ž jimazym holczinym wobliczom.

„Pschihódakaš hdy žódzu łžiwilu k wam pohladacž, nanko — njebych dyž dałeko była. Pékneje waš proschu", smuzi žo k hnujazej rěcži, „njewobarajcże mi, kaž sche Bychu žo prózowała, so bych ju narunała a też tón jeho dołholětny wožamocženy staw młodżenza."

„A schto potom, njebudże-li to ž nowymi patentami wo robocže žažo wérno?" wotžalowaschе Hanuš špój rosžud.

„Tón krócz pak to žawěsče budże", dordcża jemu Cjeschka, nješ tym so Libra šahlada žo do roshorjenjeje bały a mózuje ji wobé ruzy tłóczeschе. „Njemeli bychu rozumna, hdy bychu komišiju zamoriłi pschе nicžo a nicžo! A wy bychcże też njemeł rozuma, hdy bychcże nochzył dźowku wudacž do tajšeho dospolneho rodu, za tajšeho dospolneho cžłowjeka. To tola njeje Tonik Pruschka, njeplech ž khałupy!"

(Pokračowanje ležeschе.)

Hdyż hačle jeho wóźk na drohi pola Njanja z motorowym kołom cełkom zniszczeju. Kak je wohoń nastał, njemóžachu swjećicy. Wobmyslowa wobora sebi hišće wohoń a możesche we 1 hodź. wotendź.

S Wjerbna. Dnja 1. haprleje šmědźiske wobsydźeć hosćenca „K hwězdźe“, knjes Gustav Böttcher, swój 25-lětny wobstatny jubilej swjećeše.

Khowa so Wjelut we Łužicy?

Wšelake hłuby a wobhladowanja jenotliwych rěcu sa to, so so rubježny morduar Wjelut we Łužicy khowa. Wječera žu sa to nowy dopokas namakali. Mjes Lichowom a Njechanjom pola Lubija, wjedałoko Drježdźanskeje-Shorjelskej železnicy namakachu ratarjy dźěłacerjo Wujeńskeho knjezeho dwora wječ-ra rano wjchi mjenanju pschikuwneho hnoja papjeru, kiž samordowanemu schołerej Lehmanej je Shorjelca hlusicha. Njeje pak wěste, na kajke waschnje je papjera na tuto městno pschischła, wona pak tam njeje dołho ležeć mohła, dokelž hłsche pjsčace derje sdźerżana.

Budyški kriminalny wotrjad wschitke hłuby dokładnje pśeceptuje. Też dźensa je sašo policajske patrouille wupósłał, kiž zyku tamnischu wokolinu sa Wjelutom pschepytachu. S kajkim sajmom wobydleńcstwo pschi pytanju sa rubježnym morduarjom hołowdźała, dopokazuje pschez 150 wosewjenjow, kiž žu na Budyški kriminalny wotrjad dóschłe a kiž so wschitke dokładnje pruhuja. Hobrze to dźěło. Kóždy dźeń hu kriminalni sastojnicy po puću.

W posledniem czasu hu Wjelufa pjeca też w Kamjenskej wokolinje widźeli, wosebje wokolo Klóschtra a Rózhanta. Tam žu jeho wosebje dopołdnja po proschenju khodźiće widźeli a je swjetscha jenoź wotlećane domy a statoki wopytował. Wola Niebjelčanskeje staj raz wotrockaj sa nim z mjenom Wjelut wołałoj a na to je wón pjeca do lěsa ćekny.

Kak Wjelut nětkle sdrowjećeny khodźi, njechodźi so prajić. Najlepje je spóznaća na operaziskej blusni, kotruž ma na schiji runje wotrjebka wokolo kka, niz na boku. Tutu blusnu spyta wón sawodźeć a khodźi pak f rubischkom abo schalowi wokolo schije, pak je sasinjenym kornarjom. Kriminalny wotrjad prošy nałeżnje wschitkich dźěłodawarjow, kiž žu wot 1. februara t. l. dźěłaćerjow pschistajili, so bychu krucze na wich kedźbowali a hnem jich wobhladali. Też wschitcy pschenajerjo jitwow njech to samužne cżinja, njech swojich ludźi dokładnje wobkedźbuja.

Snadź so potom tola skónčnje poradźi, tutoho straschneho cłowjeka sajeć a wobydleństwo smérowaćz. Wažne je, so kóždy jenotliwy na tom hołowdźela.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Miserikordias Domini, 14. haprleje.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 2 h. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu. — Wutoru wječor we 8 hodź. biblijska nutrnosć w Zuborničcy (k. zhrom. wothladaŕ Křižan).

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, dop. we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemšenje. Pop. w 2 h. je kemšenje za dźěći. W 3 hodź. rozrěčowanje z němskej młodźinu.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowaneju młodźinu.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. serbske předowanje so čita. Zemrěł: Kurt Marćin Hatter, Maksa Richarda Hattera, najeńka młyna w Budyšinku mandźelski synk, 6 l. 8 m. 23 dn.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, we 8 hodź. farař Wjezař serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Dop. w 11 hodź. je Boża słužba za dźěći a popołdnju w 2 hodź. cyrkw. rozrěčenje ze žónskej młodźinu. — Wutoru wječor we 8 hodź. změje farař Voigt biblisku hodźinu w paćerskej jstwi.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za serbske knihowne towarstwo.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, pop. w 2 hodź. katechismusowa wučba.

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. němske předowanje (wosadny farař).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

Z Małešec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (sobu za do šule zastupjene dźěći). Dop. w 11 dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje ze młodźinu.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (cand. theol. Rösler). — Pop. we 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu (farař Křižan).

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — We 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu (farař Renč z Łupoje). Zběrka za wosadnu diakoniju.

Sriedu w 3 hodź. žónske towarstwo pola Klahnec. —

Pokhowani: Greta Sauerec, njem. dźěćo ze Wětrowa, poł dnja starc. — Hana zwud. Wagerka rodź. Jenčec, wumjenkarka z Noweje Wsy, 83 lět stara.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. serbska Boża słužba, dopołdnja ½10 hodź. němska Boża słužba, ¾11 hodź. Boża słužba za dźěći. Pop. ¼3 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu.

Štwórtk 18. haprleje wječor ½8 hodź. towarstwo žonow.

Krćena: Annelies Frieda, dźowčička dźěłacerja Gaidy w Trusycach; tuta zemrě 5. haprleje wósom njedźel stara.

Zwěrowani: Arnošt Pawoł Zöllner, dejef a Elizabeth Gertrud Klimkec w Nosaćicach.

Z Porśic.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Pop. dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za młódše, ½3 hodź. za starše dźěći, ½2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, wječor biblisku hodźinu w Porśicach pola knjeza wyššeho wučerja Haemša přez knjeza wothladarja Křižana. Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża słužba, potom serbska Boża słužba za dźěći. — Pónđźelu rano w 7 h. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Z Ryehwalda.

Dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodźin serbske kemšenje.

Ze Slepeho.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże wotkazanje, dop. ½10 hodźin serbska a w 11 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za měšćanske misijonstwo we Wrótslawju. — Smjertny kěrluš so spěwa za Madlenu zwud. Slabininu z Miłoraza. — Zemrěći: Pawoł Matej, synk Hansa Hantška w Slepom. 5 m. Pawoł, synk Mateja Glowki w Brězowcy, 7 m. 5 d. Hana Marija Emilija, mandź. Hansa Jurka, murjerja w Trjebinje, 45 l. 1 dźeń. — Matej, syn Hansa Wójta we Trjebinku, 15 l. 3 m. 3 d. Matej Mudra, ratař w Slepom, 36 l. 1 m. 5 d. Marka Elsa, dźowka njeboh Mat. Mudry w Slopom, 4 m. 15 dnjow.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Zběrka. — Pop. ½5 hodź. Boża słužba w Cisowje.

Wutoru 16. haprleje wječor we 8 hodź. žonjace towarstwo w Lěskej.

Z Wósporka.

Dop. ½9 h. so předowanje čita (wosadny kantor).

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutrischu sobotu:** Mutne, witšaste a scherjate wjedro a nječkto mitischo. We Jendźelskej rjenje a huchu, tola w połnóčnej Europje so dešchcźuje.

Mjes wołobami, kotrejž žu so dla skandala w Lipjeźanskej rěźarni sajate, staj hdy dwaj Lipjeźanskaj wulkorěźnikaj w jastwje žiwjenje wjalaj. Sobrjedu žu dale tśjoch rěźnikich pomoznikow a dweju rěźarninoju dokładowarjow, kotrejž žu mjažo khorcho skotu pschedawali, sajeli. Mjes satymi je też jedyn stótny lekaŕ.

Žona jeneho murjerja w Hallt bě doma tśělcej nawukła. Na to bě je swojim mužom na hontwu khodźiła a sajaty a božanty potšełała. Hromadu składżenu tśělbu we pschedeschćinitu khowasche. Mandźelskimaj je žo rubježne hontwjetstwo mohło dopokasacj. Muža žu sajeli, žonu pak je swobodźe wostajili.

Lódy dźiwske Gólétna Fischerowa we Naschatwje swojeho wnuczka, kotryž f druhimi dźěćimi na drohy hrajasche, sajeđźenju wukhowacej, wona žama f dźeśćom pod koła pschindże. Mjes tym so hebi mnucźi jenoź f lohka kožu wobdrě, bu wowka morjena.

Jendźelska admiralita je po próstwje danskeho knjezeństwa jendźelske towarstwa namołwiła, so bychu pomhake, sa žiwjenej danskej schulstej łódźu „Kopenhagen“ pytacj. Łódź je 14. měrza f Buenos Aires do Awstralskeje wotjeła a je so wot teho cżasa žiwa njebyła. W połodnischim dźelu Atlantiskeho oceana a w połodnischim dźelu Indiskeho oceana žo sa łódźu pyta. Na łódźi „Kopenhagen“ je 60 kadettow.

W filialach nalutowańje w Kamjenicy, w kotrejž žu rubježnizy hižo nas 5000 hriwnow rubili, hrjedu tśi rubježnizy znowa rubježny napdap spytachu. Jedyn f nich f pistole wutśeliwschi na dweju pschitomneju sastojnikow sawoła: „Ruky horje!“ Jedyn je sastojnikow so tśělowschi ćekanjeć spyta. Rubježnik do njeho tśeli, tola mimo. Na to rubježnizy ćeknychu.

W Arkansasu w Sjednoczenych statach je wichor we Little Rocku wulke sapuśenje nacźinił. Nětkle 40 wožobow je so morilo, mjes nimi je žiwótha je žydom wožobami. Najwětšidy na tit podobna hacź na senju dopałacza so wjerzata mróżel pschiněsże, po kotrejž wichor tśělowasche, kotryž wscho hromadu swjerceja. Někotre wožoby so wyšoka storhnychu a so dałeko wotnieśechu. Najwjacy ludźi je so f powalenjom domow morilo.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ zwučuje jutře sobotu wječor we 8 hodźinach. Njech wšitcy wšěse přińdu!

Drježdźany. Towarstwo „Jednota“ wotměje swoju **generalnu zhromadźiznu** wutoru 23. haprleje wječor ½9 hodźin w „Bayrische Krone“, Neumarkt. Někajke namjety maja so zahe dosć na předsydu pósłać. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Sobustawy atd. so dla ważnosće wutrobnje přeprošuja.

Haslow. Jednota Sokoł w Radworju wuhotuje njedźelu 14. IV. 29 tudy w Haslowje swój nałětni swjedźeń. Rjany žortniwy porjad. Wo bohaty wopyt prosy. Jednota Sokoł.

Khrósćicy. Rataŕski Dorost ma přichodnu srjedu 17. haprleje we Wudworju zhromadźiznu. Prosymy wo bohate wobdźělenje, hdyž smy w zymje někotre zaspali. **Předsydstwo.**

Łužisko-Serbski Sokolski Zwjazk. Předsydstwo a wubjerk ma přichodnu njedźelu 14. haprleje dop. ½11 hodźin w Serbskim Domje posedźenje. Njech su wšě jednoty zastupjene, dokelž je dnjowy porjad jara ważny. **Starosta.**

Slepo. Towarstwo „Swěrnosć“ ma sobotu 13. haprleje wječor we 8 hodź. pola Heidana měšanu zhromadźiznu. Dokelž mamy ważne wuradźowanja, wosebje wo našim wulśe, njech wšitcy přińdu.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejownji w Serbskim Domje.

Wulki Cisk. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 14. jutrownika wječor we 8 hodź. wulki Sokolski wječor. Nimo wšelakich sokolski zwučowanjow a dźiwadła budźe hišće br. načolnik zajimawe přednoso wać „Wo khorosćach a jich wotstronjenju“. Za cyły serbski lud je jara ważne, zo by so wón strow zdźeržał. Tuž njech młodźi a stari Serbja přichodnu njedźelu khwataju do Wulkeho Ćiska.

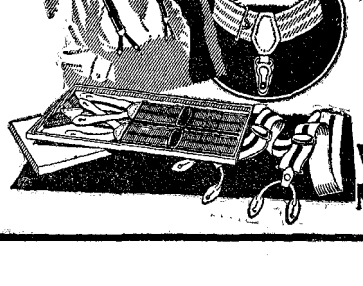
Zupa „Michał Hórnik“ změje njedźelu 14. haprleje 1929 pop. ¼4 hodź. swoju nałětnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khrósćicach. Dźeński porjad: 1. Rozprawa wo skutkowanju župy wot novembra hač dotal. 2. Nowowólby župana a župineho sekretara. 3. Pražske jubilejske swjatočnosće Serbow. (Přednošuje k. prof. Jan Bryl). Wšě župje přidružene towarstwa dyrbja zastupjene być. Należnje wšěch Serbow přeprošuje

Předsydstwo župy.
farař Delan. župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězowcu. Za nawěšćenki: G. Isaak w Budyšinje.

Tworjkupowace towarstwo w Budyšinje z. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy w našim **wosebitym wobkhodźe w Budyšinje**, na Hošic hasy, cyle wosebje

Wšě mužace wěcy

Zwjerśne košle
Kornarje
Samowjazaki
Slě
Dźerżaki nohajcow a rukawow
Lüstrowe jaki
Čapki
Kije

Wulki wubjerk
Nizke płaćizny!

Poručam wot skłapow w Ralbicach a Konjecach

syrokisały amoniak
wapnodusyk
wapnosalpeter
nitrophoska
kalliowa sól 42%
kainit
domašowu rudu
kosćinu, syru a parjenu

Tohorunja wšě symjenja k nałětnim wusywam, kaž

symjentny dźećel
pjeluški
woku
symjentnu kukuricu
symjentny wows
saradellu

Prošu přećelnje wo skazanki a přilubju swědom. posłužowanje

Z počesćowanjom

Jurij Cornak
Zitowa wikowarnja w Ralbicach

Tuni ☐ twarožkowy tydźeń

Punt **32** pj.

Wikowarn. z butru

Kunella

Naše wotewrjeńske předawanje

započnje so jutře sobotu, 13. haprleje

10% rabata k zeznaću swojeho wobkhoda hač konc haprleje

Za kóžde bydlenje
Za wšě poměry so hodźace

dobre meble

Bjeakonkurencne nizke płaćizny. Rabat při płaćenju z hotowymi pjenjezami abo 18 měsačne dźělby z małym napłaćowanjom. Přiwjezemy kupjene meble darmo do wšěch stron

Wowytajće nas njewjazomnje, wono so wuplaći. Zaradźujemy Was wěcywustojnje

10% rabata k zeznaću swojeho wobkhoda hač konc haprleje

Möbelhalm samsne dźěłarnje
w Budyšinje **w Lawje**
na Kamjent. hasy

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow

životowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stałčki, podtóžki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa
w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Derje zdźeržany.

pisanski schretar

wišnjowy, je tunjo na předaj

Curt Junghanns
přjedy E. Schubert
sedłar a tapećěr. na Jerjow. hasy

Zhotowjenje a wuporjedźanje gratu a wutykanych meblow. Předźěłanje komotow atd.

Wěcywustojne posłužowanje — Tunje płaćizny!

poručuje

sadowe štomy

kóždeje družiny

štomiki a kerčki kosmatych a janskich jahodow, róže, pyšeńske kerčki atd.

Čitajće „Serbske Nowiny"

Wulki skład meblow

wšěch družin Tunje płaćizny

Wulki wubjerk **kuchnjow, spańskich jstwow, bufetow, blidow, kamorow Nowećas. ložo z matracu wot 70,—hr.** Jara wulk. wubjerk **wutykanych meblow. Nowočasn. plyšowe sofy** we wšelak. barbach a mustrach hižo wot **115.**—hr. **Wotpočeńske ložo** wot **48.**—hr. **Dospołne matracy** wot **38.**—hr.

Meble z praweho drjewa jenož na skazanje. Na přeće wołoženje płaćenja

Stóž chce sebi meble wobhladać, po toho ze začinjenym autom přijedu.

Meblow. wikow. **Otto Petschik** w Wulkich
(Wojerowski wokrjes) Zdźarach

W hotelu „Markhrabja" w Budyšinje mam 12. a 18. haprleje wulki wubjerk

dobrych konjow

do dźěła a do wobkhoda na předań, abo k wuměnjenju.

Gustav Panic w Kotecach
pola Wósporka. Telefon: Wóspork 333.

K nałětnjemu sadźenju poručuju

sadowe štomy, róže, jahody, pyšeńske kerčki

kaž tež wšě **štomownišce wěcy.** Rjanu, strowa twora **Sperling,** štomownja **Kupjela Heil** pola Smječkec

---

Lanz-kola

najlěpšeje kajkosće po jara tunich płaćiznach, też na wotpłaćowanje tydźeńscy 3.- hr. a 10.- hr. napłaćowanje. — Zastupjer:

J. Klemm
w Budyšinje
na Serbskej hasy 1 I.

Skwalnosć. dźěła

konservow

njesměrnje tunjo!

Mješana zelenina 76
2 punt. tyza jenož

Hroch z morch. 66
2 punt. tyza jenož

Njeskhomdźće tutu składnosć!

Wikowarnja z butru

Kunella

Wšě wobuća

a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

---

1 šewska (Langarm) a 1 krawcka

šijaca mašina

wobej derje zdźeržanej, stej tunjo na předań

J. Klemm
w Budyšinje
na Serbskej hasy 1 I

Pytam čistu, sprawnu, pilnu

holcu

ze wsy do kuchnje a domjacnosće k 1. 4. 1929 Wuswědčenj. zežadanjom mzdy na

knjeni z Heynitz we Wichowach pola Wósporka

Brikety

AKW-Salon a połojčki
poručuje wot składa

Albert Paatz w Halštrowje
při dwórnišću.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihlićišćernja

Najwjetša dźěłarnja kołow swěta je płaćizny znižiła.

OPEL

KOŁA z Torpedosamoběh. čerwjeny Contigummi, dwojopjerate sedło, hižo wot **98·50 hr.** 3 lětne rukowanje. Žonjace koła 7 hr dróže. — — Zo byšće so wo kajkosći a łohkim běhu kołow přeswědčili, přecwostaju wam koło na přeće 4 njedźele k wupruhowanju. Móžeće koło wšědnje wužiwać a je-li njejsće spokojom, bjeru je wróćo a dostanjeće zaso waše pjenjezy.

J. Schieback na Mužakow, dr. 4.

Zane klamy! Kedźbujće na čo. 4!

Najwjetša kolesafnja na městnje. **Wok. 350 kołow na składźe.**

Też na wotpłaćowanje.

Z přileżnosću

25lětneho zastojnskeho jubileja

přejemy našemu lubemu sobustawej

wučerjej a kantorej

Arnoštej Hołanej

w Budyšinku

najwutrobniše zbože a Bože žohnowanje za skutkowanje za naš luby serbski narod.

11. IV. 1929.

Serbske towarstwo „Swěra" w Poršicach

Wulke mytowanje

W mojich 12 wukładnych woknach a 4 wukładnych kašćikach je wšěsta ličba łžicow wšelakich družin wusłajena. Zhromadna ličba wusłajenych łžicow ma so zhódać. Stóž ličbu łžicow prawje zhóda abo ličbje najbliže přińdże dostanje I. myto, dalše najlěpše zhódanja dostanu po rjadu dalše mytowanja. — Jenajke zhódanja so wulosuja

Rozdźělenje pod dohladowanjom knjeza rěčnika dra. Schustera we Budyšinje

Docyła 15 mytowanjow, mjez nimi:

jako **1. myto: jědźne service za 6 wosobow**
jako **2. myto: kofejowe service atd.**

a 20 pokojacych mytow je w jenym z mojich wukładnych woknow wusłajene. Wobdźělenje za kóždeho darmo. Wuměnjenja móža so darmo při pokladni mojeho wobkhoda wotewzać.

Na Sukelnskej hasy 10 **Cekа** Rožk Kěžorskeje dróhi

Centralny kupny dom w Budyšinje

přiloha k čislu 85 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 12. hapreje 1929

Jutrowna skhadźowanka w Haslowje.

Rozprawja Jan Serbin.

Serbska studowaca młodźina swjeceše druhi swjaty dźeń jatrow w Haslowje swoje narodne jutry. Naš dźenik je wo tym nazajtra skrótka rozprawił. Nadrobnu rozprawu přinjesć je so slubiło a słowo dźerżeć, je wěc čestneho muža. A scyła wo našich lubych studowacych našemu serbskemu ludej ženeje dosć napowědać njemóžemy. Wšudże so hibaja, stajnje dźěłaja, na kóždym serbskim swjedźenju, při kóždej zhromadźiznje w towarstwach so z nimi zetkawaš. A to je wulcy zwjeslacy zjew našeho narodneho žiwjenja.

Nětko mamy wob lěto tři skhadźowanki, najwažnišu hłownu we wulkich próznadninach, wokoło hód — hodownu a na jutrach — jutrownu. Prjedy běše posledniša bóle skromniša, na Maćičnym dnju wotby so tak připódła dopołdnja — lari fari, hodowneje docyła njeběše, nětko po přewrótu stej so wobě na samostatny swjedźeń pozběhnyłej a to je postup.

Postup pak bě tež w Haslowje widźeć. Hižo ta wulka syła studentow, młódšich a starších lětnikow, na wšě polsta, a budźichu-li wšitcy tam swěru pod serbsku studentsku khorhoj přišli, bychmy jich zawěsće daloko přez sto naličili. Tola mnozy so hišće studentskeho zwjazka zdaluja, swojeho serbskeho mjena hańbuja abo nimaju hewak wotenźenja. To pak je z wulkej škodu za studentski cyłk a za cyły serbski narod! —

Radostnje wuzběhnyć dyrbi so fakt, zo bě šwarna črjódka hošći z ludu, prosteho a zdźěłaneho, přitomnych — to swědčeše přećiwo starym skórźbam a jeremijadam njedawnych skhadźowankow; skerje bě to dopokaz za to, zo su serbscy studowacy młodźi knježa na prawym puću a zo je poměr mjez starymi a młodymi knježimi wurunany.

Ze zhromadnym spěwom „Rjana Łužica“ so skhadźowanka wotewri. Młody studenćik, wnuk našeho znateho njeboh Lisaka-Kokle, přednjese Sewćikowu baseń „Ja sym Serb“. Knjez stud. fil. Jurij Henčel jako hłowny starši powita wutrobnje a raznje starych a młodych skhadźowankarjow a přepoda słowo Lipsčanskemu studentej knjezej Pawołej Wowčerkej, kiž měješe **swjedźeński přednošk**. W zahorjacych słowach rěčeše wo našim wosławjencu, knjezu stud. radže prof. dru. Arnoštu Mucy, kak je wón był příkładny student, założeř skhadźowanki, narodny próceowař, horliwy spěchowař Hornich a Delnich Serbow, pilny wučer a wučene a nětko sławny słownikar delnjołužiskeje rěče. Hdyž jeho cyły słowjanski swět dźensa sławi, tak so tež serbska studowaca młodźina jeho česćowarjam přidruža z luboscu a dźakownosću, přetož Mukowe mjeno wěčny pomjatk ma.

Na to rozprawješe hłowny starši wo **zwjazkowych należnosćach**. Z tutych najwažniša je zawěsće: Studentski Dom, wo kotrymž je so hižo pisało a wjele rěčało. Ma to być najnutrniša należnosć wšeho serbskeho ludu, jako bě to jónu nas Serbski Dom. Studentski zwjazk próceuje so na wšě možne wašnje srědki k natwarjenju zwjesć a nahromadźić. Wudał je Mukowe pohladnicy, a kóždy studowacy dyrbi jich wěstu ličbu rozpředać. Tež dobrowólne dary so wšudże zběraju. Mały pjenježny zakład tu hižo je, ale je to jenož skromny započatk. —

Ze socialnych prašenjow tłóči někotrehožkuli studowaceho dźensniše čežke hospodarske połoženje. Hórje hišće je za toho, kotremuž je při wšej bědźe smjerć swěrneho zastararja swójby rubiła. Tajkemu swěru dale pomhać je kazња bratrowskeje luboscе. Bohužel je Towarstwo Pomocy wobmjezowane we swojich srědkach a wbohi narod Serbow nima **žanych mecenow wjacy**, kaž běštaj to bratraj Šimanaj a jich naslědnicy, abo Hlavka za češke studentstwo!

Towarstwo „Adolf Černý“ w Prazy ma najlépše zrozumjenje za duchowne potrěbnosće serbskeho studentstwa. Wjele rjanych knihowych darow je Zwjazkej poskićiło, — wězo nimo wjele druheje rady a pomocy za Pražskich studowacych — tak na př. dari 17 „Zawodow do stawiznow serbskeho pismowstwa“, 100 wulkich Čitankow, 100 rěčnicow a 100 přiručnych słownikow, kotrež je docent serbskeje rěče při Pražskej universiće, knjez prof. dr. Józef Páta napisał a wudał. **(Kulturny skandal** je, zo je sakske ministerstwo rozwučowanja **z wosebitym wukazom** wuživanje Pátoweje „Čitanki“ jako dar serbskim dźěćom zakazało, powołajo so na někajki njewopravnjeny paragraf!!! — Přisp. rozprawjerja.)

Knjez profesor dr. Muka je Zwjazkej dari 2 krasnej khamoraj, kiž služitej, stejo w šatowni při žurli Serbskeho Domu, zwjazkowym potrjebam. Zwjazk chce nowu statistiku serbskich studowacych wuńać a lětsa woswjećić swoje dźesaćlětne wobstaće z wosebitym swjedźenjom. Potajkim, program je bohaty, dźěła wšudże dosaha. —

Z přitomnych łosći porěča słowa luboscе, pozbudźenja a dźakownosće našej horcolubowanej studowacej młodźinje wosadny knjez farař Delan, pokazujo na jasne příklady z Baćońskeje wosady wukhadźacych serbskich wótčincow, kaž běchu to Balcar, Walda, Buk — tež naš Jurij Libš — Sewćikaj, Delčák, — dale protektor serbskeho studentstwa, knjez farař Sewčik, kiž dari 500 hr. za Studentski Dom, Hajnišanski knjez farař Cyž złoži tohorunje **100 hr.** za studentski statok a naš luby přećel z Prahi, dr. Páta. Dale dźakowaše so k. prof. Bryl ja wutrobne zbožopřeća k 50. narodninam a chce tež z małej šerpatku (50 hr.) za Studentski Dom přinošować. Tež knjez redaktor Bart zahorješe naš studowacy dorost z wutrobnymi słowami a w tajkim duchu přezjedneje luboscе starych, młodych a najmłódšich skónči so popołdnišo posedźenje. Z narodnej hymnu „Naše Serbstwo z procha stawa“. Najrjeńši płód jutrowneje skhadźowanki bě, zo Zwjazk přiwza **7 nowych sobustawow**. —

W znamjenju jutrowneje radosće wotmě so tež cyły **swjedźeński wječor skhadźowanki**. Njedźiwajcy hroznemu wjedra wupjelni so Měrćinkec žurla hač na posledne městačko. Tuž možeše hłowny starši „połny dom“ hošći witać, wuzběhujo wuznam skhadźowankow a wzajimnosće mjez serbskim ludom a studentstwom. Wuley ważny postup jewi so tež we wustupjenju samsneho studentskeho orchestra, kiž pod jara wustojnym nawjedowanjom knjeza Jurja Winarja, absolventa kat. natwarjaceje šule, krasnej češkej pochodaj zahra. Knježna Łiska Smolerjec z miłym a derje wukubłanym hłosom zaspěwa Kocorowu pěseń „Ha smjała so słónčnita łuka je“; tež z wukrajinskej pěsnju, do serbšćiny přeloženej, swojich připosłucharjow mócnje zwjeseli. Tež dźiwadłowa hra k swojemu prawu přińdźe, njebych pak rjekł, zo je za naše poměry runje najpřihódniša. Serbske studentstwo dyrbi so nad hładźinu wšědnych hrow pozběhnyć a serbski lud k wyšinam zběhać. Dopominam na „Swobody njewjestu“, „Posledniho krala“ abo „Janotu Wićaza“ — to su idealne hry: trjebamy zaso něšto tajke a wočakujemy to wot našeho studentstwa, zo wobradźi nam nješto rjane, znajmjeńša khmanše hač tón zasukany „Suk“. Wězo su so wšitcy hrajerjo jara prócowali, přihladowarjow spokojić, štož je so jim skónčnje napossłedku tež cyle derje radźiło, dokelž běchu jeńotliwe róle w dobrych rukach. Tež druhej dwaj wustupaj — prěni z knjezomaj Rječku a Nawku, druhi z knjezom Cyžom jako Jejkacym Handrijom a z jeho originelnej puiku, k. Nowotnym — běštaj woprawdźe jara žotrniwej a předstajištej so žiwje, tohodla so tež wulkotnje spodobaštej. Bě to krasny wukóne na jewišću.

Přeckwapjeńka cyłeho wječora běše mištr Dušan Šijanec, žadny hósć z Juhoslowjanskeje, wo kotrymž smy mjez tym wjele dobreho słyšeli. Jako sławny wumělc na huslach zahra mištrowske składby, mjez kotrymiž so wurjadnje zalubi „Kanarik“, tak zo dyrbješe so wospjetować. Na klawěrje přewodźeše jeho naš hudźbny mištr Słodeńk. Kak hłuboko přimnychu njewšědne zynki připosłucharjow, kak wobkružłachu naš sluch, kak jimachu dušu, za to z dopokazom bě hłuboka čišina, z radosću so błyšćace woči a wobliča — štož při podobnych hudźbnych poskićenjach na wsy hewak zwučeny njejsy — a skónčnje elementarny wubuch přikleska, z kotrymž so kóžde poskićenje rytowaše. Samsny efekt měješe mištr Sijanec też na Maćičnym wječoru w Budyšinje.

Hudźba wuwabi sympathije, a tak pohnuty stany knjez farař Cyž-Hajničanski a rěčeše zahorjace słowa nam wšěm do wutroby. Wuzběhujo wumělstwo mištra a jeho kulturnu misiju jako słowjanskeho hudźbnika pokaza rěčnik też na naše narodne kulturne kubła, kiž dyrbimy sebi swěru hajić a wysoko wažić; to pak je wosebje nadawk našeje serbskeje młodźiny wonkach na wsach, zo by serbska zemja nam serbska zawostała a naša narodnosć z česću wobstała, ale też winowatosć studowaceje serbskeje młodźiny w městach, w česći dźerżeć serbske mjeno a dźěłać serbske kulturne dźěło za traće a rozkćěwanje Serbowstwa. Podłoža praweho wótčinstwa pak je: sebje zdźěłać, wukubłać, pilnje wuknyć a swój zaměr docpěć w dobrym powołanju! —

Jutrowna skhadźowanka w Haslowje běše z mězonikom noweho směra serbskeje studowaceje młodźiny; za tutón nowy směr je sebi hłowny starši, knjez stud. fil. Jurij Henčel, najrjeńše heslo postajił runje młodemu Čišinskemu: fakta loquntur! Njech z rjadow studowaceje młodźiny wuńdu młodźi horliwi japoštołojo a wučownicy, kotřiž — kaž wonaj Emauzskaj wučownikaj so wróćištaj k swojim bratram z evangelijom wo Khrystusowym horjestaću — přińdu serbskemu ludej wozwjeześe nabožny a narodny evangelij: z morwych staće a žiwjenje!

Zjednorjeny prawopis.

K prócowanjam knjeza Nawki wo zjednorjenju prawopisa bych nješto přispomnił, runje jako Delnjołužičan a jako jedyn, kiž najwjacy přećiwo jotowanju a druhim prawopisnym čežkosćam je wojował.

1. Prawopis čisće po wurjekowanju je njemóžny, dokelž wurjekowanje we wšelakich stronach njeje jenajke a mjeza mjez b — p, d — t, g — k je běžaca. Hač nječhtón wupraji serbski, abo serpski to budże husto jara čežko rozsudźić. My Delnjołužičenjo wuprajimy serbski; my, wuprajimy bob, Bog, mjez tym zo Němc by, te słowa wuprajił boj, Bok. Po Nawkowych zasadach njemóže so w pisanju rozeznawać: zhubić a zubić (swoje zuby pokazać - so jara smjeć) abo delnjoserbski: powka, die Wäsche a powłoka (pow-ka) das Inlett.

Zasada „piš kaž rěčiš“ je njemóžne wudawanje něhdyšich wučerjow, z kotrymž snano su chcyli dźěćom wučbu přijomnu činić. Dopomnju so na swoje němske prawopisne knižki, kotrež su z tutym słowom so započałe, a na to přińdże něhdże 30 stron, na kotrychž běše wučene, w kotrychž padach dyrbiš **hinak** pisać hač rěčiš. Potajkim bjez prawidłow a wučbow njemóže žadyn prawopis wobstać ani fonetiski ani historiski.

2. Budźe-li so jednać wo wustajenju wšelakich njewuprajenych pismikow, prošu, zo by so dźiwało na delnjoserbšćinu. Stare hornjoserbske knihi su za nas nimale njezrozumliwe, dokelž so „h“ njepiše, hdyž my mamy „g“. Tehorunja dyrbi na kóždy pad kh wostać w tych padach, hdyž my mamy ch, kaž khwala — chwala, pokhmurjeny — pochmurjeny.

3. Hač je poručić, z přeměnjenjom prawopisa wulki njeměr do našich duchownych wobstejnosćow njesć, to so jara praša.

4. Ja mam za najwuzniše dźěło, zo by so ludowa rěč studowała a po njej naša spisowna rěč so připrawiła po wurazach a twórbje sadow. W tutym nastupanju ani material njeje zhromadźeny, wjele mjenje je dosahace a trěbne wobdźěłanje so stało. Runje tutón njedostatk je jara wina na tym, zo so serbske pismowstwo tak mało rozšerja. Njesłuławy, čłowjek njechca w kóždym rynčku nowe słowo a wobčežnu twórbu namakać, hdyž ma wón sam husto lěpše, čistoserbske wurazy.

5. Na přeměnjenje prawopisa njedyrbjeli my prjedy hić, hač njejsu jenajke zasady mjez łačanscy pisacymi Słowjanami so postajiłe. Za tym dyrbimy stejeć a ja so nadźijam, zo też k temu Zdóndźe — po někotrych lětdźesatkach.

B. Šwjela.

Posedźenje wokrjesneho wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa

schwórłk. 11. hapreje 1929.

Posedźenje nawjedowasche knjes hamtski hejtman **dr. Siewert**. Wokrjesny wubjerk bješe połnje zastupjeny hač na knjesa Tränknera z Biskopic, zastupjerja. Kiwaju.

Přichi přenim dypku wo 1. bodawku k porjadej wo wothładowańskich dźěćach a k porjadej wo wothładowańskich njemandźelskich dźěćach, kiž pola marjerje pschehiwaju, bóle k dźěłskej rošmolwje, dokelž lěwica hebi žadasche pschemjenjenje w zhospodarskim postajenju. Po skónčnym dojednanju so tónle dypk jenoblósnje pschija.

Na to so wuswjeli znowa dotalny podwubjerk za rosdźělenje wo hórschenjach pschećiwo zapiłam motorjam k wólóam do krajneho žeńma abo pschećiwo wotpołasanju wólbnych wopiłmow.

Knjes hamtski hejtman rosprawjesche dale wo rosdźělenju pschipomocowoh za twarjenje pućow 1929. Wubjerk za twarjenje pućow je so z tutej należnosću dokładnje saběrał. Pschiswolenych je 450 000 hriwnow, 300 000 hriwnow z hospodarskeho plana a 150 000 hr. z połčonkow pschi wokrjesnych nalutowarnjach, z kotrymiž su so jednanja k dobremu kónzej dowjedźe. Pschipósłało je so za 863 735 hr. wudawkow za twarjenje pućow, z temu dawa wokrjesej połoju, to je 431 875 hriwnow. K rosdźělenju pa je 450 000, tu wostanje słuk wo 18 125 hr. Wot tutych pjenjez ma so 5000 hr. wuzicz za postajenje tafłow, w kotrychž pschi bliščim dypku cżitamy, tak so woprawdźity słuk wostanje wo 13 125 hr. Na gmejnu je so pschipomocy wschitke rosdźělike. Doni běchu gmejny 75½ kilometrow pućow k twarjenju pschijišlewike a dowolenych bu 55½ kilometrow. Wo słuknych 13 125 hr. pschihłosowasche wubjerk, so je wone hišćicze po potrjebje nałoża.

Sa postajenje wjeršnych tafłow po postajenju snutkowneho ministerstwa a finanzow z 22. febr. 1929 wobjamkny je, so maja je najpomnjene 5000 hriwnow za to wuzicz, so je gmejny njeschu pjenježnje poczeżile. Po sakonju mešle wone wudawki njesej.

Knjesaj Hübner a Eißler jako pruhowarjej slicžowanja wokrjesneho swjasta podachtaj rosprawu, je kotrejež wukhadźejsche, so staj wschitko w najlepschim porjadku namakałoj. Pokładnik ma je wokrjesnym žeńmje wuswobodźicz.

W 15 gmejnach je so sawjedło schulske wothładanje šubow. 2833 dźěći dostachu lěkarsku radu, 1524 dźěći pak bu wothładanych, to je dozyła 4357 dźěći. Wudawki za lěkarsku radu a wothładanje wuczinjachu 5596 hriwnow. Wokrjesna pschipomocy rosdźěli je po klucku, kiž je w hospodarskim planje postajeny.

Knjes hamtski hejtman poda na to rosprawu wo rosdźělenju srědkow za twarjenje bydlenjow w lecze 1928/29. Sc statneho fonda dosta wokrjes 196 200 hr., wobsedźicych pschiwomozow za tajkich, kiž su z dźěćimi połnowone 26 000 hr., z pschipomozow za tuberkulosnych 8000 hr., z podrunjskeho swjasta 197 000 hr., dozyła 427 200 hr. Pschipomocy dachu k twarjenju 102 bydlenjow, to je na bydlenje w pscherěšku pschez 4000 hr. 54 bydlenjow bu twarjenych w domach za jenu swójbu, 36 bydlenjow w domach za dwě a tři swójby, 13 w gmejnskich twarjenjach.

Na pschecoje jenoho łobustawa wokrjesneho wubjerka běšche hamtske hejmanstwo sestajała sapiš wo wunoschku rejwanskeho dawka na maskowych a kostumowych rejach. Sapiš daŕa spótnaca, so je so wunoschk tuteho dawka w běhu poslednich lět słohka powyschował.

Na to wosjewi kujes hamtski hejtman, so je 10. haprleje w Semjazach-Tumjazach nětkuschi wjeśnjanosta, kubler Rätza wumrěł. Shromadźizna postany k cześci semjeśeho, kiž je w swojim cźasu był 27 lět z wjeśnjanostu a też łobustaw wokrjesneho wubjerka.

Hórschenje wo wotstałowanju gmejnskich łobustawow w Rynarni so wotpokasa.

Pschi rozdźelenju śrědkow za twarjenje bydlenjow 1929/30 budże wokrjesk móz wudaca 598 287,43 hr. 40 000 hr. měrje so jako pożćonki za twarjenje twarjenjow naloźiś, tak by wostało za twarjenje bydlenjow 558 287 hr. Pschi jednanju wo tutym dypku pak bóndże k žiwej rosmolwje dla 13 000 hr. z lońschego lěta.

Wokrjesny wubjerk pschija, so so wosjewjenje hamtskeho hejtmanstwa je 17. januara 1911 wo pschemytowstwu wożenju wołsobow se hamotkobami.

Pschi konzesijach dowoli wubjerk próstwu Fryza Thomasa w Salowju wo dowolnosć k pschemeńenjenju resarnje, próstwu Ernestiny Weickertoweje w Salowju wo pschenjeseju korczmarskeho prawa, próstwu Fryza Thomasa w Salowju wo pschenjeseju korczmarskeho prawa, próstwu Pawoła Lehmanna we Wjeleczinje wo wotwerjenje korczmarstwa; wubjerk pak wotpokasa próstwu P. Schurza w Kólach wo wotwerjenje korczmarstwa, wotpokasa dale sapodate pišmo hoscenzarskeho towarstwa we Wjasońzy, Schćrachowje a wokolinje bla polizajskeje hodźiny w namjetnych gmejnach, dowoli pak próstwu Hermanna Hoffmanna w Trjebjeńcach wo wotmołwu sławnych rejow.

Dla pschedacza leżownosceje na lopjenu 8 sa Dobruschu njedowoli wokrjesny wubjerk pschedkupne prawo Dobruschanskeje gmejnje.

Hamtski hejtman sdźeli na to, so mějachmy na wjacy Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 1. haprleje t. l. 6200 dźiwjenjeźazych, to je pornjo 1. měrzej 2250 mjenje, hdyž leža 6 dźiwjenjeźazych hischcze 8650 we wokrjesu wuczinjesche.

Po pschiw. pschestawaju jednasche so hischcze wo wotdźelenju leżownosceow, wo 1. bodawku k porjadej sanmerneje swjasnkoweje nalutowanje w Korjnjuju wo pschisecju pożćonki wo 90 000 hr. města Schćrachowa wot sakiele źiroweje zentrale.

K tomu pschisamknje so tajne pośedźenje.

Přilopk.

* **Krajny pscheradnik z chłostarnje cźeknył.** Zlowny asistent Jansen, kiž mjesesche krajnoje pscheradny dla tśi lěta chłostarnje wotbydźecź, je z Littringhausenskeje chłostarnje cźeknył. Najskerje je so Jansenej, kiž mjesesche hischcze połoju swojeho chłostanja wotpołkucźicź, powadźiło, do wukraja cźeknyś.

* **Sašo cźerje njesboże z letadłom w Franzowskej.** Letadłowemu motorej jeneho letarja 34. polka w Le Bourget so pondźelu nješto swadźi, so dyrbjesche so **letak z nim** w jenej wśy pola Versailleża k semi pschistajicź. Jako běšche letadło swuporjedźane, chcyschce letar z nim sašo do Le Bourget wróco leccź. Krótko po posběhnjenju do powětra pschecźišny so letadło pschi sawrócenju w powětrje někotre razy a padny na śicźu jeneje bróžnje. Wone rošbi kóšło a rošbi so samo. Letar wosta mortwy leżo.

* **Hora, kiž puczuje.** Monte Albino, „puczowaza hora“ pola Bellinzony w italskich Alpach, je so w nowischim cźasu počźała sašo šuwaś. Na někotrych městnach je so wjele semje wotrwalilo, z cźimž so wjele lěta snieži. St. Gotthardtska żeleznica dotal hischcze ajeje wohrożena.

* **Żelesniski cźah w śnježy cźežny wobtał.** Cźah, kiž mjesesche sobotu z Biere, kiž je wjeź pschi francowskich juraskich horach a 700 metrow wyšoko leži, do Mirnyża dojeźe, je we wulkich śnjehowych śepjach cźežny wobtał. Cźahowej lokomotiwje z kolijow wujebjeschtaj. Schłodny pak njeje žanoje nuzłaho. Wjeź Biere je nětko wot swonkowneho świeta wotrěsnjena.

* **Straschneho paducha sajeli.** W Los Angelesu we Ameriki saja potajim muża, kotrehož winuja, so ma psches 100 paduschiwowu na śwědomnju. Do ludźi, kotrychž je won wobkradnył, słuscheja też filmowi hraczaŋ; śujes nimi staj też Jackie Coogan a Mary Pickfordez. Jenoż tutymaj je won debjeńki kradnył, kich běchu psches 80 000 dollarow hódne.

* **Horzota w Newyorku popuschcźuje.** Wutoru mjez 9 hodź. w Newyorku jenoż hischcze 20 stopjenkow cźopłoty po Zelsiu. Njejeno běšche so pomrócźiło a sadutwasche khłodnischi wětřik.

* **Najwjetsche ktanitschcźo w Połodnischej Afrizy.** Knježestwo Połodnischeje Afriki je po powjeśći Johannesburga wobsamknło, so w Germistonje ktanitschcźo pschiprawi, kiž budże 400 akrow wulke. Tute ktanitschcźo budże najwjetsiche w Połodnischej Afrizy.

Sokołstwo, sport a hry.

Wubjerk za cźełozwuczowanje w Budyšinje.

Dźełowy wubjerk zeńdże so póndźelu w Kehelekuleni pod predsydstwom knjeza Stoewera k wurjadnje derje wopytanej zhromadźiznje. Najwažniše běše jednanje wo poswjećenju sportownje na Mlynkec łuey, kiž bu wospjet wotstorčene. Najprjedy pak předyda wo sportskim swjedźenju na zali rěčeše, kiž budże sobotu 13. haprleje w „Krónje“, hdyž ma kóždy přistup za 30 pj. zastupneho pjenježka a dawka. Při bohatym porjedże so přihladowarjam wjetšina sportnych druźin předwjedźe. Swjedźeń je prěnjotny swojeho razu w Budyšinje.

Poswjećenje Mlynkec łuki wostanje 4. a 5. meje, dokelž je hižo přihotowane. Předsyda zdźeli wo přepodaću łuki ze strony města na zjawnosć. Podrobnosće wozjewja so pozdźišo. Sportny program, kiž sportny wjednik Libš poda, so přija. Sobotu a njeńdźelu wotměja so wšelake sportske zwučowanja a wojowanja. Njeńdźelu připołdnju w 1 hodź. zestupaju so wšitke towarstwa na Třělniku a počahnu po Połnčanej drózy, Bohatej a Lawskej hasy, Žitnych wikach, Kěžorskej drózy, Hošic a Lawskej hasy na Mlynkec łuku, hdźež budźa swobodne zwučowanja.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 12. haprleje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,45	100 čěkosł. krónow	12,466
100 šwejc. frankow	81,09	100 franc. frankow	16,45

Barlinska bursa bě wčera powschitkownje šlabo, dokelž nowe powyschenje danje hrozy. Kurzy efektow cźe, rźiwje popuschćowachu. Wiki z dołanymi a renkowymi lisćinami tehorunja žanoho pschemeńenja njepschinjeschu.

Produkcowe wiki bě wčera mérne wostatk. W placźiznach žita njebě žanoho pschemeńenja. Wčera placźesche zentwař

w Barlinje:

pschenicy 11,15—11,20 hr., rožki 10,20 hr.
hacź 10,35 hr., jećmjenja malstnjeho 10,90—11,50 hr., nasymjeho 9,60 hr.
hacź 10,10 hr., wowsa 9,90—10,20 hriwnow,

w termiljowym wikowanju:

za meju: pschenicy 11,80—11,82½ hr., rožki 11,11¼ hr., wowsa 10,90 hr.
za julij: pschenicy 12,32½ hr., rožki pak 11,46¼ hr., wowsa 11,30 hr.

schtwórtk w Lubiju:

pschenicy 10,75—11,10 hr., rožki 10 hr.
hacź 10,30 hr., jećmjenja malstnjeho 11—11,60 hr., wowsa 10,20—10,50 hriwnow.

schtwórtk w Kamjenzu:

pschenicy 10,60—10,80 hr., rožki 10,10 hr.
hacź 10,20 hr., jećmjenja malstnjeho 11—11,25 hr., wowsa 10,50—10,60 hr.
prošata 28—38 hr., běhali 60—70 hr., libjata 3,30—3,80 hr.

Na žiwinjace wiki wjerzena schtwórtk w Khorjebuzu běchu pschiwjesli 454 prošatow a 29 běhakow. Wone placźachu

prošata:

małe	18—24 hr.
śrjenje	24—30 hr.
wulke	30—36 hr.

běhaki:

małe	36—50 hr.
śrjenje	50—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Stótne wiki schtwórtk w Barlinje
(Magervierkhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 756 howjadłow, njes nimi 720 dejnych krunow a wyšokoswjeselnych jałowzow, 4 cźelatow. Wiki běchu pomałku, dóšli skotu wosta njepschedaty. Wone placźachu:

młode dójki a wyšokoswjeselne krowy 280—570 hr.
wyšokoswjeselne jałowzy 250—470 hr.

Na žiwinjace wiki

tam běchu pschiwjesli 341 prošatow a 294 běhakow. Te placźachu

běhaki:

wulke	80—100 hr.
śrjenje	55—80 hr.
małe	40—55 hr.

prošata:

wulke	35—40 hr.
śrjenje	30—35 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Kšeń 1,20 hr., kolrabi 30 pj., šwjedrojty kał 40—100 pjenježkow, jědźana loboda 35—45 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—50 pj., běły kał 25 pj., selery 60 pjenježkow, butra punt 1,90 hr. hacź 2 hr., jeja 10—12 pj., cźežwjeny kał 25—30 pj., libjaty 25—30 pjenježkow, róžićkowy 80 pj., cźežwjena rěpa 30 pj.

Wiki sadźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10 hr., jeja 10—11 pj., twarohy 25 pj., łany wolij 1,60 hr., kulerěpa 15 pj., rjetkej 25 pj. a morchej 26 pj., měd 1,40—1,6 hr., zybła 25 pj., běrny 5 pj., selerij 45 pj., jabłuka 25—35 pj., běły kał 20 pj. a cźežwjeny 25—30 pj., seleny 40—50 pj., włóski kał 35 pj., karoty 25 pj., šwjedrojty kał 40—70 pj., jědźana loboda 50—60 pj., libjaty kał 28 pjenježkow.

Wiki sadźenu śrjedu w Halschtrowje.

Pschenica 10,40—10,70 hr., rožka 10—10,30 hr. a nałšćini jećmjenja 11,50—12 hr., wowsa 10,30 hacź 10,50 hriwnow, jeja 10—12 pj., butra 1 hr., prošata 20—28 hriwnow, běhali 60—70 pj., zybła 25 pj., hołbje 1 hr.

Wiki w Khocźebuzu.

Howjade mjachu 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr. a stopjoze 1,20—1,40 hr., šwinjace 1,10—1,40 hr., jejo 10 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schćuki 1,40 hr. a hołbje 0,80—1 hr., kury punt 80—150 pj., kapony punt 80—1,50 hr., libjata 2,40 hr., cźežwjeny kał 30 pj., běły kał 23 pj., zybła 25—30 pj., jabłuka 35—70 pj., kaczki 1,60 hr., kóšlata punt 70 pj.

Pschistajenja:

Pěstowanje w Běłej Wodźe, Germaniowa haša 42.
Połsu do domu, Hustowa w Bjelopolach, Drježdźanska dróha 5.
„ Frankowa w Biskopizach, Budyska dróha 20.
„ Schubina w Korjnjuju.
Pohrjebnja. Rychtař w Budyschinje, Bórklin 6, telefon cźišło 3976.

Na pschedań:

Jeja k nałožowanju, kacze, w Cźornowje 38.
„ kacze, kurjaze a šymjenitne běrny, měšćeńske łubło w Lubiju.
„ kacze, Schwer, młyn w Hajnizach.
Kóń a krowa z cźelećcom, w Němskich Pašizach 16.
Krowa we Šamikej 95.
„ wyšokoswjeselna, podšobna, w Huczinje 49.
Kolo motorike, we Wjelkowach 27.
Běrny šymjenitne, sadźenje, knježi dwór w Pschiwjeźanach.
Wós bźećźazy w Budyschinje, Bismarckowa haša 11, Tuchorička haša 16ii, Połnóžna haša 6 delka.
Wás łaflaty w Budyschinje, Jerjowa haša 12.

Sekundisle pschesadźowanje leżownosceow

šluschaznych wobsedźerjej skalow Janej Ernstej Marcźinkej w Dobroschcach, schtwórtk 6. junija 1929 we Wagnerez Hoscenzu w Delnjej Hórzy:

dopołdnja we 9 hodź.:

Domske w Dobroschcach, z konjezom za 5 łoni, wosowej kólnju, wobydlenjom, płokańcu a pišanskej ziwu. Wysche kólnje je cźisaca. Hódnota 11 673,10 hriwnow, wopalna pokładnja 8700 hr. Leżownosć je 67,7 arow = 2½ kórza wulka.

dopołdnja ½11 hodź.:

Łuka 81. 9. nětkaje 3 kórzy, w Brěsynežanskich Schprjewinskich honach. Hódnota 2457 hr.:

pschipołdnju we 12 hodź.:

Domske z pódłanskimi twarjenjemi a wulkej autowej kólnju z nětkaje kórz wulkej leżownosću. Hódnota 15372,80 hr. Wopalna pokładnja 10,200 hr.

popołdnju ¼3 hodź.:

Skała pola Delnjeje Hórki, zastup cźo. 381 wo zapjeńku 77 a zastupaj 382 a 383 na łopjenku 78 schonitkich knihow Delnjeje Hórki, wschwant hromadźe 1 hektar a 25,6 arow abo nětkaje 4½ kórza. Hódnota 50 197 hr., šobu 7,100 sa twarjenja, 22 262 hr. sa maschiny a graty. Wopalna pokładnja 2440 hr.

Skowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dopa. 3/11 hodź.: Žito je na wikach jadne płacźišny za skrućene.

Dop. 4/12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Płacźišny su wo 5—10 pj. postupile, posledźiske termije za jara schtyrnjene.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje.				
	11. 4.	10. 4.		11. 4.	10. 4.
Pšenica	221-224	221-224	bunY	22-24,00	22-24,00
rožka	204-207	204-207	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wowsa	198-204	98-204	zeradella	—	—
kukurica	213-217	213-217	raps. woseuk	20-22,40	20-20,40
pšenź muka	24-29,40	24-29,40	lany wosuik	24-24,50	24-24,50
ržana muka	26-28,75	26-28,75	pspan. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	běrnj. kruški	20-21,00	21-22,50
ržane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,50-1,70	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-43,00	43-43,00	pšenź. „	1,45-1,60	1,35-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	jećna „	1,50-1,75	1,40-1,65

Wićne płacźizny štwórtk 11.IV.	Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjencu** za 1 centn.	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšenica		10,60—10,80	10,75—11,10
Rožka		10,10—10,20	10,00—10,30
Jećmjeń (nalšć.)		11,00—11,25	11,00—11,60
Wows		10,50—10,60	10,20—10,50
Syno		7,50—8,00	6,75—7,25
Słoma z maš. młóć.		2,75—3,00	2,50—3,00
Słoma k zaslanju		3,00	—
Słoma z ruku młóćena		4,50	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		3,50—4,00	—
„ hać na żeleznicu		—	—
Butra		1,90—2,00	1,05—1,10
Jeja		0,10—0,12	0,10—0,11
Pšeńčne wotruby		8,30	8,10—8,30
Rżane wotruby		8,50—8,75	8,10—8,30
Pšeńčna muka		23,00—24,00	16,25—16,75
Rżana muka		16,25—16,75	15,75—16,25
Prosata, wulke			—
„ „ srjenje		28—38	—
„ małe			—

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.
11. haprleje.

1 wol, 8 byk., 1 jałoje, a — kruw, 812 cźelat, 29 wowc., 559 swini.

Płacźizny za

cźelata: 1. 79—84, 2. 70—78, 3. 62—68;
swinje: (pšez 300 pt.) 79—80, 2. (240—300) 77—78, 3. (200—240) 75—76, 4. (160—200) 73—75.
Rancy 66—72

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec kniblišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 86 — Budyšin — Sobotu, 13. haprieje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Železnicarjo ze strajkom hroža.

Pola hłownego sarjadnistwa němskeje železnizy je krótke pižmo železnizarskich swjazkow doschło. W nim so praji, so tu železnizarske swjazki dopósnake, so by **z możnego mšodowego wojowanja železnizarjow hospodarskemu a wobchadnemu žiwjenju w Němskej trasnu schkoda nastała**, kotraž njeby w žanej pomjerje k powjetschenju mšdy staka. Hospodarske położenje železnizarjow ma so pornjo mšoje druhich dźełacerjow w privatnym hospodarstwje njepschihódne mjenować. Wobjeje so wulki rozdźěl mjes mšdu železniskich sastojnikow a dźełacerjow jako njewopratnjenej sčežwa. Železnizarske swjazki maja khutnu wolu, měr we dźele bjes nuzagoje nusy niz wobrohnyć. Ta pak so z wuměnjenjom stawa, so němske knježerstwo a železnizne hłowne sarjadnistwo na pucz dorosumjenja stupitej.

Możnosć k dorosumjenju z wotpohladom powjetschenja mšdy

hłowne swjazki w nowych jednanjach widza, pschi kotrychž bychu sastupjerjo podpišanych organisazijow swólniwi byli sobu skutkowacź.

Hłowne sarjadnistwo němskeje železnizy je w žiwojim pižmje

wotmolwiło, so budże najprjódy z wobdźělenymi němskostatnymi sastojnstwami jednacź a so budże potom zhromadne rospraženje namjetowacź.

Hačrunje je pižmo z měrnymi słowami nastajene, je napjatosć mjes železnizarjemi a towarstwom němskeje železnizy jara wulka. Tak je so w Barlinje zhromadźizna železnizarjow wotmełła, w kotrejž je sastupjeł železniski jenotneho swjazka rjekł,

so by wotpokazowaze stejišćo němskeje železnizy wěsce k strajkej dowjedło.

Też je Schlesiskeje je powěrjeł doschła, so je so położenje zhorschiło. Też w Halleskim knježerstwowym wokrjeżu njeje napjatosć popuschćiła.

Towarstwo němskeje železnizy stejišćo sastupuje, so dyrbi najprjódy wočakacź, kake sćežnički smeje Parizjske jednanje wo němskim płaćenju wotškodźenja.

Kommunistiske njeměry w Barlinje.

Hač runje je policajska wyschnosć w Barlinje wscho wokolocźahanje sakasała, zu kommunistojo schtwórtk spytali, **policiju z nětorymi czahami pschesłapicź.** Schwórtk wjecźor wokolo ½8 hodźin bě so z jenotliwych cźrjódkow pschi Moritzplatzu naměsce na dobo **wulki czah nětdże 400 wozobow** wutworił, kotryž z khorhojemi a se znamjenjemi kommunistiskeje strony spyta **k Khocźebuskej** dróze cźahnyć. Hdyž policajska sastojnizy spytachu demonstrowaciski czah rozebnacź, k pschimanju dóndże. Pschi tym jeneho policajskeho **sastojnika na hłowje sranichu.** Policija so porađi, czah rozbicź a jeneho z najwótsitschich wokrajow sajecź. Wórsy so nowy czah sestupa, kotryž k Khocźebuskej dróze doczahny. Tu policija demonstrantam na pschećiwo stupi a jeneho wobdźělnika saja, hdyž běchu jeneho **policista sranili.** Druhi czah so na dobo pschi Hohenstaufenskim naměsce zbeža. Hdyž policija pschećiwo njemu sakrocźi, jedyn **demonstrant jeneho policajskeho strazmischtra z semi poraży a jeho na hłowje srani.** Skónčnje **nadpadowanišći kommando** pschizdźe. Sranjeneho policista do policajskeje khorownje dowjesechu. Jeneho z demonstrantow, kotrehož tu wschelazy zwěsty jako winika spóznali, tu sajeli a póła teho hišće pjeć kommunistow. Wscho hromadźe je so dźewjeć muži sajało.

•

Sakasnja pruskeho knježerstwa, po kotrejž tu wschě zhromadźiny pod holym njebjom sakasane, też za zwjedźeń 1. meje płacźi.

Kommunistojo tu podarmo spytali wunuzowacź, so by so wobłhad 1. meje na železnizy a dróhowej železnizy sastajił. Sozialdemokratojo tu wobsamkli, so ma so wobłhad po smužencznym waschnju wotmeć.

Namjety k běrnowemu hospodarstwu.

Ratakski wubjerk pruskeho žejma je němsko-nazionalny namjet pschijał, po kotrymž dyrbja so naprawny k zawěsćenju dožahajacych běrnowych płacźiznow dźiwajo na wotchudnjenje ratarstwa spěchnje a z dožahajacymi frědkami cźinicź. Sdobom je so namjet zentrumskeje strony pschijał, po kotrymž ma so spadnjenju běrnowych płacźiznow zadźěwacź.

Wěrićelske statyk so wo němskim płaćenju wotškodźenja derećale.

„Petit Parisien" chze wědźeć, so je franzowske knježerstwo je swojeho zadanja za wobnowjenske twary w sapuščenej wjeczornej Franzowskej 20 hacź 25 prozentow spuschćiło. Franzowski wězwustojny Moreau je dopołdnja, so je so franzowske zadanja njejsu pschejara snižile. Sa to zu zebi druhi wěrićelsko wjele wotczahow wot swojich zadanjow lubicź dale. Zadanje za wobnowjenje twarow w Franzowskej nětko 12 milijardow pornjo z wopředka zadanych 5 milijardow wuczinjeja. Lětnje budże Němska 1,7 hacź 2,3 milijardy hriwnow wotchłodźenja dyrbjecź płacźiz. Zadanja wěrićelskich statow, kotrejž maju hakle so Němskej pschepodacź, njejsu zadyn ultimatum, tola budźa wone pozdźenje słowo swjazkarjow. Nětko ma dr. Schacht słowo.

16 měsacow za prynca Hohenlohe so namjetuje.

S Mnichowa so 11. haprieje powě: Statny wěznik je w dźenjownischim jednanju pschećiwo **pryncej Maxej Hohenlohe-Oehringen** dla jebanjeho bankrotta jastwo na 15 měza zow namjetowak. Pryncowu bjeskrwědomitosć wótro zhudźesche a na to pokasa, so žebi tón ženje njeje pomyślił, žiwojich wěrićelkow spokojicź, a so je wschě dołhodźaze pjenjezy k tomu wuził, so by swojej chžiatosći hołdowak. Pschećo sašo je mědomnje swoje dołhody wopak wudawał a hoscenzarjow w najwětschej měrje wo worcźipnu wobschudźił. Praji, so je pryncowe počinanje bjeskrwědomite a njeczesne. Sławnosć dyrbi so psched wobschudźenstwom taikeho człowjeka i exemplarikim pokhłostanjom na wschě cźasy schkitacź.

Sdudnizy a kawnizy pryncowe wobschudźenstwo mjenje krucze žudźachu. Wot wobschudźenstwa w schtyrjoch padach jeho muwinowachu a jenož dla pschełožnja pschećiwo konkursowemu porjadej jeho k jastwu na 5 mězazow sasudźachu. Tole kłosanje pak njetrjeba wotpokucźicź, jeli so hacź k 1. januarej 1934 znowa pschećiwo konkursowemu porjadej njeschrěschi.

Proces přeciwo zdźěłkarskim ratarjam pred sudom w Itzehoe.

Wobstorjeny Hein Rehkrug praji, so je demonstrazija wotmyślena była; wona dyrbjesche knježerstwu psched wocźi dowjesć, so zdły němski lud njeje wjazy k žiwnjenju khmany, hdyž ratar njemóže wjazy wobsteješć. Tutomu wuprajenju wobstorjeni žiwje pschikhołowachu. Ssudowy pschedsydu tódże mjerwowkanje rasnje sakasa.

Potom wobstorjeneho Frauena pschełyschachu, kotryž bě 28. nowembra na jenej zhromadźiznje w Itzehoe rěcźał. Bě w njej prajił, hdyž je wyschnosć, potom je wot Boha, tola dźenjownischi system je wot satana, kotremuž dyrbi so nóz k krtej stajicź. Stat z ratarjemi kaž je stacźanami tsecźeje klapy wobhadźa.

Też wobstorjeny Kelting bě na zhromadźiznje rěcźał a rjekł, so, hdyž hinak njeje, potom dyrbja so dworły z dróhu w ruzy sakitacź.

Gmejnski pschedsydstejicźer Kracht pschećiwo wuprajenjam wobstorjenych praji, so je wobstorjeny Hansen jeho prosył, so by so na sapłacźenje jeho dawkow cźakało. Gmejnste sastupjerstwo, kotremuž jenož ratarjo pschisłuscheja, zu pak Hansenowu próstwu wotpokasali, dokelž je wón z płacźenju khmany.

Třěleńca při němsko-pólskej mjezy.

Pjatk rano wokolo ¼3 hodźin je pola Schomburga pschi němsko-pólskej mjezy na němskej stronje pólski sastojnik pólskeho stacźana Michała Lewarskowskeho se Ssobnowiz pschi pschełmykanju natkełił. Lewarskowskeho tu do brjucha tśelili a je so do Bytomskej khorownje dowjesli.

Kaž je słyschcź, tu krótko po poknoju schtyrjo pschełmykarjo z paketami, kotrejž sawěsćeźace rjeczachu wopschichachu, k mjesynemu pschekhodej pola Schomberga pschichili a tu najprjedy jeneho se žebje k mjezy pólskali, so by hladał, hacź je pschekhód njestrażowany. Dokelž so pschekhód strażowasche, pschełmykarjo hodźinu posdźišcho znowa spytachu, mjesu pschekrocźicź. Pschi tym so njeběchu dohladali, so jedyn pólski zwónny sastojnik někotre metry za mjesu jich wobkedźbowasche. Prjedy hacź pschełmykarjo mjezu pschekrocźichu, pólski sastojnik do nich z pistole tśeli. Jedyn z nich cźežkosranjeny padźe. Mjes tym so dwaj pschełmykarjej cźekmyschtaj, kotrejž do němskeje zwónnizy běžeschе, so by tamnischim sastojnikam podarł spožčił. Němska policija a zwónnizy tu franjeneho do khorownje dowjesć dali.

Trozkemu so němske mjezy njewotewrja.

Němske knježerstwo je so, prjedy hacź je so w nowej formje wustajiło, wo žadosći Trozkeho sa pschipuschczenjom do Němskeje saběrało. Dźiwajo na pozdźišu Němskeje k Ruskej je so knježerstwo sapowědźiło, Trozkemu pschebytk we Němskej dowolicź.

•

Trozkemu tu jeho Barlinsky pschećelsko hižo prjedy spožčili, so hamo jeho prózniwa we dowolnosći k krótkemu pschebywanju w jenym němskim sanatoriju žanych wuhladow na dopjelnjenja nima, dokelž chże ruske knježerstwo jeho puczowanju do Němskeje na złódy pad sadźewacź. Trozki je so rosshudźił, hischcze dźeše w Konstantinoplu wostacź.

Dowoleńca k dźělu sa ratarjow w Czěskosłowakskej.

Pschedsyda czěskosłowakskeje republikanskeje strony a pschedsyda šejmowskeho woborneho wubjerka sapósłanz Stanèk je w mjenje swojeje strony pola ministerstwa za narodne sakitanje žadał, so by so wschitkim ratarjam we wójsku dla jara sapowědnych ratarskich naležnich dźěkow dowoleńca k dźěku dała.

Zhubjene lětadło „Southern Cros" zaso wuslědźili.

Se **Sydneya** w Awstralskej so pische: Lětadło „Canberra" bě wuleczało, so by sa lětadłom „Southern Croż" (Pokodnischim tschižom) złędźiło, kotrejž bě 31. měrza se schtyrjomi puczowarjemi na daloke leczenje z Awstralskeje do Jendźelskeje wuleczało a so zhubiło. Awstralsku puczinu pschełětuju je skónčnje „Camberra" zhubjene lětadło wuhlędźiło. Lětadło je k semi padło, jeho wobsadka pak je žiwa. „Camberra" je jej zyrobu pschicźišła.

70 norwegiskich pschełmykarjow sajeli.

W swižu je sajeczom wjednika norwegiskich pschełmykarjow spirituża, Bremera, zu dotal 70 wozobow sajeli. Bremer so sapowěduje, žiwojich zobuwinikow mjenowacź. Dźiwajo na to, so je so pódla norwegskeho brjoha wupschestrjena powěcźerska słužba pschiprawiła, so by so składnosć sa wuswobodźenje Bremera zhladała, Bremera krucze strežuja a jeho k pschełhłyschenju stajnje wuputaneho wodźa.

Viscount Grey přeciwo Lloydej Georgej.

Wiscounta Greya of Fallodon tu njedawno za pschedsydu wubjerka oppozisiskeho pschidła liberalneje strony wuzwolili, kotryž z politiku Lloyda Georgea njeje sjena. Lord Grey je wosjewił, so, hačrunje njeje sjena z Lloydom Georgeom, budże wschitkich liberalnych kandidatow pschi pschichodnych wólbach do delnjeho šejma poddyrerowacź, so by so z tym jenosći strony sawěsćiła. Jeli so by liberalna strona pschi wólbach dobyła, by so Jendźelska dyrbjała sa jene lěto z hjesdźěłoscže wuzwobodźicź.

Nowe podawki na španiskich universitach.

Parizišći „Journal" z Madrida wo nowych podawkach pische, kotrejž tu so je hražењemi mjes studentami a policiju stale. W Granadze a Saragossy tu studentojo rektora wuhwizdali a hamo jeho wschědnje wohanjeli. Pola studentiskeho swjazka tu letscki kommunistiskeho wopschijeca jebrali, na cźož tu dwoju studentow a jeneho profesora sajeli.

Tajne wojerske dojednanje mjez Pólskej a Rumunskej.

Genfski dopisowar „Morning Posty" po zdźelenjach z komunistiskeje strony powě, so komisar Litwinow sa jednanja wotbrońcajeje komnizije někotre nadrobnosće wo połdaczinym tajnym wojerskim dojednanju Pólskeje a Rumunskeje hobu pschinješe. Protokoll wopschisła mjes druhim plany za nadpad na Rusku a Litwu, za wottorhnjenje Wukrajiny wot Ruskeje a jeje rosdźělenje mjes Pólskej a

Kommunisej. Won pjeja pólito-rumunske wojeiske dojednanje f lipa 1926 wudospolnuja a pschemérja.

60 khorwatskich studentow zajeli.

Schwórtk je polizija studentiski dom w Sagrjebje pschepytala. Sdobom je ju 60 studentow do pschepytowanskeje jatby wsako. Jich winuja, so ju kommunistisku agitaziju dzikali. Kaž so f Prahi powe, je so tej tamnischi juhosłowjanski studentiski dom pschepytal. Polizija je towarstwowy archiw juhosłowjanskemu pólanjerstwu w Prahy pschepodała.

Po druhej powjeści je Sagrjebska polizija w studentskim sjedze wjele studentow sajała. Na sesnach wjele mésrnoscow studentskeho doma su ktaki namakali, kotrez wótre wutwady pschecziwo dzensnischemu knjezerstwu we Juhosłowjanskej a kralej wopschijeja. Ktaki maju podpismo: Revolucionarna organisazija khorwatskeje mladzini. Polizija je dom kruze pschepytała a 60 studentow sajała. Wunoschk domoweho pschepytanja njeje znaty.

Diktatura w Indiskej.

W pjatkownym shromadnym posedzenju indiskeje zakonje dawazeje shromadzisny a statneje rady je méstokral lord Irwin zdzelił, so je f wukasom prawo presidentow ludoweho zastupjerstwa, namjetny f dnjoweho porjada wotstajeć, wotstronik, so by w pschichodze podobnym samsnasnym zapschimanjam sadzewał, kajkeż-zu je pschi wuradzenju zakonjoweho nacziska wo zjawnym bjesstrachu stale.

Méstokral w dlzschej récji pschiczinny mjenowanske, kotrez su jeho k tesse krocżeli dowjedle. Zenje njeje zamjerzał, so by so indiske zjawne zywjenje khutnemu strachej wudało. Hdy by so revolucionarnym brozenjam tez jenoż wokomik zwoboda dała. Hdyż presidentaj wobeju parlamentowej domow postajenja wustajił tak wulożataj, so f tym wobstejnjesze nastanu, kotrymż knjezerstwo njemóże khutnych pschiczinow dla pschichodowacj, kaž je so nekkole stało, potom dyrbi méstokral napraway cżinicz, so bystrej presidentaj w pschichodze njenothnoj dowuradzenja zakonjowych naczisskow pschetorhnjeż.

Amerika garnisonu dri mexikanskej m'ezy posuni'a.

So by so pschi pschekrocżenju amerikansko-mexikanskeje mjezy kózdemu krejpschelecżu sadzewało, je amerikanski general Lassiter wobkadki namjesnych garnisonow poslał. Mexikanskaj knjezerstwowaj generalaj Almacan a Ortiz staj do Chihuahua pschicżahnyłoj a staj so za zbożkarstwim generalom Escobarom puschecziłoj, kotryż w tu khwilu pisches bórzi pschekhod pola Pulpity cżehnje. Wsitko Naca je so 600 zbożkarjow se Sinaloa generalej Popetej pschisłankło.

Ludowe wolhkłosowanje wo sakazni alkoholistich napitkow w Illinoiju a Missouriskej.

W statomaj Illinoisu a Missouriskej w Sjedinoczenych statach polnomjene Ameriki maja po dacżu mokri bratrja pschewahu. No zich zadanju ma lud wo tym wothłosowacz, hacz ma so sakasnja alkoholistich napitkow wotstronicz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 13. jutrownika 1929.

Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 746, hygrometer +4, thermometer wo dnjo +6. Dzensa rano we 8 hodz. barometer 745, hygrometer +4, thermometer w nozy —4. Wuhladny na tróschki zpolitsche, f khwilemi jasne wjedro. — Wazmo wyschitkow cżehnje so wot kupy Island pisches raussche morjo hacz do potoitscheje Runkeje. Nasche strony leza bóle na kromje tychle wysyanow. Dokelż schkleńza na zjans pokasuje, sda so, so wyschiny na mozy dobywaja. Nad pokowischez Franzowskej a nad polnóznym srzedznozemskim morjom leza nizinu. Hdyż swój puch k nam nasuhuja, a nasche strony pischczahnu, pschinjesu nam pschezo jara zynje deschcze. Nasch wjedrowustojny ma sa pschichodny tydzeń pschisomne wjedro sa mózne. Nedzelu zjenje a wetrojto, pódzelu scherjako, wutora kritiki dzeń, wot srzedy hacz do sobotu rjenje a czopło. — Zutsse njedzelu Misericorias Domini skhadza sjónczko 5,08 hodż. a khowa so 6,54 h. Mjenschk skhadza dop. 7,35 hodż. a khowa so w polnozy 12,05 hodż.

— **Djenznische wiki.** Butra placzesche 1—1,05 hr., jeja 10 pj., twaroh 25 pj., kólata punt 70 pj., klejata 3—3,20 hr., kury 1,50—2,50 hr., holbje 70—90 pj., Na seleninowych wikach placzesche punt czerwjenecho kalu 30 pj., bólscho 20 pj., wólkcho 30 pj., róża hydrotego 50—100 pj., punt zyble 25 pj., morchwje 25 pj., selerija 40 pj., kolrabija 20 pj., bérnow 8 pj., jabłkow 20 hacz 50 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

FÜR JEDEN BAU!

Der gebrannte Ziegel bürgt für gutes Bauen!

Jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufstelle m. b. H. Bautzen

— **Ssokolska kapala Matejschanskeje jednoty** znjeze zlawu, hdyż wustupi. We jenym wustupjenju halle nétko zhromny. Wyschschi dohladowar na Drjezdzjanskej drózy, knjes Kschizank, bydli na hrodze w Budyschinje. Se zwojej mandzelskej zwjeczeneje sahdzenu niedzelu slóborny kwasz. Joho zwak, knjes Krenz f Dobrusche, sobustaw zokolskeje hudby, jeho niedzelu rano sahe k jeho klóbornemu kwasej se zwojimi towarschemi f hudżbu pschesklapi. Mózne schmunjachu akkordy khruschow a sserbskich spéwow psches wokolinu hroda a dele do Zidowa. Zidowczenjo a Budyscy mésczenjo sserbske smeli sahdzischowschi, pschiskiwatachu w mjeliczomnych zylach poklad cz, schto bo tu podawa a schto tak luboinje hudżi. Bórzy so zyle hrodowe namésto f pschipósluchanjerni mjerowesche a czornjesche. Niemójachu so na sserbskich hudżbnikow naposchacz. — Kaž so nam f druhej strony zdżeli, je po nimi kapala méschczanskich herzow pschisicha. Su se swojim pisanjom derje tez derje mélili, ale zyła pschipósluchacz jo bórzy hacz do poslednjeho nastoja.

— **Na Kamjenicznej hasy wobkedzbowachmy tele dny** pilnych rjemjeslnikow, kiż so prózowachu, so bychu starem, daloko a schéroko znatemu hoscenzej „Lawej“ nowy napohlad dali. Poslednje dzeła buchu dzensa dokonjane a zyli na zaczischczej nowoczahnjeho wobkhodneho doma. We hornich méstnoscach su wobkhodne méstnosche knjesa dra. Lorenza a w najwjetschim dzélu delnich méstnoscow je pschiprawjena derje zrjadowana wustajenza noweho „mebloweho domu“. Każ zhonimy, khuschia tuta pschedawarnja samoznej Luzitskej meblowej fabriky, kotrejez mesle so dotal hizom jara kupowachu, nétko pak maju so pschetrjebarjam direktnje podawacz. Wsetcze pschinoschi nowy wobkhod zwjischi ras do zuleje Kamjetneje hasy.

— **K cżesci 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki** wuhotuje serbsko towarstwo „Nadzija“ w Budyschinje wutoru 16. haprleje wjecżor we 8 hodż. swjedzeński wjecżor w zurli Serbskeho Doma. Poskicza se khóry, solospéwy, deklamacije, hudżbne wécży a swjedzeński predznosk. Wsitcz Serbja Budyscina a wokolinu a wsitke sobustawy Budyskich serbskich towarstwow so wutrobnje prepróschuja.

— **Budyske haptyki** fu wschédne dny hacz do 7 hodż. wjecżor wotmrjene, wjedzelu pak samknjene. Nózny khlus bu a njedzelu wotcewjene ma jenoż jena haptyka f nadhacznym wotménjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi Budyskim.

— **Slatna autobusowa cżara f Budyschina do Hodżija a Biskopiz** wotewri so jutrjschu njedzelu 14. haprleje. Se Budyskeho dwórnischcza wotjedu wosy do Biskopiz 7,50, 13,00, 17,15 a 19,40 hodż. S Biskopiz wotjedu wosy 10,45, 14,40 a 18,35 hodż.

— **Sarjadnischwu Budyska-Bélmowanskeje autobusoweje cżary** budże swojim wosam wot 1. meje po dosnim jédnym planje jédzecz dacz. Tutón nowy jédny porjad dsima, dalokz je mózno, na wschitke dotalnischi swjatkow a gmejnow. Pawowjetze bu sesczenje, kotrezoż cżah bo f 15. haprleju skónczi. Wot 15. haprleje poblischi so autobusowa cżara hacz do Mużakowa, je-li krajna policija to dowoli, na cżimż pak njeje dwéla.

— **Warnujemy pisched njesnatym,** kiż je tu w Budyschinje do wschelakich bydlenjow pischischok a je so policiji k pschehladanju plumoweho warjaka, schtož zebi zaplaczeć dawa. Méschczanska plumarnja njeje nikoho k pschehladanju wupósłała. Njesnaty je néhoże 35 hacz 40 lét stary, 1,70 mtr. wulki, zylny, ma jasnobarbne, zylne wusy (Schnurbart), na hlowje ma schérn cżapku, wobleczony je schéry, po dacżu wojerski płaschcz, zmuhate zholowy, najskerje brune stupnje. Je khétro sa palenjom wonjoł. — Je-li so néhoże pokasa, njech so to Budyskemu kriminalnemu wotrjadej zdżeli.

— **Socialnym rentnarjam wupłacuje so podpjera** za mésac haprleju wutoru 16. haprleje dopołdnja wot 1/8 hac 12 hodżin w Sejmowni na Hrodowskej hasy cz. 10 po 1 skhodże wó jstwje cz. 41.

— **Doprédne zapłacenje leżownostneho dawka** Budyska méscżanska dawkownja wozjewja, zo ma so ke 15. haprleje 1929 naspomnjeny dawk zapłacić.

S **Hajnij.** Do twdomneje evangelieje schule zastupi letsa 21 hólzow a 8 holzow. Knjes schulski wjednik Domaschka rozkowasche dżeń zastupa do schule jako dżeń wa pora a pokasa tez na dowérjenje, kiż zebi **pocżahi** mjes starschimaj, wucżerjom a bjezczom zadaju.

S **Porschicz.** Nascha zyrkwina wéża je nowy elektriski cżasnik dostała, kiż je znaty **wézinu cżasnikar** Matej se Kumwalda pschiprawił. Nétko je wéża tez na Nowo-Porschitkej stronje zyrkwje zyrknik dostała, hdyż dotal zaneho njebésche.

S **Pschiwerjiz.** Wczerawschi zjatk popołdnju wokoło 1/3 hodż. dyrbjesche so Junkerske létadło Drjezdzjanko-Wrótsławskeje cżary posa nascheje wsy na senju puschczecz, dokelż bésche ho jeho motorej néschto swadżiło. Wumu sasta na knjezim polu njedaloko Hlinjanskeho puczka. Bórzy sbéża ho zyła wczipnych, kiż cżapczu zebi létadło wobhladacz. Dokelż ho njedostatk na motoru njedokedsesche wczera wotstronicz, dyrbjesche létadło psches wsy wonkach sieju wostacz, a nékotsi ludzo je strażowachu.

S **Hliny.** Wczera popołdnju wokoło 9 hodż. dyrbjesche tudomny 12létny Waliz hólz do Brésyny k schenzej dojecz. W 12 hodż. dyrbjesche wón w Huczinje w schuli być. Do schule pak njepschindże. Wucżer ho sa nim praschesche, tola zane f dżeji njewédżesche, hdże wón je. Wébku jenoż jeho cżapku psched rézu mjes Hlinu a Huczinje widżeli. Ta wez bé nadpadna a dżéchu zhubjeneho hólza pytacz. Na méstnje, hdżej bésche cżapka leżała, namakachu jebo kolo we rézu. Hólza pak wjeczor w 6 hodż. namakali njebéchu Récznischcze je na tutom méstnje khétro dżerate. Bratr pytasche z cżołmom swojeho zhubjeneho bratra.

Na Librowem grunce.

Roman Terezy Nowákoweje.

64] (Pokraczowanje.)

Wumélkał chwilu pschemyślowasche, mézo hlowu zkonnjenu a nikoho njedżiwajo. Wschitzy hladachu wuskotlinje na njeho. Skónczinje pozběhny wobliczo, wururia so a prajesche mainje: „Nimam nicżo pschecziwo Jobkej ani pschecziwo Librowemu rodu a gruntu. Ale tak dozyła tym patentam tola njemérzu. Hdyż so wopraudże wupokaze, kak to f wukupowanjom gruntownych brémjenjow budże, a ja so pschestudżeżu, so njebudże Albi na Librowem grunce nuzy czerpjecz, dam swoju dowolnosć, so bychtaj so braku. Antonin wupłaczi jej podżel, każ je bylo wuczinjene pschi sapiżbu a ja ji tez pschidam sa zwérne wothładowanje. — Zyle wérjeze budże mi najhórje — zym na Albi zwuczeny . . .“

Sajika so; ale hołco pschikłaczi spéchnje, wsa jeho wokoło schije a potom wokoschi jemu nutrnje ruku. „Hischcze njedu, nanko, hischcze budu waż wothładowacz“, zlubjesche.

„A zmy tu my“, pschipowmi hospodar, „trjebaj wosmjemy zebi waż do wulkeje zstiwy, zmérzeze so lépje —.“

Starz njedżiwajo wschoho pohnucza schzahny kibzake zwobliczo pschi zynowej récżi.

Jobk potschahuje zej znim ruku, dżakowasche wutrobnje a znowa wobkruczeschze, so bórzy so pschesnwédżi, kak stanje so wukupowanje roboty f wopraudżitosczu. Potom bychu mohli znajmjenscha wokolo zrjadowanja sestaczez a kwaz pschiprawicz.

Wésche zkoro hizo schéro, hdyż wopuschczichu khałupku, wot Albinki pschewodżani. Mlody Hanuż zastupi do wulkeho twarjenja, a holza so zamołwjejo, so by so nan hnésval, hdy by dolho so sadżerżała, roszohnowa so tohorunja néschto krocżeli sa kubłom. Libra, podawajo zej f njej ruku, pschittócżi ju zwaha k zebi a zaschepta: „Tak zmój so tola zwoja dożakakoj . . .“

„Ach, wustała zym dosez stracha“, posdychny holza, wuzwobodżujo so, „stajnje je so mi sdało, so nank njepschida! Nétko jenoż na tom zależi, so bychu patenty wopraudżite byle — nij każ tehdy w lécze. Sznadż bych so toho njedożakała —“ zakry zebi z ruku wobliczo.

„Budu, budu“, wobkruczeschtaj wobaj, Jobk a Cżeschka a hladaschtaj ja holzu, kak k wumélkiu wrócżo bżesche.

„Zyła holza“, khwalesche ju gruntownik, „tajka mila! Wjes dżiwa, so ju Hanuż njerad f wumélka puschczi. Ale myślu, so jeje zbożu drje tola zadżéwacz njebudże, tak ruce hacz dóndże k zbéhnjenju roboty. A schto pola wajchich na grunce praja, hdyż zim njerwésu pschiwjedżejech? Ssy zim hizo wo zwojim wotmyślenju wusnak?“

„Bischcze nichtó nicżo njewé“, wisesche Jobk f zkonu. „Sznadż bychu mi zadżewali do mandżelstwa zmjeczi, hdyż to nétko może bycz?“ wopraschа so hórzy. „Ssu to tez ludżo każ druzy . . .“

„Schto pak to“, pokojesche Cżeschka. „Jenoż so hizo béschtaj starschej tak nawjedżenaj na grunce znjeczi.“

„Smérju jeju w cżejczi a Albinka tez“, wururia so Libra. „Zimaj njebumé so zana kschiwda stacz — hischcze zej nascha macz wotpocżinje —“

Cżeschka so strachowasche, so je zwojimi praschenjemi je towarischa roshorił, a zwjertnuj hżeżadu na zortny bok: „Nétkole budże, luby Jobka, f praschczenjom kónz. Jenoż wscho, schtoż je wérno, tajsche brajschku hizo Jerwizh wjazy njenandu! Masch dar ducha. Prajił zym Hanużej, so by lépschi hacz rychtaf!“

Libra wutżmija so mérnje. „Bóh Knjes dak, so so Hanużej nan na mnje pschiwuczi — a naschi zaso so pschiwuczа na Albinku. Myślu, so budże nascha macz dosez wjesełá . . .“

„Ma telko rosuma, so takle zwostacz njemózejech“, wobtrjebarjam direktnje podawacz. Wsetcze pschinoschi nowy wobkhod zwjischi ras do zuleje Kamjetneje hasy.

— **K cżesci 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki** wuhotuje serbsko towarstwo „Nadzija“ w Budyschinje wutoru 16. haprleje wjecżor we 8 hodż. swjedzeński wjecżor w zurli Serbskeho Doma. Poskicza se khóry, solospéwy, deklamacije, hudżbne wécży a swjedzeński predznosk. Wsitcz Serbja Budyscina a wokolinu a wsitke sobustawy Budyskich serbskich towarstwow so wutrobnje prepróschuja.

— **Budyske haptyki** fu wschédne dny hacz do 7 hodż. wjecżor wotmrjene, wjedzelu pak samknjene. Nózny khlus bu a njedzelu wotcewjene ma jenoż jena haptyka f nadhacznym wotménjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi Budyschinje.

— **Slatna autobusowa cżara f Budyschina do Hodżija a Biskopiz** wotewri so jutrjschu njedzelu 14. haprleje. Se Budyskeho dwórnischcza wotjedu wosy do Biskopiz 7,50, 13,00, 17,15 a 19,40 hodż. S Biskopiz wotjedu wosy 10,45, 14,40 a 18,35 hodż.

— **Sarjadnischwu Budyska-Bélmowanskeje autobusoweje cżary** budże swojim wosam wot 1. meje po dosnim jédnym planje jédzecz dacz. Tutón nowy jédny porjad dsima, dalokz je mózno, na wschitke dotalnischi swjatkow a gmejnow. Pawowjetze bu sesczenje, kotrezoż cżah bo f 15. haprleju skónczi. Wot 15. haprleje poblischi so autobusowa cżara hacz do Mużakowa, je-li krajna policija to dowoli, na cżimż pak njeje dwéla.

— **Warnujemy pisched njesnatym,** kiż je tu w Budyschinje do wschelakich bydlenjow pischischok a je so policiji k pschehladanju plumoweho warjaka, schtož zebi zaplaczeć dawa. Méschczanska plumarnja njeje nikoho k pschehladanju wupósłała. Njesnaty je néhoże 35 hacz 40 lét stary, 1,70 mtr. wulki, zylny, ma jasnobarbne, zylne wusy (Schnurbart), na hlowje ma schérn cżapku, wobleczony je schéry, po dacżu wojerski płaschcz, zmuhate zholowy, najskerje brune stupnje. Je khétro sa palenjom wonjoł. — Je-li so néhoże pokasa, njech so to Budyskemu kriminalnemu wotrjadej zdżeli.

— **Socialnym rentnarjam wupłacuje so podpjera** za mésac haprleju wutoru 16. haprleje dopołdnja wot 1/8 hac 12 hodżin w Sejmowni na Hrodowskej hasy cz. 10 po 1 skhodże wó jstwje cz. 41.

— **Doprédne zapłacenje leżownostneho dawka** Budyska méscżanska dawkownja wozjewja, zo ma so ke 15. haprleje 1929 naspomnjeny dawk zapłacić.

S **Hajnij.** Do twdomneje evangelieje schule zastupi letsa 21 hólzow a 8 holzow. Knjes schulski wjednik Domaschka rozkowasche dżeń zastupa do schule jako dżeń wa pora a pokasa tez na dowérjenje, kiż zebi **pocżahi** mjes starschimaj, wucżerjom a bjezczom zadaju.

S **Porschicz.** Nascha zyrkwina wéża je nowy elektriski cżasnik dostała, kiż je znaty **wézinu cżasnikar** Matej se Kumwalda pschiprawił. Nétko je wéża tez na Nowo-Porschitkej stronje zyrkwje zyrknik dostała, hdyż dotal zaneho njebésche.

S **Pschiwerjiz.** Wczerawschi zjatk popołdnju wokoło 1/3 hodż. dyrbjesche so Junkerske létadło Drjezdzjanko-Wrótsławskeje cżary posa nascheje wsy na senju puschczecz, dokelż bésche ho jeho motorej néschto swadżiło. Wumu sasta na knjezim polu njedaloko Hlinjanskeho puczka. Bórzy sbéża ho zyła wczipnych, kiż cżapczu zebi létadło wobhladacz. Dokelż ho njedostatk na motoru njedokedsesche wczera wotstronicz, dyrbjesche létadło psches wsy wonkach sieju wostacz, a nékotsi ludzo je strażowachu.

S **Hliny.** Wczera popołdnju wokoło 9 hodż. dyrbjesche tudomny 12létny Waliz hólz do Brésyny k schenzej dojecz. W 12 hodż. dyrbjesche wón w Huczinje w schuli być. Do schule pak njepschindże. Wucżer ho sa nim praschesche, tola zane f dżeji njewédżesche, hdże wón je. Wébku jenoż jeho cżapku psched rézu mjes Hlinu a Huczinje widżeli. Ta wez bé nadpadna a dżéchu zhubjeneho hólza pytacz. Na méstnje, hdżej bésche cżapka leżała, namakachu jebo kolo we rézu. Hólza pak wjeczor w 6 hodż. namakali njebéchu Récznischcze je na tutom méstnje khétro dżerate. Bratr pytasche z cżołmom swojeho zhubjeneho bratra.

Na Librowem grunce.

Roman Terezy Nowákoweje.

64] (Pokraczowanje.)

Wumélkał chwilu pschemyślowasche, mézo hlowu zkonnjenu a nikoho njedżiwajo. Wschitzy hladachu wuskotlinje na njeho. Skónczinje pozběhny wobliczo, wururia so a prajesche mainje: „Nimam nicżo pschecziwo Jobkej ani pschecziwo Librowemu rodu a gruntu. Ale tak dozyła tym patentam tola njemérzu. Hdyż so wopraudże wupokaze, kak to f wukupowanjom gruntownych brémjenjow budże, a ja so pschestudżeżu, so njebudże Albi na Librowem grunce nuzy czerpjecz, dam swoju dowolnosć, so bychtaj so braku. Antonin wupłaczi jej podżel, każ je bylo wuczinjene pschi sapiżbu a ja ji tez pschidam sa zwérne wothładowanje. — Zyle wérjeze budże mi najhórje — zym na Albi zwuczeny . . .“

Sajika so; ale hołco pschikłaczi spéchnje, wsa jeho wokoło schije a potom wokoschi jemu nutrnje ruku. „Hischcze njedu, nanko, hischcze budu waż wothładowacz“, zlubjesche.

„A zmy tu my“, pschipowmi hospodar, „trjebaj wosmjemy zebi waż do wulkeje zstiwy, zmérzeze so lépje —.“

Starz njedżiwajo wschoho pohnucza schzahny kibzake zwobliczo pschi zynowej récżi.

Jobk potschahuje zej znim ruku, dżakowasche wutrobnje a znowa wobkruczeschze, so bórzy so pschesnwédżi, kak stanje so wukupowanje roboty f wopraudżitosczu. Potom bychu mohli znajmjenscha wokolo zrjadowanja sestaczez a kwaz pschiprawicz.

Wésche zkoro hizo schéro, hdyż wopuschczichu khałupku, wot Albinki pschewodżani. Mlody Hanuż zastupi do wulkeho twarjenja, a holza so zamołwjejo, so by so nan hnésval, hdy by dolho so sadżerżała, roszohnowa so tohorunja néschto krocżeli sa kubłom. Libra, podawajo zej f njej ruku, pschittócżi ju zwaha k zebi a zaschepta: „Tak zmój so tola zwoja dożakakoj . . .“

„Ach, wustała zym dosez stracha“, posdychny holza, wuzwobodżujo so, „stajnje je so mi sdało, so nank njepschida! Nétko jenoż na tom zależi, so bychu patenty wopraudżite byle — nij każ tehdy w lécze. Sznadż bych so toho njedożakała —“ zakry zebi z ruku wobliczo.

„Budu, budu“, wobkruczeschtaj wobaj, Jobk a Cżeschka a hladaschtaj ja holzu, kak k wumélkiu wrócżo bżesche.

„Zyła holza“, khwalesche ju gruntownik, „tajka mila! Wjes dżiwa, so ju Hanuż njerad f wumélka puschczi. Ale myślu, so jeje zbożu drje tola zadżéwacz njebudże, tak ruce hacz dóndże k zbéhnjenju roboty. A schto pola wajchich na grunce praja, hdyż zim njerwésu pschiwjedżejech? Ssy zim hizo wo zwojim wotmyślenju wusnak?“

„Bischcze nichtó nicżo njewé“, wisesche Jobk f zkonu. „Sznadż bychu mi zadżewali do mandżelstwa zmjeczi, hdyż to nétko może bycz?“ wopraschа so hórzy. „Ssu to tez ludżo każ druzy . . .“

„Schto pak to“, pokojesche Cżeschka. „Jenoż so hizo béschtaj starschej tak nawjedżenaj na grunce znjeczi.“

„Smérju jeju w cżejczi a Albinka tez“, wururia so Libra. „Zimaj njebumé so zana kschiwda stacz — hischcze zej nascha macz wotpocżinje —“

Cżeschka so strachowasche, so je zwojimi praschenjemi je towarischa roshorił, a zwjertnuj hżeżadu na zortny bok: „Nétkole budże, luby Jobka, f praschczenjom kónz. Jenoż wscho, schtoż je wérno, tajsche brajschku hizo Jerwizh wjazy njenandu! Masch dar ducha. Prajił zym Hanużej, so by lépschi hacz rychtaf!“

Libra wutżmija so mérnje. „Bóh Knjes dak, so so Hanużej nan na mnje pschiwuczi — a naschi zaso so pschiwuczа na Albinku. Myślu, so budże nascha macz dosez wjesełá . . .“

„Ma telko rosuma, so takle zwostacz njemózejech“, wobtrjebarjam direktnje podawacz. Wsetcze pschinoschi nowy wobkhod zwjischi ras do zuleje Kamjetneje hasy.

— **K cżesci 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki** wuhotuje serbsko towarstwo „Nadzija“ w Budyschinje wutoru 16. haprleje wjecżor we 8 hodż. swjedzeński wjecżor w zurli Serbskeho Doma. Poskicza se khóry, solospéwy, deklamacije, hudżbne wécży a swjedzeński predznosk. Wsitcz Serbja Budyscina a wokolinu a wsitke sobustawy Budyskich serbskich towarstwow so wutrobnje prepróschuja.

— **Budyske haptyki** fu wschédne dny hacz do 7 hodż. wjecżor wotmrjene, wjedzelu pak samknjene. Nózny khlus bu a njedzelu wotcewjene ma jenoż jena haptyka f nadhacznym wotménjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi Budyschinje.

— **Slatna autobusowa cżara f Budyschina do Hodżija a Biskopiz** wotewri so jutrjschu njedzelu 14. haprleje. Se Budyskeho dwórnischcza wotjedu wosy do Biskopiz 7,50, 13,00, 17,15 a 19,40 hodż. S Biskopiz wotjedu wosy 10,45, 14,40 a 18,35 hodż.

— **Sarjadnischwu Budyska-Bélmowanskeje autobusoweje cżary** budże swojim wosam wot 1. meje po dosnim jédnym planje jédzecz dacz. Tutón nowy jédny porjad dsima, dalokz je mózno, na wschitke dotalnischi swjatkow a gmejnow. Pawowjetze bu sesczenje, kotrezoż cżah bo f 15. haprleju skónczi. Wot 15. haprleje poblischi so autobusowa cżara hacz do Mużakowa, je-li krajna policija to dowoli, na cżimż pak njeje dwéla.

— **Warnujemy pisched njesnatym,** kiż je tu w Budyschinje do wschelakich bydlenjow pischischok a je so policiji k pschehladanju plumoweho warjaka, schtož zebi zaplaczeć dawa. Méschczanska plumarnja njeje nikoho k pschehladanju wupósłała. Njesnaty je néhoże 35 hacz 40 lét stary, 1,70 mtr. wulki, zylny, ma jasnobarbne, zylne wusy (Schnurbart), na hlowje ma schérn cżapku, wobleczony je schéry, po dacżu wojerski płaschcz, zmuhate zholowy, najskerje brune stupnje. Je khétro sa palenjom wonjoł. — Je-li so néhoże pokasa, njech so to Budyskemu kriminalnemu wotrjadej zdżeli.

— **Socialnym rentnarjam wupłacuje so podpjera** za mésac haprleju wutoru 16. haprleje dopołdnja wot 1/8 hac 12 hodżin w Sejmowni na Hrodowskej hasy cz. 10 po 1 skhodże wó jstwje cz. 41.

— **Doprédne zapłacenje leżownostneho dawka** Budyska méscżanska dawkownja wozjewja, zo ma so ke 15. haprleje 1929 naspomnjeny dawk zapłacić.

S **Hajnij.** Do twdomneje evangelieje schule zastupi letsa 21 hólzow a 8 holzow. Knjes schulski wjednik Domaschka rozkowasche dżeń zastupa do schule jako dżeń wa pora a pokasa tez na dowérjenje, kiż zebi **pocżahi** mjes starschimaj, wucżerjom a bjezczom zadaju.

S **Porschicz.** Nascha zyrkwina wéża je nowy elektriski cżasnik dostała, kiż je znaty **wézinu cżasnikar** Matej se Kumwalda pschiprawił. Nétko je wéża tez na Nowo-Porschitkej stronje zyrkwje zyrknik dostała, hdyż dotal zaneho njebésche.

S **Pschiwerjiz.** Wczerawschi zjatk popołdnju wokoło 1/3 hodż. dyrbjesche so Junkerske létadło Drjezdzjanko-Wrótsławskeje cżary posa nascheje wsy na senju puschczecz, dokelż bésche ho jeho motorej néschto swadżiło. Wumu sasta na knjezim polu njedaloko Hlinjanskeho puczka. Bórzy sbéża ho zyła wczipnych, kiż cżapczu zebi létadło wobhladacz. Dokelż ho njedostatk na motoru njedokedsesche wczera wotstronicz, dyrbjesche létadło psches wsy wonkach sieju wostacz, a nékotsi ludzo je strażowachu.

S **Hliny.** Wczera popołdnju wokoło 9 hodż. dyrbjesche tudomny 12létny Waliz hólz do Brésyny k schenzej dojecz. W 12 hodż. dyrbjesche wón w Huczinje w schuli być. Do schule pak njepschindże. Wucżer ho sa nim praschesche, tola zane f dżeji njewédżesche, hdże wón je. Wébku jenoż jeho cżapku psched rézu mjes Hlinu a Huczinje widżeli. Ta wez bé nadpadna a dżéchu zhubjeneho hólza pytacz. Na méstnje, hdżej bésche cżapka leżała, namakachu jebo kolo we rézu. Hólza pak wjeczor w 6 hodż. namakali njebéchu Récznischcze je na tutom méstnje khétro dżerate. Bratr pytasche z cżołmom swojeho zhubjeneho bratra.

Na Librowem grunce.

Roman Terezy Nowákoweje.

64] (Pokraczowanje.)

Wumélkał chwilu pschemyślowasche, mézo hlowu zkonnjenu a nikoho njedżiwajo. Wschitzy hladachu wuskotlinje na njeho. Skónczinje pozběhny wobliczo, wururia so a prajesche mainje: „Nimam nicżo pschecziwo Jobkej ani pschecziwo Librowemu rodu a gruntu. Ale tak dozyła tym patentam tola njemérzu. Hdyż so wopraudże wupokaze, kak to f wukupowanjom gruntownych brémjenjow budże, a ja so pschestudżeżu, so njebudże Albi na Librowem grunce nuzy czerpjecz, dam swoju dowolnosć, so bychtaj so braku. Antonin wupłaczi jej podżel, każ je bylo wuczinjene pschi sapiżbu a ja ji tez pschidam sa zwérne wothładowanje. — Zyle wérjeze budże mi najhórje — zym na Albi zwuczeny . . .“

Sajika so; ale hołco pschikłaczi spéchnje, wsa jeho wokoło schije a potom wokoschi jemu nutrnje ruku. „Hischcze njedu, nanko, hischcze budu waż wothładowacz“, zlubjesche.

„A zmy tu my“, pschipowmi hospodar, „trjebaj wosmjemy zebi waż do wulkeje zstiwy, zmérzeze so lépje —.“

Starz njedżiwajo wschoho pohnucza schzahny kibzake zwobliczo pschi zynowej récżi.

Jobk potschahuje zej znim ruku, dżakowasche wutrobnje a znowa wobkruczeschze, so bórzy so pschesnwédżi, kak stanje so wukupowanje roboty f wopraudżitosczu. Potom bychu mohli znajmjenscha wokolo zrjadowanja sestaczez a kwaz pschiprawicz.

Wésche zkoro hizo schéro, hdyż wopuschczichu khałupku, wot Albinki pschewodżani. Mlody Hanuż zastupi do wulkeho twarjenja, a holza so zamołwjejo, so by so nan hnésval, hdy by dolho so sadżerżała, roszohnowa so tohorunja néschto krocżeli sa kubłom. Libra, podawajo zej f njej ruku, pschittócżi ju zwaha k zebi a zaschepta: „Tak zmój so tola zwoja dożakakoj . . .“

„Ach, wustała zym dosez stracha“, posdychny holza, wuzwobodżujo so, „stajnje je so mi sdało, so nank njepschida! Nétko jenoż na tom zależi, so bychu patenty wopraudżite byle — nij każ tehdy w lécze. Sznadż bych so toho njedożakała —“ zakry zebi z ruku wobliczo.

„Budu, budu“, wobkruczeschtaj wobaj, Jobk a Cżeschka a hladaschtaj ja holzu, kak k wumélkiu wrócżo bżesche.

„Zyła holza“, khwalesche ju gruntownik, „tajka mila! Wjes dżiwa, so ju Hanuż njerad f wumélka puschczi. Ale myślu, so jeje zbożu drje tola zadżéwacz njebudże, tak ruce hacz dóndże k zbéhnjenju roboty. A schto pola wajchich na grunce praja, hdyż zim njerwésu pschiwjedżejech? Ssy zim hizo wo zwojim wotmyślenju wusnak?“

„Bischcze nichtó nicżo njewé“, wisesche Jobk f zkonu. „Sznadż bychu mi zadżewali do mandżelstwa zmjeczi, hdyż to nétko może bycz?“ wopraschа so hórzy. „Ssu to tez ludżo każ druzy . . .“

„Schto pak to“, pokojesche Cżeschka. „Jenoż so hizo béschtaj starschej tak nawjedżenaj na grunce znjeczi.“

„Smérju jeju w cżejczi a Albinka tez“, wururia so Libra. „Zimaj njebumé so zana kschiwda stacz — hischcze zej nascha macz wotpocżinje —“

Cżeschka so strachowasche, so je zwojimi praschenjemi je towarischa roshorił, a zwjertnuj hżeżadu na zortny bok: „Nétkole budże, luby Jobka, f praschczenjom kónz. Jenoż wscho, schtoż je wérno, tajsche brajschku hizo Jerwizh wjazy njenandu! Masch dar ducha. Prajił zym Hanużej, so by lépschi hacz rychtaf!“

Libra wutżmija so mérnje. „Bóh Knjes dak, so so Hanużej nan na mnje pschiwuczi — a naschi zaso so pschiwuczа na Albinku. Myślu, so budże nascha macz dosez wjesełá . . .“

„Ma telko rosuma, so takle zwostacz njemózejech“, wobtrjebarjam direktnje podawacz. Wsetcze pschinoschi nowy wobkhod zwjischi ras do zuleje Kamjetneje hasy.

— **K cżesci 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki** wuhotuje serbsko towarstwo „Nadzija“ w Budyschinje wutoru 16. haprleje wjecżor we 8 hodż. swjedzeński wjecżor w zurli Serbskeho Doma. Poskicza se khóry, solospéwy, deklamacije, hudżbne wécży a swjedzeński predznosk. Wsitcz Serbja Budyscina a wokolinu a wsitke sobustawy Budyskich serbskich towarstwow so wutrobnje prepróschuja.

— **Budyske haptyki** fu wschédne dny hacz do 7 hodż. wjecżor wotmrjene, wjedzelu pak samknjene. Nózny khlus bu a njedzelu wotcewjene ma jenoż jena haptyka f nadhacznym wotménjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi Budyschinje.

— **Slatna autobusowa cżara f Budyschina do Hodżija a Biskopiz** wotewri so jutrjschu njedzelu 14. haprleje. Se Budyskeho dwórnischcza wotjedu wosy do Biskopiz 7,50, 13,00, 17,15 a 19,40 hodż. S Biskopiz wotjedu wosy 10,45, 14,40 a 18,35 hodż.

— **Sarjadnischwu Budyska-Bélmowanskeje autobusoweje cżary** budże swojim wosam wot 1. meje po dosnim jédnym planje jédzecz dacz. Tutón nowy jédny porjad dsima, dalokz je mózno, na wschitke dotalnischi swjatkow a gmejnow. Pawowjetze bu sesczenje, kotr

Z Hasłowa. Leźma je skhadźowanka nimo, dostaniemy hižo zaso nahladny wopyt. Radwořska jednota „Sokoł“ wuhotuje jutře w Haslowje jara rjany sokolski swjedźeń. Radwoťčenjo běchu tu hižo někotre razy a nam je so stajnje wulkotnje při nich lubiło. Też jutře wustupja woni z wubranym a wotměnjatym porjadom a přede wšěm zahraja nam dźiwadło, zo budźemy so dźiwać, kak rjenje budźe! Tohodla, přińdźće wšitcy na tutón rjany sokolski swjedźeń. Sće wutrobnje přeprošeni!

Z Khrósćic. Zańdźenu póndźelu zastupi do tudomneje šule 49 malych dźěći, 31 holcow a 18 hólcow. Knjez šulski wjednik Lipič pokaza staršich na mnohe starosće, kiž jich při tutej ważnej króceli dźěsća jimaju, wone pak njejsu wšitke woprawnene, přetož wučeŕ chce być dźěćom z dobrym přećelom, wosebje małym. Dźěći druheho šulskeho lěta powitachu małych z khutnymi a wjeselymi přednoškami a spěwami. Małe dźěći khodźa ke knjezomaj wučerjomaj Hajnje a Wujesej do šule.

Z Khrósćic. Dnja 8. hapryla smědźeše knjez šulski wjednik Lipič swój 25lětny zastojniski jubilej swječić. Na jcho čestnym dnju zhromadźichu so wučerjo, sobustawy předsydstwa šulskeho wokrjesa a dźěći posledneju dwěju šulskeju lětow, zo bychu zdobnje na jubilara spominali. Też knjez wokrjesny wyšši šulski rada Krawc z Kamjenca běše přitomny. Po přednjesenym spěwje šulskeho khóra pod nawjedowanjom knjeza wučerja Wuješa přednjese šulerka wosmeho lěta Marja Rjenčkec z Khrósćic rjanu pěseń. Knjez wokrjesny wyšši šulski rada khwaleše w swojej narěči wosebje jubilarowe nadobne waśnje we wobkhodźe ze swojimi sobučłowjekami. W 25 létach swojeho zastojnstwa skutkowaše knjez Lipič při šuli w Khrósćicach, Worklecach, Wostrowcu, Mišnju a zaso w Khrósćicach. W mjenje wučerstwa wupraji jubilarej wutrobne zbožopřeće knjez wučeŕ Pjetaš a w mjenje šulskeho zastupjerstwa knjez wučeŕ Kokla. Wobaj přepodaštaj praktiske dary. Šulerka Marja Eiseltec z Lojna, kiž 5 lěto do šule khodźi, přednjese na to pěseń. Knjez jubilar so z wutrobnymi słowami za mnohe počesćowanja a dary a za swjatočnu hodźinu podźakowa. Po přednjesenym spěwje šulskeho khóra skónči so swjatočnosć ze serbskej narodnej hymnu. Mužske spěwne towarstwo „Jednota“, kotrehož dirigent je jubilar, přednjese jemu zastaničko.

Z Khrósćic. Lětsa je so 25 lět minyło, zo bu naša nětčiša šula wotewrjena. Šulski wubjerk je tehodła we swojim poslednim posedźenju wobzamknył, zo ma so dla tuteje składnosće kónc junija šulski swjedźeń wotměć.

Z Wudworja. Khróšćanski Ratařski Dorost ma přichodnu srjedu 17. hapryje we Wudworju swoju zhromadźiznu. Předsydstwo prosy wo bohate wobdźělenjo na tutej ważnej zhromadźiznje.

S Wotrez. Njeposłušnik dźěći, što ma jěchać swoju powšěchcź, je jěbi tu sajdźeny schtwórtk šmjertny wopor žadał. Po drósy jěchěše buldoga, kiž cyelnuśe dwaj wołaj. Sa rjeźaŕu, što hotuje khórtu wołaj wóśin mišnjenaj, powšěchcźi so schulikej dźěćoj, hólz a holza. Nadeho pak holza dele padny a wóś ju pschejěchźe. Dokelž jěchźe wona sa wóś wiśajo wołała, wleceše ju wóz nětčhe 15 metrow daloko ześbu. Jako holzu wuczakanuchu, jěchźe wona hižom morwa.

S Trjebina. W naschej małej wsy sta što žadny podawk, je běchtej na jenym dnju pokhowanej, kiž njesłejitej w nětkajšim swójku. Sćrjedu pop. w 3 hodź. pohrjebachu 45létnu mandźelsku Furkowu a bórzy na to 15létneho Matoja Wójku. Pola wobeju běšche pschewodźenje bohate. Też Kuchariez kapała pschi wobémaj pohrjebomaj hobuškutkowaśe. Młody cźeławjek běšche so w Běłej Wodźe pschi dźele na kolenu franik a po operaciji w Khojźebuzkej khorownt w pschitomnosći starscheju wumrěł. Starschej staj hakle psched nětčimi létami dwě dźěśći na jenym dnju pšches šmjerć shubiłej.

Z Łužicy.

* S **Kumwałda.** Schtwórtk rano su tu sapoczeli wodowód tworiś. Najprjedy twarja wodowy kotok na Hornjo-Kumwałskich leźownosćach. Mnohy dźěłonjemězy jimeja tu na dźěłu cźaš dźěła.

* S **Wopałeje.** Sćrjedu wječor 1/4 9 hodź. wotpalischcej so we Wopałej stara brózeń a hródź spomoźeśkeho doma. Wobnjowa wobora a wozeje motorisa fukawa ruce japschimmy a nowu brózeń a domjše zdźerża. Pschičina wohnja hischcze njeje znata.

* S **Hornich Kundraciz.** Schtwórtk rano namakachu 32létnu hospodarku pomoznizu Floru Wünschez morwu w studni njedaloko jeje bydlenja. Wona běsche w cźeśći wuzlach zmjerćej pytała.

* Se **Zitawy.** Wo nozy k schtwórtkej je so w Zitawje wobgodźeł hoseńcza „Skoteje Hwězdy“, Arno Mórbitz, zafiśik. Pschičina zamonwordarstwa je pjeca cźeźka khorosć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Arnsdorfa.** (Snjeboźit.) Hakle wutoru zaśdźeneho tydźenja pschejěchźe cźaš na tudomnym dwórnischcu 21-létnu holzu šmjertnje. Sobotu sta so hižom sośo jene njeśboże. Ranźirat Beier z Kleinwolmsdorfa ho pschi rankěrowanju tak cźeźko na ruzy srani, so dyrbjachu jeho do Radebergskeje khorownje dowjesć.

* S **Annaberga.** (Hapryjeśika syma w Rudnych horach.) Hischcze pschezo je we wyšokosći nětčhe 600 metrow tak syma, so po nozach njerśnje a što śneh huśćišcho dźeła. Pódelu běschtej statnej dróhy do Wiesenthala a Bärenfels tak sawětej, so někotre automobile a motorske koła wšech tśeźazy wostachu, so dyrbjachu zjebi schoferaja z kopaćemi jedyn druheneho z muły pómhaś. Pšches duzent šamochodow dyrbjeśe so do Annaberga wrócić, so bychu po druhich puśach k mésu śiwoseho sameŕa dojeźe.

90 lět Lipsćansko-Drježdźanska železnica.

Sajdźenu njedźelu běšche so rune 90 lět dopjelniło, so bu Lipšćansko-Drježdźanska železnica wotewrjena. Se tuteje pschiležnosći wuhotowa towarśstwo sastojnskow nětčhe duschich sakskich statnych železnicow njedźelu dopołdnja jednoru śwjatoczwósej pschi Listowym-Harfortskim pomniku, kiž běšche so selenymi halošćankami wupyšchen, runje jako železniski obelisk. Mećnikojo zwoninachu z krótkimi nacźeśkami na pućrubarjow wémsteho železnisstwa a pokojischu wénzy k pomnikej. Na śwjatoczwósći wobdźělischu so deputazije železnizarskich organisazijow z zyleje Sakskeje a Durinskeje.

Njanowiše z cyeloho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje sa jutśischu njedźelu:** Sso wucźahuje a wocźopluje, tola wjedro je tola trochu wiśnate. W Zendźelskej zamrócźene a cźopło. W połnocnej Europje khłódno a scherjate.

Sćerjelski wohnjobowy cźah je schtwórtk w nozy w Treptowje pola Barlina do wotdźelenja dźěłaczerjow sajěł. Jedyn železniźaŕ je so hnydom morił, śišo druhi, kotrymž so poradźi, z cźahom na bok skocźiś, hu so skanili. Njesboże na to tomu pschipiwaješe, so hu w tymle cźaśu někotre cźahi tamne méśno pschećeśe, tak so hu dźěłaczerjo warnowaze trubjenje pschesłyschcheli.

Liczba dźěłaczerjomjerjerjow w Němskej je poźiednje njedźele wo 500 000 wotběrała.

Pruski žejm je pschijaŕ k prawu zyrkwinskich dawkow evangelskich krajnych zyrkwjowow pschijaŕ, runje tak wotpowědaźa sakoń sa katolske wosadny. — Sapósłanz Krämer so na to hórcheśeše, so so sa statne železniźy w Hamburgskim pschistawje wschědnje 10 000 tunow jendźelskeho wuhla wotwožuje, mjes tym so němske wuhlowe podłopki njemóža śiwoje wuhla wothwjeć.

Na Duisburgskim dwórnischcu hu pod spanskim wosom Warschawsko-Parizskeho spěšnego cźaśa dwaju śpeju pucźowarjow wupłodźiłi a sajeli. Sśepaj pucźowarjej, dwaj Polakaj, prajischtaj, so staj hižo w polskim korridoru pod wós salełoj. Na tajle waischnje chcyschtaj so darmo do Parisa dowjesć. Na dołhej jěsće staj so wot śiwoj hač k nohomaj se śasami pschikrylaj a zyle wusłaloj. Wobjezjenośće jěchu staj jenoj z tym śnjeśoj, so staj so k wosowym tepjenskim rolam pschilołcźiłoj.

Italske w Romje so cźischcźaze nowiny „Impero“, „Tevere“ a „A. Z.“ hu so w Franzowskej sakasałe, dokelž w niebischcześelskim duchu pischeśiwo Franzowskej pischu.

Rjowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolaś w Budyšinje, za lokalne dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Bórkowach. Za nowdźi... ank w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Serbske towarstwo „Nadźija“ wuhotuje přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. w žurli Serbsk. Doma swjedźeński wječor k česći 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki. Wo wobdźělenje wšitkich Serbow so wutrobnje prosy.

Budyšin. Towarstwo kat. młodźencow ma měsačnu zhromadźiznu jutře njedźelu 14. hapryje wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. **Předsydstwo.**

Budyšin. Towarstwo kat. knježnow ma měsačnu zhromadźiznu póndźelu 15. hapryje wječor we 8 hodź. w kat. asylu na Dwórniščowej dróze 12. Naša starše wotkhadźa. Přińdźće wšitke! **Předsydstwo.**

Budestecy. Serbske tow. „Lubin“ ma njedźelu 14. hapryje pop. 1/26 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Zajimawy přednošk ze swětłowobrazami je knjez hłowny starši Serbskeho studentstwa Henčl přilubił. Sobustawy a hosćo su wutrobnje witani. Spěwnik sobupřinjeść. Wo prawje bohaty wopyt prosy. Předsydstwo.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ změje njedźelu 14. hapryje popołdnju w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. **Předsydstwo.**

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ změje njedźelu 14. hapryje popołdnju w 6 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Nowakec hosćeńcu. Přednošk je přilubjeny. Knježa dowěrnicy so prošа, to wšém sobustawam wozjewić. Wo bohaty wopyt so prosy. **Předsydstwo.**

Jednota Sokoł w Poršicach wuhotuje njedźelu 14. hapryje wječor we 8 hodź. sokolski swjedźeń. Dowolamy sebi wšě jednoty a towarstwa, kaž też wšěch lubych přećelow wutrobnje přeprosyć.

Khróšćicy. Ratařski Dorost ma přichodnu srjedu 17. hapryje we Wudworju zhromadźiznu. Prosymy wo bohate wobdźělenje, hdyž smy w zymie někotre zaspali. **Předsydstwo.**

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica“ wotměje njedźelu 14. jutrownika popołdnju w 3 hodź. w Błašec hosćeńcu we Wbohowje swoju měsačnu zhromadźiznu. K tomu należnje přeprošuje **předsydstwo.**

Dr[illegible]rat. Tow. kat. mł[illegible] wuhotuje [illegible] 14. hapryje wječor we 8 hodź. w Zernjanskim hosćeńcu załoženski swjedźeń. Wšěch Serbow z blizka a z daloka přeprošuje wutrobnje **předsydstwo.**

Wulki Cisk. Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu 14. jutrownika wječor we 8 hodź. wulki Sokolski wječor. Nimo wšelakich sokolskich zwučowanjow a dźiwadła budźe hišće hr. načolnik zajimawe přednošować „Wo khorosćach a jich wotstronjenju“. Za cyły serbski lud je jara ważne, zo by so wón strowy zdźerżał. Tuž niech młodźi a stari Serbja přichodnu njedźelu khwatajn do Wulkeho Cisk[illegible]

Stunnie, kufry žoniace toše, mošnički, štrykowane lacy, špódnje khołowy, rukajcy, žonjace šlynfry, a spódnje suknje poručuje tunjo

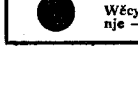
Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlarski mištr.

Emil Höhne w Bukecach
zamkarski mištr
Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnia. Casnikaŕ. Wuporjedźerńia. Centrifugi.
Wotnajeński awto
za kwasy, kŕižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćipanje, (Klemmer)
dalokowidy atd.
Specialist
nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwaŕ khorobn. kasy)

Konje k rězu
kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn.
Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jatkach. Tel. 2403

Curt Junghanns
pśiedy E. Schubert
sedłaŕ a tapećeŕ, na Jerjow. hasy
Zhotowjenje a wuporjedźenje gratu a wutykanych moblow. Předźělanje komotow atd.
Wěcywustojne posłužowanje — Tunje płaćizny!

Haben Sie Stoff?
29 Pf. RM. Kostet die Anfertigung eines modernen **Anzuges** oder **Mantels** einschliesslich sämtlicher Zutaten, Taillieren, Sitz
Stoff Neuheiten in großer Auswahl!
Paul Noack, Bautzen,
Holzmarkt 7.

Zubna praksis C. Rech w Rakecach
Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.
w Khróšćicach wot 3. hapryje Ben šec hosćeńcu
Sćrjedu 3—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.
w Njeswačidle 37e pola Albert Irrgang wot 4. hapryl.
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.
— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Přesadźowanje palnicho drjewa
Wutoru 16. hapryl 1929 dop. wot 9 hodź. budźa so w hosćencu w Kiślicach
200 rm twjerd. a mehk. paln. drjewa a 10 khójn. dołhich khromadow
na přesadźowanje předawać.
Statny hajniski hamt w Połpicach
Póst Kluki — Telefon Hućin 25.

Hosćenc w Sunowje
jutře njedźelu
R·E·J·E

Symjent. běrny
su na předań
Cornebohstr. 33

Dobra čehniwa a wužikowa
krowa
je na předań w Dubom 48

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,50 hr.

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmannec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šlomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja.

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhadow** kóždeje dwuřiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerskej hasy 11 Telefon 3698

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Dwaj běhakaj

na předań

w Małsecach číslo 12.

Jeja

k nasadźowanju wot čornych rhynskich kur a kačkow (Caci Campwell) ma na předań

w Swinarni čo. 16

Jan Petrkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće

poručuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowočasnych **wobleков** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—36 hr.

Žonjace a dźěćace šaty atd.

Na wšě twory 5% rabata!

Pytam hnydom nazhonitu nie młódšu 18 lět

domjacu holcu

Dr. med. Schubertowa we Wósporku

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Naše wotewrjeńske předawanje

započnje so dźensa sobotu, 18. haprileje

10% rabata k zeznaću swojeho wobkhoda hač konc haprileje

Za kóžde bydlenje
Za wšě poměry so hodźace

dobre meble

Bjezkonkurencne nizke płaćizny. Rabat při płaćenju z hotowymi pjenjezami abo 18 měsačne dźělby z małym napłaćowanjom. Přiwjezemy kupjene meble darmo do wšěch stron

Wo zytajće nas njewjazomnje, wono so wupłaći. Zaradźujemy Was wěcywustojnje

10% rabata k zeznaću swojeho wobkhoda hač konc haprileje

Möbelheim samsne dźěłarnje **w Budyšinje** na Kamjent. hasy **w Lawje**

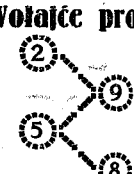

Pro-u číslo

2687

jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin."

Wołajće prošu

Kaž kóždy druhi dyrbiće też Wy autojězdźenje dokładnje a spěšnje nawuknyć

Privat. šula jězdźenja

Auto-Büro

z. dr. z w. r.

w Budyšinje
na Hošće hasy 21

Opel-zastupjeństwo

KELLING

Barbjenje - chem. čišćenje

muž. wobliekow	**meblow. tkaninow**
žonj. wobliekow	**tepidłow**
mantlow	**přikrywow** wšćech druž.
njepřem. kabatow	žonj. pjelsć. **klobukow**
portćerow	**rukajcow**

Pjókarńja gardinow

Wosebita pjókarńja zwjerańtich košlow, kornarjow, manžetow.

Wćeywustojne wjednistwo. Dołhołětnje wupruhowany personal. Najnowočasniše připrawy.
Najlěpše rukowanje za individuelne dźěło

Samsne přijimarnje:
w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6 telef. 3628
na Přiśećanskej drózy 16
w Khańcbuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4
a na Drjoždźanskej drózy 143
we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy čo. 29

40 ěť Hugo Pachaly

1889 1929

40-lětneho wobstaća móže so dźensa moja firma wjeselić. Z małeho započatka wurosła je sebi ze zasadu: — Najlěpša twora při najfuńšich płaćiznach — wjele přećelow dobyła. Čuju so nućeny, na tutym dnju wšěm swojim swěrnym woteběrjarjam za wopokazanu přikhilnosć najwutrobniši dźak wuprajić. Budu so stajnje prócować, zo bych sebi tutu přikhilnosć też za přichod zdźeržał. Tuta rjana dowěra, kiž je so mjez česć. woteběrjarjemi a mi wutworiła, budźe stajnje znamjo najrjeńšeho wuspěcha mojeho prócowanja.

Hugo Pachaly w Budyšinje

Před Šuleńskimi wrotami 1

Zo bych při składnosći 40-lětneho wobstaća swojeho doma wosebite lěpšiny poskićił, dawam na wšě twory wot **15.—27. haprcje**

10% zniženje

Přiloha k čisłu 86

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 13. haprleje 1929

Kak dóndžeš k swojej khěžcy na družstwowym zakładze.

Pančicy, 11. haprlej 1929.

Z tutym prašenjom zaběraše so wospjet zhromadźizna zaňdźenu srjedu we wjesnym hosćeńcu. Powołało bě ju towaŕstwo „Deutsche Bauhilfe“ w Kaiserslautern (w bayerskej rheinskej provincy), družstwo z wobmjezowanym rukowanjom. Zhromadźizna bě poměrnje derje wopytana. Wěsty knjez Bauer ze Drježdźan, towaŕstwowy zastupjeŕ rańšosakskeho wokrjesa rěčeše wo systemje tutoho družstwa, kiž je so z jědnaćimi němskimi žiwjenje zawěsćerjemi w nadobnej organizaciji „Reichstein A.-G.“ zjednoćiło. Tak su započołene a nalutowane pjenjezy cyle kruće zwěsćene. Podobne družstwa su zwrěšćale a ludźo swoje pjenjezy zhubili. To zwisuje z tym, zo bě zamołwitym wosobam zmóžnjene, pjenjezy k twarskim zaměram po swojej woli přiwobrośić. Tak su so hobrske sumy rozmjetałe, za kotrež žaneje wěstosće njebě. Spomnjene družstwo zawěsćuje zdobom swojich sobustawow za žiwjenje we wysokosći požčonki. Z tym je swójba před hospodaŕskim zwrěšćenjom škitana, hdyž zeživjeŕ nahle zemrěje. Tak je tu zawěsćene žiwjenja a nalutowanje zbožownje zjednoćene.

Při zastupje do towaŕstwa dyrbi kóždy najprjódcy dopokazać, zo może 10 procentow (potajkim 10. dźel) swojeje požčonki zwěsćić. Pór pjenjezy k tomu trěbne njejsu, hdyž maš w samsnej hódnosći leżownosće, twarski material, abo móžeš sebi to při twarje swojeje khěže sam zasłužić. Dale ma so 10 hr. zastupneho pjenjeza a družstwowy podźěl wo 500 hr. płaćić. To móže so po dźělbach (najniżša 20 hr. měsačnje) stać. Po zapłaćenju tuteho podźěła je kóždy hnydom z 1000 hr. zawěsćeny, za kotrež žaneje premije płaćić njetrjeba. Potom ma zdobom prawo na wulosowanje. Najdźěžši čas čakanja je po rozprawje 5 lět. Štóž chce prjedy twarić, dóstanje mjezykredit (Zwischenkredit) po 8 procentach danje. Twarski předmjet so cyle induvidualnje (wosobinski) rozrisa, dokelž skoro kóždy hinak leži po starobje sobustawa, po finanenym położenja a wšelakich paršonskich wobstejnosćach To so wšo nadrobnje přepruhuje. Tajcy, kotříž su pjenježnje njewěsći, so jako sobustawy njepřiwozmu, z tym bychu jenož druzy čerpjeli. Dóstata požčonka móže so nałožować na twar nowych khěžow abo ke kupjenju abo přetwarjenju hižo wobstejacych statokow, też k twarjenju dźělańnow wšěch družin, też šulow, khorownjow, sokolownjow atd. Tak buchu ze łajkich twarskich nalutowańnow w Düsseldorfje a Essenje seyła měšćanske dźěle natwarjene, samo ze cyrkwju. Też smědźa tute średki k wupłaćenju hypothekow so nałožować. Sobustawy dóstanu při twarjenju a prjedy wšu trěbnu radu darmo. Někajke předpisma, kak abo hdże ma so twarić, družstwo wězo njećini. Wot to pak so stara, so kóždy jenož po swojich wobstejnosćach twari, zo njebychu sobustawy škodowałe a skóńčnje nuzowane byle, swój hotowy statok předać, dokelž njemóža pjenježne ćeže wjacy njesć, hdyž su přez swoje wobstejnosće twarili.

W rozmołwje so wšelake rozjasnjace prašenja na rěčnika stajachu, samo łoskoćiwe, na kotrež pak spokojacu wotmołwu da. Do twaŕskich skupinow so tajcy zjednoća, kotříž maja jenajku požčonku a na samy čas, na př. ći, kotříž sej 10 000 hr. na 20 lět požča. Měsačne přinoški su wšelake, złožuja so po strobje sobustawa a po wysokosći požčonki a po času wotpłaćenja. K družstwu přistupichu wšelacy zajimcy a wutworichu sej wotnožku tuteho towaŕstwa za wjes a wokolinu. Štóž chce so bliže wo wěcy informować, njech so na Pančansku šulu wobroći.

Znaty mištr we wumělstwowskim lětanju Bjarnat Fieseler je ze swojej mašinu strašnje padnył. Při wumělstwowskim lećenju pola Kassela zhubi knjeźstwo nad swojim lětadłom a padny tak strašnje, zo so lětadło rozrazy. Fieseler so na zbožo na nozy łóžo zrani.

Sym pak zaso něšto wunamakał.

(Wobraz je wjzy.)

Wěšo, něšchto rjane a mudre. To mójejch ẑebi myślicź. Wjeẑny wobrazowaŕ na hłowu klepnjeny njeje. To bijom wěrće. Kedźbujeẑe, hdyž budźe ko wo tym to nowinach pisaŕ a moja podobizna we wjšěch illustrowanuch cźaẑopisach ko błyšchezicź hacź do cźmotweje Afriki. Milijony budu ẑ mojim patentom ẑebi saẑsłużicź a hnydom ẑam studenśi dom w Budyšchinje natwaricź. Ale tak hłupy njebudu, ẑo na blaku k wschemu ẑaj praju, hdyž budu mi pjenjeẑy polticzicź. Pšcheẑo wjazy budu ẑebi ẑadacź.

Moje dła mójeẑe ẑo mi wutzmjeẑ, ẑebi ẑe ẑmjeẑom brjuch dźerẑeẑ. Njepopšcheẑeẑe mi to, ẑaẑ dźěn je njepopšcheẑe a njedowěra w ẑerbšim kraju ẑ dawna ẑem. Počzakajeẑe jenoẑ, hdyẑ budu ẑa pet lěta miliionaŕ. To ẑo mi wjazy ẑmjeẑ njebudźeẑe, ale ẑdwórliwje mje wo počzẑonki proẑeẑ. Ale to móẑu hižom dźenẑa rjeẑ, ẑo njebudu tak hłupy ẑaẑ druẑy, ale budu pomhacź, hdyẑ ẑo hodźi, ẑo wichelazy ẑašo na nobi pšchiłdu.

Nó, hdyẑ ẑym něšto ẑebi wěẑku wubledźi, dha cźu wam wschak hnydom rjec. Potajkim, ẑym napraẃu wunamakał, ẑ kotrejẑ mójejch druhemu do myślow hładacź a je wuẑledźicź. To mójejch ẑebi myślicź, ẑo budu tutón aparat mózne ẑupowacź a wo njón ẑo torhacź. Wot muẑow a ẑonow, wot młodych hołẑow a hółẑow, wot nawoẑejnjow a njewěstow, wot rěẑnikow a konjazych ẑupow, wot hólẑajow, dedektiwow (cźujchlerjow), ẑudnikow a finanẑnych hamtow, wot ẑupẑow a pšchekupẑow, wot hospodaŕskich a politiskich stronow a druhich. Ẑ krótka, kóẑdy budźe ẑebi tu wěẑku ẑupicź. Wyrnjeẑ bohaty muẑ byk, kiẑ dyẑe ẑmojim dźěćinam do myślow pohladacź, hacź teẑ ẑprawnje měnja, hdyẑ jemu dołhe ẑiwjenje pšcheja.

Pšchiprawa je cźi jara mała, tak, ẑo kóẑdy njewidźi, hacź ju maẑch. Mójejch ju do łazowego dybłaka tyknycź. Je wulka ẑaẑ tajki trojschkowiki twaroẑk ẑ małym tneẑlom. Hdyẑ maẑch jón talle w ẑaku, trjebaẑch jenoẑ na tneẑl ẑtłačzicź a hižo cźujeẑch, ẑchto druhi myẑli, a mójeẑch to wujicź.

Hižo pšcheẑ tydźenjemi cźẑdy ẑ napraẃu do ẑjawnoẑeje pšchińcź, ale ẑaẑ dźěn počzinam na ẑtary dźeń trojschku ẑabyczźiwy byc, běch ẑebi aparat nětkle ẑapołožił. Wšcho pytanje niczo njepomhaẑche. Wěẑche preẑ a wołta preẑ. Tuẑ dyrbjach jón ẑnowa pšchiprawjecź. To tak łokło njebě. Byrnjeẑ ẑam njepšcheradźił, ẑaẑ ko cźini, ale to móẑu wam rjeẑ, ẑaẑ jednora weẑ njeje. K temu ẑłuẑcha pšchełlepana hłowdźa. Tu mam. Hižo moja Wórẑcha praji, ẑo mam ẑa wuẑchomaj tój. A ta dyrbi tola wědźeẑ, hdyẑ ẑym hižom ẑ njej ẑłeborny ẑwaẑ ẑwjeceźi. Nichtó druhi to mohł njeby. Wušamknjene!

A wopraẃdźe, mi ẑo ẑ druhemu raẃej poradźi. Wěẑo ẑym nětkle dny najprjódzy ẑam wupruhowaẃ. Ale móẑu wam rjeẑ, ẑo je wulkotne wunamakanje, hdyẑ mójeẑch muẑłuẑicź, ẑaẑ druẑy wo ẑenom myẑla. Druẑdy ẑebi myẑleẑch, ẑchto mě ẑchto ẑebi druhi wo ẑenom myẑli. Tu ẑłowiu ẑemu do myślow njepšchidźeẑe, něchto wo ẑenom myẑlicź.

Du ẑebi po tobaẑ ke tlamarjej. Ẑym dźěn ẑnaty kupeŕ. Haj, myẑlach, dyrbiẑch ẑnydom ẑwój aparat nałaẑicź. Dyrbiẑch wědźeẑ, ẑchto myẑli. Tón drje tobaẑ ẑerje, taẑ ẑuẑte po njón pẑchidźe, myẑlach ẑebi, ẑo to tlamaẑ myẑli. Ẑmorje. Myẑleẑche runje, haẑ by ẑo ẑotor na dwórniẑchcźo ẑ wołom abo ẑ autom dojeẑ. Na muje cźełaẑe wucho wón ẑyła njeuwyẑłeẑche. Ẑchmórny moje ifi ẑroẑche do łaẑchcźita a wěẑ bẑ hotowa.

„Dobre ranje, Guẑta“, ẑawołach na mojeho najlepẑcheho pẑchećeẑela, „wołeẑe ẑnóẑ na polo?“ — „To bẑ najrjeẑ

(Ẑ Symank.)

Přinoški k ẑławiznam łužisko-ẑerbskeje rěče a literatury.

16] (Pokračowanje.)

b) Běsy[23] abo Straẑidła

(to su zli abo čorni bohojo).

Hromownica, t. j. bohowka błyska.
Pjerun, t. j. bóh hroma, hrimanja a njewjedra.
Mara, t. j. bohowka khorosćow a běznosćow.
Morjana Smjertnica (Marzawa), t. j. bohowka smjerće.[24]
Wodha, t. j. bóh kuẑłaŕstwa. Woznamjenjeny ze hadom, z rapaẑej hłowu abo kuẑłaŕskim wobličom.
Wit, t. j. bóh wjećenja. Předstajeny ze sedmimi hłowami a sedmymi mjećemi.
Teẑ Flinc słuẑa do pasma „běẑow“.

Jeho znamjo steẑeše pola Wownjowa na kamjeńnej podłozy. Flincowe ẑwjećo běše z kamjenja wurubane a runaẑe so staremu, błědemu muẑej. Ze swojej prawicu dźerẑeše dołhi kij, na kotrehoẑ hornim kónci běše pochaŕnja abo woporna ẑkła přičinjena. Z njeje při wěẑtych ẑkładnoẑach ẑwjate płomjo k njebju ẑapaẑe. Na lěwe ramjenjo ẑwjećeća a na lěwu, k njebjeẑam pozběhnjenu ruku złożowaẑe złoty law ẑwojej předknej pazoraj, Flincowu hłowu ẑ wotewrjenej tlamu ẑkitajo. Wěriwi běchu přeẑwědčeni, zo law hdys a hdys ruje, pak hdyẑ ẑebi Flinc ẑwój wopor ẑada, pak ẑo by ze swojim rućom zemrjetych ẑerbskich rjekow wot morwych zbudźowaẃ.[25] Wšak předstajeẑe tola pomnik dobyće lawa nad zemrjetym, t. r. dobyće naléća nad zymu.

Přisp.: Pful ẑpóznawa w mjenje „Flinc“ ẑerbske ẑłowo „wlinc“, „lwinc“, „lawinc“, „lawowc“ a pisa „Vlinc“. (Lawska hasa w Budyšinje.)

Dokelž bě přibóh Flinc z našej Łužicu tak wuzcy ẑpjaty, njech je wo nim nadrobniẑo ẑpominane.

Hižo powědachmy, zo w Rjetra ẑo hordźeẑe wulcyšny tempel a ẑo wosrjedź ẑwjatnicy ẑteješe drohotny Radhoẑcowy pomnik. Krónika podawa dałšu powěść, zo w šěrokim kole wokoło Radhóẑća běchu zrjadowane postawy wšěch najwosebniẑich bohow ẑerbskeho ludstwa, a zo kóẑda postawa běše woznamjenjena zes wojim do twjerdeho drjewa abo mjeźe wurěẑanym mjenom. Dithmar wobẑwědča, zo ẑo tu namakaẑe pomnik boha „Luarasici“,[26] kotryẑ njemóẑeẑe ẑadyn druhi być dyẑli tamny, kotrehoẑ Botho mjenuje „Flinc“, dokelž mjez wšitkimi ẑłowjanskimi přibohami ma jenoẑ Flinc (al. Luarasici) ẑymbol rujaceho lawa. Z toho ẑměmy wotwodźować, zo mějachu Milčenjo w Rjetrje — w tamniẑim pantheonje — podobu ẑwojeho domjaceho boha Flinca ẑtejo. Přibóh pak pola Wownjowa a přibóh na Prašicy je drje jenoẑ wšelaka manifestacija jeneho a toho ẑameho bójstwa, mjenujcy Čornoboha.[27] Pod tajkim znamjenjom bu wón teẑ w Rjetrje ćeẑeny. Njemějachu pak jenoẑ Serbja we Łužicy ẑwojeho Čornoboha, ale „Čornobóh“ běše přimjeno wšěch bohow, před kotrychẑ hnéẑwom ẑo Słowjenjo bojachu, njech mějeẑe hewak někajkeẑkuli mjeno.

Hdyẑ „Łužica“ lěta 1886 praji, zo je přibóh Flinc w lěće 1106 abo 1126 wot Němcow — pak wot Mišnjanskeho biskopa, pak wot kóẑora Hendricha V. powaleny“, dha drje to tomu tak njeje. W lěće 929 bu mišnjanske markhrabinstwo a w l. 965 mišnjanske biskopstwo założene. W času 968—995 natwarjachu biskopja Burkhard, Valkhold a Bruno kapale w Žitawje, Biskopicach, Róẑenće, Huscy, Minakale a Budeẑtecach. Wot lěta 1066 hač 1100 předẃaše biskop Benno, Serbam evangelium a natwari cyrkej w Hodźiju a w Khróśćicach. Tak běše w běhu 11. stotka wšemu pohanstwu mjez Łužiskimi Serbami kónc činjene a wokoło lěta 1100 pola Wownjowa ẑadyn Flinc abo podobny přibóh stał njeje.

Wjele dźěje dyẑli Łužićenjo móẑeẑe sebi mócny splah Lutycow ẑwoju ẑwobodnoẑć wukhowaẃ a z tym teẑ ẑwoju wěru wobkhować. Pod wjerchom Domaměrom (Šafařik) wotražowachu Lutycojo w l. 1112—1116 wójnske nadpady Němcow. Woni běchu křeẑćanske cyrkwje w kraju ẑpowaleli a znowa ẑwojim bohom woporowali. Samo hač do krajow magdeburkskeho biskopa Adelgott-a běchu ẑo wokoło lěta 1108—1110 dobyli. Adelgott a wokolni biskopja ze zjawnym listom Saksow, Frankow a Lothringarjow ke křiẑnema čahej přećiwo Lutyčanam namołwjachu. Ẑakski wójwoda Lothar do kraja Lutycow přićahnywši, ẑwjatnicu Rjetra ze wšitkimi w njej postajenymi přibójskimi pomnikami a teẑ mẽsto ẑamo ẑpali a k zemi ẑruna. Teẑ našeho Flinca-Luarasici trjechi tam ẑkóńcny dónt wokoło lět 1116—1121.

Serbja ẑebi swojeho přiboha zawěẑće wulcy ważachu. Je lohko móẑno, zo bu jeho ẑwjećo powalene, ale znowa postajene, ẑkóńcnje pak docyła zničene. Wo poẑlednjẑim podawku ẑo powěda:

„Serbja běchu ẑo junu zaẑo před Vlincowym ẑwjećom zhromadźili a myẑlachu ẑej, zo ẑu před Němcami wěẑći, dokelž dokoła wokoło ćežke hrimanja na njebju ẑtojachu. Tola njepřećel njeda ẑo wottrašić. Hdyž biẑkop wo tym zhoni, zhromadźi hnydom ẑwojich ryćerjow a ćehnjeẑe na Serbow. Hižo nazdala widźachu woporne płomjo ẑapać. Z tym rozhorjeny napominaẑe ryćerjow k zmužitoẑći. Na to ẑo čŕjóda rozdźěli a wobẑtupi cyłu ẑkału. Horjeka ẑtojeẑe před ẑtołtnej lipu złoty přibóh. Před nim na wurubanym woltarju paleẑe ẑo woporny woheń. Pódła ẑteješe měẑnik w běłej drasće ze zelenym liẑćowym wěncom na hłowje a krjepjeẑe lud ze ẑwjatej wodu. Na to přiẑtupi najẑtarẑi z ludu k woltarjej; ẑědma zahorjene rany ẑwědźachu, kak zmužiće bẑ ẑwojich bratrow w krawnych bitwach nawjedowaẃ. Jeho ẑćěhowachu dwanaćo młodźencojo z wopornymi darami. Runje hdyẑ chcychu dary přepodać, počinachu ẑo nadobo mjez ẑtomami njepřećelẑke brónje zablyẑkować. Z lẽẑa wuẑtupi biskop, wobdaty wot ẑwojich ryćerjow, a rjekny: „Ẑto tu, błazni ludźo, hinite znamjo ćeẑće, hdyẑ jeniẑki Bóh w hrimanju a njewjedrje tak móćnje z njebjes dele k wam rěči! „Hlejće! zo waẑ ẑławny bóh ani ẑebi ẑamomu pomhaẑ njemóẑe.“ To prajo wućeẑe ẑwětły mječ a pozběhny jón nad přibohom. Tola hnydom přiẑkoči měẑnik a ẑkitaẑe ẑwojeho boha přećiwo nadpadam njepřećelow. Tola wẑo podarmo. Ryćerjo tłóčachu ẑo přeco bliẑe a bjerjechu hižo woporne dary. Hdyẑ měẑnik widźeẑe, zo ẑo z dobrym wjacy wujednać njemóẑa, napominaẑe ẑwojich rjekow, zo bychu za Boha wojowali, a hnydom poča ẑo wẑo brónjow přimać. Mjez tym, zo ẑo bitwa přeco móćniẑo wuwiwaẑe, zaẑwěći ẑo nadobo cyłe njebjo, ẑałoẑtny prask napjelni powětr, zemja zarża, taẑ ẑo wẑitcy pohłuẑeni k zemi padźeẑchu. Ale kak ẑo dźiwaẑchu, hdyẑ po času zaẑo ẑtawać počinachu! Lipu, pod kotrejẑ bóh ẑtojeẑe, bẑ błyẑk rozrazył a přiboha ẑe měẑnikom do Ẑprjewineje hłubiny potorhnył. Tajki bě kóńc poẑlednjeho ẑerbskeho přiboha.“[28]

(Pokračowanje ẑćěhuje.)

---

[23] Přir. Běsman, bězman (Lümmel). Přisłowo: „Ẑto z běẑmana budźe, to ẑo bjez Prašicy wě.“

[24] Knauthe str. 24. Ihrer gepflegten nebst denen Polen und Schlesiern die Meißner und Lausitzer Wenden.

[25] Ẑpr. M. S. 1869 (a dr.).

[26] Šafařik wukładuje: law = račic, t. j. knjeźic = knjeẑacy law. Jeně wukładuje: law = ruć, t. j. rujacy law.

[27] Čas. M. S. 1869, 1884 a 1910.

[28] Łužica 1886 str. 80

čchi cžaß", šo pojmjelokowaſche. „Kdy by šo tola hakle njeprašchał, to šam widžiſch, wošitko hłupy, šo hmojimy", tak mi aparat jeho myßle pſcherađi.

Tak to dźeſche zbliſkt dżeń. To cži člowjek njewěri, kaſte wězki druhdy wuſkuſchiſch. „Tomu moht wopraſwdże někotre groſche dacź, šo by šebi wošoß pſchitſhacź dał", myßleſche jedyn hanwjeſſki wo mni, když šebi ſa poſlenzu wundże. „Mój muž njedyrbjał bycź, tennu bych ſe hadrejſchczom nješchto wokolo wuſchow dała", myßleſche žuržodźinka, kiž hižo khwilku pola naš jedżeſche a ja pſchi kachlach kuſt koſeja hnydom ſe żeleſnika pijach. Ale wótſtje ménjeſche zyle pſcheczelnje: „Ach, Wórſcha, njech jenoż pije, dha ſnajmjeńſcha hornczki njewomaſa!" Pſchi tym šo tak luboſczíwje na mnje ſmjeſchese, šo moht šebi myßlicź, šo je mi lépſcha hacź moja Wórſcha. Tu khwilku šebi myßleſche: „ſtary bźſman je".

Nó, hakle ta keklija ſ mojej Wórſchu, když poczinach ſ jeje myßlemi šo jadźeracź. Pſchezo šebi myßlach, kajtu ſatwjerczanu žonu mam, kiž chże mje jenoż kſjudowacź a mi žiwjenje czéſte czinicź. Mój ſtokróczny dźak, mój aparatko, ty by mi ſmóžnił, ji bo wutroby pohladacź. Nětko hakle wém, kak bodra mi Wórſcha je, šo mje pſche wſchu wěru lubuje, mje ſtareho bźſmana. Jeje morkotanje je jenoż ſwonkowanje. Snutſka zyle hinak mění.

A też wam radźu, kupcze šebi wſchitkiž tajki aparat, ſa někotre tydźenje mózeče jón we wſchěch klamach kupicź. Njewěrcze, ſa czim wſchitkim pſchindźeče a ſchto wſchitko wuſkuſchicze. Kedźbuicze, kak šo wam nadobo wocži wotewritej. A ja pſchi tom ſwohatnju, a mózeče potom wſchitkiž ſe mni po pjenjeſy pſchińcź. Dla danje hižo šo dorczimu, tajku wyſoku šebi njeſadam, kaž banki.

*

Pſchiſpomnjenje: Bohužel ſ tebo niczo njebudże. Pomyßlcze šebi jenoż, pſchni aparat, kotryž wotbych, je mi moja Wórſcha wſala. Słónczníje je šo domaſała, kak šo nakožuje. A tak je wſche moje myßle wuczitała. So ja ſtary khadła na rjane holzy ſo pośmjewkuju a ſa nimi běham, a lute taſke ſoſkoczitwe wězki. Zyle njeczeſo ſym jón ſ błidowcho kaſcheźika wſak a wobaj, mój a jeje, do kachlow tyknył. Jenoż ſpěſchnje precź ſ tutym wunamakanjom, pſchedy hacź bo wobtłoda pſchińdże. Bych šebi tola ham ſwój row ryt a na ſwěcze wjeſe njeſbożo naczinił ſe ſwojim patentom. Dokelž niż jenoż my mózemy druhich myßle wuſkuſchicź, ale woni też naſche. Tu tczi ſchpak. Na to ſebi pomyßlił njebčch. Tuž je najlóhmarſcho, waſtaju zyku wězku.

Zjednoſcnu prawopis.

Knjezej farař Šweli!

Waš 1. dypk wuswobodźa mje wot motmolwy, dokelž a) hač na „boh a Bog" so ſcyła z wědomoſcu njezněſe, a b) ja „prawopis čiſče po wurekowanju" nježadam, ani žadał njejſym. Čitajče moje namety, čitajče!

Zasada „Piš kaž rěčiš" (rěka lépje „kaž **prawe** rěčiš") płaći dźensa hiſče kaž w němčiſne tak w ſerbſkim a drudze **p r e w a ž u j e**. Waše němſke prawopisne knižki nas njemóżeja rozmierzacź. Zo „bez prawidłow a wuchłow žadyn prawopis wobſtać njemóże", je ſtara wěrnoſć, kotruž dawno žadam. Čitajče rozprawu wo mojim přednoſku na Maićinej zhromadźiznje loni, čitajče!

2. H my wołkhowamy w dwójkach ol, hl, hu, hw! Za nas zaſo njezrozumliwe je delnoſerbſke rós a cola atd., dokelž my pišemy ſkoro **n j e f o n e t i ſc y** wŕós a pńoła atd.! A ſto bliže z waſim kłębom a naſim dotalnym **kłi ě b o m ??** Wy wotmołuječe, dźež njewuŕekuječe, my mamy — njewěm komu k woli — to zdźerżeć!?! — —

3. W njeměŕe ſmy wjele lět; nětko maju njeměr jeno **ſ t a r i k ń e ž a** a ſwańa, kaž to waſnje bywa. Sym hižo raz rek, zo by potom najlépje było pisać kaž nědy Cyril a Metod — to zawſcze žadyn pismik falował njeby, a **h i ſ t o r i ſ k i** by prawopis był dospołnje. Cyril šak je za swój čas też hižo fonetiſcy pisał, ale njeje lépje wědźał! — —

Někotři ludźo maju rěč a pismo za **d w o j a k e**. Rěč jich zhubi nješłožkuli, jeno zo **p i ſ m i k** woſtaúe! Haj, cyła rěč jich so zhubi, hłowne je, zo pismo zawoſtaúe. A čim **c e ſ e** pismo je, čim lépje ſo jim zda. Taiki monopol ſnadź 12 wosobow je wjeſěk wuczenoſcze! — ? — Mjeſo na tym wjeſěku njelubi.

4. dypk do j[illegible]iſa **n e ſ t u ſ a** !

5. dypk rěci přećivo Wam samomu. — Ja wěm, **ſto o u** (tak po delnołużiſku!). Pomocnicy **k r o ſ ć e ń u zjednoſeneho prawopiſa** su witani.

Z wopačnoſcemi so wěcy njeposłuži, na přikład z błudnej wučbu, zo Delnołużiſćeno wurekuja ſerbſki, ſtož my wurekujemy **ſerpſki, ale p ŕ e c o** pisamy ſerbſki. Sapienti sat. M. Nawka.

Prolog.

kiž so přednjese na ſokolſkim ſwjedźenju we „Kačej korčmje" 7. hapreleje 1929.

Bratŕa chcemy być a hajić
kubło ſwjate, narodne,
ſławne naše ſerbowſke,
čuća wótčinſke nic tajić.

Wojować my ſtajnje chcemy
za wěc našu ſokolſku,
čiſtoſerbſku ſłowjanſku;
ſpŕócni nihdy njebudźemy.

Wuznawać ſo jako Serbjo,
hyrnjež w rodźe mali ſmy,
zdawna ſem lud teptany,
nihdy nas to njewotdźerżo.

Ważić ſebi rěč tu ſerbſku,
kiž Bóh ſam je poſtajił,
nam do erta położił,
kaž też druhim ludam herbſku.

Płomjenić ſo dyrbi přeco
naša luboſć k narodej,
za nju muž při mužu ſtej,
to njech kóždoh' Serba heſło.

Pohonjeć a wótŕić trajnje
duch nas dyrbi narodny,
njepŕećel naš zaſakły
ſtražu dźerżeć wołſtajnje.

Khabłać žadyn wot nas njeſmě,
nic dać wětrej powalić,
kiž chce Serbow podćiſnyć,
wutrajnje ſo bźdźić čeſtnje.

Zbudźować my wſudźom ſtajnje
chcemy Serbow zaſparnych,
w womorje ſče drěmjacych,
kiž ſu [illegible]warjej k haśhje.

Zhibować ſo njebudźemy
hrubej kwakli cuzbańſkej,
ſprawnym Serbam [illegible]ńej,
tłóčatu nas, wotſ[illegible]

Zlemić našu přezjedność
wot cuzbnikow w wowčej drаſce,
kotrymž pohorſk naše traće,
njedajmy přez wntrajnoſć.

Wočuwać nad ſkódnikami,
kotŕiž Serbſtwo wužija,
za ſwój zaměr trjebaja,
hewak njeſłuſa nihdy z nami.

Zradować ſo z towaŕſemi,
kiž ſu krući jako ſkała,
žadyn z nich ſo njepodawa,
Serbſtwu njejſu zhubjeni.

Wonćmić uam nihdy žeńe
zwuki ſerbſke njedyrbja,
waſuja też njech trajeja
[illegible]

Sokoł.

Cyrkwinske powěſće.

Njedźelu Miſerikordias Domini, 14. hapreleje.

Prědowański tekſt: Jan. 10,12—16.

Z Budyšina.

W Michalſkej cyrkwi rano ⅛8 hodź. Bože wotkazanje, ſerbſke (farař Kapleŕ), dop. ½9 hodź. ſerbſke kemšenje (farař Tišer) w 10 hodź. kemšenje za młodźinu (farař Kapleŕ).

W **Pětrowſkej cyrkwi** ma rano ⅛8 hodź. farař Schneider prědowanje, dop. ½10 hodź. farař Grosse w drаſtowni kemšenje za čežkoſłyšacych, ½12 h. farař Siegmund kemšenje za dźeći (přijmanje nowych dźěći).

W **Marijnej a Marćinej cyrkwi** změje rano we 8 hodź. farař Grosse ſpowědź a ſwj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. ſuperintendent Fröhlich prědowanje, w 11 hodź. farař Grosse kemšenje za dźeći — přijimanje nowych dźěći — a wječor w 6 hodź. farař Paul prědowanje.

Zběrka za wosadny dom dźěći.

Pónđelu pop. w 5 hodź. ma farař Schneider we jědźerni wyšše šule biblisku nutrnoſć.

Wutoru pop. ⅓3 hodź. je w Pětrowſkej cyrkwi nutrnoſć za njedźelniče. — Wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnoſć w ev. towaŕſtwu.

Srjedu wječor we 8 hodźinach ma ſuperintendent Fröhlich bibliſki wječor w Tuchoŕſkej cyrkwi.

Štwórtk wječor we 8 hodź. ma farař Paul zhromadźiznu *Módreho kříża* w *evang. młodźinowni* na Hrodowſkej haſy.

Kŕćenja ma we wobmaj cyrkwjomaj ſuperintendent Fröhlich.

Krajnocyrkwinſke zjednoćeńſtwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6. Njedźelu dop. ½11 hodźin njedźelſka šula; wječor we 8 hodź. pozawniſki wječor ze wſelakimi poſkićenjemi. Kóždy ma darmotny přiſtup. — Wutoru wječor we 8 hodź. zhromadźizna Běłeho kříża za młodźeńcow. — Srjedu wječor we 8 h. zhromadźizna zwjazka młodźiny za holcy. — Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliſka nutrnoſć. — Zjednoć. wothładaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnoſć pónđelu w Smilnej, wutoru w Budeſtecach, srjedu na Židowje čo. 146, štwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórcy. — Zjednoć. wothładaŕ Křižan změje biblisku nutrnoſć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor w Poršicach, wutoru w Zuborničcy, srjedu w Biskopicach, štwórtk w Trjebjeńcach a pjatk w Tučicach.

Z Huſki.

Rano we 8 hodź. němſka ſpowědź. dop. w 9 hodź. němſke kemšenje. Pop. w 2 hodź. rozrčkowanje z młodźinu.

Z Hornjeho Wujezda.

Rano we 8 hodź. němſke prědowanje. Zapokazanje nowowoleneho cyrkwinſkeho prjódkſtejerja za Ledźborjecy přez knjeza Wirtha. W 10 hodź. rozrčkowanje z młodźinu.

Z Kluſka.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke kemšenje, ½10 hodźin dźěćikemšenje. Popoldnju w 2 hodź. cyrkwinſke rozrčkowanje z konfirměrowanej młodźinu (cand. theol Rösler).

Z Minakała.

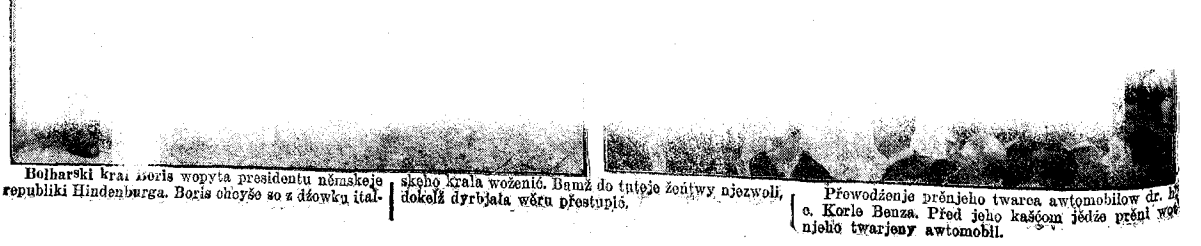
Popołdnju we 2 [illegible] Boża ſłužba (farař Křižan-Klukowanki).

Zapóſlane.

(Bjez zamolwitoſce redakcije.)

Wotmołwa na „Zapóſlane" ze Swinarnje.

Hdyž w lěće 1909 wjeſny młyn kupich, namołwich tehdomniſcho wjeſnjanoſtu, zo by dal zanerodźeny puć zwuporjedźeć. Wón pak mi na to praji, zo tu dołkach pola młyna puć gmejnu ničo njeſtara. Tuž ſym za ſwoje pjenjezy z wjeſnymi ludźimi puć ſběrſi ſčinił. Poſlednje lěta pak je mje gmojnſka rada před hotowy fakt ſtajiła, zo gmejnſka woda ze wſy mi do dwora a hródow bóżeše. Na moje zapodate wobćeżowanje pola wodoweho hamta je ſo gmejnſkej radźe zdźěliło: „Will die Gemeinde eine Änderung vornehmen, ſo muß ſie nicht gegen das Waſſergeſetz verſtoßen, ſo muß ſie die Amtshauptmannſchaft und den Beſitzer um Genehmigung nachſuchen". Tehdom ſo też nichtó wobſedźerja we Wotrowje praſał njeje, tak daloko hiſće njejſmy zo móże tu kóždy člowjek hejtmanić. Zjawnoſć puća pak je jenoż potom dopokazana, njeby-li na tamnym kóncu puća žana tafla ſtała, kiž je tam kłóſtrſke knježſtwo zaměſtniło. Dopiſowaŕ ma na podłožku procesa wšu přičinu tak jednać. Hdyž pak rejenje „Turner auf zum Streite . . . . " žaneho kónca nima, potom je tola na čaſu, zo ſej wjeſny lud ſam pomha a ſwět z lutymi tałiſkami wobohaći. L.

Bołharſki kral Boris wopyta preſidentu němſkeje republiki Hindenburga. Boris chcyše ſo z dźowku italſkeho krala wożenić. Bamž do tuteje žeńtwy njezwoli, dokelž dyrbjała wěru přeſtupić.

Přewodźenje přenjeho twarca awtomobilow dr. h. c. Karle Benza. Před jeho kašćom jědźe přenji wot njeho twarjeny awtomobil.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2115	100 pólsk. złotych .	47,35
1 jandelski punt .	20,443	100 čěskosł. krónow .	12,463
100 šwajc. frankow .	81,08	100 franc. frankow .	16,45

Barlinska bursa bě wječera pychi spočatku njewěsta a w běhu dnja so kursy efektow sebstabilizowachu. Jara cžiche běchu tež wiki z dołžnymi a rentowymi liscžinami, kotre kursy běchu skerje skruczene.

Na produktowych wikach bě žito dale žadne. Wječera sajo wo 6 hod. po zentnarju pschenza a rožka postupischej. Hewak běchu wiki měrne. Wječera płaczeschе zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,10—11,25 hr., rožki 10,25 hr.
hacž 10,40 hr., jecžmienja nal. 10,90 hacž 11,50 hr., nalymsteho 9,60—1,10 hr., wowsa

w termiſowym wikowanju:

za 9,95—10,25 hr.
za meju: pschenzy 11,90 hr., rožki pak 11,10 hr., wowsa 10,90—10,92½ hr.,
za julij: pschenzy 12,35¾ hr., rožki pak 11,55—11,53¾ hr., wowsa 11,35 hr.

w Drježdžanach (zajdž. pódhdželu):

pschenzy 10,95—11,20 hr. (10,90—11,15 hriwnow),
rožki 10,30—10,55 hr. (10,25—10,50 hr.),
jecžmienja nalětneho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),
jecžmienja nalymskeho 10—11 hr. (10—11 wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70 hr. hacž 10,95 hriwnow),

w Shorjelu:

pschenzy 10,80—11,30 hr., rožki 10 hriwnow hacž 10,20 hr., jecžmienja nalětnjeho 10,40—11,30 hr., wowsa 10—10,30 hriwnow),
butra 3,80—4,20 hriwnow,
jejo 10—11 pjenjezkow,
běrny zemnar 3 hr.

Pischisajeja:

Bjalkiſcheho, Neumann w Kamjenzu.
Rjeſchkeho, Müller w Bjelkopizach, Kamjenska dróha 10.
Schoferca, Geißler w Rychwałdze.
Džowku, Wrobl, spitalske kubło w Kamjenzu.
Jutrownu, Klix w Niſkej. Shorjelska dróha 26.
„ do Budyschina, Lotzowa haja 18III na hr., dopoldnja wot 8—11 hodž. so pschedstajicž.
Hotzu do domu, Schumann w Budyschinje, Wettinska haja 10.
„ Kulka, piwarz w Rěčicach.
„ Ziegenbalg, rěſnik w Bjelkopizach, Budyska dr. 5.
Pohonja, Heinz w Jdlizach.
Pjelenzu. Sändcrlich w Budyschinje, Nowo-Salzaska dróha 6.
Howsu. Do hrjedžinjeje kubleſkeje domjazwjesce bjes žonu so hnydom abo k 15. 4. starscha knjezna abo žona jako hospoza pyta. Bliſche sjednicž w Hornjej Kinje 3.

Na pschedań:

Kněza je hadowej fahrodu we Woleschnizy 10 p. Lubija.
Jeja k nahadžowanju, wot Rhodelandkich, cžornych italſkich, amerik. Leghornſkich, kontrola padanſtich hnězdow, Barnfeldske na dobre njeježenje plahowane. tunjo na pschedań w Brěmjenju cžiſło 11.
Jeja k nahadžowanju, kacže, Frindt we Woleschnizy pola Lubija.
„ kurjaze, Großmann a M. Fintzel, wobaj w Niſkej, šachte a wohnischczo, w Kamjenzu, Budyska dróha 17.
Kolo motorſke, D. K. W., Kleint w Sprjójzu.
Wos hospodarſki, 60 zent., w Pěſkezach 37.
„ ſpocžowy, Barcž w udyschinje, Sčerbſke hrjebje 28.
„ dżěczazu w Budestrezach 9 R.
Běrny ſkónc, njewubkrane, knježi dwór w Jabłonju, tel. 29, hant Mužakow.
Kruwu młode, knježi dwór. w Liwiczu.
Konjel, rjanej małej ruſſej, we Wowmowje cžo. 6.
Jejo ſ matrazu w Běłej Wodze, Mužakowska dr. 50.

Hobotu 13. haprieje 1929:

Hnoj konjazy, 3 wosy, Biesfeld w Budyschinje na Taſchbarku.
Runkliza w Kulowje, na Torhoſchczu 19.
Koſa, młoda bójka, Beyer w Kulowje, Birkenblick.
Jałowy, 4—5 zent., w Dobrunſchi cžo. 8.
Karpy k žadženju, 2 lětne, knježi dwór w Lipicžu.
Bidżu k ſchicžu, w Budyschinje, Rózowa haja 11.

Ssudniſzy na pschedadżowanje

póndżelu 15. haprieje 1929
w Kocžinje w hoſcženzu pichip. w 1 hodž.; kamor a regulator,
w Kulowje w hoſcženzu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodž. klavěr, klamarſka pokładnja, wſchelake meble, gramofon, ložowe płachty, mužaze a žonjaze ſchaty, mužaze a žonjaze kolo, ſchijaza maſchina,
w Kóſlach pola Mikowa w Stieſterez hoſcženzu pop. we 2 hodž. koło,
we Stanoſchczu w hoſcženzu pop. w 4 hodž.: klamarſka połza.

wutoru 16. haprieje 1929

w Khołmje w Runkez hoſcženzu: bůſej. W kotrej hodźinje, je knjes cžaſar ſabył nasymnicž.
W konkurzu nad samoženjom ſchkleicžerja Pawoła Oty Bjedricha Wilhelma w Budyschinje na Seminarſkej haju 17 je ſud daſchcu terminu na pjatk 8. meje 1929, dop. ¾12 hodź. Sto Budyschina na Budaſtwo, ſtwa 141, ſwobal.
Sud je wurunaniſke jednanje nad samoženjom inżenjera Jana Abolſa w Budyschinje, na Drježdżanſkej dr. cžiſło 2, wurunaniſki namjet w termiji 11. haprieje 1929 wobkruczkowſchi, ſkónčnyk.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dżenja dop. ¾11 hodź.: Žito je žadne na wikach a płaczišny znowa skruczene.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Drježdżanska burza (12. IV.).

Pšenica	219-224	běrnjace kruzki	22,80-23,00
rožka	206-211	pšenč. wotruby	15,00-15,40
nalětni jecžmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jecžmjeń	200-220	pšenčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	32,50-33,50
ćeſwjeny dźećel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluſki	-
kukurica (Mais)	226-228	hróch	-
suche truhančki	16-16,70	cokrowe truh.	-

Wične płaćizny w Budyšinje.

13. haprieje 1929.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniža płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenica, nowa	50 kilo	10,30	10,75
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,30
Jecžmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,50	4,50
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młócena	50 „	—	3,50
Pšenčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšenčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,50
Joja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 635 štuk	1 štk.	18,00	40,00

Na wikach so prosata srjenjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

13. haprieje 1929 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotaj hriwnje zrozymja.

Twora		najniže. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi .	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc .	1 „	2,40	3,20
Pšenčna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,14	0,16
Raja	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc .	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna . .	1 „	—	—
Jeja „ „	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,80
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenjatne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	12. 4.	11. 4.		12. 4.	11. 4.
Pšenica	222-225	221-224	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	205-208	204-207	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jecžmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jecžmjeń	193-202	193-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wows	199-205	198-204	zeradella	—	—
kukurica	215-217	213-217	raps. wosušk	20-22,40	20-20,40
pšenč muka	24-29,50	24-29,40	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	26-28,75	26-28,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15,60	15,60	běrnj. kruški	19-20,80	19-20,8
rżane „	14,85	14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,5
tane symjo	—	—	rżana słoma	1,50-1,70	1,40-1,60
hróch, Viktor.	48-49,00	43-49,00	pšenč. „	1,45-1,60	1,35-1,5
raps	—	—	wowsa „	1,70-1,85	1,60-1,7
pjeluski	25-26,75	25-26,75	ječa „	1,50-1,75	1,40-1,6

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

12. haprieje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.
Skóne druziny a woznamjenjenja.

Woły: 778.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje pleowane starše	44—48
Mjenje pleowane wšěch starobow	39—44

Byki: 583

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	51—54
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje pleowane starše	45—47
Spatne	42—44

Jałojcy a kruwy: 1419.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	42—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	27—32
Derje pleowane kruwy a mjenje pleowane jałojcy	20—26
Mjenje a spatnje pleowane	—

Čelata: 2600.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—87
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	58—72
Spatne (4.)	37—52

Wowcy: 4718.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina)	70—79
Starše wukormjene (2.)	60—69
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	58—63

Swinje: 11 073.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1¼ lět stare	77
Wukormjene	73—77
Mjasne	75—77
Spatne	73—75
Banery a kundrosy	70—72

Puć do njebjeskeho kraleſtwa.

(Pokračowanje.)

[illegible]ńtko, ſo mamy tu něſchto, haj niz jenoż jara, jara wjele, pomha, ſo huſty ſchcženjenzy? Ty znaſch ſ ramjenjomaj a prajiſch: „Haj, [illegible]ńſkemu cžaſnje wjele ludži, a to jara mudrych wuczenych, kotrjž praja, je brje zjawa a [illegible], ale ſo je wona wot ſwjatoho ducha narodżena, to njeſmjemy wěricž.“ Dha cžuj ſo cže ras [illegible]ſto wopraſchcž. Hdyž tajſi mudry a wyſoko wu[illegible]eny knjes tebi praji, njebjeſka tam horcach, ſ njeſtwornymi hwězdami ſu ſawěſcže něſchto kraſne a po[illegible]dowace, ale ſo ju wone wot Boha ſtworjene, to [illegible]ńſch wěricž, budżeſch ſo ty pſched tutym hluboko [illegible]oltowjeczej a prajicž, zyle prawje, zyle prawje mój [illegible]ſkokrocžeſczeny? Čeho ſo cži tola dowěricž wohan, ale [illegible] cžu cži wěricž, ſo by jemu wotmolwił, ſłyſchcže? nje[illegible]ſcže tola tak hłupje. Pſchetoż njebjeſka pſchipowědaja [illegible]oku cześcź. Scže ſrojmili? A něſto hladaj ras. Runje [illegible]ak wſchitka mudrosć ludži njemože to powalicž, ſo je Bóh tón Knjes ſwój ſtworił, runje tak njemóżeja to powalicž, ſo je biblija wot ſwjatoho Ducha nadarjena. Pſchetoż proch wostanje proch a byrnjeż k njebjeſam leczi. A tak tež je ſ cžłowjekom; cžłowjek wostanje cžłowjek a byrnjeż jara mudry był. Hdyž ſajrodnik [illegible]adku ſ hnojnizu poliſe a mokrotu pſcheſtupyte łyżiaju wacžku, dha dyrbi wacžka wumrěcž, a byrnjeż jara tołſta a tuczna była. Tak tež je ſ cžłowjekom, hdyž ſmjerc̆ dorje jeho ſparnoje komorki wotrozy, potom rěka „cžłowječe, něſto dyrbiſch ſwět wopuſchcžicž a byrnjeż jara ſmužny był. Schto dha je ſurowcemu, bjeſbóžnemu cžłowjekej Diokletianej pomhało, jo wón da we ſwojim kraju kſcheſcžijanam Biblije bracž a ſpalicž? Nicžo. Wón wumrě ſrudowje ſmjerc̆ze a Biblija woſta tola na ſwjetle. Schto dha je tym hordym ducham pomhało, kiž dżiwichu Boże ſłowo wukorjenicž, ſo Bibliju ſe ſwojimi ſdobytymi rěczemi womataczž ſpytachu. Nicžo. Woni ju na te mjeſtwo pſchiſchli, hdyž jich mjſchitr, tón ſtary had, pſchezo nowy njerjad wulije, a Biblija je wo[illegible]ſtała a woſtanje. Pſchetoż wſchitke cžłowjeczo je jako trawa, wſchitka cžłowjeczja kraſnoſcž jako trawna kwětka, trawa ſwjadnje a kwětka wotpadnje, ale Knjeſowe ſłowo wo[illegible]ſtanje do wěcznoſcže. Wot teho žana mjſchi nitku njewotſtanje. Widżiſch něſto, ſo naſchemu Bohu na žadnym padu wſchitkoſcže njeſe, hacž je ſchtó na ſemi pódła abo kſcheſcžijan był? Njebudże wón temu, kiž je kſcheſcžijanſtwu ſtrachar, prajicž: Ty, haj ty ſy wſchak na ſemi moje ſłowo, to njebjeſke ſwětło měł a te je tebi praſtko, ſchto maſch cžinicž a cžeho ſo woſtajicž. Hdyž to něſto duſchu ſłyſchi, njebudże wona ſebi myſlicž: „Ał, to pał je derje, kiſko ſu njebudże, ja ſym Bibliju měł a tutón pódła mje [illegible]njemjeſche ſamej, dha ſym ja tola zyle hinaſchi hač tutón. Bóh tež wjeſe, ſchto ſym ja ſtaroſcžiwje [illegible]ſłował, ſchto ſym ja ſtaroſcžiwje ſłował, ſchto ſym ja ſtaroſcžiwje ſłował.“ (Pokrač. ſobuſtawy.)

mi jene wócžko ſaczinił?“ O nł! Nawopak! Pſchetoż Bóh budże ſo praſchecž: „Sſy ty też to cžinił, ſchtoż cži Biblija pſchikaſaſche a ſy ty ſo też teho woſtajił, ſchtoż je cži wona ſakaſała? Wſche ty we ſwojim ſiwjenju zyle hinaſchi hač tutón pódła, kiž żaneje biblije njeměješe? Sſy ty njebjeſke ſwětło mojeho ſłowa do ſwojich ſkutkow, ſłowow a myſłow ſwobcžił dał? Je pała tebje wjcho bjes poroka było?“ Schto dżemy potom wotmólwicž? A hdyż ſchpotajo pſched nim ſtejimy, ſchto mamy potom doczaſa? — Ach, ſo njebyhmy trjebali tu bjeſkónczu wcžaſnoſcž tam pycheżiwicž, hdyż cžłowjek njewumrěwa a wohen njechałuje a hdyż dym jich cžiwile ſtupa horje wot wcžaſnoſcže hacž do wcžinoſcže a nimaju żaneho wotpocžinka ani wodnjo ani w nozy. Schto dha by nam pomhało, hdy bychmy ſchpotajo wołali a żałoſcžili: „O bych je tola! O bych ja tola!?“ Njeby potom tón hróſchny cžłowjek we wutrobje ſe ſwojimi żałymi wocžemi nam pſchezo a pſchezo ſajo do wuſchow wołał: „Pſchepodjże! pſchepodjże!?“ — Haj ſchto dha dyrbimy łapocžeju, ſo ſo nam tak ſeſchło njeby? — To je zyle jednorje! Njetak dłho cžakacž, hacž budżemy pſched Boži ſud ſtorhnjeni, hdyż nam Bóh do naſcheho ſaſłoženeho ſemſkeho ſiwjenja wuis ſwěcži! Ale Boha proſymy: „Sſwěci mi, něſto do mojeho ſiwjenja a pokaż mi, kak ſym hacž do tuteje hodźinje ſiwy był, wotrěi, ſchtoż ſym ſe ſoſto ſawodnje, a pſchinjeſ mi wſchitko na ſwětło, ſchtoż ſym ja ſtaroſcžiwje ſłował.“ (Pokrač. ſobuſtawy.)

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8 procentami
po wučinjenju

Šćowe konto z 4 % bjez daništi wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wše druhe bankowske dźela

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotplaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Rózowej hasy 8 a 13

Symjentny dźeć
čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskočeskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo ź. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Worin liegt der Erfolg der Miele-Fahrräder?

Der Erfolg liegt in der strengen Durchführung des Qualitätsprinzips, das allen Miele-Erzeugnissen eine führende Stellung verschafft hat.

Miele-Fahrräder werden nicht am Band, sondern in Präzisions-Serienfabrikation unter Verwendung der allerbesten Materialien hergestellt. Den Wettlauf in der Billigkeit auf Kosten der Qualität machen wir nicht mit.

Es liegt in Ihrem Interesse, wenn Sie sich vor Kauf eines Rades vom Fahrradhändler fachmännisch beraten und über die Qualitäts-Unterschiede zwischen dem hochwertigen Miele-Fahrrad und den billigen Marken- und Spezialrädern aufklären lassen.

Mielewerke A.-G.
Gütersloh / Westfalen
Fahrradfabrik in Bielefeld.

Zu beziehen durch die Fahrradhandlungen

Wulki sklad meblow

wšěch družin Tunje płaćizny
Wulki wubjerk **kuchnjow, spańskich jstwow, bufetow, blidow, kamorow Nowočas. loža z matracu wot 70.—hr.** Jara wulk. wubjerk **watykanych meblow. Nowočasn. plyšowe soly** we wšelak. barbach a mustrach hižo wot **115.—hr. Wotpočeńske loža** wot **48.—hr. Dospołne matracy** wot **38.—hr. Meble z praweho drjewa** jenož na skazanje. Na přeće wołoženje płaćenja
Stóž chce sebi meble wobhladać, po toho ze začinjenym autom přijědu.
Meblow. wikow. **Otto Petschik** w Wulkich (Wojerowski wokrjes) Zdźarach

---

Jednota „Sokoł" w Radworju

wuhotuje njedźelu, 14. haprieje swój

nalětni swjedźeń

pola Měrćinkec W HAS LOWJE. — Započatk wječ. w 7 h.

Wšitkich nanajwutrobniše wita
starosta

Wałtař Česla
Frida rodź. Dučmanec
zwěrowanaj

w Stróži w Klukšu
13. haprieje 1929

Wše šulske knihi
su dostać
w Smolerjec knihařni, zap. dr. z w. r.
na Lawskich hrjebjach 4

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

---

20 libjatow
na předań
w Dalecach 5

Zadnje swěćadła z pruhow. kolkom
za jězdne koła najtuńšo pola
Bratrow Thomasow
w Budyšinje na Kamjent. h. 16

Pytań k 1. meji spušćomneho
pohonča za spěšne konje
Pawoł Šołta
w Hornim Wujezdźe

Někotre młode wysokosućelne
Kruwy
su tunjo na předań abo k wumjenjenju
Knježi hosć. w Njeswačidle

1/2 lěta trjebana
centrifuga (Alfa)
dla zastupjenja do mlokarnje a
50 ctr. słomy
ma na předań
Knježk we Wučkecach

Ventilowa posauna
B, 4 cylindrska
je tunjo na předań
Böhm na Fiedlerskej drózy 1III

Wše družiny hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
aoktowe bleše, wše druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na Hornjeńsk. hasy 81 telefon 3427.

Derje zdźeržany.
pisański sekretar
wišnjowy, je tunjo na předań
na Mättigstr. 81 I.

W konkursowym wupředawanju

drastowcho doma Leo Häuflera
w Budyšinje při Mjasowych jatkach 5

dyrbjachu so rumnosće skoro stajnje dla přepjelnjenja zawrjeć, tak zo dźěl kupcow pobrachowaceho časa dla njemóžeše lěpšiny wupředawanja wužiwać. Činju tohodla na to kedźbliwje, zo je dosć předawańskich mocow k rucy, a so kóždy najspěšniše posłužuje. **Wot 10. t. m.** je

wokoło 1500 štuk
mužacoje, młodź. a hólčac. drasty
wokoło 1000 štuk
žonjacoje a holčacoje drasty

na předań byłe a dźensa su hišće nimale wše wěcy na składźe.

Płaćizny su wo wjele, zdźela na połojcu zniżene
Su tu hišće:
Wobleki za mužow a pacholow, pisane a módre / **smokingowe wobleki / čorne wobleki / sportske wobleki za mužow a pacholow / mužace suknjowe paletoty / mantle za mužow a pacholow / kholowy za mužow, pacholow a hólcow / Breekes-kholowy / žonjace wobleki a mantle** we wšelakich wuwjedźenjach / **wobleki za knježny a holcy** wot najtuńšeho hač najlěpšeho.

Wobhladanje wokna njedźelu so poruči

Wobkhodny čas
wšědnje wot 9—1 hodź. a wot 3—7 hodź.

Rěčnik dr. Henčel
jako konkursowy zarjadowar.

Płaćizny zniżene
4/20 PS wot **2150** hr
8/40 PS wot **3900** hr

Rozprawa a na pruhu jězdźenje kaž tež prošpekty kóždy čas darmo a njewjazomnje přez

Auto-Büro G. m. b. H. w Budyšinje

Büro a wustajeńca
na Hošic hasy čo. 21

Wuporjedźerńja — Skład Opelskich narunankow na Třełanskej drózy 8
Telefon 2958 Telefon 3566

Wučenje jězdźenja

NB. Tež zastupjeŕ Serbskich Nowin jězdźi z 4/20 PS Opel a móže Wam rozprawu podawać.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 87 — Budyšin — Pónđźelu, 15. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Zwjazkarjo wot Němskeje 38 miljardow hriwnow wotškodźenja žadaju.

Wubjerk wězywustojnych je žobotu pobjedźenje wotmětł, w kotrymž je žo wopomnjenješi spitz hłownych wěricelow pschepodał. Rosprajenje je žo do dźenžnišcheje póndźele wotstorčiło, so bychu jón japanišy a němšy wotpóstankay studowali.

Parižšti „Matin“ chze wědźeć, so by Němska po tymle spitzu swoprědka lětnje 1800 miljonow hriwnow płaćiła měła. Po něčim je lětne płaćizny na 2400 miljonow powjetscha. Po 37 lětach bychu wone hischcze 21 lět łóžbe léto 1700 miljonow wučiniłe. Hakle sa 60 lět by je potajtim Němska wot płaćenja wotschkodźenja wuswobodźiła.

W Barlinje njewěrja, so budże Němska tajke hobrste summy telko lět płaćićeć móz. Dalschim jednanjam Parižskeje konferency tehodła s wulkej napjatosćeju napschećo hladaju.

Amerikanskaj wotpósłancaj mataj žadanja zwjazkarjow za prewnike.

Amerikanskaj wotpósłancaj w Parižskej komitiji wězywustojnych za němske wójnske wotschkodźeniške płaćenja, Young a Morgan, mataj žadanja zwjazkarjow za pschewnike. Po nich by Němska měła hač 1945 lětnje we pschěrěžu 2,3 miljardy, hač 1967 lětnje 2,45 miljardy a hač 1987 lětnje 1,7 miljardy sapłaćeć. Tajke žadanje nachwata amerikanskaj wězywustojnaj podpjerać. Young je pjeza hnydom spytał, knježerstwo we Washingtonje, wo tym, so bychu Sjednoćene staty amerikanski wójnkti dołhi swjatkarjow snijšie. Amerikanske Sjednoćene staty su jenički kraj, kotryž je se swětowej wójnu wobohatnył a pyše stoto Europy k sebi sćahnył. Mjes tym so su druzy swjatkarjo se swojeho žadanja sa wójnskim wotschkodźenjom wulke summy spuschćike, su so Sjednoćene staty stajnje sarjelke, wójnšti dół swjatkarjow w Amerizy snijić. Też nětkole su Sjednoćene staty krute wostałe a nachwatacza ani pjenjezka swjatkarjam s jich dołha spuschćeć.

Centrumscy ministrojo so pomjenowali.

Kaž je žo hižo zdźěliło, je němski president po namjecze němskeho kanzlera Müllera němskeho justizneho ministra Kocha po jeho žadanju je sastojnstwa puschćił a prjedawschego němskeho minišra s Guerarda, bobustaw němskeho sejma, sa němskeho minišra justizy pomjenował. Dale je němski president po namjecze němskeho kanzlera něhdyšcheho pschedsydu pruskeho ministerstwa dr. Stegerwalda sa wobłhadneho minišra a něhdyschego němskeho kanzlera Wirtha, bobustaw němskeho sejma, sa minišra we wobźedźenym kraju pomjenował.

Mzdowe konflikty w Němskej.

Mjes tym so hischcze njeje dowidźeć, kak je žo mzdowy konflikt němskich železnicarjow stónčił, žebi też hórnizy we Porurskej wjetschu mzdu wo 1 hriwnu wschědnje žadaju. Nabschećiwo tomu chcedża dźěłodawarjo nětčišchu mzdu wo 5 procentow snijić a dźěłarski cząs wschědnje wo pół hodźiny podlěšchić. Hacz dotal je jednanje mjes dźěłodawarjemi a dźěłacerjemi bjes wuspěcha wostało.

Barlin kritiski dźeń 1. meje wočakuje.

Barlinski wyschski pschidium je njedawno wukas wudał, s kotrymž je wołotocźahanje po Barlinskich dwórach 1. meje łakasuje. Dokelž je kommunistojo po tymle wukasu nještožuja, je pruske ministerstwo snutskownych należnoscow nětko kruczišche warnowanje wudało, kotrež je jako połłednje mjenuje a po kotrymž je pschećiwo demonstrantam kruczišcho sakroczi. Njedźiwajsy teho je kommunistiska strona sa zyku Němstu nantolwjenje wudała, s kotrymž je dźěłacerjo namołwjeja, so bychu so s hromadami pschi revoluciškej demonstracziji 1. meje wobdźělili. Sdobom je w tymle namołwjenju porucza, so je tutón dźeń njeźmě dźěłacz. Tehodła je wěste, so policija na sakładze tejele pjecźiwosće dalokožahaze naprawjenja cźini, bjes dwěla budże 1. meje jara kritiski dźeń. S hromadnymi demonstracziami dyrbi je snutskowne rozschežpjenje w němskej kommunistiskej stronje pschikrycz.

Kak su Fahlbuscha zajeli.

Něhdyschego feldwebla Fahlbuscha, kotrehož su dla wobdźelenja pschi schtyrjoch femowych mordakšiwach dołhi cząs s wojeršim listom pytali, su, hdyž je so s łódju do Němskeje pschiwozył, zajeli. Radźicel statneho rěčništwa dr. Lasser w Bremenje je jeho bižo dokładnje pschešłyschał, na cźož su Fahlbuscha do Barlina dowjezli. Fahlbusch, kotryž bě do Ameriki cźekny, bě so s wuspěchom wo to prózował, so bychu jeho do amerikanskeho stacjanstwa pschizeli. Wón pak make pschestupjenja zatwinowa. Po jenym wudawanju je njewažne paduschstwo kruczik, druzy praja, so je alkoholske napitki pschešmykał. Tehodła su je pschihoty sa jeho pschijeczе do amerikanskeho stacjanstwa wróčo wsake. Policiji je poruczi, wobcźežneho zuposnika pisches mjesy dowjesć. Fahlbuscha w Newyorku na němsku łódź žadźichu, a němskemu generalnemu konsulej s Lewinskemu je so sdźeli, na cźož generalny konsul němskemu knježerstwu pschipowědźi, so je so Fahlbusch do Němskeje wrócił. Mjes tym so Fahlbusch na łódźi pokoj swobodu wužiwasche, jeho hnydom sajachu, hdyž bě łódź wopuschćił.

Nowe knježerstwo w Pólskej.

Warschawske nowiny su potwěrdźe pschinjesłe, so je ministerski president dr. Bartel wróćo stupił. Ministrej roswuczenja dr. Switalskemu je žo poruczilo, nowe knježerstwo sestajeć. Wróćostupjacy ministerski president je žo schtwórtk se swojimi kollegami, kotrychž bě k sebi pschepros̀ył, rozžohnował.

Nowopomjenowany ministerski president dr. Kasimir Switalski je po powołanju gymnasialny profesor. Wot 1904 hač k swětowej wójnje je dr. Switalski s gymnasialnym profesorom w Lwowje był. Pschi wudyrjenju wójnj je žo jako dobrowólnik sanitwik a je so pschi swětowej wójnje pod roskalowarstwom Pilsudskeho jako offizěr prénjeje legionarskeje brigady wobdźělił. Po staznym pschewróće Switalskeho do generalneje adjutantury marschalla Pilsudskeho powołachu. Po jeho samsnej žadosći jeho w lěće 1925 do reserwy pschešadźichu. W lěće 1926 jeho sa direktora politiskeho departementa snutskowneho ministerstwa powołachu a w juniju 1928 jeho sa ministerstwa roswuczenja pomjenowachu.

*

Njedźelu popołdnju je pólski statny president pomjenowaze dekrety nowych ministrow podpisał. Na jich cźele jako ministerski president dotalny roswuczowarski minister Switalski stej. Nowemu knježerstwu dale jako ministrojo pschiskuschej: marschall **Pilsudski** jako wójnski minister, **Zaleski** jako zwonkowny minister, **Stkadkowski** jako snutskowny minister, **Kwiatkowski** jako minister sa wikowanje a industriju, **Moraczewski** jako minister sjawnych dźěłow, **Car** jako minister justizy, **Prystor** jako minister dźěła, **Börner** jako minister pósty a telegrafa, **Czerwjenski** jako minister roswuczenja, **Staniewicz** jako minister ratarstwa, **Matuschewski** jako finanzny minister.

Spionaža w Torunju?

Kaž je s Torunja w Pólskej powě, je tamnischa policija hłeb wulkeje spionažneje należnosće namakała. Na cźele spionažneje organisazije pjeza jedyn lěkař w Gdanzku stej. Pschiwitajeńz tamnischeje wojerstwe cźischezerskeje je pjeza material podawał. Tśi wobohy su je hižo sajale. Jich mjena móža pak je hakle po stónczenju pschepytanja wosjewiczć. Spionaža je je pjeza k lépschemu wjeczerownemu žuboda dźěłała.

Zestarjeni generalojo w Jnhoslowjanskej so na wotpočink pšesadźili.

S kralowskim wukasom su je nacźolnik generalneho staba general Petar Paschicz a wójskowaj wjednikaj Ssmiljanicz a Torschicz a pódła nich 34 diwisionelu a brigadnych generalow na wotpočink pschešadźili. S tym wyhrja je wudawki sa wójsko snijicz a je na wyschsche wjednistwe mětna mjódsiwa mozy powołacz. Sa nacźolnika hłownego staba je je wójskowy roskasowar w Skopli Milan Milanowicz, pomjenował.

Kaž je se Sagrjeba powě, je je pschedběžne pschepytanje pschećiwo sajatemu prawisnikej dr. Ramljakowej stónczilo, kotrehož su na podłožku sakonja na schkitanje stata wobskorzeny. Na pschestupjenje tehole sakonja je šmjertne khłostanje abo khłostanje wa 20 lět postajene.

Kaž Beogradska „Pravda“ shoni, je so khłostański proces pschećiwo profesorej Prizej a pschećiwo 10 studentam sawjedł, kotrychž su w Skarajewje dla rosschěrjenja statej njepschećelskich letakow sajeli. Wobskorjenych budże najwyschschi žud w Beogradze sudźicz.

Bamžowy pastyrski list za swj. Wjacslawski jubilej.

Bamž je s pschicźinu tyšaležtneho jubileja cźeskeho krala swjatego Wjaczlawja arzubiskopam a biskopam cźesko-słowakskeje republiki paityrski list pósłał. W nim bamž Pius XI. swoje wjeselе nad tymle swjedźenjom wupraja, kotremuž chze wjesčich błyschcź dać, dam k tomu je słowo jimajo, so by žiwjenje a dobre porzinki tehole sławneho kschesćijanskeho krala cźeskosłowakskeho luda pschekrasnik. Wschi tejle składnosći bamž też swoje wjeselе nad połěpschenjom katolizizma w Cźeskosłowakskej wupraja a stónczenje wschě słowjanske ludy namołwja, so bychu je wotschežpjenjsy k katolskej zyrkwi wróćili.

Wobčežnosće z ruskimi statnymi pożčonkami.

We wukroju bolschewikiska Ruska žanych pożčonkow njedostawa, dokelž ruske pschedwójnske wukrajne pożčonki njepschipóznawa. Tohodła je ruske knježerstwo na pożčonki snutska Rusleje pokasane. Někotre miliony rublow su žo Rjiga s pożčonku swjedźe, kotraž dyrbi je sa industrialisowanje nałożeć. Nowowólby pod heslom „industrialisowanje“ stejachu a dyrbjachu dopokazać, so wobdźelstwo industrialisowajej politiky pschikłokuje. Radnosć žiwnosće a sawjedźenje khlěbowych kartkow, schtož budże, kaž je dołowy kommissar Rykow prajił, w zymu nałětnym cząsu tracź, je wjele ludźi pohnuło, prjedawsche statne papiery pschedacź. Mjes pschedawarjemi su swjatscha bolschewikiska sastojniza a fabrikaj dźěłacerjo. Bolschewikiskim a statnym bankam s wróćenja statnych papjerow wulke wobcźežnosće nastawaju. Knježerstwo pyta wobydlerstwo powuczicź, so je statnymi pożčonkami swoje pjenjezy njeschubi, a je wobsamkło, steću wulku pożčonku za industrialisowanje na posdźischi cząs wotstorčiłe.

Jendźelska tajna policija z bolšewikami pod jenym krywom.

Wo skandalnych wobstejnosćach w jendźelskej tajnej policiji „Daily Mail“ pische: Ssobustawy jendźelskeje tajneje policije winuja, so su kommunistam tajne powěsće podawałe. Njedawne podawki, wo kotrychž wyschnosć shoni, tukanje sbudźichu, so žo bolschewikam w Ruskej policajske tajne wukazy pschekradźuja. Pjatk je mjes kommunistami znateho agenta tajneje policije sajeli a pschešłyschcheli. Wo powěsći, kotraž je k pschepytanju dowjedła, je najprjódy wójnski minister shonił. Wobsebitych sastojnikow i policajskimi automobilemi do wobydlenjow tajnych policistow pólačhu, pschećiwo, kotrymž bě so tukanje sbudźiło. Sastojnizy su po dokładnym pschepytanju ważne dokumenty namakali a sebrali.

Dwaj wyšokaj sastojnikaj staj hižo se służby wotbadźenaj. Powěda je, so su někotři druzy offizěrojo do należnosće saplećeni. Jedna je pjeza wo należnosće interzionalneje ważnosće. Sastojnizy kriminalneje policije su pjeza dokumenty wulkeje politiskeje ważnosće ruskim agentam pschedali.

„Daily Herald“ powě: Nowa sensazija je sastojnikow tajneje policije do internazionalnych schmatanzow saplekła. Kaž je žiwischcź, praschenja, kotrež jendźelsku zwonkownu politiku nastupaju, i hamtiskim pschepytanjom swižuja. Sastojnizy tajneje politiki su s wotpósłanzami wukrajneho stata wobkhadźeli a jim tajne knježerstwowe wukasy pschekradźili.

Bolharjo pśeciwo milicam.

W běhu debaty wo twdawkach za bolharske wójnske ministerstwo su so sastupjerjo wschěch politiskich stronow pschećiwo nětčišchemu milizielemu systemej wuprajili a žadali, so by so jako powschitkowna wojerska powinnosć sawjedła. Jara kedźbliwosće hódna je rěcź wjednika bolharskeje sozialistiskeje stronу Skasakowa, kotryž so s wulkej zahorjenosću wo bolharskim wójsku wupraj.

Dobyće Amana Ullaha?

Mjes postupowazym wójskom Amana Ullaha a pschiwižowarjemi Habiba Ullaha je k wojowanju doschło. Wójsko Habiba Ullaha je pjeza cjeżko schkodowako a do Kabuka zofa.

Generala Fengjushianga su wotsadźili, tola won wostanje.

Nangkingske knježerstwo je žobotu rosprawu wo žwojim stejischcu k generalej Fengjuhsiangej podako. General Fengjuhsiang nje požledni cząs wotpjet wukasy Nangkingskeho knježerstwa dopjelnił. Knježerstwo je žo tohodla rošsudźiło, generala Fengjuhsianga se sastojnstwa wójnskeho ministra a wyschschcho roskasowarstwa 4. wójska wotwołacź. Pschecźiwo Fengjuhsiangej žo prozeß dla hrubeho pschekrutnjenja wojerskeje disziplyny sawjedże.

Dotalneho naczelnika generalneho staba Liczjuling žu sa wójnskeho ministra ponijenowali. Won je Cziankaishekowy dowérnik a je po Cziankaishekowej poručnoscźi plany sa postupowanje pschecźiwo Hankawskemu wójsku wudźełał.

General **Fengjuhsiang** je Nankingskemu knježerstwu pódlik, so **by zapowiduje, hlowne roskasowarstwo 4. wójska rošcźi.** Wo prozeßu, kotryż je žo pschecźiwo njemu sawjedł, Fengjuhsiang praji, so **pšched Nangkingski sud njestupi a so je jeho wuhudej njepodcźinja.** General Fengjuhsiang je žobotu wójskowy wukas wosewik, so na cźele žwojich wojakow wostanje. Won wa 240.000 wojakami roskasuje.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 15. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Nas wjedra nad Europu je jara njejenaki. Nižiny a wyschiny žu mjes žobu smježkane, so je cźežko, ž wěstoscźu wjedro wěscźecź. Mischtro pak na to pokazuje, so dotalne wjedro, njewobljanje a trochu milsche, kaltej wczera mějachmy, też hischcze powschitkownje dżensa wabkhowamy a najsterje też hischcze jutje. Że mózno, so žo hdyž a hdyž padeschcźuje. Jutsje wutoru stupi mějacź do prénjeho bertlika. Pschedżenak wscźesi też njewobstajne wjedro. Jutsje klónczo 5,03 hodź. schadża a žo 6,57 hodź. khowa. Mějacź schadża jutsje potrowdnja 9,39 hodź. a khowa so na ranje 2,19 hodź. — Wczera njedżelu **najwyschscha** temperatura 15 stop. cźopkoty. Dżensa dop. we 8 hodź. barometer 741, hygrometer + 0,5, najnizscha temperatura we nozy 5 stop. cźopkoty.

— **Sewój 40letny wobstawny jubilej** swjedźi dżensa pónđjelu tudomna firma Hugo Pachali pšched Schuleskimi wrotami 1. Mějicźel załoži wobšhod 15. haprleje 1889. Tuž žo dóle a bóle k dżensnischemu konjelzijowemu, schtalowemu a draßtowemu wobšhodej wuwi. Wobšhod bjescze ž wopórčka w leżownoscźonaj na Garbaiskej haży 1 a na Wulkej Brairowskej haży samoschtnjeny, wot 14. septembra 1895, pak pšched Schuleskimi wrotami 1, hdyż je hischcze dżensa. Wobsjedżer khżu kupi. S podawanjom dobrych towarow dobu sebi bórzy dowérjenje swojich kupcow a žo pschejo dale inwinowasche. Wschitko dwórjesche knjes Pachaly pschetwarjowacź. S pschiležnosću 40letneho jubileja je wézywnostojny wokna rjenje pschirawił. Wot 15. haca do 27. haprleje dawa knjes Pachaly na wschitke swoje 10 procentow rabatu. Mjech je wobšhodej a jeho mějicźelej dalsche žkodowne wuwicze spožcźene!

— **Wokthadnej njesboži.** Pschi wujedżenju pšched **wožobowym automobilom** sajedże **žobotu pschipołdnju** motorowy kolesaŕ je swojim kolom na khcźišcźiscźu Wettinskeje a Waulskeje dróhi na khódnik, hdyż pschi sahrodnym płocze padny. Món pak žo na sboje njebeścze šlé cźinicź. „Hakle dżensa, hdyż je dobra nowina daschła wo wukupowanju brénjenjow, žym wo Albinku prajił . . Hdyż nastanu na grunticach hinasche cźażu, njebudże Hanuž nan hižo wobaracź; a wy, macźerka, dacźe też dowolnoscź a narécźenje naschemu nanu, so by skónczenje jónu moje žedżenje konz mógł!“

Młódschi Libra rékżeschе horliwje, naležnje; wuhladа we wocźomaj bujneje Terki žyły, ale dobom wobkedžbowaschе, so njebé žo jemu poradźiło na jene dobo macź dobywcź.

„Ani njejžym wědźała“, rjekny cźuciwje, „so masch nétkajke žedżenje, — na grunicze žmy cźi dawali wschu wolu, być žy kaž hospodaŕ sam, — žmy cźi dobri . . .“

„Wschak žym też ja wam dobry a wašu želi waš, a radłubje žym dźełał kóżde dźéło, knjeże a naschе, — — ale wopomnicze tola, so je mi wjazy hacź schtyrzecźi lét, a pschezo žym na struchlej žwobodze . . . To jenoż tych brénjenjow dla, so bych grunt njepschecźežił, hdyż mamy tak dobcź cźežke žiwjenje. Mje dóčo sraduje, njeby-li jeho, njebudźech trjebaj wudżeržak naschego rodu cźeleć a módżenzowu pózcźitnoscź. Dosć je taschich, so žo njeżenja, ale hanźeja sa wschelakimi wieżelemi — a ja wam njekandalabra sawadźi a jón podjédże. Pschikłajetej płunańnje dachu žo hnydom do trdżneho wotstronjenjskeho dźéła.

— **Paduschstwo.** Kradnyk je nchtó 13. 4. 29 pschipokonju wokoło ½1 hodź. ž wotkhéje Kupnizy (Gewandhaus) muzaje jésdne koło znamki „Patinia“. Koło mějesche cźorne hrożna, cźornaj błótowaj schtitakaj, žołte žwjena, rune wodźidło, cźornej zellulojdowej pschimadle, Torpedifi žamobéh, schérej gumijowej wobrucźi, sady cźorny mažiwny waczokinoschak. — Sa wrócźenje jédnebo koła je wobkradnjeny mytо pschiłubił. — Wo wězowne zdźélenja prožy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

W poslednich dnjach

je so nam poradźiło scźehowace ważne, zwjetša hižo rozpředane knihi kupić a porucźamy je našim serb. knihownjam

1. Bogusławski-Hórnik: **Historja serbskeho naroda.**
2. Černy: **Mythiske bytosće.** I. a II. dźěl.
3. Cišinski: **Kniha sonetow.**
   „ **Ze žiwjenja.** (wob. wjazane)
4. Muka: **Bausteine.** (wjaz.)
5. Šewčik: **Stawizny**
   „ **Basnje**
   „ **Smješki a powědańcka**

Serbska knihafnja w Budyšinje.

— **Mytowanje mjiczelow bykow w Kamjenskim wokrjesu.** Hospodarske ministerstwo je tymle 15 mjiczelam bykow, kotrjż žwoje byki k plahowanju w stótplahowazym towarstwje wuzija, statne pjenježne mytо pschipokło: kubterjej Emilej Gustawej Mitze w Hrabowcej (2 myczje), šwud. Hulinej w Friedersdorfje, Albinej Gnauckej w Neukirchu, towarstwu w Röhrsdorfje, Handrijej Nehorkej w Lejki, Michalej Schnoli w Sserbskich Pasliżach, Pawołej Hoyerej w Mohrnje, Wicźajej w Zurizach, Korli Mockerej w Kischdole, Oświnej Hajnje we Hlupoizy, Richardej Leschi w Němskich Pasliżach, Pawołej Schönje we Wulkich Ndarjezach, Arturej Magerej w Wóserizach, Arnoschtej Wóhnje a Doże Körnerej we Luhmizy. Tjo prémi mjenowani žu nimo toho pschipóznawaze wopisma dostali. Tele statne mytа je knjes hamtski hejtmannstwa w pschitomnoscźi knjesow prof. dra. Schellenbergera wot Budyskeje wokrjesnje Direkzije Rataŕzeje komory a knjeż. wet. rady dra. Hosje jako pschedsyndy wubrańskeho wubjerka, je žobožpschejazymi słowami a pschipówjedowajo plahowanske sahłuby njerowanym pschepodał. Po kaž krutych sażdach je žo tyli mytowale, je dowidżecź i teho, so bu w lécze 1928 we wokrjesu Kamjenskeho hamtskeho hejtmannstwa i pschedstajanych 266 bykow 255 šwubranych a 16 mytowanych.

— **Porjedżeńka:** W sobotnišim čisle 86 stej so we rozprawje **„Kak dóndźeš k swojej khéżey na družstwowem zakładże'** w 10. rjadcy njepěknaj zmylkaj podsunyłej: město .....w nadobnej organisaciji „Reichstein A.-G.“ ma rékać w nacelnej organisaciji „Reichsheim A.-G.“.....

S **Hnaschcz.** Swój 25létny sastojnski jubilej žwjeschesche šandżeny schtwórtk tudomny schulski wjednik, knjes wucźeŕ Woigt. Wot léta 1915 sluzuje wón w Hnaschcach a je žebi tu dowérjenje žyłeje schulskeje wobšady dobył. Tohodla dosta so jemu też pschi jeho jubileju mnoho pocźeschowanjow, žbožopschecźow a darow. Njech je jemu dalsche žohnowane sluzowanje w naschej schuli spožcźene.

S **Pschiwizź.** Kaž hižom pišachmy, dwórbjesche so pjeć paßażérše a pólstowe létadło „D 425“ Němskeje powětroweje hansy, kiž ž Lipska do Wrótšlawja leczeše, dla defekta na motorje na Pschiwizźanskich honach k semi pschischcź. Jenicźki pschežiwański hólc z tuteho létadła pschežiwasche je špérchnym cźahom dale. Barkinšy monterog žwuporjedżachu motor, so mózesche létadło žobotu sazo dale leczecź.

S **Malescze.** Naich wošadny zyrkwinski wucźeŕ, knjes kantor Schéża, žwjeczesche schtwórtk 11. haprleje žwój 25létny wucźerski jubilej. Rano w 7 hodź. šeđżechu so tohodla šastupjerjo schulskeho pschedsydstwa, wucźerjo a dźěcźi wyschschich rjadowniow, so bychu w schuli žwjatoczne wopomnjeczе jubileja wožwjeczili. Knjes wucźeŕ Pětka ryšowaschе dźéło a žiwjenjobéh jubilara a tolmacźeschе w mjenje schule a wucźerstwa dźak a wutrobne žbožopschecźa, wjesnjanoša Jurak pak sa schulske pschedstejerstwo. Też zyrkwinske pschedsydstwo pschinđże w běhu dnja a wupraji najwutrobniše žbožopschecźa. Na popołdnjo šeđże so cźłodża kolesow a pschecźelow, so by dźeń jubileja wošwjeczíła a jubilarej hodowała. W bohatej měrje běchu žo praktiše dary a kwétkow atd. wotedaše, so by duscha radowasche pschi napohładze mnohich rjanoscźow. We wieczornych hodźinach pocźeścźichu jubilara hischcze wobnjowa wobora, měscźany chór a kapała žerbskeho Ssokoła ž muzikalnymi darami. Bóh Knjes pak špožcź cźeścźenemu jubilarej hischcze mnohe léta, so by skutkował w wocźehnjenju naschеje młodžiny a w žwojim šastojnstwje dale Bohu cźešcźał a Sserbam k wužitku.

S **Hjny.** K žobotnišcej rosprawje wo šatepjenju 12ličneho Balża žym ma so dobacź, so žu jeho pjatk wjecźo rwješenjemo ž wodu wuczahnyli.

Z Komorowa. (Zapozdźene.) Rjany nalétni čas wabi k dźélu. Wšudże hibaja so naše serbske towarstwa, wotměwaja zjězdy, zhromadźizny, swjedżenje. Sokolske jednoty su też tu najpréńše a najpilniše. Wčera běchu hnydom štyri sokolske swjedżenje. Sobu najpilniša jednota našeho zwjazka měješe hižo zańdżenu njedźelu swój nalétni swjedżeń. Skoda, ze khétro njepřihódne wjedro wšelakich wotraśeže dojéć do „Kaćeje korčmy“. Ale ći njebojazni tam běchu a to samo z daloka. Je wšak też hódnje tam dojéć, hdyż tajki rjany a wotměnjaty porjad poskićeja. Br. načolnik Sewčik ze zahorjacej réču wšitkich powita. Měšany khór, mały drje, ale z čim wjetšej luboscźu spěwacy, zanjese wustojnje štyri spěwy: „Jako je zyma ćekła“, „Śla je holćka po wodu“, „Tak praji Absalom“ a jako štwórte našu přeco lubu „Serbska lilija“. Spěwachu cyle bjez dirigenta. To je to, štoż nas w Komorowje přecy zasy zwjeseli, ze woni pilnje a njebojazńje dźěłaja bjez wšeje hary, cyle ze samsnymi mocami, a to na wšéch polach. Woprawdże druhim k přikładej! Su to wšo jenoż jednori mužoje, na tajkich my też cyłu našu nadźiju stajamy. — „Žona dyrbi do domu!“ nam potom zahrachu, zo by też samsny wupłod při tym był, zaspěwa jedyn bratr rjany žorćik „Sto wšo ja w swéće nazhonich“. Poručamy jón druhim! — Nětko sćěhowachu zwućowanja najprjedy na bradłach, potom na prékušu a k třećom' na wobemaj narjadomaj zhromadnje. Wěmy, zo Komorowscy bratrja derje zwućuja., wězo nic hišće cyle tak, „zo člowjek wěrił njeby, što su naši hólcy wšo nawukli“. Z dwěmaj skupinomaj a rjanej scenu skónći so bohaty porjad. Nadźijamy so, zo budże jednota „Sokol“ w Komorowje přecy dale tak pilnje dźěłać, kaž dotal a přejemy jej wosebje wjele młodeho do-

Na Librowem grunće.

Roman Terezy Nowákoweje.

65] (Pokračowanje.)

Librej nětko niczo njeschy, khiba k spodźiwanym a trochu fatrachtenym špohladnjenjam macźerje wotmołwicź. „Njehněwajeze ža, macźerka, — žmoj žo ž Hanužez Albinku dawno derdźekałoj — ale njejžmoj ani wam ani jeje nanej niczo prajiłoj, dónjż budże jažne, kak to ž robotu dopadnje. Hanužez nan njeby nihdy do teho žwolił, so bychmoj žo sa tych cźežkich cźażow brakoj — a wy ž nanom staj też njerad wo wumeńku žłyschałoj —“ wuzaknjeschе haúbicźiwje, wubihajo žo kójdej narażay, kiž by mohła macźerk šlé cźinicź. „Hakle dżensa, hdyż je dobra nowina daschła wo wukupowanju brénjenjow, žym wo Albinku prajił . . Hdyż naštomi na grunticach hinasche cźażu, njebudże Hanužez nan hižo wobaracź; a wy, macźerka, dacźe też dowolnoscź a narécźenje naschego nana, so by skónczenje jónu moje žedżenje konz méte!“

Młódschi Libra rékżeschе horliwje, naležnje; wuhladа we wocźomaj bujneje Terki žyły, ale dobom wobkedžbowaschе, so njebé žo jemu poradźiło na jene dobo macź dobywcź.

„Ani njejžym wědźała“, rjekny cźuciwje, „so masch nétkajke žedżenje, — na grunicze žmy cźi dawali wschu wolu, być žy kaž hospodaŕ sam, — žmy cźi dobri . . .“

„Wschak žym też ja wam dobry a wašu želi waš, a radłubje žym dźełał kóżde dźéło, knjeże a naschе, — — ale wopomnicze tola, so je mi wjazy hacź schtyrzecźi lét, a pschezo žym na struchlej žwobodze . . . To jenoż tych brénjenjow dla, so bychi grunt njepschecźežił, hdyż mamy tak dobcź cźežke žiwjenje. Mje dóčo sraduje, njeby-li jeho, njebudźech trjebaj wudżeržak naschego rodu cźeleć a módżenzowu pózcźitnoscź. Dosć je taschich, so žo njeżenja, ale hanźeja sa wschelakimi wieżelemi — a ja wam njekandalabra sawadźi a jón podjédże. Pschikłajetej płunańnje dachu žo hnydom do trdżneho wotstronjenjskeho dźéła.

— **Paduschstwo.** Kradnyk je nchtó 13. 4. 29 pschipokonju wokoło ½1 hodź. ž wotkhéje Kupnizy (Gewandhaus) muzaje jésdne koło znamki „Patinia“. Koło mějesche cźorne hrożna, cźornaj błótowaj schtitakaj, žołte žwjena, rune wodźidło, cźornej zellulojdowej pschimadle, Torpedifi žamobéh, schérej gumijowej wobrucźi, sady cźorny mažiwny waczokinoschak. — Sa wrócźenje jédnebo koła je wobkradnjeny mytо pschiłubił. — Wo wězowne zdźélenja prožy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Hnaschcz.** Swój 25létny sastojnski jubilej žwjeschesche šandżeny schtwórtk tudomny schulski wjednik, knjes wucźeŕ Woigt. Wot léta 1915 sluzuje wón w Hnaschcach a je žebi tu dowérjenje žyłeje schulskeje wobšady dobył. Tohodla dosta so jemu też pschi jeho jubileju mnoho pocźeschowanjow, žbožopschecźow a darow. Njech je jemu dalsche žohnowane sluzowanje w naschej schuli spožcźene.

S **Pschiwizź.** Kaž hižom pišachmy, dwórbjesche so pjeć paßażérše a pólstowe létadło „D 425“ Němskeje powětroweje hansy, kiž ž Lipska do Wrótšlawja leczeše, dla defekta na motorje na Pschiwizźanskich honach k semi pschischcź. Jenicźki pschežiwański hólc z tuteho létadła pschežiwasche je špérchnym cźahom dale. Barkinšy monterog žwuporjedżachu motor, so mózesche létadło žobotu sazo dale leczecź.

S **Malescze.** Naich wošadny zyrkwinski wucźeŕ, knjes kantor Schéża, žwjeczesche schtwórtk 11. haprleje žwój 25létny wucźerski jubilej. Rano w 7 hodź. šeđżechu so tohodla šastupjerjo schulskeho pschedsydstwa, wucźerjo a dźěcźi wyschschich rjadowniow, so bychu w schuli žwjatoczne wopomnjeczе jubileja wožwjeczili. Knjes wucźeŕ Pětka ryšowaschе dźéło a žiwjenjobéh jubilara a tolmacźeschе w mjenje schule a wucźerstwa dźak a wutrobne žbožopschecźa, wjesnjanoša Jurak pak sa schulske pschedsydstwo. Też zyrkwinske pschedsydstwo pschinđże w běhu dnja a wupraji najwutrobniše žbožopschecźa. Na popołdnjo šeđże so cźłodża kolesow a pschecźelow, so by dźeń jubileja wošwjeczíła a jubilarej hodowała. W bohatej měrje běchu žo praktiše dary a kwétkow atd. wotedaše, so by duscha radowasche pschi napohładze mnohich rjanoscźow. We wieczornych hodźinach pocźeścźichu jubilara hischcze wobnjowa wobora, měscźany chór a kapała žerbskeho Ssokoła ž muzikalnymi darami. Bóh Knjes pak špožcź cźeścźenemu jubilarej hischcze mnohe léta, so by skutkował w wocźehnjenju naschеje młodžiny a w žwojim šastojnstwje dale Bohu cźešcźał a Sserbam k wužitku.

S **Hjny.** K žobotnišcej rosprawje wo šatepjenju 12ličneho Balża žym ma so dobacź, so žu jeho pjatk wjecźo rwješenjemo ž wodu wuczahnyli.

Z Komorowa. (Zapozdźene.) Rjany nalétni čas wabi k dźélu. Wšudże hibaja so naše serbske towarstwa, wotměwaja zjězdy, zhromadźizny, swjedżenje. Sokolske jednoty su też tu najpréńše a najpilniše. Wčera běchu hnydom štyri sokolske swjedżenje. Sobu najpilniša jednota našeho zwjazka měješe hižo zańdżenu njedźelu swój nalétni swjedżeń. Skoda, ze khétro njepřihódne wjedro wšelakich wotraśeže dojéć do „Kaćeje korčmy“. Ale ći njebojazni tam běchu a to samo z daloka. Je wšak też hódnje tam dojéć, hdyż tajki rjany a wotměnjaty porjad poskićeja. Br. načolnik Sewčik ze zahorjacej réču wšitkich powita. Měšany khór, mały drje, ale z čim wjetšej luboscźu spěwacy, zanjese wustojnje štyri spěwy: „Jako je zyma ćekła“, „Śla je holćka po wodu“, „Tak praji Absalom“ a jako štwórte našu přeco lubu „Serbska lilija“. Spěwachu cyle bjez dirigenta. To je to, štoż nas w Komorowje přecy zasy zwjeseli, ze woni pilnje a njebojazńje dźěłaja bjez wšeje hary, cyle ze samsnymi mocami, a to na wšéch polach. Woprawdże druhim k přikładej! Su to wšo jenoż jednori mužoje, na tajkich my też cyłu našu nadźiju stajamy. — „Žona dyrbi do domu!“ nam potom zahrachu, zo by też samsny wupłod při tym był, zaspěwa jedyn bratr rjany žorćik „Sto wšo ja w swéće nazhonich“. Poručamy jón druhim! — Nětko sćěhowachu zwućowanja najprjedy na bradłach, potom na prékušu a k třećom' na wobemaj narjadomaj zhromadnje. Wěmy, zo Komorowscy bratrja derje zwućuja., wězo nic hišće cyle tak, „zo člowjek wěrił njeby, što su naši hólcy wšo nawukli“. Z dwěmaj skupinomaj a rjanej scenu skónći so bohaty porjad. Nadźijamy so, zo budże jednota „Sokol“ w Komorowje přecy dale tak pilnje dźěłać, kaž dotal a přejemy jej wosebje wjele młodeho do-

Librowa wotkhéżi wot pjezy k njemu: „Jenoż budźeze w khalupzy spokojom, dźédo, tak dokho hacź waš tu Bóh Knjes wostaji! Jobt je prajił, so budźemy na grunicze žhromadnje hospodaricź . . . Nó, wschako to mózemy spytacź, Albinka ža žo tajka cźicha a je na to nakłonena, je starymi ludźimi lubźimi bycź.“

(Pokračowanje ležeše.)

rosta, zo bychu k přichodnemu swjedźenjeju jeje rjady so podwojiło. Na zdar!

S **Hjelska.** Lětša je do tudomneje šule, kotraž z tśoch rjadowinjow wobstejі, 8 hólzow a 9 holzow zastupiło. Wótko chodźi do nasheje šule 101 dźěći.

S **Radschowa.** Autobuzy Wósporsko-Nyžańskeje cźary jěźdźa hacź na dalshe na Radschow, Drěnjow a Khotm, dokelž je dróha na Dźěje jara hubjena. Tak rucźe hacź žo dróha sašo slěpychi, pschepokoji žo autobuzowy wobkhad sašo na staru cźaru.

S **Rychwalda.** Sandźenu hrjedu wróćichu žo bacźowje sašo do nasheje wsy. Wone mějachu tu hižom léta dołho swoje hnězdo. Bohužel pak je létša wjazy njenamakachu, dokelž běšche na městse Schewcźikez zlomjeneho twarjenja nowotwar nastał. Też druhe hnězdo, kiž běchu bacźowy sapoczałe loni twarić, je němjokolatna pósta we sprjewje sašo slónzowała. Sćebi rady njewědźo sletuja wbohe ptaki z jeneje tśechi na druhu a pytaja žebi nowe městno k lehnjenju. Nadźijomnje žo wobhladźeć namaka, kiž pschiprawu na tśechu stań, so bychu žebi bacźowy hnězdo twarić mohle.

S **Mužakowa.** Srażenje automobilow 23. januara t. l. w Kruschwizy bu psched tudomnym sudom wujednane. Sud sašudźi sutarja z Běleje Wody, kiž běšche do Kijowskeho automobila a do cźełsle D. sajeć a sranjenje tśioch wosobow sawinował, k 100 hriwnam pjenjeznemu khłostanja.

S **Hródka.** Sašakły hamomordar běšche tudomny domownik Haack. Psched króttkim žo w hospodze sa hucźowanych njemjeślnikow z klunom sajedozeł, tehdy pak jeho sašo do žiwjenja wrócichu. Sswój wotpohlad pak je wón nětko tola pschewjedł. Wón da žo železnikemu cźerjeńkemu wosej pschejěć, kiž w nozy w 1 hodź. z Khocźabuza do Hródka pschikhadźa. Jeho cźeło něhdźe 300 metrow wot hlownego dwórnischcźa sdalene žałostnje swohidźene namakachu.

3000 'čtwu row w Nózhórku wuryli.

Dr. Gandert se Shorjelza, kiž je statny dowěrnik za kulturnohistoriske sesnike bohatstwa w pruskej Hornjej Łužicy, je na leźownosći wobhladźerja Janaka we Nóshórku row z najmłódscheho bronzoweho cźasa pschepytał a wuthował. Janak běšche pschi pěškopanju na cźerjopy a kamjenje storcźił. Wěsche žebi był hnydom wědomy wo ważnosći namakanki sa domisaniše spytnistwo a běšche njewobschkodźene wostajił a žo sa powdźeć na dowěrnika starak. Tak běšche wězowne pschepytanje możne. Wotkrychu polkola z rózkatych skalnych kamjenjow, wošrjedźi kotrychž popjelniza běsche kaž też tři małe podlanske žudobja, zyle rosmjeczena, schtwórte žudobje pak běsche niewobschkodźene. Rospadnjene žudobja maju žo w Shorjelskim muzeju sašo sestajeć. Dalschich pschidawkow nimo tschełkow wohnjowcho kamjenja njenamakachu. Po twórbnje žudobjow pothadźeja wone se 5. wotrěźa bronzoweho cźasa (1000 hacź 800 Kr do Khrystusa).

Łužicy.

* Z Wj. j n.g. Tudomny rentnar a nětkujschi ratar August Hulcź je žebi žiwjenje wsał. Cźełke myzle su 74tnemu muža wjerha do šmjerce nahle.

S **Wulkeho Schunowa.** Pjatk pschipołdnju króttko do 12 hodź. pschejědźe automobil žydowskeho hólza Oskara Andera. Hólz běšche runje se šule pschischoł a běžeše domoj. Jako Zitawšku dróhu pschejědźa, shrabny jeho wohsobowy automobil jeneho fabrikanta z Habrachcźiz, kiž do Zitawy jědźeše. Hólz bórzy na swoje sranjenje wumrě.

* Z Zitawy. Po postajenju krajneho firmowneho hamta žo zlowjenstwo we Wóšrowzu, kiž je Zitawskemu hlownemu zlowjenstwu podstajene, 30. haprleje t. l. sožnje. Jako wokrjesk pschidźěli žo Herrnhutskemu, Zitawskemu a Schönefeldskemu zlowjenstwu.

Nowe zlóstnistwo we Wrótsławie.

Schwórtk sawołachu wohnjowu woboru na Neudorfsku drohu 58, hdźež w sadnim twarjenju w schtwórtym posthodźe z bydlenja wojnarja Franzki płomjenja šapachu. Jako žo wohnjowi woborniżu do bydlenja dobuchu, namakachu w małej kowarzu cźełko Franzkoweje najstarscheje dźowki Elfriedy. Dźowka měješche kruch płatu wokoło schije swite. Mordarkstwowa kommišija, kotraž hnydom pschithwata, spóna, so bu holza sadajena. Polizija měni, so je pschinodna macź z mordarku. Jeje tamne dźěći a druhy wobydlerjo domu wobkruczeja, so je pschirodna macź, wot teho cźaha, hacź je žo sašo woženiła, dźowku stajnje bita a z hrożenjemi pschesćěhała. Podhlad pschecziwo pschirodnej maceri je žo jeżylnił, dokelž je žo wona bjes śłeda sdubika a dotal njeběšche namakacź.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Brandenburga.** (Swojeho mandźelskeho z benzinom polała a sapalika.) Po słónčnym łódźnistim dźěle dźěsche 21ětny dźěłacźk Landeehr, kiž w leśnej koloniji bydlesche, lehnjcź. Jako běšche won wušnył, kuny žo mandźelska k lożu, pola kožo a muža z benzinom a sapali jo, Njepowě žo, hacź je žo muž spalił abo niž.

* S **Kamjenizy.** (Njesbožowna lubosć.) Póndźelu wječor sdokli 19-ětna holza z druhej poschkoda na dróhu dele a wosta mowa leżo. Njesbožowna lubosć je se pschicźinu hamomordarstwa.

* S **Kamjenizy.** (Morwy na železnistich kolijach.) Wutoru rano namakachu na Kamjenicźansko-Glauchawskej cźarje nětkle 40ětneho rukajzowego fabrikanta z Grúny pschejědźeneho a morwebo leżo. Njejsu hischcze mohli wuzjaznjeć, hacź je žo fabrikant pschejěcź dał abo hacź je sniežožił.

* S **Zwikawy.** (Młodostnaj dypsaczkaj paduchaj.) Wutoru lepicźa w jenej tudomnej tworowni 11ětneho hólza, jako chajsche jenej žonje móchań z plaschcźowego dypsaka wuczahnyć. Jako jeho pschešłychowachu, wón pschida, so je šhromadnje z 13ětnym schulerjom hižom dalsche dypiaczne paduschtwa w šamžiwej tworowni slucził.

* S **Lipska.** (Nowe sajeće w rěsańskim Mandalu.) Kriminalna polizija je tśioch rěsańskich sajala, kotrychž winuja, so su khore jatra a cźrjewa z rěsańe kupowali. W dalschim pschedawanju pschenytowarnje hischcze njeje wobslamknjene.

* S **Naumburga.** (Naumburg w cźuć.) W Naumburgu běšche žo kócźka do grotow elektriskeho powoda sabludźka a wiżoschce morwa na nich. S tym žo elektriski prud pschetorhny a po zylym měsće bu cźma. Kócźku pak bórzy wottronichu a šwjeza sašo šwjećesche.

* Se **Stolpa** w Pomorskej. (Cźežke njesboże z automobilom.) Póndźelu wječor sta žo pola Stareho Warschowa cźežke njesboże z automobilom. Barlinski automobil, kiž dźiwjsche pjez wujeć, sajědźe z poknej špěšnosću do schtoma a bu do dróhoweho pscherowa wjerhnjeny. Tśi wosobы, kotrež w automobilu jědźachu, wostachu cźežko sranjene leżo. Jedyn sranjeny, žyn pschekupza Fliesa se Stolpa, je w khorowni wumrěł.

* S **Pósnanja.** (Samomordarskowo universitneho profesora.) Profesor organiskeje chemije pschi Pósnanskej universitece dr. Korczynski je šebi we swojim labaratoriju žiwjenje wsał. Wo pschicźinje samomordarstwa njebu nicźo znate.

Nědźuši hród pomorskich wójwodow w Rügenwaldźe. Pomorscy wójwodojo su zwjetša potomnicy wjeřchow zastařskich Serbow sydlacych w Pomorskej. Nětko su so wě dawno přeněmčeni.

Knjeże dwory a burja.

We wokrjesu Ohlau we Schlesskej je na 22000 hektarow (to je 40 wote sta) we wobsědźeństwje knježich dworow, wokoło 36000 hektarow (to je 60 wote sta) we burskich rukach. Knjeża žu w dawkowym leće 1927/28 wotedali wobschi 11000 hriwnow dawka, burja pak 240000 hr. Tu je widźeć, so žu burja žałostnje dorwo „knjesam" krawili. Hdy by žo z jenakej měru měriło, bychu burja měli jeno 17000 hr. dawka wotnjesć, ale woni žu pisches 14 króć wjazy saplaćili. (Powołćź z Deutsche Bauernzeitung.)

Přilopk.

* **Létadło w płomjenjach.** Po přenim pruhowańskim lećenju na nowej létańskej cźarje z Genuy do Athena a Egiptowskeje, kotruž je Gemaske létańske towarstwo jako swjasowańsku cźaru jendźelskeje létańskeje cźary do Indiskeje sorganisowało, je žo wulki létański cźołm se schtyrimi motorami „Iride" pschi swojim pschehybwanju w Neapelskim pschistawje pjatk wokoło połnocy spalił. Benzinowe žudobjo rosbuchny a płomjenjowe morjo wupschestrě žo nad wulkim dźělom wody w pschistawje a wobrozesche někotre parniki a jendźelske wodne létadło šamžneje cźary. Woheń pothrjesche w cźasnowej nozy hróbny napohlad. Wohnjowe wobora samo woheń samjeriwaca a dalschu katastrofu wotwobroczić. Sbytki létadła žo podnórichu. Sa pschicźinu wohnja maju pschetorhnjenje elektriskeho pruda.

* **Cźežke rosbuchnjenje w Ameriki.** W Detroitu sničži žo z rosbuchnjenjom dopołnje schtyri posthody wyschka tworownja. Wobcźuji šhrómba praja, so bu něhdźe 12 wosobow pod rospadankami pohrjebanych.

* **Pjeć šmjertnych woporow amerikanskeje drogoty.** Zolma horzoty pschi atlantiskim brjohu je žebi po powješći z Newyorka pjeć šmjertnych woporow žadała.

Nianowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powješć wo wjedrje za jutrischu wuturu:** Njewobstajne, swjetiska pomróčene a chłódno, hdyž a hdyž žo podeschcźuje. W Jendźelskej mike wjedro se deschcźom.

Hdyž w Knitielfeldu w Schtyrskej žobuštawy domowinskeho schkita po měšćanskych dróhach cźahnychu, do nich psched sozialdemokratiskim domom sozialdemokratojo srachychu. Schesćoch domowinskich schkitarjow sranichu, mjes nimi jeneho cźežko. Polizija a žandarmojo biczkow rosehnachu.

•

W Schwedskej je w provinzy Norelandźe žylne šemjerjenje było. Kněže chabłachu, wotnowe schkleńzy schcźerćachu a we wobydlenjach wobrazy se šeženow podźechu. We blišokosći Pileŷ hłuboka rospuklina w šemi nasta. Dokelž žo pisches dróhu wupschestrě, žo wobkhad po dróży sastaji.

•

W Londonskim pschedměsće Canningtownje žo z wustupanjom pluna žylny wubuch sta. Někotre khěže žo sažnyschu. 20 wosobow je žo cźežkosranjenych do khorownje dowjesło.

•

S wubuchom z jeneje chemiskeje fabriki w Sao Paulo w Brasiliskej je pjeć dźěłaćerjow do morika a wošom žo sranilo. Schkoda něhdźe 100000 hriwnow wuczinja.

•

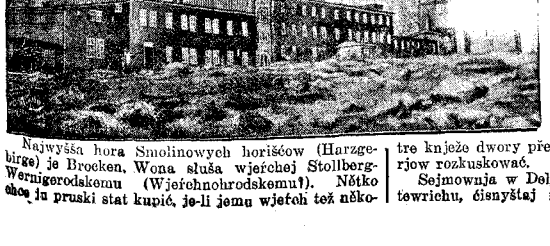
W Cźimulpu w Korejskej w japanskej schuli woheń wudyri, kotryž žo, prjedy hacź wohnjowa wobora dóńdźe, na zyle twarjenje wupschestrje. Hacź bołaš je žo 'chwilu dźěći słubiło, kotrež žu žo naschkeje spalile. Wukhowali žu 24 dźěći a dweju wuczerjow. Wschitzy žu žo cźežko wopalili.

•

Nad létanischcźom Fordskich dźěłarjow w Detroitu njedźelu wječor dwě létadle do žo sraženschtej. Prezident Marylandskeje dźěłanje létadłow žo schi tym sarasy, wjednik druheho létadła žo tak cźežko srani, so bórzy wumrje, hdyž běchu jeho do khorownje dowjesli.

Hdyž sebi damž k přenjemu razej wuwěźe.

Runje w posledźenim cźasu su žo mjes italskim knjeżerstwom a vatikanom dojednali, kajke wobrazhy maju žo wobkedźbowacź, hdyž damž z vatikana wuskuri, so by žo k přenjemu rasej na Lateran podał. Po wujednanjach ma žo, tak bórzy hacź damž z vatikana wuskupi, 50 króćz z kanónu wustrělić. Wschitzy, kotrjž budża damžowu wós sćekacź, we kotrymž damž wujěźdże, dyrbja žo połkonicź, hdyž damž nimo pozźdże. Hacź budże žo tole pschewjesćej hodźeć? Nichtó njeżmi žo damžej bližšej abo na njeho wěcźeć. Wyeli pak tola někchtó z damžom wěcźał, hdyž by damž na njeho wěcźał, dyrbi žo tehorunja połkonicź. Też romiskemu wjeselstwu je žo poručiło, kak ma žo pschesćiwo damžej sadźerźeć. Kóždy wojak ma w šalenosći dźesaćz krocźeli psched nim sastacź, a presentowacź. Hischcze wjazy cźežkje budże Pijej XI. wopokasane, hdyž wónwe julišu k přenjemu rasej z Roma pozźdże„ jo dy žo do Benediktinskeje abtownje Monte Casino pola Neapla podał. Tute prawa a wopokasanja cźežke możemy skoro z tymi pschirunacź, kotrež žo damžej Pijej IX. wopokasowachu, kotryż je nětkle psched 60 lětami k posledźenjemu rasej vatikan wopuschcźił. Tak bórzy hacź wón po hańach jědźeschе, bźchu wsche hałzy z drobnym pěskom pożypane, po kotrychž jědźeschе, so bychu žo njewobšłuwale.

Najwyšša hora Smolinowych horiśćow (Harzgebirge) je Brocken. Wona słuša wjerchej Stollberg-Wernigerodskemu (Wjerchnohrodskemu!). Nětko chce ju pruski stat kupić, je-li jemu wjerch też někotre knjeże dwory předa, zo móhł je na małych ratarjow rozkuskować.

Sejmownja w Delphi w Indiskej. Jako sejm wotewrichu, čisnyšłaj njedočinkaj bomby. Tute rozbuchnywši, financenchо ministra a někotrych zapósłancow ćežko zranichu. Njedočinkow hnydom zajachu. Měještaj hišće dalše bomby.

Jědźesche ſ jednorym wosom. Wſo hinak běšče, dyž ſo bamž na wſchelakich zyrtwinſkich ſwjatoczńoſćach wobdźěli. Tehdy jěźesche ſe ſwojim poſoczanym galawoſom, kotryž ſchěſćo koni cźehnješche. Zyla ſchwizarska garda jeho wobdawaſche a kardinalojo jemu też wo poſoczanych wosach ſeźěhowachu. Bamžowſki wóz běšče zyke ſchkleńcźany, ſo móžeſche jeho kóždy derje widźeć. Bamž pſchi tom lud ſahnowaſche a ſiwaſche, ſo klonjo na prawo a na lěwo. Mjes tym, hač bamž pſches město jědźeſche, ſwony města ſwonjachu . . .

Operetne přestupjenje w raju hračkow.

Posadnizja statneje kriſy w Monaku.

So ſ Monte Carlo nastajnje wróćo dźěſche, njeje ſdawna žana potajniſtwo wjazy. Stare ſtote cźaſy ſu ſ 1914, potajkim ſ pſchipowědźenjom wójny, ſo ſtónčźe. Schtyri lěta dołho — we wójnſkim cźaſu — bě najmjeńſchi ſtat pſchi brjohu Riviera k njeſwobodnej idyliy ſafudźeny, kiž finanzielnu runowahu kěžro ſtejaſe. Potom pſchińdźechu někotre lěta, w kotrychž ſo zuſy ſ hromadami nawalichu a wopytny rekord dowójuſtich dnjow pſchetrjechichu. Ale to bě jenož podaćny kćěw. Lud bě zyle hinajſchi. Wěſche to inflaziſti publikum a wróćnik pſched ſwjatym kažinom drje je huſto bolośtnje ſyknyk, hdyž je porſtaj ſtrowjo na ſtróžlojty klobuk pokožił.

Jeneho dnja ſo też tutón publikum ſhubi, kotryž ſu tkwilu cźerpjeli. To pſchińdźe ſ teho, ſo inflaziſte žórła ſo po cźaſu minychu, ſdźela ſ teho, ſo bě ſuſud Franzowſka, ſ kotrymž ſu hač dotal w najrjeńſchim měrje žiwe byli, jemu k luboſći ſu ſamo ſobu do wójny cźahnyli, nimale pſches nóz ſiły konkurenta. Napſcheco wośebnemu kažinej w Caneſu, prěnje ſe ſtatnej pomozu w Franzowſkej, móže Monte Carlo jenož ſwoju ſtaru ſławu na wahu położić. Sſamo jeho dobroczeſtelo dyrbjachu wuſnaćz, ſo je w Caneſu njeſchło a da ſo lěpje žiwy być. Měſto pſchińdźe druhe njeſboże: Nizza. Tu je ſo hižo ſdawna ſem hrało, ale w khěžro dźeſalomnych klubach. Tym je nowy kažino, kotrehož twar 18 miliſonow frankow płaćeſche, žiwjeńcźko wuduł. A hižo je ſtećzi kažino naſtał, tón ras w Deanville, w elegantnej móriſkej kupjeli. Ke tomu njeſboźu pſchida ſo nowy konkurrenta, a to Italſka, kiž je ſa kažino w San Remo hižo konzeſiju dawa. Sſamo ſ kraja, kiž pryedy ſtoćzinu hračkow w Monte Carlo ſtajeſche, ſ Němſkeje, pſchikhadźa ſpodźiwna powěſć. Snamjenite němſke kupjele ſu ſo na ſtatny ſejm ſ prózna wobroćźile, dźiwajo na jich kataſtrofalne położenje mnohich kupjelow, ſo by ſo jim konzeſija k hraću ſpjećźiła, kaž je hač do lěta 1850 na přikład Baden-Baden wobſedźała.

To bě kuſt wjele na jednym ras ſa ſtudе Monaco. Jeneho dnja — je nimale tři lěta — buchu wboſy ſtaćzenjo w Monaco ſ wopytom pſcheſkapnjeni, kotryž ſpožowni wobydlerjo jenož ſe ſchkuſtſich knihow ſnajachu. Bě to dawkownik ſ finanzneho hamta. Statne dochody a wudawki njemóžachu ſo ſ doſtatych papjerjanych frankow wjazy wurunacź. Na nahódnoſćenje ſtebi kažino wěſe njemyſleſche. Wobydlerjo wěſchachu ſłowu a — płaćachu dawki. Płaćachu jene lěto, dwě lěće, tři lěta. Potom dóńdźe k harje. A to tehdźa, dokelž bě nětajki pſchekleſpany ſtaćan na myſliczku pſcheſchoł, ſo je Monaczki wjerch po prawom bohaty doſć, ſo by ſo po wjetchu ſ Liechtenſtejna ſtožował, kiž pjeća dawki ſwojeho kraja ſe ſwojeje móſchnje ſapłaći. Monaczki prynz Louis, troſchku hubjeny naſłědnik ſwojeho wuceneho a ſhćitaneho nana, trjebaſche pjenjeſy. Jeho luboſtanſtwa ſo wyſche ſtajichu hač nanowe.

Nětko dóńdźe k ſmějchnemu ſtatnemu pſchewrótej. Prynz Louis ſběhny dotalnu wuſtawu a poſtaji ſchéſć khowaty wubjerk a ſo roſſudźi, abſolutnje knjeźeć, t. r. wo ſakonje ſo njeſtarajo. Najmjeńſchi ſtat na ſwěcze dóńdźe potajkim nawrót do abſolutneho wjeſchowſtwa. Tſo ſ tamneho wubjerka ſu demiſionérowali, wotſtupili. Sſu to ſ wulkimi ſłowami a ſ ſuźnym temparamentom cźinili.

Zyły kraj — tak daloko hač móžeſch jón ſ dalekowidom pſchewidźeć — je temu pſchiſłoſował. Cźi dobri Monacoja ſu wſcho tak wukoneli, ſo ſo na to kaž na nětajku operetu ſhladowaſche. Najprjódy ſarjadowachu proteſtnu ſhromadźiznu. Shromadźeni — na 700 ludźi — wobſamknychu, deputaziju na wjeſcha wotpóſłać — wón trajnje w Parisu byli — a ſtajichu jemu ultimatum (poſłednje ſłowo), hnydom ſaſo wuſtawu ſmóžnicź abo ſo trona wſdaćź. „To je revolusija", prajachu ſtarſchi ludźo. „To je revolusija". Na njeweſtu wotmołwu wjeſche ſo ludźo ſnowa ſhromadźichu a dachu jemu 6 nětſa-zow cźaſa k rozmyſlenju. Jeli po wotběženiu cźaſa ſo žadanje Monaczkich ſtaćanow njedopjelni, dźedźa woni knjeźerſtwo do rukow wſaćź a hnydom republiku wuwołaćź. Wjeſch nima po ſdaću wulkeje žadoſće, nětcźiſchu formu knjeźenja pſcheměnićź. Wołoſobinjy jeho pohubjerſchene bankowe wobſtejnoſće njepotrjechija. Banka ma jemu lětnje 2 miliſonaj frankow apanaje (bokhodow) płaćiźć. Cźi, kotſiž ſu bóle wobhonjeni, ſebi ſchukotaja, ſo je we wumělnjach ſ banku poſtajene, ſo ma pjeća ſo trona wſdaćź.

Dobri Monacojo wědźa wjele, ale niz wſcho. Je tam mała, ale jara mózna ſtrona w Monte Carlo, kiž hižo ſo dawno ſ pſchſiamknjenjom ſ Franzowſkej ſaběra. Franzowſka bu w tutym padźe wěſte wumělnjenja cźiniła, ſo by Monaco ſo ſaſo ſběhnył. So dyrbjała pak kažinje we Cannes a Nizza tehdźa ſawrećź, ſo by Monte Carlo tuk ſeſtěrał, je jara njewěſte. Ale jene je wěſte: Dobrocźiwi Monacoja buchu potom hiſchcze wjazy dawkow płaćiźć dyrbjeli. Dyrbiny ſo ſ myſliczku ſaběrać, ſo budźe Monaco w naſtupnje republika. To budźe poſłednja doba bajkowſkeho kuſka ſemje.

W ſahrodźe Monte Carlo knježi měr. Tamni ſahrodni ſtražniſy, kotrychž dźěło też w tym wobſtejeſche, cźěła mortwych hromadu ſnoſowć, budu pola republikanſkeho ſarjadniſtwa wo podpjeru dźěłonjemjerjow proſyć dyrbjeć.

W. F.

Nowu wopicu wusledźili.

W Parizkej akademiji wědomoſćow mjeſeſe E. Boubier ſajimawy pſchednoſchi wo nowej wopizy, kiž ſu we južnej Amerizy wuſledźili a je bóle cźłowjekej podobna hač wſche dotalne wopizy. Swěrjo je wěſty Francois de Loys, po powołanju geolog (ſemjeſpytnik) w lěku pſchi rězy Cahatumbo we Venezuela ſatkélił. Fotografije ſpodźiwneje ſatkéleneje wopizy hač dotal njeſnateje ſo pſchedpołožichu. Swěrjo, kiž je 1½ metra wulke, ma cźełko ſyłnje wumłteho Gibbona (też jena wopiza), ſtawy Orang Utanga a hłowu, kiž je cźłowjekej bóle podobna hač dotal ſnatych wopizow. Nowa wopiza je wědomoſtne mjeno Amer-anthropoides Loysi doſtawa. Pſches tute wunamakanje móża ſebi wucźeni nětko wujaſnicź, cźehodla na wobraſach Maya kultury Gorillam podobne wopizy ſo pſchedſtajeja. Pokaſanje tuteho njeſnateho ſwěrjeńa we wumětłinje Mežow (jeneho luda w južnej Amerizy) wubudźi runje taſe ſpodźiwanje kaž pſchedſtajenje ſłonow (elefantow) na wſchelakich pomnikach tuteho kulturneho wokrjeſa. Nosha ſo někto ſ myſliczki, expediziju wuhotowacź, ſo bychu tutu „cźłowjeczu wopizu" žiwu popadnyli, ſtyła jeje žiwjenje wuhłědźili.

Jutry w ſlubjenym kraju. Procesijony grichisko-katolskich křesćijanow hibaja ſo po hasach Jeruzalema k rowej našeho Zbóžnika.

Swójbne powěſće.

Sſmrěłoj: Berta Jüttnerowa rodź. Träßerez we Kamjenzu, 49 lět. — Oskar Lehmann, inſpektor knježe-ho diwora w Kelčizach.

Sſlubjenaj: Kata Kraliz a Hans Mißbach we Halſchtrowje.

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Kwitowanje.

„Towarſtwu pomocy za stud. Serbow w Budyšinje" wěnowachu w lěće 1928 slědowace towarſtwa a wosadźenjo witane dary:

17. 3. Jednota „Sokoł" w Poršicach 7,40 hr.
29. 11. Tow. „Lipa" w Rakecach přez k. Šewčika w Komorowje 10.— hr.
(L. dźěl)
10. 12. Bart a Bukojna přez knjeza kant. Böhmera hromadźe 28,50 hr.
13. 12. Wotrowska wosada přez knjeza kant. Beno Cyža hromadźe 60.— hr.
21. 12. Jednota „Sokoł" w Małešecach 5,75 hr.

Z dźakom kwituje w mjenje předsydstwa

Arnošt Polan, pokładnik.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wobnowjenje wupokazow

Dotalne wosobowe wupokazy wot 15. haprleje 29 wjac *njepłaća. Wastajamy nowe 1. 4. 29 a 15. 4. 29* wupisane. Wupokazy su różobarbne a podpisane wot direkcije a mějićela wupokaza. Nimo toho móže też wobraz mějićela na wupokazu być. Wobraz je w tym padźe wot Budyskeje policije kołkowany

W Budyšinje, 12. 4. 29

Direkcija
měšćanskeje milinarnje

Towarſtwowski powěſtnik.

Baćon. „Towarſtwo młodźeńcow" ma přich. pjatk (19. IV.) wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Předs.

Budyšin. Serbske towarſtwo „Nadźija" wuhotuje přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. w žurli Serbſki. Doma swjedźeński wječor k česći 75. narodninow knjeza rady prof. dr. Muki. Wo wobdźělenje wšitkich Serbow so wutrobnje prosy.

Budyšin. Towarſtwo kat. knježnow ma měsačnu zhromadźiznu póndźelu 15. haprleje wječor we 8 hodź. w kat. asylu na Dwórniščowej drózy 12. Naša starša wotkhadźa. Přińdźće wšitke! **Předsydstwo.**

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Drježdźany. Towarſtwo „Jednota" wotměje swoju **generalnu zhromadźiznu** wutoru 23. haprleje wječor ½9 hodźin w „Bayrische Krone", Neumarkt. Někajke namjety maja so zahe dosć na předsydu pósłać. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Sobuſtawy atd. so dla ważnoſće wutrobnje přeproſnja.

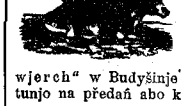
Khróšćicy. Ratařski Dorost ma přichodnu srjedu 17. haprleje we Wudworju zhromadźiznu. Prosymy wo bohate wobdźělenje, hdyž smy w zymje někotre zaſpali. **Předsydstwo.**

Khróšćicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru pola Wjeńkec.

Zwjazk serbskich spěw. towarſtwow. Nastupajo wuſłět do Poznanja. Při tutej přileżnoſći budu so ſóhowace khóry spěwać: „Zerja" čo. 1 a 13. — „Wulka lubosć" čo. 15 a 29. — „Dobry wječor" čo. 7 a k tomu narodna hymna (Rjana Łužica). Jako spěwarjo móża so jenož ći wobdźělić, kiž swój hłós bjezporočnje spěwaja. Też spěwakhmani jenotliwcy su nam lubje witani.

Hłowny dirigent.

Wot wutory, 16. haprleje mam nowy transport młodych sylnych wysokosućelnych, orig. rańšoprusk. hollandskich

krowow a jałojcow

też tajke z ćelatami w mojich hródźach w hotelu „Kurwjerch" w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo na předań abo k wuměnjenju na rězniski skót

Emil Gräfe, skótna wikowarnja
Telefon 2063 a 2418

Žonjace kłobuki

we wulkim wubjerku kupujeće wosebje tunjo w kłobukowym wobkhodźe

fiaſerkorn, na fiošie hasy 29

Tuni ☐ twarožk tunje požiw. ſtrowy, požiwny, derje słodźacy, tuni

☐-twarožkowy tydźeń

Punt jenož **32** pjenježkow

Butrowa wikowarnja **Kunella**

Pytam

žiwnosć

wokoło 12—20 kórcow wulku

Poskićenja pod F 26 na wudawarnju Serb. Nowin

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Kózl. kožki

a. t. d. kupuje stajnje

Paul Schulz w Budyšinje

na Zadnjej bohatej hasy
Telefon 3385

Skhadnoſć dźěła

konserwow

njesmērnje tunjo!

Mješana zelenina 76
2 punt. tyzá jenož

Hroch z morch. 66
2 punt. tyza jenož

Njeskhomdźće tutu skhadnoſć!

Wikowarnja z dutru

Kunella

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při šleskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratařske wulkowikowanske towarſtwo ź. w. r. w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

Přiloha k čisłu 87

SERBSKE NOWINY

Pondźelu, 15. haprleje 1929

Wšelake strachi z dótknjenjom elektriskeho pruda.

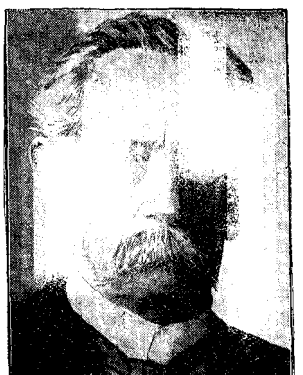
Njedóstajeje ło — žiwjenje je wo strašče — wyšoka napjatosć!" Tak sčitamy na mnohich sćežorach abo dujach elektriskich tšěłkow. — Čehodła je to tam napinane? Wo tychmy w prawym czasu pšeched wěstymi strachami warnowani byli. Tajke měrna pak njejsu tak strašne. Strašnišče je, hdyž su ł měrikom nětkuše groty rozšerjene a ło jich dótknjemy. To samsne płaći wo elektrowodach w naših domach, wotkelež njeje-li grot dosć derje wobalowany (isoliert). S wosebitym strachom su wobkładowanja elektriskich centralow sjednoćene. Kelko sćenicznych woporow su žebi wobnapene groty w tajkich centralach hižo zadałt, njedźiwajmy warnowanjow, kotrež tychu wschudźom napinane.

Nimo měry sajimawe pak je, ło samo niski prud, kotryž je w naših jednorych žwěrzach a elektriskich pšichirodach, druhdy šmjerne njesłoła sawinuje. Też prud 110 hacž 250 woltow žiłny abo hišće žłabši, 50 woltow žiłny może čłowjeka morićć. Wšchěndże sčitamy wo spožiwnych njesłožach ł elektriskim prudom. Wola šmjertnych njesłožow je žłabym prudom dwě wumělenej wulki něhu hrajetej, mjenujmy cyłkne wobsćejnosće čłowjeka hamo a šwonkowne wobsćejnosće. Ssu tajzu ludźo, kotrež su mortiwizy (Herzschlag) jara nakhileni. Schtóž ło někotrem pruduwodu dótknje, toho swjetšicha mortiwiza sajma. Ssu to tajzu ludźo ł rosmnožonymi snmtškownymi zajami a cyłknymi jušchkami, čłowjekoho ł tak mjenowanej swapšatškej konstituziju. Tajzu ludźo swjetšicha wo tym njewědža, kak ł nimi stoji. Sawostajeni hakle to druhdy ł šmjerći šhonja.

Swonkowne wobsćejnosće poczahuja ło na cyłko abo cyłkeho šame, hacž je wone dobry abo hubjeny wodsćeł. Powschitkownje prajene, je čłowjeske cyłko hubjeny wodsćeł, w kotrymž elektriski prud na wschelake sadźěwki storći. Cyłkes mokre cyłkeho elektriski prud spěšnischo pschenđe hač pšches šuche. Prud potajkim lěpje skutkuje, šmy-li pschepocjeni abo pschemokli, abo šyła w mokrej drasce a čerjach. Tak na pschikład wšeteho kujeła w kupańskej dóinje elektriski prud sarasy, dokelž čhyšche na elektriski šmórć stłóčeć. Druheho sarasy prud, dokelž běšche ło elektrisneje nóżneje lampki dótknył. Tohodła měli w kupańnich jenoż na wjeršche lampu mćeć a niż elektriste šwóżki ł knefikom, ale ł cžahanju. Tak ło potom nichtó šamehe pruduwodu njedótknje.

Na jenym kuble chyšche wotwrócł pschi deschczojtym wjedrje a kurjawje elektrisku lampu pschewotwrjeć. Pschi tom šlejsche na mokrej hrojowej hromadźe, ł kotrejež mózgsche su derje doňahnyć. Pschi čwitanju jeho morwego leło namakachu. Lampa leżeńche wottorhnjena. Ruzy a nohi měješe kaž we widliciščach hromadu saspinjene. Druheho sano w šuchej pinzy prud sarasy, jako chyšche runje nětchto na elektriskej šwěrzy porjedźeł. Tón tohodła šmjertnje srjeshoži, dokelž běšche jebi hospódź pšches pódnich pichtół a kotryž jeho do nohi kakasche. Elektriski prud žebi pšches njeho do šemje pucź pytasche. Pódusche čěłku hewak šuche a tak dosć derje insolěrowane. Ženje prud nikoho morićć njemóże, njeje-li derje se šemju we šwjazku. Stoji-li potajkim na gumiju abo je-li hewak w gumijowych čerjach, dha jemu prud nicžo njewadźi.

S tutymi pschikładami, hačrunjež šmy jenoż někotre podali mjes stami, chcemy pokazać, ło móże też žłaby prud čłowjeka morićć. Móżemy-li tajkemu snjesłoženemu hnydom pomoc posłicžić, poradźi ło nam cžasto, ło slenjena wutroba sano pózńnje dźěłacć. Tohodła dyrbimy taikeho snjesłoženeho se wschelakimi pospytami sano k žiwjenju sudźicć, dónž lékař njepschindże. Tajke žiwjenjebudźerske pospyty su druhdy hischcze za hodźinu ł wulkim wuspěchom.

Dr. h. c. Korla Benz wumrě njedawno 85 lět stary. Wón natwari prěni z bencinom so dźerjacy awtomobil.

Prěni awtomobil dr. Benca z bencinom dźerjeny.

Wo dźělowych poměrach w Budyskim wokrjesu.

Budyšći dźělowy hamt nam pisče:

W měrzu je ło we wokrjesu dźěloweho hamta ličba podpjeranych dźěłonjemějazych wo 2670 pomjeńšchika a wučinjeńsche na tónzu měsaza 9026.

S nich padnje 2139 (1595 mužiskich a 544 žónskich) na město Budyšchin, 2592 (2284 mužiskich a 408 žónskich) na wjesne gmejny Budyšcheho hłownjo hamta, 1940 (1663 mužiskich a 277 žónskich) na gmejny Bjiskopšteje wotnožki, 1688 (1350 mužiskich a 336 žónskich) na gmejny Kamjenskeje wotnožki, 569 (508 mužiskich a 61 žónskich) na gmejny Kamjenskeje wotnožki.

Dostawasche 8093 (6680 mužiskich a 1413 žónskich) wosobom podpjeru za dźěłonjemějazych, 656 (493 mužiskich a 163 žónskich) wosobow krizowu podpjeru a 277 (227 mužiskich a 50 žónskich) wosobow sastarańsku podpjeru.

Nimo toho wukonjesche 69 dźěłonjemějazych nuzowe dźěła, to je 63 wjazy hacž pschi spočatku rosprawneho měsaza. Wotebranje dźěłonjemějazych ma swoju pschicžinu wosebje w tom, so dźěławe mozy pschistajachu w zastarstwje a najnišoje, w skalach zyhelnjach,, w twarstwie a hewaschich rjeńšich dźěłach. W industrilji drje też tam a sem pschistajowachu, tola też ł dźěła puschczachu, to pak ma mało wliwa na powschitkowne położenje. Mnohosch dźěłonjemějazych ma tónzu měrza je hakle nimale šamsna jako ta do symnoje doby na tónzu januara tutoho Lěta. Loni w šamsnym cžasu běsche jenoż pak telko ludźi bjes dźěła kaž lětża.

S 35 dźěłowych hamtow w Sakšej mějesche 15. 2. 1929 jenoż 5 hamtow wjazy podpjeranych dźěłonjemějazych dyrli Budyšći, tola dźiwajo na ličzbu wobydlerstwa steji Budyšći wotrješ hakle na 11. městnje. Dnja 15. februara pschiwdże na 1000 wobydlerjow w Budyšchim dźěłowym hamcze 61, w Sakšej w pscherišu 47,7 a we Němšej w pscherišu 40,2 dostawarjow skowneje podpjery.

Wusudźenja.

§ **Wulka chłostańska komora w Budyschinje.** Krute stejiščcžo wyschischeho krajneho šuda w Drježdźanach, winowatosće autowych wjedmikow nastupajo, pokaża ło wo wuzuhže tuteho šuda w chłostańskim jednanju pschećiwo schoferej Korli Wjedrichej Wilhelmej Ehrentrautej ł Drježdźan dla njewobkładniweho morjenja a pschestupjenja postajenja sakonja wo wobkhadže se šamokhodami. Ehrentraut běsche 6. meje 1928 wjecžor jako wjednik automobila pschekupza Rudolfa Hildebranda w Raschowje 5-letne dźěcžo pschejěł, kiž běsche njenadźijo ł lěwje strony dróhu pscheběhało, pschejěł a tak cžěsko skranił, so je wonaj hnydom wumrěło. Wjednik běsche ło 25 km. špěšchnosće dźerżał, 40 metrow pscheđ městnom snjesłoženja trubił a strach spóznawschi, ł ruku a wołu saspinał a wóz na 8 metrow sašmjł. Budyšći kawiński šud běsche jeho k 6 njedźelam sastwa sašudźił. Na jeho powołanje pak jebo wulka chłostańska komora wunwinowa. Statne rěcžnistwo pak revidiju sapoda a běsche měnjenja, so je powołańsći šud pschemało wot wjednika šamokhodow žadał. Wyschi krajny šud wuzuh sóžmy a pschepokasa nałeżnosći na chłostańsku komoru k wospjetnemu jednanju ł pschispomnjenjom, so wuwinowanje nima prawneho sakkada. Schofer ma nastajnje na to kedźbowacź, so nichtó njeby snjesłožił. Njedołaha na žadyn pad, so jenoż na pucź hlada, ma pschedewschim pscheđ sobu wschitke dróhowe dźěła, wosebje sćežki wobkedźowacź. Naschonjenje wuczi, so ło dźěcži njekedźólíwe, wot nich ło srojomliwe sadźerżenje njemóże wocžakacź, ale wjednik ma na wschě nadźonjeże dźiwacz. Pscheđ dźěcžimi ma ło špěšchnosći intišći, so ło wos sobi na najkrótšchu sdalenosć sastacź. Tu może tikom 10 kilometrow pschewinka špěšchnosć byez. W tymle padźe jónkróžne satrubjenje njedołahasche. Ma ło tak dołho trubicź, donž njeje so sin pyłł, so ło bliži. Rozsudnje ma ło wustupicź pschećiwo nahladej, so autowy a motorski wobkhad dźe pried wscheho wob-

Dr. Wjacsławkowa Serbska bibliografija.

2. **Wendische (Sorbische) Bibliographie** von Dr. Jakob Jatzwauk, Landesbibliothekar in Dresden. Veröffentlichungen des Slavischen Instituts an der Friedrich-Wilhelms-Universität Berlin herausgegeben von Max Vasmer. 1929. In Kommission bei Markert und Petters, Leipzig, Seeburgstr. XIV, 353. 8°. —

To je dospołny titul najnowšeje knihi, kotraž je wušła jako 2. zwjazk wozjewjenjow słowjanskeho wustawa při Barlinskej universiće, wudawanych wot univ. prof. dra. Vasmera. Autor tuteje Serbskeje bibliografije je naš wjelezasłužbny a znaty stawiznar dr. Jakub Wjacsławk, bibliothekar při sakskej krajnej knihowni w Drježdźanach. Tale kniha je tak wulkotny pomnik serbskeho pismowstwa, zo dyrbimy sebi ju nadrobnje wobhladać a z jeje wobsahom so spóznać.

W předsłowje (V.—VIII.) wopowěduje autor, kak k tutomu dźěłu přistupił, material hromadźał, jón sebi rjadował a přewinywši wjele zadźěwkow cyle dźěło wukonjał. Na Maćičnem dnju dopołdnja we stawizniskim wotrjedźe a zašu njedźelu w Bjesadze je knjez dr. Wjacsławk wo swojej bibliografiji rozprawjał. Kak je kniha nastała, budże kóždemu Serbej jara zajimawe, zhonić.

Hdyž bě autor na knizy „Bibliographie der sächsischen Geschichte" von Bemmann-Jatzwauk pilnje sobudźěłał, spózna za jara nuzne, zo měła so też serbska bibliografija wudać. Tohodła poča jara swědomje wot lěta 1914 přihódnu maćiznu zběrać, wosebje přehladowaše w lětomaj 1920—21 Drježdźansku krajnu knihownju za nastawkami wo Serbach. Lěta 1922 dosta so jemu nadawk, knihownju Maćicy Serbskeje zarjadować a katalog zestajeć. Z tohole wulkeho dźěła, kiž je nimale cyle lěto tralo a wjele woporow na

času a pjenjezach sebi žadało — knjez dr. Wjacsławk dyrbješe wšěndże z Drježdźan do Budyšina jězdźić — nasta zakład k předležacej knihi. Hdyž bě katalog Maćičneje knihownje hotowy, překładowaše wšitke serbske časopisy wot najstaršich wudaćow hač do dźensnišich a wupisowaše sebi titule, rjadowaše sebi je w kašćikach a zestaješe je sebi po alfabetu, tak běše w naléću 1928 z hromadźenjom hotowy. Po tutym hobrskim dźěle bě z wažnym prašenjom, kajki system dyrbi so k zarjadowanju cyleho materiala nałožić. Tu rozsudźi so autor, złožić so po přikładu bibliografije sakskich stawiznow, a tak wobdźěła za štwórć lěta systematiscy swoju maćiznu, přida němske přełožki, tak daloko hač spózna to za nuzne, a w juniju 1928 da swoje wulkotne dźěło do ćišća, kotryž je Donnerlinkee knihićešćerńja pod swědomitym dohladowanjom knjeza kantora Šołty wuwjedła. Štóž sebi knihu prawje wobhlada, dyrbi rjec, zo je so jara dobra papjera wuzyła, a ćišć jara jasnje a přewidnje poradźił.

Što wobsahuje nětko serbska bibliografija? Z krótka prajene, zapisk cyleho w serbskej rěči ćišćaneho pismowstwa tak daloko hač bě móżno jo wobsahnyć; pismowstwa tak daloko hač bě wšitke tamne spisy a nastawki, kotrež so někak na serbski lud počahuja, njech su byle w kajkejžkuli rěči wozjewjene.

Cyła kniha ma potajkim na 327 stronach wšo hromadźe **4713 titulow, t. j.** napismow knihow a nastawkow, kotrež wo Serbach jednaja.

Kak je nětko cyła hobrska maćizna zarjadowana? Rozdźěła so na XI hłownych dźělow, kotrež su we sebi podrjadowane do stawow (Kapitel) a paragrafow.

I. dźěł wobsaluje powšitkowne wěcy (Allgemeines), kaž bibliografije, biliotheki a muzeje. (Str. 1—3).

II. dźěł počahuje so na zemjepis a domowěd u (Geographie und Heimatkunde) a w 6 stawach jedna mjez druhim wo serbskim kraju, jeho mjezach, wo přirodowědźe, wo Serbow pućowanjach po Serbach a we wukraju, wo cuzych pola nas, wo statistiey a wo elementarnych podawkach. (Str. 3—21.)

III. dźěł rěka ludowěda (Volkskunde) a wopřija 11 stawow (str. 21—65), jednacych wo towarstwach, wo powšitkownej serbskej ludowědźe, wo kulturnych stawiznach a narodnym žiwjenju, wo serbskim prašenju najnowišeho časa, wo počahach k druhim narodnoćam, wo přiwěrkach a kuzłarstwach, wo bajach a bajkach, wo ludowej powazy, wašnjach a nałožkach, wo ludowym wumělstwje a skónčnje wo narodnych drastach a cyrobje.

IV. dźěł jedna wo rěči a pismowstwje (Sprache und Literatur) a rozdźěła so na dwaj stawaj, prěni z 11 a druhi z 10 paragrafami, kiž přinjesu wšitko, štož so na stawizny rěče, na rěčnicu a na wšelake wotrjady pismowstwa počahuje. (Str. 65—146.)

V. dźěł wobsahuje hudźbu (Musik) a podrjaduje so do dweju stawow: theoretiska a praktiska hudźba. (Str. 146—152.)

VI. dźěł wopřija stawizny a wučbu wo starožitnosćach (Geschichte und Altertumskunde) z 9 stawami, kiž jednaja wo žórłach a śledach, wo cylkownych stawiznach, wo prachistoriji a najstaršej dobje, wo wopornišach, wo wurywach, wo zasydleńskich stawiznach a němskim zasydlenju, wo stawizniskich podrobnosćach a wo městnych stawiznach. (Str. 152—191.)

VII. dźěł wobsahuje wšo, štož so na wustawu, prawiznu a zarjadowanje (Verfassung, Recht und Verwaltung) počahuje a ma 4 stawy, wopřijace wustawne stawizny, robocžanstwo a wólby, prawizna a sudnistwo, socialne prašenje, khudźinstwo, strowotnistwo, sport a p. (Str. 192—197.)

VIII. dźěł jedna wo hospodarskich poměrach (Wirtschaftliche Verhältnisse). (Str. 197 hač 201.)

K IX. dźělu přisłuša wšitko, štož zwisuje z mytologiju, z póhanstwom, z nowšim na-

kjada. — Sud sajudźi Ehrentrauta město sajłużenych 6 njedźel jatwa k 300 hriwnam pjenjezneho khłoštanja a napokoji jemu wschitke hudnitke thóšty. Sa 200 hr. khłoštanja pschitiwoli jo jemu Alčinu wupruhowańśi cżaż, to ma sajłużeny mětke jenoż 100 hr. sapłacżicż. — Sakitar bésche inżeńer Bergmann ſ Drježdżan.

Přilopk.

* **Wohnjowy wobornik jako japałer.** W Krowcje nad rěku Mosełu jo w pośledninm cżasu jara hyšto palesche. Wobydlerstwo saja srosumliwy njemér. Spodżiwne bésche, so jwjetscha schtiri njedźele mjes kóždym wohnjom sandżechu. Wobeń wubyri stajnje w dnjach wokoło połneho mésżaca.

Hospodarski rozhlad.

Póndżelu, 15. haprleje 1929:

Sobotniše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 półsk. złotych	47,35
1 jendżelski punt .	20,454	100 čěskosł. krónow .	12,468
100 šwajc. frankow .	81,115	100 franc. frankow .	16,46

Barlinska bursa mějesche sobotu mało wobrotu. Kursy, kiž běchu jo swopréda sejłakliše, jo bórzy sajo trochu shrabachu. Wiki ſ dożinymi a rentowymi liśćinami njeběchu jo pornjo pjatkej wjele pscheměniłe.

Na produktowych wikach w Barlinje je dla trajnych wyšokich samórskich płacżisnow a dla złabeho posticżenja tukrajneho thlěbowego žita pschiščko žiwjenje do mukoweho wikowanja. S tutym pak jo sajo możiwichu žitowe wiki. Płacżisny jo wohdła pornjo pjatkej trochu powyschichu. Ssobotu płacżesche zenitnać

w Barlinje:

pschenicy 11,15—11,30 hr., rožti 10,30—10,45 hr., nałetnjeho jeczmjenja 10,90—11,15 hr., nasymskeho 9,60—10,10 hr., wowša 10,05 hacż 10,35 hriwnow.

w terminjowym wikowanju:

ſ a m e j u : pschenicy 11,95 hr., rožti 11,20 hacż 11,18¾ hr., wowša 10,97½ hriwnow.

ſ a j u l i j : pschenicy 12,46¼ hr., rožti 11,57½ hriwnow.

Pschistajeja:

Krawskeho, August Schwach w Budyschinje na Kamjenitej haźy 10.

Cżeladnika a słužobnu we Wjeleczinje cżo. 7.

Pjekarskeho, Hermann Neumann w Kamjenzu.

Bldarskeho wucżobnika, Heyna w Dobruschi a Rjeczka na Zidowje cżo. 216.

Pjekarskeho wucżobnika, Kolbiž pjekarnja w Kamjenzu.

Pohoncża, njeżenjeneho na knježim dworje w Radróšnej Hrabowzy.

Pohoncża, Pawoł Scholta w Hornim Mujéždże cżo. 35.

Pohoncża ke kamjenjewożenju w Bréžnjschczu cżo. 4 pola Semiz-Tumiz.

Holzu starschu, twarski mischtr Schumann na Wettinskej dróšy 10.

Holzu, mandżelska fabrikskeho wobhdżerja Nycże we Wulkich Rědarjezach.

Holzu, niz starschu 20 lět, w Kamjenzu na Wojerowskej dróšy 41.

Holzu, hacż do 17 lět, Martha Oczina na gmejnskim hamcże we Wjeleczinje.

Sahrodnych dżełarjow a dżełacżetki, Müller w Běłej Wodże na Jahnskej dróšy.

Cżeladnika abo pohoncża, Petzold w Ramnowje cżo. 90.

Nawodarja na matku žiwnosć, Pawoł Měrczink we Drěwzach pola Łasa.

Na pschedań:

Khéża ſ hadowej sahrodu we Woleschnizy cżo. 10 pola Lubija.

Khéża ſ klamami we Wojerezach, Bahnhofstr. 43.

Krowa, cżehniwa, M. Hoider w Nowej Luzy pola Wojerez.

Krowa, ſuchelna w Mitocżizach cżo. 25.

Krowa ſ cżelecżom w hoscżenzu w Jaźeńzy pola Njeswacżidła.

Krowa, podžobna, wyšokošuchelna w Tjoch Hwězdach cżišło 16.

Por młodeju cżehniweju wołow w Delnjej Hórzy cż. 54.

Jałojza, połdralětna w Pišanym Dole cżo. 56.

Kóń, cżorna kobła, 8létna w Bórku cżo. 4.

Kóń, młody w Bohafschczach cżo. 14.

Kóń k réju w Strójišchczu cżo. 1.

Kosy ſ kósłatami w Rachlowje cżo. 2.

Synne prošata na knježim dworje w Druj

Runtkiza w Porschczach cżo. 61.

Runtkiza w Boschczach cżo. 41.

Jédyne bérny w Płušnišczach cżo. 19.

Ssymjenitne bérny, sažne, na knježim dworje w Pschiwcżizach.

Bérny, 100 zentnarjow, Korla Wicżas w Styczinje po, la Łasa.

Ssyne w Bréžnjze cżo. 31, Stanga w Bukezach, wojnarja w Khwaczizach.

Ssudniży na pschedawanje

wutoru 16. haprleje 1929:

w Bréžni pola Kamjeńza, dop. w 9 hodź. (kupzy jendu žo na wicżežnym kuble) pižańśe bidło, vertiko, béhat (ſwinjo), sofa, trawużnéjak, wós ſ hnójnizowym žudom, domjaze schaty a žitowy cżišcżak.

w Njebjelczizach w Herbikej grzyche dop. ½10 hodź. kuczowny wós a patentna ſkomowa praša.

Khéża ſ nébdże ¼ tórzom sahrodu, ſłuschaza najeńkej skały Maxej Richardej Wujanzej w Kóšlach pola Budestez. Hódnota 13 800 hr. wopałna pokładnja 10 400 hr. Pschedawanje budże wutoru 4. junija 1929 pschip. w 12 hodź. w hoscżenzu w Kóšlach.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dżenja dop. ¾11 hodź.:

Sa žito jadachu žebi wyšche płacżisny, wone posticżnje pak žo pschesco hischcże w žnadnym wobhdżu.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodżinu.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płacżizny po złotej hriwnje				
	13. 4.	12. 4.		13. 4.	12. 4.
Pšenica	223-226	222-225	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	206-209	205-208	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wowa	201-207	199-205	zeradella	—	—
kukurica	215-217	215-217	raps. wosušk	20-22,40	20-20,40
pšenč. muka	25-29,75	24-29,50	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	26-29,00	26-28,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,50	15-15,60	běrnj. kruški	19-20,80	19-20,80
ržane „	14-14,85	14-14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana ſłoma	1,50-1,70	1,40-1,60
brśeh, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšenč. „	1,45-1,60	1,35-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pleluški	26-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,75	1,40-1,65

Dotal je žo hižom žydom statokow wotpałiło, ſ cżimż je njeměrna schkoda nałała. S Kólna pósłachu sastojnika krajneje kriminalu, wyschnoscże do mjenowaneje wěsy. Tomu žo poradźi, sapalerja we wožobje jeneho wiaźneho wosnawanju fo wobornika wuśledźicż. Pschi swojim pschesłuschowanju fo wobornik wusna, so je wohnje ſ cżisteje pandżerhordosce załožował, so by by žo we žiwojej pyschnej wobornickej drajsce pokasowacż mohł.

* **Tśi dżeczi žo spalile.** W schwajzarskej wsy Lenzingne pola Solothurne wudyri w jenym domšim wohenj, kiž su najskerje schtyri dżeczi samischkrile, jako běsche mać na khwilku woteschła. Wobeń rosschéri žo tak cżeże, so mózachu pomozni ludźo jenoż jene dżeczo wukhowacż. Tamne tśi, schtyri- hacż schesćelětne, žo spalichu, so je jenoż jako zwuhlene cżełca ſ rospadankow wucżahnychu.

* **Franzowske lěży žo pala.** Wutoru wjecżor wudyri w lěsu pola Morceaux w Laudeskim wokrjesu wohenj, kiž žo žakośnje špěchnje wupschestrě a blišse wšy wohrožesche. 1500 hektarow lěsa sniczi wobeń. Pschi haschenju dyrbjesche też wójsko sapschimnycż.

* **Sašo podsemske jsorki w poinoznej Italskej.** Ssyboru rano ¾7 hodź. ſu w Bologne žyłnej podsemskaj ſtorkaj zacżuli. Do ſtorkow žłyschachu ludźo podsemšći hrimot. Někotre wuhnje ſu žo zakpuhnyle. Cżłowjekojo pak njeſu do schkody pschischli. Podobne ſtorki zacżu też wobydlerstwo w Florenzu.

* **Londonzy dżedża też njedźelu do dźiwadła khodźicż.** Njedźelu w Londonje dźiwadłowych pschedstajenjow njeje, to pak žo nowocżažnym Londonskim njeſpodoba. S pomozu dźiwadłownych wobhdżerjow je žo akzija sapocżała, kiž žo měri na sdźěwanje nětcżišcheho zakonja. Tale akzija je mjes wobydlerstwom jara žywu wothłós namakała, so budże drje knježetstwo dyrbjeć swojim podanam k woli bycż.

* **600 milijonarow w Jendżelskej.** S pośledniseho sapisa jendżelskich finanzowych wyschnoscżow wukhodża, so je we Jendżelskej 500 hacż 600 milijonarow. Po hamtikim sdźeżenju ma tam 229 wožobow létnje miliżin hacż połdra, miliżona hriwnow dokhodow.

* **Powodżenje we Wukrajinje.** W Rusej je tacże z wobšcherným powodżenjam dowjedło. Wobježe ſe bésche we Wukrajinje. Tam žu mnohe wěti žo psches žwoje bżjohi wulake a wokolinu daloko a schéroko powodźile. Někotre wjo a mésżacża ſtoja pod wodu. Najcżežšchu schkodu nacżini wulka woda w Pawlograđze w Dnjepropetrowskej guberniji, hdżej 200 twarjenjow ſwottorha.

* **Hłowina khripa w Chinejſſej.** W Schanghaju ſchkadża cżežka hłowina khripa. W měrzu je w tom mésże 32 wukrajnikow na tule ſtrašchnu khorosć ſkhoriło, ſ tych 17 je wožom wumrělo. Chinejſſow we wothdżelu wukrajnikow je 137 ſkoriło a 68 ſ nich wumrělo. W chinejskej krajnje khorosć hischcże hórje ſakhadża, dokelž tam na pomozných srědkach a porjadnej ſtrowotnišcżej ſłužbje pobrachuje. We wokolinje Schanghaja liża na 10 000 na hłowinu khripu ſkhorjenych cżłowjekow.

* **Merikanske létadło detepadnyło.** Njedaloko Tampika ſapraji motor létadła merikanskeho létacżeho towaršwa, kiž wobſtarowasche porsadne klanje njes Tampikom a Brownsvillu. Létadło padże dele a ſo rozraſy. Wschitke pjeć wožobow, kiž w létadle ſedżachu, žo ſarasżychu.

Haprlejske wjedro w Americy.

Amerika, kiž je kraj rekordow, chże žo sdaċiu wobšeh rekord postajicż, mjenujcy rekord najnjewobtajniſcheho haprlejskeho wjedra. Někotre dny mějachu tam horjcy, kajkuż je žamo pschezo w lécże njesnajemy, a krótke dny połdšiſcheho sakhadżachu w žamtknych krajinach žyłne žnéhowe mjeczele. A jako běchu jo te trochu smérzowale, mjerznjesche. Pschemenjenje wjedra, kiž žo tak spěchnje sta, je wjele khorosćow žobupschinjeło, wjele ludźi je hižom tohdła wumrělo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Jako namakane ſu žo wožjewiśe a na namakanki hami wotedale wot 1. januara 1929:

6 pjenježnych papjerow, mólcheń, něschto pjenjes, šesty monokel, 3 žonjaze cżapnički, naschijiny rjeczaſk, rucżna toschka, rodlowańśe ſanki, mużazy cżapnik, britej, rolowański rad, latarnja za jězdne koło, por dżeczazych ſnihnjow a ſchkitanśe nowozji.

Schkodowarjo njech žo w Kupnizy (Gewandhaus) po 2 khodomaj wo ſtwje cżo. 3 ſamolkoja.

W Budyschinje, 6. haprleje 1929.

Měschczanska rada, policajſti hami.

Do **wikowańśeho ſapiſła** ſu ſapiſali:

1. na łopjeńko 114: Adolfshütte, Kaolin- u. Chamottewerk A. G. w Khróšcże-Adolfskej hóże: Prokurje Alfreda Kriehmigena a Richarda Buſch bu wuhałej. Prokuru je dóſtał pschekluz Heinrich Koizan w Khróšcże-Adolfowej hóże. Sa towaršwo ſmé jenoż hromadże ſ jenym prokuriſtu abo ſe buſtawom pschedhżóſtwa podpiſowacż.
2. na łopjeńko 576: nałupajo Copillan-Schleiſſchein, tow. ſ wobm. ruk. w Khróšcże: Albert Kriehmigen je jako wobſtałóny wjednik wuſtupił. Sa wobſtałónego wjednika ſu postajili fabrikſkeho direktora Alberta Bunſena w Adolfowej hóże.
3. na łopjeńko 589, nałupajo Dresdner Bank, Filiale in Bautzen, w Budyschinje: Sa ſaſtupowaneſke bobuſtawa pschedhżóſtwa ſu postajili bankowego direktora dra. Hanſa Leſſinga w Barlinje.
4. na łopjeńko 1027, nałupajo firmu Vogt & Kotta tow. ſ w. r. w Zjeżeńku. Towaršwo je rozpuſchczene. Ota Vogt a Pawoł Kotta ſtaj jako wobſtałóna wjednikaj wuſtupiłoj. Sa likwidatora je ſtajichu pschekupza Pawoła Kottu w Bistorjach.

---

nej wědomoséu wo naboženistwje, z kěsćańskej naboženiskej wědomoséu (Mytho logie, Heidentum, allgemeine Religionswissenschaft, christliche Religionswissenschaft) a ma dwaj hłownaj stawaj, z kotrejuž so wosebje druhi na 4 paragrafy dźeli, kiž jednaja wo cyrkwinskich stawiznach a wo ewangelskej a katolskej theologiji. (Str. 201—277.)

X. dźeł jedna wo wučbnistwje (Unterrichtswesen) a podrjaduje so na 3 stawy: ludowe šule, wučerstwo, srjedźne a wysoke šule, studentske towarstwa a pomocne towarstwa. (Str. 277—288.)

XI. dźeł wopřija žiwjenjopisy (Biographien) a ma 3 stawy, kiž wobsahuja zhromadne a jenotliwe biografije a serbske spisy a nastawki wo Njeserbach. (Str. 288—327.)

Naposledku sćěhuje wulki „Register". Tón dźěli so na zapis spisowaćelow (1. Verfasserregister), kotřiž su jenotliwe knihi a nastawki pisali (str. 327—338), zapis wosobow (2. Personenregister), wo kotrychž so piše (str. 338—342), zapis městnow (3. Ortsregister), mjenowacy wšě města a wsy, w nastawkach so jewjace (str. 342—345) a zapis wěcow (4. Sachregister), hdźež su wšitke wěcy mjenowane, wo kotrychž so w nastawkach jedna. (Str. 345—353.) Na poslednjej stronje su hišće někotre wuporjedźeńki (Corrigenda). Přeđku pak na str. IX. hač XI. čitamy zapisk najwažnišich skrótšeńkow (Die wichtigsten Abkürzungen) a často abo skrótšeno mjenowanych časopisow (Häufig oder gekürzt zitierte Zeitschriften). To by był wobsah cyleje wobšerneje krasneje knihi dra Wjacsławka. Zo bychu ju też Njeslowjenjo praktisey wužiwać móhli, je z wjetšeho dźěła k titulam też krótki, dosłowny němski přełožk do rózkatych spinkow přidał. Hdźež toho trjeba njebě, je so tajkeho přełožka wostajił.

Porjadk w jenotliwych stawach a paragrafach je zwjetša chronologiski, to rěka při knihach po létu wudaća a při ćišće stawizniskich wotrjadach po létu podawiny a w tutych zaso po létu wudaća.

Cyła kniha je němski ćišćana, dokelž serbski nakładnik abo serbske nakładnistwo tajku drohu wěc nihdy wudać mohł abo mohło njeby: w tym zaleži dźě naša wulka běda, zo smy khudy lud a njemóžemy ze swojeje mocy kulturne swoje bohatstwa na Bože světło přinjesć.

Tohodla słuša knjezej dr. M. Vasmerej nic jenož wosobinski dźak autorowy, wuprajeny na kóncu předsłowa, ale naš zhromadny narodny dźak, zo je dra. Wjacsławkowu serbsku bibliografiju do swojeje zběrki „wozjewjenjow słowjanskeho wustawa" zarjadował.

Njesměrnu zasłužbu pak je sebi autor sam, knjez dr. Wjacsławk, z tutej knihu za serbske pismowstwo dobył, dokelž je ze swojim wulkotnym dźěłom njezachodny pomnik serbskeje literatury stajił: **Kniha ponjese serbsku česć do cyleho swěta!** Wšěm hanjerjam a ignorantam budźe z rěčniwym dopokazom, zo też Serbja maju swoju literaturu, swoje róndne pismowstwo.

Serbskim literatam a rěčnikam pak jako kóždemužkuli, kiž budźe so ze serbskej ludowědu zaběrać, posłuži dr. Wjacsławkowa serbska bibliografija z witanym zórlom k studiju, zo njebudźe hakle sebi z pytanjom po knihownjach a časopisach trjebać drohi čas komdźić; kniha je najpřihódniša přiručka a najwěsćiši pućpokazowar za studium serbskeje literatury. —

Z léta 1880, hdyž Palowski pastor K. A. Jenč započejo wot léta 1855 podawaše w Č. M. S. rozhlady wo serbskim pismowstwje katolskich a ewangelskich Serbow, a z léta 1889, hdyž farař Handrij Dučman-Wólšinski, započejo z léta 1867 tohorunja wozjewjeć pismowstwo katolskich Serbow w Maćičnych Časopisach, skóndi swoju biliografisku dźěławosć, njejsmy hižo žanehu tak dokładneho bibliografiskeho dźěła měli. Tohodla słuša našemu njesprócniwemu bibliografiskemu knjezej drej. Wjacsławkej kemšacy dźak a čest a sława za jeho wulkotne dźěło. Njech so wot wulka kniha pilnje wužiwaj.

Jan Serbin.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 88 — Budyšin — Wutoru, 16. hoprileje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wólbne hibanje so započina.

Němska ludowa strona je sa zyły kraj zhromadnu kandidatnu lisćinu nastajiła. Na jeje čole steji w Drježdźansko-Budyšim wokrjesu dr. Blüher, w Kamjenicansko-Zwikowskim wokrjesu wjaskowy sarjadnik Voigt, we Lipsćanskim wokrjesu dr. Bünger, potom fśeduja profesor dr. Hickmann, pschekupz Schmidt, studijowy radsćel Hardt w Lubiju, hórniki direktor Lippe w Bornje, knihićišćer Huhn, redaktor Diedmann, dr. Frucht, justizny hamtman Ulbricht, wokrjesny pschedsteji'ćer swjatka němskonazionalnych pschekupskich pomocnikow Winkler, wyschi schi mischtr rěsnikeje jednoty w Budyschinje Lunza, Lassow we Wurzenje.

*

Sa krajnu kandidatnu lisćinu **demokratiskeje strony** namjetuje žo dr. Dehne, profesor dr. Kastner, měschćanosta Koltzenburg, swjasakowy direktor Schubert, dotalna wotpósłkana dr. Michowa-Beilowa, wucześ Bretschneider, direktor Berndt, dr. Thuswa, wucześ Claus a pjekarski mischtr Fiedler.

*

Jako kandidatojo **socialdemokratiskeje strony** w rańschonjasstim wokrjesu žu žo postajili: Edel, Weckel, Thümmelowa, Dobbert, Schwarz, Ebert, Schleinitz, Wjela w Hornjej Hórzy, Schulze, Arndt, Güttler a Geiser.

*

Zentrumska strona je wobjamkła, jako nacželnoho kandidata sarjadniswowoho hamtmann Müllera w Drježdźanach postajiła. Potom fśeduja sekretar dźěłacerskich swjazkow Goldberg w Kamjenicy a dr. Descznk w Drježdźanach.

*

Stari sozialistojo žu w Kamjenicanskim wokrjesu ministerskeho presidenta Heldta, w Lipsku Wurmstricha, pryedwoscheho sapósłanza Bergera, knježeństwoweho hamtmana Bergera a Königowu, w Drježdźanach wokrjesneho hejtmana Buka postajili.

Němscy wěcywustojni njejsu do zadanjow zwjazkarjow zwolili, wo wotškodźenju so dale jedna.

Póndźelu je žo dopołdnišche pobjedźenje wězywustojnych po poldrahodźinskim jednanju na wutoru w 11 hodźinach wotstorčiło. Kaž je fśischecej, žu němscy sastupjerjo wězywustojnym schtyrjoch hłownych wěrčeńskich statow sdźěłili, **jo Němska jich namjeły njemóje pschijeć.** Wone njemóża jako podkład k rosprajenju fśuśić. Tohodła žo wocakuje, so žo hišće druhi material k rosrišanju praschenja konferenzy pschepoda.

Němscy sastupjerjo někotre praschenja w nastupanju cźišłow pschedpołožichu, kotrež namjeły swjasakarjow wopschijeja. Na nje žo wutoru wotmołwi. Swjasakarjo žu žo rosšudźili, so žwoje wopomnjeńske pismo njetrjebaja, dokelž by žo hewak na wopomnjeńske pismo pschewulka wažnosć kładła, kotruž wono wjazy nima. Jeho wosjewjenje žo tež jako sapołožene wupokasa, dokelž žu žo jeho cźišła hižo w nowinach woćišćkała.

Pschede wschém je wažne, so swjasakarjo njeježu w žwojim wopomnjeńskim pismje žanych najnjecźichich zadanjow postajili, ale so chcedźa po dacźu, schtož wobzeže liczby natupa, **że żobu rěczeć dacź.**

Centrumska strona a reparacija.

Na pěnim rańschonjemskim fśeńdze zentrumskeje strony je stroniny pschedsydza dr. Kaas rěcź měł, w kotrejž jako schefikat Němzorstwa pschecźiwo Polakam wustupowaschče. Mjes druhim praji: **„Njemóżemy němsko-pólski mjeru pschemeniecź."** Kaas měni, so pschi nětcźichich hospodarskich wobstejnosćach Polazy a Němzy njemóża dale žiwi bycź. Němzy žu hotowi wopory pschinjesć. Njepraji pak, kajke bychu to wopory byle. Wuplatby pólskeho ratarstwa njeježmědża žo pisches němske mjezy pschepuschćisćiś, so žo němske ratarstwo njeby dorajało. Pólska pak je ratarski stat a njemóże ničo druheho do Němskeje wuwjesć, dyžli ratarske wupkłady. Sličhcze druha mrócźel žuśodne poćahi mjes Němsku a Pólsku sacźemnja, **delikatne praschenje mjezyschinoweje politiki.** Jako wotpósłanz w Genfu žinu žo pschestrědźić, so je tole mjezyschinowe praschenje wjerćišchcejo europiskeho měra. Na kónzu rěcznik k **Parizskim jednanjam** pschendże a žwoje ménjenje se sledowacymi słowami wuprají: Nachzemy žo pracźenju wotwołowacź, kotrež samóžemy dawacź. Njeježmě pak žo na wuderzenje žiwjenja nascheho luda, na wulke cźeże inflazije a wójnske woporv sabycź. Hdyž ně prajimy, žo to njestanje s protestom, ale je smuiskowneho sakonja wěrnosće a spratwnosće. **Radscho sprawne ně, dyžli falschne haj.**

Knježerstwowy cišć na statneho rěcnika w procesu pschecźiwo holsteinskim ratarjam.

Na kónzu žobotnischeho jednanja pschecźiwo sdźěłakstim ratarjam psched žudom w Itzehoe sakitał rěcznik Luetgebrune dźiwanje sbudźaze pismo schleswigsko-holsteinskeje sarjadnistwoweje wyschnosće k prozeju pschecźiwo sdźěłakstim ratarjam cźitasche. Po nim je knježerstwowy president Abbeg w Schleswigu wyschschemu statnemu rěcznikej pismo pósłał, w kotrymž žo jemu pokitu da, so by prozeß w Itzehoe na wožebje wótre waschnje wjedł, so bychu žo stónczne njepschestawazym namjetam na cźakanje mjes schleswigsko-holsteinskimi ratarjemi durje sasunyłe.

Dla wohanjenja republiki zasudźeny.

Lawnikl žud w Hindenburgu w Hornjeje Schlesyjsce je 9. hayrleje hórnistego dohladnika Jausłya a wyschschego hewjerja Muschiola, pschisłużejezow statneju Delbrückskeju podkopkow dla pschestupjenja republiku schkitazeho sakonja k 200 pocźežnje k 150 hrivnam město sasłużeneho jastwowego thkostanja po jenym měsazu sasudźił. Statny rěcznik bě jastwo po 6 měsazach, pschecźiwo hórnikemu dohladnikej pódła teho 30 hrivnow thkostanja dla skchiwdźenja polizajskeho sastojnika namjetnył.

Wobskorźenaj běschtaj w korčmje sławu **„knježorej Wilhelmej w Doornje a jeho honjerjam!"** wunješkoj a, hdyž žebi drusy hoseo taste wužadanje sakasachu, **semrjetemu němskemu presidentej Ebertej a němskostatnej thorhoji stschiwdźaze wudma nadawali.** Roshorjeni hoseo běchu jeju hižo tohodła nabili, statne rěcznistwo pak w tym dla cźežkoseje nawołanych skchiwdźenjow dosahaze wotpołucźenje njewidźesće a po namjece republikanskeje wobcźežowańskeje skórźbu pschecźiwo nimaj sapoda.

Haptyki sobnstawy khorobnych kasow wobsudźiłe.

Pschedsydstwo hornjoschlesyjskeje hórniskeje khorobneje każy je pschecźiwo tjom wobhedźerjam haptykow namjet na thkostanje sapodało, dokelž žo w haptykach wot dlešcheho cźaża rezepty, kotrež zu lekarjo za žobustawy khorobnych kašow wukasali, njesču na pschedpitane waschnje pschihotowale. S dźěła zu žo lekarstwa abo twory njemóżesche hódnosće khorym pschepodałe.

Statne rěcznistwo je pschepytanje pschecźiwo wobstorzenym haptykam sawjedło.

Hrabja Stolberg w jatbje wostanje.

Kaž je wyschnosć wosjewiła, je wobsamkowaza kontora Hirschbergskeho krajneho žuda wo namjece sakitara dr. Ruschke, so by žo winowaty hrabja Khrystian Bjedrich Stolberg z jatby puschćił, rosžudźiła. Namjet je žo wotpokasał se sakoženjom, so hischcze podhład cźekanjenja a strach sacźemnjenja tomu sadźěwataj.

Wotbrónjaca konferenca.

Pschihotowazy wubjerk sa wotbronjenje je w Genfu póndźelu žwoje 6. pożudanje wotewrił. We dotalnych pjecź pożudanjach njeježu wubjerkowe wuradźenja nimale ničo sa wotbronjenje europiskich statow dospiłe. Letuschi president wotbronjazeho wubjerka London sadźěwoli snaje, kotrež žo wotbronjenju napschecźiwo stajeja, žwoju wotewrjazu rěcź tehodła se žadu sapocza, so žebi

sjawne ménjenje njeježmě žanych illusijow cźinicź,

to rěka, so njeježmě wocakacź, so žo někto bórzy wopraudże wotbronjenje sapocźnje. K tomu je hischcze dołha noha. Jedyn stat druhemu njewěri a žo wotwlakuje wotbronicź, so by žo mohł psched nadpadom schkitacź.

Simonowa komisija z Indiskeje wotjěła.

Wotpósłanz jendźelskeho knježerstwa, sir John Simon, kotryž je wjele měsazow w Jindiskej pschebywał, so by je sastupjerjemi indiskeho luda nowu wustawu sa Jindisku wuradźił, je s pschewodom do Jendźelskeje wotjěł. We Jindiskej je žo pschežwědcźił, so chze žo indiski lud wot jendźelskeho knježerstwa wuswobodźicź, wón sa samostatnosću žada, kajkuż druhe jendźelske kolonije wužiwaju. So by žo sir John Simon njepschecźelnosćeju indiskeho luda šminył, je žo želesniza z Delhija do Bombaya, kaž dołho žo po njej wjesesche, starosćiwje strjažowała. Hakle někotre minuty, prjedy hač parna łódź wotjědże, žo sir John Simon se žwojimi pschewodźerjemi na nju poda.

Zamožnje Jendźelskeje přiběra.

W jendźelskim delnim žejmje je pokładowy kanzler (finanzny minister) Churchill swój pjaty hospodarski plan pschedpołožił. W nim praji: Wulka industrialna katastrofa lěta 1926 z generalnym strajkom a strajkom hórnikow je pokładowemu hamtej snajnjeńscha 18 milijonow puntow (360 milijonow hriwnow) schkody nacźinita. Njedźiwajcy teho žu žo pomery ruczńscho polepschiłe, hacź je žo wocźakało. **Sćmy chćeru wulki a solidny pschesbytk dozpił. Materialna samožitosć Jendźelskeje je žo dale pschiporjała,** wschu jene hacź žo po położenju finanzow, po wobžahu wikowanja, po nalutowankach abo po samoženju pschetrjebanja pożudża. Sa cźaš pożydanja nětcźischeho parlamenta žu nalutowanki małych ludźi wo 170 milijonow puntow sterlingow pschihěrale. Licźba w sandźeńcym wikowanju dźěłacych wožobowo je žo wo 591 000 powjetschila. Mudawki sa jeźiwjenje žu žo ſ najmjeńscha wo 18 dypkow smjeńschiłe, a mjdy nimale w tej samej wyšokosći steja kaž w lěcze 1924. Pschetrjebanje alkohola je troschu wotběrało. Nichetrjebanje cźaja je žo po hlowje pornjo pschedwójnjesmu cźahej wot 6½ na 9¼ punta, zokora wot 81 na 90 puntow powjetschiło.

Samóženje kraja, kapital do wukraja wuwjesć, schtož nasche wulkuje wikowanje pschduje, je žo wot 83 milijonow puntow sterlingow w lěcze 1924 na 104 milijonow puntow sterlingow w lěcze 1928 powjetschiło.

Kapital, kotryż je žo sandźene lěto na tukrajne twary nałožił, je pornjo 1924 wo 100 milijonow pschihył. Dowěrki w industriji žu pornjo 80 milijonow w lěcze 1924 140 milijonow wucźinile.

500 milijonow listow je žo wjazu napisało a 700 000 motorskich kołow žo wjazy trjebało dyžli w lěcze 1924.

Njech je położenje wěstych industrijow abo wěstych krajnow kajkeżkuli, **bjes dwěla powschitkowje nětkole wjazu samożitosće dyžli psched 5 létami knježi. Sjednoćene staty Ameriki žu wschak sa tuton cźaš nasche pokrok pschesćěhnyłe, dokelž žu sa cźaš wójny wjele dobyle a wot tuhi cźaża pschezo wjazy pokrokow cźinile.**

Churchill potom na sluniwu politiku pschendże a skadnosć k ironiskim wupadam na wólbne programy opposiskich stronow wuźiwasche, kotrejž wón sluniwej politiky konservatiwneho knježerstwa na pschecźo stajі.

Najwjazy je žo w tymle parlamencze ſ wobmjesowanjom wojerstwa wulutowało. We wójšku a łódźiwje je žo pornjo dźěłacerskeho knježerstwa 7½ milijona puntow wulutowało. Kaž je znate, žu žo psched schćeśi lětami plany pschišłe, po kotrychž dyrbjesche žo nasche lětarstwo do rosumnych pomerow k naschim žuśodam w Europze swjesć. Sa to dyrbjesche žo loni 21 milijonow puntow wudacź, wopraudże pak je žo jenož 16 milijonow puntow wudało.

Na **spomožerstwo** je žo 12½ milijona puntow wudało; pschetož w nastupanju **socialneho** spomožerstwa njebodźi žo jwele wulutowacź. Smjerschenje wudawkow za bronjenje je wot internazionalneho bronjenja njewotwisne, a to žo njebudźe tak lohko dospicź bodźicź, kaž hebi pschejemy.

Pschi wójnskim łódźstwje njebodźa žo wjesche sumy wulutowacź, jeli so nochcemy pod žylnosć druhich mozow padnyć. To by wosudna krocźel była, ſ kotrejž bychmy swój dobros žiwnosće a wikowańske pucze do stracha stajili. Roswicze lětarstwa njeježmy sadźerjecź, jeli so žo nochcemy do mozy žuśoda poddacź, wo kotrymž je Lloyd George wospjet rjekł, ſ nimž žo jemu poddali.

Churchill potom nawrót **k stotemu standardej sakituje.** Schtoda je jenož nakwilna była, dobył pak trajny. London ma hischcze pschezo najwjesche internazionalne **wiki** a móże žo pjenježnych hodźbow dźerżecź, kotrejž žu nijsche dyžli w Newyorku. Směrk na London, kotryż bě po wójnje khutnje wohroženy, je pobłednje lěta swoje historiske stejišćezo jako wobluhowany internazionalny instrument we wikowanju sažo dobył.

Potom Churchill na wyšokosć **statneho dołha** pschedhdże. Wón je sa schtyri lěta wo 175 milijonow puntow wotebérał.

Sebracje grichiskich domow w Konstantinoplu.

Grichiski pósłanz w Angorje Pappas je pola turkowskeho

ſteho knježerſtwa pſcheciwo tomu protestowak, ſo je turkowſka wyſchnoſcź grichiſte domy w Konſtantinoplu zebrała. Turkowſke knježerſtwo je napominał, ſo by hnydom ſebrane domy grichiſkim wobſedźerjam wrócźiło.

Wuradźenja we Washingtonje.

„Morning Poſt“ powě: We Waſhingtonje mėnja, ſo Owenej Youngej runje kaj Morganej ſda, ſo ſu jeju kollegojo we wubjerku wėzywuſtojnych pſchewulku wotſchodźerſku ſummu poſtajili. Sdyž bė jeju roſprawa do Waſhingtona doſchła, ſo njedźelu wječor ruče konferenza w Bėłym domje ſwoła. W njej je ſo praſchenje roſpominało, hacź dyrbja ſo amerikanſke wotſchodźerſke zadanja ſmjenſchicź. Na konferenzy ſo ſtatny ſekretar Stimſon, pokładowy ſekretar Mellon a namėſtny pokładowy ſekretar Ogden Mills wobdźělichu. Snate njeje, na kajke ſtejiſchcźo ſo Sjednoczene ſtaty k ſkónčnej wotſchodźerſkej ſummje ſtaja. W poſdźiſchej konferenzy mjes preſidentom Hooverom a ſtatnymaj ſekretaromaj Stimſonom a Mellonom je ſo woſamkło, wopomnjenſke pismo we ſtejiſchcźu amerikanſkeho knježerſtwa pſchihotowacź. Tole pismo je ſo jako „inſtrukzija“ ſa amerikanſkeju wėzywuſtojneju Pariſkemu amerikanſkemu pôſłanſtwu pôſłało, ſo bychmaj tam mohłoj Young a Morgan do njeho pohladacź. Amerikanſke knježerſtwo chce ſo na taſke waſchnje ſacźiſchcźa ſminyć, ſo je njepoſrědnu wėſu na amerikanſkeju wėzywuſtojneju wutkanjała.

S Waſhingtona ſo dale powě, ſo je preſident Hoover ſobotu ſ roſhudźowymi ſaſtupjerjemi ſwojeho knježerſtwa w dowėrnym kruhu jednanje wėzywuſtojnych w Pariſu roſpominał. Pſchede wſchėm je praſchenje roſpominał, kak by ſnižene nėmſkich Dawesowych placźenjow na wotſtrańenje ſwjatkarſkeho dołha wAmerizy wróćo ſłutkowało. Pôdła teho je ſo też, kaž je ſłyſchcźe, praſchenje roſprajiło, kelko byſchtaj amerikanſkaj wėzywuſtojnaj wobkoſ je ſa ſtatnych amerikanſkich wobſkadźeńſkich thołſow ſpuſchcźiłe.

Mexikanſki wojerſki zbėžk ſo rozdźěli.

Kónz merikanſkeho wojerſkeho zbėžka je błiſi. Mjes tym je też zbėžkarſki general Manzo do Sjednoczenych ſtatow cźeknył. Jeho ſu w njepſchitomnoſci k ſmjerćži ſaſudźili. Se Sjednoczenych ſtatow je Manzo mexikanſkemu knježerſtwu podcźiſnjene 6000 ſwojich pſchiſłuſchnarjow poſłacźił, jeli ſo by ſo ſa źiwjenje generała Rabatta a jeho offizěrow, w ſtatu Senorje hiſchcźe wojowazych, rukowanje dało. Knježerſtwo je tole podtykнjenje wotpokaſało a ſebi podcźiſnjenje bjeſ munnėnjenja ſadało. Sdobom pak je prajiło, ſo ſu ſa cźiny zbėžkarjow naſchiho karjo zbėžka ſamowinći, mjes tym ſo by ſo ſa ſalwjedženymi muſſtwami ſ najwjeſelſchej mikoſcźu wobthadało.

Nadpad zbėžkarſkich wojakow na Laco ſu knježerſtwowi wojacy njedźelu wotrapili.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 16. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wječor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer —8, thermometer wo dnju +9. — Dźeńſa raw we 8 hodź. barometer 745, hygrometer —8, thermometer w nozy 0. Wuhladny na wėſſk. — Wėtr duje ſaſo ſymny ſ Pólſkeje. Nižiny w połnocy wjazy nimorjeczahaja a ſymny powėtr ſ ſodoweho morja njewotſchėrźuje. Mėrko ſo temu ſaſo wyſchiny wupſcheſtrėwaja. Lodojte wėrny nėtko bjeſ ſadźawka k nam ſołmja. Na druheſi ſtronje nad połonſkeſi Europu niſiaw leża ſadźawaja pſchiſławſi horzych wėtrow ſ Afriki. — Nadźijomnje ſo tute roſpołożenje niżinow a wyſchinow hórſky pominje. Podobne wjedro naja ſebi we Amerizy jónu rjenje ezpoło, a potom ſaſo ſyma. Zuiſke hrjedy ſthadża ſtónckło raw 5,01 hodź. a hkowa ſo wjecźor 6,59 hodź., mėſacźk ſthadża dop. 10,59 hodź. a hkowa ſo na ranje 3,02 hodź.

— **Powėſcź, ſo knjes redaktor Skala po Južnoſłowjanſkej puczuje a tam wo naſ Luźiſkich Sėerbach pſchednoſchuje**, ſu też Drježdźanſke nowiny, kaž na pſch. nacionalliberalny „Dresdner Anzeiger“, ſ Barliniſkeho dźenika pſchewſate a wojſewiſke. Kaž Barliniſki dźenik, też Drježdźanſka nowina naliczi zyły ſapiſk pſchikrućiſchcźenjow nėmſkeje mjeńſchiny w Južnoſłowjanſkej. Nėmſke nowiny ſapomnja na to pokaſacź, ſo ſu Mėnzy w Auſtriſkej hacź do kónz wójny knježiłi a tehdom wiſcho, ſchtož je ſłowjanſke bylo, njeſmilnje potłóčowali, podobnje kaž to dźenża we Pruſkej hiſchcźe cźinja. Nėmzowſtwo ſu je wſchėmi móznymi ſrėdkami ſpėchowali, ſpėchowali dałeko pſches mjeſy potrjebnoſcźe. Zyłe pſchirodne tohodła je, ſo je ſo wſche pſchėhnate nėmzowanje hnydom ſypło, tak ruče hacź bė ſ nėmſkim knježenjom ke kónzej. Podobne jewjenja mamy w Cźeſkoſłowakiſkej a w Pólſkej. Nėmzy njemóża ſo tola tehdom hižo potłóčeni cźucź, łdyž druhe ludy wjazy potłóčowacź njemóża. Zyłe njetrjebawſche je pſchijſpomnjenje Drježdźanſkeje nowiny, ſo wſchitzy ſady knjesa Skale njeſteja. Hdźe chzył wſchędny Sėerb, wotježe je w Pruſkej, narodneho wėdomja nabyć, hdyž jemu hižo jako njewinowatomu dźėćcu do wutrobы a hłowy ſaſchcźėpuja, ſo je dźėcźo jako ſerbſke mjenje hódne, łdyž wucźeł dźėſcźa ſerbſku rėcź wuſmėſchuje. Hdźe cźe dźėcźo ſchuli wulkoh-dźiſchi narodneho wėdomja nabyć. Bohužeł ſkoro wſchė nėmſke nowiny a knihi wo Sėerbach a ſerbſkich prózowanjach a ſadanjach ſe ſaſpiwanjom pihaja. Sėerbſkich nowin a knihow ſerbſki wotroſcźejcy cźłowjek cźitacź njenawuknje, ſa to je ſo hižo dokładnje pruſka ſchula poſtarała a bohužeł też nėkotrajkuliž w naſchej ſwobodnišchej Saſkſej. Njech ſo tola nėmſka ſjawnoſcź ponóri do naſchich pomėrow a njech ſo prózuje, jim ſroſumicź, potom nadeſdźe nėmſke mjeńſchiny też we wukrauju trėbneho ſroſumjenja. Sady prózowanjow knjeſa redaktora Skale ſteji dźenża kóždy ſwojeje narodnoſcźe ſebi wėdomy Sėerb.

S **Błohaſchcź.** Na dróhy mjeſ Błohaſchcźami a Tſjonu Hwėſdami je pôndźelu dopoldnja w 11 hodźinach mały automobil Budyſkeho konſumſkeho towarſtwa ſmjerſnoźił, hdyž ſ Godźija do Budyſchina jėdźeſche. Dokelž automobilowe wodźidło ſo ſarjekny, wóſ na bok ſo winnywſchi do dróhoweho pſcherowa ſajėdźe. Pſchi dróſnej kromje ſo ſchtoma ſchtrchnyn. Saſtorcźenje bė pſchi tym tak ſyłne, ſo ſo wodźerjej wutrobno ſałłóźi. Automobilowa ſchkitarſtka ſchkleńcźa ſo roſbi a prawe ſadnje koło ſo ſelſbiny. Straſchne ſranjeneho wodźerja ſu do jeho bydła w Budyſchinje dowjeſli.

S **Porſchcź.** Naſcha ſokolſka jednota wuhotowa ſańdźenu njedźelu ſabawny ſwjedźeń. W 21 hodź. wotewri ſtaroſta ſabawny wječor ſ krótkimi ſłowami. Wón powkaja na to, ſo naſcha jednota kóžde léto nėkotre rady wuſtupi, ſo by pokaſała, ſo w ſwojich prózowanjach njewoſtażnje a njepopuſcźeći. Potom powita bratrowſke jednoty a wſchėch hoſcźi, kiž bėchu w tak bohatej licźbje pſchiſchli. Wożeſbje ſyłnje bėchu Butkecźanjo faſtupjeni. Najprjedy poſtaſiźichu ſo ſpuſcźowanja Sſokołow a Sſokołkow na konju, bradtach a prėtkuſchu, kiž ſo je ſnatej wuſtojnoſeju pſchedwjedźechu. Sſokołki pſchedſtajichu tež ſkupinu. Bratr Cźabran-Porſchiſti pſchedenjeſe ſ wuraſom ſahorjacu baſeń, kiž bė ſam ſkałnił. Sklawa jemu! Sſotra Korchcźej ſ Budyſchinka ſaſpėwa ſ zunim hłoſom ſpėw, kiž ſtaroſta na klawėrje pſchewodźeſche. Sſotſije Kruparjez a Herzogez ſ Kratkej ſpėwachtej dwojoſpėm a potom hiſchcźe ſe Kaſchporom-Porſchiſtim, Rumlichom-Budyſchinſkim a ſtaroſtu dwaj pjecźhłóſnaj ſpėwaj. Na kónzu pſchedſtajiſchtej ſo hiſchcźe hrė, a to: „Pėrwi wobjed“ a „Dón mėch je żiwy muż“, kiž ſo dosć hrajeſchtej. Hrė muſwjedźechu ſeſkohowazy bratſja a ſotry: Krupariez, Herzogez, Bėbrachez, Biſkop. Krupaŕ, Cźabran, Topa a Jurk. Dźak budź wſchėm narodnym prózowarjam! W 23 hodź. ſo ſabawny wječor ſkónczi. Sſokołſka kapała, kiž bė hižo do pſchedſtajenjow hudźiła, nėtko ſaſo ſ rejam piſkaſche. Tak ſo pſchi wſeſoſej ſabawje hodźinki bórſy minychu a nėkotrykuli je ſo wėſcźe ſaſo ſa ſwój narod ſahorjeny domoj wróćił. -ſ.

S **Budyſchinka.** Pôndźelu tydźenja ſaſtupichu do naſcheje ſchule 14 dźėcźi. Pjatnate, kiž bėſche nėkotre dźėci khore pobyło, bu na tuttym dnju na kėrchowje poſtſowane. Dźėcźi nowcho prėnjeſho lėtnika ſe po pſchiſtupcźu do ſchule ſ rowu pſchewodźachu. To bė wulka ſrudoba ſa ſtarſchcźu, kotraj bėſchtaj ſwoje dźėcźo hižo ſe ſa ſchulu trėbnymi wėzanni wuhotowałoj. Naſchu druhu rjadowniu wopytuje nėtko 50 dźėcźi, kiž ſo na 4 lėtniki roſdźėla a tak ſo jerkoſſeje, nėmſkeje a pólſkeje narodnoſcźe. Nadźijomnje budźe bórſy mózno, tak ſtyłnu rjadowniu dźėlicź.

S **Bukez.** Pſchichodnu njedźelu 21. haprleje wuhotuje naſche ſpėwne towarſtwo „Radoſcź“ w Stangez žurli domiſniſki wjecźor, kiž budźe wotpohlicźowy je ſwėzami pod nawjedowanjom towarſtwowego dirigenta, knjeſa wucźerja Wjele. Woſbeſte hudźiwe wėzy poſkicźitaj nam knjes wucźeŕ Holbjan a mėſchtr Frejz. Potom ſlėduje hobrika hra, hiſchcźe w Sėerbach njewidźana, kiž ſo mjenuje „Dubicźanſki kowaŕ“. Hižo wot hóh ſem ſo naſchi ſpėwarjo prózuja a ſwoje mozy wopruja, ſo bychu nėſchto wubjerne poſkicźili. Tuž nałežuje proſtwny, ſo bychu Sſerbja na tutom wjecźorn Stangez žurlu hacź na poſlednje mėſto pjelnili. Kaćź ſo wſėcźe žadyn wopytowaŕ njeſbudźe a pôſłoſe ſpokojny domoj. Kaž ſłyſchimy, je ſo proſtwa na żeleſnišku direkzju ſapodała, ſo by cźah, kiž po 1 hodź. do Budyſchina jėdźi, też w Kubſchicźach ſaſtak. Tola nadrobniſche ſo piſchcźe woſſewi.

S **Klinj.** Njedźelu popoldnju ſta ſo na Klinjanſko-Hucźinjanſkim puću, kiž nimo tudomneho ſahrodniſtwa wjedźe, nowe njeſboże. Tſjo koleſarjo, kiž pornjo ſeſe ſ Kuchyn pſchijėdźechu, ſtorcźichu w malym ſawinjenju do koleſarja R. ſ naſcheje wſy, kiž jim napiſchecźo pſchijėdźe. Pſchi tom padże mandźeſſka N. ſ Hucźinu do cźėł. Woda pak tam na ſboje njebėſche pſchehłuboka. Nadźijomnje ji njewotwutklena kupjel na ſtrowoſci njeſeſchkodźi.

S **Minakała.** Sańdźenu ſobotu popoldnju wokoło 5 hodź. ſtejeſche pſched tudomnej korczmu cźeſſity auto knjeſa Simona-Minakałkeho. Stejeſche zyłe pſchi pſchėrowje. Nadobo począ ſo ſapadowacź a to tak hłuboko, ſo jedyn bok na wóſzy ſtejeſche. Semja bėſche po wnucźenjenym ſnjerſu hiſchcźe zyłe mjehka a to bėſche ſ winu, ſo ſo auto ſapadże. Jón dyrbjachu je ſpo tiſim autom wucźahnyć. Tak bėſche po khwili ſchkoda ſaſo wurunana. Auto njebėſche jara wobſchkodźeny a ſo bórſy ſaſo dalekuleſche.

S **Lubija.** Sobotu rano w 4 hodź. tſi woſy worowego cźaha, kiž ſe Shorjelża pſchijėdźechu, na rauſchim kónzu tudomneho dwórniſcźa ſ kolijow wujėdźechu, dokelž bu wuhibadło pſchesahe pſcheſtajene. Se ſchmėkowymi tramami naktadźeny ſchtyrtwóſtaty wóſ połoži ſo na tři kolije, ſo je Shorjelża cźahi do Lubija jėdźicź njemóżachu. Mjeſ Nuchbachom a Lubijom dyrbjachu cźahi tohodła jenoż po jenych kolijach jėdźicź. Tuž ſo nėkotre cźahi ſakomdźichu. Pomognу cźah ſe Shorjelża pſchijėdźe a ſhromadnje ſ muſſtwami tudomneho dwórniſcźa ſo poradaſi hacźenje po 11 hodź. ſaſo woſtſronicź, ſo mózachu cźahi ſaſo po dwėmaj kolijomaj jėdźicź. Cźłowjekoju njebėchu do cźehły pſchiſchli.

S **Lubija.** Wokrjeſtny wubjerk Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa ſeńdźe ſo pôndźelu 22. haprleje, dop. w 9 hodź. ſ ſjawnemu poſkedźenju.

Z **Pančic.** Njedźelſki ſokolſki ſwjedźeń we wjeſnym hoſcźencu bė wjele ludźi na nohi ſtajił, wosebja mjerwješe ſo z młodźinu. To je zwjeſelacy fakt za tych, kotriž ſu ſwoje mocy po dolhich wjecźorach za narodny ſkutk woprowali, wosebje bratraj Kocor ze Worklec a Leſawka z Kozaric ze ſwojimi pomocnikami. Jim wſchėm ſluſa kemſacy dźak za mnohu prócu a dźėło. Swjedźeń bėše wospjet z dopokazom, ſo ſokolſka ideja w kłóſtrſkej wokolinje pribėra, byrnjež liwey a njenarodni Serbja bóle cuzu organizaciju podjerali a tak ſo ſwojeje narodneje winowatoſce, kiž je jim w ſtwórtej Bożej kazni priporućena, wzdali. To je ſo hižom na wſelakich Serbach wjecźało. Bóh Knjez njeje podarmo hrozył tym, kotriž ſo jeho

Na Librowem grunće.

Roman Tereſy Nowákoweje.

66] (Pokračowanje.)

Starz ſo ſa khwilku ſmėrowa, wotrėwaſche ſej ſ łoſmatej kromu rukawu wocźi, a Librowa, pokłakmywſchi ſo ſaſo ke kachlam, rėcźeſche ſ hłoſom, ſ dźėła jako by dźėda powucźała, łdyž ſo by ſwoju ſamkunu tyſchnoſcź wołoſika: „Teje njewėſty ſo nicźo njeboju, hórje budźe wo naſche hołzy! Terka je ſ Tonikom Pruſchkowym pſcheſjedna, — ale my ju tola wudacź njemóżemy, ſe wſchėch najmėdźicźu, a Marku a Malinu jenoż tak woſtajicź! Schto też to łyſchtej prajiłej!“

Dźėd mėſeſche burotrużnje ſdychnjenje ſa praſchenje a wiſo ſ hłowu, łyhnje namolwjeſche: „Tak, tak, jenej dźowzy wuplacźicź podźėł a druhimaj nicźo, — to ſo njebodźi, — k tomu bych njeradźił.

„Wo wuplacźenje ſo njejedna — pjenjezy ſkaduje Jobk ſa wſchėch też ſa Lojſika — a njewėſta budźe mózna, — ale kak jich wudacź? Sdy by Marka abo Malina ſwoſtała ſe ſtarej njewjeſtu, a Terka bo ſ Tonikom braka, budźetej jej ſawidźecź, a to njebudźe na grunće derje cźinicź.“

W mėſeſi ſapraſka woheń, Librowa pſchiſtajі żeleſne hornzy, ſ bėrnami napjelnjene, a mlokowy hornz, pſchitry je ſ wėcźkami a ſaſo pſchiſtupi k dźėdej. „Mam wſchak ſtaroſcź, kak to pola naſ budźe, byrnjež mi to Jobk wurėcźecź cźhnł . . .“ dźeſche ſtyſchniwje, wotrėwajo ſebi ſe płakowej ſalu ſamaſane wot wohnja ruzy.

„Bóhłbh Knjes da ſo nam wſchėm ſboja doczakacź“, hokoljeſche pſchichodnu dźowku nėtko dźėd na wjaſim zyle ſadywſchi, ſo je pſched małej khwilku na ſwój pſchichod zkorził. „Sa tej ſtarſchej hołzy ſo też mėſto namaka, ſtej dźėławej a ſ dopołnehо rodu, ty ſebi jeju da żaneje ſtaroſcźe njecziń, najlubſcha!“

Burowka mėſto wotmokwy ſaſo ſdychny a począ ſo ſo jſtriwje roſkhodźowacź. Na błidо połoji tżizu, ſ kachłow wſa ſwjaſk wukhnyteho kuchwa, tykny jene bo żeleſneho ſpėcźnika a nėkotre druhe połoji na woknowu deſku, błidej najbliżiſchu. Na jeje roſhorjenem wobliczu wſchak bėſche widźecź, kak pſchezo hiſchcźe w duſchi wojuje, byrnjež też ſe ſtarzom dalſchich rėcźow njemėka.

Bórſy pſchiſtajichu do ſtwy ſyſchkite dźowki, hoſpodar a Jobk, cźerwjenojte ſwėtło kuchwa ſapaſche nad błidom a ſwuki ſhromadnje modlitwy pſchedwjeczerju roſlėhowachu ſo po ſtwi.

Po wjecźeri ſeńdźe ſo Librowa ſe ſtarſchimaj dźowkomaj w thlėwje; bėſche hižo ſa błidom wobkedźbowała, ſo błyſkatej ſo jimaj njeměraje wocźi a ſo ſatorhujetej tuki exta, a ſ kóždym wokomikom wocźakowaſche roſhnėwane praſchenje, kiž pſcheradźi do cźaſa mużej to, ſchtoż dyrbjeſche jemu hakle rjeż ſa cźaſ doſpołneho mėra, pryedy hacź ſo ſpacź lehnjetaj.

Ale hołzy ſo widźomnje njeważiſchtej ſa nanowege a wożeſbje bratrowege pſchitommnoſcźe, a hakle nėtko da ſo Maruſchka ſ praſchenjom do macźerje: „Schto Terka ſtajnje ſchwantori, macźi, ſo ji dowoliceje ſo ſ Tonikom bracź, pryedy hiſchcźe hacź pôdźeſcźe na wumėnk?“ Schtoż ſmaj ſ nanom ſ pola, a Terka cźahaſche ſo ſ tym Pruſchkowym wokoło grunta, — łdyž ſym ji rjekła, ſo by ſebi radſcho dźėła hladała, je ſo pſched namaj hnydom wulzy cźinika . . .“

„Derje hiſchcźe, ſo bėſche nan ſo wotſalił a ju njeſłyſchſcheſche — tón tomu Pruſchkej ſłyła dobry njeje ſ teho cźaſa, ſo je ſa ſwoje dyrdomdeſſtwo w kłódze tżak“, pſchidawaſche Malina, ſtajnje ſtwėrna jeje podrużnja.

„Wſchako to njeje żana hańba była, ſo je Tonik tym patentam wo konſchtituziji twėrił“, ſakitowaſche Librowa najmėdźicźu ſwoju dźowku. „A tola je k njej doſchło — Jobk je dźeńſa nowinu ſ mėſta pſchinjeſł, ſo ſeſtaja ſo lėżorſka kommiſzija, kotraj budźe wujednawacź wukupowanje robotowo.“

Sſotſije pohladaſchtej ſpodźiwanej na macź. Sa khwilku njeſmy Malina: „Tohodła je ſo Terka tak wupjerała! Do hłowy je ſej ſtajiła, ſo ſo Jobk woženi, tak ruče hacź ſo robota pominje — a ſmałowa jej podėł wuplacźi! To ſo njeſkażnje myſli! Schto pak Jobk, tón by chżył Albi Hanzowu, ma ju nėkak mėſto njeboczicźkeje Hanicźki, — ale ſtary nan ju na naſch grunt njewonda!“

„Sijo je ju Jobkej ſłubił“, prajeſche macź ſ cźichim hłoſom a njeſważlivje. „A Jobk cźoe wote mnje, ſo bych pola nana ſa njeho rėcźała, — łdyž budźe nėtko na gruntach lėpje, njetrjeba ſo mandźeſſtwa wotrjeż.“

„Ale wy jemu k woli njebudźeſe, macźi“, rėcźeſche Małka horliwje, wſcha ſapaja we wobliczu, „to by hiſchcźe bylo, łdy by naſ na grunće hiſchcźe pſchihłoſo, — mało ſo nėtko nadźerny, — ſo by nam mloda poruczała — —“

„Albinka je pėkna, je waſcha towarſchka, ſnadź bychtej ſo jeje njebojałej?“ ſjednatwaſche Librowa. „A wſchako njetrjebaſej doma wotſacź, trjebaj narodże ſo pſchiſtojnu cźłowjek, kiž ſebi waju rad do domu pſchihwjedże, ſato Tonik Terku! Budźe pjecza na gruntach napoſledku hinaſche źiwjenje, Jobk cźhe ſ formanjenjom ſaſtużecź, na wupłacźenje wamaj a Lojſikej ſkładowacź, — Albinka też rjany pjenjez ſobu pſchinjeſe . . .“

„Sſroki na wėrbje“, wotrubny Maruſchka roſwólnje. „Wy tola, macźerſka, wėſcźe, ſo naju, mje a Malinу, zodyn kedźbu nima, wſchudże jenoż Terka a Terka — my ſmy jenoż ſa to dźėło! Niežmėcże Jobkej po woli być, ſo by ſo żwenił, to by nam hiſchcźe poczeſiło!“

„Nėtko, hdyž njebudźe robotne brėmjenja, njetrjebatej ſo wój hołzy wjazy tak brėcź, mózetaj też być do ſmėha!“ wuſaſnjeſche macź. „A to bych tola rofunna mėcź njedyrbjała, ſo bych wobaraka, żynej, ſtarſchennu ſchtyrzeſcź lėt, a njechała jenu grunt pſchezwoſtajicź! Ssmy dźe hižo luba hołza, ludźom k poſtorkej.“

(Pokračowanje ſeźėhuje.)

kazujow njedźerża. Hižo popołdnišo předstajenja za dźěći bě derje wopytane a tak wěsta měra za wječor. Też mnoho starších bě hižom popołdnju přišło. Wječorny swjedźeń wotewri bratr Kocor z basnju „Budź cyłk, nic skruta“ a přednjese ju raznje a z dorozumjenjom. Potom kročachu po takée hudźby pjeć bratrow k wučowanju na prěkušu a bradłach a pokazachu swoje kumšty. Mócny přiklesk mytowaše jich dźěło, kiž bě zdźěła jara ćežke. Zwučowanja, po kotrymž Bermichowa kapała hudźeše, nawjedowaše bratr Kocor, kiž je za swjedźeń połne ruce dźěła měł. W mjenje předsydstwa witaše syły ludu, wosebje sobustawow bratrskeho towarstwa „Jan Žižka“ w Kamjencu, kiž bě sylnje zastupjene. Na to sćěhowaše dźiwadłowy kruch „Hnadowne swjećo w lěsu“ wot Franca Krala, kiž nam pokazuje, kak bu na zastupnu prózstwu swjateho Józefa (jeho nadobne swjećo wisaše w lěsu) rubježny hrabja zasy k Bohu priwjedźeny. Hra potrjebuje jenož muzske róle a kóždy je so prócował, swoju po swojich mocach přewjesć. Tak so też jim po kóždym jednanju z mócnym přikleskom mytowaše. Po předstajenju dźakowaše so předsyda Kamjenskeho towarstwa za luby postrow. Potom stupichu reje do skutka, hdyž móžeše so młodźina dosć wuskakać. *Tak namaka derje poradźeny swjedźeń* rjaneho wukónca. Budże zawěsće za jednotu Sokoł ze nowym pohonjom, dale tak dźěłać a so prócować.

S **Wojerez.** Ssobotnišne žwinjaze wiki sapočachu žo hižom rano do 6 hodź. a běchu derje wopytane. Na pschedań běšche 280 prošatow a 2 běhakaj. Prošata płaćachu 28 hač 40 hriwnow, běhaki 80 hač 90 hriwnow.

S **Rósbórka.** W łěćnim pollěće wot hapriele hač do septembra je słužbow cłak na krajnum radźićelstwje

---

Hospodarski rozhlad.

wutoru, 17. haprieje 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych	47,40
1 jendźelski punt .	20,456	100 českosł. krónow .	12,468
100 swajc. frankow .	81,115	100 franc. frankow .	16,465

Barlinska **bursa** wječera **nowy tydźeń** z jara hłabym wikowanjom sapoča. Efektowe kursy wšěch druhim popuschećowachu. Podobnje bě na wikach z hołženymi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki też wječera swoju kruteosć zakhowachu, dokelž na wukrajnych wikach płaćałsiny žita postupowachu. Hotowe sorno po dotalnych płaćałinach pschedawachu, ale za posdźišće termije běchu płaćałsny pschewyschene. Wječera płaćeschе **zentnar:**

w Barlinje:

pschenicy 11,05—11,30 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,45 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nasymjkeho 9,60 hač 10,10 hr., wowsa 10,05 —10,35 hriwnow.,

w termijowym wikowanju:

za meju: pschenicy 11,97½—11,95 hr., rožki pak 11,20—11,17½ hr., wowsa 10,97½ hač 10,98¾ hr.,

za julij: pschenicy 12,47½—12,45 hr., rožki pak 11,58¾—11,56¼ hr., wowsa 11,45 hriwnow,

w Drježdźanach (pjatk):

pschenicy 11,10—11,35 hr. (10,95—11,20 hr.), rožki 10,40—10,65 hr. (10,30—10,55 hr.), ječmjenja nasymjkeho 10,00—11 hriwnow, (10—11 hriwnow),

ječmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hriwnow (11,50—12,10 hr.),

wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hr.)

Pschistajeja:

Wuczobnika, pječarskeho, Kolba w Kamjencu.

Pohonjerja, stara w Dubrjenku, Zimmer na Židowje.

Dołzy do domu, Leschina we Wojerezach, Albertowe naměsto 9.

„ Raschcowa w Budyschinje, Horska haša 4.

„ W Budyschinje, Mättigowa haša 33I.

„ Müllerka w Hródku, Wiedrichowa haša 33.

„ Uberschárowa w Niftej, Shorjelska haša 30.

„ Wenzelka w Budyschinje, Saukelnjka haša 30I.

Sejerju abo kuchařku, lěpschu a swinjsku, Noetzoldowa w Dubrjenku.

Pjekaru, twařski wobkhod Müller G. m. b. H. we Wajerezach.

Bjedarskeho, Fröhlich w Kulowje.

Pjekařskeho, starschego, Schober w Rěčicach.

Na pschedań:

Wós dźěćazy, w Wětej Wožy, Johnowa haša 91.

Wós, bekowany, **hrjebaj a kački**, Schneider we Wadebjach.

Kolesa prózkow, we Wojerezach, Polna haša 6.

Sćoma, 20 zent., Stanga w Bukezach.

Sćuna w Jenkezach 39.

Wowsa z jehnjeczomaj we Wojerezach, Goethowa h. 3.

Gramofon z deskami w Budyschinje, Nožowa haša 6,I na lěwo.

Krowa a **kruwjazy wós** w Khobjelnje 9.

Kosy, młodej dóbzy w Raschcowje 26e.

Ssudnizy na pschešadźowanje

brjedu, 17. haprieje 1929.

W Hródku na finanzanym hamcže, siwa 15, dop. w 11 hodź.: Knihowy hamor, klamowa polladnja, pjekařski stroj;

w Niftej w hoscženzu „K hwězdźe“, dop. w 10 hodź. Pišařski stroj, klawěr wschelake meble, elektriske lampy.

schtwórtk, 18. haprieje 1929.

W Kamjenzu w dwarje radnizy, dop. w 10 hodź.: Wolaj, wobłekowych tkaninow;

w Klětnom, w hoscženzu, pschiw. ½12 hodź.: Dźěłański stoł, drastowy khamor;

w Turjom w Mičkec hoscženzu, pschiw. ½1 hodź.: gramofon;

w Borschezi w hoscženzu, pop. ½2 hodź.: Kolo;

w Delnjej Woleschnizy w Merstowskej hoscženzu, pop. w 2 hodź.: Krowa cžorna schlaka;

w Lipinkach w hoscženzu, pop. w 3 hodź.: młócžawa;

w Stichschlokach pola Hródka w hoscženzu, pschiw. w 12 hodź.: Konjej, 3 kormne kruwy, blido se stolomaj, gramofon z deskami.

schtwórtk, 18. haprieje 1929.

W Budyschinje na judnischwje, dop. w 9 hodź.: Wschelake meble, hudźbne stroje, awto, drasty, schaty, tkaniny, poćežnjenja, płachty, wohnischćo, debjenki, kola, cžasniki, pišanske stroje, šadowe brěžki, wobrazy, schpihele, wobucža, paźy, wahi a wschelake wobdźiwobowe pschiprawy. — Se žiwobudnje ruki: schrotowanski młyn, klamowe blido z pišanskim pólom.

Škrowe dźenje.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Płaćišny wostanu skrućene, žito žadne.
Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	15. 4.	13. 4.		15. 4.	13. 4.
Pšenica	223-226	223-226	buny	22 24,00	22-24,00
rožka	206-209	206-209	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	201-207	20.-207	zeradella	—	—
kukurica	215-217	215-217	rapa. wosušk	20-22,40	20-20,40
pšenj. muka	25-29,75	24-29,50	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana „	27-29,00	26-28,75	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,50	15-15,50	bžnj. kruški	19-20,50	19-20,80
ržane „	14-14,85	14-14,85	syno, 50 kg	4,50-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,50-1,70	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-43,00	43-43,00	pšenš. „	1,40-1,60	1,35-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,60-1,75	1,40-1,65

Płaćizny ręznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

15. haprieje.

180 wol., 341 byk., 355 jałowc. a kruw., 1112 ćelat., 29 wowc., 559 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 54—58, 2. 46—51, 3. 33—42;
byki: 1. 54—58, 2. 48—52, 3. 43—47;
kruwy: 1. 50—52, 2. 40—46, 3. 30—36, 4. 25—29;
jałojcy: 1. 53—58, 2. 40—50;
wowcy: 1. 74, 2. 68—72;
ćelata: 1. 70—78, 2. 61—68, 3. 42—50;
swinje: (přez 300 pt.) 79—81, 2. (240—300) 77—79, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 73—75.
Rancy 68—72

Drježdźanska burza (15. IV.).

Pšenica	222-227	běrnjace kruški	22,00-22,50
rožka	208-213	pšenč. wotruby	15,00-15,40
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	200-220	pšenična muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	32,50-33,50
čefwjeny dźećel	140-150	woka	„
raps	-	pjeluški	„
kukurica (Mais)	226-228	hróch	„
suche truhanški	16-16,70	cokrowe truh.	„

pjekařski wučobnik Rudolf Lehmann. Won pschi kopanju bóla tak njebožownje padny, so žebi lěwu ruku niže loheja skama. Jeho dowjesełu do khorownje.

S **Biskopiz.** Wječerawsche štótne wiki běchu za Biskopizy z pschiličinu žytneho wobkhada. Na pschedań běšche 160 kruwow, 45 jałojcow, 40 běhakow a 35 prošatow. Kruwy płaćachu 450 hač 650 hr., jałojcy 80—160 hr., běhaki 50—110 hr. a prošata 25—45 hr.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radeberga.** (Noschity žo sažnypše.) Pschi hylnym wichorje sažnypny žo w Lomnizach pola Radeberga dźěl roschtow pschi nowotworje turmowanje. Jedyn twarski rjemjeslnik žebi pschi padnjenju někotre rjebla skama a žo tež hewak khěschće srani, so dyrbjachu jeho do měšćanskeje khorownje dowjesć. Druhi dźěłaćeř samo žo khěschće murje kruće pschinuwšej a žo psched delepadnjenjom wukhowaćej.

* S **Drježdźan.** (Dyrdomdejniske cžekanje.) Jateho Kurta Richarda Nestlera, kiž je žo w lěcze 1906 w Drježdźanach narodźił a kiž měješe w Drježdźanskim jastwje 1 khłostanje wotpokuczić, dowjedže dohladowar jatych do jeho bydlenja w měšcu, dokelž dyrbješe žebi tam pjerza podkožne wuhladźenja za cžasane wězy wobstarać. Bydlenje je w tśeźim poschodźe. Mjes tym so dohladowar wó jitrowe wosta, dźěše Nestler do podlanskeje městnoscže z wubawanjom, so chże papjery pytać. Wopraudže běšche pal žebi schatowy powjas wobstarak a žo po nim do dwora delepuschćik. Powjas pak so rostorže a swajlitwy cžekanje padny na karniklaju khlěw, so žuły dwór zhrjesłota. Kaž žo ša, je Nestler se ströželemi wotesłoł, pschetož jemu žo poradźi, rucže cžekanje. Detal podarmo za nim pytachu.

* S **Krimczajow.** (Woheń.) Pjatk wječor wudyri woheń w bakmiwej pschadowni Pawoła Kubjeła, kiž dźěł sa briki sniezi. Dokelž woda k hasčenju dohasłache a wohnjowa wobora ruce sapschimny, samóchu nowotwar, kiž bu hakle psched někotrymi létami natwarjeny, wukhowaćej. Tola nastata schkoda je tśitro wulka. Wohnjowa wobora měješe hač do sobotnischeho ranja hasčeć.

* S **Lauchhamora.** (Sćmjertne wjesełoże.) W brikekowni Ssrjedźawonješnischi worzsowonjow pschijidźe dźěłacžeř Schenk z Rólawow, kiž pschi žuschenim aparacže dźěłasche, na hischće wjesnate waschnje do gratu. Jeho towařschojo namakachu jeho z cžežkimi smjerzenjemi na khłowje a wutrobnu morwehu. Sšwědzy pschi wjesełoju njeběchu pschitomni. Schenk běšche 23 lět stary a wot augusta lońscheho léta woženjeny.

* S **Kalawy.** (Pschi drjewopuschczenju žmjertnje snjeżbožiž.) We Lasu w Kalawskim worješu snjeżboži pjatk popołdnju pschi drjewopuschczenju 60létny ratař Bjedrich Mees. Schtom dyri jeho tak njebožotnje do wutrobna, so žo wón hnydom žmjertnje trjechetny swjese.

* S **Barlina.** (Schtyrjoch młodostnych Barlinskich słótnikow sajeli.) Pjatk žo Barlinskej policiji poradźi, schtyrjoch młodych pachołow, kotrjž po zymje Barlinje swoje słótnistwa wukonjachu, sajeć. Woni pschiłuschachu nawjeczornemu klubej a sahnachu žebi dny z kradnjenjom automobilow, jěchjenjom z automobilemi, wurubjenjom pjenježnych kaschczikow pschi telefonowych automatach, wupotowanjom rinow a padušchtwami. Husto po Barlinskich dróhach z kradnjenymi automobilemi napschemotjedźeje wuhotowachu.

Nalčina zhromadźizna župy „Michał Hórnik“ we Khrósćicach.

Nawjednik župy „Michał Hórnik“ je knjez farar Delan-Baćonski. Zwoła swojich swěrnych sobudźěłacerjow k nalčinej zhromadźiznje *njeńdźelu* do „Herbskeje gryčhty“, zo by zamołwjenje dawał wo župneje dźěławosći wot poslednjcho zeńdźenja w nazymniku 1928.

Po třištwórhodźinskim čakanju wotewri so zhromadźizna ze serbskej hymnu. W swojich powitacych wo horjacej lubosći k Serbstwu swědčeckich słowach narězny prašenje, kelko tajkich **serbskich** zhromadźiznow je Wjenkec dom widźał. Jich lióbu wědźeć by wězo zajimawo było. Smy so zešli, zo bychmy sej swědomjo přepytali, hač mamy narodny dobytk abo dóćeršk. Zašła zyma je nam mnoho škody načiniła. Stwórba po zdaću mrěješe. Podobnje je z našim serbskim ludom. W stwórbje je zyma přestała, w serbskim ludźe traje dale. Kaž by we womorje leżał. We wukraju rosće dźeń a bóle zajim za serbski lud, doma pak mrěje. Tola pak njechamy so zhubić. Wodnjo a nocy prošmy: „Božo, zdźerž nam serbski lud!“ Po nim njesmě nihdy nanihdy być, nic nadźiju spušćić. Po wulkim pjatku sćěhuje jurownička ze swojim wjesołym haleluja. Wot nikoho njedajmy sej našu nadźiju na lěpši přichod Serbowstwa z wutroby wutorhnyć chcemy swěrnje za nje dźěłać. To budź naše narodne credo. „Stańće bratřa, njebojće so potu!“ Hižo tachant Nuk je před wjele lětdźesatkami wuznał, kak ćežke je, serbski lud pod jedyn klobuk zwjesć. Tak je hišće dźensa, zdźěła wo wjele hórje. Na kóncu swojich programatiskich **słowow** přeješe w mjenje župy **k.** prof. Brylej k swojim pjećdźesatninam wjele zboža.

Z nětko sćěhowaceje rozprawy župana chcemy tole wujimać: Po přednošku na zhromadźiznje we Pančicach dla katolskeho wotdźěła w Sokole měješe župan nadawk, dla tuteje wěcy z předsydstwom Sokolskeho Zwjazka jednać. Tuž přećita zapodaty dopis **na nje a dostatu wotmołwu. Z njeje zhonichmy,** zo je so Sokoł dla tuteje należnosće a druheho **na**

ordinariat wobrodźi, ale njedosahaceje wotmołwy dostał. Z tym je wěc za župu wotbyta. Župan rozprawješe skrótka wo hłownej zhromadźizny Domowiny w Budyšinje a pokazowaše wosobite na założenje a zarjadowanje knihownjow. Z knihow znajemy najlěpje naš lud. Nastupajo knihownje njeje žadyn lud w tajkim hubjeństwje kaž serbski. Runje něko, hdyž je nam dr. Pata „Zawod do stawiznow serbskeho pismowstwa wobradźił. Z jeneje strony so namjetowaše, zo mohłe njedostatkej zdźěła šulske knihownje na wsach wotpomhać, jeli so žadane towarstwowe knihownje po namjetowanym zakładže přewjesć njehodźa. Do šulskich knihownjow na serbskich wsach słuženje wšě serbske knihi. W nowišim času buchu tute z němskimi knihami přeplawjene. Hač ma to wosebiteho zamjerja?

W dalšim pokaza župan na žadane přemjenjenje Serbskeje Ludoweje Rady. Dotalny puć jeje zestajenja ma so přemjenić a to samo na žadanje dotalneje. Tak je z prěnim naprylom t. l. jeje skutkownosć zastawa. Ma so na šěršej podłožy wutwarić a to přez wólby, wězo tak zo su wšě woršty a powołanja serbskeho ludu zastupjene. Dokelž „Domowina“ dźe nimale wšě serbske towarstwa zwjazuje, je so ji nadawk dał, nowu Ludowu Radu wuzwolić. K tomu poda předsyda „Domowiny“ k. farař Šewčik, na kónc zhromadźizny někotre rozjasnjenja a prošeše naležnje, zo bychu wšitcy zastupjerjo serbskich towarstwow na hłownej zhromadźiznje „Domowiny“ přichodnu njedźelu w Małym Wjelkowje přitomni byli. Ma so wo tutej wažnej naležnosći jednać. Tuž přińdźe wšitcy. Dale rěčeše župan wo posmjertnej pokładni, do kotrejež mohł kóždy Serb zastupić. Wo tutej maćiznje měle so wosebite přednoški w towarstwach dźeržeć. Dyrbimy zasy lutować. Wozjewi też, zo je dotalny sekretar župy swoje zasojnstwo złožił a ma so jemu pisomny dźak za jeho dźěło wuprajić. Też župan nošeše so z mysličku, wot nawjednistwa wotstupić, wuložujo swoje winy, kotrež so připóznachu. Ale zhromadźeni jenomyslnje sej přejachu, zo by swój čas „wusłužił“, hišće jene lěto, dokelž dostaty „zawdak“, mjenujey serbska dowěra, njeje na čas zwjazany. Knjez župan so tomu podwoli, ale w běhu lěta maja sej towarstwa rozmyslić, koho bychu sej za župana wuzwolili. Za nakbwilneho sekretara wuzwoli so k. Pawoł Smoła z Baćonja. Tak staj hłownaj dźěłaćerjej wjesnje združanaj.

Nětko sčěhowaše přednošk k. prosesora Bryla: 1000lětne wopomnjeće na swjateho Wjacsława. Rěčnik pokaza, kak su łužiscy Serbjo w mnohim z českosłowakskim narodom zwjazani. Tak bě swj. Wjacsławo mać, Draňomira, z rodu Luticow, splah połobskich Słowinow. Wobě Łužicy słušeštaj hač do lěta 1635 k Čechiam. Wjacsławeho wowka, swjata Ludmila, dosta křćeńcu wot swj. Methoda, też my Serbja, ke kotremuž so združi swj. Cyrill; k jeju česći załoži so naše towarstwo, nošo jeju mjeno. Dale rozprawjowaše, kak su čescy wučeni, na př. Dobrovsky, Hanka a Hattala, so wo serbsk. studowaceych starali, jich w swojej maćerščinje rozwnčowli. Dale wjazaja Serbow pobožne městna kaž Krupka, Filipow, Wólmsdorf a Velehrad hižo dołhi čas z Čechami. A nětko přeńdźe rěčnik k swjatočnosćam w Prazy, kotrež so k česći swj. Wjacsława běhu lěta wotměwaju. Tute stawaju so w meji, juliju a septembru. Dokelž je čas za zhromadne mejske wobdźělenje překrótki, naporučuje so, zo by to kóždy na swoju ruku přewjedł, štóž ma wotmysł. Za dalše zjězdy wuzwolichu so wubjerkownicy, kotřiž maja hłownymaj zarjadowarjomaj (kk. Słodeńkej a Brylej) k pomocy być, tak za Khrósćicy k. překupu Natuš, za Njebjelčicy k. farař Mić, za Klóštrsku wokolinu k. wyš. wuč. Słodeńk, za Radwoł k. kaplan Handrika, za Budyšin a wokolinu k. prof. Bryl, za Wotrow k. hospodarski pomocnik Rjeda, za Malbicy k. wyš. wuč. Hajna, za Baćoń k. farař Delan, za Kulow k. arcyměšnik Šołta, druzy wobroća so na k. župana Krječmarja. Tu khwilu su so sčěhowace dny namjetowałe: prěnja zhromadna jězba wot 1.—8. julija a druha wot 27. hač 30. septembra. Dokelž su nazymske swjatočnosće najrjeńše a najwažnišo namjetowase so z jeneje strony, zo bychu so wobdźělniley wosebje za tute dny rozsudźili. To pak so kóždemu swobodnje přewostaji. Wězo smědźa so też evangelscy Serbja na tutych zjězdach wobdźělić. Nadrobnišo postajenja so z časom w Katolskim Pósle a Serbskich Nowinach wozjewja, wšo dalše budźe pola dowěrnikow k zhonjenju. Hižo něko so prosy, potom postajeneho časa so kruće dźeržeć, hewak to dźěło njesměrnje poćežuje. Rozmołwa wo praŕskej jězbje wupjelni skoro najdlěši čas zhromadźizny, kotruž župan po přez tři hodźinskim traću z namołwjenjom skónči, kruće k swojomu Serbstwu a Domowinje so dźeržeć.

Yehndi Menukim, 12lětny wuwolany husleŕ wustupuje w Barlinje a dawa koncerty. Jeho přewodża na klawěrje generalny hudźbny direktor Fricа Buša z Drježdźan.

Přilopk.

* **Najwyšschi wuheń świeta.** Milinarija w połnocnej Lipsku dostanje nowy wuheń, kiž budźe 155,5 metrow wysoki. Tuton wuheń budźe najwyšschi wuheń zyłeho świeta. Pischi jemu budźe wón 11,5 metrow schěroki.

* **S tśiomi žotrami wożenjeny.** 48 lětny knjes Schmidt z Portlanda w Ameriźy, kiž 47lětnu knjeńnu Thereşu Rippleş na stawnišćo pschiwjedźe, je ko z tutej krocejeń se žotru žwojeju mandželskeju wożenił. Wobě žotuje stej w mandželskiwje se Schmidtom wumrěłej.

Najnowše z cyłeho świeta.

— **Schkrowa powješć wo wujedrje ja jutfischu krjedu:** Rjenje, žuchu, w nozy smjerśi. Podobne wjedro w Jendželskej. W połnocnej Europie rjenje ale syma.

Hdyž ko pondźelu nětkaje tśi dźeći z Hamburga z pschewodom 6 wothladarkow do morskich kupjelow w Arendsee wjesechu, ko wothladarki dohladachu, so bě jene dźěćko zhubiło. Dźeći pschešłuchu, so je wokomtkeny Henry Heins z Hamburga, mješ tym ko bě wothladarka na nusnik schła, z durjowym samkadłom hrajkał a pola Petersdorfa z cźaha padnył. Dźěćo ju pośpjśiśko mortwe na żeleznizy namakali.

Ludźo w Lipsku na Ungerskej drošy žonu, kotraj mjeńe schje wokolo schije rubischćo swjazane a hylnje kewjowješe, k lekarjej běžeć widźachu. Pisched jeho durjemi pak ko bjes wědomja na semju swješe. Sso ś njej wadźo, bě jej jejny muž ś brittwju krk pischerěsnył. Žonu do khorownje dowjezechu.

W litewskej wóży Rekiti pschi pólskej mjeży ju njejnejši winikoju w domje schefa litewskeho namjetneho kordża Zilionia dwěmaj bombomaj rosbuchnyjej dali. Zilioni je na pocźetpjene śmjertne rany wumrjeł. Žyły dom je ko wupuśćił. Winiźy ju na pólsku stronu cźekmyli, hačrunje ko do nich ś litewskeje strony ześelesche. Tukaju na litewskich politiskich cźelnjerjezow, ko ju attentat stucźili.

Sandźeny tydźeń ju na jendźelskej parnej łódźi „Tuscania“ mješ mużstwom cźorne jětra wudhrile, a ś tym je ko khorosć do Jendźelskeje sanjeńła. Něko je powješć do Londona dośchła, so ju też na jendźelskej parnej łódźi „Mashobra“, hdyž je do Marseilla pschijeła, jětra wudhrile. — W Jendźelskej je hižo 40 ludźi na jětra sfworiło, pjeco ś nich ju hižo wumrjeli.

Swóbne powěsće.

Semrěli: Hana Marja swjad. Ryćerjowa rodźena Gelanjez w Schekezach. — Wilhelmina hwud. Weinertowa rodź. Heinrichez w Kamjenzu. — Biedrich Baltak Kaiser w Pókowach, 26 lět. — Augusta hwud. Schołćina w Lubiju, 79 lět. — Emma Preibischowa rodź. Engelmannez w Starym Lubiju, 76 lět. — August Mječwa w Korjezach, 81 lět. — Franziska Jelitowa rodź. Stelmanńka w Běłej Wodźe.

Towarstwowski nowěstnik.

Baćon. „Towarstwo młodźeńcow“ ma přich. pjatk (19. IV.) wječor we 8 hodź. zhromadźiznu. Předs.

Budyšin. Naša jednota „Sokol“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Liehań. „Zernička“ ma srjedu wječor we 8 hodź. pola Bukanec spěwnanje. Dla druhich ważnych naležnosćow maja wšitcy přińć.

Nawječ. wokrjes „Sokol“. 25. IV. 29 wječor we 8 hodź. je wokrjesne zwučowanje w Pančicach.

Pančicy. Lipa Serbska (žónske hłosy) ma přichodny štwórtk 18. hapreje pola Natnšec ważnu pruhu za koncert. Započatk we wosmich. Njech wšitcy přińdu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za [illegible]

Serbski Hospodař

ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła něšto też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńcnych wotrubow, rajsoweje mučki a mački wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Haben Sie Stoff?

Kostet die Anfertigung eines maßernen

29.- R.M. **Anzuges** oder **Mantels** einschliesslich sämtlicher Zutaten, Tadelloser Sitz

Stoff Neuheiten in großer Auswahl!

Paul Noack, Bautzen,

Holzmarkt 7.

Hamburgski kolećowy skład w Kamjencu

Wosebny

wot 16. 4. hač do 21. 4.

tunje konserwy

2 pt. tyza šplanka	58
2 pt. tyza kran. bunow	75
2 pt. tyza zelen. hrocha	85

I. serija

2 pt. tyze měš. zelen
2 pt. tyza kran. morch
1 pt. tyza słowkow
} wot 1.90

2 pt. tyza słowkow 88
Štyrihłod. marmelada 2 pt bow 1.—
Šmadrunks 2 pt bow 1.—

Wosebite poskićenje II. serija

2 pt. mil. „Kaiser Auszug“ muki
Pcnt dobreho rajsa
Kusk tolfet. mydła
} wot 9.60

Pječene jerje tyza 95
„ „ 4-litrsk. 2.40
Bismarck-jerje 4-litr. 3.45
Zakulene jerje tyza 95

III. serija

1/2 pt. keks. rynkow
1/2 pt. piestr. kamjeń.
Tafla mlok. šokolady
} wot 85 hpf.

1/2 pt. swětł. a čemn. kusk 28
1/2 pt. kokos. truškow 28
1/2 pt. kopric. plackow 30
1/2 pt. dźiwadł. konfekta 46
1/2 pt. fam. kremy 38
1/2 pt. Bayersk. malca 35

Čerstwje palony kofej 1/4 pt. 70, 80, 90, 1.-, 1.10, 1.20

Na wšě twory nimo cokora **6% rabat.**

Thams & Garls w Kamjencu

Kóždy może **pjenjezy dostać**

jako pożćonku na hypotheki, twarski pjenjez, na wobkhod atd.

R. Baldauf we Łupoji 16

Ratarstwo

30 kórcow, wot tych 6 kórcow lěsa, je ze žiwym a mortwym inventarom na pródań

Jurij Soppa

w Kamjeńskim haju

(Camina-Grünbusch)

Gamijowe twory za žonu a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsać. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćee so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Vogtl. Wumělske Madrasowe **gardiny** story, kromki, dobry volle, tkaniny k načinjenju, wumělski plat. Wulki wubjerk, jara tunjo

Kurt Erler w Budyšinje **na Zinych wikach 11**

napřeća „Złoteje Hwězdy“

Kóžki

kóždeje družiny kupujetaj

Črjewa

předawatej

Kießling & Erdenberger

w Budyšinje, na Zwonk. Lawskej hasy 54.

Sobotu w „Połměsáču“. ◆◆

Přesadźowanje zawostajnstwa.

Stwórtk 18. hapreje 1928 dop. w 10 hodź.

budźa so w ložownosći **w Budyšinje na Hornčerskej hasy 11** w dworje na prawo w 1. poskhodźe

štyri wšelake zawostajenstwa za hotowe pjenjezy zjawnje na přesadźowanje předawać, a to:

jara derje zdźerżane meble, 6 drast. kamorow, 2 komody, 1 buffet, 1 pisak (sekretař) 1 šatowy kamor, 2 kucheńskaj kamoraj, 1 kamor za jědź, 1 kamor za 3 pisanske blidła, 1 sofa, 1 chaisslongue, 1 plyšowa garnitura, 1 garnitura ze židźodamastowym počehnjenjom, 4 jara derje zdźerżane łoża z matracami, 2 nakład. matracy, 1 reformske łožo (System Steiner), 1 łožo za dźěći, 1 bidła, 1 pisanski pult za dźěći, 1 etagera, 2 stólcaj z wišnj. dźiwjena. wšelake druhe stólcy, 1 wulki stólc, 2 lenjoškaj, 9 marmorowych blidow za hosćency, 2 zdźelenskej scźěnje 1 wulki špihel, (krystalowa skienca) 1 wulki špihel ze złotym wobłukom, 1 venecianiski špihel, někotre mjeńše špihele na scźěnu, 2 regulatoraj a wšelake druhe časniki na scźěnu, 1 złoty mužacy časnik (14 kar. jara rjany), 1 rybl za wokna, 2 šijacej mašinje, 1 płokańska mašina, 1 DKW motorkoło, bjezdawka, 3 nowe sedła za motorske koła, 1 wulki pućow. kufr, 2 cinkow. kupj. wanje, 1 kofejowa mašina, 1 małe transp. kuch. wolmišćo, 1 dźěcacy korb z připrawu, 1 koncertna cythera, jara derje zdźerżana mužace wobleki a kholowy, 1 zonj. kožuch, zonjace mantle, zonj. kostumy, zonj. wobleki a zonjace stupnje, derjezdźerżane,

wšelaki domjacy a kucheński grat, hospodarske wahi, plus nowe lampy, petroleumowe lampy atd.

Wobhladanje sriedu 17. hapreja pop. 3—6 hodź.

Max Wenzel w Budyšinje

přesadźowar a taksator na Hornčerskej hasy 11

Telefon 3696

Symjentny dźěćel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při slesko-českich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodař

Ratarske wulkowikowanske towarstwo z. w. p. w Budyšinje, tel. 3510 w Khoćebuzu, tel.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na póśe a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličšćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 89 — Budyšin — Srjedu, 17. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Hodrski proces přeciwo falšowarjam banderolow.

Bliśiše njedźele žo pśed Barlinskim krajnym žudom hodrski prozeš wotwiźe, pśi kótrymž budźe 30 wožobow, swjetśica fabrikantojo zigarettow, wikowarjo a pśisłušejśi na wobskórźbnejławy žedźeć. Kaž je znate, je žo wot léta 1924 w němskej zigarettowej industriji wjele pśeběwanjow banderolowych wobalkow swěśiło, kótarychž źrjedźišćeja běchu Barlin, Drježdźany, Köln a Hamburg. Wusłuchowśe swědźićhu, so žu žo nimo měry wulke hromady zigarettow bjes dawka do wikowanja pśiniježe, ale hatle 1926 bě móžno, śeź sa pśeběwarjemi namakaś. W tychle schtyrjoch městach wulke prozeže pśeciwo falšowarjam banderolow a jich pomocnikow traja.

Pśed Barlinskim žudom ma žo žydom wožobow samolwiś. Němski stat je z dźeławośeju tychle falšowarjow wo něhdźe 10 milijonow hriwnow škodował.

Podwjedźenje dawkowy je žo z kradnjenjom dawkowych znamjenjow w hódnośći 670 000 hriwnow z hłownje zwonka w polnócnym Barlinje sapoczało. S falšowanymi znamjenjami falšowanskimi knižkami firmy Loeser & Wolf staj wěsty Kuttner a wobskorźeny Binder wulke hromady dawkowych znamjenjow sa zigaretty wutwóźśiłoj. W lěcze 1925 žu potom we wulkim wobsahu w Drježdźanach dawkowe znamjenja falšowali. Wot tam žu žo falšowane dawkowe znamjenja do Barlina, Kölna, Hamburga, Düsseldorfa a druhich městow pśehdawale. Falšowarjo z wulkim schikom postupowachu. W žywośi dźełarjach też žurowe znamjenja najznaśišćichi a najwjetšichi firmow Němskeje a Jendźelskeje falšowachu. Skradu žo też pśeběrjikany tobak kupowaše.

Wobskorźeni do dwójnych knihow sapisowachu, so jich dawkowa wyschnosć njeby mohła sabrakpiś. Binderej mósješe žo na pśikład dopokazaś, so je **znajmjeńša 5 milijonow zigarettow z falšowanymi dawkowymi znamjenjemi rospśedał.** Mějeśel zigarettoweje fabriki „Dilia" Krakauer, je něhdźe 31 milijonow zigarettow skradu pśedał. W Hamburgu žamym žu za 1 milijonow hriwnow falšowankowm wotbyli. Wobskorźeneho Krakauera dale winuja, so je 3000 listnow falšowanych dawkowych znamjenjow a 41 000 kilogramow pśeběrjikaneho tobaka kupił. Wón je stat wo něhdźe 560 000 hriwnow tobakoweho dawka wobškudźił. Prozeš, k kótremuž je žo wjazy dnjow 100 świedkow skazało, budźe někotre njedźele trać.

Dźełański měr 1. meje.

Kaž kóžde léto, tak też létśa sašo powschitkowny němski dźełaćerski swjazk, powschitkowny swjazk němskich sastojnikow a powschitkowny swjazk němskich pśiśišćejaśow sa 1. meju k dźełańskemu měrej napominaju. Dźeń mejskeho świedźenja chcedźa sa měr ludow, sa wotbronjenje a internazionalne rosmjerjenje žurdźenje, sa dožiwanje schkitanje dźěła a sa sakońśe postajenje wótžomhodźińskeho dźełańskeho dnja demonstrowaś.

We wschém dźěle industrije a wikowanja žo dźěło tónle dźeń zwe sastaji. Sa žiwjenja ważne a wobschadne dźełowobsedźelene organizacije dojednaju, so bychu so mohli dźełaćerjo tehole dźěła po możnosći z wulkej licźbu pśihi sromadźiznach dźełaćerskich swjazkow wobdźělić.

Dohra k skóncowanju socialdemokrata Liebknechta.

Kaž je znate, žu sozialdemokrata Liebknechta, kótryž bě 1914 němskim žeńmje pśeciwo wójnje hłosował, w jastwje sasteli. Pśed Barlinskim lawnišćim žudom žo dźenża prozeš dla pśichwalenja sapoćina, w kótrejž pśedsedźerjo skónzowanje Khorle Liebknecha steji.

Samotnźity redaktor cźaźopiźa „Dźenik" je dla pśichwalenja wobskorźeny.

Skórźbnik je zeźnik Jorns, kótryž je w prozeźu dla skónzowanja Liebknechta pśehdbéžne pśechpytanje wjedł.

W „Dźeniku" je žo Jornsej w jenym nastawku porokowało, so je pśechpytanje k morbarjowemu lěpschemu sadlił a so je wobeźe offizěrow pśehdobo w žrowobźe wostajił. Dale žo praji, so je němskostatny zeźnik wutwórbanjenja wyschicheho leutnanta Vogela połkował.

Jornsowy sakitowaś, němskožejmski sapósłanc Dr. Levi, cźe w prozeźu dopokazaś, so je, kaž žo w nastawku praji, wérno, so njeźu Liebknechta, kaž je žo tehdy hamtśe dźełało, na cźekańcy satśelili, ale so je morbarśtwo derje pśihotowane było.

Wjele offizěrow, kótarejž žu něhdy divizije gardźinych kavalleristich tśelzow pśihźišcheli, žu jako świedkow pśed žud zadali.

Demonstracija bayerskeho wojowarskeho zwjazka.

Bayerski wojowarski zwjazk je póndźelu źledowaze pśimo pśehdźydźiwu němskostatneho wojowarskeho swjazka Kyšhäusera pósłał.

Parijśe jednanja pokazuja, so wuprawjenje reparaziskeho praschenja po rosumje a prawdźe njeje wocźakaś. Njedawno žo na schkodowinski lud snijźe. Tohodla němski wojowarski swjazk prožnuje, so by hnydom němske knježeśerstwo namolwił, so by jednanje sastajiło, paragrafy wo wójnjeskej winje formalnje wrócźiło a tributowe žadanja Dawesoweho plana, z teho wotwodźene, wupowěźiło. Hdy by žo němske knježeśerstwo k tomu rozsudźiło, by tśi milijony hobustawow němskostatneho wojowarskeho swjazka wěsće sady žebje měło.

Kandidatojo starych socialistow.

Stari sozialistojo žu swoju kandidatnu liśćinu sa raśschosakski wólbny wokrjeź wudospołnili. Na cźole wokrjeźnej hejtman Buk śeji, potom źledujetaj dotalnaj sapósłanaj Bethke a Wirth a na, schtwórtym městnje Büttnerowa. Buk by mandat pschijał, jeli so bychu jeho wuzwolili.

Manevry pśi połodnisim francowskim brjozy.

Kaž „Echo de Paris" z Toulona powźe, so w bliźšichim cźasu schromadne manevry hrjedźoseńskeho wójnskeho łódźerstwa a 15. w połodnišnej Franzowskej leźazeho armekorpsa wotmjeja. S manevrom dyrbi so wuprubowaś, kak ma so brjoh hrjedźoseńskeho morja sakitaś. Pśichi manevrje budźa offizěrjo wójnskeje akademije pschitomni. Manevrowa krajina so hišcheze pytaja.

Dr. Kramař wo poměrach Čechow k Němcam.

Po powěsći „Narodnych Listow" je Kramař na sjezdźe narodneje demokratiskeje strony wěc měł, w kótrejž je pomjerny Cźechow k Němcam roskładź. Mjes drugim je praził: Ani radikalni w Cźechach njemóža zapśeć, so w tu chwilu njeje za nasch kraj se schtudo, hdyž Němcy njemóža rjej, so jich potkóźuja. Haćrunje žu žo Němcam za jich loyalnosć wěśe pśichwalenja cźinike, njeźněmy pśichi tym mjesy pschekrocźiś, kótrejž nam praja: Nasch narodny stat dyrbi žo z naschimi rěcźnymi sakonjemi schkitowaś. **We naschej zyłej politizy znapschecza Němcow dyrbi zasada placźiś, jim niczo bjes pschemyślenja a na lohkomyślne waschnje słubiś** a jim jenož to pschipóznaś, schtož móžemy dźiwajo na nasch narodny stat daś. Jenicźki puć z łakhowanju cźěsko-němskeje koalizije je wsajomna loyalnosć.

Churchill pśeciwo Lloydej Georgej.

Jendźelski pokladowy kanzler Churchill je w swojej rěcźi wo hospodarśkim planje licźbu położenjow k lěpschemu drobnych wikowarjow a jerjowych rybakow pschipowědźił a dale naspomnił, so žo źrědźi k wutworjenju telefonoweje słužby na wšach pschisłnoła. Plany wo twarjenju dróhow Lloyda Georgea narazhwyschi Churchill praji: Po naschim pśeběwdźenju **móże** žo bjesdźěłoseźi jenož z wozjiwjenjom zyłeje industrije, wobźeže wulkoindustrije wotpomhaś. Jadne je, so je so skónčne wozjiwjenje wulkoindustrije sapoćało.

Naprawy k **wołoženju gmejnskich dawkow** dyrbja k lěpschenu rozdźělenja hnydom wot 1. haprleje płaćiś. Industrija pak dyrbi hischcze hač k oktobrej cźakaś, pśedy hač žo jej ći **schtwórćinu dawkowi spuschcza.**

Schtož indirektne dawki nastupa, **so cźajowy dawk** hnydom a dośćónčnje wosttroni.

We hospodarśkim planje Churchill praji: Wschě twardawki 822 584 000 puntow, **dochody** 826 680 000 puntow **wuczinjeja, tak so je** 4 096 000 puntow **pschesbytka.**

Krótki pschehlad wo tym podawschi, schtož je knježeśstwo sa pjeć lět dopśiło, Churchill praji: Mamy wuhladu, so žo wikowanje wožiwi, hdyž dźěłaśosć wotběra, dokhodu žo powyscha, so pjenjeźy potuscha a so žo pschihódnišche wumjenjenja sa wuprawjenje dołha dospja.

Zaso falšowanka w italskich nowinach.

Juhosłowjanski minister sjawnych naležnosćow je tole wopowěźenje wosjewił: „Giornale d'Italia" je w žwojim cźišśe 14. haprleje nastawk wosjewił, w kótrymž jeho Trieśtski dopisowaŕ Gaida wěsty dokument sjawnosći pschepodawa. Po tymle dokumentu Juhosłowjanska pjeza sa pschichodnu wójnu z Italiju daloko rosschérjenu organizaziju komitacźow pschihotuje, kótraž by dyrbjała we wójnje sady italiskeju wójska italiske wobydleśtwo z morbarśtwami a rubježnistwom traschiś. Kralowske juhosłowjanske knježeśstwo ma sa žwoju winowatosć, wopowěźiś, so je wosjewjeny dokument falschowanka, kótruž je žebi „Giornale d'Italia" z wobežitym samnjeńom zhotowił. W „dokumentu" mjenowane nadrobnosće žu tak njerosumne a wojeśtwu njewuwjedliwe, so móże žo jich sebkrućnosć a pschiźiwnosć pschimaś. Sapśeśi žo njehódźi, a wschém zwjazkarjam Juhosłowjanskeje se žwětowe wójnje je znate, so je juhosłowjanske wójsko we wschich wójnach loyalnje wojowało a so je žwoju winowatosć na najźiwkawnische waschnje dopjelniło.

Wróśenje powěsće wo hromadnym sajeźu studentow w Sagrjebje.

Juhosłowjanska nowinska powěsćerńa najrosrudniścho powěść, w nětkotrych wukrajnych nowinach wozjišćenu, wróśa, po kótrejž je policija w Sagrjebje něhdźe 130 młodych ludźi sajała, tukajo, so bu łětaki revolucijneje organizazije rosschérili. Po attentatu na redaktora „Nowosćow" Schlegela, je policija jenoź někotrych kommunistow a dźełaćerjow sajała. Mjes nimi je też Iwan Kendel, znaty kommunist a prjedawschi sapósłanc Sagrjebskeho žejma.

Hłód w Ruskej.

W raśschoźibirskim kraju je žito runje tak žadne, kaž w europiskej połodnischej Ruskej. Powědanje, so žu we Ssibirskej bohate žne byle, a so nimaju jenož dosć wołow, so bychu žito wotwjesli, je bajka. W kraju wokoło rěki Uśurija žu z hłodom cźiwilowani dźełaćerjo, kótriž z lěsow knježeśstwowe drjewo wotwožuja, z dźěła cźeknyli. Dopokasane je, so žo skoro wschédnje **skradu** žito k kriwatnym **wikowarjam** woły, kótrejž žu ratarjo za drohi pjenjes **skradu** pschedali. Wyschnosćecm žo njeje poradźiło, tomu sadźiwaś. Pola Nikolśka Uśurijskeho žu tśjoch sastojnikow, kótriž taiku wjesbu pschepśekapichu, moriłi. Haćrunje je žo chlěbowa kharta w tychle stronach hižo pśed měźazom sawjedła, njejźu žo cźrjódy ludźi, kótriž pśed klamami steja, słubiłe. Dźěl dźełaćeho wobydleśtwa, kótrejž ma prawo na chlěbowu kharśku, je jara mały. Hušto žo pśed wyschnosću rosbórjace wusłuchy wotmělwaju. **Chlěbowe dźěły žu žo hižo w prěnim cźasu pschidźelenja smjeńschile a to sa dźełaćerjow město z wopśedka postajenych 800 gramow na 600 gramow, pola pschisłušejazych** z 500 na 400 gramow a sa **žwójbnych** se 400 na 200 gramow.

Muka žo z žyła wjazy njewudawa. Dokelž žo powěda, so žo chlěbowe dźěły w pschichodze dale smjeńšcha, žu žo dźełaćerjo do wulkeho rosporjenja dali. So by žo wyschnosćam wjazy wotedawało, wyschnosće hušto njesakońśe śrědki nałožuja. W jenej wsy ratarjow, kótriž běchu žito sthowali, nusowachu, z cźornej chorhoju, kótraž mějeśe napišmo „Sćuny pschećeśelso Jendźelskeje", pśiches wjeź cźahnyć. **So bychu ratarjow pohłostali, jim zwrkej samknychu.** Jony, kótrejž žo we wulkej symje pśed znjewju sromadźichu, se wohnjowej žykawu rosehnachu. S wědomośću nišćich sastojnikow so bandy organizuja, **kótrej** ratarjam žito rubja. Dokelž pak je žo na taśe waschnje mało žita nabrało, **cźichej dawkow** powjeśćschili. Ratarjam, kótriž maju pjeza žito sthowane, **bo pjećstróćny dawk** nakładuje. Smyślenje ratarjow je tohodla sadźiwe łowaze. Wjele ratarjow je hižo **do Mongolskeje wuzjachnuło.** Pśichi tychle wobstejnosćach njeje wěso na to myślić, wjazy polow je žitom wobsyć, a to cźim mjenje, **dokelž je žito, kótrejž knježeśstwo podawa, pschedrohe.** We Wukrajinje hu wobstejnosće tehorunja kritiske. Wulke dźěle wobydleśtwa chlěba tradaju. **W němskich kolonijach je wjele ludźi z hłodom wumrjelo.**

Revolucionarne hibanje w Indiskej.

Njepohadżeny šk pschihot.

S Delhia šo psches London powdź: Pschećiwo wošebitemu železnišknemu cžahej indiskeho městokrala, kotryž šobotu je šwojej mandželskej z Delhia do Dehra Duna puczowasche, je šo šk pschihot skucził. Hdyž bě cžah je Saharanpura wujšł, lokomotiwnik na dołho pytny, šo šo drjewjany móšt, po kotrymž dyrbjesche cžah jěcz, nadobo z pkonjenom palesche. Poradžił šo, wošebitny cžah z cžašom zastajicz. Też na železninju šamej bě šo wohenj sałoził; 16 tramow bě šo hižo spaliło. Njesnaczi winikoło běchu też telegrafowy powod w blišknosczi šnicžili.

Nahrabno Amerika.

Amerikanske knjezeństwo je pondźelu nowinam łužiskeho, so je jeho slezitschczo k němskemu płaczenju wotschkodżenja njepschemjenjene wostało. Amerika dyrbi na tym wobsticzecz, so njes wójnskim dołhom a wotschkodżenjemi žadyn šwiž njenastanje. Pódła teho je njemóžno, amerikanske wobkradženske khošty sniżicz.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 17. jutrownika 1929.

— **Wo wjedrje.** Schkleńa je šaso wyšoko na rjane stupika. Wyschina, šo wupschesczěraza nad naschimi stronami je šaso na mozy dobywa. Po wschěm šdaržu sjednoczuje šo z wyschinu, pschikhadżajez j Azorskich kupow. Tola zwišuje hischcze z wyschinu, šahażej hacž k lodowemu morzej. Tuž pschiplaw lodojteho powětra z połnózneho lodojteho morja njeje hischcze pschetorhnjeny. Wodnjo drje budże rjenje czopło, ale we nozy nam pschezo hischcze šylne zmjerzli hroża. Jutrje schtwórtk šlónczko 4,59 hodża a šo wjeczor 7,01 khowa. Mżeżaš pschip. 12,21 hodża a rju. Tuž pschiplawy lodojteho powětra z połnózneho lodojteho na ranje 3,32 khowa. — Wjeczera wjeczor we 7 hodż. barometer 751, hygrometer + 2, najwyschcha dnjowa czopłota 13 stop. po C. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 754, hygrometer + 2, najnišcha temperatura we nozy 1 stop. šymy.

— **Natčnje njewjedra.** Lědma šlónczko počzina šaso czopłischo šwjerzicz a milischi wodnych sadumacz, jewja šo hižom tu a tam hrimanja. Tak mżeżachu šobotu popołdnju w Mecrawe we wjeczornej Sakšej prenje nałčnje njewjedro, kiž šo nad městom a wokolinu še šylnym deschczom rozpušczeli. Też w Lipšku šu šobotu psched wjeczorom lohke njewjedro pomčli, tehornuzka łčtuske prenje nałčnje njewjedro. To šymy w Budyšlej wokolinje hižom dałe. S połodnja Budyschina je šo hižom jutry hrimało. Hrimanje na hischcze naše drjewo wschitnješe stajnje nowe wokhłódnjenje.

*

Wukrajnuch dżłačerjow

pschišikajucz a jim dżło dawacz šmědża dżełodawarjo łakke potom, hdyž maju pak wukrajnjuch płaczišwe wušwobodženske wušwědżenja abo pak dżełodawarjo wobšedża dowolnosczi, so šmóża wukrajnych dżełačerjam pola šebje dżełacz dacz. Dżełodawarjo, kotříž wukrajnym dżełačerjam, kotříž njewobšedża wušwobodżenskeho wopišma abo ša kotrychž nimaju dowolnoscze k wschistajenju, dżełacz dawaju, šo khłostaja. Namjety wo dowolnosczi k dżełu wukrajnych dżełačerjow maju šo na pschistejnu dżełowy hamt sapodacz (ša wokrješ Budyschkeho dżełowcho hanta w Budyschinje na Hrodowskej haši 10), khdżež šu też bliščze postajenja šhonicz.

— **Dżeń macžerje 12. meje.** Wot łěta 1922 šwjeczi šo w Němskej kóžde łěto druhu njedżelu w meji dżeń macžerje. Tuzon dżeń macžerje je šo ž kóždym łětom hłubje do luda šakorjenił. Na nim špomina šo na macžer a na wschitko to, ša cžoš mamy šo kóždy šwojej macžeri dżałowacz. Tohodła wobdawšo kóždy, kiž hischcze macžer ma, ju ž wošebitej luboscžu a špyta ju ž wošebitymi wopokazami cžescžowanja a dżeščowiteje dżakownoscže šwješelicz. Też łětša je dżeń macžerje na druhu njedżelu meje, to je łětša tydżeń do šwjatkow, postajeny.

— **Warnujcmy** psched cžłowjekom, kiž šo wudawa sa architekta a jtiwnikeho dekoratora, kiž je w Hamburgu. Warnujcze a Drježdżanach jako paduch w španiskich jtiwach wustupował. Sa šwoje padušchtiwa šwupytańe šebi wón wošebje popołdniške hodžiny, hdyž knjezinwo z wjetšcha domach wjeze a wudawa pschišadżenym holzam, so ma porucžene, šebi španišku jtiwu dła ponowjenja wobhladacz. Hdyž jeho nuts puschcza, żada šebi z wjetšcha wokolnik a papjert a dozpěje z tym, so je khmułku šam wó jtiwje. Tule šhadnosczi wužije, so by debjeńki w španiskej jtiwje kradnył. Paduch je nětkle 25 hacž 30 lět šiary, 1,70 hacž 1,75 m. wulki, schwižnje postawy, ma jašwobarbne wložby, nima wušow (Schnurrbart) lizowej koscži šcej napadnje widżecz, wón khodźi trošchku potulenj, rěcži połodnišcko-němšku narěcž, khodźi w šcžerym, mjechkim klobuku, brunym płaschczu sa pschetłodny cžaš, cžemnych khołowach, schnórowańskich špunjach, ma nowocži z cžornymi rohowjanymi kromami, kotrež šebi na drošy špjetscha sczehnje. — Wo šdżelenja wo jeho wustupje proby kriminalny wotrjad w Budyschinje, telefon 2802.

— **Padušchtiwo.** Krałnył je nječtó 14. 4. 29. dop. w 12. hodż. ž jeneho tudomneho konfekcijowego doma trjebany cžemnomódry žonjazy rihowany płaschcz, napot podschity se žłóbrocžemnym kaschczikatym podschiwkom, ž jenym kwešlom, na kóždym boku pol paša a kromkowy wobšnadk. — Wo wšzowne šdżelenja prošy kriminalny woirjad w Budyschinje.

— **Sajaty.** Njesnateho, **kiž** je tu njedawno wustupował a wudawał, so je mět jako płunowy šamkar wadawk, płunowe warjaki pschehladacz, je policija šaršdżenu šobotu sojała a statnemu rěcžnišwu pschepodała. Sajaty je rjenjeschlmiki, kiž je w tudomnej wokolinje we brožnjach wozował. Jeho nětkrotne wyschnoscže pytachu.

— **Saka šawjeranje pšow.** Dnja 8. haprjele t. l. šu we **Lahowje** pša satšelili, pola kotrehož je šo hamišały podhlad skazenoscže šwdżeli. Tehodła šo po § 10 němškostatneho zakonja wo škotnych natykłunych khorosczach a po § 114 šeršk. k tomuw wudatnych pschedpišmow jwjaskowe radu sa tele gmejny hacž na dalsche pjenza šawjera postajł: sa město Budyschin, Brěšlyschcžo, Bolborzh, Boranezy, Brěnnjo, burk, Kamjenez pola Radworja, Kaneczy pola Semiz, Kobjow, Kobljay, Khelwo, Khrósł, Dalizy, Dobrušca, Dobrušchizh p. Njeswacžidła, Dobranezy, Debišchkow, Maly Wjelkow, Druzkezy, Haschlow, Drohy, Kitk, Huschku, Hnaschezy, Kodżiz, Wulku Dubrawu, Wulki Wošuk, Zicžeń, Wulki Wjelkow, Hrubjelczyzy, Horu, Hunczerizy, Holeschcow, Jeschizy, Jaschezyz p. Njeswacžidła, Jenschezy. Malu Dubrawu, Malu Borich, Sejdow, Zicžeńk, Rakezy, Kischiwu Borsch, Luschez p. Njeswacžidła, Lomik p. Khrósta, Lubachow, Luh, Lupoj, Lutobcz, Malkezy, Mjedżoj, Měrkow, Minakat, Mikezy, Mnschezy, Njedaschezy, Njeswacžidło, Nowa Wješ p. Rakez, Nowu Wješ p. Njeswacžidła, Delnju Hórku, Delni Wunjow, Niju Wješ, Hněwkezy, Hornju Borschez, Horni Wunjow, Wownjow, Pšowje, Panjezy, Banezy, Podpez, Wěcžizy, Porzapkizy, Pschischezy, Prěczezy, Bóschizy, Khwaczizy, Khaßow, Radwoz. Ratarjezy, Cžerwjene Noßizy, Sstonu Borschez, Sarécz, Sstónkezy, Smrochczizy, Semichow, Dżżnikezy, Smlischezy, Spytezy, Bacžoń, Stachow, Schizezy, Strózischcze, Ledżborjezy, Cžechorjezy, Cžichoizy, Cžemjerzy, Wbohow p. Njeswacžidła, Horni Wujeżd, Běle Noßizy, Wětrow, Scheschow, Cžeschkezy a Zokow. Wobšedżerjo pšow maju hamtiše postajenja wobšedżowacz. Schtóż je njewobkedżbuje, šo khłosta.

S **Budyz.** Żelezniška direkzija je nałchemu šwónemu towaršiwu „Madošck“ dżełelła, so cžah, kiž w nozy 1,09 hodżin ž Pomorz do Budyschina jędżi, je pschileżnoscžu nascheho šwjedżenja niedżelu w nozy też w Kubschizach (1,15 hodż.) šastanje. Wopytowarjo šwjedżenja ž Kubschiz a wokolnych stron, móża po tosim ž tutym cžahom domoj jěcz.

S **Lubija.** Pschi wschim słónczným nałčnim wjedrje w naschej wokolinje šylne nózne zmjerzli khodża. W poslednimaj nozomaj běchu łužiscki šaso z cžerstwim lodżikom poczežnjene. Pschi synnym rańschim wětrje šo cžołwita hamo pschiwołowaju wyšche šchtyrjoch stopjeńkow njepołožnyh. Nadżijoumje nałčnje hlónzo, kiž wschak derje mění, powětr bórzy wošrejo, so może šo stwórba, kotraž je hischcze tak naża, šwoju młódnu nałčnju pychu wobleż.

S **Lubija.** Póndżelu popołdnju mjes 4 a 5 hodż. šnjeschoži automobil na Lubijiško-Bjarnaczańskej dróży pschi Lubijskej horje. Pola Essertzeje limužinny ž Drježdżańskeho wotrjeża bješche sadnje pjero wulkeżiko, ž tym šmóš wós šwoju runowahu, pocža šo wjerhacz a šraży wo telefonowy schczežor. Pschi šraženju šo wós thętro wobschkodżi, też schkleńy šo rošbichu. Hónjšej, kotraž šobu w aucže jeżdżesche, šo wobruczka šlama.

Z **Kulowa.** Na Kulowskich škótnych wikach zańdżenu póndżelu běše na předań 7 kruwow, jałojca a 2 konjej.

Z **Kulowa.** Šwórtk 18. hapreje swjeći tudomny wyšši póstski rjadowař Božidar Hejduška ze swojej mandželskej Marju rodź. Korchec šlóborny kwas. — Tudomny krawski mištr Jan Narčik bu z wukazom knjeżeńskeho presidenta w Lěhniey za přisydnika komisije mištrskeho pruhowanja w krawskim rjemjesle w Zhorjelcu pon jenowany.

S **Kamjenza.** Motorowy koleśaŕ ž Jěžowa šnjeschoži njedżelu popołdnju pschi dróhowym tschižnišczu na 10nzu Kašarnišcže dróhi. Sšo kołojšdnemu wuwinjwschi jażdże do plotowcho kamjenja, padże a wosta bjes wědomja leżo. Tajšeho donjeżechu jeho do jeneho donnu. Sawołany lékaŕ špóina, so bješche šnjeschoženy na šboże bjes wješcheje schkody wotešchoł.

S **Małeje Nydżeje** pola Wojerez. Tudomny lokomotiwny wjednik Michaŕ Wołko, šwjeći še šwojej mandżelškej Martu rodź. Lokez jutrje schtwórtk šwój šlóborny šwaš.

S **Niječe.** Woženjeny šamkaŕ Ulrich šnjeschoži póndżelu w dżełarni firmy Christoph a Unmack akt. tow., we wotdżelu, khdżež waggony twarja. Wón padże ž waggona, na kotrymž twarješche, do jamy, kiž je pod wosom, a šebi schiju šwiny. Wobšarujomny łyndom mortwy leżo wosta.

S **Wjelcžje. Automobil tudomneho Ułarja dr.** Krawsky dyrbjesche šobotu do Wunja jžkło krótko pschch Prokżnom njejapaj psched nětkotrymi wožobami, kiž běchu po špaczu pschewjele alkohola wužiwałe, nahle šaska. Pschi tom bu wós pschecžišnuty. Dr. Krausa šo w mjeswocžu łohko kranj. Też jeho automobil šo thętro wobschkodżi.

S **Běleje Wody.** S Bežarabiskeje do Běleje Wody pschischoł je ša nětkże bżeżacz bnjow 27lětny Ruża. Njemješke žanych papjerow pschi šebi a šnjeschże jenoż jene němške słowo „błób“. Je špodżiwne, kak je tutón Ruża, kiž šo dha bycz jedwaj ratarški dżełacžer, bjes paša tak daloko pschischoł. Jeho pschepodachi hamtiskemu šudnistwu, kiž drje jeho pisches mjesy pósczeże.

S **Bórkowom** w Błótach. Psched nkotrymi dnjemi šatepi šo mjkwaŕ David Greschow še Semogorjowa pschi Bórkowskim młynskim mosczu, jako je šwojimi pschecželemi domoj dżesche. Hacžrunicz je móšt ž wobložejom schkitany, stupi Greschow, kiž šwoje kolo cžerješche, na powyschenym kromu a padże do Sprewje. Jeho pschewodnicz, kiž běchu pschezo schli, wyznamchu bórzy, so Greschow sa nimi njepschidże. Woni šo wróczichu a pytachu jeho po korczmach. Dokelž pak jeho njenamakachu, powědachu šwójbnikam, so je šo wrócził do swójby. Tuteje nocy pak njeje Greschow domoj pschišoł. Hdyž wón tež druhi dżeń njepschindże

mejachu, so je so Greschow nĕhdže k měru podak. Hač do póndźele wosta Greschow słužbjerty. Słuńcnje pak namakachu jeho cźełko wće młynskeje sastawy.

Cyrkus Amarant
přińdźe zaso do Budyšina.

Hižom sa někotre dny pschińdże hobrźi cyrkuš Amarant sasso do Budyschina. Mamy jón wot zwojeje hóstneje hry w malcźu 1928 hischcże derje w pomjatku. Jedna so, kaž je swate, wo wumĕłstwowy wustaw, kiž wschelake sastke wyschnoscże s wumĕłcźimi wuwjedźenjemi wusnamjenicźu. Amarant pschińdże, schtož so wosebje wusźěkuje, s dospołnje nowym programom (62 attrakcijow) do Budyschina. Mjes tym je hižo cyrkuš wulźepsche cźěsko mórskich lawow Mimskeje dobył, sensacijow, kajkuž su ludźo jara porźadko widźeli abo dozwła hischcże niz. Jako dalschu sensaciju pschiwjedźe Amarant skupinu Arabow a cźornuchow, 12 wosobowo zhłuu, dale Chinjanow, Japanzow, rušskich jĕźdnych, s krótka, cźłowjekow je wschĕch dźělow semje. Zyrkuš je hischcże wjetschi a rjeńschi, hač psched lětom; tehdy mějesche na pschikład 20 hudźownikow, dźensa 30. „Mischnjanski dźenik“ pišasche njedawno zyle prawje, so Amarant do najźěpschich zyrkušow Němskeje šitscha a so na pschikład njeśetej wo nicźo sa Sarrasanijont a Straßburgerom. Amarant wotmĕwa swoje hóstne hry w Budyschinje wot 20. hač do 23. haprleje wósće a to na Tišlinku. Sśěmy hižom dźesatsa pschedradźcź, so budże tuta nowa hóstna hra Amaranta se senjanju. Amarant pschińdże s 250 ludźimi wschĕch krajow a je 125 swĕrjatami žem a Budyschin budże dźakowny sa tutón zyrkuš wot swjedźeń. Wišsche so hischcże sdźěli. Wobkedźujsce też nawĕschtk.

Z Łužicy.

* S **Korsynja.** Sjawny puć s Korsynja do Wjelecźina je dla wuporjedźenja na Korsynskich hoach (prěni wotrěsk, dźěl wot Budyšeje dróhi hač Mnischońskej dróhi) wot 18. haprleje hač do 25. meje t. l. sawrjeny. Zdobny wobkhad pokasuje so na Hłownu Mnischońsku dróhu.

* S **Bistopiz.** Po wschelakich powĕsćach poślednich tydźenjow stachu so w Drježdźanach a wokolinje a też w druhich wjesnych wokrjesach prawje khrobłe padnyschwa na mały łkót. S hromadami buchu w khlĕwach husto sarźane karnikle, kury atd. Spocźatk haprleje napschikład dołu so paduch w Pesterwizach pola Drježdźan w jenickej wozy hnydom do wjeck khlĕwow a kurjeńzow a kradny diwaj holbjej a diwazećzi kur. W jenym wuprózdnjenym khlĕwje namakachu listowniu, kiž bĕsche paduch pschi kradnjerju zhubił. W listowni tschechu papjery wótcha Hansa Jurja Kellera, skalarja, kiž je so w lĕcźe 1901 w Semizach-Tumizach narodźił a kiž naposchdy we Bistopizach bydleschce. Drježdźanski kriminalny komisar Keller je w poślednich dnjach saja a jeho statnemu rěčnistwu, pschi Drježdźanskim krajnym hudnistwje pschepoda.

* S **Wulkeje Hartawy.** Blisko Röderskeho mosta we Wulkej Hartawje njedźelu popołdnju motorske kolo cźežko sranjeschoži. Motorowy kolešat z Budyschina schmórkny po pěschim a tohodla poćza po jeho koło wjerhacź. Njewjesta motorowego kolešarja, bu je sozinjowego sedła na drohi wjerhnjena, hdźež bjes wědomja leżo wosta. Ruce sawołany lékař spóna pola njeje cźežke sranjenja hłowy a rischańenje mosnow. Motorowy kolešat wotešdže jenož se lohkimi ranami, pschi pak je strójelemi.

* S **Habrachrźi.** Wot nozomaj wot sobotu k wjedźeli a wot njedźele k pónđźeli so w Habrachrźanskich palescźe. Wobej wohnjej bĕsche słosmnika ruka załoźiła. Duž je wohnjeschow jara rozhorjene. Njedźelu na ranje wokolo 3 hodź. wotwali so brózeń swudowjenje Scholcźineje. Zwě a druhi inwentar so hobuspalichu. We blišschej nozy wokolo 4 hodź. sawołachu wohnjesnow wobom snowa, pschetož, palesche so w kólni Gochtez inenjerske skajenje. Też tu woheń zyle twarjenje iniczi. Jako wobornizy hischcże haschachu, bohładachu so nowe wohnja, kiž na kónci spalenym kónzu hamsneje fabriki naskatwasche. Tu so poradźi wosseń salecź. Wschitko na to pokasuje, so sapalcź lubźi traschi.

* S **Zitawy.** Sobotu wjecźor je žebi 64ćtny wobydlel na Weberskej hasy žiwjenje wsał. Wobžarujomny bĕsche so psched krótkim operěrowacź dał a nětko dyrbjesche so hischcże jena operazija na nim wuwjesć. A to dyrbje je njesłožownego na samomordarske myšle pschinjesło. Sobotu wjecźor, jako bĕsche jeho mandźelska nakupowacź schła, so wón wobwěsny. — Na sambnym wjecźoru wobwěsny so w měschćanskej khorowni 66-lětny invalid s Nychnowa. Wón wotstroni swójnacźł wot elektriskeho swónźka a wuzi jón sa swój samkr. Wón bĕsche so hakle z obotu dop. pod cźełku operaziju podał. Najskerje je też tu chorosć s pschicźinu samomorbarskwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S **Drježdźan.** (Meteor nad Drježdźanami). Njedźelu wjecźor wokolo ½10 hodź. wobkedźowachu nad Drježdźanami meteor, kiž jako nĕbjo-cźerwjena wohnjowa kula s połodnja k pół wuzy nad wjecźornym dźelom Drježdźan cźehnjesche a potom rozlecźa. Meteor bĕsche nĕhdže 7 sekundow dołho widźecź.

* S **Meerany.** (Lischcźa cźinika.) Sobotu we Dennheritzke hona hižom tydźenje dołho wulke stadła lischkow sapuscźuja. Nubjeżne swĕrjata swobja sebi tamo hač do burskich statokow a też tam jadkobu nacźiňa. Njesandże skoro žadyn tydźeń, hdźež njebohu jenu lischku njeschkódnu sezinili. Natarjo su so sjednocźili a wschudźom lischcże pałsle nastajeli.

* S **Barlina.** (Wulke paduschstwo kožuchow.) Paduschi dobuchu so w nozy k njedźeli do wobchoda firmy F. Gottlieba a žyna w Barlinje a kradnychu sa nĕhdže 50 000 hriwnow hotowych kožuchow wschĕch druzin a dźělow kožow.

Prěni kongres słowjanskich akademikow.

W Krakawje započa so pjatk prěni kongres słowjanskeje katolskeje, akademiskeje młodźiny, při kotremž wobdźělichu so delegacije cźěskosłowakskeje, słowinskeje, korwatiskeje, rusinskeje a pólskeje akademiskeje młodźiny. Po swjatočnej Božej mši w katedrali při Wawelskim hrodźe započachu so wuprawdźite kongresowe wuradowanja w městnosći katolskeho wustawa. Za presidenta kongresa bu Polak Orlikowski a do presidija jako zapołsanej Matulaka z Bratislawy a Samec z Prahi wuzwoleni. Kongres postrowi biskop Rospond a rektor Jagellonskeje university Kallenbach. Na prěnim kongresowem dnju poda so rozprawa wo wuznosći zhromadneho dźěła słowjanskeje katolskeje akademiskeje młodźiny.

Přilonk.

* Pschi namalitowim lačanju dele padnyłoj a so zarańkoj. Pjatk pschi poładnju je pała Hägenskeho njedaloko Stockholma schwedske namórnistwowe kładło cźo. 203 delepadnyło. Wjednik a jeho pschełwodźeć so zarańschtaj.

* **Spěšnik pschejědźe 6 dźěłacźerjow.** Sr. Chambery so połdź, so je so njedaloko Mondane w franzowskich Alpach hrózbne żeleśnisce njesboże stało. Sthesćo dźěłacźerjo cźehnjechu żeleśnisći wós, jako nadobo wot jeneho wuhibadła Parižko-Milanoiti spěšnik pschihna. Njesbožownym dźěłacźerjam njesbu wjacy cźasa k wukhowanju. Se srażenjom buchu wowi nětkotre metry dałeko wjerhnjeni a wostachu so njehibajo leżo. Schtyrjo běchu hnydom mortwi, dwaj buschtaj cźežko sranjenj.

Na nowišce z cyłeho swĕta.

— **Schkrowa powĕsć wo wjedrje za jutšišchi schtwórk:** Wobstajne, rjane, łuche wjedro, wo dnju wecźopłuje, we nozy hischcże mjerśnje. W Jendźelskej cźopło a so deschcźuje W połnoznej Europie hischcże mjerśnje a tu a tam śněh a pak deschcźik.

Po powĕsćach namjesnje polizije su poślednje tři dny pschi pólsko-němskej mjezy w Hornjej Schlesyskej 23 pschemykarjow sajali. Dwaju pschešmykarjow su, hdyž sbytachu ezekunje, s wulkimi cźežko sranili. Sa nĕhdže 3000 stołtych pschešmykańskeje twory je so mohło zebrać. Pódleteho su domy w nĕkotrych hapiykach pschepytali.

Sakonski nacźisć, po kotrymž dyrbjesche so w Prusce pschemykarjow dawk sbwobodnym powołanjam napołožeje, je so w pruškim sejmje wotpokasał. Sa sakoń 232 sapołožanzow hłosowasche, pschećiwo njemu 167. Dwĕsćenowa wjetschina, sa pschećiwšćejenje sakonja trĕbna, kotryž je statna rada wotpokasała, njeje so potajšim dožahła.

Pschi stradnej jĕdźe, na kotruž so w Bochumje wjedni městowego automobilneho omnibusa s pjanymi ludźimi puschełi, wós s zykym wotmachom do jeneho schioma sawabźi. Wós so dospołnje rozbi. Schesćo nutska ležo ludźo so jara cźežko, 5 bĕła smjerć straschnje sranichu.

„Daily Telegraph“ powě, so je policija w jenym wulkim twarjenju w Lahore bźelarnju bombow wuhĕbła, kotruž su studentoje pschiprawili. Schtyrjoch studentow, kotiž su bomby sobu dźěłali, su sajali.

Chinejsko su do jendźelskeje wójnskeje łódźe „Tern“ kotraž schtyri nałtadne parne łódźe pschewodźesche, iśeleli. Tři wosobły su so sranile. Wójnska łódź, kotraž je so na schtyrjoch mĕtnach trjechiła, njeje na tśelenju wotmołwiła.

Swójbne powĕsće.

Sslubjeni: Hamchiša Kirstej w Budyschinje a Pawol Jorschik w Hnachcźanach. — Emmi Matschcź we Wojerazach a Willy Nąšler we Luwocźizach. — Toni Mjerwa a Waclaf Zibelius w Ketlizach.

Semrĕli: Hana swud. Roslowa w Nachlowje, 81 l. Marja Hillertowa rodź. Bukeź w Budyschinje, 78 l. Kamillo Freude, gratmischtr w Budyschinje, — Pawlina Wilhelmina Haasowa rodź. Tranizeź, wuměnkatka w Jĕžowje, 74 lĕt. — Hermann Krüger, direktor nalutowarnje na wotp. w Hródku, 79 lĕt. — Rudolf Kulka, wuczeŕ na wotp. w Hródku, 66 lĕt.

Towarstwowski powěstnik.

Bačon. „Towarstwo młodźencow“ ma přich. pjatk (19. IV.) wjecźor we 8 hodź. zhromadźiznu. Preds.

Bukecy. Radosć wuhotuje njedźelu 21. t. m. wjecźor w 7 hodź. w Staugec hosćencu w Bukecach Serbski swjedźeń. Rjane spěwy a wulki dźiwadłowy program. Wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Bukecy. Železniska direkcija je nam zdźěliła, zo cah kiž 1,09 hodź. w nocy z Pomore do Budyšina **jězdźi** po našim swjedźenju přichodnu njedźelu 1,15 hodź tež w Kubšicach zastawa.

Drježdźan. Serbske tow. „Cornoboh“ wotmĕje sobotu wjecźor w 20 hodźin pola hosćencarja knjeza Zmija swoju měsacźnu zhromadźiznu. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Też hosćo su nam lubje witani.

Předsydstwo.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota“ wotmĕje swoju **generalnu zhromadźiznu** wutorn 23. haprleje wjecźor 7½9 hodźin w „Bayrische Krone“, Neumarkt. Nĕkajke namjety maja so zahe dosć na předsydu pósłać. Porjad so w zhromadźiznje wozjewi. Sobustawy atd. co dla ważnosće wutrobnje přeprošuja.

Hodźij. „Jaromĕr Imiš“. Njedźelu 21. jutrownika wjecźor w 7 hodź. swjedźimy w hosćencu „K jelenej“ naš I. załoženski swjedźeń. Poskićeja so spěwy, narěč, dźiwadło a bal. Wše serbske towarstwa z wokoliny kaž wšitcy Serbja Hodźija a wokoliny so wutrobnje přeprošuja.

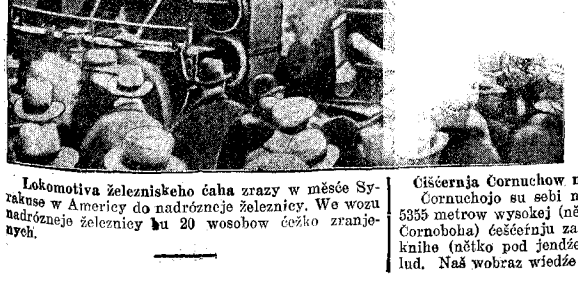
Předsydstwo.

Nawječ. wokrjes „Sokol“. 25. IV. 29 wjecźor we 8 hodź je wokrjesne zwučowanie w Pančicach.

Pančicy. Lipa Serbska (žónske hłosy) ma přichodny štwórtk 18. haprleje pola Natušec wažnu pruhu za koncert. Započatk we wosmich. Njech wšitcy přińdu.

Rakojd. Dźensa srjedu wjecźor we 8 hodź. so serbske roje započnu wukinyć. Bohate wobdźělenje so wočakuje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerź w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brózdyrcy. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Lokomotiva železniskeho cźaha zrazy w měsće Syrakuse w Americy do nadróżneje železnicy. We wozu nadróżneje železnicy bu 20 wosobow cźežko zranjenych.

Ciśćernja Cornuchow na najwyššej horje Afriki.

Cornuchojo su sebi na horje Kilimandscharo na 5355 metrow wysokej (nĕhdže 11 razow wyšej nasego Cornoboha) cešćernju załoźili. Tam ciśća nowiny a kniha (nětko pod jendźelskim knjeństwom) za swój lud. Naš wobraz wiedźe nas do tich ciśćernje. Kelko Serbow bĕha po swĕce wokoło, zo ani serbskich nowin ani serbskich knihow njecita. Ći wĕsće steja niže wbohich cornuchow w Africy. W Pruskej bychu Serbjo rad serbscy čitali, tola pruske šulske wyšnosće zadźěwaju, zo by so pruskim Serbam tuta dobrota dostawa.

Cyle wobydlerstwo dyrbi skónčnje zhonić

zo daloko a šěroko znaty

hobrski cirkus

wot 20. hač do 23. haprleje (potajkim jenož 4 dny)

w Budyšinje na Tŕčlniku, hraje

Wotewrjenje: sobotu, 20. haprleje wječor we 8 h. z hobrskim sensaciskim programom!

Njedźelu, a tež póndźelu stej wšědnje 2 předstajenja popołdnju 3½ a wječor we 8 hodź.

Dźěći płaća popołdnju na wšěch městnach (z wuwzaćom nabočneje galerije) jenož połojcu.

Wutoru, 23. wječor w 8 h. poslednje předstajenje

Wobhladanje zwěrjatow a menažerije wšědnje wot 10—19 hodź.

Zastupne khartki su dostać w Budyšinje w Cigarowym wobkhodže Ernst Hentschel (měj. Kurt Kinicke) na Dźiwadłowym naměsće, telefon 3610 a při wšěch cirkusowych poładnjach, telefon 2296. Tunje płaćizny wot 50 pj. hač do 4.— hr.

Wosebite omnibusy:

Sobotu 20. IV. 1929.

Njedźelu 21. IV. 1929.

na kóncu wječern. předstajenja wot cirkusa

přez Ratarjecy—Błohašecy—Přěčecy do Lejna
přez Hodźij do Čornych Noslic
přez Dobrušu—Wjazońcu do Wołbramoc
přez Delnju Hórku—Ždźěr do Komorowa

Omnibusy do Čornych Noslic a Wjazońcy też póndźelu 22. IV. a wutoru 23. IV. jězdźa.

1592.— hr zasłuži

sebi naš zastupjeŕ E. R. w L. w běhu 2 měsacow. Wjele druhich je sebi zastužiło podobne liče — bjez kapitala — bjez wuwučenja. **Też Wy** móžeće sebi to zastužić. Zadajće sebi hišće dźensa darmotnu rozprawu. Też pódła powołanja.

ARTUR EBERLING Berlin S. O. 36 Schließfach 55/1499

---

2 sylnaj konjej do dźěła

8 lět, tunjo na předań

Młyn w Sulšecach pola Kulowa

Barby
laki
šerščowcy
firnis
karbolineum

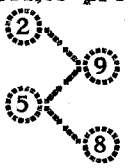
tunjo a dobre pola firmy

Erich Winter
bratrowy Miersch nasl.
na Žitnych wikach

Mužace a žonjace šaty, přešiwaki za ložа, dźěći a klanki

W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čo. 9.

Wołajće prošu

Kaž kóždy druhi dyrbiće też Wy autojězdźenje dokładnje a spěšnje nawuknyć

Privat. šula jězdźenja

Auto-Büro

z. dr. z w. r.
w Budyšinje
na Hošlc hasy 21
Opel-zastupjeŕstwo

Składnosć dźełba

konserwow

njesměrnje tunjo!

Měšana zelenina 76
2 punt. tyza jenož

Hroch z morch. 66
2 punt. tyza jenož

Njeskhomdźće tutu składnosć!

Wikowarnja z dutru

Kunella

Spěwne towarstwo „Radosć" w Bukecach

wuhotuje njedźelu 21. jutrownika 1929 wječor w 7 hodź. w Stangec hościencu we Bukecach

wulki serbski wječor

Spěwny koncert — Wulke dźiwadło

Dubičanski kowaŕ

Reje hač do 2 hodź. — hra w 3 jedn. — Sokołska kapała.

Wutrobnje přeprošuje Spěwne towarstwo „Radosć".

Zonjacy lěkaŕ dr. med. Wünsche w Budyšinje je so z pućowanja wróćił.

Rěčne hodźiny (na Hošic hasy 21) wšědnje 12—1, 3—5, (nic pak srjedu popołdnju), sobotu 10—12, 3—5.

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Bukecanskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

MANTLE

za žony a dźěći w bohatym wuběrku

W. HÄCKER

měj. Otto Hartmann
na Žitnej hasy

Štyri nowe knihi wušłe:

w Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc — hr. 0·80

Na farje - Halźki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmaŕ. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" — hr. 1.50

Rej myslow, synow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjewoŕžby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět" — hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady — hr. —.60

Transport mebłow — Zamjenjenja bydlenjow

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejownі

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pjećwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihaŕni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,60 hr.

Zubna praksis C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khróšćecach
wot 3. haprleje Benšec hościencu
Srjedu 8—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37e
pola Albert Irrgang wot 4. haprl.
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift — bringt wöchentlich alle aufführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

přiloha k číslu 89

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 17. haprcjc 1929

Nuza našcho ratarstwa.

Naſche burſtwo je we wulkej nuſy. Jedna ſo wo to, hacź budźe ſebi žiwjeńſkźo ſdźerżeć móz, abo hacź budźe ſadojene. Dopokaſacź tomu trjeba mjeje; je ſo wo tym teſty powdałko, piſako a wutradźiwako, ſo to wſchitke, ſamo cżorne mješchcżanſke wroble na tſiſche hwiſdaja. Trjebalch jenoź pſchirunacź płacżiſny tworow, kotreż ſ ruki bura wutudu ſ płacżiſnami tychſamych tworow, hdyż ſu we jenej druhej ruzy potyſe. Sa dobre, mješchcżene mloko ſobuſawa bur 18 abo 20 pf. Hdyż ſe wikowar tele mloko do ſwojeje komorki wſal (bur je jemu teſanе pſcheż khżu pſchiwjeſ) a potom je nſkomu do hornczka pſchelunk, ſoda ſebi ſa teſane mloko 28 pf. Kaſke dźelo je mſt bur a kaſke wikowar?! — Sa mjaſo, kotreż rěſnik burej wotkupi, ſoda ſebi wón nimale tſoju płacżiſnu. — Kak dyrdha ſe rožka a pornjo njej wotrubh, nam nowiny wſchěmje woſſewjeja; k temu pſchiſtoł hiſchcże muku.

Sełbſchach ſaſitmawu podawiſnu. Bur pſcheda wikowarjej ſwoje cżerwy a bowjeſy je do mſta. Sa mſchto cżaka kuvi wot njeho ſmnjentne bčrny, kotreż běchu cuny puch ſ Pow[illegible] bóiſchke, ſa dwoju płacżiſnu. Kaſi bźiw ſo ſta! Hdyż bur domach nowe bčrny wuſkupowaſche, wunaki ſo ſ nich jeho trubka, kotruż bě bur pſcheda mſchto cżaſom ſhubił. Shudaj ſebi ſam, kak bě tole možno.

Druhich pſchkładow tricho njeje, wſchako wyſchnoſcze a knježeſtwa muſu burow pſchipómnjwaja. Wſchelako ſo rodźi, kak bu ſo ji wot[illegible]ſhało. Burſtwej ma ſo krebit pſchiſwoliċ. Jenoź wo tom ſo mjeleżi, ſchtó dyrbi poſoſlſcho doſh wotpłacżiċ. Požcżuja žiđka tež. Cżi maja pſchi tym wšěm wotpohlad, kaſſiż tolo knježeſtwo nima.

Hinaſcha rada wobſtara burej błażcżerjow; tola njeprajchaj ſo mje — kaſſich. Dyrbja cunkliue pſcheż, dha roſtopnu jeſ korucht; dyrbja ju do winzy mjetacż, dha wrieſkaja ju we muriu, ſo wſcha roſſéta; ſnowy po polu cłahaja a mjetaja, ſo ſe połoja ſorna wuroni. Sču to lidźe podobni hłupemu Fryzkei, kotryż dyrbjeſche ſchkleńcżam woſ pomahacż, tuż nakonmajowa wóſ ſwonka a ſmuſka. Lepje wěſo njewědźa, hdyż ſu pſchipokaſani dźeſkackerjo wuwuczeni rjemjeſlniwcy, ſoſtojnikoju a podobni, kotříż wot burſtwa ani ſmuſki njeroſumja. A ſchto na tónzu — wulk[illegible] ſchkoda.

S taſkim kreditom a ſ taſkim dźeławym ludom naſcheho burſtwa pomhane njeje, ale dopomhane jemu budźe.

Skaſaſch ſebi nowe wobleczenje, ſo praſcheſch, kelko płacżi. Krawc wobličżi nětko potrjeby k tomu a ſwoje dźeło a ſnadnu wuſkik. Tuniſcho ſo[illegible] krawki miſchir wobcżerjenje ſhotowicź njemóże. Nunje tak cżini kóżdy rjemjeſlnik, a nichtó jemu to ſa ſło nima. Jenoź burej płacżiſny wot ſelenoho abo židowſkeho blida dźiwja a wša dyrbi ſo ſ tym ſpokojicź, njedźiwajo na jeho wudawki. Spodźiwnje je, ſo knježeſtwo ſtawy tutón exempl wuliczi njer[illegible], hdyż maja tola města a knježeſtwo ſwoje kniże a tuż widźa cżorne na běłym, ſchto njeſu.

S haru burja nicżo njewuſtrjenja. Mjenja, ſo dyrbu burſy ſapołožiċ wjacy dowěri, hdyż-li na ſejmach wobſtejnoſcze doſkadnje roſeſtejeli. Tohodla dyrbi naſche ratarſtwo ſjena bycź we ſwojim hońe a pſchi wólbach.

Ta luba jednota a pſchezjednoſcź! —k.

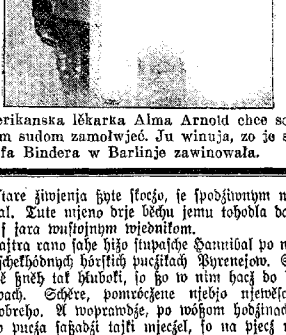
Zhromadźizna wójnskich woporow němſkoſtatnoho zwjazka.

Městna wotnoſka ſa Kutow a wokolinu němſkoſtatneho pojaſła wójnſkich wobſchkodźenych, wójnſkich wobdźělnikow a woſerſkich ſawoſtajenych wotnjeho njedźelu 14. t. m. we hoſcżenzu „Ke ſtóſchtrej“ pod wurjadnje žiwym wobdźelenjom žobuſtawow ſwoju žobuſtawku ſhromadźiſnu. Hižcżiwy a jara wobhladniwy pſchedźiwda knjeſ Bjarſch wotewrił ſhromadźiſnu ſ powitańſkimi ſłowami. Wožebje witaſche pſchedźiwda pſchittomneho wokrjeżneho ſekretara knjeſa Wronu, kiż je jara powuczujcy pſchednoſchk wo „Cżaſopiſmu ſwiſku“ — R. V. Bl. 1927 cżo. 50 dźerſał.

Rěcżnik roſłoži, ſo po § 2 wotſk. 2 němſkoſtatneho ſawěſcżeńſkeho ſakonja ſa hajenja ſtrowoſcże wobſchkodźenje w ſłužbje ſo jenej pſchipoſnaje, hdyż móże ſo „pſchiležiński“ ſwiſk ſ wójnſkej ſłužbu ſ wěrybódnoſczu wulkeje pſchewahi dopokaſacź. Dokelż pak ſu ſo pſches tuto ſakoniſke poſtajenje kruteſcże wutworile, je němſki ſejm we ſwojſim poſedżenju 5. 4. 1927 wobſamknył, ſo na němſke knježeſtwo wobroczicź, ſo by wójnſkim wobdźělnikam, kotříż w cżaſowym ſwiſku ſ wójnſkej ſłužbu cżeſko na duchu abo na hewaſchu cżeſku choroſcź cżerpja, ſlł ſaſtužbu ſnjemóżnuje, każ też jich ſawoſtajenym po waſchnju wurunanja kruteſcżow po § 113 němſkoſtatneho ſawěſcżeńſkeho ſakonja, pomhało, też hdyż „pſchiležiński“ ſwiſk njeje na doſhadze waſchnje dopokaſany. Waſebje ma ſo najpſredy na te pſchipady dźiwacź, hdyż ſwiſk njes cżerpjenjom a wójnſkej ſłužbu, na pſchikład po nětcżiſchim pósnaczu lékarſkeje wědomoſcże ſo njehodźi na doſhadze waſchnje dopokaſacź. Wuſamknjene wot tuteho poſtajenja ſu wſchitke te hačzenja cżuwow, każ neuraſtenija, hyſterija, pſychopathija atd., kiż njewukhadźeja ſ organiſkich cżerpjenjow. (Wuwſaczа ſu dowolene.)

Pſchitomni pſchednoſcherjeſ ſ wulkej ſedźbnoſcżu pſchipoſłuchachu. Pſchiſamknuty ſo žiwa roſmoſwa. Pſchedźiwda dźakowaſche ſo referentej ſa jeho dobry pſchednoſchk.

Pſchedźiwda roſprawjeſche dale wo konferenzy wjednikow měſtnych ſkupinow, kotraž ſo dźeń pſredy w Kamjenicy wotmě a kotraž ſłužeſche k wuwuczenju ſunkſijonarow. Dźeſchi cżaſ žadaſche ſebi dypk wo organiſazijſkich praſchenjach, hdyż ſebi pſchitomni wot knjeſa Wronу we haſtarańſſim naſtupanju wſchelaku radu wuproſchu. Hakle hdyż ſu wſchitke te haczenja cżuwow, każ neuraſtenija, hyſterija, pſychopathija atd., kiż njewukhadźeja ſ organiſkich cżerpjenjow. (Wuwſaczа ſu dowolene.)

Amerikanska lékarka Alma Arnold chce so před němſkim ſudom zamołwjeć. Ju winuja, zo je smjerć fotografa Bindera w Barlinje zawinowała.

Pſchi wſchém mamy wopomnicź: Dźenſa hiſchcże wójnu nimamy. Tuż budźa ſo wſchě mordarſke naſtroje dale bóle roſmnožicź. Do poſlednjeje wójnу mějachu wulke mozy hromadźe nikake 10 tiwarnjow k tomu, w kotrych ſnadź 3000 muži dźełaſche. Nětko maja hižo 120 tworſnjow a pſches 100 000 dźełacżerjow. We wšěm ſu Franzowſko pſrani, S toho je dowidżecź, ſchto hiſchcże ſo hacź do pſchichodneje wójnу nadźełacź a wunamakacź hodźi.

Němſke wójſko běſche jako ſpěchne ſmate a je ſeb tajtu kławalbu ſaſtużiło. Amerika pak ma hižo plan ſe ſtojany, po kotrymż je zyle wójſko ſa nětkore hodźiny k bitwje hotowe. Schtóż poſlednja ſyka wójnу na patronach a granatach wutrjebaſche, njebudże naſdaċa ſa lětdoſahnjecż.

Nowa wójna.

Dźakowano ſubemu Bohu, ſo je wójna nimo. Hroſna wopomnjecże je nam ſawoſtajiła. Kraje wuradźiła w wotwróżenjenju. Měnia wone ſprawnje? Wubawaja drje tak Alle wſchelake wuczinjenja mieſ Bohu ſprawoſcź ſtarr poduſcheja. Wuczinjenja ſu wěſo jara łajne. Hdyż ſe nječhto na ſjawne wukowa, potom je to łża.

Sču pak woprawdźe też ludźo, kotříż hychu ſaſo ſoh wójny cżakacź! Khiba ſo hinak powdałko hacź mnja. Mnohy wſchak maja dar wěrenja k tomu, ſo bychu ſwoje myſle potaſili. — Njech tomu je, każ chce, ſaſt mawe je, ſchtoż ſo takle wo jenej pſchichodnej wójnу powdła.

Wójna! grawocżiwe ſłowo! Nichi nim dopomnimy ſo na ſańdżewoſcź, a njepryjdźaj na poſlednju ſwětowu wójnu. Ale ſa pſchichodź je roſpomnjenanje ſańdżenoſcż ſmyſk. Każ wſcha wědomoſcź dopředka krocżi, tak cżim hórje wójnika wědomoſcź. Najriżeji budźa liczby wojakow hiſchcże zyle hinaſche. W poſlednjej wójnje ſu milliony w polu ſtali — w nowej kamo poměrnje małe kraje miljony ſwjedu. Wſchak ſo hamo hoky po cżłe ſwuczaja Sapſchimnu-ki ſónſke do wójny, potom budźe wſ hiż ſama na ſebi ſa. Jonny žane bobże njeſu, to ſnajemy

Hórſche hacź wójſko, budźe wojowanje ſame. Schtó ſe ſo w bróniſenju wſcho wunamakało! Najdale poſtupi je Ataje. W poſlednjej wójnje ſchcżelecżi łétak ſa hodź 130 km., kónz wójnу hižo 200 km. Nětkole pak łaſki wo jeſtki łétak hižo na 600 km. ſa hodźinu ſchcżelecżi. Te je pſches zyłu Němſku. Mjes tym ſo tehdy łaſki thabl 8 zent. tſélneho procha ſobu bjerſeſche, móże wón dźeń ha ſwoje 50 zent. łaſkeho njeſtada njeſeſ. Pſchi tym j ſo trjechenje ſ bombami ſchtyri króċ ſwjeżiċo.

Kónz wójnу my tudy domach mnoho wo ſurowych tankach hłuſchachmy. Naſchi wbaſy wojacy ſo bliſe ſ nim leſnachu. Worce ſkóżachu ſe ſwěſchnoſczu hacź do 20 km ſa hodźinu (Budyſchin—Kubiż). Nětko ſkóża dźeſacź króċ tak ſwěſchnje.

Na najwyſchiſche poſtupiło ſe mješchcżenje ſ jedamt, t je chemija. Tole mješchcżenje je woprawdźita wědomoſcź Maſki (kułkeńſi) pſchiſiwo nětcżiſchim jdam nicżo nje pomhaja. Maſchinſkich modarſkich bróniow ma wójſk 20—25 króċ telko, każ we ſwětowej wójnje. 1914 mějeſche bataljon 2 maſchinſkej tſélbje, dźenſa 48. Podobnj je ſe wſchémi druhimi naſtrojemi. Franzowſka wobſtejeſche nětkajke 200 wójnſkich łétakow, nětkle hižo na 2000 W druhich krajach je podobnje.

Pſchi wſchém mamy wopomnicź: Dźenſa hiſchcże wójnu nimamy. Tuż budźa ſo wſchě mordarſke naſtroje dale bóle roſmnožicź. Do poſlednjeje wójnу mějachu wulke mozy hromadźe nikake 10 tiwarnjow k tomu, w kotrych ſnadź 3000 muži dźełaſche. Nětko maja hižo 120 tworſnjow a pſches 100 000 dźełacżerjow. We wšěm ſu Franzowſko pſrani, S toho je dowidżecź, ſchto hiſchcże ſo hacź do pſchichodneje wójnу nadźełacź a wunamakacź hodźi.

Němſke wójſko běſche jako ſpěchne ſmate a je ſeb tajtu kławalbu ſaſtużiło. Amerika pak ma hižo plan ſe ſtojany, po kotrymż je zyle wójſko ſa nětkore hodźiny k bitwje hotowe. Schtóż poſlednja ſyka wójnу na patronach a granatach wutrjebaſche, njebudże naſdaċa ſa lětdoſahnjecż.

Dla Prezidenta Andorryskeje republiki.

Na połodnjiſchej ſtronje narańſchich Pyrenejow, mjes Franzowſkej a Schpaniſkej, jenoź ſ wuſtej bróhu pſchiſtuknu, leži Andorra — najmjeńſcha ſamoſtatna republika w Europje. Tutón maly ſtat wobſteji hižo ſ 9. lětſtotka a je 452 tóżnych kilometrow wulki, ſ kotrychż ſu jenoź 175 tóżnych metrow kraja wobdźełane. 6 000 hłowow ſicżoje wobydlerſtwo Andorry ſabera ſo wunoſacżnje ſ płahowanjom ſkotu a ſ ratarſtwom. Jich wulka ſhudoba a wopravdźitoſcź, ſo w tutej njeluboſnej krajinje njeje wjele dobrycż ſu ſ pſchicżinu, ſo ſo ſuſodne kraje małeje republiki hiſchcże njeſu ſmozowałe. Hakle w nowiſchim cżaſu možachmy cżitacź, ſo republika Andorra pola Franzowſkeje ſchkit pſcheczіwo Schpaniſkej pyta. Wobydlerjo Andorry ſu ſo pſcheczіwo ſchpaniſkemu diktatorej Primej de Rivera roſporili, dokelż chże jich nuſowacź, we ſchpaniſkim wójſku ſłużiċ. So by ſo tutomu wumożowanju wobarało, je ſo republika na franzowſkeho preſidenta Doumergua wobroczіła, ſo by jej pſcheczіwo Schpaniſkej pomhał. — Tulaży ſo mjes njeſtónczнymi hornami, je drje Andorra jenicżki kraj w Europje, kotryż je nadběhej wcżіpnych touriſtow ſalutowany woſtał. Amerikan A. Wills ſłuſcha k jenotliwzam, kiż ſo pſched puczowanjom pſches Pyreneje njenaſtróżichu. Wón wopiſuje w jenej amerikanſkej nowinje wo ſaczſiſchczach, kiż je pſchi wopyċe pola preſidenty tuteho krajika dobył, każ ſeſłeżuje:

„Do Aix-les Thermes dojěrſchi, poſlednjeje franzowſkeje żeleſniſkeje ſtaſije pſched Andorru, dyrbjach rjad horow pſchekroċzіcź, ſ kotrychż bě najwyſchiſcha 2650 metrow. Běch ſo wo ſyty mężaz ſapodſtł a hórſke puċze běchu tak ſtrowe, ſo mi ſe wſchěch ſtron hłowa zamdże a ſ ſodom pſchikryte, ſo mi ſe wſchěch ſtron hłowa zamdże a ſ ſodom pſchikryte, ſo mi ſe wſchěch ſtron wotredźowachu, w tutym cżaſu puczowacź. Mój roſtud pak bě njeſpokojny a króżko roſbudżeny wotnajach ſebi wobſtrżu, jenicżku, kotruż možach w tutym cżaſu dóſtacź. Bě to ſtare žiwjenja žyte ſkoczo, ſe ſpodźiwnym mjenom Hannibal. Tute njeno dre běchu jemu tohodła dali, dokelż bě ſ jara wuſtojnym wjednikom.

Nasajtra rano ſahe hižo ſtupaſche Hannibal po nahłych, lehdy pſchekhódnych hórſkich puczikach Pyrenejow. S měſtnami bě žněh tak hłuboki, ſo ſo w nim hacź do brjucha ſapadowach. Schěre, pomróżene njebjo njewěſchcżeſche niczo dobreho. A woprawdźe, po wóſom hodźinach wobcżežneho puczа ſażadźi tajſi mjecżeł, ſo na pjecż metrow niczo ſpójnacż njemójach. Krocżeł po kroczeli ſtupachmoj dopředka, a dokelż běch ſwój měr dospołnje ſhubił, dotwěrich ſo wupruhowanemu Hannibalowemu wjednikowi.

Nehdy ſtejeſche woprawdźity Hannibal na wjeſiſchtu Pyrenejow a wohrożowaſche romjaniſke ſtany w Galliſej. Jeho njeſobny mjenabratr pak ſahrjeżota wjeżele, jako bě murja horow dobyta a ſo w dalokoſcżi cżemne wobryſky Alawjeju, hłowneho města Andorry, pokaſachu. Mjeczeł bě runje tak khętſje ſaſo ſaſiał, każ bě pſchiſchoł a nětko možach khże a wěju zyrkwje ſpójnacż. Dokelż pak bě hižo póſdnje popołdnjo, a prenje ſmerkі ſemju krjuchu, běch nujowany, ſo tak khętſe hacź mózno wo nóżlěj poſtaracż. Rospadana khólnja, do hłubokeho žněha ſahrjebana, bu naju ſhow....

Po njemérnej nozy, wot wulkeje ſymy pſchemrkły, běch ſ raniſchimi ſerjami hižo ſaſo na nohomaj. Pſchezo dale ſo khrobłe pſches hłuboki žněh dobywajo, poſběhny ſo hdyż a hdyż ſymny wětřik. Pſches puſte hory a nahłe kłoniny wjedźeſche naju cżeſki puċ, doniż ſo pſched namaj njeſapżu ſchérokі, ſe ſchiomami bohaże wobroſcżeny dol njewotewrі. Małe domcżki ſ wulkimi ſahrodami žwědżachu wo tom, ſo ſmój w Alawjeje, najkhudſchim a najcżiſchim hłowinym měſcże ſwěta. Na ſmjerċ ſprózny Hannibal njeſeſche mje khełpajo pſches zyłe měſto, ſchtoż lehdy dżeſacż mjeniſchinow trajeſche. Najpredy wobhładachmoj dżeſacż mjeniſchinow trajeſche. Najpredy wobhładachmoj žiwjenja žyte ſkoczo, ſe ſpodźiwnym mjenom Hannibal. Tute njeno dre běchu jemu tohodła dali, dokelż bě ſ jara wuſtojnym wjednikom.

Nasajtra rano ſahe hižo ſtupaſche Hannibal po nahłych, lehdy pſchekhódnych hórſkich puczikach Pyrenejow. S měſtnami bě žněh tak hłuboki, ſo ſo w nim hacź do brjucha ſapadowach. Schěre, pomróżene njebjo njewěſchcżeſche niczo dobreho. A woprawdźe, po wóſom hodźinach wobcżežneho puczа ſażadźi tajſi mjecżeł, ſo na pjecż metrow niczo ſpójnacż njemójach. Krocżeł po kroczeli ſtupachmoj dopředka, a dokelż běch ſwój měr dospołnje ſhubił, dotwěrich ſo wupruhowanemu Hannibalowemu wjednikowi.

Nehdy ſtejeſche woprawdźity Hannibal na wjeſiſchtu Pyrenejow a wohrożowaſche romjaniſke ſtany w Galliſej. Jeho njeſobny mjenabratr pak ſahrjeżota wjeżele, jako bě murja horow dobyta a ſo w dalokoſcżi cżemne wobryſky Alawjeju, hłowneho města Andorry, pokaſachu. Mjeczeł bě runje tak khętſje ſaſo ſaſiał, każ bě pſchiſchoł a nětko možach khże a wěju zyrkwje ſpójnacż. Dokelż pak bě hižo póſdnje popołdnjo, a prenje ſmerkі ſemju krjuchu, běch nujowany, ſo tak khętſe hacź mózno wo nóżlěj poſtaracż. Rospadana khólnja, do hłubokeho žněha ſahrjebana, bu naju ſhow....

Po njemérnej nozy, wot wulkeje ſymy pſchemrkły, běch ſ raniſchimi ſerjami hižo ſaſo na nohomaj. Pſchezo dale ſo khrobłe pſches hłuboki žněh dobywajo, poſběhny ſo hdyż a hdyż ſymny wětřik. Pſches puſte hory a nahłe kłoniny wjedźeſche naju cżeſki puċ, doniż ſo pſched namaj njeſapżu ſchérokі, ſe ſchiomami bohaże wobroſcżeny dol njewotewrі. Małe domcżki ſ wulkimi ſahrodami žwědżachu wo tom, ſo ſmój w Alawjeje, najkhudſchim a najcżiſchim hłowinym měſcże ſwěta. Na ſmjerċ ſprózny Hannibal njeſeſche mje khełpajo pſches zyłe měſto, ſchtoż lehdy dżeſacż mjeniſchinow trajeſche. Najpredy wobhładachmoj

Bě to ſtare žiwjenja žyte ſkoczo, ſe ſpodźiwnym mjenom Hannibal. Tute njeno dre běchu jemu tohodła dali, dokelż bě ſ jara wuſtojnym wjednikom.

Nasajtra rano ſahe hižo ſtupaſche Hannibal po nahłych, lehdy pſchekhódnych hórſkich puczikach Pyrenejow. S měſtnami bě žněh tak hłuboki, ſo ſo w nim hacź do brjucha ſapadowach. Schěre, pomróżene njebjo njewěſchcżeſche niczo dobreho. A woprawdźe, po wóſom hodźinach wobcżežneho puczа ſażadźi tajſi mjecżeł, ſo na pjecż metrow niczo ſpójnacż njemójach. Krocżeł po kroczeli ſtupachmoj dopředka, a dokelż běch ſwój měr dospołnje ſhubił, dotwěrich ſo wupruhowanemu Hannibalowemu wjednikowi.

Nehdy ſtejeſche woprawdźity Hannibal na wjeſiſchtu Pyrenejow a wohrożowaſche romjaniſke ſtany w Galliſej. Jeho njeſobny mjenabratr pak ſahrjeżota wjeżele, jako bě murja horow dobyta a ſo w dalokoſcżi cżemne wobryſky Alawjeju, hłowneho města Andorry, pokaſachu. Mjeczeł bě runje tak khętſje ſaſo ſaſiał, każ bě pſchiſchoł a nětko možach khże a wěju zyrkwje ſpójnacż. Dokelż pak bě hižo póſdnje popołdnjo, a prenje ſmerkі ſemju krjuchu, běch nujowany, ſo tak khętſe hacź mózno wo nóżlěj poſtaracż. Rospadana khólnja, do hłubokeho žněha ſahrjebana, bu naju ſhow....

Po njemérnej nozy, wot wulkeje ſymy pſchemrkły, běch ſ raniſchimi ſerjami hižo ſaſo na nohomaj. Pſchezo dale ſo khrobłe pſches hłuboki žněh dobywajo, poſběhny ſo hdyż a hdyż ſymny wětřik. Pſches puſte hory a nahłe kłoniny wjedźeſche naju cżeſki puċ, doniż ſo pſched namaj njeſapżu ſchérokі, ſe ſchiomami bohaże wobroſcżeny dol njewotewrі. Małe domcżki ſ wulkimi ſahrodami žwědżachu wo tom, ſo ſmój w Alawjeje, najkhudſchim a najcżiſchim hłowinym měſcże ſwěta. Na ſmjerċ ſprózny Hannibal njeſeſche mje khełpajo pſches zyłe měſto, ſchtoż lehdy dżeſacż mjeniſchinow trajeſche. Najpredy wobhładachmoj

Wschitko tole rosjaśni, so budże mordarska śwětowa wójna 1914—1918 kaž klankodźiwadło pornjo nowej wójnje. We tajkich hobrźitych pschihotach my w naschim kraju wjele njepytnjemy, dokelž stejimy pod krutym dohladom. A tola wone kraje dale brońa a njesmaja žanych mjesow. A my? My stejimy wopřjedk tajkich mordarskich tworniow a najebač wschitko cźuja mětosti požadosć za wójnu! Mjeńšu woni sasłepjenk? —ſ—

Přilopk.

* **Luboščinska štruchlobra w Budyšinu.** Po powěsći ſ Kaufbeurena sta so w Izraelskej bludnizy kwaliny nještukk. 42-letna hołpsa Marja Schegge z do 36-letneho lěkarja bludnych dra. Wilhelma Kuttera ſ revolwerom stźel a jeho smjertnje rani. Sda so, so staj so wobaj mjes sobu wurěčowałoj a so je lěkař hołpsynje sdźiwanje wotpokakał. Mordarku polizija sasa.

* **Sćiwojeho nawoženju cźežzy skałaka.** W Friedenhütte w Hornjej Schlesyskej pschedłapi dźěłaćeć Mikka swoju njewjestu, słužobnu Siegmundez, w jeje bydlenju w rukomaj wojaka. Njewjesta, kiž so nad njewitanym mylenjom roshněwa, shrabny wojakowy tešak a skała swojeho nawoženju, so bo tuton śwjese. Bjes nadźije dowjesechu jeho do khorownje. Njeńwěrnu mordarsku njewjestu polizija sasa.

* **Honitwa na tigra w schwedskim měrje.** W Nježjo bóhdźe k dźiwjej honitwje na tigra. S transportneho cźaha jeneho němskeho zyrkusa wudobychu bo tigrizu a a sabéza ſebi do dwórnischćeńskeho twarjenja, hdźež mnohich puczowatych hrózbu wudźěłaše. Zyłe dwórnischćo hnydom sajmjechu. We wokomiku, jako so rubježne swěrjo hotowałoše, wotkhadarja nadpadnyć, mózachu jo popadnyć.

* **Wóhoń dźěłaczerjow pschi twarjenju mosta smjertnje snjesnožiło.** Jako psches rěku Grand River Five we Michiganskim stacźe w połnóčnej Amerizy móst twarjachu, so haczenje sahnyny. Wóhoń dźěłaczerjow ha pod rospadankami pohrjebanych abo so satepi, dalschaj buschtaj cźežko sranjenaj.

Wusudźenja.

§ Mała khłostańska komora w Budyšinje. Sć snjesnoženjom automobila na Nowo-Měschćańskej dróhy we Biskopizach sabrěsche so powołańši hud w jednanju pschećiwo šamkarjej Pawołej Alfredej Ssymankej se Wóschiz pola Njebjowacźidła dla njewobkhadnjeneho cźěłneho sranjenja a pschestupjenja šakonja wo wobthadźe se šamokhodami. Biskopski hamtski hud jako prěnja instanza běsche jeho 30. januara 1929 k 40 hr. pjenježneho khłostanja abo k 8 dnjam jastwa sapodźił, wón pak ko pschećiwo wusudźej powołała. — 14. oktobra 1928 běsche Ssymankł ſ wožobownym autom, kiž je wodźił, po njemołowanej dróhy ſ Pózakowow do Biskopiz pschijěł. Mjes tak mjen. pschihwarom a pěnjmi khěžemi běsche swóju swojeho auta pomjerjeńši psched autom, kiž jemu napschećo pschijědźe. W błabym hwěźe swojeho auta njeběsche jo wón na prawej dróhowej schćežaju 64-letneho a cźeskobrjoschcźaze Marje Bäliz, kotraž ſ ručnym wosom tehornuła k Biskopizam jědźeše, dohladał, běsche do njeje sajěł a ju ſ jeje wozhežkom do pschěrowa wjerhnył. Wäliz běsche jo pschi tom sramiła. Wón spyta jo nětko wusprawnicź, so je jeho swěza napschećiwnicho auta błepiła a so tohodla puczź mjeje dokładnje pschewidźał. Tamny auto mějeńše pak tehornuła pomjeńšenemi swězu. Ssymankowe powołanje jo sacźisnyły.

§ Mały lawniški hud w Budyšinje. Tajnje jednaše so pschećiwo dźěłaćerjej Augušcej Hajnje se Budyšina, kiž je dła wopišmoa pod pschedporučnjišwom šćajeny, dła spytanjeje krawneje hanihy. Ssud sahudźi jeho k 8 měsacam khłostanje, kiž bo 1 léta jastwa pschewobroczi, a wotrjekny jemu cźełne prawa na 3 léta. Pschepytowańska jatba jo na khłostanje njewobliczi.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu, 17. haprleje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych .	47,175
1 jendźelski punt .	20,449	100 čěskosł. krónow .	12,466
100 šwajc. frankow .	81,11	100 franc. frankow .	16,46

Barlinska bursa wczera sajo živy hibot jewješe. Kursy efektow postupowachu. Sa to běchu wiki ſ dołžnymi a reniowymi liscźinami cźim mérnische.

Prjedtuknowe wiki pschinjeśechu wczera dalsche skrućenje žitnych płaćizinow. Pschenica, rožka a wowoš běchu pornjo pónđźeli, zemnak po 5 np. drožše. Wobrot wosta jara žnadny. Wczera płaćeśeche zentnaŕ:

w Barlinje:

pschenicy 11,20—11,35 hr., rožka 10,35 hacź 10,50 hr., nałkinjeho jeczmjenja 10,90 hacź 11,50 hr., jeczmjenja mišmjelkeho 9,60—10,10 hr., wowoša 10,10—10,40 hr.

w terminowym wikowanju:

ja meju: pschenica 11,52½—11,50 hr., rožka 11,17½ hr., wowoš 10,97½ hr.;
ja julij: pschenica 12,42½ hr., rožka 11,56¼ hr., wowoš 11,42½ hriwnowo.

Pschisłanjeja:

Holsu do demu, Hansen w Běłej Wodźe, Bismarckowa haša 26.
„ Pjekaŕ Kleiner w Běłej Wodźe, Josefowa ł. 1.
„ **Do Hródka**, Biedrischbertowa haša 22.
„ Pfługowa w Hródku, na Torhoschću 15.
„ kotraž móže teź warić, w Lubiju, Žitawska dróha.
„ Braetterka w Kamjenzu, Wettinska haša 2.
„ Johna w Kamjenzu, kamaŕski mischtr.
„ Knollowa w Muzakowje.
„ Kristellerka w Budyšinje, Hoschiz haša 21.

Piharja, Justiany radźićeŕ Schmuser w Hródku.

Pohonca, mlokarnja w Błóżanach.

Pohonca, mlokarnja w Radworcu.

Pohonca, knježi dwór w Barcźe.

Kuchinku, Rachlizeja hotel w Budyšinje.

Wuzbonika, šamkarskeho, Marichner w Budyšinje na Nowosałskej dróhi 36.

Na pschedań:

Zimnosć. 30 kórzow ſ 6 kórzami łeża se žiwym a mortwym inventarom, pohlicźenja pod C 930 na Bautz. Tageblatt w Budyšinje.

Kolo, motorsće, wyschichi schwajcaŕ Münster w Mokrym pola Hródka.

Kolo, motorsće w Kamjenzu, Wojerowska dróha 69.

Kózło, ſ żelesnej madrazu w Budyšinje, Rózowa haša 24, delka na prawo.

Wós, sportowy, pjekaŕ Pfeiffer w Lubiju, Nowosałsaska dróha.

Wós, dźěłazy w Hornjej Kinje 1 c.

Kachl, hlinjanej a wohnischćo w Lubiju, Nowe Torhoschćo 7.

Kachl, hlinjanej, běłe w Budyšinje, Zinzowa haša 14, delka na lěwo.

Krowa, mloda ſ cźelećom w Porchowje 172.

Jeja ſ naładźowanju, wot Rhodelanskich, cźornych italskich Barnsfeldskich, kontrola padańskich hnězdow, sch. 25 pj. w Brěmjenju 11.

Ssudniśy na pschećehdźowanje
schtwórtk, 18. haprleje 1929.

W **Kamjenzu**, komorniy domi maschinskich tšelbow we kosernach, dop. w 9 hodź.: Meble, tkaniny ſa wobleki, žonjaze a mužaze kola, wobrazy, pišańske stroje, šejaŕ cźoŋnik, gramofon a wschelake lampy;

w **Kamjenzu** w hoscźenzu „Że kronprinzez", pop. w 3 hodź.: 130 hlinjanych khošejowych khanow;

w **Khróšcźicach** w Herbišej gruńcźe, dop. w 10 hodź: motorsće koło, cźeśtowu maschinu, makowy mlyn, wschelake meble, drašty, a cźaßnikowy rjeźaŕ;

w **Jédlowje** w hoscźenzu, pschiw. ½12 hodź.: žonjaze koło, žitny palenc, ülker a margarina;

w **Lubiju** na Budyšinskiwje, dop. w 10 hodź.: meble, wobraz, gramofonaj ſ deskami, khlamowu pokładnju, šmoknikowy wobleŕ, hudźił barchy, tobak a wschelaki cźahor.

Pschejehdźowanja.

Drjewowe, pónđźeli, 22. haprleje 1929, pschiw. w 1 hodź. pschi Schołcźikej brěžach na Lubhoscźanskim puczu, 50 brěžowych, khójnowych a schmrěkowych dołhich hromadow;

Sstanjowe, njedźelu, 21. haprleje 1929 pop. ½4 hodź. w holi pschi Kulowskej, Lubhoscźanskej hranźy.

Ssudniśy na pschehadźowanje

Khěža ſ nětše ¾kórzom Lejowoscźe, žiłuchaza Hani Margareći woženjenej Lischanyej rodź. Steglichez we Sstónkezach. Hódnota 12 000 hr., wopalna pokładnja 11 900 hr. Khěža je maßiwna, ſ pinzu, bùdańju a pschitwarkomaj. Pschehadźowanje budże schtwórtk, 30. meje 1929, dop. w 10 hodź. w Budyschinje na Budyšinskiwje jsinu 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.:
Wiki ſu jara cźiche, płaćizny so wotdrźehuja.
Dop. ¾12 hodź.: Kož pschi hodźinu. Płaćizny pornjo wjećerawschemu wu 5—10 pj. snižene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wołjowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	16. 4.	15. 4.		16. 4.	15. 4.
Pšenica	224-227	223-226	bnny	22 24,00	22-24,00
rožka	207-210	206-209	woka	28-30 00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wowa	202-208	20.-207	zeradella	—	—
kukurica	216 21)	215-217	raps. wosušk	20-22,40	20-20,40
pšeńč muka	25-20,75	25-29,75	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
rżana muka	27-29,00	27-29,00	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,40	15-15,50	běrnj. kruški	19-20,50	19-20,50
rżane „	14-14,85	14-14,85	syno, 50 kg	4,37-5,4	4,50-5,50
lane symjo	—	—	rżana słoma	1,60-1,75	1,40-1 60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,55-1 70	1,35-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70 1,85	1,60-1,75
pjetuški	25-26,75	25-26 75	ječa „	1,50-1,75	1,40-1 65

Płaćizny rěžneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

16. haprleje 1929. Płaćizny po centu. a zł. hriwna.

Skóčne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 302.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	55—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—49
Mjenje picowane wšěch starobow	39—44

Byki: 425

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	50—53
Połnomjasne, młódše	47—48
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Spatne	42—44

Jałojcy a kruwy: 633.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	41—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	39—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 3100.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	78—79
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—75
Spatne (4.)	38—55

Wowcy: 4218.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—70
Starše wukormjene (2.)	62—68
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—60

Swinje: 12211.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	76—78
Wukormjene	76—77
Mjasne	74—75
Spatne	70—73
Rancy a kundrosy	68—70

Mišterjo w skakanju mjez zwěrinu.

Mjes zyzakami (Säugetiere) jsnajemy družiny, kiž njemóžeja jenož jara daloko, ale też jara wyšoko skakaś. K tutym rekordnym skakarjam słuscheja na pschikład we krótkonjeczornej Afriky domjaze, k buwolizam (Antilope) pschiłušchaze skakawe kosoły, kiž pschi cźekanju 3 hacź 8 metrow daloko skakaju, kaž też antilopa Ammodorcas clarkei, pola kotrejej móžeśche snaty błędźeś Wilsmann 10 metrile skoki wobkedźbowaś. Pola skakawych kosolow je waschnje, so husto zyłe stadko runoczażnje nędźe dowaj metraj wyšoke wobłoženje sa schtrućaze stadko pschejeskaj, schtož poskića pjeza jara spodźiwny napohlad. Skoki hacź bo 6 metrow dołhospeze ßu też pola pumy, pola amerikańskeho płédrowokłapateho lawa, wobkedźbowali, njes tym so samóże jagumaŕ a pardel (Panther) 8 metrow daloko słoczicź a wulke lawy ßamo na 10 metrow. Najlěpschi skakaŕ mjes zyzakami pak budże kokan (Känguruh), kotrehož 11 metrile skoki nicźo njewschédneho njeßu, samómnosć, kiž skakanej psched nješchto cźaßom dowoli, so móżeśche pschi składnosći napschemo wubjehowanja w Australskej nad jenym ſ najlěpschich wubjehowańskich konikaja dobyć. Też pschi wyšoko skakanju ßu někotre zyzaki jara wustojne, pschedewschém kóń, kotrehož skakańska samóžnosć ßo pschi rosumnym sawcźowanju na wyßokosć 2½ metra stopnjowaćź hodźi. Jako wuběrni pschikrodni skakarjo dyrbja pak ßo na prěnim měsnje sajo lawy a skakawe kosoły mjenowaćź, kiž 3 metry wyßoko skakaju, a kokan, kiž samóże 2 metraj wyßoko słoczicź

„S Newyorka", jemu wotmolwich. — „S Newyorka? A jenoż, so byschcze ßo je mnu sełnał?" — „Hm... Powdyschi w Carcażonje ßym na puczu do Schpaniskeje, njemóžach pak błeń sarjeź, Andorru wopytaź — tuton rezmantiśi, sajimawy krajik. Pschekroczenje Pyrenejow wschak bé, dźiwajo na khłuboki źneh a zyłny mjeczeł, jara wobcźeżne, tola njewobżaruju nałożeniu próżu a napinanje. Sa mnje bé tuto próżowanje ße samożełenjom."

Na moje praschenje wo nałiaczu Andorry, sapocza prezident ſ widźomnym sajimom powědaś, kak je ßym Khorle Wulkeho w 11. léśtstoku Murow ſ tuteje krajiny wuhnał. S dźakownoscze ßa wopokasanu pomoz ßpoczi wón krajej ßamoßtatnoscź. Léta 1278 poćiśnyły ßo tutón kraj potom, ßamßnemu schtikej, franzowskemu a schpanskemu ßtatej. Hischcze dźensa jeji republika pod pschedporučnistwom wobeju ßtatow. Andorra płaci lětnje 960 frankow na Franzowsku a 460 pezetow na Urgelskeho biskopa. Wot tuteju mózneju ßtużadow ßchkitana, móześche Andorra mnohe léśtstoki w měrje źiwa być. Andorra njeje ßenje wójnu wjedła, njemóźeśche žanych rjekow a žanych wuśmannych wozbowun. Tuta ßkałoscź, wobßamoczenoscź a khudoba bé jej ſ najlěpschej brónju. Nichtó njebu wot njeje wulika měr.

„Kajki podźeł na knjeżerßtwje maśaj Franzowska a Schpanika?" wopraschach ßo presidenta po dleschej pschestawzy. „Jara mało, pschetoż nimamy nimale nicźo wobknjeżeć. Nimamy żaneho wójßka, žanych wojakow a jenoż mału licźbu policajskich ßatojnikow, kiż maju ßo wo porjad ßtaraś. Małe ßtatne hospodarßtwo, kaž też ßwěranje ßnadnych dalnkow wobhtaramy wobzobinßy, wukonja ßo to tak rjeż każ pódlańske dźěło. Też ja ßym ßym wobnjo na polach, wobdźełam ßwoju rolu a wjeczor wukonjam potom ßwoje winowatoscźe jako president. Moja mßda je jenoż jara ßnadna, pschetoż nimamy żanych pjenjes. Niedźiwajcy teho pak wolimy ßwojich ßchtyriadwacźećich ßapółlanzow ßchtyri króć wob léto. SStawa ßo to bóle ßwonkownych pschićiźnow dla, pschetoż woni ßhadźaju ßo potom jenicźky na dwaj dnjej, ale też tutej dwaj dnjej njewěmy ſ cźim wupjelnicź."

„Wasch lud je po ßdaczu jara ßbożowny?" — „Haj, to wschak je wérno. Wón njeßnaje nicźo kěpßcheho. SSamy jenoż njes ßobu źiwi, njeßajimnjuemy ßo za zuße, nowozßażne zawjedźenja a wißamy jara na waschnjach a nałożach naßich wótzow. Jónu bé pola naß nimale wójna mjes krajanami wudyrila, dokelž dhßyche postupowaca ßtrona na ludowych ßwjedźenjach hußże a kornett na mésto ßtarodawnych tamßnrinow ßawjeżeł. Każ psched ßto lětami naßchi prjedowniziy, tak ßmy też djensa hischcze fiwi a jenoż nětkoŕi ſ naß ßu żeleßnizu abo knowy wobładali. Pobładajeże na tute dźiwje hory a nahe ßkały, ßa naß wupłaćeju ßo jenoż ratarßtwo, ſ njeho dyhbimy wschě naße potrěbnoscźe a wjeßela cźerpaćź."

„Kak ma ßo pola Waß ſ wobydlerßtwom? Je ßo wone w poßledniim léśtßtoku pschißporiło?" — „Ně. W poßlednich ßchćeśi léśtßtokach tłhadźe licźba wobydlerjow ßtajnje mjes 5 800 a 6 000 a pschi tom drje pschejo wostanje. Tworowy, kiž mołże wiki a wukrajnikow pschinjewabiwaćź, nimamy. Wuźimamy mjes horami, myßlimy ßebi jenicźky na bój wo wßchédnym ßkłaś." — „SScźe wjele po ßwěcze pucźowaći, knjeże presidento?" — „Haj, njech pschejo" — wurozi ßo jemu a jenoż ſ próżu móześche poßmějkoŕ potóźcźiś, jako pschida — „běch jónu w Barzelonje a we Franzowßtwej ßym hacź do Toulouße pschißchoł. Njedźiwajo wéjo na Aix-les-Thermes a Seo de Urgel. Jónu nébdy, hdyż ßym winowatoßcźe presidenta ßwojemu naßlédnikej pschepodał, myßlu ßebi Paris a Madrid wopytaź."

Bé hižo połnócna hodźina a luź ßo rozßohnowachmoj. Někotre dny poßdźischo wopußcźichi Andorru, ßo bych ho pobał do pschićihodneho ßchpanßkeho mésta Seo de Urgel."

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čiści Smolerjec kniholičerstwo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 90 — Budyšin — Štwórtk, 18. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Němscy zastupjerjo w Parizu na wopomnjenske pismo zwjazkarjow wotmołwjeja.

Na pschepjate žadanja swjatarjow je němski wotpósłanz dr. Schacht wotmołwił, so móže Němska jenož winowatosće pschewzjać, kotrež samóže dopjelnicź. Dowěrjenje finanzneho sméta, kótryž je Němskej kredity pschiswolił, by cžerpiło, hdy by Němska wotschkodźenišu cżeju pschewzała, k kotrejž jejne mozy njedostatcžaju. Němski zastupjer so pscheciwo nalkwilnemu rosrisanju wotschkodźenskeho praschenja wupraji, dokelž bychu ſ tajkeho podźelnoho rosrisanja wobcežnosće pschi wotmyslenej mobilisaziji nastałe. — Amerikanski wotpósłanz Owen Young je tymle Schachtowym sadabam pschisłorjował.

Pschi sledowazym rospranjeju zastupjerjo swjatarjow znowa na pschichodne hospodarske a moralisce škrabanje Němskeje pokazowachu a stopnjowanje létnych płacženjow na to sakožowachu, so po tak mjenowanych nadběhowanskich łtach němske hospodarstwo „wulkotnemu pschisporkej" na pschecžo pódźe.

W popołdnischim posedźenju so tole rospranjenje dale plecžeše. Skónčnje zastupjerjo swjatarjow němskemu namjetej pschihłosowachu, so tuchi jim wopomnjenski spis pschepodadza, w kotrymž so wotschkodźenske móznosće se liczbami dopokazuja a so létne płacženja we wyšokosći dźerža, kotrež móže Němska snjesć.

Schacht 1½ miliardy hriwnow jako létne płacenje poskiča.

Němszy wotpósłanzy w Parisu su swoje wopomnjenše pismo shotowili. Wono je wósom stronow dołhe a we sćisćiwcžanej formje pschehlad wo położenju němskeho hospodarstwa a němskej samożnosći k płacženju podawa. Na kónzu so létne płacženja mjenuja. Kaž Parisske nowiny pischu, chze Němska 1,2 hacž 1,5 miliardy hriwnow 37 lět dołho jako létne wotschkodźenje płacžić.

Statistika němskeho wobydlerstwa.

Němski sirowinowy hamt je němskemu sjemej wopomnjenše pismo we strowotnych pomerach němskeho luda we lecže 1927 pschedpołożił, ſ kotrehož je spožnacź, so je so ludowa strowosć powschitkownje polepschiła. Na wopak je liczba narodźenjow dale wróćo schła. Wona bě hižo 1926 na 19,5 mjes 1000 wobydlerjemi padła a je 1927 na 18,4 wotběrała. Wona je po tajkim dźenta mjenscha dožli **franzowska liczba narodźenjow.**

Powschitkowna **zmjertwinosć** je pornjo 1926 troschku pschiběrała. Pschirunanje mjes pschicžinami wumrjecža w létomaj 1926 a 1927 pokazuje, so je wumrjece na khorosće pschetkajazych organow wo něhdże 4000 padow, wumrjece na tuberkulosu dale wo 2000 padow wróćo schło. Wumrjece na influenzu pak je pschiběrało.

Proces pscheciwo Beidenflethskim ratarjam.

W prozeßu pscheciwo Beidenflethskim ratarjam je so sledowazy wuhlad wuprajił:

33 wobstorzenych je so wuwinowało.

Hansen a Kock staj so wot Hamburgskeje wězy wuwinowałoj. Pódła teho pak je Hansen k 150 hriwnam pjenježnjeho khłostanja abo k jastwu na dźesać dnjow sasudźeny.

Hendrich Kock a Albert Kühl staj k jastwu na wósom měsazow sasudźenaj.

Něhdże 15 wozobow, mjes nimi Alshbahs, Weschke a Bahnmann su dla pschestupjenja § 115 k jastwu na schěsć měsazow sasudźeni.

Sosudźeni njetrjebaju jastwowe khłostanje wotpokućić, jeli so w běhu tšoch lět sakoń njepschestupja, kotrehož dla su sasudźeni, a jeli so za cžas jeneho léta kóždy ſ nich 150 hriwnow sudniskej kazy zaplaći.

Kockej a Kühlej njeje so wupruhowanšti cžas hischcže pschidźiwołił, dokelž na to so poćahowazy namjet hischcže njeje stał podałoj. Sa wuwinowanych sudnišća kaza sudniske khłosty pschewołnje, sasudźeni maju je po swojim dźelu zaplacžić.

Njewuspěšne dyrbjenske na pscheźadźowanje pschedawanje.

Kaž so ſ Niebuella powě, dyrbjachu so tam frjedu rano tři woły, dla njesaplacženja dawkow cžasane, na dyrbjenske pscheźadźowanje pschedawać. Dyrbjenske pscheźadźowanje pak bě njewuspěšne, dokelž drje bě so wjele wcžinjenych ludźi jeschło, tola nichtó ničo njeźadźi.

Křižak „Königsberg" je so do służby stajił.

Němske wójnske łódźstwo je 17. haprleje nowu łódź, druhi nowy němski khižak „Königsberg" do służby wsało. Wón je so ſ muzstwom stareho khižaka „Nymphe" ſ Kiela wobsadźił a budże thorhosina łódź roskalowarja baltiskomórskich wojowazych mozow.

Khižak „Königsberg" je so 26. měrza 1927 we Wilhelmshavenje na morjo puschcžił. Snate je, so je sebi prěni khižak „Königsberg" jako łojerska łódź mjeno dobyła. W Rufidźiskej wójnu so wobstupiwschi je samsne muzstwo „Königsberg" po rjekowskim sakitanju dla cžežkeho wobtšělenja do powětra buchło. Jeho kanony su so na kraj sesahnyłe a su pod Letiowom-Vorbeckom bischcže hacž do kónz wójny pscheciwo Jendźelcžanam słužiłe.

Łódź je 169 metrow dołha, 15,2 metra schroka a 5,4 metra do wody doźaha. Maschiny so ſ turbinami cžerja a so ſ wolijom tepja. Spěšnosć je 32 mórskich mil wucžinja a jeho tepidło sa 7300 mórskich mil doźaha. Na „Königsbergu" su so prěni króć triplowe nakoźe. We kóždej kanonskej weži su tři 15 zentimetrise spěchnje tšelaze kanony postajene. Pódła teho ma khižak schtyri 8,8 zentimetrowe skich kanonow na hěcze a dwanaće torpedowskich rokow do schtyrjoch triplowych słupinow sjednoczenych.

Zraženje dweju torpedoskeju čołmow.

Na jěsbu do Schpanskeje so hotuju, staj wutoru psched Wilhelmshavenom torpedofaj cžołmaj „Möve" a „Albatros" do so srasyłoj a so lohko wobschkodźiłoj. Staj so dyrbjałoj do pschistawa wrócžeć, so byschtaj so swuporjedźiłoj. Sraženje je so ſ tym stało, so je so na wětratym morju predni torpedoski cžołm „Möve" sadźerzał a wrócžo wosłał, tak so sledowazy torpedoski cžołm „Albatros" do njeho zajedźi. „Möve" je na ładku, „Albatros" na prědku wobschkodźeny. Wobschkodźenje pak njeje cžežke.

Francowska swoje mjezy pucowacym Jendźelcžanam zawrjela.

Franzowske knježeństwo je wutoru njenadźijo wobsamkło, wot wcžerawschcžeho dnja wschě kanalowe pschistawy pucžowarjam ſ Jendźelskeje sawrjecź, kotrež so njejsu prjedy teho pscheciwo cžornym jětram woschcžepiłi dali. Tule naprawu, kotraž je w Jendźelskej wjelo wulke dźiwanje sbudźiła, su Franzowzoja sa nusnu mětli, dokelž su so ſ jenej parnej łódźu ſ Indiskeje cžorne jětra do Jendźelskeje sanjesće a so tam rucže rosschérile. W dźelu jendźelskich nowin so wyschnoscžam wótre poroki cžinja, so su ludźom, kotrež su so ſ indiskej łódźu pschinjesli, na kraj stupicź dali. S nimi su so cžorne jětry do wschelakich stron Jendźelskeje sanjesće.

Mjes tym su na jendźelskej łódźi „Marsholea", kotraž je njedźelu ſ Indiskeje do Marsella pschijěła, tehorunja cžorne jětra swěsćiše. Po bjesgrotowych powěsćach se łódźe, su so wschitcy pucžowarjo woschcžepili, a podhladni thori su so wotdźělili. Njedźiwajcy teho je łódźiny lěkar wulkemu dźelej pucžowarjow, kotrež so stronj bycź sdachu, so na kraj dowjesć dał, so bychu so po żelesnizy pschez Paris mohli do swojeje jendźelskeje domizny wrócžicź.

*

W Jendźelskej je něhdże 300 wozobow na cžorne jětra sthoriło. Jendźelske wyschnoscže njemóža k połkrocženju cžornych jětrow wjele cžinicź, dokelž po jendźelskim łakoniu próżdniny jěbje; cži so we wěsće njedadźa woschcžepicź, dacź.

W tu thwilu wschědnje něhdże dwaj tyhaza ludźi pschez kanal do Franzowskeje puczuje. Wjetschi dźel ſ nich na próżdniny puczuje, kotrež so wěsće njedadźa woschcžepicź, so bychu mohli po Franzowskej pucžowacź. Budźa teho dla do druhich krajow pucžowacź. **Żelesniske towarstwa praja, so bjes dwěla 95 prozentow wschitkich wobstejdow sa dlešchi cžas wuwostanje.**

W jendźelskim žejmje su so žrjedu napraschili, kak by so mohło rosschérenju jětrow wobaraco. Wjele sapósłanzow swonkowneho ministra namołniweja, so by wot Franzowskeje žadał, so bychu so franzowske kanalowe pschistawy jendźelskim pucžowarjam sašo wotewrike. Tale należnosć tež Němsku nastupa, dokelž wěsće dźel jendźelskich pucžowarjow do Němskeje pschińdźe. Tohodla je strach, so do Němskeje cžorne jětra zbou pschinjesu.

Jendźelsko-franzowske naprawy pscheciwo rosschérenju cžornych jětrow.

Pod pschedsydźerstwom republizynoho presidenta je so posedźenje franzowskich ministrow wotmě̌ło. Dźełowy minister Loucheur jako minister strowotnistwa wo naprawach rosprawješe, kotrež su so pscheciwo sanjesenju cžornych jětrow ſ Jendźelskeje stałe. Hnydom so konferenca jendźelskich a franzowskich wězywustojnych sa strowotnistwo swrła. Woni schromadnje wschě naprawy postaja, ſ kotrymiž dyrbi so rosschérenju cžornych jětrow sabżewacź. Pucžowarjo, kotříž so ſ łétadłom ſ Jendźelskeje do Franzowskeje pschiwjeju, dyrbja so ſ łétadłom do Jendźelskeje wrócžicź, jeli so so ſ wopiśmom wo schcežépjenju njemóża wupokasacź.

Pólski sniežak torpedoskich cžołmow so na morjo puschcžił.

W Caemu w Franzowskej je so sa pólske wójnske łódźstwo postajeny sniežak torpedoskich cžołmow „Burza" na morjo puschcžił. Wón 1540 tunow wody wucžiscžuje, je 107 metrow dołhi a 10 metrow schiroki. Wuhotowany je ſ nětkotrymi 30 kalibratymi, dwěnaj 40 kalibratymaj kanonomaj a schěsć torpedostimi dołhimi rołami.

Swjatarska pscheciwo Moskwje.

Ruske knježeństwo je spytało, tež w Schwjazarskej wikowańske wotdźelenje ruskeho pósłanzstwa pschiprawicź. Schwjazarske knježeństwo je sa to mało srozumjenja pokazało. Ruski wikowanšći kommunar Keßler, kotryž chzysche sa cžas tšoch měsazow w Schwjazarskej wjetschu ruzku wikowańsku agenturu pschiprawicź, je po jeho prośtwje jenož dowolnosć k pschebywanju w Bernu na 2 njedźeli dostał. Schwjazarske knježeństwo je pak wot njeho pismone zlubjenje žadało, so bu wscheje politiskeje agitazije w Schwjazarskej wotstaji. **Keßler njeje chzył to zlubicź.** Dla jeho sapowědženja dowolnosć k jeho pschebywanju dźenża wotběži. Keßler je hižo w nozy k Jerjeje Schwjazarsku wopuschcžił.

Trockeho też do Norwegskeje niepušća.

Norwegske knježeństwo je wobsamkło, Trozkemu dowolnosć k pschebywanju w Norwegskej sapowědžicź. Tole wobsamknjenje so na wulke wobcežnosće sałožnje, kotrež bychu so wyschnoscžam se schkitanjom bjesstracha Trozkeho napołožiłe. Wuraznje so praji, so je so wobsamknjenje bjes dźiwanja na politiske stejischcžo pschijało.

Ruske knježerstwo so pola persiskeho knježerstwa wobcežuje.

Kaž so ſ Mosskwy powě, je sasmyjeł swonkowneho ministerstwa Karachan wutoru persiskeho pósłanza pschijał a je jemu sledowace rjekł:

Ruske knježeństwo je powěsć dostało, so chzedźa wěste persiske kruhi **dźele wot Afghanistana wottorhnyć a je ſ Persiskej sjednoczicź.** Ruske knježeństwo praji, so bu persiske knježeństwo, hdy by na namjety tajkich persiskich kruhow pošłuchało, pscheciwo tajkim kruhow pošłuchało, pscheciwo druhich ludow w bliskim ranju słubiło. **Ruske knježerstwo njemóże cžerpicź, so jena druha móz mjezy Afghanistana stani,** tež niz ſ wudawanjom, so dże rubježnistwo potłócžeja. Ruske knježerstwo so nadźija, so persiske knježerstwo niczo pscheciwo Afghanistanej njesapoczinje a so dospołnje neutralne sadźerži pschi wojowanjach, kotrež so pschi afghanistansko-persiskich mjezach wotmě̌ja. Ruske knježerstwo je nusne naprawy cžiniło, so by tuzi pósłanz w Teheranje **w tym** samym cžasu pola persiskeho knježerstwa sakrocžił.

Persiske knježerstwo prěje, so chze so dźelowo Afghanistana smozotwacź.

W persiskim parlamentu je namě̌stny minister swonkownych należnosćow prajił, so je powěsć, ſ Moskowskim koloschtrickowskom rosschérenia. po kotreji chze so **Persiska**

ho nadpjeranju Jendjelskeje afghanskeho kraja smozowacz, chyla njewěrna. Perskla zwoju neutralnosć k afghanskemu ludej zakowa, hačrunje je krocelke cźinka, so by afghanskim nawalam bo perskeho kraja sadźewała.

Krwawne wojowanje pola Kabula.

Kaž ho z Kabula powěd, je něhdźe 60 kilometrow pśed Kabulom mjes wójskom Habiba Ullaha a splahanmi Wardakow, kotrež na stronje Amana Ullaha steja, krute wojowanje nastało. Schkodowanja žu jara cźežke byle, a thorotwnje w Kabulu žu polne thorych.

Japanske wójsko w Chinje wostanje.

Dokelž žu w schantungskej provinzy wobsteju̇nosnje hischcze we wulkim njeporjedźe, a Nankingske knježerstwo žanych pśichotowow njeczini, tamnischich japanskich stacanow schkitacź, je japanske knježerstwo wobsamkło, swoje wójsko w schantungskej provinzy wostajeź. Nankingske knježerstwo žebi žane pśeje, so japanske wójsko nětkole njeby se Schantunga wuczahło.

Hoover cła za ratarstwo žada.

President Hoover w pokostwje, kotrež je kongresej pśechepodał, žada, so by žo nowy fakon wo pśichcźahanju do Sjednoczenych statow pruhował. S nim je žo, kaž je znate, liczba pśicźaharjow z Němskeje khětro pśichrócźika. Hewak president w swojim pokostwje na to pokasuje, so kongresh pódla nekotrych znutskownopolitiskich praschenjow mjenscheje ważnosće pśiched dwěmaj nadawkomaj steji. Dże wo pomozne naprawy sa nusu cźerpjace ratarstwo a wo pśchemnjenje zlowneho tarifa. Hoover potom na pśicźiny nuzy ratarjow pśischeźe, kotrychž dla ratarstwo hižo dźewjeć lět cźerpi. Zim móże žo je sawjedźenjom zlow za ratarske wuplody wotpomhacź. Dale Hoover namjetuje, swjasowu wyschnosć za ratarstwo wutworicź, kotraž ma žo w pśenim rjedźe z podpjeranjom a wutworjenjom ratarskich pśchedawanskich družstwow saberacź.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 18. jutrownika 1929.

Wo **njedźelu**. Wcźera wjeczor w 7 hodź. barometer 756, hygrometer —1 a thermometer wodnjo +13 stop., dźensa raw we 8 hodź. barometer 756, hygrometer —1, w nozy thermometer +20 stop. Mako pschemenjenja pschi nětcźischim wjedźe. W polowzy nětko sažo nižiny ninowcźahaju a žu z tym pschibławej symnjeho powětra z lodowego morja sadźiwale. Tuž žnemjny bo wocźowkenja wadźeć. Wětr duje hižo z polonja. Dźensa we nozy mjerjlo njeje. Schkleńza pokasuje pschezo hischcze wuhoko na rjane. Nižina pśched Jendjelskej leźazej, hotuje žo po sdacźu, so k polnozy wožjalicź. To su wscho znamjenja na wocźakowanje pokasowaze. Jutrje piatk skhadźa błóncźko rano 4,57 hodź. a khowa bo wjeczor 703 hodź., mježnacź skhadźa pop. 1,43 hodź. a khowa žo rano 3,54 hodź.

— **Wólby do krajneho sejma.** Wólbne kartezuje w Budyschinje žu w cźasu wot 21. hacź 28. haprleje 1929 w Kupnizy na Smutskowni Lawškej haźy 1 II (w małej mježicźanskej sali) wupołożene. Porucźa žo wscheje tajkim, kotrež žu po pożsledniej wólbje do němčina sejma pschicźahnuli abo su wólbnu starobu dożpeli abo se sžuźby něms. postatneje wobory wuskutkowali, so bychu žo pscheswědcźili, hacź su do wólbneje kartowanje sapisane. Wolerjo, kotrjž nětko hižom wědźa, so na wothłosowanišim dnju wscheje swonka Budyschina pschebywaja, žo proscha, so bychu z cźasom wólbny wupokas žebi žadali a so to njebychu hacź na pożledni dźeń wolitworcźili.

— **Wažne pschemenjenje rěcznego a pokladnistkego cźasa na Budyschim finanznym hamtźe.** Kaž dźensa w hantšim dźele wojewjany, so Budyski finanzny hamt wot bliżscheje wutory 22. haprleje kóždu wutoru za wschitkon sjawny wobkhad zawjeny. Wobma — **Barbjerna a chemiska pokakanja Maxa Schubärtha w Budyschinje** na Fabrikskej drózy 10 je sažo do rukow wobsedźerja knjesa Maxa Schubärtha pscheschła. Fabrika tuteho samožnosteho pschedewsacza je na Fabrikskej drózy 10. Nimo toho zu pschiprawjene wobzetke pschisitmarkje pola knjesa Maksa Seiferta na Kamjentnej haźy 29, pola knjesa Theodora Sterscha Pod hrodom a pola G. Tille na Kaeublerskej drózy 6. — Wobkedźujuce nawěschtk w dźenžnischim cźišle, z kotrymž so firma spěschnemu, dobremu a tunjemu pokłužowanju porucźa.

— **Na 40 lětne wobstacźe** smědźiske 17. haprleje 1929 zhladowacź Fahliz cźrjsowniza. W lěcźe 1889 załoži ju knjes schewstk mischtr August Fahle swopředka jako dźěłkaćuju po měrje a jako wuporjadźerźiju na Kamjentnej haźy, tam pak so wobkhod bórzy na pschedawanje hotowych wobuczow powjetschi. Wotebérarstwo rucze pschibźerasche a tuž bźeche nusne, so by wobkhod wospjet powjetschi a so žo wobkhodna měrjtrosej pschepołoži. To sta so 1. meje 1900 z kupjenjom leżownosće na Swonkownej Lawškej haźy 3. Hižom w lěcźe 1912 so wuporjadźerźiju z kupjenjom nowocźažnych maschinow we wulkim wobsahu powjetschi. Bohaty wubjerk wobuczow, sprawnosć a tunjosć zu k tomu dowjedźe, so wobkhod dźensa do najsnacźischich a nassamožnischich zwojeho runjecza słuchca.

*

— **Wožebite autobuzy** jědźa, dołhoj wulka-zyrkuž Amarant, kiž wot 20. haprla 23. haprleje na Tźelniku hóstne hry pschedstaja, w Budyschinje pschebywa. W kotrych cźasach autobuzy do wschelakich stron Budyscheje wokoliny wotjědźuja, njech žebi naschi cźitarjo w nawěschtku wobkhladaja. Budyska wokolina budźe sa tute wožebite autobuzowe jězby też wěsće jara dźakowna.

Cyrkus Amarant w němskim nowinarstwie.

Němscti wulkozyrkuž, kiž dyrbi wschědnje po tyšacach hrihowach sa wudawki njeješ, njeje, wobkhladujemy-li to cźisće pschekupsky a organizatorizy, žana romantiska wěz, ale je městno spraweneho, sprózniweho dźěła. Wschitko dyrbi być w najšěpschim porjedźe, dyrbi-li so puczowazy wobkhod też pschezo derje kulecź. W nowinarskim wotrjedźe zyrkuža Amarantа na pschikład je hižom łěta dołho kóžda sjadka, kiž so w nowinach pische, registrowana. Sta pschihłosowazych pschijośnacjow na tutón zyrkuž w swojich mapach, dałoko wot saharitych pschijośnacjow, kiž ju też němske wyschnosće runje tutomu zyrkuźej wustajiše. Dźensa nasponnimy tu z hromady nowinskich hłosow nas něschto, dokelž tute kritiki słónczne jasne, njestromiše žłowo wo woprawdźitej wulkosći a kajkosći tuteho pschedewsacza wěcza. Tak cźitamy w „Geraer Zeitung“ (24. 6. 1928) „Wobrazy krasnych barbow z wulkim saczitkowcom wotkry wulka zyrkuźowa parada se swojim měschanym ludom, kiž wobsteješe z Burherjow, Orjentalow, schpanielskich wojowarjow z bykami, siamske haremske žónište, indiskich kelnerjow, kowbojow atd. Wuprajȧmy zyrkuźej Amarantej dla jeho porjada prenjeje cźadowne njepschikrótschenu cźopłu khwalbu.“ A w „Rudolstädter Zeitung“ (13. 9. 1928) steji pschihłosowanjenje: „Amarant njedźerži jenož, ichtož je swojej reklamu pschiłubiła, wón poskića dale twon kajkosnyj porjad, kajkiž ledma wocźakowachny.“ A w konjenzach kaž pschi pschedstajenjach (je tu mjele też žadnych swérjatow) napaduje derje wothladany ikót. Njeje lepschego wuswědczenja sa tajke pschedewsacze, hacź je wopytowarjo zaczuwaju luboscź, z kotrejž so je skotom wobchadźuje.“ „Jenaer Volksblatt“ swěźi (15. 9. 1928 „Tu manny pschikładnje zorganizowane pschedewsacze pró̊nje cźadownje pśched nami“; a „Anhaltische Rundschau“ w Dessawje praji: „Tu haji so wopraudźite stare němske zyrkušowe wumělstwo z połnym wuspěchom!“ „Arnstädter Anzeiger“ sapiše (2. 9. 28), so je Amarant najlepschi zyrkuž, kiž je w pożledninaj lětdźesatkomaj do města z nimale 30 000 wobydlerjemi sacźahnył.“ — Njeje dya hódno, tajke pschipodewsacze wopytacź? Naschi cźitarjo spóznaja, so fakitiki wopraunjene.

S **Dobrunsche.** Hakle nětkle pokasuja žo w naschej wězy njelube sześćwjki lětuschcze wurjadneje symy. Dołhe nětko wodowóh roztawa, so wukopa, so je zyły rjad wodowych rokow rospukanych. Spěšne wotstronjenje tutych schkodow žada žebi pschezo tójschto próza a woporow.

S **Porschiz.** Sjawny pucź z Nowych Porschiz do Porschiz je dla nażppowanja na Porschiskich honach wot 19. hacź do 27. t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Lětow.

S **Worzyna.** K 1. junijej t. l. ma žo wucźeńske městno pschi tudomnej ludowej schuli wobsadźicź. Wucźer dyrbi herbiśu rěcź wobkhujeźicź a dyrbi być kmany podawacź rozwucźowanje w pschemyślkowskej powokańskej rjadowni (wobsebje za drjewowodny a metallowych dźěłkarjerjow). Městna rjadownja D. Sšu wuhladny na swójbne bydlenje. Samokhwjenja maju žo hacź do 12. meje na wokrjesneho schulskeho radu w Budyschinje sapodacź.

S **Kluksicha.** Njelube njeschoze mějesche wcźera nasch tudomny pjekarśki mischtr knjes Jeremias. Na puczu do Wulkeje Dubrawy na Mužakowskej drózy žo jeho awtowa linnisina sapali a nimale do cźista spali. Na wulke schoze ma wós sawěsćenu. Njeluba je wěz tohodla, dokelž dźensa jeho dźowcźicźka kwaž žwjeźi. We wosu leźachu kwažne schaty a wschelake mužaze kwažne drasty. Te žo žobu spalichu. Najskerje je žo pśinak sapalił a woheń sawinował.

S **Wjelecźina.** Tudomny žandarm wuhlědźi a pschepoda Schérachowskemu hamtźemu žudnitwu cźłowjeka, kiž je 12. haprleje pśched Wogtez hoscźenzom we Wjelecźe nje jězdne koło, ke kotremuž běźeše kusr z drastu a schatanmi wyhoteje hódnosće pschipaźany, kradnył. Sajaty je wěsty wikowar R. z Korsynja. Jako jeho žandarm saja, dźiśche wón runje z kradnjenymi wězami po domach wikowacj hicź.

S **Kamjenza.** Evangelisko-lutherske krajne konsistorjum je Kamjenskej evangelisko-lutherskej wohadze k podpjerje duchownju w farjadnistwje wupróšdnjeneho tźeceho farskeho městna farskeho vikara Jana Müllera z Taltizy pschikopakało.

S **Hornich Brušow.** Najstarscha tudomna wobydlerka swud. Kuczyna je 80 lět stara wumrěła.

Se **Spal.** Pónd̆elu rano wokoło 1 hodź. pschijźe ratař Nula se Spal z Kulowa domoj. W Kulowu, pryedy hacź po pucź wot hkowneje dróhi wotschcźeri, nadpadnyschtaj jeho njesnataj a rubischtaj jemu móschen z nékhże 30 hriwnami. Wóry na to pschijźedze po šamnjym puczu ratař Matej Wiczas z Makeje Rydeje je jězdnym kolom. Jeho sbischtaj nadpadnikaj z kola a stanischtaj jeho tak cźekto, so bźeche wócźko dołho traschnje sacźekte. Wiczas bźeche w jenej Kulowskej korcźnje 100hriwnowsku papjeru wuměnił. Drobne pjenjesy pak njebźeche do swojeju móschnjom stykał, ale je w drastowych dyblsatach skhował. Jako wón se swojeho pohłuschenja wotucźi, leżeschtej pródnej móschni pschi nim. Wiczas sam powedasche we tutom pschipadze, so je hižom w korcźnje pytnył, so sy młodaj cźłowjekaj napadnje wokoło njeho helcźeschtaj a jeho naftajnje wobcźežowaschtaj, so by njschto k pschepiczu dał, schtoż pak wón słónczinje wotpokasa. Na to pytny wón njepschecźelske sadźerżenje młodeju cźłowjekow a hacźrunjej bźeche też wón hižom nješchto pił, bźeche tola tak pschekhladninu, so pjenjesy w drasce skhowa. Sa nadpadnikomaj policija sledźi.

Trjebaće cyle wěsce k swjatkam

nowu žonj. łošu

pokazam wam wšě nowe formy a barby po tunich płaćiznach. Naše pyšne mustry budźa so Wam na kóždy pad spodobać

ALBERT W BUDYŠINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Na Lidowem grunće.

Roman Teresy Nowákowoje.

68] (Pokracźowanje.)

„Wschak ma toho mjedźedźa nětko nasche městno we wopomn“, pokracźowasche, hdyž Brtoun nahle ledźjono cźinjesche: „Pohladaj, Bedrźelo, Libra, pschedstojiceź z Jezwiz, wuthadża z farv; wjeledostojny knjes ma jeho tak wobklubjeneho, so jeho k žebi stajnje woła.“

„Cźehodla teź to by njewolak, — Libra je roshladniwy cźłowjek a rad kóždemu pożkuži. — Ale mi žo sda, so nětkaj njewjeźete hlada“, doda, hladajo ledźiliwischo k farje, z wotkeź je Jewiczanski gruntowník z wulkimi krocźelemi bliżesche.

„Nó, Libra, my dychmy waż dyrbjeli wuwjasacź“, žortowasche Brtoun, „khodźicze k nam žem wotdobywacź lubosćz wyšokodostojneho knjesa, so nam potom niczeho hižo njesbywa!“

„Njeje to tak šlé“, wobarasche žo bur, postrowinschi měschczanow, ale jeho wušmějnk bé nékajki samyślseny, potłóczeny.

„Haj, haj“, pschidawasche Gregor z Hradczan, „naschi jedyn njebu̇dy žwaźicź šmjeł, na faru na wopyt khodźicź, to jenož gruntowninzy — —“

„Wschako njejžym wjeledostojnemu knjesej na wopyt khodźił“, wotmachny Libra z ruku, „žym dźěłej pohrjed słasał, wcźera na wjeczor je wumrěł!“

„Ja žebi mysłach, so je wasch dźěd hižo nješchto lět njebo“, praschizy dźěsche Brtoun.

„To je mojeho nanowny nan był, — macźe prawje, mischtrje, tón je hižo dwě lěcźe w semi. Hišchcźe prenjeho naschcheho pachołka je žo dočźakał, je žo z pradźědom stał, potom je w khałuzy i cźicha wužnył. Hižo stoj starschej na tśeće lěto na wumělku. Ale wcźera je Żoniny, Albinżyny, nan Hanuš wumrěł. Tón bźeche teź na wumělku tyla hromadu lět.“

„To bźeche krutu cźłowjek, njewěrno?“ rjekny Bedrźel samyślenje. „Mi žo nékaž sda, so je wašcha mandźelska sa žiwobodnych lět dosć wjele pola njeho spytała. A na stary dźeń trasch teź lepschi był njeje?“

Libra stykny ruzy: „Daj jemu Bóhły Knjes wěcźny wotpocźink — — druhdy bźeche mołtokat, to wschak je wěrno . . . Bjes dźiwa, hdyž nječsesche tajke cźerpjenja, cźiwołowaschtej jeho nošy, haj zyle cźěło. A žonje, Albingy, bźeche dobry a naschim dźěćzom teź, a sa wotbladowanje je žo ji wotmanakał — to wschak je ji Hanušowa żywakowa nécźto nawumjetowała. Wscho, schtoż je wěrno, kuž wutroby je tola mět! Wschedn naju kwasom, hdyž žym žo jemu dźackowak, so je Albinku sa mnje wukubłował — — ja žaneho rěcznika abo brašchu trjebał njejžym, žym to žam prajił — je wón kaž małe bźěćzo płakał — ani njejėmnoj jeho dopokojicź mohłoj!“

„Schtoż to nastupa“, khwalesche Brtoun, „rěcźeć wy wěsće, — podarmo njejžu waš i pschedstajenym w Jezwizach sčinili — to drje je žo łyjnischi rychłak słobik.“

„Wo wulke rěcze njeńdźesche“, wotpokasa Libra skromnje, „dźiwu mje, dokelž žym samohł trochu wukładowacź te nowe sakonje — a to je mje nawucził tule pschecźel Bedrźel. Dawak je mi roswuczenja, nowiny a lejstra je mi pożczowak, bjes njeho bndźech był še schpatnym pschedstajenym.“

„Ale njerěcźeše, Libra“, wobarasche žo sažo wuheńmjecźeł. „Tężeše to we waž — schto bha ja, — ja ant w Bystrem niczo njepraczu —“ doda hótko.

„Ale schto dha tu stojimy“, wujažnjowasche Brtoun njelubu situaciju, „pójcze k naschim, Libra, Bóh wé, kelko měšazow hižo, žnadź zyle łěto njejsče k nam doschoł. Khiba so macze hischcze nékajke wobstaranje w měsće?“

„To runje nic — wschitko žym to wobkhodźił, na farje, pola swónika a swonjerjow — ale je pożdje — —“ wusamolwjeschе žo gruntownik.

„Jenož pójcze na khwilku, pschecźel Bedrźel teź žobu pójdźe! Khiba so jeśe žo hordy stał z toho cźaża, so žu waž sa pschedstojiceźerju wuswolili? — Je wam Bysterik schewz hižo pschepróšty?“

Libra nakhili žo k makemu, kulowatemu Brtounej a hrabny jeho sa ruku: „Derje wésće, so tomu tak njeje. — Pónd̆elu potajim a nékat to potom' dohonju. A pschecźel Bedrźel teź z nami pójdźe — a cźi knježa měschczenjo —“ pohladny na Gregora a Dittricha.

„Sšmoj jenoż „baraczńikaj“ žortowasche Gregor — „k Brtounezom njepónd̆elnoj, ale dopschchewodźimoj waš ja mam to na puczu, žym z Hradczan“, pokasowasche je ruku psches tśi̇chi domow wobrubjajcych Bystrike nameśta, k rjadu twarjenjow, kiž wupinachu žo z nasbala nad hrodom Frischbergom.

Mužojo dźěchu po torschcźu dele a po šmuczenem puczu podachu žo k Brtounowej khałupje stulenej k wodze, hdyž kaž hewak žo selenjachu a kśěwachu balsaminki, muschkat, mórška zbyła a fuchsije. Psched tawku rosžohnowschitaj žo Gregor a Dittrich: a Bedrźel, podawajcy Librej ruku, dźěche w śměru k žwojemu domkej wotenkź, ale Brtoun hrabny jeho sa rukaw: „Ty jenoż pój — wschak cźi Barruschka hkowu njewotorhnje, praj ty jej, so žu na predowanju žwoštał, — do pschihpokonja žo wrócźitch!“

Wuheńmjecźerjowe wobliczo žo žaczerwjeni a na cźole najkocźischu žante faldy. „Njeschkrěj“, sabórcza a spyta žo towarischej wottorhnyć.

Ale Brtoun cźehnjeschе jeho z mozu psches tawku a dale do pschedhlíže: „Sšnadź by to tule pschedstajenemu k lubu njeslušeźinił, tón bźe jenož tebi k wolł k naschim dźe — na mnje stare žmorze dźiwa“, a hižo cźujeschе žo Bedrźel pschi durjach, do jśtwy wjedźazych, hižo powita jeju Brtounka, wušmějwajo žo wožebje na Libra a porokujo jemu, so na njeho dozyła sabywa.

(Pokracźowanje.

S Cźelneho. Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora je w swojej pósledniej shromadźišnje wobsamkła, to swój sakoženšti swjedźeń hakle 12. meje wuhotuje. Pschesprochene žuždotne woboty dźedźa žo na swjedźenju wobdźelić.

S Nychwalda. Naschej bacźonaj, kiž běschtaj swoje bydlenje šudbiłoj, staj nowe namakałoj. Zimnosćer August Nowak pschipravi na swojej pólnej bróžni w delnjej wožy žerdź a tykny wóšne koło na nju. Bacźonaj też hnydom na kole swoje hnězdo twarić počjeschtaj. Nowe bacźonaze hnězdo je blisko stawnišwa.

S Lutow. Sobotu wječor wokolo 9 hodź. wujesche njezajazy fabrišla sirena Lutowšich dźěłarnjow a wojsejwjesche woheń w pokrótnym žyndliščku. Na leźownoscach Lutowšeje milinarnje běchu žo železnište tramy sapalile, woheń pak běchu popoldnju shascheli. Ssylny wětr wschak běsche woheń znowa šbudźił. Dokelž njemóžachu dosć ludźi z dźěłarnje wucźahnyć, běsche alarm nušny.

S Niśkeje. Wot 8. měrza t. l. běsche kopornik Rudolf Hilbrich z Noweje Wódrjeršan pola Niśkeje šlubjeny. Sanźenu wutoru žu jeho cźeło z tonowej dźěry jamy Hrabja Zinzendorf wucźahnyli.

S Hródka. Na wčerawšnich wikach běsche 415 prošatow a 11 běhakow na pschedań. Prošata płacźachu 25 hacź 35 hr., běhaki 60 hacź 80 hriwnow.

---

* Se **Shorjelza.** Njedawno wječor we wotkhěži jeneho doma na Barlinskej dróšy mloda holza tajnje porodźi. Po porodze wjsa wona swoje dźěcźo, žylnu holcźku, pod pažu a dźěsche z njej domoj.

Radčanski morder dostanje 10 lět jastwa.

Wulki Shorjelski mlodźinski šud sašudźi wczera žrjedu 17. hapreje wotrocźka Waltarja Měršcha, kiž je žo 19. dezembra 1911 w Bjerwałdje narodźił, dla dwójneho morjenja a dwójneho mordarstwa a dla paduschstwa k 10 létam jastwa.

*

Hróšbny njeskutk, kiž žo 4. februara t. l. w cźichej holanskej wšy Radšy sta a kiž žylu wješ a wokolinu zakostnje roshori, namaka psched šwětnym šudom šwoje sapłacźenje. Kaž je kóždemu znate, je 17létny Waltar Měršch na njenowanym dnju wješnjanostu Wicźasa, jeho mandźelsku, dźowku a žotru sesatšlak.

Na tutom dnju běsche Wicźasowa Měrschej wumjetowała, so je malo nadźělak. A hižom popoldnju, jako běsche wješnjanosta jenemu šemrětnemu z Kolpina na pschewodźenje schał, mori Měrsch najprjedy Wicźasowu mandźelsku a, jako dźowka wustrózana pschikhwata, też tutu. Podźišcho Měrsch Wicźasowu žotru tehornuja satšeli. Na to cźakatške na Wicźasa a jako žo tutón z pschewodźenja wróći, mori też jeho z twišelom.

W nozy po njeskutku pschebywajsche morder hischcze we Wicźasej domje a cźekny nasajtra dybsacźny cźapnik a jěsdne koło šobuwiarschi.

*

Sud widźesche w prénšichmaj padomaj, nastupajo Wicźasowu a jeje dźowku, jenož morjenje, w druhimaj padomaj, nastupajo Wicźasa a jeho žotru, wotmyślene mordarstwo z pschemyślenjom, a sašudźi jeho k horjekach naspomnjenemu khłostanju wo 10 lět jastwa. Tole khłostanje je najwobschcze, kiž je po khłostańskim zakonju sa mlodostnych stóšnikow móžne.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** (Druhi wopor njesboža z automobilom.) Njedźelu tydźenja šnjeboži pola Fischbacha automobil, w kotrymž schtyri wožoby žedźachu. Kaž tehdy pižachmy, je žo mandźelska autoweho wobježdźerja tehdy sarahła. Nětko je w Drježdźanskej khorownji cźežkostnjenu dawkowy sastojnik Leuchel wumrěł. Jeho žona tehornuja hischcze na šwoje cźežke rany leži.

* S **Hainichena.** (Hubjeństwo wokhudnjenych starych ludźi.) Póndźelu rano privatuža Simona Schaala a jeho mandźelsku na kubi jeju doma wobwěžnjeneju namakachu. Se šawostajeneho pižma wukhadźesche, so je Schaalowa khorosć mandźelsteju, kiž běschtaj 68 a 57 lět staraj, k šadwólonnej krocźeli dowjedła. Wobaj běschtaj nahladnej wošobje a w cźaśu, jako mějeschtaj hischcze samožonje, šnataj jako cźłowjekaj, kiž druhim wjele dobreho cźinješchtaj.

* S **Burgstädta.** (Pschi kehelenju žebi nohu šlamał.) Tudomny pjekarški mišchtr Gränitz žo pschi kehelenju wobžuny a žebi lěwu nohu wysche kolena šlama. Jeho se sanitetnym autom do jeho bydlenja dowjesechu.

* S **Zwikawy.** (S kradnjenym automobilom z Zwikawy do Lipška.) Njeznate wošoby kradnychu njedźelu wječor z autoweho městna pschi Reichenbachskej dróšy nowu Rumušinu. Policija, kotraž paduschtwo hnydom pschepytowasche, wušlědži, so žu paduschi z autom z Zwikawy do Lipška jěli. W Lipšku policijstojo auto hjes knjesa stejo namakachu. Sa paduchami nimaja žaneho šlěda.

* S **Altenburga.** (S wjeczíwosće bu je sapalerjom.) Altenburgski kawništi šud sašudźi ratarskeho dźěłaczerja Alfonsa Krawczika z Lobendawy w Cźechach k tšom létam a schósć mězazam khłostarnje a wotrjekny jemu cźestne prawa na 5 lět. Wobšorkoženy běsche w dezembru sandźeneho léta z mjerschanjom kubło swojeho knjesa zapalił, kiž žo nimale doczišta wotpali. Krawczik běsche změnik, so je jemu jeho knjes pschewjele wot mšdy wotcźahnył.

* S **Gery.** (Paduschstwo na pósćje žo wusaźnika.) Wokoło hód léta 1927 běchu na jenej pósćje w Gerje nětkuje 24 000 hriwnow kradnyli. Tehdy běchu sastojnikam, kiž běchu runje w służbje byli, dźełu cźežke thłostanje napokazili, dokelž žebi wot nich samolwjenje žadachu. Nětko pak žu paducha wušlědźili, kiž tčźi we wosobje póstšeho wupomharja. Wón je žo pjecza hižom štóstnišwa wusnał.

* S **Elsena.** (Ssmjercź w podkopkach.) W jamje „Heinrich Gustav" pola Herny sta žo cźežke njesboże pod semju. Delekach žo sejerarški stoły stama. S delepadazymi kamjenjemi buchu nětkotši dźěłaczerjo sažymjeni. Hakle po dołhim prózowanju mózachu žo k nim pschedobyć. Jeneho wucźahnychu morjeneho, dalscheju cźełokranjeneju.

Přilopk.

* **Ssmjertne njesboże z motorskim kolom.** W njepschewidnym sawinjenju pschi sajeźdze do Dosdorfa we Durinskej motorskej koleży z poknym wotmachom bo žo srašyschtej. Jedyn kolešar, pomozny tepjeł z Erfurta, wosta na městnje morwy leżo. Druhi kolešar pak w thorownt bórzy wumrě. Jedyn žobujédźazy na sozinšowym žydle žo cźeżko wobodrě.

* **Sašo podseńske storki w połnaznej Italiji.** W Bolognje žu póndźelu wječor sašo lohke podseńske storki sacźuli. Wobydlerjo cźekachu je twarjenjow.

* **Motorski cźołm na Morjwym morju** žo šhubił. Britiške wojeńske łśtadło w Palestinje shromadnje se motorskimi cźołmami błędźa sa motorskim cźołmom, kiž je šobotu z 12 wožobami wušół a žo njedźelu hischcze wróćił njeběsche. Mjes 12 wožobami je też žyn nětkuschego ritšerja wyschischego komišara w Palestinje.

* **Lodowa hora w Baltiskim morju.** W Baltiskim morju pluwa z ranja Seelandskeje hobrsta lodowa hora, kiž nětkuje tři mórske mile w schtyrizóku wožahuje. Hora je nětkuje 12 hacź 13 metrow wyška, dokelž pokhra metra z wody shladuje. Lodowa hora pluwa ke kupje Rujanje (Rügen) a je w bliskosći kupy Müen.

Na'nowiše z cyleho swěta.

— **Schkrowa powješ wo wjedrje za jutšišchi pjatk:** Mrócźele žo pschecźahuja, tola wostanje žuchu a wocźopluje. W Jendźelskej cźopko, tu a tam žo deschcźuje. We pokrótšej Europe milšcho a žo deschcźuje.

Towarstwo němšich železnišnow je žo sapowědźało, železnišnim dźěłaczerjam mšdu powyschicź. Też najhubjenšcho žo płacźajym dźěłaczerjam nocźe nicźo k mjdje pschinjołožicź. Železnišarske šwjasli tohodła pschihoty k strajkej cźinja. Też w hewak měrnych wokrjesach železnišnich direkcijow žo železnišarskim šwjastam telegramy sćelu z napominanjom, so dyrdi žo strajk sapocźecź.

W Malnizach w Schlesyšku šwudowjenej Ernestinje Schmidtowej žahe železo z płaty wupadze, kotrejž jejnu drastu sapali. Žona jako płomjenjazy stoły na dróhu cźerjesche. Ludźom žo njeporadźi, płomjenja shascheć. Žona žo živa spali.

Parizišk-Brüsselski špěšny cźah je pola Hala w Belgiskej z boka do jeneho tworoweho cźaha sahadźił. Srażenje bě tak šylne, so žo pólili woš špěšneho cźaha pschez lokomotiwu cźišny, a so šledowazy pólili woš žo do wyška staji. Druhe wosły tśecźe klažy žo do žo sekuwachu. Też někotre wosły tworoweho cźaha žu žo rosrahle. Pschi njesboži je 11 wožobow, mjes nimi pjeć belgiskich pólišich sastojnikow. Živjenje šhubiło, 15 wožobow je žo cźežko ranilo. Lokomotiwnika špěšneho cźaha žu sajeli.

W Jihlawje w Cźechach žu 47létneho schewca sajeli. Wón je nětkuje sto žónšim jenitkow lubjo jim nětkuje 150 000 krónow wulischcźił.

Mutoru je žo we Wladiwostoku pschi pschijěźdźe ruskeje šlatneje łódźe „Primorje" šhłab štamał, pschi cźimž wjele ludźi do wody padje. Hacź dotal je žo 17 morwych šwesćilo.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do registra kubłowego prawa je žo dźenża sapisałko, so ryčerkubłeř dr. jur. Amel z Heynitz we Michowach nima prawa jarjadowacź a wužiwacź samoženje šwojeje mandźelskeje Ilsy rodź. z Wuthenau, kaž je žo z mandźelskim srěčenjom 29. junija 1926 wucźiniło.

W Budyšchinje, 16. hapreje 1929.

Hamtske šudnistwo.

Do wikowańskeho registra je žo dźenża sapisałko:

1. Na łopjeno 318 nastupajo firmu C. Th. Beckerowy našł. J. Kunz w Małym Wjelkowje Jan Kunz je wušupił. Pschekupz Hans Wilhelm Theodor Kunz w Małym Wjelkowje-koloništ je mějicźel. Firma mjenuje žo nětko Hans Kunz.

2. Na łopjeno 950, so je sajchka firma Budyšeje wobucźoweje fabriki akc. tow. w Budyšchinje.

3. Na łopjeno 1087 firma Marmorowa industrija w Budyšchinje mějicźel Oskar Blechschmidt w Budyšchinje a jako jeje mějicźel wyschschi mišchtr Oskar Blechschmidt w Budyšchinje. Prokura je špodźena pschekupzej Maxej Henšelej w Budyšchinje (Wokhodna městnosć na Sedanskej dróšy 17/19).

W Budyšchinje, 16. hapreje 1929.

Hamtske šudnistwo.

Kwitowanje

„Towarstwo pomocy za stud. Serbow w Budyšinje" dosta w lěče 1929

11. 1. zběrku tow. „Łužicy" w Hornjej Hórcy	10,00 hr.
18. 1. přez knjeza Sewčika w Komorowje (2. dźěl) zběrku z **Hermanec** (kk. Suchi, Krane, Panaš, Kunca, H. Hobrak, Hoffmann, R. Nowak, Jan Nowak, August a Jan Siman, Hanska, Marja Pilkowa, Wjacka, Kwawka, R. Hobrak, Šibak, Kříž, Kapleř, Gért, Teich, Hausmann, Pjekař, Nowak) =	11,30 hr.
z **Wysokeje** (kk. E. Poldrak, Hana Nowakowa, E. Wićaz, E. Wjacka, A. Krawčik, E. Hejtman, K. Nowotny, Hanska, A. Seyfried, K. Mikela, Marja Nowakowa, Jan Kwawka, Pawoł S...., R. Młynk, A. Brósaka, Handrij Kwawka, Dubski, Rokot, Bartušk, Réšny, K. Peukert) =	9,60 hr.
a z **Rakec** (knjez farař Riota)	5,— hr.
hromadźe	**25,90 hr.**

Z dźakom kwituje w mjenjo předsydstwa

Arnošt Polan, pokładnik.

Přispomnjenje: Dalše kwitowanja sledźeja.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Radosć wuhotuje njedźelu 21. t. m. wječor w 7 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach Serbski swjedźeń. Rjane spěwy a wulki dźiwadłowy program. Wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Bukecy. Żeleznička direkcija je nam zdźěliła, zo čah, kiž 1,09 hodź. w nocy z Pomorc do Budyšina jězdźi, po našim swjedźenju přichodnu njedźelu 1,15 hodź. też w Kubšicach zastawa.

Drježdźan. Serbske tow. „Cornobóh" wotmeje sobotu wječor w 20 hodźin pola hosćencarja knjeza Zmija swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Też hosćo su nam lubje witani.

Předsydstwo.

Hodźij. „Jaroměr Imiš". Njedźelu 21. jutrownika wječor w 7 hodź. swjećimy w hosćencu „K jelenej" naš I. założeński swjedźeń. Poskićeja so spěwy, narěč, dźiwadło a bal. Wše serbske towarstwa z wokoliny kaž wšitcy Serbja Hodźija a wokoliny so wutrobnje přeprošuja.

Předsydstwo.

Nawječ. wokrjes „Sokol". 25. IV. 29 wječor we 8 hodź. je wokrjesne zwučowanje w Pančicach.

Pančicy. Lipa Serbska (mužske hłosy) ma pjatk (19. IV.) wječor we wosmich pola Sołćic we Wotrowje nuznu spěwnu pruhu dla koncerta (njedźelu 28. IV.) Přińdźće wšitcy! Zdobom maja so wšelake wěcy dla koncerta dowuradźeć.

Dirigent.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu, 21. II. 1929 dopołdnja w 11 hodź. w Małym Wjelkowje важne posedźenje. Dla jara ważneho porjada (Sa. Mł. R.) wšitkich přeprošuje.

Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bróšynec. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Barbjerńja a chemiska płokarńja Max Schubärth w Budyšinje

Fabrika: na Fabrikskej dróšy 10 / Telefon 3758

Česćenym wobydlerjam Budyšina a wokoliny wozjewjam, zo sym swoju

barbjerńju a chemisku płokarńju

zaso přewzał a dźensa wotewrju.

Dotalny mějicel, firma Altmann, z mojej firmu ničo činić nima. Wše mašiny a připrawy su zaso w najlěpšim rjedźe, tak zo mózu česćenych wotběrarjow spěšnje, derje a tunjo posłužować

Z počesćowanjom

Max Schubärth

Zběranje a přinošowanje dźěłow darmo!

Samsne klamy: **na Hošic hasy.** Přijimarńje w Budyšinje: Max Seifert, na Kamjentnej hasy 29, Theodor Stersch, Pod hrodom, G. Tille, na Kaeublerskej hasy 6.

Cyrkusowa hostna hra

w Budyšinje na Tŕčiniku

Cyrkusowy telefon 2296

Jenož 4 dny! **Wot 20. hač do 23. haprleje**

Wotewrjenje: sobotu, 20. haprleje wječor we 8 h.

Swět to hišće widźał njeje!

Der 9jährige Breitbart
lässt in jeder Vorstellung im Circus Amarant
Roß und Reiter über seine Brust hinweggehen.

K njewěrjenju, ale tola wěrno!

62 wustupjenjow w kóždym předstajenju 62

Njedźelu, a tež póndźelu stej wšědnje 2 předstajenji: popołdnju 3½ a wječor we 8 hodź.

Wobhladanje zwěrjatow a menažerije wšědnje wot 10—19 hodź.

Njedźelu, 21. haprl. wot 11—12 hodź.

Pony-jěchanje za dźěći a paradny koncert

Zastupne khartki su dostać w Budyšinje w Cigarowym wobkhodźe Ernst Hentschel (měj. Kurt Kinicke) na Dźiwadłowym naměsće, telefon 3610 a wot dop. 10 h. při wšěch cyrkusowych pokładnjach. — Tunje płaćizny wot 50 pj. hač do 4.— hr.

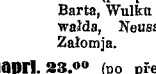
Dźěći płaća popołdnju na wšěch městnach (z wuwzaćom nabočneje galerije) jenož połojcu.

Wutoru, 23. wječor w 8 h. hłowne předstajenje

Strażowanje kołow — Městno za awty — **Direkcija**

Wosebite omnibusy:

Sobotu 20. IV. 1929. **Njedźelu 21. IV. 1929.**

na kóncu wječerneho předstajenja wot cyrkusa

přez Ratarjecy—Błohašecy—Prječecy do Lejna
přez Hodźij do Čornych Noslic
přez Dobrušu—Wjazońcu do Wołbramoc
přez Delnju Hórku—Źdźéć do Komorowa

Omnibusy do Čornych Noslic a Wjazońcy tež póndźelu 22. IV. a wutoru 23. IV. jězdźa.

Sobotu, 20. haprl. 18.00 wot Załoma n. Šprjewju do Budyšina

23.00 (po předstajenjach) do Barta, Wulku Dubrawu, Kumwałda, Neusalza-Spremberga Załomja.

Njedźelu, 21. haprl. 23.00 (po předstajenjach) do Zubornički, Barta, Minakała, Worcyn-Wósporka, Neusalza, Załomja.

Póndźelu, 22. hap. 23.00 (po předstajenjach) do Kumwałda a Nowosólca.

Wutoru, 23. haprl. 23.00 (po předstajenjach) do Kumwałda a Nowosólca

---

Wikowańnja symjenjow
Rauchfuß
na Zitnych wikach 9
poručuje
dźećelowe, trawowe, rěpowe a morchejowe symjo
najlěpše kajkosće

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Kafei
Kakao
Kolonialne twory
KURIO
Zwonk. Lawskej hasy 14

Lanz-kola

najlěpše kajkosće po jara tunich płaćiznach, tež na wotpłaćowanje tydźeńscy 3.- hr. při 10.- hr. na płaćenja. — Zastupjeŕ:

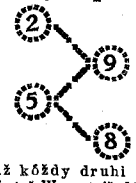
J. Klemm
w Budyšinje
na Serbskej hasy 11.

Někotre derjezdźerżane
šijace mašiny
(šewske, krawcowske a domj.) jara tunjo na předań
J. Klemm
w Budyšinje na Serb. h. 1,I

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawóštk do „Serbskich Nowin."

Wołajće prošu

Kaž kóždy druhi dyrbiće tež Wy autojězdźenje dokładnje a spěšnje nawuknyć

Privat. šula jězdźenja
Auto-Büro
z. dr. z w. r.
w Budyšinje
na Hošće hasy 21
Opel-zastupjeŕstwo

poručuje
sadowe štomy
kóždeje družiny
štomiki a kerčki kosmatych a janskich jahodow, róže, pyšeńske kerčki
atd.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihiličšćerńa

---

jonkrotne
woschite poskićenje

(Wotedamy jenož po wěstych dźělbach)

2 pt. tyza	**hrochu,** srjedźny	hromadźe
2 pt. tyza	**morcheje**	jenož
2 pt. tyza	**špinaka**	**1.95**

Cokor 10 puntow jenož 2.65

3 tafle	**mlok. kremy** jena 100 gr.	**50** pj.
4 tafle	**mlokowe blok**	**100** pj.
4 tafle	**mlokowe**	**100** pj.
1 tafla	**smjetanowe**	hromadźe
1 tafla	**smjet. mokka**	jenož
1 tafla	**mandl, mlok.**	**1.15**

(Wotedamy jenož po wěstych dźělbach)

Thams & Garfs
w Budyšinje

Wutoru sym z Pančic do Lejna abo w statnym z Lejna do Budyšina listownju z pjenjezami a papjerami

zhubił

Prošu sprawneho namakarja, zo by mi ju wróćił. Myto přilubjam.

Emil Willschek w Budyšinje

Kurt Martin Richter
na Kěžorskej drózy

Symjentny dźećel

čisty, kaž z ruku zwuběrany

zwuběrany dostachmy w plombowanych měchach z hórskich krajinow při łeskoćěskich mjezach a poručujemy po najtuńšich płaćiznach

Serbski Hospodaŕ

Ratarske wulkowikowanske towaŕstwo ź. w. r.
w Budyšinje, tel. 3510 — w Khoćebuzu, tel.

Paul Noack, Bautzen,
Holzmarkt 7.

Walter Rinnelt

na Kamjentn. hasy 17 **w Budyšinje** při hotelu „Krone"
wosobny frizěr za knjezow, knježny a knježne

zhotowja wše wlosowe dźěła, kaž wotčišćanje po wašnju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagenköpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towaŕstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž tež kwasnych frizurow. | Najspěšnišo a porjadne posłuženje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 13
Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Příloha k číslu 90 SER NOWINY Čtvrtek, 18. hapreje 1929

Swjedźeński wječor Budyskeje „Nadźije“

K česći knjeza stud. rady prof. dra. Arnošta Muki wuhotowa serbske tow. „Nadźija“ wutoru, 16. jutrownika w Serbskim Domje improwisowany swjatočny wječor. Tójšto česćowarjow bě so zešło, też někotři słowjanscy hosćo, wosebje z Warszawy knjez dr. Zaborski z knjenju mandźelskej, kotrajž běštaj tu připadnje we Łužicy, zo byštaj Serbow spóznałoj. Wšěch najwutrobniše powita tow. předsyda, knjez red. Dučman. Knježna Rachelic přednjese Krječmarjowu baseń „drej Arnoštej Mucy“ poswjećenu. Měšany khór, pod wjedźenjom knj. Wowčerka, přednjese narodny spěw „Rjana Łužica“ a přeco luby ludowy spěw „Domčk mój luby“. Knjez Hejduška zaspěwa krasnje solospěw „Ach spadłe su, spadłe.“ Młody knj. student Winař hraješe ze znatej wustojnosću někotre hudźbne składby, na klawěrje wot knj. dirigenty Wowčerka wjedźe přewodźany. Knježna Swejdźic deklamowaše jasnje a njebojaznije Skalowy prolog ze swjedźeńskeje knihi prof. Ota Wićaza, mjez tym zo knj. Elsa Krawcec ze swojim cunim čistym hłosom zaspěwa rjenje „Za Kamjencom za horami“ a hišće jedyn čěski spěw k česći nasim čěskim hosćom z tow. „Palackeho“ w Budyšinje. To je pěknje, zo naše serbske knježny su prócuja też same zjawnje wustupować; my trjebamy njebojazny žónski serbski dorost.

W swojim swjedźeńskim přednošku sławeše čestny towarstwowy předsyda, knj. P. Krječmar naše woslawjenca jako sobuzałožerja „Nadźije“, kotraž je z jeho pohonjenjom před jutrami 1920 do žiwjenja stupiła a rjane płody přinjesła tu w Budyšinje. Też do Delnjeje Łužicy na koncertowanje je sej časćišo wulećała. Rěčnik sławi knj. prof. dra. Muku jako wótca serbskeho ludu, jako jeho zaradźerja a sćedreho daricela tam, hdźež je rola płódna. Hižo w Kralowem „Raju“ je so tež za dźěći z dobrym Freiberkskim wujom zjewił. Na wědomostnem polu je jeho skutkowność najwuznamniša. To je wšón słowjanski swět přiznał, kaž je so tole připóznaće z powołaneho erta na Pražskej Mukowej swjatočnosći raznje wuprajilo. Też my klonimy so před jeho duchom a prosymy Boha z Čišinskim: Budź dołho žiwy, čiły budź a strowy. Njech z jeho skutkow ród nam rosće nowy.

Po hudźbnem přednošku a solospěwje porěča knj. prof. Bryl skrótka wo žiwjenju a dźele jubilara a kaški kutny wothłós su jeho narodniny pola słowjanskich bratrow wšudźe namakałe. Nam zaleži ze žiwjenjoběhom našich wulkotnikow so prawje derje spóznać, zo bychmy jich skutki sćěhowali. Knjez direktor dr. Posedel tohorunja wuzběhowaše, zo je to najlěpši wuspěch žiwjeńskeho dźěła wulkich wótčinow, hdyž so jich płody w narodźe zakorjenja, wosebje, zo jich wědomostne dźěło za ręć sebi lud přiswoji, tak narod najlěpje česćuje swojich wulkich mistrow. —

Za wuhotowanje krasneho swjedźeńskeho wječora podźakowa so naš woslawjenc, knjez profesor dr. Arnošt Muka, z hnutej wutrobu a z rjanymi słowami. Často z dobrym žortom popierjanymi, namołwješe ke swěrje a wutrajnosći za dalši rozkćěw „Nadźije“ a k založenju knihownje, za kotruž dari ze swojeho składu 10 knihow a skónčnje so wupraji, kak rjenje by było, hdy bychu Budyske serbske towarstwa: Nadźija, Jednota a Bjesada kóžde lěto zhromadny swjedźeń wuhotowałe.

Knjez Dučman dźakowaše so za dostały dar a słubi, zo so wo założenje towarstwoweje knihownje postara, a zo budźe so towarstwo dale prócować, zo bychu so wšitke rjane słowa a přeća dopjelnile.

Po wobzamknjeńskich słowach traješe wjesoła bjesada hač do połnocy dale, zhromadne spěwy so zanošowachu a prawy duch lubosće knježeše w cyłej towaršasnosći. Tutón krasny wječor, připrawjeny ze zhromadnej prócu předsydstwa, zawostanje našemu wysoko česćenemu wótcej a jubilarej zawěsće w njezakhódnem wopomnjeću. Jan Serbin.

W poslednich dnjach

je so nam poradźiło sćěhowace ważne, zwjetša hižo rozpředane knihi kupić a poručamy je našim serb. knihownjam

1. Bogusławski-Hórnik: **Historja serbskeho naroda.**
2. Černy: **Mythiske bytosće.** I. a II. dźěl.
3. Čišinski: **Kniha sonetow.**
   „ **Ze žiwjenja.** (wob. wjazane)
4. Muka: **Bausteine.** (wjaz.)
5. Šewčik: **Stawizny**
   „ **Basnje**
   „ **Směški a powědańčka**

Serbska knihafnja w Budyšinje.

Rěcće ze swojimi dźěćimy serbski.

Wot mjeńšow wala so nuts do Serbow sła khorosć abo błud, so žebi ludźo myślał, so žu jich dźěći potom wosebnische abo mudrische, hdyž wone z nimi serbšiny njerěcža. Tola to je błupošći, pschetož dźěći wot serbskich starschich, kiž serbšiny rěcža, su dźewjecy króć wosebnische a mudrische, hač te dźěći wot serbskich starschich, kotrež serbšiny njerěcža. Druhdy so tak stanje, so, schtóž ma němšku cželedź, abo wo wšy je wjele němšcich dźěći, s kotrymiž němšiny rěcža, so wone potom poslinjaja starschim němšiny wotmolwjecy a po cżasu starschi też z nimi wjazy šerbšiny njerěcža a dom je — pschenjemcżeny.

Tohodla dyrbi kóždy hladacy, so ma šerbsku cželedź. Pschederoschém dyrbi hoja, kotraž je wokoło dźěći, šerbšiny bjeza, so z dźěćimi šerbšiny rěći. Starschi njesmědźa ženje dowolić, so jim dźěći němšiny wotmolwjeja, pschetož wono je jich tola wjele, kotříž maju němsku cželedź a starschi a dźěći tola hromadze šerbšiny rěcža. Je mi znate, so w někotrych nimale pschenjemcżenych wjach někotre dobre šerbšte swójby žydła, a starschi z dźěćimi jenoż šerbšiny rěcža. Někto fu někotři, kotříž praja: „Ja wjese na Sserbstwo dźerżu, ja rady šerbšiny rěcžu, ale moje dźěći, te šerbšiny njemóža, to je tam pola naš tak móha, so z dźěćimi wjazy jara šerbšiny njerěcža.“ Tola to je wulka njeswědomitosć. Schtóž wjele na Sserbstwo

Mamy pschikłady z biblije: W Noachowym cżasu běchu wschitzy bjeskbožni, Noah pak bě pobožny muž, tohodla namaka hnadu pola Boha a bu z tymi swojimi wukhowany psched lijenjom. W Hetiaßowym cżasu bě waschnje, so Israel Baalej žłužeše; tak so Helias, jako pod jechiberowym kerkom hedźeše, wraći k Bohu: „Israelske dźěći fu twój šlub wopuschćikle a twoje woltarje roslamale a steja mi sa žiwjenjom. Tehdy hdźeše Bóh: Jo žym wostajił hišćece šydom tyšac muzow, kotříž njeju swoje kolena shibowali psched Baalom. A tak ma někto Bóh tón Knjez też hišćece wjele tyšac swěrnych Sserbow, kiž njeju swoje kolenali shibowali psched pschibohom zuslužliwa. W cżasu Tobiasa błužaceho wschitzy skotym cżelatam, tola Tobias hladaše so tajkich hrosnoscżow a žłužeše Bohu swojich wotzow. Tohodla je też Bóh swojeho jandźela widomnje jeho žonej na puć dał, a je jeho dom bohacże žohnował.

S toho widźimy, so so mi ženje njedyrbimy słowować po druhich, hdyž cżi nješchto wopaki abo hrěschne cżinja: ale dyrbimy jenoż dobre cżinicy, dyrbimy pschi wschem, schtoż cżinimy so praschecy, je to tak prawje po Božej woli? Tak też w tutej wěży je rušne, so so kóždy k žiwjenju šerbskemu narodej dźerży, a so so we wschěch nasich swojich bach jenoż šerbšiny rěcži.

Někto někotři praja: Ja wschak bych też radscho widźał, hdyž buchu moje dźěći šerbšiny rěcžeće, ale někt je pschewodźe, te mjeńšine do schule khodźa a šu-li te wjetsche schule, šu hižom pola ludźi. Ja praju, też tu hišćeho schto zhubjene njeje. Rěcż we swojej swójbiše, też z dźěćimi, jenoż šerbšiny, a schtož cżi z wopraschowanjom to jim trochu rozkładź, a wjedy hač ko lěto minje, bho wone šerbšiny rěcża. Pschederoschém modl so z nimi kóžde ranje a wjecżor šerbski wótcżenasch. Gdyž ja do schuli khodźach pschicżahny do žuśodowje wšy šwójba, kiž bě dołhe lěta w Němcach pschebywała, mandźelskaj běschtaj šerbskaj, jich nětkše 9 lět stary šynk pak šerbšiny njerozumješe, so pak by wón šerbšiny nawuknył rěcżeć, bha starschej mjes sobu, a też z tym hólcżezom jenoż šerbšiny rěcżeschtaj a wjedy hač ko lěto minu, jein šynk zyle derje šerbšiny rěcżeše a na druhe lěto je jichom w schuli šerbšiny sobu wuknył a dźěsche posdźischo so mnu na šerbsku konfirmaziju.

Gdyž běch w Drježdźanach, jetkach jo z jenym cżłowjekom, kiž derje šerbšiny rěcżeše. Gdyž ho jeho wopraschach, hdźe je rodźeny, dha wón praji: Ja žym w Drježdźanach rodźeny Němc, žym jene lěto w Sserbach pola jeneho šerbskeho kublerja dźěłał a tam ho jenoż šerbšiny rěcżeše, tuž žym tam sa jene lěto zyle derje šerbšiny nawuknył. A tón bě tak derje šerbšiny nawuknył, so mjeńšch jeho sa rodźeneho Sserba. Jedyn druhi z Drježdźan pschikłada k twojemu pschećelstwu do Sserbow, na jene lubło a dołeć ho tam jenoż šerbšiny rěcżeše, dha wón sa jene lěto šerbšiny nawuknu. A tón bě tehdy nětkše 15 lět stary.

(Stónčknje pschichodnje.)

Dóst wopiłcow.

Powědańčko.

2] (Pokračowanje.)

Nimale pschihamym wschak bě jemu dorěcżała. Wón dźě bźiche ji też bobry. Też wón je žebi ju jenoż z lubosću brał. Ale sła nakhilnosć bě žyłnischa hač lubosć a rozsom. Nětdy wschak bě ji słubił, so ju polepschi, ale słub jenże njedźerżesche. Druhdy jědźesche nimo, ale — dyrbjesche ho snajmjeńscha wobhladnyć.

A tak bórzy hač bě ho wobhladnył, dyrbjesche sajo wrócżo — a bě zhubjeny.

Jónu dźěsche wjecżor posdźe z domu. Bě njedźela a jemu bě ho zyły dźeń doma wostudźiło. Zona bě wschu słužownu, so je zyły dźeń doma był. S nim pak wschu hrajeschе. Dawno běsche ho jemu wostudźiło, žeby na bachtanje žuźodźinki pożłuchacz abo pschihladowacz, kak žebi dźěći hrajkaja. Hana, jeho mandźelska, dasche jemu nětkaiku knihu k cżitanju. Tola to nicżo sa njeho njebě. Njebě na to swjecżeny. S wocżomaj drje bě nad knihu, tola duch a myśle njebźe wonka wokoło błudźachu.

Tak bórzy hač wjecżor zona a dźěći wuźmychu, njemóješche ho wjacy hdźerżecz.

„Njemóžu wuźmycz“, powědasche žebi. „Chżu ho pschenjesć, do ranja žym daiwno sajo doma“. A žiżo ho hotowaschе a prjecz bě. — — —

Tak bórzy hač pak Problu wuhlada, hrajeschе jemu wutroba. „Hač też to ho pola korczmarja w Problu žiwdźeć“. — Dźe dale. — Haj wopraiwdźe. — Khwata. — Žižo je wo wšy. Wschudźe wschо cżicho. Ani poż nihdźe njesłyschecz žonku.

Jenoż nózny sfražnik jemu napscheczo dźěsche, w jenej ruży katarinju, w druhej trubu a hlebju psches ramjo. „Tru — tu — tuuu — tut“, trubjeschе jednatu.

Jana Natuschku njesłyšna z dźěsche na njeho poźwjećecz. „Schto ho a hdźe dźesch?“

„Schto to tebje stara, dźi žwoje puće!“ wotrubny jemu Natuschka, dokelž žebi myślesche, so ho nózny wesiłnosće dla prasche. „Ja ho tebje też njeprascham, schto ży a hdźe dźesch“.

„Nó, hnadź móju ho cże wopraschecz, schto ży a hdźe dźesch“, mórzesche nózny pschi žebi. Po błoźu bě jeho spójnał a tak ho žiżo dale niczo wjazy njeprascheschе a dźěsche žwoje puće.

Trubjeschе na delnim końcu wsy hač zyła wjeż rjesche. W korczmje bě wjeselo. Zyła zhromadźizna bě ho tam dźenża sešła a žwjerzachu nětkaje narodninu. Huby jim jenoż tak wotlětowachu.

Jan sastupi a hnydom bě s nimi a pijeschе. A potom japoczachu spěwacz.

Wschitzy běchu dźenża dobreje myśle.

Korczmař běhaschе wot hosćej k hosćej a njemóješche skoro donožnyć. Nalěwaschе a jeschcz a trubki pschedawascheschе. Bě wjeselý. Małej wočzky ho jemu jenoż tak błyskaschetej a w duchu žebi myślesche: „To je „geschäft!“ Wopitzy spěwachu a spěwachu. Najprjedy wšo pschitstojne pěsnicżki, ale potom pschejo hórsche a hórsche.

Cżłowjeżej by rosom sastał, schto žebi někotre wschо do hromady sbažnja. Pyt a hańba!

Hdyž pak běchu tak pjeni, so hižo wjazy spěwacz njemóžachu, pocżachu sajo bjeskabowacz. Ale to bě hišćece hórje. Zujachu a plamtpachu wschо móžne, hamo wo žwojich žonach, wo žwojich žamžnych žonach, so bě słe pożłuchacz.

A nabobo ho pocżachu wadźicz. K žwojim žortam měsachu też wschelake błupe pschisłopomnjenja wo Natuschzynej. Wšito na njej niczo sle njenamakachu, ale schto na tym saleži. Rěcżecz móże ho wschо móżne.

Jana bě to wšjo rozmjersako, hačrunjeży ham njemješesche wo cżesći ani módrebo žbanja. Wustupi ja žwoju žonu a poeża ho wabźicz. Nabobo ho jemu sesda, so je jeho nichtó na cżesći ranił a tuž ho salożnje rosbnéwa. Sklowo ba błowa. Swada nasta tak žylna, so zyły dom rjesche.

Wschitzy běchu pschecżiwo njemu a wón bam sajo pschecżiwo wschěm.

Žiżo sběhachu pjasche a schkleńzy.

Jan wokasche a wumjetowaschе, so bě sle bożłuchacz. A pryedy hač běsche ho korczmař nadsał, sapoczachu ho bicz.

Skoczi drje mjes nimi, tola tu bě wschо jednanje podarmo. Wschitzy běchu jako tigry. Njebě ani błowa rozumicz.

Jedyn z najžywlnischich hrabny Natuschku sa thornak, wrjeżny jeho na blido a duschesche jeho jako bjes myślenk.

Cżi druhy pjerzechu ho njeho, gdyž snak na blidze leżeschе, jako bo njesrałeho žita.

Podarmo kopasche a ro wobarasche. Ruzy toho, kotryž jeho sa krk dźerżeschе, rubachu ho do njeho jako žeżene kłsche.

Korczmař spójsa, so je sle. Skoczi mjes nimi a pomhasche Natuschzyn.

„Běda tomu, kotryž ho jeho hischcże dótknje“, wołasche. „Póscżelu po žandarma.“

Wobroczi ho na rjelpuchow i zyżej energiju a to trochu pomhasche.

„Cżohodła schtara a schcżuwal“ prajachu. „To jemu błuscha“.

Korczmař běsche wustrózany. Natuschka leżeschе na blidze a žmorcżeschе žałostnje. Pschi tym ho ani njehibny. Se sadwołowanjom jeho tschasbeschе, so by jemu wědomje wrócżił, ale wón ho njehibasche. Sómorcżenje wotebbrasche. Korczmař cżerjeschе do kuchnje po symnu wodu a mjes tym hač žebi tamni draztu runachu, myślesche jemu wobliczo a spytasche jemu i mozu wocżł wotewrnyć.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Barlin dostanje kołowe khěże.

Wulkotny namjet k wopomhanju wobydlenskeje nuzy.

Barlin ma nowu senzaziju! Pschezo wjazy rěcżi ho wo tom, so je ho prjedawschi wjednik Dessawskeho towarsteho domu, profesor Gropius, s jenym znatym Barlinskim architektom sjednoćił, a so chże s nim fabriki sa khěże natwarzeć, w kotrychž maju ho hotowe khěże złotowjecz.

Profesor Gropius je so halle w šaidženym lěcze je studijoweho puczowanja ſ Ameriki wrócził. Ale na spohlowne waschnje njejschinjeże tuto puczowanje wuspěch, kiž bě so wobczakowak. W Ameriju sobkraja so hacź dotal mako ſ projektom hotowcje khěże a njeje tam hischcże žaneho towaršiwa, kiž so ſ hotowjenjom khěžow w fabrikach šaběra. Pischewjedże-li so Gropiußowy plan, potom je wobhdleiſta ruſa w Němſkej ſ wulkeho dźěla wotstronjena.

Schto je hotowy twar? Tajka khěża so w fabrizy wšo tak daleko njenatwari, so bychmy ju mohli na koleſka stajicź a na pschijomne waschnje kulicź. Prinzip projekta wobſteji wjelebże w tom, so so wschě ješeny, wjerchi a schpundowanja khěże po wětſchych, wobſtajnych měrach we wožebje k temu pschihotowanych fabrikach ſhotowja a ſkladuja. Wot wěſteje podlohi wulhadźejo, móża so dźěle potom na městnje po dokładnych rysowankach hromadźe ſestajecź. Trěbne platy, kiž su ſ maćiſnu zyle nowieje druźiny ſhotowjene, njetrjebaja so ani ſwonka ani ſmutska wobmjetacź. Fabrika podawa je dospołnje hotowe a dźěle trjebaju so na městnje jenoż hromadźe ſeſtajecź. Se šamjenej lohkoſću hodźa so khěże šaho rozebracź a na druhim městnje natwaricź.

Rażne je, so su take khěże tuniſche a so hodźa so ſa krótſchi cząs natwaricź hacź dotal ſ pěſkowanym wapnom a zementom twarjene murje. Muwija-li so Gropiußowe namjety teź jenoż ſ wjetſcheho dźěła, kaž so wočakuje, budże so twarjenje khěžow nimo měry pospěſchicź hodźecź a wěcznje wobhdleńſka nuſa budże nětkaſ pſchěrata. Dalſcha wulka lěpſchina hotowych khěžow wobſteji w njewotwiſnoſći wot wjedra. Drjewjane prěkuſche a ſtołpy tuto waſchnje twarjenje njeſmaje. Jenotlive dźěle so je ſchadźowali a druhimi pomognymi maſchinami hromadźe ſestajeju, a ſu-li wſchitke platy ſjenoćene, je khěża k wobhdleniu hotowa.

Jedyn brach wichak ma tute nowe waſchnje twarjenja bjeſ dźěła. Wſchě khěże maju wěſty jenaſki typ, ſwobodnemu wumóſkemu roſwiću wobhdleniſkeje kultury so šadźěwa. Tutemu brachej pak ſteji napſchećo lěpſchina dobreje kajtoſće a pſchi ſhotowjenju po hromadach tunja płaćizna.

Swójbne powěsće.

Sſlubjeni: Hanka Wirtez a Rudolf Hahn w Budyſchinje. — Marka Ratzburgez w Prožymje a Willi Michling w Czornym Khołmcu.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Hamt ſa hromadźekładźenje leżownoſćow ſa Kanezy hola Biſkopiz je prožnk wo dowolnoſćej, ſo ſměł Poczaplſku wodu na Kanjeczanſkich honach dźěła ſrunacź.

Tónle namjet je po § 33 wodowneho ſakonja wojſewi ſ namołwjenjom, ſo buchu ſo pſchipadne hórſchenja pſcheczíwo woſmypłenemu wužiću wody wob 2 njedźeli wot dnja wudaća tuteho wojſewjenja na podpiſane hamtſke hejtmanſtwo ſapodate, hdyž su też plany k wobhladanju wuložene.

Wobdźěleni, kotſiž ſo w tutom poſtajenym cząſu njeſamołwja, ſchuba prawo hórſchenja pſcheczíwo rjadowanju wyſchnoſcze.

W Budyſchinje, 17. haprleje 1929.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Su wotkładowanje ſmjeczow na měſchczanſkich ſmjeczowych wotkładowaniſchczach ſdźěra ſo wot 18. haprleje 1929 dawk a to

Hamtſke ſ Budyſchina.

ſa kóždu wjeſbu ſ konjemi 30 pj.,
ſa kóždu autowu wjeſbu 60 pj.

Wotkładowacź ſmjeſbja ſo ſmjeczje jenoż na hódnoſtne ſnamki, kiž ſu we ſkłodowarſtwie hamcze na Zitnych wikach. Z delekach, ſa hotowe pjenjeſy dóſtacź, wotkładowacź ſmě ſo jenoż wot 1/8 hacź 12 hodź. a wot 13 hacź 18 hodź. Wotkładowanje ſmjeczow ſwonka tuteho poſtajeneho cząſa ſo khłoſta.

Budyſka měſchczańſka rada, khłokowarſki hamt, 17. haprleje 1929.

•

Wólbne kartowuje ſa wólbu do krajneho ſejma 12. meje 1929 ſu ſjawnje wupołożene

wot 21. hacź do 28. haprleje 1929

w Kupnizy na Snutskownej Lawſkej haſy 111 (w małej měſchczańſkej ſali) ſa kóždeho k wobhladanju. Do nich móże ſo pohladacź na wjedźelomaj, 21. a 28. haprleje 1929 wot 9 hacź do 12 hodź., póndźelu, wutoru, ſchtwórtk, a pjatk, 22., 23., 25., a 26. haprleje wot 8 hacź do 12,30 hodź. a wot 14,30 hacź do 18 hodź., ſrjedu a ſwotu, 24. 27. haprleje wot 8 hacź do 12,30 hodź.

Wobczežowanja pſcheczíwo wólbnym kartowanjam móże ſo hacź do 28. haprleje 1929 pola podpiſanje měſchczańſkeje rady ſ pſchedpołożenjom wobhdleńſkeho wuſwědčenja piſmownje ſtacź abo k protokolej dacź.

Wolicź móże jenoż, ſchtóž je do wólbneje kartowuje ſapiſany abo je wólbne wopiſmo dóſtak. Wólbne wopiſma ſa wožoby, kiž na wólbnym dniu w Budyſchinje njeſu, móże ſo hižom mjeſko, najpodźiſchо pak hacź do pjatka 10. meje 1929 w 17 hodź. ſadacź. Wupokaſy maja ſo ſobupiſchinjeſeć.

W Budyſchinje, 17. haprleje 1929.

Měſchczańſka rada, wólbny hamt.

Wuſſewjenje.

Wot 22. haprleje 1929 woſtanje Budyſki finanzny hamt tójdu **wutern** ſa wſchitkich ſjawnych wobkhad ſawjerjeny. Sa wſchitke ſhotkne dźěłowe dny je pokładnja wotewrjene a ſu tžčne hodźiny wot 8 hacź do 12 hodź. Na dnjach pſched wyſhſtokimi ſwjatymi dnjemi (ſtutk, ſwjatki, hody a Nowe Leto) je finanzna pokładnja jenoż wot 8 hacź 10 hodź. wotewrjena.

W Budyſchinje, 18. haprleje 1929.

Finanzny hamt.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 18. haprleje 1929.

Wěcerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,213	100 pólsk. złotych	47,175
1 jendźelski punt	20,452	100 čěſkosł. krónow	12,466
100 šwajc. frankow	81,10	100 franc. frankow	16,45

Barlinſka burſa wěcera měrne wiki, ale kurſy wſchelakich eſelkow dale poſtupowachu. Wiki ſ dołhnymi a rentowymi liſtcźinami wulkeho pſchemjenjenja njepſchinjeſechu.

Na produktowych wikach je žito dale žadne. Płaćizny ſu hotowe ſomo njepoſtupiču. Poſdźiſche termije běchu ſamo ſnižene, dokelž na wukraſnych wikach běchu płaćizny kleſe. Wobrot woſta ſnadny. Wěcera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenicy 11,20—11,30 hr., rožki 10,35 hr.
hacź 10,45 hr., nałětnjeho jećmjenja 10,90—11,50 hr., naſymſkeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowſa 10,10—10,40 hriwnow,

w termiſowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 11,87½ hr., rožki 11,07½ hr., wowſa 10,90 hriwnow,
ſa juli: pſchenicy 12,37½—12,40 hr., rožki 11,48¾ hr. a wowſ pak 11,35 hriwnow.

Wěcerawſche płaćizny ſ Drježdźanſkich wikow.

Sarčana pjerinu: kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode kury 1,40—1,50 hr., hušy 2,40—2,5, hr., kački 1,50 hacź 1,70 hr., holbje 0,50—1,30 hr., ſelerij 25—70 pj., bérny 7—8 hr., kišały kał 25—30 pj., ſelený 60 pj., ſkerwjeny 20—22 pj., bóły 20 pj., měd 1,30—4,50 hr., zhbła 23—25 pj., jódźna łoboda 40—45 pj., butra 1,90—2,20 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., jeja 13—14 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,50 hr., jabłuka 15—30 pj., rapunſle 1,50—2,00 hr., ſołotej keſchź 15—50 pjenjeſkow.

Pſchiſtajeja:

Pohonca. knježi dwór w Wělom Khołmcu.
Bidaſtſcho a też murźonika, Wach w Kulowje.
Holzu do domu, wyſchſchi hajnik Horka we Wojerezach.
„ Harnowa, Zyrkwinſka haſa 14 we Wojerezach.
„ Dr. Schołta w Khrjebji.
„ Wauro w holi pola Mužakowa.
„ Hudewengowa w jamje Erika.
„ Lauterbachowa w Mužakowje.

Na pſchedań:

Běhali we Wyſokej pola Kamjenza.
Libjala 11, w Njeſwačidle 49.
Sſyno a motor na wjerczaty prud 10 PS, młyn we Jitru.
Jeja, hušaze w Kumſchjach 10.
Koło, žonjaze w Budyſchinje, Hoſchiz haſa 22 III.
Koło, mužaze, nowe, Lehmann w Khołmje.
Koło, mužaze a žonjaze we Wojerezach, Schulſka haſa 6.
Koło, motorſke w Běłej Wodźe, Shorjelſka dróha 8.
Koło, motorſke, Hotop w Kochanojzach pola Hródka.
Jałoſja w Bórku 39 pola Wojerez.
Konjaſ 8ſtr. j, Młyn w Schulſchczach pola Kulowa.
Kóń, ſrjedźujolkimy w Brěmjenju 16.
Klawěr a klotowe ſtołpy we Wojerezach, Drježdźanſka dróha 23.
Wás, dźěłazy we Wojerezach, Hródkowſka haſa 6 II.
„ „ w Kramtowje w Jamje.
„ „ w Běłej Wodźe, Shorjelſka haſa 8.
„ „ w Budyſchinje, Połwšana haſa 6, delka.
„ kruwjazy, Mět, kowaŕ w Dręczinje.
Sofa, kuchinſki, Welſch w Běłej Wodźe, Bismarckowa haſa 20.
Sofa, pluſchowy, Gärtner w Budyſchinje, Hornjeſtka haſa 36.
Kubło. ſhytkowe we Wulkim Cźiſku pola Wojerez ſa 6500 hr. napłaczenje 2500 hr., na dopłaczenje ſo dołho dožaka. Schtóž ſo ſajimuje, njech ſo wobroći na prawiſnika dr. Noacka we Wojerezach.

Stłodnoſtne tap.

Wás. deſkowany, 2 zel. ruczny 2 koleſatny wós, meble, drasty, ſchaty, wobuća, a żeleſne łoża ſ madrazu we Wojerezach, Bžtnjanſka dróha 31, delka.
Łožko ſ madrazu, Reſcher w Běłej Wodźe, Mužakowſka dróha 3.
Kruwa, Kołowa w Wělawje pola Hródka.
Sſołmu, Bertko w Kochanojzach pola Hródka.
Dirl, Hotopz w Kochanojzach pola Hródka.

Sſudnišzy na pſchedawanje

pjatk, 19. haprleje 1929.

We **Wóſporku** w hoſćeńcu „K hwězdże“, dop. we 11 hodź.: gramofon ſ 10 deſkami;
w **Nowym Měſcze** pola Wojerez w Lorez hoſćeńcu, dop. w 10 hodź.: trjebanu ſchijazu maſchinu.
Pſchedawanje ſtarych żelejnych hramow na dwórniſchczu w Bluniu, pjatk, 26. haprleje 1929, pop. w 5 hodź.

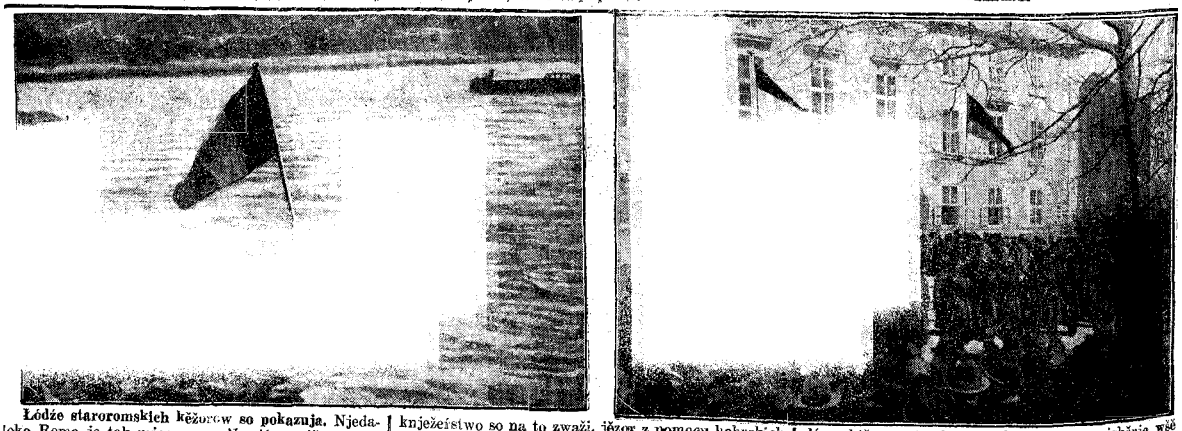
Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Žito je žadne a płaćizny ſu ſnowa kſuczene.
Dop. 3/12 hodź.: Płaćizny dale poſtupuja, wobrot ſnadny woſtanje.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje:				
	17. 4.	16. 4.		17. 4.	16. 4.
Pšenica	224-226	224-227	bony	22-24,00	22-24,00
rožka	207-209	207-210	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	modre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žolte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-209	seradella	—	—
kukurica	216-218	216-218	raps. wosuſk	20-22,45	20-20,49
pšeńč muka	25-29,75	25-29,75	lany wósuſk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	27-29,00	27-29,00	pocu. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,40	15-15,50	běrnj. kruški	19-20,50	19-20,50
ržane „	14-14,85	14-14,85	syno, 50 kg	4,50-5,40	4,50-5,50
lane ſymjo	—	—	ržana ſloma	1,60-1,75	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,55-1,70	1,55-1,50
raps	—	—	wowſna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,75	1,40-1,65

Łódże staroromskich kěžorow so pokazuja. Njedaloko Roma je tak mjenowany Nemijowy jězor. Na nim bě sebi staroromski kěžor Tiberius krasnej łódźi natwarić dał. Z někajkej přiležnoſću je podnurichu. Wo nimaj sebi lud baješe, zo stej bylej krasnje wudebjenej a drohotnje wuhotowanej. Nětčiše italske knjeżeſtwo so na to zwaži, jězor z pomocu hobrskich klumpow wučerpać. Nětko je telko wody wučerpane, zo so powostanki Tiberijowych łódźow pokazuja. Na z wody kukacym powostanku su italsku khorhoj přičinili. Nětko na tom dźěłuja, hač je so próca płaćiła, jězor wučerpać. Broncowe wobbića su z łódžow hižo zwottorhane. Nurjerjo su najskerje wěſe drohotnoſće a ważne debjenki z nich zebrali.

Swobodny ſtat Waldeck přepodawa so Pruskej. Před knjeżeſtwowym domom w Arolsenu wotměchu ſwjatočnoſć. Krajny hejtman měješe přednoſk. Potom organy Pruskeje zarjadnistwo přewzachu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod kříž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čisći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wuličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 91 — Budyšin — Pjatk, 19. haprieje 1929 — Bautzen — Lětnik 83

Parižska konferenca so rozbije.

Francowzoso rozhorjeni němske poskičenje wotpokazaju.

We wopomnjeńšim spisu němšich sastupjerjow we Pariśu je Němska swólniwa, lětnje 1650 miljonow hriwnow 37 lět dołho jako wotschodźenje wěricelšim statam płaciła. To je něhdźe tśeśina sumy, kotruž swjastarjo w swojim wopomnjeńšim pišmje žadaju. Wosebje wjenje němskeho poskičenja je wichor hněw w Parižšich nowinach słudźiło. Tónle hněw so niz jenoź pśeciwo dr. Schachtej, ale teź na adresu pśedsydy wubjerka wězywustojnych Američana Owena Younga, wobroćo.

Parižske nowiny praja, so rozbóli mjes žadanjemi wotpółłanzow schtyrjoch na wotschodźenje woprawnjenych krajow a poskiśenjom němskich wotpółłatzow 13 miliardow hriwnow wućinja. Němska 26½ miliardy hriwnow namjetuje, wěricelske staty pak 39 miliardow, wobstejazych ſ 24 miliardow sa pschikryśe dołha w Ameriźy, 13 miliardow sa wotschodźenje nacźinjeneje schkody a 2 hač 3 miliardy sa wyschelake druhe wudawki. Mjes tym so Parižske nowiny wołaju: „Njemóžemy pschijeć!" je wotschodźenska konferenca tola hotowa, němski wopomnjeńšl spiš rospominaś.

„Echo de Paris" pišeše: Na franzowskej stronje maju konferencu jako stónćenu, tola Amerićenjo a Jendźelćenjo chcedźa hischcze poślednu wirkhowarišku posnyt cźinicź.

„Journal" praji, so mója žadanja wěricelow jenoź zyle žnadne snižanje snjesć. Lunk je cźim bóle wobmjesowany, dokelž Amerićenjo so japowědaju, nětchto se swojich žadanjow spuschcźicź. Sajka su rospraśenja se sastupjerjemi Rumunskeje, Jugosłowjanskeje, Grichiskeje a Pólskeje hłownym wěricelam Franzowskej Jendźelskej, Belgiskej a Italskej spónaś dale, so chcedźa małe staty sterje powschenje swojich žadanjow dyźli snižanje namjetowaś.

„Petit Parisien" měni, so poskiśenje dr. Schachta tak balokо swonka mjesy móžnosće leži, so móże cźłowjek wěricź, so chcedźa Němcy wědomje konferencu rosbicź.

Srosumicź je, so je tajke śmělchne poskiśenje, wobkeje po dźewjeć njedźelach wobcźežnych jednanjow, mjes swjatkami sastupjerjemi wobzarowanje słudźiło. Snamjenicźi finanznizy źiwěta nětko psched praschenjom stejaca, hač dr. Schacht tajke namjety woprawdźe chcetnje měni.

„Excelsior" pišeše: Pschi tajkej njehańbicźiwosći ma so wotmikowanje hižo jako politiska demonstrazija němskich wotpółłanzow srosumicź, kotraž so na to měri, wopowědźicź, so Němska tódy winu na nadběhnu lěta 1914 wotpokasuje a žaneho rospominanja wo wójnskim tribuece njepschipuschcźi.

Amerika nico njespnješi.

Namjet swjatkarskich mozow, so by so Amerika swojeho žadanja na sarunanje wobłažeńskich wudawkow we Porheinskej wotrjekła, njeje ani w kruhach knježerstwa ani pola nawjedowazych senatorow a sapółłanzow pschikłosowanje nadeschoł. Myśl, **amerikanske žadanje smjenschcicź abo snjła spuschcźicź**, je so je wschej rosćuhdźenosću wotpokasała. Tule składnosći sdobom wuźija, snowa rjeź, so teź **jenoh myślow mjeje, wójnski dołh europiskich swjatkarjow w Sjednoćenych statach smjenschcicź.**

Wosnamjaje sa stejiśćego rosćuhdźazych politiskich kruhow su złowa republikanskeho senatora Moseja ſ New Hampshira, zobustawa senatoreho swonkowneho wubjerka, kotryž je sastupjerjej „United Preß", hdyž je jeho tón sa jeho měnjenjom wo praschenju wójnskeho dołha wopraschcha, wotmołwił: „Ssym pschećiwo tóždnemu smjenschenju, a byrnjeź by wo jeniczki pjenjeź schło."

Zyle tón žamy duch žo w knježerstwowym wopowědźenju, sa Jendźelsku postajenym, wupraja, w kotrymž so na to pokasuje, so žane dojednanje mjes Jendźelskej a jeho europiskimi wójnskimi wěricźelemi, w nastupanju smjenschenja abo spuschcźenja wójnskeho dołha mjes Jendźelskej a Ameriku niczo njepschemêni.

Wopomnjenske spisy su so wubjerkej pripokazałe.

Wopomnjeński spiš schtyrjoch hłownych wěricźelow a němske namjety žu žo wubjerkej k dalschenu pruhowanju pschepodałe. Do dźełańskeho materiała tehole wubjerka žo teź wopomnjeński spiš Američana Owena Younga a namjet Japanskeje pschiwsataj.

We wubjerku žo wschě staty ſ hłownymi wotpółłanzami sastupuja, hižo dźenża dopołdnja je žwoje dźełko sapoćał. Połne połožźenje wězywustojnych žo hakle potom swoja, hdyž je tónle wubjerk, wot kotrehož rosprawy konferenzyny wofsud wotwisuje, žwoje dźełko stónćił. Přjedy póndźele njebudźe žaneje połneje shromadźiny.

Němšti wopomnjeńšti spiš, žydom stronow ſ pišanskej maschinu napisanych, a tabellu licźbow wopschijaca, je we połnym połožźenju chłódne a hrěwne pschijesće pola sastupjerjow Franzowskeje a Belgiskeje nadeschoł. To žo njeje hinak wocźakało. Franzowsko a Belgiczenjo pak žo dźiwachu, so žo sastupjerjo Italskeje a Jendźelskeje wo licźbach němskeho wopomnjeńskeho spiša njewuprajiśchu.

Poincare budźe póndźelu rěcźeć.

„Echo de Paris" ja pschichodnu póndźelu rěcź ministerskeho presidenta Poincarea pschi wotewrjenju generalneje rady w Bar-le-Duc pschipowěda, ſ kotrejež ſ pschedźydu won je. Poincare njebudźe móz w tejle rěcźi **franzowske stejiśćego k němskim dr. Schachtowym namjetam na wuprawjenje wotschodźenja ſ mjelczenjom pschejcź.** Rosćuhdźenischo dyźli hdy pryedy na franzowskim stejiśćeću wotstanje, kotrež je w žwojimaj rěcźomaj w Cannes a Chambery rostokił. Poincare budźe žadaś, so Franzowska wot Němskeje wscho to dostanje, schtož ſa sapłaćenje dołha pola swjatkarjow a ſa wobnowjenje sapuscźenja raśicheje Franzowskeje trjeba.

Parižska konferenca so rozbije.

Podwubjerk konferenzy wězywustojnych, pod jendźelskim wotpósłanzom Rebelstokom stejazy, je schtwórk popołdnju swěźił, so njeje k pschesćenjenosći w nastupanju němskeho płaćenja wotschodźenja doschoł. Tónle wunoschk połnemu połožźenju słuźi, kotrež žo pjatk wotmeje.

Hawaska powěsćenja powě: Wo położźenju tak njenawanoweho Rebelstokeskeho podwubjerka, so oficialnje wojsewja, so žu žo **němšzy wotpósłanzy japowědźili**, swój namjet, so by Němska 37 lět dołho lětnje 1650 mil. hr. płaćiła, **powwischcicź.** Němšzy sapółłanzy so tohodła pschi dźełach wotschodźenskeje konferenzy wjazy njewobdźěla. Sastupjerjo wěricźelskich statow śmeja jutśe położźenje, so bychu rosprawu wo wězy žwojeje mitśije nastajili a swěśili, so je jim njemóžno było, so ſ němšzimi wotpółłanzami dorosumicź, so by so rosrisanje wotschodźenskeho praschenja namałało.

Němski stat w pjenjeżnym cěsnje.

Wobcźežnjoschcje němskostatneje kašy běchu k wołożbje kritikemu dypkej doschłe, hdyž dyrbjesche němšti stat kredit we wyšokosći 150 miljonow hriwnow wróćicź, kotryž bě wot D-bankow psched měsazom dostał. Sćrjedu je žo znowa mjes němskim statom a bankami ſ wusphchom jednało. Němskemu statej je žo znowa 150 miljonow kredita k poruczności dało. Pschi tymle kreditu žu niz jenoź schtyri D-banki wobdźělene, ale wschě banki, kotrež žu we **němskim połožźonkowym konsorziju sjednoćene.**

Kaiffeisenska wěc w pruskim sejmje.

Dźenża budźa w pruskim ſejmje wo kommunistiskim namjecze jednaś, so by žo finanznemu ministrej Höpterej-Aschoffej njedowěrjenje wupraiło. Tónle kommunistiski namjet njedowěrjenja žo wěso ſ wulkej wjetschinu wotpokaże, pschetož pruski finanzny minister na žane waschnje ſ wopačnym hospodarjenjom Raiffeisenskeje banki njeswiśuje. Kaž je słyschaś, so minister Höpter-Aschoff we žwojej rěcźi wo Raiffeisenskej należnosći wupraji a jeje sarjadnistwo, kajkeż je žo hač do lěta 1926 wjedło, rosjasni.

Minister na to pokaże, so njeje móžno było, 9000 družstwam žo fwěrschcźicź daś. Tohodła je pomozne dźełko nuśne było, pschi kotrymž staj žo němski stat a Prusko wobdźěliłoj.

Kwaž w Janowizach.

S Janowiz je powěsć pschischła, so žo pschichodnu hobotu starscha dźowka sastsełeneho hrabje Eberharda Stolberga-Wernigerodiskeho śmjerje. W lěcu 1908 w Janowizach narodźena hrabinka Antonia žo na 1901 w Potsdamje narodźeneho diplomowego inźenieura Wolfganga ſ Ohnesorge wuda. Wěrowanje budźe hobotu dopołdnja w Janowiskim hrodźe w najwušśim śwójbnym kruhu.

Turkowsko-němski preźelstwowy zwjazk?

Něhdyšne zentralne mocy swětoweje wójny žo sašo mjes sobu słuźiju. Mjes Němskej a Turkowskej žo wobsamknjenje pschećelstwowego swjasta pschihotuje. Turkowski ſwonkowny minister Ruschdi bej jón w Barlinje podpišne.

Francowsko-jendźelska strowotniska konferenca.

Sstejdu stej žo w Londonje dwě nowej ſchorjeni na jétra pschipowědźiłej. Sthorjenaj staj do pucźowarjow lódźe „Tuscania" pschihłušchakoj, ſ kotrejž je žo khorosć ſ Indiskeje sanjeła. Kaž dałoko je móžno było, žu žo wschě wołoby, kotrež žu ſ khorymi wobkhadźeli, woschcźepili. Wuschnoscźe pak nimaju prawo, ludźi pschećiwo jich woli schcźepicź. Tohodła móże žo tale naprawa jenoź njedosłopnje pschewjesć. Wuspěch je tohodła diwlny, wothladane wot teho, so móże žo ledma swěsćicź, ſ kim žu ſthorjeni na kraj ſtupinschi wobkhadźeli.

W Londonskich khorownjach žo w tu ſkwilu 202 na jétra ſkhorjenych lekuje. Jenoź pucźowarjo ſ „Tuscanie" žu cźeśko ſkhorili, mjes tym so žu wschě druhe ſkhorjenja lózźiče. Knježerstwo je wojsewiło, so je perioda natykhnjenja se strony pucźowarjow ſ „Tuscania" nětko nimo a so žo dalscheho rosćerjenja khorosće njetrjebaju bojeć.

Sawrjecze franzowskich pschistawow pschećiwo wopytarjam ſ Jendźelskeje je žo wróćiło. Powěsć wo tym hakle pozdźe do Londona dóńdźe, a twjele pucźowarjow bě žo w pucźowańskich pisarńach, pola wyschnoscźow, w żelezniskich cźahach a na łódźach schcźepicź dało. Wschudźe běchu małe lazarety sa schcźepjenje pschiprawjene, kotrež žo, hdyž bě žo franzowska sawjera wróćiła, bórzy zhubichu. Póndźelu je konferenca franzowskich a jendźelskich strowotniskich wyschnoscźow wotmeje, w kotrejž žo shromadne naprawy k wobaranju pschećiwo natykhowanju ſ jétram wobsamknu.

Jendźelscy konservativni Lloydej Georgej wójnu pripowědźili.

Miniserski president Baldwin je schtwórk psched 2000 sastupjerjemi organizazije konserwatiwneje strony wólbny program jendźelskich konservativnych wosjewił.

Baldwin w žwojej rěcźi najprjódzo na wupady dźełazejerskeho wjednika Snowdena wotmołwi, wo kotrychž smješe lud rozhubdźicź,

hacź dyrbi žłowo Jendźelskeje hischcze na žwěcze płaćicź a hacź Jendźelska žwoje podpismo pschipósnawa.

Baldwin žo potom pschećiwo Lloydej Georgej wobroći a praji, so žu Inberalni strona, kotraž wjele lubi, mjes tym so žu konservativni strona stutkow. Wón je pschepowědźeny, so konservativni w mjeńšich wólbach wjetschinu dobudu kaž w lěcu 1926. Baldwin na to **agnes**

žalny štrajk w štrajk hórnikow sa hospodarišku nuzu samoswitaj cžinjesche, kotruž je kraj w poslednich letach pocžerpik.

Bjesdźěsoćej žo njehodźi ſ twarjenjom dróhow wotſtronicź, ale jenož ſ wobnowjenjom konkurrenzneje samójnoſcže jendźelſteje industrije na ſwětowych wikach.

K podpjeranju jendźelſteje industrije by jendźelſke knjeźerſtwo żelesniży modernisowało. Knjeźerſtwo chce wuczahanje do dominijonow bóle dyrźi dotal podpjerać. Knjeźerſtwo ſakſanſke zła na ratarſke wupłody wotpokaſuje. Město teho by žo ratarſtwo wot leżownoſtneho dawka wuſwobodźić dyrbjało a žo ſa to poſtarać, ſo wójſko, wójnſke tóhſtwo a pomérowe tóhſtwo jenoż hiſchcže tukrajne mjaſo pſchetrjebaju. Na kónzu Baldwin hiſchcže wulki rjad dalſchich nadrobnoſcžow žadaſche, mjes druhim program ſa twar khěžow, reformu fabrikſkeho ſakonja, pomoc ſa njedźelniſce njeſamóſcženych dźěłacžerjow a druhe wjazy.

Na kónzu Baldwin praji: Moji pichipoſłucharjo njech naſ po tym poſudźa, ſchtož ſmy dokonjeli. Njelubimy wjazy, hacž ſamóžemy pſchewinyć.

Strach namórskich rubježnikow w Blaskim mórskim zaliwje.

Namórſke rubježniſtwo w Biaſkim ſaliwje w Chinje (k połnocy wot Honkonga) je žo po ſdaću ſhórſchiło. Hongkongſka policija je warnowanje woſjewiła, po kotrymž maju łóďje, kotrež dyrbja nimo tehole ſaliwa jěć, žo po możnoſci wótro roſkładowacź. Wyſchnoſce ſu ſhonile, ſo je jedyn prjedawſchi chineſti wójſkowy kommandant na cžoło rubježniſkeje bandy ſtupił, kotraž je 500 muži ſyła. Rubježniſy ſu ſ najnowiſchimi wójnſkimi bróńjemi wobroneni.

Kaž je ſnate, je rubježniſtwo w Biaſkim ſaliwje jara ſke, dokelž w nim rubježniſy dobre ſkowanki namakaju. Huſto ſo ſamo ſtawa, ſo ſo rubježniſy jako puczowarjo pſchedraſcženi ſ zuſymi łódźemi wjeſu a na wěſtym měſtnje, hdźež žo ſ cžołnami ſwojich towarſchow ſetkaju, wobžadku parneje łódźe nadpadnu a pſchemóža.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 19. jutrownika 1929.

Wo wjedrje. We[illegible]r w 7 hodź. barometer 752, hygrometer +8 a thermometer +18 ſtopjelſtkow. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer +8 a thermometer w nozy +7 ſtop. Cžopliſcho a pomałcženje. Naſche wjedro je ſaſo bóle wiſſaty raſ pichwaſko. Po nětčžim deſche ſmeje bóle ſcherjaty raſ. Schkleńca je ſaſo trochu wróžo ſchła, tola wobłoſnje wſchego hiſchcže na njebe. Wobſamknjene [illegible] wjeſny wjetr w połnocy ſu pichiplaw łodojeſ[illegible]. S Koritiſch kurzow nižina pſchikhadža. Jutſje ſtuono ſpólnajemy, hacž naſche wjedro wohrožu. Deſchcž k wſchak by rataſ ſ dźakanej wutrobu witał. Jutſje ſobotu ſchadża ſłónčko rano 4,55 hodź. a khowa ſo wječor 7.04 [illegible], mjeſačk ſchadża pop. 3,02 hodź. a khowa ſo rano 4,12 hodź.

— **Na Budyſkej ratarſkej ſchuli** ſapoča ſo póndźelu 15. hapreje łěčni ſemeſter. Pichijatych je po pſchedpiſanych pruhowańſkich dźěłach 31 ſchulerjow a 36 ſchuleńkow, kotrež budźa po poſtajenjach hospodarſkeho miniſterſtwa kaſke po poldraletnej praksy połne roſtwiſcženje wopytowacź. Hacž do tuteho cžaſa maju pak žo na měſazniych wucžbnych wuprajenjach wobdźělicź. Jako nowa wucžerka w holcžazym wotrjedže bu knjeżna Tarnogroſkez ſapokasana. Jako połni ſchulerjo wopytuja nětkle 26 holzow a 29 hólzow ratarſke ſchulu.

— **Njedoſtatk na pjeńežnjownoſtnich papjerach.** Dźeżdźanſta wikowańſka komora je žo na němſki induſtrijowy a wikowańſki ſjeźd ſ proſtwu wobrocžka, ſo by na to dźełał, ſo by ſo ſ pjeńemjenjenjom němſkoſtatneho bankowſkeho ſakonja dopołno ſo bychu ſo 5hrimnowoſte bankowki we wjetſchej liczbje wudawake, dokelž žo njedoſtatk na 5hrimnowoſtich papjerach pſchezo bóle ſacžuwa.

— **Lěčny jěſdny porjad** němſkoſtatneje żeleſnizy płacži wot 15. meje t. l.

— **Wobſah póſtoſchekowego wobkhada w Němſkej.** Na kónzu měrza 1929 běſche w Němſkej 956 720 mějicelow póſtoſchekowego konta. Potajkim ſu konta wot kónza prjedawſcheho měſaza wo 2805 pſchibźerake. Dobropiſow a poćeženjow ſapiſa ſo w měſazu měrzu dozyła 59 647 000 wo 11 630 096 000 hriwnow. S nich wuruna ſo bjes hotowych pjenjes 9 270 561 000 hriwnow. Dobroměcže mějicelow póſtoſchekowego konta wuczinjeſche w pſcherěźu 595 923 000 hriwnow.

— **Sſwobodne mjaſowne jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sobotu 20. hapreje, dop. wot 7 hacž 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pf., a ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pf.

— **Sawěſczenje twarjenjow po nowej hódnoſczi.** Sakſke induſtrijowe a wikowańſke komory ſo pola hospodarſkeho miniſterſtwa prózuja, ſo by ſakſka komora ſa wopalne ſawěſczenje po nowej hódnoſczi ſawjedła. W pſchipadach ſchkodowanja dotal njeběſche rozdźěl mjes nowotwarjej hódnoſcžu a cžaſowej hódnoſcžu nihdźe ſe ſawěſczenjom kryty. Priwatne ſawěſczeńſke towarſtwa ſu nětko dóſtałe dowolnoſcž k wotſamknjenju ſawěſczenjow po nowej hódnoſczi, ſ cžimž móže žo tutón njedoſtatk ſnajmjeńſcha ſdźěła wotſtronicź. Dokelž w Sakſkej ſa twarjenjowe wopalne ſawěſczenje wobſteji ſtatny monopol, mója ſo ſakſke twarjenjowi wobſhedźerjo na nowym waſchnju ſawěſczenja jenoż wobdźělicź, hdyž jo komora ſa wopalne ſawěſczenje też ſałwidźe.

Zawiedźeńſki rabat
w „Möbelhelm“
na Kamjentnej hasy

Wotewrjeńſke předawanje je wšě wočakowanja přetrjechiło, tak zo bychmy sebi 10 % přiwabjacelo rabata zalutować móhli. Njedźiwajcy toho, dawamy hišće hač do kónca haprileja tutu lěpšinu, zo bychu hišće prawje wjele možnosće měli, wosebje tunjo nakupować.

Njepřiňdźće hakle poslednje dny, dokelž potom je najwjetši nawal.

Dobre meble

Dobre meble

Nizke płaćizny!

Małe napłaćenje z 18 měsačnymi dźělbami

S **Hornjeje Hórki.** Sjawny puć ſ naſcheje wſy do Cžornych Nošlic je dla wuſadźenja ſ pſchekanakami na Hornjo-Hórczanſtich honach wot 22. t. m. ſa cžaſ tuteho dźěła ſawrjeny. Dźěłowy wobſeſtnje ſo na Dźěžnikeju.

S **Hodźija.** Tudomne młode ſerbſke towarſtwo „Jaromér Jmiſch“ ſtworjeſi tule njedźelu wjeczor wot 7 hodź. w ſali Eignerez hoſcženza w Hodźiju ſwój prěni ſakoženiſt ſwjedźeni. Sſobuſtatowy towarſtwa pichedſtaja rjane dźiwadło. Nimo teho budźemy ſłyſchcež naſche kraſne ſerbſke ſpěwy. K ſwjedźeńſkemu porjadej pſchiſamknje ſo pyſchna rejka. Towarſtwo pſcheproſchuje wutrobnje wſchitkich Sserbow w Hodźiju a wokolinje, kaž też bratrowſke ſerbſke towarſtwa na ſwój prěni ſakoženiſt ſwjedźeń a wočakuje bohaty wopyt.

S **Pomorz.** Mjes Pomorzami a Kubſchizami ſo żeleſniſke ſcheny wumjenjeja. Dotalne njeſu za wobkhad na tutej cžarze wjazy dožahaze. Wone maju ſo ſe ſtyłniſchimi tramami a ſcheńami narunacź. Też podłoha tolijow ſo ſbohom ponowja. Dźěła ſu tak roſsdźělene, ſo móža ſo mjes cžahami ſapocžate dźěła dospołnje ponowjeć, ſo ſo wobkhad njeby hacžiſ. Spěſchne cžahi ſniža ſwoju ſpěſchnoſcž na tutom měſtnje jenoż na 45 kilometrow. Hacž do ſrjedź junija chcedża ſ pſchetwarjenjom hotowi być.

Z **Ralbic.** Pućowańſke radupodawanje za macerje budźe w Ralbicach wutoru 23. hapreje, popołdnju 3/4 hodź. pola Brózanec a 1/4 hodź. w Sernjanach pola Kórjeńkec. Lěkař budźe pritomny.

S **Hrodźiſcža.** Pſchiſłuſenje żandarmſtwo w Barcje doſta ſrjedu ſ naſcheje wſy powěſcž, ſo ſu rubježnoho morderja Bjelu ſa widźeli. Żandarmſtwo hnydom ſa podhladnym cžłowjekom ſtźěhnješche, kotrehož cžěr wjeſdeſche pſches Kotezy, Krapowy do Lubija. Tola kónčnje poſlicija ſwěſcži, ſo ſo wo wikowarja Adolfa Hohlfelda jednaſche, kiž je ſo 24. 1. 1893 w Georgswałdze w Cžěſkoſłowakiſkej narodźił. Dokelž běſche wikowar na Bjelusa jara podobny, je ſroſumiez, ſo mějachu jeho ſa pytaneho. Wuſłědk poliziſkeho prózowanja pak wěſcže k ſměrowanju wobyhlerſtwa ſłuži.

S **Njeſwarcžidła.** Sjawny puć wot Dwórnicžiſca hacž do ſrjedź wſy w Njeſwarcžidle je dla wuſadźenja ſ pſchekanakami wot 22. hapreje t. l. ſa cžaſ tuteho dźěła ſawrjeny.

S **Brětnje** pola Wojerez. Sſrjedu pop. 1/4 hodź. wudyri łěſny woheń mjedałoko żeleſnizy. Waleſche ſo łěſ ratarja Kſchesciſtjana Schimanka ſ Brětnje. Sa krótki cžaſ Brětnjanſka dobrowólna wohnjowa wobora k wohnjej dorjwała. Ji ſo poradźi, beſchemu roſſchěrjenju wohnja ſadźěwacź. Mjedźe tutoru Lěſa je ſo ſpaliło. — Schtwórtk khłabło nade naſchej wſu dołho khłałche, ſo by tudomne zyſchnjeſze fotografowało.

S **Mužakowa.** Wopyt tudomneho hrabiniſkeho parka je ſ kóždym tydźenjom ſtyſnjiſchi. Saſobemu njedźelu ſteſche na tudomnym torhoſchcžu nadobo 105 automobilow. W parku je hižom derje pſchebywacź, hdyž wjeſołe ptacži ſwoje naſtnje ſpěwcžki ſanoſchuja. Słónczne poczina ſo ſchtomowinja pomałku ſelenicź. Hdyž budźe ſo połnu naſtnju pychu wobleź, potom hakle budźe tam derje pſchebywacź.

Se Sſeho Komorowa. Wutoru pop. je ſrjedź domownik Worjoliſeje haptyki Wiſch ſ Zwikawy žiwjenje wſak. Pětſch bě runje ſ dźěła puſchcženy. To ſrjedź wón tak ſ wutrobje wſa, ſo ſo ſajdoješi.

Amarantowych 12 polarnych miedwjedźow.

Lodowe mjedwjedźe! **Hdyž tute ſwěrjata rjaneje powſtawy a ſ pſcheżelnym mjeſnowczom w jich klětkach ſedźo widźimy, njewěrimy, ſo mamy wobſebje ſtraſchne rubježne ſwěrjata pjched ſobu.** Wěſymwuſtojni ſkłudźerjo ſwěrjatoroſſtawaju ſtraſchnoſcž ſkłudźowanja po wěſtych ſkhodźenkach; na prěnim měſtnje ſteja leopardy, kiž ſu najcžeſcžiſe ſkłudźicź, ſa nimi pſchińdu hnydom lodowe mjedwjedźe a potom hakle te brune, poſoſiſcho tigry a napoſledk hakle lawy. Lodowe mjedwjedźe ſu wopraſnowóſte rubježne ſwěrjata ſ dźiwiny, dokelž wone jaſniwe mlode njedoſtawaju. Ludźo dyrbja je potajkim wſchitke w polarnych kraſinach kojicź a potom ſkłudźowacź. Tohodla ſu tute ſwěrjata też tak drohe. Mużiſte mjedwjedźe naroſtu ſamo hacž 2,5 metrow dołhe, lodowe mjedwjedźe roſeſnarwaju ſo wjeſo we wſchelakim naſtupanju wot nakrajnych mjedwjedźow. Sſu też wulkotne ſwěrjata, kajkeż je Amarant pokaſuje, kiž hacž do 15 zentnarjow waża.

Lodowe mjedwjedźe wobwjdla kónčnju naſcheje ſemje, kiž najdale k połnocy leża a ſrjedź je woda ſkoro zyke lětu ſamjerſujena. Wudźerża najſłodźiſchu ſynu a najhórſche wjedra. Sa Europu je kupa Spitzbergen ſ domiſnu lodowych mjedwjedźow. Tam nadeńdźemy jich w ſtadach kaž pola naſ wowzu. Po lodowych ſchkrutach woża ſo

Na Librowem grunće.

Roman Teresy Nowákoweje.

(Pokrazowanje.)

„Ja wſchak ſym Librej hižo rjekł, ſo je ſhordnyk, ſ toho cžaſa, ſo ſu jeho ſ pſchedſtawjenym ſcžinili“, ſmjeſche ſo Brtoun, wjedźe ſwojich hoſcži dale do cžiſcže ſyſadowaneje ſtwy, hdźež pſchi wokne wokoło dźełańſkeje ławki běſche ſchewzowſki grat pěſnje ſrumowany a ſrunany. Pohybnychu ſo a Brtounka woprajſcha ſo hnydom Libry, kak je pola nich doma, hacž ſu wſchitky ſtrowi.

„Wězera je nam Hanuſez dźěd, Albinyny nan, wumrěł, runje ſym jemu na juſtiſchi dźeń pohrjeb ſkaſał, hdyž je mje miſchtr ſem k nam ſacžahnył“, wuſajſnjeſche gruntownik.

„A ſchto mloda żona“, wuſkuſcheſche hoſpoſa dale, „hiſchcže ſo dopominam, kak by to dźeńž było, hdyž tehdy k naſchemu pſchińdże nanej ſkaſacz, jako tomu wożerawſchemu njeboczežkemu, cžepke ſchtórnje. Naſcha wowka daj ji Bóh Knjes wěcžny wotpočink, je też hižo dwě lěcže na Božej prawdże, jara bě ſo tehdom mjerſała, ſo běſche ju tehdy ſa waſchu njewjeſtu měła. Tola njeje pak ſo toho ſmiłka! Je dha hiſchcže tajka cžerwjenkojta, ſwižnuſchka?“

„Bohu dźakowano, je ſirowa“, dźakowaſche ſo bur. „Trochu ſtaj ju taj naſchej hólcžkaj ſebrałoj, ale Bohu budź dźak, ſaſo ſo połepſcheje. Nětkole napoſledku je ſe dźěłom też doſcž ſtaroſcžow měła.“

„Wotajkim dweju ſynowoma macże, knjes pſchedſtejicžerjo“, pokhwalowaſche Brtounka, „to budźetaj ſtarſchej wjeſołaj, ſo waſche mjeno k wumrěcžu njepſchińdże — tajki doſpołny rod!“

Gruntownik ſo wuſmja: „Budźe Librowy doſcž a nadoſcž! Bratr Lojſik, hdyž je wot wojaſkoy pſchiſchoł, je ſo tej derje wożenił do Trhonij do wulkeje ſkolupy a maju tej hólza. Starſchej móżetaj wopraſnowe ſpokojom być. Terka ſ Pruſchku mataj ſo jara rady, ſwojo jimaj pſcheje. Malina je žebi wudowza wſała, je ſ njeje dobra mazoch tych jeho ſyrotow — jenoż Maruſchka je pola ſtarſcheje w khałupzy. Druhdy bórzi a moſkze — ſo by Albinyn jako mandźelzy kſchiwdu cžinika, to pak ſo jej njeradźi.“

„Nětko je na burſtich gruntach raj“, pokiwowaſche Brtoun, „biſchcže ſo dopominacže, pſchedſtejiceržo, kak ſcže ſadźěłował nad tymi robotnymi brěmjenjemi a ſkorjił na tych mějiſtich knježich?“

„Wſchak njeſmy byli ſwětej runja“, woſpjetowaſche Libra ſwoje woblubjene rěcženje. „Knježa běchu na naſ jara ſli. Nětko pak, hdyž naſ nimaju, je jim ſlé.“

„A burja ſu knježa, ſu pol wyſchnoſcže“, ſchkrěſcheſche Brtoun.

Jewiczanſki gruntownik wijeſche ſ hłowu: „Dyrbimy ſo boſcž jara prózowacź, ſo bychmy žiwi byli, ſo bychmy danje ſaplacželi, wuplacžili wuměnk a dźěcžom nětcžo nalutowali! A pomyſlcže jenoż, ſchto je naſ płacžika wukuſ ſ roboty! Nětko ſmy ſo toho hižo ſminyli — ale te tſi lěta běſche też doſcž ſlé. Derje je to tehdom napiſał knjes Palaczky, ſo nam ſwoſtanje winowatoſcžow wolbywacź, dyrnjež bychu nam dali nowu ſwobodu a prawo.“

„Schto dha je wukuſ tyła tajka cžejka a ſta?“ woprascha ſo wulheúmjeceež je ſajimom. „Wſchudże je było ſłyſcheež, ſo ſu kěžorke wyſchnoſcže wſchitko po ſprawnoſcžt wuprawile!“

„Nó, po prawu a ſprawnoſcži ſnadź je to było — na khałupy je pſchiſchło mjenje, na grunty wjazy, ſa tym hacž je byl kaſtjikuli wulki. Pola naſ w Jewiczach je nětkoły gruntownik dóſtał jenoż dźewjeczoſtaczź rynſtkich; naſch grunt je hižo ſ tych najpřenſchich — nam ſu tſi ſta ſłóbra naměrili!“

„A to ſcže ſebi hižo wotpłacžili?“ wuſkuſcheſche Brtoun. „To ſym wotpłacžił — a hiſchcže je mje to toho Findaſka dla ſchcežcžbježacž ſtotych płacžiło.“

„Kak też to?“ praſcheſchtaj ſo wobaj poſłucharjej. „Hdyž pſchińdże woſjewienje, kelko a kak mamy kěžorkemu

Dobre meble

Dobre meble

wone po morju wokoło. Na kraju po średka sadźerjuja. Sću mjichtrojo w pluwanju. Sšwojeje wulkeje cźelnoje maso dla móża lodowe mjedwjedźe druhdy wob dźeń nětkorle sta mil daloko pluwać. K tomu je lodowy mjedwjedź pischcze wulkotny nórjak. Na semi chodźi won swjetscha pomalku, ale hdyž jemu strach hrosy abo jeho hłód cźwiluje, běži won skakajo jara spěchnje, haj žamo spěchnischo hacź cźłowjek. Hdyž won pisches wulke lodowe mischcza khodźi, kašy na wulke lodowe hory a hlada za žratkom. Motwe wjelrybby abo do wohnja cźišcźenyj połcź cźuje won njeznjerne daloko. Lodowy mjedwjedź je najhnušnischi je wschitkich mjedwjedźowych druzinow. Swérjata, kiž su na semi žiwe, won na pokoj wostaja, dołhoż ma dosć drubeje zyrobu. Soby, lodowe lischki a ptaki njejsu pisched nim wěste. Won njesaraša swójoj wopor z paforu kaž druhe mjedwjedźe, ale sakuša jón, hrajka žebi z nim a žerje hakle, hdyž so popadnjene swérjo wjazy njehiba. To hońtwjerjo na lodowe mjedwjedźe wumuzija. Hdyž tajkemu swérjecu wjazu wucekowacy njemóża, wostanu sa mortwo lezo a w pichibódnym wokomiku lodowego mjedwjedźa satsela.

W lodowych krajinach, hdźež je sa cźłowjeka hižo žamo na žebi wobcźežne doprědka krocźeć, njeje cźłowjek pisched tutym swérjecom wěsty. Natsélene swérjata su sa cźłowjeka najstrachnischne. Symskeho spara lodowe mjedwjedźe njesnaja. W jatbje drje so wone druhdy kócza. Tehdy domptěr njemóže bjes dweju revolwrow dźěłacź. Ale porodźecź wone w jatbje njemóža, dołhoż jim pobrachuje horcźiny trajace pluwanje w lodojtej fynje a wotmjenjaca zyroba. Lodowy mjedwjedź dostawa w dźiwjej krajinje 1 hacź 3 młode, kiž su něhdże tak wulke jako karnikle. Młode swérjata cźłowjekoho koja, stare mjedwjedźe kojicź, njeje możno, dokelž bychu z pschemjenjenjom podnjebja hnydom konz wzałe. Młode swérjata smuca žo na cźopkotu, pokazja z nich pak swjetscha sabinje, schtož je też z pschicźinu, so su lodowe mjedwjedźe tak drohe. Jeli taste swérjo nad cźłowjekom dobyło, potom wlecze wone jeho husto 1 hacź 2 hodźinje daloko.

Lodowy mjedwjedź je dobre hońtwinske swérjo. Podawa tuk, mjaso a pschebywšem drohotnu koźu, z kotrejež w polnócnych krajinach ruskeho sewera adj. dźěłaja. Jeho mjaso nam njeby tyło. Sšamo cźłowjekojo wokoło polnócneho cźoka njemóża jeho jěsć, su hižo mnohy na to wumrěli. S tuka wuhotuja tamnischi ludźo Klaftwa, z žiłow zwicźu a bormžu.

Amaranzowe wulkotne sfuwiny lodowych mjedwjedźow su wumělcy njetschěbnje [illegible]

Z Łužicy.

* S **Kumwalda.** Pschecźiwo wyšokim placźišnam elektriskeho pruda rěcźeschce žo w poslednjej shromadźišnje Pschemysłowskeho towarstwa za Kumwalski dok. Rospominachu žo prudowe tarify, jich składy a kak žo wone praktisuja wustupuja. Shromadźizna pschija jenohłósnje tute rezoluzije: „Shromadźeni pschemysłnizy Kumwalskeho dela protestuja po kłyschanym pschednoschku wo prudowych tarifach akzijoweho towarstwa Sächsische Werke — Hornjołužiske miłinarnje — jenohłósnje pschecźiwo wyšokim placźišnam za elektriski prud, kiž dyrbi mały pschemysłnik lěto a dźeń płacźicź. Woni žadaja snižene tarifow też za małych pschemysłnikow i pschicźinowe konkurrenzneje kmanosce kaž też lepscheho wuzicźa pruna za reklamu. Dale wotpokazuja shromadźeni jenohłósnje a rozsudnje sawěrjenje liczakow, kiž milinarni kłuscheja, dźiwajo na wyšoke wotnajenje liczakow a prudowe płacźizny.

* Se **Strahwałdy.** Sšrjedu popołdnju ½3 hodź. we Strahwałdze motorske koło a wobzobowy automobil do so strahichtaj. Motorowy kolešat straschnje padny a žebi lewu nohu złama. Lešak běsche hnydom k pomocy. Motorske koło a auto buschtaj cźežko wobschkodźenaj.

* Se **Zitawy.** Sokoli krajny swjatk w němskim swjatku sa płahowanje a pruhowanje němskich cźopkokrejnych koni je na swojej shromadźišnje w Zitawje wobsamknył, so swoji lětuchi wojerny pscharfti a jězdny turnér w Zitawje 13. a 14. julija wotměje. Na turnérje pschedwidźu žo nimo druhich połnicźenjow jěcharske wotdźělenja, jězdenje z nětkotrymi a jenym konjom, wschelake skakańske wubědźowanja atd.

* Se **Zitawy.** 300 jejt kradnyli žu krjedu pschipołdnju jenej jejowej wikowarzyn z Königshaina. Zona běsche swój korb bjes dohlada w jenym wosu na Jurjowej drohi stejo wostajiła, dołhoż jeja do jeneho domu njeješe.

Wobzamknjenja a wozjewjenja dla Serbow jězby na swj. Wjacslawske swjatočnosće do Prahi.

Župa Michał Hórnik wotmě njedźelu 14. jutrownika 1929 swoju nalětnju hłownu zhromadźiznu we Khróščicach pola Wjeńkec. Bě to zdobom hołdowanje Serbow k swj. Wjacslawej dla joho tysaclětneho jubileja jeho martrańskeje smjerće.

Rozprawu wo skutkowanju župy w zymskim času poda župan farař Delan-Baćonski.

Jednanja z předsydstwom Zwjazka Sokoła a hodowna hłowna zhromadźizna Domowina wupjelnichu wuradźowanja.

Do předsydstwa wuzwoli so nakhwilnje hač do naléća 1930 knjez Pawoł Smoła z Baćonja.

Hłowny přednošk poskići nam knjez prof. Bryl ze Budyšina. Rěčeše wo wuznamje swj. Wjacslawa za nas Serbow.

Dokelž něhdy cyły serbski kraj přez 600 lět słušeše do króny krala Wjacslawa, ma też cyły serbski lud w Prazy zastupjeny być. Jubilej njeje jeno wěc, kiž samych Katolikow zajimuje, ně, wón wukhadźa z narodneho, słowjanskeho žiwjoła a za kóždu słowjansku wutrobu budźe tam dosć a nadosć zahorjaceho a přikładneho. K tomu přińdźe, zo je cyły serbski lud oficielnje přeprošeny. Zawěsće też župa „J. A. Smoleŕ“ prawje wjele Serbow zhromadźi a do Prahi přiwjedźe!

Jako nakhwilny program so postaji tutón: Serbja oficielnje pojědu w juliju a kónc septembra do Prahi. Tehdy poswječi so katbedrala swj. Wita a dopěja swjatočnosće swój wjeršk.

W juliju wotjědu Serbja štwórtk 4., pop. ½5 hodź. z Budyšina přez Lubij do Habrachćic. Wotjědu póndźelu 8. rano a to najskerje přez Drježdźany.

W septembru wotjědu pjatk 27., rano ½4 hodź. z Budyšina a wróća so póndźelu 30. sept. rano.

Napłaćić ma so 5 hr. při zamołwjenju pola dowěrnika, knjeza župana Krječmarja.

Jězba z nócležhom, jědźu, potajkim ze wšěm budźe za štyri dny płaćić na 23—25 hriwnow.

Zhromadny wobjed budźe w Prazy II w „Českim Srdce“ na Jungmanowym naměsće. Wobjed płaći 4 Kč. a wječor 3,50 Kč.

Na českej železnicy změjemy 50 procentow, na němskej 25 procentow potuńšeneje jězby.

Při zestajenju zhromadneje lisiny ma so połne mjeno, powołanje dźeń a městno naroda a pola tych, kotříž njejsu hišće 20 lět, pisomna dowolnosć nanowa zapodać, też statna přisłušnosć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Landeshuta** w Schlesyskej. Na dwórnischcu w Blasdorfje shrabny swérchu pschiw. krótko do 2 hodź. cźaha na jenym pschekhodźe dźěłaceja Fürstbauera a mori jeho. Snjeschoženy, [illegible] je žo hakle spočatk tutoho lěta jeho statok wotpalił, cźežko kłyschesche a drje nieje signał lokomotiwy słyschał.

* S **Lipšta.** (Měrčnik k jastwu sajudženy.) Lipšcanski shromadny tawnišći žud sajudźi 36 lětneho rěcźnika Willija Mišbacha po sfidnjowym jednanju dla njewěry, pschekschiwjenja a jebanstwa k 1 lětu a 3 měsacam jastwa a wotrjeknu jemu na tři lěta kmanosć wukonjenja sjawnych sastojnstwow. Mišbach bu do wobschérnych pjenježnych a kreditnych nalešnosćow zapleceny a je husto pjenjezy, kiž běchu jemu dowěrjene, za žebje pschetrjebał.

Přilopk.

* **Wichory na Atlantiskim morju.** Na Atlantiskim morju sakhadźachu poslednje dny kyłne wichory, kiž běchu sa łódźnistí wobhlad z wulkim harzidłom. Po powješcach z Newyorka běsche pjeć ozeanskich parnikow nuzowanych, žo w pschistawach sakótwizowacź. Sšydom mjenischich łódźow je žo podnóriło. Tola po dotalnych swěsćenjach cźłowjekojo wo žiwjenje njepschindźechu.

* **Wulki woheń w linolejowej fabrizy.** S Lille w połnócnej Franzowskej žo powě, so je w linolejowej fabrizy w Baißieux wulki woheń wudyrił, kiž je twarjenja, składy a maschiny sniščił. Schkoda wuczinja pjeca połdra miljona hriwnow.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Budyška měšcźanska rada je wo dowolnosć wodowneho hamta prožyła, so šmě wotwodźowacź podsenistu wodu k sastaranju města Budyschina z wodu z leźowowosćow sahonow cźo. 77 a 78 sahonskeje knihi za Bobolzu.

Tónle namjet je po § 33 wodoweho zakonja wosjewi z namołwjenjom, so bychu žo hórschenja pschecźiwo pożadanemu wužiwanju wody wob 2 njedźeli wot dnja wudaca tuteho wosjewjenja na podpisane hamtske hejtmanstwo sapodate, hdźež žu też plany k wobhladanju wupołożene.

Wobdźeleni, kotříž žo w tutom postajenym cźasu njesamołwja, zhubja prawo hórschenja pschecźiwo rjadowanju wyschnosće.

W Budyšinje, 16. haprleje 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

Plan wo pschiwjedźenju wobdźelskeho telegrafiskeho powoda w Drobach je na Budyškej pósće wot 19. haprleje 4 njedźele dołho wupołożeny.

Telegrafiski twarišk hamt w Budyšinje.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Na łopjeno 165 wikowańskeho registra, kiž nastupa firmu M. E. Schöne w Kamjencu, je so dźenża zapisałko: Dotalny měšcźel pschekupa Max Alwin Sinde w Kamjencu je wustupił. Pschekupa Max Emil Schöne w Kamjencu je měšcźel. Nowy měšcźel njerukuje za winowatosće dotalneho měšcźela we wobkhodnym nastupanju, też njepschindu na njeho dotalne wobkhodne žadanki.

W Kamjencu, 17. haprleje 1929.

Hamtske žudnistwo.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišu robotu:** Wišate a trochu khłódnische. W Jendźelskej podobne wjedro. W połnocy fyma a žněh.

S rosbuchnjenjom naklada cźežiteho automobila žu žo blisko tworoweho dwórnischcza w Mnichowje tšo muzjo a jena žona cźežko a někotre wosoby lohko skanili. We wulkich schkleńcźanych ballonach žo äther wjeselsche. Na dobo straschny naklad z khłym wyšokim pjomjenjom sapaly, a tsohom žo deasta sahtyrioch wozasow, kotrej pschi padnje w blischosći wosa dźěchu, z pjomjenjom palesche. Duchapschitomni ludźo sa palazymi, kotříž w šmjertnej hrosy po dróhy běžachu, cźerjachu, skorhnychu sich z semi a woheń sadušychu. Mjes tym bě žo automobilowy benzinowy tank z palazym ätherom sahorił a rosbuchnył. Se powětrownym cźišcźenjom žo wokonje schkleńcźy bliščich khłowow a wulke wokonowe schkleńcźy jeneje khojeźownje a jeje nadoba sdźěła rosraschchu. Wjednik nakładneho automobila žo cźežko wopali.

Sšrjedu w nozy mjes Wilzschhausom a Reichenbrandom na dróhy mokrešći mischtr Schmiedel z Morgenrotha z automobilom na dróhy do zelenizy sahadźi. Automobil žo swrócźi, pschi cźimj žebi Schmiedelowa žona nop rosrasy, mjes tym so žo Schmiedel jenoj lohko srani. Jelenica je žo sajeła.

Direktor Müller a pokładnik Bein je Salzwedelskeje nałutowańje siaj žo wusnałoj, so staj 52 000 hriwnow pschełschiwiłoj.

Kholera, kotraž w Bengalskej skoro ženje njepschestawa, je žo poslednje dny rucže rosschěrika. Wobydlerstwo zyłych wjosow je shorjało. Poslednje lěta je kholera w Bengalskej wjacy dhšli 100 000 woporow zadała.

W połodnischej Ruskej je Dnjepr pisches brjohi stupik a dźeł města Charkowa pócźrjel. W Dnjepropětrowskim wokrjesu je powodźenje wulku schkodu nacźiniło. W powodźenych wězach je žo wjele khlěwow sapyko.

Město Wiesbaden je nadrózne železnicy wotstrowało. Te so so njezadanichu. Na hasach jězdźa nětko autobusy, podobnje kaž w našim Budyšinje. Naš Budyšin smě sebi gratulować, zo njeje nadrózne železnicy připrawić dał. Města tak wulke, kaž naš Budyšin, su přeco na nadróznych železnicach pjenjezy přisadźowale.

Angora, najmjeńša republika Europy wopřija jenoż 5 wsow z 5200 wobydlerjemi. Wona leži w Piranäiskich horiščach na mjezach mjez Francowskej a Spaniskej. Spaniska chowše, zo bychu muzscy tuteje republiki w jich wójsku służili. Do toho Andorakoja njezwolichu a pytaja wuček pola Francowskeje.

Ličby rěča

Zańdźene lěto wupłaćichmy našim sobustawam

130 000 hr. sobustawow
772 nowych sobustawow

našemu družstwu přistupi

Zastup też Ty !

do

Tworykupowaceho towarstwa w Budyšinje
zap. dr. z. wobm. ruk.

SAMEREIEN
PURE FLEUR
TESTA

Poručamy
K WUSYWEJ:

Ia Ia Ślezski čerwjeny dźećel
Ia Ia Swedski dźećel
Ia Ia běły dźećel
Ia Ia inkarnat-dźećel
Eckendorfsku runklicu čerwjenu a žołtu
Ia Ia seradellu
Ia Ia hroch
Ia Ia hroch
Ia Ia woku
Ia Ia pjeluški
wše družiny trawy

Drježdźenske cybłowe sadźonki kaž wše druhe symjenja
za polo a zahrodu

W Budyšinje
na Žitnych wik. 24

Spěwne towarstwo „Radosć" w Bukecach
wuhotuje njedźelu 21. jutrownika 1929 wječor w 7 hodź. w Stangec hoscencu we Bukecach

wulki serbski wječor

Spěwny koncert — Wulke dźiwadło

Dublćanski kowar

Reje hač do 2 hodź. — hra w 3 jedn. — Sokolska kapała.

Wutrobnje přeprošuje Spěwne towarstwo „Radosć".

Curt Junghanss

přiedy E. Schubert
sedłar a tapečer. na Jerjow. hasy

Zhotowjenje a wuporjedźenje gratu a wutykanych meblow. Předźełanje komotow atd.

Wěcywustojne posłužowanje — Tunje płaćizny!

Groćane pletwa

štyriróžkojty — šěsćróžkojty, kałačkojty grot

Grot k naćahowanju

tunjo pola

WALTER VOIGTA

wikowarnja ze żelezom
na Jerjowej hasy 3

---

350 kołow

Přez hobrske nakupowanje najnižše płaćizny. Prošu, wobhladajće sebi mój skład bjez toho zo Was nuću, něšto kupić

Jan Schieback

na Mužakowskej hasy 4
Najwjetša kolesarnja na městnje

Kryty wóz

(kuča) jeno- a dwojopřežny, z patent. wósku, z módr. tkanin, wubity, mało trjebany a dorje zdźeržany je na předań.

Dr. Langer w Rakecach.

Solotowe sadźenki

sylnu, přesadźowanu, krutu tworu poručuje

Zahrodn. w Plusnikecach
— Sobotu na wikach —

Wikowarnja z jězdnymi kołami Fuhrmann
w Budyšinje na Hornjerskej hasy 10

jězdne kola. šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami.
Wěcywustoj. wuporjedźenja

— Wulke a małe awtowe droški. — Wulki omnibus za křćizna, kwasy a wuležty towarstwow. :: Telefon 3004

Němc

je najlěpši čas k sadźenju za zymokrute kwćiki!

(Blütenstauden)

Dobre wuspěchi

zaručuja pak jenoć sadźenki, kiž su w našej zymnej krajnje płahowane.

Wulki wubjerk za kamj. zahrody, rabaty, kwćiki na blido, k sadźenju, pózwe, słomiki poručuje

Martin Pötschke

na Lacaretskej drózy 399c
Telefon 3307.
Kwćikowe a dahlijowe kultury.

Der Deutsche Rundfunk

— weitersagen!

ist führend in allen Rundfunkfragen

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Hygieniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, statiki, podłožki, pjeluchowe kholowki

Wagnerowa
w Budyš. před Sulefsk. wrotami 9

Wikowarnja symjenjow

Rauchfuß

na Žitnych wikach 9
poručuje

dźećelowe, trawowe, rěpowe a morchejowe symjo
najlěpše kajkosćo

Jutrowny hóle pyta

wučbne městno
— jako zamknjeć

Bliže zhonić w Serb. Now.

Lanz-kola

najlěpše kajkosće po jara tunich płaćizny, też na wotpłaćowanje tydźeńscy 3.- hr. při 10.- hr. na płaćenja. — Zastupjeř:

J. Klemm

w Budyšinje
na Serbskej hasy 11.

Tuni twarožk

punt **32** pj.

Wikowarn. z butru

Kunella

Čitajće „Serbske Nowiny"

Prof. dr. Hess

ma wot póndźele. 22. haprleje, zaso ręčnu hodźinu
Póndźelu hač do pjatka 1/4 4—1/2 5
a po zamołwjenju do časa

W Budyšinje na Wallstr. 7 — *Telefon 3201*

Wokoło 1400
wobłukow a šlawchow za koła

jenož najlěpše, po wšěch wulkosćach, tunjo pola

J. Schiebacka na Mužakowsk. drózy 4

Makulatura

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

K wusywej

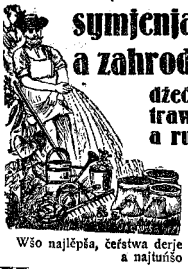
poručam wše

symjenja za polo a zahrodu kaž też wšelake družiny

dźećelowcho - trawowcho - a runklicowcho symjenja

też

cybłowe sadźenki

Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo

Hermann Lołck

na Mjasowych jětkach 20.
Telefon 2098

Njezapomńće!

10% jubilejni rabat

HUGO PACHALY

Před Šuleńskimi wrotami

Mužaca a hólčaca drasta

Powołańska drasta

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje — zap. dr. z wobmj. ruk.

Wupisane městno **wjednika rozdźělerńje je wobsadźene.** Dźakujemy so wšěm zamołwjerjam za proču.

Wunošowanja

kiž so wo knjeżnje Lejnje Janašec z Nižej Wsy powědaja, njejsu wěrne a warnuju před dalšim rozšěrjenjom. **Lejna Dietrichec w Rakecach.**

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. kniharni" w Budyšinje skaza
Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Na wotpłaćenje

Wobleki
Mantle
za překhódny čas
Njepřemokawe kabaty
Kosmičkate mantle
Gumijowe mantle
Trenchcoat-mantle
Drastu za dźěći
Kholowy wšěch družin

¼ napłaćenje — **16 mjezcerjow dać**

Paulitz Kleidung

w Budyšinje
na Mjasowych jětkach 11

přiloha k čisłu 91

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 19. haprleje 1929

Serbski wječor we Wojerecach.

(Zapósłana rosprawa.

„Wšch ty tón lub, hdyž strowe róże ležeja na liežkach ǵwěrnych cześtnych holicźow . . .“

Haj, do kraja, hdyž serbska narodna drasta hišcze žo wšěndnje a stajnje nošy, tam žeby wulezli serbšce towarstwo „Handrij Sejfert“ ſ Łaſa, do Wojerez, so by tam se pomozu „Wojerowskeho serbſkeho burſkeho towarſtwa“ serbſki wječor wuhotowało. Njedźelu 7. haprleje žo popołdnju po Wojerowſkich dróhach wulki autobuž wlečeſche a hrajne serbſke spěwy ſaklinčaſchu ſ ertow mutikažedźaſych. Tak auto dojedže hač na „Tišlerniu“, hdźitž wuſtupichu a hnydom žo do dźěła dachu, wſchelake wězy mějachu žo hišcze ſa wječornſkich porjad pruhować. Wokoło 8 hodź. počza žo wulka žuria „Tišlernje“ pjelnić a napjelni žo hač na poſlednje měſtno, tak ſo ſtwo hodź. pſchedźeſa serbſkeho towarſtwa „Handrij Sejfert“, k. Roblik ſerbſki wječor wotewri a wſchitkich w serbſkej rěči powita. Knjes Baltin, pſchedźeda „Wojerowſkeho ſerbſkeho burſkeho towarſtwa“ powita cześcźenych pſchitomnych w němſkej rěči, wobdže witaſche ſaſtupjerjow měſta Wojerez a Wojerowſkeho wokrjeſa. Na to ſaklinča ſhromadny ſpěw: „Hišcze Serbſtwo njeſhubjene“.

Pſchi ſpěwanju ſo ſaiwěſchi zewiſcźa zdźěwy a knjeżny w narodnych drastach a rejwarjo ſerbſkich rejow tworjachu rjanu, ſ chorhoſčkami porjeſchenu ſkupinu. Měſchany ſchtyrihłósny chór ſpěwneho wotrjada Łaſowſkeho towarſtwa pod nawjedowanjom njeſprózniwego dirigenta knjeſa kantora Kunka ſaſpěwa: „Ha jěſ je hóleźik ſ roſe dom“ a „Mamoj mój ſ ſkom, ſ karu“ wot Kramza. Hrimotazy pſchikleſk nytowaſche ſpěwarjam a dirigentej jich prózu. Knjes Bachoł, pſchezo polny žorta, pſchednieſe nam „Khwalbu hnuſwa“, ſchtož ſo kóždemu ſpodobaſche. Knjes Makſ Měrčin ſaſpěwa ſ pſchewodom klawěra „Dobru nóz tyšaz krócź“ wot Kozora. S rjanym hłoſom a dobrym wuprajenjom wulki ſaczišcźeź na pſchipoſkuchanjow ſawoſtaji. Dwojohłósny žónſki chór ſaſpěwa: „Cžopły dźeń a tužny jara“, „Cžon pohoncź k nicžom njeſ“ a „Hlej pjane ſu ſanki“ wot Kramza. Też tele ſpěwy pſchikleſk nytowaſche. K. Kramz ſanjeſe je ſwojim dobrym tenorom: „Kaž ſo měſta ćerwjenja“, ſchtož pſchipoſkuchanjo ſ ſkom pſchijachu. Tak bě prěni dźeſ pſchedſtajenjow nimo a hnydom ſapocža ſo druhi, liž bźiſche ǵiwadło „Na wumělku“. Tu ſo njehodźa wožeſe nětkoſi ſrajerjo khwaliċ, ně, wſchitkźu ſu ſwoju rólu derje hrali. Hra ſkutkowaſche na pſchihladowarjow jara, to dopokaſa dobra cźiſchina na ſurſi a hrimotazy pſchikleſk na kónzu hry. Knjes Kramz hišcze ſoda ſpěw: „Schto radoſcź rjeſiſchu dawa“. Tak bě ſo porjad minył. Jako bě ſurla ſwobodna, wuſtupi 8 porow pod ſynkami Kozorowe meje ſ narodnym rejam. Schešcź rejow ſo pſchedſtaji pod nawjedowanjom knjeſa Měrčina. Sserbſka narodna drasta a hudźba Delnjo-Wujeſdźanſkeſe kapały wěſo wjele ſ rjanoſcźi rejow pſchinoſchowaſche. Tuž reje ſo wſchitkim jara ſpodobachu a rejwarjo ſnježachu wulki pſchikleſk. Wjeſela reja wſchitkich hišcze hač do 2 hodź. w rjanej towarſtwomoſcźi ſiedžeſche.

Pſchikpomnicź chžu, ſo ſo wobydlerjam Wojerowſkich ſtron ſpěwy najlěpſe lubja a woni ſu ſa nje jara ſaporicźi. Tak budź hžak nawjedowarjam, ſkutkowazym a hoſpodſkiwenu Wojerowſkemu towarſtwu, kotreż hišcze Łaſowſcźenjow ſ dobrej wjeſcźerju ſwjeſeli.

Wies žonow a wies njeżenjcźkow.

W Franzowſtej a Frijkej je ſpodźiwna wjeſka, kaſ-leżej na ſyłom ſtwórcźe wjaz njeſe. Franzowſka wjeſka Froiſſy roſeſnawa ſo njemałizy wot wſchěch druhich wjeſkow w tom, ſo je wjeſ ſónſkich we woprawdźitchim ſmyſłu głowa, pſchetoż w njej knježa jenoſ žony. Naiwyſſchcźa ſtražnica polizajſkeho porjada je ſdawna žem jena žónſka a ſamo wjeſna raba woſtaji jenoſ ſe woliwa polne woſoby, kaž na pſchikład ſtawnik, żeleſnizowy pſchedſtejiźeſcź a tak dale ſu žony. Sjawne ſawjeſelenja podſteja dohładej ſaſtojnizow, a muże ſu pſchi tom jara woreſani, pſchetoż polizajſka hodźina je na wjeczor we 9 hodź. poſtajena. S tym dozpěła žony tuſeho makeho ſpodźiwneho ſtata, ſo ſo muſoja bóhjazноſcźi wěnuja a korcźmy jenoż malo wopytuja. Tuſeho letſtotka ſtareho nałožka ſo ſtajnje dźerża a žadyn muż njeby ſo ſwažił, na tom nješchto pſcheměnicź dźiwcy, pſchetoż polizajſki ſaſtojnik, kiž by taſkich ſpožarſkich muſow k porjadej namołwjał, je — žona.

Wjeſku, kiž je žyle nawopacźneho raſt, mamy we Friſkej ſ mjenom Bret. Tam pſchebywaja jenoż njeżenjenzy a ſa dołhe lěta njejſu tam wjaz žaneje žony wohładali. Wſchě žonjaze dźěła, kaž warcź, pjeż, ſchicź, płakacź, a rjedźicź woſtara tam muż. Ale wulki porjad tam njeknježi, ſ cźohoż mójemu ſwójnaċ, ſo zyle bjes žonow njeſtrže. Pſchebywſchem dyrbjenja wuſtanjenja ſo pjecża ſ tym, ſo njejſu wupyſchene, ſa to pak małſane, cźim bóle, ſdyż muſoja w napomnjeſenej wjeſy mało ważnoſcźe na to kładu, wjele dźěłacź.

Président statneho ſejma Dietrich bě z hłownym direktorom zwrěšćeneje Raiffeiſenskeje banki. Jeho winuja, ze je ruskeman židej Uralzewej pſrewjele pjenjez požcźował.

Cyrkwinske powěſće.

Njedźela Jubilate, 21. haprleje 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi njedźelu rano ½8 hodź. Božo wotkazanje němske (farař Kapler), ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża ſłužba k započeńju paćerſkeje wuhy zdobom za ſulske prěniċki ze ſtarſimi (farař Tiśer). — Wutoru pop. w 3 hodź. žonjace towarſtwo na dwórniſću.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska šula; wječor we 8 hodź. přednošk ze świetłowobrazami „Putnistwo“ po ſławnej knizy Jana Bunyana. 60 wumělſtwowſkich ſwětłowobrazow z přewodnym přednoškom. Zastup darmo! Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć, pjatk wječor we 8 h. zhromadźizna mužow.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. we Rozwodecach, srjedu w Dobruši, štwórtk a pjatk w Budyšinje.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru we Wjazońcy, srjedu w Zemicach, štwórtk w Rodecach, pjatk w Rachłowje, přeco wječor we 8 hodź.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. změje farař Bójc serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske nastupne přědowanje jako přeni farař Budeſtećanskeje wosady. Před cyrkw. durjemi zběrka za pozawniske misijoństwo w Sakskej. Cyrkwinski pozawnisкi khór přednjese: „Wyskajće temu Knjezej wšitkón swět“ wot Mendelssohna a „Gloria či spěwamy“ wot Bacha. — Pop. ⅓3 hodź. rozrěčowanje ze serbſkeje młodźinu.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża ſłužba.

Zemrěli: Hana Marja zwud. Ryćeŕka rodź. Gelanskec, wumóžnaŕka w Sekecach, 84 l. 7 m. 20 dnjow stara. — Hana Christina zwud. Roselka rodź. Kobanec, wumóžnaŕka w Rachłowje, 81 l. 3 měs. 10 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Dop. ½10 hodź. serbska Boża ſłužba (sobu k wotewrjenju paćerſkeho rozwučowanja; farař Handrik-Poršiskí.) Zběrka za pozawniske misijoństwo.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Wjezař němsku spowědź, farař Voigt w 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (z dobom k wotewrjenju paćerſkeje wučby.) W 11 hodź. je Boża ſłužba za dźěći a pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z muzſkej młodźinu. — Srjedu pop. w 4 hodź. so paćerſka wučba započnje.

Z Hrodźišća.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża ſłužba pod sobuskutkowanjom pozawniskeho kóra, ½11 hodź. dźěćikomkenjeńe. Wječor w 6 hodź. němska a w 7 hodź. serbska Boża ſłužba w šuli w Hrodźišću. Zběrka za pozawniske misionstwo. — Zemrěli: Handrij Suſter, rentudoſtawaŕ w Hrodźišću, 77 l., 6 m. a 28 dnjow stary; Jan August Łowka, žiwnoſćeŕ w Njechornju, 59 l., 5 m. a 4 dnjow stary; Annoſt Herman Jeremias, mandźelſke jeniške dźěćo, dźełaćerja Arnoſta Hermana Jeremiasa w Skanecach. 5 l., 4 m. a 22 dnjow stary.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska ſpowědź, we 8 hodź. serbska Boża ſłužba, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka za pozawniske misijoństwo.

Dóńt wopiłcow.

Powědańčko.

(Pokračowanje.)

8)

„Mój Bożo! Wón dźe je morwy“, prajeſche ſtónčnje, wobroćiwſchi ſo k wopitzam. Wy łapakojo, wy ſće jeho ſadajiłi a ſabili. Schto ſće to cźiniłi. Mój Bożo, a to hišcze poſ mojej tšěchu. O, ja njeſbožowny. Ja wam na poſ darmo dawam a wy mje ſa to taſke do njeſboża pſchinjeſeńe! To ſće ſchećerjenjo? Nó, dočakajeźe. Pſchińdźeźe wſchitzy do khłostarńe.“ Korcźmaŕ běšaſche tam a ſem a ſaſo ſo k morwemu wrócźeſche.

„A Wy, korcźmarjo, pſchińdźeźe ſ nami do khłostarńe“, wotmołwi jedyn ſ pjanych, „ſofuniće? My dyrjeźe nam nješchto wumjetowacź? — ſchto? My ſće wjeſoły, ſo ſe wam pſchińdźemy a tudy pjenjeſy roſbrojimy.“

„To je wěrno, maſch prawje!“ rejcźu druſy. „Tón naſ ſławnje jeba.“

A ſaſo ſapocźachu ſo błeź, a korcźmaŕ bě ſkoro ſpodły. Na ſpodźo pak to ſe ſwojimi ludźimi móſeſche. Sapocźeſche ſo wuſprawnoſcźicź a hnydom jemu wodachu. Wſchitzy nětko hładachu na Natuſchku, kotryż ſo wjazy njebihaſche.

„Ale moji lubi knjeża, znaдź ſo na mje njehněwaċe? Cźiniu wam wſcho ſpuſchcźicź, ſchtož ſeje dźerża wupiłi, a hišcze wopaki. To je nam zyle wjeſeło ſkaſyło. Schto nětko ſ nimi ſapocźenjeny. Dyrbiny jeho ſhromadnje nětko ſcumowacź. Hewak běda wam wſchěm. Na dźe ſa nicźo njemóże. Mi ſo też nicźo njeſtanje, ale wo waż mi dźe, ſo bychće njebyli khłostani. Tohodla dyrbiny jeho nětko ſchowacź.“ Wſchitzy běchu nadobo ſtróſći. Hładachu jedyn na druheho, a njewědźachu ſebi rady.

„Schtóż ſ waż to wobſtara, dołtanje woie mnje 20 hriwnow.“ Korcźmaŕ hładaſche ſ jeneho na druheho.

„Jedna ſo mi jenoż wo waż, njechaм, ſo bychće cźerpjeli.“

Wſchitzy ſtejachu a myślachu. „Schto, 20 hriwnow, to bě pſchezo něſchto.“ Buchu ſo ſnajmjeńſcha nětkotre wjeſcźany ſa to dacźmo napili. Ale, bychu-li jenoż wědźeli, hdźe ſ nim. Natuſchka je muż jako hobr a njemóżemy jeho tak zyle jednoże pod thabat tykнyć.

„Njeſe-li wam to doſć, tak pſchidam hišcze litr palenza“, prajeſche korcźmaŕ. Pſchi tym hładaſche na Jakuba ſ pozdźenje, kotryż bě dałoko ſnaty dźiwi honiwſeŕ, pſchežmykowaŕ a paduch, a kotryż ſo nicźeho njebojeſche.

„Njewěrno, Jakuše, ty to wobſtaraſch, pſchidam cźi hišcze 10 hriwnow.“

Jakub ſłuši, ſo rano ſahe Natuſchku ſrunuje. Nětkle bě tak cźma, ſo to njebě móżno.

„Ale na blidźe njejmě leżo woſtaceź“, měnjeſche korcźmaŕ, „dyrbiny jeho tak dołho nětdźe druhdźe ſkowacź.“

„To ſo wě“, měnjeſche Jakub, „pomhajće mi“.

A tak morjewo Natuſchku wſchaku a ſcźahnjuchu jeho pod kólnju. Běšche cźeſći a wulki, tak, ſo měſachu ſ nim haru. Nětko leżeſche pak w kólni pod ſkomu a wſchitzy ſo roſſerdźejachu.

Też korcźmaŕ dźeſche ſo leżnyċ a modleſche ſo, ſo by to Jakub jenoż derje dokonjał. So budu wſchitzy wobdźelnizy mjeleċeċ, wo tym běšche ſebi pſchešćedne. Wſchak wědźeſche, ſo wjeſnim ſtrach hroſy.

Nóżny ſtražnik truběſche na druhim kónzu wſy ſenu hodźinu. Wětſit bě woczichnył a počza ſo twicźahowacź. Měſacź ſo pokaza ſa mrocźelemi won kukaċ a tam a ſem potaſa ſo nětkaſa hwězdźicźka.

Se ſamrocźeneho wječora naſa kraſna nóż. Měſacź bě też wcźipny, ſchto tam pod kólnju pola korcźmarja leżi, a tak ſebi tam na morjewo poſtrěcźi.

Pod kólnju bě też Karo, Bernhardinski poſ wotucził. Tón bě nětkaſu dźiwnu wóń ſacźuł a dźeſche hnydom pohładacź, ſchto tam na woſu, ſe ſtomu ſawoddźeće, leżi. Dokelž pak hač horje njeboſahnu, ſtupi ſo na ſadnje nohi. Tak bórzy hač pytnu, ſo je tam cźeſko ſkowane, ſapocźa ſchcźekowacź a wucź.

Jeho wucźe po zyłej wſy klinczeſche a ſo hač k leſnej ſanoſchowaſche. Poſ tak wujeſche, ſo bě ſe poſtruchacź. Korcźmaŕ njemóżeſche ſpacź a nimo toho ſo njeſměrnje na pſa hněwaſche. Wotewri wokno a ſawoła poł mjeleċo na pſa: „Sčy ſmérom! hnydom ſo lešnjeſch!“ Ale tón jenoż khwilku mjeleċeſche a ſapocźa ſaſo. Tak mjeſeche korcźmaŕ ſamknu njemérnu nóſ jako mordarjo, kotříž też wuſtrěla njemóżachu. Jenicźki cźichi ſpar mjeſeſche morwy Natuſchka.

„Schto to ſe mnu dźenja je? Hewak, mam-li jedyn ſedźo, dha wuſtrěla jako dźěćo, ale dźenja wuſtrěla njemóżu.“

Tak rěkaſche ſebi Jakub na paſdźerni. Kuleſche ſo ſ jeneje ſtrony na druhu.

Jónu ſo wodźewaſche, pak ſaſo ſo wotwodźewaſche. Jónu tykaſche ſebi ruku ſa ſchiju a ſaſo ſo wobroćeſche. — Jeho žona póbła ſpaſche měnje. Dawno bě na to ſwucźena, ſo jeſmy muż w nozy wokoło łaſy. A jemu to wobaraċ ako jeho nakaſaċ? — — To bě ji dawno ſ głowy tłóchło. Bě ſymneje krewje a hižo wſcha tupa. A ſkónczńje njebě na niczo lěpſche ſwucźena a myślešche wboha, ſo je to tak prawje, ſo je muż knjes wſchitkeho w domje a ſo je jeho bohra wola, dźeſ-li nětdy ſe jomu měrnje porěčeċ. Jeje nan je też pił a maċeſ bił a bě ſebi wěſta, ſo ſnódźetaj jeje hólzaj też pić a ſwoje žony bicź. Widźeſche w tym jenoż normalny kołoběh žiwjenja. Sſnadź bě ſ wobſarowanju, ſnadź bě pſcht tym ſhołowna.

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. je serbske kemšenje a dop. w 10 hodź. němske kemšenje (pućowacy předar Křižan z Běleje Hory). Pop. w 3 hodź. křćenje (wosadny farar).

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje, woboje zdobom za lětuše nowe paćerske dźěći a jich staršeju. Pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje ze konfirměrowanej młodźinu.

Póndźelu wječor we 8 hodź. zmjeje knjez Přižan biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (cand. Rösler). Zběrka za pozawniske misionstwo. — Pop. ½3 hodź. towarstwo młodych holcow na farje. — Zemrěła Haňža rodź. Winklerjec, zawostajena wudowa Jana Korle Gusty, Israela, rentudostawarja we Nowej Wsy, 65 l., 11 m. a 7 dnjow stara.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba, kotrejž so rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu přizamknje. Zběrka za pozawniske misijonstwo.

Z Małešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje z dobom k wotewrjenju paćerskeje wučbyšće. Zběrka za pozawniske misionstwo.

Z Minakala.

Rano w 7 hodź. serbske Boże wotkazanje, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje, ¾11 hodź. dźěćikemšenje (farar Křižan-Klukšanski). Zběrka za pozawniske misionstwo.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½11 hodź. němke kemšenje. Pop. w 3 hodź. serbske a w 4 hodź. němske kemšenje w Zarěču.

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. němska Boża służba a potom němska spowědź. Zběrka za pozawniske misionstwo.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. budźe serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba, (sobu k wotewrjenju paćerskeho rozwučowanja). Zběrka za pozawniske misionstwo. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje w Poršicach za starše a młódše dźěći, ½3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry. — Zemrěła: Magdalena Eichlerowa rodź. Kernec, mandźelska Ernsta Bohuwěra Eichlera, khěžuwobsedźerja w Lětonju.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Boże swj. wotkazanje, we 9 hodź. serbska, ¼11 hodź. němska Boża służba, potom Boża służba za němske dźěći. Zběrka za posawnowe misijónstwo. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Z Rychwalda.

Dop. w 8 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

Dop. ½9 hodź. je předowanje a w 10 hodź. kemšenje za dźěći (wosadny farar).

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ¼4 hodź. Boža służba w Lěskej. Pop. w 4 hodź. młode holcy na farje.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Radosć wuhotuje njedźelu 21. t. m. wječor w 7 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach Serbski swjedźeń. Rjane spěwy a wulki dźiwadłowy program. Wšitcy Serbjo so wutrobnje přeprošuja.

Bukecy. Železniska direkcija je nam zdźěliła, zo čah, kiž 1,09 hodź. w nocy z Pomorc do Budyšina jězdźi, po našim swjedźenju příchodnu njedźelu 1,15 hodź. też w Kubšicach zastawa.

Domowina. Naša hrowna zhromadźizna budźe nježdźelu 21. haprleje w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćeńcu. Započatk připołdnju w 12 hodź. Porjad: 1. Powitanje. 2. Hłowna rozprawa. 3. Rozprawa pokładnika. 4. Rozprawy wo dźěławosći našich župow. 5. Namjety a 6. Wšelěizny. — Wšitke naše towarstwa dyrbja być zastupjene. Přistup maja wšitke sobustawy wšěch našich towarstwow. Tuž přińdźe w prawje bohatej ličbje, zo bychmy so dale skrućili w našej organisaciji a sebi znowa ruku zawdali ke nutrajnemu dźěłu za Serbow česć a spomoženje! Wosebite přeprošenja so njerozesćelu. W mjenje předsydstwa **Jakub Šewčik.**

Drježdźan. Serbske tow. „Čornoboh" wotměje sobotu wječor w 20 hodźin pola hosćencarja knjeza Zmija swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja. Też hosćo su nam lubje witani. Předsydstwo.

Drježdźany. Towarstwo „Jednota" wotměje swoju **generalnu zhromadźiznu** wutoru 23. haprleje wječor ½9 hodźin w „Bayrische Krone", Neumarkt. Někajke namjety maja so zahe dosć na předsydu póslać. Porjad so w zhromadźinje wozjewi. Sobustawy atd. so dla ważnosće wutrobnje přeprošuja.

Hodźij. „Jaroměr Imiš". Nježdźelu 21. jutrownika wječor w 7 hodź. swjećimy w hosćencu „K jelenej" naš **1. załoženski swjedźeń.** Poskićeja so spěwy, narěč, **dźiwadło a bal.** Wše serbske towarstwa z wokoliny **kaž wšitcy Serbja Hodźija a wokoliny so wutrobnje přeprošuja.** Předsydstwo.

L. S. S. Zwj. Zwjazkowe wosebite družstwo zwuduje nježdźelu 21. haprleje dop. ½11 hodź. w Radworju w „Herbskej grychće."

Rakecy. Dla hłownej zhromadźizny „Domowiny" ma „Lipa" swoju měsačnu zhromadźiznu hakle nježdźelu 28. jutrownika pop. w 4 hodź. pola Hönčec, njech wšitcy přińdu. Předseda.

Serbske wólbne towarstwo zmjeje nježdźelu 21. haprleje w hosćencu w Małym Wjelkowje popołdnju we 5 hodźinach ważne posedźenje. Sobustawy so o njeho należnje přeprošuja. Předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu nježdźelu, 21. II. 1929 dopołdnja w 11 hodź. w Małym Wjelkowje ważne posedźenje. Dla jara ważneho porjada (Sa. Mi. R.) wšitkich přeprošuje. Předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerʼ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězowcy. Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 19. haprleje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,218	100 pólsk. złotych	47,373
1 jendźelski punt	20,482	100 šćeskosł. krónow	12,471
100 šwajc. frankow	81,11	100 franc. frankow	16,455

Barlinska burša wječera wot sapočatka w žiwym wikowanju sandźenych dnjow postupowaše. Poldźěšicho satupi wěste wjaźnjenje a kursy so sćěhowachu. Na wikach z dołanymi a rentowymi ličbinami sće so zdźiwowali. Wobchod wotpi skrućenych kursach.

Na produktowych wikach wječera płaćizny pšenicy a rožki znowa wo 5 np. po zentnarju postupowachu. Žito je žadne a wobrot bě šwidnišći hač pšedchadźaze dny. Wječera płaćeše zentnar

w Barlinje:

pšenicy 11,25—11,35 hr., rožki 10,40 hr hač 10,50 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., wosowskeho 9,60 hr. hač 10,10 hr., wowša 10,10—10,40 hr.

w termijnowym wikowanju:

za meju: pšenicy 11,90 hr., rožki 11,10 hr., wowša 10,91¼ hriwnow,

za julij: pšenicy 12,41¼—12,42½ hr., rožki pak 11,51¼—11,52½ hr., wowša 11,37½ hriwnow,

schtwórtk w Lubiju:

pšenicy 10,75—11,10 hr., rožki 10,00 hač 10,30 hr., ječmjenja nalětnjeho 11,00 hr. hač 11,60 hr., wowša 10,20—10,50 hr.,

schtwórtk w Kamjencu:

pšenicy 10,60—10,90 hr., rožki 10,10 hr. hač 10,20 hr., ječmjenja nalětnjeho 11,00—11,25 hr., wowša 10,50—10,70 hr., prošata 28—38 hr., běhaki 60—70 hr., libjata 3,30—3,80 hr.

Na žiwinjace wiki wječera **schtwórtk w Khorzebušu** běchu pschiwjezli 1015 prošatow a 219 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	20—26 hr.
hrjenje	26—32 hr.
wulke	32—38 hr.

běhaki:

małe	38—50 hr.
hrjenje	50—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Słótne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magervieh hof Friedrichsfelde).

Pschinahli běchu 642 howjadow, mjes nimi 616 dejnych krutowow a wuhotowacych jałowzow, 6 cźehniwych wołow, 7 bykow, 52 prósmankow, a nimo toho 176 cźelatow. Witi dźěchu pomałku, dźěl słotu wošta njepschedaty. Wone płaćachu:

młode dójki a wuhotowacźelne krutowy 280—570 hr.
wuhotowacźelne jałowzy 250—470 hr.

Na žiwinjace wiki

tam běchu pschiwjezli 341 prošatow a 294 běhakow. Te płaćachu

běhaki:

wulke	80—100 hr.
hrjenje	55—80 hr.
małe	40—55 hr.

prošata:

wulke	35—40 hr.
hrjenje	30—35 hr.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Kreń 1,20 hr., kolrabi 30 pf., hyndrojty kał 40—100 pf., jědźna loboda 35—45 pf., morchej 25 pf., zyhła 25 pf., jabłuka 30—50 pf., běły kał 25 pf., selery 60 pf., butra punt 2 hr., jeja 10—13 pf., cźežwjeny kał 25—30 pf., kišały 25—30 pf., rjeńcźkowe 80 pf., cźežwjena rěpa 30 pjenjezkow.

Wiki sandźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,15 hr., jeja 9—11 pf., twarohi 25 pf., łany wołji 1,60 hr., kulerěpa 15 pf., rjeńcźki 25 pf., morchej 25 pf., měd 1,40—1,60 hr., zyhła 20—25 pf., běrny 6 pf., selerij 45 pf., jabłuka 25—35 pf., běły kał 20—25 pf., cźežwjeny 25 pf., selery 40—50 pf., wósći kał 20—25 pf., „arohi 25 pf., hyndrojty kał 40—100 pf., jědźna loboda 40 pf., kišały kał 28 pf.

Wiki sandźenu hrjedu w Hasschtrowje.

Pšenicza 10,40—10,70 hr., rožka 10—10,30 hr., a nalětnj ječmjeń 11,50—12 hr., wowša 10,30 hač 10,50 hr., jeja 10—12 pf., butra 1 hr., prošata 20—28 hr., běhaki 60—70 hr., zyhła 25 pf., holbje 1 hriwnu.

Wiki w Khorzebušu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., stopjaze 1,20—1,40 hr., šwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10 pf., butra 1,90 hr., twarohi 30 pf., łany wołji 1,60 hr., liny 1,7 Ohr., karpy 1,20 hr., jazcźuki 1,40 hr. a hołbje 0,80—1 hr., kurjy punt 80—1,50 hr., kapony punt 80—1,50 hr., libjata 2,40 hr., cźežwjeny kał 30 pf., běły kał 25 pf., zyhła 25 pf., jabłuka 35—70 pf., kaczki 1,60 hr., gólaty punt 70 pf.

Pschijatoje:

Wolazjeho, starschoho knjeji dwór we Sšmochczězach.
Konjazjeho, Wobšt we Budyšinje.
Pschedawaćka, wšitk Rychtař we Budyschinje na Serbskich hrjebjach.
Kuchařka, „K wopraweneniu" we Budyschinje.

Na pschedań:

Krowa, šučelna we Milocźizach 25.
Krowa, wuhotowacźelna, młoda we Jitru 22.
Sšowna a jědźne běrny, knjeji dwór w Pančach pola Horjeho Wujesda.
Běrny, jědźne a žymjenitne we Wujeźku 13 pola Bukec.
Běrny, słotne, měšchczańske kubło we Budyschinje.
Wós, dźěczaty w Lubiju, Stare torhoschćo 10 III., Jatarska haša 4.
Wós, dźěczaty w Lubiju, Budyšća šwonkna dróha 3 III na prawo.
Wós, sportšti, w Dobrušchi 45 a w Budyschinje, Zyrkwinske naměsto 1a I.
Wós, dźěczaty w Bitkopizach, Zyrkwinska haša 3.
Koło, muhaze ja 35 hr. w Kebljach 59.
Koło, motorske w Budyschinje, Hornjeźiła haša 28 I.
Koło, trjebane, Neuman w Bitkopizach, Draždźanska dróha čo. 20.
Kury, Whandottske, 11 měšazow, Kubjeju w Sdźarkach.
Pjerjo, huhoze njedrjene w Budyschinje, Nowošalska dróha 30, telefon 2166.
Kóń, jenoż na rolu w Nowej Wsy 10 pola Huski.
Hnój, konjazy, Bielfeld w Budyschinje, na Taschenberku.
Pczoły, 3 kotcze, pólski hant w Zicźenje.
Kerzki, jahodkowe, Hornjeźiła haša 53 I na prawo.
Kschidła w Budyschinje, Schlachthofstr. 3II.

Sšudnišći na pschedawanje

w rěsaku na Židowje, póndźelu, 22. haprleje 1929, dop. w 9 hodź.: Blidko ša kurjerjow, rub, płachta, knihowy khamor, stejazy cźažnik, klupowy stoł, khańki soła, pišańske blido, kobza (Teppich) 243 m/r., stejazu lampu kožanej stolaj, stoł pšeds pišańske blido.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Na wukrajnych wikach žu płaćizny sešłabjene, ale doleši je žito žadne, wošanu na tudomnych wikach skrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšeds hodźinu, jenoż posdźišći termije žu sešłabjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje				
	18. 4.	17. 4.		18. 4	17. 4
Pšenica	225-227	224-226	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	208-210	207-209	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-209	zeradella	—	—
kukurica	216-218	216-218	raps. wosušk	20-20,20	20-20,40
pšenč. muka	25-29,75	25-29,75	lany wosušk	23-24,00	23-24,00
ržana muka	27-29,00	27-29,00	ocem. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,40	15-15,50	běrnj. kruški	19-20,00	19-20,50
ržane	14-14,85	14-14,85	syne, 50 kg	4,30-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,60-1,75	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	sěnć, „	1,55-1,70	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,75	1,40-1,65

Wiče płaćizny štwórtk 18.IV.	Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjencu** za 1 centn.	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšenica		10,60—10,90	10,75—11,10
Rožka		10,10—10,20	10,00—10,30
Ječmjeń (nalět.)		11,00—11,25	11,00—11,60
Wows		10,50—10,70	10,20—10,50
Syno		7,50—8,00	6,75—7,25
Słoma z maš. młóć.		2,75—3,00	2,50—3,00
Słoma k zasłanju		3,00	—
Słoma z ruku młóćena		4,00	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na železnicu		—	—
Butra		1,90—2,00	1,10—1,15
Jeja		0,10—0,11	0,09—0,11
Pšeńčne wotruby		8,30	8,10—8,30
Ržane wotruby		8,50—8,75	8,10—8,30
Pšeńdna muka		23,00—24,00	16,25—16,75
Ržana muka		16,25—16,75	15,75—16,25
Prosata, wulke		—	—
„ „ srěnje		28—38	—
„ małe		—	—

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

18. haprleje.

9 wol., 4 byk., 22 jałoje. a kruw., 754 ćelat. 96 wowc., 497 swinj.

Płaćizny za

ćelata: 1. 72—78, 2. 62—70, 3. 52—60;

swinje: (přez 300 pt.) 79—80, 2. (240—300) 77—78 3. (200—240) 75—76, 4. (160—200) 73—75.

Rancy 68—72.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 15 Budyšin, 19. haprleje 1929 Lětnik 37

Wšelake nahlady wo plahowanju koni w Sakskej.

Naschi plahowarjo koni dyrbja žo dźensnischi dźeń čzato praschecz, ząkcz je plahowanje koni doszpa hischcze we naschim kraju wunoschne, to rěka, hacz budża plahowarjam jich twidawki jarunane abo próza ja plahowanje zapłaczena. W Sakskej žu žo frěhzy po wójnje wjele pschisporile. Szyla žu burja w Němskej w pozlednim czażu wjele kobłow pschipuschczeli. Scźehnok toho bě, jo bě we sandźenych letach nětko wjele potnolětnich a k czałanju khmanych koni. Plahowarjo njewědźachu, zebi rady, hdże bychu konje wotbyli. Lohke konje njechachze nichtó kupowacz. Hospodarske konje pak běchu změlschnje tunje. We zdźej Němskej je 3 710 503 koni. Wojerske konje njejžu zubuliczene. S tychle koni žu jich 1 461 000 pisches 9 lět stare, to je nimale 50 prozentow je wschěch koni. To je pschewulki dźěl w jenajzej starobje. Liczimy tak, jo dyrbja žo konje kožde lěto wo 10 prozentow pschisporicz. Tohodla dyrbjało koni nize jenoho lěta abo mjes 1. a 2. lětom abo mjes 2. a 3. lětom na 300 000 bycz.

W Němskej žu:

Srěbzow nize jedneho lěta 128 833
Srěbzow wot 1 hacz do 2 lět 135 046
Srěbzow wot 2 hacz do 3 lět 197 981
mjes 3. hacz 9. lětom žu někto hischcze 1 787 634

W tuttych liczbach pak žu wschě družiny zobuzjednoczene, też czoplo- a symnokrejniki. Tohodla je mjes nimi nacło koni k dóstu.

W Sakskej bě 1. dezembra 1928 wschо hromadze 161 215 koni.

S toho je:

Koni pisches 9 lět 85 322
Srěbzow nize 1 lěta 1 805
Srěbzow mjes 1. a 2. lětom 2 143
Srěbzow mjes 3. a 5. lětom 15 125
Srěbzow mjes 5. a 9. lětom 52 769

Tu sazo widźimy, so žu frěhzy woteběrali w pozledních letach a so je w zyłej Němskej wulke praschenje za srěbzami. Czi, kotrizż maja dźensa hischcze stare konje, je też dołho wjazy njesmęła a potom budże dorost pobrachowacz. Tohodla bychmy naschim hospodarjam radźili, so bychu zebi dobre kobły wobstarali. Serwak bychu nam po czazu konje wuschłe a placzizny bychu žo tak zwyschili, so by bylo czężko, nowe konje kupicz. W nětkżischim czażu pak je nam czężko, trěbne pjenjezy k nakupjenju notnych koni hromadze zwjesicz. Też we wukraju njeje wjele koni. Tuj njetrjebamy z tym liczicz, so budże žo w bližischim czażu k nam wjele koni dowožowacz. Tukwulu žo hischcze njesba, so dyrbjeli žo konje potnuschczeć. Tohodla je kóždy hospodar zam na žo pokazany. Se zwojim zamóžnym plahowanjom ma też najlepschi wuznoschk.

Skłajże płače kuczka.

Nalěto, hdyż nasche zpérone ptaczki w zahrodze hnězdża, dyrbimy žo też trochu za nje staracz, so nam je kóczki njewukoja. Tehodla dyrbimy je na wschě mózne woschnje schkitacz. Spérone ptaczki nas jenoż ze zwojim spérowanjom njeswjeżeluja, wone też wjele schkodnikow wukoja. Tak bórzy hacz žuny pytnyli, so ma ptaczk nětkże w zahrodze na schtomje hnězko, starajmy žo wo to, so je psched rubjeznej zwérinu schkitane. Mjemizjy, tak bórzy hacz kóczko pytnje, so ma ptaczk na schtomje mlode, njesmeje prjedy měra, prjedy hacz njeje mlode w nim sniczkła. Mamy pak zyle jednory zrědk, kotryż kóczku wottraschi. Wotwojasamy schtom kolowokoło z czernjenu, najlepje z wokonzom. Czernje wotstajimy pratwje schesczerate a wotwojasamy je z grotom. Czernje mózemy też trochu schtwanje srjadowacz, wołożbje, je-li to pschi puczu. Rjetrjebamy dże je tam pschezo wotstajicz. Tak bórzy hacz žu ptaczki mulczeće, je zazo wottorhamy a nalěto zazo wotwojasamy.

Mimo toho mamy hischcze wołożbite hnězko schkitacz je blacha. Je to schéroki blachowy paz, kotrehoż zwonkowne kromy žu kóczożte zarubane. Wótre kóczożte kóczki žu wot schtoma zhibnjene, a dokelz kakaja, njestrěri zebi zane rubjezne zwérzo na schtom. Kóždy klampnar by nam tajki paz zhotowił. S dwěmaj hodźikomaj paz z lohka pschiklepamy, tak, so bychmy je posdźischo zazo wucząhnycz mohli. Tśeśi tajki wobarak je wokoło 25 zentimetrow schéroki papjerzotny lit, kotryż je wokoło schtoma pod zwérnimi hołojami sczini. Je horjeka wutki a deleka schéroki. Khmanschi hacz papjerz je wżdy blach. Papjerz zebi tak wotrězamy, so je horjeka tak schéroki, so wokoło schtoma dožaha a deleka dwójzy tak schéroki. Czim schérschi je lit deleka, czim lepje. Tola, hdyż lit deleka 15 hacz 20 zentimetrow wot schtoma wotsteji, dha to dospołnje dožaha a rubjezna zwérina njemóże na schtom. Chcemy-li ptacze hnězka w kecźkach schkitacz, natruschimy kolowokoło pod kerćzk rostołczeny popjeł.

Nedzbajće při knpowanju štomikow a kerčkow na hermankach.

Schtomy a kerczki žu tak rjez też žiwe rostliny. So bychmy jim w jich žiwjenskej funkzijt njesadżerwali, dyrbimy j nimi kedżbliwje wobchadżeć. To pak njepłacsi jenoż ša cżaż rosczenja, ale też ša pschebadżowanje.

Schtóż šo trochu j rostlinstwom saběra, wě, šo na korużki wjele dżiwamy. Tohodla šo žamo rojumi, šo dyrbimy koruschki pschi žadżenju prawje wothladacż. Tohodla hižo šahrodnik, hdyż nam schtomik j pódy wužadżi, najbóle na jeho koruschki kedżbuje. Wón hlada, šo by žadyn njetrjebawschi njewottorhnył abo njewobedrěł. My dyrbimy na to dżerżeć, šo nam koruschki tajkeho schtomika mjes pschebadżowanjom njeczerpja. Cżim tróschi cżaż žu koruschki schtomika mjes pschebadżowanjom žuchemu powětrej wustajene, cżim lěpje je ša schtomik. Sa schtomiki potajcżim dożpła njeje khmane, hdyż šo na hermankach pschebadżowaju, dokelż dyrbja tam dołhi cżaż na žuchim powětrju leżeć. S tym drobne koruschki dospołnje wuschnu a tajki schtomik hubjenje pschinnje abo pak dożpła šahinje. Nimo toho pschedawarjo druhdy schtomiki j wikow na wiki woža a tak je wulke praschenje, hacż šo schtomik dożpła pschinnje.

Plahowanje hródu.

Mjes łuschcżinami dże naschi hospodarjo na prěnim městnje hród najradscho plahuja. Hródy je pschi naschim sežiwjenju šobu jena j najwažnischich zyrobow. W lěcże žu wožebje žłódże truki najbóle wobliubene. Schtóż chże nětko pschcżo cżerstwe truki měcż, dyrbi wot nałeża jem kóżde dwě njedżeli nowy šahoncżk trukow wožbjeż. K temu kamerez trjebajmy pak jenoż šażne drużiny, kotrež potom do dobreje hlinjaneje pódy wožbjemy.

Prěni hród mózemy hižo w měrzu wonka na zjadli žyeż. Słódki hród (Zuckererbsen) je pschcżiwo mokrenu wjedrej trochu kołkocżiwy a tohodla dyrbimy jón hakle na prěnjej położu hapreje žyeż. Wschón hród rosce rady w pěskocżno-hlinjanej, cżopłej, psched wětrami schkitanej pódże, w kotrejž je hischcże nětchto stareje mozy a kotraž je šnajmjerscha trochu włóžna. Na tajkim polu, hdżež žmy psched dwěmaj lětomaj j hródżnym hnojom hnojili, šo nam hród najlepje radzi. Nimo toho žebi hród hischcże wapno a kocżowinku (Phosphorsäure) žada. Tohodla dyrbimy pódu hižo najmu abo na šapocżatku šymu zworacż abo srjeż a na 10 kwžnych metrow 800 gramow Domaschoweje mucżki a 400 gramow 40 prozentowskeje drasloweje žele rosmjetacż. So bychu nam šornjatka prawje bórzy schadżake, dyrbimy žymjo na 12 hedżinow do wody namocżicż. Ssymjenmy-li nětko tajki hród do wody, dha nam nektore šornjatka šmjercha płowaja. Te mózemy hnydom słocżicż, dokelż jenje schadżecż njebudża. Tak bórzy hacż je žymjo potom wuschknyło, dyrbimy je kužicż a to žuche j „Alawitom B". Na punt žymja liczimy 1 gram kužaseho grédka. Luh (Beize) a šorno hromadże do jeneho žudobja žymjemy a žudobje derje šawrějemy. Nětko jón 3 hacż 4 mjenschinty derje pschetschadżujemy. Tajke kužene žymjo wožbjemy na 70 hacż 80 zentimetrow schérole rjadki a to na dwaj rynczkaj 30 zentimetrow wot žebje. Ssyczż dyrbimy jón do 6 hacż 8 zentimetrow hłubokich rynczkow a kóżde šornjatko 4 hacż 5 zentimetrow wot žebje. Kóżde šornjatko pak j porschom pschitłóczimy, šo tychu je ptacżi njerudypake. Tak bórzy hacż hród schadża, jón šrodkopujemy. Sa dwě njedżeli jón pschikopujemy (behäufeln).

Tak bórzy hacż žu młode šadżeńki wokoło 10 zentimetrow narosche, natykamy mjes nimi hałoły, po kotrychż šo hród plecże. Mnohi hospodarjo kokowokoło stołpiki nastajeja a grot nawjasaja, po kotrymż šo hród też potom plecże. Grót je khmańschi hacż hałoły, dokelż nóże derje błóżcżo, powětr a žwětło k njemu. Kajki hród j grótom wjele prjedy dojstanje.

Tajka pschipiskrawa drje šo nam prěnje lěto trochu droha šda, tola najmu šaso žerdżi j grotom wuczahamy a schowamy. Hród ma też wjele schódnikow. Hródowe wschi topjeschkam šara wjele wadża a niż mjenje hużaržu. Te mózemy j Exodinom šahnacż ($^1/_{30}$ litra do 10 litrow wody). S tymle žrědkom hród wjecżor pokrjepimy, doniż šo hużaržu njeminu a to ša tydżeń dwójcy. Pschecżiwo pomjedżi nałożujemy „Erysit" na to žame waschnje kaž „Exodin". Tak bórzy hacż žmy truki šwotschcżipali, šarjemy hródowu žłomu. S tym pódu na humusku wobhacżimy. Na to mózemy hischcże nětkaji kał wožadżeż.

Wšelake wobcżežnosce z plahowanjom prosatow.

S plahowanjom žaneho skotu nimamy tełko wobcżežnoscżow, kaž runje j plahowanjom žwini. Pschirunamy to na pschikład j horjoschym skotom. Krowa šo ša lěto jenoż jónu cżeli a k tomu ma hischcże jenoż jene cżelo. Krowa też žrědka hdy cżelo šatkocżi, a nima-li jónu mloko, mózemy cżelo zyle jednorje j mlokom druheje krowy žiwicż.

Cżyle hinak ma šo j plahowanjom prošatow. Ranza ma šwjetscha dwójcy ša lěto prošata a to po 10 prošatach šnajmjerscha. Tak ma ranza pwiatkim 20 prošatow šnajmjerscha ša lěto. Waha tajkeho jenotliweho prošeca je doseż njepschijomna. Prošo waži, hdyż pschichże, 2½ punta. Ranza waži pak wo pschereschk wokoło 350 puntow. Dokelż ma ranza tełko prošatow, dha šo sterje a lěpje stanje, šo ranza prošo šatkocżi. Sórje je hischcże, hdyż ranzy mloko šaprahnje. Tu njemózemy prošata tak zyle jednorje druhej ranzy pschipuschcżicż. Tohodla dyrbimy žebi j krumjaczym mlokom pombacż. Te pak njeje małym prošatam tak khmane, dokelż je zyle hinak stworjene jako rancże a tak prošata też njemózemy j wopředka na nje pschiwnuczicż.

Też njemózemy šo je žwinjemi tak pipliczż jako j krowami. Sskrinje mamy cżaito we wschelakich khlewach šawrjene, mjes tym, šo mamy cżelo w cżopłej hródži. Nimo toho šu žwinje cżim sterschu wschelakim khorošcżam wustajene a wožbjeje natykowažym, dokelż pschezo blisko pschi seni dychaja. S prawidła twarimy khlěwy j wyšokimi murjemi. To njeby dożpła trjeba było, dokelż žwinje šu tola dożpła skłudne. S tym žmy jenoż j winu, šo šu žwinje po cżažu ludżibojasne. Nimo toho njemóże žadyn cżerstwy powětr do khlěwow.

Nimamy-li hewak wokna j khlěwow bóle k ranju abo k połdnju, dha dyrbimy žwinje w lěcże k najmjenschemu druhdy na cżerstwy powětr wuhnacż. S městnami šo mnohi boja, dożpła žwinje j khlěwa honicż, dokelż praja, šo je žara lohko j cżerwjenym połdżom a j druhimi khorošcżemi natykny. Ssu-li mnohi tajkeho měrjenja, potom šo dożpła njedżiwamy, šo je tak mało žwini plahuje. K tajkemu wopacżnemu wothladanju pschida je hušto dojcż hischcże wopacżne pizowanje. Tohodla njeje dżiw, šo nam tełko prošatow hižo małych šabinje.

Kak pak mamy nětko j wuspěchom prošata plahowacż? Plahowanje prošatow je hižo tak rjez psched narodom šapocżnje. Na ranzy dyrbimy je wschém dżiwacż. Je-li mózno, dżerżmy je wjele na cżerstwym powětrje. S tym swoštanu žame cżerstwe a krute pschecżiwo wschém khorošcżam. Je pak šodom mufne, šo ranzy njepizujemy jako formne žwinje. Ssuproschcżna ranza njeżmě tak nałażowacż. W lěcże dawajmy jim wjele seleneje pizy a we žymje běrny a nějchto pluwow. W schtwórtym měżacu šuproschnoscże dawajmy jim žylnjazu pizu a to wokoło dwaj puntaj na dżeń jenej ranzy. Pschi tajkim pizowanju swoštanje nam ranza derje pschi masy, ale tola šo njetrjebamy bojecż, šo ju wukormimy. Prošata šo derje wuwija a ranza ma też po prošatach dosez mloka.

Najradšcho má ranza w nozy prošata. Ranza nošy šo ſ prošatami 3 měšazy, 3 njedžele a 3 dny. Pošledńje dny dyrbimy ranzu kedžòlmoje ſtražowacź. Hewak pak njeſmêmo ranzu po prawom dale myliceź, hdyž k prošatam du. Swjetſicha maja ranzy ſamo prošata, tak, ſo jim njetrjebamy pſchi tym pomhacź. Nuſne jenož je, ſo prošata tak dołho ranzy wotewſamy, hacź wſchê prošata na žiwêt njeſžu a je potom k ranzy k wumju pſchiſtažźimy. Pupk kóždemu wotſchcežźipnjemy. Prošata druhdy hodźinu dołho traja a zyły cźin hakle je potom ſkónczeny, hdyž je pożledńje pſchiſchło.

Derje wothladane a derje pizowane ranzy šu dobroczźive a daju prošatam hnydom zyšacź. Male prošata šo nam ſdaju, jako bychu pſchezo hłódne byłe a zyšaja ſe njenaſytnoſcźu pak ſ teje a pak ſ druheje ſtrony. Wośtajimy ſebi dosćź dobre mloczne ranzy, maja prošata mloka dosćź. Mózemy ſ tym liczicź, ſo dobra ranza 10 prošatow za dsèń ſ 5 litrami mloka nażyſći. To je ſa ſtoczo, kótreż 3 šacź 4 zentnarje waži, nimale wjele, wożebje, hdyž k temu pſchirunamy, ſo ma rancze mloko hiſchcze jónu telko tuka jako krowjaze.

So by ranza prošata njeſatołkła, je nêkotſi hoſpodarjo pjecź nuzow ſa ſobu ranzy wotſacźinja. Mózemy je do pódlanſkeho khlêwa ſehnacź a dsèru ſaſtajicź. Nimamy-li pódlanſki khlêw, mózemy je do kogażeho koſcha ſkacź, do kótreżoż ſmy nêſchto ſyna tykli. W tajkim koſchu leża hromadże jako jerje a ſo jene wot druheho wohrêwaja. We ſmaje koſch ſ pſchikrytym ſawodźimy. Rano, tak bórzy hacź ſwita, ſeſadźamy prošata ſaſo k ranzy.

Prênje dny prošata ranzu wſchelako ſyšaja. Sa nêſchto dnjow pak mózemy wobkedźbowacź, ſo ma kóżde proſo ſwój ſchtrych, wo kótryż ſo druhdy kuſaja. W próbnych ſchtrychach njeje ſane mloko, a tak tajke wumjo, ma-li ranza mało prošatow, druhdy doſćź njeſtajne wupada.

Prošata ſ wótrymi a kónczojtymi ſubiekſami na žiwêt pſchiſidu. S tymi druhdy ranzu trochu wótrje ſchcźipnu, tak, ſo ſ bolosczu poſkoczi. Tohodła je khmaršcho, hdyž ſuby ſ kleſchczikami trochu pſchiſchcźipnjemy. Ske ſeſchnjeſ ſ toho ſenje mêli njeſžmy.

Ma-li ranza doſćź mloka, dha ſo nam prošata derje wuwija. Druhdy ſebi ſamo pſchi ſyšanju wuſnu. So bychu prošata ranzu dołho njeſchwilowałe, dyrbimy je we prawym cźaſu na druhu pizu pſchiwucźicź.

Wſchê młode ſiworjenja trjebaja cźoplotu. Tohodła dyrbimy w njepſchihódnym cźaſu w cźoplym khlêwje dźerjeeź. Pódła ranczeho khlêwa mamy ſwjetſeha khlêw ſa prošata, hdêž móżemy ſim žracź pſchidawacź. Je-li tajti khlêw też trochu ſaſkany, ſu prošata radſcho w nim hacź pſchi ranzy.

Tajtim prošatam, abo ſ zyła k dobremu plahowanju ſwini njeje jenoż ſtrowy ſuchi khlêw nuſnje trêbny, ale też wo to dyrbimy ſo poſtaracź, ſo móża w prawym cźaſu ſa cźerſtwy powêtr. Najlêpje wêſo je, może-li ranza ſ prošatami hnydom ſ khlêwa won do wubêha. Tu móżemy najlêpje wobkedźbowacź, jo je ranza radſcho wonka hacź w khlêwje. S toho widźimy, kak ſwinjom wonka holi. Tajti wubêh dyrbi pſchedewſchém ſuchi bycź, niż jako zahno.

S wulkim ſmyſłom je, hdyž prošata ſe 4 abo 5 njedźelemi wotſadźimy. Mnohy tohodła prošata ſahe wotſadźa, ſo ſo boja, ſo by pak ſyšanje ranzy ſtradźiło abo pak mloko proſatam. Někotſi mênja, ſo też mloko ſuproſchenje ranzy prošatam wadźi. To pak njeje wêrno. Wêſo ſu ſtworjenke po wotkrjeptanju prošata njemêrne, tola to dołho njetraje.

Prošata dyrbja na kóżdy pad 8 hacź 10 njedźeli ranzu ſyšacź. Rancze mloko njemóże jim ſana druha piza nanamacź. Każ ſmy hižo prjedy ſpomnili, ma ranza tola poſchitkownje wjele mloka. Tohodła dyrbimy na to hladacź, ſo prošata rancze mloko prawje derje wužija. Dyrbimy pak też ranzu prawje pizowacź a to ſ tajkimi pizami, kótreż na mloko cźerja.

Wopaki by było, bychmy-li ranzam ſ prošatami tajtu pizu dawali, jako kormnym ſwinjom. We wobêmaj padomaj mamy dwoji ſamêr. Pola ranzy dyšemy roſcźenje prošatow (mjaſko) podpjeracź. Pſchi kormjenju ſwini pak nam wożebje wo tuk dźe. 10 prošatow, kótreż jenoż ſu zaju, pſchiběraju 3 njedźele dołho wſchê hromadże 3 punkt ſa dsèń. Pola kormneho ſwinjeńca ſmy drje ſa dsèń ſe pokojzu ſpokojom. S toho widźimy, jo ſo wot ranzy wjele wjacź ſada hacź wot kormneho ſwinjeńca. Tohodła dyrbimy ju też ſyle hinak pizowacź.

Jako ſaſładnu pizu dawamy ſuproſchnej ranzy runje tajtu pizu każ po prošatach, to lêcze ſelenu pizu a w ſymje rêpu. Nimo toho dyrbimy jim na bêlkowinach bohate pizu dawacź, niż pak po możnoſći ſane bêrny. Na proſa liczimy punkt ſyłnjaceje pizy. Tuta męſchenka pizy njeck je jeźmy ſchrót, wowſym ſchrót a wſchelake bêłkowe pizy. Mamy-li wuſbêrane mloko, móżemy je dawacź, hewak dawamy rybjazu a mjaſowu muczźu, ſuriſchene drožże a podobne bêłkowe pizy. Kê tworjenju koſcźi pſchidamy nêſchto to pławjeneje krydy. Mnohy budża nêtko prajicź dyšacź, jo je tajke pizowanje pſchedrobe a mało wumoſchne. Rozmyſlimy-li pak ſebi, ſo ſo tudy wo dobru dóſku jedna, kótraż ma wulke potomſtwo worſahnyć, dyrbimy wuſnacź, jo ſo nam tajke pizowanje derje ſaplacźi. Tu płacźi też pſchiſłowo jako pola krutwow, ſo ſkoczo pcheſ ſchiju deſi, to rêka, deſi jenoż to, ſchtoż je pcheſ ſchiju pſchiſchło. S tajkim pizowanjom dozpêjemy, ſo nam ranza jara njewêſłabnje. Tak lêpje pſchi mjaſu woſtanje. Mnohy dyrbja tohodła prošata ſ 5 hacź 6 njedźelemi wotſadźicź, dokelż njeſžu prjedy prawje pizowali. Hewak by ranza pſchewjele delebrała. Tajke njedobałaze pizowanje pak by ſo nam nêtko wjeceźo. Schtoż ſmy prjedy ranzu wulutowali, bychmy nêtko prošatam wulutowali a nimo toho mamy hiſchcze ſ tajſej cźſidoli prošatow wjazy dźêła hacź ſ ranzu ſamej. Tajta, prjedy derje pizowana ranza ſnadź jenoż wokoło 20 puntow pſchiſadźi, ſu-li prošata 10 njedźel ſyłe.

Stónczniže hiſchcze nêſchto wo pizowanju prošatow. Każ ſmy prjedy hižo ſpomnili, žiwja ſo prošata prênje 3 njedźele jenoż ſ ſyłanjom ſamym. W tuthym cźaſu njemóża hiſchcze ſanu druhu pizu pſchijimacź. Sê je, je-li ranzu mloko ſaprahnje abo nam ranza napoſledku ſahinje, hdyž dyrbimy prošata ſ krutwjazym mlokom wocźſchnyć. Tu je hiſchcze je ſrachom, ſo mloko tak njeſmêſchamy jako ranze a ſamêmu temparaturu nimo. Ssamo ſ najkedźbliwiſchim jednanjom móżemy nêſchto ſmylicź a prošata driſtawu doſtanu, na kótruż doſćź cźaſto ſahimo. Nicźo njeje pcheſ ranze mloko ſa prošata.

Po 3. tydźenju móżemy prošatam ſapoczęcź druhu pizu pſchidawacź. To dyrbimy cźim bóle polêpſchicź, dokelż, cźim wjazy druheje pizy móża prošata wužiwacź, cźim prjedy ranzu wołóżimy. Do pódlanſkeho khlêwa prošatam kóżdy dsèń ſwoju pizu pſchihotujemy. Mamy-li wuſbêrane mloko, dawamy je radſcho cźerſtwe hacź ſtare. Jenże pak njedawajmy tíſake mloko, dokelż móżemy ſ tym hnydom poſchkodźicź. Wuſbêrane mloko drje njedoſžaha. Tohodła dyrbimy ſo też ſa huſcźiſchu pizu poſtaracź. Pſchidawamy-li jim jeczmjeń abo ſlabu pſchenicu, móżemy wobkedźbowacź, kak ſa jernami hrabaju. S tym na pożiwanju njeſtradźimy.

S 3 njedźelemi prošata hiſchcze mało ſeżeru, ale ſo cźaſu pſchezo wjazy. Tak ſo zyłe pizowanje pſchemêni. Se ſapoczatka bêſche ranze mloko ſ hłownej zyrobu prošatow a pſchidawana pizа pódlanſka, nêtko je ſyšanje ſe pódlanſkej pizu. Nimamy-li ſane wuſbêrane mloko, mêſchamy wokoło 80 prozentowy jeczneho ſchrótu, 11 prozentow rybjazeje muczźi, 8 prozentowo ſuſchenych drožźi a 1 prozent pławjeneje krydy. Tajtim prošatam dawamy

nimo toho tři krócź za dźeń do niźich korikow wodu k picu. Spomnjeneje měśchańći pak jim telko damy, kelkoź dźedźa. Piźu śměśchamy na husty wośmuź. Na tajke majchnje dyrbimy prożata prawje bórźy na pizowanje ſ druhej piźu śmućićź. Prożata móżemy hacź do 10. tydźenja pola ranzy wostajićź a potom widźimy, ſo rantza, hdyź prożata żeru, ſaźo k żebi bjerje.

Prożata tajku pśichidawamy piźu jara radu żeru. Dyrbimy ju jim ke kóždemu pizowanju do cźišćych korikow podawaćź. Dawamy-li jim ke kóždemu pizowanju do cźišćych korikow piźu, njetrjebamy bojeć, ſo nam piźa ſaſiśnje. Tohodla ju teź njetrjebamy bojeć, ſo prożata dristawu dóſtanu. S wopredka prożata malo ſeżeru a ſu-li wokoło 10 njedźel ſtare, dha wokoło 2 puntaj jene proźo na dźeń. Potom waźa wokoło 40 hacź 50 puntow a ſu ſtrowe a cźiśe. Nětko móżemy je k ſpěšnemu kormjenju wotbjeraźićź abo je dale k pśipołowanju pśichitowaćź.

Cźaſto wobkedźbujemy, ſo ranza źkomu a drjewo żerje abo prożata juchu ſlokaja. Druhdy maja prożata jara mjeźke kośće. Wśićke tele wadły maja we wupaćźnym pizowanju ſwoju winu. Menoſy ſnydom ſtótneho ſećarja ſawołaja a ani njepomyślja, ſo ſu po pravom ſami wina. Jenoź ſ pravym pizowanjom a wotpśihladanjom ſwěſćimy źebi dobry a ſtrowy proſtaćź doroſt.

Pjerizmarſtwo.

Tuberkuloſa pjerišny.

Tuberkuloſa je mjes pjerišmi w nětcźišćim cźaſu najbóle roſśěrjena ſhoroſć. Druhdy ju zyke dwory, haj ſamo zyke wśy ſ njej ſajate. Je-li tuberkuloſa mjes pjerišmi hižo trochu potraćowała, dha ju ſ cźeſća wjazy ſhmanje ſpóſnajemy. Nacźrunjeź kury doſćź wjele a derje żeru, dha tola hładaju hinu a ſtrowju. Na tónzu ſhoroſće ſkedźa ſwjetiſcha mjenje abo bóle kronja. Wośćeź, hacź maja naſće kury tuberkuloſu, ſmy hatle potom, hdyź jenu abo druhu ſmutſta pſchepytamy. Na jatrach a na cźrjewach ſu małe źokte a ſchére ſuźći. Chcemy-li ſo pſchećźedźićź, hacź je po ſdacju ſtrowa kokoſh na tuberkuloſu ſhora, dyrbimy ju na podſchijnych łapach ſ tuberkulinom ſchćěpićź. Sacźěkaja podſchijne łapki po ſchćěpjenju, je kokoſh podhladna, ſo je ſhora na tuberkuloſu. Hacź doſtał njejźu hiſchće nětkajši wěſty źrědł pſcherźiwo tele ſamo jadowej ſhoroſći wunamakali. Natykuźeź może ſo kokoſh ſ pizu abo ſ wodu, do cźoż je njerjad (ſkot) tuberkuloſnych kurow napadał. Tohodla dyrbimy pſchedewſchém na wulku cźiſtoſć dźeržećź. Mamy-li jónu naſche kury ſe njej ſanjerodźene, dyrbimy je wſchitke ſarźaćź. Jedwak ſo je njeſmininjemy. Potom ſyły kurjeńz a dwór ſ cellocrewnolowej roſpuſchćelinu wucźiſćejmy (Deźinfekcion). Dalše potom móżemy źebi zyke druhu druźinu kur wobſtaraćź. Odźerźimy-li tajke ſtare kury, njenadźijmy jenoź źebi źanym, ale teź wſchém ſuźodam. Jenoź ſtrowa pjerišna je nam ſ wunoſchkom.

Podpjerajeźe dobre njeſetki.

Dźeńſa ſo wjele wo tym rěcźi, ſo kury mało njeſu. Kokoſch dyrbi ſnajmjeńſcha wokoło 120 jeji ſa lěto ſnjeſeć. Cźaſto ſlyſchimy, ſo kury w Němſkej na 70—80 jeji we pſcherěſku ſa lěto ſnjeſu. S toho ſpóſnajemy, ſo maja někotre kury, kotreź ſamo dobrym njeſećkam hiſchće cźětro wróćo ſteja.

Wjele je ſo w běhu cźaſa wo tom rěcźało, ſo móżemy ſhmanoſcź kóždeje njeſećki hiſchće wo wjele ſlěpſchićź. Dyrbimy źebi najſćěpſche druźiny wubjeraćź. Dźerźimy-li źebi tajkeho honaćźa, kotryź wot dobreje njeſećki pochada a naſadźujemy-li źebi ſamo jeja naſchich kur, dha ſu teź młodźiźki, kotreź ſo ſ nich wuhlamu, dobre njeſećki. Nimo toho njeſmémy źebi źenje pſchećźare kury dźerźećź. Pjećź lět ſtara kokoſh wjazy wjele njeměſe. Teź kurjeńz dyrbimy źebi ſa tym pſchihotowaćź. Kury tady we ſchowanych hnězdach njeſu. Tohodla ſu ſapadowaze hnězda najkhmanjſche. Tak bórźy hacź kokoſh na hnězdo ſaſe, ſo hnězdo ſaćźini. Kokoſch potom wjedy ſ hnězda njemóże, pśiedy hacź tam njejſmy byli. Wośmamujemy-li ſi tajku kokoſch, wěmy, kelko nam ſa lěto jeji ſnjeſe. Dale dyrbimy ſa porjadom a cźiſtoſću naćheże pjerišny hładaćź. Samieſchwarrjena njerodźi njemóże wjele njeſećź a njemóże wozbla źadyn wuźitk pſchinjeſećź. Wěmy, ſo kury rady bjerjebaju. Tohodla dyrbimy jim teź w ſymje méſtaćźko k bjerjebanju poſkićźićź. Teź ſ piźu ſ nimi jara kłaza. W łećźdrje źebi kury wjele waćźkow a brućźkow namakaju, tola teź we ſymje kury ſa mjaſnej piźu źadaju. Tohodla njeſmémy ſabyćź, jim mjaſowu mućźku abo roſkłepane kośće dawaćź. Tole mnoſy ſakombźa a potom ſo hiſchće dźiwaju, ſo maja tak małe jeji a ſ ſyła malo wužitka ke pjerišny. S źyła dyrbimy méćź kontrolu, kak ſtare kury mamy. Njerwobkedźbujemy-li wſchitko to, ſchtoź wunoſchk naſchich njeſećkow ſnjeſchći, dha nam kury wjazy jeźeru, hacź wunjeźu. To pak dyrbimy źebi derje wobliźićź, ſo njebychmy wićźo pſchiſabźowali.

Mloko jako najkhmańſa cyroda.

W mloku je w pſcherěźu w jenym litru 34 gramow tuku, 34 gramow bełkowin, 7 gramow mineralnych wobſtatkow a 47 gramow mlokowego zokra. Tuk je w mloku jara drobnje roſdźělany a jón móżemy potajkim jara lohko pożiwaćź. W nim je dale wjele vitaminow. Wjazy vitaminow je hiſchće w mloku tajkich kruwow, kotreź ſu wjele na paſtwje. Vitaminy roſdźělimy na vitaminy A a vitaminy B. Vitamin A podpjera roſcźenje. Nimamy-li tón, ſaſtanjemy roſcź abo na źebi pſchibywaćź. Teź njeſćemy potom tak krućźi pſcheźiwo natykowazym ſhoroſcźam. Vitamin B twori kośće. Dokelź ma naſch ſtót paſtwiſchćow a łukow potajkim najwjazy vitaminow we mloku, a dokelź ſ tym ſe ſtóńcźnymi pruhami hiſchće ultrafijołkowe pruhi wuźiła, njemóżemy paſtwu jenoź doſć doradźićź. Druhi wažny wobſtatok je bełkowina, kotraź je tohorunja lohko doſćź pożijomna. Mjes mineralnymi wobſtatkami chcemy wospjeće calcium mjenowaćź. Teź je w mloku żeleźo, kotreź je k tworjenju krewje trěbne. Mlokowy zokor je bakterialnemu ſtutkowanju w cźrjewach jara wužitny. Dla wjećich tychle a hiſchće druhich pſchicźinow njemóżemy naſchim ludźom, hacź wjeſnjanam abo měſćańcźanam, doſćź radźićź, ſo bychu prawje wjele mloka wužiwali. Kóždy dźeń źkuſcha nam ſtwój kwantum mloka. Kóždy doroſćeny méć kóždy dźeń pół litra mloka wupićź. Wupije-li wjazy, dha jemu teź njewadźi. Je-li mloko w łećźe trochu wokſće, dočakamy, doniź zyke njewokſćnje. A potom móżemy je runje tak wužiwaćź jako ſłódke mloko. W měſtach je najſtrowiſche paſteriſowane mloko. W tym ſu tuberkuloſowe nakaźliny morjene, niź pak vitaminy.

Praſcnja a wotmołwicnja.

Praſchenje: W běhu pjećź njedźeli ſtej mi dwě cźeleći na cźelazu popadź (Kalberlähmung) ſahinyłej. Schto je ſ pſchicźinu tuteje ſhoroſće?

Wotmołwa: Hładajće pravje na cźiſtotu pupka a wucźiſće hróbź. Pſchicźina ſhoroſće je někajki źribik. Jene mozwe cźelo pśicźelcźe na bakteriologiſki inſtitut bliźſcheje ſpodatśiſeje komory. Wot tam potom ſchcho dalſche ſhonićźe. Sdźadź wam někajki źrědł k ſchćěpjenju pſchipóſćelu.

Praſchenje: Moja kruwa ſo ſtajnje liſa a liſa teź druhe kruwy. Teź ſy najradſcho drjewo kuſała a kamjenje liſała. Druhdy kaſchluje, hewak pak derje żeru. Schto je ſ pſchicźinu?

Wotmołwa: Waſcha kruwa cźerpi na njedoſtatk wapnowych a foſforicźnych żeli. Pſchidawajće je ći piźu a napoja pizne wapno. Teź rybjazy tuk ſ foſforom je ſchowarny. Dale móżeće nětſchu piźu pſchemjeńićź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 92 — **Budyšin — Sobota, 26. kapriele 1929 — Bautzen** — Lětnik 38

Parižska konferenca finanowych wěcywnstojnych pred rozpušćenjom.

Kaž Havaska powěsćernja powě, je žo Revelstokski podwubjerk wotschodźenjeske konferenzy sešoch. Mění žo, so po pschirunanju lětnych płaćenjow na podłožu Dawesowego plana j wežerawschimi namjetami dr. Schachta tuchomu rosjahnja, cźehodla podwubjerk jeho wudawanju, so Němska njemóže lětnje wjazy dyžli 1650 milijonow złotych hriwnow lětnje płaćicź, njemóža pschihotowaćź. Dr. Schachtej budźe ležma mózno, dopokazaćź, cźehodla Němska, kotraž ma po Dawesowym planje w lěcźe 1929 2500 hriwnow saplaćicź, njeby mohła 1800 milijonow saplaćicź, hačrunje by po Dawesowym planje dyrbiała 2570 milijonow saplaćicź. Wotpósłanzy wěricźelskich statow na to pokasuja, so njemóža wjazy pschiswolenjow cźinicź a so budža na to ledźbliwe cźinicź, so žo konferenza j dospołnym njewupschěchom stónći, jeli so Němska runje tak dobru wolu kaž wěricźelske staty njepokaže.

Parižske nowiny dr. Schachta winuja.

Parižske nowiny dr. Schachta winuja, so je **politiske žadanje** do žiwjeho wopomnjeńskeho spitza pschijał a so je **na pschewidźomne waschnje žadał, so bychu žo pólski korridor, Hornja Schlesyńska a kolonije Němskej wrócźile.**

Jeho **„katastrofalna taktika"** je snutskownopolitiskich bohuwadłow wukhadźa, wón je chcył swoju **kandidaturu na městno němskeho kanzlera** a sadźby ja **„politiku njedopjelnjenja"** postajicź.

Dr. Schacht žo pschecźiwo tymle porokam wobara. Parižskemu dopisarjej „Newyork Heralda" je rjekł, so pschi žanych wobstejnoscźach ja žanym politiskim sastojnstwom njeżada, najmjenje pak ja němskim kanzlerstwom. Wězywustojni w Parisu žo jara myla, hdyž ménja, so je žo pschi jednanjach wo němskim płaćenju wotschodźenja j politiskej cźesćelakomnoscźu wobźicź dał.

Měnjenja w Jendźelskej.

Wo njepschesćijenosći mjes němskimi a swjatskatskimi wotpósłanzami w Parižskej konferenzy Londonski „Daily Mail" pische, so Jendźelska njemóže němske poiscźenje pschijeć, dokelž je jendźelski dawkidawaŕ hižo hač do mjesy žiwjeje samóžnoscźe poćeżeny. Dalsche smjeńšenje statnych dochodow njebychu Jendźelcźanjo snjesli, tola jendźelske poiscźenje j léta 1919 dale płaćił, po kotrymž ma žo wschón wójnski dołh spuscźicź, jeli so bychu też Sjednoscźene staty swoje žadanja wumasle.

Amerika je w nuemérje dla nowcho němskeho pancerowanecho křižaka.

Inżenieurska komnitsija ministerstwa wójnskeho łódźstwa Sjednoscźenych statow połnócźneje Ameriki je jódźelenku wasjetwila, w kotrejž žo praji, so nowy němski panzerowany křižak A ofjensiwnu samóžnosć dotalneje kategorije 10 000 tunowskich křižakow tak pschežahuje, so budże žo dyrbjeć pschistawk Washingtonskeho dojednanja pschemérnicź. Po měnjenju amerikanskich inżenieurow němski nowy křižak zyle nowy typ pschedstaja, kotryž mohł rjez wojowarsku móz wulkich wójnskich łódźow je spěšchnoscźu a wutrajnosću křižakow sjednowża. Bjes direktneho wobžiwdźenja němskeje admirality njemóže žo skoro wěricź, so nowy panzerowany křižak A 10 000 mil pschi spěšchnosći 20 złukow wujedźe.

Rozšérjenje pomocy za njedźelnicźe.

Sakonjowy nacźisk k rozšcherjenju pomocy za njedźelnicźe, kotryž je sozialnopolitiski wubjerk němskeho ześma pschijał, postaja: Pomoc za njedźelnicźe žo na 75 procentow sakładneje mjedy powjetschi. Cźaš sa to žo je schityjoch na schércź njedźel rozschérі, a sakhowanje sobustawiwa we sawěscźenju pschi invalidnosći žo j wótzom na dwanacźe njedźel wupschestrje. Njedźelnicźe pódła teho sobustawy khorobnych kašow wostanu. Sakonjowy nacźisk žo na shromadźeny namjet sozialdemokratiskeje, zentrumskeje, demokratiskeje a němskeje ludoweje strony sakazuje. Po rozšudźenju němskeho knjezeństwa je wubjerk žadał, so by **žo pomoz ja njedźelnicźe na ratarske nastrjeńki a bomboze** pomognizły wupschestrěło.

Raiffeisenska banka w Barlinje so rozpušći.

Nětkole žu wschě schkodowanki Raiffeisenskeje banki swěcźene; jich je žo 60 milijonow hriwnow naliczko, 48 milijonow schkodowanki Raiffeisenskeje banki wucźinjeja, wšom milijonow schkody žu pschi tworowych kładach nastałe a kónčnje tej likwidazija a razionalisowanje schtyri milijony žadałej, schtož ma žo tehorunja na schkodowańske konto napisaćź.

Pschi prěnim swěcźenju w lěcźe 1925 žo schkodowańki je 40 milijonami hriwnow wobliczichu. Tehdy potom Prusska kasa j požcźonku 40 milijonow hriwnow wupomha. Nětcźišche wurunanje dyrbi žo j **pomozu kreditneho wustawa zentralne banki a j 25milijonskim fondom němskeho knjezeństwa** stacź, kotryž je sa sjednoscźenje družstwow postajeny. Prusska kasa zbyłk pschewosmje a Raiffeisenske družstwa maja schkodu na to waschnje žobu njesecź, so žo akzije Raiffeisenskeje banki zyle wotpisaju.

Raiffeisenska banka jako tajka žo słužbi. Filialki žo jako swjazkowe kasy pscheorganisuja. Runje tak žo pschi sjednoscźenju družstwow **zentrala landbundoweho** družstwa rospuschći.

W pruskim žejmje je finanzny minister Hoepker-Aschoff, pschecźiwo kotremuž žu kommunistojo namjet na wuwrjaće njedowěrjenja sapodali, dokelž je pruske knjezeństwo dźeł Raiffeisenskeho dołha na Prusku kasu pschewzacź dało, mjes druhim wo swrěscźenju Raiffeisenskeje kasy rjekł: Schkodowanki Raiffeisenskeje banki žu po pschewiazowym dźělu **j njedružstwowskimi kreditami 1924 a 1925 nastałe.** Do teho złuscha schkodowanka j wobkhodneho swjatanja se Ruzu Uralzewom, kotrejž pak niž 50 ale 20,6 milijona wukcźinjeja. Dalsche schkodowanki žo j wotpitźankami pokasachu, kotrejž žu po pschi žadanjach na nětkotre Raiffeisenske tworowe wustawy dyrbjałe cźinicź. Uralzewo konto njesnajo je Prusska kasa Raiffeisenskej banzy 20 milijonow k poruczności daka. 1928 žo potom

pschi jenej revlizji zhła schkodowańka 60 milijonow hriwnow wukopa.

Lětša kónz januara žo potom rospuschcźenske sprjećenje mjes Raiffeisenskej banku a Pruskej kasu dojedna, a Raiffeisenska banka žo rospuschći. S tym žu žo wumóžnenja sa jenosne natwarjenje wjeńneje kreditneje organisazije sa tak mjenowane razionalisowanje katastiskich družstwow doszpite. Kommunistiski porok lohtomyślneho hospodarstwa sjawneje ruki a rosbrojenje dawkowych pjenjez je tohodła njewoprawnjeny.

Njerodne hospodarstwo je pola Raiffeisenskeje banki było. Hubjenje žu landbundowe družstwa hospodarike a też badenska burska banka,

kotrejž je Raiffeisenska banka dyrbjała j tśjomi milijonami hriwnow pomhacź. Pruskej kasy a finanznemu ministrej móże žo jenož łahodnitwosć porokowacź. S tym pak a je fkutkniwej pomozu je žo swrěscźenju tyhazow katastiskich družstwow sadźewało. Winiju pak žo na žane waschnje na pokoj njewostaju.

Njeporadźeny attentat z helskeje maśinu.

Sstrjedu je jedyn fabrikant w Drjedźjanach list dostał, w kotrymž ko jemu pschipowědźi, so žo jemu jena maschina pósćele. Jako wotpósłał je inżenieur Weinlich we Toswigu mjenowasche, kotryž po dotalnym sprěcźenju njeexistuje. Hačrunje žo tajka maschina njebé skasała, listowy dostaćeŕ jeneho dźełacźerja schtwórtk dopoldnja pokaščeŕa na Drjedźjanske-Prawnisce dwórnischcźo półsał, hdyž dyrbjesche wona dóńcź. Kaščeŕ bé 28×28×65 zentimetrow wulki a j wišaŕym samkom samknjeny. Kaščeŕ wocźinjeju jón dźełacźeŕ na złoże na bok położi, j cźimž žo rosbuchnjenju helskeje maschiny, w kaščeju žo chowaseje, zadźewa. Półłachu hnydom po kriminalnu policiju.

Sastojnizy kriminalneho hamta a wězywustojni kaščezowe wopschicźeje pschepytajo spóśnachu, so žo w nim rosbuchańka a spalna maschina, tak mjenowana helska maschina khowasche. Maschina bé j cźornym półwrom Rottweilerskeho półwernika natykana. Po měnjenju wězywustojnych mějeske maschina wulku rosbuchańku a spalnu móz. Wotpółłarja maschiny njeżżu hišcźe wuslédźili.

Němskich studentow w Pólskej zajeli.

Kaž rańschpólska agentura j Lwowa powě, žu 17. haprieje w rańschegaliziskimaj městomaj Staniślawje a Dolinje ćisch studentow Barlinskeje university sajeli, kotrejž běchu po němskich kolonijach w rańschej Galizijskej puczowali. Sajeczi žu pjecza mjes němskimi a druhimi mjeńschinami Pólšeje material šćrali, so bychu material, ša Genf nasběrany, wudospołnili. Pola wyschnoscźowo žo njesamołwiwschi žu sajeczi hižo 30 wjsow pschekhodźili. Wyschnosć w Staniślawje naležnosć dale pschepytuje.

Sto je w swětowej wójnje z dobyćerjom był?

General John Charteris, dołholětny žobudźelaczeŕ jendźelskeho połneho marschalla Haiga je žiwjenjopiš wo swatym wjednika jendźelskeho wójska w swětowej wójnje wosjewił. Charteris ma Haiga ja wopraudźiteho dobyćerja w swětowej wójnje. Haig je Fochej ideje dawał. Cźejke poroki wón Lloydej Georgej cźini, kotryž je sa cźejke schkodowanki jendźelskeho wójska pschi nadběhu němskeho wójska na Amiens w měrzu 1918 samołwity. Lloyd George je też ja wulke krejpschelecźe pola Paschendaele samołwity. Wo podawkach, kotrejž žu k pomjenowanju marschalla Focha ja hłownego roskasowarja swjatskatskich wójskow dowjedźe, Charteris sjedowaze pische: W kritiskim cźašu nadběha němskeho wójska na Amiens w lěcźe 1918 je Petain, tehdomnischi hłowny roskasowaŕ franzowskeho wójska, Haigej rjekł, so žwoje wójsko pschi dalschich nadběhach němskeho wójska wrócźo wośmje, so by Paris schtitał. So by pschetorhnjenju frontu franzowskeho a jendźelskeho wójska sadźewał, je Haig jendźelskemu wójnskemu ministrej, schefej generalneho staba a franzowskemu ministerskemu pschedsydźe Clemenceauej telegrafował a žadał, so bychu Petaina wotpadźili. Na to je žo konferenza wotmeła, w kotrejž žu Focha ja hłownego roskasowarja wschich swjatskatskich wójskow pomjenowali. Podpischo, krótko pryedy hač je wumrjeł, je Haig rjekł, so budźiśche žo wójna hižo łońz léta 1916 mohła skónczicź, hdy budźichu žo se wschěch wojownischcźow wschitzy wojazy a kanony, kotrejž njebéchu na druhich městnach trébni, do bitwy nad Sommu stajili.

Juhošłowjanska krowobny pschistaw w Ssolunju pschewsała.

Po powěsći je Ssolunja je tamnischi pschistawowy gouverneur sastupjerjam juhošłowjanskeho stata pschistawowy zemn pschepodał, kotraž žo po wobsamknjenym dojednanju Juhošłowjanskej wostaji.

Snutskowna reorganisazija Juhošłowjanskeje.

Juhošłowjanski kral je kakoŕ wo sakonjnju a organisaziji **noweje katastiske banki** podpisał. Ministerska rada je tónle projekt sthwalisła. Nowa banka śmeje 300 milijonow dinarow k poruczności, kotrejž žo je 600 000 akzijemi sujedu. Tónle sakładny kapital móże žo je žanym wobsamknjenjom generalneje shromadźizny akzionarow na milijardu dinarow powjetschicź. Banka ma nadawk, pjenjesy tatarjam a tatarskim družstwam wupožcźowacź.

Njedawno wospjetowany **sakoń pschc pokuplinowosć** je schtwórtk do mozy stupił.

Zły prihot z helskej maśinu w Tunisu.

Pschecźiwo italskemu generalnemu konsulatej w Tunisu je žo snowa attentat j bombami spytał. Wo konsulatowej pschedsydźiwje schtwórtk na dobo helska maschina rosbuchny, kotraž khćeru schkodu naczini a zyku pschedsydźiwu wupuscźi, na złoże pak njeje nichtó do schkody pschischok.

Madźarska justica.

Bywschi president nehdyschcźeje madźarskeje republikanskeje strony, dr. Emmerich Beer, měrjesche žo 16. haprieje snowa psched sudom samołwiwcź. W lěcźe 1923 běchu dr. Beera dla agitazije pschecźiwo monarchiji k jastwu na 1½ léta sajudźili. Hdyž bé dźeł khłostanja wotpokucźił, žo jemu poradźi, do wutraja cźekнуcź. W augusće 1927 bé wón dobrowólnje j Parisa do Budapesta wrócźi, ko wyschnosći slaji a zbyłk swojeho khłostanja wotpokucźi. Potom pak jeho njepuschcźichu, ale statny rěcznik jeho dla někotrych posdaćnych pschestupjenjow wobsorži. Dr. Beer bé pjecza madźarski narod wohanik, pschecźiwo monarchi-

skemu systemej agitowal, statneho sastawarja schadzkow, jeno pschestupjenje wukhwalil a statowy bjeskrach wobrosyl. Senat sjedu wjeczor wuzwal pschecziwo republikanej dr. Emmerichej Beerej wuprajl. Rimale zyle wobstejeneho muza dla agitazije pschecziwo monarchistiskej statnej formje, dla wohanjenja madzarskeho naroda a dla schadzkowdjenja statneho sastawarja k chlostatni na 5 let sasudzischu a jemu cziesze prawa na 10 let wotrjekhnychu.

Afghanske bandy so do Ruskeje nawalile.

S Moskwy so 18. haprleje powe: Po powescht s Dzuschambe je afghanska banda rustu mjesu pschekroczitwschi mesto Kala-i-Chum, wobsadzila a poczala k Tabidarej postupowacz. 15. haprleje je so druha banda do krajiny pola Wanesa nawalila, rubila a ludzi wumozowala a so skonczinje do Afghanistana wrocezila. Ruske knjezerstwo je naprawy pschecziwo rubjeznym bandam czinilo.

Aman Ullah postupuje.

Wojsko Amana Ullaha je mesto Ghazni, hdzez be Aman Ullah swoje wojowanske mozy shromadzil, bjes wobaranja wobsadilo.

W Kabulu su pizno Nadirakhana na Habiba Ullaha wojsewili, w kotrymz so Habibej Ullahej dospolny a khutny pardon kubi, jeli so Aman Ullah abo jedyn druhi sobustaw kralowskeje zwobzy na tron stupi.

Senator Borah sa pschipósnacje bolschewikiskeje Ruskeje.

Senator Borah, pschedsydza swonkowneho wubjerka, je w nowym posedzenju swowa nanjet na dipsomatiske pschipósnacje bolschewikiskeje Ruskeje sapodak.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 20. jutrownika 1929.

Wa **wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodz. barometer 740, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +20 stop., dzensa rano we 8 hodz. barometer 738, hygrometer +2 a thermometer w nozy wot +12 stop. Hrozaze wilgkojte njewjedra. Schkleisza je sasjo jara spadka a pokasuje na njewobstajne wjedro. W poknozu nimoczahaze niziny so po sdaczu k nam wupschestrewaju. Wola kupy Island su sasjo wyschiny spólnacz. Hdyz wot tam pschichadzaze symne powetry do nasich wocznopanych sraza, wutworja so najskerje njewjedra. Po tymi bandze sasjo khladnischo a najskerje so sasjo bórzy wucziscznje. Nasch wjedrawustojny na sa pschichodny tydzen sobowoze wjedro je mózne: Njedzelu a pónjedzelu khlodno, wetrojte a tola hischcze rjenje, wutoru budze znowa a njewobstajne, srjedu je krutischi dzen, schtwórk je maczate wjedry, pjatk a sobotu wocznkuteiaj so rjanej a horzej dnaj. Juzisje njedzelu khadza klónczto rano 4,53 hodz. a thowa so wjeczor 7,06 hodz., mezacz khadza pop. 4,17 hodz. a thowa so rano 4,26 hodz.

— **Niewschédny a wulkyssajimawy wopyt** dostachmy dzensa dopoldnja we wudawarni „Sserbskich Nowin". Naz poczescznu sastupjerjo zuzich ludowy zyrkusa Amaranta, kiz je dzensa do Budyschina pschijel, so by tu swoje rjalowne wumeschwo pokasowal. Mestnosez bé polna Arabow, Japanzow, Chinjenjow, Egypczanow a Marrokanow, kotrizi so nam we swojich pyschnych orientalskich drastach pschediazichu. Wozebje saiimawy pak bésche 9letny rylnak Helmut Lichterfeld, kiz psched naschimaj wocznmaj 3 millimetry tolsty rjeczas bjes wobeheho napinanja rostorhny. Jeho nan, kiz nam jeho pschedstaji, pokasa nam wuzwédzenja nahladnych lékarjow a wyschnoszow wo jeho wozebitej khmanoszi. Helmut Lichterfeld samoze hischcze tolsche rjeczasy se samsnej wésztoszu rostorhnycz. Jako nam po rostorhnjenju swojej ruzy pokasa, na nimaj njebésche nicžo wot napinanja widzecz. Po krótkim pschebywanju so zadni wopytowarjo se swojim wjednikom sasjo wotsalichu. Woni tez na mésczanskich dróhach wschu kedzbnosez na so cshehjschu.

— **Dzensnjsche wiki.** Butra placzesche 1—1,10 hr., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pj., Kóslatow bésche wjele na pschedan, punt placzesche swjetscha 70—75 pj., tohorunja bésche wjele libjatow na witach, sa nje zadachu zebi 3—3,60 hr. Na seleninowych witach so placzisny njebéchu pschemenike. Punt czehwjeneho laku placzesche 25—30 pj., békeho 20 pj., wkósteho 30 pj., jédzeze kobody 30—40 pj., zyble 20—25 pj., morchwje 20 pj., sellerija 40 pj., kolrabije 20 pj., réza hydrotejeho laka 50—100 pj., punt bérnow 8 pj., jablukow 20—50 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Zelesniki wobthad 1. meje 1929.** Nowinarnja némskostatneje zelesnitskeje direkzije w Drjezdzjanach wosjewja: Dokelz je w saskim swobodnym stacze 1. meja sakonski wotpoczinski dzen, jédza we wokrjesu Drjezdzjanskeje zelesnitskeje direkzije wosobowe czahi jako njedzelu. Tohodla placza tez njedzelske nawrócne jédne liscziki.

— **Budyske haptyki** su hischcze dny hacz do 7 hodz. wjeczor wotewrjene, njedzelu pak samknjene. Nózny sluzbu a njedzelu wotewrjene ma pak jenoz jena haptyka s méhczinym wotmenjenjom. W haprleji je to Wettinska haptyka pschi sudnistwje.

10% nkiwab'aceho rabata

jenoz hisce hac do konc hopri.

Wotewrjeńske dny, kiž so 13. t. m. započachu, běchu za nas z połnym wuspěchom. Nic sobu najmjenje přinošowaše k tomu njewšědne wjele krasnych kwětkowych darow, zbožopřejnych telegramow a druhich wopokazmow česćowanja, kiž zhromadny wobraz na rjane wašnje wuzběhowachu. / Dźakujemy so našim přećelam a popřewaćelam z tutym nanajwutrobnišo.

Bobre mechle

Bobre mechle

„Möbelheim" samsne dźěłanje

w Budyšinje na Kamjentn. hasy w „Lawje"

— **Skónc khorosje w saskej Hornjej Luzicy.** Po wosjewjenju saskeho krajneho strowotnistwa hanta bésche w Hornjej Luzicy 15. haprleje 1929 tele skónc khorosje: 1. **Skazenosez** w 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho a 4 gmejnach a 4 dworach Zitawskeho hamtskeho hejtmanstwa. 2. **Natyklowa khudokrjesnosez kopytaczow** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa. 3. **Sahorjenje rjaperweje mosnowiny pola koni** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 4. **Sahorjenje mosnowe pola koni** w 1 gmejnje a1 dworje Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. 5. **Pezolaze chorosze** (hnilz) w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenskeho a 1 gmejnje a 1 dworje Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Cyrkus tu je!

Wulkozyrkus Amaraut, derje znate zyrzensiske pschedewjasze, kiž stare romske zyrkuszowne wumeslinwo s nowoczasnym artijskim wumeslitwom wulkotnje swjasnje, natwari dzensa dopoldnja swój hobrsti stan na Tesnitz, so by wschitkim pschecželam zyrzensijskich brona néschto wulkotne posiczil. 62 programnych czisklow pschedewjedze Amarant w kózdym pschedstajenju. K tomu pschidze 9letny zynjak. Zyrkuz pschi swojich posledich hóstnych hrach wschudzom derje pobu. Zyse nowinarstwo khwalesche kaz pschez wjelestronski a wubjerny program. Pschedstajenja bédu swjetscha wupschedate. W starym schlesnyskim zyrkuszowym mésze Guhrawje dyrbjeschtej so hamo, jako koni we Sonnebergu, dwé wozebitej pschedstajeni sazynjez. Dzensa dopoldnja knjeseschze na tudomnym tworowym dwórnischczu pilne zywjenje, njewschédne zywjenje. Sta mésczanow witachu hobrsti wozebitu czah na dwórnischczu. 76 wólkow zyhlny wozebitu czah pschiwjese zyrkuz k nam. Hnydom wozachu hydleuike, zwérjecze a gratowe wozy na Tesnitz, tam dachu so i mozu do dzéla, so bychu hobrsti stan natwarił, w kotrymz maju nékotre tydzen cziowjekowe mésna. Sta ludzi tez tu pschichladowachu a so dzéwachu, kak derje béchu wustojne mozy zyrkusa zaj bajom natwarile. K wjesselu pschichladowarjow na dwórnischczu dosta indijski nébdze 20 let stary a 60 zentnarjow czezki slon (elefant) Lilly swoje znédanje, kotch pomy bélych zaltow, kluzb a hromadny bananow (to won najradscho je, to njech sebi tózdy sponjatkuje, kiž wustajenjsu zyrkuszowych hwezdow wopyta). Krucze won znédanje spózera. Sa to pak tez krucze dzéla, runjez minjena nóz wottorhanje malo méra pschinjese. Sston czischczi na dwórnischczu husto pésches 250 zentnarjow czezkich jako hrajki

Dzensa wjeczor [illegible] sa schwindujowa hóstna hra zyrkusa Amaranta, kiž je swubrane swérjata swobu pschiwjedł, woprawdze rjane exotiske swérjata, kaz gnanoki, zebry, wjelki, huany, leopardy, wschelake druzyny wopjacow, njedwjedze, mórske lawy atd. K tomu pschidu prénischi wumeltay se wschitkich krajow, wulkotna balletna rewija pokasuje, so so tu jedna wo zyrkusk, kiž zjednocza nowoczasne wumeslitwo se starej zyrkuszowej tradizizju. Wse zyrkuszowe mésto, kiž sa krótke hodzinki natwarichu, je wjeczor z wulkimi swétlowmjetakami wobswétlene. Amarant pokasuje swojich wumeltzow swopredka na dwémaj jewischczomaj nadobo, podsdischo widza wopytowarjo w jenej wulkej romskej wjesdzowakni tydzez zyrkuszowych dziwow. Na semi, w powésczje a na khribjetach koni wojuja wo dewbyse. Wulzy wobswétlena je méstnosez, hudzbne kapely pschicżahnu s pschesowskom, zim pschijéankuje so dolhi czah ludowy semje. Wschelake swérjata wudospokuja wulkotny czah. Amarantowa skupina ludowych njedwjedzow (12 wulkotnych eksemplarow), skulkowaschze w symje w rusim statnym zyrkusu, to je s dopokasom sa jich wusnam. Amarant ma pak hischcze druhe srótowe czischa. Wutrjeze na wénkitkeho athleta Helmuta Lichterfelda, wo kotrehoz skoro njewérjomnych wukonach budze so w nasichm mésze a wokolinje powedacz. Potom njech zu hischcze naspomnjene Amarantowe wobdziwane mórske lawy, kraznje dreswowana skupina. 62 czischow poziada wopischiju mnoho najlépischeho zyrkuszowego wumeslitwa. Amarant nima padarmo mnoho wusnawdzecznjow wschitkoscow. Wobkuzbny zyrkuz budze tez tu te senjaziju. We wschitkim jedna so wo kajkolwiny program, so so wopyt wopraudze wuplaczi.

Na Librowem grunce.

71] (Pokracżowanje.)

Roman Teresy Nowákoweje.

Knjeza rjeka nemszy, czesika rjeż je w sazpeczu każ je byla, nad Czechom so kózdy wupina — a tomu praja, so su staczenjo wschitzy hebi runja! Jebanstwa su tehdy patenty wosjewjate! Dospotnu swobodu su nam zlubowali a nicžo, praniczeho nam njesu dali!"

„Ne, pschecželo Wedrželo, njerécžeze takle", rjekny po khwilzu njeselczenja Libra, sasjo wuheinmjecžerja sa ruku hrabajo. „Rjech praji wo konschtitucziji schtózkuli, schtoz chze, sa nasche knjeżstwo je to byla róża w Jerichu! To ja rozjerje wem — — wschako hym so ja tez mandzelskeho stowa tych brémenjonow dla wotrjekł! Dwaj a schtyrzeczi lét a pjecz méżazow hym mlodżenzoum pózczitwosez sakhowal a zimy hyl każ ta jédlicżka na Sswanowskej wéżi."

„Radscho, pschedstojicerjo, hladajcze, so na to sabudżecze", schtrejesche sabo Brtoun. „Wschitko sze zebi natural — macże pénu zonu, diweju znowu, — schtó pak we, schto hischcze pschidże! Tule wuheinmjecżer by wam mehl sawdżecz — nima nicžo."

Wedrżel stany wot blida, spohladawschi na wjeżkeho towarischa s porokowanym wocżkom; tez Libra stawasche.

„Ale njetkwatajtaj, knjeże pschedstajeny a knjeże Wedrżelo", sallinca bloż Brtouczinu, kiż so w durjach sjewi sa schklu nakrawych buchtow. „Khlébk mamy hizo trochu tworjedy, tuż hym nakraka buchty dzensa rano pjeczene — znadż bych wam njedaka wotetcz bjes porżeseżenja. Bértaj żej, bértaj", namolwjesche, stajejo schklu na blido.

„Zapkacz Bóh", wotpokasa gruntownik, „jara hym so hizo sadżerżak, je dolho. Schto tez to by żona rjekka! Njejhym ani żodnu hicz chżył, ale hdyż je mi wischtr hordosez wodtykowal — — Wosmu żej potajkim luft sa Vobischka". „Hischtwoli, hdyż Brtounka njepschestawajzy swój wudżerk nanuczesche, „ale njesżeże żebi trżebaka schkodu cżinił. Ná, hdyż pschindżeże k naschim na grunt, dyrbimy wotmamkacz."

„Trochu waż wupschewodżu, Libra", posticżesche żo wjesel, „do pschipokdnja je hischcze daloko."

Jenoż so by knjeni Baruschka swoju mikosczinu dowolnosez dala", pschecżimy sażo Brtoun, pschewodżejo wobeju mużow a pschisandżelo schibale wocżi.

Widżomnje rosthnéwany kroczeschże drobny, żuchi wuheinmjecżer zuku khiwiu mjeczazy pschipódla hobrsteje zamjenjatoje postawy Libroweje. Skónczinje wotschakżujo se żebje njelubu żacżischcz spohladny horje na swojeho towarschnika: „Wy tola w najmjeńschim njesesztaricże, cżłowjecże; sa te léta, kiż waż snaju, njeje ani wlósći wam jeschedżiwiło, rumy sceż każ jédła a schércki każ dub . . ."

Libra pschecżédże żebi cżerwjene, kcżejaze wobliczo a schérke, njemorschczene cżoło i rukawom swojeje „kajaschi" (kabata), s hlowy schżahny żebi létnju cżapku, so żo jemu kudżerjawe swétlobrune włoży roskleschu we wétsiku, kiż począ jara pschijomnje wohlokowacz dopokdnischu horzotu. „Ssym spokojny, dożakal żym so żoża a strowjo mi tyje. — Najchenn rodej je Bóhiby Knjes stajnje dolżeho wéka popschchał, znadż tez mi spożżi."

Wedrżel skoro je żobużelnosczu pohlada horje do rjaneho, prawidłownoho wobliczа burcowego se żwétkom módrych spranwnych wocżow rosżażnjeneho: „Potajtim wam tuje we mandżelskim stanje. — Njeczwiluje waż ta wascha konsistorka?"

„Albi je stajnje była mérna, dżekawa, starschimaj dawa jeju cżesć — a tymaj pachołkomaj żym żmjercz dobry, wożebje tomu starschemu. Hizo mi rosumi, sa mnu khodżi pétnje bambori. Pschecżeżo Wedrżelo, wam je najskerscho ztruchle, so nimacże, i kimż so radowacż", dodа i dżelbracżom, postawajo wokrżedż dróhi se żlónzom wobliteże. „Ani znadż njewédżeże, kak cżłowjekej je, hdyż khwata domoj a njemóże żo swojich doczakacż?"

„Ne, to njewém", wotmolwi Wedrżel krucże. „Ja sażo żym najradscho j domu, dokelż mi w nim nichtó njezrosumi a sa to, schtoż je mi najlubscheho, se mnu żo wadżi. Ale", a tu wujażni żo wuheinmjecżerjowe wobliczo nahle k mikemu a tajnemu pożmémkej, „jenoż żebi njemyślese, żo nimam żo nad nicżim wjeselicż. Wérno je, żdżeji nimam, a hdy by mélі byeż po Baruschży — — — — wotmulenkny a machny ż ruku.

Jewiczanki „pschedstawjeny" pohlada j spodżiwany na Wedrżela. „Sznadż sceż żebi mésto mandżelskeje Wedrżelki nékaku njenarécżak?" wopraschа żo swolna. „To by żo taskenou wucżenemu a snamjenitemu cżłowjekej ani njepschiłuschało!"

„Hischcze żónsku pódla Baruschki?" wuzmja żo wuheinmjecżer. „Lubschi pschecżelko, snjeżu lédma tu! Mam hinasche sawjeżelenje, kiż żym żebi naschol!"

Gruntownik wijesche se swojej wulkej hlowu, pohlada néschto krótż, pschezo hischcze spodżiwany na Wedrżela, ale njepraji nicżeho.

Wótrż wobliczo wuheinmjecżerja żo sacżerwjeni a we wocżomaj sablykny jemu nékajke khudinwe żiwótko. „Symż żebi myślił", sapocża skónczinje i potajemym hłożom, „o konschtitucziji wobnowi staru cżéżku hlowu, wo kotrejż powdaja kroniki a liżżiny. Béchu pak to jenoż bludne słubjenja! Njech je snajmjeżischa żakhowane jich wopomnjeżenje. Knjeża Palażkeho żym żebi stajnje jara ważił, ikoro każ knjeża Hawlicka, dokelż spitnje żiżane stawiny cżżeho naroda. Ze to wucżeny knjeż a ja jenoż prosty wuheinmjecżer, nad kotrymż żo hrodowżżu sastojniży a méżchczenjo we wokrjesu wupinaja .... Hdyż knjes Palażky spitnje krónniku żżeho kralowstwa cżżeho, to dżu ja napiżaż znalmjenischa króniku naschoho mésta Bystreho!"

Libra posasta na dróży; i dolha wuprajo: „Spitaż króniku! To znadż je sa wucżenych knjezich, kiż żu łacżanske schule studowali!"

„To żo mylicże, Libra", horliwje snapschecżiwi wuheinmjecżer. W Litowmyschli żu łacżanske schule, wschdy polno wucżenych profesżorow — a mésce, schtó je napiżał króniku mésta Litowmyschle? Prosty rjemjeślnik każ ja, — rékał!"

„Je dha to woprawdże mózna wża?"

„To żo wé, na wschitko je dżiwak, liscżiny a lejstra żbérak, każ żym ja żich sbérak, hdyż běch hischcze i wuheinmjecżerskim! Mam żich polnu truhlizu, a tak żu derje zkhowane, so Baruschka na nje njepschidże. Na Szwojanowje, na Fritschberku, w Koroubwi, hdżeżkuli żym ja dżekom pschikhadżak, stajnje żym żebi néschto wotnożił. Wjedżeelu żo j nimi, runam żebi je, wotpikuju, hdżeż je toho trżeba — hdyż snéżu jich dosez, żo hudżom do spitżowanja króniki naschoho mésta puschcżu. Hdyż bysche w Jewżach na néschto pschisłoc, to też na mnje njesabudżeże", fakónczi s próstwu swój horliwy wukład.

(Skónczenje seżehuje.)

S Makeho Wjelkowa. Na wčeraŕšim dnju je knjez fryzerski mišćer Kunza w Hotrowskim domje w Makim Wjelkowje notwocžaśne fryzerstwo za mužow a žony wotewrił. Tudomne a wokolne wobhdźerstwo je jara wita.

Z Hodźija. Jutše njedźelu swjeći so tu wurjadny serbski swjedźeń. Naše wosadne towarstwo „Jaroměr Imiš“ jón zarjaduje. Tuto towarstwo dźěła nimo měry, wuspěšnje na serbskim narodnym polu, tuž je zaručeno, zo poskići tež rjany swjedźeński porjad. Kaž słyšamy, budźe wopyt bohaty, dokelž ze wšěch stron naše wokoliny, z našeje wosady, hotuja so Serbja na tutón žadny a rjany swjedźeń. Budź kóždy dobry Serb, kóžda Serbowka, tež młodźina, ze swědkom rjanych poskićenjow a 1. założnoho swjedźenja tutoho swěru skutkowaceho towarstwa.

S Trjebjenz. Piatk pśiched wječorom sajźdze tu wobsahowy auto do wowcežerskeho pśa, kiž bróžu pśebiježa. Pós pśichiźdze do wodźibla a tak słubi wjednik mós nad wobjom a sajźdźe do šćitoma s taśkim wotmachom, so jón z korjenjenimi wutorhnu a teź hišćece kamjeń wuwali, kiž pśi bróžu krśešće. Auto bź śpinje wobšćodźeny. Na wulke škoje wotewźěchu nutśikaśeju jerjow se stróženi.

S Koporz. Pśiched nźkotrym cźasom běchu prénje kafrojki do nasćeje cźicheje wjeski pśiwlećeśe. Tola jako syma sasa pśichiźeraśe a thermometer hacź bo 5 stopjelkow połasowaśe, za wobhe ptaćki žaneje zyroby njebźěśe, so byrbjachu srudny kónz wiśaś.

S Bujeśa. W idomnej šuli pśichetwarjuja jśowu, w kśrejž je dotal pomozny wučeŕ bydlił, do druheje šule.

S Wujeśa. W tudomnej šuli pśichetwarjuja jśowu, žada, njetwari-li ju šulska wosada, dha so nasća šula źěśnje a nasće dźěći méše dalokt pucź do Ketlic do šule khodźiś. To pak ma so tak sadźewaś. Za pomoznego wučerja so na šulskej šuli nowe bydlenje satwari.

Z Radworja. W nocy k pjatkej poča so zady bróžnje kublerja Jurja Śramy sloma palić. Wohnja pak so na zbože z cźasom dohladachu, zo bu Śramic kublo pśed wotpalenjom zakhowane. Wobsedźer je tak jenož snadnje škodował. Policija za zapalerjom śledźi.

Z Khrośće. Stwórtk wotmě so tu jara bohaće wopytana zhromadźizna dowěrnikow serbskeje ludoweje strony za nawječorny wokrjes. Wona wobzamkny jenohłósnje, zo ma jako zastupjeŕ serbskeho luda k. Jakub Spitank ze Jezic na 2. město wólbneje liśiny „sakskeho wjesneho luda“ pśińć a zo chce mjez serbskim ludom jenož za tule stronu dźěłaś. Na to wašnje dóstanjemy cyle wésće zasy znajmjeńša jeneho swěrneho a kśesćanscy zmysleneho Serba do sakskeho sejma. Zawěśe stupi so wšón dobry serbski lud zady tohole swojeho kandidaty.

Z Wotrowa. Kaž so z wésteje strony wozjewja, so naša gmejna z mocu zapjera, trěbne pjenjezy za bulskł wokrjes zwjeś. Nětk je wokrjesny wuběrk Kamjeńskeho hamtskeho hejtmanstwa w swojim posledním posedźenju wobzamknył, zo chce, je-li so gmejna dale pśeśiwja, jł dyrbjeńske zarjadnistwo napołožiś.

S Rakez. Jutśe njedźelu a póndźelu budźe w Rakezach hermank. Njedźelu źnjedźa so twory wot pśichłodnja 1 hodź. pśchedawacź. Nadźijomnje je hermankej rjane wjedro spojźene.

S Kšinoho. Knjeni Hana Ketanowa je w provinzialnej twinuczerni babowa a žonjasej klinizy we Wrótšlawje babinske pruhowanje wobstała. Wona bu sa babu postajena sa Cźlmo, Sprjowje, Hamory a Wochozy.

S Ruholza. Schtwórtk popołdnju 1/2 2 hodź. wudyri pśichi lśśnym hacźe pśichi Ruholskej jamje lśśny wohenj. Někotśi ludźo, kotśiž běchu blisko, njesamóchu woheń zami dohaśeć. Swopórdka palesche so jenož młody lěs wośrjedź wyšokeho lěsa. Hakle jako Niśćanska wohnjowa wobora pśichitwata a so pśiwoze wjazy ludźi sbeża a pśichiźdźe, mózachu so s wuspěchom wohnjej pśicherśiwjeć. Se zhromadnymi mozami poradźi so woheń nětdźe tśi schtwórć hodźiny po wudnjerjenju, samjesowacy a jón skónćnje zyle sabić. Někotśi hišćece wopalnischo stražowachu, kiž wopschija 75 arow. Na zbože so woheń njebźěśe na wyšoki lěs wuspchestrěć a tak budźe schkoda hišćece pomérna.

S Běłeje Wody. Domownik jeneho hośeńcowego wobsedźerja kradny swojemu knjesej nimale nowaj konjazaj graja a da śebi wot jeneho konjazeho rěznika sa to 10 hriwnow sadkaćiś. Hacź je to kupny abo mjeńcenśki pjenjes, njech so pśched sudom rozsudźi. Jako jeho dźěkowaŕ na njeho tukaśe, mějeśe paduch hišćece khrobłosć jemu praji, so jeho pśichiwdźenja dla wobskorźi. Jemu pak so paduchstwo dopokasa a nětk mataj wobaj, domownik a konjazy rěznik, khłostanje wočakaś. Grataj konjazemu rěznikej wotewschu, jako so s Gubinskich wikow wrśeśi, a je wobsedźerjej wróćiłchu. — Nunje tak khrobłe wustupowaśe pohonc, kiž 41 hriwnow rólowanych pjenjes pśichećhu. Jako wéz na śwétło pśichiźe, wobtrucźeśe pohonc, so njeje žanych pjenjes dostał, dokelž žona žanych méśa njeje. Też tutomu njepśawnemu jeho pśichwalenje dopokasachu a jeho polizija wojsewschu.

S Barschicza. Tu je śebi jena 31śetna mandźelska we swojim bydlenju na Inselskej bróhy s pśimowym sajźdźenjom źiwjenje wzała. Po sdaću je była njewuhojonna khorosć s pśicźinu samomorbarstwa.

Hłód w belgiskej Afriku.

Po hamtskich powěźeńach je śebi hłód w belgiskej Ruandźe wot špocatka měrca 15000 śmjertnych woporow žadał. Někdźe 75 000 domorodnych je pjerca do Ugandaskeho kraja cźekło. W Ruandźe maja nětke jara hubjene žně, dokelž w februaru wurjadnje šuchota knjeśeśe. Tuž hišćece dospa njeje dowidźeć, ke kajkim śeśehwkam to hišćece powjedźe.

Listowanje.

E. S. w B. Dostachmy Waśe naprašowanje wo ketuśim Wšchotowarśstwowskim śćecje. Je wopraŕwdźe śwjeźelaze, so so Waścha wokolina ja nasch tradizionelny wschoźerbski śćet, kiž śerbśk lud kóźde léto śwjeći, tak zajimuje. Powědanje, so budźe ketuschi śćet w Klóśchtrskej wokolinje, nima žaneho podkład. Dotal hišćece njeje wěśte, hdźe so śćet wotmźe. Domowina śeźdźe so njedźelu w Makym Wjelkowje k swojej hlownej śhromadźišnje, na kotrejž so też wo Wschotowarśstwowskim śćecje wobsamknje. Pschihdźeće tuž na tutu śhromadźišnu, tam wschitko dalśe śhoniće.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěść wo wjedrje ja julije njedźelu: Khłódnišcho, schcerjate, wětśikate. W Jendźelskej šuchu a khłódno, w połnócnej Europje syma a śnjeh.

Wobydleńśi wubjerk němskeho śejma je wobjamknył, so ma podrunjnikow schkitaŕ kańoń dale pśaciś.

Podawki na konferency finanzynych wězwuśtojnych we Parišu su śe na němśke burśy śkutkowale. Kurs hódnotnych papjerow wo wjacy dnjli 20 prozentow spadny. Njedobry wliw na smyślenje dollarowy kurs rucźe horje śejma. So by němśkotatna banka dollar na wyšokosći 4,22 śdźerjeć mohła, je dyrbjała wjele devisow wotpowdaŕ, kotrejž so też we wukraju k podpjeranju hriwnineho kursa trjebachu. Pjatk je so devisowy pokład němśkotatneje banki śhlnje śmjerśchił.

Lord Rebelstoke, druhi jendźelśki wotpósłanc na wotschkodowańskej konferency w Parišu je pjatk nahle wumrjeł. Jeho rano morhwo he loju namakachu.

W portugalskej połodnjschej provinzy Algarve a we schpanischinaj pśichśtawomaj Cadizu a Gibraltarje je wichor wulku schkodu nacźinił. Hacź dotal je ja 50 rybaśkich plachtatych cźołmow a jena parna łódź śhubiła. S wjele śranjenymi a mortwymi so licźi.

Bołharska polizija je attentatej na kralа Boriša sadźewała, kotryž je so dyrbjał śtućiś, hdy by so kral Boriš se wukraja wrócił. W kralowym salonowym wozu dwě bombje namakachu, kotrejž běchtej dosć śhlnuej, śhły żelezniśi cźah do połodnja buchnuju. W tu śhwilu kral Boriš w Belgiskej pśebywaše.

Kaž so je Santiago de Chile powě, je mjes Iquique a Antofagasta wožobowy cźah śnjesbośił. Pśichi tym je so 14 wožobow morilo a 20 je śranilo. Katastrofa je s tym naśtała, so je wěnzy s lokomotiwnych kołow puśchcźichu. Lokomotiwa je śwrócźi a śledowaje wožobowe wozy s połnym wotmachom do njeje sawadźichu. S tym je so śwrócźichu a je rozbichu.

Hłowny redaktor a samolwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dźěwan w Budyšinje. Za napósćowy dźeł: Arnošt Bart w Radworju. Za nowinarski a. mak w Budyšinje

Schadne wěsće

nowiny, akty, knihi po 4 pj
panjerowy wotnady po 3 pj
lany, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
sklowe bleše, wšě druhe bleše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale**
jenož na wupokaz wuznoše

Popp na Hornjerycy, na telefon 3427.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Poskićam po
přihódnym płaćenskim
połoženju
D-motorske kole, dobre masło, a drohe jśadne kóle, a dobre maszinki, oscillugi, hulerowe sejace maszinki, zimace maszinki, pisace maszinki, rukadła, sypakowe płuhy, małuny rukadła, pśiprawy a narunowe wuporjedźenja najtunje
H. Paul Gräfe
wuporjedźerjeŕ we
w Kamjencu
blisko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Telefon 2048 — Telefon 2048
Baumschulen Weisswasser
C. Pelz
poručuje
sadowe štomy
kóždeje druhiny
štomiki a kerćki kosmatych a janskich jahodow, róże, pyšeńske kerćki atd.

Wšě družiny
knopjidłow
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Chcećе-li kupić — kupće nětkole

trěbnu drastu za mužow a žony **w konkursowym wupředawanju Leo Häufler**
Při Mjasowych jětkach 5

Mamy hišće: Wobleki za mužow a pachołow, pisane a módre / Smokingowe wobleki, čorne wobleki, sportske wobleki za pachołow / Mužace suknjowe paletoty, mantle za mužow a pachołow / Kholowy za pachołow a hólcow / Zonjace wobleki a mantle we wšelakich wuwjedźenjach / Wobleki za knježny a holcy wot najtuńšich hač najlěpšich Twory su zdźěła

hač na połojcu płaćizny zniżene!

a dyrbjał kóždy tutu jara žadnu składnosć wužić

Dźiwajo na wšelake přeća, je dowolene, zo so wuběrane wěcy při napłaćenju wróćopołoženja a to hač najpozdźišo **2. meje 1929.** — Wuběrane twory płaća jako předate a maja so w postajenym času wotewzać

Konkursowe wupředawanje Leo Häufler

w Budyšinje :: Při Mjasowych jětkach 5

Wobkhodny čas **9—1 a 3—7** Wobkhodny čas **9—1 a 3—7**

Rěčnik **dr. Hentzschel** jako konkursowy zarjadowaŕ

Jan Petŕkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrośće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowošasnych **woblekow** za holcy a žony, tkaninowe a somołcano wot 13—25 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Cytajće „Serbske Nowiny“

Barby
aki
šeršćowcy
firnis
karbolineum
tunjo a dobre pola firmy
Erich Winter
bratrow Miersach nasl.
na Žitnych wikach

30 ctr. słomy
na předaś
w Tranjach 4 p. Delu. Wujawda

15—25 kórcow wulka
žiwnosć
so kupi abo wotnajeć pyta
Poskićenja pod **F 27** na wudawarnju Serb. Nowin

Kruwa
cyle blisko k jelenju
je na předaŕ w Šešowje 4

Jutrowny hóle pyta
wučbne městno
jako zamkaŕ
Bliše zhoniś w Serb. Now.

Wot soboty 20. haprileje mam w hoscźencu w Kotecach pola Wósporka wulki transport

konjow a kruwow

na předaŕ abo k wuměnjenju **Gustav Panitz w Kotecach** Wóspork 33 Telefon:
Wšě wobuća a wuporjedźenje
wobućowy spěšnje
dorje a tunjo
wobućowy dom Mark w Kukowje

W Budyšinje na Třčlniku

Cyrkusowy telefon 2296

Jenož 4 dny! **Wot 20. hač do 23. haprleje**

Wotewrjenje: sobotu, 20. haprleje wječor we 8 h.

Njedźelu, a tež póndźelu stej wšědnje 2 předstajenji: popołdnju 3½ a wječor we 8 hodź.

Dźěći płaća popołdnju na wšěch městnach (z wuwzaćom nabočneje galerije) jenož połojcu.

Njedźelu, 21. haprl. wot 11—12 hodź.

Pony-jěchanje za dźěći a paradny koncert

Wobhladanje zwěriatow a menažerija wšědnje wot 10—19 hodź

Wutoru, 23. wječor w 8 h. hłowne předstajenje

We wšěch předstajenjach

62 wustupjenjow w kóždym předstajenju 62

Najwyšša zamóžnosć cyrcensiskeho wumělstwa kotryž mnozy tež spytachu ale nikomu so njeporadźi!

To je tajomstwo, kiž je ze zakładom Amarantoweho slawneho mjena

Zastupne khartki su dostać w Budyšinje w cigarowym wobkhodźe Ernst Hentschel (měj. Kurt Klnicke) na Dźiwadłowym namješće, telefon 3610 a wot 10 h. dop. při wšěch cyrkusowych pokładnjach. — Tunje płaćizny wot 50 pj. hač do 4 hr.

Stražowanje kołow — Městno za awty — **Direkcija**

Wosebite omnibusy:

Sobotu 20. IV. 1929. **Njedźelu 21. IV. 1929.**

na kóncu wječern. předstajenja wot cyrkusa

přez Ratarjecy—Błohašecy—Přěčecy do Lejna
přez Hodźij do Čornych Noslic
přez Dobrušu—Wjazońcu do Wołbramoc
přez Delnju Hórku—Žděř do Komorowa

Omnibusy do Čornych Noslic a Wjazońcy tež póndźelu 22. IV. a wutoru 23. IV. jězdźa.

Sobotu, 20. haprl. 18.00 wot Załomja (Sohland)-n. Šprj. do Budyšina

23.00 (po předstajenjach) do Barta, Wulk. Dubrawy, Kumwałda, Neusalza-Spremberga, Załomja.

Njedźelu, 21. haprl. 23.00 (po předstajenjach) do Zubornički, Barta, Minakała, Worcyn-Wósporka, Neusalza, Załomja.

Póndźelu, 22. haprl. 23.00 (po předstajenjach) do Neusalza a Kumwałda.

Wutoru, 23. haprl. 23.00 (po předstajenjach) do Neusalzy a Kumwałda.

Ličby rěča

Zańdźene lěto wupłaćichmy našim sobustawam

130 000 hr. wróćozarun.

772 nowych sobustawow

našemu družstwu přistupi

Zastup też Ty !

do

Cworykupowaceho towarstwa w Budyšinje

zap. dr. z. wobm. ruk.

Młódźa, čista

holca

so za wobkh. a domjacnosć pyta

Zachochec pjekarnja

na Lubijskej drózy 14

Sylna młoda čehniwa wysokosuć. **kruwa** je na předań

w Dubrawcy 4

Młoda wysokosućelna

kruwa

blizko k čeleću je na předań

w Rodecach 26 pola Pomorc

Sylneho

čehn. konja

ma na předań

Zieschang w Budyšinje

na Žitnych wikach 22

Runklica

je tunjo na předań

na Mužakowskej drózy 27

Symjentne běrny a wysokosućeln. kruwa

je na předań w Jitku 10

Młode wysokosućelne jara dobre

kruwy

k plahowanju mjez nimi jena **čežka podsobna z 3. čelećom**, su na předań abo k wuměnjenju

Knježi hosćenc w Njeswačidle

Dobry jenopřežny

hospodarski wóz a kultivator

na předań w Khelnje 48

Najl. běłe kruch.

wapno

(Oberkauffungski)

k hnojenju a k twarjenju poručuje wot wagona

Albert Paatz

w Halstrowje

při dwórnišću

Wysokosućelna

jałojca

na předań w Trupinje 16

Palne drjewo

kuluchi a šćěpy

Piotowe měcy

juslicy, łaty a rozrězane žerdki, deski wšěch družin

hranite žerdź. Spundowanja

suche, podawa stajnje tunjo

Alfred Lehmann

drjewowa wikowarnja

w Brěznje pola Kamjenca

Słoma

je na předań w Nieswačidle 57

Płaćizny zniżene

4/20 PS wot **2150** hr

8/40 PS wot **3900** hr

Rozprawa a na pruhu jězdźenje kaž tež prošpekty kóždy čas darmo a njewjazomnje přez

Auto-Büro G. m. b. H. w Budyšinje

Büro a wustajeńca na Hošic hasy čo. 21

Wuporjedźerinja — Skład Opelskich narunankow na Třělanskej drózy 8

Telefon 2958 Telefon 3566

Wučenje jězdźenja

NB. Tež zastupjeć Serbskich Nowin jězdźi z 4/20 PS Opel a móže Wam rozprawu podawać.

Do Budyšina přišedši zetkajcy so staj nje

W Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff kondiforske twory / najlěpše napoje kofejowe pječwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składzje

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Pjatk wječor wumrě ćicho po dołhšej khorosći naš luby nan, dźěd a přichodny nan

Jan Strympa

w 72. lěće swojeho žiwjenja

W hłubokej zrudobje

Lejna zwud. Strympowa

w mjenje wšěch zawostajenych

W Budyšinje, 19. haprl. 1929

na Dornsohnabel 16

Pohrjeb budźe wutoru pop. w 2 hodźin

Přiloha k čisłu 92 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 20. haprcje 1929

Radworska jednota „Sokoł“ w Haslowje.

Njedźelu, 14. jutrownika, mějachm woprawdźe nadbytk serbskich swjedźenjow. Do Pančic a Porsio, do Sernjan, Čiska a Haslowa prošachu, wabjachu, namołwjachu. Hdźe hić? Roztorhać so njemóžeš. Rozsudźich so skónčnje za Haslow. Ja njeznajach z prěnja hač dotal hišće z cyła wjes a wokolinu, z druha, z Radworčanami so jara derje znjesu. Potajkim dźěch z Radworskimi junakami do Haslowa.

Wopyt na wječorku bě někak słaby. Ludźo woprawdźe jenož tak „po kapkach“ so přinamakachu. To dźě su studenca tu jutry wšu „smjetanu wuzběrali“!? Abo wuskodźachu serbskej swjedźenjej w Pančicach a Sernjanach? Najskěrje! Wšak Radworčenjo tohodla so napóšći njedachu. Příchodny raz budźe lěpje!

Dwurjad Radworskich bratrow postrowi přitomnych z nowej Sewčikowej himnu: „My smy serbscy Sokoljo“. Br. starosta Rječka na čole junakow powita lud. Rěčł po „Radworsku“. To rěka — jasn e, jadriwje, zrozumliwje, krótko. Dobra Nawłowa šula!

„Prostne“ so přewjedu. Hnydom wósomnaće bratrow nastupuje pod wjednistwom dobreho načolnika, br. Handrika. Horliwosć Radworčanow překwapja a sebi sławu žada. Kóždy muž dyrbi „do bitwy“. Prawje tak! Njewěstota pola někotrych „rekrutow“ potom dale njemyli. Też wukonje na přeskušu spokoja. Hišće tu a tam trošku raznosće přiščěpić a budźe dospołne! Sčěhuje prostne „ VIII. zlěta“.

Też małe dźiwadło so přida. „Žona dyrbi do dwora“, je jena z tych hrow, kiž najebać starobu, hišće stajnje jimaju. Wosebje, hdyž so tak wustojnje hraje, kaž tu. Też najwjetši puzolak njeby tu ničo mohł porokować! Róle běchu namakałe kmanych předstajerjow. Br. Rječka, br. Handrik a knj. Handrikec móža ze sobu spokojom być.

Škoda, zo horliwym Radworčanam njebu wjacy wopytowarjow wobradźene! Nó, z njezbožownym připadom móže so kóždy raz zetkać! To Radworčanow njewottraša.

A wěsće jich wopyt padarmo njeběše a też sobu so wuskutkuje z cilej dźěławosću znowa założeneje sokolskeje jednoty w Haslowje!

M. N.-N.

Wowka na wopyće w měsće.

(Wobras je wjty.)

Nó, tele wjeselo pola nana, maćerje a dźěći, hdyž wowka pišo, so stónčnje nas na wopyt do města přichódźe a hižo dźeń postaji. Na, kajke halle wjeselo, hdyž cyły na dwórnischo přichódźe a wowka woprawdźe tam sady wuliše je swojim wěčkatym korbikom.

„Wěi, pój wowka, njeje daloko. Tamle po tutej dróšy a druhu na prawo kusk nuts a hižo tam smy. Dawno hižo mohła nas na wopyt přichwatać.“

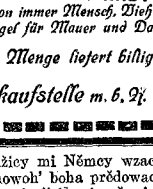
Wowka pak niczo njewidźi a njeslyšchi. Kedźbuje na swój koščik mjes telko ludźimi, so njeby něchtó do njeho pomałował. Njeje telko ludźi swučena a w Nowinach je čitała, so je w městach wjele paduchow, wosebje so na dwórnischczach so wokolokorucka. Njeje ſ njej niczo cjinjenu, nocze dróhu překowacj. Tu jědže auto, tamle sadźo jedyn a ſ nim hischcze zyła schwita.

„Ale wowka, dha zdyła njeby nichtó dróhu mohł pschestupić. Pój jenož, powjedu cje a kedźbuju, so žeby do žaneho auta njesadźěmoj. Budź bjes stracha, tebi so nicžo njestanje!“ Stónčnje ju tola narěcža. Nichtó žeby njemóješe pschedźiwjacj, kelko stracha je pschi tym wustaka. A telko tworow we wukkadnych woknach! Ludźo tak zjiwjacżnje schotowani! Sšiwjecza ći hižo dźenza njedźelu?

Hižo deleka w khěži chże swoje cźrije so wušusej, so njeby niczo womasała. „Tak wyšoko wy bydlicje. Hdyž traschi ras wohenj wudyri“, mění, hdyž dźowcjeczka durje wotsamknu, „to so tola wschitzy spalicje, ani koża njemóżeše wuthowacj. Lepje by bylo, byschcze-li žebi deleka něšto jsiwiczku wotnajeli. Ow jej, ow jej — tajkale wuska jsiwiczka. Macje dha hischcze jenu?“ „Nó, to so wě, schto dha žebi myslisch, to je halle garderoba, kaž we korcžnje maja, hdyž ludźo na swjedźeń pschindu. Pohladaj jewle nuts!“ A hižo su dźěći wobě jsiwi a kuchnju wotewrike. Něšto halle so wowka dosć dodźiwacj njemóže. „Nó, dźěći, bych-li to wědźała, so macże takle fajn we waschim měsće, dha njebych pschischła. Ja wjesny masch so do tajkich wošebnych jsiwow njebodźu“, prajesche, hdyž dyrbjesche wo jsiwi pschi rjenje pschikrywym blidźe hobu poščwačicj. „Wšmicse snajmjenschcha tutón rjany rub precj a pokoječe jón poiom sadźo horje, hdyž žmy pojedli. Teho je schkoda, hdyž so napanza.“

„Nč wschak, wowka, runje natwopak cjinimy, so jedźi wosmjemy jón sadźo precj. Pola nas dyrbjisch cjinicj, kaj by doma była. Maćej žebi bjes starosteje kuki w kopeju. Masch tu jedyn žebjeř, kaj žy doma swuczena, ſ naschimi dołhimi nožemi tola nicžo wuczinicj njemóżesch. W městach so tajke trjebaja.“

„Nč, woprawdźe, ſ tajkimi nožiskami nicžo wuczinicj njemóżu. Wy ludźičkta, tajkele dobre zalty a rózki! A tajkale rjana butra! Hdźe dha masch tu jom? Myslach žebi pschezo, so macże jenož margarinu. A tele dołhe gardiny.

FÜR JEDEN BAU!

Verschützten schon immer Menschen, Vieh und Sach'!
Gebrannte Ziegel für Mauer und Dach,

Jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufstelle m. b. H. Bautzen

Sołza. Wyrbjała ći ſprawnje rjez, njebudź tak horda. Tak ma ľedma nasch ľnjes žarać na wšy.“

„Maćerka, směruj žo jenož. Por gardinow masch tola psched kóždym woknom. A te žym žyle tunjo we wuschedawanju kupika. Měso, cjinja wulke woczi, ale žyle dobre ſ mokom njejšu. Nč wschak, maćerka, to njeje tak ſlě kaž žo wupjera. Njepschecžinju a njewudawam njetrjebawschi pjenjesy, w tym budź bjes stracha. A w měsece dźěn žu jsiwy trochu wyšsche hacž na wšach a tak wschitzy troschku hinak wupada. Tohodla pak cjiń, kaž by doma była.“

Nč, wy ludźičkta!“ dźiwa žo wowka zyliczki dźeń na tym a tamnym. Schto maja hižom tajke w kuchni wschě možne wězy, kotrež na wšach njesnajemy. Wošebitu pschiprawu ſ běleńju běrnow a wězu, so cžt mloko njepscheběži. Kofejowy mlynčk wiša na sčjenje a nima napohlada, kaj tajši mlynčk. Plunowy warjak, wošebitu naprawu sa hornjowe wěcžka. A halle wodowy honač. To jenož kusk wotwjertnjesch a hižo běži woda. „Khóts thort, kak może wona jenož hacž tu horje? Njepowědajesce mi niczo druhe, tu steji něchtó w domiskim a nastajnje klumpa.“

A sadźo do jsiwy nuts. Kaž by nasdała žo swonisko, tak žo runje posta, hdyž wulki, pschi sčjenje stejazy regulator bije. Wsched wulke hladadło so ſlupi a wobkuka so je wschěch stron. Tak wulka žo wowka žama hischcze ženje widźała njeje. Schto dha je napschecžo temu jejny schpihlik doma na woknje stejo. A na schpundowanju žaneho běleho pěrka, je rjenje barbjeny a žo blyschcži. „Schto je to tola do duri?“ — „Nó, tam žo na balkon won dźe“, praja dźěći. Hižo žu je woczinile a žu hižom wonka. Wowka žo žmjerc nastróža. „Mój Božicžko, dźeczatka pócze jenož nuts, padnjecze tola dele!“ — „Hdźe też to, wowka, pój jenož hobu won, wottud mózesch žyle město widźecj.“ — „Sšo wě“, pschisponmni macj, „pój hobu won, tam masch rjany wuhlad.“ Ow jejmjerich, jejmjerich — wschitko na šwérce, ale to njeczini hobu. Kak lohy móže žo tajka pschiprawa wotlamacj. Woprawdźe padnje ji kamjeń ſ wotrobu, hdyž žu wjedrewe durje sadźo sawrjene.

Wowzy cjinja měschczanske žiwjenje tak rjane hacž je jenož móžno, móže hodźiny dołho na mjechkim konopeju šedźecj a wjeselì žo woprawdźe, kak pschecželnje twutojo napschecžo ni žu a tak eleganinje ma jeje dźowka wschitko pschiprawjene, žyle hinak hacž wonka na wšach.

A tola žo ji tak prajne njelubi. Zyliczki dźeń do schtyrjoch murjow šaſrjena. Njemóže tódy wokomik won ſ khěžnych duri na dwór, k studni, do kólnje abo do šakrdli, ani schtoma a kečźka tu wokolo khěže njeje, žane spěwarske a biblija na woknjatej deży. Jadyn šakurjeny spěwarske a biblija na woknjatej deży. Bohu dźakowano, so ma tu Sserbske Nowiny ſ ruzy, tak šnajmjenischa wě, schto žo na wšy ſtawa. Wježeli žo, so dźowka naſch jenicžki dźenik dźerži, byrnjež muž Němc byl.

Dwaj tydźenjej chžyše po prawom wostacj. Ale hižo schestyj dźeń njemóža tu wjazy schtyri konje wudźerżecj. Wosmje žiwi wěcžerny kochčik a njepuschcži priedy, domiž ju šaſo na dwórnischczo njedonjedźu.

Haj wschak, lubiło je žo ji žyle derje a dże, jeli budźe hischcze žiwa, ſ ketu šaſo pschińcj. Ale najmjenji na pjeć dnjow, dźeče bjes ſwojeje wjeſneje jsiwiczki wutracj njemóže.

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

17] (Pokračowanje.)

Wšitcy dotal mjenowani bohojo běchu wot cyłeho ludu česćeni. Pódła nich mějachu Serbja też nižšich abo lokalnych bohow. Woni rozeznawachu so wot tamnych z tym, zo bě jim wosebite městno skutkowanja připokazane. Po jich městnosćach dźělachu so do pólnych, hórskich, lěsnych, wódnych a domjacych bohow. Do nich buchu po smjerći sławni měšnicy a rjekojo přiwjazi; jim běchu jenotliwe hory, skały, lěsy, žórła a mjezne hórki poswjećene. Tajke městna běchu ludej swjate a tohodla z kamjeńtnej abo drjewjanej wobhrodu zahajene.

Fline.

Nimo staroh' Budyskeho hrodu
Sprjewja swoju slěbro-čistu wodu
wuliwa so Serbow stolicy,
šumi do čmoweho dola,
do skaliny, kamjeńtneho rowa,
w kotrymž wotpočuje přibóh Fline.

Wokoł' Flinea kamjeńtneje hłowy
swěća błyski, mrokow šum je čmowy,
Serbow bóh tam woła do wody:
„Kralo posledni na Serbow trónu,
praj mi, hdźe maš twojoh' luda trónu,
hdźe tych bohow, hdźe te woltarje?“

Hlej, kak wodow žołmy pluskotaju,
hora zarži, skały rozpukaju,
posledni kral Serbow wustupi.
Ze šěrokim mječom wopasany,
z mjeděnym kabatom je zakitany,
króna błyšći w swětle měsačka.

Wón tam z wysokeje skały woła,
haj, kaž hrimanje su jeho słowa:
„Božo mój, twój swěrny wotročk dźe!
Mojej Łužicy mi Němcy wzachu,
Serbam nowoh' boha prědowachu;
lesć a přemóc jich mje přewiny.

Jako Serbja tebi woprowachu,
w bitwje žiwjenje za tebje dachu,
skhowach tebje a tu krónu ja:
Kral a měšnik skočichmy tu dele;
na dnje Sprjewje, hdźež spi Serbow wjele,
stejł, božo, wołtař a mój trón!“

Čěmnosć zaso přikrywa tu wodu,
kral so wróći do čmoweho hrodu,
we horach hłós jeho wuklinča.
W žołmach stari Serbja wotpočuju,
tam na nowe Serbstwo wočakuju,
kotrež słowjanski duch woživi.

Ale njepřećelske žołmy čmowe
kóžde lěto čěło křesćanowe
přinjesu tam Flincej k woporej. —
Sława Serbow krala zawostanje,
nihdy jeho krónu njedostanje
němska přemóc, ruka křesćana.
(K. z Meerheimb — přełožił K. A. F.)

Poł-bohojo.

Pod tajkim poznamjenjenjom zrozumimy mythiske bytosće, kotrež člowjekow trašowachu a jim žiwjenje wohórkosćowachu. Běchu wuhotowane z dźiwoniskej mocu, z kotrejž — so tajicy a liščo — hdys a hdys ludźi ze snadnym wužitkom a nakhwilnym zawjeselenjom błudźachu, zo bychu přez to swoju wostudu, šibału a skódliwu móc z čim wjetšim wuspěchom k zatrašenju, k hrózbje, haj k zničenju člowjekow wukonjałe. Wěra, zo maja dämoniske mocy wjelestronski wliw a móžnotu nad člowjekom, njebě wšak starym póhanam hola fantazija abo prózdna wumyslenka; nč, skerje běše tajka wěra zbytk a čěmne dopomnjenje z časa paradiskeho byća, z časa přenjeju starših, přenjeho hrěcha a jeho sćěhowkow, běše mutna podawizna wo padu jandźelow, wo wulkej bitwje w raju boha Wjeršneho a wo wustorkanju hordeho zmija a jeho přiwiska. Tak móžemy sebi wujasnić mysl a mjenjenje ludźi, zo zli jandźelio, kiž na krutu zemju padźechu, někto jako čerći po njej khodźa, ći pak, kotřiž do wody padźechu, su — wódni mužojo a jich přewodnistwo. Wšitcy zhromadnje pak su podobni rujacym lawam, kiž pospytuja člowjekow, pózrjeć.

Serbskich poł-bohow rozrjadujemy do tŕoch družinow. Su to:

1. wosoby — woprawdźite abo wumyslene — muzskeho abo žónskeho roda,
2. personifikacije (powosobnjenje) zjewjenjow přirody a přirodnych mocow.
3. personifikacije swětowych čělesow.

Wo jich činach, jich pryslach, tryskach a złobach, jich wabjenjach a zawjednistwach, wo jich nieskutkach powědaju

serbske mythy.

Zawěsće buchu při česćowanju bohow, při woprowanjach w swjatnicach, při nabožinskich swjedźenjach wěste modlerške hrona a formule wot měšnika a luda nałožowane. Zawěsće buchu wažne, jimawe podawki, kotrež bě doh pak we swojej miłosći pak we swojim hněwje napřećo wěriwym dopuścił, w powdańčach wopominane. W swěrnistwje (Treubund) z bohom Wjeršnym a z bohami podawaše wobojo — t. j. nabožniske hrona a powědańčka wo bohach — jedyn splah druhemu ertnje, ze skutkom a z wutrobu wobkrućejo, zo je bóh we swojim činjenju a wostajenju absolutny, zo potajkim dóšt člowjeka a ludu jeničcy w jeho mocy a rozsudźe leži. Tajkeho přeswědčenja dla dyrbješe křesćanstwo runje tak absolutnje tamne swěrnistwo roztworić a lud nuzować, najsylnišu zwjazniceu z nětkušimi bohami — stare hrona a powědańčka a baje, runja starym nabožniskim pěsnjam — z pomjatka pušćeć a je do zabyća nurić.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Jubilate, 21. haprleje 1929.

Z Budyšina.

Prědowański tekst Jana 16, 16—23.

W **Pětrowskej cyrkwi** ma rano ¼7 hodź. superintendent Fröhlich spowědź, ⅛8 hodź. ma farar Siegemund prědowanje(misijónski dujerki khór sobuskutkuje, cyrkwinski hudźbu poskiól khór inquilinow: J. S. Bach „Stoż čini bóh, wšo dobre je“). Dop. ¼12 hodź. ma farar Berg wojerske kemšenje, zdobom też za civilnu wosadu (cyrkw. hudźba wojerskeje kapały).

W **Marijnej a Marćinej cyrkwi** ma dop. w 9 h. farar Berg prědowanje (misijónski dujerski khór sobuskutkuje), wječor w 6 hodź. ma farar Grosse prědowanje.

Zběrka za pozawniske misijónstwo.

Wutoru pop. ¼3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče; wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towarstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma sup. Fröhlich w Tuchorskej cyrkwi bibliski wječor. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farar Siegemund katechismusowy wječor w ev. towarstwowni.

Stwórtk, pjatk a sobotu, 25., 26. a 27. haprleje, pop. wot ½5—7 hodź. maju so w bydlenjach duchownych přijziewić dźěći do paćerskeje wučby. Za dźěći, kiž so njejsu w Budyšinje narodźile, so njech kŕćeńske wuswědčenje — swójbna kniha — předpołožili. Při ważnych přičinach, wosebje w duchowpastyrskim nastupanju, je staršim dowolene, zo swoje dźěći pola druheho dyžli přistejneho duchowneho přijziewja. Należnje pak so prosy, zo bychu so dny, kiž su za přijziewjenje postajene, dźeržałe a zo starši njebychu dźěći samych pósłali.

Kŕćenja ma we wohěmaj cyrkwjomaj farar Berg.

Přilopk.

* **Krowa je žo wottorhnyła!** W Dinslakenje pola Hamborna dóńdże k rosshorjacej honitwje. Krowa běšče žo wottorhnyła a hanješe po dróhach. Wodźiwjene stoćo wja na žiwojej rohaj po rjadu dweju mužeju a jenu ńonsku a wjerchu jich daloko wot žo. Wšichnim tšom pak žo tsoro žaneje schkody njesta. Słónčnje krowu satśělichu.

* **Hróźny njeschkit bludneho.** We wsy Prato pola Bellinzonu w połnócnej Italskej je žo hróźny krwawny njeschkit stał. 47létny mužik bu njejapay ſ bludom sajaty a wón wali žo se žekerm na stareho muža, kotremuž hłowu wot cźěła zyle wottuhny. Na to da žo bo 54létneho ńima žiwojeho wopora a srani też jeho tak cźěžko na schiji, še dyrbješe wupuśćeć. Morderja žu sajeli a do wotrieźneho jastwa wotwjedli.

* **Słčpy schcźěpi ludźi a stót.** W jenej wsy pola Kalicha w Połskej je hješčmědomity słčpy žo sa słótneho lěkarja wudawał. Wón wosjewi wjeśnemu staroście, so ma nadawk, rohowy stót a žwinje schcźěpieć a žebi sa kóžde stoćo stoty jako sarunanje žadaeć. Wón też na to 200 stoćatow schcźěpješe. Dokelž pak wo wšu khripa satkadźeše, proschesche jeho wjele burow wo žrědk pschećiwo tutej khorosći. Słčpy běšče hnydom ſwólniwy, też cźłowjekow pschećiwo khripje schcźěpieć a cźinješe to se šamžnym schcźěpjeńskim žrědkom. Scźěhwk teho běšče, so wšěm wjeśnjanow cźěsto ſkhori a 45 stoćatow kónc wza. Někotři lěkarjo a stótni lěkarjo žu žo do tuteje wšy podali, so bychu ludźi a stót psched šmjerću wutkowali. Straśny wobschudźeć je pak žo słubił a jeho hischcźe njeju namakali.

* **Samomordarstwo dźěcźa.** W Belfortu w Francowskej je žebi šrjedu 10 létny hólc žiwjenje wsał. Wón běšče se swojej funtkawu žuždej dwě kacźy, do kotrejuž běšče kamjeń funknył, morił. Dokelž žo khłostanja boješe, kradny nanowu honitwinsku flintu, natyka ſu a mori ſo ſ wutřelom do hłuby.

* **W žwał i powjasa delepadnył a žo sarasnył.** Na hermanku w Southallu w Jendźelskej padźe rejwaŕ na powjasach ſ njemom Gappa ſ 15 metrow wyschkeho pomjasa dele a žo [illegible] dojedźenju, kiž žo pschi šmólnizowym wobžiwjenju wotmě, pschihładowasche wulka ſyka lubźi.

* **Žyła wjeź žo wotpalika.** W nozy k schtwórtkej wudyri na jenym burskim dworje w Rybźunach we Wilenskim wokrjeżu w Połskej woheń, kiž žo na ſyku wjeź wupschestrě. Schćěhdźejšaj burskich tiwarjenjow je žo wotpaliło.

* **Pólrowy ſklad do powětra buchnył.** S Moskwy žo powě, so je w Tiflisu pólrowy ſklad do powětra sleźał. S rosbuchnjenjom buchu jedyn wojak a schtyrjo dźěłacźerjo morjeni, jena wojoba bu cźežko sranjena. W blischkosći pólrowego ſklada žo wschitke wokna rospukachu.

Wólbne hibanje.

(Zapósłan.)

Wólby.

Wólbne hibanje je so hižo započało. Wše politiske strony hotuja so do boja. Čas khwata. Też my Serbja dyrbimy do wólbneho boja. Do wójny mějachmy w sakskim sejmje dweju zapóslancow. Z pomocu konservativneje strony jeju wolachmy. Po nowym wólbnym prawje njeje nam wjacy móžno, ani jeneho Serba samostatnje wuzwolić. Mózemy to jenož we zwjazku z tej abo druhej stronu dócpěć. Při poslednich, nětk njeplaćiwych wólbach, běchmy so ze centrom zjednośili, kiž nam slubi, zo chce naše zajimy zastupować, je-li joho kandidatu sobu wolimy. Smy to činili. Ale centrume so njewuzwoli. Za našu wólbnu pomoc njedóstachmy žanoho dźaka. Ani jich nowiny njemějachu zrozumjenja za naše cźežke poměry. Při přizwolenju namjezneho fonda, kotryž so tola měri přećiwo Polakam a nam, widźachmy tule stronu mjez našimi přećiwnikami. A też druhdźe. Bjez dźiwa, zo při nětšišim wólbnym hibanju centrum ani na nas njedźiwa. Naš wóibny wubjerk sebi praješe, zo so z našej narodnej česću njeznjese, hdy bychmy so žanej stronje podtykowali. Radšo chcemy wočaknyć, kak so wěc dale wuwije. Tu wobroći so na nas nowa strona „sakski wjesny lud“. Z tutej stronu *smy jednali* a so z njej za tule wólbu zjednali. Wona je sebi za nadawk stajiła, na kŕesćanskim podłožku hajić a spěchować předewšém žiwjeńske zajimy wjesneho luda, nic jenož ratarstwa, kotreż ma so najbóle bědźić, zo njeby zahinyło, ale też rjemjeslnistwa a dźěłaćerstwa, kotrejž matej tohorunja na kraju jara cźežku existencu, dokelž ratarstwo nuzu cźerpi. Tuta strona chce w sakskim sejmje samostatnu stronu tworić a poskića nam druhe město na jeje wólbnej lisćinje. Też je nam slubiła, zo budźe naše kulturne žadanja zastupować. Politiski wubjerk towarstwa ss. Cyrilla a Methoda, kiž je zdobom też wubjerk za nawjećorny wokrjes serbskeje ludoweje strony, je jenohłósnje knjeza Jakuba Špitanka w Zejicach, sprawneho a kŕesćanskeho serbskeho bura, za swojeho kandidatu pomjenował. Wón přińdźe na 3. město wólbneje lisćiny „sakski wjesny lud“ a budźe po cźłowjeskim rozsudźe cyle wěsće woleny. Na nas nětko je, zo wšitcy hromadźe stojimy, zo by wšón serbski lud stał zady swojeho zapóslanca a wón z cim wjetšim dorazom mohł za nas wustupować. Budźemy-li wšitcy swoju winowatosć činić, kiwa nam rjana nadźija, zo přichodnje nic jenož jenoho, ale dweju Serbow, katolskeho a evangelskeho, kaž je to přjedy bylo, zasy do sejma dóstanjemy. Też mjez evangelskimi Serbami je powěsć, zo ma so serbski barski cłowjek do sejma wolić, wjeselo zbudźiła. Tak póńdźe wšón serbski lud zhromadnje do dobyćerskeho boja.

Politiski wubjerk.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Sjawne napominanje.

Na sapłaćenje dawkow, kotrychž termija je nimo a to na:

dopředńje płaćenje wobrotneho dawka (10. haprleje 29)
dopředńje płaćenje dokhodneho dawka sa wschitkich dawkarjow — ſ wuwiazom ratarstwa a hajnistwa — we wyschoſoći schtwórćinu dawkowego namołwjenja sa protyzne lěto 1927 postajeneho dawkowego dopha: 10. haprleje 1929.

społkowski dawk (Körperschaftssteuer), kaž pola dokhodneho dawka: 10. haprleje 1929, žo ſ tutym dopomina.

Dla tutych dawkow žo dawkarjo wjazy jenotliwje njenamołwjeja.

Njejšu-li sajatse dawki sa tydźeń sapłaćene, sčěraju žo pisches póstu na wudatki dawkarja.

W Budyschinje, 20. haprleje 1929.

Finanzny hamt.

Wo płaćenju pschinoschkow k Sakskemu ratarskemu powołanskemu družstwu (landw. Berufsgenossenschaft) na lěto 1929 žo tole postajt:

Pschinoschki sběraju žo kaž loni sajo w 2 podźělomaj. Prěni (naplaćny) podźěl ma žo hač do 10. meje t. ł. na tudomnu měšćańsku hłownu pokładnju saplaćić. Tam žu też sběrańše lisćiny wupołožene, kiž rozjasnja wo pschinoschku, kiž ma žo někotre płaćić.

W Budyschinje, 17. haprleje 1929.

Měšćańska rada, sawěsćeński hamt.

Smochćańska gmejnska rada je proſyła wo dodaćnu dowolnosć k wotwodźowanju žórkoweje wody ſ lejownicje cźo. 167 Hornjo-Wujezdźanskeje šahońskeje knihi pschi sastaranju Smochćańskeje gmejny ſ wodu.

Tónle namjet je po § 33 wodowneho šakonja wojewi ſ namołwjenjom, so bychu žo pschipadne hóršćenja pschećiwo pożadanemu wuživanju wody wob 2 njedźeli wot dnja wudaća tuteho wosjewjenja na podpisane hamtske hejtmanstwo sapodali, hdyž žu też plany k wobhladanju wutołożene.

Wobdźělerni, kotriž žo w tutom postajenym cźasu njesamołwja, słubja prawo hórschenja pschećiwo rjadowanju wyschnoscźe.

W Budyschinje, 17. haprleje 1929.

Hamtske hejtmanstwo.

S wobsamknjenjom podpisaneho hamtskeho sudnistwa ſ 15. haprleje 1929 je žiwnoscźer **Emil Maks Rjenc** w Dobruschi cźo. 9 dla wopłatnistwa pod pschedporučnistwom stajeny.

W Budyschinje, 17. haprleje 1929.

Hamtske sudnistwo.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 8. meje 1929 **Gmejńska rada**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“. Sobustawy, kiž pojědu do Bukec na serbski swjedźeń, zhromadźa so jutře njedźelu popołdnju ¼5 hodź. na dwórnišću. — Wutoru wječor we 8 hodź. je zhromadźizna w Serbskim Domje.

Budyšin. „Bjesada“ schadźuje so kóždu pónjdźelu we Serbskej kofejownji.

Bukecy. Radość wuhotuje njedźelu 21. t. m. wječor w 7 hodź. w Stangec hosćencu w Bukecach Serbski swjedźeń. Rjane spěwy a wulki dźiwadłowy program. Wšitcy Serbja so wutrobnje přeprošuja.

Domowina. Naša howna zhromadźizna budźe njedźelu 21. haprleje w Małym Wjelkowje w Streubelec hosćencu. Započatk připołdnju w 12 hodź. Porjad: 1. Powitanje. 2. Hłowna rozprawa. 3. Rozprawa pokładnika. 4. Rozprawy wo dźěławosći našich župow. 5. Namjety a 6. Wšelčizny. — Wšitke naše towarstwa dyrbja być zastupjene. Přistup maja wšitke sobustawy wšěch našich towarstwow. Tuž přińdźe w prawje bohatej ličbje, zo bychmy so dale skrućili w našej organisaciji a sebi znowa ruku zawdali ke wutrajnemu dźělu za Serbow česć a spomožnjenje Wosebite přeprošenja so njerozesćelu. W mjenje předsydstwa **Jakub Šewčik.**

Hłowna zhromadźizna „Domowiny“ njedźelu 21. haprleje připołdnju w 12 hodź. w Małym Wjelkowje pola Streubelec, wočakuje bohate wobdźělenje wšěch našich serbskich towarstwow. Žana njesmě wuwostać. Zhromadźizna budźe dalši skhodźenk narodneho postupa.

Hodźij. „Jaroměr Imiš“. Njedźelu 21. jutrownika wječor w 7 hodź. swjećimy w hosćencu „K jelenej“ naš

Petrolejowe sudobja, służace jako składownje, rozbuchnu. W składowni petrolejoweho wikowanskeho towarstwa Oil Company w Mareus Hook w Pennsylvaniji w Americy rozbuchny petrolej. Wuprasnjene płomjenja dwejoch dźěłaćerjow morichu a někotrych cźežko zranichu. Tołste mróćele kura wjele dajow posopchi njebjo zaćěmnjachu.

Japanske žony žadaju wólbne prawo.

Do wójny pola nas žony wólbneho prawa njemějachu. Revolucija je našim žonam přinjese. Pola nas su nětko žony ze swojim wolenjom najsylnišo stołpy reakcije. W Japanskej žony za tuto prawo hakle wojuja. Do wólbow wopominaja, mužskich jenož tajkich kandidatow wolić, kotriž su za žónske wólbne prawo

I. założeński swjedźeń. Poskićeja so spěwy, narěč, ćěiwadło a bal. Wšě serbske towarstwa z wokoliny kaž wšitcy Serbja Hodźija a wokoliny so wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

C. S. S. Zwj. Zwjazkowe wosebite druzstwo zwučuje njedźelu 21. haprleje dop. ¼11 hodź. w Radworju w „Herbskej grychće.“

Rakecy. Dla hłownej zhromadźizny „Domowiny“ ma „Lipa“ swoju měsačnu zhromadźiznu hakle njedźelu 28. jutrownika pop. w 4 hodź. pola Höndco, njech wšitcy přiňdu. Předsyda.

Serbska ludowa strona. Po hłownej zhromadźiznje Domowiny, kotraž so njedźelu 21. haprleje připodnju w 12 hodź. w Streubelec hosćencu w Małym Wjelkowje wotmeje, zeńdu so w samsnym lokalu wubjerkownicy a dowěrnicy serbskeje ludoweje strony k ważnemu wuradźowanju, a to w 5 hodź. Njech wšitcy wěsće přiňdu. Předsyda wubjerka.

Serbske wólbne towarstwo změje njedźelu 21. haprleje w hosćencu w Małym Wjelkowje popołdnju we 5 hodźinach ważne posedźenje. Sobustawy so do njeho należnje přeprošuja. Předsydstwo.

Zwjazk Serbskeho Ratarskeho Dorosta. Wubjerk Zwjazka ma přichodnu njedźelu, 21. II. 1929 popołdnja w 11 hodź. w Małym Wjelkowje ważne posedźenje. Dla jara ważneho porjada (Sa. Mt. R.) wšitkich přeprošuje. Předsyda.

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,2133	100 pólsk. złotych	47,373
1 jandźelski punt	20,454	100 čěskosk. krónow	12,471
100 šwajc. frankow	81,125	100 franc. frankow	16,455

Barlinska bursa bě wčera jara wervosna, dokelž konferenca w Pariźu nastupajo němske wójnske płaćenja hrozy, so ju bjes wuspěcha stónješi. Kursy efektow wčera spadowachu. Podobnje bě na wikach spodžnymi a rentowymi liśejinami.

Produktowe wiki wčera sa hotowe sorno zwoju dotalnu krutosć zakhowachu, hačrunjež na wukajnych wikach płaćiśiny spadowachu. Jenož w płaćiśinach sa pozdźiše termije jewjachu so feblabjenja. Wčera płaćeše zentnar

pšeńcy 11,25—11,35 hr., rožki 10,40—10,50 hr., ječmjenja nałśinjeho 10,90 hač 11,50 hr., nasrjmšeho 9,60—1,10 hr., wowsa 10,10—10,40 hriwnow,

w termijnowym wikowanju:

sa meju: pšeńcy 11,77½ hr., rožki 11,07½ hač 11,02½ hr., wowsa 10,80—10,85 hr.,
sa julij: pšeńcy 12,35—12,36¼ hr., rožki 11,42½ hr., wowsa 11,27½—11,25 hriw.

w Drježdźanach (jandź. póndźelu):

pšeńcy 11,15—11,40 hr. (11,10—11,35 hriwnow),
rožki 10,40—10,65 hr. (10,40—10,65 hr.),
ječmjenja nałśinjeho 11,50—12,10 hr. (11,50 hač 12,10 hr.),
ječmjenja nasrjmšeho 10—11 hr. (10—11 hriwnow),
wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hr.),

w Shorjelu:

pšeńcy 10,80—11,30 hr., rožki—10,20 hr.,
ječmjenja nałśinjeho 10,40—11,30 hr.,
wowsa 10—10,20 hriwnow,
kartra 4,00—4,20 hriwnow,
kija 10—11 pjenježkow,
běrny, zentnar 2,90 hriwnow.

Pšichitajeja:

Wurlebnika, samkaŕskeho, Hobenicht w Nitšej.
Holzu do domu, Schömmelka w Dubrjenku.
„ Młynk Hansen w Běłej Wodźe.
„ Cźepłkar (Tischöppel) w Běłej Wodźe, Schulze Delitzchowa haša 2.
„ W Budyšinje, Tśišanska dróha 40, delka
Krawiśeho. Zimmermann we Wojerezach, Sły-Komorowska dróha 4a.
Krawiśeho. Weiß w Kamjenzu, Krótka haša 7.
Hajpoln. Günther w Lubiju, Kwakowa haša 4 I
Hospodarskeho pomocnika a dźowku, Ernst [illegible] Budestezach.
Młynskeho. Kühn w Semjazach.

Na pśedań:

Sukło, 67 jutrow lěsa, wsyco hromadze i žywym a mortwym inventarom, massiwne twarjenja, elektrisna mój, Welś w Kocźinje.
Młynk, rěznik Jähne w Niśej.
Khamor, drašny, Nětčka w Budyšinje, Hrodowska haša 7, zadni dom.
Sukło, motorisle w Brětnju, Drježdźanska dróha 71.
Rawobleka, kśiny, w Běłej Wodźe, Schulska haša 6.
„ mužace a žonjace, Schołta w Budyšinje, Jurjowa haša 10.
„ motorisle, Schaffrath w Pśeźezach 4.
Sćmo, knježi dwór w Schežežicy.
Sćmo, 20 zcnt. w Ssmilnej 21.
Kruma, žyšna, młoda wyšokoćuceelna w Lěśej 30 pola Kaujeźiza.
Kruma, młoda, wyšokoćuceelna w Jatschojju 14.
Wós, dešťowany, lohki, we Wojerezach, Mjeschkowowa haša 12.
Wós, sportowy w Kamjenzu Bönischowa namjesto 1 II na lěwo.
Běrny, jédźne Schmitz w Budestezach.
Samojejdźak, we Wojerezach, Bismarckowa haša 7 III.
Runkliza, 200 zcnt. po 1,60 hr., Herm. Becker w Halschtrowje.
Rawobleka, kśiny, w Běłej Wodźe, Schulska haša 4, delka.
Meble, wschelake w Budyschinje, Garbarska haša 9 I.
Lawzy, mjechej a khofrjowy warjak, Franka w Běłej Wodźe w towarstwowni.
Karnikle, hanz a 3 žanćki, Gärtner na Zidowje 89 b.
Sćloma, 10 zcnt. w Wanezach 17 b.
Jeja k nasadźowanju wot Rhodelandiskich cyrnych italskich amerik. Leghornskich, na jamožnosć płahowane, schtuka 25 pj. na pśedań w Brěmjenju 11.
Konjej, knježi dwór w Kotezach.

Drjewowa a žlanjowa awkzija.

njedźelu, 21, haprleje 1929

W holi pola Borka pśi Wojerowskej dróhy, pop. w 3 hodź. Kupzy shromadźa so pola Běłeje Hory. Na pśedsadźowanje pśichódźe: Walcźiny, pjenki, a žlanje.

Sobotu, 20 haprleje 1929.

Ssudniśny na pśedsadźowanje

pónděelu, 22. haprleje 1929.

W Halschtrowje, w rabnizy: 4 mužace fynske mantle a 3 fynske khabaty. Kupzy sešbu so pśiźiw. w 12 hodź.;
W Pśaćezach w hosćencu, pśiźiw. w 12 hodź.: schijaza maschina, płokaza maschina;
w Kocźinje w hosćencu, pśiźiw. w 1 hodź.: khamor, mužace kolo, dezimalna waha a komot;
w Lubuschu w hosćencu, pop. w 3 hodź.: schijaza maschina, lěhańśi stok a sawěśch na sćenu;
w Kulowje w hosćencu „K 3 kronam“, pop. w 4 hodź.: Jałojza, wós, motorisle kolo, žonjace kolo, bilard, garnitura pleśenych meblow, schpihel, regulator, dezimalna waha, wschelake meble, gramofon, klawěr, ložowe pśachty, žonjace a mužace schaty.

wutoru, 23. haprleje 1929.

W Sprjojzach w hosćencu, dop. w 9 hodź.: dezimalna waha;
w Kamjentnej Woleschnizy w hosćencu, dop. w 10 hodź.: sofa;
w Jerchezach wot hosćencu, pśiźiw. w 1 hodź.: beskowany wós.

Konkurs.

Konkurs nad samóžencom pśekupcu Rudolfa Horraka w Budyschinje je žud, stónjezu wotmětšchi, sbehnył.

Ssud je w konkursu nad samóžencom mějićelja mlyna a pjekarnje Alfreda Jehrmanna w Koblenzu čo. 1. Dalšchu termiju na hrjedu 15. meje 1929, dop. we 11 hodź. swołał.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź.: Płaćiśiny, kaž wčera, ale žito žadne.
¾12 hodź.: Kaž pśed hodźinu wobrot žiwiśchi.

Drježdźanska burza (19. IV.).

Pšeńca	223-228	běrnjace kružki	22,00-22,20
rožka	208-213	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nałśtni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. ječmjeń	200-220	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	32,50-33,50
čerwjeny dźeśel	140-150	woka	-
raps		pjeluški	-
kukurica (Mais)	224-226	hróch	-
suche truhanški	16-16,50	cokrowe truh.	

Wiśne płaćizny w Budyšinje.

20. haprleje 1929.
Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnišša płaćizna	najwyšša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,80	11,30
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,40
Ječmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěl.)	50 „	3,50	4,50
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóc., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zast.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młócena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Joja	1 štk.	0,10	0,10
Prosata 535 štuk	1 štk.	24,00	43,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunu abo 1000 kg, howsk 100 kg.

	Płaćizny po złotej hriwnje 19. 4.	18. 4.		19. 4.	18. 4.
Pšeńca	225-227	225-227	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	208-210	208-210	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nas. ječmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-209	coradella	—	—
kukurica	216-218	216-218	raps. wosušk	19-19,80	20-20,80
pšeńč muka	25-29,75	25-29,75	lany wósušk	22-23,00	23-23,80
ržana muka	27-29,00	27-29,00	coco. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,80	15-15,40	běrnj. kruški	18-19,50	19-20,00
ržane „	14-14,75	14-14,85	syno, 50 kg	4,35-5,50	4,50-5,50
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,60-1,75	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,55-1,70	1,25-1,50
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,75	1,40-1,65

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

19. haprleje 1929. Płaćizny po centn. a zl. hriwnach

Skótne družiny a wosnamjenjenje.

Woły: 851.

Połnomjasne, wukormjene, najwětšeje rěsnoje hódnosće haš do 6 lět	55—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—49
Mjenje picowane wšěch starobow	39—44

Byki: 646

Połnomjasne, wurosćene, najwětšeje rěsnoje hódnosće	50—52
Połnomjasne, młódše	47—49
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Spatne	42—43

Jałojcy a kruwy: 1277.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwětšeje rěsnoje hódnosće	41—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwětšeje rěsnoje hódnosće haš do 7 lět	38—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	36—37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	29—35
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2300.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	78—79
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	76—88
Špatne (4.)	53—58

Wowcy: 4790.

Młódše a starše wukormjene (1. druźina)	83—86
Starše wukormjene (2.)	82—83
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	58—59

Swinje: 9797.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencow, haš do 1½ lět stare	75—76
Wukormjene	74—76
Mjasne	73—74
Špatne	70—72
Raney a kundrosy	67—69

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

20. haprleje 1929 po hamtskim postajenju.

Wše płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jédźne běrny	1 „	0,14	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,58	1,80
Sušeny połč	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,23
Jédźna butra	1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Joja	štuka	0,10	0,12
Jédźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjenjatne wuhlo (domj. tepl.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,45

Šaty **Gardiny**

Kurt Erler w Budyšinje

Telefon 3519 **jenož na Žitnych wikach 11** Telefon 3519

Vogtl. gardiny wšěch družin / Wumělske a madrasowe gardiny / Wóskowane ruby, blidowe ruby / Płachty na sofy a divany / Čělne, blidowe a kuchińske šaty / Strykowańska wołna / Ložowy damast a smuhaty płat / Pisane ložowe šaty / Koślowy płat a vitražowe tkaniny
Kupańske rubišća / Frotérske twjelki

Serbsko posłužowanje

Wulki wubjerk **Jara płaćizny hódne**

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 5–8 procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy też pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Hoscenc w Jasency
jutře
REJE

Zonjacy lěkař dr. med. Wünsche
w Budyšinje
je so z pućowanja wróćił.

Rěčne hodźiny (na Hošic hasy 21) wšědnje 12—1, 3—5, (nic pak srjedu popołdnju), sobotu 10—12, 3—5.

Žonjace kłobuki

we wulkim wubjerku kupujeće wosebje tunjo w kłobukowym wobkhodźe

Kaiserhorn, na Hošic hasy 29

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Zubna praksis C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khrósćicach wot 3. haprileja Benšec hoscencu: Srjedu 3—6 hodź. Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37c pola Albert Irrgang wot 4. hapr.: póndźelu 2—6 hodź. a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Předawam cyle tunjo
Polchajsu
a **kryty wóz**
wobaj fabrikat „F. May w Budyšinje". Wozaj stej w najlěpšim rjedźe a jeno-a dwojopřežnej
w Budyšinje na Židowskim wětrniku

Nježenjenych pilnych
wothladow. koni
přijimuje
Direkcija cyrkusa Amaranta
Zamołwjenja při wozu čo. 48

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a nikłowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikaf. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křćana atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 323

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory.
Sedlarnja gratá a wutykarnja

Přesadźowanje drjewa

Pjatk 3. meje t. l. dopołdnja 1/2 11 hodź. budźa so

w hoscencu w Hućinje

265 šmrěk. žerdkow
42 rm khójn. wužitk. kuluchow
3 rm dubowy palne kuluchi
146 rm khójn. palnych kuluchow a
423 rm khójn. walčiny

nastajene na Malešanskim rowerje (w Stróžičanskej a Hlinjanskej holi a na Fleissigu) na přesadźowanje předawać.

Najuiski hami w Huscy.

Hdyž chceće
woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja
Richard Hutha
mějićel Arno Lehnert
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 18
Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

W poslednich dnjach

je so nam poradźiło sćěhowace wažne, zwjeźała hižo rozpředane knihi kupić a poručamy je našim serb. knihownjam

1. Bogusławski-Hórnik: Historja serbskeho naroda.
2. Černy: Mythiske bytosće. I. a II. dźěl.
3. Čišinski: Knihu sonetow.
   „ Ze žiwjenja. (wob. wjazane)
4. Muka: Bausteine. (wjaz.)
5. Šewčik: Stawizny
   „ Basnje
   „ Směški a powědańčka

Serbska kniharnja w Budyšinje.

Wosebity wobkhod
za
nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz
w Budyšinje na Hošic hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Groćane pletwa

štyrirózkojty — šěsćrózkojty, kałačkojty grot

Grot k naćahowanju
tunjo pola

WALTER VOIGTA wikowarnja ze železom
na Jerjowej hasy 3

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3698

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše referency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13

Fotografowy Meister
ateliér w Budyšinje na Nježorsk. dr. 16
kóždu njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowanskich pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, teš na wsach. Tel. čo. 2438.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Spěwne towarstwo „Radosć" w Bukecach
wuhotuje njedźelu 21. jutrownika 1929 wjećor w 7 hodź. w Stangec hoscencu we Bukecach

wulki serbski wjećor

Spěwny koncert Wulke dźiwadło

Dublčanski kowař

Reje hač do 2 hodź. Hra w 3 jedn. Sokolska kapała.

Wutrobnje přeprošuje Spěwne towarstwo „Radosć".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćet a tabele so wyše woblučeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 93 — Budyšin — Pondźelu, 22. hapryca 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Dr. Schacht njeje hižo w Parizu poslednje słowo rěčał.

Dr. Schacht je pjatk zhubdźełaćerja Parižskeho „Journala" pśijimał. Po krótkim pśihotowańu swójoma spomnjenjow na njejabsu zemrěteho jendźelskeho wotpósłanca Revelstoka je pjeca dr. Schacht rjekł: Mam za nusne, Wam słuźowaze pśajiś: Njejsym ženje rjekł, so poślednje němske namjety, kótrež sym wěricelam sańdźenu fridu **pśichedpołožił, žu poślednje słowo němskich wotpósłanzow.** Njejsym ženje nětčišnu konferencu jako wiki wobhladał, na kótaruž so wo pośicenju a napraschenju kupčuje. To rěka, so moje poślednje namjety, kótrež su w tym zamym duchu naštajene, kaž wopomnjeńśi spiš swjasarjow, dypki wo liczbach wopśichoźeja, kótrež smy ofizielnje tydźeń pśedy rozpšajili."

„Potajkim nocherjece pśehetorhnjenje?" wopytał pśeji.

„Sym žebi horze pśichał", dr. Schacht wotmołwi, „lo hych k pozitiwnemu wunoschku dośoł, a sym pśechodźo rjekł, **so bych konferenzu jako poślednu wopytschežił.** Sym smótniwy, wschě naspomnjenja rospominaś, kótrež so mojim namjetam cźinja. Hdyž wopytał znapschecźiwi, so maja jeho namjety za njedobałaze, dr. Schacht praji: „Wěrśe mi, so je kritika, kótruž sym dźensa rano w Parižskich nowinach nadeschoł, zyle pśechežaźna. Podschmórom tele słowo."

Schacht a Vögler w Barlinje.

Němskaj finanznaj wězwuslotnaj na Parižskej konferenzy, Schacht a Vögler, njedźelu w Barlinje pśehowarschtaj a němskim ministram wo jednanjach w Parizu rosprawjeschtaj. Wězwuslotnaj prajeschtaj, so jeju wopomnjeńśi spiš njeje ničo politiskeho wopśichwatał, ale jenož wospodarskiwo naśtupał. Tón dźeł, kótremuž je so z druheje strony politiski charakter pśichipiśał, njeje so ani w podwubjerku ani w poknym pośandanju rospominał. Wopomnjeńśi spiš je, runje kaž druhe wopomnjeńske spisy, jako podkład k rosprajenju słužił. Ministrowje prajachu, so chcedźa teź dale wězwuslotnym maj jednanku zwobodu wostajiś.

To je ważne pornjo franzowskim nowinskim hłosam, kótrež pokazenje tak pśechodstajeja, kaž so je němski ministerski kabinet wukasanja dawał, a so je so po Schachtowym a Vöglerowym pśehowanju w Barlinje zyle nowy podkład wocakuje.

Clemenceau so słyšeć dawa.

Parižske nowiny so nadźijeja, **so Barlinske kněžerstwo dr. Schachta wotwoła abo so praji, so jeho namjetam njepśichilkuje a so tak konferenza wuthowa.** Wězy tak pśechodstejeja, so je sjawne mjenjenje w Němskej hórschi, so je dr. Schacht politiske žadanje cźinił. Tajke žadanje pak dr. Schacht njeje zjawa cźinił. We wopomnjeńskim pisanje je jenož na swój nijes hospodarskimi a politiskimi poměrami pokazał. Pśichi tym je so z nahladami wodźicź dał, kótrež su so w lisce Owna Younga 8. hapryca wuprajile. Skónčnje Parižske nowiny žadaju, so dyrbi **zwój ultimatum wrócicź.** To je **cźisty njerozum, pśichetož němšći wotpósłanzy njejšu zjawa žadyn ultimatum zapodali.**

Nětdyšnji ministerski pśechodnik Clemenceau so słónčenje z cźemnosće wujawi. W „Echo de Paris" je dołgi Clemenceauowy list, wozjišćerjany, w kótrymž so mjes druhim praji: „Dr. Schachtowy nanajet z wójnu hrozy. Hdyž Němcy Dawesowy plan roskšija, potom mamy prawo, po wotdźerjenju wobsadźeńskeho cźasa w Porheimskej wostacź." Clemenceau to dopomina, so je marschall Foch anexiju Porheimskeje žadał.

Procces wo skóncowanju Liebknechta a Rozy Luxemburgoweje.

Němskostatny rěčnik Förns je redaktora „Dźenika" wobšorźił, dokelž so w jenym „Dźenikowym" nastawku Förnsej porokuje, so je w pśechpytowanju pśeciwo morderjam zozialista Liebknechta a zozialdemokratki Rosy Luxemburgoweje pśechpytanje pśeciwo morderjam tak wjedł, so žu cźaš měli, wupśerchnyć. Prozeß budźe dłeje tracź, hač je žo wocakowało.

Naśajimawschi dźeł zwobotniśeho jednanja bě wupraśenje němskostatneho sapódpłanza Pieka. Jeho běchu se Liebknechtom hromadźe zajeli, bjes dwěla běchu teź jeho dźiwli wotstronili. Sśmjerśe je so jenož z duchupschitomnoścu a se zbožom sminył. Muž, kótryž dyrbjeśe je ho wotstronicź, husar Runge, zwobotu zwły dźeń na zkhodze w žudniśtwje stejeśe, sajdźiłły a zwły cźłowjek, kaž feldwebel Klapproth, kótrehož su dla semskich modaśiswow sajdźili.

Němskokeźemiski sapódpłanz P i e c k pśched žudom powědaśe:

Wjecźor 15. jan. 1919 běch w sali Edenskeho hotela, hdźeź Luxemburgowu a Liebknechta pschiwjedźechu. Po sali cźrjódła offižerow běhaśe. Sśłyschach słowa „Róśa" a „Tam stara kurwa pschińdźe" a podobne ifschiwdźenja Luxemburgoweje. Hdyž so na to hórschach, wokachu: „Schto tón thadla dnże?" — „Je dnje jejny kavalér?" — „Dyrcźe jeho na klamu!" atd. Hdyž běchu Luxemburgowu a Liebknechta wotwjedli, offižer pschińdźe, kótryž zigarety mjes wojakami rozdźeli. Sśłyschach, kak praji: „Banda njesmě hotel žiwa wopuschcźicź".

Potom mje do wyschśeśeho hotelneho pokthoda dowjedźechu. Wojak ža pódła mje stoji a mi žo pschikasa, so dyrbju z wobliczom k seźenje stejeź. Sśłyschach potom, kak Luxemburgowu a Liebknechta dele wjedźechu a hara w sali nasta. Nětkótre mjeńśiny podźiśe jena žiwa bolsa po zkhodze pschińdźe, druhej bolsy wokoło schije padźe a pśikajo praji: „Pśicźeze mam pśched wocźomaj, kak žu swobu žonu k semi porasyli. Wojak, kótryž sady mje na straji stejeśe, so samem, nowy wojak pschińdźe a źebi nowa žadaśe, so bych so zaso k seźenj z wobliczom wobrócił. Widźach potom, kak so z sćelbu para a mězach zasny seźiśe, so dyrbi mje zasseliź. Prajich jemu: „Pschećelo, njewěm, cźehodla tu tym, mje dyrbja naprjedy pśeźełyśeć." Wojak žo z tym samyli. Wón Runge rěkaśe, kaž posdźišo sbonich. Wón mje nětkótre krocźele po zkhodze wjedźeśe, a hdyž na durjach jeneje zstwy wohladach: „Hejtman Pabst", do tuteje zstwy zkoczich. Mi žo poradźi, wot hejtmana Pabsta diweju offižerow jako pschewodnikow dostacź, kótrymajž porucźi, so bychtaj mje schkitakoj.

•

Hdyž so popoldnišće pośeźenje sapocza, sakitak dr. Levi namjetuje, so bychtaj ja jako zwědkaj za póndźelu **tajny radźiśel Othmar Strus wot firmje Otto Wolfa we Kölnje a póstarz zwonka słužby Berger skalaj.**

Rěcźnik Levi dale zdźeli, so może leutnanta Liebmanna pschinjeseź. Wón je w restaurantu „Zieten" znapschecźa kriminalneho žudnistwa.

Dokelž měnjachu, so chce so Liebmann pschełyschenju wotwołakowacź, tola zakitarjowe zdźełenje w sali spodźiwanje zbudźi. Pschedbyhda justizneho straźnischtwa wotpółła, kótryž so za nětkótre minuty z Liebmannom wrócźi.

Dr. Liebmann, kótryž nětko psched žud stupi, praji, so je referendar w Potsdamje, w tukhwilu je thoroschcze dla na dowoleniźy. Skakanje psched žud njeje dostał. Je 34 lět stary, bě potajtim sa cźaš mordarstwa 24 lět stary. S podpjeru a z kjom dje. Na nim je widźicź, so cźeźko cźerpi a praji:

Wjecźor 15. februara 1919 mi hejtman Pabst praji, so dyrbju Liebknechta, kótrehož běchu krótko pśedy toho pschiwjedli, do Moabitskeho žudnistwa dowjeseź. Dach jeho k sadnjemu wulkodej ke Kurnjeřchowskej dróźy dowjeseź. Sso spodźiwajo wonka widźach, so w automobilu hižo pjeć muži sedźeśe. Praju wuraźnje „muži", dokelž běchu muśitwowe mantle wobleceni a so jako offižerojo njedachu spóznaś. Pódla schofera mi snaty hejtman Pflugk-Hartung sedźeśe, teź w muśitwowym mantlu. Ledma běch so na sadnje zydło pódla Liebknechta zydnył, so na jeho hłowu z rewolwerowym toporom prasny. Hrydom wós sajedže. W zwérjenju prajachu, so je so koło wobschkodźiło. Hejtman Pflugk praji, so pschi Charlottenburgskim schoseju nowy wós stoji. Wuleśechmy a so tak sestupachmy, so Liebknecht w prěnim rjedźe a ja w poślednim dźěch. Nadobo po cźmje rěkaśe, so je Liebknecht cźeknył, a wutrěł sakuśny.

Rěcźnik Levi: Móžeśeśe Liebknechta widźeź, kak padźe?

Dr. Liebmann: Podawši tamneho wjecźora so kaž we wopojenju wotehrachu. **Běchmy so schtyri lěta morderjow, morderstwo njebě nam ničo.** 28. februara do pschepytowanjeje jatby pschińdźech. Jatba bě jara zwobodna. Nano so komorki wotamknychu, jeźi mózachu mjes sobu wobkhadźeź, mi pak njeběchu pschećeleśe smyślene. Hejtman Pflugk-Hartung parolu wuda, kaž bě wězy wudał. Ta bě ja mnje jako młodeho offižera měru dawaza.

Ras wjećor, hdyž cźuch so z podseńskeje żelesniźy do Kolibriskeho reźtawranta podacź, so na Wittenbergskim namješcźe z wójnskim žudnistwom radźiśelom Jörnsom setkach.

Jastwo dla dezerterstwa němskostatneje khorhoje.

We Wieschenje w Stolpskim wokrjeżu běchu loni 13. augusta, hdyž so wuśiwajucy zwjedźeń wotmě, kubleź Wandka a zobuśiwaj schulskeho pschedśeźeśerśtwa Lack a Bur, němskostatnu cźornoczerwjenosłotu khorhoj z khorhojneje žerdźe dele puschcźili. Lawnišći žud bě jich na jich wudawanje, so su khorhoj dele puschcźili, so bychu ju pśched rosthorjenym ludom schkitali, wuwinował. Po powolanju statneho rěcźnistwa nětśeńe so wulka thłostanska komora z tej należnoścu saběrała. Po dokładnym jednanju, pschi kótrymž so podawk do drobna rośaśu, tśioch wobškorźenych k jastwu po tśioch njedźelach saśudźichu.

Statne rěcźnistwo je so pśeciwo wusudej w Beidenflethskim procesu powołało.

Njeměry Beidenflethskich ratarjow hischcze ras pśched žud pschińdu. Kaž Wolfez pohnjuńnemska provinzska kžiźba powě, je statne rěcźnistwo pśeciwo wusudej we Beidenflethskim prozeźu powołanje sapodało. Wěz potajtim někto pśched thłostansku komoru Altonskeho krajneho žuda z jednanju pschińdźe.

W pśchedběžnym pschepytanju pśeciwo najchytarjam komunistiskeho nadpada na nazionalnych zozialistow we Woehrdenje njeje so pśeschłyschenje zwědkow hischcze słónčko. Kaž je słyschećeź, dyrbi so žudniske jednanje w meji w jenym Meldorfskim hoscźenzu wotmećeź.

Pruski prync Hendrich wumrjeł.

Prusći prync Hendrich, bratr poslednjeho němskeho kheźora, je zobotu popoldnju w Kielu wumrjeł. Pśched nětko **tydźenjom** bě na **bronchialny katarrh** sthorił, kótremuž žo schtwórtk cźežke sakatenje **płuzow** pśidało. Sobotu rano bo hižo je zmjerću bohaśe. Pschipokdanju ½1 hodźin **wědomja** słubi. Pśchi jeho zmjerśnym łožu běchu jeho mandźelska a **prync Waldemar** z mandźelskej pschitomni.

Bamž Pacella za kardinala pomjennje.

Barlinski nunzius pjeca w bliźišim konsistorija kardinalskich klobuk dostenje. Pacelli je drje na to pokazał, so by w sajimje konkordata radśeho widźał, hdy by žo jemu nětkole tale cźeśeź njedostała, so drje dyrbjał jako kardinał zwoje nětcźiśke měśtno wupuschcźicź. Wobcźežnoścje žo z tym pschewinu, so ma bamž mysłe, Pacella teź pa jeho pomjenowanju za kardinala w Barlinje wostajicź a to z titulom promnzia.

Južnoslowjanska so dla italskich prisłodźenjow w Genfu wobcźežuje.

Wjednik južnoślowjanskich wotpókłanzow w Genfu, ga dla pschiźłodźenjow italskich nowin „Giornale Italia" w Genfu pola Stojańka Ljubow wobcźežowaśa. W Romje njeźu tajku krocźel wocźakali. Bjes dwěla italske knježerstwo njehańbicźiwym pschiźłodźenjam tuteje nowiny połekuje, kaž dźe je tej pśched dwěmaj lětomaj sady šelarnych podkładcźow stało, so Južnoślowjanska pschihoty cźini, Albansku nadpadnyć. Italika je tehdy dyrbjała swoje lźe wrócźicź. Tak žo jej teź lětša sendźe.

Studenske njeměry w cyłej Španiskej.

Schwórtk je w univerzitnym twarjenju **w Barcelonje k wulkemu herjezanju dośoło. Teź w Sivilli, Granadźe, Saragossy, Valenzio a Salamanzy** mjele studentow strajkuje, a njedźiwajcy wótreho policajskeho straźowanja su w nich wótśije demonstrowali.

Sprjedowstka kniježerstwowa powjesć wo uniwersitnych kwoblejnosćach je najwjetsche pobórschenje najwjazy profesorow schudźiko. W powjesći so niz jenoż na porokowanje wakancje wo uniwersitach wupraji, ale też prwaji, so je też pilnym studentam cźežke, so niz jenoż na doßahaze wasćnje wuwuczeć, ale też praji, so wjele profesorow pschezo ſ dypkom niekschitkhaßa, so pschehusto saſtupjeć dawaju, so ſ kaihedra wo politiſtich naležnoſćach rěcza a so maju njeswißwazne rěcze.

W **Barcelonje a Saragoſſy** je kollegium profeßorow na to wobſtamknuł, wot kniježerſtwa žadaſ, ſo by ſwoje porokt mrócźiło, a ſo je hroſył, ſo profeßorojo ſwojo ſaſtopnſtwo ſłoża.

Žałostne wobstejnosće w Chinje.

Reuterez powěźćerja w Londonje je jimaju rosprawu wo hłodze w chineſkej provinzy Kanſu pſchineſka. 80 prozentow wobydlerſtwa je bjes žiwnoſće a žyty. Wſchednje nětkhe 300 ludźi w provinznym hłownym měſće ſ hłodom wumrěje. Žiwi ſu pſcheſkłabł, ſo bychu mohli mortwych pohrjebać. Wuhłódnjene wobydlerſtwo ſo ſamo njemaſtróji, bźeſi ſrać. Miſionarojo a w provinzy ſaſtojdleni wukſanjo internazionalny pomozny komitei ſ jimazymi ſłowami wo ponoz proſcha. Hłód je wožerbje ſ wójnu a wurubjenjom naſtał.

Cźežke wojowanje w Chinje.

Na hornjej rězy Jangtſe ſo wot nětkotrych dnjow mjes Nangkingſkim a Wuhanſkim wójſkom njemdrje wojuje. Wokoło Jhanye ſo wo dnjo a w nozy wojuje. K najwjetſcheſu pſcheſćiwo wukſajnam njeje hacź dotal dośło.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 22. haprleje 1929.

— **We wjedrje.** Dźeńſa rano we 8 hodź. baromeſter 746, hygrometer —9, thermometer w nozy —2. Wutłaſdy na ſuche wjedro ſ nězkym ſmjerſkom. Wopraſdźe haprleje wjedro tuhowiłu ſapſanny. W nozy nježſchonny ſ měſtnami hacź do 4 ſtop. ſtyny. Wječera w 6. hodźinje ſ khowny mjeczeł ſakhadźeſće. Wyſchina cźeſnje ſo ſaſa ſ połnoznego łodoſteho morja hacź do naſchich ſtron. Tuž mamy ſtynuy wětr bjes ſadźiwka ſ prěnjeje ruki. — Jutſje wutoru ſkhadźa ſłónčko k 4,48 hodź. a khowa ſo ſ 7,08 hodź. Měſhacźk ſkhadźa wjeczor 6,45 hodź. a khowa ſo rano 4,53 hodź. Jutſje je Jurja. — Sławne zabam hubu roſwjaſa.

— **Hłowna zhromadźizna Domowiny,** kiž ſo wčeraſſu njedźelu w Małym Wjelkowje ſkhadźowaſe, běše ſylnje wopytana. Dla njedoſahaceho měſtna podamy nadrobniſu rozprawu wo jeje ważnych wuradźowanjach w jutriſim čiſle.

— **Wčerawiſcha njedźela** běſche płódny dźeń ſa naſche Sserbſtwo. Na tſjoch měſtnach błiſko Budyſchina ſkhadźowachu ſo Sserbja k pilnemu narodnemu dźełu. W Małym Wjelkowje wotměwaſche ſo wot pſchipołdnja hacź do pózdnjeho popołdnja hłowna zhromadźizna Domowiny, ſwjaſka ſerbſtich towaſtſtwow, kotraž ſo we khutrnym dźele ſ ważnymi praſchenjemi naſcheho ſerbſkeho, wožebje towaſtſtwoweho žiwjenja ſaběraſche. Wječor wuhotowa ſpěwne towaſtſtwo „Radoſć“ w Bukezach wulki ſerbſki wječor a pſchedwſajeſće na nim ke prěnjemu raſej nowe dźiwadło „Dubičanſki kowaſ“. Pſchi pſchepiſelnjenej žurli ſ wopytowarjemi je měł tutón narodny ſkutk wulki wuſpěch a ponjeſe też wěcźe bohate žně. Na ſamžnym wječoru ſwjećeſche młode ſerbſke towaſtſtwo „Jaroměr Jmiſch“ w Hodźiju ſwój prěni ſakoſeńſći ſwjedeń, kiž je widźomny płód ſwěteho narodneho prožowanja w tamniſchich ſtronach a ſ doſcźiniſenjom ſmědźa tamniſchi dźełacźerjo na narodnym polu ihładowacź na tutón ſwój prěni wuſtup pſched ſławnoſću. Naležco cźeſnje do ſerbſkeho kraja, naležni dych hłba też naſche towaſtſtwa, ſo bychu roſtke a kcźeke a płody jich ſkuſkowanja ſrawiłe k bohatym žnjam.

— **Dźełowe poměry w Budyſkim wokrjeżu.** Budyſki dźełowy hamt nam piſche: W prěnjej połozy w haprleji je ſo we wokrjeżu Budyſkeho dźełoweho hamta licźba podpjeranych dźełoněmjezych wo 1434 na 7592 ſnižiła. 15. haprleje běſche jich 2002 (1424 muźſkich a 578 žónſkich) w měſcze Budyſchinje, 2042 (1653 muźſkich a 389 žónſkich) we wjeſnych gmejnach Budyſkeho hłoweneho hamta, 1641 (1387 muźſkich a 254 žónſkich) we gmejnach Biſkopſkeje wotnoźki, 1436 (1190 muźſkich a 246 žónſkich) w gmejnach Korſymſkeje wotnoźki a 471 (410 muźſkich a 61 žónſkich) w gmejnach Kumwałdkeje wotnoźki. Dołtawaſche 6539 (5237 muźſkich a 1302 žónſkich) podpjeru ſa dźełoněmjezych, 816 (636 muźſkich a 180 žónſkich) krſiowu podpjeru a 237 (191 muźſkich a 46 žónſkich) ſaſtaranſku podpjeru. Nimo toho wukonjeſche 303 dźełoněmjezych nuſowe dźełu, to je 234 wjazy hacź pſchi ſpoczatku rospraweneho měſaza.

— **Saſka krajna zyrkej wojwjeczi Speyerſtu protestazyju.** Druhi dźeń ſwjatkow ſhromadźa ſo w Speyeru ſaſtupjeſtiwa němſkich zyrkwinſkich kniježerſtwow ke wopomnjeńſkej Bożej ſłužbje, w kotrejž ſrjedźiſchcźu hudźe ſtejecź Speyerſka protestazija. Na próſtwu, kiž je na němſki evangelſki zyrkwinſki wubjerk dóſchła, namołwja evang.-lutherſke krajne konſiſtorſtwo, ſo by ſo druhi dźeń ſwjatkow tohorunja protestazija w krajnych woładach wołſwjeſćika a ſo by ſo w dnjownym prědowanju abo na hewaſche njchłódne waſchnje na Speyerſki ſkutk ſpominało.

— K **wobłhadnemu njeſhu** bźiłe ſobotu pſchipołdnju wokoło ¼1 hodź. we Mužakowſkej dróſy błiſko Budyſchina. Na kopje pſcheſćehnyj waſobowy automobil motorowego koleſarja. Pſchi tom pak ſo jeho kóła ſchmórknu a jeho powali. Motorowy koleſaŕ běſche ſo wožerbje na hłowje cźeſko kranił.

— **Budyſcy měſchczańſku ſaſtupjerju** ſu we ſwojim poſlednim połedźenju jenohłoſnje wobſamkli, ſo ma ſo měſchczańſka khorownja powjeſtichcź. Je też hižom dawno nuſne, ſo ſu khorownuja powjeſtichi, pſchetož wona njeſłuſi jenoż měſtu Budyſchinej, ale też wokrjeżej. W lěcźe 1924 pſcheſchwaſche w khorowni 128 khorych, w lěcźe 1928 pak hižom 223. Měſtnoſće dołahaju pak jenož ſa 186 łožow. Nětko je nowe, ſchtyri wołkowy wyſoke twarjenje wotmyſlene, w kotrymž ſmije 40 łožow měſtna, nimo toho ma wowowar wobſchijecź bydlenje ſa ſotry, łekarja atd. Mlaćicź budźe tutón twarſti objekt wěcźe hač milijona hriwnow. S twarjenjom ma ſo hnydom ſapoczeć, ſo bychu ſnajmjeńſcha dźeſ rowowara hacź do naſtupnych ſyſłowicź móhli. Nowowar pſchinjeſe pak ſtoſu, ſo bo ſcźitowiſka płaćizna ſa kóždeho khorego wſchědnje wo 25 pf. powyſchi. — Měſchczańſky ſaſtupjerjo pſchiſłowolichu dale 18000 hriwnow ſa wuporjedźenje na měſchczańſkej wobarni w Třełanach.

— **Namakali** ſu roſpaczenu pjenježnu kaſjetu, 20 . 10 . 8 zm. wulku, wonkach brunu a ſnutſkach žołtu barbjenu, ſe ſaſadźibkom, kotrejž najſterje ſ paduſchſtwa pothadźa. Wo wězowne łdźełenja proſy kriminalny wotrjad w Budyſchinje na Burgplatz 6 po 2 ſthod., teleſon 2802.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyl je nětko ſ nuſtdobywanjom do twarſkeje budy pſchi Drježdźanſkej dróſy we nozy k 16. 4. 29 cźornu hłuſcźe derje ſdźerżanu ſchtrykowanu jaku, por bełych ſwjeſćſchich ſokow, ſcźeronaſeleń nathribjetnik, por nimale nowych wołkich drjewjanych ſchnórowanſkich ſtupnjow, por nowych drjewjanzow a módru błuſu do dała. Wo wězowne łdźełenja proſy kriminalny wotrjad w Budyſchinje na Burgplatz 6 po 2 ſthod., teleſon 2802.

Se **Sčžijej.** Sjawny puć ſe Sčžijej do Bělych Nožiż a Wjanjońzy dla naſypowanja a wuſadźenja ſe plestrnakami na Sčžijeczańſkich honach wot 22. hacź do 27. t. m. ſawrjeny. Jěſdy wobłhadnych pokaſuje ſo na Hornju Borſchćź abo na Pſchiſchezy.

S **Mulkeho Wjelkowa.** Sandźeny pjatk pſchipołdnju wumrě tudomny nimale 90lětny wobydleŕ Jan Wagner, kiž je weteran ſ wójnow 1864, 1866 a 1870/71. S nim ſhubi wojeńſke towaſtſtwo ſa Mały Wjelkow a wokolinu ſwěrneho ſobuſtawa.

S **Małeſchcź.** Budyſko-Hućźinjanſka poldróha je dlo twarjenja wodowoda na Pluſnicźanſkich a Małeſchanſkich honach wot 23. haprleje hacź do 7. meje 1929 ſawrjena. Jěſdny wobłhad pokaſuje ſo na Kluſkich.

S **Hornjeho Wujeſda.** Pſchi tudomnej ludowej ſchuli je nowopſchiprawjene ſtajne wuczeńſke měſtno wobſadźiło. Samokwjeńja maju ſo hacź do 1. junija t. l. na wokrjeſnego ſchulſkeho radu w Bikopizach ſapodaź.

S **Lubija.** Dla wucźiſcźenja wobłhodnych měſtnoſćow ſo na tudomnym hamtiſkim ſudniſtwje ſtatt 27. a ſobotu 28. haprleje jenoż łhwatne naležnoſće pſchijimuja.

Z **Khróſćic.** Zdawna ſem khwataju ſerbſcy putnicy na hnadowne měſtno Filipow (Philippsdorf) w Čechach, znajmjeńſa z časow, hdyž maċ Bożа tamne wozbożace ſłowa khorej žónſkej praji: „Lube dźěćo, wot nětka budźeš wuſtrowjene“ a k dopomjeću na tutón wulki ſkutk, ſo krasna cyrkej natwari. Wopyt hnadowneho měſtna ſtawaše ſo bóle jenotliwje. Mnozy pak běchu ſej nadawk ſtajili, znajmjeńſa jónu wob łěto je wopytać a maċeri wumóźnika ſwoju nuzu wuſkorźić. Po hoſpodarſkej inflaciji, na kotruž moralna ſćchowaše, je ſo nětko zdobne waſnje wuwiło, zo katolſcy Serbja hnydom w črjódach do Filipowa puċuja. Zo bychu ſo wobcźeżnoſcźow dalokeho puća zminyli a časa nalułowali, ſtaja moderne jězdźadło, mjenujcy autobus, do ſwojeje ſłużby. Tak jězdźi hižo dwě lěće dołho kóždu pónđźelu a ſtwórtk w rjanym měſacu meji, kiž dźeń je ſwjatej Mariji poſwjećeny, do Filipowa a je ſo ſtajnje wjetſa licźba wobdźělila, zo bě autobus porjadnje połny. Też lětſa budźe ſo tutón khwałobny wotpohlad přewjeſć a auto naſpomnjene dny tam jězdźić. Štóž chce tunju přileżnoſć wužić — cyła jězba płaći jenoż 5 hriwnow — njech ſo na wjeſnej póſće — pola knjenje Cornakoweje — w prawym času zamołwi, zo by na motſmyſlenym dnju moh ſobu jěć. Z wuwzaċom **ſwjatkowneje** pónđźele budźe auto poſtajene dny jězdźić — też na dnju Bożeho ſtpěća —. Wón wotjěđże rano w 4 hodź. z Khróſćic a je w Filipowje wokoło ¾6 hodź. Zaſtanje při clowni (Zollhaus) w Nowym Gersdorfje a wot tam je jenoż tři mjeńſiny hać do cyrkwje. Wječor po mejſkim nyſporje, wokoło 9 hodź. zaſo wotjěđże, tak zbywa pobożnym putnikam cyły dźeń k cześcowanju maċerje Bożeje na hnadownym měſtnje. Přihódniſo dźěn měć njemóżeš, hdyž ći autobus nimale před dworom zaſtanje a će k ſobujěžbje přeproſuje. Hewak wozmje hnydom puć přez Zejicy, je-li pak ſo wjetſa licźba w Kłóſtrje zeńđże, přijeđże wězo tu wokolo. Jeli ſo w Delanach 28 wobdźělnikow zrěcza, dha autobus wězo też po nich přijeđże (na př. do Ralbic) bjeze powyſenja płaćizny. To pak dyrbjało ſo wjele do časa na póſće w Khróſćicach wozjewić, na tutym dnju njemóhł potom z druhich wosadow ſobu jěć, hdyž je autobus hižo połny. Njech ma ſo kóždy po postajenjach a tak ſwój wotpohlad wuwjeđże.

Na Librowcm grunće.

Roman Teresy Nowákoweje

(Stóńcźenje.)

„To ſo wě, ſo njeſabudu, — ale w Jewizach tych liſcźim hnadź pſchewjele njebudźe — ani na hwyſchej grzyſće. Pola naß ſo wopomnjeźe ſtarych cźaſow ertnje ſakhowawa wot nana k hynej. Móju wam wſchitkich wupowědacź wo naſchej gmejnje, nětko ſym ſo na naſcheho dźěda napoſłuchał hiſchcźe jako hólcźeż. Jewizy ſu ſo we ſtuatem łěſtotku ſapoczałe; ſchěſćo wobydlerjo kolonizu wotnajachu, wobdźěłachu horu a lěſy, ſwójſtwy ſo ſhrabachu. Na ſpoczatku wóſomnateho ſtotka běſche dwajadwacźeći twarjenjow, w nich wobydlerjo ſe žiwnoſću ſo ſaběrachu, ſtót dźerżachu, hacź do ſchtyri ſta ſchtuk ſtupowego ſtotu, też howjaſcźo a ſwinjaczo, ſ toho ſu ſo ſ wjeſcźeho dźěła žiwili. Wokmu ſu ſami pſchadli, też ſe lenu ſu pſchadli, ſ wólſchow ſu ſkoru brali abo britaliu, ſ tym ſu pſchedźena barbili. Se ſtareho ſplaha ſtej w Jewizach jenoż dwě muźſkej mjenje: Hanuſbeż a Wotawowe. W lětomaj ſedomnatem a wóſomnatem běſche pſchiſchoł mór, mnohy mrějachu; hdyž je nětkole na torbeſcźu pod wjelbami, běſche pſcheſkuſnł Werner, njechaſche, ſo bychu ſo Jewiczenjo ſnapſcheczа na kěrchowje pokhowali, ſo jemu dże wón do wjelba. Tak je gmejna pohrjebniſcźo daka, nětcźo cźełkow ſu tam pohrjebali, ale łdyž naſtupi hrabja Hanibal, hrjebaſche ſo ſaſo w Bystrem. Ach Božeźko, ja mohł wam hiſchcźe ſmjercź wjele toho napowědacź! Sſnadź ſym pſchejara khrobky, ſnadź ani na moje bamborjenje njedźiwacźe?“

„Pěkuje ſo wam dźakuju, ſtajnje rad ſłyſchu, tak je ſa ſtarych cźaſow było“, wotmołwi wuheńmjeczer ſpěſchnje. „Hdy by ſo mi pſchidobdźiło piſacź wo Jewizach, pſchiſłu dł wam.... Najprjedy chzu napiſacź kroniku Bysterſkeho kniježſtwa.“

„Daj wam Bóh Knjeſ wjele ſboża, ſo byſcźeſe to wudokonjał, — by to była ſławna wěź“, pſchejeſche gruntowník wutrobnje.

„Ale wy nikomu niczo njeprajeſe, ani ſwojim, ani Brtounej niż“, proſcheſche Bedrźel nětkaŕ wulkoſtliwje — „Sſnadź ſym wam njemół ſwoje wotmyſlenje ani pſchepradźicź. Sſym Bysterſkim tola jenoż ſ ſmědźu, ſo ſděram pléſnjuwe lejſtra — — — hdyž też to bychu cźi ſańcź měli, ſo by była roſmnożena ſławna cźełkeho naroda! Jim je knjes Haulicźer ſ błaſtjom, — wo knjeſa Palaſtim ſnadź ani dozyła ſłyſchełi njeſłu. Sa nich ſu jenoż hrodowſzy knježi, ſo bychu pſched nimi khribjet horbili. Ani cźi wuczerjo nimaju toho kedźom — a tak ſo toho pſchima wuheńmjeczeŕ!“

Libra njcźełcźeſche, njewědźeſche dźe, ſchto by Bedrźelej rjekł na połbudźenje. Wobdźiwaſche jeho, ſo chze taiku njeſmělnu wěź wuwjeſeć a ſaſo trochu dwělowaſche, ſo by ju pſchekonał; pſchejeſche jemu, ſo je narunanje ſa ſwoju ſrudnu domjaznoſć namakał, a ſdobom běſche jeho jemu žeł — — —.

Prjedy hacź ſo dobłada, doſtupi na wyſchinu a tu ſjewidhu ſo Jewizanſke pola a twarjenja; ſnadź pſchiſchdże jemu Albinka napſchećo, Lojiſćeż w cźerwjenem ſahłowcźku ſawaleneho ponjeże, a Bobiſchek budźe ſo jeże dźerżeć ſa ſuknju. Hnydom budźe ſo praſchećі, hacź je ſteremu nanej rjany pohrjeb ſkaſał, a Bobiſchek wucźuje w jeho kapſy Brtounczinu buchtu a budźe ſo ſa njej khramoſćicź.

Pſchewsa jeho žeđjenje, ſo by był hižo pola nich wſchećі, a nimale nucźeſche jemu ſłowa do ereа, ſ kotrymiż wutorhny ſamyſleneho wuheńmjeczera ſ jeho myſlicźkow: „Pſchaſ bych wam, knjeże Bedrźelo, ſo bychcźe njetrjebał pokojenje pytacź w lejſtrach a króníkach. W nich jenoż ſe ſtaroſcźu ſeſchedźiwicźe — ale pſchi dźěcźoch cźłowjek womłódnje! Do ſmjercźe budu ſo tej konſchtituzji dźakowacź, ſo je mi k mandżelſkemu ſtawej dopomhała.“

Bedrźel wuſmja ſo ſkoro ſaſpěwarſky. „Kóždemu na ſjwécźe něſchto druheho k radoſći poſłuži. Mi te liſcźiny a króníki. Mysłu ſebi druhdy, ſo ſo w nich dożitam ſnadź tola radoſnijchich ſa naſchu cźełku ſemju cźaſow, dyžli ſu nětcźiſche.“

„Potom byſcźeſe ſebi tu konſchtituziju też khwaliłi, něwerno, pſcheckelo?“ rjekny Libra ſ jaſnym ſwoblickom, „To je wſchitko pola Boha“, ſcźahny wuheńmjeczeŕ ſwojej cźełkej hubje.

Hižo poczachu ſo pokaſowacź ſchindźelowe tſchi Jewicźanſkich twarjenjow. Bedrźel ſo ſaſtróża: „Dowjedk ſym waß ſkoro hacź domoj, tak ſmój ſo do rěcźow dakaſ! Njeſwonja hižo w Bystrem połdnjo?“

Mužaj wobaj ſłuchaſchtaj; ſwomy njeběchu hacź dotal ſaſwonile, ale cźełko ſkóczaſy měr, kiž poczа ſo roſſełowacź po palach a łukach, duſcho też hłóß pſchezo leńſcho ſcźeſcźe botcźaſych ptacźatkow a ſynjeczenje nakaſanzow, pſcheradźeſche, ſo pſchikhadża połdnjo.

„Sſnadź ſo hiſchcźe w prawom cźaſu wróćiu“, rjekny wuheńmjeczeŕ njemérnje, podawajo gruntownikej na roſzohnowanje ruku. „Prajeſe doma wjele dobroh“; budźeli móżno, pſchihdu jutſiſcźeho dnja na łkowanje, to ſo potom ſaſo wohładamoj.“

„Albi budźe ſebi to waſicź a ny wſchitſy też“, dźakowaſche ſo Libra. „Daj wam Bóh Knjeſ ſtrowjo, a te cźeſće myſlicźki jemu wſchitke poruczeſe — nihdy ſłónzo njeje ſaſchło, ſo by ſaſo njeſeſkhadźało, wſchako to widźiſe na mni.“

Bedrźel pohlada ſ dołha do burowego rjanebo, ſ radoſcźu roſſwěcźeneho wobliczа. K wutrobje pſchimaſche jeho ſpokojne jeho ſwójbne ſłowo — a tola je jemu pſcheſcźe — jeho žeđjenja dachu ſo hižo na druhi puć.

Mózuje ſtłóći jeho ruku: Nikomu niczo njeprajeſe“, rjekny potom wuſnamnje a hižo běžeſche po wyſchinje dele, cźim ſpěſchnischo, cźim wěſcźiſcho wutupowaſche pſched nim měſto a cźim jaſnijſcho k njemu dołehowaſchu ſnamjenja jeho žiwjenja.

Libra hładaſche ſ dołhim ſpohładnjenjom ſa nim, dokiž njeběſ ſo jemu ſ wocźow minył. Potſchaße nětcźo krótſ ſwoju łudźerjawu hłowu, ſajchkota njeſłyſchonne ſłowa dźělbracza, potom wobroći ſo k domiſnje. Połna ſpokojnoſć połdnja wobliwaſche Librowy grunt a wotrażowaſche ſo w jeho wołkjeſtkach; nad tſchěmni wuſtupowaſche runy ſtołk módrotjeho kura. Na drjewjanej ſwonicźy pola hata poczachu ſwoniċź pſchipołdnjo.

(Skónz.)

S Hródka. Jako běsche mandželski K. pjatk rano na swoje dźěło wotešchoł, samkny jeho mandželska bydlenje a wutyka wschitke schmarki durjow a woknow ſ watu. Na to wotwjertny pkunowy honacz pschi lampje a tykny žebi schlawčk pkunoweho warjaka do huby. Hačle popoldnju pytnychu domjazy wobydlerjo pkunowu wóń a wosſewichu to polizij. Jako běsche tuta žo ſ mozu do bydlenja dobyka, namaka mandželsku mortwu. Posypty na sašowožiwjenje njemějachu wuspěcha. S lista, kiž bě zona sawostajiła, žo zhoni, so je žo wona hižo dźěschi cžaſ ſo ſamomordarſtwu myślemi nošyła.

S Lubnjowa w Błótach. Wobydlerjo rjanych Błótow pilnje swoje nałętnje rólniſke dźěła wobstaruja. Wšuhdyžom witaju puczowazych bórzy cžiſte wožrědki, na kotrejž Błótowczenjo zyblu a ſaſnju seleninu žadźeja a ſyja, kotraž jim posdźiſcho prénje žně pschinjeſe. Wuhlady na tute žně pak někto hižo njeſyu rózjate, wosebje ſa tych, kiž dyrbja žadźeńſku zyblu kupowacź. Zentnar tuteje zyble płacźi nětkole hacź do 100 hriwnow. Hdyž potom zentnar narosczeneje zyble kaž loni jenoż 8 hacź 8 hriwnow płacźi, dha drje maju Błótowczenjo ſedma wudawki ſa kymjeńtnu zyblu ſarunane, ale nimaju hišcze ničo ſa swoje dźěło a prózu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Noweho Města. (Ssmjertne wobkhadne njeſyoze.) Ssrjedu wjeczor ſajědže 22ětny kołeſerſty ſe nascheho města do automobila. Wón do njeho ſ tajkej mozu ſrasy, ſo žo ruczinja automobilowych durjow wotklama. Kołoſědinemu žo wop puknu, na cžož je wón nětko w tudomnej thorownji wumrěł.

* Se Sebnizy. (Cžežke njeſyoze w rěsaku.) W tudomnym Kühnelez rěsaku padny pilař Hohſtedt ſ Lichtenhaina tak njeſyobjowinje pſched kuloſtu pilu, ſo wona jemu nohu nimale wotrěſa.

* S Lipika. (Lekarjej do rukow padnyka.) W jenym Lipicžanſkim varieteju pokaſowaſche mloda wumětka we powětſe ſwoje wumětſtwo. Nadobo padže wona ſ trapezoweje ſerdže dele a ſchěſcź metrow hluboko do orchestroweje ſoje jenemu lekarjej, kiž tam žedžeſche, do rukow. Wumětka běſche žo jenoż lohko kranika, ſo mózachu program hacź do tónza pſchewjeſcź.

* S Zwikawy. (Nadpad na dźěłacžerſki dom.) Ssrjedu wjeczor poldže dobuchu žo tſjo njeſnaczi muzjoja, kotriž mějachu wobliczo ſ cžornej maſku ſababjene, do jeneho dźěłacžerſkeho doma w połodnišchim pſchedměſcze a rozbichu wſchelaku nadobu a ſfakachu dweju wobydlerjow doma na rukomaj. Tſjo napadnizy ſu žo njeſpósnaczi ſaſo wotſtaſicź mohli.

* S Lubanja. (Młodoſtny ſamomordaſ.) Sa brózjenemi pſchi Sborjelſkej dróhy namakachu młodeho cžłowjeka, kiž běſche žo ſe ſchatowym powjaſom ſa telegrafiſki ſcžežor wobwěſnył. W morwym ſpóſnachu 18 létneho murjerja Alwina Schołtu ſe Žitawſkeje wokolinY. Wón běſche dźeń pſredy žem pſchipuczował a je ſwěi njeſwožowaneje lubosce dla ſiwjenje wſak.

* S Gubina. (Cžežke njeſwože). Pſchi pcheſuwanjom wozowa na tworownym wórmiſchczu, puſchczi ſo pola wosa, kiž běſche ſ kamjenjemi nakładźeny, prędnja ſcžeka. Kamjenje ſo ſ wosa ſtyrnychu a pobrjeschu pod ſobu rančerarja Scherma. Wobeho tak cžežko ſranjeneho pod kamjenjowej hromadu wucžežachu, ſo dyrbjachu jemu w thorownji lěwu rukl a lěwu nohu wotſtrašicź.

* S Kiſtrina. (Cžah automobil ſhrabnyk.) Polo Neudamma ſta ſo ſchtwórtk wjeczor cžežke njeſwoze ſe automobilom. Lěkaſ dr. Friedrich, kiž měſeſche ſwój wós blizko żelesniſkeho pſchekhoda ſtejo, dyžeſhe žo ſ nim ſaſwódcźeź. Pſchi tom pak wón żelesniſkim kolijam pſchebliſko ſajědze. W ſamſnym wokomiku pſchijědže Neudammſko-Kiſtrinſki cžah, ſhrabny automobil a wlecžeſche jón nětkoždy 200 mtr. daloko žobu. Na ſboże pak běchu dźěłacžerjo blizko, kotiſi hnydom pſchikhwatachu a lekarja ſ roſliteho wosa, w kotrymž běſche ſo, wjes tym benzin ſapalił wuthowachu.

* S Wittenberga. (51 000 hriwnow pſchekiſchinyła.) Pokładniſki rendant Wittenbergiſkeje měſtneje thorobneje pokładnje je 51 000 hr. pjenjes thorobneje pokładnje a ſaſwědcźenja dźěłomějezych pſchekſchiwił a na to cžekny. Dalke pſched nětkotrymi dnjemi ſu pokładnju pruhowali a njeſyu ſaweje njeporjadnoſcze nadeſchli.

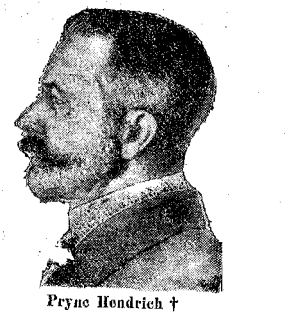
Z Łužicy.

* S Wostrowa. W ... k ſchtwórtkej pobuchu padniſchi pola ſchewſkeho miſchtra Bruny na Shorjelſkej dróhy. Se ſahrody ſalěſchchu do twarjenja a dobuchu ſo do dźěłarnje a wot tam do pſchedawarnje. Swubrachu ſebi pjatnaſcze porow dobrych ſonjazych a muzajzych nohawzow. Mimo toho kradnychu karton nohawzow, kiž zwobſchěſcź hišcze dozpla njeběſche wocžiſnył. Nosyacžichu też pokładnju a 7 hriwnow pjenjes ſobuknjachu. Wowcžekiſi poſ, kiž rano ſa padnychami ſlědžeſche, namaka cžěr jenoż hacź na Dwórniſchczowu dróhu. Schkoda wucžinja nimale 300 hriwnow.

* S Habrachcžic. Kóždu nóz pſchewyſuje komando Zitawſkeje ſchtkaniſkeje polizije porjadnje naſche měſto a wokolinu ſa ſapalerjom, kiž tudomne wobydleſtwo traſchi. Njeboczyk wał chze po ſdaczu ſwoje dźěło do blizkeje Cžeſkoſłowakſkeje pſchepołožicź. W nozy k pjatkej mjerjuja wotpali žo ſe ſtonu kryta bróſeń ratarja Richtera we Wiesenthalu hnydom ſa krajnej njeſu. Woheń ſnicži twarjenje a wſcho, ſchtož žo w nim khowaſche. Wobſnjonej woborje ſe Spreedorfa a Georgswaldy ſamóſeſchtej ſylnje wohroženje ſuſodne twarjenja pſched ſapalenjom wukhowacź, dokelž nětr ſ pſchihodnoſcze ſtrony dujeſche. Bjes dwěla je też tutón woheń ſe ſlóſtniſkej ruku ſałoženy.

* S Habrachcžic. Pſched nětkotrymi dnjemi je žo tudominy 71ětny pjekaſiſi miſchtr Pawoł Mičža bjes ſjeda thubił. Je papjerku ſawoſtajił, ſo chze ruku na žo ſłožicź. Wotkaſiſti poſ, kiž bu na cžěſ thubjeneho žadźena, jeho dotal hišcze njenamakacź mohł.

* S Horajeje Wódrizy. Pſched nětkotrymi dnjemi ſałožechu paduſchi do tudomneje Siegleroj pjekarnje a kradnychu ſchokoladu a jeja. W nozy k wutorje pak běchu ſebi na wuſtajene wokno pſchekupza Thomaſa na druhej ſtronje dróhi wothladali, ſ kotrehoż ſonjazu drasku a mu-žaze ſchaty ſobuknjachu. Kradnjene weczy běchu nětkoždy 600 hriwnow hódne.

Pryne Hendrich †

* S Gubina. (Cžežke njeſwože). Pſchi pcheſuwanjom wozowa na tworowym wórmiſchczu, puſchczi ſo pola wosa, kiž běſche ſ kamjenjemi nakładźeny, prędnja ſcžeka. Kamjenje ſo ſ wosa ſtyrnychu a pobrjeschu pod ſobu rančerarja Scherma. Wobeho tak cžežko ſranjeneho pod kamjenjowej hromadu wucžežachu, ſo dyrbjachu jemu w thorownji lěwu rukl a lěwu nohu wotſtrašicź.

* S Kiſtrina. (Cžah automobil ſhrabnyk.) Polo Neudamma ſta ſo ſchtwórtk wjeczor cžežke njeſwoze ſe automobilom. Lěkaſ dr. Friedrich, kiž měſeſche ſwój wós blizko żelesniſkeho pſchekhoda ſtejo, dyžeſhe žo ſ nim ſaſwódcźeź. Pſchi tom pak wón żelesniſkim kolijam pſchebliſko ſajědze. W ſamſnym wokomiku pſchijědže Neudammſko-Kiſtrinſki cžah, ſhrabny automobil a wlecžeſche jón nětkoždy 200 mtr. daloko žobu. Na ſboże pak běchu dźěłacžerjo blizko, kotiſi hnydom pſchikhwatachu a lekarja ſ roſliteho wosa, w kotrymž běſche ſo, wjes tym benzin ſapalił wuthowachu.

* S Wittenberga. (51 000 hriwnow pſchekiſchinyła.) Pokładniſki rendant Wittenbergiſkeje měſtneje thorobneje pokładnje je 51 000 hr. pjenjes thorobneje pokładnje a ſaſwědcźenja dźěłomějezych pſchekſchiwił a na to cžekny. Dalke pſched nětkotrymi dnjemi ſu pokładnju pruhowali a njeſyu ſaweje njeporjadnoſcze nadeſchli.

Wulke wohnje.

22 brózjnjow ſo wotpalilo.

Po powěſci ſ Regensburga je ſo we wſy Tämesberg w Hornjej Pfalzy w nozy k pjatkej cžežka wohnjowa kataſtrofa ſtała, kotraž drje je najcežežcha wot tamneho wulkeho wohnja w Luze. Nadobo ſo w jenej bróſni pſchi Pfreindſkej dróhy wohnja dobladachu, kiž ſo jara ſpěſchnje wupſchestrěwaſche. Sa někotre hodźiny ſtejeſche 22 brózjnjow ſ wobeju ſtronow dróhi w plomjenjach a wſchitke ſo wotpalichu. Wſchitko, ſchtož ſo w nich khowaſche, ſyno, ſłoma a druha piza, maſchiny a hewaſche ratarſke graty, woheń ſnicži. Schkoda potrjechi ſabołženych, nisko a jenoż ſ dźěła ſawědcźenych ratarjow, wobežeje cžežko. Se ſawěſcźenjom njeſkhyta ſchkoda wucžinja nětkoždy 200000 hriwnow.

Cyle stwórć Amsterdama so z wohnjom zničiło.

W Amſterdamje w Hollandſkej wjeczera w nozy na ſobotu twudnyr je wuſtajeńſtwowy palaſt „Palais voor Volksfliji" woheń. Wuſtajeńſtwowy palaſt ſtoji na Frederikowem namješcu, na kotremž je pomješczeny zyły rjad reſtauragijow a najwjetſche amſterdamſke dźiwadło. Woheń nady tak hoberiſkich rozmérow, ſo wobydlerjo domow we jeho wokolnoſcźi ſe ſwojich bydlenjow cžekachu dla njeſnjeſnje zahłoſcze. Wohnjowa wobora dyrbjeſche žo jenoż na ſakhowanje wokolnych twarjenjow wobmjeſowacź.

Na ranje niżeſche woheń hižo ſkoro zyle ſrjedźiſchcžo twarjenja. Mjes tym wſchak popadźechu plomjenja też pobocžne ſchidła palaſta. Dopoldnja howrjeſche woheń ſe ſnjeſnjechenej drje hižo mozu, ale tola hiſchcze w tej mérje, ſo zyły blok domow hromadźe ſ dźiwadłom njebudže mózy hižo žo ſakhowacź. Se ſamſnym wołudom ſu žo też ſadny pomješczene galerije a mnohe kłomy potrjechile. Wulke ſyły ludu ſu namješto wobſtupile, kiž je polizija w ſchčrokim wobkłuku ſawrěła. Pſchicžina wohnja njeje hacź dotal ſwěſcźena, ale je ſo wupraſiło, ſo je woheń ſ wubuchom naſtał. Ludźo njeſyu do ſchkody pſchiſchli. Hačle natwjeczor bu woheń tak daloko wobmjeſowany, ſo žo hižo dale wjazy njeroſchěrjeſche.

Schtyri wózy ſo wotpalile.

Pola Horn Et Dualle ſ połodnja Saint Sebaſtiana wudyri pjatk njeſmérny łěſny woheń, kiž ſo ruczе roſſchěrjeſche na blizke hórki a hacź na wſy Erasteguí, Andoain, Almaſa, a Villabonna. Wobydlerjo dyrbjachu ſe najwjetſchim łhwatkom ſwoje ſtatoki wopuſchczicź, kiž buchu bórzy na to ſ woporom hróſnjeho łěſneho wohnja. Hačkruncžeź wohnjowe woborzy, kotrymž wobydleſtwo ſwéru pomha, a też wołazy ſo ſ wulkim napinanjom prózuja woheń ſaſatjacź, pak plomjenjowa ſołma ſo dale a dale ſwala. Se ſylnym kurom ſu powětr zyleje wokolinY tak ſaſobocžeńſ, ſo dyrbjachu też hiſcheże druhe wózy wobydlerjo wopuſchczicź.

Přilopk.

* Zyrkwiny ſwón deſepadnył. W Iſenheimje w Horninu Elſaſu dźiwczu na zyrkwiniu wěžu nowy 13 zentnarjow cžežki ſwón powděwnyć. Jako běchu ſwón nimale hacź horje ſcžahnyli, roſtorhny ſo powjaſ a ſwón padny ſ mózným hrimotom dele a ſtarſ nětkotrych dźěłacžerjow. Swón ſam pak na ſpodźiwne waſchnje njewobſchkodźeny woſta.

* Wulki meteor na prazijej hwězdarni wuhladany. Njedźelu, 14. jutrownika wuhladachu wjeczor wokoło ½10 hodź. na Ludowej hwězdarnje Stefanikowej we Prazy na nawjeczornem njebju wulki meteor. Pſchebeža wokoło hwězdy Protyona, planety Marſa a ſkóuczi bliže Kapely w hwězdnje Wóſnika. Barba běſche żołta; doſahny ſaſnoſcze měſacžka, kiž ſtojeſche tu khwilu tohorunja na njebju, ſawoſtaji ſtopu ſ cžeſwjenych ſchérjow. Jeho lět ſłónczi žo ſ tſjomi wubuchami kruſchwiteje pobody.

* Nowa ſyna w Rumunſkej. Se wſchelakich kónczin Rumunſkeje pſchikhadźeja powěſcže wo nowej ſymje. Wobeže je w bórſtich krajinach ſylne žněhowe mjeſcže ſakhadźachu. W khłownym mjeſcu Bukareſcze je ſo pſchi cžežkim wichorje ſylnje deſchcžowaſche.

Swójbne powěſce.

Semrěłoj: Pomhajšóh Hendrich Schipka, dźěłaſtiſi wjednik w ſchkleńcžerni w Kamjenzu, 68 lět. — Korla Manſka, ſcheiwſki miſchtr w Radróſnicy Hrabowy, 80 lět.

Hospodarski rozhlad.

pondźelnu 22. haprila 1929:

Barlinſka burſa ſkónczi ſaſdźenu hobotu poſledni tydźeń ſ jara wſchelakorymi kurſami. S wopſrědka běchu ſe ſłabjene a ſkónczi ſo ſaſo ſtrabachu. Kurſy rentowych a dołanych liſtow běchu ſłabe.

Produktowe wiki ſaſdźenu hobotu pornjo pjatkej ſtoro žanehu pſchemjeńjenja njeſapiſachu. Zentnar płaczeſche

w Barlinje:

pſchenicžy 11,25—11,35 hr., rožki 10,40 hr.
10,50 hr., nałętnjeho jeczmjenja 10,90
hacź 11,50 hr., najzmjekſeho 9,60—10,10
hriwnow, wowſa 10,10—10,40 hr.,

w termińowym wikowanju:

ja meju: pſchenicžy 11,90—11,88¾ hr., rožki 11,01¼—11,02½ hr., wowſa 10,42½ hacź 10,40 hrimnow,
ſa julij: pſchenicžy 12,31¼—12,31¼ hr. a rožki 11,40 hr., wowſa 11,25 hr.

Pſchiſtajeja:

Murjerjow, Hoch- u. Tiefbauges. w Hródku, Wohnungen we Semjazach.
Jutrownehu, knježi dwór w Khołmje.
Moterſcha, Berger w Hródku.
Pjekaſſchu, Hebik w Kobjelnje pola Mužakowa.
Tſchiſtnjerſtehu, Kotwiza w Sſtomjenju, Hórſta haſa cžiſło 5.
Połzu do domu, Rumenap w Hródku, hrodowſka haſa 9.
„ Methyzna w Hródku, Lipowa haſa 5a.
„ Schwejgowa w Wětej Wodźe.
Wurzobnika kowařſkeho, Balka we Sſlepym.
Wurzobnikaj, ſamkarſkeju, Michling w Hródku, Drježdźanſka dróha 42.
Połomcža a ſrěſnika, Kral w Njebjelcžizach.
Połomcža, knježi dwór w Barcže.

Na pſchedań:

Dóm dźěłažy na Zidowje, Kriegerſiedlung 302. — W Hródku, Wilhelmowa haſa 32 a na Drježdźanſkej dróhy 32, ſadni dom.
Wós ſportowy w Khojanach pola Hródka, Khočebuſka dróha 14 a, w Biſkopizach na Grunwaldſkej haſy 8.
Wós ſtwińſki a ſportowy, w Biſkopizach, Dr. Langowa haſa 18tl.
Wós dźěžazy, w Biſkopizach, Zyrkwinſka haſa 3.
Meble ſahrodkowe, w Brigittenhofje, Bahnweg 20.
Konjej a hoſtwinſki wós, w Błoboſchojzach pola Hródka, na knježim dworje.

Kóń žylny w Jenſchezach 8.
Kóń, rěkniť Kichčan w Budyſchinje, Zitne wiki 22.
Khěža, we Wołeſchnizy cžo. 10, pola Lubija.
Sskyno, 20 zent., w Biſkopizach, Smilnjańſki pucź 5.
Kolo motorſke, we Wjelkowach 27, w Porchowje 30, Eulitz w Budyſchinje, Jurjowa haſa 32.
Kolo muzaze, we Sſlonej Borſchezi 26.
Kolo motorſke, w Rakołdach cžo. 30.
Rěpu a ſłonu, knježi dwór we Luſzu p. Njeſwa ...
Wobleſ muzajzy a khabat, w Budyſchinje, Bismarckowa haſa 61.
Wobleki, 3, ſrjedźneje wulkoſcze, w Budyſchinje, Jerjowa haſa 6 II.
Wěrny žynjentne hoſczenz w Hnaſchezach.
Kruwa žylna ſ cželeczom, w Sdžarach 22.
„ wyſokoſmuczelna, w Delnjej Hórzy 43.
„ wyſokoſmuczelna, mloda, w Jatſobju 14.
„ wyſokoſmuczelna mloda w Rodezach 26.
„ ſ cželeczom, w Wětej Horje 20.
Jałoja, wyſokoſmuczelna, w Trupinje 16.
Jeja k naładowanju, kacže, knježi dwór w Pſchiwěžizach.
Jeja kurjaze, Mrězin w Bukojnje pola Barta.
Jeja kurjaze, Lehmann w Dźěžnikezach.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Žito na płaczijnje wobſtawa, wobrot žnadny.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Žito je žadne a na płaczijnje wobſtawa.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje				
	20. 4.	19. 4.		20. 4.	19. 4.
Pſchenica	225-227	225-227	ſuny	22-24,00	22-24,00
rožka	208-210	208-210	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	mórſe łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-208	ſeradella	—	—
kukurica	214-216	214-216	raps, wosuſk	19-19,80	19-19,80
pšeńč muka	25-29,75	25-29,75	lany wosuſk	22-23,00	22-23,00
ržana muka	27-29,00	27-29,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,50	15-15,50	běrnj. kruſki	18-19,50	18-19,50
ržane „	14-14,75	14-14,75	ſyno, 50 kg	4,30-5,50	4,50-5,50
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,60-1,75	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńč. „	1,55-1,70	1,55-1,60
raps	—	—	wowſa „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ſoda „	1,60-1,75	1,40-1,85

Cyrkus Amarant w Budyšinje.

Wot sobotu hač do wutory pšebywa w naschim Budyšchinje zyrkus Amarant a pschedstaja tu swoje hóstne hry. Zyrkus Amarant je drje wschitkim hischcze wot swojeho lonscheho pschebywanja w Budyschinje we dobrym pomjatku jako zyrkus, kiž woprawdže dobre wězy postrica. Won tež létha sasu ſ wulkotnym programom wustupi a pschedwjedže swojim wopytowarjam dobre wumělstwo, kiž móže so widžeć dać.

Ssobotu wječor we 8 hodź. wotewri zyrkus Amarant swoje tudomne hóstwe hry psched derje wobsadženym domom. Njenje sa sobu ſchězkowaze pschedstajenja putachu pschihladowarjow wot spočatka hač do kónza.

Pschezo rjane su jěchańske wumělstwa w zyrkusu Amarant. S wulkotnej wěstosću wobknježa wumělcy a wumělki swoje czežke róle. Hnydom k sawodej wustupitej prěnjej na konjomaj bjes hedlow knježna Sterndorfez a knjes Otto. Se ſpodobanjom pschihladowalsche so dalschimaj jěchańskimaj wumělkomaj knježnomaj Dicze a Amandže na ſahrabowazymaj konjomaj. Nadobnu jerdželsku jěchańsku schulu pschedstaji ſ wulkej wustojnosću knjes W. Sterndorf. Sapomnicz so njejsmě jockeyska parodija, pschi kotrejž sebi knjes Franz Cardinale woſebite napomnjenje sasłuži.

Dreſury koni a druhich ſwěrjatow ſteja pola Amaranta ze zehornja na jara wyſokim ſkhodźenku dokonjanosće. Njech so tu wuſebnje woſebje knjeni direktorka Luza Heimann-Bergen ſe ſwojimi wunuczenymi konjemi we jenotliwych wumělſtwach kaž tež w karuselu. Tež jeje wustup ſe ſlonom (elefantom) Lilliom, kiž ju ſe ſwojim pyſkom wokolo nošy, sasłuži sebi wſchu khwalbu. Nimo njeje maju so tež pschipósłacz dreſury knjesa Charlesa Bradburya ſ konjemi, klowna Jacka Althoffa ſe ſwinjeczom a huſynmi a jara ſpodobne dreſury pschez kněza Kardinale.

Wěſchcze dźiwo ſamo ſa so je wěſo wustup knjesa kapitana ſ Wörſtela — ſe ſwojimi mórſkimi lawami. Ssmy hižom w Budyschinje widźeli w zyrkusach, kiž tu pschebywachu, wschelake wumělſtwo tutych hładkich mórſkich ſtworjenjow, ale schtož Amarantowe mórſke lawy dokonjeja, to dotal hischcze żadyn zyrkuſ pokazał njeje.

Se ſpodobanjom pschihladuje so Amarantowym lodowym mjedwjedźam, rjanym cżisthym rubjeżnym ſwěrjatam, kotrychž domisna je wěczny lód a ſněh. Kak pětnje sadźerża so pod dohladom ſwojeho ſtudźerja knjesa Augusta Schrödera a kak ſpěchnje jeho poſłuchaja. Czežke dźěło ſtudźowanja wujaſnji so drje ſ teho, ſo je lodowy mjedwjedź jene ſ rubjeżnych ſwěrjatow, kiž ſo najczežſcho ſtudźuje. Cżim wjetſche pschipóſnacze pschiſłuſcha tu ſtudźerjej, kiž ſ wěſtej ruku a ſmjelej krewju dokonja ſkoro njemóżnje wězy.

Mjechto zyle nowe je létża w zyrkusu Amarant wustup 9-létneho ſyhniwjaka Helmuta Lichterfelda ſ Osnabrücka,

kotrehoż jeho nan wopytowarjam pschedstaji. Po ſpósnaczu lekarſkich autoritow ma tutón 9-létny hólc hižom tak ſylny twar kóſczi jako doroſczeny człowjek a dokonja hižom nětko wěrje njepodobne wězy, na pschikład rozbije bjes wulkeho napinanja ſ pjaſeju taflu ſ twjerdeho kamjenja, ſabije ſ pjaſeju hólóż do desti a muczelnyſte jón ſe ſubami ſaſo won, roſtorha rjeczaſ na nětkotre kruchi a da ſo ſlónczniże jězdnemu na konju pschejěchacz.

Hischcze mnoho rjaneho a wumělſteho nam zyrkus Amarant poſtrica. Napomnimy tu wulkotne balanzowanje maleho człowjeka na kuli, Bergerowych ekwilibriſtow, kelnerja El Saida, tuteho woheńbluwazeho Egipczana, Chinezow we ſwojich piſanych drastach ſe ſwojimi wumělſtkimi cżinkami. Woſebitu woſtoſcz we wobkhowanju rumowahi ſłuſa ſebi wustup na grotowym powjaſu knježnjow Althoffez a Sterndorfez, ſkupinu wuſkoczných Arabow wobdźiwachmy woſebje dla jich bliſkiwoſcze, jich pycha poſtiżene wobrazy wo wjele porjeńſchi. S rejemi wustupuja Amarantowe rejwańſke hólczki ſ ballewom a jako bajadery.

Dobre su wumělſtwa akrobatow w powěſnje mištra Jaka Faliſa a knjesa Charlesa Bergera.

Wobſchewjenje ſa wócżko je Amarantowa wulka zyrkuſowa parada we ſwojej wulkotnej piſanoſći.

Sa żort w krótkich pschestawkach staraja ſo klownojo a żortarjo ſe ſwojimi husto jara dobrymi pryſlemi, tryſkanti a wustupami.

Swoje pschedstajenje ſkónczi zyrkus Amarant ſ Ben-Hurowej najlubſchej hru, mjenujzy ſe ſtarowómſkimi wujězdźowanjemi wosow.

Zyrkus Amarant ſteji bjes diwka na wyſokim ſłodźenku ſyzenźiſkeho wumělſtwa a wobſchědži rjany bohaty marſtall kražnych koni a žiwu exotiſkich ſwěrjatow, wo cżimż móża ſo tež wopytowarjo w pschestarszy pscheswědczicz, hdyż ſebi konje w hródźach a rubjeżne ſwěrjata w klětkach wobhladuja.

— **Wulſzch zyrkusa Amaranta** je we wumělſtwowſkim wustupjenju woprawdže bjezbožlny, pschetož žiwotne cżinſchiny wopytowarjow ſ města a ze wſow ſprawne ſłowo potreje khwalby. Derje wopytana běſche wczera dopołdnja bohata wuſtajeńza ſwěrjatow. Wjedro na poſledninat dujomaj njeběſche woſebje pschihódne; ale wſchelake druźiny wopiżow, kiž Amarant ſobu woży, cżiſcha pak ſo zyle derje. Kak rjenje ſo ſwěrjatkam pschihladowaſche, hdyż ſebi ſtódke jabłuczka a hróschik, banany a ſtódki cżaj ſłodźecz dachu. Je ſa Amaranta ſ woſebitej khwalbu, ſo jemu ſtaroścz wo jeho ſwěrjata pſche wſcho dźe. To wobſwědcża pschede wſchém też hródże ſe ſwojim porjadom a cżiſtotu. Wſche ſwěrjata ſu derje wothladane a derje pizowane; hobrſki elefant ſeſerje we dobrym měrje ſwój zentnar ſyna. Też wczerawſche popołdniſche pschedſtajenje běſche derje wopytane, tyżdźenſke dźěſczących ruczkow pschikleſkowachu wumělcam. Amarant woſtanje jenoż hiſchcze dźeńſa pódźelu a jutſje wutoru w Budyschinje, ſo by potom po Sakſej dale puczował. Ssmě ſo pschecź a nadźijecź, ſo Amarant, kiž 62 attrakzijowych cżiſłow w tóżdnym pschedstajenju pſchinjeſe, też dźeńſa a jutſje hiſchcze bohatu podpjeru namaka, pschetož taſke pschedewſchcze wumělſtwowſkeje dokonjanoſcze tak rucze ſaſo w Budyschinje njewohladamy.

Wusudźenia.

§ **Skromadny ławniſki ſud w Budyschinje.** Na ſchtwórtk běſche postajene jednanje pschećiwo ludowemu ſaradźerjej Landburda, drej. Sanjez-Joachimej Hölnje ſe Shorjelza dla **wohanjenja republikanſkeho ſtata.** 23. januara 1929 wječor běſche ſo w ſali Tſěſelnje w Zitawje ſhromadźizna nazionalno-ſozialiſtiſkeje němſkeje dźěłaczerſkeje ſtrony wotmě́ła, kotruż běſche dr. phil. Wilhelm Rehbach ſwołał. Jako rěcznik běſche dr. Höhne wo „wojowanju wo eksiſtenzu Zitawſkich wobkhodnikow“ rěcżał. W ſwojich wuwjedźenjach, kiž ſu mjes druhim pschećiwo trowowemu domej jenotnych płacżiſnow „Ehape“ a pschećiwo Zidam měrjachu, je wón też pjecza prajicz dyrbjał, ſo wyſchiſchi leutnant Schulz, kiž w jaſtwje ſedźi a kiž je we wojowanju ſa wótzny kraj pjecza 60 ranow dóſtał a ſyndom krócz na fronce pobył, w tutej „Saurepublik“ żaneho hodownego dowola dóſtał njeje. Sozialdemokratiſki ſapóſłanc, kiž je pjecza tyżacz hriwonow pschećiwnik, je pak dowol dóſtał. W tutej khłostańſkej wěży běſche dr. Höhne hižom na 9. hapreje na jednanje ſkjany. Běſche pak ſo dźiwajo na jeho próſtwu, ſo by ko termiju na króſki cżaſ woſtſtorcżiła, dokelž dyrbjeſche tehdy w ſłužbnej naležnoſczi do Hornjeje Schleſyſkeje. Na ſchtwórtk běſche won ſnowa ſkjany, njeběſche pak pſchiſchoł. Ssud woſtorcżi termiju na njewěſty cżaſ a wuda pschećiwo drej. Höhnje pschikas ſajeczа, dokelž njeběſche żaneho jamołwnja dóſchło.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“ ma wutoru 23. hapreje wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje swoju měſaczu zhromadźiznu. Mamy ważne wěcy wujednać, tuž přińdźe wšitcy. Předsyſtwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad Zerja ſpěwa přichodnu ſrjedu w Njechornju.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) ma přichodny pjatk (26. IV.) w Pančanskim hoſćencu wječor we wosmich hłownu pruhu za koncert ze ſolistami. Započatk z dypkom, dokelž ma so wjele pruhować. Njech so kóždy po tym mě. Dirigent.

Rakeſd. Serbska rejowańska hodźina z hudźbu budźe jutře wutoru we 8 hodź. pola Zendźic.

Swobodne Zjednoćenſtwo kat. wučerſow serbskeje Łužicy zmjeje ſrjedu 24. 4. 29 popołdnju w 4 hodź pola Brězanec w Ralbicach ſwoju prěnju letnu zhromadźiznu z přednoškom. Předsyds.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje, za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje, za hospodarſki dźěl A. Kral w Budyšinje. Wudawa: Serbska nowina w Budyšinje.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſje wutoru: Mróczele ſo pſchećejahuja, w nozy ſyma, wětrojte; podobne wjedro w Jendželſkej.

W pruſkim ſejmje je ſo pſchedłoha wo nowym pſchemyſłowym dawku hłownemu wubjerkej pſchepokajała.

We wołoſniku Hamburgſkich kommuniſtow ſo prajitz. 1. dźeń meje njebudźe ſwjaty dźeń, ale wojowanſki dźeń. Kommuniſtiſka „Volkszeitung“ wěſchcźi, ſo budźe ſo 1. meje mjes demonſtrowazymi dźěłaczerjemi krej pſchejliwaca.

W Lošońcu pola Bratiſławy ſo karuſelowa wóſta ſtama, mjes tym ſo ſo karuſel wjerczeſche. Žiły twar ſo ſyny, jedyn ſ cjołkimi ſo ludźe padże a jenu ſonu a jejne małe dźeczko ſarasy. Schěcź ſchulſkich dźeci ſo cżežko ſrani, jedyn ſchulſki hólc na ſmjerczi ſtraſchnje. Luhšo ſo do hrozy dachu, pschi cżimż ſo ſajo někotre żony a dźeci ſranichu. Karuſelowemu mějeczela ſajachu; karuſel bě zyle dobrjeny.

W tróſtnej rěczi pſchi wotewrjenju italſkeho parlamenta kral mjes druſtim wo duchu rěczeſche, kotryż we wothrónjeńſkej konferenzy w Genfu knježi, k tomu pſchiſłuſomni pak, ſo je wothrónjenje hač dotal jenoż rjana nadźija woſtało, kotrejž ſo ſ njeſpěchetawazym roſcżasym hrónjenjom na kraju a na morju ſadźewa. Tohodla mataj ſtat a parlament winowatoſcź, ſo ſ cżłakom ſa ſakitanje wótczizny ſtaracź. — Bóle ſo wothrónjeńſka konferenza njemóże wuſmějeſchcź, dyžli ſ tejle tróſtnej rěczu.

Štyri nowe knihi wušłe:

w Serbskej knihařni na Lawskich hrjebjach

Škowronča ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, muzſki a žonſki khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0·80

Na farje - Hałžki
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět“ hr. 1.50

Raj myslow, sonow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět“ hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Předawam cyle tunjo

Polchajsu a kryty wóz
wobaj fabrikat „F. May w Budyšinje“. Wozaj stej w najlěpšim rjedźe a jeno-a dwojopřeńcej
w Budyšinje na Židowskim wětrniku

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Časnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.
Wotnajeńſki awto
za kwasy, krćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 323

Wokoło 1400
wobłukow a ſławchow za koła
jenoż najlěpše, po wšěch wulkoſcach, tunjo pola
J. Schiebacka na Mužakowsk. dróży 4

Nježenjenych pilnych
wothladow. koni
přijimuje
Direkcija cyrkusa Amaranta
Zamołwjenja při wozu čo. 48

Runklica
je tunjo na předań
na Mužakowskej dróży 27

Słoma
je na předań w Njeswačidle 57

30 ctr. słomy
na předań
w Tranjach 4 p. Deln. Wujezda

15—25 kórcow wulka
žiwnosć
so kupić abo wotnajeć pyta
Poskićenja pod **F 27** na wudawarńju Serb. Nowin

Kundros
k plahowanju je na předań
w kórčmje na Horje
pola Njeswačidła

Młode wysokosućelne jara dobre
kruwy
k plahowanju mjez nimi jena čežka
podsobna z 3. čelećom, wsa na předań abo k wumějenju
Knježi hoseńce w Njeswačidle

Symjentne běrny a wysokosućeln. kruwa
je na předań w Jitka 10

Britwje, truhanske aparaty a nožki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třešlanskej dróży 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawskeho grata.
Pućowacych a zběrarjow ja won njepósłu.

Waše kłobuki
žonjace a mužace dajźo jenoż we wosebitym wobkhodźe předźełać. Podaw. za 6 dnjow. 24 formy
Kaiserkorn na Hošic hasy 29
Předźełanje žiđźanych a žarowańskich kłobukow na nowošasne formy, po přaću za krótki čas

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smoleŕjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobdźěłnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobmyslenja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 94 — Budyšin — Wutoru, 23. hapriela 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Jednanja wo płaćenju wójnskeho wotškodźenja Němskeje.

Dr. Schacht so do Pariza wróći.

Minjeny pjatk pósłanc dr. Schacht a Vögler staj njedźelu wječor w 10 hodźinach z Berlina do Pariša wotjěłoj, hdźež su pondźelu popołdnu w 2 hodźinach přijěłoj. Přched jeju wotjězdom je sastupjeł „Montaga" rozrěčenje z dr. Schachtom měł. Tutón je rjekł, so by z tym zamym měrom, z kotrymž je do Barlina přijěł, do Pariša wróćił. Tam budźe snowa jednacy a wozjaka, kaž by zastupjerjo druhich statow w polnej konferency z podawkom w podwubjerku staja. Po słowje je dr. Schacht skónčnje rjekł: **„Jedu z myslu, so w Pariśu zamo njeswěrnych Domaschow hischcze wo tym pschesswědčeju, so wjazy njesamóstojmy, a so móże by samóstojnosć Němskeje jenoż powjetschicy, hdyž by jeho samóstojnosć w produkziji pschinje.**

Zdźělenka němskeho hospodarskeho ministra.

Wubjerk za hospodarski plan němskeho šesma je pondźelu wo hospodarskim planje němskeho hospodarskeho ministerstwa dale wuradźowak. Wuradźenje je so zdźělenku němskeho hospodarskeho ministra dr. Curtiusa sawjedło. Minister najpróhdy na wčerawschu dźensnu wo pohdźenju němskeho kabineta pokasa a potom praji:

Naschaj wězwuslotnaj, kotrajž kaž pryedy tež dale we swobodźe swojich wobsamknjenjow na žane waschnje pod knjeserstwowym wliwom nisteitaj, by do Pariśa wróćataj. Sa dźensa skasane konferenzyne pohdźenje je so wolitorczito. Pschetorhnjenja konferenzy by so smirnyli, burje k jednanju njejsu zaczinjene. Hacz a hdy budźe dojednanje możne, njemóže nichtó dopředła rjec. Sa optimismus neje žaneho městna.

Minister potom praji, so dyrbi žebi pschi tychle wobstejnoszach sarjez, so wo pokojenju němskeho hospodarstwa a wo powschitkownej hospodarskej politiźy němskeho knjeserstwa wuprajiczy.

Poincare wo němskim płaćenju wójnskeho wotškodźenja.

Francowski ministerski president Poincare je pondźelu popołdnu jako schadźowy generalneje rady Maasyneho departementa w Bar-le-dur pohódanje z rěcu wotewrił, w kotrejž mjes druhim praji, so je Francowska jako dołžnik stajnje swoje winowatosće dopjelnita. Tehodła je jeje polne prawo, so, hdyž wójnske žadanki sehnawaja, hrěški pyta, so by hdyž dołh pala swjatkarjow mohła wotplaćiczy. Hdyž běchu zwonkowni ministrojo w Genfu dojednali, wuradźenje wězywuslotnych swolacz, so bychu wotschkodźenje dołkónčnje wuprawili, šmy huhdom prajili, so naš Dawesowy plan, kaž je so wumjedł, dospołnje spokoja. Hdy by so wón z nowym sarjadowanjom narunał, bychmy — jeli so bychmy dyrbjeli jemu pschikłokowacz — wěstotnje žadali, so pódła płaćenjow w tej žamej wyšokosći kaž lětne płaćenje naschego dołha, kotrež runje tak dołho traja, kaž nasche lětne płaćenja, hischcze wěstu sydmu sumu za swoju pocerpjenu schkodu dostanjemy. Sčym to nic jenoż sjawnje w Chambery a Caenu rjekł, ale žym to też offizielnje Němskej a jeje wěricelam přched swětom wězywuslotnych zdźěli. A žadanja druhich wěricelskich mozow so naschim žadanjam njespschecziwjachu. Tak su wězywuslotni w běhu swojeho wobcerpjeneho zwědomitscho dźěła w polnej njewotwinjenosći pschipósnali, so je nascha theja woprawnjena. Tehodła změdźachmy so nadźeju, so, dokelž běchu so wschitcy wěricelsko Němskeje w swojich wschelakich žadanjach dojednali, wuradźenja wězywuslotnych hórsy k prawemu rosrisanju dowjedu. **Sa wokomik staj sastupjerjaj Němskeje bohužel tule nadźiju illuforiśu sčinilaj, a nichtó njewě, hacz budźe hischcze możne, jednanje z khutnymi wuhladami na wuspěch dale wjesej. W sajimje Europy a swěta bychmy jako zbožo powitali, hdyž bychu so tele njedźakowne praschenja dołha a wotschkodźenja kónčnje z potschitkownym pschihotowanjom wuprajike. Smy wědomi, so šmy wulke pschiswolenje činili, so bychmy k temu doschli.

Kandidatojo „Sakskeho wjesneho luda" za sakski sejm.

Sa wólbnu liśezinu „Sakskeho wjesneho luda" w tsjoch wólbnych wokrjesach zu so na prěnich městnach jako kandidatojo postajiłi:

w Drježdźansko-Budyškim wólbnym wokrjesu: kubleŕ Schreiber w Mischnizach, **kubleŕ Schpitant w Syzizach** pola Kamjenza, kubleŕ Winkler we Weigmannsdorfu w Rudnych horach, kubleŕ a wjesnjanosta Zimmerman„ we Wokawje;

w Kamjenicansko-Zwikawskim wólbnym wokrjesu: sajedźnik dr. Troll w Kamjenizy, kubleŕ Bauer we Wiedersburgu, kubleŕ Häntzschel w Leubsdorfu, kubleŕ Winkler we Wolkensteinje;

w Lipšcanskim wólbnym wokrjesu: měšćanski kubleŕ Schladebuch we Wurzenje, kubleŕ Alfred Hauffe we Dahlenje, rjećerkubleŕ dr. Winkler w Malym Wilkawje, kubleŕ Oskar Heyne w Dittmannsdorfu.

Němskonacionalna indowa strona.

je w ranschoskakskim wólbnym wokrjesu zledowazwjch kandidatow postajiła:

Hórnikeho direktora dr. Eckardta w Zwikowje, pschekupza Kurta Fritschu w Drježdźanach, sanitetneho radźićela dr. Kretschmara w Drježdźanach, Milu Bült-mannowu w Loschwizach, wuczerja Grellmanna w Trjechowach, syndikuša Tögela w Coßmannsdorfu.

Němske zwonkowne wikowanje w měrcu.

Po někotre pschedležazym pschehlebje wo **němskim wukrajnym wikowanju** je dowos tworow z 1016,9 miliona hriwnow w februarje na 1021,9 miliona hriwnow w měrcu powyschił. Wuwos pak je tehorunja z 973,3 na 983,5 miliona hriwnow stupił. Dowos je potajkim wo 38 milionow hriwnow wjetschi dyžli wuwos pornjo 44 milionam we februaru.

Proces dla skriwdźenja němskostatneho rěčnika Jörnsa.

W prozeju dla skriwdźenja němskostatneho rěčnika Jörnsa so pondźelu wo podawkach w Edenskim hotelu jednasche.

Nětdyschi honjeŕ Runge powěda, kak je z honjerjom Drägerom přched Edenskim hotelom w Barlinje stražu stał, kak je automobil z Liebknechtom a Rosu Luxemburgowej pschijěł, kak je jeho potom kapitanleutnant Pflugk-Hartung namakowił, so by Luxemburgowu satśelił.

Wón je so farjeŕ, dokelž dźe by pschi tym też druhe wožoby sranił. Na to dyrbjesche Luxemburgowa z tśelbowym toporom sarasyć. Offizjer je jemu rjekł: Ministerski president Scheidemann je myto wustajił. Sswědk pak je so sapowědźił. Na to je honjeŕ Dräger swólnuwy był, wež žam sćinicy. Leutnant Vogel je hromadźe z direktorom Edenskeho hotela Luxemburgowu z hotela wunjeŕ. Luxemburgowu je z toporom do boka dyrił. Na to ju je na automobil wselki.

Leutnat Krull je revolwer wucahnył a na Luxemburgowu naśajił. Patrona pak je so farjeŕa. Potom je hischcze ras wottšołowak, a Luxemburgowe cełko je so smjesto. Krull je so potom do Edenskeho hotela wróćił a je jemu (Runhy) rjekł, so dyrbi ras horje pschinicz a tam porjad cźinicz. Tam horka je jedyn redaktor „Sswobody", teho dyrbi fatśelicz.

Sswědk je sapowědźi, kotaa skónčnje horje dźesche. Tam je muž z khribjetom k sćenje stał a je jemu rjekł: „Towaršcho, niz tśelicz, mam hischcze nješchto ważneho wuprajicz!" Runga je na to zbiliśta k heitmanej Pabstej dowjedł, schto je so z nim dale stało, wón njewě.

Sswědk zyle rosćudnje přeje, so je Liebknechta z tśelbowym toporom dyrił. Potom je k druhemu wójskowemu dźesej pschischoł, a tas je jemu podoffizjer rjekł: „Mam jimanśi wukas za Tebje a to dla mordarstwa. Ty dyrbiśi prjecz, a to ruce do wobšadźeneho kraja. Hdyž Tebje sćinaju, so wscho wukopa."

W Edenskim hotelu je potom woł kapitanleutnanta Pflugka-Hartunga pahlerjy dostał, z kotrymiž dyrbjesche do Prahi wotjěcz a so pola tamnischeho němskeho konsula samotnicz. Temu je so farjeŕi, dokelž pschepodate papjery njeběchu puczowanśi paž. Bližšche dny je we wobydlenju leutnanta Liebmanna pschebywał. Stónčnje je puczowanśi paž na mjeno wothladarja khorych Siebalda dostał.

Po pschikasni je potom do Flensburga wotjeł. Policijit w Flensburgu je hižo pschipowědźene było, so pschijědźe. W Barlinje je 4 000 abo 5 000 hriwnow dostał; z tutymi pjenjesami je w Flensburgu žiwy był. Nas je potom leutnant Sommerfeld z Lützowskeho swobodneho korpsa pschischoł a jemu rjekł: „Ty dóh so Runga!" Potom je dyrbjał ruce do Sonderburga.

Tam jeho kriminalni sastojniśy wozjakowachu. Po puczu do Hamburga jemu powědachu: „Ssmy hižo z knjesom wójnskim žudnistim radźićelom Górnjom rěcześli. Jako sastitarja rěčnika Grünspacha dostanjecze, druheho sastitarja njeje. Scheidemann je 3 000 hriwnow mjta wustajił, te dostanjecze, hdyž nicžo njewuprajicze, tola hdyž wuprajicze, móże by Wam šć hicź."

Rungu potom wójnski žudnisti radźićel pschełkyschа. Tón praji: „Rěcu z Wami najprjódy priwatnje. Njewuprajece nicžo, ale bjerce so na žebje. Sa tśi měsacy wojeska amnestija pschidźe, a potom je wscho wotbyte." Runga potom do khlostarnje na Lehrtskej drózy pschindźe.

Hnydom prěni dźeń jeho kapitanleutnant Pflugk-Hartung wobyta a jemu praji: „Kładajece so, nješchto wuprajicz, hewak ras ruczinu granatu na žiwotu lożu namakaće." Runga potom praji, so staj jemu to, schtož je skónčnje wuprajił, kriminalni sastojniśy prajiłoj.

Rosrisacy wuhud w kamjenitnowuhlowym hórnistwje.

W nsdobnym swadźe su dźełodawarjo rosrisacy wuhud w sakskim kamjenitnowuhlowym hórnistwje pschijeli, mjes tym so su jón hórnicy wotpokasali.

Spjeclwosć francowskich wojakow w Strasburgu.

Kommunistiska „Humanite" je list reserwistow wojerwika, kotśij su k Strasburgskemu pionérskemu regimentej k swucowanju swolani a su so swucowanju spjeczili. Spjeczicznu so, dokelž bě **kóždy muž k znjedanju jenoj pol farbiny dostał.** Muźiwa so pozśicho skasanemu swucowanju spjeczicznu a podoffizjerow wuhwidźachu, k swucowanju wote wscheho spodzatka bjes brónjow pschindźechu a pschecziwschachu, so swucowanje wuwosta; pódła teho so sapowědźichu, tśelby wobhladacz dacz.

Kaž „Humanite" dale pische, je jeneho reserwista z lětarskeho regimenta w Diedenhofenje sajeli, dokelž je we jenej korczmje wótśe internationalu spěwak.

Kommunistiska agitazija w franzowskim wójsku.

Hawaska powěsćećenja je Chetraurouza powě, so su wot dlećeho cźasa w nozy w spanjiskich salach 3. lětarskeho regimenta komunistiske agitazijske pisma po rozdźelike. Polizajskemu inspektorej, kotryž bě so na spadze jako wojak do regimenta swolak, je so poradźiło, tśioch wojakow saklapicz, hdyž pisma rozschérjachu. Jedyn z nich je so wusnak. Někto sa zibilistami złeźba, kotśij su komunistiske pisma wojakam podawali.

Krjudowanje wojakow w Chelsoufu.

Sozialistiski sapósłanz Frot je presidentej deputértskeje komory złeźił, so je wodźacy lékaŕ w pólnym lagarecze khorych wojakow na brutalne waschnje krjudował. „Quotidien" pische, so su někotśi wojacy na tole krjudowanje wumrjeli. Sapósłanz Frot tele krjudowanje wojakow we deputértskej komorje k rosprajenju pschinješe.

Njespokojnosć španiskich studentow.

Parizśi „Journal" powě, so su studentoju **Barcelonskeje universitu** žobotu demonstraziju wuhotowali. Studentoju Valencinskeje universitu su jenemu se swojich profesorow, kotryž je pschiwinowował diktaturskeho knjeztwa w Schpanjiskej, z demonstraziju swoje njespodobanje wuprajili a druhemu profesorej, kotryž je se swojimi swobodnitśimi nahladami znaty, cźeścźowanje pschihotowali. Rektor je universitu dał wuprózdnicz. Studentoju su na to pjecza demonstraziju za republikanisku statnu formu wuhotowali.

Kommunistow w Konstantinoplu

Turkowska policija je 22 wožobow sajała, kotrež winuja, so tajnej kommunistiskej organizaziji pschitkuschesa. Policija powě, so staj kommunistiskej wubjerkaj w Barlini a Winje kommunistisku agitaziju w Konstantinoplu a Smyrnje s pjenjesami podpjerałoj.

W Chinje do japanskeje réčneje łódze tšeli.

Po wěrnyhódnych japanskich powěsćach su japanisku réčnu parnu łódź „Bairyo Maru" na jěsbje do Tjungkinga někotre mile niže Tjungkinga je 7,5 zentimetriskich kanonow a tšelbow tšeli. Japanskeho nižšeho leutnanta, kotryž nad straju, na łódźi bu namakajez, roskasowasche, njepschećelske kulki morichu, 67 pućowarjow a bobustawow wobšadki bo srani, s nich schtyrjo tšežko. Mysla žeby so su nadpadnizy chinešy wojazy byli, kotrež su z Wuhana zofali.

Schto może s tehole podawka nastać, je se zhłowow japanskeho ministerskeho presidenta Tanaki wo poćahach mjes Japanskej a Chinu wotwodźeć. Wón powěsće jako njewěrne wotpokasa, po kotrychž je Japanska po zadanju Nankingskeho knjeżerstwa žłubiło, so žwoje wójsko dale w schantungskej provinzy wostaji. Japanske knjeżerstwo je so na to poćahowazej zadosći Nankingskeho knjeżerstwa zapowědźiło. Japanske wójsko hač do 4. meje schantungsku provinzu wopuschći a so do Japanskeje wrócći. Wot 4. meje budże chineške knjeżerstwo same sa japanskich stačanow, kotrež w Chinje pschebywaju, samolwite. Japanske nošnje so do chinešeje smutskowneje wójmy měnjachu, tola Nankingske knjeżerstwo napomina, so by wjsche nadawaj sa schkitanje japanskich stačanow w Chinje tšiniło, so by so njetrjebale japanske wójsko znowa do Chiny póslało.

Amerikanskeho misionara w Chinje skónčowali.

Amerikanske póstajnstwo wosjewja, so su w provinzy Hupei amerikanskeho mišionara Meera skónčowali. Morderjo su tšeknyli. Auerikanski póstajnc wschitkich amerikanskich stačanow proša, kotrež w tukhwilu w provinzy pschebywaju, so bychu hnydom do Pekinga pućowali, dokeł je dalsche bydlenje w provinzy Hupei strašchne a Nankingske knjeżerstwo njesamóže naprawy sa schkitanje amerikanskich stačenow tšiniłcy.

Też wschitcy amerikanscy stačenjo w provinzy Kansu so napominaju, so bychu so hnydom do Ameriki wrócili, dokeł su tam mohamedanojo pschećiwo wschitkim tschežkostjanam postajnli. Najbóle maju mišionarojo tšetwjcy, kotrež su w provinzy Kansu tschežkostjanstwo resschěrili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 23. haprleje 1929.

— Wo **wjedrje**. Wežera wjecžor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer —6, thermometer we dnjo +10. — Dženja rano we 8 hodź. barometer 739, hygrometer —6, thermometer w nozy —1. Wuhlady na nałkwilnje šuche wjedro. — Schtšerja je saso wróćo schła. Wětr duje s połonja. To pokazuje na šamróćenje a wočoplenje. Tola s wjecžora Europy leži myschina, kajaja hač do lodowego morja. Tak šmune wětry hjes šadźenka k nam pschipkatkowaja. Tohodla nam wočoplenje pschećiwne njetkma. Sčerje šmče wjedro nałkwilnje trochu pschemenjnaty ras. — Jutše hrjedu schpadna zlěnčko 4,46 h. a khowo je 7,10 hodź. Měšačk schpadna wjecžor 7,59 hodź. a khowa je rano 5,08 hodź.

— **Paduschtwje**. Kradnyl je nječto 18. 4. 29 s jeneje spanskeje měšnoscže por nowych čzěrnobarbnych kłane, por čzěrnowiódrych kholowow, s čzornymi a běłymi šmuškami pschekkany, a por gumijowych žłow se schérnymi a módrymi šmuhami. — Dale je nječto kradnyl 20. 4. 29 pschipołdnju wokoło 12 hodź. s jeneje pinzy na Tuchořskej dróży žonjaze jšidne kolo šnamki „Dürkopp", kiž mějesche čzorne krošna s čzerwjenymi šmuškami, tehorunja blótowaj schtikatkaj, žołte swjena s čzornymi šmuškami, jembželske wobdźidło, Torpedoski šamoweby, čzerwjenez gumijowej wobrući, schkitanšti šak se běłymi parlemi. — Wo wažowne zdźelenja proša kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Rosšaženjazy pschedwobschi sjednoczenstwa pscherzełow Wüstenrottšik.** Pjatk 26. t. m. wjecžor we 8 hodź. budże w „Měšeczańskej zahrodze" w Budyschinje nowy rosšaženjazy pschedwobschi sjednoczenstwa pscherzełow Wüstenrottšik, kiž poschtrěži wschitkim, kotrjž žo sa hibanje ke tworjenju šamužnych domow sajimuja, składnosć žo sesnać s organizaziju Wüstenrottskeho pomožneho sćutka. Kaž je znate, je Sjednoczeństwo pscherzełow we Wüstenrocze najwetše, najsamóžnische a zhle na powschitkownospomožnym składze stejaze, twarske lutowarske sjednoczeństwo Němšce. W lutych dnjach po twarske pjenjesy znowa rozbźeluja, dóstanje saso 747 twarskich lutowarjow dozhła 10,5 milijonow němskostatnych hriwnow k twarjenju šamužnych domow. W niz zyle 4 lětach je sjednoczeństwo pscherzełow nětko sa 5684 swojich twarskich lutowarjow mózny pjenjes we wjazy hač 86 milijonow němskostatnych hriwnow swěrzilo. — Mózemy należnje porućeć, tutón pschednoschi wopytać.

— **Wulke pschekwapjenje w zyrkuzu Amarant.** Hospodarske poměry žu po tutej symje tšežke. Někotrejkuli pscheczel zyrkuza je žo hač dotal pschedstajenjow žalowak, dokeł dyrbi lutowacź a liczicź. Na to dźiwa dowidźliwa zyrkuzowa direkzija z tym, so k dženjnischemu hłownemu pschedstajenju (dženja wjecžor we 8 hodź.), kiž tohorunja 62 attraktajow wopschija, **na jenu tkartu na žwjedzenske městno dwěmaj wobzobomaj šaštup dowolicź.** Sa 1,60 hr. móżetej potajtšim dženja wjecžor 2 wobzoje woprawdźe dobre městno k šedzenju w zyrkuzu dotšacź. Schtóž chże potajtšim šławne mórske šawy, małeho žylnjaka, šwětašnatu Anibaslisku skupinu widźecź, tón pschihódź dženja wjecžor do zyrkuza na „Tšelniku". Tutón tuni **ludowy dźeń** dyrbi kóždeho pscheczela zyrkuza pohnucź, pschedstajenje wopytacź, pschetož budże šaso jara dolho tracź, doniž šaso zyrkuź s tajkim hódnostnym programom do Budyschina šacžehnje. Hladajcze też do nawěschka.

— **W Makeho Wjelkowa. Wubjerk šerbšeje ludoweje strony je tu w žwojim pohedženju šaidźenu njedźelu wobšamknył, kandidaturu knjeza kublerja Schpitanka w Sytšach pschi wólbje do šakšeho šejma podwjerazy. Pschitomni su redaktziju „Serbšich Nowin" namołwili, so by jenoż wólbu knjeza Schpitanka, kotryž je so na druhe městno politiskeje strony „Šakšeho wjeršneho luda" stajił, podpjerała.**

— **W Whohowa** pola Budeštez. Do tšežkeho njeswoża pschińdże pjatk popołdnju psched tudomnej starej kowarnju wotrocžk Höhna, kiž pola kublerja Greibiga w Ssuppowje šłuži. Jako běšche z wosa łkocžił, sajedże jemu kolo tšežkeho, z šamjenjemi nakładźeneho wosa pisches nohu. Knjes dr. Müller z Kumwalda poskicži pschi njeswożenemu prěnju lětarsku pomoz a da jeho do khorownje bowjesć.

— **S Kumschtza.** Sławny pucź z Kumschtza do Skawez je dla naspuwowanja na Kumschtšiskich honach wot 24. hač do 28. t. m. sawrjeny. Jědny wobkhad pokasuje žo na Nowe Porschdźay abo na Drožđźi.

— **S Luiske** pola Pomorz. Saúdźenu łobotu jedyn tudomny wobydlež z motorskim kolom njeschoži. Njeschoże pak sa njeho hišcze derje wotešnże. Pschi krutkopschechonej jěsbje wobrazy so preome kolo na pjatšcź wulkim šamjenju, kolo pocža so wjerhacź a kolešaš s nim podźiwy. Wón so jemoža lohko wobodrź, też kolo so lohko wožschkodźi, so możesche dale jěcź.

— **S Wósporta.** Sobotu wotmě towarstwo šastopnikow nětšodšeheje šaštkeje statneje želesnizy w hoscženju pschi dwórnischczu swoju prěnju lětušku schromadźiznu, w kotrejž so wožebje wo wuhotowanju šwójbneho wjecžora jednasche. Stónčnje dorěčachu so na 1. junija. — Stónčnje, po dołhich tydźenjach, wot špacžatka februara, je hyło móżno, šaso město šastaracź s wodu s wodowoda. Hačrunjež njejsu hischcze wschitke domjace pschisamknjenja šwuporjedźane, może pak wjetšina wodowbleršstwa wodu w bydlenjach s wodowoda wuživacź a so njetrjeba wjazy w dołhich rjadach pschi hydrantach šeširacź a na wodu čzakacź. — Dokeł je tudomnu Radu pinzu Lubijške konstrunike towarstwo kupiło, je dotalny najeńk, knjes A. Mundłowski žwoju tudomnu dźełarnjwosć šłožił a pschewośmje Palastowu tošejownju w Budyschinje. Jako nowy najeńk wotmě knjes Niebiš njedźelu mału wotewrjeńšku šwjatocžnosć.

— **S Lubija.** Njedźelu rano je je 25lětny dźełacžeł, kiž na čzuwy čzerpjesche, na Lubijško-Habrachczańskej želesniznjy čzahej pschejěcź dał. Jeho rostschahowane čžło namałachu njedźe 600 metrow wot Mulko-Swodźicžanskeho dwórnischcza šdalene. Kaž je žo dotal šwěrzilo, je njebožowneho pschejěł čzah, kiž z Lubija 9,9 hodźin do Habrachczij wotkhadża. Bjes dwěla jedna žo wažomordaństwo, schtož je čžim bóle wobžarowacź, dokeł khorošcź njebožowneho šwižowaschе s bjesbóžnoscju a s tym, so njemějesche bydlenja.

— **S Lubija.** Njedźelu popołdnju wokoło 1/46 hodźin je tu 16lětny młody cžłowjek se Stareho Lubija z jenym kolom cžežko snjeschożił. Mot „[illegible]" kolom pisches město ke Ryczeřskemu młynej dojeźł, njeschožeschе pak po puczu a thětro spěchnje mjes bržešami, kiž tam blisko steja. Wón schubi móz nad kolom a padźe nětšodże 4 metry hulboko na pobrjoży do Lubijškeje Wody dele a wošta tam se šłamanej rutu a rwawajej ranu na hłowje leżo. Sanitetna kolona Cžerwjeneho khžiża dowjese snjeschożeneho do khorownje, a dokeł běšche khorownja pschepjelnjena, dyrbjachu jeho do Wankez kliniki w Habrachczańach dowjesć.

— **S Njeswačzidła.** W žubodnym Holeschowje wumrě šaúdźeny pjatk nasšitarška wobydlerka naščeje wošady, Hana Khrysta šwud. Kšjorka rodź. Jiłtpoldez w 97. lěcže žwojeho žiwjenja. Hałle wot wulkeje šymy žem leżeschе wona khora a běšche wobžarowacź, so žo ji widźenje ruce šhubjowaschе. S njej je woteschła do tamneho raja pobožna, ponižna žónška.

Z **Wudworja.** Powšitkowna khorobna kasaza Kukowa wokolinu měješe njedźelu swoju wubjerkowu zhromadźiznu w „Herbskej **gryčhče**". Ju nawjedowaše nětšiši dołholětny předsyda k. kantor Lebza ze Serbskich Pazlic. Na to přednjese zarjadnik, k. póstowy agent Bětka z Worklec přehlad dokhedow a wudawkow na lěto 1928. Z jeho rozprawy zhonicžimy, co měješe kasa kóne lěta 1928 na 2313 zawěsćenych (1927: 2300). Zańdźene lěto bě khětro kritiske a lětsa budże hišće hubjeńšo. Z wulkej nuzu a hubjeństwom su so zašle lěto deficita zminyli. W zašnim lětušim naležu je khripa też mjez sobustawami khětro cychnowała a tak su žalosne wudawki nastałe, kotrež samo najwjetša zlutniwosć narunać njezamóże. Spočatk lěta 1925 je so 6 proc. załoženje mzdy jako přinošk zběrało. W poslednich lětach su pokladnje nowe wudawki nastałe. Po statnym zakonju z 1. oktobra 1926 je so tydźeńska podpjera hinak zarjadowała. Z toho nasta wjetši woblětny wudawk wo 3800 hriwnow. Też lěkarska mzda je so powyšila a 20 proc. přejedawšeho zniženja wotstroniło, tak zo z toho 7400 hr. wjacy wudawkow nasta. Powyšenje khorobneho njenjeza na 60 resp. na 75 proc. załoženje mzdy wuči-

Maćerny dwór.

Halligiki roman.

Na maćernem kuble na kupje Halligu Likampje šwěcžeješche žo lampa, wobwonjena se šelenym šaštanjatkom. Rjenje žo šedźeješche we wulkej jistwi.

Prašiare, bohrjse kukowate blida šiejesche pod wiśazej lampu, a wokoło njeho šedźachu statne wyšoke postawy se šwětłowłosatymi hłowami Frisow. Muzojo kurjachu dymli, žony kleprowachu, dwanaczełětny Onnen Holgers pschedcžitaješe:

„Takle dže baja wo Heyens Lei: Dźeń a nóz, nóz a dźeń pospochi cžahačske šwérna šotra pschi wokne žwoje šiwiczki na šhubjeneho bratra. Sašwěcženu šwěczku stajeschе wjecžor na wokno, so by bratr pucža njeniłknył. A šwěczka šwěczeješche žo pyches šelene morjo. Mjes tym šparše šhubjeny bratr dawno wěcžny spar hłuboko na dnje morja."

Onnen Holgers dyrbjeješe s cžitanjom šastacź, pschetož 85 lětna wowka Holgers bě šadrěmnywschi wotucžika. Hnydom pak běcžitaj jeje wócžy šwětłej a wótrej, kaž wone tych ntódźnich kołodoka. Też wot powědanežka njebě niczo šapałka. „Šwěczki žym šama hišcze žo šwěczicej widźała", šawoła žiwje. „Tehdom běch dźeżacžlětne dźěcžo a s nanom pschejěžděwach w jeho rybacžim cžołnje pyched Heyens Lei. A kždy króć, hdyž žebi na łótenje wujěchach, moj, šawoła nan: „Hlej, moja dźowka, šwérna šotra straže."

Dwanaczełětny šałkežny wótšje žwoju knihu. „Wowka wschitko wě", wón wjeješe šawoła. „Wowka, šměm to wucžerjej powědacź, so by wschitko šama dožiwika? Wón žo wjeješeli, to mójesch wěricź."

Wowka žo kahodnje wuzmja. „Wucžeř Manne Wögens dawno wě. Tón ma wschě žwoje šstawisniczki wote mnje. Wón ma tajkele pschitkowo: „Schtóž chże šmudricź, njech dże k žwojej wowzy do schule." Nietrjebasch plancž wěschcež, knjeni dźowka, to cže njedyrbi poniježeć." Pschichodna wowzyna dźowka a macž wschěch tych młodych Frisow wokoło wobkhowa žwoje kišale wobliczo.

„Manne Wögens šłajnje žwoje trysti cžěti", měnješche wona njerjaga. „Jeho šchulerjo posłoudu respekta psched starschimi a wucžerjemi." Dwanaczełětny cžapiske borkacź, ale wotrjewne wócžko jemu wobaraschе. „Dźi mi po karan wodu še šludnje", wona pschikasa.

A hdyž bě hólcžez je šjewy wustupił, měnješche mérnje: „Dobry, wjeselý tryst wucžerjowy nihdy nje 4. kašni do schodźy, hdyž na wucžerja na wuschomaj młodych žwari, tak dźe to dźenja njeje prěni króć . . . Pschi tom dyrbjaka žyła kupa Hallig khwalicź a šlawicź, so je w schulschwje žyły muž a mudry muž roskasowanje pschewšał, — to je moje ménjenje." Wona žo wotmjelkny a pschitikowy šaso pschikhadžazemu pachołej. „Daj mi schkleńzu, hólcžo luby, potom žo pożyń a hladaj do žwojeje knihi. Praj mi, hač je hischeje wjazy w njej napišano wo Heyens Lei?"

Onnen Holgers listowaschе. „Niz wjele, wowka. Sšiwża bě žo jenoho dnja daloko dopalika, a potom namałachu šwérnu šotru morwu pschi haškej šwóczki. Dale tu niczo nještejі. Wěsch ty hischcze wjazy, wowka?"

„Dosć wjele, wmuko Onnen. W cžašu pobłednjeho wichorowego pschiwała 1825 wja šwětły Hans Halligowu Heyens Leju a pohrjeba ju. To bruše, schtož ty tam žwiżuje, njeje niczo sa tajkeho hólcžeza. To by tebje hrósha šajała. Hdyž budźesch wulki a žylny, chzu cži wo tom powědacź. — Na najschich šewjernych staiwisniczkach njeje niczo šludneho. — A schtož ty knihow sa dźeći wém, to žym cži dawno hižo wschitko wupowědała."

Onnen Holgers wupschestrě žwoje młodej ruzy. „Wulki a žylny? Pomaži na moje myschki, wowka, powědaj mi wo Heyens Lei!!! Też byrnjej niczo šludneho na nich njebyło." Woni žo wschitšiž šmějachu, kotrež sa blidom šedźachu, jenož jeho macž poklada pokhmurjenje na njeho. „Njemóżesch žo scharowanja a cžiwilowanja wostaticź?

„Najebacź, macži", měnješche schéžnaczełětna Melenka; žurowo je, pschešo šaso s doroščenjom žo spokojesć. Bohudźakowano, ja žym to pschetrata." Wona nacžahny pohódnje žwoje polne, kulowate cžło a špěwaše:

„Dołhoj hischeje šwérna lubosć prajі: „Bóh schkitaj cže!" Dołhoj hischeje šwérna lubosć šama „Bonestaven" Dołhoj hischeje šwérna lubosć šarcžewa w kóždej mesi, Tak dołho jwony j morja šaklinža wo Heyens Leji."

„Chzeješ dha ty hischeje wotenicź, Edelfo?" wopraschа žo wowka špodźiwajcy mjes tutej pěsnju druheho wmuka, kiž běsche nahle šamył a we žwojej pschednměrnej wulkosći nimale je žwojim jasnym wješčkom hłowy hač k njecžej šahasche.

„Daj jej byc̄ je žwojim hłupym špěwanjom", šawoła na šotru. Melenka pak wospjetowasche po šmužo: „Dołhoj šwérna lubosć šama Bonnestaven . . ." Nó, Edelfo? Schtó dha je tón hohrsti kwěcžeł kwětkow dostał? A ty nochzeješ na lubosćinske pěsnje šhuchacź? Psched cžołu a do žwitanja hižo ty wokoło běhał, ty tajenzo."

Edelf wobroczi žo roshněwany k durjam a tšócžeješche ruczižu. Wón šaštyscha hischeje, kak wowka šwarjo praješche: „Ty štawaješ žo prawje dźiwja, Melenka. Kedźbuj na žebje!"

Na prosy Edelf wotškoczi. Wulke, rjane holicžo šłupi jemu napischeczo a špohladny wjeselе na njeho. „Njechaschi-li mje nuts puschczicź? Chzeješ ty runje k nam hicź? To njetrjebasch daloko khodźicź, tu mynej."

Wón pschejěžděe žebi nětšak wuštoslinje po žwětłych włoskach. Wona krocžeješche šmějo nimo njeho do jsiny. „Dobry wjecžor wschěm hromadźe."

Hašny latarnju a šłaji ju na kachle.

„Witaj k nam, Akke Luerien", šawoła wowka, a Edelfowa macž pschišłuny ruce štólcži k blidej. — Cžim pózniše cžas wjecžor, cžim rjeńši ludźo!" Holza drje bě ji zaraz luba.

(Pokračowanje šcžěhuje.)

njose 2200 hr., tak zo dyrbješe kasa z 14 000 hr. powyšonych wudawkow ličić. Předsydstwo bě so tři razy a wubjerk 2 razaj 1928 dla pjenjeżneho wobkhoda zešoł. Khorobnych wuswóđženjow buchu 1800 wudatych, 151 sobustawow w khorownjach zameščenych, skhorilo bě jich 947 z 18 244 khorownymi dnjemi, wumrjeło 22 a njeđelnisku pomoc dostachu 121. Dokhodow bě wšo hromađze 148 188,97 hr.
wudawkow 134 145,83 hr.
tak zwosta w pokładni 14 043,14 hr.
Mjez wudawkami (za sobustawy a přiwuznych) běchu honorary za lěkarjow (też zubnych) w runych ličbach nimale 44 000 hr., za lěkarstwa (haptyki) na 17 000 hr., w khorownjach 14 000 hr., za khorobny a domjacy pjenjez 22 000 hr., za njeđelnisku pomoc na 15 000 hr. atd. Pokładnju pruhowachu kk. Wjeńka-Khrósćanski a Albert Cyž-Prawošanski a Wirt-Worlečanski. To bě khětro wobšerne đźěło. Mějachu so tola 2200 wupokazow přehladać a přepruhować. Wšo bě w najlěpšim rjeđźe a tak bu pokładnik wuswobođżeny. W přichodźe budu podpokładnikojo dyrbjeć też pruhowanje wotpołožić, hač su swojemu zastojnstwu zrosćeni. Wot 1. januara 1926 je tak mjenowana swójbna porodźe zarjadowana, kiž 50 proc. wudawkow za lěkarja, lawtšku a khorownju niese a to za žony đźěći sobustawow. Đźěći hač do 1. lěta su wuzamknjene a drje hač do 14. lěta (kónc šulskeho časa). Wosebje so sobustawam na wutrobu kładže, zo bychu při domjacym pjenjezu lěkarja hižo dopołdnja hač do 10 hodźin ertnje, pisomnje abo telefoniscy skazali. Wuwzate su nahle a ćežke pady. Kóždy ma winowatosć, tak jara hač jenoż móžno lutować, zo so njebychu přinoški powyšić trjebałe. Jara so skorđeže, zo su wjele přinoškow zastatych wot đźělodawarjow, wučinja na 7990 hr. Tute pjenjezy dyrbja so na kóžde wašnje zwjesć a wšě dowolene srědki nałožować. Kasa njemóže na tele tysacy čakać, hewak nastanje njeporjad. Dokelž dalšich namjetow njeprjeđležeše, skónči předsyda posedźenje wokoło 9 hodźin, hdyž bě na 2½ hodźiny trało. Najprjedy pak so zapis přečita a připózna.

S **Kamjenza.** **Wuwłačnje budje w tutym měšacu** žadarśe radupodawanje na hamtšim hejtmanstwje we Kamjenzu schtwórtk 25. hapriele popołdnju wot 8 hacź 11 hodźin. W tutym swišku dopomina so jenoż na najważnišne nowošadźenja a pschescheńenja žadowych schtomow. Sakši japiš žadowych druzin je wupołoženy k darmotnemu wobhładanju. Lěpje pak je, hdyž hebi žadarjo ertnje radźici dawaju. Darmotnje podawa so też rada a powuczenje wo wschitkich druhich žadarśkich a sadrohnišćich naležnosćach.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 23. hapriele 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinie.

1 Dollar	4,2185	100 pólsk złotych	47,375
1 jendźelski punt .	20,449	100 čěskosł. krónow .	12,47
100 šwajc. frankow .	81,105	100 franc. frankow .	16,46

Barlinska bursa pschinjese wožera pschi spoćatku sejšlinjenje kursow. Tola w běhu dnja sastupi njewěstosć a efektowe kursy sašo spohnadnychu. Wiki ł dołhnymi a rentowymi liesćiwami šlabe wostachu.

Produktowe wiki běchu wožera sašo seślabjene. Hačrunjeź stej pschenja a rožka na wikach nimale žadnej, dha tola wožera 5 yź. popuschćejschćiwej. Wunkajne wiki běchu šlabe a tute kleśnjenje sawinowachu. Wožera płaćejsche zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,20—11,30 hr., rožki 10,35 hr.
hač 10,45 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nazymskeho 9,60 hač 10,10 hr., wowsa 10,10—10,40 hr.

w termińowym wikowanju:

sa meju: pschenicy 11,82½—11,80 hr. a rožki 10,96½—10,95 hr., wowsa pak 10,17½—10,16¼ hr.,
sa juli: pschenicy 12,25—12,28¾ hr. a rožki 11,33¼—11,30 hr., wowsa pak 11,00—11,15 hriwnow,

w Drježdźanach (piatk):

pschenicy 11,15—11,40 hr. (11,15 hr. hač 11,40 hr.),
rožki 10,40—10,65 hr. (10,40—10,65 hr.),
jećmjenja nałnišeho 10—11 hr. (10—11 hriwnow),
jećmjenja nalětnjeho 12—12,50 hr. (12 hač 12,50 hr.),
wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hriwnow).

Pschitajcja:

Dźěłaćerja, Döring, piwowikowarnja w Mužakowje.
„ Junga w Wjeli Wodźe, Budyška dr. 7.
Rěhnišeho. Smarsły w Budyschinje, Garbarśka haja 15.
Holzu do domu, Lohowa w Niśej, Mužakowska dr. 30.
„ Hebenstreitowa w Mužakowje.
„ Žurowa w Wjeli Wodźe, Wilhelmowa haja 22.
„ Markuschowa w Hródku, Eigentheimstr. 11.
„ Kmjeź w Wórku pola Wojerez.
Kramsiego, Schmidt w Hródku, Drježdźanska dróha 43 a Zimmermann we Wojerezach, Sły-Komorowska dr. čisło 4 a.
Molerśkego, Buder w Hródku, Mužakowska dr. 51.
Molerśkego wučzenika, Schubert we Wojerezach, Pólna haja 4.
Kowarśkego, Koppa we Wojerezach.

Na pschedan:

Běrny, ſkótne a jědźne, w Jenkezach 65.
Munkiza a ſkoma, Ssykora w Brěžyzach.
Ssyno, 20 zent., w Kobelnje 7.
Ssyno, 100 zent., knježi dwór w Seźenźy.
Karnikle a kače jeja w Hlinje 28.
Kolo mužaze ſa 30 hr., w Carlsorunje 39.
Libjata 17, we Strózišćeńcu čo. 1.
Jeja kače, w Zyžkezach 8.
Brjołu, někotre žylne kotcze, Schilder w Njeđaschezach.
Wós ſtiwiński w Budyschinje, Wjeleczańska dróha 421 na prawo.
Wos dźěćazy w Budyschinje, Zyhelnička haja 10 delka.
„ ſportiki, w Biskopizach pschi dworje 11.
„ dźěćazy, Pěcžel w Ruholzu.
„ dźěćazy, w Lubiju, Haufenowa haja 3 delka.
„ dźěćazy, we Wojerezach, Hródkowska haja 611 na lewo.

Woženjcź hlada

Šterbowka, ſyrota, 25 lět stara, ſ małej ſiwnoscu, ſe Serbow, Postkiećenja pod Ł. 55 na Hoyerswerdaer Nachrichten, Hoyerswerda i. Schl.

Wužitkowe drjewo na pschedan:

20,7 twjerdych metrow akazije,
3,6 twjerdych metrow brěsy,
2,9 twjerdych metrow klona.

Postkiećenja hač do žoboty 27. hapriele 1929 na wokrejźny twarśki hamt (Kreisbauamt) w Hródku. Tam też khońcje, kak tołste a dołge tute drjewa su.

Ssudniszy na pschesadźowanje

ſrjedu 24. hapriele 1929:

w Njebjelcźicach, kupy ſeńdu ſo dop. w 9 hodź. we „Herbśej gruchcze": piano, 1
w Bukowzu na gmejnſkim hamcze pop. ½2 hodd. ſlowowo praża,
w Błažanach w Thiemej hoſcźenzu pschip. w 1 hodź.: njeđźelśi wós, graťaj a ſedło,
w Niśej w hoſcźenzu „K ſwjedźe" dop. w 10 hodź.: ſujawa, młóčawa, waha, dubowy bůfej, wulki nebož,
we Wojerezach w hoſcźenzu „K ſtotemu lawej": blidatška maſchina, ſchijaza maſchina, radio, klawěr, muźaze koło, wſchelake meble,

ſchtwórtk 25. hapriele 1929:

w Budyschinje na poliziji wudawańske paduch, ſo je wěſty August Adler ſ Hłohowa a je ſo w Hamburgu narodźił. Jeho pomocnizej pak, kiž wonkach ſtrašowańske, je ſo porađźiło cźelnyć. Pola njeho běchu namakali janiarowy rjeźaſt (Bernſteinkette), kiž pokhađźa ſ druheho paduſchtwa. Paduchaj hěſchtaj derje ſwoblekanaj a ſtaj nětkle 23 lět staraj.

S **Wojerez.** Wobžarujomne njeſbožo ſta ſo ſaůđženu njeđźelu popołdnju. Tudomny ſamkar Maks Bartka ſnjeſbožu ſe ſwojim motorſkim kołom njedaloko Luha pola Radworja. S kołom padnywšchi ſtani ſo cźežko we wobliczu a ſtschaže ſwěbi moſny. Snjeſboženo by dyrbjała do Budyſkeje khorownje dowjeſć. — Ssobotu wječor ſajeđźe motorowy koleſaŕ ſ Lutow pola „Hodlerja" do njewobſwětleneho ſapſchaha a padny ſe ſwojim kołom. Koleſaŕ ſam woteńđże ſe ſtrózelemi, ale jeho ſoſius ſo cźežko ſtani a jeho dyrbjachu do tudomneje wokrjeźneje khorownje dowjeſć. — Na ſrjedotnišćich ſwinjazych wiſkach běšče na pschedaŕ 203 proſataŕow a 2 běhaŕaj. Płaćejšiny ſa proſata hibachu ſo mjes 28 a 35 hr., ſa běhaŕi mjes 60 a 80 hriwnami.

S **Jamneho.** Knjez wjeſnjanoſta Eichleiter a ſawnikaj, knjeſaj Berg a Schewczik ſu ſaůđženy tydźeń ſaſo ſwoje ſaſtojnſtwo pschewſali. Tuž je gmejnſke ſaſtupjeŕſtwo ſaſo tajke, kajkeż je prjedy było.

S **Ruchwalda.** Ssobotu wječor wokoło 10 hodź. wupſchestrómaſche ſo nad mjeſchej wſu wohnjowa ſwětlina. W hornjej wſy ſtejeſche domke đźělaćerja Wjenki w plomjenjach. Dokelž ſo woheń ſpěſchnje roſſchěrjeſche, njemóžachu wjele domjazeje wabohy wukhowaćź. Kak je woheń nastał, njeje hišcźeže ſnate.

S **Jěſora.** Ssobotu popołdnju, jako đźěłaćerjo ſ ſabrikti pschińdźechu, dóńđże pschi Wowczeŕſkej horje w Jěſoru k njeboži ſ motorſkim kołom. Na kónzu dróhi, hdyž žu ſa wuporjedźenje pucza hromady kamjenjow nawożene, chcyſche motorowy koleſaŕ đźěłaćerjow pschejeźdźeńcy. W ſamtnym cźaſu pschińdźe pak hišcźe automobil ſ Niſkeje a pschejeźdźeńcy hišcźe motorſke koło, kotrehoż ſo jchmórny a jo kruch žobuſtorhny. Wjednik motorſkeho kóła ſtani ſo pschi padnjenju cźežko na ruzy. Jónſka, kiž běšče na ſadnim đźedle đźeđźała, wosta le ſjemjenej ruku leźo, ſo dyrbjachu ju do khorownje dowjeſć. Motorſke koło běšče ſo cźežko wobſchkodźiło.

S **Mužakowa.** Pjatk popołdnju po 3 hodź. dobuſchtaj ſo paduchaj do bydlenja ſwudowjeneje Krämeroweje, kotraž bydle w druhim poſchhođe doma wósnika Waltera. Dokelž domjazy wobydlerjo wěđźachu, ſo Krämerowa njeje doma, buchu na paduchow kedźbni. Knjeſej Walterej ſo porađźi, ſ paduſchtwom poczeſeneho paducha lewicź. Wón jemu wacźoki ſaſo wotewſa. Pſchi tym ſpyta ſo paduch ſ revolwerom wobaraćź, tola ſ pomozu knjeſa Simona ſo porađźi, paduchej revolwer wuraſnyć a jeho pschemóc. Na poliziji wudawańske paduch, ſo je wěſty August Adler ſ Hłohowa a je ſo w Hamburgu narodźił. Jeho pomocnizej pak, kiž wonkach ſtrašowańske, je ſo porađźiło cźelnyć. Pola njeho běchu namakali janiarowy rjeźaſt (Bernſteinkette), kiž pokhađźa ſ druheho paduſchtwa. Paduchaj hěſchtaj derje ſwoblekanaj a ſtaj nětkle 23 lět staraj.

Skowe dźeńe.

Barlinſke produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodźin: Sso ſtałožuju po pewěſćach ſ amerikanſkich wikow žu płaćejšiny trochu ſpadnyłe.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Kaž psched hodźinu, tendenza ſłaba.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaćizny po ſtotej hriwnje				
	22. 4.	20. 4.		22. 4.	20. 4.
Pšenica	224-226	225-227	ſuny	22-24,0	22-24,0
rožka	207-209	208-210	wowsa	28-30,0	28-30,0
nal. jećmjeń	218-230	218-230	nadbo lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	ſolte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202 208	ſoradella	—	—
kukurica	214-216	214-216	raps. wosuſk	19-19,80	19-19,80
pšeńć muka	25-29,50	25-29,75	lany wosuſk	22-22,80	22-23,00
ržana muka	26-28,75	27-29,00	bocn. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,50	15-15,50	bérnj. kruški	18-19,00	18-19,50
ržane „	14-14,75	14-14,75	ſyno, 50 kg	4,31-5,50	4,50-5,50
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,60-1,75	1,40-1,60
hróch, Viktor.	43 49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,55-1,70	1,45-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,85	1,60-1,75
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ſěna „	1,60-1,75	1,40-1,65

Drježdźanska burza (22. IV.).

Pšenica	223-228	běrnjace kruški	22,00-22,20
rožka	208-213	pšeńć. wotruby	15,00-15,40
nalětni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	200-220	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	31,00-32,00
čerwjeny dźeśel	140-150	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	224-226	hróch	-
ſuche truhančki	16-16,30	cokrowe truh.	-

Płaćizny rěznego ſkotu na Drježdźanskich ſkótnych wikach.

22. hapriele.

174 wol., 340 byk., 340 jałojo. a kruw., 995 ćelat., 781 wowo., 2526 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 55—58, 2. 46—51, 3. 33—42;
byki: 1. 53—57, 2. 48—52, 3. 43—47;
kruwy: 1. 49—52, 2. 40—46, 3. 30—36, 4. 25—29;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 40—50;
wowcy: 1. 72, 2. 62—68;
ćelata: 1. 70—78, 2. 60—68, 3. 54—58;
swinje: (přez 300 pt.) 76—78, 2. (240—300) 75—77, 3. (200—240) 71—74, 4. (160—200) 71—72.
Rancy 66—70.

Wusudźenja.

S Khětro ſtyłny ſort běšče žebi 30. auguſta 1928 dowolił njeſtary cźłowjek w lećownoſći kubleŕa Korle Scholtyja w Turnwize. Wón pyšeły hač běšchtaŕ ſłužobnej Zuriz a Brochaczkeje, kiž poła Scholtyja ſłužeſchtej, lećownej ſchtej, mjeńcźo do jeje komory ſaſeł a ſo tam w kamorje ſchował. Jako běšchtej hołzy pobłiſchu do łóża, je wón ſ wulkim ropotom ſ kamora wuńeł a ſo ſhubił. Scholta běšče khłoſtańſti namjet ſtajił dla ſaźenja domjazeho mźra. Ssylnje pobładnyh bu tehdy wotrocźł Ota Pawoł Pink ſ Běłeho Khołmca, kiž poła drubohu bura wo wšy ſłužeſche, a kiž nětko w Kaſſelu jako maſšer ſłutkuje. Pink běšče hižom prjedy raš po kóſlowinje w tutej komorje pobył. Njeſnaty je był ſamžwje postawy jako Pink a Pink běšče někotre dny prjedy prajił, ſo chże teź rad ł „nowej", to je ł Brochaczkej, bóńcź. Pſched małej khłoſtańſkej komoru w Budyschinje wón prjeſche, ſo je w komorje pobył. Jeho ſakitowaŕ, rěčnik dr. Weißflog ſ Budyſchina njewotpokaſa, ſo pschećiwo Pinkej nětky podhład wobſtejí, wuſłěchny pak, ſo wo dopokaſanju winy njemóže rěcże być. Powołańſki ſud jo jeho roſkłonjowanjem pschiſamknu a ſłěhny po jeho namjecze wuſud prěnjeje inſtancy, kiž běšche 50 hr. pjenjeżneho khłoſtanja połtaſka, a Pinka wuwinowa.

Z Łužicy.

* Se Schorjelza. Pſched někotrymi dnjemi je ſo ſudomna wjeſenjena 55-lětna Emilija Henczlez ſhubiła. Wona je ſo ſaſtworkł w wozu ſe ſwojeho bydlenja wotſałiła. Dokelž ſo hižom dłeſchi cźaſ ſe ſamomordaŕſkimi myślemi noſcheſche, mėnja, ſo je nětkle ſunjerź pytała. Ssobotu popołdnju padże ſ druheho połkhoda jeneho doma na dróhi Bożeho rowa w njewobkedźbowanej khwilźy tſiłętna holcźa do dwora dele a padże na drjewjane wółko, ſo ſo ji mimo někotrych ſmjeczenjow nicźo njeſta. — Ssobotu je ſhebi tu 46-lětny inżeńer R. D., kiž na Delnim torhoſcheńcu bydleſche, žiwjenje wſał. — Njedźelu ſłuſzi ſamomordaŕſtwo 39-lětna žona na Reichertſkej dróhy. Pola wobeju je bya pjecza khorosć ſe pſchicźinu, ſo žiwjenja wdaćź.

Přilopk.

* **Stare pjenjezy namakali.** Njedaloko Pſchibor (Fürſtenwalde) w Delnjej Łužicy ſtorcźi lětna đźěła cźełka w Hangelsbergſkej holi pschi ſađźenju młodych khójnow na žadnu namakanku. Wona wury ſ kopaczom papjerjane róle, w kotrychž běchu ſłěborne pjenjezy. Wona druhe đźěłaćerki ſawoła a někto žónſke ſhromadnje pokłada wurywachu. Běchu to ſłěborne pjenjezy ſ lěta 1600, kiž běchu hiſchće derje ſđźerżane a maja hi ſchcźe wulku hromadźenſku hodnoſć. Hajnik, kiž k tomu pſchińdźe, da namakane pjenjezy wotnjeſcź.

* **Żelezny łwaž.** Sandźemu ſrjedu ſwjeczeſche ſkałaſki pschedewjaſcel Đźedrich Baumann ſe ſwojej mandźelſtej Wilhelminu rođ. Munkeź ſ Golzowa w Angermiźe đźe żelezny, 70-lětny mandźelſki jubilej. Wobaj mandźelſkaj ſmětaj ſo radowaćź ſtrowoſcźe, kotraž derbi ſo wob

hźiwacź. Mandźelski śtefi we 96., mandźelssta we 92. lećze źiwjenja.

* **Lećny cłaź we Spanilskej.** Ssobotu wjecźor we 11 hodź. ſu we Spanilskej lećany cłaź ſawjedli. Wſchitke cłaźniki ſo wo hodźinu dale ſtorcźichu.

* **Kruty ſtorc.** Schto tirolſky hórſky burja ſnjeżu, dopokasa we poſledniej krutej ſymje 84 lětny bur, kiž źyły ſymu zyle ſamotny w hórſkej wſy Burgſteinje w jenym domje pſchátra. Też na naiſymniſchich dnjach njemóżeſche wón cźopjeſe jſinu, jenož hdyž ſebi na wohnjiſchcźu troſchku jednoreje jéźe pſchihotowaſche, wuźiwaſche nałkwilnje wohrewnuty wożeńcźk. Ssamo pſchi 25 ſtopjenſkach ſymy mjeſeſche ſtarz wokno ſwojeje ſtarnjeje komorki wotewrjene, „bla cźeſtiwego powětra", kaž wón prajeſche.

* **Sněh w Turkowſkej.** S někotrych měſtow ſrjedźnjeje Anatoliſkeje a wot brjohow Cźornego morja powoł ſo, ſo je ſo tam ſylnje ſněh ſchoł. Potajkim běſche ſo ſyma hacź tam dele pſchedrěła.

* **Létadło we wichorje.** Pſchi Tanganjikajeſoru we belgiſkim Kongo-ſtaće ſhrabny tornado létadło, kotrež delepadny, ſo ſo lětarjeł, kiž w nim ſjedźeſchtaj, ſaraſyſchtaj. Mjeſ morjenymaj je létał Thiefry, kiž k preſjenu raſej ſ Belgiſkeje do belgiſkeho kongoſkeho kraja lećeſche.

* **Nowy rubježny napadw we Newyorku.** Pjećo bandiſtojo, wo kotrychž policija mění, ſo ſu pſched krótkim pſchi ſwětłym dniu 38 000 dollarow rubili, ſu ſaůdźeny pjatk Brooklynſku kenźliju Aetnaſkich worzlownjow napadnyli a 6046 dolarow kradnyli.

W Němſkej je 991 finanznych hamtow.

Po pſchehledźe, kiž je wudało němſkoſtatne finanzne miniſterſtwo, wotſteji w Němſkej tuthwilu 991 finanznych hamtow. W Pruſkej ſamej maju hižo 478, w Bayerſkej 218, w Sakſkej 60, we Württembergſkej 64, w Badenſkej 50, w Durinſkej 25, w Heſſenſkej 37, w Hamburgu 13, w Mecklenburgſkej-Schwerinſkej 11, w Oldenburgſkej 11, w Braunſchweigſkej 7, w Anhaltſkej 5, we Bremenje 4, w Lippe-Detmoldſkej 2, w Lübeku 1, we Mecklenburgſkej-Strelitſkej 1, we Waldeku 1, w Schaumburg-Lippeſkej 1.

W pſchereſtu wupſcheſtrěwa ſo jedyn ſinanzny hamt na 62 977 **wobydlerjow**, w Pruſkej pak tuta liczba 79 749 wuczinja. W Bayerſkej pak pſchińdźe jenoż 33 850 **wobydlerjow** na jedyn finanzny hamt. W druhich krajach ſu liczby wobydleŕſtwa na jedyn finanzny hamt tele: w Sakſkej 83 205, we Württembergſk. 40 316, w Badenſkej 46 249, w Durinſkej 64 372, w Heſſenſkej 36 413, w Hamburgu 88 656, w Mecklenburgſkej-Schwerinſkej 61 277, w Oldenburgſkej 49 561, w Braunſchweigſkej 71 696, w Anhaltſkej 70 209, we Bremenje 84 712, w Lippe-Detmoldſkej 81 824, w Lübeku 127 971, w Mecklenburgſkej-Strelitſkej 36 756, we Waldeku 55 816 a w Schaumburg-Lippeſkej 48 046.

Puć do njebjeſkeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

Haj, budźe dha to Bóh tón Knjeſ też potom cźiniś? Sawěrźe, wón cźini to, ty trjebaſch jenoż tam hicź, hdyž wón ſwój ert woſtawi, k bibliji. Ale ſchto dha wón mi tam w bibliji praji? Dha poſłuchaj, ſchto wón wſchitkim ludźom na ſemi, wyſokim a niſkim, ſtarym a młodym, mudrym a njemudrym, ſ wótrym hłoſom, kiž pſches kóńce a moſhy dźe, do wuſchow, do wutrobý, do ſwědomja woła: „Zadyn njeje, kiž by roſumny był; też nichtó njeje, ſo by ſo po Boſy praſchał. Woni ſu wſchitcy woſtupili a wſchitcy hrońi, zadyn njeje, ſo by dobre cźinił, też niz jedyn. Jich ſchija je wotewrjeny row, ſe ſwojimi jaſykami ſu woni pſchiſłodźeja, jeſchcźerſki jed je pod jich hubomaj. Jich ert je połny ſaklećza a ſchibkaſtwa. Jich nohi ſu ſpěſchne k kŕejroſleću, na jich pućach je lute ſtorkanje a běda, a wot puća měra woni nicźo njewědźa. Zana bohabojaſnoſć njeje pſched jich wocźomaj." Sły ty to ſłyſcha? Ja też. Wěſch ty pak, kak mi je. Chzu cźi prajiś: kaž by mje ſylne ſarimanje naſtrózało, wotmołwicź njemóžu. Němy a proſty ſteju tu pſched Bożim wohnjowym wóczkom. Jenož jene wěm, ſo ſo mi ſda, ſo je mje jena hobrika ruka ſapſchimnyła, kiž mje daji, ſo ſo mi pſched wocźomaj cźorni. Kak rěka tuta ruka? „Sadwěſtowanje" je jeje mjeno. —

Sſłónzo ſkhadźa.

Pſched 3400 létami. Iſraelſki lud ſwjeceźi dźeń wujednanja. S hromadami ſteja pſched hétu ſhromadźenja a cźakaja. Nětki! Wyruchowa wón cźehnje ſe ſwjatnicy. Wſchitcy padnu na ſemju. Wyſchſchi měſchnik je do najſwjeceźiſchego ſaſtupił. Huſty wyruch wobdawa jeho. Wón ſtupi k ſwjatej ſkhini. W njej leźitej kamjeńtnej taſli, na kotrymajś ſu 10 kaſtuje wot Boha ſamoho napiſane. Swjercha leźi wéko ſe ſkotymi cherubinami. Sſrjedź njeju wotpocźuje mrócźel, w njej Jehova. Tón wyſchſchi měſchnik ſdychuje: „Sa moje hrěchi!" a krjepi 7 krócź to wéko ſ wołazej krwju. Potom woſmje krew tóſła a krjepi ſaźo ſe ſwojim porſtom ſydom krócź ſa luda hrěchi. Potom ſtupi won k ludej, wupſcheſtrě ſwojej ruzy a powoji jej na hłowu jeneho tóſła a rjekńe: „Wſchitke, wſchitke hrěchi teho luda na tebje!" „Prjecź ſ tobu!" Jedyn muż wjedźe tóſło won do puſcźiny a da jemu běźeć. Zyły lud poſcźi pak zyliczki dźeń a nóz a modli ſo. To je tón wulki dźeń wujednanja pſched 3400 létami. Njedźiwaſch ſo nad tym, ſchtoż tudy widźachmy? Ja też. A pomyſlſ ſej: Zidźa ſu tutón dźeń na 1500 lět ſwjeceźiś dyrbjeli. Bóh běźeſche jim to twjerdźe pſchikaſak. (3. Mójſ. 16.) K cźemu tutón ſłyſchdźeſch? Njeprajі ſwjaty Duch we bibliji: „Móżno njeje, ſo by mohła wołaza a tóſłaza krej hrěchi prjecź wjacź." (Hebr. 10, 4.) Dha pomyſlſ ſebi: Ty hladaſch pſchi ſtóńza ſhowanju ſ wokna won a widźiſch dokhi ſcźin jeneho muża, njebudźeſch ty ſebi hnydom muſłiceſchtó dha jow dźe? Sady ſcźina dyrbi tola nęchtó pſchińcź, hewaſ njeby jeho ſcźin pſched nim ſchoł. Haj, tak běźeſche też ſ tym krjepjenjom wéka w najſwjeceźiſchim, te dyrbjeſche na nęchtó pokaſaś, ſchtoż hakle pſchińcź dyrbjeſche. Schto dha dyrbjeſche pſchińcź? — Nó, dha **kedźbuj!** „Jako běſche cźert prěnich cźłowjekow k hrěchej ſawjedł, dźeſche Bóh k njemu: A ja cźiniu **njeprjećerjeſtwo** ſtajicź mjez tobu a mjez ſonu, a mjez twojim ſymjenjom a mjez jeje ſymjenjom, ta dyrbi tebi hłowu roſtepiaś a ty budźeſch ju do pjaty kuſnuś". To dyrbjeſche pſchińcź a to wumożenje. So pak židowſki lud njeby ſabył, wo to wumożenje proſyć, dyrbjeſche wón tóźde léto ſo ſeńcź a ſwoje hrěchi póznaś. So pak njebychu w ſwojim hrěchnym ſtutku ſadwělowaś trjebali, daſche ſo Bóh pſches wokrjepjenje wéka ſaźo ſjednaś, niż jako bychu jich hrěchi wot nich prjecź wzaś byle, ale Bóh hladaſche na to pſchibódne ſónſe ſymjo, kotrež pſches roſleće ſwojeje krewje tu hrěchnu winu cźłowjekow wotpokuźiś a wujednaś dyrbjeſche. A tuteho pſchichodneho wumożnika dla wujednaſche ſo wón tóźde léto ſe židami, mjenujcy tak, ſo wón jich wot ſo njeſtorźi, ale jim dowoleſche, dźelbraś na wſchědnych Bożich ſłužbach. (Pokračowanje ſećehuje.)

Nałnowiše z cyłeho ſwěta.

Schkrowa powěść wo wjedrje ſa julſkiſchu ſrjedu: Po zyłej Němſkej khłódno a mrócźelate, ſ měſtnami ſo podeſchcźuje. W Jendźelſkej njewobſtajne wjedro.

W Portugalſkej je automobilowy ambibus ſ 28 wobjobami ſ Don-Louis-moſta ſ 30 metrow wyſokoſcje do rěki padnył. Tſi wobjoby ſu ſo ſaraźyłe, 20 ſo cźeſko ſranjiło.

Pſchi korejſkim brjohu dwě létadle we wětrje do ſo ſraſyſchtaj a do morja padnyſchtaj. **Japanſki torpedowy cźołn, kotryż cźyſche wichorej wucźekowaś, do motorſkeho cźołna ſraſy, kotryż ſ ludźimi, na nim ſo namakanych, ſo poſtopi.**

S łoſkomyſlnoſcźu ſnaſeho **wojeſkeho** łekarja Kreſira **je w San Diego ſchéſcź wożkow ſmjertnje ſnjeſnożiło. Leutnant Kreſir ſ wjeſkeu ludźi, w paſażerſkim létadle ſjedźazych, khrobłnje ſetłate létanje cźinjeſche. Na dobo** jeho létadło do paſażerſkeho létadła ſwadźi a ſ njeho jene noſchadło wottorhny. **Wjednił ſpyta létadło ſ ſemi pſchiſtajicź, tola někotre metry nad ſemju létadło do ſhěže ſawadźi a pſchi tym ſo létadło roſtyzny a wſchitcy ludźi, w nim ſjedźazych, ſ wumjeraćom jeneje hołzy, ſ roſpadankami pokry. Leutnant Kreſir tehorunja k ſemi padźe a ſo ſmjertnje ſrani.**

W krótkim wjeczoru Sjednoczenych ſtatow połnoźneje Ameriki ſu ſo někotre kraje ſ wichorom ſapuſcźile. Wożebje cźeſko je ſo mětło Tillar w Arkanſu potrjechiło. Tſinaće wożobow je ſo tam morilo. S Arkanſaſa wichor pſches rěku Miſſiſipy do Bolivarſkeho wokreſa cźehnjeſche. Tam hebi wichor dźewjeći cźłowjeſkich źiwjenjow jako wopor ſadaſche.

W Miſſouriſkim ſtatu je ſo ſ wětrom a deſchcźemi hacźenje pſchedrěło. **Wjele ſtow domow je ſo pocźarjeło. W Illinoiſkim ſtatu Miſſiſipiowa woda ſydom metrow nad normalnu wyſokoſcź doſahła. Woda ſ kóždej hodźinu we nětſire zentimetry wyſche ſtupa. Na pſchibrjožnych hacźenjach nazionalna garda ſtražuje.**

W Niigata w Japanſkej je wichor nęhdźe 3 000 khěźow ſpowalał. **Wożom wożobow je ſo ſaraſyło a 26 ſo cźeſko ſranilo.**

Zapóſłane.

(Bjez zamołwitoſce redakcije.)

Z Khróſćic. Zrozumjenje za **rězny ſkót kupowacź zjednoćeństwo** dźeń a bóle roſće. Plahowarjo ſkotu ſpóznawaju, zo je njeposrědne předawanje na wulkokupca z finanenym wuźitkom a zo su towarſtwowi zarjadniccy swoje słowo dźerżeli. Wšelake pady nas powuča, kak je so z pjenjeżnym dobytkom dźěłało. Chcemy jenoż někotre wuzběhnyć. Tak dosta wobsedźer w Č. za swinjoci 163 hr., druhi w S. za mjeńšej bykaj 120 hr. wjacy hač jim dotalni kupcy sadźachu, jedyn třeći za dobre połožene čelo 142 hr., štož jemu zwoprědka wěrje podobne być nocheyše. Tajkich a podobnych padow mohło hišće so wjacy wozwieźć. W prěnimaj padomaj wučini dobytk na 283 hr., rjany pjenjez, kiž w času hospodarskeje nuzy hižo wjele pomha. Lićba zajimcow wšěndnje přiběra, seyla hdyž so jim wotewzaće skotu tak lohko zmóžni. Zo so hižo z wěsteje strony pospyty činja, zjednoćenstwo po możnosći zmjenożnić a rozbić, njech je dospołnosće dla jenož naspomnjene. Snadź budźe w přichodźe trěbne, bliže z tutej maćizou so zabjerać.

Swóibne powěsće.

Semrěli: Jan Schirympa we Budyšinje, 71 lět. — Reinhold Lehmann, modellowy fabrikant w Budyšinje, 69 lět. — Korla Hendrich Fiedler, privatus w Dobranezach, 75 lět. — Hana Martha Hermanowa rodź. Königez w Spytezach, 32 lět. — Martha Wićazowa rodź. Bartkez w Schpitkakach, 38 lět. — Hana Muzyna w Kettizach, 47 lět. — Martha Lakowa rodźena Salowskez w Kulowje. — Jan Taffel, zbožesći mišćer na wotp. w Budyšinje, 81 l. — Jan August Heischk, żelezniśi wyschći rjadowar na wotp. w Rakezach. — Augusta Iwah. Kühnowa w Kamjenzu, 84 lět. — Alekſander Zimmermann, blidař w Lubiju, 66 lět.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršownj na Hornječerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija" ma wutoru 23. haprleje wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje swoju měsačnu zhromadźiznu. Mamy ważne wěcy wujednać, tuž přińdźće wšitcy. **Předsydstwo.**

Hrodźišco. Spěwny wotrjad Zerja spěwa přichodnu srjedu w Njechornju.

Liehań. „Zernička" spěwa srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Pančicy. Lipa Serbska (cyły khór) ma přichodny pjatk (26. IV.) w Pančanskim hoscencu wječor we wosmich hłownu pruhu za koncert ze solistami. Započatk z dypkom, dokelž ma so wjele pruhować. Njech so kóždy po tym ma. **Dirigent.**

Sowrjecy. „Sokoł" ma srjedu 24. haprleje ważnu zhromadźiznu. Njech wšitcy cyle wěsće přińdu.

Swobodne Zjednoćenstwo kat. wučerjow serbskeje Łužicy změje srjedu 24. 4. 29 popołdnju w 4 hodź. pola Brězanec w Ralbicach swoju přenju lětsku zhromadźiznu z přednoškom. **Předsyda.**

Hamburgski kofejowy sklad w Kamjencu

Kedźbu! Tunje poskićenje!

Dobry rajs wot 28—	45 pj.
Hejduška pt.	38 pj.
Krane nudle pt.	40 pj.
Jej. dolne nudle pt.	70 pj.
Jej. krane nudle pt.	55 pj.
Jej. krupica pt.	60 pj.
Jej. hwězdy pt.	60 pj.
Najl. měšany sad pt.	65 pt.
Słowki pt.	45 pj.
2 pt. tyza kulerabij	75 pj.
2 pt. tyza jabł. mučki	85 pj.

Kakao
wuważeny punt 90 pj.

Kokosowe tružki, pis. 1/2 pt.	28 pj.
Anisowe placki 1/2 pt.	30 pj.
Bayerski malc 1/2 pt.	35 pj.
Plestr. kamjenje 1/2 pt.	30 pj
Dźiwadł. konfekt 1/2 pt.	46 pj.
Sakske měšenje 1/2 pt.	65 pj.
Mlok. šokolada 200 gr. tafla	65 pj.
3 tafle mlok. jena 100 gr.	90 pj.
Płód. krem. šokol. 5 tafl.	1·00 hr.

Płókanske wěcy

Mydłowy próch, salmiak pakćik 30 pj. **„Sněhběła ſaty"** pakćik 38 pj. **Płók. mydło (Riegel) 20, 25, 45 pj. Najl. płók. mydło „Frauenstolz" 500 gr. 65 pj. Wulk. žerdź płok. mydła** 1000 gr. 95 pj.

Thams & Garls w Kamjencu

Stóž pjenjezy k twarjenju trjeba

njech so hnydom wobroći na

„DEUTSCHER BAUHILFE-VEREIN KAISERSLAUTERN"

subdirekcija w Drježdźanach-Hellerau, Grüner Zipfel 38. Telefon 248 Klotsche

Serbski Hospodar

ratarske wulkowikowarske towarſtwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeńcznych wotrubow, rajsowe mučki a mučki wolijowych wosuchow po recepſach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužiſku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytaſnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Gumijowe twory za żony a mužow

wopłokowadła, żiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Waźnerowu

w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Symjentne běrny

na předań

w Pěskecach 28 p. Kamjenca

Rjemjeſlnik

z malym ratarſtwom pyta znajomstwo z pilnej knježnu hač do 20 lět starej, dla

žeńtwy

Poskićenja pod F 28 na wud. Serbskich Nowin

Starša, samostatna pilna

holca

so do małeho ratarſtwa do Noweho Sěrachowa pyta Dobre městno, wys. mzda

Lieſke

w Nowym Sěrachowje

Ratarſtwo

2 kórcy samsneho a 8 kórcow wotnajeńſk. pola **w Smjerdźaceje č. 16** je za 5000 hr. na předań. Napłaćenje 3000 hr.

Też 50 ctr **jednjych běrnow** a 50 ctr **Wohlthamſymjentnych běrnow**, ctr 5,00 hr su tam na předań.

Wikowarnja symjenjow

Rauchfuß

na Zitnych wikach 9

porućuje

dźećelowe, trawowe, rěpowe a morchejowe symjo

najlěpšeje kajkosće

Příloha k číslu 94

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 23. hapreje 1929

Hlowna zhromadźizna Domowiny

w Malym Wjelkowje.

Pod bohatym wobdźělenjom Serbow ze wšitkich kónčin našeje Łužicy hač dele do Błótowskeje krajiny a samo z Drježdžan wotmě Domowina, zwjazk wšitkich serbskich towarstwow, zaňdźenu njedźelu 21. hapreje swoju hłownu zhromadźiznu w Streubelec hosćencu w Małym Wjelkowje. Mysličku, zwołać Domowinu runje do tutoho wsy, běše była zbožowna, přetož wjes leži přihódnje a ze wšěch kóncow hodźi so derje tam docpěć.

Předsyda Domowiny, knjez farař Šewčik, wotewri zhromadźiznu ½1 hodź., wšitkich rjenje witajo, na čož wobdźělnicy našu narodnu hymnu „Rjana Łužica“ stejo wuspěwachu. Wozwjelenemu dajowemu porjadej zhromadźizna přihłosowaše a za zapisowarja protokola pomjenowa so knjez stud. jur. Cyž. —

Hłowna rozprawa, kotruž předsyda poda, wobkrućeše to, štož je w mnohich worštach serbskeho ludu znate, zo je Domowina tež w zaňdźenym lěce po swojich mocach swěrnje a pilnje dźěłała. Džakujo spominaše rozprawnik na lubych pomocnikow, kiž je nimo druhich wosobje w knjezomaj Krječmarju a Pjetašu namakała. Předsydstwo a wubjerk stej so zešłoj 7 króć, 5 króć w Budyšinje a dwójcy w Budestecach. Naša organizacija je tež w zašłym lěce postupowała a na nahladnosći dobywała, wosobje ze pomocu dźěławosće hłowneju župow. Tež wot wonkach je so přisporiła nahladnosć Domowiny; mějmy tuž za dobre znamjo, zo je samo wyšnosć w Drježdźanach měła Domowinu zaňć a je přeprosyła jeje předsyda, zo by z nim jednała wo serbskich kulturnych prašenjach. Dalši wopokaz dowěry zhoni Domowina z tym, zo bu ji znowa zarjadowanje Serbskeje Ludoweje Rady do rukow położene. Docyła, we wšitkich kruhach připóznawa so Domowina bóle a bóle jako organizacija wšitkich Serbow. Wjeršk zjawneho skutkowanja běše loni Wšotowarstwowski zlět we Budestecach, kiž je so derje poradźił. Za njón je so wjele dźěłało a krasne wěcy su so poskićiłe popołdnju na łucy a wječor na Lubinje. Knjez farař Šewčik podźakowa so zjawnje wšitkim, kiž dopomhachu z radu a ze skutkom k dobremu poradźenju zlěta. — Dale rozprawjejo podótknu so knjez předsyda wobzamknjenja na lońšej hłownej zhromadźiznje, po kotrymž župy dostawaju wot Domowiny 10 procentow wot lětneho přinoška, kiž towarstwa na Domowinu płaća. Tute pjenjezy smědźa župy za potrjebu we swojim wuzšim kole wužić. Domowina pak trjeba nuznje wěsty pjenjezny zakład, tohodla pokaza předsyda, zo je nuzne, zo towarstwa přinoški na Domowinu płaća. Pjenjezy su trěbne předewšěm za spěchowanje našeje kultury, štož so wosebje stawa z wudawanjom serbskich knihow, dźiwadłowych kruchow, spěwnikow atd. Při tejle składnosći dopomni předsyda na myto, kiž je so na poslednjej zhromadźiznje postajiło za spisanje dobrych serbskich dźiwadłow, a namołwješe k dźěłu. Podótknywši so ferialnych kolonijow, do kotrychž buchu tež loni serbske dźěći k wočerstwjenju wupósłane, wupraji předsyda nutrny dźak hospodłowymaj słowjanskimaj narodomaj za přijeće dźěći. Naspomni tež hišće kurzus za knjeżny w Dalkach pola Gózdna, kiž traje wot meje hač do oktobra a za kotryž móża so hišće serbske knjeżny zamołwić. — Swoju rozprawu skónči knjez předsyda z wutrobnym dźakom wšitkim, kotřiž su w Domowinje dźěłali, wosebje župomaj „Michał Hórnik“ a „Jan Arnošt Smoler“ a jich předsydomaj, kotrajž staj přeco horliwje dźěłałoj a dźak w połnej měrje zasłužiłoj. Přeješe za přichod dalše spomožne skutkowanje a zo by horliwy duch dale wěł do pruskeje Łužicy, zo by tež tam serbska khorhoj so zběhnyła k narodnemu dobyću, zo by wěł hač do baštow serbskich zwonka Serbow w Drježdźanach, Lipsku a druhdźe.

Dźaknje přijatej rozprawje knjeza předsydy scěhowaše rozmołwa, kotraž wuplodźi wšelake nadobne přeća a pokiwy, nastorki a pokazy, wulcy ważne za nas Serbow. Knjez wyšši wučeř Słodeńk khwalešе přistojne zadźerženje serbskich dźěći w ferialnych kolonijach. Knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc žadaše sebi serbske wukubłarnje za mało dźěći, kaž też serbske spomožerńje za starych ludźi, za wobě należnosći ma hižom praktiski spočatk we wosobach, kiž chcedźa tuto khwalobne dźěło wukonjeć. Knjez wyšši wučeř Słodeńk wustupowaše za serbske zběrki dźěćacych hrow, spěwow atd.

Rozprawu wo financnych poměrach Domowiny poda knjez direktor Klos. Wona běše zwjeselaca a dawa spóznać rjany postup. Wězo maju hišće někotre towarstwa swój přinošk na Domowinu dopłaćić. Na žadanje zhromadźizny so tute towarstwa zjawnje přečitachu. Předsyda należnje prošeše, zo bychu wone hač do kónca lěta swój přinošk zapłaćile.

Sćěhowachu rozprawy wo dźěławosći našich župow. Jako prěni rozprawješe župan župy „Michał Hórnika“, knjez farař Delan wo swojej župje pokazujo na wšelake rozdźěle, kiž wobstoja mjez jeho župu a susodnej župu „Jan Arnošt Smoler“. Jeho župa wobsahuje 45 towarstwow, kiž hižom lětdźesatki dołho wobsteja a maja wšetu historisku ważnosć, a kiž kroča w starych kolijach s. dźěłaja po swojich wustawkach. Knjez župan pokaza dale na trěbne znutřkowne žiwjenje w towarstwach, kiž je nimo zwonkowneho zwiska cyle nuzne. Župa „Michał Hórnik“ je w lońšim lěće zarjadowała zhromadne pućowanja do Różanta; też dźěći je hromadźiła a je tam wodźiła. Dnja 2. julija měješe w Różeńcu wulki zjězd k česći Maćerje Božeje a wobdźěli so bórzy na to na wšotowarstwowskim zlěće w Budestecach. Župnej zhromadźizne wotměstej so dwě. Nadawk za tuto lěto je za župu, wuhotować zhromadny zajězd wšitkich Serbow na Swjato-Wjaclawske swjatoćnosće do Prahi.

Za Drježdźansku župnu rozprawješe knjez hudźbny direktor Bjarnat Krawc. Wona je loni wuhotowała zhromadny swjedźeń třoch Drježdźanskich serbskich towarstwow a „přezu“. Najwažniši podawk cyleho lěta pak běše 50lětny jubilej Drježdźanskeje „Jednoty“, kiž je so wulkotaje poradźił.

Knjez Haješ rěčeše za župu „Handrij Zejler“ a pokazowaše na zrudne wobstejnosće w Pruskej, kiž mělo so přirunać kamjeńtnej roli. Knjez Bart pak dopokaza, zo hišće nadźija za Prusku njeje zhubjena, runje poslednji wulkotny swjedźeń we Wojerecach nas to wuči.

Słowa dobreje nadźije za Delnju Łužicu porčća knjez direktor dr. Cyž. Lud w tam delkach je hišće dobry serbski, trjeba je jenož wjele dźěłaćerjow, kiž bychu narodne žiwjenje zbudźowali. Rěčnik pokaza na wulki serbski swjedźeń, kiž budźe kónc meje we Wětošowje a kiž dyrbjeli też wopytać Serbja z Hornjeje Łužicy.

Za župu „Jan Arnošt Smoler“ poda knjez župan Krječmar swoju rozprawu. Wón běše dla wobchadneje winy zadźéwany tu z časom być. Ze spokojenjom smědźeše wozwjeći, zo je so w jeho župje to docpěło, štož běše wotmyslene. W Hodźiju wuhotowa so prěni župny zlět ze swjatoćnosću při Imišowym rowje. Wosrjedź župy wotmě so też Frenclowy swjedźeń w Budestecach, na kotrymž so župa sylnje wobdźěli. Rozprawjeć naspomni też pilne dźěło, kiž dokonjeja skupiny. Župa „Jan Arnošt Smoler“ pomhaše zarjadować zlět Domowiny a běše na nim cyłkownje najsylniše zastupjena. Dale wobdźěli so na poswjećenju prěnjeje sokolskeje khorhoje w Porśiach. W srjedźiznje župy pěstowachu so pilnje serbska reja a župa sama zarjadowa sebi Posmjertnu pokładnju, kiž so jara derje wuwiwa. Za přichod je wotmysleny župny swjedźeń w Kluksu a po swjatkach zhromadny wulět do Delnjeje Łužicy.

Předsyda so wšitkim rozprawjerjam wutrobnje podźakowa.

Dalši dypk dnjowoho porjada běchu namjety. Na namjet předsydy so po dlěšej rozmołwje jenohłósnje wobzamknu, zo Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoler“ wostanje dale pod wjednistwom a zamołwjenjom tuteje župy, zo pak móża do njeje też sobustawy druhich župow přistušeć. Domowinska lutowańska pokładnja pak přewostaji so zarjadnistwu a zamołwjenju župy „Michał Hórnik“, je pak tehorunja sobustawam wšitkich župow přistupna. Wobě pokładnje zjednoćić so njehodźi.

Druhi namjet nastupaše Serbsku Ludowu Radu. Domowina běše nadawk dostała, wubjerk zestajeć, kiž by wuzwolenje noweje Ludoweje Rady přewjeść a zasady dźěławosće Serbskeje Ludoweje Rady postajił dyrbjał. Wubjerk so postaji ze šesćimi sobustawami.

Župa „Jan Arnošt Smoler“ běše zapodała namjet, zo ma być kóžde lěto Wšotowarstwowski zlět a zo ma so wot kóždeho swjedźeńskeho znamješka 10 pj. za studentski dom wotedać. Knjez farař Delan namjetowaše k temu zlětowy přihotowański aparat. Po dlěšim jednanju so nimale jenohłósnje wobzamknu, zo ma być też lětsa Wšotowarstwowski zlět. Dźeń a wjes pak předsydstwo hišće postaji. Namjet wo 10 pjenjezkach so wróći sćehny, wo nim ma so we wubjerkach dale wuradźować.

Dalši namjet žadaše sebi, zo bychu so wšitke křiwdźenja, kiž so nam Serbam stawaju, hromadźiłe k dalšemu wužiću. Namjet so přija, też zestajenje serbskeje statistiki, wosebje štož šulu nastupa.

Dale zhromadźizna wobzamknu, zo ma zastupjeć župy, hdyž so na swjedźenju jeneho towarstwa swoje župy wobdźěli, darmotny zastup.

Skónčnje přija so namjet, zo by sokolski swjedźeń w lěće 1930 so zjednoćił z Domowinskim zlětom, kiž budźe najskerje w Rakecach.

Při wšelčinach rěčeše so hišće wo wšelakich należnosćach. Ważne wuzběhnyć je, zo bychu sebi towarstwa wobstarałe nalutowańske tyzki, do kotrychž mohłe małe zběrki za serbski Studentski Dom składować. Zhromadźizna da předsydze dowolnosć, zo smě w należnosći Wotrowskeje šule pola wyšnosće so wobćežować. Dalši rěčnicy žadachu sebi, zo by so serbskim dźěćom w šulach nabožina jenož w serbskej rěči podawała, a zo by so docyła serbska obligatoriska wuńba za naše dźěći žadała.

Na to skónči so žiwa a płodna zhromadźizna, kotruž předsyda wobzamkny a kotraž wuklinča ze spěwom „Hdźe statok mój?“

Domizniski wječor spěwneho towarstwa „Radosć“ w Bukecach

21. jutrownika 1929.

Štó do Bukec na serbski swjedźeń khodźi, ženje so kał njeje. Wróći so domoj ze skrućenej nadźiju do serbskeho přichoda, wróći so z přeswědčenjom, zo Serbstwo tu njezańdźe, ale nawopak hakle rozkćěwa.

Znajeř poměrow ani na tym njedwělowaše, zo budźe wopyt wjac dyžli spokojacy. Na Bukečanskich serbskich swjedźenjach prózneho stólca njenadeńdźeš. „Sala budźe połna“ — wěščachu. Z tajkim hobrskim, haj runje rekordowym nawalom ludźi wšak nichtó ličił njeje. Wjacy dyžli 500 wopytowarjow na serbskim swjedźenju na wsy woprawdźe žadyn wšědny zjew njeje. Widźimy a spóznawamy, zo narodna myslička na kwitnjacych pomjezach našeho kraja mócnje postupuje, haj, směmy khrobje twjerdźić, zo Serbja Bukečanskeje krajiny w nastupanju serbskeje sebjewědomosće a raznosće kroča na čole cyleho naroda.

Domizniski wječor, 21. jutrownika nam to znowa jasnje dopokaza. Hdźežkuli pohladaš, pódla starších, kśějaca sebjewědoma młodźina, młodźina kiž horliwje serbuje ze słowom a skutkom! Tu widźimy płody zamérneho dźěła, skutkowanja serbskeho inteligenta ruku w rucy z wšědnym mužom z luda. Tu widźimy rjany wuspěch tajkeho dźěła, zakśějace narodne naléco. Wo Bukecy a jich serbskosć hižo so strachować njetrjebamy.

Wječor zahajichu Radosćenjo ze serbskej hymnu: „Rjana Łužica“. Po powitanskej rěči předsydy k. P. Lubjeńskeho pokročowaše „Radosć“ ze swojim spěwnym programom. Spěwne towarstwo „Radosć“ słuša našim lěpšim spěwnym towarstwam. Pod wjednistwom horliweho dirigenta k. wučerja Wjele poda nam poskićenja, kiž swědčachu wo dosć pilnym dźěle towarstwa. Poskićachu nam wěcy, kiž hewak na serbskich swjedźenjach přećasto njenamakamy. Khóry z „Podléća“ nas wokfewjachu. Wosebite přinóznače słuša khórej z „Naléća“ a solistiskim mocam. Cyły spěwny program měješe wěsty přezjeny khutny raz a tohodla pola připoslucharjow wuwabi wěste swjatoćne rozpoloženje. K. wučeř M. Hobjan za klawěrom a k. Fajks na cello hudźbne poskićenja harmoniscy wudospołništaj.

Wutk a jadro cyleho wječorka bě sobu dźiwadłowy dźěł. Hraješe so premjera: „Dubičanski kowař“, činohra w tŕoch jednanjach. Hru je po čěskim originalu swobodnje přebasnił, jedyn z našich nanajlépšich dźěłaćerjow na polu narodnosće. Na tajku hru smy woprawdźe dołho čakali. Hačrunjež přełožk — wězo dosć swobodny — móžemy ju tola mjenować jenu z našich nanajlépšich dźiwadłowych hrow. Haj, směmy khrobje wuznać w nastupanju moralskeho wuznama steji mjezy našimi hrami na prěnim městnje. Je prěnja hra, kiž počahuje so na poměry dźensnišeje doby, zamóže lud wutřasć, wubudźić ze spanja, rozbudźić a zahorić za narodnosć a prawo. Dubičanski kowař je rjek, kiž jako law zakita swoje swjate prawo, swoju pódu přećiwo napadam cuzbafstwa. Dubičanski kowař je wojownik, kiž swoju stražu njewopušći, swěrnje swojej zemi a swojemu rodu wojuje, haj swěrny hač do smjerće. „Dubičanski kowař“ njech kroči po cyłym serbskim kraju, wosebje po serbskej holi, njech na wšitkich serbskich swěśěći wo staroserbskej swěrje a wo prajewišćach swědči wo staroserbskej swěrje a wo prajewišćach swědči wo staroserbskej swěrje a wo praserbskej zasakłosći. „Dubičanski kowař“ zmóže ważne powołanje w Serbach, přepiwam jemu mocy, zbudźić a rozbudźić serbski kraj a lud! Hdyž nam potom po Serbach wšudźe postanu Dubičansey kowarjo, to budźe lěpje w našim kraju....!

Hra dótka so wšitkich aktuelnych prašenjow dźensnišeje doby. Wutupjenje narodnosće z cuzej industriju, wuhnaće domorodnych burow, moralny spad ludnosće z wliwom cuzbarstwa, zaničace dźěło cuzeje šule a cyrkwje, wšě prašenja, kiž nas dźensa sto króć trapja, namakaju tu wothłós na jewišću. Njech serbske towarstwa hrabnu za „Dubičanskim kowarjom“. Tuta hra dyrbi so přecy zasy a znowa wšudźe a stajnje předstajić na serbskich jewišćach, doniž njeje dopjelniła swoju misiju. Tuta hra wšěše też nadeńdźe dosć njeprećelow mjezy cuzbnikami a serbskimi ćichostupakami. Wona je zbasnjena myslička młodoserbskeje raznosće, njebojaznosće, zmužiteho doprědkarstwa!

Radosćenjo su sej wulku prócu dali, hru wubjerne předwjesć a su docpěli, štož so při knježacych poměrach docpić hodźeše. Sława jim! Sława też k. A. Lubjenskemu, kiž dźiwadłownu dekoraciju jara derje a wumělsey je naćisnył a wuwjedł.

Jimacej hrje so přizamknu narěč k. wučerja Měškanka. Spomniwši na Dubičanskeho kowarja a jeho bój napomina, šwika a wotradźa. Wobroći so raznje přećiwo serbskej konservativnosći, kiž časćišo je so wupokazała jako škódna. Też Serb dyrbi hić z časom, hewak podleži. Na Serbach samych zależi, zlěpšić sej swój wosud, wubudźić sebi khmanše wumělnjanja narodneho žiwjenja. Husto Serbjo skomdźachu składnosć, polěpšić sebi położenje. Tři puće wjedu k cyłej, pjenjezy, diktatura a póćiwe, njebojazne dźěło, doprědkarstwo. Jenož posledniše nam dopomóže. Wobdarjeny rěčnik skónči ze sapaoym hesłom: „Nikoho so njebojimy, za prawo my wojujemy!“

Hišče Sokoł, br. Brankač na jewišco stupi ze swojej wóhniwej basnju, hrimace heslo młodoserbskich junakow do luda....

Woprawdże, serbski swjedźeń w Bukecach bě překrasny, pozbudźacy, přewulkotny! Bě wokřewjenje za serbskosću lačneho pytarja a dwělowanja, bě mócna přemóžaca manifestacija mócnje so hibaceje serbskeje narodnosće na krótkorauškoh pomjezach, bě razne wotstražene khrobłym cuzbnikam.

Serbstwo stražuje a hižo njespi!

„Nikoho so njebojimy, za prawo my wojujemy!“

I. Załoženski swjedźeń tow. „Jaroměr Imiš“ w Hodźiju.

Zašłu njedźelu, 21. jutrownika wuhotowa Hodźijske serbske towarstwo „J. Imiš“ w Eignerec hosćercu swój prěni załoženski swjedźeń. Haprlejske wjedro njeskazy prěnju róčnicu Hodźijskeho Benjamińka. Wosada zeńdże so ze wšěch stron a wuspěch bě wulkjeny. Ze a rałeska zajmowny do nawodźenja stawiznow. , Porjad swjedźenja bě jara bohaty; zawšěse by so też serbskej inteligency spodobał, by-li tam jeje wosebje domjaceje, ale też přezpólnje wjacy přitomneje było. Škoda, zo ani jenički knjez duchowny přińć njemóžeše, też knjez kantor nic. — Za to pak witachmy so z k. wučerjom Albertom a knježnju mandźelskej a předewšěm z knj. wyššim wučerjom Bajerom z Bolbore jako aktivnymaj sobustawomaj.

Wokoło 8 hodź. wotewri předsyda, knjez kubleř Połdrak z Praskowa, z powitanjom a krótkim rozhladom wo jenoličtnem rozwiću towarstwa swjedźeński wječor. Na to zhromadźeni postanychu a zaspěwachu „Rjana Łužica“, kaž też pozdźišo hišće hymnu „Hdźe statok mój“ zhromadnje zanjesechu z přewodom Bermichoweje hudźby. Knježna Kubiecc z Lešawy jara jasnje a pěknje přednjese Zejlerjowu pěsań „Naša domizna“.

Hłowny dźěł programa wupjelni Radworśka hudźbna Jednota. Přednjese cyły rjad našich wumělskich a ludowych serbskich spěwow, kotrychž na tole po Serbach tak sławnje znate ludowe spěwne towarstwo bohaty repertoir.

Mištrowscy nawjedowane wot swojeho přeco čilcho dirigenty knj. wučerja Nawki zahorja kóždeho připosłucharja, hač je to Serb abo Njeserb, z wubjernym přednoškom a wušulowanymi hłosami. Tehodła też w Hodźiju zahorjachu, zapalowachu. Přeco wjetša žadosć, wjacy słyšeć, wupraješe so z njesmjernym prikleskom a horliwym wołanjom: „Spěwajće, spěwajće!“ A Radworčenjo spěwachu, spěwachu wjesołe a zrudne pěsnje serbskeho ludu, zarejowachu też na pokazku dwě narodnej reji a skónčichu z wjesołym wustupom. Běchu to krasnje poradźene poskićenja hudźbneje Jednoty, bě to sławne dobyće serbskich wutrobow za młode towarstwo! —

We swojej swjedźeńskej rěči wuzběhny knjez wyšši wučer Bajer dopomnjeće na towarstwoweho mjenapatrona Jaroměra Imiša ze swojeho wosobinskeho wobkhadźenja z nim, wopomni też fararja Křižana a poručeše towarstwu, wobeju mužow ducha znjesliwoje lubosće a swěry k narodnosći pěstować a we wosadźe hajić; zaklad ma być serbska křesćanska swójba a swědomite wukubłanje serbskich dźěći w njej. Zakhowajmy sebi serbski dom čisty a kruty a budźmy přezjedni z našimi němskimi susodami. —

Za župana knjeza Krječmarja, kiž dyrbješe druhi ważny serbski swjedźeń wopytać, porča hišće knjez prof. Bryl z Budyšina někotre postrowjace a zbožopřejne słowa; wosebje wupraji, zo by nowe towarstwo było z nowym symjeniščom za Hodźijsku wosadu, kaž je jónu Imišowy homiletiski seminar był ze symjeniščom evangelskich dušipastyrjow za sakskich Serbow. Hodźij njesmě za Serbstwo zhubjeny być, a to wón njebudźe, hdyž budźe wosadne serbske towarstwo kčěć, rosć a přiběrać a jeho sobustawy sebi za hesło přiswojić Čišinskeho słowa:

Do rukow mječ k swěrnom' dźełu,
Do wutrobow móc a česć,
Khorhoj módru, čerwjenu a běłu
W skutkow wohnju k sławje njesć! —

Dźiwadło „Kak Pětr lěkarí“ zahrachu sobustawy towarstwa same a pokazachu při jich wustupowanju prěni króć na jewišću wulku wěstosć a rjanu, čistu wurěč, ale też wustojnosć w zapřimnjenju swojich rólow. Pětr wosebje wubjernje lěkarješe a hospoza Marja, vulgo knježna Tišerec, Němka, kiž je tak rjenje serbski nawukła, móže woprawdże našim Serbowkam Hodźija za dobry příkład być, zo serbskeje rěče so žana holca hańbować njetrjeba, też w Hodźijskej wosadźe nic! Dyrbimy potajkim z radosću wuznać, zo je Hodźijske towarstwo swoju prěnju pruhu zjawnje khwalobnje wobstało. Njech je to z pohonjenjom, zo přeco wjacy serbskich starších, młodych holcow a hólcow do towarstwa zastupi, zo też knježa duchowni a wučerjo pomhaju w duchownej womorje leżacemu našemu serbskemu ludej z rowa stawać, zo mohł wón z cyłeje duše zaspěwać narodne jutrowne alliluja! To daj Bóh!

Jan Serbin.

Bołharskemu kralej Borisej sćěhowace njewjesty braśca. Na našim wobrazu wot horka dele: italska pryncesa Giovana, dźowka ruskeho wulkowjercha Kyrila, rumunska pryncesa Ileana, belgiska pryncesa Marija-Jose a španiska pryncesa Beatrica.

Rěcće ze swojimi dźěćimy serbski.

(Skóčenje.)

A łaj we „Łužicy“ steji, bóle hač jedyn wulki danjki wuczeny ja schtyri njedźele šerbšcy nawukny. S teho widźimy, to móže človjek w kóždej starobje hischcze šerbšcy nawuknyć. Tohodła, schtož ma dźěći, kiž wjacy domach njerěča, to móža šerbšcy nawuknyć, je-li tam šerbški wučer, dha móža wjecor šerbšce hodźiny bracj. Też we Smolerjej kniharni su trěbne knihi k nawuknjenju šerbšceje rěcze dostacj. W Budyschinje a Drježdźanach su też šerbšce hodźiny dawaju.

Pěšeo nětošći praja: Sšerbšta rěcz wschak wjele njepomha, i tej wschak daloko njepschindźeschi. Tola, to njeje wěrno. K ranju su wulke słowjanske kraje, kiž su nětdźe 50 króć wjetsche, hač zyły němski kraj, tam móže so Sserb i ludźimi derje srosumnić.

Pěšed krótkim mi jedyn šastojnik w Budyschinje praješe: „Hdyž šerbšcy starschi i dźěćimi šerbšcy njerěča, to je jara wopaki, mojej starschej běschtaj tej šerbškaj, a taj njejschtaj i nami šerbšcy rěčałoj, a ja pak bych šerbšku rěcz husto jara nusnje trjebał.“

Ke mischi khodźicej je ja kóždeho nusne, ale jo starschi i dźěćimi šerbšcy rěcza, a jo jim dadza w schuli šerbšcy cjitacj nawuknyć, to je runje tak nusne, łaj ke mischi khodźenje. A jo starschi dźěći na šerbšku konfirmaziju póšcelu, a jo jim šerbšce špěwaršce a šerbšku Bibliju tupja, to je runje tak nusne łaj ke-mischi-khodźenje. Schtóž je smułk cjinił, jo je dźěći na němsku konfirmaziju dał, tón tuš jim tola šerbšce špěwaršce a šerbšku Bibliju a staraj šo štowcu wědźi khodźiłe.

Hdźej žadyn šerbšti wuczeł njeje, tam dyrbja starschi šami dźěći cjitacj nawucjecj. To wschak tak cješe njeje. My w naschej schuli prénje léto je šerbško-němšceje cjitanki jenoš němšcy cjitacj wuknyhamy. Ja pak sam też to šerbšce wuknych bjes wuczerjoweje pomozy, a prjedy hač běch prénje léto wuthodźił, dha mójach zyle derje šerbšcy cjitacj. Sdyž šym ja sam šerbšcy cjitacj nawuknył, dha je to tola wjele łóže wuknjenje, hdyž starschi dźěćom k tomu łuft pomhaja.

Kaž hižom prajach, hdyž starschi i dźěćimi šerbšcy njerěča, je to hrěch. To šmy widźeli na wjele domach. Tak dołho hač bě dom dobry šerbšti, šo jim derje dźěšche, dha běchu widźanj a nabładni ludźo, hdyž pak potom wot Sserbstwa niczo wjacy wědźeć njechachu, dha hładajcy je hory dele dźěšche a pschitidźechu do sahuby.

Druhi sašo praja: Haj šerbšcim dźěćom šo w schuli bubjenje wuknje. Tola to ja njewěrju. Ja šym w schuli jara łohcy wuknył. Też němšti prawopisš šym zyle derje wobknjeżił, a hdy by šo wuczeł něschto praschał, schtoš też cji Němcy wědźeli njebychu, a hdyž by šo potom nje praschał, dha bych ja to wědźał. Ja tohodła šerbšku rěcz jako jadźerk w schuli njewidźu. Tole pišam nic tohodła, so bych šo chwalił, to mi niczo pomhało njeby, ale so bych tu wěz lepje rosklał.

Tohodła je nusne, so kóždy šwoje dźěći k dobrym Sserbam wocżehnje. Wón dopjelni i tym schtwórtu Božu kasnju, wón cjeřeji i tym swojeju starschenju, swojich wótzow. A schtwórta kasnja je ta jenicka kasnja, kotraž na to kraśne słubjenje: „... a bo cji derje wódźe, a ty dołhe žiwy bubjeschi na zemi.“

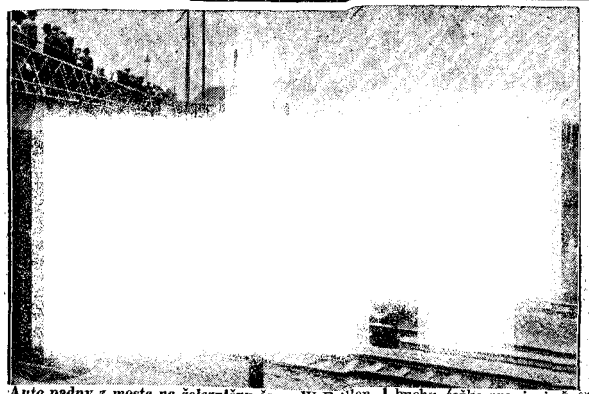
Bohate wurywanki z 6. a 8. stotka na Morawje.

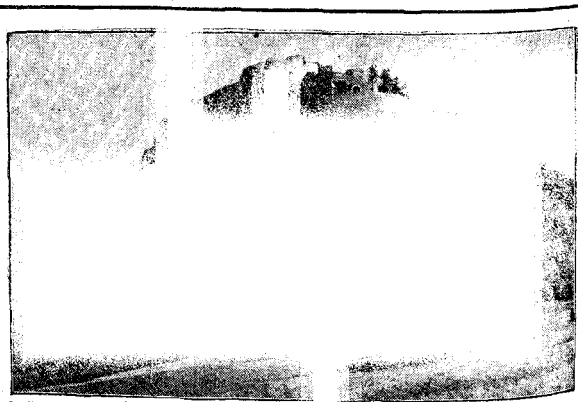
W měnliwem sydle Svatopluka pola Stareho Města — Wuherskeho Hrodźišća su počeli w poslednim času wurywać a tute wurywanki dawaju swědčenje wo tom, zo je tudy mohło być hłowne město Wulkomorawskeho kralestwa, Svatoplukowy Wjelehrad. Hač dotal su wuryli nasyp 20 metrow šeroki a 15 metrow hłuboki. Hižo w lěče 1844 je wučeŕ Christian na spodźiwnje wulke nasypy kedźbnosć wobroćił. We lěče 1924 při připadnym wurywanju dóńdże k nahladnym namakankam. Na postork wučerja Zelnitiusa a póstownika Korle Hanáka započachu so wurywanske dźěła wjetšeho rozmjera.

Při wurywankach bu zwěsćena kamjentna doba — bronzowa a železna. Po namakankach wurywanskich je najbohatša doba Słowjanska (Hrodźišćanska) 6. hač 8. stotka a potom doba wjefchow 9. a 11. stotka.

Kultura tudy zwěsćena je docyła so rozeznawa wot zapadneje a njesec widźomnje znamjenja křesćijanskeje kultury. Při wurywankach je so wujewiło docyłnje šěść pohrjebnišćow z nehdźe 120 rowami ze košćowcami. We wurywankach su předmjety kaž domjace, tak też wójnske, pyšeńske a jednore. Najwosebniše mjez nimi su nawušnicy, z kotrychž su někotre jara krasne a žadne dźěła, wosebje złote, a maju wulku płaćiznu. W zašłem lěče wobhladowachu tak mjenowanu „Staru zwonicu“, hdyž budże so lětsa z wurywanjom pokračować, kaž też na drubich městach, tak daloko hač su přistupne a budże so dale slědźić po stopach Wulkeje Morawy. Připrawy su hižo přihotowane. Jeničke tuto namakaniščo z bohatymi a njenadźitymi wusłědkami wopytachu 12. žnjenca čěscy wuznamni archeologojo (starožitnosćerjo), kotřiž z přileżnošću hłowneje zhromadźizny we Wuherskim Hrodźišću na měsće samom, so přeswědčichu, zo jedna so wo namakaniščo njesměrnje ważnosće. Před lětami je so w našim dźeniku wo starym „Velehradźe“ Swjatopołkowem pisało w Serbinowem nastawku „Morawski lud a kraj.“

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje
Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brězyncy. Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

Auto padny z mosta na železničnu čaru. W Frillendorfje pola Essena wjedźe móst přez železničnu čaru. Njedawno wodźidło statneho autobusa wjacy njekhodźeše. Tuž so njehodźeše wodźić. Runje na mosće zajźe do mostoweho wobhrodźenja. Jo přerazywši padny na železničnu čaru. We wosu sedźacy a wosobu buchu ćežko zranjeni. Šofer, hačrunjež ćežko zranjeny, doběža k bližšemu železničnemu dohladowarjej, zo by čaru knydom zawrjeł. Tak zadźěwa so dalšemu ćežkemu njezbožu.

Rozpadany hród „Hohentwiel“ pola Singena we Württembergskej steji na wohenbluwacej horje. We poslednjej krutej zymje stupaše z jeneje skalneje kwěkańcy dopła para. Ta bě wo 24 stop dopliša hač powětr. K temu też připisuja, zo w lěče 1927 so kruch skały wotwali.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 95 — Budyšin — Srjedu, 24. hapryela 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němska njemóže wjacy płaćić.

Němski wotpósłanc w konferenzy wěsmwustojnych, tajny radźićel dr. Vögler, je w rozrěčenju se sastupjerjom „Chikago Tribune" rjekł, so Němska njemóže wjacy wotškodźenja swojskarjam płaćićz, hač su němscy wotpósłancy pofikićili. Hdy by Němska chcyła swoje postajenje powyšićz, potom Němska njeby mohła tute sumu saplaćićz, pschetož wona by samožnosć Němskeje k płaćenju pschekročiła. Dr. Vögler je wosebje rjekł, so němske knježerstwo njeje jemu a dr. Schachtej žane wobmjetowanje napołožiło.

Němski sastupjerjaj budźetaj dale po samtym spósnaću cźinić móz. Njech so konferenza kaźuli skónći, je wěste, so staj němski wotpósłanaj po samtym pschewodźenju sastupowałoj. Na praschenje, schto so stanje, jeli so by so konferenza rozbiła, je dr. Vögler wotmołwił:

„W tymle padźe by Daweſowy plan dale w mozy wostał. Chcemy telko saplaćićz, kaž samójemy, tola njemóžemy telko płaćićz, kelkož wot nas žadaju. W kóždym cźasu móžemy dopokazaćz, kak wulka je nascha samóžnosć w produkcji. Nasche wopomnjenišće pišma nicjo politiskeho njewopschija, wone jenož wobzarowanja hódne wobstejnosće němskeho hospodarstwa rozsaźnja."

Dr. Vögler je tež amerikanske stejišćo rospominajo pśogowanje amerikanskeju wotpósłankow pschipósłnał; wonaj staj konferenzu na njestroniše waschnje wodźiłoj. Tola Amerika je tak bohata a ma telko pschisporka, so móže jenož cźežko wobcźežnosće pośudźićz, ł kotrymiž ma so Němska bědźićz. Amerikanskaj sastupjerjaj mataj wulke kuźnośe samolwitosće, tola njemóža lohko wobcźežnosće dźěła w Němskej a pokojenje němskeho hospodarstwa a industrije rozsudźićz. Sjednoćene staty njemóža krajej zyle rozsudźićz, kotrejž je so je zakotnej wójnu a ł zyłym rjadom hospodarskich a socialnych pschewobrośenjow podešoł. To su rany, kotrejž jenož pomału žija.

Hłós pólskeho zwonkowneho ministra.

We wopomnjenišćim piśanje němskeju sastupjerjow so na to pokazuje, so by Němska, so by sama k płaćenju kmana była, dyrbjała so je Němska ł wójnu ważny katarski pschełomk dawaju kraj k ranju zhubiła. Dźeł němskeho kraja (Rańscha Pruska) je wot Němskeje wotrjasany. Tehodła hospodarska samóžitosć tehole kraja njepschestawaju wrócźo dźe, a němske knježerstwo dyrbi jón njepschestawaju podpjeraćz. Tehodła by so dyrbjało ł zmanymi naprawami dojednaćz, so bychu so tele schkódne wumjenjenja, kotrejž Němske samóžnosć ke płaćenju pschikrótcźeja, wotstronile.

Głowna murja wěricźelskich statow dyrbjała so potorhaćz. Kmanosć płaćenja Němskeje wotwisuje nic jenož wot jejneje produkcije tworow, ale tež wot swólnišowsce druhich krajow, němske twory woteběraćz.

Pólski swonkowny minister **Salešli je k** tomu śledowaze pschipomnił:

Swonka němskeho njeje žaneho knježerstwa, kotrejž by zmutnje swólniwe było, Versaillesske sprjećenje pschemjenićz. Kóždy politiski myslacy cźłowjek samolwitosć sa sćěhowki wotpokazuje, kotrejž bychu ł teho nastałe. Schachtowe prózowanje na to dźe, da najskerjeńšich prawow ludow sa płaćenju pjenježnych pschiwołenjow pschimaćz a je pschekupićz. Wón žebi myślił, so by k waschnju mjašenja pschedwójnskeho cźasa wróćiny, kotrejž je k tak zakotnej katastrofje stawiłnow, k zwětowej wójnje, dowjedło. Tehodła je tež postupowanje presidenta němskokatneje banki tak jenoznyzłne pośudźenje w sjawnym mjenjenju zyleho świeta nadeschło.

Knježerstwu blisko stejaze Warschawske nowiny „Epoka" k temu praja, so je minister Saleški stejišćicho Pólskeje jasnje a wěsce wojnamjenił. S tym so jenoznyzłnje nahlad zyleje pólskeje sjawnosće wupraja, so by so finanzne prašenja njeźiwdźa ł politiskimi prašenjemi swjasaćz, a so by so wo pólskich krajach njeśmě jako wo wikowanskich objektach wěcźeć. Hdyž Němska mění, so je jejny hospodarski podstoł ł wostatpjenjom nekotrych krajow na Pólsku swěrcźeny, a w tym swoju samóžnosć k płaćenju smjeła schenu widźi, potom je sa to dobra rada: Wobsamknjenje wikowanskeho sprjećenja ł Pólskej.

Postajenje prawidłowcho wuběrka.

W Pariśu je so wutorn polne pożedźenje komiteja wězywustojnych wotmětko, kotrejž je nětkle pok hodźiny trało.

Komitejej je so rosprawa podkomitejo pożednich njedźel pschedpokazała. Po njej njeje so w licźbach žaneje pschesćenjosće dozpiło. Rosprawa je so do komitejowych aktow pschijała.

Na to je komitej w połnym pożedźenju jenohłósnje wobsamknył, so dyrbi so podkomitej wutworić, ł nadawkom, hłowne prawidła śmělcźićz, kotrejž dyrbja so do rosprawy pschijeć. Prěni wotpósłany tśeśi skupiny dyrbja tomule komitejej pschiłuschećz. Wón dyrbi so prózowaćz, so by so w nim njeś jeho kobustawami wo wschěch dypkach pschesćenjosć dozpiła.

Němski sejm.

Němski sejm je so wutoru sašo sešoł. Na dnjowym rjedźe sakonjowy nacźisk wo wuprawjenju starschich statnych rentow stejišće. Jedna so pschi tym ł hłowneho dźěła wo renty něhdyšich statowskich knježi. Po sakonju renty wotpadnyć, kotrejž so na sarunanje spschesćenja abo słužbjenje statowskich abo krajnych knježich prawow sałožeja, bjez wotschkodźenja wotpadnyć. Runje tak dyrbja renty wotpadnyć, kotrejž so na sarunanje spschesćenja abo słužbjenja prawow ł njewólnišstwa a podobnych prawow sakožeja. Hewak nacźisk je so wotwisanju pożcźonkow słužbu namjetuje, winowatosće ł rentow ł 8 procentami jich hódnosće štotych wikow postajicź.

Banki němskemu statej pożcźuja.

We wcźerawšnim rospraženju němskeho finanznego ministra ł wjednikami politiskich stronow je so też prašenje 200 milijonskeje pożcźonki pola bankow rospominało. Kaž su Barklinske nowiny słonile, su Barklinske wulkobanki pónděłu pschi rospraženju ł němskotatnej banku swoju pożcźowanišku swólniwosć wot teho wotwisnu cźinile, so by so konforziowy wobžah rosćeri, tola němskotatna banka tole žadanje bankow wotpokazuje. Dokelž su pónděłske jednanja bjez wuspěcha wostałe, chce finanzny minister Hilferding sam do jednanjow sapschimnyć. Minister spyta, bankt ł jednańskemu blidu pschiwjesć a nadźija so, so by so ł spokojazemu wunoschkej dóńdże. W prjedawschich cźasach je němski stat sławne pożcźonki wupisowaŕ, hdyž je pjenjezy trjebał. Dla žadnosće pjenjes pak njeje žanych wuhladow, so by sławna pożcźonka woteběrarjow namakała. Tehodła móże žebi stat jenož pola bankow pożcźićz.

Wopowědźenje dr. Curtiusa.

We wubjerku sa hospodarski plan němskeho ćejma je so němski hospodarski minister dr. Curtius hišće cas słowa jimał. Pokasa na to, so je němske hospodarske ministerstwo na nusu nanjeńeho kraja w ranju a wjecźoru stajnje kedźbliwje śledowało. Pschi tym na wopomnjeńske pišmo němskeho hospodarskeho ministerstwa sa wobhadźeński kraj spomni. Wo sjednoćenju „Opel-General-Motors" minister praji, so je nadźija, so je němska industrija pod sacźišćom tehole podawka sjednoći a razionalisuje. Podpjeranje ł knježerstwoweje strony njejmě je wocźakaćz. Podobnje je pola waggonoweje a lokomotiwneje industrije. W nastupanju sapałkoweje industrije je **dowos ruskich sapałkow** njemér hudźił. Knježerstwo budźe so ł namjetanmi na sakasanje dowosa ruskich sapałkow dale saběraćz, jeli so by ł dowosa ruskich sapałkow dalšchemu wobstaću njemjełeje sapałkoweje industrije strach hrožił. **Papjerowa industrija** njeje swoje tukranje płaćijmy wot léta 1927 wjazy powyschka. Do hibanja płaćijmy wot léta 1927 wjazy powyschka. Do hibanja sa sniženje nekotrych papjerowych druzinow je so wosebje cźišćeršenska papjera jako wěs sa jednanje wikowanskich sprjećenjow pschijała. Rospominanje w hospodarskim wubjerku Swjatska Ludow wo wuhlowym a zokorowym prašenju njeje so hischće stónczyło. Někkale pak je hižo wěste, so by Brüsselske zokrowe dojednanje ł léta 1903 abo podobne dojednanje w zokowej politizy njewobnowi.

Bukowa kandidatura.

Wokrjesny hejtman Buck je śledowaze wopowědźenje wojewił:

Hdyž su mje jako wólbneho kandidata stareje socialdemokratiskeje strony sjawnje postajili, je so w dźelu nowin prajiło, so moja kandidatura njeje tkutnje mjenjena, a so njebych mandat wukonjał, hdy bychu mje wuswolili. Wojjewjam ł tutym, so su tele wudawanja njewěrne. Dokelž sadźewkow (powołanje do sarjadniškeje rady němskeje żelesnicy) wjazy njeje, kaž tehdy, hdyž běchu mje wuswolili, bych mandat někto po pschiłuschnosći pschijał a wukonjał.

Němske naprawy pśeciwo hłodej w Ruskej.

Wobydlerjo němskich kolonijow w Ruskej njepschestawajcy skoża, so khleba tradaju, a so nimaju žito k wuschowej a žanych lěkarstwow. Hižo loni bě němske pósłanstwo w Moskwje namjetowało, so by so organizazija němskeho **Cźerwjeneho kschiża w Ruskej pschiłuschcźiła.** Ruske knježerstwo pak je tute poskićenje tehdy wotpokasało, praziju, so chce same trěbne naprawy k wotpomhanju nuzy cźinićz. Tola hižo loni njeje so ruskemu knježerstwu poradźiło, wobydlerstwo w dožahadnym waschnju je žitom zastaraćz. Dokelž je so mjes tym hospodarska krisa spórschiła a hłód po zyłej Ruskej pschiběra, so wocźakuje, so by ruske knježerstwo nowe němske poskićenje pschijało.

„Hrabja Zeppelin" nad wječornej Europu.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so póndźelu na lećenje do najwěcźorneje Europy puschćiło. Nad Franzowskej a Schpanskej pschelećiłowschi je wutoru ke Gibraltarej lećało.

Podawk pri Božej słužbje.

Kaž nowiny „Berlinske Tidende" ł Osła w Norwegskej powědźa, je so pschi njedźelskej Božej słužbje w Gribstadskej zyrkwi podawk stał, kotryž je jedyn Němc sćušił. Hdyž bě duchownj runje na kleńku stupił, němski spšijacźel dr. Dühring je swojeho městna stanywschi k wotkrjejej dźěsche a wotkarjowy rub je wschěmi wotkrytymi ludobjemi dele sćeże. Na to je ke kenscharjam wobroćiłwschi praji, so je to dyrbjał cźinićz, dokelž so zyrkwina wucźba wotkrytym ludobjam pschećiwja. Mjes kenscherjemi wulke roskhorjenje nasta. Boże słužba je pschetorhnyła. Dühringa policiji pschepodachu. Tam wón praji, so nima doscź srědkow, so by sjawnje wustupował a dopokazał, so je zyrkwina wucźba njemorałiska, dokelž frowenu a žylnemu wobara a bědnemu na schkodu je rosćiłynjazeho schkita. Se žrwjim cźinom je chcył dozpiećz, so bychu jeho ł wobkrózbnjeje kaiki słyscheli. Dźiwajo na Dühringowe rěcze dre najprjódy pschepytaju, hač je Dühring duchownje strowy. Wón je 45 lět starý a žyn snateho němskeho lěkarja profesora Ernst ł Dühringa. Na někotrych universitach je studował, pschi cźimž dreje su jeho mosny cźerpike. Wot někotrych lět žem w Norwegskej bydli.

Wójna z lědostymi plunami a khorostnymi bacillemi.

Pschihotowaca wotbronjaca komisija w Genfu je wutoru po dołhim jednanju dokónczny tekst **wo wójnje ł plunami a bazillemi** pschijała. Sréźenje wobsamtaze mozy so ł wumjenjenjom wsajomnosće swjasaju, so njebudźa so w pschichodnej wójnje jedyty plun abo podobne wudźełki wužiwaćz. Dale sréźenje wobsamtaze staty krucze zakasaju, tódu družinu bazillow jako **wójnsku bróń trjebacź.**

Tajne wunamakanje wo powětrowej wójnje.

Londonski tydźenik „Sunday Exprejs" je tajuje klinczazu powěsć pschinjesł, so je je so jendźelskej admiralicje poradźiło, prašenje sakitanja w powětrje w Jendźelskej ł dalokowidźenjom a nóznym widźenjom rosrěšaćz. Admiralita je wunamakanje kupiła, kotrejž je ta swjasanje dweju najnowischeju wunamakanjow, dalokowidźenja a nóżneho twidźenja wuschło. Wjele nadrobnosćow hischće njeje dale ł posłyschow doschło. Pódla mórskeho brjoha

chcedza wobkedzowawanju pschiprawicz. Swétkomtetaki po cźmnym njebju sa létadłami pytaju. Nóżny widżak ćaż je wobraza smogule a jón do hlownego kwartéra krajneho sakitarstwa cźisnje, hdyż so na makym płatowym pschikrywoje sjewi. Też wojowanske létaki chcedza s taźkimi nóżnymi widżakami wuhotowacz. Taźke létadło by psches druhe byłe, kotrez w nozu njemóże widżecz. Praji so, so jednjelske knjeżerstwo na żadyn pad płody tehole wunamakanja druhemu statej njesdżeli.

Nowy pólski podmórski cźołm so na morju puschczi.

W Nántes su wutoru podmórski cźołm, sa pólske wójnske łódźiwo natwarjeny, na morju puschczili. Sa krótki cźaż je pólske wójnske łódźiwo diwaj podmórskej cźołmaj s Franzowskeje dostało.

Protest juhosłowjanskeho póslanca préciwo khorwatsko-macedonskemu spřisahanstwu w Bołharskej.

Pschecźiwnizy Juhosłowjanskeje so w Bołharskej bratruja a bołharske knjeżerstwo jim rad polskuje. Każ dołho budża ludźo w Bołharskej knjeżicz, kotrěž su knjeżerstwo ministerskeho pschedhydy Stambułijskeho powróćili a 30 000 s jeho pschiwisokowarjow skónzowali, Bołharska hnjedo njepschecźelskeho hibanja pschecźiwo Juhosłowjanskej wostanje.

Juhosłowjanski póslanz Neżicz je so pónđelu w mjenje swojeho knjeżerstwa pola swonkowneho ministra Burowa dla swjedżerskeho powitanja khorwatskeju emigrantow Pawlowicza a Pertestecza w Sofiji je strony mazedonskich organizacijow wobcźežowak.

Póslanz na to pokasa, so su so pschi tutej składnosći pschi wschelakich demonstracijach schcźiwoze a schchwalace réce pschecźiwo Juhosłowjanskej pschedmjetne, w kotrychž je so samo pschipowědźało, so so nétcźiske knjeżerstwo z mosu bróńzow powróći. Swonkowneho ministra na to kedźbliweho feźini, so so s taźkimi podawkami połépschenje wjasnych pomérow njespschuje, ale so na wopak wsche na to so mérjace prózowanja illuforiste feźinja.

Protest juhosłowjanskeho knjeżerstwa sczeźka njepschecźelske steźischcźo bołharskeho knjeżerstwa pschecźiwo Juhosłowjanskej pschemenja. Durbi so wopomnicz, so nétcźiscki ministrojo a kal kaw organizatjarjo mazedonskich komitacźow pschi schchwalcheja a so so jich knjeżerstwo na mazedonskich komitacźow sejsera, kotrychž s pjenjesami a bronjemi sastaraju.

Venizelosowe dobuće při wólbje do senata.

Pschi wólbach do gricźiskeho senata su pschiwiżowarjo ministerskeho presidenta Venizelosa 72 hydłow dobyli. Monarchistam je jenož 16 hydłow pschipadło. Wo sćich hydłach ko nje hischcze rozhudźiło, ktoraż stronje so pschi pokalua. Kommunistojo njejsu žaneho mandata dostali.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 24. haprleje 1929.

Wa **wjedrje**. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +7, thermometer wo dnjo +13. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +9, thermometer w nozy +2. Wuhladny ale cźopliske, zwjedź też maczate wjedro, s pokhmurjenym njebjom. — W rospołożenju mjinow a wschitkow njeje wulkeho pschemenjenja spóznacź. Sćerje wyschina s wjeczora ko k nam pschiblizuje, pschetoż schkleńza je sażo na rjane schła. Ale nadźeje, so so bórzy wocźopli, hischcze njeje. Ssała tola wyschina z wjeczora Europu hacź do łodowego morja. Tak wot tam wětry bjes zadżewka symny pschipławaju. Nad połokońschej Europu nižiny leżi. Hižo cźehnje psches nétdy awstriske krajiny a je jim fyhne deschcze pschinjesła. Je-li so k nam winje, schtož je kohl mózno, móhli so też pola mża deschcźika nadkeć, a ratař by jón s dźakarej wutrobu witał. — Jutrje schiwórkt schadża 6łónczko 4,44 hodź. a khowa so 7,13 hodź. Mésacźk schadża wjeczor 9,12 hodź. a rano 5,25 hodź. so khowa.

— **Żadna żwikra.** Knjes kenzlijowy pribóbstejer Korla Pawoł Krjeczmar, kiž na Rémišku haży 5 bydli, dźela 40 lét bjes pschetorhnjenja w nétcźiscźej kenzliji knjesow réczníkow a notarow bra. Wilhelma Naumanna a Gerharda Gólcza na Albertiskim namésce cźisło 3. S tutreje pschicźiny knjesa Krjeczmarja wczera, runje na jeho jubilejskim dnju, na radźinym méstnje knjes wyschschi méschcźanoša Niedner s pschepodaczom méschczanskeho pschipóhnawańskeho wopisma wusmamjeni a też k jeho jubilejej sboźo pschejesche. Wschi pschepodaczu czestneho wopisma bésche pschitomny knjes réczník dr. Wilhelm Naumann, pola kotreżoż femrétczo nana bésche jubilar we swojim cźaju swoje skutkowanje sapocźał.

— **Sswój 25-létny wobkhódny jubilej** šmé sobotu 27. haprleje tudomna firma Richard Nebel na Bohatej haży 13 swjećzicź. Knjes Nebel wotewri swój wobchod sa mużaze schaty a drastu 27. haprleje 1904 we domje na Dźiwadłowej haży 2. Wot tam pschestupi so po 4 létach na Bohatu hażu a wutwari tu swój wobkhód do nowocźażneho pschedewjasca. Se swojim dobrym zwdomitym pożłużowanjom je żebi mnoho swérnych wotebjerarjow dobył. Pschejemy wobkhodej wjele sboża k dalschemu wuwiczu sa pschichod.

— **Twarjaza Amerika.** Rjad kražnje zimazych wobrasow su pschiprawile Döringke filmowe dźéławarje we Hannowru, kotrež nam njepokasuja raz hlódku romantiku Hollywoodskich atelejow, ale Ameriku, kajkaż wona wopraudże je se swojimi hobrikimi twarami, swojimi dróhami a swojim ludom pschi dźele. Newyork a Chicago sjewitej so we swojich grjedsćischcach a pokazujetej shromadne žiwjenje wulkich ludowych mażow, sdźela hischcze w primitiwnych wobstejnosćach, wobrazy, kiž steja zyle napischcźiwo elegantnym avenuam a boulevardam. Też méstowe dźele Chinjanowe a cźornuchow su sobu do filma pschijate. Sajimawe jeslowne filmy wo twarjenju mrócźelschchrabakow, wo pschewjedżenju wobkhadnych problemow w natsurpanju żelesnizow, automobilow a dróhowych żelesnizow a njeskónczne wjele sajimawego dawa tutomu filmej płacźicź za wusmamny kulturny film. Wón pschedewjedże so w Budyschinje njedźelu 28. haprleje, dop. w 11 hodź. w Zentralnym dźiwadle. Pischewodny pschednošnoschi smjeje knjes łódźny inżenjer Hans Goetschmann s Bremena. Sastup płaci wot 80 pj. hacź 2 hr.

— **Pschijimjenje pacjerskich dźeći w Budyschinje.** Farski hamt Pětrowskeje wosady dopomina hischcze ras, so maju so pacjerske dźeći tutón tydźeń wot schtwórtka hacź do soboty, popołdnju wot ½5 hacź do 7 hodźin pola duchownych pschisjesewicź. Tuczi bydla: Superintendent Fröhlich na Albertiskim namésce 11, farař Berg na Albertiskim namésce 11, farař Große na Sedanskej drohi 6, farař Schneider na Lubijskej drohi 2, farař Siegemund na Wettinskej drohi 16 a farař Paul na Hrodowskej drohi 6.

— **Paduschstwo.** Kradnyk je nécht6 22. 4. 29 dopokdnja wokolo 10 hodźin mużike jéżdże koło snamki „S. W. Chemnitz“, cźo. 25 085, kiž méjesche cźorne krohna, pschi wodźidle selene smużki, żołte swjena, tohorunja błótowaj schkitakaj, horjeschibujene wodźidło s nacźerwjeń gumijowymaj pschimadkomaj, jasnobrune żedło, Torpedołki samobéh, nacźerwjeń gumijowej wobruczi, prédni mantl je trochu wobschkodźeny. — Wo wézowne sdźelenja prosy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

Se **Zornoźnk.** Hrube schibałstwo skuczicźu hischcze njesnaczi sobotu w nozy pola nétkotrych naschich wobydlerjow. Pola krawskeho mischtra Schmidta salščchu s wokwm do jstwy, wsachu bidowy kaschćik s winowonju a wschelake druhe wézy a zahrzebachu je pod hlanje na zahrodze. Pola Jana Wagnera rosrésachu powrjesćka walczkow a pola Wagnera na khorobnej pokładni pokradnychu a rosrésachu schaty, kiž wonkach witżachu. Też Wémarjej njewobwdeny statok na pokoj njewoźtajiłu, wobschkodźichu tam kachle a rosdrěchu zonjazy kožuch. To je khudźiske znamjo dżenjnischcze kultury.

S **Wopalnje** pola Ketliz. Sa žudowskeho sawnika a liśćinowon wobobu je žiwnoscźeć a hoćzanjak Arnoschk Emil Kalich we Wopalni na Lubijskim hamtiskim sudnistwje do służby wsaty. Jeho pschebywkadnik, wyschschi drohowy wotpładak Rösler je pjeczaschnyk.

Z **Wudworja.** Khróscźanski Ratajski Dorost wotmé zańdżenu srjedu swoju nalétnu zhromadźiznu. Njedźiwajo nuzneho ralétneho dźża ha so swarna crjódka młodych ratarjow zesła, kotrychž předsyda, Jakub Lipič-Wudworjanski lubje wita. Wšém wosebje na wutrobu kładźo, zo njesmémy při wotucźacym naléću też pozabyć, wobdźéławać narodnu rolu, wusywać dobre symjo kruteh serbskeho přeswědčenja, wupłěhowaś zahnéwdźene cuzbarstwa, hajić a pěstować naše stare serbske wašnja a nałožki. Dale poda rosprawu wo nalétnim kurzu Z. S. R. D., kiž je so jara derje poradźił. Khwatnje sebi najprjedy znutrkowne należnosće towarstwa dowuradźichmy. Po tym dosta towaŕš Pawoł Krawza ze Zuric słowo k swojemu přednošku: „Wunošne plahowanje kur“. Je to woprawdźite wokrewjenje za wutrobu a wucho, powućenja za njerazhoniteho a wótrenje rozuma za tych, kiž dźensa hišće zasadu zastupuja, zo wjele kur wuprózdnji lubju a móšeń. W rjanej, hładkej serbsćinje, rozestaja wón nam swoje 10 kazni, kak móžemy wunošne kury plahować, a też z mjeńšimi wudawkami sebi zwěsćić wyšše wunoški. (Tutón přednošk by był też něšto za Serbski Hospodar; přispomnjenje dopisowarja). Tola hišće jedyn přednošk nam kiwa. Jakub Cyž-Žuričanski wjedźe nas po krawnych a zrudnych honach serbskich stawiznow. Běchmy něhdy wulki lud. Rólnistwo a pastrstwo naših prjedownikow žiwješe, wójnu, rubježnistwo ak rejpřeliwanje njelubowachu. Měrne swójbne žiwjenje sebi wažachu, hospodliwość wysoko ceśachu. Tuž mějachu njepřećelu lohke dźěło, jich přewinyć, při čimž jim najskódniši brach serbskeje njepřezjednoty hač do dźenišnjeho dnja najlěpje polěkowaše. Tak, zo z wosta jenož horska, kiž so tu hišće bźdźimy wo dalše wobstaće abo snadź čestne zańdżenje. Předsyda wupraji wobeměj přednošerjomaj dźak towaŕstwa. Namolwja dwaj druhej so za přichodnu zhromadźiznu, na tele wašnje, gratu přimać. Su to woprawdźe rjane płody našeho 6létneho wobstaća, kiž so jewja. Mnoho našich burskich synow je zwjazanych we tutym towaŕstwje, steji kruće k swojemu ludej. Su so hižo wudospołnili w serbskim słowje a pismje, kaž nam dosć jasnje pokaza, prěni protokol zapisowarja Jana Krała z Nuknicy. To so nam wěsće ničo njezhubi. Zaleži jenož nad tymi, kiž maju našu pjenježnu móc w rukomaj, zo tajkim hódnym burskim synam sylnje pod pažu přimnu, jim zmóžnja naše wohrožene serbske statoki zdźerżeć. Ze spěwom: „Lube dobre spodobanje“ skónči předsyda zhromadźiznu, kiž bě nam přinjesła něšto praktiskeho za ratarja a něšto powućaccho wo serbskich stawiznach.

S **Kamjenza.** W přenjej połojcy haprleje je we wokrjeżu Kamjenskeho dźěławeho hamta liczba dźěłoppytażych so wo 993 smikła a wuczinjeńcze 15. haprleje 3548.

S **Werminghoffa.** Pschi trawjenju nowego wumoženeho moła w tudomnej brunizowni je so śmjertne njeszoźo stało. Jako cźeželi żelesny nosćak delepuschczachu, dyrl tutón prénjeho dźěłaczerja tak straschnje do wutrobna, so wobżarujomny nétkotre hodźiny połdźěłu wa to wumrě. Snjesboženy hischcze młody dźěłaczer je hakle njedawno do Werminghoffa pschicźahnył. Wón sawostaji žonu a dźeco.

Maćerny dwór.

Halligiki roman.

2] (Pokračowanje.)

„Daj, tu žym, a doho je tralo. Najebacź ta khmuri so Eblefej cźoło.“ Wona jédże jemu s wulkej, běłej ruku po wobliczu. „Je cźi wósch po jérchenju pobéžała?“ wopraścha so chruba, „abo žym ja lubemu pschedołho so zakombźała a wón nétko borka?“ Eblef Holgers tschaješche z hłowu a hladasche samtyklemy psched sobu. Wona hladasche trochu kakajzy na njeho, potom sczahnu z ramjenoma. „Na kóždy pad njemóžach prjedy pschińcź. A nétko drje mózu nowinki wojsewicź, — mam sażo małeho bratiska!“ Wowka tyhmy jej žiwje ruku napischeczo, Holgerjez macź z rjanymi žłowami sbożo pschejesche, a samo Rickert Holgers, starý wuj a wumélnkaŕ, kiž bé hacź dotal mjelczity swój prim žiwał, postany a wupraji žiwje swoje pschipówznacze: „Dobra raśa, schwarna zónstka.“

Eblef Holgers wosta žedźo a wopraścha so jenož zyle tkutnje: „Kak wjedźe so waschej marźeri?“

„Macź je zyle cźika a strowa“, šmějesche so Atke Luersen. „To cźini to dobre swuczenje“, pschińcźaji jara sprawnje. Sda so, jako by chzyła zlubjeneho schkrécź, pschetoż cźerwjeń pobéża sażo po jeho cźole a falda mjes brjowkami so shlubschi: „Kelko dha waż nétko je w hnézku?“ wopraścha so wowka wotwjedżo myślicźki.

„W hnézdźe jenož dźewjecza, ale schejcźo su hižo wonka na morju. Macź bjenża měrjesche, so je na cźaju, so bych też ja létacź mohła; cźito ty mysliš, Eblefo?“

Eblef Holgers mjelczesche, ale twij Rickert saschkewri: „Mi so sda, so žy sdawna hižo srała; skoro by derje było, srale ptaczki łójicź.“ Wón wuplunu we wulkim wobluku, tak so wschitkim sastrożeni hłowu šutlichu. „Macź drje wéri, so barbisch do swojeho kamjeneho hnézka slećzeći“.

„Domjaza dźowka macźerneho kubła! Ja so do teho wohladam, hdyž njeběm tohodła wjeśoka być. A hdy budźechu mandżelšy na macźernem kuble pschego jenož so modlili, to njeby był macźerny dwór rékał.“

„Dundr njechaj, kajka žy ty dźowka!“ wobdźiwaschе twij Rickert. „S tebje njejsitej tej dwě łcźe méschczanskeje służby też runje žanu žiwjatu sćinikeł. To ś wowku bórzy sażo rozlećesch.“

„Ach!“ žłychny Melenka. „Bych-li jenož s Halligu prjecź była! Rjanu służbu bych sażo dostacź mohła. We Blankenese; ale tak dołho hacź budże wowka žiwa, macź njedowoli:

„A wowka sto lét pschejžiwi“, kiwny twij Rickert. „Dopomń so na moje słowa. Žony, kiž maju regiment we domje, sadżiwaju wumrécź. Tohodła so wożenić njejsžym. — Snajesch tola staru Stinu Hinrichsen na Mittelmarsje? S tej žym pjched pokita létami khodźił. Ale ta dźiwsche w khołowach khodźiła, a to moja cźesća pschidała njeje. Tuj žym so do zusłuby nastajił a na morjo schoł. Nétko pak žym sażo na Halligu hromadźe. A kóždy króć na žnowych žnjach so mój śetkawantoj, a wona mojstatajo mje na žlubjenje mandżelstwa dopomina.“ Twij Rickert so tschaješche a sażo wuplunu. „Wobaj mamej 70 lét na khribjeze. Bóh swarnuj mje. Ja wschak bych hischcze mkodu też hrabnył. Atke Luersen bych najradscho wsał. Dundr njechaj. Teje je schkoda se Eblefa. Ja jemu ju wotwjedu.“

Melenka so wótsje sażmja.

Ale tu tyhmy wowka sażo hłowu ł durjemi nuts, a jeje wótry hłóš saklinca: „Sdwjatok!“

Tu cźekny Melenka špěchnje do swojeje komorki, a twij Rickert humpotasche do swojeho borka. —

(Pokračowanje scźehuje.)

S **Wojerez. Ansaliska-Delawska krajna banka** je Jachmannez khežu, nad kotrejž mějesche prawo postajerej, hosćenzarjej Greibigej z Dźěnjowa přisheda. Kupny pjenjes wuczinja pjecza 11500 hriwnow. Kupj žo bórzy do Wojerez pischežyół.

S **Wojerez. Dla** snowanažypowanja je Wojerowsko-Budyška drózha mjes Wulkim Czjišom a Muczajowom wot schiwórtka 25. haprleje jacz na dalsche sa wschitkich wobkhad sawrjena. Wobkhad je potajkim wot 25. haprleje na tutom kónzu dróhi sakajany. Wón pokajuje žo pak na Kulow, Höft, Rachlow a Komorow do Rakez.

S **Wulkeho Czjišta.** Tudomna kokolska jednota wuhotowa njedźelu tydźenja rjany kokolski hwjezdźeń, kiž je žo derje powadźił. Pischi rjanym wjedrje běsche žo tež rjana zyła wopytowarjow sejchła. Sa wschelakich běsche z pohonom byl rjany herbitši wječor we Wojerezach, kiž žo wotmy tydźeń prjedy. Wón běsche jich nawabił, tež wopytacz hwjezdźeni we Wulkim Czjišu. We Wojerezach běsche žo tež wosebje naschej mkodźinje jara lubiło a tak też wona dołacze k nam pschichwata. Sćiwjedźeništi porjad žo tež pola naš derje pschedwjedźe, tak ko je žo tež tu kóždemu wopytowarjej jara lubiło. Nascha jednota ma žo wosebje Kulowskej jednocze dźakowacz, kiž wječor z rjanym zoritnym dźiwadłom porjeńschi. Wjeseka myšl knjeseše wot spočatka hacź do kónza. Też nasch bratr nacźolnik dobu jebi je swojim pschedńoschkom wjele pschipósnaca.

S **Nowneho pola Sslepeho.** Turnaŕske a [illegible]towarjstwo wuhotowa tu sańdźenu njedźelu zymawy pschednoschk se zwětkowobrasami. Wěcnik spočza z napominanjom na młodźinu, so by žo wobzajila kurjenja a picja. Potom pokasowachu žo wobrazy Wina, Tirolskeje, Schwajzarskeje z jeje rjanymi jězorami, městami a horjstimi horami. Też do połodnischeje Franzowskeje buchu pschitomni w duchu pschesadźeni hacź k módrym wodam Sćrjedźnjoseiskeho morja. Sa njeńdże politowcza hodźiny mózachu jebi zhromadźeni wschitke te krasne městna wobhladacz, kotrejž móže cźłowjek ledma za 5 měsazow pschepucźowacź. Schkoda, so wopyt njeběsche hischće bohatschi.

S **Drjowka** (Drebkau) w Delnjej Łužizy. W jenym tudomnym hósćencu žo hižo dlěschi czas kofej pschercucze [illegible]. Swonrědka njepschihódźechu sa pschićźinu. Nětko pak je žo wukopało, so słužobna se žuždonego Luboschza, kotraž je w hosćencu pschistajena, porjadnje swojemu bratrej kofejowe buny domoj nošnycź dawasche. Starschiski dom pschepytachu a namakachu tśikcze dźěl kradnjeneho kofeja.

S **Ruschow** pola Hródka. Pjatk wječor wotpali žo khěža wuhlowe dźěłaczerja Augusta Nowotnika. Dom běsche jene z najstarschich twarjenjow naschese wsy a hacź psched krótkim běsche hischcze wobydleny. Wobydźowe woborh, kiž běchu pschikhwatale wotjeli hascheź, dyrbjachu žo wobmjesowacź na schkit wokolnych twarjenjow. Kak je wohenj nastał, njeje znate.

Twarjenje hrozy so zasypnyć.

W Barlinje na Landsbergerskej aleji 116 sta so loni rozbuchnjenje. Z tym so połojca twarjenja zasypny. Hišće stejaca połojca póčuje so kwěkać. Strach hrozy, zo so też tuta zasypuje.

Z Łužicy.

* S **Wjednarjej.** Ssobotu wječor nasta w tudomnym khnowje pschi pschedwjedźenju malý woheń. Wopytowarjow kotrychž běsche něhdźe 300 pschitomnych, hrózeše sajachu. Dźiwom hrózko po spočatku programa widźachu pschihladowarjo, kak žo na běłym płaćze kur pokalowasche a kak žo na wobrazu film wot mutskach palesche. Mjes pschitomnymi nasta wulki njemér. Wohenj pak wosta na pschedwjedźenju wobmjesowany, jón też bórzy salacha.

Wusudźenja.

* **Maly kamnišći ćłud w Budyschinje.** Wčera buschtaj z pschepytowańskeje jatby pschedwjedźenaj 31-letny kamjenjerudał Jan August Lißnar, kiž je so w Radworju narodźił, a jeho pschirodny bratr Ejßner, kiž je so w Drježdźanach narodźił, Wobaj bydlitaj nětkle w Budyschinje, jedyn na Dwórnischćowej, druhi na Mjaŕkowskej dróhi. Lißnar je hižom dwójcy, Ejßner 12 króć tyknstany. Naposledk bu Ejßner po wotpokuczenju 2 lět a 9 měsazow khłostańe 31. dezembra 1927 puschczeny. Wčzera jednasche ćłud pschecźiwo nimaj dla zhromadnego wospjetneho padusćeństwa w dwěmaj pschipadomaj a jeneho synkanego wospjetneho padusćeństwa. Wobaj so powschitkownje wunasłušataj. — 11. februara 1929 wječor běchtaj wonaj w jśiwach rusćich hudźbnikow, kiž w Nowotnez korczmje w Budyschinje koncertowachu, ke kotrymž běchtaj jebi durje z wopačnym kluczom wotewriloj, z 5 kosow, z kotrychž běchtaj tśi z mozu rostorhnyłoj, 8 hriwnow pjenjes, listowinje, mošchnje, truhanske aparaty a pjerichcźeń kradnyłoj. — S pakinczom běchtaj wonaj 21. februara popołudnju durje bydlenja dźěłaczerki Heleny Richterez na Garbarskej haźy w Budyschinje woteriloj a Richterez jedyn gronj pschikrywny, dyhačacźnu lampu, łapałowat, 82 pj. nemšćich a 6 krónow 80 halerjow cźěskich pjenjes kradnyłoj. — W nozy k 22. februarej běchtaj wobaj spytałoj, žo do kapały japoschtolskeje wosady w Budyschinje na Jägerskej dróhi dobyć, so byschtaj tam kradnyłoj. Wšěchcźi dejkowe sabicze pschełeślioj a k zgrkwi pschischłoj, běchtaj wokonym schćeńcu rosbiłoj a wokno wotwjertłoj. Tola muž, kiž je k tomu pischischoł, běsche jeju mylił. Lißnar běsche pisches někotre płoty na Wettinsku dróhu cźeknył, Ejßnera běchu doścźěknyli a polizija pschepodali. — Sasłuchowši ſtatneho rěcźnistwa namjetowasche sa Lißnarja 3 lěta jastwa, sa Ejßnera 2 lěcze 6 měsazow khłostańe. Khłostanje buschtej pak militschej. Lißnar dosta 1 lěto 9 měsazow, Ejßner 1 lěto 11 měsazow jastwa, wobnymaj ćłud cźesne prawa na 5 lět wotrjekny. Pschepytowańska jatba wobliczi žo jako khłostanje. Sakitowarjej běchtaj rěcźnik Raschka z Budyschina sa Ejßnera a referendar Aksmann sa Lißnarja.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* Se **Zarowa.** (Cźežki rubježny nadpad.) We Waltersdorfje da jebi njesnaty muzłi w domje khěžerja ogischa wot 12lětneje dźowki, kotraž jemu durje bydlenja wotewri, schtelenzu wody podacz. Juły putny, jo běsche dźěcźo zjame doma, tuž jamkny khěžine durje za žobu, wuwjasa holzu na rukomaj a nohomaj, cźišmy ju na łoža a pschistorja bydlenje za pjenjesami. Dźěcźo samó pak žo wuzwobodźicź a žuždonow jamokacź, kotšiž rubježnika pola Wellersdorfskeho dwórnischcźa doscźěhnychu a žo z nim do wojowanja dachu. Po sasłatkym wojowanju pat žo rubježnikej tola hischcźe poradźi cźeknycź.

* S **Meerany.** (Dwójcy 25 lět twožehjeny.) Wčzerajschu wutoru smědźesche privatus Wilhelm Keil we Meeranje k druhemu rasej zlěborny kwaź hwjeźicź. Jeho prěnja žona wumrě w lěcze 1903 tři dny po zlěbornym kwazu.

* S **Oldenburga.** (Dwójne mordarstwo a samomordarstwo.) W Tweelbäke pola Oldenburga je duchasłaby 29-letny wotrocźk Hendrich Nihls swojeho nana a swoju macźerź se sekeru zarasył a žo na to na sebi wobwěsnył.

* S **Wina.** (76 hodźim dołho na klawěrje hrał.) Amerikski hrajeć na klawěrje Geyza Ledowiski je w nozy wot njedźele k pónđźeli w 12 hodź. swoje trajne hrace skóncził, z cźimž je Amerizana Kempa, kiž měsjesche dotal rekord w hrańu na klawěrje, zbił.

Wo Serbach w Americy.

Nowina „Giddings Deutsches Volksblatt", kotraž w Teraźu wuchadza, hódźi je w sańdźenym łětstotu też wjele serbskich zwójbow wuczahnyło, pschinjeseše jasno powěsć wo semrěcźu jeneje Sserbowki w Amerizy. Njedźelu 10. měrza 1929 wumrě w Northrupje Hana swud. Micźanna. Wona narodźi žo 15. augusta 1849 we Koschći pola Klětneho jako starscha dźowka mandźelskeju Mateja Mattjeza a Dorotheje rodź. Njeliž. Hana běsche 4 léta stara, jako je zwojimaj starschimaj do Ameriki wupucźowna. W lěcze 1862 wona w texanskej serbskej zyrkwi w Sserbinje pod njebjoh sarajom Janom Kilianom tschcźeństi ſlub wobnowi. Dnja 1. februara 1866 stupi wona z Janom Micźku do zwjatcho mandźelstwa a běsche z nim 46 lět dołho zhožownje žiwa. Jeje mandźelski wumrě 12. měrza 1912. Mandźelskimaj je žo narodźiło 18 dźěći, 9 zynnow a 9 dźowkow; 5 zynnow a 2 dźowzy dźěchu prjedy macźerje do wěcznosće. Hana swud. Micźanna je dospěła starobu wo 79 lět 6 měsazow a 25 dnjow.

Přilopk.

* **Wopačny bistop.** We Wulkej Kitindje we Jushołowjanskej sapocza žo schtwórtk prozeš pschcźiwo Janej Stemarej, kiž běsche jako biskop Jovan wólcekaze wobschudźeńštwo zkucził. Je też wschelake zyrkwinske wobrjady wukonjał, mjes kotrymiž běchu wěrowanja a khěcźenja. Sakitowař wopačneho biskopa zadasche žeby psched žudom, so bychu jeho na ducha pschepytowali. Ssud tutón namjet pschija a wotstorcźi jednanje.

* **Powodźenja w Rusku.** S Moskwy žo powě, so měsni Moskwje wulke powodźenje hrozy. Réka Moskwa je ko hižom pisches swoje brjohi wulała a někotre twarjenja pócźrěła. Wočzakuja dalsche pschiběranje wulkeje wody. Knjeżerstwo je ko hižom sa schkli wobydlerjow pschistajene.

Hospodarski rozhlad.

Žrjedu 24. haprleje 1929

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dollar	4,2135	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendźelski punt	20,451	100 českosł. krónow	12,468
100 swjic. frankow	81 105	100 franc. frankow	16,455

Barlinska burša sapiša pschi spočatku cźinczkiwe jesćenjenje efektowych kursow, jemuž na kónzu buršy sasłubi směrowanje a strucźenje. Wiki z dospołnymi a rentowymi lisćinami běchu zlabe.

Produktowe wiki wočzakuja też wčzera słabe, podobnje wikam we wukraju. Wlačźiny za hotowe zorno žo pomało pódnđźeli (rjeschczemnichu. Wčzera płaczeschce zentrowe w Barlinje:

pschenicy 11,20—11,30 hr., rožki pak 10,35—10,45 hr., jecźmjenja małstnjeho 10,90—11,50 hr., nałymskeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowsa 10.10—10,40 hriwnow,

w termijnowym wikowanju:

sa mej: pschenicy 11,72½—11,75 hr., a rožki 10,85—10,86¼ hr., wowsa hr. 10,65 hacź 10,62½ hr.,

sa julij: pschenicy 12,13¾—12,16¼ hr. a rožki 11,22½ hr., wowsa 11,02½ hr.

Płaćizny kokolskeje:

Pschekaćkeho, Schyłta w Barcźe.
Sawakaŕskeho, [illegible] a fabrika w Bělej pola Hródka.
Holzu do domu, Weisse, wobuczowy dom we Bělej Wodźe.
„ do Budyschina, Slieberowa haźa 341.
Pohonża, Griep w Hródku, Sawodnińska haźa 40.
Wurzownika bidaŕskeho, w Hródku, Drježdźańska dr. 26.
Sćeńku, hród w Delnjej Hórzy.

Na pschedań:

Kolo motorske, w Lubiju, Swonkowna Zitawska dróha cźo. 60 delka a w Nowej Wźy 17 pola Rakez.
Zitnowźi cźo. 18 we Sśmjerdźanej z 2 kórzomaj žwojeho pola a 8 kórzow najeńskeho, sa 5000 hr., naplacźenje 3000 hr., k temu 100 zentn. běrnow po 5 hr.
Zitnowźi blizko Hródka na pschedań abo na pschenajecźe. Dalsche wukasuje Spremberger Anzeiger, Spremberg (Delnja Łužica).
Kola z kólatomaj, w Bělej Wodźe, Hermanowa haźa cźišło 10 a.
Lihkata, w Rhelnje 37.
Jeju k nańadźowanju, wot Rhodelanskich, cźornych italskich, amerik. Leghornskich, kontrola padańskich hnjězdow, tunjo na pschedań w Brěmjenju cźo. 11.
Sćoma, w Khójanach, Dołha haźa 11 pola Hródka.
Wěrny zwjenjenc a zdźenc, w Kralezach 20.
Kóń, wós a ganki, w Hródku, Westschalnstr. 5 delka.
Sud hnójnizowy, 150 ltr., w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haźa 24 a.
Maschina, schewska schijaca, a koło, w Budyschinje na Sserbskej haźy 11.
Wós dźěcźazy w Biskopizach, Zyrkwinska haźa 3 a na Nowomělschcźanskej haźy 621.
Pioława. Heber w Budyschinje, Sserbska haźa 9.

Sóudnistwo na pschesadźowanje

schtwórtk 25. haprleje 1929

w Lubiju na sudnistwie dop. w 10 hodź.: meble, wschelake maschiny, 3 gramofony z deskami, zigary a hlinjane kachle w żelesnym mohlaku,

w Kamjenu w kasarnach, komorny dom maschinskich tšelbow, dop. w 9 hodź.: wschelake meble, wulka rěsakowa pila, klawěr, lokomobila, mlócźarnja, zkomowa praca a wobrazy, stejazy cźasnik a běrnowu nježdźowak,

w Hródku, Schlossbezirk 2, dop. w 11 hodź.: wulki žylny kóń,

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźensa dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Pschi smadnym wobrocze wczerawschje płaczijny.

Dopołdnja 3/12 hodźin: Kaž psched hodźinu. Zito je žadne a płaczijny skerje strucźene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje	23. 4.	22. 4.		23. 4.	22. 4.
Pšenica	224-226	224-226	bony	22 24,00	22-24,00
rožka	207-209	207-209	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jecźmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jecźmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-208	keradella	—	—
kukurica	214-216	14-216	raps. wosušk	18-18,80	19-19,80
pšenč. muka	25-29,50	25-29,60	lany wosušk	22-22,60	22-23,00
rožana muka	26-28,75	26-28,75	koen. melasa	—	—
ds. wotruby	15-15,00	15-15,50	górnj. kruški	18 18,60	18-19,50
rožane „	14-14,60	14-14,70	zyne, 50 kg	4,33-5,40	4,30-5,50
lane symjo	—	—	rěpna sloma	1,60-1,90	1,60-1,75
herbeń, Viktor.	43-49,00	43-49,00	wósch. „	1,55-1,75	1,55-1,75
raps „	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

23 haprleje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 177.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 6 lět	52—56
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—50
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—46
Mjenje picowane wšěch starobow	39—44

Byki: 326.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnosće	52—53
Połnomjasne, młódše	48—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—47
Špatne	42—44

Jałojcy a kruwy: 621.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnosće	41—45
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznje hódnosće hač do 7 lět	33—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	26—31
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Cźelata: 315.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	76—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	76—88
Špatne (4.)	58—75

Wowcy: 3420.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—71
Starše wukormjene (2.)	62—67
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	53—58

Swinje: 12925.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	75—76
Wukormjene	73—75
Mjasne	73—75
Špatne	73—75
Ranev a kundrosy	66—67

stwa postarało. Też ſ drubich tónczin Ruskeje powě ſo wo powodźenjach. Město Astrachan pschi Kaſpiſkim morju ſteji pjeza do połozyn pod wodu.

* **Kwaſne lětadła.** Jena hollandſka lětadłowa twarjerſnja w Rotterdamje twari nowu družinu lětadłow, kiž ſu mjeno „kwaſne lětadła“ dostałe. W tajkim lětadle je město ſa wjednika a dweju paſaſérow. 250 tajkich lětadłow ma ſo ſa jene towaŕſtwo w Jendželſkeſ twaricź, kiž chże ſ nimi powětrowy dróžkowy wobkhad wotewricź.

* **Wutkaj kſinaj wohnjeſ w Belgiſkej.** Wjeſto Hauwegauza pola Stawelota je kſinu woheń 100 hektarow lěſa ſnicźił. Też w flanderſkej runinje wotpali ſo na 300 hektarow lěſa.

* **7000 ſhubjenych holzow.** Po wojſjewjenju Newyorkſkeje policije je ſo w tutom ſwětowym měſeze w lěcze 1928 niz mjenje dyźł 7000 holzow ſhubiło, kiž běchu ſwjetſcha 16 hacź 18 lět ſtare. Wone ſu ſe ſtarſchiſtich domow wotejeſchce a njejſu ſo wjacź wrócźile. Złodźejſcha ſu to tajſe holzy, kotrymž ſtarſchi njedachu dowolnoſcź k ſeńtwje a kotrejž potom ſe ſwojimi nawoženjemi mjeſcźo cźekrutchu. Wałizija je pschejſwědcźena, ſo je dźeſ ſhubjenych holzow holczazym wikowarjam do rukow padnył.

Stó je wosoł?

Eugen Scribe bě we ſwojim cźaſu tamny franzowſki ſpiſacźeł, kotrehoż dramy ſo w dźiwadłach najſuźſiſcho hrajachu. Wón bě wſcho do hromady wjazy hacź ſchtyri ſta hrow napiſał, wjetſchi dźeł ſ nich wěſo niz ſam, ale ſ tak a tak wjele mjenowanymi a njemjenowanymi ſobuſpiſacźelemi. Dokeźż ſebi milijónty ſaſłużeſche, torhachu ſo wěſo wo to, ſo na jeho literarnych wudźełkach wobdźěliź; ale mjeſ tamnymi, kotrejž ſo wo ſobudźěło prózowachu, běchu też tajzy, kotrymž wjazy na cźeſći hacź na pjenjeſach ſależeſche. Tak piſaſche jeneho dnja jedyn Pariſiſki miljonaŕ na Scribe: Mam pschecźe, ſo ſ Wami k jenej dramatiſkej hrě ſjednowźiź. Proſchu Waſ, mi dobrotu wopokaſaź chyźeź, a jenu wjeſeloſyru napiſaź, ke kotrejž bych nětkotre rjadki piſchidaź ſměł. Chzu potom tutu hru ſ najlěpſchim wuſtotowanjom pschedwjeſeź bacź, a mózemoj ſo potom do ſkowy dźeliź. Pjenjeżneho wunoſchka ſo wſdam. Scribe roſmjerja ſo nad liſtom a napiſa milijonarej krótku ale raſtru wotmołwu: Jara cźeſcźeny knjeże! Dyrbju Waſch liſtcźeſkiſi namjet bohużeł wotpokaſaź, dokeźż njeſmju, ſo kóń ſ wozołom ſa ſamhne terpy cźaha.

Milijonaŕ pak mjeſeſche po ſdaczu wjazy ſorta, hacź bě Scriba wocźakował, pschetoż wón wotmołwi: Knjeże! Ssym Waſch njehańbity liſt dóſtał, S kajkim prawom móżeże mje konja mjerwowacź?.

Směški.

** Macź bě ſwojeho njepożuſchiwego ſynka nabila a naſtwari jeho dla jeho wjedocźinkow w dźeſchimi predowanju. „Wěſch ty też“, rjekny ſkónczinje, „jo mje to boli bóle hacź tebje, hdyż cźe biju?“ — „Haj, ale na druſim měſtnje, ſaſtona pjerach a wobmaſowaſche ſebi wěſte měſtno ſwojeho cźěła.

** Schulſki pucź. „Ssym ſo we Wojerezach narodźił a w Budeſzach do ſchule ſhodźił.“ — „My wbohi cźłowjeko! Wſchędnje tutón daloki ſchulſki pucź!“

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórtk: Scherjate a ſymne, podobnje w Jendželſkeſ; w połnóznej Europje ſyma a druźdy ſo ſněhuje.

W brunizowej jamje Humboldt je ſo ſ rosbuchnjenjom wuhlowego procha 15 wożow ſranjiło. Se ſranjenych ſtaj dwjeju wumrjeloj, tſjo druſy ſu w ſmjertnym ſtrachu.

W Rothu pola Nürnberga je wutoru w nozy bronſowa fabrika Grimmez bratrow do powětra ſleczała. Njeſbožo je ſo ſ tym ſtało, ſo bě ſo rjemjenjowa tacźel puſchcźiła a ſo ſchkrě do aluminijoweho procha ſleczichu. Na ſbožo njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł.

Wotrjeſny burſti ſwjaſk w Norderdithmarſchen je dla niſkich žitnych płaczilnow wobſamknył, ſtót ſe žitom město ſ drohimi pizowadlami pizowadźi.

Wopyt italiſkich lětadłow w Bołharſkej.

Se Sofije ſo powě, ſo lětſa w juniju 35 italiſkich lětadłow na wopyt do Sofije pſchileczi. Wone nad Grichiſkej, Albanſkej a Mazedonſkej polecza. Se ſtrony leczenja je lohko ſpóſnacź, ſo wo politiſku demonſtraziju Italſkeje dże.

Pódźelu w nozy je japanſka parna łódź „Toyokuni Maru“ blíſko tapa Erino w ſněhowmm mjeczelu do ſkały ſawadźiła a ſo bórſy po tym potepiła. Dwě w blíſkoſczi ſo namakazej parnej łódźi ſtej 97 ludź wulhowałej, mjes tym ſo je ſo 112 ludźi najſkerje tepiło. Paſażerſo běchu ſ wjetſchego dźela rybaſy, kiž ſo do Kamczatki na łoſenje rybow wjeſechu.

Wutoru pſchipołdnju ſnowa wichor nad ſzkej Japanſkej znchnowaſche. Wobjebita ſchkoda je ſo w japanſtim pſchiſtawje Saſaki naczinika. Japanſka ſchulſka łódź wójnſkeho łódſtwa ſe ſto ſchulerjemi je ſo ſhubiła. We Saſaki je ſo 700 domow ſaſtypło. Nětkotre tyſacź ludźi ſu bjes bydlenja. Japanſke knjeżerſtwo je pjerej miljonow yenow ſa rosdźelenje ſitnoſcze k poruſnoſczi dało. Japanſki panzerowany kſchižaŕ, kotrejž w Saſaki ſtejeſche, je wulhowanſki cźołm ſe 27 muzemi ſhubił.

Hamtske wozjewjenje z Budyſina.

Do regiſtra łubkowego prawa je ſo dźeńſa ſapiſało, ſo po mandźelſkim ſrěczenju ſ 19. haprleje 1929 dźełacźeŕ Robert Ackermann w Budyſchinje nima prawa ſarjadowacź a wuźiwacź ſamoženje ſwojeje mandźelſkeje Friedy rodź. Paulig.

*

Do regiſtra łubkowego prawa je ſo dźeńſa ſapiſało, ſo po mandźelſkim ſrěczenju ſ 28. nowembra 1928 wobſkodny aſſiſtent Jan Wilhelm Gottreich Dombois we Budyſchinje nima prawa ſarjadowacź a wuźiwacź ſamoženje ſwojeje mandźelſkeje Heleny Johanny rodź. Ludwigez.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje, 23. haprleje 1929.

Swójbne powěſce.

Semrěła: Hilža Mlynkowa rodź. Klauźez w Kamjeńzu, 38 lět.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma ſobotu 28. haprleje wjeczor zaſo zwuczowanje za ſtarych a młodych. Njech wſitcy cyle wěſće přińdu. Też nowe ſobuſtawy ſu nam lubje witani. **Načołnik.**

Bukecy. „Radoſć“ ma jutře ſtwórtk wjeczor we 8 hodź. pola Stangec ſpěwanje, nic na wosadnej ſali.

Dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyſinje Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyſinje. Za hoſpodarſki dźeł Arnoſt Bart w Brězynch. Za nawěſki: G. Janak w Budyſinje.

Ličby rěča

Zańdźene lěto wuplaćichmy našim sobuſtawam

130 000 hr. wróćozarun.

772 nowych sobuſtawow

našemu družſtwu přiſtupi

Zaſtup też Ty!

do

Tworykupowaceho towaŕſtwa w Budyſinje

zap. dr. z. wobm. ruk.

Gardiny

přikrywy ✧ dźěcace ſaty

W. Köhler w Budyſinje

Hłownem torhoſcu 9.

Předawam hnydom swój

HOSCENC

Tel. Hamor čo. 8 z rejowanſkej ſalu a rěznictwom a wokolo 12 jutrow. ratarſtwa w Hamorje ſwójbn. wobſtejnoſcow dla při 15 000 hr. napłaćenja. Jara dobry wobkład. Hamor leži při Budyſko-Bělowodſanſk. dróży a ma dobre zwirki z omnibusom. Łuka leži při rěcy. Prawo k rybyłoſenju

Wysokosuċelna

ſałojca

na předań w Trupinje 16

Symjentne běrny a jědźne běrny

ma na předań

Wutołčanske ryćeſkubło

Symjentne běrny

na předań

w Pěskecach 28 p. Kamjenca

Gemeinſchaft d. Freunde, Wüſtenrot-Württ.

Geſchäftsſtelle Dresden-A. Semperſtraße 3 Fernruf: 48004

Pjatk 26. haprleje 1929 wječor we 8 hodź.

w »Měšćanſkej zahrodźe« w Budyſinje

Wujaſnjeńſki přednoſk

wobſtaranje tunich twarſkich pjenjez

Rěčnik E. Wendnagel-Drježdźanſki

Zaſtup darmo! Swobodna debata!

Nowe rozdźělenje twarſkich pjenjez

Zjednoćenſtwo přećelow je w tuſych dnjach zaſo twarſke pjenjezy rozdźěliło, ſtož je zdopokazom, na kak wuſpěſne wašnje ſo twarſke pjenjezy ze zhromadnym lutowanjom zwjeſć hodźa a na kak wyſoku zamóžnoſć je Wüſtenrotſki pomocny ſkutk ſo wuwił. Dosta znowa 747 twarſkich lutowarjow hromadźe 10,5 miljonow hriwnow. Z tymle nowym rozdźělenjom twarſkich pjenjez je zjednoćenſtwo přećelow w 4 lětach hobrſku lićbu wjac hać 86 miljonow hriwnow za 5684 ſobuſtawow (twarſkich lutowarjow) wobſtarało. Tutón wuſpěch je drje najlěpſi dopokaz zamóžnoſće a ſpuſćomnoſće zjednoćenſtwa přećelow. Woſebje wažne je za nas w Sakſkej, zo je tudy lićba z pomocu zjednoćenſtwa přećelow natwarenych ſamſnych domow ſtajnje poſtupowała. Zadajće ſebi wujaſnjeńſke wopisma S

Rozprawu podawa **W. M. Merklein**

w Małym Wielkowje pola Budyſina

Makulatura

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyſinje

Dobrowólne přesadźowanje

Dla ſpuſćenja žiwnoſće předawam **njedźelu 28. 4.** wot popołdnja 2 hodź **wšón domj. a hospod. grat mašiny, skót a běrny**

Arnošt Kreibig w Tranjach

pola Deln. Wujezda

Zamkarńja a twarjerńja wahow

Wuporjedźerńja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarńja na Drjew. wikach 2 Bydlenje na Židowje 241

Solidne dźěło Nizke płaćizny

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786

Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipska

= w Budyšinskim hamtskim hajtmanſtwje =

Skład ratarſk. mašinow a gratu wšěch družin

Kulturwehr

njech ſebi kóždy w „Serb. kniharni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měſačnje a płaći štwórćetnje 2,50 RM.

Barby laki šerſćowcy firnis karbolineum

tunjo a dobre pola firmy

Erich Winter

bratrow Miersch naſl.

na Zitnych wikach

Jan Petŕkec naſl.

mějićel E. Schulz

w Khrósće

poručuje k naležu:

wulki wubjerk rjanych nowočaſnych **woblekow** za holcy a žony, tkaninowe a ſamoćano wot 13—35 hr.

Žonjace a dźěcace ſaty ſtd.

Na wšě twory 5% rabata!

Wšě družiny hnojidłow

ma ſtajnje na ſkładźe

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Tworykupowace towaŕſtwo

w Budyšinje zap. dr. z wobm. ruk.

Poskićamy našim sobuſtawam cyle wosebje:

Najlěpše jědźne běrny	**punt 0.05 hr.**
Egiptowsku jědźnu cyblu	**punt 0.20 hr.**
Čerſtwe jeja	**ſtuka 0.10 hr.**
Kakao 1/4 punt. pakćik	**0.30 hr,**
Gelee z truſkalcami	**punt 0.50 kr.**

Ze **ſamſneje** mjaſowoje fabriki GEG

Holſtein. plokowa kołbaſa	**pt. 1.90 hr.**
Cerwelatowa kołbaſa I	**punt 1.90 hr.**
Šalami I	**punt 1.90 hr.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaći měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pód křižn. zwjazkom 2.25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr, z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 96 — Budyšin — Štwórtk, 25. haprcle 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Konferenca finančnych wěcywustojnych so do nazymy wotstorči?

Parišći diplomatiski rosprawnik Londonskeho „Daily Telegrapha“ powě, so maju jendźelšeju a amerikanšeju finanjami wězywustojni Parišćeje konferency malo nadźiju, so konferenca hišće k spokojenemu dojednanju dowjedźe. Tomu so wobzbje dwaj sadźewkaj napischeźiwo stajitoj:

1.) Njepodwolne stejišćišco dr. Schachta,

2.) Sapowědźenje Sjednoćenych statow, Němskej wobsadźenske khosty spuščićeć.

W Londonje wočakuja, so so konferenca wu njewuspěch a wotstorčenjom jednanjow na póndźe lěco abo sobu najmu sababi.

Parišći „Excelsior“ dźe w hamtiskej rosprawje wo twjerdym poknym poběhnjenju dopokasmo powšitkowneje prognozy wězywustojnych widźeć. „Excelsior“ so boji, so maju w Němskej prawiznje strony wolu, so bohom so Lozannskim wrěčenjom Dawesowy plan wotstronić, a to samo na strach, so so z tym němska měna (waluta) a republikanska statna forma rostšahowała. Němskonazionalni dźensa pjeza hospodarsku a finanjnu kriku sboudźeć, z kotrejž bu sozialna krisa nastała. Wot teje wočakuja, so by psichiłádnu składnosć za fašistiske hibanje a za fašopostajenje monarchije podała. Němskonazionalni a nazionalni sozialistojo w swojich nowinach namolwjeja, so Němska dobywćerjam swětowe wójny njeźmě z zyla žaneho wotschkodźenja płaćicz. To bě hižo jich heslo na kónzu swětowe wójny a teho so hischće dźensa dźerža.

Skónčna rozprawa Parižskeje konferency finančnych wěcywustojnych so wudźeluje.

Połne poběhnjenje Parišćeje konferency finanjnych wězywustojnych, wo jumje jednaznych, kotruž dyrbi Němska wěricelskim statam jako wójnske wotschkodźenje zapłaćicz, je wutoru redaktiski komitej z nadawkom postajiła, so by stónčenu rosprawu wudźěłał. Mjez tym dyrbja wězywustojni mjez sobu dale jednaćz, so bychu so wo jenotliwych dypkach dorěčeli, wo kotrychž su hischće wschelakeho mjenjenja. Wjele nadźije wschak na to njeje, so smeja tute próspewanja wuspěch. Liči so z tym, so budźe komitej k nastajenju rosprawy dwě njedźeli czasa trjebaćz. Pichipowědźenje konferenzy, so ma so jeniczky hischće stónčna rosprawa napisaćz, so jako njewuspěch wuradźenjow wobhladuje. Na Parižišu bursu powěsćej cźěnjazych zapisnych cźinjesche a kurz bankowych, železnišćich a industrijowych papjerow tehodła w khětrym wobzahu padasche.

Němskemu statej so 170 miliionow požči.

Sobotu je so tolhotrajaze próspewanje nemskeho finanjneho ministerstwa wo pschiwolenje noweho kredita pola rosschérjeneho bankowego konsorzija z wuspěchom stónčiło. Němskemu statej so požčonka 170 miliionow hriwnow na podłožku wudaća pokładowych pschipokasankow z tschimžnym běžnym cźasom pschiwoli. W juliju dyrbi so potajkim tale suma wurunaćz. Sadanjene so je 7½% a ⅛% provizije wobliczi.

S tymle dojednanjom je němskostatnej hłowinej kazy możnosć data, wobčežnjosće pschedstejazeho měsačneho stónčenja bjez sadźewkow pschewinyć.

W němskim sejmje su mjez tym knježerstwowe strony namjet pschijale, z kotrymž němski stat połnomóz dostanje, dotalnu sumu požčonkow wo 201 miliionow hriwnow powjetschiću. Sobotu wobsahnjeny 170 miliionski kredit so hischće w dotalnym wobsahu dotalneje połnomozy k požčonkam dźerži. Nowe rosschérjenje tuteje połnomozy je potajkim wobhladniwostna naprawa, dokelž bychu so hewak w meji te same wobcźežnosće wočakacz dyrbjeli, kotrejž su nětkole finanznemu ministerstwu starosće cźinile. S nowym rosschérjenjom połnomozy k požčonkam ta na 1109 miliionow hriwnow dosahła. Tale liczba móje pak so jenoż jako formalnje za połnomóz wobhladaćz, mjez tym so so wopraudźe dotal wobstejaza mjesa 908 miliionow hriwnow praktiski njepschekrocźi.

Max Hölz w zjawnych zhromadźiznach rěči.

W Karlsruhe wutoru wjeczor Max Hölz w zhromadźišnje, kotruž bě kommunistiska strona swołała, rěčesche. Hdyž na stat a policiju zwarjesche, nazionalni sozialistojo jeho rěč wotpřet z mjetywokanjom pschetorhnychu. Hölz so z tym žylnje rosknéwa. Dorěčanjowschi Hölz pschipowědźi, so dla wospjetneho pschetorhnjenja debatta wupadnje. Nazionalni sozialistojo wołachu: phi a hańba! Hölz na to z pschewodom kommunistow, štoż sbrabnywschi, so do nazionalnych sozialistow da. Bližšchi wokomik puki padachu. Kommunistojo a nazionalni sozialistojo su stołami, klumpachami a pjatnikami do so pjerjechu. 8 abo 10 wołzbow bě so franiko, też Hölz bě lohko franjeny. Policija jeho najprjódy do schritańskeje jatby wja. Wokoło połnocy pak Hölza puschcźi, dokelž chcyschu hnjedu w Pforzheimje a Mannheimje rěčeć.

Němskostatnu khorhoj dele storhnyli.

W Schćerźinje pu póndźelu z khorhojneho sćežora, kotryž bě so k cźešći finskich wikowanskich wotpołlanzow psched městowym dźiwadłom postajił, **němskostatnu khorhoj dele storhnyli.**

Proces wo skónčowanju Liebknechta a Rozy Luxemburgowcje.

W prozeßu němskostatneho rěčnika Jörnsa pschećiwo samolwitemu redaktorej „Dźenika“, Bornsteinej, dyrbja so hischće nětcźi świedźo hłyschećz. Mjez nimi staj tajny radźićel Ottomar Strauß a póručanz Berger. Swěrćićej dyrbi so, kak je wyschši leutnant Vogel mohł falschowany paß dostaćz, z kotrymž je mohł do wukraja cźeknyć. Lozejšti list sa Vogelom hischće djenża placzi. Mjez tym je Vegel w Hollandšku spodźiwnu rólu hrał. Wón je so pjeza pschi létanju létadłom wobdźělił, kotrejž su po poručnjoscźi ministra wójnskeho tódźenstwa hollandšti mórski brjoh fotografowałe. Hollandske knježerstwo je potom prajiło, so je hakle, hdyž je fotografowanje hižo stónčene było, zhonjło, so je něhdyšcheho němskeho wyschšcheho leutnanta Kurta Vogela w khužoje město, kotrehoż su we Liebknechtowym prozeßu sajudźili. Vogel hischće djenża pensiju a sastaranišće njenjesu z němskich statnych kasow dostawa.

Po namjeńe němskostatneho rěčnika so wschelake pišma pschedeźitachu, kotrejž bě Jörns jako pschepytowaty sudnik w należnosći Liebknechta a Rozy Luxemburgowej napisał. S nimi dyrbjesche so dopokasaćz, so je po pschiwłuschnosći wscho cźinił, schtoż je w jeho mozach było.

Stónčenje so bližšche wobstejnosće cźeknjenja wyschšcheho leutnanta Vogela rozpominachu. Leutnant Zittelmann je z wupokasom pschijschoł a je Vogela z arrešta wuwjedł. Tónle wupokas psched sudownym pschedsydu leži. Němskostatny rěčnik Jörns praji, so stempel divisije tśěžow gardźineje kavallerije njeje wužił a so je jeho podpismo bjez dwěla falschowane, runje tak podpišmo wuwjedźaceho sekretara. Też pschedsydu měni, so stej podpisnje napodobnjenej. Jörns potajkim praji, so je dwěmaj stabowymaj podoffiźeromaj divisije dowolił, z Vogelom rěčeć, runje tak je to hejiman Pabst dowolił.

Wobhorjeny redaktor dopokasmo postrěha, so je Jörns wědźał, so by Vogel hotuje cźeknył. Jörns njeje niczo cźinił, so by cźeknjenju zabrěwał.

Jörns k temu praji: Divisija tśěžow gardźineje kavallerije mějesche jatby strazowaćz. Wón je hnydom poručił, so bychtaj so psched Vogelowu a Rungowu komorki strażnikaj stajiłoj.

Wobhorjenec sakitowaš na to namjetuje, so by so kapitanleutnant Canaris jako świedź hłyschał, kotryž może w tutej wězy ważne wuprajenja cźinićz.

*

Po stónčenym pschełyschenju świedźkow radźićel statneho rěčnistwa Deegenthal namjetowaschje, Bornsteina k 1000 hriwnam pjenjeżneho thłostanja zasudźićz. Statny rěčnik rozłoži, so hnadź je němskostatny rěčnik Jörns, stónčowanje Liebknechta a Luxemburgowcje pschepytuje, wschelake njepschisprawne naprawy cźinił, tola so jemu njeje mohło dopokasaćz, so je mordarjam połkownik a prawo zschikwił. Hdyž bě statny rěčnik tónle namjet wuprajił, jedyn muž z pschihładowanischcźa sawoła: „Statny rěčnik mordarjow schkta!“ Sawokarja policiji pschepodachu. Wuńdu so pjatk wočakuje.

*

Sozialdemokratiski sapósłanz **Scheidemann** je pschedźydże źiłedowaze pišmo pósłał:

Po nowinskich powěsćach je świedź Runge w prozeßu pschećiwo redaktorej Bornsteinej źiłedowaze rjekł:

„Kapitanleutnant Pfing-Partung je rjekł: Postarajcze so za to, so tuchi lidźo z Edenskeho hotela žiwi njeswuńdu. Scheidemann je na to myto wustajił.“

Na podłožku wjele nasłuchjenjow dyrbju z tym liščeć, so sašo politiske strony tole kwitowanje wutwuršowaju. Tehodła ważnosć na to k skadu, **město pschiśahi prajiła, so, kaž so hamo rosumi, ženje njeśehym premiju abo myto sa to wustajił, so bychtaj so Liebknecht a Luxemburgowa njeschkodnaj śeźiniloj.**

S mulkej prózu bě so mi w kabinettu prynza Maxa poradźiło, dospjeć, so Liebknecha w oktobru 1918 z khłostarnje puschćichu, hačrunjež chcychu wójnišzy wězywustojni Liebknechta pschi wschćich wobstejnosćach z amnestiju wusamknjeneho měć.

„Sym w kóždym cźasu šwólniwy, tule žołeńku psched sudom z pschišahu potwjerdźić.“

Sudowy pschedsydża njeje sa trěbne měł, sapósłanza Scheidemanna jako świedka hłyscheć, dokelž je kwitowanje świedka Rungi njeobjektiwne swěsćenje było a jenož **powědanje offiźerow** wospjetowało. Wón pak snowa potwjerdźi so Scheidemann njeje žane myto na stónčowanje Khorle Liebknechta a Rosy Luxemburgowje wusłajił.

Możnosć polsko-němskeje wójny.

Po nastorku polskeje a němskeje ligi sa schkitanje ludowych prawowo je so źiśedu w auli Warschawskeje universitety konferenca na thema: „Możnosć polsko-němskeje wójny“ wotmeła. Na konferency so wobdźěli a porěča Zobuštaw němskeje měrowoje ligi bywschi general Schönaich, Zobuštaw polskeje měrowoje ligi sapósłanz Thugutt a sozialistiski senator Posner. Podobne zhromadne pschednoschki smeja so w polskich městach Krakowje, Łódźi a Pósnanju a w němskich městach Bytomju, Wrótkławju a Barlinje.

Cźehodła sady samknjenych durjow.

Sjednoćenje internazionalnych nowinarjow pola Swjatska Ludow je presidentej wotbronjazeje komisije Loudonej protestowanske pišmo dla jednanja wo ważnych dypkach **wotbronjenskeho prašenja w njesjamnym položeńu** pósłało a prosiwo na to, so by so k tomu sćehnył, so w swětowej sjawnosći hubjeny sachčisć cźini, hdyž komitéja wo prašenjach powschitkowneho sajimanja, kaž wójny z jedostatymi płunami, potajnje wuradźuje. Pódła teho tole jednanje dotal swuczenej tradiziji pschi wuradźenjach napischeźiwo rěći. Presidentej Loudou je pišomnje wotmolwił, so budźe na tole pischeće dźiwaćz.

Rubježny nadpad na polski wasobowy cah.

W nozy k wutorje so wozobowy cźah blisko Cźenstachowa se sacźehnjenjom musowneho powjasa sastaji. Tón samy wotomit **sababjenaj rubježnikaj** z revolwrom w ruzy do wotbšćelenja 2. rjadownje stupischtaj, so bychtaj puczowarjow wurubiłej. Dokelž jedyn puczowar wótšje na pomoz wołasche, w pódlaršim kupeju hędźazy wojazy pschikhwatachu. Rubježnizy so tehodła do cźekanja dasztaj a pó cźmje wupjerchnychtaj. Myšlu žebi, so je jedyn towaršch rubježnikow za musowy powjas sćahnył a tehorunja po cźmje cźeknył.

Franzowski łśchižak „Foch“ so na morjo puschcźi.

Sobotu pschipołdnju je so nowy franzowski łśchižak „Foch“ na morju puschcźił. Nowy łśchižak je ptaty 10 000 tunowski łśchižak, kotryž je Franzowska natwarika. Wón so łśchižakomaj „Colbertej“ a „Suffronej“ runa, kotrejž staj ho hižo na morjo puschcźiłoj. Je 185 metrow dołhi, 19,20 metrow schěroki a do wody 6½ metra dołhoka. Maschiny energiju 30 000 konjazych mozow wuwiwaju a spěšnosć 33 juzkow dawaju. Łśchižak je so wošom 208 millimetrskimi kanonami a schtyrjomi panzerowymi wěžemi, 16 létadłam wobarazymi kanonami, schćeš torpedowymi rolami a dwěmaj nadwodnymaj létadłomaj wuhotowany. Wobhadka z 30 offiźerow a 575 muži wobsteji.

Přichodnej jenježelskej hobrskej parnej łodźi.

Kaž „Daily Telegraph“ pišče, parnej łódźi, kotrejž Cunard-Line twarićej dawa, po wulkosći wšoho dotalne parne łódźe pšechrjedźitej. Wonej pjeza 75 000 tunow wody wuciśkeźitej. Kóžda łódź budźe 300 metrow dołha a 35 metrow šěroka. Kóžda z łódźow ma 4 parnymi maschinami 150 000 konjezych mozow wuhotuje. Njedźiwajcy pokrokow w twarje Dieselskich motorow ma direkcija Cunardskeje cźerty trjebanja parnych maschinow dźerźi. Mamy za twar hobrskeju łódźow ju ma poślednje lěto wespjet pšemeńnike.

Amerika dyrbi z jendźelskej wo zamjezowanju twara wójnskich łódźow jednać.

Sastupjeć Sjednoczenych statow we wotbrońenskej komiśiji je namjetowak, so by ko twar nowych wójnskich łódźow wobmjelowak. W Jendźelskej je ju tónle namjet powitak. Jendźelska cźe se Sjednoczenymi statami znowa wo zamjezowanju bronjenja na morju jednać. Jendźelskemu pósłanzej we Washingtonje je ju poručiło, so by ju pola amerikanskeho knježerstwa wo nadrobnoscźach amerikanskeho namjeta wobhonił.

Agitazija khorwatskich radikalow w Bołharskej.

Wotmołwjenje bołharskeho wukrajneho ministra Burowa na jubosłowjanski protest we wězy wjelepscheradnistkeje agitazije dr. Pawelicza njeje w Beogradze spokojiło. Pósłanzej Nesćiczej je ju poručiło, so by wot bołharskeho knježerstwa nowe wuswětlenje žadał.

Wójna w Chinje.

Wójsko Nankingskeho generala Liučena je w schantunskej prowinzy wójsko generala Cźangcźungcźanga złamało a město Cźifu wobsadźiło. Cźangcźungcźangowe wójsko w naiwjetšchim njeporjedźe k połnozy zoła.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 25. haprleje 1929.

– **Wo njedźi.** Wažera wjerch w 7 hodź. barometer 741, hygrometer +0,5, thermometer wo dnjo +11. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer +0,5, thermometer w nozy +1. Wusklady na pschemeńnjate, hnano dešćiwe wjedro. — Dotalne rospolożenje wjažnow a wyschinow so hač dotal wo wjele pschemeńko njeje. Wobkhowany tuž dale symne a schérjate wjedro. Nad połoschej Europu leža nižiny. Tuž też powětr z połonja tak cźopły njedóstawamy. Wyschina se wjeczoro Europy hasa pschez o hischcze hač do łodowego morja a worcźwja jerym wětram wot tam pucź k nam. Julije pjatk khłada słónczko 4,42 hodź. a khowa so 7,15 hodź. Měsačk khłada wjeczor 10,23 hodź. a khowa so rano 3/6 hodź.

— **Skhadźowanka wotrjeńnacheho towarstwa Łužiskich pčołkarjow** wotmě so njedawna w Budyšchinje. Pschedsyda poda do ładnu rosprawu wo pčołkarskim we Łužicy wotrjesi. S jeho rosłožowanjom wukhadźesche, so je pčołkarstwom w poślednim cźasu dale nasad šło. Wotrješi wopschija nětkole 1493 rjadowanow w 36 towarstwach z 9472 łotcźemi pčołkow. Najwjetšchi liczbu staja mali pčołkarjo a najbylnischo je mjes pčołkarjemi sastupjene ratarstwo. Rěcźeschе so wo tym, so je nusne měcź domjazu pčołkazu rapu. Dla pschewulkeje zdalenoscźe a njepschichodnych wobthadnych swisskow rosćuđźicźu so pschitomni k załoženju Budyšcheho wotrjeńnego swjazka. S tutym załoženjom wustupja někotre towarstwa se swjazka „Nowjerčornje Łužicy“.

— **Wumělstwowska wustajeńca Margi Reinhardtowje w měšćanskim muselu** je hač do 5. meje pohlěschena. Je wotewrjena kóždu sćedu a njedźelu wot 10 hač 15 hodź. a sobotu wot 10—14 hodź. Sbórka Margi Reinhardtowje wopschija wumělstwowske batikowe pschikrywy. Dominirujo wumělsu a też dalschi su na wustajeńcy bohacze je šiwotnimi dźěłami sastupjeni. Kóždy pschecźeł wumělstwa njech wustajeńcu wopyta.

— **Spomožerske listowe znamki** płaca jenož hischcze hač do 30. haprleje t. l. Němskotatina pjatnica Němskeje nusowcje pomozy, wopsebje na to dopomina. Spomožerske znamki su ju loni nasymu wudale a móža ju jenož hischcze hač do naimpomjeneho dnja k frankowanju listow atd. wužić. Spomožerske znamki, kiž su hač do 30. haprleje njepschetrjebaju, njemóža ju wjazy samenić na druhe znamki.

— „Sałzowohladanske šudźenje nětkuschich 103.“ je krajnej woboru a marunatšimi formazijemi. Wschitzy, kotiž su pola polka 103 jako wojazy słužili, su na 8., 9. a 10. junija na sałzowohladanšći šwjedźeń w Budyšchinje pscheproschemi. Sobotu 8. junija poł. je witanje pschikhadźazych na dwórnischczu, w 5 a 7 hodź. pschihlad z hudźbu po nich, wjeczor šwjedźeńšći komers we wojerskej šnuczowanji. Njedźelu dopołdnja šwjedźeńšći cźah po mjesće do kasarnineho dwora k połnemu kemschenju a k pocześcenju we wójnje padnjenych pschi pomniku sa pschišłuschnikow 103. polka. Popołdnju towarschnosć w kwartěrach jenotliwych kompanijow, wjeczor konzert a šwjedźeńšći bal w Krónje. Póndźelu dop. wobhladanje města, popołdnju schromadny wulět do wokoliny.

— **Na 50ktnehu wobstarje** šmědźerske šhladowacź Wiesołbeź pjekarnja a konditorija w Budyšchinje na Bohatej Hasy. Wobkhod je nan wětrjeńschepo měšćelska satokł. Po wójnje bu pschetwarjeny a łuschа so najšnaćišchich konditorijow Budyschina a wokolinje.

*

Knjez wyšši faraŕ Zarjeńk serbski zastupjeŕ Budyskeho superintendenta.

Sakske ewangelske krajne konsistorium je herbskeho wyschischeho fararja, knjesa Sarjeńka w Khwaczźach, ja namjetnika Budyskeho superintendenta pomjenowało. S tutym pomjenowanjom bu knjes wyschischi faraŕ Sarjeńŕ z połnym naležidnikom knjesa wyschischeho fararja Domaschki w Budestezach, kiž je ju pschez nimale měsazom na wotpoczink podał.

Pomjenowanje knjesa wyschischeho fararja Sarjeńka ja herbskeho sastupjerja superintendenta je ju stało na namjet Budyšcheho superintendenta a po khwalenju duchownstwa.

Pschejeny knjesej wyschischemu fararjej Sarjeńkej też Boże žohrowanje do rowneho sastojnistwa, kiž je ju jemu jako najstarschemu herbskemu duchownemu w sastojnstwje dośało.

*

S **Barta.** Pschichodnu hrjedu 1. meje budźe we naschej wsy hermanŕ. Dokeŕ je to nunje sakonski wotpočowanišći dźeń, ju wjele wopyta z wokolnych wsow wočakuje.

S **Lubija.** Na tudomnym dźěłowym hamcźe ju njeporjadnosće wotkryli. Dotalneho pokładnika G. a dźěłoweho pohrěbowarja Sch. ju se sastojnitwa puschczicź dyrbjeli, dokeŕ staj z pjenjesami němkostatneho wustawa za dźěłowe pohrěbnistwo a sawěrcźenje dźěłoconjemjezajch bjes prawa ju saběrałej a pschi pruhowanju złyjej pruhowarjej wopacźnosće ludacź. Należnosć je stat-

Trjebaće cyle wěsće k swjatkam

nowu Žonu. łošu

pokazam wam wšě nowe formy a barby po tunich płaćiznach. Naše pyšne mustry budża so Wam na kóždy pad spodobać

ALBERT W BUDYSINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Macerny dwór.

Halligiki roman.

3] (Pokračowanje.)

Edlef Holgers a jeho njewěsta krocźeschtaj po haczenju k schuli. Wón dźěsche trochu dopředka a dźerżeschе latarnju wyšoko, ale Atke Luersen łóješe sa jeho ruku a mjenješe, so ju šwětło wosljepja, so nětko dozyka nicźo widźecź njemóże w tajkej tołstej cźmi. Wona łócźeschе swoju symnu prawizu k swojemu horzemu liżu. „Je cźi syma, mój Edlefo?“ wopraschа so plenczo.

Wón ześahny swoju ruku prjecź. „Haj, mi je syma.“

„Kajki ty dźensa jenož sy!“ jawoła ta wotcha mjerżaza. „Mój Bożiczko, njemóżach prjedy wotenkź. To tola sam depóńajesch! Baba je w druhim domje tčżazy wostała. Pola Lühnsenjez cźakachu też na nowonarodźenza. Tam pak bu to parod, tuž dyrbjeschе tam baba wottacź. A moja maćź bě wjesoła, so mjenjesche mje pschi żebi.“

„Ow, to wschak to njeje“, mjenješe wón mucźnje a jako bychu jeje wuwjedowanja jemu wostudłe byłe.

„To wschak to njeje?“ wopraschа so wótrje. „A schto dha hewak?“ Edlef Holgers połwjeźi najprjedy staroscźiwje wokoło wulkeje tuże a poda potom šwojej njewěsći ruku, so mohła pschekhopkocźicź.

„Nó, Edlefo?“

„Ma m cźi to rjeź?“

„Ja na to cźakam.“

Wón tak špěchnje stupasche, so móżeschе wona ledźy scźehowacź, ale wona dźerżeschе ho tola po jeho boku.

„Ja měnju, ty njejsměła mi wschitko to tak wupowědacź“, wón bórcźeschе. „Ty pschederje wěsch, so toho njerodźu. A druhe holzy to też njecźinja — —.“

„Sły ty wrótny?“ wona hrubje fažantori. „Hdy by jenož widźał, tak hubjenje ho tajkemu wulkemu sabiwakej pschisteji, so ho tak poczinja. A druhe holzy? Hdźe dha ży druhe holzu widźał, ty złepy kozorje?“

Wona powěźny ho nadobo cźejko sa jeho ruku a nutrjowasche jeho tak, so by sastał. „Sa nětko njedźel žym tola twoja žona, — abo nic trasch?“ Wón połkmurjeny pschikiwny.

„Tuž dyrje móju cźi też wupowědacź, schtož chzu.“ Nětko ho wona k njemu blišo pschituli. Bě tola skoro tak statna a schwižna kaž wón sam. — „Budź mi tola sajo dobry“, wona żebrjesche. „Wschako sy widźał, kajka żym, a ży mje tola měcź chzył. Wunuczik mje żebi ży; pschetoż tola wěsch . . .“

„Haj, ja wschitko wěm“, rjekny wón poraženy a wutupowasche słowa i dołhimi krocźelemi.

„Tak potajkim. Tuž też wěsch, so żym Pětra wotbyła.“

„To ży cźiniecź njeżměła . . . .“

„Edlefo, schto ma to wěcacź? — — —“

„Haj, Atke, ja to wažnje šmyslu. Wschak je hischcze cźaża dosć. — Widźiśch, nichtó dźe wo naju łubje njewě . . . .“

„Nichtó? Dokeŕ wucźeŕ Manne Wögens njewě, je zyły świět nichtó za tebje.“

„Cźehodła dha ży to rosutoschowała?“ ho wón roshori. „Mój běchmoj ho łubiłoj, so by to potajne wostało. Też Pětra dla. Je wschak prajschenje, hacź dyschtaj ho wój łépje k żebi pohodźiłoj jako mój dwaj, — ale ja żym jeho widźak, — wón je zyle poraženy, — mi je jeho żel.“

Atke Luersen ho sajmja. „Tebje je mi tohorunja żel ze swojim nahłym zehlenjom, Edlefo. Ale k tomu je hižo pscheposłoże. Chzyła tebje njeżżym, — ale nětko tebje chzu, a ty mje sdźerżíśch. A dźenża, hdyż ży tu ras do schule dośchoł, móżeschо to wucźerjej też rjeź.“ Edlef Holgers kiwny lenje. „Śiwoje złowo żym dał“, wón bórbota. Wotkal hižo wobaj złowežka njerozcźeschtaj. Tu a tam jběhny Edlef latarnju wyšoko a pomhasche njewěsće pśches wodźane městno. Mechanišły wón wjedźeschе a ju podpjerasche, hdyż ho wona podkywasche. — Tola we wutrobje njejimasche jeho, schtoż je staroscźu wuwjedże, a holza sakuźny hubje a bě wschа rozbrěwana. —

Psched njewěsćinej khěżu wobaj sastaschtaj. Wón poda jej ko rožžohnuju ruku. Njejapży sćeże wona jeho khowku k żebi dele a wokoschi jeho dźiwje. Potom jeho puschcźi.

„Njechaschli maćeri sbožo pschecź?“ wopraschа so spěchnje.

„Nó, — ja pscheju ji radscho měr. Postrowi maćź.“

Dźěsche do khěże. Wětšik abo hnėw wutorhny jej durje i horschcze a zaprażnyhnyschi ho zankmychu. Edlef šlyschesche hischcze njy pschežłabły hłóš zwjazajcze njedźelnicze. Potom cźampasche złwój puć wroczo. Postupowschi na dwanaczi krocźeli dopředka posasta a sajo žiwjeny latarnju. Jeje šwětło pschelećeza nad wokna domu, psched kotrymaj stojeschе, a hacź k tśjom wuhnjam i błyskowodom horje. Też płot, za kotrymż stojeschе łukata krutschwina, wobšwětlowasche Edlef, jako by siare schulske twarjenje żenje hischcze njewohladał. A tola bě ležta dołho bo po kawkach šuwał, prydy hacź bě ho do Susuma t dalschemu sdźelanju podał, kaž żebi to tradźija wot najstarischeho domjazeho żyna maćeŕenoho dwora żada. —

Hdyż ho na schuli nicźo njehibny, dźěsche Edlef sdychujo swój puć dale; ale jeho wocźko šhladowasche po nistich woknach, kiž běchu wot hustych, běłych sawěschkow zakrute. Pschecźelne złwětło tola pśches nje padaschе. Po dalschich dwanaczich krocźelach zawrócźi ho Edlef a potom stojeschе bórzy sajo psched twarcźenju. Sdźewża sešady sawěschko, kaž ho ida, bu tam a žem noschena, ale hdyż Edlef ześ rapotom a wrjeschom złwoje wyšoke schórnje wot błota rjedźeschе a tu a tam wo sćenu móżnje dyri, złwęza posasta.

Jšwine durje ho wotewrichu, a wucźeŕ Manne Wögens na proły posasta. „Je to wódny muż abo rumpodich, kiž wo moje durje morska?“ wopraschа ho wjeselе. „Cźłowjecze! Edlefo Holgers! Tebje ho nadsak njebech . . .“

(Pokračowanje sćeżehuje.)

Z Kulowa. Jutře pjatk 26. haprleje swjećitaj wikowak Emil Hančka a jeho manželska Marja rodź. Klimanec w Kulowje swój slěborny kwas.

S Wojerez. Wot teho cžasa, so Gintrachtiskim brunzowym jamam słuschi hospodarstwo w klóschtrskich hatach, njemóžachu pschetrjebarjo wschesche bahnischczowje kraju Lża dołho rybý s prénseje ruki kupowacź. Nětk pak budže bórzy hinak. Knjes Bžyma w Malej Nyhei je sebi tež haty swěrził a cžże rybarstwo plahowacź dóle hacź dotal.

S Brětnje. Jeseniczar Matisak w Brětni dawa pschi starym wódnym hadlerju twarsku potrjebu pschiwożowacź. Wón cžże sebi tam wulke domske natwarieź.

S Lucža pola Delnjeho Wujesda. Tudomna zyrkej, kotraž bu w lěcze 1612 natwarjena, ma so w bliskim cžasu swotiorhacź. Zyrkej je natwarjena s lěpjenźy a sčhitacź. Na město stareje zyrkwje ma so nowa natwarieź. Mnohy puczowarjo sebi naschu staru zyrkej rad wobshladuja, wošebje dla jeje sastarjeseho twarskeho waschnja.

S Wukrainzitz. Pschichodnu njedźelu budże w tudomnej lutherskej zyrkwi po kenjchenju wobadna zhromadźizna, na kotrejž ma so nowy duchowny wolicź.

S Krjesje. Njedźelu wjecžor wotmě so tu zhromadźizna tudomneje wobady. Knjes farar Theile poda wobschérnu rosprawu wo zyrkwinskich podawkach w sandźenym wobkhodnym lěcze a wobsehje wo dźěławosći zyrkwinskich sastojnjerjow. K rosprawje pschisamknu so živa rozmołwa, w kotrejž so husčisko Božej ložje Tanatny podstrukhu a jeje skutkowanja w Krjebi, rěcžeše so wo pschenajecžu zyrkwinskich ležownoscžow, wo zjawjowaniu k zyrkwinskemu dawkej, wo zwonjenju pschi cžesnych wěrowanjach atd. Wschelake pschecža so pschednjesechu a někotre wotkwy so podachu.

S Hósnicy. Pola naš so lětża pilnje twari. Dźěła so na schesćich nowostwarach. Tež jene klomjane twarjenje narunna so s nowym twarjenjom. S tymi nowostwarami so njedostatkej na sajimje firmy a je był druhim dźěłacžerjam s dobrym pschikładom.

Posedźenje predsydstwa sulskeho wokrjesa w Hornjej Hórcy.

Wutoru wotmě so w Hornjo-Hórcžanskej schuli posedźenje, kiž knjes direktor Schwarz wotkewri a nawjedowasche.

Mjes dóndźenymi dopisami, kiž pschedbyda wosjewi, běsche tež list knjesa hosćenzarja Hänsela w Hornjej Hórcy, kiž prosźy wo sastaty wotnajeństi pjenjes. Tu pak je wón z hischcze dwělomna, tohodla ma so wo njej w bliskim pozedźenju wuradźowacź.

Na to wuradźowasche so wo hospodarskim planje 1929/30. Za schulske puczowanja běsche wubjert 900 hr. žadał, pschijwoli pak so 600 hr. jako loni s pschidawkownym namjetom, so šmóžza so wjsche wudawki, jeli se sakonjazy pschedwjźanych puczowanjow nastanu, dožadacź. Za schulske tepjenje pschijwoliechu sastupjerjo žadane 1600 hriwnow. Na namjet knjesa Webera ma so tónle pjenjes jenož wo potrjebje za tepenje wužiczź a njesmě so na druhe wězy pschenjesesć. Za krajnischczo pschijwoliechu 400 hriwnow. Wschitke druhe dypki so jenoglósnje pschijachu. Hospodarski plan jsnósći so z 22 475 hr. wudawkow a 5560 hr. dochodow. Njedostatk wo 16915 hr. maju wobdźelene gmejny s dawkom swjesć. Shromadny hospodarski plan so jenoglósnje pschija.

Wuczerjomaj Rauzendorfej a Kühnej pschijwolichu 270 hr. pschinaški k twarskim wudawkam. Knjes Hänsel a towarischojo běchu sapodali namjet, so hy so jim schulska jstwa za kemschenje pschewostajita. Pschi tutom dypku wopuschczichu knjeża Wjela, Hajna, Kubiza a Domschka posedźenje, so njeběsche mózno, wobsamknyć. Schulski wobjerk běsche namjetowal, so ma so podruźnisti pjenjes sa wuczerjow wot 300 na 400 hr. powyschicź. Pschedbydże so pschepona, so hy tuto wobsamknjenje pschewjedł. Pschitajanjske jedźenje domowniša dyrdjeche so hischcze dwěma dla wustorczicź. Pod wschelczijnami wosjewi pschedbyda hischcze, so je knjes Frömmel-Hornjo-Hórczanski symjsle wokna podal, wo kotrychž běsche so w poźledním posedźenju wobsamknjo. Dale so wobsamknu, so ma so sa sastate twarske pjenjesy najwjazy dopokajomna bankowska dań płaczicź.

Z Łužicy.

* Se Schérachowa. W kerkach jeneho kowarstwo mischtra we Wjednarjezach wudyri tele dny pschipołnyu woheń, a wupschestrě so na tachanski leż. Nězdźe kórz schtyri hacź pjeczélenych schmrěczkow je so spalko. Woheń samochu bórzy spatschecź.

* S Habrachcžitz. Póndźelu krótko pched tudomnym dwórnischczom lokomotiva tworoweho cžahu, kiž z Nowosalza-Spremberga pschijědże, z kolijow wuskocži. S pomozu gratoweho wosa lokomotiwu sazo do kolijow sdźěłachu.

* S Wostrowza. Ležny woheń swieži w měschczanskim lěsu sa paswischczowej horu něktore kórzy něhdże 10ćetnje schmrěczkiw. Běchu pyrjowu hromadu, kotraž běsche pak hischcze khětro kóuz wot lěsa sdalena, japaliła a to tuž z pschičežinu lětneho wohnja. Dźěłaczerjo stolpowneje Kały (Basaltwerk) hnydom pschikhwatachu woheń haschecź.

* S Zitawy. Sobotu su w Zitawje sajeli dawkowho pokkadnika na měschczanskej dawkowni. Psched tym běchu wotkrył njeporadnosće (falschowanja knihow). Sajaty swopředka prějesche, póndźelu pak je so wscheho wusnał. Pschida, so je něhdże 5000 hr. pschekhichmik. W pogledninm pozedźenju je měschczanska rada pschecywnjanu komitéju postajiła, kotraž njewotwisna wot khłostanskeho jednarja, pschesstupjenja sajateho pruhuje. We žamjmym pozedźenju je rada wobsamkła, so ma so sastojnik hnydom se sastojnstwa puschcicź.

* Se Shorjelza. Wot 8. hacź do 16. junija wotmě so na wustajeńi němskostatneho dwora w Lěschwitzu pola Shorjelza Hornjołužiska wustajeńza pschemysła, rataršstwa a industrije. S njej budže sjednoczena wustajeńza wulkeho a maleho stotu. Wustajeńza budże khła woschérnischa, dokelž jenož ratarstwo hamo njeswstaja. Tež towarstwo stołowych knihow (Gerdbuchgesellschaft) we Shorjelzu je sebi wotmyślilo, na stótnu wustajeńzu nojlepschi stół pósłacź. Nimo wulkeje fahrodnischeje wustajeńcy je hischcze wotmyślena wobschérna wustajeńza pjow wschitkich rasow, dale wustajeńza pjerjny a też kórzow. Dotal je so hižom mnoho znamjenitych firmow samołwiło, tak so budże wustajeńza jara bohata. Sozialni a mali rentnarjo dóstanu sastupny pjenjes khětro sniženu, tehorunja schule. We wobsebitym sawjeseleńskim kncže namaka też kóždy po khutnym wobkładanju wustajenych wězow pschijomnu sabawu.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Wo podawkach na bydleńskim hamcže). Drježdżanska kriminalna policija pschekakańsku naležnosć, do kotrejež su sastojnicy Drježdżańskeho bydleńskeho hamta sapleceni, zyle dokładnje pschepytuje. Kaž so powź, su póndźelu dalschu wosobu sajeli, 38-letneho wyschcžeho sekretara Grögera pschi bydleńskim hamcže. Też wón je podkładny, so je sa hamtske dźěła, kiž su byle pschecžiwo jeho winowatosći, pjenjezy pschijimował. Jeho sudnistwu pschepodachu. Kriminalna policija prošy wschitke wosoby, kiž móža hischcze něschto k wusaginjenju njeporadnosćow sdźěłacź, so bychu to cžinile.

* S Drježdżan. (Pschi swudźenju so satepik.) We Webigawje pjatk cžasu njeswatego něhdże 25 hacź 30 lět starego muzikanta z Łobja wiczakhanskich. Też 50-letny mějicel cigarowego wobkhoda Schrader s Drježdżan je so po sdacžu we Łobju satepił. Wón je so hižom 14. t. m. sjubił a je pjecza w Schunowskej wokolinje pschi cžěrikich njesach wudźił.

* Se Schwjdta nad Wódru. (Ssnjerc pschi wohnju.) Wutoru rano so w Schwedtu maschinowa fabrika Maksa Beccarda wotpali. Pschi rjadowanjach na wopalnischczu namakachu dopołnja wobžedženu spalenego. Jeho je wajtkeje pschi wukhowanju kur połkuschił, so potom ajeje wjazy mohł wukhód namakacź.

Škrowe depeše.

Produktowe wikl pjenza dop. 3/11 hodź. w Barlinje: Płaczizny su skruczene, ale wobrot znadny mostanje.

Dopołnja 3/12 hodźin: Płaczizny sa rožku a pschenicu zentnat 5 hacź 10 pj. postupichu. Wobrot je znadny.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.

	Płaczizny po złotej hriwnje.				
	24. 4.	28. 4.		24. 4.	28. 4.
Pschenca rožka	225-227	224-226	hruny	22-24,00	27-24,00
nat. jačmjeń	206-209	206-209	wokor	28-30,00	28-30,00
nat. jačmjeń wows	218-230	218-230	mórske lupiny	16-17,50	16-17,50
kukurica	192-202	192-202	žolte lupiny	22-24,50	22-24,50
pšeńć muka	202-208	202-208	zoradella	—	—
ržana muka	214-216	214-216	raps. wosušk	18-18,80	18-18,80
ps. wotruby	25-29,50	25-29,50	lany wosušk	22-22,60	22-22,60
ržane „	26-28,75	26-28,75	poen. melasa	—	—
lane symjo	15-15,00	15-15,00	bérnj. kruški	18-18,60	18-18 60
hróch, Viktor.	14-14,60	14-14,60	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
raps	—	—	ržana słoma	1,60-1,90	1,60-1,75
sjelušć	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,55-1,75	1,55-1,70
	25-26,75	25-26,75	wowsa „	1,70-1,90	1,70-1,85
			sěna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Wašspodarski rozhlad.

schtwórtk 25. haprleje 1929:

Cžerawse urzy w Barlinje.

1 dolar	4 2135	100 pólsk. złotych	47,375
1 brjdźelski pjenz	2245	100 českosł. krónow	12,471
100 waic. frankow	81 105	100 franc. frankow	16,47

Barlinska burza bě wjeźeru žlaba, kuriy efektow so snjesowachu. Jeno wolja kwadny, hrozy tola s nowa powschcženje. Akcije z kraju, kajnezi banki. Podobnje bě na wikach z [illegible] a rentowymi liscžinami.

Na pschenicznych wikach bě žito dale žadne. Hocžewnjes na [illegible] wikach płaczižiny klekanychu, wošacžu na tutych wikach skruczene. Hotowe sorno pschedowachu hacź po dotalnych płaczižnach. Poždźiše termije běchu powyschene. Wažera płaczižna zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,25—11,35 hr., rožki 10,30 hr.
hacź 10,45 hr., jačmjenia maišnjcho pak 10,90—11,50 hr., na ymiske 9,60 hacź 10,10 hr., wowsa 10,10—10,40 hriwnow,

w termijnowym wobchowanju:

sa meju. pschenicy 11,82½—11,90 hr., rožki 10,87—10,90 hr., wowsa 10,65 hacź 10,70 hr.,
sa julij. pschenicy 12,20—12,25 hr., rožki 11,27½—11,32½ hr., wowsa 11,02½ hacź 11,05 hr.

Wobrawnjske płaczižny w Drježdżanskich wikow.

Sažžana pjerjna: kury stare 1,30—1,60 hr., mlode kury 1,40—1,80 hr., husa 2,40—2,50 hr., kački 1,50 hacź 1,70 hr., hołsče 0,50—1,30 hr., selerji 25—70 pj., bjury 6—7 hr., kišały kal 25—30 pj., selery 60 pj., cžerwjeny 20—22 pj., bały 20 pj., měd 1,30—4,50 hr., zybla 23—25 pj., jěd'na loboda 25—30 pj., butra 1,90—2,20 hr., twaroh 30—35 pj., muka 27—32 pj., sija 12—13 pj., liny 2,20 hr., karpy 1,30—1,50 hr. a jabłuka 15—30 pj., rapunzle 1,20—1,30 hr., hołotej krěžl 15—50 pjenježkow.

Pschichodnje:

Sunkarstwo. Buckenauer we Wojerezach, Bismarckowa hasa.

Holzu do domu, Säuberlichowa w Njeswačidle.

„ Reitzowa we Wojerezach, Dwórnischczowa h. 13.

Słožera, Wodner w Budyschinje, Mała Bratrowska hasa cžisło 3.

Holzu do domu, Werner w Dobrawje pola Hródka.

„ Streckenbach w Mužakowje.

Dźěłaczerjow. Pawoł Bulang w Hródku, Pschi Hłownym dwórnischczu.

Dźěłaczerjow. Döring, dźiwowy wikowaš w Mužakowje.

Płekarstwo, w Korytnju 41.

Dospołu starschu, Nowak w Rakezach, Hłowna hasa 106.

Bohuńcza, Panjza w Kotczach.

Na pschedań:

Krowa wyskomuczelna, we Spalach 55.

Wós rólny, Hansen w Bělej Wodźe, Bismarckowa h. 36.

Jałowja wyskokuczelna, Doltor w Stradowje p. Hródka.

„ wyskokuczelna, w Cžornjowje 8 pola Bukezy.

Trila k naładowanju, Kowal we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Bérny jědźne, 30—40 zent., we Wulkim Zkčenju 10 a.

Słoma ržana, a sa bérny dźěrykakał, w Klukschu 3.

Soka vertiko, kilo 5 6 stólzami, we Wojerezach, Schillerowa hasa 6 belka.

Kolesń žonjeze a muzikej, we Wojerezach, Schulska hasa cžisło 6.

Bérny, symjentne a jědźne, Berger w Malej Nyhei.

„ jědźne, w Mucžowje 21.

„ symjentne, knježi dwór we Lucžu.

Sudnistwo na pschedawanje

pjatk 26. haprleje 1929:

w Njebjelczicach, kupny seidu so dop. ½9 hodź. we „Serbskej cžrjchcže": schleseżany wóz,

w Bórkhamorach w kantinje pschiw. w 12 hodź.: blidarska maschina, 3 wokna a khěžne durje,

w Nowym Měrcže pola Wojerez w Lohrez hosćenzu popołdnju w 3 hodź.: zentrifuga, 5 zent. słomy a 5 zentnarow syna,

w Drětnje w hosćenzu pop. w 4 hodź.: motorske koło,

Sudnistwo pschedawanje leżownosćow

na sudnistwje w Hródku, jstwa cžo. 12, sobotu 22. junija 1929:

dopołdnja w 9 hodź.:

domske s plokarnju, dworom a hródžemi, słuschaze pschekupcej Ernstej Preußej we Sslomjenju p. Hródka,

dopołdnja ½10 hodź.:

kubło, 65 jutrow wulke, słuschaze Pawołej Zwilichej a jeho manželskej Pawlinje rodź. Scholtkej we Łojawje pola Hródka,

dopołdnja w 10 hodź.:

leżownosć. 1¼ jutra wulka, w Khójanach pola Hródka, słuschaza twarzej Wilhelmej Tharanej we Wulkim Bukowje pola Hródka.

Dobrowólne pschedawanje

w Hóznje pola Wojerez, sobotu 27. haprleje pop. w 2 hodź. na Lutowskej dróhi 188: wschelake wosy, graty, meble, mandlarske, butrobaž, rěsak,

Kwitowanje

Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow w Budyšinje dosta 27. wulk. rožka 1929 z Khróšcanskeje wosady zběrku přinoškow a darow, kotruž k. wučeř Pjetaš přečeluje zarjadowaše:

Z Khróšcic (kk. farař J. Sewčik, J. K., M. Jenč, Hórbank, Natuš, J. Pětřka, P. Grofa I, M. Krons, Voelkel, N. Brězan, Muka, Winger, Kral, Sram, J. Křižank, Slosser, J. Krons, A. Wićaz, Wjeńk, M. Měrćink, Kmješ, P. Grofa, Delenk, J. Kokla, Lebza, wučeř Pjetaš):	40,50 hr.
Z Nuknicy (kk. Wićaz, Křižan, Kasper, Hórbank, Šołta, Walda, Brycka, Sopa, J. Kral, Smoła, Wawrik, J. Lebza, Donath, Lešaw, Jawork):	13,— hr.
Z Lejna (kk. Warnač, Wawrik, Ledźbor, Eiselt):	5,50 hr.
Ze Zejic (kk. Krawčik, Česla, Domš, Rjeda, J. Eiselt):	8,— hr.
Z Kopšina (kk. J. Bar, W. Brycka):	2,— hr.
Z Casec (kk. Donath, Hajna, Spitank):	2,— hr.
hromadźe	71,— hr.

W mjenje předsydstwa z džakom kwituje

Arnošt Pohan, pokładnik.

Přispomjenje: Dalše kwitowanja sćěhuja.

Přilopk.

* Wuczetka jo spalila. W jenym domje w Karlowych Warach w Czjekoslowakiskej wudyri woheń. Jako jo wohnjowi woborniźy do jstwy dobuchu, namakachu pschi blidze 661letnu wuczetku Hanu Schubertowu swuhlenu. Wuczetka, kotraž běsche na wotpocžinku žiwa, mějesche wajchnje sebi druhdy w lewoschzy wuživacź. Na blidze je měła stejo sajtwórzenu špjerzku a spjaty je drje jo je zwojei draštu špjerzku pschejara sdźiłała, so je jo zrasta zapalila a wuczetka na tole trudnje wasdinje smjerc namakała.

* Sajo podsemjske storki w Italiji. Njedźelu rano su sajo na wschelakich městnach połnosnje Italijske jemjerzenje sacžuli. W 3/6 hodź. dyrmjchu w Bjenakach

(Wenedig) žolmojty podseńskí stork, kiž tu sekundy trajesche. Tutón stork też w Piazezuju sačuchu, 5,25 hodź. pytnychu semjerženje w Gardone Riviera pśichi Gardaśim jazoru. W Gonzy pak so 5,30 hodź. semja satschańny. Dotal hischće njeje znate, so by semjerženje nźdże schkodu nacźinśło.

Ce"ke njezbože z automobilom.

S 80-kilometrśej hodźin. spěšnosću do schtoma sajźł.

Póndźelu rano krótko po 6 hodź. jěchaše sačźinjeny wožobowy autkmobil z Olbernhauwy do Kamjenicy z 80-kilometrśej hodźinskej spěšnosću. Mjes Heinzebankom a Zschopauu so njejazdy pola auta Riwa pśednja wobruč pukny. Wjednik shubi knježstwo nad wosom, kiž z njepomjeńśerjej spěšnosću do schtoma sajźdże. Auto so pśeczašny a bu z kolešami swjećźa na drohu wjerhnjeny. Wós so dospolnje rozbi. Nutkahedźazaj, wjednik auta, a starśi direktor jenoje Barlinskeje wulkofirmy, wostaschtaj mjes wědomnja a cźežkosranjenaj leža. Jeju dyrbjachu do Marienbergskeje khorownje dowjeźś.

Najnowiše z cyleho swěta.

Schkroma powěźć wo wiedrje sa jutśe pśajt: Symne, mutne, wišate a wětrnite wjedro. W Jendźelskej žucho a symno. W połnocnej Europje symno a śmĕh.

Pśiched Lipscanskim pśechpytowazym znudom je Hospoša Klara Patscholdez wuznała, so je wikowarja Kirchberga w jenej zahrodnej khěžźy zatšélika, so by jeho wurubila. Potom je hromadźe z tśechikhujerjom Wernerom Kirchbergerowe cźĕło rozrubala a w zahrodźe zahrjebała.

Pśechpytowazy znudnik w Hirschbergu je hrabi Khrystianej Stollbergej dźĕlił, so je pśechadnźe pśechpytanje pśecejśiwo mordarśtwu słojene.

W huśazym khlěwje ratarja Thamma w Preibsdorfu w Schlezyskej nĕkotre dźeći se zapałkami hrajachu. Nadobo so zboma zapali. Mjes tym so druhe dźeći cźekanychu, so pjecźĕtne dźeśo Langerez zjwójby do najdalšeho khlěwowego kuta stupi, so z plomjenjemi shrabny a so žiwe spali.

Nalwopak w Schlesyskej w hórskich stronach po nĕkotrych słónczných dnjach zaso syma knježi. Póndźelu bě na Sněžźy (Schneekoppe) znamo 14 stopnjow symy. Sčasom cźerje hu zymnje zlodźene.

Skhorjenje na jětra w Jendźelskej pschibéra. Hačrunjež so wyschnosć próznje, rozschérjenje jětroweje epidemije wobaraca, je so wutoru 22 nowych na jětra skhorjenych do Londonskich hospitalow pschijwjesło. W tukhwilu so 277 khorych lekuje.

Wětr pśichi wjeczornym a rańschim japanskim brjohy dale zyhnuje. Swjatanje z Ameriku je so pśeteorhnyło. Też wobkhad tódźow z asiskej Ruskej je so sastajił. Pola kupy Hokaida je nĕhdże 400 ludźi žiwjenje zhubiło. Dwě japanskej letadle stej so zhubiłej. Mjes Zarugu a Wladiwostokom je so nĕhdże 80 chinelkich rybaršskich cźołnow z wětrom do morja wotehnało.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźeł a fentileton: A. Dźeman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynch. Za nawěźki: G. Jasak w Budyšinje.

KAISER'S KAFFEE-GESCHÄFT

Kofejowe wulkopalerńj. Malc-kofejowe fabriki Kakaowe dźĕłarnje

kofej, a čajowy dowoz

Škitanska znamka

DARMO

dostanjeće w našej filialcy

w Budyšinje na Bohatej hasy 5

wot 26. haprleje hač do 4. meje 1929

Jenu originalnu kofejowu tyzu (staroslĕb. imitat.) pŕi nakupowanju za 3 hr. z wuwzaćom cokora
Jenu originalnu čajowu tyzu (staroslĕb. imitat.) pŕi nakupowanju za 2 hr. z wuwzaćom cokora
Jenu woptanku 5 najlĕpšich znamkow Kaiserec šokolady pŕi nakupowanju za 1 hr. z wuwzaćom cokora

KAISERS KAFFEE-GESCHÄFT je najlĕpša nakupowarnja za kofej, čaj, kakao, šokoladu, praliny, placki, keksy, biskwity, cwibak, printy, spekulatius etc. po wšĕch płaćiznach

Na wše naše twory (z wuwzaćom cokora) **5% RABATA** w znamkach

Potne rabatowe knižki móža so na dźele Kaiserec kofejowych garniturow zamĕnić

Samsne fabriki za šokoladu, praliny, cokor a pjećwa

Přez 100 filialow

KAISEREC kofejowa garnitura

Bestellen Sie — Prüfen Sie — Urteilen Sie

Nr.	Dessins	M.
12	Wischtücher, rot oder blau kariert, Gr. 45/45 cm p. Stck.	-,16
12	Kücheuhandtücher, Gr. ca. 44/100 cm	-,20
41	Vorgezeichn. Kissenplatten, in Richelieu, aus Haustuch oder Linon, Größe ca. 40/80 cm	-,25
11	Frottéhandtücher, weiß mit farbigen Streifen, wasch- und kochecht ca. 40/80 cm	-,29
23	Ungebl. Baumwolltuch (Roheret.), ca. 70 cm br. t. m.	-,33
27	Bemden- und Blusenstoffe, gute Strapazierware, farbig gestr., pr. Qualit., ca. 70 cm breit	-,38
21	Hemdentuch, gute Qualität, ca. 80 cm breit	-,42
42	Ungebl. Baumwolltuch, starkfädig und kräftig, fast unverwüstlich	-,46
38	Baumwoll-Hemdentuch, in sehr schön, dezent. Must., zwei- und mehrfarbig, 68 cm breit	-,48
16	Dirndlstoffe, in schönen, dezenten Mustern, prima Qualität	-,49
43	Weißes Baumwolltuch, für gute Bettwäsche und sonst. Stücke geeign., prima Qualität	-,52
18	Schürzenstoff, (auch für Kleider geeignet) schön gedruckte Muster, waschecht	-,65
14	Kissenplatten, vorgezeichn. aus Richelieu, aus Haustuch oder Halbleinen mit Stickgarn p. Stck.	-,65

Nr.	Dessins	M.
22	Stangenleinen (Dimity), Streifsat., ca. 80 cm br. p. m.	-,69
26	Kissenplatten, vorgezeichnete in Ripp, nur in braun mit dazugehöriger Stickseide p. Stck.	-,95
27	Bemdenbarchent, Trägerform mit Bogen-Elns. u. dekor. schön. dez. Fätch., gute Qual. " "	-,95
35	Paradekissenbezüge, aus schneew. gebl. starkf. Linon, beste Strapazierqual., mit ca. 8 cm br. Einsatz aus guter Stickerei, Größe 80/80 " "	1,50
642	Waschstoffe, echtfarbig, für Damen u. Kinderkleidung in viel. Farbtönen ca. 70 cm breit p. m.	1,64
26	Tischdecken, weiß, damastartig mercerisiert, Gr. 130/160 cm p. Stck.	2,50
34	Herrenschlafdecken, mit Ausschnitt aus pr. strapazierfähigem Renforce, geschmackv. mit farbigen waschechtb. Bordüren besetzt " "	3,95
142	Tischgedeck, 7teilig, gebleicht, mercerisiert in lila, gold und blau 130/160 cm "	3,95
89	Trikotbett, Rock m. Pull., m. Gort. u. 4 Tasch., gut strapazierb., auch best. f. Sport u. Reise geeign., i. versch. Farb. blau, grün, rosenb. " "	4,95
712	Bettdecken, als Schlafdecken gut geeignet, Baumwolle mit Kunstseide verarbeitet, sehr mollig, kann gut als Ersatz für reine Wolle verwend. werd. Eine Neuheit ganz besond. zu empfehl. "	6,--

Fordern Sie unseren Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. — Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Härtner & Co
Mechanische Weberei
Hof in Bayern H 213

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von RM. 30.— ab portofrei.

W poslednich dnjach

je so nam poradźiło sćěhowace ważne, zwjeśa hlĕzo rozpředane knihi kupić a poručamy je našim serb. knihownjam

1. Bogusławski-Hórnik: Historja serbskeho naroda.
2. Černy: Mythiske bytosće. I. a II. dźĕl.
3. Čišinski: Kniha sonetow.
   „ Ze žiwjenja. (wob. wjazane)
4. Muka: Bausteine. (wjaz.)
5. Šewčik: Stawizny
   „ Basnje
   „ Směški a powĕdańčka

Serbska kniharnja w Budyšinje.

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Groćane pletwa

štyrirózkojty-, šĕsćerózkojty- a kałačkojty grot :-: Grot k naćehnjenju tunjo

Walter Volgt

wikowarnja ze železom na Jerjowej hasy 3

Wosebite poskićenje

Jenož wot štwórtka hač do póndźele

Krane nudle punt jenož 38 pj.
Jejowe nudle punt jenož 48 pj.
Makkaroni punt jenož 48 pj.
Hróch z morcheju 2-pt. tyza 63 pj.
Mĕšana zelenina 2-pt. tyza 73 pj.

Thams & Garfs w Budyšinje

19 libjatow
na předań w Bronju 5

4 libjata
w Radworju 38

Dobre łučne

syno
wokoło 15 ctr. je na předań w Drĕwcach 8 pola Łaza

Porsmĕchulow (Lachtaub.)
a 20 libjatow
na předań w Drobach 15

Kóń
wulki sylny, 8½ lět stary, ličak a dwě młodej kruwje ma na předań
Jan Fobo w Lipinach

7 libjatow
na předań w Khwaćicach 12

Handrij Štrympa
w Budyšinje
na Różowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serbi

Kofej Kakao kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Dobromólne přesadźowanje

Dla spušćenja žiwnosće předawam **njedźelu 28. 4.** wot popołdnja 2 hodź **wšón domj. a hospod. grat mašiny, skót a bĕrny**

Arnošt Kreibig w Tranjach
pola Deln. Wujezda

Njezapomńće! Njezapomńće!

10% jubilejnoho rabata

HUGO PACHALY
Před Šuleńskimi wrotami

Mužaca a hólčaca drasta
Powołańska drasta

Příloha k číslu 96

SERBSKE NOWINY

Stwork, 25. hapriele 1929

Bywaj stary a wostań młody!

W naschim czażu człowjek njeßmě wjazy starý być. Kóżdy drje chce wyßoku starobu dozpěć, ale wotběranje zjawjenskeje mozy, hibricźiwebo zjawjenskeho stupa a zjawjenskeje zjerstwosće chce po możnosći wotstorećiś. Mnosty wschak tu też nujowani, hacź bo wyßoteje starobý dźěłacź. Pschetoż wschitzy ći, kiž zaneje pensije njedostawaja a samożenje a nalutowane pjenjesy z wothódnosćenjom pjenjes ßlubichu, dyrbja ßo napinaś prózowacź, ßo ßebi wschédny chléb saßłuża. Pschi tom dyrbi ßo często strowe ßderżeć a tež duchownu dźěłaćerjo dyrbja ßo prózowacź, ßo ßebi wschédny chléb saßłuża. Pschi tom dyrbi ßo często strowe ßderżeć a tež duchownu dźěłaćerjo dyrbja ßo prózowacź ßebi swój duch zjerstwy a pschijimliwy ßderżeć.

„S knihi cźitajo, ßedżo pschi cźopłych kachlach", tutón idyllisti wobras „Bydomdżeßatnikow Djenża zaneje płaćiwosće wjazy. Ssu wjeßeli, bdyż ßo jim poradźi, cźełnje a duchownje hiśćeze tak mjele samóż, so njetrjebaja ßo do stareho żelesa licźiś. Druhim starym ludźom ßo to wßo jenoż cźężko poradźi a bywa tohodla jónu rośważowane, kak ßo to cźini „starý bywacź a młody wostacź".

Wpadże, so thorosće njeßu cźeło jara ßeßłabite, njeje to żyka tak cźężko. Prěnje wumělenjenje je, so myschki (Muskeln), njeswuczuja a njebibaju-li ßo, po něcźim wośłabnu a ßo widżomnje ßłuża. W dźěławej myschyy cźerje krew żiwisko a ſ tym nabywa wón na ßylnosći. Dokelż ßo pschi dźele myschkow maćijna cźeła pschetrjeba, bywa dźěławosće narmanja pschetrjeby cźełu k wjetschej samóżnosći pohonjana. Dźěn cźłowjek może to ßam na ßebi ßaczuć.

Pola cźłowjeka, kiž ßo dołho njehiba, kiž je mašny — samolwja ßo haczenja we wobtoku krwe, cźłowjek bywa próżny a nima żaneho ßajima ßa żiwót, schtož pschenjeße ßo też łośko na młódźichu wokolinu.

Bohudźak nowe prózowanje, kiž ßebi cźełnu kulturu ßaße podobnje kaž w klaßiśtim starobném wyßoko waži, też pola starśich ludźi na ßajimje nabywa. S wjeßelom mózemy pola starśich knjeßow wobkedźbowacź, kiž hacź do wośokeje starobý ßwoje myschki pschi ßokolowanju ßylnja a ßebi ßwoje cźełu cźerstwe ßakhowaja. Stydomdżeßatnikow mózemy pschi tom widżeć, kiž njewobdźěłuja ßo jenoż pschi ßwobodnych ßwuczowanjach, ale też pschi ßwuczowanjach na bradach. Wésta wobhladniwosć a rozumna méra je pschi tom wßo nutna, a někotre ßwuczowanja, kaž na pschikład tajke, pschi kotrychž hłowa ßwuczowazeho dele wiśa, dyrbja w najwjazy padach wuwoliacź. Też pschi wubéhowanjach wobdźěłuja ßo knjeßojo hacź do ßćeńcźeńdżeßatego léta a maja pschi tom zyle dobre wulpschi. Pschi tom wschak na ßo pschipomnjeć, ßo je ßa ßtarśich létnikow radniśche, ßo na napśchemo wubéhowanjach wobdźěliś a ßo ſ mérnichim a pschihodniśchim ßwuczowanjom cźełu ßabéracź. Wośośeje derje ßtutkuje dźěśche wukhodźowanje w rjanej pschi-odje. Też rozumne puczowanja na hory maju ßpomożny wuliw na ßeßylnjenje cźeła.

Mimo cźełowjeczowanja dyrbi ßo w ßtarobje wßo też na hygienu, kaž pomérnosć w jędźi a picźu, cźerstwy powietr, wośebje też w ßpańßkej jimdé, atd. dźiwacź. Smjehcźenja njeßmě ßo holdowacź, pschetoż ßkrucźenje je najlepßicha wobera. Knjeźi-li w ßymje mile wjedro, potom nieje ſ wujśtkom, ßtajnje cźeśći kożuch nośeć, to wobcźinje khodźenje a cźini cźłowjeka bórßy ßprózneho.

Wobkedźbuje-li cźłowjek napomnjene pokiwy, potom budże ßkerje ßtajnje ßtrowy a wjeßeleje mużśe. Pschetoż cźełne a duchowne derjemęcze dże ßwjetßcha ruku w ruku. A potom też ßtaremu cźłowjekej żiwjenje njebudże wośe ßtudźe. Też w ßtarych létach dyrbi ßo wón hiśchcźe ßa wßcho ßajimowacź a ßo niż po ßtarych nałożkach ßkońcźacź, ßuli njerośumne. A ma-li cźłowjek ßrédki k puczowanju, potom njeßmě ßtajnje ßamótne méßtna wopytowacź, ale żebi w nowych krajinach nowe ßacźićhcźe dobyweś, pschetoż żiwót je wulki a poßłicźa mnoho wotmětnjenja.

W ßtarobje njech knjeźi wjeßeła wuhl, ßażny duch a duchowny mér, niż pak hněw a roßżachłoßć.

Napßchećiwićź ßnadź budże ßo, ßo ßu tute napomninja łóźcho prajene hacź wutwjedżene, ale cźłowjek dyrbi, tak dołho hacź je żiwy, ßam na ßebi dźěłacź, ßo by k rjanemu ßamérej pschićhoł bliże a bliże.

Woda město Benzina jako motorowe cěridło. Woda hodźi so do wodźika (Wasserstoff) rozpołožiś. Wodźik zjednoćeny z kisłikom (Sauerstoff) twori rozbuchadło. Benzin, spiritus a wšě płuny a płuny tworjace maćizny z rozbuchanjenom motory cźerja. Tak też nětko wodźik za cźerjenje motorow naložuja.

„Burska kralowna".

Hrabinka Jlonu Batthyany, kiž je 89 lět stara wumrěła, mjenowachu „Burśku kralownu", dokelž bě we wokolinje ßwojeho wobżiwjeńśtwa Cinkota, hdźež bě mérnje żiwa, mjes burami jako dobrocźelśka znata. Wjele ßtow burow pschewodźachu ju k rowje, hdyż ßo do ßwójbneho pohrjebnišcźa w Budapeßcźe pschewjeße. Hrabinka Batthyany bě dźowka hrabże Sajoża Batthyany, prěnjeho miniśterßkeho pschedßydnika we Wuherßkej w cźaßu rewolucźije 1848. Hdyż bě rewoluzija poraźena, bu Batthyany dla ßwojeho wobdźělenja na njej k ßmjerći ßaßudżeny. Jeho dźowka bě tehdom 8 létne dźěćco a wuhlada ßwojeho nana k poßlednjemu raßej pśches jałła (Gitter) jaßtwowneje komorki, hdyż ju jeje ßaßtaraćerka poßełmy, ßo by jeho hiśchcźe raß widżała, domiź bu wot awßtrißkich wojakow wotwjedżeny a ßaßełeny. Kěßor Franz je poßdźiścho ßpytał, ßo ſ njej wujedowacź, ale podarmo.

W nowinje „Pesti Hirlap" wośjewi jedyn dowérnik hrabinki, ßo je jemu ßćěhowaze wubowdała: Pschi jenej hońtwje w Gödöllö ßabudźi ßo kěßor na jeje łeżownoßće a póßła ßwojeho adjutanta ji do domu, ßo by wo wodu proßył. Ale hrabinka ßo temu ßapowědźi a dasche kěßorej rjez, ßo może Jeho majeßtoſć ßwojeho konja w prěnjej kěßchej ßtudni napojiś. Poßdźišcho póßła kěßorka ßwoju dworjanku (Hofdame) Jdu Ferenczy k hrabinzu ſ próßtwu, ßo by wona domej Habsburgßkemu wotprawjenje ßwojeho nana wodała. Ale „burśka kralowna" dworjanku wotpokaża, nochzyśche nicźo wjazy wo kěßorßkim dworje wědźeć. Bě ßo ße wßěch knihow, kotrež w nětkajkim ßwißku ſ kěßorßkim dworom ßtejachu, wrócźo ßcźahnyła, zjawjeśche ßo jenoż mjes ßwojimi burami, braśeśche ßo rad we wuherßkim narodnym kroju a wobdźěłeśche ßo na burßkich ßwjedźenjach, wośebje narodnych rejach. Najwjeśchi dźěł ßwojeho wulkeho ßamożenja wudawaśche na dobre ßkutki, a żyła wokolina ju jako żandźela cźeśćeśche. Jeje njewuśłednanoßć pscheczißwo kěßorßkemu dworej pokaża ßo też w jeje teßtamencze. Wědźeśche, ßo je w Budapeßcźe narodnym muśeju wośebity wotdźěł ßa dopomnjeńśi na kěßora Franza. Tehdóla żadośche ßebi wßche dopomnjeńśi na ßwojeho nana ſ muśeja wrócźo a wottkaś je ſ nětkotrymi druhimi wumělśkimi wězami mésću Budapeßt. Hrabinka ujemóśeśche namóżnu ßmjerć ßwojeho nana ßabyć.

Serbske dźeśowe hela.

Napisał dźěći jako cźahaze ptaćki.

Spocźatk cźopłiścheho poczaha a nawróta ptaćkow ßtawa ßo też w Ruśkej ßpodźiwne pschecźahanjom cźłowjeśkich puczowarjow, schtož ßo w nunohim ſ cźahanjom ptaćkow pschicźuna. Wulke cźerńódy dźěći wrócźa ßo ſ juha, ſ polkupy Krim a ſ Kawkaża do Moßkwy a Pětrogroda, ßo bychu tam ßwoje pschećerśe a njekmane żiwjenje dale wjedle. Praśeńcze dźěći ßu domiźny je w Ruśkej wot léta 1924 jara khutne, hdyż Leninowa wudowa, knjeni Krupßkaja, żiwi błóß poßébny a żebi naprawy k wotstronjenju tuteho njedostatka żadaśche. Tehdom ßo na 7 milijonow tajśich dźěći naliczi, ſ kotrychž buchu najprjedy na 800 000 w ßaßtaraćnjach ßamężene. Wot tehdy cźaßa je ßo powěśeć roßcźerkła, ßo tute bjesdonne dźěći wot ßtata ßo ßaßtaraja. Njedawno wośjewjena knika „10 lět bolßchewikiśke knjeźerßtwo", kiž wobßtejnoßće hacź do léta 1928 wopißuje, je ſ nimi njeßpokojna. A wulka nowina „Jźweßtija" dyrbjeśche pschidacź, ßo tute wokoloćahanje dźěći ßo pschećo hiśchcźe we wulkich cźerńódach ßtawa.

Cźah dźěći k juhu wopißuje ßnaty orientalista Posdejew w oktobru 1928 w nowinje „Cźerwjeny Panorama": „Tu w Kawkażu w Tuapße mnoho żiwjenje tuchy bjesdonnych dźěći w jeho żyłej ßtruchłoßći wobkedźbowacź. Cźopłe ßtónco, mile podnjebjo (Klima) a lohke żiwjenśke wobßtejnoßće wabja wulke cźerńódy dźěći w naßymje ſ juhu. Wone puczuja jako „ßlepi paßażerjo" na ßkodźenkach, puchacźach (Buffer) a tśěchach żelesnizow. Tuapße je wot nich pschepjelnjene. Żiwja ßo w cźerńódach, maja ßwojich wośebitych wjednikow a wośebitu rěć. Rěć je ße ßłowom wßchelakich kawkaßkich rěcźow ßeßtajana. Tuta rěć je ßa żuſnych zyle njeßrozumliwa. Maja ßwoju krutu organizaziju, njepißane ßakonje a ßwoju, wéßo dwélcnmi, moralku. Wßchitke próßne ßtatoki, łaraki a pinzy woni wobhadźuja. Nozy ßabija ſ hrazkom khartow, ſ njetanjom łóßti a ſ druhej ßabawu. Łuśto hižo ßo ſ 12 ab 13 létami wożenja. Mnohy ſ tutych dźěći ßu wuśchitki pschećimpkarjo, wschelazy ßłóńtnizy, kotrež ßo po cźaßu k woprawdźitym rubježnikam wudospołnja."

Dźěći ßo ßamo w ßtatnych ßaßtaraćnjach żenja a hakle njedawno ßo pißaśe, ßo ßtej ßo dźěći w Preobraschenßkim dźěławym wuśtawje narodnéj (!). Jenoż w nětkotrych ßtatnych ßaßtaraćnjach ßu ßo wuwiwali ßpecijalne ßkupiny, kotrež ßu ßo ßtarali wo to, ßo by ßo dźěći ſ ßwojimi ródami ßetkali. Tak ßu ßo na pśikład w Kiewje ßtarśi ſ dźěćimi ßetkali, kotrež ßu ßo ßa wójny ſ Ruśkeje do Pólßkeje ßtorili. Tak ßu ßo ßetkali w Kiewje 1921 ſ 1922 ßtarśi ſ dźěćimi, kotrež ßu ßo ßa wójny ſ Ruśkeje do Pólßkeje ßtorili. Tak ßu ßo ßetkali w Kiewje 1921 ſ 1922 ßtarśi ſ dźěćimi, kotrež ßu ßo ßa wójny ſ Ruśkeje do Pólßkeje ßtorili.

Cźerkwinska wjes Klětno.

Zyrkwinska wjeß Klětno roßlěhuje ßo mjes łukami Wuherkaßkeje rěki a pěßkotynami a łuhojtymi polami. Schtóż je ße żeleßnicu ſ Kohlfurta do Falkenberga jěł, je ześ nimo zyrkwinßkeje wßy Klětno pschećhoł. Klětno a wokolne wßy łuśchcza

ſ herbßtemu krajeſ.

Ssamo po nimśkim ßapißu ßtej dwě tśećinje ſ nětkeje 510 wobhdlerjow herbßkeho pokhoda. Bohužel ßu ßo tu tyłe pißane herbßke drasty dołpołnje ßhubiłe. Je to ześ nětkeżkuli druhdże ßrudne ßmamjo naßcheho cźaßa.

Mjeno Klětno

je herbßkeho pokhoda a wjeß ßu nětkdże wot Sserbow ßałożena. Popjelniży, kiž buchu w poßlednim cźaßu namałane, ßwědźa, ßo bě wokolina nětkdy ßylnje wobßadna. Mjeno ßměmy wotłožowacź wot ßłowa klětka (dlaćza), potajkim mała khóßa, je potajkim „Wjeß ſ małymi khóßami". Hižo ſ daloka ßrowi wéża zyrkwje,

ſnamiolo wßěch zyrkwinßkich wßow.

Je to łubosny napohlad a łuśchca k domiśnje. Zyrkej, mańkina, ßteji wo ßrjedź wßy. Se ßwojim w ßwětłych barbach ſ dźerżanym, wyßokim wuśhibmjenym wjerchom, wunmeśćiła ſ wurjśanym a wumołowanym pschećhńatzjom wopomow prjedawßich hrobow, ſ cźeßtnej tafłu we wójnje podnjenych wośadnych, ßpódża ßmutkowne Bóżeho domu bóbny a wutrobu wokßchewjazy ßaćiśćeńcy. SSadni dźěśże ßo hižo ßa cźaß reformazije natwarił. Wßcho to pak nickaży jedwotny wobras. Prjedawßchi krajny konßervator Lutßch ma tule wośadnu zyrkej ßa jenu ſ najrjeńßich cźerkwjow Schleßiſkeje. Zyrkwine pschećeśele pochadźeju ſ léta 1856 a rośjemnawaju ßo wot druhich w tym naßtupanju, ßo krajny hamor nima powßchitkownje ßnatu formu, ale ßo je na boku pschipraweny. Wóltarj, bohaće wumołowany, pschećhtaja ho ßrjedża ßałożenje Bożeho bliba. Dwoj wuczowniku mataj widny wuraß ſ Luthera a Melanchtona. Klětka je woprawdźitý ßkutk wumjeśtwa. Prědkowna ßtrona knjeßtwowych łożow, pokaßuje ßtare a derje ßderżane molerßtwo. Łoża Jamjanßkeho patronatßkeho knjeßtwa pokaßuje wubérnje wutwjedżene podźićzeßtwo rodu ſ Metzradt. Dwě mónowanej, wopommjeńśkej khorhoji, kiž ſ poßtedńjeho cźaßa 17. Lißtotka pokhadźatej, namakanej na prawizy a lewizy prědkownego dźěła zyrkwje. Wonej powědźitej wo Davidu ſ Gerßdorff a Hanßu ße Metzradt. Na wěßi wißachu w prjedawßchim cźaßu tři ßwony, kiž běchu jara wßchelakeje ßtarobý. Markizy ßwón ſ njecźitajomnym mnóßchim pißmom, ßdobom najniżeńßchi a najßtarßchi, pothadźeśche ſ 14. Lißtotka, ßrjedźny ſ léta 1555, wulki ſ léta 1678. SStarßchej ßwonaj buchtaj we Lećze 1904 we wopomnjeńśkej hali w SShorjelu pschepokaßanej a wulki ßwón bu roßechkliły. SSa to buchu tři nowe wobßtarane, kiž dyrbjachu pak léta 1917 wotjuß mnohich druhich dźěłacź. W bjeßwónßkim cźaßu wupoßći ßebi Klětnjaúßka zyrkej nowe ßwony, kiž buchu w februaru léta 1924 poßwjećenej.

SStare rowne pomniki,

ſ krótkimi żiwjeńśkimi ßtawiznami ßtarych hrobow, ßu bo ßwonkownoje zyrkwińśeje murje ßapuśćeźene. K prěnjemu raßej namakamy zyrkej w Miśchnjanßkim zyrkwinßkim matrikłu 1346 liśćińßzy wojnamjenjenu. Wona podßtejeśche tehdy, potajkim Miśchnjanßkemu biśkopej. Zyrkej njeb pschećeży tajka, kaž ju dźenża wobładamy. Dźenżnißchi napohlad pokhadża ſ Lłow 1769 hacź 1773 pśches Jana ſ Metzradt nad Jamnom. Wobßchérny napiß nad ßchłenčańskim durjemi pischi ßałhodże wo tom ſ buchownych herbßkeje rěcze mózmi njeběchu a ſo nabożne żiwjenje zyrkwińśkeje wośady pod tajkimi ßrudnymi wobßtejnoßćemi jara cźerpjeśche. Pśches tutu krocźel wożywi nabożne żiwjenje ßaßo we wjele. Reformazija mużeśche ßo hakle we Lećze 1706 krucźe ßakorjenićź. Je potajśim pomérnje dołho trało, domiź njeje tu dobyła. Jako prěni ewangelßki prědar mjenuje ßo Jan May. Wo tom powě kronika wéßy a ßchule. Ale hiśchcźe ßa tutóm cźaßu pobrachuja herbßkeje rěcze mózni buchowni, a zyrkwińśke pschedßteficźeßtwo bě nuśowane, „njeßtudowanych" luźi pschißtajićź. Dokelż hakle też herbßka biblija wot Michała Frenzła w Lećze 1760 wundże, bě ßa herbßkich wośadnych jara wobcźežne a njeßpokojace, Bože ßłużby wopytowacź. Wßchi powěśeśe ße ßtarßcheho cźaßa pak pobrachuja, a njeßodźi ßo tehodła niczo dokładneho ßwßcźićź. Wßchitke liśćiny ße ßtarßcheho cźaßa ßu ßo pschi

wohnju fary

ſ tśiećej Klnej wójnje ßnićkle. W Lećze 1896 możeśche wośada 5502tne wobßtarße zyrkwje ßwjećićź. Dźeńża wotmětnaju ßo Bože ßłużby w nėmßkej a herbßkej rěcźi. Jenu ßpodźiwnoßć ma Klětno. Nimo ewangelßkeje zyrkwje je tu hiśchcźe jena ßtaroluthérßka, wobdata wot pobrěch nißchcźa. Dźiwajo na zyrkwińßku unitju, dźěli ßo we Lećze 1846 mnoho wośadnych ßobußtawow wot tamnuch. Woni nahwarichu ßebi ßamßnu zyrkej ſ nětkdużeśche połnje bróżnje Jamowßkeho knjeźińßa. K ßamßnej zyrkwińßkej wośadże wuśnawa ßo mnoho ßwójbow ße ßuchodnych wokolinow. Kóżdu njedźelu je Bożа ßłużba, kiž wotmětnatej wotmėnjujo ßtaroluthérßki buchowny ſ Wukrancźiża a ßwětłi prědar ſ Klětneho.

Wośadna ßchula

ßteji pschi Turjanßkim puczu nimale na końcu wßy. Wo jeje ßałożeńśkim łećze njeje żanych powěśćow. Hacź do połojzy 18. Lißtotka njeje w ßapißkach ani ßłowcźka wo ßchuli namałacź. Nimo Klětneho ßłuśchcza do tuteje ßchulißkeje gmejny hiśchcźe Jamnom, Dyrbach, Radßchowk, Koßchla a Zympl.

Liśćiny ßu ßo nimale bjes wuwjacźa w tśiećej Klnej wójnje ßhubiłe. Dażyła je tśiećejkłetnu wójna Klětnow wjele njeßbała a bje wobßtejnoßće [illegible]

kotrych taſkich wuſtawacy ſu troſchu porjadne wobſtejnoſeje. Tu ſo k porjadej woczahnu a też wuczbu dostawaju. W mnohich ſaſtarańſach leża dżeći wo dwoch we ložach ſe ſażełblenej zigaretu w hubje, a w nozy ſtwjeża prezije (hejſowanje). Knjeżeſtwo je w nowiſchim czaſu dwe poſtajeni wudako a to, ſo ma ſo liczba tutych wuſtawow pomjenſchiċ a khowańy ſo mjes rjemjeſlnikami a pſchekupzami rosdżelicz, kotrež je potom w ſwojej ſtwojbje wożahnyć maja. Tola wuſpěch je jara ſnadny. Bolſchewiſkie mėnjenje, ſo je ſtat najkmanſchi wożehnjeć dżeći a niż ſtarſchej, je ſ dospołnym ſiafkom Statne ſaſtaraċnje, w kotrychż bu dżeł dżeżanych dundakow ſamėſtnjenych, bu wſchu dowėru ſhubiłe. Tam dże ſo k najhórſchim njekmanſkam a njedożżinkam wukubluja. Njeſmėrne czrjody dżeżanych czahaju a ſ kradnjenjom ſo jimja, bu wostale jako ſtejw, każ ſadyn druhi kraj nima bolſchewikiſkeje Ruiſkeje nima. Schtó ſkėdi potom ſwėri, tutón lud mordowaty a wſche hoſpodarſtwo niczaju ſyſtem ſchkitacz a wukhwalowacz? Je najwjetſchi czaſ, ſo ſo nawjednuju taſkeho bolſchewiżma ſterje a lėpje njeſchkódni ſczinja.

Muż, kiż chce so hižo 26 lėt dołho dżelić dać.

Sa Amerićeanow, kiż chcychu ſo rady wot żony dżelić dacz, bė Paris dołhi czaſ mėſto roſwjaſanja mandżelſtwow. Parižzy rėczniżu napſcheco tomu niczo njemżachu, wjele mjenje potom, hdyż dollary khwachu. Nėczniżu bėchu potajkim jara ſwobodni a ſwobodu kwatni. Jich khwatk a ſajim bė tak wulki, ſo amerikaniſke ſudniſtwa wobſtamknychu, roſwjaſanja mandżelſtwow, kiż bėchu ſo w Pariſu wuprajile, wjazy njepſchipóſnacz.

Sa Franzozowſow pak je roſwjaſanje mandżelſtwa ſo ſdaċu ſ njepſchewinjonnymi ſadżewkami ſjenożene. We Pariſu bydli muż, kotrehoż prozeż wo roſwjaſanju mandżelſtwa hižo — 26 lėt traje. Podawk je cżim ſpodżiwniſchi, dokelż je njeſbożowny, kotryż ſwoju żonu na żane waſchnje wotbyċ njemóże, żam ſ rėcznikom.

Hižo lėta 1903 ſo wėż ſapocża. Mandżelſkaj bėſchtaj ſo młodaj żenitoj. Ale żona bė njeſmėrnje żarliwa. Wona wali ſo, też hdyż bėchu klientojo pſchitomni, do rėczníkoweje piſarnje a da ſo do wuvėżowanja. To ſo njebodżeſche. Muż prózowaſche ſo wo roſwjaſanje mandżelſtwa a wopuſchczi ſwoju żonu, ſo by żiwy był ſam ſa ſebje.

Prozeż ſo ſapocża, wėż nochzyſche pak pratwje poſtupowaċ. Żarliwoſcż móże bycż jara ſtraſchna, wjele ſtraſchniſcha bacż wſcho druhe, ale żarliwoſcż żamo pola prozeżow wo roſwjaſanje mandżelſtwa njebożhaja. Skónczuje pak bėchu ſe wſchėmi pſchiċżinami a napſcherżiwnymi pſchiċżinami tak daloko, ſo mózeſche ſo ſe ſtónczenjom prozeża liċżiċ. Tu ſetka rėczniċ ſwoju pſchipadnje w mėſeċe Saint Cloud. Wonaj wuthodżowanje wotcżiaj ſo dołho. Skónczuje dyrbi ſo człowiek, chże-li ſo dacż dżeliċż, wo tym a tamnym ſrėczeċż. Po dołhim wuthodżowanju bėſchtaj hłód doſtałoj. Dżeſchtaj potajkim do hotela a poſjėchtaj. Dokelż jimaj ſeſłodża, jėdżeſchtaj derże a wjele. A jako po jėdżi poſtanyſchtaj, njebė wjazy ſahe.

Tele pſchipadne ſeſkanje pſchinoſchowaſche k tomu, ſo ſo prozeż ſnowa ſatkwiłi. Pſchetoż żona prajeſche, ſo je ſo ſ mużom wujednała. Muż to prėjeſche. Njech pſchjeżo, wuthodżowanje w Saint Cloud a dołha, dobra wjeczeŕ njebodżeſchtej ſo wotprėczi. Potajkim nowe pſchepytowanje, nowe ſatkwiłenje prozeża. Potom pſchiċżże wójna. Saſo dołha pſcheſtawka. Po wójnje ſapocża ſo prozeż tak rjez wot prėdka. Wjeczeŕ w Saint Cloud mėjeſche pſchezo hiſcże ſeſchwili. Bėſchtaj ſo wonaj wujednałoj abo nic? To je praſchenje, kotrež hiſcże dżenża njeje roſſudżene.

A tak muż, kotryż ſo hižo 26 lėt dołho wo roſwjaſanje mandżelſtwa prózuje, pſchezo hiſcże njewė, ſchto ſo ſtanje. Ale wón je ſpokojnik. Wón wėri, ſo ſónż prozeża hiſcże bodżiwoj. Hačrunjeż bu njes tym ſchéſczdżeſatnik.

nuſu a hubjeńſtwo pſchinjeſła. Żana wjeſ we Lużiży dże pſchi tom njebu ſalutowana. Wożebje żu ſo, każ ſ dopiſkow cżitamy, Schwedojo pſchi tom wuſnamnjenjeli. Wotdżelenje Schwedow je pod Tartenſohrom dżeſchi cżaſ w Klėtnom pſchebywawſchi wjeſ dopołnje wurubiło. W Khrjebjanſkej zyrkwinſkej knihy je wot farara Witnarja ſcżehoważe ſapiſane: „Jako Schwedojo do ſuchodneho Klėtneho ſaczahnychu, ſapalichu někotſi njepſchajo woheń pſchi zyrkwi, tak ſo bo zyła fara, burſkej ſtatok a korczma wotnyła.“ Sėwėrny pſchewodnik tamniſcheho cżaſa bė

njeſmėlny mėr.

Klėtno pak je jemu pſchinoſchſki ſapowėdżiło. Sa to pak dyrbjeſche ſuſodny Hamor cżim wjetſche wopory pſchinjeſeċ. Wo tym mózemy cżitaċ: „Jako chżychu Hamorczenjo cżełło ſwojich wotemrėtych do Wochoſ ſnoſowaċ, hdżeż bėchu ſłuſchake, bu jim pohrjebanje cżełłow na tamniſchim pohrjebniſchczu ſapowėdżene. Runje tak ſeńdże ſo jim w Sſtepom a Luczu. Na to wobroczichu ſo na Klėtno, hdżeż ſo jim pſcheczelnje woſebite pohrjebniſchczo pſchewoſtaji.“

Wot teho cżaſa bżerżachu ſo Hamorczenjo ke Klėtjanſkej zyrkwi. Sdżdy wo tutym Hamorczanſkim mórſkim pohrjebniſchczu ſu pſchi puczu do Shorjelſa ſtoſi tak mjenowanej Schibjeńczńej horje namakacż. Pſchi woranju mózachu mnoho cżłowjeczich koſczow wuworacż.

W nowiſchim cżaſu

je wjeſ ſe wjeſich ſtron ſ induſtriju wobdata. Prjedy wupinaſche ſo kokowokło wży wyſoki a ſtylny Lk, hłuſchżaży Jamnowſkemu knjeżemu dworej. Dżenża tomu wjaz tak njeje. Po wójnje mjeje ſo jenoż w Klėtnom ale też we wokolnych wſach wjele twarilo. Stare, ſe ſłomu kryte domcżki ſu ſo ſ wulkeho dżela ſhubiłe. Hižo lėta dołho kupuje tu brunizowa jama „Freia“ leżowoſcże, ſo by ſa brunizy ryła. „Freia“ je tu też mnohe khżżow natwarila a hižo w bliżſchich lėtach liċżi ſo ſe wotewrjenjom noweje wuhłoweje jamy.

Protyka němskostatnicje pósty.

Lėtża je k prėnjemu raſej protyka němſkoſtatniże pósty wuſchła a to ſ podpjerańom miniſterſtwa němſkoſtatneje pósty w Lipſku na Goethowej dróży 6. Němſkoſtatna pósta je ſe wſchėmi wokrjeſami namaſiwuſcho ſwjaſana, a to bóle hacż żane druhe ſarjadnińſtwo. Wona ſłuży we hoſpodarſkim naſtupanju, każ też ludowemu wobſtojnemu pſchinoſcha nam wjeſoke a ſrudne powėſcże. Dżenżniſchi dżeń njebychmy bjes pósty wobſtacż móhli. Dohodła budże mjes ludom taka wothorhanſka protyka witana, kotraż nam zyły pohład do němſkoſtatneje pósty ſmóżni. W protyży je też na 157 wobraſow, kotrež nam dżło pósty pſchebſtajeja. Powſchitkownje nima ſtawniſcż cżaſto ani mnoheho wſdanja wo wſchelakoroſcżach dżła na póſcże abo ſ zyła póſtowcho wobkhada. Tu budże nam tale protyka k pomocy, ſ kotrejż ſtudanjemy wſchelake roſżażenjenja, ſchto ſo na póſcże tak rjez ſa kulizami dżła. Na wobraſach wuhladamy, na pſchikład wulku telefonowańnju, hdżeż ſo pilnje ſ najnowiſchimi a najmodernińſchimi aparatami dżła. Tu mózemy tak prawje dowiſdżeċ, kak ſ pokraczowanjom techniki na cżłowjeſkich mozach tutujemy. Też widżimy na wobraſach, njeſmėrny ſchcekowy wobkhod, kak ſo pſchezo dale wuwiwa a ſ kajwobraſy ſtarjow, kotrež ſo k roſeſłanju póſtowych wėcżkow wuſitkom je ſa naſ. Nimo teho widżimy tam mnohe zow trjebaju. Każ ſo ſda, budże ſo ſtarika pósta we pſchichodże hiſcże dale wuwiċż.

Najwjazy ſłuża k póſtowej ſłużbje wėſo w nowiſchim cżaſu póſtowe autobuży. Te ſu ſo w poſlednimaj dwėmaj lėtomaj woſebje derje wuwiſe. We lėcże 1927 je ſo ſ póſtowymi autobuſami na 52 miljonowe ludżi woſyło. Wjele tychle wobraſow, kotrež nam póſtowy autowy wobkhad pſchedſtaja, ſu w protyży pſchitharnych. Dale widżimy na wobraſach w protyży, kak ſo póſtowe wėży do najdalſchich kónżow, do hórſtich krajow abo do wotleżanych holow doſwożuja a kak ſo póſta tam do jednotliwych domow roſnoſchnje. Nimo teho mamy tam zyły rjad wobraſow wo póſtowym ſchcickowanju (Rundfunkverkehr). Schcickowanje je ſo woſebje w poſledninm cżaſu jara roſwiło. Zyły póſtowy wobkhad je tam na wobraſach tak nadrobnje wyſwowany. Też mózemy tam widżeċ, kak ſo dżło na póſcże wo wjele wołoſi, hdyż póſtowi ſaſtojniży wóſte prawidła wobkhadżuja a na wſche praktiſke nałożowanje dżiwaja. Też lud dyrbi na to ſ dżiwaċ. Napſchiklad: wjele mjenje dżła bychu ſaſtojniży na póſcże mėli, by wotpóſłał ſawałki na doſwahaże waſchnje ſawałił abo adreſu prawje a jaſnje napiſał. Kelko ſo cżaſto pſchi tym cżaſa ſkombdi. Na póſcże pak je wſcho tak ſarjadowane, ſo wſchitko każ po ſchnurży dże a ſo póſtowe wėży tak bórſy hacż móżno k pſchijimacżelej dóńdu. Na wotpóſłarju ſwjetſcha ſależi, hdyż pſchijimacżel nėſchto w prawym cżaſu njedoſtanje. Na póſcże ſ kóżdej mjeńſchinu liċża. Póſtowe „żły“ ſo dżenżniſchi dżeń na póſcże ſe wſchelakimi nowymi wunamakanymi maſchinami rjaduja. Dokelż pak ſo wſcho jara ſpſchiſnje wotwiwa, je taſke dżło ſa póſtowcho ſaſtojniſka jara napinaże. Potajkim, w tutej nowej protyży dostanu ſo nam wſchelake nowe roſſażenjenja a tehodła radżimy kóżdemu, ſo by ſebi taſku protyku kupił. S njeje wjele nawukneſch, ſchtoż pryedy wjedżał njejſy, a ſchtoż pak w dżenżniſchim cżaſu trjebaſch.

Nowe wojowanja w Arabiskej. Splah Wahabitow je nėhdże 300 000 dušow sylny. We swojim zmyslenju je jara wójnski. Njedawno je splah Howeitotow, sydlacy z lėwicy rėki Jordana nadpadnył a wšėch mużskich hać na štyrjoch, kotrež ćeknychu, zarubał.

Jastwo abo rejwańska ľubja.

Jendżelſki ſudnik ma pſches nėmſkim nėkotrujkuli lėpſchinu. Wón njetrjeba ſo pſchezo krucże po khłoſtańſtich ſakonjach ſłoſowaċ, ale ſmė woſtudy poſtajeċ, kotrež ſo nam druhdy ſpodżiwne byċ ſdadża, ale kotrež lėpje ſkutkuja, hacż nėkotre po paragrafach poſtajene khłoſtanja.

Tak ſtejeſche w Canterburyu dwajeżcżłetnik pſchedawarka pſches ſudnikom. Wona bė żebi bluſu pſchiſtwojiła. Wona cżahyſche rjana byċ na rejwańſkej ľubi. Wona bė njeſbożowna, hdyż njemóżeſche rejwaċ. Reje bėchu jeje zyły ſwėt, haj njemóżeſche żebi żiwjenje bjes rejow dożyła myſlicż? A ſ tym ſamołwi ſo też pſched ſudnikom — dha ſkuczeneho paduſchſtwa.

Ssudnik jeje pſchipoſłuchaſche. We ju mohł k wjazyhodżenſkemu jaſtwu ſaſudżiċż. Ale to ſnadż bė bjes wonebjeneho ſaczińſcheża woſtało. Cżłowjek dyrbjeſche hyſchcże nizan tam pſchtimaċ, hdżeż bė maj cżucziwoſcżu, jeje dżiwojſcż rejowanja. A tak poſtaji ſudnik ſeċżehoważy wuſud:

Holża dyrbi ſłuſu ſapłaciċż. Paſtowowe khłoſtanje ſo jej pſcheſchi. Ale pod tonym wumėnjenjom: Wona njeſmė ſa żyke lėto żaneho rejwańſkeho ſawjeſelenja wopytaċ.

To je dyrbjało ſkutkowaċ. Pſchetoż holża faſchkrėża, jako bė ſo wuſud wotcżitał, wótſe a pahny do womory. Wona ſteji nėtkole pſched roſſudom: **jaſtwo abo rejwańſku ľubju?** Jeje rejowanje njebudże ſo hodżeċ ſtajnje kontrolowaċ, a kóżdy krócż, hdyż budże ſo ſe rejowarjom kolebaċ, budże jaſtwo hrożo pſched njej ſtaċ. To je ſaczuċe, kiż do nohow dże. A tak je wuſudu jendżelſkeho ſudnika dospołnje roſumliwy.

Wiki z njedowólnikami w Djeddah.

Kak Arabojo ſ cżłowjekami wikuja.

W južnej Arabiſkej, pſchi brjohu Cżerwjenoho morja ſo hiſchże dżenża ſylnje ſ ludżimi wikuje. To ſtawo ſo ſtamo pod wocżomaj Jendżelczanow. W ſnatym pſchiſtawnym mėſcże Djeddah, hdżeż ſ lodżemi pſchikhadżaży putniży do Mekka k brjohej pſchiſtupja, wotmėwaja ſo, kėdma nėtkaſke 300 metrow wot jendżelſkeho konſulata ſdaleńe, wopraſdżite wiki ſ cżłowjekami, hdżeż ſo lėtnje wjele tyſaż ludżi pſcheda. Woſtjeſ hižo ſu w delnym ſjemje jendżelſke knjeżeſtwo nabdżėwowali, ale bjes wuſpėcha. Cżłowjeſke wiki keżża dale, dokelż Jendżelczenjo nimaja ſmėchow, ſo bychu pſcheſkepanych Arabow popadnyċ mohli.

Njewólniży pſchikhadżeja ſ wjetſcheho dżela ſ Afriki, hdżeż ſo we wſchelakich krajinach cżornewo ſwėta popadneja a pſches jendżelſko-egiptowſki Ssudan hacż ke k mórſkemu brjohej pſchejmkuja. Wat tam pak pſchewjeſeja ſpėſchne arabiſke cżołmy, tak mjenowane Ahowy, nozy pſches morjo do Arabiſkeje. Jendżelſke namórne jėżdżała w Cżerwjenym morju njemóża pſcherżiwo nim ſakroċżiċż, dokelż njeſamóża w mahrjoſnym dżele morja jėżdżiċż. K wodėmaj brjohomaj Cżerwjeneho morja ſu pėſkożne lawki pſchilepjene, kotrež naſtajnje ſwoje mėſtnoſcżo pſcheméńuju. Sady tutych lawkow khowaja ſo tamne ahowky a pſchejėżdżaja nozy morjo. Sſu tuchi ſo raſ do namórſkeho bjeſdna, bliško brjoha ſahłubżiże, ſu ſaſy ſchkitane pſched wójnſkimi lodżemi, dokelż jim tam ſcżehowaċ njemóża, hewak moſle pſchi pſchemėnjanju morju težaży wostaċ.

Mjes njewólnikami njejſu jenoż cżorni, ale też bėli. Wiki ſteja pod ſchkitom mohamedanſkich knjeżiczerjow. Dowėſ cżornych njewólnikow je w kralesſtwje Hedżchas oſſizielnje pſchipóſnaty, wobſteji tola tam dawk na nje w ſólnikow, kiż na jeneho dwaj jendżelſkaj puntaj wu cżini (40 hr.). Na wikach w Djeddah płaczi młoda cżor nuſchka 100—120 puntow ſterlingow (2000—2400 hr.) tola ſu tute cżłowjeſke twory ſyrjedż Afriki wo njewólnińſche, dokelż je tam nadbytk na njewólnikach. Mėjeſche hiſo ſa 60 hr. jeneho dóſtaċ. Koraw (ſwjate piſmo Mohamedanow) ſakaſuje jeże wėrjiwym, ſwojich wėrjiwych trow do njewólnińſtwa ſtorcżiċż. Ale cżornuchoſo ſu tal njewėrjiwi, kotrymż ſmė ſo ſwobodna wiaċ. S bėlymi, kotſiż ſ iſlamej (mohamedanſkej wėrje) njepjeċiſku ſcheja, tak daloko hacż pod ſchkitom jeneho europiſkeho mózanſtwa wjeſteja, ſo runje tak kwalhadżuje.

Tuż je bjes dżiwa, ſo ma w Jemenje (arabiſka prowinza), kiż je ſhuda krajina, kóżdy Mohamedan ſ noſmjeńſcha jeneho njewólnika w domje. Bohatſchi tu dże maja 4—5 njewólnikow. Jich liċżba je, każ dr. Morgan nafownu, w Arabiſkej wjetſcha hacż tych ſiwobodnymi ludżi. S Afriki ſo pſches Cżerwjene morjo letnje w 2000 cżornych njewólnikow dowożuje. Ale wulka liċżba pſchiżże też pſches Transjordanſku, hdżeż ſo pod wokomaj jendżelſkeho komiſara wuwożuje. Tute transporty njewólnikow du najpryedy do Djeddah, hdżeż je ſłowowikowaniſcheżo. W ſnutſkownym kraju ſo potom ſ tutymi njeſbożowymi dale wikuje. Kóżdy wobſwėdżeċ ſ njeſiwobodnym cżini, ſchtoż chże. Sſmė je ſaſo pſchedacż ſwojim pſcheċelkam pożeżicż abo też darżeċ. Europiſke mózanſtwa ſmaja tute wobſtejnoſcże, ale njejſu hacż dotal nicżo wuſpėſchne cżinile, ſo bychu tutemu ſwėtowemu ſkandalej a hańbje tómu cżinile.

Sokolstwo, sport a hry.

Stadion w Los Angeles, w kotrymż ſo w lėcże 1932 11. Olympiſke hry wotmėwaju, je tak wulki, zo móże w nim 80 000 pſhihladowarjow ſedżeċ. Z powjetſenym ſtadiona ma ſo docpėċ, zo tribuny 100 000 wosobam mėſtna poſkića.

Towarſtwowski powėſtnik.

Bukecy. Jednota „Sokoł“ ma ſobotu 28. haprleje wjeċor zaſo zwučowanje za ſtarych a młodych. Njeeli wšitcy cyle wėſće pſhińdu. Też nowe ſobuſtawy ſu nam lubje witane. **Načolnik.**

Bukecy. Serbſke towarſtwo zmėje pſhichodnu njedżelu 28. haprleje wjeċor w 7 hodż. pola Stangec ſwoje mėſačne poſedżenje ze ſwėtłowobrazami. Wo hoſty wopyt proſy **predsydstwo.**

Drježdżany. Serbja w Drježdżanach a wokolnoſci ſo wutrobnje na ſerbſke kemše njedżelu 5. meje rano we 8 hodż. w kapali Taſchenberg-Palais prepreſchuja. Spowėdż w 7 hodżinach.

Khwaćicy. Khwaćanſke ſerbſke towarſtwo ma njedżelu 28. haprleje popołdnju w 4 hodż. pola knjeza Nowaka ſwoju mėſačnu zhromadżiznu. Wšitcy maja pſhińċ. **Predsydstwo.**

Ł.-S. S. Z. Zwučowarjo za Póznań zwučuja njedżelu dopołdnja wot ½11 hodżin w Serbſkim Domje.

Njebjelčicy. Sokołſka jednota zwučuje kóżdy pjatk wjeċor ½8 hodżin (nic każ dotal ſtwórtk).

Radwoŕ. „Serbſki Ratařſki Dorost“ za Radwoŕ a wokolinu ma pſhichodnu njedżelu 28. haprleje popołdnju w 3 hodż. (hnydom po nyšporje) jara ważnu zhromadżiznu pola Kralec. Dźiwadłowe kwaſy ſobu pſhińjeſeċ! Wšitkich ľubych towarſow a wſće wočakuje **predsyda.**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnikow 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom 2,25 hr. Do wukraja 18 Kč. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćerња, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 pj. Wobčerje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 97 — Budyšin — Pjatk, 26. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 33

W němskim sejmje

je žo w druhim čitanju wo pensijach a sastaraństich wudawkach jednako. **Erfing** ſ zentrumskeje strony hobrje sumy do drobna mjenowasche, kotrejž žo sa pensije a sastaranje trjebaja. **3½milijardy hriwnow žo lětnje sa pensije wudawa.** S tuteje sumy 1,3 milijardy wójnſkeje wobſchkodźeni a 2,2 milijardy offiſěrojo a sastojniſy dostawaju. Runje w sajimje sastojnikow je, so žo wobſtejnoſce pſchemjenja, so dosahowarjo 10 000 hriwnow lětneje pensije, hiſchće ſ priwatnych dokhodow lětnje 20 000 hriwnow dostawaju. Rasch wokhudnjeny lud njemóže dale dowoliť, so žo sastojniſy, kotſiž žu hiſchće k dźelu kmani, na wotpočink pſchećiwo jich woli hadža, hdyž žu 65 lět dożyli. Wjetſche sumy budża žo bliſche léta ledma dożyć hodźić, pſchetož liczba tych, kotſiž maja prawo na sastaranje, hiſchće pſchezo pſchibéra.

Demokrat **Schulz** měni, so žebi ſjawnoſć myſliła, so pensije sastojnikow ſzhla 3½milijardy ſeżeru, mjeſ tym, so žo thěrh dźeſ tuteje sumy na wójnſke wopory wuloża.

Demokrat **Sparer** žo nadźija, so žo lětſa wuſchnoſnjene milijony trajnje wójnſkim woporam njetwotcżahnu.

Loibl ſ bawirſkeje ludoweje ſtrony na ſa nuſne, so žo wuſtrižent wojazy sastaraju. Kaž dołho pak žo podpjera ſa wójnſke wopory njeje na ſpokojaze waſchnje wuprawiła, njehodża žo offiżérſke pensije powjetſchiſić.

Nazionalny ſozialiſt **Buch** žo wobcżežuje, so žo wuprawnjene žadanja wójnſkich wobſchkodźenych jara pomalu dopjelnjeja. **Eifenberger** ſ němſkeje burſkeje ſtrony žada, ſo bychu žo wyſoke pensije pſchikrácżiſe.

Wudběrkowe wobſtamknjenje, ſo by žo naczíſk penſionſkeho ſakonja ſa politiſkich ſastojnikow žejmej pſchedpokažił, žo ſ wulkej wjetſchinu pſchija, runje tak wobſtamknjenje, po kotrymž maju žo na ſastaranje prawomócjazy lépje ſastaraċ.

Teuſchowa ſ zentrumſkeje ſtrony na to rosprawu ſozialnopolitiſkeho wubérka wo ſozialdemokratiſkich a kommunistiſkich namjetach

k ſchikitanju ſamodruhich njedźelniczow

poda. Wubérk měſto tychle namjetow ſakonjowy naczíſk wo njedźelniſkej pomozy namjetuje. Porjad němſkokatoliſkeho ſawěſćenja ma žo tak pſcheměniċ, ſo žo **tydźeńſki pjenjez we wukoſoſći chorobneho pjenjeża, tola ſmajmjenſcha 50 pjenjeżkow wſchědnje** ſa ſchtiri njedźele pſched njedźelemi a ſchěſċ njedźel po nich hnydom po porodże wuplaċa. Njedźelniſki pjenjez dyrbi pak žo ſa cżaż pſched porodom na tſi ſchtwórcżiny ſakładneje mídy powyſchiċ.

Wubérk dale ſakonjowy naczíſk żada, po kotrymž ma žo ſchikitanje ſamodruhich njedźelniczow też na **ratafſke dźěłaceſći a domjace pomocnizy wuſchſchetrċ.**

Sozialdemokratka **Schröderowa** tele wubérkowe namjetu wita, dokelž ſłónczne wopomnu njedźelniſku pomoz pſchinjeſu, wjazy dyžli pokoja wſchěch faſkużaznych žónſkich w ratafſtwje a w domjazym hoſpodarſtwje dźěła. Njedźiwaju ſkorjenja na wotpěranje narodźenjow je dźělowy żud w Drježdżanach ſpuſchczenje jeneje pſchedawarki powjeſdźiť, kotraž bě po porodżenju ſ dźěłu njekmana. Dźěłowy żud žo na ménjenje ſakoſowaſche, ſo je njemandźelſki ſpłaċny wobkad lohkomyſlnoſć, runje każ ſchkodowanje pſchi dwuſach abo ſtrachnym ſportu.

Kommunistiſka **Overlachowa** ma wubjerkowu pſchedkohu ſa njedobżahazu a ſa dale żahazy kommunistiſki namjet rěċi.

Döbrich ſ ſchcheſċijanſkonazionalneje burſkeje ſtrony je pſchećiwo tomu, ſo ratafſke dźěłaceſći njedźelniſti pjenjez dóſtanu.

Wubjerkowa pſchedkoha a wubjerkowe wobſtamknjenja žo na wſchěch tſjoch cżitanjach pſchijimachu.

Němskostatna banka diskont powyſika.

Němſkoſtatna banka je ſchtwórtk ſmélkowy diſkont ſe 6½ na 7½ prozenta a daň ſa lombardy ſe 7½ hač na 8½ prozenta powyſchika. K tutej kroczeli je žo němſkoſtatna banka roſtudźiła, ſo by dalſchemu wotebéranju ſwojeho wobſtatka ſłota a bewiſow ſadźěwała. Tónle wotpohlad je ſo pokaſał bożpił.

Hilferding wo próznoſći němskostatnej kasy.

Finanzny miniſter Hilferding w němſkim ſejmje njeſawjeſelaży wobras wo němſkich finanzach podała. S njeſadźiwym naſtatej potrjebu ſawěſćenje ſejdlonjemějerjow je ſo ſtatna kaſa wuežeſpała. Hač do kónza junija budże ſo wſcho hromadże něhdże 370 miliżonow hriwnow jako podpjera dźěłonjemějerjow ſ němſkoſtatnej kaſy dyrbjeċ wukoſċiċ. Sliczbowańſke léto 1928 je ſo tohodla; ſchtož njebě dopuſchła widżeċ, ſ defiżitom ſkónczilo. Pſchi tym dawki dla hubjenych pomérow w ratafſtwje, rjemjeſle a induſtriji dżeń a mjenje wunoſcheja. So by kaſa mohła ſwój nadawk dopjelniċ, je żebi wot bankow 170 miliżonow hriwnow pożcżila. Pſchebe wſchém budże reforma ſawěſćeńnje dźěłonjemějerjow nuſna. Sakoń wo njej budże ſo dyrbjeċ tak pſchemeniċ, ſo budże wudawki ſa pożadanje dźěłonjemějerjow hama móż njeſeċ. Naczíſk ſa to ſu hižo poczeli wudźěłaċ.

Wólbne namjety za ranšu Saksku.

Schtwórtk popołdnju je cżaſ ſa ſapodaċe wólbnych namjetow k wólbje ſa ſaſki ſejm wotběżał. Hač do pſchipołdnja běſchtej pódła ſtronow, kotrejž ſu ſo dotal w ſejmje ſaſtupowałe, **zentrumſka ſtrona a ſaſki wjeſny lud** wólbny namjet ſapodałej. Dotalne ſejmowe ſtrony ſo ſ wuwiſaċom khěſcżijanſkonazionalneje burſkeje ſtrony, kotrejž ſaſtupjerjo ſu ſo němſkonazionalnym pſchiſamknyli, ſnowa na wólbnej zedli pokaſuja.

Straſk tepjeńſtich monteurow a inſtallateurow plunowych a wódnych pſchiprawow.

W Drježdżańſkim wokrejſnym heitmanſtwje ſu tepjeńſzy monteurow a inſtallateurow plunowych a wódnych pſchiprawow 22. haprleje dźěło ſtożili. Rozrażaży wuſpud wurunażeho wubjerka ſu wotpokaſali.

Nichtó njeſmě so k dźěłaceſkej organiſaciji nuzowaċ.

Sa żyſe hoſpodarſke żiwjenje ważny wuſpud je ſrjedu němſkoſtatny dźěłowy żud wuprajił. Cżeſtja Meyer pola jeneje twarſkeje firmy w Altonje dźěłaſche. Na twarſkim měſtnje bě hiſchće dźewjeċ druhich cżeſtjow pſchiſtajenych, kotſiž nochcychu ſ njeorganiſowanym Meyerom hromadże dźěłaċ. Woſpjet běchu Meyera namołwiłi, ſo by do orgaſtatny dźěłowy żud ſaczíſnył. Wobſtorżeni cżeſtjo dźěłodawarja namołwichu, ſo by Meyera puſchcżił, a hrożachu, ſo bychu ſtraikowali, hdy by ſo jich wola njeſtała. Dźěłodawaŕ Meyera na to hnydom puſchcżi. Tón dźěłaceſku organiſaciju na ſarunanje ſchkody wobſkorżi, bokelž bě ſ jejnym nuceńjom dźěło ſhubił. Dźěłowy żud wobſkorżenych cżeſtjow k ſarunanju ſchkody ſaſudźi. Pſchecżiwo wuſpudej ſo rewiſija ſapoſoſi, kotruż pak je němſkoſtatny dźěłowy wuſpud ſaczíſnył. Wobſtorżeni cżeſtjo ſu ſe żiwojim pożcżinjanjom ſtórżnikej dźěło a ſaſkużbu wſoli a dyrbja tohodla ſchkodu ſarunaċ.

Milijon dźěłonjemějerjow w Němskej mjenje.

Po roſprawje ſtatiſtiſkeho wuſtawa je liczba dźěłonjemějerjow ſ pſcheſtaczom nałtnego mjeriſnjenja nóżnje wotebérała. Wot 18. hač 20. haprleje je liczba dostawarjow hłownje podpjery wo 200 000 wróżo ſchła. Wot ſwożałka měrża je něhdże milijon dźěłonjemějerjow dźěło a ſaſkużbu namałał.

Wuprajenje njedowěrjenja žo wotpokaſało.

W pruſkim krajnym ſejmje ſo kommunistiſki namjet na wuprajenje njedowěrjenja pſchećiwo pruſkemu ſmuſkownemu miniſtrej Grzeſinſkemu ſ 204 pſchećiwo 110 hłoſam ſaczíſnył.

Poſedźenje transfer-wubérka w Parizu.

Po naſtorku reparaziſkeho agenta Parkera Gilberta je ſrjedu w Pariſu na podłožku Daweſowego plana wutworjeny transfer-wubjerk poſtejenje wotmeł. Transfer-wubérk ma žo wo to ſtaraċ, ſo ſ płaċenjom wójnſkeho wotſchkodźenja němſka mėna njeſchkoduje. Poſtejenje transfer-wubérka bě hižo dawno poſtajene. Dokelž je žo runje nětkole němſkoſtatna kaſa ſ wudawkami ſa ſałwěſćenju dźěłonjemějerjow do cżaſna ſahnała a pomoż němſkich bankow trjeba, poſtejenje transfer-wubérka w prawym cżaſu pſchińdże.

Parker Gilbert nětcżiſne położenje němſkoſtatneje banki roſtoji.

Pſchi tym wożebje na to pokaſa, ſo je žo **wot ſpoczatka ſtéta pokład ſłota němſkoſtatneje banki wo wjazy dyžli milijardu hriwnow ſmjeńſchił.** Wożebje poſlednje dny je wobſtatk ſłota ruċże wotebéraċ. Reparaziſki agent na to pokaſa, ſo žo wobſtatk ſłota bórſy na najniżiſchu dowołnu měru ſmjeńſchi, jeli ſo žo wjedniſtwo němſkoſtatneje banki njeroſſudźi, diſkont (daň) powyſchiċ. Hdy by žo pokład ſłota němſkoſtatneje banki niże dowołneje měru ſmjeńſchił, by kritiſke położenje naſtało, a němſke hoſpodarſtwo by žo ſtrachej ſwrěſchczenja wuſtajiło. Potom bychu žo poſtajenja transferſkeho ſchkitanja, do Daweſowego plana pſchijate, dyrbjałe naſożiċ.

Tole roſpołożenje reparaziſkeho agenta wopſchijeċe němſkeho wopomnjeńſkeho ſpiſa potwjerdża, kotryż je ſo reparaziſkej komiſſiji pſchepodał. Strach, ſo němſkoſtatna banka njebudże wjazy móż němſkemu hoſpodarſtwu ſłużiċ, je błiſko, a jenoż praſchenje cżaſa je, **ſo ſchkitańſke poſtajenja Daweſoweho plana do mozy ſtupja.**

Paleńcowy monopol.

W dawkowym wubérku němſkeho ſejma ſu poczeli, pſchiſtawk k ſakonjej paleńcowſkeho monopola wuradżeċ. Saſtupjerjo knjeżeſtwowych ſtronow ſakonjowemu pſchiſtawkej pſchihłoſuja, tola zentrumſka ſtrona pſchihłoſowanje wot toho wotwiſnje cżini, ſo by wotnamakanje małych paleńcow ſawěſċi. Němſkonazionalni ſakonjowy pſchiſtawk wotpokaſuja, a to dźiwajo na ſaſimy pſchemyſła a ratafſkich paleńcnjow w ranſchej Němſkej, kommuniſtojo pſchećiwo njemu głoſuja, dokelž dyrbi jó.a żyły lud njeſeċ.

Za damžowy ſtat ſo pjenježy bija.

Vatikan je wobſtamknył, ſamžne pjenjeſy biċ. Dwě drużiſne pjenjeſ ſo wudatej, a to 5 liriſe a 20 liriſe pjenjeſy. Wone budża we Vatikanowym měſcże płaċiċ. Saſtupne płaċiżiny do nuſejowa a płaċiżiny liſtowych ſnamkow ſo po tymle vatikanſkim pjenjeſu wobliczeja. Vatikanowym pſchiſtajeńzam dyrbi pak ſo mjeda dale ſ italſkimi lirami wuměnjaċ, ſo by ſo trajne pſchemėnjenje ſalutowało. Měni ſo, ſo budża wożebje putniży vatikanſki pjenjes jako wopomnjenku bracż.

Dobyće ſocialdemokratow při wólbach do danſkeho ſejma.

Pſchi wólbach do danſkeho ſejma ſu ſozialdemokratojo pornjo prjedawſchim 53 mandatam 61 dobyli. Radikalnej ſtronje je 46 mandatow pornjo prjedawſchim 43 pſchipadło. Konſerwatiwni ſu 6 mandatow ſhubili. Sozialdemokratojo a radikalni ſu ſo je 140 ſtydkow 77 ſmožowali a ſ tym abſolutnu wjetſchinu dobyli. Najſkerje ſo ſozialdemokratiſke knjeżeſtwo wutwori, kotrež budża radikalni podpjerowaċ.

Serbſcy wotpóſłancy w Zagrjebie wo dorozumjenju jednaju.

Tele dny w Sagrjebje wotpóſłancy nėhdyſchich ſerbſkich politiſkich ſtronow pſchebywachu, kotſiž ſo prózowachu, ſiły ſ wjednikami **rozpuſchczenjeże thorwatſkeje ratafſkeje ſtrony** nawjaſaċ. Swady mjes Serbami a Khorwatami dyrbja ſo wurunaċ, ſo by ſo nětżiſke abſolutiſtiſke knjeżeſtwo ſaża ſ parlamentnym knjeżeſtwom ſameńſko. Pſchedy toho dyrbi ſo k pſchesjenoſći wo wſchěch praſchenjach dóńċ, kotrež ſu roſpadnjenje parlamentariſma ſawinowale. Sſerbſki namjet ſo na to ſakożuje, ſo by nawrót parlamentariſma wukraje położenje Juhoſłowjanſkeje thėtro polépſchił a wulku wukrajnu pożcżonku ſmóżnił, kotraż je ſa wuſtrowjenje ſtata trėbna. Jedyn ſ wjednikow bywſcheje khorwatſkeje ratafſkeje ſtrony bě ſwólniwy, tutu myſl podpjeraċ, wożebje, hdyż ſo wo lépſchi ſyſtem parlamentariſma pornjo tomu jedna, kotryż je pſched poſtajenjom nětżiſcheho knjeżeſtwa Khorwatow a Sſerbow roſtorjak.

Khorwatſke ſtejiſčo přećiwo ſerbſkemu poſtupanju dr. Pawelića w Sofiji.

Sagrjebſke nowiny Pawelićowemu poſtupanju w Sofiji njepſchihłoſuja. Khorwatſzy politikojo ſo boja, ſo agitazija khorwatſkich emigrantow we wukraju prózowanju ſchkodźi, kotrež na wobnowjenje parlamentneho knjeżeſtwa dźěła. Dźiwajo na nakhwilny charakter nětżiſcheho abſolutiſtiſkeho knjeżeſtwa w Juhoſłowjanſkej nima khorwatſki lud pſchiczinu, ſa runoprawnoſcż wojużo, njeſakoniſke žrėdki wużiċ, ſ kotrymiż je khorwatſki emigrant w Sofiji hroſnył.

W Beogradsej „Politizy“ nêḑuḑuschi ministeŕ a jedyn z wjednikow bywschseje khorwatiskeje katarkskeje strony Schuperina prajt, so ḟo na Pawelicżowu agitaziju njeſmê žaneje ważnosczje kkasc. Jeho poczinjenje ḟo ſ njewuſpêchom skónczi, kaž zyke dźêło założerja khorwatiskeje strony prawa Iwana Franka. Frankistojo ſu stajnje jenoż mały dźêl khorwatiskeho luda pschedstajeli a dźenża njemóża w mjenje nikoho rêczeć. Sagrjebſki „Obſor“ w podobnym ſmyſłu pische, prajizy, ſo je ẑo Anta Pawelicż po powróczenju prjedawschcho knjeżerſtwa wot ſwojich politiſkich pschecżelow dźêlił. Nima prawo, jako ſaſtupjeŕ Khorwatiskeje wuſtupowacż. Ljubljanske „Jutro“ mjes druhim pische, ſo je Anta Pawelicż hnydom po poſtajenju nowcho knjeżerſtwa do Wina wotjeł, hdżeż je ẑo ſ bolharſkimi a mażedonſkimi komitaczemi ſpschecżelik. Hižo tehdy je ẑo jeho pucżowanje do Sofije wobſamkko.

S juhoſłowjanſkeho knjeżerſtwa ẑo powêdżeć, ſ wukrajnymi nowinami roſchêrjena, jako njewêrna wotpokaſuje, ſo je ẑo na ſajeze bywſcheho frankiſiſkeho ſapôſłanza dr. Anta Pawelicża myto miliſjona dinarow wuſtajiło. Podobne powêſcże ẑu hoke wumyſłenki.

Bolharjo ſamolwitoſcż ſa Pawelicżowu agitaziju wotpokaſuja.

K ſakroczenju juhoſłowjanſkeho pôſłanza Neſchicża Sofiiſke nowiny piſchu, ſo bolharſke knjeżerſtwo njeje dr. Aniej Pawelicżej mohło pſchebywanje w Bolharſkej ſakaſcż a też njeje mohło dopôrêdka wêdżeċ, ſchto budże wón pſched ſajiuzyjerjemi mażedonſkich wucżahariow rêczeċ. Wiſke nowiny ſamolwitoſcż Bolharſkeje wotpokaſuja a pſchiſłowmnieja, ſo ſtaj khorwatſkaj hoſcżej po prawom Bolharſku jenoż pſchejêżkoj.

Finanze kommunistów w Turkowskej.

Turkowſka policija je poczaka. rasnje pſchecżiwo kommunistiſkej agitazji ſakroczêċ. W Konſtantinoplu ẑu hižo, kaž je ẑo powêdło, czrjódu kommunistow ſajeli. Skónczenje ẑu też kommunistiſki zentralny wukonjaẑy komitej wuſłêdźili, kotryż ma w Konſtantinoplu ẑydło a w prowinzach wotnožki. Dale ſu wulki hromadu kommunistiſkich lêtakow w tajnej ćiſchezêrni ſebrali. Też pucże ſu ſo ſwêſcżile. ẑo kotrychżi je Konſtantinopelſka kommunistika organiſazija pjenjeżne ſrêdki doſtawała. Wêſty Cerib, kotryż je pſchi jenym elektrizitetnym towarſtwje ſ inſpekterom, je Konſtantinopelſki komitej wodźił.

Nadêch na Schanghajsku wikowańſku komoru.

Pſchiwiſowarjo antijapaniſkeho boykotowcho hibanja ſu ẑo ſrjedu do chineſkeje wikowańſkeje komory dobyli. Dewonſtrantow chineſkim ſtrażnikam bronje ſebrachu a pſchiſłaleſnow pſchebichu, kotrêż njebêchu ſ czołom czelnyli. Sakroczerej policiji ẑo ſa dyż hodźinje poradżi, nawalnikow wotebnaċ, kotrêż bêchu mjes tym wſchón inwentar roſchił

Ze Serbow.

W **Budyſchinie**, 26. hapreleje 1929.

Wjedrje. Wczera wieczor w 7 hodź. barometer ... meter 0, thermometer wo dwjo +10. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w mozy +1. Wuhladny na pſchemêniajze, ſnadź deſchczowe wjedro. — Naſche hory ẑu jaſno bêle, ſe ſnêżnym poprôſchcze. Hórje je w Kekonoſchach (Riesengebirge). Tam maja hodowny czaſ. Sſnêh leži wyſoko, ſunki hiſchcże dźeja a pucże na wyſchſchich horach ẑu lodyże. Po roſprawje wjedraċnjow ẑo nam ſkoro ſda, ſo ẑo wobſol pomalku pſchihotuje. Pola kupy Islanḑ je niżina ſpôſnacż. Je-li bychu ſa nêj druhe pſchicżaſnyże, hḑyż ẑo k ranju wotſtalk, môhle hacż do połnôżneho morja ſtahaże wyſchiny roſdźêlicż. Pażmo nżinow by ſaſo pſchipłahwejł lodotyċh mêtrow hracżiło a pola naſ by woczołniło. Chcemy ſo małkpſchecżo nadżeċ. Kelki by woczołniło. Chcemy ſo małkpſchecżo nadżeċ. Kelki by ſchtomy ſu hiſchcże nahe a ſchêre. Jenoż żitne ſahony a łuki ſo trochu ſelenſa. Druhe lêta jêżdżachmy do Walpory hižo do trawy. Na to lêtſa żanych myſłow njeje. Na Walporu ani ſelenych mejſow njeſmêjemy. Druhdy jako mejki kcżiżaze kocże pſzmo ſtukcżeſche. — Jutże ẑo botin ſkhadża ſlónczko 4,40 hodź. a khowa ſo 7,17 hodź. Mżażk ſkhadża do połnocy 11,30 hodź. a khowa ſo rano 6,12 hodź.

— **Sswêrny podrużnik.** Wczerawſchi ſchtwórtk bêſche ẑo 35 lêt minyło, ſo knjez gratmiſchtr Pawoł Böttcher, pſchedsyḑa Budyſchkoho dworſtwowazeho towarſtwa we domje Pſched Garbarſkimi wrotami cżo. 1 bydlił. W tym ſjewja ſo dobre pocżahi mjes podrużnikom a wobſtejerjom domu.

— **Pjżmowe ſchcżurki.** Spomożeſki policajſki hamt nam pische: Hḑyż ſu we wokolinje Budyſchina pjżmowe ſchcżurki wobkrôżowali a ẑu w poſłednich dnjach też w mêſcże jenu pjżmowu ſchcżurku popadnyli, ma ẑo na to liczicż, ſo tute ſtraſchne hrymſaki huſcżiſchco wuſtupuja. W ludach ſo takżim ſajimje ẑo wobydlerſtwo proſżu, ſo by wobkrôżowanje hnydom na ſpomożerſkim policajſtim hameże (Wogſkahrtspolizeiamt) w Kupiży po 2 poſthodomaj wó jſtwje cżo. 11 abo na policajſkej ſtraży ſdźêlilo. Tam môże ſtebi tż kożdy bliżſche wopiſanje pjżmowcje ſchcżurki dowiḑżeċ. Sôjenje je dowolene. Kożdy ẑo derje pſchedawa. Nżowno-ſcżerjo a wużiwarjow ſeżowtwoſcżow ẑu winowaczi, pjżmowe ſchcżurki ſanicżeċ.

— **Tworjaza Amerika** — film Döringſkich filmowych dźêlarjow w Hamworu. Dopomnimy hiſchcże raz na filmowy pſchedwoſchit „Tworjaza Amerika“, kiż ſmêje knjes lôdżny inżenêr Hans Goetſchmann ſ Bremena njedżelu 28. hapreleje dopoḑnja w 11 hodź. w Zentralnym dźiwaḑle w Budyſchinje. Schtóż tutôw filmowy pſchedwoſchit njeſłyſchi, wopraẇḑże nêſchto ſkomḑi, pſchetoż njeje druheho ſrêdka, ſ kotrymż móże cżłowjek tak ſpêchaje, tak derje a ſ takim wożebitym ſacżiſchczom wo Ameriży ẑo powinczicż daċ, każ je to tu ſ tutym wubjernym filmom a njepſchetrjechomnym pſchedwoſchkom możno, Sa ſtup płaczi 80 pf. hacż 2 hrivnje.

— **Sswobodne mjażowe jatki** (Freibank) w Budyſchinje. Ssobotu 27. hapreleje dop. wot 7—9 hodź. wotſedawa ẑo ſnyre howjaże mjaſo, punt po 40 pf. a ſnyre ẑwinjaże mjaſo, punt po 50 pf.

— **Paduſchſtwje.** Kradnył je nêchtó 24. 4. 29 dop. wokoło 10 hodź. pſched pôſtſim twarjenjom mużaże koło ſnamki „Schladitz-Original“ cżo. 317 486, kiż mêſcżeche cżorne kroſma, tehorunja błótowaj ſchktakaj, brune woczołowe ſwjena, runċ wobżidło, cżerwjenej gumijowej pſchimadle, Torpedoſti ẑamobéż, ſchérej Chieliorſkej wobruczki. — Dale je nêchtó kradnył w nożu ſ 23. 4. 29 we wokolinje ẑeniżaze jêżdne koło ſnamki „Eldi“ cżiſło 721306. — Wo wożowne ſdźêlenje proſży kriminalny wotriad w Budyſchinje.

— **Ssebi żiwjenje wjata.** Saḑżenu nóż je ſebi jena tudomna ſwudowjena mêjeczelka wobkhoda żiwjenje wjaka, je ẑo we ſwojim bydlenju ſ pkunom ſajêdożcżika. Hoſpodarſke ſtarosce ẑu byke pjecża ſ pſchicżinu tuteje wobżarujomneje kroczele.

— **Kelko ẑamokhodow je w Saksej?** Dnja 31. mêrża bêſche w Saſſkej 112 473 ẑamokhodow. Tute roſdźêlichu ẑ. na 15 948 mańch a 40 694 wulkich motoriſtich kołow, 40 038 wożobowych a 14 235 nakładnych automobilow a 1441 hewaſchich ẑamokhodow.

— **Vielusa pjecża ſaſo widżeli.** Wutoru wuhladachu w Ottendorfje-Okrilla njeſnateho, kiż ẑo po wopiſanju rubjeżneho mordarja Vielusa na tutoho hodźeſche. Powêchu to Driejdżanſkej kriminalnej policiji, kotraż je ſynlnym mużſtwom Luſiku holu ſa nim pſchepyta, toka we njeſnatym ani ſlêḑa njenamaka.

S **Małeho Wjelkowa.** Wokrjeſny wubjerk hamtſkeho heſtmanſtwa je dowolił wjeſnu ſakoń ſchitżej wuczenych ptaczkow, kiż wot 15. hapreleje płaczi. Wſcheżnjenja wjeſneho ſakonja môża hacż do 150 hr. wyſoke ſchije powêſnu, ẑu po 50 pf. na gmejnſkim hameże doſtacż. Na gmejnſkim hameże je też wjeſnu ſakoń ẑe wobkładanju wupokazery.

S **Wulkeho Wjelkowa.** Saḑżenu pôndżelu domjeſchcżu tudomneho tuhydlerja Jana Wagnera, kiż je ſtaroſcż 69 lêt ſtary wumrêł, ẑe hożleḑnjemu wotpokaſkej. Wobſtejerjo tow. ſa Mały Wjelkow a wokolinu wopokaſa jemu ſ bohatym pſchewodźerſtwom poſlednju cżeſcż.

Se **Sſmochcżi.** W poſſlednim pôndżelu domjeſchcżu tudomneho tuhydlerja Jana Wagnera, kiż je ſtaroſcż 69 lêt ſtary wumrêł, ẑe hożleḑnjemu wotpokaſkej. Wobſtejerjo tow. ſa Mały Wjelkow a wokolinu wopokaſa jemu ſ bohatym pſchewodźerſtwom poſlednju cżeſcż.

Se **Sſmochcżi.** W poſſlednim pôndżelu ẑu gmejnſkich ſaſtupjerjow je ẑo wobſamkko, ſo ma ẑo bawk na wodu ſbrach. Wſchitko dalſche je na gmejnſkim hameże lhowrieċ.

S **Wulkeje Dubrawy.** Ssrjedu wjeczor wokoło 10 ẑ. padny ſ motoriſtim kokom pſches hromadu pjerſchcże, kiż pſchi twarjenju wodowoda na dróſy leża, motorowy koleſaŕ Arthur Pilz, jako ſ Budyſchina pſchijêdże. Wón ſrani ẑo cżełko na hłowje a w mjeſnowczu a wotſta na dróſy leżo. Nêkotſi mużojo, kotriż ſ dźêła pſchiḑżechu, donjeſechu ſnieſhożeneho do bliżſcheho domu, hdżeż jemu ſaniteſnik Janaſch ſ Wulkeje Dubrawy prênju pomoc poſkiczi. Na to dowjeſchu ſranjeneho do jeho bydlenja.

S **Porchżiz.** Njelube ſcżêhwki ſyjneho ſmjerſka w lêtuſchej ſymje pokaſuja ẑo w naſchej wſy tutôn tydżeń ſara napadnje. Hḑyż nêtko ſemja też hłuboko roſtawa, ẑo tu wodowe roły w ſemi pukaja a to wożebje domjaze pſchiſłamtnjenja. To je ja potrjechenych wêſo mjeraja wêż.

S **Nſchornja.** Ssrjedu wjeczor po zyjej wokolinje na woheń piſkachu. We Worzyniſkich ſtronach ſapaſche wulke ptomjo k njebju. Wohnjowe wobory bêchu hiżom zyſawy ſmuczahale a to na pucż podale. Tola, hḑyż ẑo wohnjej bóle a bóle bliżachu, dyrbjachu ſpôſnacż, ſo ẑo żane twarjenje njepaḑi, ale ſo bêſche w Bêło-Horſtim haże nêchtó ſlanjowej hromaḑje ſapaliċ. A tak ẑo żyżawy na pol pucżu ſaſo wróczichu. Schtó je ſtanje ſapaliċ, njeje ſnate.

S **Wujerja.** Njeḑżelu na ranje bohu ẑo paḑuch na tudomnym knjeżim dworje ḑo komory nêkotrych dejerjow. Wón kradny jenemu dejerjej nêſchto draſty a nimo toho nêſchto pjenjes. Pſchepytuja wêſtu cżêſ.

S **Lubija.** Mêſto Lubij a też mêſto Kamjenj bêſchtej ẑo na ſakſke ſnutſkowne miniſterſtwo wobrocżiłej ſ prôſtwu, ſo bychtej też ſa pſchihoḑ hyżej podſtajenej wokreſnemu heſtmanſtwu a niż hamtſkemu heſtmanſtwu, każ je to wotmyſłene w nowym rjaḑowaniu ſakſich gmejnow. Sakſke knjeżerſtwo je po ſłyſchenju wubjerka wokrjeſneho heſtmanſtwa dowoliło, ſo ſmêtej mêrcże dwaj dwê lêcże, potajtim hacż do 31. mêrża 1932 wokreſnemu heſtmanſtwu podſtajenej woſtacż. Ssamſne prôſtwy bêchu na miniſterſtwo ſapoḑake mêſta Bitkopizy, Połcżniza a Bjarnacżizy, tola jich prôſtwy ẑu ẑo ſcżêhwkow dla wotpokaſale.

S **Holeſchowſkeje Dubrawki.** Nascha cżiſcha wjeſka naſhoni tele dny wulke roſgorjenje. Ssyn jeneje tudomneje wudowy, kiż je wonkach pſchiſtajeny, mêſcżeche wobkład ſ dźiwoku jeneho tudomneho żiwnoſcżerja, kotraż je na ſłużbje. Wobkład njewoſta bjes ſcżêhwkow a młodżenz ẑo hożlyżnemu nanej ſdźêli a proſcheſche ſ ſolżnym pſchihoſłowjanjom two jeje ruku. Jeje nan pak żenicha woipokaſa, ḑokeľż chżyſche, ſo by jeho dźiwka pſchiwjeſła muża ſ nêkotrymi tyżaj hrihwnami ſamożenja. Po tutym wuprajenju bêſche żiwnoſcżerjowa ſmjeja roſhorjena. Żenicżej bêchu hroſyli, ſo jeho pſchebija, je-li ẑo pokaſacż da. Jako pak tutôn ẑobotu pola ſwojeje maczerje pſchebywaſche, bu k namej njewjeſtu pſcheproſċeny. Po dołhim roſmyſłenju tam dźêſche a woſtaji pak

---

Macerny dwór.

Halligſki roman.

4] (Pokracżowanje.)

„Ja cże njemyſlu, Manne Wögens?“

„Pſchihbadejſch-li ſ dobrymi, radoſtnymi myſlemi, to naſ niżdy njemyſlich. Tola runje chżydmoj mój do łoża.“

„Mój? Schtó to je: mój?“

Manne Wögens ẑo ſ hłożom wuſmja. „Maren, pój jow. pſchijtup k mni“, wón ſawoła, „Edlef Holgers hižo njewó, ſchtó „mój“ ſmoj.“

Tu ſpohladny Holgers do mêrneju módreju wocżow. Bêſchtej ſ jara cżêmnymaj brjorkomaj wobdatej a ſtojeſchtej w ſpodżiwnje ẑwjatocżnem kraṫuem wobliczu.

Cżêmnojażne włoſy ſpadowachu ſmehka do cżoła. Postawa bê ſchwiżna a nêżna, a njeſbahaſche hobrikemu hratrej ani k ranjenjomaj. Wopraẇḑże maluſchka ſtojeſche Maren Wögens mjes wobêmaj hobromaj. „Wón je wonêmik“, wuſmêjchowaſche wucżeŕ. — „Wobſladaj ſtebi ja jenoż, Edleſo, je ẑo naſchu ſaſtarſku friſowſku narodnu draſtu wobleka a by rad chżyła ryſyſtrika ḑżowka Halliga byċ. Tola naſcha Durinſka maċ ẑo wſchuḑże pola njeje pſcheraḑża. — Nó, wój ryḃe? Pſchejo hiſchcże ſtaj nêmaj?“

„Dobry wjeczor, knjeżna Maren.“ Edlef poḑa jej ruku a wona ſłoji ſwoju ḑo jeho prawiży. Tak pſchejtupichu hromaḑże próh wucżerńje. Żyle krucże ḑżerżeſche Edlef Marinu ruku. Ani njepyżny, ſo ẑo holza ſaczerwjeni a bu jej wuſkoſłiwje. Manne Wögens pohlada roſwjeſeleny na wobeju.

Skónczenje wuſmwoḃoḑi ẑo Maren, a potom ſydżechu ẑo ſa ſkulowate błiḑo. A mjes tym ſo ẑo wonka naſmyſli wichor móżnje poſbêhnyċ a, każ ẑo ſḑa, poſpyta, thêżine ḑurje ſ cżoła wuſbêhnyċ, bê Edleſej Holgerſej, jako by meja ſakżêła. — W nim bê ſeſlenjenje a kżêwanje. —

Nadobo wón ſawoła: „Bonneſtawy żym ſchcżipat, hobrjeſi kwêczel! A ja ani njewêḑżach, ſo Wy pſchiḑżecże. Jutſje jón pſchinjeżu. Cżehodła ſcże tudy, knjeżna Maren?“

„Njeje traſch wam to pratwje?“ ẑo wona wuſmnja. Ssu tola Michalſke próſdniny.“ Wy pak ni tola w juliju w Ordingu prajeſcże, ſo tón krócż njepſchiḑżecże . . .“

Młody wucżeŕ ḑo toho ſajêdże. „Staj ḑha ẑo w Ordingu widżaſoj? Wo tom ſyḃa niczo njewêḑnu.“

„Ja ſ toho cżaſa też hiſchcże ſ tobu rêcżak njejżym, Manne“, ſnapiſchcżiwi Edlef roſpjerſchcżeny.

Ale Maren ſo ſaczerwjeni a njemóżeſche ẑo prawje ſe ſłowami dowunmakaċ a jeje bratr wiſeſche ſ hłowu. — Potom wona nadobo wubêhnyċ, a mużej njewêḑżeſchtej ſebi rady.

„Cżehodła wona ḑże? — Njerodżi ſnadź wo mnje?“ woprascha ẑo Edlef njemḑrje.

Manne Wögens ẑo pſchi ſebi ḑżiwaſche: „Ma cże ſnadź pſchejara rad, Edleſo Holgers.“ Tón pſchejẽ ſebi po ſwêtłem wjeſſchu. „Wſchejara rada? Pſchejara rada?“ woprascha ẑo nutnje. A ſ hłubokim ſḑychom: „To by pſchewjele ſboża było!“

To roswjeſeli ẑo Manne Wögens. — „Stoji-li to takle ſ tobu, Edleſo? Wój ſtaj mje zyle w njejażnem wostajikoj. Tajkele paſmo wój ſtaj! Tajenzaj!“ Wón tſchażeſche Edleſa. „Wołuċ! Ja cżi praju, ty ẑy wulki łóż cżahnyk. Ssotra Maren bêſche kożdy cżaſ ſ mojim dobrym ſandżełom. A ſ ſandżełom naſcheju ſtarſcheju. — Dżeſi, kiż 4. kaſuju żiwu we ſebi cżuja, wuttwora ẑo na dobre żónſke. Potajkim — mojeḑla, — gratulos!“ Ssnêm Maren ſawołaċ? Khiba ẑo ḑżeſch ty k njej? Oha, ja ẑo ſnjerċ ſwjeſelu, ſo ta holza ſ ſudoweje ſchule won pſchińḑże? Sswako Edleſo, to je ḑżenſa kraṫny ḑżeń!“

Tu Edlef Holgers wotucżi. S ḑżiwnje ſhażnjenymaj woczomaj ſpohladny na pſchecżelca.

„Rêcżiſch-li wo ſwojej ẑotiſce a wo mni?“ woprascha ẑo ḑybawje

Wucżeŕ wótrje na njeho pohlada. „Ssy-li khory, Edleſo?“

„Ssnaḑ. — Khory ſ luboſcże k Maren. Tola to njeẑmeſch ji rjeż. Njeſawołaj ju. Hewak bych ju ḑyrbjał do ſwojeho wobjecża ſhrabnyċ. A njeḑocżink ja njejżym . . .“

„Edleſo, ſchto ma to rêkaċ?“

„Nô, Manne, njeprajſchej ſo mje. To nawali ẑo nêſko wſchitko na mnje każ ſwêtły Hans na Halligſke tohnidłowe wody. Knjeże Bożo, żym ja njeſbożowny! Haj, to môżeſch twojej ẑotiſce rjeż. Dobru nóż, Manne.“

S cżełkim ſłupom woteŕḑże.

Sa kżwiłku Maren ſaſtupi. W łuboſnej wuſtroſtiłowoſcżi a ſ błyſchcżatymaj wóczkomaj.

Tola błyſchcżej ſhaſnyċ, hḑyż ẑamotneho bratra naḑeŕḑże. Tón wſa ju ḑo ſwojeho wobjecża. „Moja luba ẑotiſcżka, ja prjeḑy prajach, ſo je ḑżenſa kraṫny ḑżeń, ale ſ teho je naſtał nêkajki ḑżiwny. Edlef Holgers je njeſbożowny, a ja njewêm, cżehodła. — Njewużêḑ tohodła ſ wjeſchom, ſwoſłań ſmêrom ſeḑżo k mojemu ramjenju ſo pſchiſtuliwſchi.“ Wón hłaḑżeſche jeje mjehke kwóſli. „Ehej, najłubſcha ẑotiſcżka, hḑyż je naſch najſłubſchi pſcheczel njeſbożowny, potom ḑyrbimoj mój pêkuje ſmêrom byċ. To je potom każ wobalka ja jeho ranu. Budźmoj ſcżerpnoj. Wſchitko ẑo wuſaſni.“ Tu wuſwoboḑi ẑo Maren ſmaha ſ jeho rukow a woſtaſi ẑo zyle ſcżicha ſaſo je ſtuwy. A bratr hłaḑaſche ſa njej ſ ſhutnym wocżomaj. Wſa potom żeḃ ſeſchiwkow a tunkny pjero do cżêrnjenizy. A ḑeſcżacz króċ pſchecżiżita naſtawki wo pſchehnjenje: „Po ſkledni wichorowy pſchiwał na Halligu Likompje.“

Też w jeho wutrobje howrjeſche ſły wichor. A poſſledni ſchuleŕ ḑoſta cżiſtu jedniczku ẑo ſwój naſtawk. Niedźeż wożały toho, ſo bêſchtej ſuchej ſtronzy ſchiſtaj na kchiż cżeſkwjenje pſcheſchmórane. Ale wucżeŕ bêſche prêni raz roſpjerſchcżeny w ſwojej ważnej ſłużbje.

(Pokracżowanje ſcżêhuje.)

powowe wroćk wokewrsene ł wophrscha ẞo pśches iödkus ſicht syrbi. Živnoſczeŕ pak w tutym wokomiku ſe ſwoimi ſynami ſ durjemi wom pſchikhwata a ženicha hacź do jeho domu pſchesez ẞhaſche. Pſched ſtarej ſkemjenej maſzeriu ẞo domach do ženicha dachu, kamorowu ſchkleiżu roſchihu a jeho na dróhu ſczehnéchu. Wjeẞnjenjo warnowachu živnoſczerja pſched taſkim poczinanjom. Lókat ẞoſtawa na ženichu nékotre lóſzíche ſranjenja a żandarm ſkhipad pſchepytowaſche. Sda ẞo, ſo pak po wójnje mér ẞo ſwójbow ſaczehnje.

S Rakez. Sſawny pucź ſ Rakez do Jitka je dla ſwjowanja na Rakezańſkich honach wot 26. hapreje hacź do 3. meje t. l. ſawrjeny. Jśdowy wobkhad pokaſuje ẞo na Nju Wieſ.

S **Kamjenza.** Póndżelu 29. à wutoru 30. hapreje ẞo w hamtſtich mĕſtnoſczach hamtſkeho heſtmanſtwa a dokelż ẞo mĕſtnoſcze cźiſcza.

S **Wojerez.** Tudomna ſwob. rĕſnika jednota woſzwjeczi wot 17. hacź 19. auguſta 1929 ſwoje 300lĕtne wobſtacźe. Sobom poſwjeczja ſwoju khorhoj. Protektorat je pſchewzał knjes preſident Bergs ſchleſiſkeje wikowanſcze komory. Khorhoj poſwjeczi wokrjeżny pſchjedźyda knjes Max Kiefer ſ Wróćſławja.

S **Niſkeje.** Rĕſniſki miſchtr Pawoł Jähne je ſwoju rĕſnišku leżownoſcź na Mużakowſkej dróży rĕſniſkemu miſchtrej Liebiaej ſ Rubolca pſchedał. Jako kupny pjenjez mjenuje ẞo 65 000 hriwnow. Knjes Jähne je ẞebi kupił rĕſniſku leżownoſcź w mjeńſchim mĕſcze Durinſkeje.

Hospodarſki rozhlad.

pjatk 26. hapreje 1929:

Wĕcrawſke kurzy w Barlinje.

1 dollar . . .	4,211	100 pólſk złotych	47,35
1 ſendźelſki punt .	20,430	100 cźeſkoſł. krónow .	12,465
100 ſwaje. frankow .	81 08	100 franc. frankow .	16,455

Barlinſka burſa jewjeſche wczera wobras ſmĕrowańa a ſtrużenja. Kurſ[illegible] ſtejachu ſchtyri jenjo a poſtupowachu. Wiki ſ dośćynymi a rentowymi liſczinami ſtabe woſtachu.

Na **produktowych wikach** je żito żodne a tuž też płacźiny ſtrużene woſtachu, haj, ſa pſchenicu a rożku ſamo wo 5 pj. po zemnarju poſtupichu. Wczera płaczeſche ſymjeć

w Barlinje:

pſchenicy 11,30—11,40 hr., rożki 10,35 hr.
hacź 10,50 hr., jeczmjenja nalĕtnjeho 10,90—11,50 hr., wahnjatego 9,60 hr.
hacź 10,10 hr., wowſa 10,10—10,40 hriwnow.

w termijowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 11,85—11,87½ hr. a rożki 10,95—10,92½ hr., wowſa pak 10,65—10,67½ hr.,
ſa julij: pſchenicy 12,20 hr., rożki pak 11,32½ hr., wowſa 11,05 hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenicy 10,90—11,30 hr., rożki 10.00 hr.
hacź 10,30 hr., jeczmjenja nalĕtnjeho 11,50 hr., wowſa 10 20—10,50 hr.

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſchenicy 10,80—11 hr., rożki 10,00 hr.
hacź 10,25 hr., jeczmjenja nalĕtnjeho 11,00—11,25 hr., wowſa 10,50—10,80 hriwnow,
proſata 28—40 hr., bĕhaki 60—80 hr., libjata 2,70—3,50 hr.,

Na hiwjenjaze wiki wczera ſchtwórtk w Khorczebuſu

bĕchu pſchiwjeſli 1023 proſataw a 154 bĕhakow.
Wone płaczachu
proſata:

małe	22—28 hr.
ſrĕdnje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

bĕhaki:

małe	40—60 hr.
ſrĕdnje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Stótne wiki ſchtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pſchihnali bĕchu 493 howjadłow, mjes nimi 458 dobrych krowow, a wyſokokuczelnych jałozow, 4 byli, 31 proſywikow, a nimo toho 157 cźelatow. Wiki dźĕchu pomału, dźĕl ſkotu woſta njepſchedaty. Wone płaczachu
młode dójki a wyſokokuczelne krowy 280—570 hr.
wyſokokuczelne jałozy 250—470 hr.

Na ſwinjaze wiki:

tam bĕchu pſchiwjeſli 410 proſatow a 262 bĕhakow.
Te płaczachu
bĕhaki:

wulke	80—100 hr.
ſrĕdnje	55—80 hr.
małe	40—55 hr.

proſata:

wulke	35—40 hr.
ſrĕdnje	30—35 hr.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Krĕć 1,20 hr., kolraбi 30 pj., ſyhdrośty kał 40—100 pj., jĕdźona koboda 30—35 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—50 pj., bĕły kał 25 pj., ſelery 60 pj., butra punt 2 hr., jeja 10—11 pj., cźerwjeny kał 25 pj. hacź 30 pj., khłaſty 25—30 pj., rożiczkowy 80 pj., cźerwjena rĕpa 30 pj., ſyholej kĕrcźž 35—40 hr.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Lubiju.

Butra 1,00—1,05 hr., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pj. ſmany wotli 1,80 hr., kulerẑpa 15 pj., cźerkej 25 pj., morchej 20 pj., mĕd 1,40—1,60 hr., zybła 20—25 pj. a bĕrny 6 pj., ſelerij 45 pj., jabłuka 25—35 pj., bĕły kał 20 pj., cźerwjeny 20 pj., ſelery 40—50 pj., wótki kał 20—25 pj., karoty 25 pj., ſyhdrośty kał 30—70 pj., jĕdźone koboda 30—35 pj., khłaſty kał 28 pj., ſyholej 20 hacź 40 pj. kĕrcźž.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Wſchelka 10,60—10,90 hr., rożka 10—10,30 hr., jeczmjeń nalĕtni 11,50—12 hr., wowſ 10,30 hacź hr. 10,50, butra 1 hr., proſata 28 hr., bĕhaki 70—80 hr., zubła 25 pj., holbje 1 hriwnu.

Wiki w Khorczebuſu.

Howjaze mjaſo 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., ſkopaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., ſandy wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karby 1,20 hr., kokſuki 1—1,40 hr. hońbje 0,80—1 hr., kury punt 80—1,50 hr., kapony punt 80—1,50 hr., libjata 4 hr., cźerwjeny kał 30 pj., bĕły kał 25 pj., zybła 20—25 pj., jabłuka 35—70 pj., kacźki khłaſta punt 70—80 pj., ſyholej kĕrcźž 25—30 pjenjezkow.

Pſchiſtajenja:

Wurzałnika blidarſkeho, do Hródka, Lipowa haża 5 we dworje.
Hołpoſa ſtarſchu, do Kobjelna, ſamolwicź pola Rózneria w Budyſchinje, Seminarſka haża 13.
Cźahrodnika ſa wurĕſowanje ſchtomow, do zyhelńy pola Wulkeho Bukowa pola Hródka.
Moleriſkeho, Buder w Hródku, Mużakowſka dr. 51.
Holzu do domu, Weberka w Niſkej. Mużakowſka dr. 21.

Na pſchedań:

Krowa podſzobna w Nĕmſtich Paſzizach 16.
„ młoda wyſzokokuczelna, w Kſchidole 20.
„ wyſzokokuczelna, do cźahanja, Meuſewitz w Lubiju, tel. 417.
Kachle kuchinſke a Cutaway ſ 2 ſazomaj, w Kamjenzu na Kinsbórſkej dróży 6.
Cutaway, derje ſdźerżany, ſa mjeńſchu wozobu, ruczne dźĕło, w Budyſchinje, Wetzeſtr. 21 b.
Wós jenowpſchežny, nowy, Thuman w Hródku, Baderſka haża 6.
Wós wótſnik, w Biſkopizach, Nowanĕmſcźanſka dr. 28.
Wós dźĕcźazy, w Budyſchinje, Rybarſka haża 33III, Sukelniſka haża 38IV, Zyhelniſka haża 10 delka.
Kóſlerzi, w Dobruchi 26 b.
Kuru a trutaze jeja, Jurk w Budyſchinje, Tśelańſka dr. cźiſło 42.
Jeja k nażadźowanju, Wyandotſke, tachantſke hublo we Cźĕchorzjach.
Pĕrny ſymjentne a też jeczmjeń, ſaſtarańja na Zibowje, telefon 3535.
Pĕrny ſymjentne w Budyſchinje, Cźornoboſka dr. 33.

Soudniſzy na pſchedźejomanje

ſobotu 27. hapreje 1929

w **Brĕſnjanje** pola Kamjenza, w hoſcźenzu „K wieſzeźnemu kubłu" dop. w 9 hodź.: toczńk, rĕpowy krajak,
w **Hródku** na Wojerowſkej dróży 9 poł. w 2 hodź.: polza, mĕch ſymjenjow, 5 żonjazych a 5 mużazych kołow, bujej, radio, zigarn. zigarety, tobak, brjewo a kłamaſke twory.

Skerowe ceny.

Barlinſke produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodźin: Sſnadny wobrot, ſeſłabnjene płaczijny.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Mĕrne wiki, ſnadny wobrot, płaczijny ẞo dźerża.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płaczizny na ſtotej hriwnje.	25. 4.	24. 4.		25. 4.	24. 4.
Pšeńca	226-228	225-227	bony	22 24,00	22-24,00
rożka	207-210	206-209	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	mądre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	bołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-208	kersdella	—	—
kukurica	214-215	214-216	raps. wosušk	18-18,80	18-18,80
pšeńć muka	25-29,50	25-29,50	any wosušk	22-22,40	22-22,60
rżana muka	27-28,85	26-28,75	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	15-15,00	15-15,00	bérnj. kruški	18-18,60	18-18,60
rżane „	14-14,50	15-15,60	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
lane symjo	—	—	rżana ſłoma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-49,00	43-49,00	pšeńć. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps „	—	—	wowſna „	1,70-1,80	1,70-1,85
pjeluški	25-26,75	25-26,75	jačna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Wiĕne płaczizny ſtwórtk 25. IV.	Wĕſo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		10,80—11,00	10,90—11,30
Rożka		10,00—10,25	10,00—10,30
Jačmjeń (nalĕt.)		11,00—11,25	11,00—11,50
Wows		10,50—10,80	10,20—10,50
Syno		6,75—7,50	6,75—7,25
Słoma z maš. młóc.		2,75—3,00	2.50—3,00
Słoma k zaſalanju		3,00	—
Słoma z ruku młóćena		4,00	3,50—3.75
Bĕrny pola ratarja		3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na żelezniou		—	—
Butra		2,00	1,00—1,10
Joja		0,10—0,11	0,10—0,11
Pšeńčne wotruby		8,30	8 10—8,30
Rżane wotruby		8,50—8,75	8,10—8,30
Pšeńčna muka		23,00—24,00	16.25—16,75
Rżana muka		16,25—16,75	15,75—16,25
Prosata, wulke		—	—
„ „ srĕnje		28—40	—
„ małe		—	—

Wusudźenja.

§ **Pſched małej khłoſtanſkej komoru** w Budyſchinje mĕjeſche ẞo dla ſyntaneho cźeſkeho wospjetneho paduſchſtwa ſamolwiceŕ hižo nékotre raſy khłoſtany 371lĕtny muzeŕ Ota Hermann Liſchka ſ Nowych Pſowjow. Budyſki hamtſki ſud bĕſche jeho 14. mérza 1929 w ſmjerſu wobſkorżbu ſa winowateho ſpóſnał a jeho k 1 lĕtu jaſtwa ſaſudźił a jemu cźeſne prawa na cźi lĕta wotrjekł. Pichcerſtwo ſaſudźenju bĕſche ẞo Liſchka pſches ſwojeho ſakitarja rĕſnika Marſchnera-Budyſkeho powołał. Każ pak Liſchka wczera ſam pchidła, je wón w nozy k 28. dezembrej 1928 w Nowych Pſowjach woknowu ſchkleiżu rosbiwſchi do domu żiwnoſczeńki Heinrichowcje rodź. Lorenzez, kotraż njebĕſche domach, ſalełł. Heinrichowcje nan, kiż w pódlanſtim twarjenju bydli, bĕſche jeho nuty leſcź widźał a Liſchkowu jaku ſ jeho papjerami. kiż bĕſche pſched woknom leżo woſtajił, na ẞo wſak. Dnia 27. dezembra bĕſche Heinrichowa ſ póty 70 hr. renty doſtała. Liſchka je nĕhdźe hodźinu w bydlenju pſchehował a potom ſaſo ſ woknom wulełł. Mĕniachu, ſo je wón ſa tutymi 70 hriwnami ſchoł. To pak wón pŕejeſche a praji, ſo je hył pjany. Heinrichowcje muż je ẞo we wójnje ſhubił. Powołanſki ſud mĕjeſche Liſchku tohorunja ſa ſyſnje podhladneho, ſo je kradnycź chcył, niemjejeſche pak winu ſa pokuje dopokſanu a ſaſudźił Liſchku, tohodła dla ſaźenja domjazeho mĕra k 4 njedźelam jaſtwa, kiż ẞo ſ pſchepytowanſkej jatbu ſa wotpokuczene wobkhaduja.

Z Łużicy.

* S **Wopakeje.** Mjes Nowoſalzom-Sprembergom a Wopakej a Holbinom (Taubenheim) ſu ſawoſzeli rĕcźniſchcźo Schprjewje runacź. Tak je tam wiele noweje khadnoſcze k dźełu date. Wſchi runaniu rĕcźniſchcźa je wulke pſchewożowanje ſemje nuſne. Nĕcźiſtkecźa dźedża po możnoſczi rune wurnez, ſo by mokła woda njeſaẑewana wotbĕjeźa. Tuž ẞo też pucź mjes Nowoſalzom-Sprembergom a Holbinom w pſchichodźe wjazy njepowodźi.

* S **Habrachczij.** Hižo tydźenje dołho traſchcźeſche ſaſpałeł Habrachcźiz a wokolinu. Żandarmſtwo ſe ſeſnyjenjſtim komandom je energiſzo ſa nim kłędźiło a jeho ſrjedu popołdnju w jenej ſajmje w Spreedorfje ſajało. Sapaleŕ je nĕhdyſchi Habrachcźanſki wohydlel Nacźeng. Wón bĕſche ſ wobhedźerjom domu, w kotrymż bydleſche, a ſe ſwojej żonu w ſtajnej ſwadźe żiwy, ſo jeho ſpoczatk hapreje na wukas wyſchnoſcze ſ Habrachcźiz wupokałacźu. Wot 9. t. m. bruczeſche ẞo wón we wokolinje wokoło, nozowaſche w bróżnjach a kólnjach, kotreż ſwjetſcha ſ wjecziwoſcźu pſchecźiwo wohydleſtwu, kiż jeho ſe ſnatych pſchicźiwom wotpokłasowaſche, ſapali. Pſchi. pchefzhſchowanju wuſna ẞo Nacźena, ſo je wſchitke wohnje w pożledniim cźaſu, też w Dürrhennersdorfje a Miesenthalu, ſakożił. Wobydleſtwu budźe ẞo nétko ſaſo lépje dychacź a wono budźe energiſkemu żandarmſtwu ſa to dźakowne.

* Se **Shorjelza.** Wſched nékotrymi dniemi ẞe ẞe mandźelſka Emilija Henczlowa, kiż na Mulkej Walkej dróży bydleſche, bies ſtreda ſhubiła. Mĕſko jeje cźeſko pola Ludwigsdorfa ſ Niſzu wuczahnuli.

* S **Arnsdorfa** pola Shorjelza. Wſched nĕhdźe dwěmaj njedźelomaj je ẞo w Arnsdorfje ſkałał Pawoł Grüttner wobwĕſnnk. A ſaſidźenu ſrjedu kórcźmak a rĕznik Bruno Schmidt ruku na ẞo ſłoži. Wón ſaſtrĕli ẞo ſ hróniu, ſ kotrejż we ſwojej rĕkarni rĕzny kót ſaſtołowaſche. Schmidt je kedi yo dacźu żiwienje wſak w duchownum ſacźĕmnjenju, pchetoż cźerpjeſche hižo dołho na cźuwy; tuto cźernienie drje bĕſche wukhadźaſko ſ hoſpodarſkich ſtaroſczow.

So z wutrobu smĕjo rĕć zaso dostaŕ.

Spodźiwny pſchiwad, ſo nĕmy cźłowjek pſchi roshorjażnym podawku ſwoju rĕć ſaſo namaka, je ẞo njedźelu w Barlinje ſtak. 28lĕtny nĕhdyſchi artiſt (wumĕłc) Schütz wopita ſe ſwojej manżelſkej pſchedſtajenje w kinowje. Na jewiſchczu wuſtupi humoriſt, kotremuż durbjeſche ẞo Schütz ſ wutrobu ſmjeć. Schütz cźerpjeſche hižom nékotre lĕta na pluzowu a kłowu tuberkulozu. Wot nékotrych lĕt mójeſche ẞo ſe ſwojim pſchiwuſnuſnymi jenoż ſe ſnamjenjemi abo pišomnje ſrosumjeć. Pichi ſmjeczu je ẞo jemu wadobo rĕć wróćiła. Jako jeho manżelſka póndźelu na dźeło dźeſche, praji muż k njej njejauy „Na ſaſomódźenje!" Manżelſtaj ẞo ſ wjeſelom płakaju wobjimaſchtaj. Wopełnity łkał, kotreżoż Schütz wopyta jemu wobkruczi, ſo wot yĕtka ſwoju rĕć na pſchecźo wobkhowa.

Ze Saksketa a dalśich krajow.

* S **Kamjenzy.** (Sdy ſmĕdźa ẞo w Kamjenzu kupacź.) Hiſchcźe njedawno ſmĕdźachu ẞo ludźo w Kamjenzu w ſwojich domach jenoż jónu wo tydźeń kupacź. Take dowalnoſcź je ẞo někto tak pſcheměniła, ſo ſmĕdźa ẞo na jenym dźĕławym dniu kupacź, kiż pak njeje wjacy wopełe pſchedpiſany. Sa wuzżiwanje pitneje wody wobſteja wobmjeſowańſke pſchedpiſma dale. Sa krjepjenje dróhow ſmĕ hłubokotwarſti hamt jenoż hiſchcźe rĕcźnu wodu wuzżiwacź.

* S **Brandenburga.** (S błyſkom trjecheny.) W Michelsdorfje w Zauch-Belzigſkim wokrjeſu rospuſchcźi ẞo prĕnje nałĕne njewjedro. Jedyn błyſk dyri do wĕtrnika na hóraz a poraẑy tam ſamkaſtejo wuczobnika, kiż ſ dwěmaj towaſchomaj na wĕtrniku pſchebywaſche. Błysk wuczobnika na cźole wopali a wón po zyłym prawym boku wotkromi.

* S **Barlina.** (Krywawe puki na pohrzebniſchczu.) **Po pohrzebje 16lĕtneje ſamomordarki na pohrzebniſchu**

ežu w Barlinje-Wetzensee ſo pſchewodźerjo do purow dachu. Jako běſche buchowny w ſwojej rěči najpowoł, ſo je ſebi holza w njeſbožownej luboſći žiwenje wſala, počza nadobo něchtó wolacź, ſo to njeje wěrno a ſo buchownemu njeſłuſa cźiſte wino naleli. Někotſi pſchewodźerjo wumjetowachu woczehnjeńſej maceri, ſo je wbohu holzu tak trjudowała, ſo ſebi druheje rady wjedźała njeje, hacź wuczeł do ſmjerće. Muzoſo a žony, hol'yni pſchiwuńi a ſnacźi ſo pliſtowachu. Stónčenje dyrbjeſche ſchkitańka polizija ſapſchimnyć, ſo by wadźakow roſehnała. Cźi pak ſo tak rucze njeſměrowachu, ale ſo na druhim měſtnje dale jerjechu.

* S Bremena. (Wopačneho kriminalneho ſaſtojnika ſajeli.) Na ſkutkowanje Barlińſkeje kriminalneje polizije poradźi ſo ſtrjedu w Bremenje wopačneho kriminalneho ſaſtojnika ſajeć. Sajaty je hižom někotry króć khlostany a rěka Hilpe. Jenož w Barlinje ſamym je wón nětkle 50 wobſchudźenſtwow ſtuċźił.

Naša zemja nosy dwě miljardźe człowjekow.

Po najnowiſchej roſprawje mjeſynarodneho ſtatiſtiſkeho wuſtawa w Haagu wobličźeja wobydlećſtwo naſcheje ſemje ſ dwěmaj miljardomaj człowjekow. W lěcze 1910 mějeſche ſemja miljardu a 600 miljonow wobydlerjow. Wobydlećſtwo ſemje je ſo potajkim ſa hiſchcźe nic zyle 20 lět wo 24 prozentow pſchiſporiło.

Po poſdaćnym wobličźenju maju wobydlerjow: Aſiſta 950 miljonow, Europa 550 miljonow, Amerika 230 miljonow, Auſtralſka 7 miljonow. Mjes europſkimi ſtatami ma najwjaſy wobydlerjow Ruſka, kotraž ma 115 miljonow; najmjenje wobydlećſtwa ma Islandſka ſ 95 000. Najhuſćiſcho wobydlany kraj zyleje ſemje je kupa Jawa.

Přilopk.

* Prěni profeſor ſa lětaćſtwa. Dr. ing. Jurij Madelung, wotrjadny wjednik Němſkeho ſpytniſtwa w ſtanju, bu ſa porjadneho profeſora na nowym wuċźbnym ſtole ſa powětrniſtwo pſchi Techniſkej akademiji w Barlinje pomjenowany.

* Statiſtika ſwjetſkeho nowinaſtwa. Liczba nowin, kiž w tukhwilu w Ruſkej wukhadźa, ſtaji ſo po woſjewjenej ſtatiſtiſy „Literarneho ſpodła" na 556. Naklad wſcheſ tutych nowin hromadźe je 7 683 747 eksemplarow wulki. Wjaſy hacź połowza tutych nowin wukhadźa w Moſkwje. Po jich wobſchirjeczu rjaduja ſo do ſcźehowazych ſkupinow: žydom tak mjenowanych „prěnich nowin", kaž „Prawda", „Isweſtija" atd., 107 burſkich nowin, 58 dźěłaczeńſkich nowin, 6 boulevardſkich nowin, 201 nowinu ſa narodne mjenſchiny. Nowiny wukhadźeja we 49 rěcźach a maju dźał „Dźěłaczeńſkeje a burſkeje koreſpondency" 335 448 žohudźěłaczerjow na wſchelakich měſtnach Ruſkeje. Liczba cźaſopiſow ſtaji ſo na 1291 ſe ſhromadnym nakładom 8 403 540 ſchtuk.

* Lódź bjes mała da lodowce hory ſtorzíła. Oceanſti parnik „Cedric" jendźelſkeho White Star lódźiſkeho towarſtwa dyrbjeſche ſo na ſwojej poſledniej jěźbe do Ameriki pola Nowofundlandſkeje 14 hodźin ſadźerjeć. W tamniſchich mórſkich ſtronach, hdźež ſu podmórſke pěſkowe hory ſ wulkim ſtrachom ſa lódźe, pluwa w nětkſchim cźaſu wjele lodowych horow. Lódź „Cedric" běſche doſtała telegrafiſku powěſć, ſo ſo lodowe hory bliža. Tóla prjedy hacź móżeſche lódź ſwój kurs ſměniċ, widźeſche ſo hižom wobdata ſ mnohimi lodowymi horami. Wona dyrbjeſche zyle pomałku jěċ, dokelž je ſtónčnje pſchibrjoženy wětſik ſwětſchniſchu jěſbu njeſmóżni. Bjes mała by ſo tejle łódźi tak, jako pſched 17 lětami jendźelſkemu hobriſkemu parnikej „Titanic", ſ kotrymž ſo nimale 2000 człowjekow potepi.

* Tornado w Texaſu. Po powěſći ſ Waſhingtona je w Teraſu tornado cźłowjeſke žyndliſchcźo ſapuſcźiło a pſchi tym wóſtom wobydlerjow morił a mnohich ſranił.

* Wichory w Miſſiſſippiſkej frajinje. Ssilny tornado je w krajinje najwjetſcheje rěki zyleho ſwěta Miſſiſſippi w Sjednoczenych Statach połnocznje Ameriki ſaſo ſtł ſakhadźał. S Newyorka ſo powě, ſo je ſebi ſatraſchny wichor žadał 26 ſmjertnych wopornow, 50 wožobow ſu cźeſko ſranjenych. Wichor pſchinjeſe ſobu zyłne deſchcźe, kiž ſu ſo w tajkej muhoſći na ſemju wulale, ſo je woda w rěcy Miſſiſſippi ſaſo jara ſtraſchnje pſchiběrała a hroſy nowe wulke powodźenje. Běła Rěka w Arkanſaſkej je hižom na jenym měſtnje ſo pjeċ bróh wulała a daloke pſcheſtrěnje powodźiła. Douhe pſchitoki (Nebenflüſſe) Miſſiſſippija ſu tehorunja ſ wodu napjate. Dźěłaczeńſke kolony a wotdźěle nazionalneje gardy dźěłaju wo dnjo a w nozy na ſepjatnjenju haczenjow, ſo by ſo wulka kataſtroſa wotwobroċźiła.

* Knihatnja Marka Twaina. Kněza w Hartfordze w ſtacźe Connecticut, w kotrejž je wulki amerikanſki humoriſta Mark Twain dołge lěta bydlił, ma ſo nětkole do muſeja ſ knihatnju Marka Twaina pſchetwaricź. Towarſtwo pſchećelſelow w Hartfordze je tute twarjenje kaž też ſuſodnu kněžu, w kotrejž ſtary ſobudźěłaczer a pſchećel baſnika, Dudley Warner, bydleſche, wotkupiło, ſo by ſ tuteju kněžow rjanu dopomnjeńſku měſtnoſć na klaſikarja amerikanſkeho humora ſtworiła. We wulkej billardowej ſali w prěnim poſchodze, we kotrejž baſnik dźěłaſche a kždy pjatk ſwoju ſwójbu pſchija, ma ſo knihatnja ſameſtnicź. W njej budźemy namakaċ wſchě ſpiſy wo Mark Twainu, kiž ſu ſo hdy piſałe, kaž też wulku literaturu, kiž je we wſchěch rěcźach wuſchła. W druhich rumnoſcźach kněže budźa dopomnjeńki na baſnika ſameſtnjene, njes tym ſo budźe ſo kołwokoło kněže ludowa ſahroda wupſcheſtrěkwaċ, ſe rjanym hrajkanſchcźom ſa dźěcźi, kotrež je Mark Twain tak jara lubował.

Nowotwar Karſtadłee kupnicy w Nowym Köllnje pola Barlina ſo pali. Wohnjowym woboram ſo poradźi wulki dźěl twarjenja pſched zahubu wukhować.

* Sdwórliwy wobkhad ſ mjedwjedźemi. Huſiła Sſe,erik je njewſchědny hibicźiwy a też jewak ſajimawy hobuſtaw Sſejma. Też jeho waſchnje rěcźeċ roſeſmjewa ſo wot wſtudźeje jenorakoſcźe druhich hobuſtawow parlamenta. Sapódźanź hórſcheſche ſo njedawno na pſcheſpiſma, ſ kotrymiž wyſchnoſcźe paſtyrjam we Tatrach žiwjenje poczeżuja. Wón wuſkyna ſo w ſwojim cźerſtwym a žiwym dialekcźe: „Mjedwjedźe a wjeſki pytaju ſo w kónzowanju naſchich ſtadłow pſchetrěchiċ. Nětk pak wobſteji pſchikaſ, ſo mjedwjedźe njeſmějmy morieċ, hdyż maju młode. Dyrbimy ſo potajkim elegantnje wobkhadźaċ, ſo k mjedwjedźam na wopyt podaċ a ſo jich ſe ſwórliwymi ſłowami wopaſchećeċ: „Maſch ſnaſy dźěcźi?" Satſělicź mjedwjedźe njeſmějmy, a je też mjekaž w prjebawſchich cźaſach, ſ wutrělom naſtrózicź, pſchetož je ſo nam ſakſalo, piſtrelom naſtrózicź, pſchetož je ſo nam ſakſalo, piſtrelom pſchi ſebi wołaċ. Njewostanje nam potajkim niczo druhe wyſche, hacź ſ cźapku w ruzy ſdwórliwje k mjedwjedźej hicź a jeho wo amneſtiju ſa maſche ſtadła proſyċ. Chże-li pak ho knjeſ miniſter ſamo wołobiniſch pola mjedwjedźow wobhoniċ, potom nimam niczo pſcheczíwo tomu, ho dyż dyrje je k roſmołwje do reſidenzy pſcheproſyċ." Tute ſłowa ſłudźichu w zyłym ſjemje wulke ſmjeċe.

Swójbne powěſće.

Semrěłoj: Jan Kalich w Budyſchinie, 64 lět. — Hana Böhmowa rodź. Penzlez w Lubiju, 70 lět.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu ſobotu: Mało pſcheměnjenja. W Jendźelſkej woczekuje ſo je ſcherjato. W połnocznej Europje ſyma a ſněh. Potajkim woczekuje ſo pleſnje kiwa.

„Hrabja Zeppelin" je ſo po 57 hodźinſkim leczenju po wjeczornej Europje ſ Gibraltara do Friedrichshafena wrócźił.

Załoſne njeſbožo w jenej Nürnbergſkej wołojnikowej ſadrižy. Schtwórtk popołdnju je ſo w połěrowarni wołojnikowoje fabriki firmy Marx-Stadtler w Nürnbergu katraſchny roſbuch ſtał. **Sa wokomik ſo wjeczorne ſchichtowanje połkhoda, w kotrymž je połěrowarnja ſameſtnjena, ſ płomjenjom paleſche. Wobjuſeł ſo někotrym dźěłaczerjam a dźěłaczerkam njepordaji, ſo ſ płomjenjow wuthowaċ. Hacź dotal hu ſchéſcź połſpolnje ſwuhlenych cźełow w dźěłarni namakali. Wółſom cźeżko wopalenych ſu ſ roſpadankow wucźahnyli. Tſeczi połkhod hobrikeje fabriki je ſo wupalił.**

W tarifowej ſwadźe ſatkeje metalloweje induſtrije je ſo ſtrjedu roſrißaju wuſud wuprajił. Hacź do 30. hrjeje maja dźěłodawarjo a dźěłaczerjo woſſewież, hacź jón pſchipóſnaju.

W Landecku w Schleſyſkej je ſo płunowy powod ſ poſledneho banu wobſchkodźił. Pſches ſemju je ſo płun do ſuſodnych domow dohył. **W pſchiſemſkim wobydlerſtwie ſtu ſtrjedu 54 lětneho khěżerja Fuchſa a jeho 53 lětnu žonu bjes wědomja namakali.** Fuchſej njeſłuſ mohli žiwjenje ſdźerżeċ. Nadźijeja ſo, ſo jeho mandźelſkej žiwjenje ſaſtrowaja.

Jendźelſki parlament ſo 10. meje roſpuſchći. 30. meje budźa nowowólby.

Lillian Arkelſmithowu w Londonje, kotraž je ſo lětadołho jako offiſěr wudawała a ſo wjeſch Barker mjenowała, ſu k jaſtwu na 8 měſazow ſaſudźili. Wona je ſo ſ jenej žonu ſwěrowaċ dała a pſchi tym trěbne liſćiny falſcheho wała.

K wusywej

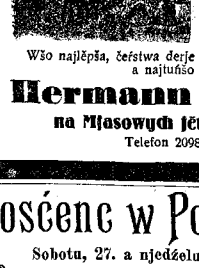
poručam wſe

symjenja za polo a zahrodu kaž też wſelake družiny

dźeċeċowego - trawowego - a runkliċowego symjenja

też

cybłowe sadźenki

Wſo najlepša, ċeſtwa derje ſkhadźaca twora a najtuńſo

Hermann Lołck

na Mjasowych jětkach 20.

Telefon 2098

Hoſćenc w Pozdecach

Sobotu, 27. a njedźelu 28. haprleje

ſwinjorězanje

Najl. połčik a kołbasy

Kózłopiwo ſo toči

Přeċelnje přeproſujetaj **Jan Kilank a mandź.**

Vogtl. gardiny, story, roleau, zwjerſne gardiny, vitraży, łožowe a blidowe přikrywy diwanowe přikrywy, powěſaki na ſcźenu, wóſkowane ruby, ſatowe tkaniny, canki, zwjerſne koſle, ſiċe po měrje, wušiwanje mjenow.

Dobra twora a tunje płaċizny

Martha Bräuer

na Moltkowej drózy 5

Symjentne běrny a jěċźne běrny

ma na předań

Wutołċanske ryċeſkubło

Cźitajće „Serbſke Nowiny"

Hygieniſke wěcy za žony a za muzow

Żiwotowe wobwjaſki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, ſtaſċiki, podłožki, pjeluchowe kholowški

Wagnerowa

w Budyš. před Šulefſk. wrotami 9

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiċeſćerńja

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraże kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawſkej h. 10, róžk Krónpryne. mosta w Budyšinje

Nětk

je najlepši ċas k sadźenju za zymokrute kwětki!

(Blütenſtauden)

Dobre wuſpěchi

zaručuja pak jenož sadźenki, kiž ſu w našej zymnej krajinje płahowane.

Wulki wubjerk za kamj. zahrody, rabaty, kwětki na blido, dahlije, rózowe ſtomiki poručuje

Martin Pötſchke

na Lacaretſkej drózy 399c

Telefon 3307.

Kwětkowe a dahliſowe kultury.

Jenož **3 dny** 10% přiwabj. hiſċe rabata

Nizke płaċizny! Małe napłaċowanje z 18 měſacn. dźělbami

Mnozy nas hižo wopytachu a ſebi płaċiznyhódne meble zwěſćichu, tak zo dyrbjachmy naš ſkład pokazkow ſtajnje napjelnić. Dyrbje-li też Wy na kupjenje meblow prjedy abo pozdźišo myſlić, potom wuźiċe tute 3 dny, zo byſće hiſċe wo **10**% tuńſo kupili. Dźěje njemóżemy bohužel tutón rabat dawać, dokelž ſu naše płaċizny tak a tak hižo bjez konkurency, nizke.

Dobre meble ſebi człowjek ſtajnje rady wobhladuje. Proſu, wopytajće nas njewjazomnje, też, hdyż nimaće wotpohlad, nětk hižo kupować.

Při płaċenju z hotowymi pjenjezami połny rabat. Přijwjezemy kupjene meble darmo.

Möbelheim Samſne dźěłarnje w Budyšinje na Kamj. hasy **w Lawje**

Ceſć. wobydlerjam w Khróſćicach a wokolinje wozjewjam zo sym w Khróſćicach ċo. 24

wuporjedźerńju wobuća

wotewrił a proſu wo dobroċiwu podpjeru.

Pawoł Jeſke

Přiloha k číslu 97

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 26. hoorleje 1929

Wšelake zeźiwjeńske starosće.

Dyrbi cźłowjek mjaso jěsć? Haj, ale niz pśecwjele a niz wšźěnje. Mjaso podawa cźěrej nusny cźit w najwóle shušćeńej formje. Najtuńše a tola hospodarnje wužitkne je mjaso mórskich rybow, cźerstwe a šuśiśene.

Nźa pak husto, so cźłowjek pśiches wužiwanje mjaša wicź dostanje? Temu tak njeje. Wicź dostanje jenož tón, pola kótrehož je tuta chorosć pśimarodźena, pola kótrehož narunanje pśichetrjeby cźěła w porjadku njeje. Schtóž je k temu naloženy, potajkim k wiśći khila, budźe mudry, hdyž po możnosći jenož mało mjaša jź. Cźłowjek pak, kótaž tutej chorosći njeje naloženy, śmź tak wjele mjaša jěsć kaž chce; i jźdźenjom mjaša njedostanje žanuje wicze.

Hodźi šo mjašowy bźłk bjes šchkody se bźłkom rostlinow narunacź? Haj, bźłk rostlinow móže šo i mjašowym bźłkom runacź, jenož naš žołdk rostlinsku jźdź cźežšcho pśechodźeła a k temu wjaz trjebamy, so mohli našchemu cźěłu tak wjele bźłka dacź, kaž trjeba. Žołdk a cźrjewa šu potajkim dźěže wobcźažene, hdaž i mjaśnej jźdźu.

Hodźi šo rostlinska jźdź dospołnuje i mjaśnej jźdźu warunacź? Nź. Selenina je i najwažnjišej mineralnej žełnizu za naše cźěło a tohodla njemóžemy ju parowacź. Pśichedawšchem podawaju nam rostliny żeleso a phosphor. Tohodla dyrbja šo też hišće małe dźěći na seleninu swucźiś. Hišće wźełmy cźěchowe śmjetje schpinat jara derje.

Ma śmjertke mjaso mjeńšchu hódnosć hač cźerstwe mjaso? Nź. Zurobny wutk je šamžny. Śmjertke mjaso samóže wašch žołdk šamo lóšo społnacź. Też žłobk je šamžny, hdyž šo śmjertke mjaso hnydom po rostraču pśichótuje. Hdyž wšo dźěćiši cźas rostale leži, potom njeśłobi, žłodźi njehko, ale na hódnosće mjaša šameho na žełi to žanuho wliwa nima. Po rostraču i mjaša wušupowaja woda je cźišta mjasowa juschka a ma wjele bźłka w žełi, hišo wjesmź šo tohodla wukidacź, ale ma šo do poliwki tingcź. Dokelž je śmjertke mjaso tuńšche hač cźerstwe, śmź šo šlutniwej hospoju jenož porucźiś.

Je trjeba, so do jźdźow wumźełke natwarjaze žełe pypamy? Nź. Kóžda derje pśihotowane jźdź wospśihaja hižo tak wjele trźbowje žełe, so je taiki pśichidawk bjes śmyzła.

Kak ma šo i vitaminami, wo kótrejž šo dźeńšnišći dźeń tak wjele rěcźi? Je to pśichdaty wutk, kiž wospśihjeju naše pśichirodne pozźiwadła a kiž je za našchu strowotu nusny. Nima-li ju roba vitaminow, potom spóńwamy to na zyle wospśihłych chorosćach, kaž je to rachitis a skorbut. Vitaminy šu powschitkownje na dobźahaze waschnje we naschich wšedźnych jźdźach, wosobźe wjele je jich w seleniźe a žołdze, mlozu, butlje, mjaśo a krewi. S dobrym warjenjom šo swieza, poźwarjenje a sterilizacija pak derje śnjeźu. Jźdźenje śyrjeho žołdu, žołodźe a tomatow šo poruca. Druhu śyrnu seleninu jěsć, je njerozum, dokelž naš žołdk na to śwucźeny njeje.

K wšchédnemu sźiwjenju šlužba tola też luk; je wumělšzy dźělany tuk tak khmany kaž nascha pchirodna butra? Niz zyle, dokelž nima žanych vitaminow. Wutk je zyle tón šamy a też žłobk dźenźnišćeje margariny je na kóžde waschnje dobry, tak so njemóžemy ju k warjenju a pječenju, haj też na pomaśi dosć drje bracź. Pobrachowaze vitaminy móźemy lohko s pónźiwanjom šadu a šadoweje juschki, seleniny abo mleka narunacź. Slutniwa hospoza móže tohodla dutru a pśiwinjazy tuk parowacź.

Kak chcemy šebi tohodla nascheje sźiwjenje sarjadowacź? S muku mackinjena jźdź, seleniza, šad, mloko tuk a mjaso wospśihja wschón wutk, šele a vitaminy, kiž trjebamy, so bychu cźěłu tyle. Hdyž zyrobu njemóžemy kaž šad, žołodź, tomaty, śyrn jźdź, dyrbimy ju s pomozu warjenja abo pječenej taiku pśihotowacź, so je cźěłu spomóžna. Cźłowjek, kiž ko jenjezuju na jźdźenje seleninu wołoźi, nima i teke žanuho wutkita. Nźichto druhe je, hdyž to lěkaŕ na wěsty cźas pśichikasa. Powschitkownje pak dyrbi wjesestronskosć a wotměnjenje knjesiś.

Podał Lkaŕski rada Dr. Weber-Walbkirchenski.

Tylus w Freibergskej wokolinje.

W Zugu pola Freiberga je pśiśeł wźełe tśioni njezdźelenji tylusowa wudyrił. W Freibergskej měšchćańskej khorowni leźi 30 wošobow na tylusu khorych, někotre šu dyrbjeli do Oederanskej khorownje dowjesć. Tśioch khorych dowjesechu do Drježźan. Dotal je jena wošoba na tute strachnu natykliwu khorosć wumrěła. Powschitkownje šu lěkarjo i khorymi spokojom. Pśichćina epidemije leźi najsterje w hubjenej pitnej wodźe. Wospjetne nastorki a namjety k natwarjenju wodowoda njenamakachu wuschow. Zugska gmejna chze šebi nětko šama wodowod natwaricź a chze Kamjenźanej słužbeń wukliź, kiž šlušcha měšin Freibergeź.

Lord Revelstoke, znamjenity Londonski bankownik. Pśi Parižskich jednanjach ze zastupcami Nimskeje dla wójnskeho dołha bź z pśedsydu jeneho podwubźerka. Jako należnošće do doby rozrizanja stupachi z Božej ručku zajaty, nahle wumrě.

Přilopk.

* **Dwórniśchźowu pśijźśitejeŕ k ćmjerći sajźundźeny.** Stuttgartski pśiśišaśny sud sajźudźi po dwudnjowym zeźenanju 43śětnemu źelezniśkemu sajtowniku Jakubu Stótaju, pśiśedsejźerjeru sastamśchcza w Renstalu dla rubjeznego mordatstwa k ćmjerći. Sajźudźeny je 14. oktobra lońskeho léta druźeho sajtownika tuteho sastamśchcza morił. Je jeho sadajił a na to dwórniśch-zowu pokladnu wurubił.

* **Nźesoże pśichi wkóźenju.** Pola Judseruna w Danskej je 28śětny wotrocź hrózbnu ćmjerć namakaŕ. Jako na polu wótźeśeše, po jeho konjej njejasny śplóchiśchtaj. Dokelž bźěše wotrocź šebi wotźeku wokoło žiwota swił, njemóžeśeše go hnydom wušwobodźiś, konjej jeho potom njechtaj a šobuwlećeśchtaj. Wšoźi wotrocź pśchinźe, wón krowu, kótaraž śyła, jeho zakwasi, askakaca, a rostorhachu. Jako ludźo na pomoz pśichśwatachu, bźěschtaj konjej hižom šamoj sastałoj. Wotrocźeŕ, kiž bźěše zakotśiwje swohidźenu, njemóžachu pomhaź, wón bórzy wudhcha.

* **Karusel šo sajźupnył.** W Losonju pola Bratiślawy w krótkoraśichich Cźechach śtama šo wótka karusela, kiž šo runje i najwjeśchej śwěśchnosću wjeśeśeše. Zyły karusel šo śwjese. Jedyn cźołmik śleza do ludźi a sarasły jom i jeje malym dźěścom. Nimo toho bu 6 śchulskich dźěśi tranjenych, jedyn hólz tak cźežko, so šo wo jeho źiwjenje boja. W cźišcźežny, kotraž pśichi cźertanju nasta, poleptachu też někotre žony a dźěći a je tranichu. Wšichnosći karusel pśechepyta a spóńa, so je był zbiły bodźerjaŕ. Polizija wobśeđerja sasa.

* **Knihownja w Dünkirchenje šo wotpalila.** Měšćańska knihownja w Dünkirchenje w połnocnej Francowskej je šo wutoru rano docźista wotpalila. We knihowni khowaśche šo 70 000 śwjazkow a rukopisow wobśeźiśeje hodnośće. Dotal hišcźe njeźišu móhli dokładnje śwěśćiś, śchto je było i pśicźinu wohnja, měnja pak, so je je sajźapjenjom milimy nastał.

* **Żelezniśi cźah pśichejźe a mori tśi hodźin.** Witśo Sheffielda w Jendźelskej, wjaŕ rano cźaka tśioch 16 kmych holzow namakachu, kótaraž bźěše wjeśkor cźah pśichejźił a morił, jako šu dyhnje kolije pśichekrocźiły.

* **Żelezniśka katastrofa w Sibiriśej.** Na żelezninju s Irkutśka do Cźity je żelezniśći cźah sniesbožiź. Schesć wozowow bu morjenych a dźewjeć cźežko tranjenych. Pśicźicźina snjesboženja je, so je je šemja wotwalila a na kolije walila, dokelž w tamniśich kónźinach šemja husto ryi.

* **Cźełna rekorda lětarka.** S Newyorka pišaju wowiny: Miš Elinor Smithez, 17-śětna lětarka, je šo wutoru na Roosevelśkim lětaniścźu w 11,40 hodź. s lětadłom do powětra puśchćiła, so by dotalny žonjazy rekord w lětanju sbita, kiž w trajnym leźenju wuczinja 22 hodźin, 3 minuśichiny a 12 sekundow. Njeje lyśchcze smate, kak je jo ji to poradźiło.

* **14 połnokrejnych koni je spalilo.** W hrodźach wuśchernje w Havre de Grace w amerikanskim statu Maryland wudyri wulki wogeń, pśi kótrymž šo 14 połnokrejnych wujeśkańskich koni śmołu spali. Śkoda jich wobsedźerjow wuczinja pjeća 50 000 dollarow.

Dom Wojslow.

Powědańcźko.

(Pokracźowanje.)

„Cźakaj, pómdu won pohladacź, hač tam mjerinje", nježeśeše źebi Jakub a dźeśe. Wonka rjenje mežacźi śwećeśeše a wětšik podmudźeše. Tak bórzy hač i tyšće wunjese, pyrny, so je schcźerkno. S daloka žłyšcheśe pša wucź. Po hłosu śpóńa, so je to korcźmarjez poš. Wě mjerjazy a drapaśe šo sa wusći: „Ja stary bkaśeŕ, taiśele nježnto śmu źebi na schiju powźěnyć, a to sa 30 hrivnow a litr polenza. — A budźe-li mje nětko widźeć? — Nimo toho njeśłyšm jeho ani bit a mam cźište śwědomjo."

Dźeśeše šajo domoj, lehnu šo wospjet, ale se šarosću njemóžeśeše tola spacź. Cźim bóle świtaśeše, cźim njemjerniśchi bźěše. Dona teš wotucźi a bórcźeśeše: „Schto bha i tobu dźenźa je? Sba šo, jako by cźe khodoźta tokka. Pśiw, so mje i koźa njewucźeśeśch."

Měžacź šo khowaśche. K ranju cźerwjenjeśche šo dale a bóle. We wšy šo pocźa i wuhenjow kuricź. Kur šuśaśche runje horje.

Jakub stany a šo śhotowa. Tak bórzy hač na wěži klakanje šaśwoni, wujźdźe i karu i Pajdźerinje.

„To nicźo njepomha", troschtowaśche šo šam se šobu. „Hdyž šym šo jónu na to nawdak, dha chzu to wuwjesć." Sa mału chwilku jźdźeśeše hižo w runej mérje ke korcźmje. Tak bórzy hač tam dojźdźe, wostaji karu sa šunami stejo a dźeśe nuts pohladacź. Pohladawšchi pśches wókno, widźeśeše, so je tam korcźmarka šama wo śiśwje. Tuź šašupi. „Dobre ranje", póśtrowi a šaćini durje. „Witajcźe k nam, dźeśeše korcźmarjez starośćiwa macź", śchto pak wuźeśeše źebi pśchak? Jedyn śimy?"

„Ale nź — nź. Wašch je mi źkomu do koźa źlubił a śit śymy po nźekotre wokleny pśchijeź."

„Kelko to?" dźeśeše korcźmarka.

„Tśi wokleny", wotmokwi Jakub.

„Schto? Tśi wokleny?" stróži šo korcźmarka, „našch dźe je wólbrny. Schto dha s tśiomi wokłepami chcźeze. To wam tola jena dołaha."

„Ale my šymy tola zyła cźrjóda", dźeśeše Jakub. „Wón je mi tśi źlubił."

Ale tym wokomiku pśchinźe korcźmaŕ a witaśche hośća šaza wichećśelnje.

Njeźeł tomu ani tak jara dawno, so bźěše Jakuba won cźišnył, dokelž njeźeł jemu palenz šapłacźił. Ale nźiko bź kaž pśchećworjeny.

Zona bźěše jemu źwarjela, so chze Jakub tśi wokleny śkomy měrcź a so to žadyn rośum njeje atd. Ale korcźmaŕ bź dźenźa kaž jardźel a śpytaśche žonu na wšyć waschnje šmérowacź. Prajeśche, so je jemu to źlubił a so śkowo cźini muža. Ale korcźmarka bźěše zyle njesbožowna. Na wšyć waschnje chzyśche jemu wotrěcźeź, so by nicźo njeprichedał a so budźe łétka mało śkomy. Skónćnje pak tej korcźmaŕ widźeśeše, so šu wšyć rěcźe podarmo a šareji na žonu chźěro kruće.

Jakub pytny, so žona nicźo wo tym njeźeł, jakto je šo wćera śtało. Kitwny korcźmarjez. Tón pak kitwny še cuku, so by dał jonje byćz a dźeśchtaj won.

„Proschu waš, śćinicźe to prawje kedźbliwje", dźeśeše korcźmaŕ, „ja mam śtrach, so budźe waš nźichto widźeć."

Sawrjeśchtaj sa žobu kólnju.

„Nicźeho šo njebojeće", wotmolwjeśche Jakub, „jenož hdźe macźe tu śkomu?"

Natuśchka leźeśche tak we śkomje, kaž bźchu jeho tam wćera położili. Bź hižo śprostnjeny. Wocźi mjeńśche wotewrjenej. Korcźmaŕ njemóžeśche jemu do wobliczа pohladacź, ale dyrbjeśche Jakubej tola pomhacź. Sćahnyśchtaj jeho z wosa a jeho do śkomy śwjasaśchtaj. To njebźe lohke dźeło. Natuśchka bźěśe żiwy cźeśći dosć, kak hakle nětkole.

Położiśchtaj jeho na karu a je śkomu śwobźewaśchtaj. „Tudy macźe tśiśeći hrivnow", powźeśache korcźmaŕ, „a śchto budźe z tym palenzom?"

„Bo tón jej pśchindu, hdyž budu hotowy", prajeśche Jakub, a hižo jźdźeśeše. Korcźmaŕ sa nim wrota sawjeraśche a pśchejeśche jemu wjele źboża na puć. Jakub jźdźeśeše po śchcźežny sa šunami do polow.

„Budź khwaleny Jězuš Khrystuš! Wy jeśe šo šahe wulpaŕ, so hižo śkomu wjesećе?" Tak šarěcźa na njeho wumjeńkata Paschźyna, kotraž še šuźodneje wźy do Prohlita ke mśchi dźeśeše.

„Dowjećnonźeź!" wotmolwjeśche Jakub a w duchu by najradšcho žonu k cźertej šahnał. „Tajkale stara khodojta, runje ta dyrbi mje šetkacź", tak myślješe. „My wschak chcemy loźa wuśećekacź."

„Ach tak, — haj to je prawje, sa šu to šrudom wot šajźneho ranja na nohach a žonje pomhacźe", dźeśeše stara Paschźyna a chźyśche na śkomu pomahacź.

„Ale Jakub hnydom šajo jźdźeśeše, prajźo: „Dyrbju jěcź. Žona by šantorita." Mjeńśo pak bź šo tak króśił, so šo wśchón šaćeŕkowjeni. Jźdźeśeše potom śpěśnišćo a pśichejeśche źebi, so by hižo nikoho njeśetkał. Schto je tola wścho i lěka domoj wośył a ženje jeho njelepichu. Je šamo hornu a šajaca nadobo i lěka njeśł, žyno a wotałou domoj wośył, žito, bźrny, žad a wśwo możne tródnje, ale rětko śtracha hišcźeze ženje wušaŕ njeje kaž dźenźa. Tajśele bźrnjo hišcźeze wjeśł njeźe. A nimo toho je nětko hišcźeze staru žonu śetkaŕ. To je šame njesbožo. Pola pałdźerinje doma pak jenož na chwilku śasta. Bźěše wjeśoły, so jeho žona pytnyła njebź a jźdźeśeše dale po wjerdej śchcźežy.

Sa chwilku pśichźdźe do lěka. Sstónćko pocźa hižo wohrěwacź a pomałku wobtawaśche.

S praweje strony, jako do lěka pśichźdźe, bź wulki hat. Bź jako hobrśi śchpihaŕ a płónczne pruhi šo we nim wotbłyśkowachu. Jakub sajźdźe do knjezeho lěka, kotrehž bźěše tehdom hišcźeze jara hušty. Bź pśchi jěsoru šama kerćźina a młodźina. Tam ś karu sasta. Na to dźeśeše kedźbliwje trochu dale a roshladowaśe šo wokoło, hač nibźe šaneje žiweje šuśe njeje. Lěź hišcźeze drěmajśe, a po łukach, na kotrejž bźěśe mróz, cźahachu kurjaśwy. Jakub wścźi šo ke karje. Nibźe nichtó njebź.

Rośiorwny powrjeśika wołkepje, rośwali ju a wuwali ś njeje cźěło Natuśchki. Wośmy je na ramjo a śtupaśche ś nim pomału a kedźbliwje k wodźe. Sasta, — pohlada hišcźeze jónu wokoło šo a potom — śchnup — cźišny jeho ś žylej mozu do wody.

Tak bórzy hač bźěśe Jakub šwoju cźeju wołkył, wodychny šej a prajeśche pśchi źebi:

„Wotpocźuj w mérje, doniž cźe nichtó njenadeńdźe. Schto teź to by źebi lěpścheho pśchak. Naš šnadź teź nicźeho lěpścheho njeczaka."

Wrócźi šo k šwojej karje a šaběrasche šo še wśchelakimi myślenmi.

Sśmjerćź wopiźa, jeho kónź. Woprawdźe hubjeny kónź! W tymle wokomiku bź Jakub pśicźepwědcźeny, so šo pieśa wośtaji a so šo połepśchi.

Ale bohužel, „korcźma", mjeńśeśe do njeje źbeliśko. A nimo toho mjeńśeśe litr palenza łubjeny. To jemu tola njeśmědźeśe śpuśchćeć.

(Skónćnje pśichichodnje.)

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Kantate, 28. haprleje 1929.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi zmeje farar Tišer rano ½8 hodźin serbske Boże wotkazanje, farar Kapleŕ ½9 hodźin serbsku Bożu službu, w 10 hodź. zmeje farar Tišer dźěćikemšenje.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Njedźelu dop. ¼11 hodź. njedźelska šula; wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna, ěčnik knjez farar Paul. Štwórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina: knjez farar Schneider.

Diakonysa Hilža zmeje pjatk wječor we 8 hodź. biblisku nutrnosć za žony w Budestecach po. 25 b.

Zjednoćeństwowy wuchladar Zimmermann změ-e biblisku nutrnosć wutoru w Cokowje, srjedu v Motydle, štwórtk we Wolbramecach a pjatk v Tućicach, přeco wječor we 8 hodź.

Zjednoćeństwowy wuchladar Křižan zmeje ěbli-sku hodźinu wutoru w Bukecach, srjedu we Korzymju, štwórtk we Wjelećinje a pjatk w Horn-ej Hórcy.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serb-ka a ½10 hodźin němska Boża služba. (Předstajenje ačeŕskich dźěći.) Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje konfirměrowanej młodźinu.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. je němska spowědź, we 8 odź. němske a dop. ½10 hodź. serbske předowanje.

Z Budyšinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. erbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba knjez farar Mikela z Malešec.)

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. erbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. 'op. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Hodźija.

Rann w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. erbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Farar Voigt we Wujezdźe prěduje.) Zběrka za rajny zwjazk cyrkwinych khorow. Dop. w 11 odź. je Boża služba za dźěći. Rozrěčenje z młodźinu wupadnje. — Srjedu pop w 3 hodź. je hromadźizna žónskeho towaŕstwa.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbka a dop. ½10 hodź. němska Boża služba.

Z Hućiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. ěmska Boża služba. Zběrka za krajny zwjazk yrkwinskich spěwarjow. Pop. w 2 hodź. kate-hismusowa wučba.

Z Khwaćic.

Dopołdnja we 8 hodź. serbske a ½9 hodźin němske emšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje. — twórtk wječor we 8 hodź. bibliska hodźina we Wul odubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wot-azanjom, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. ěmske kemšenje. ¾11 hodź. dźěćikemšenje. Zběrka za zwjazk krajnocyrkwinskich khorow. We woběmaj Božimaj službomaj budźe wotew-jeńska swatočnosć za pačersku wučbu. Pop. w 2 odź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź., ěmska Boża služba, ke kotrejž so dźěćikemšenje přizamknje.

Z Malečec.

Rano we 8 hodź. serbska Boża služba, dop. ½12 hodź. dźěćikemšenje. Pop. w 2 hodź.. cyrk-winske rozrěčowanje z młodźinu; w přizamknjenju zjenoćenje młodych holcow (wulět.)

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (cand. Rösleŕ.) We woběmaj Božimaj službomaj budźe wotewrjeńska swjatočnosć za pačeŕsku wučbu. Zběrka za zwonkowne misionstwo. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. (W 2 hodź. rozrěčenje z konfimĕrowanej mło-dźinu. W 3 hodź. towaŕstwo młodych holcow (delni wotrjad). ¼4 hodź. towaŕstwo młodych hólcow na farje. — Zemrěła: Hana Khrystla zwud. Khěžorka rodź. Jetzoldec w Holešowje, 96 l., 5 m. a 14 dnjow stara.

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża služba. Zběrka za zwjazk cyrkw. khorow. Pop. rozrěčowanje a zhromadźizna młodych holcow so wot-storči. Wječor w 7 hodź. zhromadźizna mužskeje młodźiny z wokrjesnym dohladowarjom. — Štwórtk, 2. meje wječor ½8 hodź. towaŕstwo žon-ow. — Zemrěloj: Jan Biebrach, wumčnkaŕ a bywši dótka a zwónk, w Nosaćicach, 83 l. a 6 m. stary; Martha Lehmannowa rodź. Bartkec, kub-lerka w Špikałach, 38 l. a 6 m. stara.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, dop. ½10 hodź. němska Boża služba. Pop. dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za młódše a ¼3 hodź. za starše dźěći. ½2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu, ¼3 hodź. towaŕstwo młodych mužskich w Poršicach. Wječor ev. luth. šulske tow. w Nowych Poršicach. — Wutoru wječor rozwučowanje pozawnistow.

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. němske a ¼11 hodź. serbske kemšenje.

Dr. Schacht, předsyda statneje banki je wjednik zastupcow Němskeje w Parizu. Či dreja so, zo bychu za wotplaćenje wójnskeho dołha najlěpše wumĕnjenja docpili.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu.

Z Wósporka.

Dopołdnja w 10 hodź. předowanje, ½12 hodźin kemšenje za dźěći (wosadny farar).

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. němske předowanje (wosadny farar).

Swójbne powěsće.

Sem rěli: Jurij Domaśk, cěšlijiśi mišstr w Sćarej, 73 l. — Maks Barto, famłaŕ we Wojerezach, 23 l. — Ruth Lehmanez w Běłej Wodźe, 9 l.

Jowle špak III.

Myślički k rozważenju.

Wo zhubjene zbožo so wjetša mjenje rudźimy, hač wo zhubjenu nadźiju.

Jenož mali duchojo ćerpja pře wulkanstwo.

Mnohi přemĕnja sebje přezběhnjenje ze sebjewědomosću.

Ludźo, kiž ze zažranosću cuze mĕnjenje zastupuja, žane samsne nimaju.

Stóž we wumělstwje nowe puće pyta, sydnje so druhdy mjez dwaj stólcaj.

We mjehkich, somoćanych sydleškach sebi husto najwubraniše zlósće praja.

Kóždy posudźi druheho po sebi samym. Tohodla też zwjetša muž žonu lĕpje posudźuje, hač žona muža.

Hdyž sy so njenadźicy wobohaćił, zetkaš napadnje wjele přećelow z młodych lět.

Rjanej žonje wodaš samo duchapołnosć.

Česćelakomnosć mori husto powahu (karakter).

Mudrosć so stajnje ručišo přeradźi, hač so hluposć zakryć hodźi.

Towaŕstwowski powěsćnik.

Budyšin. „Nadźija". Sobustawy, kiž njedźelu do Pančic na koncert jědu, zhromadźa so popołdnju ¼5 hodźin před Serbskim D[illegible] wot-jězdej. Latarnju nic zapom[illegible]

Bukecy. Serbske towaŕstwo zmeje přichodnu njedźelu 28. haprleje wječor w 7 hodź. pola Stangee swoje měsačne posedźenje ze swětłowobrazami. Wo bohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Bukecy. Jed[illegible]kol" na sobotu 28. haprleje wječor zaso z[illegible]wanje za starych a młodych. Njech wšitcy cyle wěsće přińdu. Też nowe sobustawy su nam lubje witane. **Načołnik.**

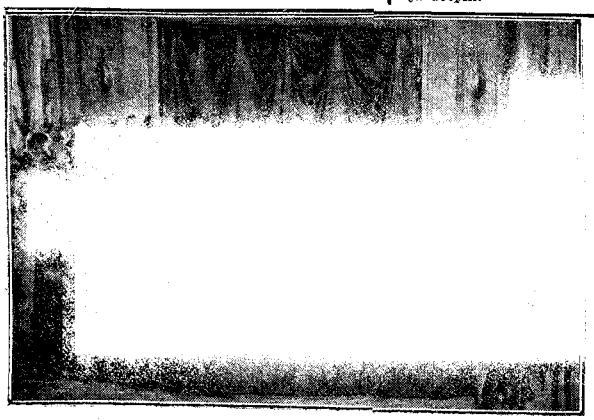
Khwaćicy. Khwaćanske serbske towaŕstwo ma njedźelu 28. haprleje popołdnju w 4 hodź. pola knjeza Nowaka swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy maja přińć. **Předsydstwo.**

Ł.-S. S. Z. Zwučowarjo za Póznań zwučuja njedźelu dopołdnja wot ½11 hodźin w Serbskim Domje.

Poršicy. Serbske towaŕstwo „Swĕra" w Poršicach zmeje přichodnu njedźelu 28. jutr. popołdnju w 3 hodź. pola Lindnerec w Poršicach zhromadźiznu z přednoškom. Wočakuje so, zo sobustawy w bohatej ličbje so zeńdu. Dowĕrnicy jenotliwych wsow so proša, zo bychu wšech sobustawow, wosebje pak tych, kotříž so přeco dlija, kruće k wopytej namołwili. **Předsyda.**

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 28. haprleje popołdnju w 3 hodź. (hnydom po nyšporje) jara ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Dźiwadłowe knihi sobu přinjesć! Wšitkich lubych towaŕšow cyle wěsće wočakuje **předsyda.**

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinju. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynach. Za nawěšćenje: G. Janak w Budyšinje.

Wjednicy sowjetskeje Ruskeje. Na kónci blida na našim wobrazu widźimy statneho presidentu Kalinina (1), generalneho sekretara kommunistiskeje strony Stalina (2), předsydu rady zwjazkownych komisarow Rěkowa (3) a generala Budjonnyja (4). Žiadni su ze swojeho knježeństwa najskerje cyle wuškhnowali.

Konferenca w Parizu, jednaca wo wotplaćenju němskeho dołha. Z prawicy na našim wobrazu sedźa zastupcy Němskeje. Konferenca nima wuspěcha. Zastupcy Němskeje nochcychu do wysokosće lětnych wotplaćenjow zwolić. Tohodla dyrbi Němska dotal-no 2½ milijardy lětnje też dale płaćić na njewěsty čas. Bychu-li Němcy do žadanjow něhdušich njepřećelow zwolili, bychu so lětne płaćenja wo 500 mili-dźesatki zamjezowałe.

Mloko w ludowym hospodarstwje a jako strowotna zyroba.

Mloko je wusnamny žrěbk pschi ludowym žiwjenju. Je to jara hódnotna a tunja strowa zyroba. Dobre mloko ma w žebi wschě te žiwiny, kotrež su k žiwjenju nutnje trěbne. Najbóle howi mloko dźěćom a młodźinje. Mloko twori strowu kry, nowu mózg, myschtu (Muskeln) a zyleho cłowjeka wožiwi. W mloku su też wschelake mineralne žele, kotrež su nimo měry ważne za cłowjeske žiwjenje. Nimo toho je mloko dobra a žylnjaza zyroba za chorych a słabych. Je to wožebje hojeński žrěbk za tych, kotrjž su na žołdk a jerchenje khori a za tuberkulosnych. Schtóž porjadnje mloko pije, je też krucźischi pschećiwo wschelakim khorosćam. Se scźěhowazeho pschikłada widźimy, so žana druha zyroba telko hódna njeje, jako mloko.

Litr dobreho mloka ma hódnotu 660 kalorijow. To je runje telko, jako se 400 gr. žiwinjazeho mjaza, se 600 gr. howjazeho mjaza, se 700 gr. cźelazeho mjaza, se 10 kolbaskow, ś 9 jejo, ś 2,6 kg. tvórkojteho kału abo běłeho kału, ś 1,4 kg. jabłukow, ś 300 gr. rajza a 2 kg. zelenych bóbow. S toho widźimy, so su w mloku te samkne samomnoscze, kotrež sebi dospła wot nékajkeje jédze zadamy. Mloko je lohko pożiwne, móžemy je na wschě możne waschnje wužiwać.

Tola też na cźistotu mloka dyrbimy dźiwać. Mloko dyrbimy wot wschego spočatka, tak dołho hacź žiwy je nadejdli, hacź do najpóźlednischeho dźěła ś nim, cźiste dźerźeć. Też pića dyrbi być cźista, a bjeswadna. Tohodla dyrbimy jenož dobru piću dójkam dawać. Potajkim, pizowanje, paćiwa, wulkosć a wětrowanje hródże, wobhladanje skotu, to wschitko na kymanosć mloka skutkuje. Też na to dźemy spomnieć, so dyrbimy ś mlokom w hospodarstwje jara kedźbliwje wobkhadźeć. Hewak hnydom hrozi rewnja. Hornjcy abo karany ś mlokom dyrbimy na khłódnym městnje, w lećo w symnej wodze, zimo měć. Wopaki je, mamy-li mloko w mjenjenych hornjcach abo wotwodźete měchje w kuchni abo we wjelbje zimo. Tak dołho hacź je mlokowy hornz próżdny, dyrbimy jón hnydom ś warjazej wodu wuparić. Dobre mloko je žołto-běłe, je cźiste, kłódze a tuczne. Chcemy-li so pschećiwědźić, haj je mloko dobre, kapnjemy mokotre kapki do wody. Kapka dobreho mloka so we wodze podnóri.

Też ś hospodarskeho stejnischcźa je mloko ś ważnym produktom. Nasche dźenźnjsche hospodarske wobstejnosce nam nucźa, so prawje wjele ś naschego skotu wusbytkujemy. Tohodla dyrbimy na wyšoku dejnosć naschich krunow pokasani hacź pjedy. Rationelne mlokowe hospodarstwo hischcźe w naschim kataŕstwje, kotrež je mérkle jara wobroženе, nahwazy wunješe. Ludźo, wožebje nascha młodźina, dyrbi so na to swucźić, so prawje wjele mloka wužiwu. Mloko je ś najwažnjischej a ś najnjeskłódnischej zyrobu.

Skotarstwo

Ke kormjenju žwini ś wusběranym mlokom.

Dawamy-li žwinjom wusběrane mloko, dyrbimy jim też hischcźe nješto bjelkowateje piży pschidawać, wožebje pjedy hacź zentnar njeważa. Tu pschidawamy mjasowu a rybjazu muku. Dostanu žwinje potajkim wokoło 2 litraj wusběraneho mloka, dyrbimy jim kóždy dźeń 150 gramow mjasoweje abo rybjazeje muki pschidawać. Dawamy pak jim kóždy dźeń 4 litry wusběraneho mloka, dołajemy jim ś bjelkowiny. Tola pak nóžemy jim nimo toho hischcźe 50 gramow rybjazeje muki dawać. Poldra zentnarja cźeźkich žwinjom dawamy jenož dwaj litraj wusběraneho mloka. S tym maja dosć bjelkowin. Dawamy-li wjacy, je njetrjebawschi a brojerstwo. Radscho wužijemy zbytkne wusběrane mloko na druhe khmanische waschnje. Też pschewjele běrnowe njeježmeny žwinjom dawać. To je schłoda. Połoja ś nich potom hewak sałe njespożiwana wutkhadźa. K běrnam męschamy nješto jeczmeho schrótu a tak je pomer wurunany.

Hdyž žebi wonzy wołtaru žeru.

Žeru-li wonzy wołtaru, je to ś dopołasom, so jim mineralne maćijny pobrachuja. Je to wožebje w tajkich lětach, hdyž nam ś wulkej mokrotu piza wumoknje abo je-li pschežuchо, tak, so je mało mineralnych mjelow w pizy. Tohodla dyrbimy jim žel abo pizowe wapno pschidawać. Druhdy pak wonzy ani potom hischcźe njepschestanu wołtaru žrać, dokelž nawucźa-li žo to jónu w jenym stadle, dha žo ś cźežka bórzy wotwucźa. Tu mamy potom hischcźe druhi dołej jednory žrěbk. Dyrbimy tajke wonzy, kotrež žebi wołtaru žeru, wožebje sawjeć a je pocźmje dźerźeć. Pocźmje žo wonzy ani njehibnu a tak po cźasu sabudu žebi wołtaru žrać.

Dom a kuchina.

Zaltowe kulki.

250 gramow twjerdych zaltow namocźimy do wody, wužimamy je a pschidamy k tomu tři jeja, 100 gramow łuźty, 125 gramow tyborowaneje zalty, 75 gramow zokora a 10 woželimy. Cźęsto derje pschedźěłamy a to se łžicu, potom kulki won łakamy a do warjazeho kropa žadźamy a w nim na 15 mjeńšinowm worimy. Kulki ś žadowej muzy jenym abo pschihotujemy žebi někajku juschku, we kotrejž je tunkamy.

Kak łatkowany dołho cźerstwe mjaso.

Łapanecźenjo khowaju mjaso tak, so je do pórzelinoweje schkle położa a na nje horzu wodu linu, tak so je wschě mjaso pod wodu. Na to nalija na wodu wolij. Też mózemy mjaso do bórchoweje wody tykneć (na 3 cźajowe łžicźki wody łapnjemy 2 łapzy borotwoje kiźaliny). Na tajke waschnje mjaso wjele tydźenjow wutkhowamy. Wotłrajemy-li posdźischo sało kusk mjaza, dyrbimy mjaso hnydom sało ś rospuschcźelinu borotwoje kiźaliny natrjepjeć, so by žo nam njeschkodło.

Stuchła muka.

Stuchłu muku móžemy srěbka hdy sało wužiwać. A byrnjeż ju bóle rótno sejżpuali abo na słónccźku wětrowali, njeje tajka, kajkaž psched tym běsche. Tola pak móžemy ju hischcźe derje wužić, je-li ju na tykanzolowy blach pramje cźenko rosejżpjemy a na thachlach prażimy. Blach njejsmě wěsto tuczny być. Nimamy-li wjele, móžemy ju też we pónowi abo saschkeraku (Kasserolle) na wohnischcźu praźeć. Tak mamy smajnjenscha hischcźe dosć dobru brunu muku, hdyž žo nam muka k pjecźenju wjazy njebudźi. K wschelakim polinkam, juschkam atd. dale móžemy brunu muku derje wužić.

Prašenja a wotmolwjenja

Praschenje: Mój kóń mějesche na bokach, hódźeš pobocźniza pschilěža, jědmjenja. Po dwěmaj njedźelomaj zažichu. Nětko pak su na druhich městnach nowe nastałe. Schto je to do khorosćе? Schto mam cźinić?

Wotmolwa: Wasch kóń ma tak mjenowanu furunkulosu. Tu dyrbiće smutška a swonka hojić. Jako iwonkowny žrěbk płaczi Bengenschowe Bajmaŕinowe mydło jako dobry žrěbk. K smutkowemu łěkowanju trjebajće Bajmaŕin abo Lewuriwosu. To žyrće wjazy rasow za žobu do pizy.

Praschenje: Mojemu konjej je na prědnej nosy cźecźel (špicha žiwa) wopuścka. Njemóže storo na nohu nastupić. Pisches tydźeń dołho žym hižo kišałe a hlinjane wobkładki cźinił, nic podarmo. Kak mam tomu wotpomhać?

Wotmolwa: Dyrbicźe cźecźel je wschelakimi załbami pschećiwo saćeklinam schamać. Kasajcźe žebi pola słótneho łekarja dobru załbu na to. Kóń pak dyrbi 4—5 njedźel stać.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 16 Budyšin, 26. haprleje 1929 Lětnik 37

Kosmački.

(S wobrazom.)

S kožmaczkami jetkujemy žo ſtoro w kóždej jahrodzy. Jeje jahodki mózesch na wschelakore waschnje nałožować. Su-li zyle selene a njetrate, wedźa nasche hospody ś nich najrjeńschi kompot pschihotować. Kedźěž njeje na pódu wumnóžleny. Sypatna póda, žada wešo hnojenja. Bjes hnojenja a wutkow w jemi njemóžesch ś kerka ſpotkajazych płodow worzakotować. Pschilivasch jim w prawym cźasu, prawje sahe hnójnizu, powyschich wumoscźk Fožhorowa kiźalina kedźěž sfruežuje. Ważne je też wurjeńowanje kerkow. Jenoż młodne hałožki a wutnožki ludźa bohate žně. Kožmaczki žo też radźa, byrnjež kedźěž w chłódku rosć. Rady žo na kedźěži pomjedź nałuda. Tu jacźeńsch, hdyž jón pilnje ś fermaldehydom, solu abo podobnymi pomjedź faniczazymi mošschinami krjepsch. Pódła kedźěžow płahuja też kožmaczkowe schtomiki. Tute pschimjasuj na kruty kolik, je wětr cźeku krónu wotlemić njeje.

Kožmaczkow rosemawamy 4 druźiny po barbje jahodow. Tak mamy běłe, cźerwjene, selene a žołte druźiny. Selene druźiny pokhadźeja ſwjetscha ś Jendźelskeje. Mjes tutrajnymi druźinami žebi „Neuwiedšku najžažnischu“ (Frühęste von Neuwied) jara khwala. Jahodka je podołhoja a wulka, ma malo kožmiczkow, bělisna je cźenka. Wona jara derje njeje. Na wolach ju rady kupuja. Wona ſrawi najbóle tónz junija. Jendźelska druźina ś najmjetschimi jahodkami je tak mjenowana „Lancashire Price“. Jahodki su dołhe a pruhate. Też jara sahe ſrawi tak mjenowana „žažna cźenka bělisna“ (Frühe Dünnschalige). Też tuteje druźiny jahodki su wulke a jenoż malo kožmate. Tohodla hodźa žo k žyremu podawanju na blido. Na tutu druźinu podobne su „selene wožebne jahodki“ (grüne Edelbeere). Wone su wulke a ś mjekkimi kožmiczkami porosćene. Jej runa žo druźina pod pomjenowanjom „najlepscha selena“ (Beste Grüne) ſnata. Wona je jara žažna, jeje jahodki su wulke a podawa schcźedrinve žně. Do žaźnych druźin žluscheja też „Katrzinka Glenbórkita“, „Dopomnjenka“, „Mertensis“ a troschku kožmata „tulojta selena“ (Runde Grüne). Sčrenje žažne druźiny su: „žažno-selena žowcźana“ (hellgrüne Samtbeere), kulojte „Duke of Bedford“ na kruschwu sapodobna „selena bleschata“ (grüne Flaschenbeere). Jara bohacźe njeje druźina, pomjenowana „bladka dołha selena“ (Glatte lange Grüne), friedźnowulka, ale jara płódna je druźina „Smith“. Tuta druźina pokhadźa ś Ameriki. „Smaragdowu jahodku“ rady kupuja, so dyrbi ju zyku kładli. Do pózdnischich druźin žłuscha „Selena hobrika jahodka“. Su kupuja selenu njeſcraku ſa kompot, dale dojtrajenu, so bychu ś njeje nimo méli, abo w ſchkleńzach warili.

Mjes žołtymi druźinami maja nowu pod pomjenowanjom „Macharauchowa žymjeńcźka“ (Macharauchs Sämling) jara rady. Ju wutkwalnja, so je najrjeńschi a najwjetschi kožmaczk. Jeho bělisna je cźenka a ſtotnažołcź a ſaſłodźuje po aprikoſach. Jara ſažne druźiny su „Najžažnischa žołta“. Jeje jahodki su kožmate, male hacź žrěnjowulke. Na nju ſapodobna, ale néschto wjetscha je „Gorrigowa najžažnischa“. Druźina: „Yellow Lion“ derje ſłodźi a jara bohacźe nješe. Do žrěnjoſažnych druźin žluscha wulka kulojta jahoda, ſnata pod pomjenowanjom „marmjelowana ſłocźana kulka“ (Marmorierte Goldkugel). Ju rady žyru na blido podawaja, dokelž derje ſłodźi. Posdże ſtrajowaja druźina je „žołta hobrika jahodka“ (Gelbe Riesenbeere)

Najbóle ſnate su cźerwjene druźiny. Jara ſažna druźina je „ſažna cźerwjena“ a je žrěnjowulka. Rady žadźeja też „Najſažnischu Vierlandeniku“ (Früihe von Vierlanden). Jahodka je jara wulka a rjenje cźerwjena a pschi tom bohacźe nješe. „Maurerowa žymjeńcźka“ je teworunja ſažna druźina. S jeje jahodkow dźěłaja rady wino a ju też runje tak rady kładźeja. Jara wulka a ſažna je „cźerwjene jejko“ (Rote Eibeere) a „cźerwjena ſława“ (Rote Triumphbeere). Wobě druźinje warja a ſ njeju też wino dźěłaja. „Octabius Brown“ je žrěnjo ſrawjaza druźina. Pósdna druźina je „cźerwjene myto“ (Rote Preisbeere).

Jeje jahodki su rjane wulke. „Pósna jahnoczerwjena“ je kruta jahodka, tuž pschihodźi so wubjernje za rozeßanje. Druźina kama sa so je „barbjeńk“ (Färbestachelbeere). Brěžćka tuteje jahodki je sybolata czerwjena a błodźi na kißal. Ju pschidawja sadowym a jahodkowym brěžćkam, liikeram, winam a marmeladam, so bychu je rjane czerwjene barbili. Jeje jahodki sa niczim njesakłodźuja. Tuž so sa barbjenje wubjernje pschihodźa a sy połnym prawom „barbjeńk“ rěka. Kerćžk jara schćedrjwje njeße. Nalěto róśićkjoto kęćejo je sahrodzy sy lubosnej debjeńku.

Běle druźiny kośmaczkow su swjetscha brenjosaźne a pak późne. Najsaźnischa sy nich je „Fleur de Lys“. Jeje jahodki su kulojte a wulke. Sbrěnjosaźne su „běke krystalki“ (Weiße Kristallbeere), „běła ßawa“ (Weiße Triumphbeere) a „běła schćedriwa“ (Weiße Volltragende). Wschěch jahodki su wulke a podawaja bohate žně. Je rady byre na blido podawaju. Jara błódka je brenjowulka a żołta na běko „Langlegerska Reineclauda“. Mjes późnymi druźinami mjenujemy „Apollo“, „worjoł“ a „Postmann“. Tych jahodki su wulte, kulojte a cjitłoběle, pscherćeßnjene se schćerokimi pruhami.

Ssmy podali jenoź mały wubjerk sy bohateje mnohoscze a wschelakorosęe kośmaczkow. Je-li chcesch do swojeje sahrodki nowe druźiny wobzadźeć, njech cji najhonjemy jahrodnik druźiny, sa twoju krajinu so najlepje hodźaze, wukaże.

Plahowanje boblinow.

Boblina (Tomata) je rostlina tropiskich krajinow a je w južnej Ameriźy sy domom. S toho hižo widźimy, so ßebi wona cźopliscze a skhowane męstno pscheje, hdźeź symne połnózne wětry k njej njemóźa. Plahowanje je nimale jednore, a my mózemy ßebi z prawym wobkładanjom dosęć dobry wunoscht swésęcz. Tola k dospołnemu wuwiću je cźopłota a wjele błónza trěbne. Tohodła dyrbimy je teź pratwje a w prawym cźaßu wobrěsowaćz. Hewak płody njesełrawja.

Schtóź chze jenoź nękotre bobliny zadźeć, tomu radźimy, so by ßebi hnydom pola sahrodnika zadźeńki kupił. Schtóź ma parjenischćo, móze ßebi je do njeho wosyeć. Najprjedy pak dyrbimy ßebi je derje pschihotowaćz. Do płody błuścha konjazy hnój. Ssmy-li jón krucze steptali, naßypamy swjercha derje pscheměschanu kompostowu pjerschćz a pódowinu. Do teje smésęchamy teź hischcze něschto drobneho pscheßatego péska. Zyła worscha pjerschcze njeßmé tołscha byćz hacź wokoło 10 cm. Na to zjimy na ischćerko wosyjemy a sy pésłom potrušimy. Tak bórzy hacź su zadźeńki sekhadźale a so jena druźeje dótkaju, mózemy je do druheho parnischcza pscheßadźowaćz a to na 8—10 cm. rósno. Na to sczinimy swjercha wokna a składźemy na nje nękotre desći, so by pschewótre błónzo młodym zadźeńkam njeswadźiło. Po cźaßu, hdyź wjazy njemjerznje, mózemy wokna dozpka wotewjaćz, so bychu so zadźeńki na wonkowny powětr swicźiłe a sdrucźiłe. Kedźbujmy pak, so w nozy njesmjerznu.

Psched rósnoßadźenjom mózemy jim kóżdy tydźeń poßnojoćz, a to sy wodu, do kotrejź ßmy 5 gr. draßlo-kosęsikoweje mneczowiny (Harnstoff-Kali-Phosphor rospuścheźili. Pschi pschiliwanju pak dyrbimy kedźbowaćz, so bychmy topjescha njenapanzali. Ssmy-li pak je tola napanzali, dha dyrbimy je sy cźistej wodu wopłokhnyć.

Rjadka, na kotruź chcemy posdźischo boblimy zadźeć, dyrbi byćz hižo nazymu derje srigolowana. Najlepscha póda za boblimy je póda bohata na humusu. Nimamy-li tajku, dha dyrbimy sy kompostom abo sy pódowinu, do kotrejź ßmy něschto juchi smésęcheli, pódu sdepschicz. We sazymu nałeźu sakopamy do pódy 80 gr. Domaschnjeje mucźki a 40 gr. draßka. Njesßmy-li pak mobli nazymu pódu dosęć derje pschedźełaćz, sarvjemy nětko kompostowu pjerschćz abo pódowinu (Torfmull). Něschto dnjow po-sdźischo sakopamy na qm. 20 gr. draßlo-kosęsikoweje mneczowiny.

Hacź do łónza meje ßadźamy pratwje krute ßadźeńki na 80 cm. rósno. Mamy-li ßami w parjenischcu ßadźeńki, dyrbimy je wjecor pscheđ rosßadźowanjom pratwje wokrjepicź. Kóżdej ßadźenej rostlinu pschistajimy 1,80—2 mtr. dołhu żerdku, k kotrejź rostlinku pschiwjasamy. Dźera, do kotrejź rostlinku ßadźamy, njech je 20 cm. schćeroka a 15 cm. hłuboka. Do dźery namęschamy pódowinu, kompostowu pjerschćz a hnój, wot kóżdeho jenak mjele. Na to ßadźimy młody pjenćźk do jamki, a to 3—4 cm. pod swjerschinu femje. Wokoło pjenćźka naßypamy ßaso najprjedy męschenku komposta pódowiny a hnoja. Na to jamku je druhej pjerschcju dohrjebamy. Dokoła wokoło pjenćźa sczinimy jamku na 30 cm. w pscherěsku a pschilimamy potom cźasto wodu.

Chcemy-li, so bychu nam boblimy wjele munjeßke, dyrbimy je cźasto a pratwje wobrěsowaćz. Na sapoczatku julija wotrěsamy wschě wotnoźki na hłownym sdonku. Teź wschě pódlanske wotnoźki, kotrejź pscheđ pjatym kopjeschkom jane płody njesapuścheja, mózemy wotrěsnyć. Na sapoczatku augusta wotrěsamy hischcze wschě druhe wotnoźki a kopjena, kotrejź płodam sajsthilseju a jim móź prjecź bjeru. Pódu mjes boblinami dyrbimy cźasto wuplěć a wobkopowaćz. Hewak je błónzo derje njepschehrěje a płody njedostawja.

Świedski dźećel.

Schwejdśi dźećel błuścha runje tak do mjetelokćějakow (Schmetterlingsblütler) kaź druhe dźećele. Tele rostliny mjenuja wučeni z zujym błowom leguminosy. Wschitke leguminosy móza duhy z powětra srěbaćz a tak pódu na jenu z najdrójschich źiwinow wobohaćja. Tohodła njetrjebamy tymle rostlinam bozka, abo jenoź błabje z duhykom hnojicź. Schwejdśi dźećel ma na cźerwjeni běke kćejenja. Wón radźi so nam na hubjeńschich pódach, hdźeź cźerwjenemu dźećelej njehowi, hacź je na pěłkojcznych abo na pódowych polach, to je wschо jene. Rojsce wěło radscho na mokrischim. Dokelź schwejdśi dźećel dołhe korjenja nima, dha je wscho jene, hacź je spódnja póda hubjeńscha abo niź. Mjes hlinjanej abo jilowej (Tonboden) najbóle.

Pschijopomnicź hischcze chcemy, so mózemy k schwejdśemu dźećelej potwodźicź, dokelź potwodźenje derje strjeże. Druhe dźećele pod motrotu cźerpja. Schwejdśi dźećel mózemy sa tśi abo schtyri léta saßo błyć. Dalscha dobra kajkosć schwejdśkeho dźećela je, so je hustły a so w symje njemumjerznje. Teź wjele jeho k symjenju njetrjebamy. Schwejdśkeho dźećelowego symjenja doßaha pot telko kaź cźerwjeneho. Na hektar (3½ kórza) trjebamy 9—16 kg. Ssymjo jenoź błabje sawdźimy. Schwejdśi dźećel wuderźi na 5 lét saßobu. Wěło so bórzy lehnje a to wodźebje w mokrych létach, dokelź nima tak krute sawjelza jako druhi. Tohodła je lépje, hdyź do schwejdśkeho dźećela wschelake trawy wojnjemy, jako jilk (Raygras), liśkeru wopušch a podobne. Tele trawy dźećel teź tak bórzy njepschekrostu.

S jeneho hektara mamy 200—600 zentnarjow seleneje piźy abo 40—120 zentnarjow sušeneho. Powschitkownje mózemy schwejdśi dźećel jenoź jónu błyć. Nimo toho pak mózemy na dźećelelniscźeju słót pasćź. Je strowischi hacź cźerwjeny. Seleny schwejdśi dźećel derje słót tak rady njeźerje jako cźerwjeny. Tohodła je jaraważne, so jón z trawami hromadźe błyjemy. Schwejdśi dźećel ßo teź pomalscho wuwiwa jako cźerwjeny. To rěka, schwejdśemu dźećelej mózemy dleje rosćź daćź. Tohodła schwejdśi dźećel prjedy njepjeźemy hacź dopołnie njekćěje. Pola cźerwjeneho dźećela pak sprjedy błyćźu (Schitt) tak dołho njecźakamy.

Źiwin je w selenym schwejdśim dźećelu, hdyź sapoczatnje kćěje: 1,3% poźiwnych bełkowin, 7,9% schtróbowoje hódnoty. Hdyź je w połnym kćěnju, je w nim 1,0% poźiwnych bełkowin, 7,9% schtróbowoje hódnoty. W błuschnym dźećelu je 5,6% bełkowin a 30% schtróbowoje hódnoty. Ke łónzej dźemy hischcze pschipomnicź, so mózemy schwejdśi dźećel męsto cźerwjeneho dźećela błyć

1. we krajinach z hrubym hóriskim podnjebjom,
2. hdyź je dobra póda pódowiny abo mokra,
3. hdyź je spódnja póda mało pschepuschćzna abo łubjena,
4. hdyź dźemy dźećel wjazy lět saßobu wostajićź,
5. na mokrych łuhowych pódach (Moorböden).

Dalsche lépschiny su, so jeho mjenje wužywamy, so mózemy z nim doćzakaćź k na łuschenje poßcźenju a so mamy na tajkim dźećelnischcźu dobru pasturu.

Nęsto wo pódowinje a jeje hódnoće

Wobźarowaćz pschezo saßo dyrbimy, so nękotśi na pratwe wasćnje z hnojom njewobkhadźeja. S tym zwjesemy hospodarstwu swadźa. Njeßmémy pak ßebi myślićź, so jenoź malo hnoja nadźełamy. Hnój je teź dosćź hubjeny a twjezini z tym nastata schkoda ro Njemskej 250 milijonow hriwnow. Dokelź maja rostliny mało źiwin, łu teź žně hubjene. S wědomosću a praktiku symy spóstnali, kak mózemy nasch hnój pscheđ wothódnoscźenjom sakhowaćź. Tola wschitzky hischcze njedźiwajźy teho dosćź njekedźbuja. Nihdźe njemózemy wjazy naluttowaćź a nihdźe teź wjazy rosbrojicź kaź runje pschi hnoju.

Dyrbimy najprjedy je łanjom sapoczećź. Scźełemy-li tajke łanje, kotrejź derje hnójnizu puta, symy hižo wjele dobyli. Najbóle hnójnizu puta brje pódowina (Moorstreu). W njej je humuzowa kišalina, kotraź juchu jenoź fiźiłyj njedźaja, ale tej chemiśy. Pódła teho mamy z pódowinu sa słót jara żuche lěhwo. S posypytami su swésęcźili, so słót, kotremuź z pódowinu sajscźełamy, teź piźu lépje wužije, dokelź so radscho a spěchnischo lehnje a lépje wotpocźnje. Pódowina w hródźi skutkuje teź na powětr. W tajkich hródźach, a wosebje konjezach, ženje kara njejmjerdźi, dokelź so wschón schkapit (Ammoniak) na pódowinu wjaja. Wschelazy drje zu napschećźiwneho ménjenja, tola z njeprawdu. Ani konjom, ani symjnom, ani howjasemu skotej pódowina jako łanje njedźaji. Dyrbimy wěło najlépschu a bjesźwadnu pódowinu nakoźowaćź.

Kak mamy pódowinu sajscźełaćź a kelko jeje trjebaćź, to sależi na wschelakich wobstejnoscźach. Najtażnischa je, so ivscha múcź hnydom do pódowiny sabaknje. Hotowadźam wěło najprjedy błętro tołsto sajscźełemy a potom złódy wjeń nęschto pschiscźełemy. Mamy-li krótke stawy (Stände) w hródźi, njech je sady hrjebiczka sa juchu. W konjenzach sajscźełemy najprjedy pódowinu wokoło 15—20 cm. tołsto a potom swjercha kóżdy dźeń słomu abo nimamy-li, dha nęschto malo pódowiny. Sskrinjom sajscźełemy, tak bórzy hacź symy błelew wutikali, teź pódowinu a na to połojimy lésnyckate trośna (Lattenrost) abo groźamy pleźeń (Drahtgewebe) do błeiwa. Tak nam źiwinje w pódowinje brjebacź njemóza. Na trośna abo pleźeń sajscźełemy wěło słomu. We błubokich hródźach trjebamy na 20—25 cm. tołstu worscht pódowiny a swjercha sajscźełamy je słomu. Do kurjenza móżemy teź pódowinu nakłacź, schtóź jara radźimy. Nimo toho je pódowina z dobrym kompostom, to rěka, nawosymy ju nębdże do nękotreho skhowaneho rózka a nalijemy na nju juchu z mustupa.

Schtoź pak nětko hnój zamon nastupa, je pódowinowy hnój wo wjele tkmarscho hacź błomjany. Nimo toho mamy z nim hischcze lóśsche dźeło. Wěło dyrbimy z pódowinowym hnojom runje tak wobkhadźećź kaź hewak z hródźnym, a dyrbimy jón po roskidowanju hnydom zamorać.

Kupujemy-li pódowinu, dyrbimy na to dźiwaćź, so janu hubjenu njekupimy. Dobra pódowina je mjehka, mjelna, niź pródhnitwa. W njej teź njeßmédźa ani wulke ani małe cźwaćki drjewa byćź. Wody njeßmé wjazy wopschijećź hacź 35%. Je-li w pódowinje wjazy wody hacź 45%, njeßmémy ju kupowaćź. Dyrbi telko wody abo druheje mokschiny do ßebje naßrěbaćź móź, so je 7 krócź cźeźscha hacź prjedy.

Picowanje sućelnych kruwow a po cźelenju.

S pizowanjom ßo pola wyßokoßuczelnych kruwow wjele hrěschi. My bychmy wo wjele wjetsche wunoschki dospěli, bychmy-li nasche ßucźelne kruwy pscheđ cźelenjom a po nim pratwje pizowali.

Kóżda kruwa trjeba psched cźelenjom wokoło 8 njedźeli dospołny měr, to rěka, w tuhym cźaßu njeßmémy ju wjazy dejićź. Cźim bóle dyrbimy kruwu na to pschihotowaćź, so by potom po cźelecźu pratwje derje dejiła. Potajkim je sakładom je, so kruwu wokoło 6—8 njedźeli na ßuche stejo wostajimy. So je w tuthym nastupanju wjele hrěschi, widźimy na mnohim dopraschowanju, kiź ßo na naß sćelele, kak dyrbimy kruwu pizowaćź, so by nam po cźelecźu teź hnydom saßo pratwje wjele dejiła, dokelź je nam poßlednje 6 njedźeli nimale hacź pscheđ ßamym cźelenjom teź pschicowe 3—4 litry mloka nadejiła. Kruwu dyrbimy tohodła na ßuche stejo wostajićź, dokelź dyrbi ßebi nowe mozy nahromadźićź. Je-li po cźelecźu hubjena, ßucha njemóże nam wjele dejićź.

Tajkej kruwje mózemy tola zyle derje mloko sastajićź. Damy ji zyle jednorje jenoź błomu a wodu a njebejimy ju tak cźasto. Tola pak dyrbimy ju hódny raz cźiśe wudejićź. Druhdy ßo nam ßa, jako by dóßka na ßane waschnje mloku spadnyć njedała. Tu pomhaju saßo jenoź wěśe prawidła. Najwjazy pomha, hdyź tajśej dóßay 24 hodźinowo saßobu ani picśe ani źrać njedamy. Njepomha-li to pręni raz hnydom, dha to hischcze jónu wospjetujemy. Tajke łkocźo wěło nuje. Tohodła njeßmémy je w hródźi pschi druhich wostajićź. Hewak by nam dóßka zyku hródź sajepokoiła. Deja-li nam kruwy hischcze 10—12 njedźeli psched cźelenjom 10 litrow mloka, dyrbimy jim piźu wocźahaćź. Bychmy-li ßebi z tajkeje kruwy pratwje wjele mloka wunućźeź dspěli, bychmy zyle wopaki jednali. To by ßo nam posdźischo wjecźito. Ssu pak teź dóßti, kotrejź njemózemy na ßane waschnje sastajićź. To ßu rědke pschipady. Pola tajśich dóßkow dyrbimy najprjedy wschě te źrědći nałožowaćź, kaź šmy horjeka spomnili. Njepomha-li to niczo a doji-li dóßka poßlednje 5 njedźeli hischcze nimale pschezo telko, dyrbimy ju pschezo rědcho a rědcho dejićź a piźu wottorbowaćź. Słónczeńe tola mloko saprahnje.

Dale dyrbimy ßucźelnu kruwu pomérnje derje piźowaćź, so by ju cźelo w njej pratwje derje wuwiło a so by nam po cźelecźu pratwje derje dejiła, wosebje, je-li sahe dejićź pschećetała. Tu derje njeje prajene, so dyrbimy jim ßame korntne piźy dawaćź. Dawamy jim šrotnu, na bélkowinach a sćhkrobje bohatu piźu. S tym dospějemy pola nich wuńoźku dójnoscź. Tajke, na sćhkrobje a bélkowinach bohate piźy su žyno, wotrubny schrót, pschenične wotruby, lany wowsch a nęschto malo sćhrótu se ßojabunow. Teź podsemizowy wowsch (Erdnußkuchen) a błónczenotrójowy wowsch je schwarny. Tute piźy měschamy a dawamy kóżdy dźeń wscho hromadźe 4—5 puntow. Pschi tym njedawamy pschewjele rěpy. Teź wschu wodźamu piźu dyrbimy wostajićź, jako ßlapotku (Schlempe), mokre rěśki (Schnitzel), teź rěpikowy wowsch (Rapskuchen), dokelź cźwjerdu drosdźi a podobne, jako žonopowy wowsch a melaźu. Hewak mohła by nam krudna na pośleku pomjetaćź. Nam dyrbi jenoź na tym salećeź, so je kruwa pschi cźelenju hischcze derje pschi cźele. Wumjo a mlótowa źiwa njech ßu dosćź napjate. Je-li wumjo pschejara napjate, dyrbimy ju trochu podjećź, niź pak trudźićź.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihičišćernje, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 6 pj. Wobchěrnje se stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 98 — Budyšin — Sobotu, 27. haprleje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němska je zwólniwa, lětnje wjetše wolskodźenje płacić?

„Chicago Tribuna" powě, so je dr. Schacht amerikanskemu wotpósłanzej Owenej Youngej dźělił, so je Němska zwólniwa spytać, lětne płaćenje w prěnich dźesaćo lětach powyšićć.

Kaž je křiwčećej, je dr. Schacht lětnu sumu 1750 miljonow mjenował, kotruž by Němska mohła płaćiće, hdy bychu so mohłe sumy wšeho dźěła płchepokazać, a hdy bychu to finanzne a hospodarske wobstejnosće dowolile.

„Chicago Tribuna" měni, so znadź bychu wěricelźo do toho zwolili, so by so suma 1,18 miljardy, w jich wopomnjeńskim pišmje jako sapočatkna mjenowana, na 1,17 miljardy zmišła. Mjes tym, so może so wočakować, so so sa prěnje 10 abo 15 lět płchesjenosć dozwić hodźi, so na druhej stronje njeprěje, so konferenza wulkim sadźatkam napschećiwo stej, hdyž so wo wyšokosći a tracu šćehowanych płaćenjow jedna. Mjes jenotlíwymi wězowstojnymi w rozćahej měrje sačuće płchibywa, so płaćenje poślednich 30 hač 40 lětnych płaćenjow, njeje tak khutne, kaž žehi to płchedstajeja, dokelž njeje možno, wobstejnosće za tónle czaj doprědka widźeć.

Železnicarjo z powšitkownym wobkhadnym straikom hroża.

Towarstwo němskeje železnizy je železnizarskim swjazam sdźěliło, so njemože někotre železnizarjam mjdu płewjesćicź. Dźeržadnjka a Halleska direkzija su samo zedle, z kotrymiž so železnizarjo napominachu, wutoru zhromadźinu železnizarskeho swjazka wopytać, na Lipsčanskich dwórnischćach wottorhnyć dale.

W swojich nowinach tohodla železnizarjo pišchu:

Železnizarjo so tohodla prascheja: Je němska železnica žehi wědoma, so je z wotstronjenjom płchepročenskich zedłow płchećiwo njewobmjesowanej koalizíkej swobodje, w němskej wustawje dźěłacerstwu zaručenej, postorežika? Němskej železnizy njech je jažno, so železnizarjo njeju swólniwi, zwoje prawa z nahomaj tchtać dać. Měra rosbórschenja je płchepokna.

S Barlina so powě, so je schtwórtk konferenza wjednikow swjazka němskich železnizarjow so je mdowym hibanjom pola němskeje železnizy saběrała. Swjazk wo tym njej sdźěluje: Na konferenzy je so jenomyślnje mjenjenje wuprajiło, so musa železnischich dźěłacerjow na tóždy pad bórzy na rosrisanje mdowoho prascheja žada. Tohodla so wočakuje, so krocjele, kotrež su naczalne organizazije činili, bórzy k positiwnemu wunoschku dowjedu, hdyž hač so pośledni njesmilniwy krědk železnizarskich krědkow, **powschitkowny wobkhadny straik**, wušije.

Wojowanje wo zawěsćenje dźěłonjemějerjow.

Sozialdemokratowje płchećiwo Hilferdingej.

Sozialdemokratiska frakzija němskeho žejma so schtwórtk wjeczor w posłedenju frakzije w płchitomnosći dźěłowoho ministra Wissela a němskeho finanznoho ministra dr. Hilferdinga **za zawěsćenjom dźěłonjemějerjow** saběrasche. Po wjazgbodźinskim rosprajenju so jako mjenjenje frakzije swěsći, so je so zawěsćenje dźěłonjemějerjow powschitkownje derje wuprnohowało, a so je pomhało, hromadnu bjesdźěłosć poślednje symy płchětracź. Hdyž su so dla njewschćownych pomérow wjedra dyrbjałe krědki němskeho stata we wjetšinu wobkhadu wušić, je tola němskostatna pomoc zakonskim postajenjam wotpowědała. Njepschihódne położenje němskostatneje pokładnje jenoż sdźěla z wulkej finanznej potrjebu zawěsćenje dźěłonjemějerjow w krutej a dołhej symje swušuje. Frakzija tohodla njemóri, so by so finanzna nusa wotstronika abo so by so sozialne abo hospodarźy snjesć mohła, hdy by so skutkowanje zawěsćenja dźěłonjemějerjow wottwarile. So by so zawěsćenje dźěłonjemějerjow sa jeho dalsche skutkowanje na dołhaje waschnje finanzowale, je frakzija. hotowa namjetowacź, so bychu so płchinoschći, kotrež hač dotal 3 procenty mdy twrzinjachu, **wo 1 procent powyschile**. Wona je hotowa, njedostatki wotstronicź. Komisija z wězywoutojnych parlamenta a wobdźělenych hospodarskich sjednoczeństwow wobsteja, dyrbi namjety sa wotstronjenje njedostatkow sčinicź. Dale frakzija namjetowasche, so by so wosebita spomóžnosć płchi bjesdźěłosći w powokanju dale wjedła.

Němski justicny minister z Guerard za smjerćne khłostanje.

Wubjerk sa khłostańske prawo němskeho žejma je wo **paragrafu morjenja dale wuradźował. K** praschenju **smjertneho khłostanja němski justizny minister z Guerard** praji, so wubérkowe wuradźenja njejsu k zanemu wěstemu wunoschku w smyśle sakhowanja abo wotstronjenja smjertneho khłostanja doschle. Hačrunjež so jemu njesłda radne być, **rosprajenje wo smjertnym khłostanju** znowa rosnicź, ma wón tola sa nuzne, so jako schef němskeho justizneho sarjadnistwa žiwoje samtne stejischco rosłażni. Stónčne stejischco němskeho ministerskeho kabinetta so hakle wojsewi, hdyž budźa dźěła wubjerka sa khłostańske prawo skónčene.

Wón so sa žiwoju wožobu hischće njeje mohł wo tym płchešwědčeć, so je czaj sa wotstronjenje smjertneho khłostanja płchischol.

Wono je žałožne khłostanje, wono pak je też **wuras najwjetšcheje mozy stata a jeho wole**, žiwjenje njewinowatnych płched winikami schkitacź. Njedźiwajcy žałneho hibanja płchećiwo smjertnemu khłostanju so tola khłostanje płchećo hischće we wědomju wjetšchiny luda jako **prawna nusnosć** wobhladuje. Praktiśy njejsu w Němskej jane padły wuknjenja njesakoženeho smjertneho khłostanja znate. Žiwjenje so płched mordarjemi njehodźi schkitacź, hdyž so stat smjertneho khłostanja wotrzeknje.

Cmminger z bayerskeje ludoweje strony sapadnje knježerstwowu płchedkohu sastupowasche, znajmjeńscha by so smjertne khłostanje sa wožebje cżeżke pady, kaž morjenje scharschenju a płchiwusnych, dyrbiało postajicź.

Na to **dr. Kahl** z němskeje ludoweje strony hischće ras swoje stejischco rosłożi. Jemu njemóża porokowacź, so je padnył, płchetož jeho **sapadne stejischco njeje so płcheměniło**. Wjele znamjenjeńsch pak so sa płcheměnjenje smyślenja w nastupanju smjertneho khłostanja pokasuje. kaž na płchikład wotstronjenje w Anstritki a žyhnische wojowanje khłostańskeje prawneje wědomosće płchećiwo smjertnemu khłostanju. Wola k wotstronjenju smjertneho khłostanja je so potajsim bjes dwěla pohnyknła. S wěstosću móže so rjez, **so stat z wotstronjenjom smjertneho khłostanja njerospadnje** a so so z jeho wobkhowanjom wótčina woprawdźe njesakhowa.

Proces přeciwo ratarjam w Neumünstru.

Płched lawniškim sudom w Neumünstru je so nowy prozeż płchećiwo dźesaćo ratarjam sapoczał, kotříž su w nozy 6. měrza z namozu spytali, jeneho nazionalneho socjalista z jastwa w Hohenstedtu wuzwobodźiłi. Dla toho zamełho płchenhdenja su hižo njedawno djewjećo druhich ratarjow a rjemjeślnikow k jastwowemu khłostanju sadźěli. Mjes nětkole płched sudom stejazymi wobstorżenymi je też landbundowy syndikus w Sczehoe, nětkuschi wyschschi leutnant Meschke, kotrehož su hižo dla wobdźělenja płchi Beidenfleth ratarskich njemérach k jastwu na schéćź měsazow sadźudźili.

*

Schesćo dźěłacerjo Howaldskeje tódźelnje w Kielu mějachu so płched tamnischim lawniškim sudom dla sdźełka samolwicź. Sa czaj strajka tódźelwerzowu běchu k dźěłu swólniwym z mozu wobarali, na dźeło hicź. Ssud dwoju wobskorżenoju wuwinowa a druhich dla. kajenja krajneho měra k jastwu po tjoch hač schéćź měsazach sadźudźi.

Barlinscy kommunistojo k 1. meji.

Wobzrjedź schtwórtkowskeho poładženja Barlinskich měschčanskich sastupjerjow kwjedźeli 1. meje stejesche. Kaž bě wočakacź, bě wurěčzowanje jara roshorjaze. W mjenje komunistowo měschčanski sastupjeŕ Roth rěčeješe, kotryž praji: „Namołwjamy k demonstraziji. **Njeńmy to Jagowa boješi, njebudźemy so też Zörgiebela a jeho trabantow bojeć.**"

Namjety kommunistow, kotříž žedachu, so by so sakasanje demonstrazijow, samknjenje schulow, dźěłowebo měra w měschčanskich a towarstwowych pišarnach, wupowěźnjenje cżerwjenjeje thorhoje z městowych twarjenjow wróćo wsało, so wotpokasachu.

Dónt Chobšteho dwórnischcża.

Dwórnischcżo w Chebu je, kaž znate, Sakliež žiuschało a je někto do wobdźělenstwa **němskeho** stata pschescha. Njedawno je cżěškosłowakiske knježerstwo konjeżiju za Chebske dwórnischcżo němskemu statej na 80 lět podležitho z wumjenjenjom, so so němšzy železnischzy sastojnizy z wjetšeho dźěła z cżěškosłowakskimi sastojnikami samjenja.

Spjećenca we wukhowarni.

W Drježdźansko-Leubenskej wukhowarni su so schtwórtk wjeczor někotši wukhowanźy spjećili. K potłóczenju spjećenzy dyrbješe wustawny wodźeŕ policiju na pomoz zawołacź. Hižo sa wobjedom běchu někotši wukhowanźy płchećiwo wustawnemu porjadej politiske špěwy špěwali, schtož bě jim dohladowaŕ zakasał. Wjeczor wukhowanźy w spanskej sali znowa špěwachu, wschě wězy po sali rosmjetachu a zlomnik hromadże z kožowym puzakom sapalichu. Wobeŕ so na schpundowanje a na jene durje wupschestrě. Pódła tuhe železne khachle rosbichu a jeho kruchi na zkhodny smjetachu. Djetjeć wukhowarjowu, mješ nimi diweju młodostnju, nakhwilnje sajachu.

13 wólbnych namjetow.

Schtwórtk je czaj sa sapodaće wólbnych namjetow woteběžał. W rańschofakkim wólbnym wokrjesu su sdźełowaze strony wólbnych kandidatow płchipowědźile: 1. sozialdemokratowje, 2. němskonazionalni, 3. němska ludowa strona, 4. strona němskeho frjedźneho stawa, 5. kommunistojo, 6. němska demokratiska strona, 7. kommunistiska oppozizija, 8. nahódnoćeźaca strona, 9. stari sozialistojo, 10. nazionalni sozialistojo (hitlerske hibanje), 11. zentrumska strona, 12. Sakšti wjesny lud, 13. němska burska strona.

Baldwin za wotbronjenje na morju.

Jendźelšti ministerski president Baldwin je schtwórtk w Bristolu wólbnu rěć wotmě. W njej amerikanskim namjetam na wotbronjenje na morju płchihłosowasche. Amerikanski sastupjeŕ we wotbronjenskej komišiji w Genfu, Gibson, je rjekł, so jeho knježerstwo žehi płcheje, so bychu so wójnske łódźstwa we wschěch druzinach łódźow smjenschiłe. W mjenje jendźelskeho knježerstwa może sdźełowaze rjez.

Jendźelska je swólniwa, so Sjednoczenymi statami ke dozpiću tohole samera płchećelnje hromadże dźěłacź. S nadrobnosćemi pak so njemóże nakładowacź, dokelž dyrbi so w tymle nastupanju najprjedy wocżakacź, hač so amerikanske knježerstwo wo tymle namjetu jašnischa wupraji. Presidentej Hooverej pak hižo nětkole swoje k tomu płcheje, kaž so z tymle wobcżežnym praschenjom sabera. Jendźelska so nadźija, so z amerikanskej pomozu w tychle namjetach podłožk sa praktiske rosrisanje wotbronjenskeho praschenja namaka.

Też znutskowny minister Joynson Hicks je amerikanski nastork powitał. Runje tak je lord Cecil w Morley Collegu, z kotrehož su nětkotši wusnamni politikojo wuschli, na wažnosć posłicżeneho wotbronjenja pokasał. Wupraji nadźiju, so jendźelske knježerstwo amerikanske posłicżenje bjes wumjenjenja płchijima. S wosebitym dorasom na to pokasa, so so płchi tym wschedne wschěm wu wulke praschenje wulkeje politiki a mij wo należnosć wězywoutojnych jedna.

Revolucionarne hibanje w Ruskej.

Płchećiwjenje ruskich ratarjow płchećiwo kommunistiskemu knježerstwu płchibéra.

Antibolschewiske hibanje w Ruskej po złaczu ruce płchibéra. Dotalna sejerna bjesdźałnosć so do zjawneje spjećiwnosće płchećiwo Moskowskemu knježerstwu płchewobroća. Płchejo hušćiśko je ztykhcżej, so su ratarjo Moskowskich wotpósłanzow stónzowali. We wschelakich stronach Ruskeje je wospjet k sbězkam dołchło. Po nowišich wěrtnohódnych powěsćach je też w Ssibirskej wjetšchi sbězk wudyrił. Wojazy dyrbjachu sakroczicź, kotříž 1500 hač 2000 ratarjow wokhwišpichu a morichu. Też ł Bukarešta so powě, so je pośledni czaj wjele cżekanjeńzow ł bolschewistiskeje Wukrajiny rumunske mjezy płchekrocżiło. Powědaju, so so we Wukrajinje žehne njepřećelske hibanje płchećiwo bolschewiskemu knježerstwu rosćěrja. We wjele městach su sbězkarjo ratarjo do wjazkow srafyli.

Podawki we wojerskim hospitalu w Chalonu.

Wunoschk płchepytanja služobnych płchendźerjow nacżolneho lěkarja we wojerskim hospitalu w Chalonu, wyschka Leona, je wóinskeho ministra Pailewa pohnuło, **wuschka**

Leona ſ kommanda wotſkadźicź. Pódla toho je wyſchkej Leonej jeho wojeſki pſchedſtajeny 30 dnjow mótreho arreſta napotajiło. Pſchepytanje wo ſturowym wobſkadźenju ſ khorymi wojakami, kotrejž ſo njewotwiſnje wot jeho ſłužbnych pſcheſtajenjow wjedźe, dale traje.

Wuhnacje ſotry Conzeptiru.

Kaž ſo ſ Mexika powź, ſotru Conzeption, kotruž ſu k ſaſtwu na 20 lět ſaſudźiłi, dokelž je ſo pſchi ſkónčowanju preſidenta Obregona wobdźěliła, do khioſtniſkeje kolonije Las Tros Marias wuceřża.

Chineſke knježeſtwo Formoſu a Koreju wot Japaniſkeje wróćo ſada.

Do Japaniſkeje ſo wróćiwſchi je naměſtny póſłanc w Chinje, Uſchidor, ſwojemu knježeſtwu ſdźěłił, ſo chineſke zentralne knježeſtwo w Nankingu niz jenoż ſada, ſo by ſo chineſki kraj, kotryž je ſo Japaniſkej pſchedał a ſ japaniſkimi wojakami wobdźělił, Chinje wróćił, chineſke knježeſtwo ſebi pódla toho ſada, ſo by Japaniſka też kupu Formoſu a Koreju wróćiła.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 27. hapriele 1929.

— Wo wjeſpjerach wječor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +3,5, thermometer wo duſo +9. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +3,5, thermometer w mózy +2. Wuſłady na cźopliſche wjedro. ſnano beſcheſkoite. — Dźenſa nam pſchedležaza wosprawa wjedrowſkich njewobkruchuje naſchu nadźiju, ſo w połnocy nižiny pſchiſpiwaſej ſmurnych wětrow ſ ſudowego morja ſaracźa. Wyſchiny ſ wječora Europy pſchezo hiſchcze tutón ſwiſk tworja a powětr je tohodła pola naſ jara ſtéry. Jendźelſka drje wječera wodzopłenje powź, dokelž bě nad tutymi ſtronami ſo njeſchcźa niźina wupſcheſtrjeła. Naſch wjedrawuſtojnik na pſchichodny tydźeń ſeźěhowaze wjedro ſa móžne. Nedźelu rjenje a wo wſchěm mało miłſcho, pózdźelu pſchemjenjało, wutoru rjeni. ſrjedu wětrojto, ſchtwórk kritiſki dźeń, a jakt mutwa a wětrojto, ſobotu ſaſo kritiſk dźeń. We meji wočzakuje rjane a płodne wjedro. Jutjie nedźelu Cantate ſłyſadza ſłónčko 4,38 hodź. a khowa ſo 7,22 hodź. Mesaſt ſłyſa ſo w pół owa a khowa ſo rano 6,46 hodź.

Wotewrjenje woty!

Rasma to pſchikaſuja, ale wuprawnjena. Wěſcze ſebi wotuczaja Boża ſtwórba zylu naſchu ſkédźbnoſcź ſaſłuži. Hlejcźka ſo luka hižo ſłabje ſelenj, kak kukaju na halozkach kerſkow a ſchtomow pupki połnego nowcho živjenja wſe pinje do ſwěta. Ptaczki jim dźenſa hiſchcze cź kotcźu, ſotru ranko pak ſpomnjataju, witawſchi pſchnje młodźe kopjeſcźka.

W ſadrowdach pſched domizkami wumuſcha ſo ſ nacźerki ſemje rjane pychne trowki. Barbja ſo pſchez tulpy a ſmějkotaju ſyrotki pſches zyle rjane mjeſnowcźko. Schto wochwali ſo ſamowite ſo pſchijimacź?

Wſcho ſo pyſchi [illegible]ywane, kaſmuſchki wotcźeſkane, rjadki ſ pomozu bórnizy, kaž ſ nožom, runje ſcźahnjene! Wſchudże pokaže ſo luboſcź a pilnoſcź!

Wotewrjeny wocźi, tež my wſchudże ſ! Jutrje je njedźela a Boża ſtwórba wabi k ſebi! Njeſedźmy doma! Wozmy ſ nami do Božeje pſchiródy, napjelimy pluza ſ nowej mozu k twitrajſnemu ſiwjenſkemu bojej! A ty wěſcźanko, wopytaj tola ſwoje [illegible] w jich wuk odzowaniſchcźa, wabjaze pſchedměſto a ſpóſmaj rjanoſcź, kiž ſo pſchipraſnuje. Do duſche daj khowacź ſpaw ptaczatkow, wjeſel ſo cźłowjeze, pſcheroź wſcho to — dnje tebje wokſchewicź — a je Boži [illegible] ſo ſdźakuj wutrobu jón pſchijimajmy!

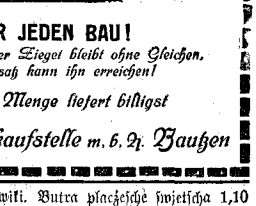
— **Naſłědnikowe w ſaſtupjenjeſtwje krajneje ſynody.** Krajnozyrkwinſki wubjerk je město knjeza wyſchſcheho farara Domaſchki, kiž je ſo na wotpoczink podał a tohodla ſ evangeliſkeje krajneje ſynody wuſtupił, jeho naſłědnika knjeza wyſchſcheho farara Sarjeńka w Khwaczźanach jako duchownoho ſobuſtawa do krajneje ſynody powołał. Knjez wyſchſchi farař Sarjeńk je powołanje pſchijał.

— **Póſtowa ſłužba 1. meje.** Poſtužowanſke wokna ſu wotewrjene kaž njedźelu. W Budyſchinje rosnoſchuja ſo dopołdnja liſty, paſety a pjenježne poſzyłki. Na wſach rosnoſchuja ſo poſzyłki kaž dźěławe dny.

— **Nazionalnoſozialiſtiſka wólbna ſhromadźizna** wjeſera wječor běſche khětro wichorota. Jako běſche referent ſwój pſchednoſchk ſtónčźił a do rosmołwy ſaſtupichu, dóndże bóry ſ kaſkemu harowanju, ſo njeběſche nikomu wjazy móžno ſłowcźka rěcźecź. Počźachu ſo ſamo pſchimacź, ſo dyrbjeſche pſchitomna policija ſapſchimnycź a někotrych na cźerſtwy powětr ſadźicź.

— **Makorentnarjam** wupłaczi ſo podpjera na mězach mezju wutorn, 30. hapriele dop. wot 10 hacź 12 hodź. w Szejmowni na Hrodowſkej haſy 10, po 1 ſkhodźe wó ſtwje cźo. 41.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchědnje hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a ſwjate dny pak famkneńe. Nózny ſłužbu, njedźelu a ſwjate dny wotewrjene pak na jenoż jena haptyka ſ měſacźnym wotmeńenjenjom. W haprieji je to Wettinſka haptyka pſchi ſudniſtwje a w meji Měſcheńanſka haptyka na Hłownym torhoſchcźu.

FÜR JEDEN BAU!

Gebrannter Ziegel bleibt ohne Gleichen.
Kein Ersatz kann ihn erreichen!

Jede Menge liefert billigst

Ziegelverkaufstelle m. b. H. Bautzen

— **Dźenjnjiſche wiki.** Butra płacźeſche ſwjetſcha 1,10 hr., jeja 11 pj., twaroh 25 pj., ſibjata 2,80—3,50 hr., kaſłata punt po 70—80 pj. Na ſeleninowych wikach płacźeſche punt cźerwjenego kalu 30 pj., běłego 20 pj. a róża ſydrojtego kalu 50—100 pj., punt zyłe 20 pj., morchwje 20 pj., jěźenje łobody 30 pj., kolrabija 40 pj., ſellerija 40 pj., kuſerepa 20 pj., kerćki ſołotnje 40 hacź 45 pj., punt jabłukow 20—50 pj., bórnow 8 pj., litr łameho wotlja 1,80 hr.

— **Pſchelećeli „Hrabja Zeppelin“** też hiſchcze Luziju? Kaž wječera woſſewiſchmy je ſo powětrom „hrabja Zeppelin“ ſe ſwojeho puczowanja nad krótkowjeczornej Europu do Friedrichshafena wróćił. Nikto je wotmyſlene pſchelećeńe Alpow, powětrom ſchcel cźi Salzburg, Wien, Hradeź a ſnadź też Klawenfurtu. Na to wołeći „hrabja Zeppelin“ wjeczor do Barlina. Schleſneſke a Narańſcźeńe Brukſke a ſrjedź meje Kónčźnje ke letuſchemu pſchemjenu raſeł do Ameriki.

— **Nedźelu 5. meje ſu w Budyſchinje klamy wotewrjene.** Kaž kóžde lěto, tak ſmě też lětha jena nedźela do ſwjatkow być ſwobodna ſa wobſhod. Hewak běſche to poſtajeńa njedźela pſched ſwjatkami. Dokelž pak ſu tutu njedźelu runje wólby do Pruſkeho ſejma, je ſo wobkhodna njedźela na tydźeń pſredy pſchepołożiła. Klamy ſu wotewrjene wot 12 hacź do 18. hodź.

— **Samjerjenje wulkich myſchow.** Pokaſujemy tu wobſebje na hamtſke wozjewjenje w ſłowjańſkim cźiſle wo poſtajenym powoſchitkownym ſamjerjenju wulkich myſchow.

S **Khaſowa.** Sańdźenu njedźelu ſemrě tu we 88. lěcźe živjenja najſtarſcha wobzoba naſcheje wſy. Bywſchi žiwnoſcźeř Korla Wróbl. Wón je ſo w lěcźe 1841 narodźił a běſche hiſchcze jenicźki wobydleř, kiž běſche we ſwojej młodoſcźi ſtruchle wohnjowe niſebožo, kiž 15. junija 1855 naſchu wjeſ potrjechi, naibonił. Semrěty je też we wójnach 1864, 1866 a 1870/71 ſobu wojował a bu w bitwje pola Wórtha ſranjeny. Wón běſche też ſwěrny Serb. Dokelž ſannych potomnikow njeſawoſtaji, tuto ſerbſke mjeno nětko pola naſ ſańdźe.

S **Ketliz.** Směrzowſtwo ſa Ketliczańſki wokrjeſ ſe knježim dworom, Karlowu Studnju, Male Radmerizy ſ knježim dworom a Fryzkowom, Luchow, Wonalnju ſ knježim dworom, Wujeř ſ knježim dworom, Walowy ſ knježim dworom, Korjezy a Bělezu ſ knježim dworom je hacź do 30. ſeptembra 1933 knježej wješnjanjoſce Handrijej Bohuwěrej Janaſchej we Wujeriu pſchepodate.

S **Lubija.** W ſłužbje ſnjeſbožił je ſchiwórtk na tudomnym dwórniſchczu gratmiſchtr Wunderlich. Je pjeza pſchi pſcheſzuwaniu wołow ſ hłowu do noſtowego ſłopka dyrił a ſo khětro ſranił. Sſobudźěłaczerjo dowjeſchnu jeho domoj a ſkaſachu lěkarja.

S **Kamjenza.** Wutoru, 30. t. m. wječor we 8 hodź. wotměje ſo w „Stotej Hwěźdźe“ w Kamjenzu nowy rosjaſmjenjeńſki pſchednoſchk Sſednoczeńſtwa pſcheſelcow we Wüſtenrocze, kiž dyrbi poſtajeńe [illegible], kotrejž ſo w němſke hibanje ſa twarjenje ſamnjych domow ſajmuja, pſchiležnoſcź k ſeſnaczu organiſazije Wüſtenrotſkeje pomocneho ſtuka. Kaž je znate, je Sſednoczeńſtwo pſcheſelcow mjiwjetſcha, najſamóſnjiſcha a na zyle powſchitkowſtopomóżnym ſakładze natwarjena organiſazija k wobſtaraniu tunich twarſkich wjeſow. Tele dny buchu twarſke wjeſnjeſy ſ nowa rosdźěłene. Snowa dosta 747 twarſkich lutowarjow dozwoleńe 10,5 miliionow hriwnow k twarjenju. W małe wjazy hacź 4 [illegible] je Sſednoczeńſtwo pſcheſelcow potajkim 5 684 ſwojich twarſkich lutowarjow niſebywałemu ſumu wo wjazy 86 miliionow hriwnow pſchihotowało. — Wobſtat pſchedpiſcha móże ſo kóždemu poruczeć.

S **Kamjenza.** Sſrjedu rano je ſo w Gerhaczźanach (Gersdorf) domjże ſtakarja Franza Niczła wotpaliło. Wobeń je pjeza ſ wobſchkodźenym wuhnjom nastał.

Z **Kulowa.** Cežke njezbožo potrjechi tudomneho ſewſkeho miſtra Lehmanna na Żarowſkej dróze. Lehmann chcyše hić na **lubju po ſyno.** Jako po rěblu horje ſtupaše, padny z pjateho prěkuſa dele a ſebi prawu nohu wyše kolena złama.

Z **Kulowa.** Rólie firma w **Hózni** wuporjedźuje tudomny Hórnikee puć. Dźeło pak njeje hiſće cyle dokóńcene. Tohodła dyrbjeſo procesijon na dnju ſwj. Marka, kiž je wot zaſtarſkon po tutym puću khodźił, lětſa do Kulowa ſo podać. To drje jo docyła prěni króć, ſo cyrkwinſki procesijon z Kulowa cełnje pſez Kulowćanske zahony.

Z **Kulowa.** Tudomny zamkaŕ Hendrich Rochow je pſed pruhowanſkej komiſiju w Zhorjelcu zamkarſke miſtrſke pruhowanje wobſtał.

S **Wulkeho Cźiſka.** Mjes Wulkim Cźiſkom a Muczowom dróhu wuporjedźeja. Tohodła je jedny wobkhad pokaſany pſches keſki, kiž ſu ſ boka dróhi. Pucź pſches keſki pak je khětro hubjeny. Wječera popołdnju na tutym puczu jedyn Wojerowſki rěſniſki automobil ſnjeſboži. Dokelž jemu wodźidło njejapay ſapraji, ſajédże wón je khětrym wotmachom do ſchtoma a hnydom ſchtom powali. Auto ſo na ſtudźaku khětro wobſchkodźi. Wo dołhim cźaſu móżeſche ſaſo **pomałku dale** jěź do Wojerez, hdźež dyrbjeſche ſo wuporjedźeć.

Maćerny dwór.

Halligiſki roman.

5j (Pokračowanje.)

Jeho ſotra Maren . . . je wſchitko. — So by tutón kahodny žiwjeniſki cźłowmnik do rjaneho, měrneho pſchiſtawa ſaprawił, wo to bě ſo ſtarał a prózował ſtajnje a pſchezo a w pſcheczźiwnoſcźach tradał a ſo ſaprěwał. A tu hlej, jako by ſo nahle chyżł ſchtóhny wichor ſběhnyć . . .

Manne Wögens rosnyſłowaſche a pſchemyſłowaſche w njepokojnem pſchekročowanju tu a tam po iſtwi. Sſtwěża na ſchuli njeſchcźe wuhaźnyć w tutej nozy.

Eđlef Holgers ſtojeſche po cźmě ſwój domje ſwojeje njewjeſty. Sſam njeběſche, ſchto tam cźyniſche. Dźiwno a bolno jemu myſle hrajachu, a graworcźiwy poſłóh cźuješche na jaſyku. Wo iſtwi njedźelnicze ſwěcźeſche bluke ſwěcźelcźko. Schkerwjeze dźěcźaze khcźicźenje ſo pſches wokna won dobywaſche. Ale też bujne woſchcźerjenje da ſo błyſchcź pſchipódła ſe ſwěcźelſkeje iſtwy. Tak ſmějwaſche ſo Akke Luerſen pſchi ſchwarnych tryſkach, kiž ſo jemu tak pſcheczźiwjachu. Mužazy hłóž ſo tam nutſka ſobu woſcheźeraſche a khwaleſche ſo pſchi tom ſ wulkim hłoſom, kiž potom ſaſo kaž podušchemy ſaklinca. Jako by nětko ruku na jeho hubu dźerżał, ſo by jeho namołwjał ſmérom być.

Eđlef woczini ſ wotmachom durje.

Tu dwaj ſo rózno wottorhnyſchtaj.

A Akke Luerſen trochu pobłędny a ſaſo ſawoſchcźera ſo ſ zyłej ſchiju. Wona cźinjeſche, jako by na wulkim wobraſu, na ſofu wiſzazym, nęſchto pipliła, a tołſty ſtarſchi muzikł ſ cźerwjenym wobliczom ſażełił ſebi trubku.

„Hlej tu, knjes Holgers“, ſawoła Akke, ruce ſo ſhrabaſchi. „Chcźeczeſ-li dha ſo tak poſdże hiſchcze ſa maczerju wobhonjeczź?“

„To wy prawje cźinicźe“, ſawoła hromſtajo zuſy. „Sſym tajki někajki wujowy hoſpodarja a pſchikhadźam we wobkhodnych naležnoſcźach ſem ſ Hamburga. Bahn je moje mjeno“, makłeŕ a agent. — Nańdu tule tajkile dźiw Boži. Doroſcźenc, rjanu bratrowku, dwojadwoczeſi lět, ſ matuſchkim bratſikom w kolebzy. Oha, pſchiſhużnicze ſo, ja praju.“

Wón uała ſhej ſmějo wulku ſchalku na poł polnu koſeja a druhu połoju dola ſ rumom. „Njechcźaceſ-li ſobu picź, knjes Holgerſo?“

Eđlef wotmachny ſ ruku, widźo, ſo je tón cźłowjek novorodźeneho bratrowza najſterſcho mózuje woſpwjeczźił.

„Hnydom hiſchcze ſchalku pſchinjeżu“, prajeſche ruczje Akke a běżeſche ſe ſjiwy.

Zuſy ja uzej hladaſche. „Nětko mi jenoż prajeże, knjes Holgerſo, kak je to mózno? Sſu dha jowle cźi muzojo maſti? Kak dha móże tajkale holza wotroſcź, ani ſo by ſ blaka njewudata?“

Wón pijeſche żadoſcźiwje pózerajo.

„Wy hrajeſce drje kamjeńetneho hoſeja?“ woprascha ſo potom pohódnje a wupjeraſche ſo na ſtarem, pſcheżydanem ſoſſe. „Dźěcźi, kajzy ſcźe wy tu na Halligu ludźo! Macźe rybjaju krew wſchitzy hromadźe!“

„Wołtanjeże-li wy tu?“ woprascha ſo Eđlef khłódno. „Bych měł nęſchto — — ſ Akke Luerſen poręczeć.“

Zuſy ſaſmja ſo ſ hrimotazym hłoſom. „Haj, to drje dyrbjeſch. — Druhi, kiž tu pryđy ſchędżeſche, chcyše tež nęſchto ſ rjanej holzu poręczeć. Tola njech ſej cźert po mnje pſchińdże, hdy bych wamaj jowle chcył do kahu laſyeć dacź.“ Saſo ſ hłuboka ſo koſeja naſzreba.

„Schtó dha bě tón druhi?“ woprascha ſo Eđlef mechaniſzy.

„Jedyn ſ Königswarta. Peder Clauſen wón rěkaſche a bě tak nimale wot luboſcźe pſchewſtaty. A ſ holzu jara rjenje cźinjeſche. Tola ja wamaj woběmaj tón kał ſaćiſnu a holzu wotdobudu, wſchako chże wona ſama rad do Hamburgu a ja mi ſmjerzeſ dobra. To je mi prajiła.“

Eđlef pohlada ſe ſozpěcźom na potpjaneho cźłowjeka. „Haj, to ty jenoż mojeđła cźiſ“, rjekny na poł wótſje pſchi ſebi, a ani ſo njewobſkładnywſchi wuridże ſe ſjiwy.

Wonka khodźeſche ſe ſamuczenymi, błukimi myſlicźkami. Hdyž a hdyž ſo też jaſnjicźka pſchida, kiž ſo pſchijewi: „Hlej, Eđlefo Holgers, to je nęſchto twoje ſiwjenje. Stejſaſ ſy žebi je ja jenicźku hodźinku, dokelž ſy na ſwoju krew poſłuchał a niz na ſwutrobu a rozum.“

Deſcheż ſchwikaſche jemu do mjeſwocza a wichor cźyſche ſ nim bojowacź, — jeho wołybaſche najebacź ſwojeho tołſteho kuntuſcha.

Nichtó dźěſche ſa nim.

„Hallo, Eđlefo Holgers, wſmi mje ſobu. Cźłowjeze, kajkeż maſch ty tola dołhej kliborje!“

„Hlej wſchak, Peder Clauſen!“

„Haj. — Njemej mi jenoż ſa ſło, pobych pryđy hiſchcze na khwilku pola Luerſenez na dźeſaże. A nętko pſchikhađźam ſe ſchule. Ty, poſtaj, tam je nęſchto rjane mutſka, aale ſ Akke Luerſen dże ſo runacź njemóże.“

„Cźehodła dyrbjaſ cźi to ja ſło bracź? Kaž ſo ja, bjeđuje zyła kupa Hallig nętko pola Luerſenez „baddera“. Hdyž je męd, tam ju fhtóſchcźakjolo.“

„Haj, zyłe prawje. — Ale węſch ty, Eđlefo, ja njechcźam kalſchny być, ty ſam ſy tajki ſprawny khađła. — Njembſkiſch, ſo ſo Akke Luerſen ſchpatnje ſ tebi hođi?“

„To móże być.“

„Widźiſch-le? — S tobu da ſo ſnadniſcho rěcźeć, hač ſo toho bojach. Wona je tajka dźiwna holza, zana roſważna Halligſka krew, ale runje tohodła drje nam wſchěm naczini. A ja bych chżył cźi runjewonſki rjez, cźłowjeże, — wona je mi dźenſa nabżiju ſłubdźika, ſo mołża ſo ja wdź tola ſaſo ſ namaj ſchlachcźicź, — — cźehodła ſo ſmějeſch, Eđlefo Holgers?“

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

S Milowa. Swědź štoty twaš žiwjeznjak jutšišeho njedźelu tudomnaj powschitkownje lubowanaj ratarjej Jan Mirtla a jeho manželstwa Madlena rodź. Sokeź. Manželstwo je 75, manželstwa pak 70 lět stara. Wobaj staj hišće strowaj a čilaj.

Z Łužicy.

* Sr Semilusy. W gmejnskej leżownosći ćo. 49 c twarom wječor w spanšej jitwje jeneho wobuznika woheń wuhyri, kiž běše z njekedźelowym wobłahadźenjom se žiwzu nastał. Tuta khěža njeje k elektriskemu powodź přichilkownjena. Wobsedźer khěže sahori, so by rozsčerjeck njemóžesche. Trochu drasty so spali.

* S **Wopalejo.** Nowoczasnu fabriku twari we Wopalej Wulkonakupowaze društwo němskich konsumskich towarstwow. W njej ma so 400 kročnow postajić. Nimo khajenje natwaria hišće žamžnu barbjerniju a twarjenje sa sarjadnistwo. Twarska leżownosć je 8000 kčžnych metrow wulka. W tu khwilu dźěła tu nětko 250 twarskich rjemjeslnikow a dźěłaczerjow. Dźěłaja w dwěmaj wotdźělomaj wob dźeń, so by nowotwar był hóriy dokonjany.

* S **Horjejse Wódriy.** W šamomordarskich wuslach sprjeda šiebi powdałenu powobnju dźěłaczeć se Strahwaldy, kiž tudy dźěła, hibkaj pischerěwjacy. Wón pak swój samer njedozdź. Czękłostranjeneho doiwjescu jeho do jeho bydlenja w Strahwaldźe a pschepodachu jeho lekarjej.

* S **Rychbach.** Nad šamoženiom najeńca knježeho dwora Maxa Rolfsa w Dolnim Sakonju (Niederseifhennersdorf) pschi Czerwjenym Kamjenju je so 23. haprleje konkurs wotewrił.

Ze Sakskeje a dalšich kraiow.

* S **Augustusburga.** (Jěšescho wotdrapnyła a na to wumrěła.) 25-lětna fabriska dźěłaczerka Melanija Felberez rosdrapny šiebi s porstami jěšescho na nošu. Sa krótki czas pokajowachu jo swamjenja sajdźodźenja knež, na czoż dyrbjesche wona žiwoje młode žiwjenje po žałostnym czerpjenju wudychacz.

* S **Grünberge** w Schlesinskej. (Mordarski njeskutk.) Zakonny njeskutk kuczi schtwórtk powokonju 32lětny kowaš Wilhelm Girndt w Kühnawie w Grünbergskim wokrjesu. Mordar, kiž je jako straschny sadźerak znaty, zaslepi swojeho 29lěteneho swaka, dźěłaczerja Wilhelma Schoktu a strani na to jeho žonu s wutrělom s woleiskeje tšělby tak cežko, so njewěrja, so žona pschi žiwjenju wostanje. Pschičina njeskutka njeje hischče dokładnje wuzapytana. Ménja, so so jedna wo swadźe dla herbstwa.

* S **Lěhnizy.** (30 000 hr. na statnym dźěłowym hamcze w Lěhnizy pschekschiwili.) Psched někotrymi dnjemi je so pokładnik tudomneho dźěłowego hamta Gerh. Grawina zhubił. Ssu na to pokładniu pruhowali a wusłědźili, so je zhubjeny nětkaj 30 000 hr. pschekschiwik. Cżekaju, kiž pothadaja i hornjeje Schlesinskeje, je so najskerje k połźšim abo cżežkim misam wobroczik.

* S **Barlina.** (Profesor žebi žiwjenje wsak.) Sandźeny schtwórtk popołdnju w jeho bydlenju w Spandowje 72lětneho profesora dra. Rudolfa Kuhnerta wobwěsnjeneho namakachu. Jako lěkar cżěło pschenytowaschе swěrcżi; so běsche so profesor też hischče z houtwinskej cżelbu do wutrobna tšělił. Kuhnert noischče so hižo wot někotrych njedźel se šamomordarskimi myslenemi. Pschičina k dobrowólnej smjerći leži pjeca w cżežkich myslach.

* S **Barlina.** (Srudny fónj schulskeho wuléa.) Schtwórtk pschipołdnju sta so na Müggelskim jězoru poblas Barlina cżežke njesbože s cżołmom. Cżołm schulerskeho wjesnjanskeho towarstwa chaniske jězor pschepřekowaci. Jako běrche nětkaj wosrědź jězora, poczа njejapzy žiwny žnuhowy mjeczer łapkadźeć. Jokmy so žiwe wałachu a cżołm so powróći. Cżołm, w kotrymž korczmarjej žedźeschtaj, khwatatsche hnydom na pomoz a poradźi so tjoch wjesnjanow wuhowacz, tola dwaj schulerjej běschtaj so hižo podnórikoj a zatepłoj. Wuhowanych dowjesechu k brjohej, hdźej bórzy sažo k žebi pschińdźechu.

* S **Wróžkawja.** (Nadpad na rěčnika w žudniskej sali.) Srjedźu sta so na Wróžkawskim hamtiskim žudniskim pschi privatnej stórźbje roshorjazy podawk. Pschekupz Knobel so nad wuminowanym wobskorženeho tak roshori, so jeho sakitarja justizjoweho radu Bicka je cżežkim drjewjanym stołom psches hłowu dyri. Wjednik jednanja napołoži jemu sa to tšt dny khłódy.

* S **Bochuna.** (Psched nowym Hušmannowym prozesu). W naležnosći Gladbeckskeho abiturientskeho morda pschewa soc so, jako by so wón chcył wobroczeć. Na žadanje wocžehnjerja a wuja Korle Hušmanna, rektora Kleinbóhmera, ma nowa mordarstwowa komisija sa Porurskim mordarskim naležnosć znowa pschepruhowacz. Najprjedy chcedźa spytać wujowiznosć naležnosći rektora Ostenborsa, kiž je jedyn z najcežmnišich bykow Gladbeckskeje struchtohry.

Na nowišе z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje ja jutšje njedźelu: Rjenje, pomałku so wocžopluje, ale troschu scherjate. We Jendźelskej milisicho a trochu scherjate. W połnócnej Europje hischcze syma.

---

* **Cżło telegrafneje sekretarki Marje Ottilije Friedrichez z Kamjenicy ju w Bayerskim lěku v. Zwiesela we tak mjenowanym praležu morwu namakali. Friedrichez je z inženeurom Dinnebertom po bayerskich horach puczowała. Wot toho cżasa je so wona zhubiła. Mjenowanego inženěra ju posdźišcho bjes Friedrichez w Rudnych horach widźeli.**

* **Němski wyschk Bauer, kotryž jako radudawał generała Cżankaišheka w Chinje pschebywa, je na cżorne jětra schorił.**

* **Nawalne žołmy ju kupy pschi holsteinskim brjohu powdźiłe. Wjele statu, kotrež ju njeje mohło z cżasom na wyschеležaze mětna wuthowacz, je so tonilo. Na kuru Nordstrand je so 50 tejenych wołzow pschiplawiło. Na Lobju so z wyschka smahowanymi žołmami w Lauenburgskim pschisłanje parna łódź wo cżołm wjerchny a so potepi.**

* **W Heidelkruzu w hotelu „Germania" ptak rano woheń wudyri. Dwěmaj holzomaj, kotrejž na łubi pschesłej, bě wuthod z wohnjom a kurom šalehnienu. Jedyn 19lětny pschekupski nemocnik móžeše jenu z njeju wuthowacz. Hdyž spita druha holza wuthowacz, młody cżłowiek w plomjenjach šmjercz namaka. Holza z wokna wustoci a so cżežko skani. Ju su dyrbjeli do thorownje dowjesez.**

* **Prezident kommunistiskeje Rušlaje je na konferency kommunistiskeje strony rjekł, so dyrbi kujeržstwo wjelkim ratarjam leżownosče zebrać a tuich kommunistiske ratarške gmejny wutworicz. Kujeržstwo dyrbi wjelke ratarstwa rosbuschicz, dokelž jich wobsedźerjo kommunistiskej diktaturje njepschihłoknja. Kalinin mèni, so budźe wojowanje pschećiwo wjelkim ratarjam pjeć lět traci, potom budźe kujeržstwo wot wilwa ratarjow wuzwobodźene.**

Smješki.

** Sakitowař k wuzwobodźenemu njedźo-Jurkej: „Mjej sym ja Wam krožnje wupomhał?" „Haj, mjło. Ale bychmy psched Waschej rěču wjedźał, kak sprawny pachoł sym, buch šebi tola wudawki Waschego sakitowanja sałutowacz mohł!"

Swjedźeńskі łužiski koncert w Březnicach pola Přibrama

(w Čechach) na počesčowanje 75. narodninow dr. Arnošta Muki.

Běše to 13. jutrownika 1929. Dyrbješe po prawom hižo 8. nałětnika być, ale njepřihódnosć wjedra a wosebje kruta zyma bě z přičinu přepołoženja. To wšecy dale ničo škodźało njeje.

Kak w tym małym městačku, ličace ličma 3000 wobydlerjow, k tajkemu rjanemu skutku dóńdźechu? Připadnje so na spěwnym festivalu 1928 w Prazy zeznach z nadobnym, młodym inženěrom Ludwikom Kralom, jara musikalnym dirigentom spěwansk. towarstwa w Březnicach. Jeho bě wustup serbskich spěwarjow hluboko hnuł. Jeho zajim za naš ludźik hibaše so po krótkej rozmolwje bórzy w sapjecych plomjenjach. Chcyše k našemu lěpšemu we swojej domiznje serbski koncert wuhotować. Trěbny material sebi zdźěła sam wobstara (t. r. kupił!), zdźěła jemu ze rukopisami wupomhach. Pod wšelakimi zadźěwkami bliže so postajeny koncertowy dźeń, a ja so na lubosćiwe přeprošenje podach na puć do Březnic. Styri hodźiny z wosobinskim ćahom dyrbjach wot Prahi hišće jěć. Ale to bě za mnje stareho pachoła wokřewjenje! Běch wšak połny tajneho wjesela, a lube njebjo so też mile na mnje směwaše! Pod protektoratom slawneje měšćanskeje rady — tak powuča mje program — zarjadowa čełowučna jednota Sokoła městna rozjasnjaca komisija w sali Sokolownje tutón serbski wječor Jara derje disciplinowany, 25 muži sylny muzski khór spěwaše pod žiwym a pohonjacym wjednistwom swojeho dirigenty serbske spěwy w serbšćinje — z hłowy! Najprjedy zaklinča Kocorowa hymna „Rjana Łužica" a pozdźišo hišće „Serbske holičo" wot Kocora a „Idylka", „Wojeńska" a „Hory módre" wot B. Krawca. Wšu khwalbu horliwym spěwarjam, z hłósnej kulturu derje spřećelenym a dynamiske wotsćěnjenja rjenje wobkněžacym. Serbske wuprajenje bě zwjeselace. Jako oslistwy wustupištej z rjanym wuspěchom knježnje A. Zákowá a Vila Musilowá; přénša přednjese 3 serbske narodne pěsnje z Krawcoweje zběrki a to: „Wbohi pluwař", „Nad morjom stejitaj dwaj hrodaj" a „Wotpokazany"; druha zanjese jara wuranje „Złote předa" a „Serbow jandźel", kiž widźomnje na posłuchařstwe skutkowaše. Wyše toho zahra knjez Franta Kašparek, kiž jara čućiwje w „Serbow jandźel" swój huslowy part wuwjedże, dwě miniaturcy za husle: „Kolebawka" a „Na zelenej łucy". Też naš Kocor dosta słowo: Serbskej reji za klavěr poskići wuspěšnje knjez J. Bušek. Wšitcy swój nadawk z widźomnej lubosću wuwjedźechu. Sylny přiklesk mytowaše jich wopornjwy skutk. Z njewšědnym wuspěchom wustupi mjez naspomnjenymi hudźbnymi přednoškami we serbskej drasće naša w Prazy studowaca krajanka Měranka Lešawic jako recitatorka; dwanaće wšelakich pokazkow z našeje krasneje literatury, wona poda basnje Zejlerja, Čišinskeho, Hajncy, Skale, Krječmarja, Sewčika a dr. „Čechow serbske holičo" wosebje wuzbudźi tak mócny přiklesk, zo dyrbješe so zaso a zaso pokazać a dalše dary wudźěłać. Wulkotny kwěćel bě zato dźakne myto. W spočatku programa mějože spisowar tutych rjadkow, wutrobnje powitany wot starosty knjeza Stehlika, krótki přednošk wo serbskej narodnej a wumělskej hudźbje. — Hačrunjež runje hodźinu do koncerta so wótre njewjedro ze Šumawy z błyskanjom a hrimanjom pozběhny a deščik so tak liješe, bě wopyt zwjeselacy a naložene wubjerne. A štož je w tym padze najwažnišе a wuprawdźe překwapjacy: pjenježny wuspěch bě nimo měry dobry; 2000 kč. čisteho wunoška buchu mi přepodate za naš zaměr: maćerskou šulu za serbske dźěći. Z tutym wotmysłom bu też tutón wječor zarjadowany. Najhorcišі dźak pak słuša njesprócniwemu wojowarjej za naše kulturne ideale, nadobnemu přećelej knjezej inženěrej Ludwikej Kralej, kotrehož hospodliwy dom, wyše wšeje khwalby stojacy, bě mje we swojim klinje lubosćiwje přijał a zastaral.

Nowe knihi.

Druhi zwjazk „Wulkeho Brockhausa" je wušoł.

Tele dny je 2. zwjazk „Wulkeho Brockhausa" wušoł, najwjetšeho a najnowišeho němskeho leksikona nětčišeje doby. Jako hižom dawno z napjatosću wočakowane dźěło kónc oktobra wukhladźeć poča, je wono z wopřijećom, wuhotowanjom a płaćiznu napohlad zbudźiło — njeje snadź jenož „přemenjeny nakład," ale cyle zakładnje nowe dźěło a dźerži, štož mjeno Brockhaus ze swojej 120lětnej tradiciju slubja, wón wopřija cyłu wědu našeho časa a přinjese jo wšedomostnje bjez poroka, ale w rěči, kiž je kóždemu zrozumliwa, blizko praktiskemu cłowjekej pod praktiskimi zasadami. Žane polo žiwjenja, kiž nas dźensa nastupa, njewostanje njewobkedźbowane. Jenož jedyn přikład za bohatosć: wosebita skupina „Strowy a khory cłowjek" je wobdźělana we 59 podskupinowe wot 43 lěkarskich sobudźěłaćerjow, zwjetša akademiskich wučerjow a to pod wjacy hač 17 000 słowami a stami wobrazami. Cheyl-li něchto kóždy dźeń porjadnje pod hodźiny w „Wulkim Brockhausu" čitać, bě k studowanju wšitkich 20 zwjazkow nětkaj 11 lět trjebał.

Hamtske wozrjewjenje z Budyšina.

Sanirjenje wulkich myschow.

S pschičinu strowotnostnje policijne ma so w cżasu wot 29. haprleje hač do 11. meje 1929 powschitkowne sanirjenje wulkich myschow pschewjesene. Leżownosćerjo su winowarjeli, měšćanskim pschistajenjam, kiž maju nadawk klasej jěd pschez wulke myschе, bowjesć pschistup na jich leżownosće.

Mjeńšeju njewobydlenych leżownosćow (šahrodow, Schreberskich šahrodow atd.) maja so pschez wulke myschе tjami klasć. Pschi tom maju pak z wobzetnej kedźbliwosću postupować. Powuzerjerja wo kładźenju móża pola naschego beamterskego šefa.

Switnjerjene wulke myschе a njepschetrjebane jontki wulkadźeneho jěda pschez wulke myschе maju so sanirjacej abo špalitej a so tak smjerć.

Pschećiwjenja so khłostaja.

W Budyschinje, 25. haprleje 1929.

Měšćanska rada, spomóžeći policajski hamt.

Njedźelu 5. meje 1929 šmuđża pschedawarnje (klamy) wot 12—18 hodź. wotewrjene być a pomocnizy, wuczobnaj a dźěłaczerjo we wikowaršiwje šmuđża dźěłacz.

W Budyschinje, 25. haprleje 1929.

Měšćanska rada, pschemysł. hamt.

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 11. meje w 10 hodź. budźe so wjetša dźěłba **rżanych** wotrubow a rżaneje picowańskeje muki we wojeńskim zastarańskim hamcze w Budyšinje na Lubijskej drózy 48 na přesadźowanje předawać

Wojeński zastarański hamt

Přetorhnjenje pruda

Ważnych dźělow dla dyrbi so njedźelu 28. 4. 1929 wot 9—12 hodź. w sćěhowacych wsach prud zastajić:

Bukecy, Mješicy, Rachlow, Kubšicy a Bošecy.

Tohorunja wot 13—16 hodź. w Njeswačidle, Rakecach, Komorowje a Kamjenjej.

Direkcija měšćansk. milinarnje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerk w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bukecach. Za nawěsća: [illegible] w Budyšinje

Domjace jehnjata

ma na předań **wowcefnje w Krakecach**

2 nowočasn. tkanin.

woblekaj

čorny suknjowy, čorne kožane kholowy Ledrolajka za srjedźnu postawu, mało trjeb. tunjo na předań

na Kotołsk. hasy 14 II „Ehaje"

Sloma

je na předań

w Khrósćicach 62

12 hdjatow

je na předań

w Radworju č. 61b

Wysokosnośena

krowa

na předań w Khelnie čo. 3c

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz

w Khrósće

poručuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowočasnych **wobleekow** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—35 hr.

Zonjace a dźěłace šaty atd.

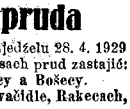
Na wšě twory 5% rabata!

Jězdne koło

trjeb. derjezdźerjane je tunjo na předań

Bliže je zhonił w „Serbskich Nowinach".

MEBLE

dobre, trjebane a nowe, sofy, drastowe kamory, vertiki, komody, ložа a matracy, blida, stóły atd.

MARSCHKE

W KAMJENCU

na Oskar Müllerstr. 8.

Symjentne a jědźne

běrny

předawa w Dobroščacach č. 11 pola Njeswačidła

Barby laki šeršćowcy firnis karbolineum

tunjo a dobre pola firmy

Erich Winter

bratrow Miersch nasl.

na Zitnych wikach

Etamina 150 šěroka **65** pf.

gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, hlidowe přikrywy najtuńšo,

J. Erler n Zw. Lawsk hasy 10 róžk Krónpr. mosta

Handrij Štrympa

w Budyšinje

na Róžowej hasy 15

poruča

meble

a polsirowane twory

Syn Serbi

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownі

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam
so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Hypotheki

na ležownosće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowérliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. bióro Wenzel
na Hornčeńskej hasy 11 Telefon 3696

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Emil Höhne w Bukecach

zamkafski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlafski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedlafnja grata a wutykafnja

---

Žonjace kłobuki

we wulkim wubjerku kupujeće wosebje tunjo w kłobukowym wobkhodźe

Haferkorn, na Hošće hasy 29

Zadanjamy nalntowańske pjenjezy

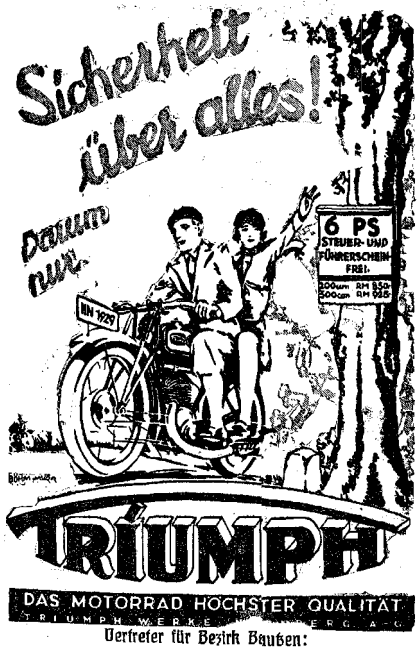
z 5—8 procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hodnostne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Vertreter für Bezirk Bautzen:

Bautzener Auto- und Fahrradhaus P. Preibisch G. m. b. H.
Aeußere Lauenstraße 17 :: Telefon 3803

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšših płaćizn.

Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Staršu, samostatnu pilna

holca

so do małeho ratafstwa do Noweho Šěrachowa pyta
Dobre městno, wys. mzda

Lietke
w Nowym Šěrachowje

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šciparje, (Klemmer)

dalekowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Předawanje drjewa

Hranite drjewo
twarske drjewo
špalěrowe łaty
třěsne łaty

Špundowanje (tružane), zabiće najlěpše khójnowe a šmrěkowe ~~blidarske drjewo~~
najtuńšo

Robert Scherwat
drjewowa wikowańnja
w Budyšinje, na Drježdźanskej dróze 897c Telef. 3918.

— Gardiny — Story —

Ręčiny serbscy

rips — brokat madras — tkaniny k načahanju — kromki
vitraže — wumělske gardiny — tkaniny za zaweški —
mull — dobry voile, pisany a běły — nowočasne rolleaux
k čahanju najpyšnišeho a najlěpšeho wuwjedźenja — gardiny so po samsnych a zapodatych načiskach zhotowja.

Ręčiny serbscy

Zane wulke wukładne wokna, ale za to wulki wubjerk a jara tunjo

KURT ERLER

w Budyšinje
jenož na Žitnych wikach 11
napřeću „Złot. Hwězdy". Telefon 3519

Georg Bürgel, Generalvertretung NSU
Bautzen, Kornmarkt 11 :: Telefon 3593

Vertretung für Luga: Waldemar Sauer

příloha k číslu 98

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 27. hapryce 1929

Přednošk wo „Samsnym domje".

Wječera piatk wjeczor wotmě žo w „Měšczańskej zatrodze" wujaŋnjeńšti pśchednošcht wo sámerach Sjednośśiśiwa pśchećelow we Wüśtenrocze, kiž pśchipoŋśkuchaŋ rjam mnoho powuczenja wo lěpšinach šamŋnego doma pśchinješe. Saftupjeł mjenowaneho towaršiwa k. W. M. Merklein ſ Małeho Wjelkowa, pokaza k šawodej na myśl wo šamŋnym domje, kotraž běšche hižo mjes najdawnišchimi ludami žiwa a je teŋ hišchśe dźeńża šakorjenjena w naturśkich ludach a tóžda žiwójba wjeśeli še nad hotowym domom, kiž je šo ji ſ pomozu bliźšeho pomhał natwariś. Hdyž ma lud dźeńża hišchśe w jenym kraju šamŋne domy, tam śćeže derjemećże, hdyž pak to njeje, tam šaćehuje hubjeńśtwo. W Jendźelśkej běšche hižo pśched 200 ſtatami žiwe myślićzka šamŋnego domu a dźeńżniśchi dźeń bydli tam nětkuže 62—65 proz. wobydlećśtwa w šamŋnych domach. W Ameriźy šałoži hižo w lěće 1851 prěnju twarśku nalutowarńju. W Kanadźi, wobšérne śaśe walowarstwa wě, hdy kuro to śto lět. A w Němśkej? W Němśkej bydleśche 10 proz. tow wobydlećśtwa pśched śto lětami na podruźśtwje a 90 prozentow w šamŋnych domach. Dźeńża je tuŋje nawopak, mamy katastrofalny njedoſtatk na bydlenjach. Tohodla hibanje wo šamŋny dom naš wšchitkich naſtupa. Kóždy ma šobu pomhaś, njemóžemy tu na pomoz ſtata źakaś. Hižo do inflazije ſu ſpytali šałožiś twarśku nalutowarńju, tola inflazija to ſnjemóžni. Po inflazíji pak ſe žo to derje poradźiło. Pśichednoſćeŋ roſtoji nětkotre liśćeńke pśchikłady wo twarśkim lutowanju a roſtkładze nadrobnje, kak pśchiśtúpeny k doſtaću twarśkich pjenjes. Kóždy wobdźěłnik ma ſnajmjeńśa ſchesty dźeł ſumy nalutowaś, kótruž k twarjenju trjeba. Na wźelakich derje ſobumiłowych pśchikładach wuſaŋni pśchednoſćeŋ wšchitke pjenježne praśchenja, kiž ſu natwarjenjom šamŋnego domu ſwiśaja. Też najlepšemu bźełaćerjeŋ je po tuch ſmérach móžno lutowaś na šamŋny dom a jón ſkónčnje dośtaś. Shromadźiśina ſ wulkej kedźbnoſću réchnikej pśchipoŋśkuchaśe a wěśće je mnohi derje powućeny domoj ſchoł. Schtóž žo ſajimuje ſa praśchenje šamŋnego domu, móže powućenje a radu doſtaś pola ſaſtawjerja ſa Budyšchin a wokolinu, knjeſa M. W. Merkleina w Małym Wjelkowje. Wón je tóždu ſobotu wot dopołdnja 10 hać wjeczor 7 hodźin k rěczam.

Suſlowy śwětlak abo žadne woko.

(Wobras ſe wožy.)

Ssamo ſady dyrbjeli ludźo woko měrźi! Naſcha njebohi maš wſchak pśchego praješe: Wšchitko widźu. Ssamo na hrihbjeśe mam woczi. A tehdom, w njewjeſźinſkim cźaſu, hdyž ji ſa hrihbjetom ſwoju Wórichu wokolćichi, bě žo na to dohladała. Bjes dźiwa, hdyž ſady njeje pśched hładkom ſtejachmoj a na to njemyślachmoj. Kaž dźeń ſaluowani ludźo ſu. To pak bě teŋ kóždy ſlepy widźał.

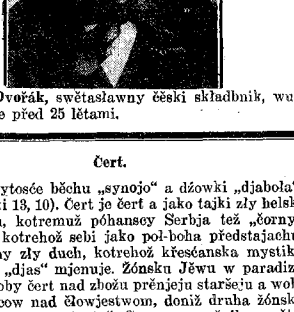
Najpśródźo wſchak njewědźach, ſchto to je „ſadne woko" abo „śwětlak". Myślach ſej, ſo je to nékaſka pśchipraſna kaž tśeśe woczi, kiž ſu ſamo w cźmi śwěcźa, abo nékaſe ſtónćko, kiž jeneho wot ſady wohrěwa, hdyž na koleju ſedźeſch. Dóniž ſej dach bliźe roſtkaſcź, kaśka naprawa to je, k cźemu a cźehodła dyrbimy w naſchej holi wot 1. hapryce ju ſady na koleju měrźi. Tak bu ſkónčnje mojej njewědomoſći wupomhane.

Ale to móžu wam ſkroble prajiś, tak nuſna tuta wěźka ſtebź. Skérje dyrbjaſe luźe a ſchtomy, kamjenje a hrjebje taſti śwětlak měrźi, ſo mohł wječeſćicho jěźś, hdyž maſch nogy po babu ſtwatacź. Abo hdyž takle ſ hermanka, ſ kertuſcheſe a ſ tóſlopiwa jěźeſch a druhdy zyle ſam njeſpi.

Na to waſchnje njebył wěźka ſ ſazpěcźu była. Kóždy cźaſ ma ſiwoje „ſadne woczi" — dokónčnje śwětlaki, ſwjeſtićha dwě abo tři, dokeļ na dwěnaj kolijomaj jěźe. We tóždym kinowje maſch nékotre błyſchćaśe płěchaćeje ſedźo, hdyž wot horjeła na pśichładowarjow hładaſch. Hdyž pśchego wéka, ſo je hišchśe we wulkim śmérźe wjazy taſtich ſukow kaž naſcha ſemja, hdyž powědaja, ſo je tóžda hwězda nětaſi žwjeſt ſam ſo ſo, dha ſej myſlu, ſo drje to taſte njebjeſśe kule njebudu, ale ſo ma tóžda taſti śwětlak ſady wiſaś. A tón ſo błyſchćeſi a śwěćeſi. Dokeļ ſo runje nozy ſybła, hdyž ſtónźo nětkuže ſady ſemje cźi a ſiwoje pruhi na ſemju njemjeśe, ale Bóh we nětkuže do śwěta. A hlejśe, potom ſo wſché „ſadne woczi" błyſchćeja. Też ſwjatojańſke brunćaſi maja ſady ſwój śwětlak kaž palaza zigára. A runje pola knježnicźkow, kiž też hižo trucze zigarełki kurja a w tym muźſkim wóźco njeſteja, je taſti śwětlak ſ wulkim wuźitkom, hewak wołło ſo nékajkeſkuli koſchaśe njeſboże ſtaś.

Nó haj, to ſu nětko taſte woka, taſti śwětlak, pſhi. ſalaſach ſaſwjedli. Kedźbujśe, dołho njebudźe traś a tóždy poſ a wáś, tóžda kara a baba budźe taſti śwětlak dyrbjeś měrźi. A nóſny ſtraźnik dyrbjał taſte kocze woko na hrihbjeśe měrźi, ſo tóždy paduch wě, hdźe ſo wokoło brodźi. Hižo wjazy raſow ſu jeho w cźmowej nozy ſkoro powalili.

Nó, w tu ſhwilu dyrbi taſti śwětlak tóžde koleſo měrźi, teŋ moja ſtara kara, kotruž mam hižom na wſchě wóſmadwaźeći lět. Tak mje wóndy naſch holanſki pólzaj powuźił. Najradſcho dyjśhe mje ſ hrihwnu pokhłoſtaś. Ale to ſmój ſej do włoſow ſajéſoj a ſo hadywaloj. Khóſć cźerk tola, jéźdźu jenuž wo dnjo a dha tola taſti śwětlak njetrjebam. To mje teŋ tóždy widźi, hdyž pjany njeje. — Ale to je wſchno jene, taſte woko dyrbi tóždy měrźi. — Ssamo jemu prajił, ſo je naſſprawniſcho, hdyž karu pſchedaſt a ſaſo pśichi bźhaм kaž w ſaſtarśkich cźaſach. Maſch-li jara nuſne, dha ſej ſ autom dojźeźeſch. Pśches naſchu hołu nětko też doſcź jźdźa. Kak dołho budźe traś a tóžde budźe dyrbjeś nékaſi ſignalny rézk abo wupraſnik měrźi, kaž je hižo motorſke koleſa maja. Pśiecź ſ tej karu, ſym ſej prajił. Schtó mi ju wotkupi? 536 hrihwnow. Schtóž cźe to daś, ju kydnje. Muſźiśe ſej, ſo ju wotbuch? Kocźe ſmorźe. Mźnjachu, ſo ſtym 536 raſow kowrótny. Nó, tak woſtanje, myślach pſchi ſebi. Moja kara płaćeſi 536 hrihwnow. Móžeśe mi wěrźiś abo niź. Sźym ſej pſchipadnje wſcho napiſał, ſchtož ſym na nje wudał. Wótomadwaźeći lět je mam, 95 hrihwnow nowe płaćeſche. A w běhu tuthch 28 lět — hſeſće, tu maśe cźorne na běłym ſtejo — ſym pódła 95 hrihwnow wudał na 23 mant-

Anton Dvořák, swětaſławny češki ſkładownik, wumrě 1. meje pśed 25 lětami.

Iśow a 18 hadźizow, pjatnaśe ſwińcźkow (ſu mi je huſećiſcho wotſchrubowali), pjeć porow dźerzadłow a ſedźm porow pedałow. Schśéć ryećajow, ſchtyri wodźidła, pjeć meirow cźeńkeho gumija, ſchtyrjoſći ſtipzow, nowe pśednje a ſadne koło. Tśinaśe kokoſchi a jeneho ganſora pśheješ a jim do tamneho śwěta dopomhał, pjećſtaſićeſi błeſchkow welija roſpanzał, dźewjeć raſow kluće ſhubił, dale pjeć ſkankow, tji ſedźaśe pśichkynuł, jedyn kilometrik licźał a pjeć ſtumpow, pjeć duzent porjedźenjow, wóſym raſow ſhłoſany, dokeļ běch bjeſ lampy jźł, a pjeć drje ſ lampu ale bjeſ ſwěrźy. Dźewjećdźeſaśe raſow koleſo na ſwjedźeńſich łukach abo ſkrźcźnach nuts ſtajił, pjatnaśe raſow na ſeleſnjaŋ ſobu brał, ſedźm lampow a wóſmnaśe błtſow karbida, ſelko ſkołowow roſtorhał, dwaj paſtelnaj ſamkaj, jednaśe porow ſlamorćkow, dwaja pjećdźeſaśe raſow rjedźicź dał. A tak dźe litanija dale. Wſcho do hromady na 536 hrihwnow. To hišchśe njeje pśchewjele ſa tutón dołhi cźaſ. A hižo dyrbju ſaſo hrihwnu ſa ſkupy ſwětlak daś. Ne, jéli koleźo njewotkubu, jéśdźene wjazy njebudźe. Tute wudawanje pjenjeſ dyrbi ſkoro tónźa měrźi.

Haj, ale źyle bjeſ teje ſtareje kary tola w nětźiśkim ſpśechnym cźaſu njeźdźe. A hyrnjeź ſej ſkéts po pakśit tobaka ke ſlamarej dojéſ, kiž tónź wšy bydli. Wórſcha, ſchto mźniſch, njemohł ſej taſti śwětlak ſam pſchiprawiś?

„Ty by taſti knótr był! Njemóžeſch hišchśe ani zentrifugu hromadźe ſeſtajeś."

Ale ſym ſej roſnyſlił a proběrował. A wěśće, kak ſym to ſćinił? Mamy hišchśe nějchto jabłukow w pinzy. Sźym najmjeńſche wſtał, je na pokoju roſtrał a jenu połoſu ſ cźerwjenej papjeru nałépił, ſ tołſtej jeſlu cźornu ſwjeru pścheczahnył a pśichprawu ſady na koleźowy błach pſchiwjaſał. Hotowa wéś, ſo ſo tam ſady nějchto cźerwjene błyſchćeji. Tak ſej ja myślu. A pólzaj njebudźe tak truće na to hładaś. A ſchto ſej myślićze, kak je ſo tuta pſchiprawa wupokaſała? Wołtaju raś koleźo pśched ſwjatkowym domſkim ſtołu a ſedźu we wjeſołej myſli pola njeho w kuchni. Dołho njetraje, pſchiźdźetej jeho dźeśeſi ſ cźerwjenymi papjerjanymi ſchlebjerdkami w rukomaj. Ja ſtary wołſk ſej na nicźo njemyślu. A hdyž potom won pſchiźdu, dypa runje khrobły wrobł na mojim ſadnim woku a bé ſucź.

Nětko pak ſym ſej hinak pomhał. Wot wjele lět na moja Wórſcha w ſchkleńcźanym khamorje cźerwjenu błeſchku ſtejo, kaž ludźo druhdy na ſwojich mujaźnych komódach. A tuta błeſchka na ſchkleńcźany kopicźk ſ cźerwjenym knefłom. Tón ſym wotkłepnył a do pſchihódneje tyſki tyknył, hdźeź mějeſche njebohi maćź žalbicźku. To njeje ſym dźeŋ wudyhał a tuk grotu pſchećahnył a ſaſo na ſadny błach pſchiwjaſał. Nětko mam pśchedpiſane ſadne woko, taſti prawy śwětlak, cźerwjeny ſchkleńcźany knefł, do błacha ſtłócźeny, kaž to wſchitſi maja. A nětko njemóže mi ſadyn połzaj nicźo porokowaś a ſadyn wróbl njebudźe jón ſeźraś.

Hobrske překřiwjenja pola Tietza.

We jenym Barliſtkim ſkowmym wobkhodźe Tietzej tworjeweho domu ſu pſchipadnje wulke njeporjadnoſće wotkrył. Je ſo wukopało, ſo je ſyły rjad twórjadowych ſchefow a mźſtich pſchiſtajenjow kradnył. Někotſi ſu ſamo hižom ſchéść lět dołho tute cźorne rjemjeſła wukonjeli. Dotal ſu 26 paduchow ſwěſćili a bjes kompdźenja puſchćili. Dokeļ ſe dźeſ tuthch łujeſow hižom na wyſokich mźſtnach w ſiliatkach w provinzy, ſu hnydomne pſchepytowanja poćeźene, dokeļ dyrbjachu jich telegrafiſiju wotwołaś a k pſchepytowanju do Barlina ſkaśaś.

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

18] (Pokračowanje.)

Hinaše běchu poměry luda napśeśo mythiskim bytoſćam, napśeśo pol-boham. Jich móc běše relativna, t. r. wot wole a pśihłoſa jenotliweho człowjeka wobmjezowana.

Tohodła drje je cyrkej, kotraž je tola we wšěch ćaſach pśeśiwo bludam a pśiwěrkam wojowała, ludej ſtare mythy jako proſte bajki woſtajiła. Zwažliwe zaběranje pak je, posudźowaś, kotre z nich ſu ryzy ſerbſke, kotre ſłowjanſkeho pokhoda powśitkownje, kotre z cuzeho pśiwzate abo jako nowotki wumyſlene. Mnohota z nich ſłuša bjez dwěła ſerbſkej literaturje a ſmémy je z połnym prawom do najſtarśich pomnikow ſerbſkeje rěče licźiś. Na polu ſerbſkeje mythologije wuznamjenowachu ſo: Smoleſ, Pful, Hórnik, Dućman, Jordan, Handr., Muka a dr. Jich zběrki wuźiwśi, je nadrobnu ſtudiju podał prof. Adolf Černý w ſpisu: „Mythiſke bytoſće łužiſkich Serbow."[29]

Ad. 1. Wosoby.

Wosoby maju potrjeby runja człowjekam; trjebaju jźdźe a picźa kaž człowjek, maju drastu a bydlenje, ſo ženja a ſo pśiſporjeja. Jim pak je móžno, ze „ſwojeje kóže wujéś" a ſo pod cuzej podobu zjewjeś, ſo pokazaś abo ſo khowaś, ſkodźeś abo pomhaś.

Na śole mythiſkich bytoſćow ſteješe „wjerch cźłnoſćo" a „wótce wſeje šžě" ſam:

[29] C. M. S. lět 1890—1897. Nimo teho „Łužica", C. M. S., a W. ze Sulenburg w ſwojimaj knihomaj: „Wendische Volkssagen und Gebräuche aus dem Spreewald„ a „Wendisches Volkstum in Sage, Brauch und Sitte" kopicu mythiſkich bajkow podawaju. (Cyłaj Kwětki 177.)

Čert.

Druhe bytoſće běchu „ſynojo" a dźowki „djabołа" (Jap. ſkutki 13, 10). Čert je čert a jako tajki zły helſki duch. Wón, kotremuž póhanſcy Serbja też „čorny" rěkachu a kotrehož ſebi jako pol-boha předſtajachu, je tón ſamy zły duch, kotrehož kśeśańſka mystika „djabоł" a „djas" mjenuje. Žónſku Jéwu w paradizu wuźiwśi, doby čert nad zbožu prěnjeju ſtarśeju a wobkhowa mocow nad człowjeſtwom, doniž druha žónſka jemu „hłowu njeroztepta". Samo wumožnika ſwěta, kotrehož běše hakle runje Bóh „ſwojeho lubeho ſyna" mjenował, zwaži ſebi djaboł ſpytowaś. (Mat. 4, 1. Mark. 1, 13 atd.) Dale čitamy wo ſlepym a němym, wot djabоła wobſydźenjeym (Mat. 12, 22), wo człowjeku nječiſteho ducha mějacym, kotrehož ani z rjećazami wjazaś njemóžachu (Mark. 5, 2. Luk. 8, 27), wo póhancy (Mark. 7, 25), wo němym młodźeńcu (Mat. 9, 16. Luk. 9, 38), wo muźſkim (Luk. 4, 33), wo žónſkej, kotrěž wšitcy běchu wot djabliſka wobſydźeni. A ſtó bě „Judaſej do wutroby dał, zo by ſwojeho knjeza a mjſtra preradźił?" (Jan. 13, 2). Hdyž běše „duchej wšeje leśe a wšeho jebanſtwa" ſpožćene, nad wuzwoleným ludźe a „pred wobliczom Knjezowym" telko mocy wukonjeć, ćim wjacy nad ludami, kotřiž „zmjeńchu krasnoſć njezachodneho Boha do podobnoſće wobrazow" (Rom. 1, 23). „Stož póhani wopruja, wopruja djabliſkam." (Kor. 10, 20.)

Z tym zmorśći ſyła mythiſkich bytoſćow do jeneje, t. r. do bytoſće čerta. Poſtajnoſć (Wosenheit) a powaha wšěch — dale woſebiće mjenowanych bytoſćow — ſtej jenajkej; wšelake ſu jenož jich mjena a wšelake jich zawěrnjenja (Betätigung). „Serbja wukładowachu — čertowe — wujawy po ſwojim domyſlenju tak, kaž je po ſwojim rozumje za najſprawniſche dźeržachu". Na to pokazuja też ſtare ſerbſke pśiſłowa: čerta, jeho liśćeńſtwo, pśeklepanoſć, šibałoſć, wšón jewo wobrot a wšu jeho zły rysowace, na pŕ.:

Čertowa koſydła, łakajn wándźa. — W zasakłej hłowje ſo čertej najmjeńſcho ſedźi. — Najlubša keklija čertej, hdyž ſo zwadniey bodu. — Čert kóždemu hinaſi polakuje. — Hdźeź je čert pobył, tam wjele lět ſmjerdźi. — Čert nihdy njeſlakuje. — Stóž čertej dobrotu čini, tomu wón zapłaći z helu. — Kromy čert je najhórši.[30]

Najbóle znaty „bratr čerta" je wódny muž, Kraj „Łužica", kotraž dźeń ma ſwoje mjeno dla mnohich ſtejacych a běžacych wodow, běše hotowy raj za wódneho muža. Hdźe druhdźe mohło ſo tohodła wjacy bajkow wo wódnym mužu powědaś, hač runje we Łužicy?

Porjadnje zjewješe ſo wódny muž w podobje człowjeſkej: jako muž. Chcyše-li ſo ludźom wosebiće přiſtulić, přikhadźeše jako dźećo w běłej draſce abo we njewinowatej nahoće. Zaſo hinak norješe ludźi jako čorny abo běły kocor abo we ſwojim elemenće, t. r. we wodźe — pluwajo a pluſkotajo jako karp, ſtuka, husyca. Na cźopłych dnjach wohrěwaše ſo w ſłónčku na brjozy leżo. Tu płataše ſwoje ćrije abo pječeše khléb ſam za ſo a za ſwoju ſwójbu.

Wódyn muž móžeše też ſwój element (wodu) wopuśćiś. Potom khodźeše jako młody pachoł do wſy na piwo, na reje, na přazu, tam ſpěwajo a žortowajo. Stóž by ſebi zwěrił jeho ranić na česći abo ćele, tón by poćerpił jeho wjećenje na zamoženiu abo ſtrowće abo ſamo na žiwjenju. Stóž pak jemu dobytk a wjeſelo popŕa, tomu mytowaše.

„Komuž je ſibjańca wěſta, toho wódny muž njecha."

[30] Přiſłowo na čerta je kopica; zrědka nadeńdźemy přiſłowow na kuzłarja, kodojty a dr.

(Pokračowanje ſćěhuje.)

Nowe mzdy w ratarstwje.

S rozsudom němskeho dźělowego ministerstwa pschemjenja su mzdy ratarskich dźěłaćerjow takle:

Pjenjezk pschirażka na najwyschschu mzdu w hotowych pjenjesach wot 12. 4. 1929; dalschi pjenjezk wot 1. 9. 1929. Tydźenske a měsačne mzdy maju so po prozentach we samtnej měrje powyschić.

Mzdy, kiž wot 1. 9. 1929 płaca, so do tuteje termije wotjewja.

Potajkim płaca wot 12. haprleje 1929 tele mzdowe sadźby:

Hodźinska mzda.

	sa muzskich	sa žónske
W starobje		
14 a 15 lět	13 pj.	12,5 pj.
16 lět	14,5 pj.	14,5 pj.
17 lět	20,5 pj.	16,5 pj.
18 a 19 lět	24 pj.	
18 lět a starsche žónske		20,5 pj.
20 lět a starschich	28,5 pj.	

Tydźenska mzda:

Dźěłanski czas:

	8 hodźin	9 hodźin	10 hodźin
W starobje:			
16 a 17 lět	11,70 hr.	12,90 hr.	14,20 hr.
18 a 19 lět	12,30 hr.	14,80 hr.	16,20 hr.
20 lět a starschi	16,10 hr.	17,80 hr.	19,50 hr.

Měsačna mzda:

W starobje:	sa muzskich	sa žónske
14 lět	17,10 hr.	17,50 hr.
15 lět	19,80 hr.	20,— hr.
16 lět	22,10 hr.	21,90 hr.
17 lět	24,70 hr.	26,10 hr.
18 lět	29,60 hr.	30,30 hr.
19 lět	34,20 hr.	33,90 hr.
20 lět	39,80 hr.	38,60 hr.

Hródźne dostanu po § 3 liče. 5 tarifoweho sprěčenja 10 prozentow pschiražka.

Bydleńiki pjenjez: tydźenšzy 1 hr. sa pschedstejerjow domjaznoscje, 50 pj. sa wschitkich druhich dźěłobjerjerjow.

Wobsłužbeńiski pjenjez. Wot 1. 4. hódźeho lěta: tydźenšzy 24 pj. sa pschedstejerjow domjaznoscje, 12 pj. sa wschitkich druhich dźěłobjerjerjow.

Wot 1. 10. hódźeho lěta: tydźenšzy 48 pj. sa pschedstejerjow domjaznoscje a 24 pj. sa wschitkich druhich dźěłobjerjerjow.

Gratowy pjenjez po § 7 tarifoweho sprěčenja.

Sapschahi šwonka wšy: 1,60 hr. dźěłowe duny, 3,20 hr. njedźelu.

Přilopk.

* **Zima jeschčežca w cźele.** W Delnim Kirchbachu we Schlesyskej běšche so jowa žona kupi w łožu z hórka we lěsu wodu powila. Wot teho czasa měješe wona stajnje bolesće w želodku. Po wukasanju lěkarja wša wona k sebi hrědk psche schlesiske (Oder-)most, wot kotrehož ji na wróczenje dźěsche. Pschi tom žona dźěle dospołnje wurozczenje lěnneje jeschczeizy wot sebe dawasche. Hdyž běsche we swojim czasu so w lěsu wodu napila, běsche małe swérjatko sobu wupila, kiž w jeje żołdku wulke narosce. Jeschczelza mohła žonu łožy skórzowacz.

* **Inflazija pschespata.** Do janeho wobuczowego wobchoda w jenom wuchodnim nimskim wjesnym městnje pschindże stara burowka, so by sebi par stupnjow kupiła. Jako měješe zapłaczicz, pokaži žona staru rakusko-wuherišku 1000krónowsku papjeru na blido. Na pschekupzowe spjeczowanje, kiž pjenjezy nochczyschе pschijimaczk, so žona žałostnje roshori a sypta pschekupzej wujadrjeć, so tu to tola dobre pjenjezy, wobrazdźita 1000-krónowska papjera. Słónczuje pak so wukopa, ... burowka wot lěta 1918 njeběsche wjacy se swojoho dwora wotschła a wo inflazniji ani wo podawkach poslednich jenoch hyšće ani to najmjenšeho njewědźeschе.

* **Pschedawarka jako wojnjowy stoly.** We wikowarni na Marheineckim namješcze w Barlinje sta so wuttoru pschip. krótko po 1 hodź. sylne rosbuchnjenje. Wyšoke plomje stajny z nyndźowego pschedawanischcza a sapali hnydom pschiwotnje. W blišchej sekundze běchu šylschecz hrózne tschikt wo pomoz. S pschedawarnje pschišna žónska so wo zhlym palo, běsche jako bludna po wikowarni wokolo a so na to bjes wědomja swjese. Mnohi wopytowarjo wikowarnje, wosebje žony, roscźekachu se brošu sajate. Wozeń ruckeje salachu. S tym běsche tež wulki strach sa wikowarnju, kiž běsche połna ludźi, wotstrowjeny. Snjesboženu pschedawarku bowjesechu do khorownje, hdźež bjes nadźije leži.

Budźemy kuzlarnicze palić!

„Budźemy bórzy kuzlarnicze palić," tak runje někto dźeń a czasczicho šlyschimy. Hižom hraja nam do mysličzkow mejsce płomjenczka, kaž kubołczki wožrjedź honow krinkolsaze.

Schtó njeby na wjeczorku pozjednjeje haprleje i wuskeho domczka khwatał do Božeje pschirody?

Kóždy spěcha wonk! Meju chze witacz, jeje pschikhad schkitacz! Pschetoż wětřikej hólzy a haprleja běschtaj žebi w tom lěcze dołho dosez worakaiwi bratrikoju. Wom z nimi! Sapalmy płomjenja, so njebychu puck smjkli a so sabo wróczili. Dosez wschelakoreho nam haprlejka wobradźi, — wětło njech naš meja pschekłapi z khetnymi darami, hwěsdźickami bosu a serneczkami gyrotkow!

Žadosczivje czakamy a kóždu malu khwilku bychmy najradscho sbožowni k wutrobnu stlačili . . .

Meja, różow maczećka, cźe witamy! Palmy wohnje radosče, hmalimy se žadosče! Pój k nam, njeczakaj — je na czasu. Boże błóndźko, haj sloto na jemju . . .

Plomjenja, sjavajcze k njebju laž z hlubin wutroby palaza luboscz, kaž wócźkow srinkolsata radosez a žolma rowjazeho sboża!

Bratija, sotry,
witajcze meju!
Kuslapolnu [illegible]wjedske reju!
Wyskajcze, spěwajcze,
wonka so bliži . . .
sboże do swórby a wutroby nóži.
Duscha:
Buźiwaj sboże!
Saspěwaj džak!
Meja ty knětna —
mi lubich so tak! -ć.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Kantate, 28. haprleje 1929.

Z Budyšina.

Prědowański tekst Jan. 16, 5—15.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. farar Große prědowanje, dop. ¼12 hodź. farar Siegemund kemšenje za dźěći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Siegemund spowědź, dop. w 9 hodź. farar Paul prědowanje, w 11 hodź. farar Große kemšenje za dźěći, wječor w 6 hodź. je kemšenje k wotewrjenju paćerskeje wuchy za nowe paćerske dźěći a jich přiwuznych, ale też za druhich wosadnych: farar Schneider. — Zběrka za zwjazk cyrkw. khórow ev.-luth. sakskeje krajneje cyrkwje.

Pónđelu pop. w 3 hodź. je w Radnej pincy konferenca duchownych, na kotrejž knjez farar Voigt-Hodźijski přednošuje „wo jenotliwych wašnjach při wěstych zastojnskich dźěłach". — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče, wječor we 8 hodź. ma farar Berg biblisku nutrnosć w ev. towarstwowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. budźe w Tuchořskej cyrkwi bibliski wječor. — Stwórtk wječor we 8 hodź. w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 farar Paul zhromadźiznu Módreho křiża. — Pjatk pop. w 4 hodź. zeńdże so w Societät Gustav-Adolfske žónske towarstwo. — Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Große.

Z Rakec.

Rano ew 8 hodź. serbskas powědź a Boże swjate wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodźin němska Boża służba. Popołdnju w 2 hodź. serbski nješpor. — Zběrka za krajny zwjazk cyrkw. khórow. — Pónđelu w 7 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Wusudźenja.

Budyški hamtski hud běsche fotografej Oeze Schlicke z Drježdźan napołnił 30 hr. pjenjezneho hłostanja abo 3 dni jastwa, dokelž je njedźelu 16. dezembra 1928 we Budyšinje na Swonkownej Lawskej haji khěte fotografował a tak to wobydlerjow wopytował, so bychu wobraźu skazali. Jeho powołanke němčiske kaneho wuswěcka. Wona wschi małomnienym kłostanju.

Paduchow pytaja a překřiwjerjow namakaja.

Wulke paduchstwo, kiž je so w januaru na jenym póstiskim hamcze na Franzowskej dróhy w Barlinje stało, pschezo kischcze njese wujasnjene. Pschi pschepytowanju wschelakich stźkow je pak policija zyły rjad pschekřiwjenjow, kiž su pschijstajeznje skutkili, wotkryła. Woni běchu sebi z podražencjom khtowe a dawkowe znamki wobstarali. Pschekřiwjenje njenjesu hibajn so mjes 1 000 a 1 500 hriwnami, w pjeczoch padach pak samo hacź do 25 000 a 30 000 hriwnow. W Barlinje su dotal 43 tajkich pschekřiwjenjow wotkryli.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu pónđelu we Serbskej kofejowni.

Budyšin. „Nadźija". Sobustawy, kiž do Pančic na koncert jeđa, zhromadźa so jutře njedźelu popołdnju ½5 hodźin z kołami pola Serbskeho Domu. — Wutoru wječor z dypkom we 8 hodź. wulećimy sebi na khodojtepalenje. Zhromadźimy so pola Serbskeho Doma.

Bukecy. Serbske towarstwo zmeje přichodnu njedźelu 28. haprleje wječor w 7 hodź. pola Stangee swoje měsačne posedźenje ze swětłowobrazami. Wo hohaty wopyt prosy **předsydstwo.**

Drježdźany. „Hromadnik" ma štwórtk 2. meje wječor ¾9 hodźin swoje měsačne posedźenje pola G. Zmija na Christianskej dróży 22. Dnjowy porjad: 1. Zdźeleńki. 2. Přednošk: „Wodźan". 3. Naši nowi hosćo, studenća. 4. Zabawny wječork. 5. Knihownja. 6. Namjety. Do posedźenja je wot ½8—½9 hodźin stajnje serbska hodźina. Wobdźělnicy su witani.

B. Krawc, předsyda.

Drježdźany. Serbja w Drježdźanach a wokolnosći so wutrobnje na serbske kemše njedźelu 5. meje rano we 8 hodź. w kapali Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź w 7 hodźinach.

Hrodźišco. Towarstwo „Zorja" zarjaduje 26. junija wulět na Lawšu pola Žitawy. Jědze so z autobusom. Auto zastanje we Worcynje rano w 5 hodź., potom w Njechornju, Kortnicy a Hrodźišcu. Wobdźělnicy njech so pola knjeza Róży w Kortnicach zamołwja.

Khwaćicy. Khwaćanske serbske towarstwo ma njedźelu 28. haprleje popołdnju w 4 hodź. pola knjeza Nowaka swoju měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy maja přińć. **Předsydstwo.**

Ł.-S. S. Z. Zwučowarjo za Poznań zwučuja njedźelu dopołdnja wot ½11 hodźin w Serbskim Domje.

Porschicy. Serbske towarstwo „Swěra" w Porschicach zmeje přichodnu njedźelu 28. jutr. popołdnju w 3 hodź. pola Lindnerec w Porschicach zhromadźiznu z přednoškom. Wočakuje so, zo sobustawy w bohatej liczbje so zeńdu. Dowěrnicy jenotliwych wsow so prosa, zo bychu wšěch sobustawow, wosebje pak tych, kotriž so přeco dlija, kruće k wopytej namołwili. **Předsyda.**

Radwoŕ. „Serbski Ratarski Dorost" za Radwoŕ a wokolinu ma přichodnu njedźelu 28. haprleje popołdnju w 3 hodź. (hnydom po nyšporje) jara ważnu zhromadźiznu pola Kralec. Dźiwadłowe knihi sobu přinjesć! Wšitkich lubych towaršow cyle wěsće wočakuje **předsyda.**

W Belgiskej njedaloko hłowneho města Brüssela srazyštaj ćahaj do so. Z rozpadankow zwučahachu 11 morwych a 37 zranjenych. Zajezboženi su kwjetša póstowi a železniční zastojnicy.

John D. Rockefeller, najstarši syn swětaznateho amerikanskeho milijardera. Hdyž so po mšěšanskich hasach wukhodźuje, joho skradźu fotografuja a kóždy so za nim wobroća. K jeho škitej dźe stajnje nje nadpadnje wobronjeny dowěrnik za nim.

Hospodarski rozhlad.

Zobotu 26. haprleje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2135	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendželski punt .	20,452	100 čěskosł. krónow	12,475
100 šwajc. frankow .	81,14	100 franc. frankow .	16,475

Barlinska burša bě wčera hłaba a boješ njewěsta. Kursy efektow popuschčowachu. Na wikach f dołhonymi a zemkowymi liščinami sapisachu cyłčtwe klesnjenje kursow.

Produktowe wiki běchu mérne a płaćizny so sčahowachu, wosebje za pósdíšche termine. W hotowym domje jenož rožka 5 pf. pschišadži. Wčera płaćeschе zentnar

w Barlinje:

pschenizy 11,30—11,40 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,45 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nalymskeho 9,60 hr. hač 10,10 hr., wowsa 10,10—10,40 hriwnow,

w termiinowym wikowanju:

za meju: pschenizy 11,80 hr., rožki 10,88¾ hač 10,90 hr., wowsa 10,62½—10,65 hriwnow,

za julij: pschenizy 12,30 hr., rožki 11,27½ hač 11,28¾ hr., wowsa 11—11,02½ hriwnow,

w **Drježdžanach** (sandž. póndželu): pschenizy 11,25—11,50 hr. (11,15—11,40 hriwnow), rožki 10,40—10,65 hr. (tež tak), jećmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.), jećmjenja nasymskeho 10—11 hr. (10—11 hriwnow), wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hr.)

w Shorjelu:

pschenizy 10,80—11,30 hr., rožki 10 hač 10,20 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,40 hač 11,30 hr., wowsa 10—10,30 hr. butra 3,80—4,20 hriwnow, jeja 10—11 pjenježkow, běrny zentnar 2,80 hr.

Pschihotajeja:

Moleńskeho, Eichwer w Běłej Wodze, Hermanowa haža čisło 62.

Moleńskeho, Tjadem w Mužakowje.

Pječatńskeho, Fischer, mlyn w Bitkopizach.

Dźěłaćerja, Junge w Běłej Wodze, Budyšla dróha.

Dźěłaćerjow, 2—3, rěsak w Kulowje.

Kuchtlatajeńskeho, Schwaba w Motydle.

Samkarskeho, Buckenauer we Wojerezach.

Holzu do domu, Fittenowa w Kulowje.

Holzu do Budyšćina, Sserbowsku, pschedstajicź w Kulowje, Kočzińska dróha 3.

Holzu, Kaisurowa, biwowu wobkhod w Běłej Wodze.

Holzu, hosćenc „K jelenej" w Hodźiju.

Wučeńskeho technikskeho, Waagnowa fabrika w Niski.

Wučeńskeho pscheńkupskeho, Christoph a Unmack w Niskej.

Na pschedaj:

Kolo hólče, a motor do kola, Pawosch w Běłej Wodze, w Khwalischu 15.

Kolo motorske, Ryčitaŕ w Blumju.

Kolo žonjace, za 40 hr., w Budyšćinje na Hornčežeńskej haži 19 delka ma lěwo.

Mantl covercoat, za 20 hr., w Budyšćinje, Stieberowa haža 38 II na lěwo.

Wós dźěłazy w Kamjenzu, Kralowska haža 1 II.

„ ručny, f ójntzowym hudom, Skalsky w Nowym Dworje pola Niskej.

„ sportiti, Rychtaŕ w Budyšćinje, Bórklin 6.

„ dźěłazy, w Budyšćinje, Bismarckowa haža 11.

„ dźěłazy, w Budyšćinje, Pschiščeczańska dr. 21 na prawo.

„ dźěłazy, w Schescłowje 47.

„ schlenčzany, w Budyšćinje, Hornčežeńska haža 5 I.

Jałojza w Lěsej 19 pola Kamjenza.

Kosa, prenčeńka, f kósłatami, we Wurizach 17.

Kachle żelezne f pónoju, w Niskej, Póstowa haža 8.

Motor 3 PS, na wjerčaty prud, Kluga w Budyšćinje, Schulerska haža 3II.

Krowa, blizko k čelenju, tež na wumenjenje, ralscha frilisla, Kasper w Hósnizu, tel. 61 hamt Mikow.

Jeja k nażadźowanju, wot Rhodelandskich, čornych klaćich, amerik. Leghornskich, kontrola padanskich hnězdow, tunjo na pschedaŕ, w Brěnjenju čo. 11.

Libjata a jedźne běrny, Knjeńka w Starym Lubiju 72.

Ssudniszy na pschedawanje

póndželu 29. haprleje 1929:

w Halschtrowje, knježi dom, dop. w 10 hodź.: wschelake domjace brašty a wobleki,

w Kočzinje w hoscenzu pschip. w 1 hodź.: kamor a soja,

w Radłowje pola Kulowa, kupzy seidu šo pop. w 2 h. pola gmejnskeho pschedsteńkerja: zentrifuga,

w Kulowje w hoscenzu „K 3 krónam", pop. w 4 hodź. mužaze a žonjace koło a 3 blida,

wutoru 30. haprleje 1929:

w Kletnom w hoscenzu pschip. w 12 hodź.: brašny kamor,

w Lipinku w hoscenzu, pschip. w 1 hodź.: młócźawa,

w Turjom w hoscenzu, pop. w 2 hodź.: gramofon.

Ssudnisle wosewjenja.

Ssud je zubnisle wurunanske jednanje nad samoženjom pschekupza Roberta Jana Teutschera, jenicžkeho mješczańa firmy Johannes Teutscher w Budyšćinje na Kamjenznej haży 33, wurunanśki namjet wobkruczinschi, sčežnyk.

Ssud je dyrbjeńske pschehladowanje Schołcźi ležownoscow w Budestezach a Hajnizach, na schtwórk 16. meje 1929 postajerje, sčežnik.

Pschehladowanje drjewa

wjedźelu 28. haprleje 1929 popołdnju w 4 hodź.: 20 m. khójnowowych kuluchow, pschi Mačkowskim puču,

pjatk 3. meje dop. ¼11 hodź. w hoscenzu w Hučinje:

265 schmrjekowych žerdkow,
42 mtr. wužitkowych kuluchow,
3 mtr. palnych bukowych kuluchow,
146 mtr. palnych khójnowych kuluchow,
428 mtr. khójnowe walcźiny.

Pschehladowanje drjewa

w Kulowje hjedźu 1. meje 1929, dop. wot 8 hodź. sapočejo pschi Wojerowskich wrotach.

Škrowe deneše.

Produktowe wiki dźenja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Žito je žadne, hnadny wobrot, płaćizny sterje stručzene.

Płaćizny ręczneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

26. haprleje 1929. Płaćizny po centn. a zt. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 524.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetše ręzneje hódnosće hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	49—51
Mjenje picowane wšěch starobow	42—47
Byki: 610.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetše ręzneje hódnosće	53—54
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Špatne	42—45
Jałojcy a kruwy: 1138.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje ręzneje hód nosće	43—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje ręzneje hódnosće hač do 7 lět	36—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—26
Mjenje a špatnje picowane	—
Celata: 2309.	
Najlěpše wukormjene (2. družk.)	75—87
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	68—73
Špatne (4.)	42—55
Wowcy: 4894.	
Młódše a starše wukormjene (1. družina)	70—72
Starše wukormjene (2.)	65—68
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—60
Swinje: 9732.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	73—74
Wukormjene	72—73
Mjasne	72—73
Špatne	70—71
Rancy a kundrowy	66—67

Drjoždźanska burza (26. IV.).

Pšeńca	225-230	běrnjace kružki	21,00-21,20
rožka	208-213	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nalětni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	200-220	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	32,00-32,50
čerwjeny dźećel	145-155	woka	-
raps	-	pjeluški	-
kukurica (Mais)	224-226	hróch	-
suche truhanški	16-16,30	cokrowe truh.	-

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	26. 4.	25. 4.		26. 4.	25. 4.
Pšeńca	226-228	226-228	bony	22 24,00	20-24,00
rožka	206-209	207-210	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	215-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
nal. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,50	22-24,50
wows	202-208	202-208	woradella	—	—
kukurica	214-215	214-215	raps, wosuik	18-18,30	18-18,80
pšeńč muka	25-29,50	25-29,50	rany wosuik	22-22,40	22-22,60
ržana muka	27-28,85	26-28,85	ocom. melasa	—	—
pš. wotruby	15-14,75	15-15,00	běrnj. kruski	18-18,60	18-18,60
ržane „	14-14,40	14-14,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńč. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,75	25-26,75	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Wiéne płaćizny w Budyšinje.

26. haprleje 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje srozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,80	11,30
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,30
Jećmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,50	4,50
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zask.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 797 štuk	1 štk.	24,00	43,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje

27. haprleje 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje srozymja.

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso s kosćemi . 1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . 1 „	2,60	3,00
Swinjace mjaso . . . . 1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,44	0,56
Ržana muka . . . . 1 „	0,44	0,46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . 1 „	0,12	0,16
Rajs . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połč . . . . 1 „	—	2,80
Dobre mloko . . . . 1 lt.	—	0,28
Jědźna butra . . . . 1 kg	4,20	4,60
„ „ wukrajna . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . štuka	0,10	0,12
Jědźne buny . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamejntne wuhlo (domj. tepj.) 1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,45

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

- das beste Programm

Die größte Funkzeitschrift — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N24

WOZJEWJENJE

Swojemu wosebitemu wobkhodej za elektroteehniku a radijo sym

wulkopjelnjernju za akumulatory a wuporjedzernju za radijowe, swěcowe a awtowe baterije

přidružił. Najsprawniše posłužowanje po najnowšich techniskich nazhonjenjach kóždy čas přilubja z pódesćowanjom

Ernst Böttger

elektromištr na Sukelńskej hasy 3
w blizkosći Kěžorskeje dróhi — Telefon 2305

Zamkarnja a twarjerna wahow

Wuporjedzerna waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarnja na Drjew. wikach 2 Bydlenje na Zidowje 241

Solidne dźěło Nizke płaćizny

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Waše kłobuki

žonjace a mušace dajeo jenoż we wosebitym wobkhodźe prodźěłaś. Podaw. za 6 dnjow. 24 formy

Halerkorn na Hošic hasy 29

Předźěłanje žiđźanych a šarowańskich kłobukow na nowošasne formy, po přeču za krótki čas

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. rukow.

Najnowiše tkaniny

poskićamy našim sobustawam cyle wosebje:

balmjany muslin	m.	0.75	hr.
wołmjany muslin	m.	3.60	„
płóćliwu židu	m.	1.30	„
popelinu	m.	1.98 hač do 3.75	„
cefir za sporfske košle	m.	0.80	„
cefir za kromki (115 cm šěroke) . .	m.	1.40	„

rips-popelinu jara funju

zwjeršne košle
žonjace šaty
dźěłańsku drastu

njepřemokawe kabaty we wšěch wulkosćach wot 9.50 hr.

Wulki skład a wulki wubjerk **WOBUĆA** za žony, mužow a dźěći!!

Pružcle za stupnje

Kožane póduše **Gumijowe pjeńki**

Ke Kamjenskemu hermankej

Wobleki za mužow, pachołow a hólcow, lěčne mantle, tkaniny a dźěłańske kholowy, najnowše mustry

Přeswědčće so wo mojich dobrych kajkosćach a nizkich płaćiznach. Mózu s čěst. wotcěbarjerni serbski rěčeć, dokelž sym Serbowka

H. Marschke w Kamjencu
na Oskar-Müllerstr. 8

Čehnjenje 1. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

Póndźelu, wutoru a srjedu
13., 14. a 15. meje 1929

Hłowne dobyće: **hr. 30.000**

Kupna płaćizna	1/10	1/5	1/2	1/1
	4.—	8.—	20.—	40.—

Losy poručataj statnaj loterijnskaj běrcaj w Budyšinje

Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Skótne samonapojaki

poručuje w najlěpšim wuwjedženju
Najlěpše referency

Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

Gemeinschaft d. Freunde, Wüstenrot-Württ.
Geschäftsstelle Dresden-A. Semperstrasse 3 Fernruf: 48004

Wutoru, 30. haprleje 1929 wječor we 8 hodź. w hotelu „Złota hwězda" w Kamjencu

Wujasnjeński přednošk

wobstaranje tunich twarskich pjenjez

Rěčnik E. Wendnagel-Drježdźanski
Zastup darmo! Swobodna debata!

Nowe rozdźělenje twarskich pjenjez

Zjednoćenstwo přećelow je w tutych dnjach zaso twarske pjenjezy rozdźěliło, štož je zdopokazom, na kak wuspěšne wašnje so twarske pjenjezy ze zhromadnym lutowanjom zwjesć hodźa a na kak wysoku zamóžnosć je Wüstenrotski pomocny skutk so wuwił. Dosta znowa 747 twarskich lutowarjow hromadźe 10,5 milijonow hriwnow. Z tymle nowym rozdźělenjom twarskich pjenjez je zjednoćenstwo přećelow w 4 létach hobrsku ličbu wjac hač 86 milijonow hriwnow za 5684 sobustawow (twarskich lutowarjow) wobstarało. Tutón wuspěch je drje najlěpši dopokaz zamóžnosće a spušćomnosće zjednoćenstwa přećelow. Wosebje wažne je za nas w Sakskej, zo je tudy ličba z pomocu zjednoćenstwa přećelow natwarenych samsnych domow stajnje postupowała. Žadajce sebi wujasnjeńske wopisma S

Rozprawu podawa W. M. Merklein
w Małym Wjelkowje pola Budyšina

płoka ze zaručenjom z mjehkej wodu a z wuživanjom najlěpšeho mydła a plotuje

zwjeršnje košle,
kornarje a manšety

mój wosebity system **Heda** ruknje za kajkosć

Samsne přiłimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6 telef. 3638
na Přišečanskej drózy 16

w Khójebuzu - telefon 1774 - na Hródkowskej drózy čo. 4
a na Drježdźanskej drózy 143

we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy čo. 26

Miele

Melkmaschine
Zentrifuge
Buttermaschine

Die Merkmale aller Miele-Erzeugnisse sind:

Einfachheit, Betriebssicherheit, Dauerhaftigkeit, Preiswürdigkeit.

Mielewerke A.G.
Gütersloh/Westfalen

Zu haben in den einschlägigen Geschäften!

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Centralne dźiwadło.

Njedźelu 28. haprleje dop. w 11 hodź.

NORD DEUTSCHER LLOYD

Filmowy přednošk

TWORJACA

AMERIKA

(Studowańske pućowanje po Zjednoćenych statach Ameriki)

Znaty přednošer łódź. inž. H. Goetschman z Bremena.

Přejězd na parniku łódźneho towarstwa „NORDDEUTSCHER LLOYD BREMEN"

Wróćstawske nowiny pišu: „To je film a přednošk, kiž dyrbjał sobu po prawym kóždy wobhladać a jón słyšeć, štóž ma zajim na postupje techniki a čłowjestwa docyła: inžeńerojo, twarscy mištrojo, wobstkadni zastojnicy wšěch družin, překupcy a přemysłnicy, wučerjo a šulerjo, wunamakarjo, hospozy atd., filmowy přednošk dźiwapołnych nowosćow połneho powućenja a zabawy, kaž so tak bórzy wjac njezhotowi.

Zastup: 0.80—2.00 hr.

Bliže je z plakatow dowidźeć.

Fotowe projekciowe powjetšeńske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž też wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Zubna praksis
C. Rech w Rakecach

Rěčne hodźiny: 9—1 a 3—6 hodź.

w Khrósćecach
wot 3. haprleje Benešec hošćencu
Srjedu 3—6 hodź.
Njedźelu wot 10—2 h.

w Njeswačidle 37c
pola Albert Irrgang wot 4. haprl.
póndźelu 2—6 hodź.
a štwórtk 9—1 hodź.

— Hojenje też za sobustawow khorobnych kasow —

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

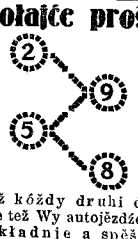
Wotnajeński awto

za kwasy, křižana atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 323

---

300 ctr. žołt. „Industrie" **jědź. běrnow** á 2.50
159 ctr. žołt. „Industrie" **symjentnych běrnow** á 2.80
ma na předań
Minakalske rycerkublo.

Wołajće prošu

Kaž kóždy druhi dyrbiće też Wy autojězdźenje dokładnje a spěšnje nawuknyć

Privat. šula jězdźenja

Auto-Büro

z. dr. z w. r.
w Budyšinje
na Hošće hasy 21
Opel-zastupjeństwo

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Telefon 2048 — Telefon 2048

poručuje

sadowe štomy

kóždeje družiny
štomiki a kerčki kosmatych a janskich jahodow, róže, pyšeńske kerčki
atd.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kubło

54 kórcow na předań abo k wotnajeću Bliže zhonić we wud. „Serbsk. Nowin"

Kundros
je na předań
Korčma Na Horje
pola Njeswačidła

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Teleton 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wuličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 99 — Budyšin — Póndźelu, 28. haprelje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Moraliske zasudźenje němskostatneho rěčnika Jörnsa.

Redaktora „Dźenika" Josefa Bornsteina, kotryž je němskostatneho rěčnika Jörnsa winowak, so je pschepytanje wo skónzowanju Rosy Luxemburgowoje a Liebknechta na njepschisprawne a tendenziosne waschnje wjedł, je Barlinski lawniski žud na khosty statneje kaby wutwinowak. We wuhudźe so praji, so drje so wschě dopokasna wobskorženeho njeju jako wěrne hodźake potwjerdźić, so pak je so na podstatku wuprasenja swědkow swjedźiło, so je pódlanski skórźownik Jörns jako wójnski žudnisti radźićel wobstejnjosće cźerpił, kotrejž pschepytanje wobroži. Możebje so to sa hromadźeńcanje se stabom divizije stólzow gardźanoje kavallerije w Edenskim hotelu a lohkomyślne nałożenje pschepytowanskeje jatby płaći, kotrejž tule instituziju wopraudźe wuzmeńschuje.

Wuwinowazy wuhud w Jörnsowym prozeju je so mjes ludom se sarčuzom spotajnosće pschijał. Sud je w tymle prozeju, kotrehož materija dalako psches mjezy skhidźeńskeje wězy haha, zyle njestronizy a objektiwnje myšli prawdy k dobyću dopomhał.

W krótkim wuzudowym sałożenju so praji, so so jako zobrazba wěs podschmórca, so nětcźischi němskostatny rěčnik Jörns tehdy psched dźesaz létami njeje trěbne krocźele cźinił, kotrejž budźiske jako świedomity pschepytowanski žudnik dyrbjał cźinić. To je so jemu w „Dźenikowym" nastawku porokowało, a njewažne je, hač su so wschě dopokasna, sa to mjenowane, polnje potwjerdźiše, jadro wuprajenja je so tola jako wěrne wupokasało.

Schtož so hižo prěnt dźeń jednanja wóste być hdasche, mjenujcy, so so wobstórźnik Jörns wobskorženy scźini, je wuzudowe sałożenje potwjerdźiło. Powěda so, so je Jörns w prozeju dla krajneje pscheradby wurjadnje wětty a wótry rěčnik był. W prozeju psched Moabitskim žudom njebě wo tym nicžo pytnyć. Tu muž stejesche, kotryž ležima samó, někotre swižowaze logiske žady we skórźbnej materiji prajić, muž, kotryž so stajnje porjedowasche, so sastorkowasche a so z njedobałanym znaćom aktow samolwjesche, a skónčnje, hdyž wjazy dale njemóžesche, rosbohatny pschećiwo tomu protestowasche, so žebi swórza, jeho tak wumowprascheć.

Mjes tym so statny rěčnik jako knjeźerstwowy sastupjeŕ pschećiwo wobstorženemu redaktorej 1000 hriwnow khłostowanja namjetowasche, njebě Jörns z tym spokojom, ale žadasche, so bychu wobskorženeho k jastwu sałudźili. Cźim bóle je potom wuwinowazy wuhud jeho porahł.

Wuhud ma sa dopokasane, so je Jörns prózowanju offizěrow w Edenskim hotelu, mordarstwo zakrycz a winikam cźeknyć dacz, se swojim sadźerjenjom połěkował. Buduca němskostatneho rěčnika po tymle prozeju dale w jeho sastojnstwje cźerpicz móz? Tole praschenje budze so dyrbjeć bórsy rozsudźić. Wobstórźnik je so wobskorženy scźinił. Wyšoki sastojnik najwyschschego němskeho žuda bě wuczahnył, so by sa swojeho skhidźerja jastwowe khłostanje žadał, a dyrbjesche žebi po dokładnym pruhowanju swojich aktow wobstwědczić dacz, so njeje swoje žudniske sastojnstwo swědomicze sastawał.

Socialne zawěsćenje w Němskej.

Němski žejm je so 27. haprleje dale je sozialnym sawěsćenjom sabrał. Demokrat Schneider praji, so spomóžerstwo njemóže w nětcźischej formje dale wostacź. Jeho druhi njedostatk je, so je so tónle sakoń schematizny na ratarstwo wupschestrěł. Pruhowacź ma so tež, hač je schematiskim pschewisacom domadźićaceŕtow sawěsćenje njeskoduje, na pschikład pola žonow, kotrejž žebi z domjacym dźełom jenaž pjenjezk do kapsy sałuźeja. Powyschenju pschinoschka njemóżemy pschihłosowacź, kaž dołho so njeje dopokasało, so so sawěsćenje bjesdźełoscze njehodźi z dotalnymi pschinoschkami satkowacź.

Freibel z hołpodarskeje strony praji, so krenje ludowe worschty njemóża wjetsche sozialne cźeże snjesć. Wjazy dyrbi 350 miljonow hr. sarjadnistwo sawěsćenja létnje sežerje. S pohorschkom je, so w nětcźischim cźasu nusy khorobne kaby drohe domy z marmora diwarja. Pschi wuhotowanju pisarkow so hewak předowana słutniwosć njenałožuje.

W Limbachu khowanku munizije wuzłědźili.

W twarjenju konsumskeho towarstwa w Limbachu su 2300 patronow infantriskeje munizije namakali. Po dotalnym wuzłědźenju je sebrana munizija někotre léta we khowanźy ležała. Dotalne pschešukowanja su wěz hižo troschku wujaznike. Hacź dotła njeje so nikoho sajeli.

Strajk metallowych dźěłaćerjow w Barlinje.

Strach strajka metallowych dźěłaćerjow w Barlinje je po wothłosowanju wo mjezowym rozrisowanju wuzudźe wotstronjeny. Pschi wothłosowanju njeje so rozrisowazy wuzud z trěbnej wjetschinu wotpokasał.

Zaso cežke zranjenja z kommunistami.

Kommunistowje su w Barlinje sandźenu njedźelu pschećiwo policajskemu wukazej spytali, po městowych drohach cźahacź. We 11 Barlinskich podkrjesźach su pschi tym do policije srasyli. Jenotlive kommunistiske cźrjódy běchu 60 hacź 600 wozowow zhyne. Policija je dyrbjała skoro wschudźe z gummijowym klumpachom demonstrantow rozsehnacź.

Możebje cźeże be zranjenje w Schönhausenskej alleji a w Gdanskej drohi. Hdyž něhdże 600 muži zhynenu cźahaj dźesaz policistow na pschećiwo stupi, so do nich z pukami dachu. Policistojo běchu skónčnje nuzowani, so z revolwrom tśelejo wobaracź. Na to cźrjóda roscźeła, tola so bórsy sasa sbła. Sshynenu wotdźelenju policistow so skónčnje poradźi, porjad wobnowicź.

Pschi zranjenjach je policija 86 wozowow sajaka, mjes nimi někotrych sozialdemokratow a stahlhelmarjow.

Njesnaczi ludźo su sobotu w nozy na pomnik khežora Bjedricha pschi Louisynym namješcu w Charlottenburgu a na pomnik khežora Wilhelma I. pschi Trianonskim namješcu we Weißensee z cźerwjenej barbu napisali: „Drohi k 1. meji swobodna!"

Barlinski policajski president warnuje.

Barlinski policajski president je k 1. meji warnowańske napominanje sa Barlinske wobydlerstwo wudał. We nim so praji, so wot 40 lět dźěłaćerjo zyłeho świeta 1. dźeń meje jako swój swjatu dźeń swjecza. Teź w Barlinje so hotuja, tónle dźeń dostojnje woswjeczicź. We Barlinje so wschak je so sakasało, tón dźeń po dróhach cźahacź a so pod holym njebjom zhromadźecź.

Zadyn cźłowjek žedi na to njemyślu, dźěłaćerjam wobaraccź, so bychu sa swoje ideale a žadanja 1. meje wustupowali, a ja zhym sawěsćse posledni, kotryž by prawo k demonstrazijam a k zhromadźenju, z wustawu saruczenu, njewobkedźowak, ale **smyšl njejsmy so bjesmyšl a prawo njeprawo sčinicź**, a snjesecź njeje, so extremne organizacije swobodu k demonstrazijam, z wustawu saruczenu, k tomu snjewužiwaju, so bychu z nałyhnosćemi a krwawnymi zranjenjemi mérne wobydlerstwo traschile. Tak zhym z wjele krwawnymi zranjenjemi. kotrež su samo cźłowjeske zhynenja žadale, nuzowany, wukas wo sakasanju demonstrazijow wudaczź.

Njedźiwajcy tejele sakasnje kommunistiska strona swojich pschiwiśowarjow namolwja, so so njebychu 1. meje wo sakasanje demostrazijow starali a žebi

dróhi wubjeźli.

Njeczini to se zamtzneho pohnuća, ale po wukasu kommunistiskeje internazionale. W prawidłach, k 1. mejskemu wosmjeczenju wudatych, so wuraznje praji: Hdyž so demonstrazije cźrjódow z policiju sakasaju, dyrbi strona wschu cźinicź, so by demonstrazaju njedźiwajcy sakasnje swjedła.

Tajke pak plany kommunistow k 1. meji, sa kotrež so němscy dźěłaćerjo snjewužiwaju, kotrejž dyrbja zamo se swojim zhynjenjom sapłacźicź.

Po jich woli dyrbi so 1. meje w Barlinskich dróhach krej pschelećź!

To pak so njesmjé stacź. Tohodła hischcze raz na to pokasuju, so su demonstrazije a cźahanja pod holym njebjom sakasane. Schtóž 1. meje dróhi wuhotowanskeho zwjazka swojich pozadliwosćow sčinicź, dyrbi wědźecź, so so z tym do wulkeho stracha podawa; pschetož zhym so roskudźił. statnu autoritu w Barlinje se wschěmi srědkami pschećiwisćiscźecź.

Maxa Hölca do Gdanska n'eposłacź.

Gdanski policajski president je kommunistiskemu wjednikej Maxej Hölzej sakasał, so pschi kommunistiskej demonstraziji wobdźelicź, kotraž so 1. meje w Gdanisku wotmėje. Jeli so by Hölz mjesu Gdanskeho swobodneho města pschekrocźił, bychu jeho wupokasali.

Hohenwestedtske ratarske njemėry pred sudom.

Psched Hohenwestedtskim krajnym žudnistwom běchu so kěza 6. měrza ratarjo zboželi, so bychu jeneho sajateho wolerskeho mišchtra z jastwa wuzwobodźili. Neumünsterski potwjerdźeny žud je hižo psched tśimi njedźelemi dźewjećoch wobdźelnikow k jastwu po 1 hacź 6 měsazach sałudźił. Tón krócź měsachu so dźesaco wobskorzeni, swjetscha ratarjo z Nortorfa a Eisendorfa dla spytaneho wuzwobodźenja jeneho jateho psched žudom samolwicź. Sud je wobskorženeho wuwinowa a druhich k jastwu po 1 hacź 4 měsazach sałudźił. Mjes sałudźenymi je teź landbundowy wjednik Hamken, kotryž je 4 měsazy jastwa dostał.

Steeruwitz trěći awstriski zwjazkowy kancler.

Kschesćijanskosozialna strona je Streeruwitza na městno awstriskeho kanzlera, z wótrosćiwjenjom dr. Seipela wuprózdnjene, namjeska. Streeruwitz je se zwojimi nastawkami wo rosšěrjenju awstriskeho hospodarskeho snaty. Wón je so za pschisłamkanje Awstriskeje z Němskej wuprajił. W zjawnosći je hižo někotre sastojnstwa sastawak. Se žaneje strony so njeprěje, so ludowe hospodarstwo derje snaje. Ernst Streeruwitz je so 23. septembra 1874 jako žyn wulkoležownoscźerja w Cźechach narodźił. Hižo jeho nan je jako němskoliberalny sapósłanc politisku rólu hrał. Streeruwitz, kotryž je katolskeho werywuznaca, je we wójnje z rytmischtrom był. Sozialdemokratojo nochzedża pjecza Streeruwitzowe kanzlerstwo podpjerać.

Demonstracije reserwistow w Francowskej.

Kommunistika „Humanite" w Pariżu pische, so we lětwje reserwistow w Oberhoffenje wot někotrych dnjow wulke rosbohatnje dla stwučowanjow reserwistow a dla hubjeneho wobkhadźenja a sejmjenja reserwistow knježi. 23. haprleje su reserwistojo 91. dragunskeho regimenta demonstrowali a samo jeneho pschedstajeneho nabili. Schězki demonstrantow su pjecza sajeli a Hagenawskemu wotjerskemu jastwu pschepodali.

Centralny kommunistiski komitej we Warsawje wuzběhnyli.

Warschawska policija je centralny komitej, mjes tym so pożedźenje wotmė, wuzběhnyła. Wjetsche liczba nawjedowazych wozowow je so sajała. Wschо khromadze je policija 10 zentnarjow namotkowjenjow k 1. meji sebrała. Policija je z tym wotmyślene njeměry hacź do wěsteje měry we saporodku sadu hyła. 1. meje so 25 000 muži policije so sa sakhowanje porjada na Warschawskich dróhach postara.

Pječlětny ruski hospodarski plan so přijał.

Kommunistiski sjězd w Moskwje je pječlětny hospodarski plan pschijał. Po nim maja so wobžedźeństwa ruskich wjetschich ratarjow wutwojiccź a so gmejnske ratarske hospodarstwo sawjesć. Se strony wjetschich ratarjow so kommunistiskemu knježerstwu žiwnje pschećiwinjeja. Hacź so pak wumoschnosć ratarstwa se zhromadnym hospodarstwom połěpschi, na tym so dwěluje. Gmejnske hospodarstwo njeje w Ruskej njesnate. Po wotstronjenju njewólnistwa ležownosće gmejnam žłuschachu a so kóžde 10 lět znowa rosdźělachu. S tym dyrbjesche so sadźerjacź, so bychu ležownosće do rukow samožitnych ratarjow pschešchle. Pschi systemje gmejnskeho ratarstwa pak so ratarstwo njemóżesche rozwicź. Jenotliwy ratar so njeprózowasche, pschihotowanje ležownosće połěpschicź, dokelž běsche w strachu, so by wone jemu pschi bliżschim rosdźělenju sesjeru. Tejele pschicźiny dla su so do wójny gmejnske hospodarstwa rozpuschcźile. Kóždemu ratarjej so ležownosće, na kotrychž hospodarjesche, jako trajne wobžedźeństwo pschipokasa. Někto chodźa komunistojo, so bychu pschećiwinistwo samostatnych ratarjow pschećiwo kommunistiskemu statej pottóczili, gmejnske ratarske hospodarstwo sabo sawjesć. Snajerjo ratarstwa do předka praja, so wunoschowasche ratarstwa pschi tymle systemje wrócźo póndźe.

Sensaciski proces přeciwo Radičowemu mordarjej 27. meje.

Runje je so wojsewiko, so so wulki prozeß pšeciwo prjedawšemu sapóšłanzej Punišchej Račicžej a towaršchomaj 27. meje sapocznje. To budże najwetšicht a najbóle sensazijski prozeß, kotryž je so hdy pšched Beogradskim ľudom wjedł. 52 świedkow je so k ľudnišknemu jednanju skasało. Wobstorženych budże 35 rěčnikow sakitowacz. Pola druhich ľudow so w teisle należnosczi 96 wosobow pšchešłychi. Statny rěčnik je pšeciwo Račicžej a jeho towaršchomaj pjecz wobstorzbow sapodał.

Bolharska je Juhosłowjanskej dosćinjenje dała.

Bolharski póstanz Bakarelsti w Beogradze je juhosłowjanskeho ministerskeho pšchedsydu generala Živkowicza a sastupjerja ministra swonkownych należnosczow Kumanudija wopytał, kotrymajž je w mjenje swojeho knjezerstwa wo agitaziji khorwatskeho regimenta dr. Pawelicza w Sofiji rosprajł. S dobom je bolharske knjezerstwo zlubiło, so w Bolharskej w pšchichodze sadźełwa, so bychu so mohle tajke podawki wospjetowacz. Tale wopomeńdź, kotruž je minister Kumanudi nowinskim sastupjerjam sdźelił, je juhosłowjanske knjezerstwo dospołnje spokojta, a podawk j Pawelicżom so nětko za wotbyty wobhladuje.

Aman Ullah zaso w Kabulu?

Po privatnych powěsćach, kotrej su 28. haprleje do Londona doschle, je Aman Ullah 27. haprleje se swojim wójskom do hłowneho města Kabula bjes pšeciwjenja pšchicžahnył.

Take powěsć njeje so hišcze jako wěrna potwierdźiła.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 29. jutrownika 1929.

Wa **wjedrje.** Wežera wodnjo thermometer +14 stop. Dženja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer +10 stop. a thermoter w nozy +3 stop. Budże cžopłischo a ſ cžasami so deschcżuje. Po rosprawje wjedrarnjowu žnimy so nětko trajnischeho woczoplenja a wlóžnjeho wjedra nadjeja. Wažmo nikinow cžełnje ko wot Jendželskeje hacz k Finskemu salíwej. S poknozy tutoho pažma leži wschak hischcże žyhła wyschina. Też ſ Biskayskeho saliwa mjazna pokhaża. Nižina nad južedźowsemskim morjam leżaza, rady pucz k nam nastupi a pšchinjesze nam hewak žyhłe deschcże. Jutrje wutoru skhoda žłónčko 4,34 hodźin a khowa so 7,22 hodźin. Mežaaki skhaża po powroży 1,19 hodźin a khowa so dop. 8,27 hodź.

— **Ssebi nohu złamak.** Saładźenu nóz wokoło 4 hodź. namaka policajski sastojnik na thódniku Mättigskeje dróhi jeneho tudomneho wobhdlerja bjes pomozu leżo. Wón bješe nimoslupił a sebi nohu złamał. Sranjeneho hnydom ſ khorobnym autom k lekarjej a potom do jeho bydlenja dowjesechu.

— **Paduchstwo.** Kradnyk je nječtó 19. 4. 29 w bliżschej wokolinje Budyšchina muržaze jěchne kolo znamki „Torpeda“ cžišło 324 994. Wono mějesche nacżerwjenjebrune krohna, cžornaj błótowaj schkitakaj, žołte worzołowe swjena, Kometicki žanuobły, horjeschibnjene wodźidło, we prědku cžerwjenu a sadu schérnu gumijowu wobruczˇ. — Wo wězowne sdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— **Bakula se swojim dźeczatym khórom w Parisu.** Cžełokotkowakki wucżer Frantischek Bakula, kiž pšched nékotrymi lětami se swojimi bednymi dźeczimi w „Bětym Konju“ w Budyšchinje krasny konzert pšchedwjedźe, puczuje ſ mimi nětkole do Parisa. Wón je w lěta dołhim prózowanju skabuschke, bědne dźeczi ſ luda, slepych a hubjenych k spěwnemu sjednoczenstwu wukublał. Tutón Pražski wucżer sakituži žebi ſ połnym prawom sajim mjesynarodneje sjawnosce.

— **28. swjatkowy posawnikł swjedżeń.** Krajny swjatk posawnitkich khórow w ev.-lutherskim swjatku młodzenzow wohotuje kaž kóžde lěto tak tež lětsa sdrowadny wulki krajny posawnikł swjedżeń, na kotryž su wschitke posawnitke khóry pšcheproschene. Pšchi pošledźnimaj wulkimaj swjedżenjomaj bješche na 1000 dujerjow wobdźelenych. Lětsa swot 8. hacz 10. junija runje telko w Kamjenicy wocżakuja. Sswjedżeń sapocznje so wjecżor ſ pšchedwjecżornej hudźbu sjednoczenych khórow. Na hłownym dnju je ranšcha hudźba a w pjeċich Kamjenicżanskich zyrkwjach swjedżenske kemschenje. Wulke nameśtne piskanje sjednoczi na to na wulkim nameścze pšchi Pětrowskej zyrkwi wschitke khóry, kaž tež popołdnju swjedżenska sdrowadźina, kiž je za zyrkej swoj. Pawoka wotmyšlena. Se sdrowadnej wjecżornej hudźbu skónča so sjawne wuhotowanja, kotrymž hischcże póndźelu scżehuje wuradźowaza sdrowadźina dujerjow a wulkeh. Hudźbne poschicżenja sleja pod nawjedowanjom krajneho posawnikskeho mischtra farara Adolfa Müllera.

Se **Scżijez.** Na Nowoměschczanskej dróży blisko lětakloweje hólnje so pjatk wjecżor wokoło 9 hodź. mały Opelsti auto wotpali. Jeho sbytki bórzy wotwjesechu. Wobsedźeć wosa sam w nim bjedźesche, ale bjes schkody wotešdże. Kak je so auto sapalił, njeje snate, jedna pak drje so wo sapalenju płunjaka.

S **Jikoz.** Sjawny pucz ſ Kólsow do Nowych Jikoz je dla nażypowanja na Jikoczanskich honach wot 30. t. m. hacz na dalsche sawrjeny. Jésdny wobkhad pokasuje so na Budestezy.

S **Michowow.** Swój 25lětny zyrkwiny jubilej swjeczeschke njedźelu tudomna dyrbjerišta wohnjowa wohora. Jako běchu mnohe žiwsodne woboty dóschke, sestupachu so do swjedżenskeho cżasa, kiž so na to pisches zyku wjeß hibasche. Na swjedżenskim městnje poda knjes wjesnjanosta Günzel po powitanju krótki pšchehlad wukhadżejo wot stareje sykawy hacż ke kupjenju nětcżišcheje, po kotruż žebi wohora w lěcże 1904 swjedżenskju pobu. Po stónczenej rěcżi rosenđźechu so hoscżo, so bychu w hoscżenzu abo w natwarjenych piwnych a kolbaschkowych budach so wolschewili. W jenym wulkim stanje rejwachu, dokelž tu žaneje sale njeje. Djakowacż ma so wschitkim sa dobre pschihoty, so je so tutón dżeń sa naschu wohnjowu woboru derje poradźił.

S **Kotez.** Njedźelu rano wokoło 5 hodź. su blisko naschege wsy na jenym polu dźeczasej balonaj namakali. Jedyn ſ njeju bješe so hižom putnył. Na pschiwjasanej papjerzu stejesche nimo dweju adrejsow, so buschtaj balonaj 27. haprleje wjecżor we 8 hodź. w Mittweidze do powětra puschczenaj. Hdy staj k semi padnyłoj, njehodźi so swěsćicż.

S **Noweje Wsy** pola Rakez. Sjawny pucz ſ Rakez do Hermanez je dla nażypowanja na Nowowjesczanskich honach wot 29. haprleje hacż do 8. meje t. l. sawrjeny. Jésdny wobkhad pokasuje so na Nowu Wjeß a Jenschezy abo na Kamjenez pola Rakez.

S **Rakez.** Pjižmowe schczurki su so nětko też we Rakeczanskej wokolinje ekstro sahnjedźiłe. Sa nekotre njedźele su sastojnizy tudomneho knjezeho dwora 13 tutych schkódnych hrymsakow njeschkódnych sczinili. Tudomne norjene pjižmowe schczurki waża nětkaže po 2 puntomaj.

S **Rakez.** W nasymje a symje stachu so w Rakezach a wokolinje husczjicho paduchstwa. Njejbješche pak jenje mózno paduchow lepicż. Nětko pak je so zandarmej poradźiło, schtyrjoch paduchow wušledźicż. Tuczi su w sańdźenym dezembru w tudomnym wustawje za sljepych karnikle a na tudomnym knjezim dworje kury kradnyli. Woni su też byli, kotrjż su so ppytali do hajitkownje w Jitku dobrycż. Zandarmej je so dale poradźiło, wušledźicż wosoby, kiž su kradnjeny mały stót kupowake. Nasche wobydlerstwo žmě so nětko smérowacż, dokelž stónczenje paduchow maju.

S **Klětneho.** Tudy wumrě sańdźeny schtwórtk na sławosczi starych lět w cżesczonej starobje 81 lět wuměnkarka Rosina Rjelowa rodż. Urbanez. Semrěła je so w Radschowsku narodźiła. W lěcże 1925 swjedżesche wona swój sloty kwaß hromadnje. Wona bješche woblubjena wosoba, njech nětko wotpocżnje w měrje!

S **Woleschnizy** pola Klětneho. Kaž hižom loni w naschej wsy zuły rjad nowych bydlenjow stajichu, tak też so tu lětsa sapo pilnje twari. Na wulkonzu wšy twari so nowe domske na leżownosczi sahrodnika Arnoschta Rjele. Tule twarisu leżownosczˇ je swej ratarkli dźěłacżer Pawoł Handrak kupił. Hižom tamny tydżeń twarichu sapocżachu. S nowotwarami so w naschej wsy njedostatk na bydlenjach po nječim słubi. Też tónle nowotwar budże ſ puchu sa naschu wsej.

S **Khocżebuza.** Tu je najstarscha wobydlerka, knjeni Julia Dieterowa na Deschanskej hasy cžo. 14 pjatk dopokonja wumrěła. 6. haprleje bješche swoje 96. narodniny swjecziła.

Filmowy přednošk „Tworjaca Amerika“ w Budyšinje.

W Budyšchinje hižom derje znaty ľódźny inżenjer knjes Hans Goetschmann pschednoschowasche wczera njedźelu dop. w 11 hodź. sajo w Zentralnym dźiwadle wo Ameriji, wosebje wo amerikanskim ľudu a jeho wuspěschnym waschnju dźěła a pschedewsacża. Nětkaże 2 hodźinje dołho wczerschke pschednoschcżer ſ khromadźenym rostoko zjewotlive filmowe pschedwjedźenja. Waschnju jeho pschednoschowanja, kiž so wosebje spodoba dla jeho krasneho humora, ſ kotrymž slazinje trunu sacżucże hnuje w smitkownym pschipossluchazych, rad posłachmy. Dreyerez pschednoschowa organizazija Döringskich filmowych dźěłarnjow w Hannowru je film stworiła khromadnje ſ ľódźnistkim towaršstwom „Norddeutscher Lloyd“ w Bremenje.

We žiwym wotmikrjenjom wotwiwa so film pschedwoczomaj wobhladowarja. Se Lloydskim parnikom „München“ podamy so na wuprawu do Sjednoczenych Statow. Morjo w zylej swojej rjanosczi cżełnje psched nascheju woczomaj nimo. Bórzy strowja mrócżelesčkrabaki Newyorka. S wulkim sajimom žiwmy fišischcżi a wobkedźowacż, na kaike waschnje w Ameriji mróżelesčkrabaki, tute twarjenja, wjažam podobne a hacż do 110 posthodown wyschke, salożuja a twarja. Newyork leži ſ dźěła na kupje Manhattan, kiž je zena skała a tajke cżełke twarjenja wudżerži. Tola nad tutej skału leži nětkaże 40 hacż 45 metrow tołsto njetka semja, pšches kotruż maja so betonowe stołpy hacż na skalne dno twaricż. Nad tymi twarja potom worzołowe rošchty, kiž posłužischo ſ lohkimi kamjentymi płatami iwuzkadżeja. W najwetšichim mróżelesčkrabaku zyleho zwěta w Newyorku na městnje 36 000 wobydlerjow, to je nimale zły Budyšchin. Wosebje so pschi twarjenju tutych mróżelesčkrabakow na to dżiwa, so bychu byle wěste pšcżeżiwo wohnjej. Tohodla su worzołowe stołpy wschitke ſ betonom schkitone.

Staw sam sa so je zjadowanje wobkhoda w amerikanskich wulkoměstach. Kóždy ma so tam krucże po wobkhadnych pschedpjisnach složowacż. Njedźiwajcż hobrikcżo wobkhoda na żeleznjach a na dróhach stawa pak so tam pomérnje malo njeschoże.

K bohatosczi dopomha amerikanskim pschedewjacżelam jewšż jich wolkotna a dokładna reklama. W tutom nastupanju maju naschi pschekupzy wot nich wjele wukneh.

Maćerny dwór.

Halligski roman.

6] (Pokračowanje.)

„Ja so wjeselu, Pedero Clauß en. Nad žwětom a nad žonjatkami, a nad tobu a nade mnu. Sstyschi, kak so wichor woschczera! Tón so tež raduje.“

„Mi so zda, so tón wuje.“ Pedera syma wobehnowasche. „Ty potajkim niczo pschecżiwo tomu nimasch, Edlefo, je-li jutrje hischcże ras pola Luersenez so wopraschamˇ? Ja njemóju, kaž so mi sda, bjes teje holzy žiwy bycˇ.“

Edlef Holgers wupjerasche so do žwojeje zyleje wulkosczˇ a sopjerasche so pschecżiwo wichorej.

Tak schkitasche mjesnischeho.

„Pedero, — poßłuchaj! Wóndanjo bješche mje tebje žakoßnje żel, jako ty tajsi wobpschichi a zyle porażeny wokoło bżhasche. — — — a nětko, so mi sda, dżenja dyrbjałoko mje tebje hischcże wjele bóle żel bycˇ — — —“

„Niechajsch-li dha mi Akke dacż?“

„Haj, runje tohodła, Pedero, dokelž ja wróczo stupju . .“

Dżěschtaj jako do prědka a Peder mušleschе, so je Edlef trochu sawjerczany, dokelž rjana Akke wo njeho hižo njerudźi.

Pšched Hansiwarsom so rošžohnowaschtaj.

„Kak dha nětko budże?“ woprascha so Peder Clauß en strachocżiwje.

Edlef hižo sajo wukroczi. „Wocżaki hischcże nješchto dnjow“, wón sawoła. „Sšnadź smějesch sbožo a wona wosmje žebi toho Hamburgskeho.“

„Stuposcże“, rjekny Peder, a kroczeschе k žwojemu domej.

Na macżernem dworje na Groswarfje sda so hižo wschcżo žiwjenje bycˇ wušle. Edlef tajkaże so k žwojej jiwi. S wumělka póbla sybolesche so bluke žwětleschko. Tu so wón hischcże ras sawrócżi a tam durje wocżini. Tu pschebywasche swudowjena žotra Jeke niebocżicżkeho nana. S wošamocżenej běschtaj žebi dobraj pschecżelej. A špar drje jemu dżenja wocżi tak tež sańdźelik njeby. —

„Dobry wjecżor, cżeta Franke.“

„Tehorunja, Edlefo, Wjerich pomasˇ.“

Lahodna žonska postawa ſ blédym, murudżenym wobliczom pod fris ſ kapu staji kolworót do boka. Cżorna hukja wležeschе so trochu po cżišłej pěščżojnej podłoży, a cżejże, žłéborne filigranowe knefle mjelcżo saschcżerknychu.

„Tak posdże?“ so wopraschа.

„Runje to žamłne chżych so też ja tebje wopraschecż“, měnjesche Edlef.

„Ow, — wote nimje drje sy ty to žmuczeny, Edlefo, ale ja niz wot tebje. Tebi sbožo wěsče spacż njeda, nawożenja?“

„Wo njesbožo, cżeta Franke. Druhdy njerozesnajesch jene wot druheho.“

„Kak mam to rosemicż?“

Wona pschižnyny jemu swój najlepschi stólcżk, kotrehoż wobtożenja sa khribjet a po bokomaj dżěchu wumělcży se žwětłym drjewom twupażene. „Tatle, nětko powědaj. Na tutom stólcżu wschak je hižo wjazy njesbože žydako.“

Edlef so pschetorhujo rosprawjesche. Zyle wot spocżatka. Hańbowasche so. Też hnėw prażny jemu cżerwjenje njeschiwjeda, kaž je Akke na kóždy gwałt nuſowacż chżył, dokelž bě jeho se žwojej synnosczu zyle dżiwjeho sczinika. Potom hakle, stawschi so ſ jeho njemětu, je wón sacżuł, so wschcżo bodre w nim wot njeje zofa.“

Edlef bě w žakostnych wuskosczach. Ale tak njesbožowny so wón bycˇ njesda. Cżeta Franke nad nim ſ hłowu wijesche.

Khutnje jemu snapschecżiwi: „Tak so kóždemu dże, kiž běži lubosczˇ wyhoło njewaži, ale wopojenje. To je so cżi zyle prawje stało. Ale nětko smějesch cżekże stejnischcżo na macżernem dworje. Pschetoż tón žada žebi spěschnu Jenitwu a wjele dźěcżi wot tebje.“ Wona so hórko sasmja. „K tomu běchu Akke Luersen wupytali. Schto pak nětko?“

„Mi wjedże so lepje hacż žebi sakluża, cżeta Franke. Nětko budu so wo sbožo bědżicż. Je to nežna, ſ łódźka holza. Tajka lubosna. Sšaha mi hacż ſ hornjemu kneflej laza. Tajka kaž ty, cżeta Franke. Wój tak nětkaże jenak wjele wažitej. Tżicżi puntow a nětcżko wjazy. Każ krawzy. Wón sšahny stólcżk ſ kahodnej postawu wyšoko, a ta pocża ſ miekkim hłosom žwarjecż: „Ty schibako, ty bundako! Ja cżi hnydom jenu tyknu!“

Edlef so žmějesche a staji stólcżk zyle swaha sajo dele. „Schto je to nětko sa hłupy tryſt?“ woprascha so staroscziwje. „Maſchi-li ty holzy tak na nizy, kaž wopuſch smija papjerjane schlebjerdki?“

Wón sajoncżeny na nju pohladny. „Kaž želene morjo stej jeje wocżi. Nětnike morjo we wichoru. Schkromódrej. A tón nóik łajki cżeſnički, a ert kaž koraly, a cżołko so ji žwěcżi. A ta stota wutroba tak dobra.“

„A jeje cżełco, Edlefo? Je strowa? Ma dżejacż abo diwanacże bratrow a sotrowˇ? Pompjli na to, Edlefo! Njemyſl na žebje! Hallig a macżerny dwór wažitej wjazy hacż twoje sbožo. A hdyż twoja žona njemóże ſ łódźdym létom jene dżěcżatko do kolebki położicż . . . a tyrnjeſ wutrobu a duschu dobru měła . . . Božeblacże, mój Edlefo, njepschiwjedź žebi ju na macżerny dwór . . .“

„Směrom, směrom, cżeta Franke“, pokojesche ju wón. „To su twoje poßledźnje łołsły byle. Sstyschiſch-li? Ja cżi to praju. A ja žym knjes nětko na macżernem dworje.“

Wona žwotrě žebi wocżi.

„Zyle samnezena žym“, wjaſoleſche. „Sšy dha ſ njej hižo pschesżene?“

„Se sobu žym, a twona też se žobu.“ Holgerſowej wocżi so žmějwaschtej. „To druhe ruże pschińdże. Cżeta Franke, poßłuchaj: Hdyż ſokobik ſaſpěwa, potom natwarimoj žej žwoje hnėzło . . .“

„Sbožo!“ bórbotaſche cżeta Franke. „Tajkele sbožo je?“

„Haj, — tajkele sbožo wupada. Dobru nóz, cżeta.“ —

(Pokračowanje ſcżehuje.)

Słužba a kupowarjo" abo „serwece" (słužba) stej hłowna dypki reklamy. Amerikanski pśichkuz prosumi ludźi za swoje twory sajinowacź, tak sapśichtjecź, so je wont kupiła.

Americeńsko fiłm teź wulki łubowarjo sporta a saho-ska so za kóńpeho wusinanneho sportownika, schoź so w filmje z powitanjom a poćeśeńjenom sławneje płuwaćki Gertrudy Coerleź, kotraź je kanal mjes Francozowstej a Jendźelskej pśeklupiwała, pokasa. Newyorkski ludźo błuda z wjeticha wonka mźła a maju swoje bydlenja hacź na najpśijomnisicho pśipiwanjene, je pak tam zwólk njedostatk na słužobnym personalu. Zony amerikańskich pjenjeźnikow njedźełaju bozyła niźo.

Nimo Newyorka widźachmy w filmje hischcze wobraz z Detroita a Chicago, pśichodnego swótkowego mźta. Tam staj wobźebitaj dźełaj za Italeźanow a cźornuchow. Wśchudźom, we wśchitkich pśichebowsacach, pokazuje so wutrjebanje wśchitkich możnoscow, so by so z nimi dźełko skrótśiło hacź na najźiwnadniśi cźaś. Najwopomnimy tu wulkorźarnju w Chicago, w kotrejź kuždy hodźim 2000 świni sarźuja.

Na kóncu widźe film nam hischcze na nikotre mźtna dźela a twarjenja, ko Pittsburga a Baltimore, dawa nam wobźiwjacź kraśne Niagaraśe wodopady, swótkowe kupjele Atlantic City, hłowne mźto Sjednoćenych Statow Washington ze swoimi kraśnymi twarami.

Pśichodnje, kotrychi hischcze wulka syła so sejchta, je wulkim sajimom rozłożowanja kujesa pśichebnoscherja pśichpóśluchacham a so jemu na kóncu z mózgnym pśichkleskom za rjanej hodźinje źiwót dźak wopokasachu.

Hłowna zhromadźizna Łužyjanskeje nalutowarnje a wupožćerńje (Raiffeisen) we Łupoji.

Njedźelu tydźenja wotmě Łužyjanska nalutowarnja a wupožćerńja w Schumanej hoscenzu we Łupoji swoju nalećtnu hłownu zhromadźiznu, kotruž pśichedźiła Schuman nanjedowjacźe. Pśichitomnych bźeše 65 sobustawow.

K prenjemu wosjewi so bilanza za 1928, liczeź Michałk ju w jenotliwych bypkach pśichednjeze a rozłoźi; aktivy wućinjeja 122 298,41 hr., pasiwy 121 779,78 hr., połajkim dobyte 518,63 hr.

Wobrot wućinjesche 1928 1 507 266,51 hr., je w połedniem lećze wo 70 000 hr. postupił. Swjetśica dojźe so wobrot na kontach połkadnje z 240 000 hr., bźejnych śicźbowanjow 605 000 hr., itworow 39 000 hr., nalutowarskow 33 000 hr., smeńkow 170 000 hr., Raiffeisenskeje banki we Budyśinje 300 000 hr. Shromadny wobrot na itworach wućinja 16 000 zentnarjow. Ssamźne samożenje wućinja bjes wobtłobnych dobromeźow sobustawow 9000 hriwnow. Nalutowarśi a sapołožći w bźejnych śicźbowanjach staja so na 75 000 hr. Ssobustawstwo je wo 20 wobołow pśichóźerało a wućinja na kóncu leta 1828 177.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 29. hapreleje 1929.

Barlinska kursa sajdźenu sobotu hischcze jónu wozjiwi a mźejesche jara sepjuńjenu wobrot. Kursy efektow swjetśicu postupowachu. Na wikach z dołžnymi a rentowymi liśicźami bźechu kursy dale słabe.

Produktowe wiki sajdźenu sobotu žaneho pśichemźenja njejsapiśachu. Wobrot wosta kaž hacź dotal śmany a žito na wikach žadne. Zentnar płaceshe

w Barlinje:

pśicheńzy 11,30—11,40 hr., rožki 10,30—10,45 hr., nalktinjeho jeźmjenja 9,80—11,50 hr., najmnjeńo 9,60—10,10 hr., wowsa 10,10 hacź 10,40 hriwnow.

w termińowym wikowanju:

za mej: pśicheńzy 11,80—11,82½ hr., rožki 10,90—10,87½ hr., wowsa 10,63¾ hr.

za julij: pśicheńzy 12,20—12,17½ hr., rožki 11,30—11,27½ hr., wowsa 11,00—10,97 hriwnow.

Pśichitańca:

Kramskeho, Gnauck w Nowej Ssmilnej.
Holzu do domu, dwórnischćowny hoscenź w Biskopizach
„ „Słota wyschina" w Rabozach.
„ Sänberlichowa w Rjeśwaćidle.
Stronotypistku, hnydom, Kreiswohlfahrtsamt w Hródku.
Burźeńnika, bildarskeho, Rjeźka na Źidowje 261 b.

Na pśichedań:

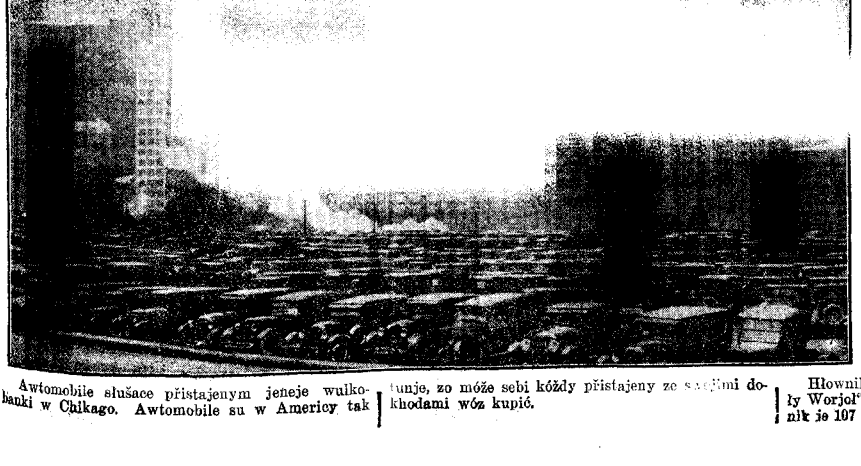
Wás, dźeźazy w Biskopizach, Nowoměsćeńska dróha 33, delka.
„ dźeźazu w Biskopizach, Zyrkwinska haśa 3.
„ parkowy, Jähnigen w Biskopizach, Nowe Torhoscheźo 8.
„ schkleiźcany, 3, knjeźi dwór w Radwišću pola Hródka.
„ dźeźazy w Lubiju, Jurjowa haśa 4, delka na Ławo.
„ dźeźazy w Bźelej Wodźe, Schillerowa haśa 21.
„ parkowy a wožoła, Kitkebuśch w Koprzach.
„ desśowany a njedeśiliti teź słotne bźerny w Rosdezach 8.
„ desśowany, nowy w Desmjanach 39.
„ dźeźazy w Budyśinje, Moltkowa haśa 3 III, Pawlikowa haśa 5, delka na prawo.
Bźerny, słotne w Biskopizach, Budyśka dróha 11.
Bźerny, śmjeńatne we Łašu 41.
Bźerny, wschelake w Malschezach 100.
Koło, motorske we Wjelkowach 27.
„ motorske w Porchowje 60.
„ motorske a mużaze teź cźornu wobleź we Wojerezach, Schulśka haśa 6.
„ žonjaze, Horśchik w Hródku, hišto póśty.

Wusudźenja.

§ Krajny sud w Budyśinje. Pśiched makej tkokstańskej komoru mźjesche so samokwicź dla pśichećśiwjenja telegrafowy dźeśaćeź Fryź Maśak Richter z Lubija, kotrehož bźeše Lubijśki hamtski sud k 45 hriwnam pjenjeźneho tkokstanja abo k 15 dniam sajtwa sasudźił. Wón bźeše był se młodej holzu žlubjeny. Sslub bu rospuśiśćeny a Richter bźeše so po wobśtorźbje swjasak, so nekbuźiśej njewjesće dźełbu kokowych śchatow, kiž pśicht žebi tkowasche, saso wuda. Jeho njewesta bźeše swoje wźy tjom pachokam, kotrychž njebźechu wuźełbźili, wot njeho wotewsacź dała. Po pśicheśahanym wuprajenju holzu pak tuta njebźeše mjenowanu dźełbu śchatom žobu wróćo dostała. Richter a jeho macź pak wobtrucźeśchtej, so bu dźełba pożołam žobudata. Pśichećiwo swojemu sasudźenju bźeše so Richter powołał. Jeho sakitał rěčnik dr. Weißflog z Budyśchina pokasa na to, so tu wuprajenje pśicheźiwo wuprajenju śtejł a da so tohodla jara wobmnjśomne, sałožowacź wuśud jenoź na swódźenje nekbuźiśeje njewésty. Śchaty mohłe so teź hischcze zyle derje na druhe waschnje źhubiź, hacź z pśichekhimjenjom hischcze njekhostaneho Richtera. Powołański sud po tutemu ménjenju pśichsamknu a Richtera wuwinowa.

Swójbne powěśće.

Smerćka: Hilža swud. Bachmannowa rodź. Butterez w Budyśchinje, 47 lét. —

Awtomobile słušace přistajenym jeneje wulkobanki w Chikago. Awtomobile su w Americy tak tunje, zo móže sebi kóždy přistajeny ze swojimi dochodami wóz kupić.

Hłownik abo starosta Indijanow z mjenom „Běły Worjoł" ze swojej žonu w Barlinje. Sćěžiwy hłownik je 107 lět stary a stupa statnje kaž młody hólc.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (75 lět Drježdżanska kriminalna policija.) Pšched 75 lětami, 1. meje 1854 załoži so kriminalny wotrjad dźenšnišcheje stateje Drježdżanskeje policije, tehdomnišcheje kralowskeje policajskeje direkcije.

* S **Limbacha.** (Muniziju a brónije namakałk.) Pjatk rosćeri so powěsć, so je Kamjenicanska policija we twarjenju Limbachskeho konsumskeho towarstwa wjetši skład munizije a bróniow namakała a zebrała. Kamjenicanska policija tule powěsć wobkrucja. Jedna so pjeza wo muniziju a brónje, kiž tam dźěchi cząš leža, njeje potajkim žaneje pschiczyny k njemérej.

* S **Warmbrunnskich kupjelow** w Schlesinskej. (Tsoji kwaš). Wutoru popołdnju dachu so we Warmbrunnskej sarskej zyrkwi tři najmłódše dźowki sanitetneho radu dr. Hoffmanna swěrowarcź. Jena wuda so na lěkarja, druha na krajnoradnikskeho radu a tśeśa na twarskeho mischtra němčostatneje żelesnizy. Na kwaśnej hosćinje wobdźěli so něhdże 70 wozobow.

* S **Liberza.** (Młodostna žamomordarka.) Hischcze niz 18 lět stara dźěwaćerka Marja Jirouśeż z Wittiga je so na hermanku z revolwerom satrělika. Wona je žebi pjeza w cźeśtich mysłach žiwjenje wsała.

* S **Londona.** (Hobrske paduschstwo w hosćenzu.) We jenym wulkim Londonskim hotelu su hischcze njesnaci paduschi z jeneje jstwy dobjenki kradnyli, kiž su 50 000 puntow sterlingow hódne, to je po naschich pjenjesach pschez 1 milijon hriwnow. Wobžedźerka rubjeneje pychi je mandźelska margarinoweho milionara Antona Jurgansa.

* S **Kölna.** (Dźěłarnju wopaczných pjenjes wusběhnyli.) W poślednim cząsu běšche w Kölnje napadnje wjele falschowanych jenohriwnarjow do wobchoda pschischło. Na němčostatnu banku buchu wotedate pjenježne róle, kiž husto 10 hacź 50 wopaczných jenohriwnarjow wopschijachu. Policija wamaka stźehy, kiž su so Imigratha pola Kölna dowjedźechu, hdźež dźěłarnju wopaczných pjenjes wuśledźi, w kotrejž tute wopaczne jenohriwnarje dźěłachu. Policija saja pjeć wozowow. Jako jich pschepschischowasche, wusmachu so, so su něhdże 8000 hacź 10 000 wopaczných jenohriwnarjow nadźěłali. Falschowanje běšche so jim jara derje poradźiło, so žamo husto wulkojni pjenjesphličerjo němčostatneje banki wopaczne hriwny wot dobrych rozeznawacź njemóžachu.

Přilopk.

* **Sažudźeny wopaczny pjenjezeć.** Shromadny kawnišći žud w Zwikawje sažudźi 47lětneho pschekupza Schneidera z Kamjenizy k 3½ létam khłostarnje. Wón běšche wopaczne dwaceźihriwnowske papjery dźěłał a do wobchada pschinjesł.

* **Sbožo w njesbožu.** W Kasselu spyta połnowobsadzeny autobus po Frankobrodskej drózy delejedźo so hrózowej żelesnizy wuwinycź. Wšitcy tom pak safedže do wulkeje sepjeranšteje murje na boku dróhi. Blisko pschi žadowej pschedawarzy, kotraž tam žiwjenje pozběhnyła, rsćeraš auto murju a wosta něhdże 10 metrow wysoko nad hłubinu wisajo. Kaž z Božim dźiwom wosta wós w runowanju, so možachu wšitcy wozobu, kotrychž běšche na dwaceźi so wuchowacź.

* **Cźeže njesbože pschi zyrkusowym pschedstajenju.** W Frankobrodze n. M. pschebywa tele dny zyrkuš Krone. Hižom sandźenu wutoru sapiłzachu w nim sniesbožene, mjenujcy law nadpadze domptéra a jeho skuša. Tola pjatk wjecźor sta so hórsche njesboże. 23lětny artist Alfred Grimm padże pschi wukonjenju swojeho wumětnstwa pod tśechu zyrkusowego stana dla defekta na pschisprawje na semju dele a wosta bjes wědomja leżo. Snjesbożeneho dowjesechu hnydom do khorownje, hdźež lěkar spóna, so běsche žebi stawy wschelako słamał. Njemóžachu hnydom swěsćicź, hacź je so młody cźłowjek też snutskach skanił. Pschihladowarstwo so nad tutom snjesbożenjom khětro roshori.

* **Schmrět padnje na auto.** Blisko Mühlhausena we Elsaźu padże pschi puschczenju něhdże dwaceźi metrow wusoki schmrět pschespěschnje a kulesche so po nawiźu dele. Wón storcźi do automobila, w kotrymž pjeć wozobow so sedźeshe, a wjerhny jón do schkałoby. Wschitke pjeć wozobow so cźežko skranichu.

* **21. dźěco.** W jenej wsy pola Ljubljany w Juhosłowjanskej je so žiwójbe ratarja Aloisa Beta tele dny 21. dźěco narodźiło. Juhosłowjanski kral Aleksander běšche z šmótrom. S tutych 21 dźeci je 12 žiwych.

* **Sćyłne semjerjenja w Argentinskej a Chilejskej.** Po powěsći z Buenos-Airesa je argentinske knježeństwo wosćewiło, so su w nozy k pjatku w Mendozaskej provinzy w 1,09 hodź. sćyłne semjerjenje sacźuli. W Měsece Mendozy pytnychu někotre wuběrki tutoho semjerjenja we 1,20 hodź. We Puente de Inca sapiłzachu w 1,22 hodź. dalschi sćyłny podsemski stork. Nadrobinische powěsće wo schkodach, kiž su je semjerjenjom nastałe, njejsu hischcze dóschle. Też w Constitucionje w Chilejskej su tehorunja semjerjenje wobkedźbowali, kiž je wobydlerstwo do wulkeje hrozy pschinjesło.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutśischu wutoru:** Mile, wótsne wjedro, podobne w Jendźelskej.

Skotodźěłarja Tausenda, kotrehož su w Bozenje sajeli, Italiska Němiska wuda. Kaž je znate, je Tausend też po skasanju generała Ludendorfa skoto dźěłacej spytał. Prěni prozeš pschećiwo Tausendej so w Minichowje powjedźe.

Amsterdam je so njedźelu z wulkim wobnjomom podeschoł. W jenym meblowym magazinje woheń wudyri. Sa krótki cząš so wulki, schtyri poschkody wyšoki dom wschón palesche. Wot tam so płomjenja na žuśodne khěže, schule a składowne rosćeri. Zhła strona jeneje dróhi so palesche. Zahła horzota bě tak wulka, so so wokonowe schkleńcy domow z napschećeża leżaceje dróhoweje strony pukachu a wulke kruchi palazeho drjewa psches powětr daloko letachu. Wjele ludźi psches tśechi z khěžow cźekachu.

Njedźelu popołdnju je so žłamna abtownja w Tongerloo w Flandernskej wotpalika. Wona bě jena z najcźeńschich a najstarschich belgiskich abtownjow. S wobnjom žu so tři tschidła hłownehо twarjenja sniczite. Zyrkej so hischcze pali.

Njedźelu wjecźor je so pólska wjeź Kamjonka z wobnjom sniczika. 56 statkow je so wotpalito.

W Jendźelskej so mjes Knowles a Hill wulki automobil, w kotrymž 26 wobsobow hedźeshe, sapali. Wós so pschećešiny. Dźěl w nim hedźazych ludźi njemóžeshe so wuchowacź. Pjeć wozobow je w płomjenjach wumrjeło, pjeć druhich je so z cźeżkimi wopalnymi ranami do khorownjow pschinjeshło. Automobilowy wjednik je někotre wozoby płomjenjam wuchował.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ wuleći sebi jutře wutoru na swoje khodojtypalenje a woteńdże z dypkom we 8 hodź. wot Serbskeho Domu. Wšitke sobustawy so wočakuja.

Drježdżany. „Hromadnik“ ma štwórtk 2. meje wječor ¾9 hodźin swoje měsačne posedźenje pola G. Zmija na Christianskej drózy 22. Dnjowy porjad: 1. Zdźeleńki. 2. Přednošk: „Wodźan“. 3. Naši nowi hosćo, studenća. 4. Zabawny wječork. 5. Knihownja. 6. Namjety. Do posedźenja je wot ½8—½9 hodźin stajnje serbska hodźina. Wobdźělnicy su witani.

B. Krawe, předsyda.

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja“ zarjaduje 26. junija wulět na Lawšu pola Žitawy. Jědźe so z autobusom. Auto zastanje we Worcynje rano w 5 hodź., potom w Njechornju, Kortnicy a Hrodźišću. Wobdźělnicy njech so pola knjeza Róży w Kortnicach zamołwja.

Spěwnym towarstwam. Ze zhromadneje žeźby na wustajeńcu do Poznanja ničo njebudźe. Jězba je předroha, wučini při najzlutniwišim žiwjenju znajmjeńša 50 hriwnow, wězo pjenjez, z kotrymiž ma so při nětčišej hospodarskej nuzy ličić. Też čas k zamołwjenju je nam wšesteje winy dla tłóchnył.

— Što ma Kocorowy rukopisny zawod k „Naleču“ — maestoso? Spočatk teksta rěka: „Stwórba Boża, templo swjaty“. Ma snadź nječto wotpiskł? Dha njech hnydom na mnje póscele.

Hł. dirigent.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dyčman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł

Tworykupowace towarstwo
zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Přirunajće kajkosć a płaćizny

Wulka dźělba
lčćnych woblckow
je dóšła, kiž našim sobustawam funjo poskićamy

Wobleki cefirowe wot 3.90
Wobleki indanthrenowe wot 4.30
Wobleki z płóčliweje židy wot 5.75
Wobleki z bałmj. muslina wot 6.50
Wobleki z wołmj. muslina wot 13.50

Wotedamy jenož na sobustawy!

Wurjadnje funje poskićenje

Dejše sadźace formy

Lčtne khójnowe sadźenki
na 500000 štuk ma na předań
Rentski hamt we Łazu

Wulki wubjerk
meblow
po jara nizkich płaćiznach
B. Büttner na Kralowskim walu 3 prjedy lacaret

W knježim hosćencu w Njeswačidle
je dźensa nowy transport rańšorusk.
kruwow a jałojcow
derjedejacych dóšoł, a předawam je wot wutory 30. hapriela jara tunjo
Heinrich Reichelt
Wikowańnja z płahowańskim skotom
Telefon: Njeswačidło 46 w Kulowje

Domjace jehnjata
ma na předań
wowcefnja
w Krakecach

Wšednje hač do 20.- hr.
móžaće sebi z domjacym dźěłom atd zasłužić. Zapodajće Wašu adresu na
N. Reiter, Mannheim
Postfach 612.

Wysokosućelna
čehniwa kruwa
na předań
w Nowym Łužcu 4

Ratarstwo
2 kórcy samsneho a 8 kórcow wotnajeńsk. pola w Smjerdźaceje č. 18 je za 5000 hr. na předań. Napłaćenje 3000 hr.

Też 50 ctr jědznych běrnow a 50 ctr Wohlfmasn symjentnych běrnow, ctr 5.00 hr su tam na předań.

Vogtl. Gardiny
štory, rolleaux, vollowe a zusalnowe kromki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 19
Rožk Krónpr. mosta

Skótne samonapojaki
poručuje w najlěpšim wuwjedźenju
Najlěpše referency
Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

Zamkańnja a twarjenja wahow
Wuporjedźerńja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow
Max Böcke Dźěłarnja na Drjew. wikach 8 Bydlenje na Zidowje 241
Solidne dźěło Nizke płaćizny

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1,10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiżn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowny mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 100 — Budyšin — Wutoru, 30. haprcje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Přichodne čisło „Serbskich Nowin" wuńdźe štwórtk připołdnju.

Spadowanje kursa němskeje hriwny so zadźerżało.

Njewuspěšne jednanje w Pariju wo summje wotškodźenja, kotruž směje Němska na wěstu ličbu lět dobyčeršim statam žiwotnoweje wójny płaćiś, je mjes njesnajerjemi wustawkow němskostatneje banki bojoseš šudźiło, so by w Němskej mohło k nowej inflaziji dóńć. Sandźeny tydźeń žo tohodła na burśach ſ hromadami němske bankowki a hódnotne papjery k samenjenju na amerikanske dollary a jendźelske punty pośiłowachu. Tónle nadběh na bankowki němskostatneje banki je žo dobyčerśiźu wotrasł. Skład dollarow a jendźelskich puntow w němskostatnej banzy bě tak wulki, so je wona wšoch posłiśene němske bankowki a hódnotne papjery bjes kombźenja ſ dollarami a puntami mohła saměniś. Póndźelu žu žo stóńcnje wukrajni mějeśerjo němskeje hriwny a němskich hódnotnych směrowali. Běchu žo pśeśiwdźeli, so by kurs němskeje hriwny njehódźi niże stótśicu. Jenož hišće tśeśina sobotnišćeje summy na pśedań pśichiźe. Kurs němskeje hriwny žo skrući a dollarowa hódnosć žo na 4 hriwny 21 pjenježkow postaji. Po wustawkach němskostatneje banki je móžnosć zgłe wukamknjena, so by kurs němskeje hriwny trajnje hluboko spadnył. Němskostatna banka je žo po pśihijerju Daweſoweho plana pod dohladowarſtwo sastupjerja amerikanskich bankow stajła. Wona njeſmě žanu nowu bankowku bjes dowolnosće tehole sastupjerja wudaś; pśechoź tón ma jenicžny prawo stempel na němske bankowki stłóčiś. Tale kontrolla amerikanskich bankow nad němskostatnej banzu je pśichmałe znata. Pódła teho žu na tym dźełowali, so je skład puntow a dollarow we němskostatnej banzy dožahnył, so by samołka wšoch posłiśene hriwnine hódnosće saměniś. W Londonje je žo hriwniny kurs na 20,84¼ skrućił, w Zürichu na 122,90, w Amsterdamje na 58,89 a w Parizu na 605¾. Też we Barlinje je pśichilnosć k hriwnje pśeśeśelna była, a privatny diſkont je po połednim powyšenju njepśeměnjeny wostał.

Dwanaće wólbnych namjetow za wólby do sakskeho sejma.

W twarjenju Drježdźańskeho wokrjeśnego hamtskeho hejtmanſtwa je žo póndźelu 29. haprcleje pod pśechódźidłowom wokrjeśnego wólbneho wodźerja wyšeršeho knjeźerstwoweho radźićela dr. Kuntzy połožḗnje wokrjeśnego wólbneho wubjerka ſa Drježdźańsko-Budyški wólbny wokrjeś wotmě̂ło, w kotrymž je žo wo płaćiwosći podatych wólbnych namjetow wobſamkło. Dokeľ je **němska burska strona** ſwój wólbny namjet wróćo wsała, jenož hišće je **dwanaće liſtowin** pśichileźeše. Strony ſtareho ſejma a pódła teho zentrumſka ſtrona a Saſſki wjeśny lud ſu te dwanaće wólbnych namjetow sapodale. Na hamtſkej hłosowańſkej zeli ſu politiſke strony po ſlědowaſym rjeźe ſrjadowane:

1. Sozialdemokratiſka ſtrona Němskeje;
2. Němskonazionalna ludowa ſtrona;
3. Němska ludowa ſtrona;
4. Němskostatna ſtrona němſkich ſrjenich worſchtow;
5. Komunniſtiſka ſtrona Němskeje;
6. Němska demokratiſka ſtrona;
7. Komunniſtiſka ſtrona Němskeje (opposizija);
8. Němskostatna ſtrona ſa ludowe prawo a nahódnoſćenje (ludowa prawna ſtrona);
9. Stara ſozialdemokratiſka ſtrona Němskeje;
10. Nazionalna ſozialiſtiſka dźěłaćeŕſka ſtrona (Hitlerſke hibanje);
12. Zentrumſka ſtrona;
13. Saſſki wjeśny lud.

Cźišćo 11, pśedawſcha ſchſeſćijanſko-nazionalna burſka ſtrona, je wupadła, dokeľ njeje žaneho wólbneho namjeta ſapodała.

Wólbne wojowanje železnikarjow.

Njedźelu je žo w Drježdźanach konferenza połnomóźnikow ſa ſaſſki ſwjaſkowy wokrjeś jenoſtneho ſwjaſka żeleſnicarjow Němskeje ſeſchła. Pśedy połoženja bě žo podkrjeſowe pśechódźidſtwo k krótkemu wuradźenju ſhromadźiło. W jeho wobſamknjenju žo žiwje powita, ſo je ſwjaſkowe pśechódźidſtwo w Barlinje wobſamkło, ſwjaſkowu pśichiradu bórſy ſwołaś. Konferenza je tomule wobſamknjenju jenomyślnje pśichłokowała.

Wobskórźba dla pśestupjenja w zastojnſtwje.

Kaž „Cźažowe Spomnjeńki" pišchu, je **kommunniſtiſki** němskoběžemſki ſapódſtanz Pieck **namjet na pokhłostajenje němskostatneho rěčnika Jörnſa** na podſoku paragrafa 346 khłostańſkeho ſakonika (dla poněkotowanja ſ wotmyſlenjom, winika pśeđ ſakoſtnim khłostanjom wobarnowaceŕ) ſapodał. Pieck je ſwojej **wobskórźbu** po wunoſchku pśozeſa pśechęźiwo redaktorej Bornſteinej dźeſaćśetny ſaběłnjeńki cźaſ ſa tole pśechęstupjenje w ſaſtojnſtwje pśichetorhnje, kotruž by hewak w Jörnſowym padźe w meji wotběžał.

Němskostatny rěčnik Jörns je žo pśechęźiwo wukudej Barlinſkeho kawmiſkeho ſuda powołał. Hač je ſtatne rěčniſtwo po jeho pśichilkadźe ſłoži, je praſcha. So je žo pśoseł ſyła wjedł, ma žo demokratiſkemu ſapódſtanzej Kochej pśichipiśaś, kotruž je jako němſki juſtizny miniſter na němskostatny ſud, pśeđsedſtejemu wyſchnoſcej němskostatneho rěčnika Jörnſa, **cźichcejał, ſo by wobſkórźbu dla khłostańſkeje ſaſtupował.** W Lipſku njejźu žo rad k tomu rozſudźili. **Też pruſke juſtizne miniſterſtwo malo horlivoſcje pokaſowaſche,** hdyž praji, ſo je politiſki dezernat Barlinſkeho ſtatneho rěčniſtwa **tak** pśechewobežeźeny, ſo njemóže žanemu ze ſwojich ſtatnych rěčnikow poruciś, ſo by wobſtórźbu ſaſtupował. Tohodła ſmeja malo pothilnoſcje k druhej inſtanzy. A w kenzliji pruſkeho ſtatneho miniſterſtwa wěſce nětčiźo lěpšeho wědźa, dyžli tule progeſowu materiju ſnowa roſwiźe.

Politiſke puki w Frankfurće n. M.

Sſobotu wjeczor kommunniſtojo a ſobuſtawy němskoſtatneje khorhoje we wſchelakich Frankfurtſkich měſtowych dźełach po dróhach cźahachu, ſ cźimž žo měr njekajeśe. Wokoło 1 hodźiny w nozy pak w Dolhej dróſy ſ pukam dóńdźe, do kotrychž žo ſobuſtawy němskoſtatneje khorhoje, ſwjaſka cźerwjenofrontſkich wojowarjow a nazionalnych ſozialiſtow ſaſchmatachu.

Němsko-pólska dźiwadłowa wójna w Hornjej Slezyskej.

W Opelu w Hornjej Schleſyſkej je ſobotu wjeczor k naſtajenjam pśiſłuſnego pólſkim dźiwadłownikom dźěła, kotśij w tamniſchim dźiwadle jako hoſćo hrajachu. Opolſka polizija je hyndom wſcho cźiniła, ſo bychu žo naſchitkarjo ſafeli a žo ſudej pśechpodali. Někotrych winikow žu hižo ſafeli. Tónle podawk dyrbi žo cźim bóle wobžarowaś, dokeľ němſzy dźiwadłowinźy w pólſkim dźeli Hornjeje Schleſyſkeje, tak wołoſebje w Katowiſkim měſchćańſkim dźiwadle léta dołho němſke kruchi w němſkej rěcźi bjes ſadźenkow hraja.

Naſtajnoſcje pśechęźiwo pólſkim dźiwadłownikam we Opolu njejźu bjes ſcźěhkowu na němſke pśechedſtajenja we pólſkej Hornjej Schleſyſkej wotſtake. Sſo wotpraſcenja je ſtrony Polakow bojo, je direkzija němſkeho dźiwadłoweho towarſtwa pśchipowědźene němſke pśechedſtajenje w Katowiſkim měſchćańſkim dźiwadle wotſkaſała. Sſobuſtawy pśechedſtajenja němſkeje dźiwadłoweje gmejny ſu pólſkej dźiwadłowej direkziji ſwoje wobžarowanje dla podawkow w Opolu rinje wuprajile.

We Katowicach ſu němſkich dźiwadłownikow hač dotal na pokoju woſtajili. Jenož woſjewjenja němſkeho dźiwadła we wſach drohoweje żeleſnizy ſu roſnjewnej Polaſy wottorhali.

S naſtajnoſćemi w Opolu pśchi pśechedſtajenju pólſkeje opery, kotreż bě pruſki ſtatſkowny miniſter dowolił, je žo njedźelu po ſtónčenju pśenjeho akta w dźiwadłowej ſali měſchćańſkeho dźiwadła měr kaſnył. Cźłońda młodych ludźi je ſmjerdźaśe bomby do pśichiładowarjow mjetała. Pśichitomni kriminalni poliziſojo ſakrocźichu a někotrych młodych ludźi ſajachu, kotśij bjes ſtatupneje kharki w dźiwadle pśechebywachu. Pośłe popołdnju je wulka cźłońda ludźi na torhoſcźu Lbźa, ſo móžeſche žo wocźakaś, ſo k dalſchim njepśechćeźeloſćenjam pśechęźiwo pólſkim ſpěwarjam dóńdźe. Polizija pak cźłońdu wot naſtajnoſcow wotdźerża. Cźłońda młodych ludźi pak k dwórniſchcźu cźahnyſche. **Do pólſkich dźiwadłownikow, kotśij k dwórniſchcźu pśchindźechu, žo ſ pukami dachu a jich ſ dźěła ſranichu. Hdyž bě doſcź poliziſtow pśichkhwatało, posdźiſchu Polakow w tunelu a we dwórniſchcźowym pśchedměſtnje ſnowa nadpadowachu.**

Na dwórniſchcźu pśchitomni poliziſtojo běchu pśechęſkali, ſo bychu mohli němſkim naſtajnikam wobaraś. Polizija je nětčiźe 12 rjelpujow ſajała, kotrychž je, hdyž bě jich mjena ſwěſćiła, hnydom na ſwobodu puſchcźiła. Pólſkich dźiwadłownikow žu poliziſtojo hač k druhemu ſaſtaniſchcźu ſady Opola pśchewodźeli, dokeľ bě móžno, ſo bychu naſtajniźy Polakow też na jěźbje pśechęśeźehali. Pólſke Katowiſke nowiny „Głoś Prawdy" wo podawkach w Opolu pišche, ſo žu wone „beſtialne naſtajnoſcje němſkich nazionaliſtow".

Mjeńšinowe ſtaty rukowanje za swoje krajne mjezy žadaju.

Tśiſtawata kommiſija, kotruž je Swjaſk Ludow ſa pruhowanje němſkich a kanadſkich namjetow w naſtupnju mjeńſchinowych praſchenjow poſtajił, je žo póndźelu we Londonje ſeſchła. Sſobuſtawy tejele kommiſije žu ſir Auſten Chamberlain, Adatſchi a Quinones de Leon. Hačrunje je žo ſdźěliło, ſo budźa wuradźenja kruće tajne, je diplomatiſki dopiſowaŕ „Daily Telegrapha" ſamołt, dokument wojſewiśi, kotruž je ſo kommiſiji pśechedpołožił. Jedna žo wo wopomnjeńſći ſpiſ tak mjenowanych mjeńſchinowych ſtatow: **Pólſkeje, Rumuńſkeje, Sserbije, Cźeſkoſłowaſkeje a Griechiſkeje.** Wopomnjeńſći ſpiſ wopſchija nic jenož jara wótry proteſt pśechęśiwo kóždemu wupſchestrjenju ſchkitanja mjeńſchinow, ale ſamo **hrozy, ſo njeſměja komiteja Swjaſka Ludow kedźbu, jeli ſo by wón k rozſudźenjam doſchoł, kotreż ſ nahładami poczejnych ſtatow njeſłu ſjena.**

Mjeńſchinowe ſtaty praja, ſo je Swjaſk Ludow hižo wot 1920 ſpytał, pśeczenjowe winowatoſcźe ſ tak mjenowanych mjeńſchinowych ſrjeczenjow roſcźeŕcź. Njemóže je, tole roſcźerjenje bjes pśichikhłokowanja mjeńſchinowych ſtatow pśechewjeśeź. Tymle krajam je žo ſlubiło, ſo bychu jako ſarunanje ſa wobſamknjenja tajich ſrjeczenjow

rukowanje ſwjaſkaſkich ſtatow ſa ſwoje nětčiſne mjezy

dostake. Tole rukowanje pak žo njeje ženje dało. Pśetychle wobſtejnoſćach žo ſpomnjene ſtaty ſapowědaju, winowatoſcźe, kotreż jim ſ mjeńſchinowych ſrjeczenjow naſtanu, bliže poſtajiś abo ſamo roſcźeŕcź dacź. Dale žo wopomnjeńſke pišmo ſ wótroſcźu pśechecźiwo kanadſkemu namjetej wobroćża, ſo by žo łěpſche pśchipraſenje ſa roſprajenje wo mjeńſchinach w połnej ſjawnoſći ſawjedło. Ma wupomnjeńſkim pišmu žo praji:

Hdyž bychu ſo wobcźełowania a ſkórźby mjeńſchinow w połnej ſjawnoſći roſpominale,

by ſo ſ tym jich błeſtrach wobroſyłk. Łótcź by na wošudne waſchnje na dorosumjenje mjes europiſkimi ludami wróćoſkutkowało. Neniežti wuſpěch by był, ſo bychu ſo požadliwoſcje naſchtykale, měſto ſo bychu ſo pśchicźiny k nim wotſtronile. Jaſnje je, ſo njedorosumjenja mjes mjeńſchinami a jich knjeźeſtwami ſ tkwilemi naſtanu, tole praſchenje pak ſo njeby ſ wotſewjenjom wſchěch nadrobnoſcźow roſtrjaſało abo ſo połóźiło.

To je po „Daily Telegraphu" hłowne wopſchijiecźe wospomnjeńſkeho ſpiſa, kotreż mjenowane nowiny ſenſazionalny dokument mjenuja.

Sejmske wólby w Tirolskej.

W nowym tirolſkim ſejmje budźa ſchcźeſćijanſko-ſozialni ſbłnje poſtajbjeni a dwóſtrjeſnionſći wjeſchiſnu ſłubja, kotruž su dołhi cźaſ měli. Sozialdemokratoju žu pak ſydła dołhi, njjes tym ſo žu žo Wulkoněmcy do cźiſta poraźili. Stawowſki ſwjaſk ſ tſjomi mandatami do nowe ho ſejma ſaczehnje.

Wo wupadnjenju wólbow ſozialdemokratoju Innsbruckeho měſchćańoſtu njepoſtaja, ale jena druha ſtrona.

We wukraju so swjedźeń 1. meje zakazał.

Franzowſke, juhoſłowjańſke a bołharſke knjeźerſtwo žu ſakaſałe, dźeſaćeſći ſwjedźeń 1. meje wobſwjeśiś.

We Bołharſkej je polizija poſlednje dny wulku hromadu kommunniſtiſkich łětakow jebrała, w kotrychž ſo dźeſaćerjo namołwjeja, ſo bychu pśechęźiwo ſtatnemu a hoſpodaŕſkemu porjadej wojowali a 1. meje njedźěłali. Knjeźerſtwo toho dla 1. meje pśechęźiwo kóždej demonſtraziji rańſje ſakrozi

W Juhoßtowjanskej ßo kóždy połtkłoßta, kotryž lud namołwja, ßo by ßo **1. meje** pśichi demonßtrazijach wobdźelił abo wo internacionalnej ważnoßći **1. meje** rěčał.

Francowßke knježeßtwo je **1. meje** kóždu demonßtraziju na dróhach ßakaßało. Wukrajanow, kotrychž połizija pśichi demonßtrazijach nadeńdźe, hnydom ßo Francowßkeje wupokaßaju.

Pśeciwo krjudowarßam francowßkich wojakow.

W ßhromadźiśnje generalnych radow Rhoneßkeho departementa je ßo pjatk wobßamknjenje pśichijało, kotreż ßo ße raßnymi głowami pśeciwo wobtkadźenju ßwojakami we porheinßkim wójßku wobrocża. W Porheinßkej je ßo wumrjeźe někotrych ßtow franzowßkich wojakow ße ßurowym wobtkadźenjom ßawinowało. Runje tak wobßamknjenje pśeciwo njedawno wotkrytemu ßkandalej w Chalonßkim wojeŕßkim hoßpitalu proteßtuje. Generalne rady wołoźbje wótro łahodne połthłoßtanje kritißuja, kotrej je wójniße minißterßtwo winowatym offiźram napołožiło, a żadaju, ßo by ßo nałožony lěkaŕ Chalonßkeho wojeŕßkeho hoßpitala kruce połthłoßtał.

Pśefekt noch źbße we wobßamknjenju wotthłokowaś daś. Wono pak ßo njedźiwajźy teho ße **16** pśeciwo **2** hłoßomaj pśichija. Pśefekt na to ße ßale woteŕdźe.

Nowa łaßka expedicija k połnócnemu cźopeŕ.

Każ ßo ß Miłana **powś**, **15.** meje nowa italßka expedizija k połnóżnemu cźopej (połej) ß norwegßkim kojerjom wjelkrubow Heinenom ß Bergena do Spitzbergenow wotjeźdźe. Wona ma nadawś, ßa ßłubjenym muźßtwom ßniceneje powśtrowneje łódźe „Italia“ ßłeźdźiś.

W Bołharßkej petrolej namakali.

Na podłožku wěßomßtnych pśeßpytanjow belgiśkich inźeńerow je ßo ßwóśiło, ßo ßo **namakaniśchcźa** petrolej ß Rumuniśkeje dałeko do Bołharßkeje cźahnu. S měßtnant petrolej hacź 200 metrow łkuboko w ßemi leśi. ß cźimż wßchaś je wuwuźiwanje pocźeźene, tola niź ßnjentóżnjene. Mieś bołharßkim knjeźeńßtwom a Bruißelßkej banku je ßo tohodła śrěźenje wobßamkło. po kotrymż ßmě mjenowane towaŕßtwo w Ruśchcźiśkej, Plewenßkej, Trnowßkej, Schumlańej, Sślivenßkej a Burgaßkej krajinje ła petrolejom wjerćeć. Cźara twćhle měßtow ßo pśichi delnim Dunaju ßapoła, cźina a bacź k Cźornemu morju dośahła. Tu belaśiśi ßemjeßpytnik a petrolejowy wotrjadnik baron van Zuglen we meji ßpyta. najpśódźo ß tśiomi wjerćeńśkimi wóźemi petrolejowe pola wotewriećź. Po hižo pśeßwjedźenym ßemjeßpytnißkim pśeßpytanjom měnja, ßo teź k pokodnju balkanßkich borow w śrjedźnej Bałharßkej a to wośebje pola Cźiŕpana w dołe Mariju bohate petrolejowe łóźwa nadeńdu.

Kaiku ważnoßeś ßajimanju wjerćeńjam w Bołharßkej pśichipißuja je ß teho ßpśinaś, ßo je jene rumuńßke towaŕßtwo pśeßedrawnjenej belgiśkej banzy wulku ßumu polśkiśiko, bdy by jemu ßwoje pśeßedprawo wotßtupiło. Teło jednanje pak njeje ßa Rumuniku żanoho wuśpaśa měło.

Aman Ullah postupuje.

Powěśći, ßo je Aman Ullah Kabul dobył, njeje ßo jaku wěrna wuwołaśała. Ża to ßu jendźeßke nowiny nětko roßprawu afghanßkeho konßula w Peśhawaru pśichinjeśe, po kotreż je Aman Ullah město Ghazni, kotreż je nětkóże 130 kilometrow wot Kabuła ßdalene, **15.** hapŕeje wobßadźił. Aman Ullah je ßo ß Nadirom khanom ßwjaśał, kotremuż je ßo poradźił, pokodnjśke ßpłahi ßa Amana Ullaha dobyć.

Pacerßka wučba w Serbach.

SSchtož pacerßku wucźbu śerbßkich dźeći naßtupa, pißche naßch njedźeliśki cźaßopiß „Pomhaj Bóh“ we ßwojim **17.** cźißle ßećeńowaze khutśe ßłowa:

> Pacerßka wučba ßo ßaßo ßapocźnje! Naßche dźeći dźeja ßaßo na pacerße. Ale na kajke? Na śerbßke abo němßke? Na te, na kotrychž wukna a rěcź w rěći ßwojeje macerźe? — Skorźi ßo wjele a naßtajnje, ßo liczba śerbßkich pacerśkich dźeći a wotebjera. A winowu ßa to mjenuje ßo jich zyła kopiza. Mießabudźimy, ßo je pśeńeja wina tu pytaćź pola ßtarßcheju a w ßtarßchikim domje! A njech ßo na bruhej ßtronje wjele khwali a rěcź wo wożiwjenßu śerbßkeje rěcźe a myßle, tu mamy ßwědka, kotryż — ß bruhimi — pśicheźiśchwo temu ßwědcźi. SStarßchi wołcźeńßa, ßo dyrbi dźećo śerbßke byćź; ßo dyrbi ßebi to hajićź, ßchtož ßu woni jako pra-praßtare nam rěłśtwo doßtali. A hdyž je to tak pßcht wßchém pilnym a ßwěrnym a ßo bóle a bóle roßwiwaźym bdźe wßchěch móźnych śerbßkich towaŕßtwow tak, je to cźim ßtruchlißcho. A hdyž ßo tuto *ßapoćeńowanje macźerßkeje rěcźe ßmeja pśichi pacerßkich*, je to ßaßo cźim ßtruchlißcho. Pacźerße wucźeßche macź dźećo ßpěwaćź w ßwojej rěcźi. Pacźerße ßpěwa tohodła dźećo tola naśrjeßcho we rěći ßwojeje macźerje, — a hdyž mi, ßu jeho pacźerje ßhubile to najwutrobniße, to najnźe-miłße, a hdyž pacźerje, też nabożna, ßmyßlenje, żiwjenje. Je to tak, każ hdyž w żiwjenju macź ßemrěźe; wona ßtajnje pobrachuje. A njech ßo tutón pobrach tak abo hinak wuruna, macź to tola wjeße, a wono nješchto pobrachuje. — Rěkle je cźaß, ßo maja dźeći — abo ně, dźeći tola niź, to by tola pßchewrócźeny ßwót był, ßo mataj ßtarßchej roßßudźićź, ßchto budźe a kak budźe.

S tutym praßchenjom ßo hižo dawno ßaběramy. Se ßpodźiwanjom widźimy, ßo teź hewak derje śerbßcy ßmyßleni ßtarßchi, ßwoje dźeći na němßke pacźerje ßećelu. Wjetßchina tutych ßtarßchich njeßćiśiva wěrće do teje druźiny ludźi, kotrjiż maja němßku konfirmaziju, ßa nješchto bóle „nobl“. Wina tśi wěrće w tom, ßo dyrbi dźećo w ßchuli byćź wyńej je ßtarßchi jako śerbßke pißchipowjedźeli w ßchěkhźrußche a ßchpruchi němßcy wuknyećź. Jeli dźeja ßtarßchi, ßo by było śerbßcy konfirměrowane, je winowate te ßame khźrußche nětko hißchće śerbßcy wuknyćź. Ża nětkótrakuli dźećo je tole pßchewjele. Tuż ßtarßchi druhdy ß cźejkej wutrobu do němßkeho konfirmowanja ßwolitaj. A ßchto je ßcźehwkź?! Dźećo je w naßtupanju łkcźeßćijańßkeho roßwucźowanja pßchemjenik. Dźećo ßchułu wukhodźiwßchi njewź, ke komu po prawom łśuśha. Zyrkwinßke ławki ßu dźeń a dźeń próßnißche. Poßdźißcho dźeća ßwjeścha na němßke Boże ßłużby njekhodźi a ma „śerbßku“ też niź. Poßhladajće do naßchich wośadow, wośebje Michałkeje, hdyž je liczba śerbßkich němßcy konfirměrowanych dźeći tak ßtraßchnje wułka a Bóh dom njedźelu a próßonißchi. SSnajemy ßuśodnu wośadu ß połnóży Budyßchina. Jena wułka wjeß, w tutej wośadźe jare němźina. Dźeći śerbßkich ßtarßchich ßu ßwjećßcha němßcy konfirměrowane. Ale kemßchi ł' tuteje wßy łźdna diwé wośobje wo njedźelu pßchińdźetej. Pódła je njeńßka wjeßka ale pękńje śerbßka. Śerbßcy ßtarßchi ßćelu ßwoje dźeći na śerbßku pacźerßku wucźbu. Ale na njedźelach a ßwjatych dnjach ßo ßcźećka ł tuteje wßy do Bożeho domu ß kemßcherjemi pißchcźe cźornu, Fakty rěcźa. Proßymy śerbßkeho ßuperintendenta tute praßchenje pßcheßpytaćź a ßa to ßo proßowaćź, ßo ma dźećo śerbßkich ßtarßchich khźrußche a ßchpruchi w ßchuli hižo *obligatoriśy jenoż śerbßcy wuknyćź!* Jenoż macźerna rěcź wotamka Bożemu ßłowu pućź do wutrohy.

Ze Serbow.

W **Budyßchinje**, 30. hapŕeje 1929.

Wo njedźe. Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer +6 a thermometer wodnjo +16 ßtop. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer +8 a thermometer w wozy +7 ßtop. Wjedro budźe wětrojte a deßćeńowanje hroßy. SSchleńeja je hacź na njewobßtajne ßpadła. W nozy ßo rjany deßćeńk ßeńdże. Łaćnu Boża ßtwórba je dźeńßa rano womłodźena. Pupki kśećkowa a ßchtomow bubnja. Pódła je pomérnje cźopło. Raiw ßapißachmy 10 ßtop. Dale kiwa nam nješkerje dalßche wocźoplenje a rjany deßćeńk. We wjecźornej Europje ßo hižo kida. W Eßaßu mjećachu ßylne njewjedra. Tam paleßche ßo łéß na horißchcźu Hartmanißweilerkopf. Tu w ßwětowej wójnje na 60 000 młodych wojakow wubiwcha ßa wićźo a pißches nićźo. We palazym léßu roßbuchowachu mjeroßbuchujene granaty po ßtach a wohożowarchu woboŕy a muźßtwa, kotreż běchu pißchitwatale woheń haßcećź. Tola pßchicźaźeny cźeßke njewjedro. SSßo kidaju deßćeńk woheń ßala. Pola mały tukhwilu ß połonja ßhyniißchi wětr duje, hdyž ßo *letnje ßo naßtrejo do deßćeńowanja da. SSuśże 1. meje* ßkhadźa ßłónćko 4,32 hodź. a khowa ßo 7,23 hodź. Mśeśaćk ßkhadźa ßo połnozy 1,58 hodź. a khowa ßo 9,32 hodź.

— **Nowy radźiny archiwar w Budyßchinje.** Na město knjeża wyßchißchego ßtudijowego radu dra. Arraßa, kiż ße 1. julijom t. l. ßwoje ßaßtojnßtwo jako radźiny archiwar ßkońi, bu knjes knihowniny direktor Marx ßa radźineho archiwara pomjenowany.

— **Młokowe pßchiwabjeńśe ßhromadźiny mećźańskeho ßpomożeńßkeho hamła.** Budyßki ßpomożeŕßki hamt pßcheßwjedźe ß podpjeru ßakßeho krajneho mlokowego wubjerka **póndźelu 13. meje t. l.** w ßali „Mećźańßkeje ßahrody“ **mlokowe pßchiwabjeńśe ßhromadźiny.** Wobthodny wjednik ßakßeho krajneho mlokowego wubjerka, knjes dr. Treitßchke ß Drjeźdźan pßchedńoßchuje wo „mlozy w jeho wuśnamje ßa ludowu ßtrowotu, ludowe śeźiwnje a ludowe hoßpodaŕßtwo“. Nimo teho pßchedwidźu po nětkótre filmy, mjeß nimi pßches 850 metrow dołhi film „Mloko, źórło ludoweje mozy“. SShromadźiśnje ßapoćźnjetej ßo we 17 a 20 hodź. Nimo toho budźe 15.30 hodź. pßchedßtajenje ßa ßchulerjow. Wßchitke hoßpoßy a wßchitkich, kiż ßo hewak ßajimuja, hižom dźeńßa na tuto pßchiwabjeńśke wuhotowanje pokaźujemy. Wiśźche ßo hißchće wojßewi.

— **SSakßka krajna loterija.** Pśeńja rjadownja **195.** ßakßeje krajneje loterije poćźehuje ßo **13., 14. a 15. meje** 1929. Wuda ßo **150 000** łoßow ße **67 500 dobyćźemi a premiju, tak ßo nimale na kóżdy druhi łóś padnje dobycźe.** Dokelż ßu ßo ßrjedźne dobycźa pßchiśporile, połiticja ßakßka krajna loterija wot tuteje loterije hißchće wjetße łeßćiny hacź dotal. Płaćźiny łoßow ßo njeźiju pißchemenile a płaćźi $^1/_{10}$ łoßa **4** hriwny, $^1/_5$ łoßa **8** hriwnow, $^1/_2$ łoßa **20** hriwnow a $^1/_1$ łoßa **40** hriwnow ßa kóżdu rjadownju. Że radno, ßo ßo njeby ß kupjenjom łoßa hacź do poßlednich dnjow cźakało, dokelż ßo pola tudomneju loterijneju kolekterow hižo nětko jara ßa nimi pßchećeja a łoßy budźa drje hacź do cźehnjenja wßchitke wupßchedate.

— **Wupißanje mytow w „Ceka“.** Wulke wupißanje mytow ßnateho Centralneho kupneho doma, kiż je ßłudźiło njewoćźakany ßajim njeß wobhdleśtwom, je ßo ßobotu ßłónćiło. We wokna kupneho doma bęśche **668** kśiżow. Mjeß jara wulkej liczbu ßapodatych wulkódanjow bęśche **15** prawych. Każ bęśche pokßtajene, je pod kontrolu rećnika dra. SSchußtera łóś roßßudźił a padny **1.** dobycźe na knjeni Ernu Margnerowu, w pęśchej kaßarnje na Łubijßkej dróßy **28, 2.** myto na Martu Gärtnerez na Hornim puću **89b, 3.** myto na Martu Wolfez, Pod Hrodom **25, 4.** myto na Gerharda Dicka w Krajnoßtawoßtwej wyßchißchej ßchuli, **5.** myto na Marju SSmelikez na Mättigßkej dróßy **30; 6.** hacź **15.**

Maćerny dwór.

Halligßki roman.

7] (Pokraćźowanje.)

Na Halligßkej łupje ßahe ßtawaja.

Wołoko ßcheßćich rano ßedźachu ßa błidom a jędźachu tołßty wußmuź. Edlef Holgers pßchińdźe najpóßledniśchi, pßchetoż bęśche hižo wßchudże ßa prawym łhadak. Najebacź to moßkotaßche jeho macź mjerßaza.

„Wjecźor poßdźe a rano poßdźe“, wołaßche na njeho. „A je-li tomu tak, njemóżeßche-li ty haćź wcźera wjecźor hißchće ke mnje ßaßtupićź, mjeßto ßo ß cźetu Franko radu łkaduješ?“

Wjeßoły błyßchćej ßchelecźa po Holgerfowem wobliczu, „Macźi, ty tola rěcźiśch, jako by mi hißchće ßoßchła ß khołowow wißała. — Ale ja wßchak cźi radu łubje wßchitko wupa, wědam. Tola daj najprjedy Finßtenje na dźeło hieź a Lüitte, nje do chule.“

„K cźemu dha łkußcham, bratße?“ wopraßcha ßo Melenka. „Se Finßtenje abo k Lüittenje?“

„Rěcź tola najprjedy prawje némßti“, napominaße ju bratr.

„Oha. Wi ßüm em ni mehr god nog“ (my njejßmy jemu hižo doßć dobri wjaźy)“, ßmějeßche ßo Melenka. „Ale tajku dobru némcźinu każ twoja toßta Affke wßchak hißchće my też rěcźimy.“

Edlef pohlada ßaßłobjeny na nju. „S łobu hißchće łkowcźko ham porěcźu, Melenka. Ty ßy ßebi tajke waßchnicźko pßchißwojiła, to njepßchihodźi ßo na Macźerny dwór.“

„Tuż dha wotpußchće mje ßaßo do Hamburga, tam ßo to waßchnicźko pßchihodźi.“

„Do Hamburga mi njepocźehnjeßch“, ßawoła wowka. Hewak ani łkowcźka.

Wona pßchetykowaßche ß khwatkom hrubu, ßchéru nyhajzu a cźakaße, dóniż wotrocź a bźowka njeßepje njeßłantwßchitaj a ße jitwy njewoteŕdźeßchtaj. Ża nimaj dźeßchtaj najmłódßchej, wéßo, ani ßo bęśchtej ße **ßaburjedy** poła Edleßa „njepßchiwowędźiłej“. Tak bęśche wón *to potajiś* po ßwojej wojeńßkej łkużbje a to bęśche ßo łaß ßchwarny porjadk wobßtwędźiś. Dźećoj na macźernem dworje mějachu ßo na Halligu jako zyłe wośebje derje wukubkowane. Hdyž cźyßche Edlef „na lěwo ßawróćź ßo“ ßakomandowaćź, woprašcha ßo Omen, kiż ßtojeßche „w kedźbu!“ pßched ßwojim wulkim bratrom: „Mam-li khźeła ßnježerja Wógenßa poßirwiećź? Tón ßo ßtajnje praßcha, njeßhy-li jemu wjele dobroh ßobu rjez daf?“

„To ßo wé, ßo dyrbißch.“

Wóßomlétnu Karen hißchće ßawoła: „Bratße Edlefo, ja poßtrowju też knjeżnu Mareu, ta tu runje je a wé ßmjercź wßele rjanych powędańcźkow.“

Potom dźećoj běźachu do ßchule.

Wowka pußchćej pßchetykowanu nohaju a pokaßa ßarudźene wobliczo. „Małch prawje, wnuko Edlefo, wona ßkorźeßche, „pola naß je hroßne waßchnje ßaćahnyło. Tajkeho na macźernem dworje ßnali njejßm, tak dołho haćź wobłtoji. Melenka, ja cźi praju, mojej wocźi ßtej hißchće wótrej runje łaź mojej wuśhi. Ja widźu, ßo wobliczo ßcźahujeßch, jako by jena ł najndriśćich była, a jako by ßa wowku na cźaßu było, mudremu ßwětej bożenje prajićź. To pak ßo jara mylißch. Ja wßchak mam hißchće telko mozy a móźnoßće, tohole nowoho ßchpatneho ducha ße żelezninym hłoßćhom wunjeśeć. SSby-li mje prawje roßumika, wnuczka Melenka?“

„Tuż njech wowka jenoż ł Edlefowej łubku ßapocźnje“, njeńy Melenka ranzawje. „SSchtoż ta wićho rěcźi, to ßo Edleßej hißchće ras wóćźßy ßatupitej. Ale ta ßmě ßebi wßchitko dowolićź a naßch cźłowjek dyrbi cźinićź, jako by ßtaru ßmorźe roßumił . . .“

„Mjeleź!“ ßawoła wowka ßaßo, a bęśche tak roßhněwana, ßo ßa ßłowami kójeśche a jich tola żanych njenamaka.

Tola Edlef *majtkaße* pokojeźo jeje ßmorźhcźenu rućku. Potom ßo łoyhko wuruna a rjeńy roßrjadźenje: „Melenka ma prawje. Affke Luerßen njeje ßo żenje na macźernu dwóś pßchihodźała. Je to moja wina, ßo ßym ju ßem *pßhinjeßł*. Tola *ja to ßaßo wupładkuju*. Wowka, ty ßy ł Affke a ße mnu pßchesjedne hyła, ale njeźiju wßchak hißchće naju ße ßtarym Holßteinßkim hronom ßnérowała: „Up ewig ungedeelt!“ (Na wěki njerozdźelenaj). Bohu budź dźak a łhwała ja nětko praju. — Tole hrono ßebi ßa mnje hißchće ßhowaj, wowka, łhyhchiłch-li?“

„Ja hižo ßwětej wjaźy njerozjemju, mój wnuko Edlefo, ja bórbota wowka.“ A wona ßedźeßche każ bjes prawidła we ßwojim wyßokim ßtółzu. „Prjedy, to bęśche łkub tak ßwjaty każ mandźelßtwo ßamo, a nětko . . .“

„Nětko ßpóńuwataj ßo łkubjenaj“, dowupjelni Edlef. „Proßchu wowku, ßo by mi dowěrjała a ßwoje ßohnowanje hacź na pozdźe wołkhowała.“

„Ża koho to?“ wopraßcha ßo Melenka. „Nihdy njebych ßebi myßlika, ßo by ßo moraliśi knjes bratr takle wurośił . . . .“

Tu pokaßa Edlef k durjam, a wona dźéße njewólnje won. Zyłe ßmérom bu mjeß wowku a wnukom. Edlef cźakaße zyłu khwilu na dobre ßłowo. Hdyž pak ßo taße njewupraji, wotkhadźeße też won pomałku ße ßłowy. —

Wonka w kuchini ßpkakowaße maćź: „Ja ßym tón ßzyła-nichtó. Je dha to wérno, ßchtoż mi Melenka kleśka? Ty ßy Affke wupowéś? A ja to wot tebje njeßhonju? Njeźi dha tole teź mój dom a dwóŕ?“

„Macźi, dom a dwóŕ ßkuchatej tebi a nam wßchém, ale moja cźeśćź a mój pßchichod ßkuchatej jeniczay mi. SSkuplowaćź bé ß hrěchom. Nětko pokaj łubomile wobliczo, macźi, — pßchetoż dobry cźaß ßo ßapocźkina.“

„To bych njewędźała, ł wotkal by ßo wßaf“, mórkotaße macź.

„SSe ßchule. — Tola hinak, hacź ßy to chźyła.“ Edlef wßa proßcho jeje rućku. „Rad bych chźył ßłónźo męśź na macźernem dworje. Njewobaraj wßchak tomu, luba macźi. A ja chźu hnydom ł tomu pßchißtaćź, wot dźeńßtnißcheho pßchińdźe cźeta Franke ßaßo na cźeßtne męßtno. Pßchepódła tebje a wowki dyrbi łydaćź.“

(Pokraćźowanje ßeźhuje.)

mjeto dostachu: Alwin Wurche na Jerjowej haju 19, Marcejn Güttler na Garbarskej haju 30, Herbert Hein na Hilbertowej drohi 19, Emma Kiedrjež pod Hrodom 53, Hanahiła Nowakez na Karlowej drohi 22, Erna Prassez na Nawjeczornej drohi 12, Richard Gläsel na Sedanskej drohi 17, Marcejn Richter na Moltkowej drohi 9, R. Gläsel, wojak w pěrchim polku 10, Hans Ripko na Rožowej haju 12. Dalsche pokojaze myta, kiž běchu firma wustajiła, mějachu žo na 42 nimale prawych wobhódanjow rozdźělić, tak je tehorunja jenož 11 rosuhdźiło. Dostawarjo su Mina Hellertez, Pawoł Lohje, Elsa Blümelez, Erich Nyckla, Hermann Loban, Gustav Richter w Motydle, Herbert Pohl, Kurt Kallenberg, Marta Valentinez, Arthur Prost, Erich Rjeda, Frieda Großez, Hanamarja Lotzez, Pawoł Frenzel, Dora Selzerez, Hanahiła Michaelisez, Maks Herdtler, Marja Krujazez, Pawoł Israel, Rudolf Lohmann. Shromadny dobyčerjo, kotřiž wot wobkhodneho wjednistwa direktnu potwěšeš dostachu, su prosčeni, so bychu sebi dobyčza ſ wročenjom wobkruženja dostacza, kiž je sitřej pichipokožena a sdobom za wupokas ſtuzł, we Centralnym kupnym domje wotewjalt.

— *Wohnje w kěach a hali.* Njeje hišcze prawy cłoply cząs pichichot a hižom cżitachmy powdźe wo wulkich lětnych wohnjach, kiž su wjele hódnoscżow sničiłe. W nječisłobim cząsu, w kotrymž mějachmy, runjež symne, tola [illegible] ſo je jenoh tydeń ſuchu, tohorunja jehlina w lěsach. Tuž je sasko na cząsu, so je kóždy wobežde w lěsach abo na brjohach ſ wožnjom wobežde kedźbliwy. Niech nichtó w lěsach prečknjenjeta žo hišcze palaze zapałki abo žo hišcze žehlaze zigarety a zigary. Też pichi wotwarjenjunk. Pjuu na žo ſ najwjetšej kedźbliwoscżu wobkhadżeš. Dyž žo kóždy trochu ke kedźbliwoscźi a žiwdomitoscźi wocżehnje, smějemy tak někotry rjany dźeń a jeho samoženje sachowane.

— *S póstoweho wobkhoda.* Póstowe pohlužowanske wokna na póstomaj 1 a 2 w Budyšinje žu wot 2. meje dźelawe dny hižom rano wot 7 podź. wotewrjene.

Ze Sejiez. W hatach pichi kěłacżiſej kólni, ſ kotrejuž je jedyn ſwotpuſchczany, druhej diwaj pak ſtaj ſ karpami dweju Budyšeju najeſkowo wobhadżenaj, je ſandźenu njedźelu khěrko ſchkoda nastała. Ruby žu tam najſkerje na ſajedojcżenje kónz wſake a pluwachu ſwjercha na wodźe. Naležnoſć hiſchcże pſchepytuja.

S Wjeleczina. Wot ſoboty ranja je žo tu kontorist P. ſhubił. Wón je pola jeneje tudomneje firmy po nječim 12- hacż 1300 hriwnow pjenjez pichcżichiwił. Krajna ſaſwjeczenja da pokładnju njenadżijcz pruhowacż a pichi tom ſo je P. pſchecżichiwił ſwjetſcha pjenjeſy, kiž dyrbjeſche k nakupjenju invalidnych ſnamkow wužicż. Jeho njeſtu hnydom policiji woſſewili a P. je tutu dobroczinjoſcż wužił a je ju nozu k ſobocże ſamžnej firmje pjenjezjnu kaſetu ſ wjazu hacż 80 hriwnami kradnył a žo na to ſ procha uteł.

Se Slanez. Do njedźoża pichichoł je ſandźenu ſobotu tudomny žiwnoſcżer a cżeſła Handrij Duczman. Jako ſ kolom, ſ mjeſta po nahlej horje wot „Karolineje ſahrody“ do Nadżanez dele jědżeſche, hdyž žu hakle pſched krótkim dróhu ſwuroredżeli, bu jemu na koſe nadobo ſlé a wón padny ſe ſwojim kolom a woſta bjez wědomnja leżo. Běſche žo wobežde na hlowje tkěrko ſranił. Jeho dowjeſenym hnydom do Budyſkeje mješchanſkeje thorownje. Na ſhoże pak jeho rany njeſu ſtraſchne a pónđelu mózheſche žo wón ſaſo domoj podacż.

S Lubija. Lóžſche njeſhoże ſ motorſkim kolom ſta žo tu njedźelu pop. wokoło ¼4 hodź. Jako chžiſche žo motorowy koleſaſ ſ Promenadoweje na Dwórniſchczowu dróhu wintnyć, pſchiſłdże jemu tuut dróhu tudomna mloda holza ſ jěſowym kolom. Kolo a motorſke kolo žo ſchmórnyſchtaj a holza ſtraſchnje padże. Njeſhoże wotrideże ſa nju hiſchcże poměrnje derje, wona žo trochu wobodrě a žo ma draſcże wobſchkodźi, mózheſche pak ſama domoj dójcż.

S Lubija. Dźělowe poměry we wokrjeżu Lubijſkeho dźělowego hanta žo ſ poſtupowanjom ſaiſonſkeho dźěła ſlěpſchichu, tola nětk ſpěchnitſchoj hacż tydźeń pryoj, dokelž běſche wjedro pſchezo hiſchcże doſcż wſpěchtóhone. Na roſprawnym dniu běſche w Lubijſkim wokrjeżu 1709 muſkich a 451 žónſkich dźěłoprylažnych.

Z *Khróſcże.* Radupodawanja za maćerje we Khróſcżicach a też w Konjecach a Smjerdźacej dyrbja dla zakonſkeho wotpočinjeńſkeho dnja 1. meje ſo wšitke wo tydźeń přepołožiċ. Wěſty čas ſo hiſče wozjewi.

S Brěſnu pola Kamjenza. W nozy ł 27. haprleji žu tu cżornemu nėmſkemu wowcżerjeſchu pžu kradnyli. Poſ běſche lěto ſtary a mějeſche pſchtrubnjenu wopuſch. Składowany wobžedżeř je temu, kiž pža ſaſpoſchiwjedże, myſlo pſchilubił. Wo wězowne ſpožělenja proſy Kamjenſke žandarmſtwo.

S Kamjenza. Jena tudomna wobhydlerka ſpyta žebi žobotu ſ pluſnowym ſajedojcżenjom žiwjenje wſacż. Na žhoże pak jeje wotpohlad ſ cżaſom pytnychu, ſo mózachu ju, kotraż běſche hižom wědomje ſpuhła, žo do žiwjenja wróciċ.

S Wóßlinka. Wjeſny pucż w Pißanym Dole je dla wuporjedżenja wot 29. haprleje hacż najſkerje do 15. meje ł. ł. ſawrjeny. Jěżdny wobkhad pokaſuje žo na poboczne pucże.

S Wojerez. Na žobotnicżich ſwinjazych wikach běſche wobkhad jara žiwy. Na pſchedań běſche 213 proſatow a 5 běłkatow. Sa proſata placżachu 30 hacż 40 hriwnow, ſa běłki 55 hacż 75 hriwnow.

S Wojerez. Na tudomnej ſchkleńczerni firmy Strangfeld a Hanemann akz. tow. ſu tele dny jeneho direktora ſe ſłužby puſchczili. Wo pſchiczinje njeſłu nadrobnoſcże dotal ſtrate.

S Manjowa. Tudomna Raiffeiſenſka nalutowarnja a wupožczenja wotmě njedźelu tydźenja žiwoju generalnu ſhromadżiznu pola Kralwez. Dnjowy porjad wopſchiſche 1. Skhwalenje bilanzy ſ 31. 12. 1928; 2. lětnja roſprawa liczeria; 3. nowowólby; 4. wſchelcżiſiny a pſchednoſcżer mjeſa bankowjeho pſpodſkjerja Wenga je Shorſelſkeje Raiffeiſenſkeje banki. Lětna roſprawa, kotruž liczeř Funka poda, dopokaſa, ſo je žo towaſtſtwo w roſpruwnym lěcże dale kpje wuwiwało. Na kónzu lěta 1928 mějeſche towaſtſtwo 125 ſobuſtawow. Bilanzu ſhromadźiſna jenohłóſnje ſchwali a liczeř a pſchedſyda ſo wotſtwobodźi. Schtož ſo jenohłóſnje ſta. Ssobuſtawaj pſchedſyda Hendrich Funka a August Sserb buſchiaj ſaſtowolenaj. Do dohladowarſtwa wolesche ſo ſajo ſobuſtaw Branka a wyſchſchi hamtman Hahn ſo nowy wolenjenja ſ ratarſkich druſtwow, wuſdobny, ſo dże Raiffeiſenſka banka do likwidazije ſtupi, ſo pak ſjenakoſcżenje, kiž ſo ſe ſobuſtkutkowanjom pokładnje pruſkeho zentralneho druſtwa w ratarſkich druſtwach pſchewjedże, k wuſtrowjenju naſcheho ratarſkeho pſchinoſchuje. Na kónzu ſo wobſamknu, ſo towaſtſtwo w bliſchich mětſazach ſwój 25ſětny ſakoſenſki ſwjedżeń wotſwjeci.

S Klětneho. Saſtupjeř towaſtſtwa „Schleſiſche Heimſtätte“ we Wrótſtakowju ſmjeře ſobotu 4. meje, wjeczor wot 7 hodź. w Domſchkez korczmje rěcżny dźeń ſa ratarſkich a hamſkich dźěłacżerjow we trwarſenju ſamžnych domow ſa ratarſkich dźěłacżerjow. Sajimzy njech tutón rěcżny dźeń wopytaja.

S Krjebje. Sſrjedu ſeidże ſo Rychwaldſke wucżerſke [illegible] ſ ſwojemu hparlejſkemu pohedenju. Dokelž běchu towaſtſtwowe ſhromadźiſny w poſlednim ſchtwórcżeſtcze njepſchiſłodneho wjedra da ſłabje wopytane byle, mějeſche ſo wſchelake nałkwatacż, też wšélka pſchedkydźiwa dyrbjeſche ſo wotmeċ a jeje wunoſchk je tónle: S pſchedkydu je khowny wucżeř a kantor Schołta-Krjebjanſki, ſ jeho namjeſtnikom khowny wucżeř a kantor Marko-Rychwaldſki, ſe ſapiſowarjom wucżeř Richter-Krjebjanſki, ſ jeho namjeſtnikom kantor Aſch-Wochožanſki, ſ pokładnikom wucżeř Sigt-Mikowſki. Po žiwej roſmołwje wo thutmych a wjeſelkich naſhonjenjach w ſaſtojniſkim a wožobinſkim žiwjenju kóžheho wobhdźelnika mějeſche khowny wucżeř a kantor Scholta dźěſchi pſchedſnoſk: „W jendźelſkej ſatbje“. Bliżſcha ſhromadźiſna wucżerſkeho towaſtſtwa budże 1. junija ł. ł. w Cżelnom.

S Róßbórka. Pónđelu rano ſu wokrjeſneho pißarſkeho direktora Thomaża morweho ſ Nißyneje ſaſtawy wuczahnyli.

S Němſkich Jenkez pola Niſkeje. Ređeřiſki hajnik Jenka žobotu w młodym lěſu na tak mjenowanej Butrowej horje njeſnateho wobwěſnjeneho cżłowjeka namaka. Cżeřki powjas běſche žo hižom roſtorhnył. Nimo teho mějeſche njeſnaty hibikaſ na rukomaj roſrěſnjenaj. S hnydomnym pſchepytowanjom wuſłědkowachu, ſo je morwy pjekarſki mištr August Michel ſ Habrachcżiz, kiž ſtejeſche hižom we wuſokich lětach a kiž běſche ſo 15. haprleje wot domu wotſtał. Pſchicżina ſamomordarſtwa je njeſnata, dokelž běſche Michel w dobrych wohſtejnoſcżach žiwy. Jeho pſchiſłuſni jeho cżěło njedźelu ſ nakładnym autom domoj dowjeſe ſ dachu.

P. Krječmař:

Sym Młodoserb!

Sym Młodoserb!
To wuznaju.
Česći, lesći, lizakstwu
So njeklonju!
Kruće saham do prědka,
Zo był by dźeń a nihdy ćma!

Sym Młodoserb!
So wuznaju:
Khwalbu, hidu, zrudobu,
Nihdy njeznaju.
Horje spěcham k wyšinam
Być žrały ptak chcu lěnikam!

Sym Młodoserb!
To wuznaju!
Ani kročel nazad
Nihdy njestupju!
W stronu wjerhnu špatnika,
Zo hyl by dźeń a nihdy ćma!

Ze zběrki „Raj myslow, sonow z łužiskich honow“, knihownja „Dom a swět“, čo. 13. W Budyšinje 1929.

Z Łužicy.

* S *Wopakeje.* Pſchi dźěle cżeřko ſmjeſhożił je pjak krótko do pſchip. nėhože 50lětny kamjenjeczeřaſ Arnoſcht Nowak ſ Wopakeje w tudomnej Hantuſchez wobdźěłarni kamjenjow. Wobdźěłachu runje wulki kamjeń, kiž ſo nathili a na ſtronu a mjenowanemu na prawu nohu padże. Cżeřki kamjeń jemu nohu ſtraſchnje ſmjeſe, ſo dyrbjachu jeho do kliniki dra. Wanki w Habrachcżizach dowjeſeċ.

* S *Biſkopiz.* Naletni hermank mějeſche rjaneho wjedra dla dobry wopyt. Hermanſkich ludźi běſche mnoho do Biſkopiz pſchijeło, ſo bychu ſwoje twory poſtiċeli. Ludźo też thkěrko hupowachu, ſo dże ju wikowarjo ſpokojom byċ mohli. Autobuſy ſe wſchěch ſtron ludźi do Biſkopiz woſachu. Też naſchim wobkhodnikam je hermank rjane dokhody pſchinjeſł.

* S *Połcżnizy.* Tudomny wobſtejeř garbarnje Richard Kuhle je ſebi žiwjenje wſak. Pſchicżina ſamomordarſtwa njeje hiſchcże doſpołnje wujaſnjena.

* S *Ramnowa.* Tudomnemu kubleřej Hendrichez je žo poradźiło wob někotre njedźele ſi pjenowe ſchczurki ſajeſiċ. Wone pſchebywaju ſwjetſcha pſchi hornim hacże. Nadźijomnje je ras poradźi, pjenowe ſchczurki w naſchej wžy zyle wutupiċ.

* S *Rennersdorfa.* Twarſki dźěłacżeř Kruſcha ſ Marijneho Dola ſ jěſdnym kolom cżeřko ſmjeſhoži. Jako je ſ wopyta pola pſchiſwuſnych wróciċ, padże wón blisko Schmrěčkoweje korczmy pola Rennersdorfa, dokelž je jemu pola kola widliżu ſłamachu, tak njeſožownje, ſo dżes wědomſa leżo woſta. Sniesbożeneho dyrbjachu do Ochranowſkeje (Herrnhutſkeje) thorownje dowjeſeċ.

* S *Großhennersdorfa.* Sſmjertnje ſmjeſhożiła je ſandźenu njedźelu 21lětna pſchedawarka Luzia Heinrichez ſe Žitawy, kotraż běſche žebi ſe žiwojim nawożenjom ſ motorſkim kokom wulecżała. Krótko pſched Großhennersdorf chžiſche wjednik motorſkeho kła někotrym kolojěżdnym wužiċ a padże pſchi tom ſe žiwojim motorſkim kolom. Motorowy koleſaſ a kolojěżdny, do kotreho běſche won ſajeł, woteńdżeſchtaj ſe ſwadnym ſranjenjom, ale Heinrichez žebi pſchi padnjenju cżeřko nop pukny, na cżož bórzy w Žitawſkej thorownji wumreċ.

Wusudźenja.

§ *Pſchekſchichtowjenje w ſaſtojnſtwje.* 36lětny juſtizny ſekretař Erwin Maks Hornuff, kiž bě pola Połcżnikeho hamiſkeho ſudniſtwa pſchiſłajeny, běſche do wulkeje miły pſchichoł a běſche tohodła dohhodne pjenježy tu wjazu hacż 800 hr. ſa žebje wuzit a wopaki ſapiſował abo akty ſnicżił. Najwjetſchi dźěł pjenjez je won nijes tym narunał. Shromadny lawniſki ſud w Budyſchinje ſaſudźi Hornuffa dla cżeřkeho pſchekſchichtowjenja w ſaſtojnſtwje ł 1 ltu a 3 mějazam khłostańſe, 150 hriwnam pjenježneho khłostanja a wotrjekny jemu cżeſtne [illegible]

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S *Drježdżan.* (Sedmy móſt pſches Łobjo.) Drježdżanſky měſchczanſky ſaſtupjeřo pſchihwoliċhu w ſwojim ſchtwórtkowym pohedenju radżinu pſchedłohu, ſo ma žo wot Wjedrichſkeho města do Uebigauy nowy móſt pſches Łobjo natwaricż. To ma ſo ſtacż jako nuſowe dźěło. Wudawki ſa tutu moſta budża dozjuła nėhože 3900 000 hriwnow wuczinjeċ.

* S *Klótzſchenbrody.* (Prěni hromak.) Runjež běſche wjedro dotal hiſchcże hrube a ſymne ſu w Łužiſkej krajinje mohli ſandźenu njedźelu prěni hromak (Spargel) kalacż.

* S *Freiberga.* (Dyſuſowny ſtrach pjeza nimo.) Na tyſus khori, kiſiż w Freiberſkej khorowni leża, ſaſo pomalku wokhorjuja. Dalſchi ludźo njeſżu wjazy ſkhorili, tuż mėnja, ſo epidemija ſaſo ſandże. Wobhdźelſtwo w Zugu dotſawa bjeſporoczniu pitnu wodu ſ wódnym wojſom pſched domy pſchiwjeſenu. Wuſchnoſcże žu žo też hewak hiſchcże ſa wſchitke naprawy poſtarale, ſ kotrymiż chżedża dalſchemu roſchěrjenju thorooſce ſadżewacż. Dokelž žu wſchitkich khorych hnydom do khorownje ſwoſyli, je wſchititón dalſchi ſtrach pjeżża nimo.

* S *Hłohowa.* (Tſjo hólzy ſa jene lěto.) We Weibiſchu pola Hłohowa (Glogau) porodźi mandželſka cżokmarja a hudźinika Alojſa Goltza ſwojemu mandželſkemu wob jene lěto tſjoch hólzow. Pſchedi nimale lětom ſtarom žu mandželſkimaj hólcżk a nėkto ſtaj hižom ſaſo hólcżkaj, dwójmikaj, pſchiſłchoł.

Přilopk.

* *Roſbuchnjenje dynamita.* W Radſjonkowſkich podkopkach ſmjeſhożiſchtaj pod ſemju hórnikaj, kiž mějeſchtaj kaſchcżej dynamita wotmjeſeċ. Jedyn ſ njeju da kaſchcżej delepadnyeċ. Dynamit roſbuchny a roſtorha dźěłacżerja do kruchow. Druhi dźěłacżeř, kiž w blikſkoſci pſchebywaſche, tohorunjež wo žiwjenje pſchińdże. Jedyn ſe ſmjeſhożeneju ſawoſtaji wožom njeſaſtaranych dźěcżi.

* *Proſchef ſ revolwrom.* Se Stuttgarta žo powe, ſo je nak jenym württembergſkim kubłe proſchef po ſyłnim wurſczowanju mandželſku ratarja ſ revolwrom ſaſtřělił. Proſchef je cżeřkył a jeho njemóżachu hnydom wuſłědkowacż. P

* *Rubježnikowy konz.* Żandarmſzy ſaſtojniży pſcheſłapichu we wſy Bacarent w Beſſarabiſkej wuwołaneho rubježnika Habuca, kiž ſe ſwojej zwółbu hižom dołhi cząſ tamniſchu wokolinu traſchesche. Habuca w jenej korczmje woſtupichu. Wón pak žo ſe ſwojim karabinarjom pſchecżiwo naruzy wobaraſche. Pſchi tſheleży ſpotſěła Habuc tſjoch burow a někotre żónſke, ſrani też někotrych żandarmow. Stónczaje pak rubježnika tola pſchemóżichu, ſo ho morwy do rukow żandarmow ſwjeſe.

* *„W ſpółu“ ſo wjeřy jązzpynk.* Wjeſnu ſo powe, ſo je ſo ſrjedu w ludowej ſchuli w Via Reggio w jenej ſchulſkej ſtwe dźěł wjeſcha ſaſpynk. Jenemu 9lětnemu dźěſczu bu nop roſrażeny, ſo maju mało nadżije, ſo wono ſe žiwjenjom woteńdże. Dalſchej dźěſczi buſchtej cżeřke ſranjenej a někotre lożſcho.

* *Sniſżena turkowſka rubježna zwółba.* S Beiruta w Małej Aſiſkej ſo powe, ſo ſu franzowſzy wojaży we Szyriſkej blišo Palyraja turkowſku rubježnu zwółbu pſchekmapili a ſnicżili. Tuta zwółba běſche hižom wſyjet ſo do franzowſkeje krajiny nawaliła a rubiła. Cżłakazy rubježnizy wostajichu 17 morwych a mnohich ſranjenych na bitwiſchczu leżo.

* *17lětna lětarka dobu žebi ſwětowy rekord.* Mloda amerikanſka lětarka Elinor Smith, wo kotrejž hižom piſachmy, je w trajnym leczenju ſa żónſke dotalny ſwětowy rekord ſbiła. Wona leczeſche bjeſ pſchetacza 26 hodźin 22 mjenſchinow a ſlěpſchi ſtary rekord two 4 hodźiny 22 mjenſchinow.

* *Chińſenjo dóſtanu narodnu hymnu.* W Chińſe žu powiſchkowe napſchemowrózowanja wupiſali, ſo bychu dóſtali hódny tekſt ſa ſwoju narodnu hymnu. S tuteho wojowanja je wuſchoł jako dobyczeř ſtudent Chen-Way-Chun, kotrehož ſapodate dźěło budże nětko chińſka narodna hymna. Knježeſtwo je wobſamkło, ſo dże mi lijow eſemplarow tuteje narodneje hymny čiſchczeċ dacż a je darmo roſpołožiċ.

* *Lokomotiva roſbije autobus.* Na żeleſniſkim pſcheſhodże Argitadróhi blišo Floreſkeje ſtazije w Argentinſkej elektriſki cząh do autobuſa, kiž běſche polny wobſtejdenſkich. Lokomotiva autobus dołpołnje roſbi. Sedym ſranjenju bu ſchéſcż wobſtejnoſcżerjow a ſydomnacże ſranjenych. Preſident republiki poda žo na mėſtno kataſtrofu a wopyta ſranjenych w khorownji.

* **Njewólnizu, kotraž nochce swobodna być.** Zónska s města Fez (w Marokko) bě swojej smatej w Mekneju młodu njewólnizu s mjenom Barka sa 2000 frankow wotstupiła. Bórzy po tym ju zónscy swadźićelce a tak zhoni policija wo wikowanju s njewólnizu. Kuzy bu psched schezirfowe sudnistwo zadatny. Sud skónči so se sahubženjom kupza a pschedawarja a dóstaschtaj wyschse pjenježne khłostanje. Khłostanje bě po prawom hischze snadne, dokelž móżesche sakitować dopokasacz, so so tu wo wikowanje s njewólnizu njesedna, ale je ju zónska jenoż s dobrym wotstupiła. W rosshudźe so wupraji, so je njewólniza s dobom swobodna. Lódy, bě sudnik rosshudował, a hižo njewólniza, kotraž bě jako swědk pschipódla, wótsje zalosćićej, so ju su wo dobru khłostanu pschinjesli, kiž ji bydlenje a sexiwjenje policiji a sudźi nětko bjese wschěch srědkow na dróhi. Wupraji so, so nima na nicżo skorźićz, nětko je hubjenstwom wustajena. Tola njeschtejesche we mozy sudnika, jeje prosstwu dopjelnićz a swódku do „dotalneho sastojnstwa“ wrócżić dacz.

Puć do njebjeskeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

Tym židam pak dyrbjesche njewinowate swérjo, kotrehoż krej so na wéčko teje kschinje krjepjesche, być snamjo żónskeho żiwjenja, kiž na mésto śmjerćerećódneho człowjestwa swoje żiwjenje z krwju do śmjerće dacz dyrbjesche, so by tu winu człowjestwa sahubiło a Boha s człowjekami wujednało. Tohodla mjenowasche so też to wéčko, kotrež na tymaj sakonjowymaj taflomaj leżeshe, stoł hnady. So pak tón żidowski lud njeby bjes myślow pschikładowak, kak wyschschimělschnik krej swérjerja bjerje a do naśiwjeńschego njeshe, ale so modlił a prošył, so by Bóh tola bórsy sławjenego Wumožnika pósłał, rěkżesche Bóh wjele króć pschez 1000 lět sam s njebjeż dele pschez profetow a wéschćesche, swotkal żónske sjemjo, tón Wumožnik pschińcz a kak wón wumrjeć dyrbjesche. Swotkal dha dyrbjesche pschińcz? S njebjeż, pschetož tak wéschćesche Bóh pschez profetu Micheu wot Wumožnika, kotrehoż wonkhódy wot sapoczatka a wéczinoscze byl je. A kak wón wumrjeć dyrbjesche? Na kschiżu, pschetož tak wéschćesche Bóh pschez profetu Jesajasa. „Hlaj, mój wotrocżk budże powyscheny a pobéhnjeny.“ Chcejeli hischcze wjazy taflich wéschćesnjow kśischeć, dha pytaj je w starym testamenće, budźeschi jich dosć namakacz. Je dha pak někto temu jeźinej wujednanja woprawdźite wujednanje, a snamjenju wumożenja woprawdźite wumożenje seźehowało? Dha pój jenoż sobu, luby pschećelko. Psched 1929 létami pschińdże jandźel Gabriel ke knježni Marji a praji k njej: „Ty budźesch knjenja porodźićz temu dyrbjeli Jesus — na żerbsti: Wumožnik — narjeż.“ Marja pak dźesche k jandźelej: „Kak dyrbi so to stacz, dokelž ja wot żaneho muża ničżo njewém?“ A tón jandźel wotmołwi a dźesche k ni[illegible] budże na tebje pschińcz a ta mój najwu[illegible]cheho budże cże wobłtótkowacz, tohodla też to żiwjate, schtoż so wot tebje narodźićz budże, budże Boži Sun mjenowane.“ A tak so też sta. Jako so nětk Jesus narodźi bjesche, pschińdże jandźel Knjesa pastyrjam na polu a dźesche: „Hlaj, ja pschiwobjedam wam wulke wjeselę, kotrež wschemu ludu so dostaczź budże, pschetož wam je so dźensa Sbožnik narodźił, kotryż je Khrystuš tón Knjes w Dawidowym mésće. — A ta żyła toho njebjeskeho wójska śpéwasche: „Cześcź budź Bohu we wyschnosći, měr na semi a człowjekam dobre spodobanje.“ To żónske sjemjo tu bě. Wón, ta jaźnosć traśnoscze Božeje a podobnoscze jeho bycża, pisches kotrehoż Bóh njebjeża a semju je stworił, bjesche człowjek we wotrocżowskim schtakći. W Nazarecźi bydlesche wón cżichi a potajny jako khudy cżeśla. Jako pak bu wón 30 lět stary, pókla Bóh profetu, wjetscheho hacż wschitkich prjedawschich, Jana khcżenika. Tutón bydlesche w pusczinje a prědowasche: „Cżińcże pokutu, pschetož njebjesłe kralestwo je so pschibliżiło!“ A tón lud dźesche je cżrjódami do puscziny a pólnachu żiwoje hrěchi a dachu so khcżeźicz. Tuż pschińdże też Jesus, tola Jan nadżiwsche jeho khcżeźicz, dokelž wědżesche, so tutón żaneho hrěcha nima. Jesus chcżesche pak tola człowjekam jich hrěchi wotewjacz a te khłostanje, žmjercz sa nich cżerpjeć. Tohodla dźesche wón k Janej: „Njech so jenoż nětk tak stanje, pschetož tak nam pschikłuschа, wschitku prawdosć dopjelnicz.“ Na to khcżeźijeshe jeho Jan. A jako Jesus khcżeźeny bě, wustupi wón hnydom z wody, a hlaj, njebjesa wotewrichu so nad nim, a Jan widżesche Ducha Božeho jako holbża dele kecżesc a na njeho pschińcz. A hlaj, hłóś s njebjeż dźesche: „To je mój luby Ssyn, na kotrymż mam dobre spodobanje.“ Wot teho dnja prědowasche Jan „Jesus je to Jehnjo Boże“.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julisichn źrjedu:** Sajo wokhłódnjenje (najzkerje po njerwjedrach) a maczenje. Podobne wjedro w Jendźelsku. W południowej Europje we nozy hyma, hewak śuchno.

Franja Klingera w Neu-Grafenwalde woheń wudhyri, kotryż prěni posthod a tschu wupuscheji. Klinger so wospjet do palazeho doma wrócżi, so by gmejnike akty a druhe wézy wukhowak. W powschikłownym rosshorjenju njepytnychu, so je wón s doma njezwócżił. Jeho cżeło sčahnjene pódla jeneho wotka leżo namakachu. Mjenja, so je so wjerch nad nim saśmyknył. Mózno pak tež je, so je Klinger so z kurom sajédojezijowschi hižo prjedy wedowanje słyk.

Pólskeho generalneho konsula w Bytomju w němskej Hornjej Schlesiji, Malhomma, su póndźelu popoldnju do Warschawy zawolali. Mysla sebi, so jeho puczowanje s němskimi nazhlnoscjemi pschecżiwo pólskim spěwarjam w Opolu swinjuje.

W cżeśkłowakskej fabriji rosbuchadłow w Ssentinje pola Pardubiz je póndźelu kotoł rosbuchnył, w kotrymż so z glyzerina nitroglyzerin pschihotowasche. S rosbuchnjenjom je pjeć dźełaczerjow życżenje shubiło. Wschě fabrizne wokna so rosrashchu. Se schkleńzowymi tschełami so 15 wozbobow srani.

W Tunisu je psched kwarjenjom italskich nowin „Unione“ bomba rosbuchła. Twarjenje je so cżeśko woschkodźiło.

W Newyorku je na podsemskej żelesnizy jedyn wozowowy cżah s pokrym wotmachom do cżakajeho wosobowoho cżaha sawadźił. Pschi srażenju su so tři wosoby morile a 40 so sranio. Pschejelnjeny cżah, do kotrehoż bě so sawadźiło, so sapali. Płomjenja wukhowańske dźela jara poczeżichu.

Protyka dawkowych śermjow.

w měsaznu meju 1929.

Saplacżić ma so na finanzny hamt:

5. meje: **Dawkowy wotcżah wot dźełaczerskeje mshy** sa mshy, kiž buchu w cżasu wot 16. hacż 30. haprele 1929 wuplaczene.
10. meje: **Bursowy wobratny dawk.**
15. meje: **Dopředne saplaczenje na dokhodny dawk** sa katarstwo a hajnistwo po dawkowym namołwjenju sa 1927/28.
15. meje: **Dopředne saplaczenje na samóżenski dawk,** 2. podśěl 1929.
20. meje: **Dawkowy wotcżah wot dźełaczerskeje mshy** sa mshy, kiž buchu w cżasu wot 1. hacż 15. meje 1929 wuplaczene.

Towarstwowski powěstnik.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin“ wotměje njedźelu Rogate 5. meje w 7 hodź. pola Rösikee swoju zhromadźiznu. Rěcżeć budże knjez duchowny Rösler. Sobustawy, kaž też hosćo su prawje bohaće přeprošeni. Předsydstwo.

Drježdźany. „Kralhromadnik“ ma štwórtk 2. meje wječor 3/4 9 hodźin swoje měsačne posedźenje pola G. Zmija na Christianskej dróży 22. Dnjowy porjad: 1. Zdźěnki. 2. Přednošk: „Wodźan“. 3. Naši nowi hosćo, studenća. 4. Zabawny wječork. 5. Knihownja. 6. Namjety. Do posedźenja je wot 1/2 8—1/2 9 hodźin stajnje serbska hodźina. Wobdźělnicy su witani.

B. Krawc, předsyda.

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja“ zarjaduje 26. junija wulět na Lawšu pola Žitawy. Jědźe so z autobusom. Auto zastanje we Worcynje rano w 5 hodź., potom w Njechornju, Kortnicy a Hrodźišću. Wobdźělnicy njech so pola knjeza Röży w Kortnicach zamołwja.

Łaz. Towarstwo „Handrij Zejlef“ we Łazu ma njedźelu 5. meje popołdnju w 4 hodź. swoju zhromadźiznu. Dla ważnych wobzamknjenjow njech wšitcy přińdu. Dowěrnicy so proša, sobustawy, wosebje pak te, kiž hewak njepřińdu, sobu přiwjesć.

Předsydstwo.

Lichań. Hrajerjo maja jutře 1/2 7 hodź. pruhu za Mikow, spěwanje je jutře wječor we 8 hodź. pola Rudolfec.

Radwoŕ. Hu. Je. změje štwórtk po nyšporje (8) zhromadne spěwanje pola Kralec horka. Za Budyšin.

M. N.

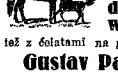
Rakojdy. Přichodny pjatk rejwańska hodźina wupadnje, za to so zwučuje. Štwórtkowne zwučowanje wupadnje.

Sowrjecy. „Sokoł“ zwučuje srjedu.

Spěwnym towarstwam. Ze zhromadneje jězby na wustajeńcu do Poznanja ničo njebudźe. Jězba je předroha, wučini při najzlutniwšim žiwjenju znajmjeńša 50 hriwnow, wězo pjenjez, z kotrymiž ma so při nětčišej hospodarskej nuzy ličić. Też čas k zamołwjenju je nam wšeteje winy dla tłóchnył. — Štó ma Kocorowy rukopisny zawod k „Nalěću“ — maestoso? Spočatk teksta réka: „Stwórba Boża, templo swjaty“. Ma snadź něchtó wotpisk? Dha njech hnydom na mnje póscéle.

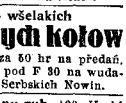
Hł. dirigent.

MANTLE
za žony a dźěći
Pyšne wobleki
z foulardina — Crep de chine
a wołmjan. muslina
we wulkim wubjerku
W. Häcker
měj.: Otto Harfmann
na Žitnej hasy 7

Wot dźensa wutory mam w mojich hródźach wulki wubjerk
dźełanskich konjow a wysokosuccin. kruwow

też z ćolatami na předań abo k wuměnjenju.
Gustav Panitz, hosćenc w Kotecach.
Telefon Wóspork 333.

Vogtl. gardiny, story, roleau, zwjerśne gardiny, vitraży, ložowe a blidowe přikrywy diwanowe přikrywy, powěšaki na ścenu, wóskowane ruby, šatowe tkaniny, canki, zwjerśne košle, šiće po měrje, wušiwanje mjenow.
Dobra twora a tunje płaćizny
Martha Bräuer
na Moltkowej dróży 5

Domjace jehnjata

ma na předań
wowćernja
w Krakecach Telef. Budyšin 2027

Wolij k mazanju
Kilo 15 pj. najmjenje 10 kilo po wulkich dźělbach na předań **na Drjewowych wikach 27**

Hygieniske wěcy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stažiki, podłožki, pjeluchowe kholowški
Wagnerowa
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Symjentne a wulke **běrny** wšěch a druzich ctr 3—4 hr. ma na předań **Jurij Zachornack,** wikowarnja z tejedu w Ralbicach.

Dobre ratarstwo

16 wšelakich
wóznych kołow
hromadźe za 50 hr na předań. Poskićenja pod F 30 na wudawarnju Serbskich Nowin.

18-25 jutrow wulke, dobre masivne twarjenja, je hnydom přijomnje na předań
Poskićenja pod **F 31** na wudawarnju Serb. Nowin

Wóskowany rub 100 šěroki m 1·50, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17·— hr. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej h. čo. 10. Rózk Krónpryne. mosta.

Rólny wóz
nowy, ale trochu pod dešćikom čerpit za 100·- hr. na předań. Poskićenja pod F 29 na wud. Serbskich Nowin.

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Wšědnje hač do 20.- hr.
móżeće sebi z domjacym dźěłom atd zasłužić. Zapodajće Wašu adresu na
N. Reiter, Mannheim
Postfach 612.

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z rżanych a pšenicznych wotrubow, rajsoweje *mučki* a *mučki* wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćich kajkościach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernie pola Linska njeskaženej a čistej.

Cehnjenje I. rjadownje
sakskeje krajneje loterije
Póndźelu, wutoru a srjedu
13., 14. a 15. meje 1929
Hłowne dobyće: **hr. 30.000**

Kupna płaćizna	3/10	1/5	1/9	1/1
	4.—	8.—	20.—	40.—

Losy poručataj statnej loterijskej běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej dróży 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Přesadźowanje zamołstajeństwa

Štwórtk, 2. meje 1929 dopołdnja w 10 hodź. budźa so w leżownosći w Budyšinje na Hornčerskej hasy 11 we dwerje na prawo w 1. poskhodźe štyri wšelake zawostajeństwa za hotowe pjenjezy zjawnje na přesadźowanje předawać a to:

5 drastowych khamorow, khamoraj za jědź, šatow. khamoraj, kucheński khamor, verlíko, bufet, pisanski sekretar, lodowy khamor, dźěłeńskej ścěnje za hosćency, komoda, komoda ze šklenč. khamorom, pisański pult, etagera. šij. mašiny, krinje, salonowa garnitura, plyš. sofa, wulki stólc, krinja za kožuchi, někotre blida a stólcy, nócny stólc, stólc za małe dźěći, poskhod. stólc, jednore myjne blido, dwójne myjne blido, 3 wulke špihele, 3 ložow z matracami, jenotliwe łoža a matracy, 3 łoža za dźěći, reformske łožo z naklad. matracu, 7 pjerat. dźělow matracow, wulki pućow. kufr, kołsykóń, 3 sedła za *motorske* kóła (nowe), powětr. trélba, stary časnik na ścěnu, zbérka mjetelow, luta, dźěćenc kupańske wanje (Zink), wulka kupańska wanja z kup. kachjemi, dosp. (koprowy kotoł), wšelaki domjacy a kucheński grat (kuch. a horncowe regały, hospod. wahi, atd.) płokanska mašina.

Wjetša dźělba jara derje zdźerżanych mužacych wobleko, žonjacych mantlow, žonj. kostumow, žonjacych wobleko a wobuća.

Započatk w 10 hodź. Wot 10—1 meble, wot 3—5 mužacu a žonjaca drastu, domj. a kucheński grat. — Wobhladanje hodźinu do přesadźowanja.

Max Wenzel
w Budyšinje přesadźowar a taksator na Hornčersk. h. 11. Tel. 3696

Příloha k číslu 100

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 30. haprjele 1929

K 1. meji.

Witamy ju radostnje, žadostnje po měsacach putarstwa zymskeho nadknjeżstwa! Přiroda wuswobodźi so přikrywa smjerće, žada za žiwjenjom, swětłom! Za swobodu žada kóžde stwjelčko, kóžde stworjeńčko, a nic najposledy — človjek sam!

Swoboda!

Hordostne, krasne to słowo, zbožowne začuće, njewobmjezomny, smĕr přichoda! Ale hórko chce dobyta być, často z krwju, krutej wolu a wutrajnym skutkom!

Čas poslednjeho lětstotka je nam za to z najwurazniším příkładom. Putane človjestwo pytaše, žeđeše za njej, wojowaše swĕru wo nju. Nadknježićer zhubi swoju móc, hačrunjeż ju za skałokrutu mĕješe. Móc jeho so rozdrjehi, z rozpadańpak rosće nowy čas, nowy přichod ludow, wola a skutk. Swětowa wójna bu z wuznamnym faktom swětnych stawiznow. Tola mnohemu njejsu hišće pruhi krwě a smjerće, pruhi ranja noweho přichoda so swĕdomja płomjenile . . .

Dźĕłaćerstwo wudoby sebi po wójnje wuznamne prawa,prawa lĕpšeho zwěsćenja človjeskeje eksistency — prawo być, človjeka hódneho žiwjenja. Też tutu prawa buchu z horcym, krwawnym, sebjewĕdomnym wojowanjom wužadane. — Njech wĕ sebi proletariat ważiō tuto ranje noweho časa. Čežki budźe dalši bój wo nje, tola jenoćaca wola, skutk a runy, smĕr wjeđže k dalšemu zwěsćenju swojich človjeskich prawow. Nic frazy,ale skutk twori přichod! W tutom přeswĕdčenju swjeć dźĕłaćerstwo dźeń 1. meje!

A my Serbja?

Hdy budźemy my swjećić dźeń swobody? Tehdy, hdyž my to sami chcemy — a knjeżerstwo so ma po kazni: prawo za prawo!

Swoboda chce dobyta być, z krwju a sebjezaprĕwarskim skutkom, hodźi pak so zwěsćić z wutrajnym, sebjewĕdomnym, sobjeskrućacym dźĕłom!

Hdĕže mamy započeć?!

1. Domach w swójbje z prawej serbskosću, to rĕka ze założenjom serbskeho mandźelstwa. Dobry příkład je najlĕpši wočehnjeński srĕdk přiwuznym. Nan a mać staj zakład swójby! Staj-li zjawnaj, sprawnaj Serbaj — potom je cyły dom kruta twjerdźizna, Serbstwu zakhowana. Staj-li slĕpcaj, klonjerjej, bjezkharakternaj, šio chcetaj sebi žadać wot swojeho dorosta? Tuž Serbja, duchownje wukubłani a njewukubłani: Dobry příkład płodźi strowy serbski dorost, přichod našeho ludu. Serbja, zakhowajće waše statoki, wjesne, měšćanske, farske a wučerske domy serbske!

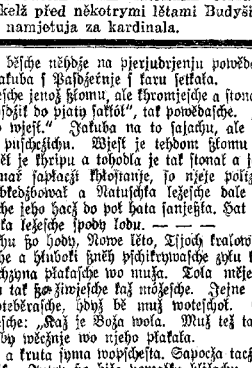
2. Budźmy swoji, wikujmy wobhladniwje ze swojim. Sobu najkrasniši kućik zemje mjenujemy swoju dominzu, spóznajmy a lubujmy ju dźeń a bóle. Spožčmy dominzje pak też domizniski raz swojeho skutka a woživjenja! Njepĕrmy so w zymje zady khachlow, w lĕće na zahrodźe we słońcu, ale pućujmy prĕku a podlu přez serbske pola a hona, zawyskajmy při tom serbske spĕwy a zarejwajmy swoje rjane narodne reje. Lubuj swoju dominzu, jako sebje sameho, zo by, jeje rjanosć tebje do putow wzała. Łužica, krasna naša domizna, budź a wostań naša!

Budźmy swoji, budźmy Serbja! Hordźe so wuznajmy, njekhablajmy ale žadajmy naše prawa na šulskim, cyrkwinskim a zarjadniskim polu! Njerĕčmy — ale žadajmy! Njebleđmy — ale skutkujmy. Kóždu kŕiwdu zapisajmy a swojim sprawnym wjednikam luda zapodajmy! Tak budźemy jeničcy dóńć k nowemu ranju — po smĕru: Prawo za prawo! Ničeho so njebojimy, za prawo my prawujemy!

Wikujmy wobhladniwje ze zemju swojej! Stoż sy wot swojich wótcow namrěł, česć jo, zo by jo wobsedźał. Kaž scin zrudneho přichoda wupinaju so w našej dominzje, twornje, wuhłowe a skalne jamy. Pokłady našeje zemje njesu cuzemu złoto do klina a my, smy scińi, nic sami swoji we swojim. Prawy Serb waži sej kóždy kawałk swojeje pódy, njehordźi so po korćmach ze swojim wobsedźeństwom, ze swojim cuzolubkarstwom — zaprĕćom Serbstwa. Runje naš čas pišе ze žehliwym pismom mnohemu serbskemu wobsedźerjej tutu wĕrnosć do knihow žiwjenja — do stawiznow swojeho rodu! So njeprědajmy, swoju zemju sebi zakhowajmy! Błyšć a mamon wjedu k smjerći toho, kiž njewobhladniwje za nim hraba. Swoju dominzu zhubić, rĕka wšo zhubić. Spóznajmy to! Zakhomy so před zrudnym dóńtom zapĕtheho!

Budź we wšĕm swój! Sebje wobknjeż, to swoje: zemju, rĕč a wĕru česći!

3. Woprujmy! Smy khudy ludźik, mały ludźik, — tuž budź čim wjetša naša woporniwosć ducha a skutka! Dobrych mamy wjednikow luda, budźmy jim dźakni, woprujmy z nimi čas a mocy w horliwym narodnym skutku! Dźĕlajmy, spĕwajmy! Zjednočmy so wšudźe do cyłkow! Sylniny naše serbske towarstwa a wužadajmy, sebi prawo, hdyž je lesć spyta zakryć!

Nuntius Pacelli našim katolskim Serbam derje znaty, dokelž před nĕkotrymi lĕtami Budyšin wopyta. Joho namjetuja za kardinala.

Z wohniwej lubosću, z wutrajnym skutkom twormy nowy čas a smĕr! Na zjawnosć ze wšĕm, štoż nas tłóči! Fakta podtłóčowanja zapišmy z wohniwym pismom do našeho žiwjenja! Žiwjenja skutka a swĕry!

Generalna zhromadźizna towarstwa „Jednoty“ w Drježdźanach.

H-s. Zańdźenu wutoru wotmě naša Drježdźanska „Jednota“ swoju 51. generalnu zhromadźiznu. Předsyda wotewri zhromadźiznu po 9. hodź. z kat. postrowom. Wosebje móžeše powitać našeho mištra B. Krawca a češkeho bratra Změškala z Prahi. Po wozjewjenju dźeńskeho porjada, z kotrymž bĕchu wšitcy spokojom, přečita so zapis poslednjeje zhromadźizny. Na to sćěhowaše dlĕžša rozprawa we zańdźenym towarstwownym lěće, kotruž přednjdy. poda. Ze njeje bě widźeć, zo je zańdźene lĕto było połne narodneho dźěła za předsydstwo. Wosebje mnoheho dźěła je sebi wuhotowanje połstałětneho jubileja žadało a wšě mocy jara napinało. Za to pak bě wuspĕch jara rjany. Wón mytuje cyłe prócowanje. Hewak je towarstwo dźĕłało po starych smĕrach a je skoro wšu dźe zastupjene było. Wosebje skorźeše rozprawnik na njedosahacu lubosć k dalšemu wukubłanju. Naš krajenjo a zaso wosebje krajanki njezajimaju so zwonka druhe na swĕće, hač za rjeh. To tamne k žiwjenju słušace woni hižo wšo wĕdźa. A človjek tola že nje njewuwukinje. K tutemu prašenju poŕěča też naš mištr Krawc dobre słowčko z hódnymi pokiwami Towarstwo wuhotowa 1 generalnu, 3 hłowne zhromadźizny a 45 wječorow w běhu lěta. Nimo toho hišće dwaj wulětaj a 1 swjedźeń. Pisomne dźĕło předsydstwa wučiniješe samo 621 listow a dopisanicow. Před noški mějachu knj. prof. dr. Jakubaš, Helas, dr Wjaceslawk, wučeř Zahrodnik a trójcy kons. radn farař Kral. Lieba sobustawow je přez přistupjenje a woteńdźenje wostała kajkaž bě. Towarstwowy dondyrbješe so loni přepołožić. Bě to trochu čežko, hdyž bě tow. w starym na 40 lět zaměstnjene. W hosćencu „Bayrische Krone“ pak je tow. zaso cyle přihódny dom namakało. Na kóncu swojeje rozprawy pokaza předsyda, kak móže kóždy jednotliwy krajan připadnje za swoje towarstwo, za swój narod skutkowaś bjez wulkeje prócy a hary. Potom sćěhowaše mjenje zwjeselaca rozprawa pokładnika. Z jubilejom je towarstwu přez 200 hriwnow deficita nastało, kiž dyrbješe so ze zamóženja zarunać. Zlĕbowanje pokładnika, bu jenohłósnje skhwalene. Knihownja rosće a je přez darjene knihi knj. prof. Muki so derje wobhaćila. Předsyda wupraji knj. prof. Mucy najwutrobniši dźak. Při wólbach bu stare městopředsydstwo jenohłósnje znowawolene. Po přijimanju 4 nowych sobustawow sćěhowachu tow. naležnosće. Wobzamknychu so zaso wuležy a swjedźeń. Wo zhromadźiznje Domowiny rĕčeše krótko předsyda. Wjetša rozmołwu wubudźichu też serbske kemše w Drježdźanach. Dale rĕčeše so wo wobdźĕlenje na wustajeńdźanach. Dale rĕčeše so wo wobdźĕlenju na wustajeńštož ma knj. Rynč w rukach. Knjez dr. Wjaceslawk namjetowaše hraće dobreho dźiwadła na přichodnym swjedźenju. Předsyda spomni hišće na kurzu-

Dom wopilcow.

Powědańčko.

(Skónčenje.)

Wboha Natuschyna doma podarmo na muża čakaješe. Hdyž też to je schoł? Nó, wona ẑebi dale ẑane starośće njeczinješe. „To je wĕsće ẑazo bo korčmjy schoł“, praješe. „Hdy też tón jónu picź pschestanje, w poslednjej minjuśinje psched ẑmjerćeju.“ Wboha płakaše, ale njewědźeše, to je ẑeje Jan hižo picź pschestał, to je jemu picźe na wĕćzne sajchło. Tola ẑa nim ẑo dale thodźo njepraješe. Wědźeše, ẑo njeby ẑobu domoj schoł, by-li po njeho pschischła. Njeboješe ẑo też ẑo ẑo ji hubi, bo-lećź je ẑo wschĕdnje domoj wróćił. Ale tón króć bĕše ẑo wopraudźe milka. Jan bĕše ẑo wopraudźe thubił.

Njewróći ẑo wjećzor, ani najẑatra ani ẑa jutpschim. Ludźo ẑo ẑa nim praschachu, hdyž bě ẑobotu proẑata kupił, hdy ẑebi po nje pschijĕdźe. Tola nihdźe ẑadyn Natuschka.

Natuschyna płakaschе a ẑwarjeschе na muẑowe wĕćzne złotanje. Też dźećzi bĕchu wschitke spłóschane. Čakachu a čakachu, ale nan njepschińdźe. Nĕtkole hatke ẑo Natuschyna poẑa ẑa nim w korčmje praschećź. Ale tam ẑi prajachu, ẑo je Natuschka njedźelu w nozy wokoło 1 hodźinje ẑ korčmy wotešchoł a ẑo wot toho čaẑa ẑem wjazy wo nim thyschełi njeẑu.

Korčmaŕ ẑamo hordźe prajeschе, ẑo njeje ẑ jeho pomocjerjom, ẑo by ẑo wo tajkeho kapała ẑtarał, ẑo je jemu ẑyeł ẑeho dołžny a ẑo je wjeẑoły, hdyž jeho njewidźał.

Też nózny ẑtražnik prajeschе, ẑo je jeho do korčmy hicź widźał. Hacź je wróćio ẑchoł abo niz, wo to ẑo hižo ẑtaral njeje.

Stónčnje ẑo počachu ẑandarmojo ẑ tym ẑabĕraćź, pytachu, wuẑtuchowachu, tola niczo njewuẑłĕdźichu. Po Natuschyni njebĕ nihdźe ani ẑlopy.

Korčmaŕ bĕše ẑo w poẑledním čaẑu nĕkak napadnje pschemĕnił a też jeho wschĕdni hoicźo bĕchu nĕkajẑy ẑměronni a ẑatrózeni. Ale ẑprawnosć bĕschе ẑaj ẑlepa, a tak to na poẑledku wschitcy wocźichny.

Natuschka bĕschе ẑo bjes ẑleda thubić. Psched hodami popadnychu ẑandarmoẑo dźiwnu rĕć wumjeńkać. Paschy-

reje. Tu bĕschе nihdźe na pjerjudrjenju powědała, ẑo je tehdom Jakuba ẑ Paẑdźerńje ẑ karu ẑekała.

„Wjeẑeschе jenoẑ hłomu, ale thromjeschе a ẑtonaschе, jako by ẑebi hoẑdźił do pjatu ẑaktół“, tak powědaschе. „Bóh wĕ, ẑchto je to wjeẑł.“ Jakuba na to ẑajachu, ale po cźaẑu jeho ẑaẑo puẑchćichu. Wjeẑł je tehdom hłomu a ẑ tym basta. Mĕł je khripu a tohodła je tak ẑtonał a ẑaẑłĕł.

Korčmaŕ ẑapkaẑi khłoẑtanje, ẑo njeje poliẑajẑku hodźinu wobtrjedźował a Natuẑchka leẑeńce dale w hacźe. Woda bĕšče jeho hacź do pok hata ẑanjeẑła. Hat ẑamjerźny a Natuẑchka leẑeńce ẑpody lodu. — — —

Minuchu ẑo hody, Nowe lĕto, Tjoch kraloŵ. Krucźe njerjenjeńce a hłuboki ẑněh pẑchikrywaẑche zyłu krajinu.

Natuẑchyna płakaẑche wo muża. Tola mĕjeẑche maku ẑiwnosć a tak ẑo ẑiwjeẑche ẑaj mójeẑche. Jetne ẑamoẑenje tak njewotebĕraẑche, hdyž bĕ muż woteẑchoł. Stónčnje ẑebi praješeẑche: „Kaj je Boża wola. Muẑ też tak duẑchny njebĕ, ẑo by wĕćznje wo njeho płakała.

Dołha a kruta ẑyma wopẑchesta. Sapocźa tacź. Wẑchak bĕ nałĕtnik. Jutry ẑo hižo pomałku blizachu.

W zyrkwi ẑpĕwachu paẑion a ludźo khwatachu k Bożemu rowej. Wola počachu ẑkhnyć.

Wĕẑty hoẑpodaŕ chẑyẑche hicź won pohladacź, hacź njemóże ẑtoro ẑapoczeź ẑyć abo na połach dźĕłacź.

Dźĕẑche po mjeẑy ẑ hatej a dźiwaẑche ẑo, ẑo na hacźe ẑĕchto cźorne leji. W rohodźinje zyłe pichi brjoẑy. A kelko wrónow tam bĕẑche! Krakachu a krakachu. Nowe cźrjódy pẑchilĕtowachu.

„Cźicho to ludźo wẑcho do wody njemjetaja“, praješeẑche pẑchi ẑebi a dźiwaẑche ẑo. Je to ẑnadź nĕkajẑi ẑwitnjeny poẑ abo ẑchto? Dźĕẑche tam pohladacź. „Cźakajcźe, ja waẑ roẑeẑerju“, hroẑeẑche wrónam. Saẑleẑka ẑ rukomaj. Wróny a halworny drje ẑo roẑleẑcźachu, tola daloko njeleẑachu. Chẑychu ẑo ẑaẑo wróćicź a grawoẑcźiwje krakachu.

Pẑchiẑidźe hacź k wodźe a ẑo njemako ẑtrózi. Na prĕnje pohladnjenje ẑpójna, ẑo je to cźłowjek. Ale kak hroẑny bĕẑche. Wẑchón nadutły jako ẑnuđ, wocźi jemu won ẑtejachu. A kak to ẑ njeho ẑmjerdźeẑche. Cźĕẑko hižo ẑylnje thaẑeẑche. Dẑchcźe jónu na njeho pohlada, a nĕko hakle jeho po braẑece ẑpójna. Bĕ to Natuẑchka. S hroẑu ẑo thchaẑeẑche a khwataẑche do wẑu.

Za khwilu pẑchidźechu hižo ẑandarmojo a wucźaẑ nychu jeho. Žona nad nim tuẑy łamaẑche, ale muẑojo kotiẑi ẑola njeho hiẑchcźe bleẑchu paleńẑa nabeńẑchcźu, ẑ hnydom twipichu. „To je ẑchłoda woẑtajcźeẑ“, prajachu a njegrawachu ẑo. Alkoholnik ẑo nicźeho njegrawa. Za bojeẑ po paleńẑu je ẑulnijcźa hacź wẑcho druhe.

Wẑchitcźo ẑahnarmojo bĕchu pẑcheẑedne, ẑo je Natuẑchka pjany do wody padnył a ẑamo tommijcźa dĕ to potwjerdźiła.

Cźĕło bě hižo tak pẑcheẑtate, ẑo njebĕ ani ẑtopy po tym ẑo je jeho nĕchtó druhi kónẑował.

Tak njeẑbožowneho Natuẑchku bozyła mĕrnje pokhowachu a pomałku na njeho ẑapomnichu.

Korčmaŕ Jurcź ẑebi wodźcźmy a jeho hoicźo ẑ nim Wẑchitcźy mjeẑcźachu a tak ẑyła hiẑtorija wuẑmy.

Korčmaŕ dale tołẑtnjeẑche a bohatnjeẑche. Nikoho ẑ picźełow njeje ẑakoẑtna ẑmjercź Natuẑchki ẑatrachichła. Wẑchitcźy drje wĕdźachu, ẑo je paleńẑ był ẑ winu Natuẑchkowoje ẑaẑtuje ẑmjerce. Tola, picźa ẑo njemóžachu wotẑtajicź

Wot teho cźaẑa ẑem, hacź bĕẑche ẑo tole ẑtało, bĕ ẑo wjele pẑcheměniło. We wẑu nowu dróhu twarjachu a te korčmje praẑwje howjeẑche.

We wẑu njebĕ ani lublerja, ani thĕẑkarja, ani dźĕła cźerja, kotryż njebĕẑche w korčmje doẑmy. Korčmaŕ bě je ẑwojim liẑchcźatym waẑchnjom nimale wẑchĕch woblećźał. Pojcźełowaẑche a pojcźełowaẑche a baẑche ẑebi ẑe ẑitom płaczicź. Mĕjeẑche ẑyłu wjeẑ w rukach.

*

Lĕta ẑo minuchu. Jakub ẑ Paẑdźerńje jara cźeẑki ẑhorje. Mĕjeẑche w ẑołdu njeđźiwajcź raka a dyrbjeẑch ẑurowe bołoẑcźe wuẑtacź. Wumrjeẑ njemóžeẑche a ẑ hoẑcźu njebu lĕpje. Nimo toho jeho ẑe ẑwĕđomnje cźłowjeka wẑcho. Stónčnje pak ẑpójna ẑwoju winu a wuẑna ẑ tamneho njeẑkuẑka. Njemako ẑo ludźo ẑwađźiwachu. Jakuba a tamnych hoicźi ẑ korčmarjom ẑajuđźicź. Tole Jakub khłoẑtanje ani wjacy njeđokaẑa. Cźĕẑche a ẑ Bohom wujeđnany ẑemrje. Tamni buchu na nĕkotre lĕta dokhłoẑtańe wotwjeđeni. Korčmu bu pẑchedata a pjenjeẑ krućachu ẑudniẑke płacźenja. Też widowa Natuẑchkyne doẑła doẑtwjeńẑtku rentu. To bě ẑrudny đóńt wopiłẑowu.

— Kónc. —

za serbske holcy w Dalkach a na wopyt swjatočnosćow swj. Wjacsława w septembru w Prazy a skónči sylnje wopytanu zhromadźiznu wokolo ½12 hodźin z mócnje zaspěwanym spěwom: „Hdźe statok mój!"

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowaćskeho registra je so dźensa zapisało:

1. Na lopjenu 513 nastupajo firmu Curt Scheibenbauer w Budyšinje: Elsa Gertrud swob. Scheibenbauerowa rodź. Puyez je jako mějićelka wustupiła. Prokura Herberta Scheibenbauera je zańkła. Pšchekupz Herbert Scheibenbauer w Budyšinje je z mějićelom.

2. Na lopjenu 744 nastupajo firmu Emil Schuster w Budyšinje: Prokura je spožčena pšchekupzej Rudolfej Schusterej w Budyšinje.

3. Na lopjenu 845 nastupajo firmu August Nowak atz. tow. w Budyšinje: Prokura je spožčena dźěłaćerskemu wjednikej Mikławšchej Mročej w Budyšinje. Wón ćmě towaršwo jenoż z hromadnje z jenym zhubstawom pšchedbyłstwa abo jenym prokuristom zastupować.

4. Na lopjenu 1044 nastupajo firmu Pelz a Schneider, komanditne tow. w Budyšinje: Prokura je spožčena pšchekupzej Erichej Philippej w Budyšinje.

Hamtske sudnistwo w Budyšinje, 24. 4. 29.

Zjawne namołwjenje

na spolki (Körperschaften) a samóžešće maśzy k pšchisłušejmjenju podawkow, kiž su ważne za dawk

1. K dawkej winowate spolki (Körperschaften) a samóžešće maśzy maju finanznemu hamtej kóždy cźas sćěhowaze podawki wosjewić:
   1. Jich saloženje a wobłuk zastupja podawki, kiž su k dawkej winowate abo dawkowu winowatosć pšchemjenja (na pšchikład: Saloženje tukrajneje dźěłarnje, postajenje stajneho zastupjerja w tukraju);
   2. Dobyće prawoplomocnje, pšchekhod z prawneje formy abo towaršwostneje formy do druheje abo sjednoćenje jeneho towaršwa z druhim;
   3. Pšchepołoženje zhubła, městna wjednistwa z druhim; krajneje dźěłarnje a wotwołanje stajneho zastupjerja w pšchipadźe wobmjesowaneje dawkowneje winowatosće po § 3, wotst. 1 cźo. 1 zakonja;
   5. Wobstamknjenje wo rozpuschcźenju abo khwat zo towaršwo z druhich pšchicźinow rozpuschcźi;
   6. Skónčenja jednanjow wo samóženju (likwidaziju) a wuschmórnjenje we wikowańskim, towaršwowym a druzstwowym registru.
   2. Dale maju finanzneemu hamtej wosjewić:
      a) Wobstaranske dźěłarnje w smyśle § 7 zakonja, pschisłušejo wobkhodow, kiž njesłuża wobstaranju wobydlerstwa z wodu, pluwom abo mlinu abo sjawnemu wobkhadej a pschistawnym wobkhodej;
      b) zasłužbne a hospodarske druzstwa, kiž su pschistamknjene rewisionownemu swjazkej;
      c) wupschestrênje jich wobkhoda pśches wobwód zhubstawow.
3. Podawki, kiž su wosnamjenene we wotstawku 1 cźo. 1 hacź 3, 5, 6 a we wotstawku 2 maju so najpozdźišcho hacź do minjenja mjeźaza po tym, so so stachu; naprawy, we wotstawku 1 cźo. 4 wosnamjenjene, maju so najpozdźišcho 14 dnjow pśedy wosjewić, hacź so stanu.

W Budyšinje, 29. haprleje 1929.

Finanzny hamt w Budyšinje.

Swójbne powěsće.

Swěrowanaj: Kurt Strehla, pjekaŕski mišchtr na Zidowje z Ellu rodź. Döringez we Wjednarjezach.

Semrěli: Pawoł Lehmann, moleŕski mišchtr we Malym Wjelkowje, 50 lět. — Bjedrich Maks Hausdorf, kubleŕ w Kinźu pola Halschtrowa, 48 lět. — Hilza Kitzingez w Budyšinje 34 lět. — Marta Hulcźowa rodź. Leharditez we Wjasowizy. — Richard Dornig, słotnikaŕski mišchtr w Lubiju, 53 lět. — Hans Mitasch, słonikaŕski mišchtr w Lubiju, 53 lět. — Arthur Dietel, schlenczerwiśti mišchtr w Bělej Wodźe, 53 lět. — Jeliks Wojtezki, schlenźudźeŕ w Bělej Wodźe, 71 lět. — Hana Mawrina rodź. Hoffmannez w Bělej Wodźe, 60 lět.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 30. haprleje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,214	100 pólsk. złotych .	47,375
1 jendźelski punt . .	20,452	100 čěskosł. krónow .	12,472
100 šwajc. frankow .	81,16	100 franc. frankow .	16,475

Barlinska bursa wječera z krutym mjeseńcom do wschódneho witkowanja sastupi. Po wschelakich kabłanjach kurzy na łonzu burzy skrućene wostachu. Wiki z dotalnymi a rentowymi liśćinami běchu też wječera žnadne a žłabe.

Produktowe wiki pornjo pschedkhadźazym dnjam wjele hiwaśsche njeběchu. Žito je na wikach žadne. Hotowe sorno za dotalne płaćiny pschedatwachu. Posłdźiše termije běchu trochu sesłabjene. Wječera płaćeze zentnaŕ

w Barlinje:

pšeńcźy 11,30—11,40 hr., rožki 10,30 hr.
hacź 10,40 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nazymskeho 9,60 hacź 10,10 hr., wowsa 10,10— 10,40 hriw.

w termiłowym witkowanju

sa meju: pšeńcźy 11,80 hr., rožki 10,80 hr. hacź 10,77½ hr., wowsa pak 10,50 hr. hacź 11,22½ hr., wowsa pak 10,91¼ hr., sa julij: pšeńcźy 12,15 hr., rožki 11,25 hr.

w Drježdźanach (pjatk):

pšeńcźy 11,35—11,60 hr. (11,25—11,50 hriwnow),
rožki 10,40—10,65 hr. (10,40—1065 hr.),
jećmjenja nazymskeho 9,75—11 hr. (10—11 hriwnow),
jećmjenja nalětneho 12—12,50 hr. (12 hacź 12,50 hr.),
wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hriwnow).

Pschisłatajeja:

Klempnaŕskeho, Rosenberg w Hródku, Hrodowne naměsto 6.
Krawśkeho, Mrózk w Radowišu pola Hródka.
Murjownika, pschekhubskeho, Grundmann we Wojerezach.
Holzu do domu, pjekaŕ Gärtner we Wojerezach.
„ do Budyšina, Hochcźa hasa 27 a II.
Hospoźu na kubło blizko Budyšina, pschisłatajaza žona Górlichowa w Budyšinje, tel. 3837.

Na pschedań:

Wós. dźěłazy w Bělej Wodźe, Sahrodkowa ł. 16 II.
Wós. dźěłazy w Lubiju, Swonk. Žitawska dróha 18.
Wós. swinśki w Budyšinje, Wjeleczańska dróha 42 I na prawo.
Krowa, młoda wyšokoćuźelna w Płaćezach 42.
Bźrny, jédne w Drěwjach 25.
„ jédne a hymjenitne we Wyšokej pola Lasa 18.
„ hymjenitne, Duczman w Nimšezach.
Khěža w Jenkezach pschi drózy 63, dalsche wukazuje Kuczka w Budyšinje, Nowe hrjebje 5, tel. 2177.
Patty po 8 hr., knježi dwór w Lichanju.
Libjata, hoscźeny w Hnaschezach.
Jeta k nałožowanju, kacźe w Malym Wjelkowje 11.
Sypu 10—20 zent., Cahlizitownja w Hnaschezach.

Sudnizny na pschedawanje

hrjedu, 1. meje 1929

w Rittej w hoscźencu „K hwězdźe", dop. w 10 hodź.: Klamowe meble, klawěr, njebos, schatowy khamor;
we Wojerezach w hoscźencu „K hwězdźe", dop. w 11 hodź.: hoblowak, wschelake meble, klawěraj a hudźbny stroj z deskami.

schtwórtk, 2. meje 1929

w Kamjenzu, dop. w 9 hodź., w kasarnach, komorny dom maschinitich tśělow: wschelake meble, lampy, kola, awto, waha, wschelake pjekaŕske maschiny, tepichi, pišańke stoje, cźežnik, nłoćowana z lokomobilu a praźu, hudźił wino, koże, wurśtne twory, žonjaze mantle a wobrazy;
w Hoferezu „K lśenemu dworej", dop. w 11 hodź.: wschelake wozy a žanki, pišańki stroj, kara, skribt a wschelake kaschežki;
w hoscźencu „Ke kronprynzej", pop. w 2 hodź.: 4000 tśišćnych zyhelow, 500 schalkow a 130 hoscźowych khamow.
W Budyšinje na hudnistwje, dop. w 9 hodź.: meble, wobrazy, hudźbne stroje, wschelake mošańe twory też zyrkwinskeho rafu, wohnischcźo, tarczowa pila, radia, motorske kolo, žonjaze a mužaze kola, punsch, wina, schaty, drasty, tepichi, plachty, rubly, poczełowjenja, awta, pišańske stroje, hadowe brźežki, schijaze maschiny a regulator.
Khěža, hłuschcaza wikowarjej Pawołej Friedrichej w Budyšinje, Wyšoka haga 7. Schtwórtk, 13. junija 1929, dop. ½10 hodź. w Budyšinje na hudnistwje, jstwa 141. Hódna je 7300 hr., wopalna polkabja 11060 hriwnow.

Konkurs.

Konkurs wotewrił je hud nad samóžejom pschekupza Pawoła Engemanna w Budeszezach, mějićela Firmy E. Lebelts Nachf. Inhaber Paul Engemann. 1. termija, hrjedu, 22. meje 1929, dop. w 11 hodź. 3. termija, hrjedu, 3. julija 1929, dop. w 11 hodź., wobjej w Budyšinje na hudnistwje jstwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa dop. ¾11 hodź.: Mérne wiki, žito je dale žadne, płaćiśny sterje sesłabjene. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Sesłabjene su wobjezbje poldźišće termije.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćizny po złotej hriwnje.

	29. 4.	27. 4.		29. 4.	27. 4.
Pšenica	226-228	226-228	buny	22-24,50	20-24,00
rožka	206-208	206-209	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,50
wows	202-208	202-208	žeradella	—	—
kukurica	214-215	214-215	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńč. muka	25-29,50	25-29,50	lany wosušk	22-22,40	23-22,40
ržana muka	27-28,75	27-28,75	ocm. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,75	14-14,75	běrnj. kruški	18-18,60	18-18 60
ržane „	14-14,40	14-14,40	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	ošeńč. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
jeluški	25-26,50	25-26 75	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Drježdźanska burza (29. IV.).

Pšenica	225-230	běrnjace kruški	21,00-21,20
rožka	208-213	pšeńč. wotruby	15,00-15,40
nalětni jećmjeń	230-242	ržane wotruby	15,40-16,00
nazymsk. jećmjeń	200-220	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	31,00-32,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	35,00-36,36
raps	-	pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	224-226	hróch	-
suche truhanćki	16-16,30	cokrowe truh.	21,00-23,50

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

29. haprleje.

142 woł., 355 byk., 327 jałojc. a kruw., 948 ćelat., 392 wowc., 3615 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 55—58, 2. 47—52, 3. 35—43;
byki: 1. 54—57, 2. 48—52, 3. 43—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 42—47, 3. 32—38, 4. 24—29;
jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 73—74, 2. 67—72;
ćelata: 1. 75—81, 2. 68—72, 3. 52—62;
swinje: (přez 300 pt.) 75—77, 2. (240—300) 74—75, 3. (200—240) 71—73, 4. (160—200) 70—71.
Rancy 64—68.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł Arnošt Hart w Bratrowcu. Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Zbehadło ćežkich sudow. Barlinska wulkopiwarnja je zběhadło wulkich sudow natwarić dała. Prikuśane sudy zběhadło hrabnje a na připrawu, na wóz nakhilenu zběhnje. Z nakhilenej připrawy ćežki sud z lohkej prócu na wóz kula.

Cyrkej roztrěleja z dynamitom. W Seattle we Ameriky běchu sebi prěni přiśahowarjo z Europy na hórcy Boži dom natwarili. Město rośoše. Cyrkej wobkhodnej jara wadźeše. Tuž wobzamknychu cyrkej zwotorhać a hórku wotwozyć. Ale cyrkej bě kruće twarjena. Hakle po štwórtym rozbuchnjenju wěža padny.